శాత్తుమ్బోతు అనుసన్ధిక్కుమ్తనియన్గళ్.

వానమామలై జీయరరుళిచ్చెయ్తతు.

కోతిలులకాశిరియన్ కూరకులోత్తమతాతర్ ।
తీతిల్ తిరుమలైయాఴ్వార్ శెఴుఙ్గురవై మణవాళర్ ।
ఓతరియపుకఴ్ తిరునావుడైయపిరాన్ తాతరుడన్ ।
పోతమణవాళముని పొన్నడికళ్ పోఱ్ఱువనే ॥ ౧॥

వాఴియులకాశిరియన్ వాఴియవన్ మన్ను కులమ్
వాఴి ముడుమ్బై యెన్నుమ్మానకరమ్—వాఴి
మనఞ్జూఴ్న్ద పేరిన్బమల్కుమికునల్లార్
ఇనమ్శూఴ్న్దిరుక్కుమిరుప్పు ॥ ౨॥

ఓతు ముడుమ్బైయులకాశిరియనరుళ్
ఏతుమఱివాత వెమ్బెరుమాన్—నీతి
వఴువాచ్చెయునల్లార్ మామఱైయోర్ పోఱ్ఱుమ్
తొఴువార్క్కు వారా తుయర్ ॥ ౩॥

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

జీయర్ తిరువడికళే శరణమ్.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పిళ్ళైలోకాచార్యరరుళిచ్చెయ్త ముముక్షుప్పడిక్కు,
పెరియజీయరరుళిచ్చెయ్త
వ్యాఖ్యానావతారికై.

శ్రియఃపతియాయ్ శ్రీవైకుణ్ఠనికేతనాయ్

శుద్ధసత్త్వమ్ దొడ్డయాచార్యరరుళిచ్చెయ్త,
అరుమ్బదవిశక్కమ్.

(౧) “హరిస్త్రాతుంలోకాన్” (౨) “భూత్వాభూయోవరవరముని ర్భోగినాం సార్వభౌమః” ఇత్యాదిప్పడియే ఈశ్వరనియోగత్తాలే సకలజగదుజ్జీవనార్థమాక త్తిరువవతరిత్తరుళిన తిరువనన్దాళ్వానుడైయ అవతారవిశేషమాన అழకియమణవాళమామునికళ్ తమ్ముడైయ పరమకృపైయాలే పిళ్ళైలోకాచార్యర్, సంసారిచేతనరుక్కు తత్త్వజ్ఞానమ్ పిఱన్దు అవర్కళుక్కు ఉజ్జీవిక్కైక్కుడలాక వరుళిచ్చెయ్త ముముక్షుప్పడియెన్గిఱప్రబన్ధత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమిడువతాక త్తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి, మున్బు ఇప్రబన్ధమవతరిత్తరుళిన వైక్కు ఉపోద్ఘాతసఙ్గతియాక సర్వేశ్వరన్ రహస్యత్రయత్తై వెళియిట్టరుళిన ప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శ్రియఃపతియాయిత్యాది చూర్ణైయాలే).

“శ్రియఃపతియాయ్” ఇత్యాది విశేషణఙ్గళ్ నాలుమ్ - సర్వేశ్వరత్వత్తుక్కుమ్ ఇవన్ పక్కలుమ్ జగద్రక్షణత్తుక్కు ముడలాయిరున్దతేయాకిలుమ్, శ్రియఃపతిత్వమ్ విశేషసమర్పకమాకైయాలుమ్, ఇవనుక్కు ప్రధాననిరూపకమాకైయాలుమ్, మున్బు (శ్రియఃపతియాయ్) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ఇత్తాల్ - అవాప్తసమస్తకామత్వముమ్, పురుషసూక్త నారాయణానువాక ప్రతిపాద్యత్వముమ్ శొల్లుకిఱతు. శ్రియఃపతియాన వనుక్కిఱే అవాప్తసమస్తకామత్వ ముళ్ళతు.

ఇని, నిరూపితస్వరూపవిశేషణఙ్గళాయ్ ఈశ్వరత్వ వ్యాప్యఙ్గళాన హేయప్రత్యనీకత్వ కల్యాణైకతానత్వఙ్గళై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (శ్రీవైకుణ్ఠనికేతనాయ్) ఎన్ఱు. హేయప్రత్యనీకత్వమ్పుక్కవిడత్తే కల్యాణైకతానత్వమ్ పుకుమిఱే. ఇత్తాల్ -

---

(౧) (౨) ఎఱుమ్బియప్పా ముక్తకమ్.

నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ్ నిరతిశయానన్దయుక్తనా యిరుక్కిఱ సర్వేశ్వరన్,

(౧) "తమసఃపరమోధాతా శఙ్ఖచక్రగదాధరః" (౨) "యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్" (3) "సత్యకామ స్సత్యసఙ్కల్పః" ఇత్యాది శ్రుతిప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు.

సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనాకైయాలే సూరిభోగ్యనాకైయుమ్ సర్వేశ్వరత్వ చిహ్నమాకైయాలే అత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ) ఎన్ఱు. ఇత్తాల్ - నిరతిశయభోగ్యత్వముమ్, (౪) "సదాపశ్యన్తిసూరయః" (౫) "యత్రర్షయః ప్రథమజా యే పురాణాః" ... శ్యన్తిసూరయః" ఎన్ఱిఅపడియే విష్ణుసూక్తాది ప్రతిపాద్యత్వముమ్ తోత్తుకిఱతు.

నిరతిశయానన్దయుక్తనాకైయుమ్ పరత్వత్తుక్కు వేణ్డుకైయాలే అత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (నిరతిశయానన్దయుక్తనాయ్) ఎన్ఱు. ఇత్తాల్ - నిస్సమాభ్యధికత్వముమ్, ఆనన్దవల్లీప్రతిపాద్యత్వముమ్ తోత్తుకిఱతు. (సర్వేశ్వరన్) ఎన్నైయాలే, ... శేషిత్వముమ్, సర్వాన్తర్యామితయా సర్వనియన్తృత్వముమ్, అన్తర్యామి బ్రాహ్మణాద్యుపనిషత్ప్రతిపాద్యత్వముమ్ శొల్లుకిఱతు.

"శ్రియఃపతియాయ్" ఇత్యాది విశేషణఙ్గళ్ నాలుమ్, విశేష్యముమ్, రక్షణోపయోగికళాకిఅపడి యెఙ్ఙనేయెన్నిల్; (శ్రియఃపతియాయ్) ఎన్నైయాలే రక్షణోపయోగికళాన కృపాక్షమాదిగుణఙ్గళుమ్, (శ్రీవైకుణ్ఠనికేతననాయ్) ఎన్నైయాలే- హేయప్రత్యనీకత్వ నిబన్ధనమాయ్ ఇవర్కళ్ రక్షణత్తుక్కు అవశ్యాపేక్షితమానసర్వశక్తిత్వముమ్, (నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ్) ఎన్నైయాలే- ఇవర్కళైయుమ్ నిత్యసూరికళోడొరుకోవైయాయ్ త్తన్నైయనుభవిక్కుమ్పడిపణ్ణుమెన్నుమతువుమ్, (నిరతిశయానన్దయుక్తనాయ్) ఎన్నైయాలే - అవ్వనుభవజనితప్రీతికారితకైఙ్కర్యరసరాప్పడి పణ్ణుమెన్నుమతువుమ్, (సర్వేశ్వరన్) ఎన్నైయాలే-ఇప్పడిరక్షిక్కైక్కడి శేషశేషిభావ సమ్బన్ధమెన్నుమతువుమ్ తోత్తుకైయాలే ఇవై రక్షణోపయోగికళ్.

(శ్రియఃపతియాయ్) ఎన్నైయాలే-తనక్కుప్పిరాట్టి నిరూపకైయా యిరుక్కుమాపోలే, ఇవర్కళుక్కుమ్ శేషత్వమే నిరూపకమామ్పడిపణ్ణుమెన్నుమతువుమ్, (శ్రీవైకుణ్ఠనికేతననాయ్) ఎన్నైయాలే-తాన్ హేయప్రత్యనీకనాయ్ కల్యాణైకతాననా యిరుక్కుమాపోలే ఇవర్కళైయుమ్ నివృత్తసంసారరాయ్ ఆవిర్భూతాపహతపాప్మత్వాదిగుణా

(౧) రా-యు-౧౧౪-౧౫. (౨) ముణ్డక-౧-౧. (3) ఛాన్దో-౮-౧- (౪) వి-సూ- (౫)

ప్తైకగామ్బడి పణ్ణుమెన్నుమతువుమ్,(నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ్) ఎన్గైయాలే-తాన్ నిత్య ముక్తానుభావ్యనాయిరుక్కుమాపోలే ఇవర్కళైయుమ్ నిత్యముక్తానుభావ్యరాక్కు మెన్నుమతువుమ్.తనక్కు అనుభావ్యరాక్కుమెన్నుమతువుమ్, (నిరతిశయానన్దయుక్త నాయ్)ఎన్గైయాలే-తాన్ సూరిభోగ్యనాయ్ నిరతిశయానన్దయుక్తనానాప్పోలే ఇవర్ కళైయుమ్తన్ ముఖమలర్త్తిక్కుఉప్పాక వినియోగమ్కొణ్డు నిరతిశయానన్దయుక్తరా మ్బడి పణ్ణుమెన్నుమతువుమ్,(సర్వేశ్వరన్)ఎన్గైయాలే-తాన్ సర్వశరీరియాయ్ సర్వా న్తర్యామియాయ్ సర్వాధారభూతనాయిరుక్కుమాపోలే ఇవర్కళైయుమ్ తనక్కు శరీరమాయ్ నియామ్యమాయ్ ధార్యమాయిరుక్కుమ్బడి పణ్ణుమెన్నుమతువుమ్ తోన్ఱుకిఱతు.

(శ్రియఃపతియాయ్) ఇత్యాది విశేషణఙ్గళాలే - పురుషకారముమ్, ఇవర్కళ్ తన్నై అనుభవిక్కైక్కుఉప్పాన దేశవిశేషముమ్, అనుభవసహకారికళైయుమ్, ఇవర్కళ్ మున్నాక తన్నై అనుభవిత్తాల్ వరుమ్ ఇవర్కళుడైయనిరతిశయానన్దత్తై యుమ్ శొల్లుకిఱతు.

(శ్రియఃపతియాయ్) ఎన్ఱు-అకారార్థత్తైయుమ్, (శ్రీవైకుణ్ఠనికేతననాయ్)ఎన్ఱు-ఉకారార్థత్తైయుమ్,(నిత్యముక్తానుభావ్యనాయ్) ఎన్ఱు - మకారార్థత్తైయుమ్, (నిరతిశయానన్దయుక్తనాయ్) ఎన్ఱు-లుప్తచతుర్థియినర్థత్తైయుమ్, (సర్వేశ్వరన్) ఎన్ఱు-శేషత్వ ప్రతిసమ్బన్ధియాన శేషిత్వత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలే - రహస్యత్రయ వివరణాదియితే రహస్యత్రయత్తుక్కుమ్ ప్రధాన వివరణియాన ప్రణవార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు.

శ్రియఃపతియాకైయావతు - సర్వమఙ్గళావహైయాయ్ సర్వోత్కృష్టావహై యాన పెరియపిరాట్టియార్క్కు వల్లభనాయిరుక్కై. శ్రీవైకుణ్ఠనికేతననాకైయావతు- శ్రియఃపతిత్వత్తాల్ వన్ద మేన్మైక్కుత్తకుతియాన దేశవిశేషత్తైయుమ్ నగరవిశేషత్తై యుమ్ ఇరుప్పిడమాకవుడైయనాయిరుక్కై. నిత్యముక్తానుభావ్యనాకైయావతు- నిత్యం ముక్తాః - నిత్యముక్తాః; నిత్యముక్తైరనుభావ్యః - నిత్యముక్తానుభావ్యః ఎన్ఱు విగ్రహమాయ్,కాలత్రయత్తిలుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధమఱ్ఱ నిత్యసూరికళాలే అనుభవిక్కత్తక్కవనాయిరుక్కై. నిత్యరాలుమ్ ముక్తరాలుమ్ అనుభవిక్కైక్కుయోగ్యనాయ్ఎన్ఱాల్ ఆకాతోవెన్నిల్;(౧)“యత్రైవపశ్యన్తిసూరయః” (౨) “సదాపశ్యన్తిసూరయః” ఎన్ఱు

(౧) (౨) విష్ణునూ.

అన్ద నిత్యసూరికళోపాతి తన్నై యనుభవిత్తు నిత్యకైఙ్కర్యరసరాయ్ వాఴ్కైక్కు ప్రాప్తియుణ్డాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, అత్తైయిఴన్దు

సూరిభోగ్యత్వమాత్రత్తైయే పరత్వలక్షణమాకచ్చొల్లుకైయాలుమ్, మేల్ ఇవర్ తామే, "అన్దనిత్యసూరికళోపాతి' ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ముక్తపదస్థానత్తిల్ సూరిపదత్తై ప్రయోగిక్కైయాలుమ్ ఆకాతు. (అన్ద నిత్యసూరికళోపాతి) ఎన్దతు - నిత్యముక్తశబ్ద వాచ్యరాయ్ కాలత్రయత్తిలుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధమఱ్ఱ నిత్యసూరికళోపాతి ఎన్దపడి. అతావతు-నెడునాళ్ సంసారియాయ్ప్పోన్దచేతనన్ ఆకస్మికకృపైయాలే సదాచార్యప్రసాదమడియాక తత్త్వజ్ఞానమ్ పిఱన్దు, సంసారమ్ త్యాజ్యమెన్ఱుమ్, (౧)*అన్దమిల్ పేరిన్బమాన దేశవిశేషత్తిలేపోయ్ అమరరోడు ఒరుకోవైయాక * అయర్వఱుమమరర్కళ్ శలిపతియానవన్ తిరువడికళిల్ అవన్ముకమలర్త్తిక్కే ఉఱుప్పాకప్పణ్ణుమ్ అశేషశేషవృత్తియేపురుషార్థమెన్ఱుమ్, తన్నివృత్తిప్రాప్తికళుక్కు ఎమ్బెరుమానేసాధనమెన్ఱుమ్ ప్రతిపత్తిపిఱన్దు సంసారత్తిల్ అడిక్కొత్తిత్తు భగవతిన్యస్తభరనాయ్ సంసారనివృత్తి పూర్వకమాక ఎమ్బెరుమానై ప్రాపిత్తు అనుభవిక్కుమ్బోతు, మున్బే నెడునాళనుభవిత్త సాంసారికక్లేశఙ్గళాతల్, జ్ఞానమ్పిఱన్దపిన్బు భగవదనుభవాలాభత్తాలేవరుమ్ క్లేశఙ్గళాతల్ నెఞ్జిల్ తట్టాతపడి అనుభవిక్కై. నిరతిశయానన్దయుక్తనాకైయావతు - నిరస్తః-అల్పీకృతః, అతిశయః-ఇతరాతిశయః, నిరస్తః ఇతరాతిశయోయేనసః నిరతిశయః, నిరతిశయశ్చాసౌ ఆనన్దశ్చనిరతిశయానన్దః, తేనయుక్తః నిరతిశయానన్దయుక్తః ఎన్ఱు సమాసమాయ్, ఆనన్దవల్లియిల్ శొల్లుకిఱపడియే నిరతిశయానన్దగుణయుక్తనా యిరుక్కై. సర్వేశ్వరనాకైయావతు - త్రివిధాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ ఈశ్వరనాయిరుక్కై.

అన్దనిత్యసూరికళోపాతియనుభవిక్కైయావతు-అవర్కళ్ (౨)* సదాపశ్యన్తిప్పడియే అనుభవిక్కుమాప్పోలే భగవత్కటాక్షత్తాలే సంసారాన్ముక్తరాయ్ అపరిచ్ఛిన్నజ్ఞానాదిగుణకరాయ్ అనుభవిక్కై. (తన్నై) - సర్వశేషియానతన్నై. కైఙ్కర్యమావతు - భగవన్ముఖవికాసహేతువాన వృత్తివిశేషమ్. (నిత్యకైఙ్కర్యరసరాయ్) ఎన్దతు- అనుభవజనితప్రీతికారిత నిత్యకైఙ్కర్యత్తిల్ ప్రీతియుడైయవర్కళాయెన్దపడి.

వాఴ్కైయావతు - స్వామిసన్నిధియిల్ సుఖమాకవర్తిక్కై. ప్రాప్తియావతు- శేషశేషిభావసమ్బన్ధమ్. అత్తై (ఇఴన్దు) ఎన్దతు - అన్దశేషశేషిభావ సమ్బన్ధజ్ఞానత్తై

(౧) తి-వాయ్-౧౦-౧౦-౧౧. (౨) విష్ణుసూ-

(౧) "అసన్నేవ" ఎన్గిఱపడియే అసత్కల్పరాయ్క్కిడక్కిఱ సంసారిచేతనర్గళై యిప్పడి అనుసన్ధిత్తు అత్యన్తవ్యాకులచిత్తనాయ్, ఇవర్కళ్ కరణకళేబరఙ్గళై యిఴన్దు ఇఱకొడిన్దపక్షిపోలేకిడక్కిఱదశైయిలేకరణాదికళై క్కొడుత్తు, అవఱ్ఱైక్కొణ్డు వ్యభిచరియాతే తన్నై ఽయాశ్రయిత్తు ఉజ్జీవిక్కైక్కుడలాక, అపౌరుషేయమాయ్ నిత్యనిర్దోషమాయ్ స్వతః ప్రమాణమాన వేదత్తైయుమ్ తదుపబృంహణఙ్గళాన స్మృతీతిహాస పురాణాదికళైయుమ్ ప్రవర్త్తిప్పిత్తవిడత్తిలుమ్, అన్దశాస్త్రాభ్యాసత్తుక్కు అనేకయోగ్యతైవేణ్డుకైయాలే అవ్వళియాలే జ్ఞానమ్పిఱన్దు చేతనరుజ్జీవిక్కై యరితాయిరుక్కిఱపడియై త్తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి, సకలశా(స్త్ర)

యిఴన్దెన్నతల్ ; నిత్యక్కైఙ్కర్యరసరాయ్ వాఴ్కైక్కెన్దైయిఴన్దెన్నతల్. (అసన్నేవ ఎన్గిఱపడియే) ఎన్ఱతు - " అసన్నేవ " ఎన్గిఱ శ్రుత్యర్థత్తిన్పడియే ఎన్ఱపడి. అసత్కల్పరాయ్క్కిడక్కిఱ వెన్ఱతు- అచిత్తుల్యరాయ్క్కిడక్కిఱ వెన్ఱపడి. అతావతు- జ్ఞానమిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ యథాజ్ఞానమిన్ఱిక్కేయిరుక్కై;- స్వస్వేతరవిషయఙ్గళిల్ ఈశ్వరశేషత్వప్రతిపత్తియిన్ఱిక్కే స్వశేషత్వప్రతిపత్తినడక్కై. ఇప్పడి ఎన్ఱతు- ఆధ్యాత్మికాదితాపత్రయాభిభూతరాయ్, అవర్కళ్ పడుమ్ దుఃఖ పరమ్పరైగళై యెన్ఱపడి. అత్యన్త వ్యాకుల చిత్తనాయెన్ఱతు - అఙ్గుత్తైయిలనుభవ మెన్ఱుమ్ తోన్ఱాతపడి వ్యాకులచిత్తనాయెన్ఱపడి. ఇఱకొడిన్ద పక్షిపోలే కిడక్కిఱదశైయిలే యెన్ఱతు - కరణకళేబరఙ్గళిల్లామైయాలే ప్రవృత్తి నివృత్తికళుమ్ అతుక్కడియాన జ్ఞానముమిల్లాతదశైయిలేయెన్ఱపడి. కరణాదికళైక్కొడుత్తరుళివిడత్తిల్ - ఆదిశబ్దత్తాలే కళేబరత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. అవఱ్ఱైక్కొణ్డు వ్యభిచరియాతేయెన్ఱతు - ఈశ్వరన్ తన్నై ఽయాశ్రయిత్తు ఉజ్జీవిక్కైక్కుడలాకక్కొడుత్త కరణాదికళైక్కొణ్డు శబ్దాదివిషయ ప్రవణరాయ్ నశిత్తుప్పోకామలెన్ఱపడి. తత్ ఎన్ఱతు- అన్దవేదఙ్గళుడైయ వెన్ఱపడి. పురాణాదికళ్ఎన్ఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే, శ్రీపాఞ్చరాత్రాగమత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. అన్దశాస్త్రాభ్యాసత్తుక్కెన్ఱతు-సోపబృంహణఙ్గళాన అన్దవేదఙ్గళాకిఱ శాస్త్రాభ్యాసత్తుక్కెన్ఱపడి. అనేక యోగ్యతైవేణ్డుకైయాలే యెన్ఱతు-జమ్బూద్వీపత్తిల్ భారతవర్షత్తిల్ భరతఖణ్డత్తిల్ మనుష్యజన్మత్తిల్ త్రైవర్ణికత్వాదియోగ్యతైకళుమ్, సర్వశాఖాప్రత్యయన్యాయముమ్, సర్వవేదాన్త ప్రత్యయన్యాయముమ్ వేణ్డుకైయాలేయెన్ఱపడి. అరితాయిరుక్కిఱ పడియైయెన్ఱతు - దుర్లభమాయిరుక్కిఱపడియైయెన్ఱపడి. సకలశాస్త్ర తాత్పర్యఙ్గళై

(౧) త్తై - అన.

తాత్పర్యజ్ఞర్గళైయుమ్ సుగ్రహమాక ఇవర్ కళఱియలామ్పడి పణ్ణవేణుమెన్ఱు, స్వరూపోపాయపురుషార్థయాథాత్మ్య ప్రతిపాదకమాన రహస్యత్రయత్తైయుమ్, స్వయమేవ ఆచార్యనాయ్ నిన్ఱు ప్రకాశిప్పిత్తరుళినార్.

యుమెన్ఱతు - సకలశాస్త్రతాత్పర్యార్థజ్ఞర్గళాన అర్థపఞ్చకత్తైయుమెన్ఱపడి. స్వరూపోపాయపురుషార్థయాథాత్మ్యప్రతిపాదకమాన ఎన్గిఱవిడత్తిల్ - స్వరూపమావతు - భగవచ్ఛేషత్వమ్, అతినుడైయ యథాత్మ్యమావతు - అనన్యార్హత్వమ్; ఉపాయమావతు - ఈశ్వరన్, అతినుడైయ యాథాత్మ్యమావతు - నిరపేక్షత్వమ్; పురుషార్థమావతు - భగవత్కైఙ్కర్యమ్, అతినుడైయ యాథాత్మ్యమావతు - తన్ రసత్తుక్కుఉప్పాక చ్చెయ్కైయన్ఱిక్కే అవన్ రసత్తుక్కుఉప్పాక చ్చెయ్కై. అన్ఱిక్కే, స్వరూపమావతు - భగవదనన్యార్హశేషత్వమ్, అతినుడైయ యాథాత్మ్యమావతు - భాగవతశేషత్వపర్యన్తమాయిరుక్కై. ఉపాయమావతు - నిరపేక్షనాన ఈశ్వరన్, అతినుడైయ యాథాత్మ్యమావతు - ఆచార్యాభిమానపర్యన్తమాయిరుక్కై; పురుషార్థమావతు - అవన్ ఉగక్కైయుఉప్పాకప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమ్. అతినుడైయయాథాత్మ్యమావతు - భాగవతకైఙ్కర్యపర్యన్తమాయిరుక్కై. స్వయమేవ ఎన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తిల్ శేషిత్వశరణ్యత్వప్రాప్యత్వేనాకారేణ ప్రతిపాదిక్కప్పడుకిఱ తానేయెన్ఱపడి.

"శ్రియఃపతియాయ్" ఎన్ఱతుడఙ్గి "సర్వేశ్వరన్" ఎన్నుమళవుమ్ పరస్వరూపత్తైచ్చొల్లుకిఱతు; "అన్దనిత్యసూరికళోపాతి" ఎన్ఱతుడఙ్గి "వాఴుమ్కైక్క" ఎన్నుమళవుమ్ ప్రాప్యస్వరూపమ్ శొల్లుకిఱతు; "ప్రాప్తి" ఎన్నుమత్తాల్, ప్రత్యగాత్మస్వరూపత్తైచ్చొల్లుకిఱతు; "అత్తైయిఴన్దు" ఎన్ఱతుడఙ్గి "ఇఴన్దై" ఎన్నుమళవాక విరోధిస్వరూపత్తైచ్చొల్లుకిఱతు; "అనుసన్ధిత్తు" ఎన్ఱతుడఙ్గి "వెళియిట్టరుళినాన్" ఎన్నుమళవాక ఉపాయస్వరూపత్తై చ్చొల్లుకిఱతు; "ఇఴవైయనుసన్ధిత్తు అత్యన్తవ్యాకులచిత్తనాయ్" ఎన్గైయాలే, ఈశ్వరన్ తన్ నిర్హేతుకకృపైయాలే సంసారిచేతనరుడైయ ఉజ్జీవనార్థమాక కృషిపణ్ణుకిఱానెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకిఱతు. "సకలశాస్త్రతాత్పర్యజ్ఞర్గళైయుమ్ సుగ్రహమాక ఇవర్ కళఱియలామ్పడి పణ్ణవేణుమెన్ఱు" ఎన్గైయాలే ఇవ్వర్థపఞ్చకమ్ సకలవేదతాత్పర్యమెన్నుమతువుమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు.

ఆక ఇచ్చూర్ణైయాల్ - తామ్ వ్యాఖ్యానిత్తరుళుకిఱ ముముక్షుప్పడి యెన్గిఱ ప్రబన్ధత్తిల్ ప్రధానప్రతిపాద్యమాన అర్థపఞ్చకత్తైయుమ్, భగవత్కృపైయినుడైయ నిర్హేతుకత్వత్తైయుమ్, ఇవ్వర్థపఞ్చకన్దాన్ వేదతాత్పర్యమెన్నుమత్తైయుమ్ సఙ్గ్రహిత్తరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

ఇప్పడి ఈశ్వరన్ రహస్యత్రయత్తై వెళియిట్టరుళినతు ఎవ్విషయత్తిలేయెన్నవరుళి

అతిల్, తిరుమన్త్రత్తై శ్రీబదరికాశ్రమత్తిలే స్వాంశభూతనాన నరన్ విషయమాక ప్రకాశిప్పిత్తాన్; ద్వయత్తై శ్రీవిష్ణులోకత్తిలే స్వమహిషియాన పిరాట్టివిషయమాక ప్రకాశిప్పిత్తాన్; చరమశ్లోకత్తై త్తిరుత్తేర్ త్తట్టిలే స్వాశ్రితనాన అర్జునన్ విషయమాక ప్రకాశిప్పిత్తాన్. ఆకైయాలిఱే,(౧) "లక్ష్మీనాథసమారమ్భామ్" ఎన్ఱు గురుపరమ్పరాదియిలే ఈశ్వరనై యనుసన్ధిక్కిఱతు.

ఇని, అన్ద రహస్యత్రయన్దాన్ శబ్దమ్ సుగ్రహమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, అర్థమ్ ఉపదేశగమ్యమాకైయాలుమ్,

---

చ్చెయ్కిఱార్ (అతిలిత్యాదియాల్). అతిలెన్ఱతు - రహస్యత్రయత్తిలెన్ఱపడి. స్వాంశభూతనానవెన్ఱతు- స్వావతారవిశేషమానవెన్ఱపడి. తిరుమన్త్రత్తై నరన్ విషయమాకవుమ్, ద్వయత్తై ప్పిరాట్టి విషయమాకవుమ్, చరమశ్లోకత్తై అర్జునన్ విషయమాకవుమ్ ప్రకాశిప్పిత్తానెన్ఱు§(ఓరొన్ఱిలే)ఉరైప్పాకచ్చొన్నతు స్వరూపాదిప్రాధాన్యత్తైప్పఱ్ఱ; చేతనవర్గత్తిల్ నిత్యరుమ్ ముక్తరుమ్,స్వరూపప్రధానరాయుమ్,పిరాట్టి భోగప్రధానైయాయుమ్, సంసారికళ్ త్యాజ్యాంశత్తిల్ త్యాగప్రధానరాయుమిరుప్పర్కళిఱే ; అత్తైప్పఱ్ఱ ఓరొన్ఱిలే నోక్కాకవరుళిచ్చెయ్తతు. స్వరూపప్రధానరుక్కుమ్ స్వరూపానురూపమాన ఉపాయోపేయఙ్గళిలన్వయమావశ్యకమాకైయాలే, తత్ప్రకాశకఙ్గళానమఱ్ఱ ఇరణ్డురహస్యఙ్గళుడైయ ఉపదేశమ్ సిద్ధమ్;భోగప్రధానైయాన పిరాట్టిక్కుమ్ భోగమ్ స్వరూపానురూపమెన్ఱఱికైక్కుమ్, తత్సాధనమఱికైక్కుమ్, తత్ప్రకాశకఙ్గళానమఱ్ఱ ఇరణ్డురహస్యఙ్గళుమ్ జ్ఞాతవ్యఙ్గళాకైయాలే, అవఱ్ఱినుడైయ ఉపదేశమ్ సిద్ధమ్; త్యాగప్రధానరాన ముముక్షుక్కళుక్కుమ్, స్వరూపజ్ఞానముమ్, స్వరూపానురూపోపాయ జ్ఞానముమిన్ఱిక్కే త్యాగమ్సిద్ధియామైయాలే తత్ప్రకాశకరహస్యత్రయోపదేశమ్ సిద్ధమ్. ఆకైయాలిఱేయెన్ఱతు-ఇప్పడి ఈశ్వరన్ తానేరహస్యత్రయత్తైయుమ్ ఆచార్యనాయ్నిన్ఱు ఉపదేశిక్కైయాలిఱే యెన్ఱపడి.

ఇని ఇప్ప్రబన్ధమవతరిత్తపడియై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇని యిత్యాదియాల్). సుగ్రహమాయిరున్దతేయాకిలుమెన్ఱతు - సులభమాయఱిన్దుకొళ్ళుమ్పడియాయిరున్దతేయాకిలుమెన్ఱపడి. అర్థమ్ ఉపదేశగమ్యమాకైయాలుమెన్ఱతు - ఇన్దరహస్యత్రయత్తినుడైయ

---

§ కుణ్డలితమ్ క్వాచిత్కమ్. (౧) ఆళ్వాన్ ముక్తకమ్.

అతఱిన్దే ఎల్లార్క్కు ముజ్జీవిక్క వేణ్డుకైయాలుమ్, అన్దరహస్య త్రయత్తిలుమ్ పూర్వాచార్యర్కళుడైయ ఉపదేశపరమ్పరాప్రాప్త మాన అర్థవిశేషఙ్గళై సర్వర్క్కుమ్ సుగ్రహమాకవుమ్ సువ్యక్తమాక వుమ్ పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తమ్ముడైయ పరమకృపైయాలే ఇప్ప్రబన్ధ ముఖేన అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

అర్థమ్ శాస్త్రబలత్తాలుమ్ స్వబుద్ధిబలత్తాలుమఱియుమ్పడియాయిరుక్కైయన్ఱియే ఆచార్యోపదేశమడియాకవఱియుమ్పడియాయిరుక్కైక్కాలు మెన్నపడి. అతఱిన్దేయెల్లార్క్కు ముజ్జీవిక్క వేణ్డుకైయాలు మెన్నతు- ఆచార్యోపదేశమడియాక రహస్యత్రయార్థత్తైయఱిన్దే ఎల్లార్క్కు ముజ్జీవిక్క వేణ్డుకైయాలు మెన్నపడి. అఱిన్దే ఉజ్జీవిక్క వేణ్డుకైయాలు మెన్నెయాలే- అఱియాతపోతు ఉజ్జీవనమిల్లైయెన్ను మతుసిద్ధమ్. ఆచార్యాభిమానత్తాలే ఇవనుజ్జీవిక్కుమ్పోతు జ్ఞానద్వారేణైవ ఉజ్జీవనమాకైయాలే అప్పడిశొల్లక్కుడైయిల్లై.

(౧) ‘‘పశుర్మనుష్యః పక్షీవా’’ ఎన్గిఱవిడత్తిలుమ్, (౨) ‘‘స్థావరాణ్యపిముచ్యన్తే’’ ఎన్గిఱవిడత్తిలుమ్ స్థావరశరీరకఙ్గళాన వాత్మాక్కళుమ్ ఆచార్యాభిమానత్తాలే స్వరూపజ్ఞానమ్ పిఱన్దే ఉజ్జీవిక్కిఱార్కళెన్నే కొళ్ళవేణుమ్. చేతనమాత్రత్తుక్కే ముక్తియుళ్ళతు, అచిద్విమోచనమచిత్తుక్కిల్లైయిఱే. శుద్ధసత్త్వమిశ్రసత్త్వఙ్గళెన్గిఱ ఇరణ్డిలుమ్ శరీరిత్వేన సంబన్ధిప్పాన్ చేతననిఱే.

ఇని, ఇన్దరహస్యత్రయత్తుక్కుమ్ ఉపాసకర్ నిర్వహిత్తు పోరుమర్థముణ్డిఱే, అత్తైవ్యావర్తిప్పిక్కైక్కాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అన్దరహస్యత్రయత్తిలుమిత్యాదియాల్). పూర్వాచార్యర్కళెన్నతు- నాథమునిముతలాననమ్ పూర్వాచార్యర్కళెన్నపడి. ఉపదేశపరమ్పరాప్రాప్తమానవెన్నతు -సకలశాస్త్రవిత్తమర్కళాన తన్దాముడైయ బుద్ధిపరికల్పితమానవైయన్నిక్కే ఆచార్యోపదేశమడియాక పరమ్పరాప్రాప్తఙ్గళాన వెన్నపడి. అర్థవిశేషఙ్గళైయెన్నతు - పారతన్త్ర్యభోగ్యతైకళైయెన్నపడి. పరమకృపైయాలేయెన్నతు- సర్వేశ్వరనుడైయ కృపైయిలు మతిశయితమాన కృపైయాలేయెన్నపడి. రహస్యత్రయత్తైయుమ్ వెళియిట్టరుళిన కృపైయిలుమ్ అతినర్థఙ్గళై వెళియిట్టరుళిన కృపైయిఱే అతిశయితమావతు; ఆకైయాల్, అతిశయితమెన్నక్కుడైయిల్లై.

ఇవర్ తామ్ రహస్యత్రయవిషయమాక వరుళిచ్చెయత ప్రబన్ధఙ్గళిలుమ్ పూర్వా

---

(౧) ౨)

ము న్నే రహస్యత్రయవిషయమాక మూన్ఱు ప్రబన్ధమిట్టరుళియి రుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్. అతిల్ యాదృచ్ఛికప్పడి అతిసఙ్గ్రహమాకై యాలుమ్, పరన్దపడి అతివిస్తృతమాకైయాలుమ్, శ్రియఃపతిప్పడి, ఉభయదోషముమిన్ఱిక్కే యిరున్ద తేయాకిలుమ్ సంస్కృతవాక్యబహుళ మాకైయాలే పెణ్ణుక్కుమ్ పేతైక్కుమ్అధికరిక్కప్పోకామైయాలుమ్, త్రివిధదోషముమిల్లాతపడి ఇన్నము మొరు ప్రబన్ధమిడవేణుమెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి, ఎల్లావర్ క్కుమ్పిన్నై తే ముముక్షుప్పడియాకిఱ ఇప్ప్రబన్ధమిట్టరుళిన్ఱు. ఆకైయితే - అల్లాతప్రబన్ధఙ్గళ్ కిడక్క ఇత్తై ఎల్లారుమధికరిత్తుప్పోరుకిఱతు. ఇన్నముమ్, పూర్వప్రబన్ధఙ్గళిల్ అనుక్తమాన అర్థవిశేషఙ్గళుమిప్ప్రబన్ధత్తిలేయుణ్డాకైయాలుమ్ ఇతువే ఎల్లార్ క్కుమాదరణీయ మాకక్కడవతు, ... *

చార్యర్ కళరుళిచ్చెయ్త రహస్యత్రయవివరణమాన ప్రబన్ధఙ్గళిలుమిప్ప్రబన్ధత్తుక్కుణ్డాన వాశియైయరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ము న్నేయిత్యాదియాల్). ము న్నేయెన్ఱతు - ఇప్ప్రబన్ధమరుళిచ్చెయ్వతఱ్కుము న్నే యెన్ఱపడి. అతిసఙ్గ్రహమాకైయాలుమెన్ఱతు-అతిసఙ్గ్రహమాకైయాలే విశదమాక అర్థప్రతిపాదకమాకమాట్టామైయాలుమెన్ఱపడి. అతివిస్తృతమాకైయాలుమెన్ఱతు - అతివిస్తృతమాకైయాలే దురవధరమాకైయాలుమెన్ఱపడి. ఉభయదోషమెన్ఱతు-అతిసఙ్గ్రహత్వ అతివిస్తృతత్వఙ్గళెన్ఱపడి. సంస్కృతవాక్యబహుళమాకైయాలేయెన్ఱతు - శ్రుతివాక్యబహుళమాకైయాలేయెన్ఱపడి. సంస్కృతమెన్ఱాల్ శ్రుతియైక్కాట్టుమోవెన్నిల్ "పెణ్ణుక్కుమ్పేతైక్కుమధికరిక్కప్పోకామైయాలుమ్" ఎన్కైయాలే - స్త్రీశూద్రానధికారమాన సంస్కృతమ్ శ్రుతియేయాకవేణ్డుకైయాలే,సంస్కృతశబ్దమ్ శ్రుతియైక్కాట్టుమ్. పేతైక్కుమెన్ఱతు -అబలనుక్కుమెన్ఱపడి. త్రివిధదోషముమిల్లాతపడియెన్ఱతు- అతిసఙ్గ్రహమాకైయాలే విశదమాకవర్థఙ్గళై ప్రతిపాదిక్కమాట్టామైయాకిఱదోషముమ్, అతివిస్తృతమాకైయాలే దురవధరత్వమాకిఱదోషముమ్, శ్రుతివాక్యబహుళమాకైయాలే అధికృతాధికారత్వరూపదోషము మిన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. పూర్వప్రబన్ధఙ్గళిలెన్ఱతు - పూర్వర్ కళరుళిచ్చెయ్త ప్రబన్ధఙ్గళిలేయెన్ఱపడి. ... *

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పిళ్ళై లోకాచార్యర రుళిచ్చెయ్త

ముముక్షుప్పడి.

తిరుమన్త్రప్రకరణమ్.

రహస్యత్రయోపోద్ఘాతమ్.

మూలమ్—౧—ముముక్షువుక్కు

వ్యా॥(ముముక్షువుక్కు అఱియవేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు) ముముక్షు వాకిఱాన్ - మోక్షత్తిలే ఇచ్ఛైయుడైయ§(నాన)వన్, (౧)*ముచ్ల్ - మోక్షణేయితే ధాతు. ఇత్తాల్, సంసారవిమోచనత్తిల్ ఇచ్ఛైపిఱన్దవనుక్కెన్ఱపడి. ఆత్మప్రాప్తికామనుక్కుమ్ ముముక్షుత్వముణ్డేయాకిలుమ్ ఇవ్విడత్తిల్ అవన్ వివక్షితనన్ఱు. అవనుక్కు రహస్యత్రయజ్ఞానాపేక్షై

ఇవి ఇప్పిరబన్ధత్తుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్యవతాక ప్రతీకగ్రహణమ్పణ్ణుకిఱార్ (ముముక్షువుక్కెన్ఱుతుడఙ్గి). అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ముముక్షువాకిఱానిత్యాదియాల్). మోక్షత్తిలిచ్ఛైయుడైయవనెన్ఱిఅవిడత్తిల్ మోక్షశబ్దమ్ (౨) "ముక్తిర్మోక్షో మహానన్దః" ఎన్ఱు ఆనన్దశబ్దపర్యాయమాక పఠిక్కప్పట్టతాకైయాలే, అత్తైవ్యావర్తిప్పిక్కైక్కాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ముచ్ల్ - మోక్షణేయితిధాతు) ఎన్ఱు. ఫలితాంశత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ముముక్షుశబ్దమ్ కేవలనుక్కుమ్వాచకమాకైయాలేఅత్తైవ్యావర్తిప్పిక్కిఱార్ (ఆత్మప్రాప్తికామనుక్కుమిత్యాదియాల్). ఇవ్విడత్తిల్ అవన్ వివక్షితనన్ఱెన్ఱితు-"అఱియవేణ్డుమ్రహస్యమ్మూన్ఱు" ఎన్ఱిఉశబ్దఙ్గళోడేసమాపఠితమాన ముముక్షుశబ్దత్తిలే అన్దక్కేవలన్ వాచ్యమాక వివక్షితనన్ఱెన్ఱపడి. ఇప్పడిముముక్షుశబ్దతుక్కువాచ్యసఙ్కోచమ్ శొల్లుకైయిలే నియామకమేతెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవనుక్కిత్యాదియాల్). రహస్యత్రయజ్ఞానాపేక్షైయిల్లైయిరేయెన్ఱతు. (3) "ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మామనుస్మరన్" ఎన్ఱిఅపడియే అవనుక్కు, భగవదనన్యార్హశేషమాన ఆత్మానుభవమే పురుషార్థమాకైయాలుమ్, అప్పురుషార్థత్తుక్కుసాధనమ్ భగవదుపాసనమే యాకైయాలుమ్ ఇమ్మూన్ఱుక్కుమ్ ప్రకాశకమ్ ప్రణవమేయాకైయాలుమ్, ఈశ్వరోపాసనో

(౧) (౨) (3) గీతై, § కుణ్డలితాక్షరమ్ క్వాచిత్కమ్.

మూ—అఱియ వేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు.

యిల్లైయిఱే. ఆకైయాల్, ఇవర్ ముముక్షువెన్గిఱతు-భగవత్ప్రాప్తికామతయా సంసారనివృత్తియిల్ ఇచ్ఛైపిఱన్దవనై. ఏవంభూతనానవనుక్కు (అఱియ వేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు) ఎన్ఱతు-ఇవనుక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యఙ్గళాయుళ్ళతు స్వరూపోపాయ పురుషార్థఙ్గళాకైయాలుమ్, అవత్తై ఇన్ద రహస్యత్రయమ్ ఉళ్ళపడి ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, రహస్యత్రయముమే అఱియ వేణ్డువతెన్గై. (౧)'స్వజ్ఞానం ప్రాపకజ్ఞానం ప్రాప్యజ్ఞానం ముముక్షుభిః। జ్ఞానత్రయముపాదేయ మేతదన్య న్నకిఞ్చన'' ఎన్నక్కడవతిఱే. (రహస్యమ్ మూన్ఱు) ఎన్ఱు ఇవర్ ఉద్దేశిక్కిఱతు - తిరుమన్త్రముమ్, ద్వయముమ్, చరమశ్లోకముమాకిఱ ఇవత్తైయెన్నుమిడమ్ మేలేసుస్పష్టమ్.

ఇవత్తై రహస్యఙ్గళెన్గిఱతు - సకలవేదాన్తసారార్థప్రతిపాదకతయా పరమగుహ్యఙ్గళాకైయాలే.

పేయత్వప్రతిపాదకమానమత్ఱ రహస్యత్రయజ్ఞానాపేక్షైయిల్లైయిఱేయెన్ఱపడి. ముముక్షుశబ్దార్థత్తైనిగమిక్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు-ఆత్మప్రాప్తికామనుక్కు స్వరూపోపాయపురుషార్థజ్ఞానమ్ ప్రణవత్తిలేతానే యుణ్డాకైయాలే మత్ఱ రహస్యత్రయజ్ఞానాపేక్షైయిల్లై యాకైయాలేయెన్ఱపడి. ఏవంభూతనానవనుక్కెన్ఱతు-ఇప్పడిభగవత్ప్రాప్తికామతయా సంసారనివృత్తియిలేయపేక్షైయుడైయవనుక్కెన్ఱపడి. అఱియవేణ్డువతెన్ఱతు - అర్థవత్తాక అఱియవేణ్డువతెన్ఱపడి. ఉక్తార్థత్తుక్కు ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (స్వజ్ఞానమిత్యాదియాల్). ''అఱియవేణ్డుమ్రహస్యమ్ మూన్ఱు'' ఎన్ఱవనన్తరమ్, అతావతు - తిరుమన్త్రముమ్ ద్వయముమ్ చరమశ్లోకముమెన్ఱరుళిచ్చెయ్యవేణ్డియిరుక్క, అరుళిచ్చెయ్యామైక్కు హేతువేతెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (రహస్యమ్ మూన్ఱిత్యాదియాల్). మేలేయెన్ఱతు - మేల్ గ్రన్థత్తిలేయెన్ఱపడి.

తిరుమన్త్రద్వయచరమశ్లోకఙ్గళుక్కు రహస్యమెన్ఱు తిరునామమాకైక్కు హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవత్తైయిత్యాదియాల్). ఇవత్తైయెన్ఱతు - తిరుమన్త్రద్వయ చరమశ్లోకఙ్గళైయెన్ఱపడి.

గ్రన్థసామాన్యత్తుక్కుమ్ విషయ ప్రయోజన సంబన్ధాధికారినిర్దేశమ్ ప్రవర్తకమాకై

(౧)

ఆక ఇవ్వాక్యత్తాల్, అధికారినిర్దేశముమ్, తజ్ఞాతవ్యనిర్దేశముమ్ పణ్ణియరుళినారాయ్త్తు.

ఇని, అష్టరహస్యత్రయత్తిలుమ్ ప్రథమరహస్యమే తెన్నుమా కాఙ్క్షైయిలేయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతిల్ ప్రథమరహస్యమ్తిరుమన్త్రమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - అష్టరహస్యత్రయత్తిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు, ఇవ్వధికారిక్కు ప్రథమమ్ జ్ఞాతవ్యమాన రహస్యమ్, స్వరూపయాథాత్మ్యపరమాయ్, త్యాజ్యోపాదేయవిభాగ జ్ఞానత్తై ప్పరిపూర్ణమాకప్పిఱప్పిక్కుమతాన తిరుమన్త్రమెన్నై. అనన్యార్హ శేషత్వమ్, అనన్యశరణత్వమ్,

---

యాలే, ఇవ్వాక్యత్తిల్ ఇవర్ నిర్దేశిక్కిఱతు ఎవర్ ఐయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). అధికారినిర్దేశముమ్, తజ్ఞాతవ్యనిర్దేశముమెన్ఱతు-సంబన్ధనిర్దేశముమ్ ప్రయోజననిర్దేశముమెన్నుమతుక్కుముపలక్షణమ్. ప్రబన్ధత్తుక్కుమ్ రహస్యత్రయత్తుక్కుమ్ విషయవిషయిభావమ్ సంబన్ధమ్, గ్రన్థత్తుక్కుమ్ జ్ఞానత్తుక్కుమ్ ప్రయోజ్యప్రయోజకభావమ్ సంబన్ధమ్; జ్ఞానత్తుక్కుమ్ రహస్యత్రియత్తుక్కుమ్ జన్యజనకభావమ్ సంబన్ధమ్; జ్ఞానత్తుక్కుమ్ మోక్షత్తుక్కుమ్ హేతుహేతుమద్భావమ్ సంబన్ధమ్; ఇగ్గ్రన్థత్తుక్కధికారి-ముముక్షు; ముఖ్యప్రయోజనమ్- మోక్షమ్; అవాన్తరప్రయోజనమ్-జ్ఞానమ్; విషయమ్ రహస్యత్రయమ్; సంబన్ధమ్-పూర్వోక్తమ్.

మేల్ వాక్యత్తుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-జ్ఞాతవ్యనిర్దేశమ్ పణ్ణిన వనన్తరమెన్ఱపడి. వైత్తుక్కొణ్డెన్ఱతు- శారిమ్యైచ్చొల్లు; అతుక్కర్థమిల్లై. ఇవ్వధికారిక్కెన్ఱతు-భగవత్ప్రాప్తికామతయా సంసారనివృత్తియిలిచ్ఛైయుడైయ వధికారిక్కెన్ఱపడి. స్వరూపయాథాత్మ్యపరమాయెన్ఱతు- అనన్యార్హ శేషత్వాద్యాకారత్రయప్రతిపాదనపరమాయెన్ఱపడి. త్యాజ్యోపాదేయవిభాగజ్ఞానత్తైయెన్ఱతు-అనన్యార్హ శేషత్వాద్యాకారత్రయత్తుక్కనురూపఙ్గళాన త్యాజ్యోపాదేయవిభాగజ్ఞానత్తైయెన్ఱపడి. అవైయావన-దేవతాన్తరశేషత్వముమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యముమ్, స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్, ఉపేయాన్తరప్రావణ్యముమ్, కైఙ్కర్యత్తిల్ స్వయంకర్తృత్వముమ్, స్వయంభోక్తృత్వముమ్; భాగవతవిషయత్తిల్ అనన్యార్హ శేషత్వాద్యాకారత్రయముమ్. తిరుమన్త్రమ్ స్వరూపయాథాత్మ్యపరమానవాఱే ప్రథమరహస్యమామావెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అనన్యార్హేత్యాది

౨. మూలత్తిల్ ప్రథమరహస్యమ్ తిరుమన్త్రమ్.

అనన్యభోగ్యత్వమాకిఱ ఆకారత్రయత్తైయుమ్ ప్రతిపాదిక్కైయాలే చేతనస్వరూపయాథాత్మ్యప్రతిపాదనపరమాయ్, తదనుగుణత్యాజ్యోపాదేయ విభాగత్తైయుమ్ సుస్పష్టమాక ప్రతిపాదియానిన్ఱుళ్ళ ఇమ్మన్త్రత్తాలే సుశిక్షితనానవనుక్కే మఱ్ఱై రహస్యఙ్గళిరణ్డిలుమ్ ప్రతిపాదిక్కప్పడుకిఱ ఉపాయోపేయఙ్గళిల్ అపేక్షై జనిప్పతు. ఆకైయాలే, స్వరూపయాథాత్మ్యపరమాన తిరుమన్త్రమ్ ప్రథమ రహస్యమెన్నక్కుఱైయిల్లై.

ఇన్నముమ్, ప్రణవత్తుక్కు మన్త్రశేషమ్ వివరణమానాప్పోలే మన్త్రశేషత్తుక్కు ద్వయమ్ వివరణమాయ్, అతుక్కు చరమశ్లోకమ్ వివరణమాయిరుప్పతు. అన్ద న్యాయత్తాలుమ్ ఇతినుడైయ ప్రాథమ్యమ్ సిద్ధమిఱే. ఆకైయాలే, ఇవైయెల్లావఱ్ఱైయుమ్ తిరువుళ్ళమ్ పఱ్ఱియాయిఱ్ఱు (ప్రథమరహస్యమ్ తిరుమన్త్రమ్) ఎన్ఱు ఇవరరుళిచ్చెయ్తతు.

యాల్). విభాగత్తైయెన్నతు-విభాగజ్ఞానత్తైయెన్నపడి. రహస్యఙ్గళిరణ్డిలు మెన్నతు-ద్వయ చరమశ్లోకఙ్గళిరణ్డిలు మెన్నపడి. చరమశ్లోకము పేయపరమామోవెన్నిల్, ఆమ్-నైర్భర్యప్రతిపాదకమాకైయాలే; నైర్భర్యమావతు-పూర్త్తి. ఇతుక్కు మేఱ్పట్ట ఉపేయమిల్లైయిఱే. ఆకైయాలేయెన్నతు - స్వరూపానురూపఙ్గళాన ఉపాయోపేయఙ్గళిల్ అపేక్షైజనిప్పతు స్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాకైయాలేయెన్నపడి.

కీழ் స్వరూపయాథాత్మ్యపరత్వత్తాల్ తిరుమన్త్రత్తినుడైయ ప్రాథమ్యత్తైయరుళిచ్చెయ్తు, ఇని వివరణవివరణిభావత్తాలుమ్ తిరుమన్త్రత్తినుడైయ ప్రాథమ్యత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇన్నముమిత్యాదియాల్). మన్త్రశేషమెన్నతు-నమఃపదముమ్, నారాయణపదముమెన్నపడి. అతుక్కెన్నతు-ద్వయత్తుక్కెన్నపడి. అన్ద న్యాయత్తాలుమెన్నతు-వివరణవివరణి భావన్యాయత్తాలుమెన్నపడి. ఆకైయాలేయెన్నతు-జ్ఞాతవ్యత్వేన ప్రాథమ్యత్తాలుమ్, వివరణిత్వేన ప్రథమమాకైయాలుమెన్నపడి. ఇవైయెల్లావఱ్ఱైయు మెన్నతు- జ్ఞాతవ్యత్వేన ప్రాథమ్యత్తైయుమ్, వివరణిత్వేన ప్రాథమ్యత్తైయు మెన్నపడి.

ఇత్తైమన్త్రిమెన్గిఅతు-"మన్తారం త్రాయత ఇతి మన్త్రః" ఎన్గిఅ పడియే శబ్దశక్తియాలుమ్ అర్థబోధనత్తాలుమ్ తన్నై యనుసన్ధిప్పార్కు రక్షకమాకైయాలే. శబ్దశక్తియాలే రక్షకమామ్,జపహోమాది కళాలే కార్యజ్గోళ్ళు ముపాసకర్కు; అర్థబోధనత్తాలే రక్షకమామ్, ఈశ్వరనే ఉపాయోపేయమెన్టిరుక్కుమ్ ప్రపన్నర్కు. అర్థబోధనత్తాలే రక్షకమాకైయావతు-(౧)"దేహాసక్తాత్మబుద్ధిర్యది భవతి పదం సాధు విద్యాత్తృతీయం స్వాతన్త్ర్యాన్ధో యది స్యాత్ప్రథమ మితరశేషత్వ ధీశ్చేద్ద్వితీయమ్। ఆత్మత్రాణోన్ముఖశ్చేన్నమ ఇతిచ పదం బాన్ధవాభాస లోలశ్శబ్దం నారాయణాఖ్యం విషయ చపలధీశ్చేచ్చతుర్థీం ప్రపన్నః" ఎన్టుభట్టరరుళిచ్చెయ్తపడియే, తన్నైయనుసన్ధిప్పార్కు దేహాత్మాభిమానముమ్, స్వాతన్త్ర్యముమ్, అన్యశేషత్వముమ్, స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్, అబన్ధుసఙ్గముమ్, విషయప్రావణ్యముమ్, మేలిడాతపడిపణ్ణి, స్వస్వరూపానురూపమాక నడక్కుమ్బడి నోక్కుకై.

3. ఇనిమేల్ ఇమ్మన్త్రిత్తినుడైయ వైభవత్తై విస్తరేణ ప్రతిపాదిప్పతాకత్తిరువుళ్ళమ్బఱ్టి, ప్రథమమ్ఇతినుడైయ అనుసన్ధానక్రమ

ఇవ్వష్టాక్షరత్తుక్కు త్తిరుమన్త్రిమెన్గిఅ పేర్ వరుకైక్కు హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తైయిత్యాదియాల్). ఇతినుడైయ మన్త్రరక్షణక్రమత్తై విషయభేదేనవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శబ్దశక్తియాలే ఇత్యాదియాల్). (జపహోమాదికళాలే) ఎన్టవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే - తర్పణ బ్రాహ్మణభోజనఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. అర్థబోధనత్తాలే రక్షిక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అర్థబోధనత్తాలే యిత్యాదియాల్). దేహాత్మాభిమానముమెన్గతు - దేహత్తిలే ఆత్మావెన్గిఅనిరతిశయప్రీతిరూపమాన జ్ఞానముమెన్టపడి. అబన్ధుసఙ్గముమెన్టతు- దేహబన్ధువిషయత్తిల్ ప్రీతియుమెన్టపడి. విషయప్రావణ్యముమెన్గతు-క్షుద్రవిషయప్రావణ్యముమెన్టపడి. నోక్కుకైయెన్టతు - రక్షిక్కైయెన్టపడి.

3. మేలుక్కవతారికై (ఇనిమేలిత్యాది). ఇప్పోతిమ్మన్త్రివైభవత్తై ప్పలపడియాకవరుళిచ్చెయ్కిఱతు - ఇమ్మన్త్రిన్దన్నిలే చేతననుక్కు విశ్వాసముణ్డాకైక్కాక.

(౧) అష్టశ్లోకీ-౮.

౩. మూ—తిరుమన్త్రత్తినుడైయ శీర్మైక్కుప్పోరుమ్పడి ప్రేమత్తోడే పేణి యనుసన్ధిక్కవేణుమ్.

కథనముఖత్తాలే ఇతిన్ వైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తిరుమన్త్రత్తినుడైయ) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. తిరుమన్త్రత్తుక్కుచ్చీర్మైయావతు.(౧) "ఋచో యజూంషి సామాని తథైవాऽథర్వాణానిచ। సర్వమష్టాక్షరాన్తస్థమ్" ఎన్గిఱపడియే సకలవేదసఙ్గ్రహమాయ్, (౨) "మఱ్ఱెల్లామ్ పేశిలుమ్" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞాతవ్య సకలార్థప్రతిపాదకమాయ్, (౩) "మన్త్రాణాం పరమో మన్త్రో గుహ్యానాం గుహ్యముత్తమమ్। పవిత్రఞ్చ పవిత్రాణాం మూలమన్త్రస్సనాతనః" ఎన్గిఱపడియే మన్త్రఙ్గళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు పరమమాన మన్త్రమాయ్ గుహ్యఙ్గళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు ఉత్తమమాన గుహ్యమాయ్, పవిత్రఙ్గళుక్కుమ్ పవిత్రమాయిరుక్కై. శీర్మైక్కుప్పోరుమ్పడియెన్ఱతు - తకుమ్పడియెన్గై. ప్రేమత్తోడే పేణియనుసన్ధిక్కైయావతు-ఇత్తైయనుసన్ధిక్కుమళవిల్ శుష్కహృదయనాయిరున్దు అనుసన్ధిక్కైయన్ఱిక్కే, ఇతిన్ వైలక్షణ్యజ్ఞానమడియాక ఇతిన్ పక్కల్ తనక్కుణ్డాన ప్రేమత్తోడే, * గుహ్యాద్గుహ్యమానవితు § అశలటియాతపడి (౪) "మన్త్రం యత్నేన గోపయేత్" ఎన్గిఱపడియే పేణిక్కొణ్డనుసన్ధిక్కై. ఇప్పడియనుసన్ధిక్కవేణుమెన్గైయాలే

సర్వమష్టాక్షరాన్తస్థమెన్ఱతు - వేదచతుష్టయముమ్ తదుపబృంహణఙ్గళాన స్మృతీతిహాసపురాణఙ్గళుమెల్లామ్ తిరుమన్త్రత్తుక్కువాచ్యార్థమాన అర్థపఞ్చకప్రతిపాదన పరమెన్ఱపడి. యచ్చాన్యదపివాఙ్మయమెన్ఱతు-స్మృత్యాదికళై. శుష్కహృదయనాయెన్ఱతు-ప్రేమశూన్యనాయెన్ఱపడి. ఇతిన్ వైలక్షణ్యమెన్ఱతు- సకలశాస్త్రసఙ్గ్రహమాయిరుక్కైయుమ్, జ్ఞాతవ్యసకలార్థప్రతిపాదకమాయిరుక్కైయుమ్, పరమగుహ్యత్వమ్ముతలాన వై॰ ఇతిన్పక్కలెన్ఱతు- తిరుమన్త్రత్తినిడత్తిలెన్ఱపడి. పేణిక్కొణ్డెన్ఱతు-రక్షిత్తుక్కొణ్డెన్ఱపడి. అశలటియాతపడి యెన్ఱతు - అశలారఱియాతపడియాయెన్ఱపడి. వేణుమెన్గిఱవితిన్ తాత్పర్యత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇప్పడియిత్యాదియాల్).

---

§ "అనధికారికళ్ శెవిప్పడాతపడి" ఎన్ఱపాఠమ్ ప్రాయికమ్.

(౧) (౨) తి-మొ-౭-౧౦.౩. (౩) (౪)

౮. మూ.—మన్త్రత్తిలుమ్ మన్త్రత్తుక్కుళ్ళీడాన వస్తువిలుమ్
మన్త్రప్రదనాన ఆచార్యన్పక్కలిలుమ్ ప్రేమమ్
కనక్కవుణ్డానాల్ కార్యకరమావతు.

ప్రకారాన్తరేణ అనుసన్ధిక్కలాకాతెన్గిఱ నియమమ్ తోన్ఱ్ ఱుకిఱతు.

౮. ఇప్పడి ఇతిల్పక్కల్ ప్రేమముణ్డాకవే ఇమ్మన్త్రమివనుక్కుక్కార్యకరమామోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మన్త్రత్తిలుమ్) ఎన్తుతుడఙ్గి. అతావతు - జ్ఞాతవ్యార్థ జ్ఞాపకమాన ఇమ్మన్త్రన్దన్నిలుమ్, శేషిత్వ శరణ్యత్వ ప్రాప్యత్వఙ్గళాకిఱ ఆకారత్రయయుక్తతయా ఇమ్మన్త్రత్తుక్కువాచ్యవస్తువాయిరుక్కిఱ సర్వేశ్వరన్ విషయత్తిలుమ్,(౧) "తన్మన్త్రంబ్రాహ్మణాధీనమ్" ఎన్గిఱపడియే ఇమ్మన్త్రమ్ ఆచార్యాధీనమాయిరుప్పతొన్ఱాకైయాలే, ఇత్తై యథాప్రతిపత్తియుక్తనాయ్కొణ్డు తనక్కుఉపకరిత్త ఆచార్యవిషయత్తిలుమ్, తత్తద్వైలక్షణ్యానురూపమాక ప్రేమమ్ అతిశయేన ఉణ్డానాల్ ఇవనుక్కుక్కార్యకరమావతెన్గై.

(౨) "మన్త్రే తద్దేవతాయాంచ తథా మన్త్రప్రదే గురౌ ।

౮. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్తతు-కీళ్చ్చొన్నపడియెన్తపడి. ఇమ్మన్త్రమ్ ఇవనుక్కెన్తతు- ఇన్దత్తిరుమన్త్రమ్ ఇన్దముముక్షువుక్కెన్తపడి. కార్యకరమామోవెన్తతు - మోక్షప్రదమామోవెన్తపడి. జ్ఞాతవ్యార్థజ్ఞాపకమానవెన్తతు - అర్థపఞ్చకజ్ఞాపకమానవెన్తపడి. బ్రాహ్మణశబ్దమాచార్యనైక్కాట్టుమోవెన్నిల్; "బ్రహ్మనయతీతిబ్రాహ్మణః" ఎన్గిఱవ్యుత్పత్తియాలే (3) "గరీయాన్బ్రహ్మదఃపితా" ఎన్గిఱపడియే బ్రహ్మజ్ఞానజనకనాన ఆచార్యనైక్కాట్టుమ్. యథాప్రతిపత్తియెన్తతు - శాస్త్రోక్తమానప్రతిపత్తియెన్తపడి. తత్తద్వైలక్షణ్యమెన్తతు - సకలవేదసఙ్గ్రహత్వాది వైలక్షణ్యముమ్, శేషిత్వాదివైలక్షణ్యముమ్, శాస్త్రోక్తప్రతిపత్తియుడైయనాయిరుక్కైయాకిఱ వైలక్షణ్యముమెన్తపడి. ఉక్తార్థత్తుక్కుప్రమాణఙ్గాట్టుకిఱార్ (మన్త్రఇత్యాదియాల్). [మన్త్రే, తద్దేవతాయాం, తథా మన్త్రప్రదేగురౌచ త్రిషుభక్తిః] ఎన్త న్వయమ్. తథామన్త్రప్రదే ఎన్తతు-తేనప్రకారేణ మన్త్రప్రదే ఎన్తపడి. తథా - తాదృశే - దేవసదృశే, గురౌ ఎన్తపడియాకవుమామ్.

(౧) (౨) (3)

౫. మూ,—సంసారికళ్

త్రిషు భక్తిస్సదా కార్యా సాహి ప్రథమసాధనమ్'' ఎన్నరుళిచ్చెయ్దరుళినార్.

౫. ఇని ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ అవతరణప్రకారకథనముఖత్తాలే ఇత్తినుడైయ అప్రతిమవైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సంసారికళ్) ఎన్తుతుడఙ్గి. సంసారికళాకిఱార్ - అనాద్యచిత్సమ్బన్ధత్తాలే ప్రవాహరూపేణ వరుకిఱ అవిద్యా కర్మ వాసనా రుచి వివశరాయ్, జన్మమరణాది క్లేశభాగికళాయ్ త్తిరికిఱ బద్ధచేతనర్.

౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). కథనముఖత్తాలేయెన్తు-కథనాదికళాలే యెన్నపడి ఆదిశబ్దత్తాలే-అర్థపఞ్చక కథనత్తైయుమ్, ఎమ్పెరుమానుడైయ శిష్యాచార్యత్వకథనత్తైయుమ్, ఎమ్పెరుమానుడైయ కృపై నిర్హేతుక మెన్నుమత్తైయుమ్, ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయసంసారనివర్తకత్వకథనత్తైయుమ్శొల్లుకిఱతు.మన్త్రత్తుక్కు అప్రతిమవైభవమావతు-సంసారనివర్తకత్వశక్తిమత్ వేఱొరుమన్త్రత్తుక్కిల్లామలిరుక్కై. (౧) ''వైకుణ్ఠనామగ్రహణమశేషాఘహరం విదుః'' ఎన్తతు.అహఙ్కారమెన్త్రపాపనివర్తకత్వత్తైప్పత్తి. ఇమ్మన్త్రమ్ లుప్తచతుర్థియాలుమ్ నమస్సాలుమ్అహఙ్కారనివర్తకమాకైయాలే, మన్త్రాన్తరఙ్గళైప్పత్తి ఇతుక్కు వాశియుణ్డు. అనాద్యచిత్సమ్బన్ధత్తాలేయెన్తు-అనాదిశబ్దమ్సంబన్ధవిశేషణమాయ్,అనాదియాన అచిత్సమ్బన్ధత్తాలేయెన్తపడి. ఇత్తాల్-సంబన్ధమ్ కాదాచిత్కమన్తెన్నిఱతు. ప్రవాహరూపేణవరుకిఱవెన్తతు - వ్యక్తిభేదముణ్డాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ పూర్వముళ్ళనామరూపఙ్గళోయాయ్ వరుకిఱవెన్తపడి.అవిద్యా ఎన్తతు - దేహాత్మాభిమానముమ్, తన్నిడత్తిల్ స్వతన్త్రనెన్నిఱ అభిమానముమెన్తపడి కర్మమెన్తతు-అన్ద అభిమానఙ్గళిరణ్డుమడియాక ఇచ్చేతనర్ పణ్ణుమ్ పుణ్యముమ్ పాపముమెన్తపడి. వాసనైయెన్తతు - విషయాన్తరాదికళైక్కాణుమ్పోతు భయాపసర్పణాదికళుక్కు హేతువాన అవిద్యావాసనైయుమ్, అబుద్ధిపూర్వకమాకతృణచ్ఛేదనాదికళిలే ప్రవృత్తిక్కు హేతువానకర్మవాసనైయుమెన్తపడి. రుచియెన్తతు- బుద్ధిపూర్వకమాక పుణ్యపాపఙ్గళిలే ప్రవృత్తిక్కు హేతువాన రుచియెన్తపడి, ''మరణాది'' ఎన్నిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే, బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. క్లేశభాగికళాయెన్తతు - ఆవ్యోదకైయిలుణ్డాన క్లేశత్తైయుడైయవర్కళాయెన్తపడి.

(౧)

మూ.—తజ్ఞ్శేయుమ్ ఈశ్వర న్శేయుమ్ మఱన్దు,
ఈశ్వర కైఙ్కర్యత్తైయుమిழన్దు,

(తజ్ఞ్శేయుమీశ్వరన్శేయుమ్మఱన్దు) ఎన్ఱతు-(౧) "దాసభూతా స్స్వతస్సర్వేహ్యాత్మానః పరమాత్మనః । నాన్యథా లక్షణం తేషాం బన్ధే మోక్షే తథైవచ" ఎన్గిఱపడియే స్వతస్సిద్ధమాన భగవచ్ఛేషత్వత్తై లక్షణమాక వుడైయరాయిరుక్కిఱ తజ్ఞ్శేయుమ్,(౨) "పతింవిశ్వస్య" (3) "స్వామిత్వం బ్రహ్మణి స్థితమ్" ఇత్యాదికళిల్ చొల్లుకిఱపడియే తజ్ఞ్ళుక్కు నిరుపాధిక శేషియాయిరుక్కిఱ ఈశ్వరన్శైయుమఱియాతేయెన్గై.

ఆనాల్,అఱియామలెన్నాతే "మఱన్దు"ఎన్బానేన్,మున్బొరుకాల్ నినైత్తు ప్పిన్బు అన్నినైవుక్కు ప్రచ్యుతివన్దవిడత్తిలిఱే మఱన్దెన్నలావతెన్నిల్,(౪) "మఱన్దేనున్నైమున్నమ్" ఎన్గిఱపడియే స్వతస్సిద్ధమాన సంబన్ధత్తైయుణర్న్దాల్, మున్బు నినైత్తిరున్దవర్ధత్తై మఱన్దార్పోలేయిరుక్కుమ్ సమ్బన్ధత్తిలుణ్డాన నినైత్తు అరుళిచ్చెయ్తారామిత్తనై.

(ఈశ్వరకైఙ్కర్యత్తైయుమిழన్దు) ఎన్ఱతు- కీழ్ చ్చొన్న అజ్ఞాన

స్వతః ఎన్ఱతు-స్వరూపేణ ఎన్ఱపడి. హి ఎన్ఱతు - ప్రసిద్ధమన్ఱోవెన్ఱపడి. అన్యథా వెన్ఱతు - అన్యత్ ఎన్ఱాయ్, స్వాతన్త్ర్యమెన్ఱపడి. లక్షణమెన్ఱతు - అసాధారణధర్మమెన్ఱపడి. శేషత్వమ్ చేతనాచేతన సాధారణమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, శేషవస్తుక్కళుక్కు అసాధారణమాకైయాలే శేషత్వత్తైలక్షణమాక వుడైయరాయిరుక్కిఱ వెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ఇత్తాల్-ఇవ్వాత్మావుక్కు శేషత్వమే స్వరూపనిరూపకమ్, జ్ఞాతృత్వమ్ నిరూపితస్వరూపధర్మమెన్నుమిడముమ్, జ్ఞాతృత్వమిల్లావిడిలుమ్ స్వరూపహానియిల్లైయెన్నుమిడముమ్ తోన్ఱుకిఱతు. ఉడైయరాయిరుక్కిఱ తజ్ఞ్శేయుమెన్ఱతు - శేషమాక త్తజ్ఞ్శేయుమెన్ఱపడి. శేషిగాయిరుక్కిఱ ఈశ్వరన్శైయుమెన్ఱతు-శేషియాక ఈశ్వరన్శైయుమెన్ఱపడి. "మఱన్దు" ఎన్గిఱశబ్దత్తాలే అఱియామైయైచ్చొల్లువానేన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆనాలిత్యాదియాల్). ఉణ్డాన వెన్ఱతు - దార్ఢ్యత్తైయెన్ఱపడి.

కీழ్ చ్చొన్నవెన్ఱతు - తజ్ఞ్శేయుమ్ ఈశ్వరన్శైయుమ్ మఱన్దు ఎన్గిఱవిడత్తిల్

(౧) (౨) పు-సూ- (3) [illegible](౪) తి. మొ-౬-౨-౨,

మూ.—ఇఴన్దోమెన్నిఱ ఇఴవుమిన్ఱిక్కే, సంసారమాకిఱ పెరుఙ్గడలిలే విఴున్దు నోవుపడ,

---

త్తాలే వకుత్తశేషియాన ఈశ్వరవిషయత్తిల్ కైఙ్కర్యమాకిఱ పరమపురుషార్థత్తైయుమ్ ప్రాపిక్కప్పెఱాతేయెన్నై. పురుషార్థత్తినుడైయ గౌరవత్తైయుమ్, అతుక్కిట్టుప్పెఱుమవైత్తు కిట్టప్పెఱామల్ కిడన్దపడియైయుమ్ నినైత్తు (ఇఴన్దు) ఎన్గిఱార్.

(ఇఴన్దోమెన్నిఱవిఴవుమిన్ఱిక్కే) ఎన్ఱతు-స్వస్వరూప పరస్వరూప జ్ఞానముమ్ పురుషార్థజ్ఞానముమ్ ఇల్లామైయాలే స్వశేషత్వానురూపమాన శేషివిషయకైఙ్కర్యరూప పురుషార్థత్తై ఇఴన్దోమెన్నిఱ అలాభక్లేశమ్నానుమిన్ఱిక్కేయెన్నై.

(సంసారమాకిఱపెరుఙ్గడలిలే విఴున్దు నోవుపడ) ఎన్ఱతు- (౧) "సంసారసాగరం ఘోరమనన్తక్లేశభాజనమ్" ఎన్గిఱపడియే, అనన్త

శోన్న వెన్ఱపడి. వకుత్తశేషియానవెన్ఱతు - ప్రాప్తశేషియానవెన్ఱపడి. ప్రాపిక్కప్పెఱాతేయెన్ఱతు - అడైయప్పెఱాతేయెన్ఱపడి. "ఇఴన్దు" ఎన్నిఱ శబ్దప్రయోగత్తిన్ తాత్పర్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పురుషార్థత్తినుడైయ విశ్వాదియాల్). పురుషార్థత్తుక్కు గౌరవమావతు - తనక్కుమేఱ్పట్ట పురుషార్థమాతల్, తన్నోడొత్త పురుషార్థమాతల్, ఇల్లాతొఴికైయుమ్, స్వయత్న సాధ్యమన్ఱిక్కే యిరుక్కైయుమ్, చేతనరుడైయభోక్తృత్వగన్ధమ్ పొఱాతొఴికైయుమ్. అతుక్కిట్టుప్పెఱుమవైత్తెన్ఱతు - అప్పురుషార్థత్తైచ్చెయ్కైయిన్నొబరుట్టు (౨) "విచిత్రా" ఎన్నిఱపడియే దేహత్తై ఉపకరణమాకవైత్తుక్కొణ్డు పిఱన్దు వైత్తెన్ఱపడి. వైత్తెన్నిఱతు-శారీరియైచ్చొల్లు. అతుక్కర్థమిల్లై. కిట్టప్పెఱామైయాలెన్ఱతు - అత్తైచ్చెయ్యామైయేయన్ఱిక్కే కైఙ్కర్యమ్ శెయ్యుమవర్కళ్ సన్నిధియుమ్ లభిక్కప్పెఱామైయాలెన్ఱపడి. కిడన్దపడియైయుమెన్ఱతు - విషయాన్తరప్రవణరాయ్క్కిడన్దపడియైయుమెన్ఱపడి. కరణఙ్గళ్ నిర్విషయఙ్గళాయిరామైయాలే, విషయాన్తరప్రవణరాయెన్ఱు కూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. ఇత్తాల్ - స్వరూపప్రాప్తమాన పురుషార్థత్తోడే అన్వయిక్కప్పెఱామైయన్ఱిక్కే, స్వరూపవిరుద్ధ

---

(౧) జి-స్తో- (౨) ఆహిర్బు.

మూ.—సర్వేశ్వరన్ తన్ కృపైయాలే,

క్లేశభాజనమాయ్, ఒరువరాలుమ్ స్వయత్నత్తాల్ కరై కాణవరితాప్పడి యిరుక్కిఱ సంసారమాకిఱ మహాసముద్రత్తుక్కుళ్ళే విழున్దు తాపత్రయాభిభూతరాయ్క్కొణ్డు క్లేశప్పడవెన్నై.

ఇత్తాల్, తన్నైయుమీశ్వరనైయుమఱియామైయాలుమ్, పురుషార్థత్తైయఱియామైయాలుమ్, సంసారసాగరత్తుక్కుళ్ళే కిడన్దు నోవుపడానిఱ్క, విరోధియాన సంసారత్తినైయుమ్, తన్నిస్తరణోపాయత్తైయుమఱియామైయాలుమ్, జ్ఞాతవ్యమాన అర్థపఞ్చకత్తిలుమ్ ఒన్ఱైయుమఱియామఱ్కిడన్దార్కళైన్నై. (౧) "ప్రాప్యస్యబ్రహ్మణోరూపమ్" ఇత్యాదిప్పడియే సకలశాస్త్రఙ్గళుమ్ ప్రతిపాదిప్పతు అర్థపఞ్చకత్తైయుమిఱే.

ఇవ్వర్థఙ్గళై ఇవర్కళుక్కు సుగ్రహమాక అఱివిక్కైక్కాక సకలశాస్త్రసఙ్గ్రహమాన తిరుమన్త్రత్తై సర్వేశ్వరన్ వెళియిట్టప్రకారత్తై చ్చొల్లుకిఱతు మేల్. (సర్వేశ్వరన్ తన్ కృపైయాలే) ఎన్ఱతు,

---

మానవిషయాన్తరప్రావణ్యముమ్ మేలిడువతేయెన్ఱు ఇழవుఇరట్టిత్తిరున్దమైతోన్ఱుకిఱతు.

ఘోరమెన్ఱతు-స్వయత్నత్తాలే కడక్కవరితాయిరుక్కిఱ వెన్ఱపడి. అనన్తక్లేశభాజనమెన్ఱతు - అనన్తఙ్గళాన క్లేశఙ్గళై ఇచ్చేతనరనుభవిక్కైక్కు ఇరుప్పిడమాయెన్ఱపడి. మహాసముద్రత్తుక్కుళ్ళేయెన్ఱతు - కరైయిల్లాత సముద్రత్తుక్కుళ్ళేయెన్ఱపడి.

ఇవ్వళవాన ఇచ్చూర్ణైయాలే- అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన అర్థపఞ్చకత్తిలివర్కళ్ ఒన్ఱైయుమఱియామైయాలే నోవుపడుకిఱార్కళెన్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాలెన్ఱతు-ఇవ్వళవుమ్ వర ఇచ్చూర్ణైయాలేయెన్ఱపడి. నోవుపడక్కెన్ఱ అవర్త్తమాననిర్దేశత్తాలే- తన్నిస్తరణోపాయత్తైయుమఱియామైయాలుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ఉక్తార్థత్తుక్కు ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (ప్రాప్యస్యేత్యాదియాల్).

మేల్ చూర్ణిక్కవతారికై (ఇవ్వర్థఙ్గళైయిత్యాది). ఇవ్వర్థఙ్గళైయెన్ఱతు - ఇవ్వర్థపఞ్చకత్తైయెన్ఱపడి. ఇవర్కళుక్కెన్ఱతు-సంసారికళుక్కెన్ఱపడి. సుగ్రహమాకవెన్ఱతు-సులభమాకవెన్ఱపడి. తన్ కృపైయాలేయెన్ఱతు-తనక్కాక ఉణ్డానకృపైయాలేయెన్ఱపడి.

---

(౧) హారీతస్మృ.

మూ.—ఇవర్ కళ్ తన్నైయటైన్దు కరైమరమ్ శేరుమ్బడి తానే శిష్యనుమాయ్ ఆచార్యనుమాయ్ నిన్ఱు,

(౧)"ఈశేశితవ్యసంబన్ధాదనిదంప్రథమాదపి" ఎన్కిఱపడియే అనాదియాక సర్వరోడుముణ్డాన ఈశేశితవ్యసంబన్ధత్తైయుడైయనాన ఎమ్బెరుమాన్ (౨)"ఏవం సంసృతిచక్రస్థే భ్రామ్యమాణే స్వకర్మభిః।జీవే దుఃఖాకులే విష్ణోః కృపా కాఽప్యుపజాయతే" ఎన్కిఱపడియే ఇవర్ కళ్ పడుకిఱ దుఃఖదర్శనమాత్రత్తాలుణ్డానతన్నుడైయ నిర్హేతుక కృపైయాలేయెన్గై.

(ఇవర్ కళ్ తన్నైయటైన్దు కరైమరమ్ శేరుమ్బడి) ఎన్ఱతు-ఇప్పడి సంసారసాగరత్తిలే కిడన్దు నోవుపడుకిఱ ఇవర్ కళ్ (౩) "త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి మనీషిణః" ఎన్ఱుమ్, (౪) "సంసారార్ణవమగ్నానాం విషయాక్రాన్తచేతసామ్।విష్ణుపోతం వినా నాఽన్యత్కిఞ్చిదస్తి పరాయణమ్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే సంసారనిస్తరణోపాయభూతనాన తన్నైయటైన్దు సంసారసాగరత్తై క్కడన్దు అక్కరైప్పడుమ్బడియెన్గై.

(తానే శిష్యనుమాయాచార్యనుమాయ్ నిన్ఱు) ఎన్ఱతు-(౫)"నరనారణనాయులకత్తఱనూల్ శిఙ్గామై విరిత్తవన్" ఎన్కిఱపడియే నరనారాయణరూపేణ అవతరిత్తు, నరనానతాన్ శిష్యనుమాయ్, నారాయణనానతాన్ ఆచార్యనుమాయ్ నిన్ఱెన్గై.

ఇవర్ కళెన్ఱతు - సంసారికళెన్ఱపడి. సుగ్రహమాకవెన్ఱతు - సులభమాకవెన్ఱపడి. తన్ కృపైయాలేయెన్ఱతు - తనక్కాక ఉణ్డానకృపైయాలేయెన్ఱపడి.

విష్ణుపోతమెన్ఱతు-అక్కరైయోడు ఇక్కరైయోడువ్యాపకమానపోతమెన్ఱపడి. కరైమరమెన్ఱతు - కరైయాన మరమెన్ఱపడి. (౬) * వాసుదేవతిరువిఙే.

(౧) లక్ష్మీతన్త్రమ్. (౨) అహిర్బుధ్న్యసం. (౩) జి-స్తో- (౪) విష్ణుధర్మమ్.
(౫) తి-మొ-౧౦-౬-౧. (౬)

మూ.—తిరుమన్త్రత్తై వెళియిట్టరుళినార్.

౬. శిష్యనాయ్నిన్ఱతు

(తిరుమన్త్రత్తైవెళియిట్టరుళినార్) ఎన్ఱతు- సకలశాస్త్రసఙ్గ్రహమాయ్, అన్దశాస్త్రతాత్పర్యమాన అర్థపఞ్చకత్తైయుమ్ సుస్పష్టమాక ప్రతిపాదియానిఱ్కుమ్ తిరుమన్త్రత్తై ప్రకాశిప్పిత్తరుళినానెన్గై. అరుళిచ్చెయ్తానెన్నాతే, "వెళియిట్టరుళినాన్" ఎన్ఱతు - ఇప్పోతు తానొన్ఱై నిర్మిత్తుచ్చొన్నానల్లన్, అనాదియానత్తై ప్రకాశిప్పిత్తానిత్తనైయెన్నుమిడముమ్, అతిగుహ్యమాయుళ్ళత్తై ఇవర్కళ్ దుర్గతికణ్డు సహిక్కమాట్టామైయాలే ప్రకాశిప్పిత్తానెన్నుమిడముమ్ తోన్ఱుకైక్కాక.

౬. ఆనాల్, ఆచార్యనాయ్నిన్ఱు వెళియిట్టవిడమమైయాతో, శిష్యనాయ్నిన్ఱతేతుక్కాకవెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శిష్యనాయ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు- ఆచార్యనాయ్నిన్ఱు వెళియిట్టరుళినవళవన్ఱిక్కే తానే శిష్యనుమాయ్కొణ్డునిన్ఱతు-(౧)"ఆస్తికో ధర్మశీలశ్చ శీలవాన్ వైష్ణవ శ్శుచిః। గమ్భీర శ్చతురో ధీర శ్శిష్య ఇత్యభిధీయతే"(౨)"శరీరం వసు

"వెళియిట్టరుళినాన్" ఎన్గిఱశబ్దతాత్పర్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్ (అరుళిచ్చెయ్తానిత్యాదియాల్). నిర్మిత్తెన్ఱతు - నూతనమాక నిర్మిత్తెన్ఱపడి.

౬. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). అమైయాతో వెన్ఱతు-పోరాతో వెన్ఱపడి. ఏతుక్కాకవెన్ఱతు - ఎన్నప్రయోజనత్తుక్కాకవెన్ఱపడి. అళవన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - ప్రకారమన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. ఆస్తికః - శాస్త్రవిశ్వాసముడైయవన్. ధర్మశీలః - శాస్త్రోక్త ధర్మఙ్గళైయనుష్ఠిక్కవేణుమెన్గిఱ మనముడైయవన్. శీలవాన్ - తదనురూపమాన ఆచారముడైయవన్. వైష్ణవః- సకలశాస్త్రతాత్పర్యమాన విష్ణుభక్తియైయుడైయవన్. శుచిః - ఇవ్వళివాల్ వన్ద స్వోత్కర్షమ్ నెఞ్జిల్ తట్టాతవన్. గమ్భీరః-ఆచార్యవిషయత్తిల్ తనక్కుణ్డాన భావబన్ధమ్ పిఱరాలఱియవొణ్ణాతవనాయిరుక్కుమవన్, చతురః- ఆచార్యానువర్తనత్తిల్ అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కైయుఱుప్పామ్పడియాన చాతుర్య

(౧) భగవచ్ఛాస్త్రే. (౨)

విజ్ఞానం వాసః కర్మ గుణానసూన్। గుర్వర్థం ధారయేద్యస్తు స శిష్యో నేతరస్స్మృతః"(౧) "సద్బుద్ధిస్సాధుసేవీ సముచితచరితస్తత్త్వబోధాభిలాషీశుశ్రూషుస్త్యక్తమానః ప్రణిపతనపరః ప్రశ్నకాలప్రతీక్షః। శాన్తో దాన్తోఽనసూయుశ్శరణముపగతశ్శాస్త్రవిశ్వాసశాలీ శిష్యః ప్రాప్తః పరీక్షాం కృతవిదభిమతస్తత్త్వతశ్శిక్షణీయః" ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడికళుమ్, సాధ్యాన్తరనివృత్తియుమ్, ఫలసాధనశుశ్రూషై

ముడైయవన్. ధీరః-కష్టసాధ్యమాన ఆచార్యకైఙ్కర్యత్తిల్ ధైర్యముడైయవన్. వసు ఎన్ఱతు - అర్థమెన్ఱపడి. గుర్వర్థమెన్ఱతు - గురవే ఎన్ఱపడి.

సద్బుద్ధిః - త్యాజ్యోపాదేయవిభాగజ్ఞానముడైయవన్. సాధుసేవీ - అతుక్కడియాక ప్పెరియోర్కళై అనువర్తిక్కుమవన్. సముచితచరితః - జ్ఞానానురూపమాన అనుష్ఠానత్తైయుడైయవన్, తత్త్వబోధాభిలాషీ-తత్త్వత్రయత్తినుడైయ ఉణ్మైయైయఱికైయిలే ఇచ్ఛైయైయుడైయవన్. శుశ్రూషుః - అతుకేట్కైక్కాక ఆచార్యానువర్తనత్తిలిచ్ఛైయైయుడైయవన్. త్యక్తమానః - అతుక్కిడైచ్చువరాన అహఙ్కారత్తై విట్టవన్ - ప్రణిపతనపరః- అతుక్కుద్యోతకమాన అనుష్ఠానత్తైయుడైయవన్. ప్రశ్నకాలప్రతీక్షః - కేట్కుమ్ సమయమఱియుమవన్. శాన్తోదాన్తః - అన్తరిన్ద్రియ బహిరిన్ద్రియ నిగ్రహముడైయవన్. అనసూయుః - ఆచార్యవిషయత్తిల్ అసూయైయిల్లాతవన్. శరణముపగతః - గురుకులవాసమ్ పణ్ణుమవన్. శాస్త్రవిశ్వాసశాలీ శిష్యః - ఏవంభూతనాయిరుక్కు శిష్యనానవాన్. పరీక్షాంప్రాప్తః - ఆస్తిక్యాదరవిషయమాక పరీక్షిక్కప్పట్టవనాయ్, కృతవిదభిమతః - ఆచార్యన్ పణ్ణిన ఉపకారమఱియుమ్ పెరియోర్కళాలే "ఇవనుపదేశపాత్రమ్" ఎన్ఱు అభిమానిక్కప్పట్టవనాయ్కొణ్డు, తత్త్వతః - ఉణ్మైయాలే, శిక్షణీయః - శిక్షిక్కైక్కు యోగ్యన్. పడికళుమెన్ఱతు-శిష్యలక్షణఙ్గళుమెన్ఱపడి. "త్యక్తమానః" ఎన్ఱైయాలే - సాధ్యాన్తర నివృత్తియుమ్, "తత్త్వబోధాభిలాషీ" ఎన్ఱైయాలే - ఆచార్యన్ పక్కల్ శిష్యనపేక్షిత్తుప్పోరుకిఱ జ్ఞానరూప ఫలత్తైయుమ్, "శుశ్రూషుః" ఎన్ఱైయాలే - ఫలసాధన శుశ్రూషై

(౧) న్యాసవింశతి.

మూ.—శిష్యనిరుక్కుమిరుప్పు నాట్టారఱియామైయాలే అత్తై యఱివి
క్కైక్కాక.

యుమ్, ఆర్తియుమ్, ఆదరముమ్, అనసూయైయుముడైయనాయిరు
క్కైయుమాకిఱ శిష్యలక్షణమ్ లోకత్తిలుళ్ళారఱియామైయాలే, అత్తై
స్వానుష్ఠానత్తాలే అఱివిక్కైక్కాకవన్ఱు ఉపదేశత్తాలే యఱివిక్కుమ
ళవిల్ ‘‘[illegible]’’ ఎన్ఱు నినైక్కవుమ్
కూడుమ్, అన్ఱియే ఉపదేశత్తాలే యఱివిక్కుమళవిల్ ‘‘నమక్కుమిదు వేణుమ్’’
ఎన్ఱు విరుప్పమిల్లాదవర్కళుక్కు [illegible] సలాయిరుక్కుమిత్తే.

౨ ఇప్పడి శిష్యనానాలిఱే మన్త్రశిక్షై పణ్ణి అవ్వళియాలే
జ్ఞానమ్ పిఱక్కవేణుమో, (౧) ‘‘జ్ఞానక్కలైకళ్’’ ఎన్ఱిఱపడియే సకల
శాస్త్రఙ్గళుమ్ జ్ఞానసాధనమాయన్ఱో ఇరుప్పతు, అవఱ్ఱై అభ్యసిత్తు
అవ్వళియాలే జ్ఞానమ్ పిఱన్దాలోవెన్న, శాస్త్రజన్యజ్ఞానత్తుక్కుమ్ ఇమ్మ

యుమ్, ‘‘ ప్రశ్నకాలప్రతీక్షః ’’ ఎన్నైయాలే - ఆర్తియుమ్, ‘‘ప్రణిపతనపరః ’’
ఎన్నైయాలే-ఆదరముమ్,‘‘అనసూయః’’ఎన్నైయాలే-అనసూయైయుమ్ఎన్ఱుకణ్డుకొళ్వతు.
‘‘ఆస్తికః’’ ఎన్ఱిఱశ్లోకత్తాలుమ్ ‘‘సద్బుద్ధిః’’ ఎన్ఱిఱ శ్లోకత్తాలుమ్, శిష్యలక్షణమ్ శొల్లి
ఱ్ఱు. ‘‘శరీరంవసు’’ ఎన్ఱిఱశ్లోకత్తాలే, శిష్యనుక్కుత్తన్నుడైయ ఉణ్డామాకారత్తై
చ్చొల్లిఱ్ఱు. లోకత్తిలుళ్ళారెన్ఱతు-సంసారికళెన్ఱపడి. అత్తైయెన్ఱతు - శిష్యలక్షణత్తై
యెన్ఱపడి. స్వానుష్ఠానత్తాలే అఱివిప్పానెన్, ఉపదేశత్తాలఱివిత్తాలాకాతో వెన్నవరుళి
చ్చెయ్కిఱార్ (ఉపదేశత్తాలేయిత్యాదియాల్).

౭. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మన్త్రశిక్షైపణ్ణియెన్ఱతు-మన్త్రోపదే
శమ్ పెఱ్ఱెన్ఱపడి అవ్వళియాలేయెన్ఱతు - మన్త్రద్వారావెన్ఱపడి. జ్ఞానక్కలైకళె
న్ఱతు - జ్ఞానప్రదఙ్గళాన కలైకళెన్ఱపడి. అవఱ్ఱైయెన్ఱతు - శాస్త్రఙ్గళైయెన్ఱపడి.
అవ్వళియాలేయెన్ఱతు - శాస్త్రద్వారావెన్ఱపడి.

(౧) తి-వాయ్-౧-౯-౮.

౭. మూ.—సకలశాస్త్రఙ్గళాలుమ్ పిఱక్కుమ్ జ్ఞానమ్ స్వయమార్జితమ్పోలే; తిరుమన్త్రత్తాల్ పిఱక్కుమ్ జ్ఞానమ్ పైతృకధనమ్పోలే.

న్త్రజన్యజ్ఞానత్తుక్కుణ్డాన విశేషత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సకలశాస్త్రఙ్గళాలుమ్) ఎన్రుతుడఙ్గి. అతావతు - తత్త్వజ్ఞానజనకఙ్గళాన శ్రుతిస్మృత్యాది సకలశాస్త్రఙ్గళాలుమ్ చేతనరుక్కుప్పిఱక్కుమ్ జ్ఞానమ్ స్వయమార్జితధనమ్పోలే అత్యాయాసలభ్యమాయిరుక్కుమ్; ఆచార్యోపదేశమడియాక తిరుమన్త్రత్తాల్ పిఱక్కుమ్ జ్ఞానమ్ పైతృకధనమ్పోలే అనాయాసలభ్యమాయిరుక్కుమెన్నై (౧) "శాస్త్రజ్ఞానం బహుక్లేశం బుద్ధేశ్చలనకారణమ్। ఉపదేశాద్ధరిం బుద్ధ్వా విరమేత్సర్వకర్మసు" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇత్తాల్, శాస్త్రఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ తత్సఙ్గ్రహమాన తిరుమన్త్రత్తుక్కుణ్డాన వైభవమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు.

౮. ఆనాల్, శాస్త్రఙ్గళ్ భిన్నతాకిఱతు, భగవన్మన్త్రాని తోన్ఱుమన్రే, పిన్నైయుమ్ పలవిల్లైయోవెన్నిఱశఙ్కైయిలే, మన్త్రాన్తర

ఉక్తార్థత్తుక్కుప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (శాస్త్రేత్యాదియాల్). బహుక్లేశమెన్నతు - బహుక్లేశసాధ్యమెన్నపడి. ఉపదేశాత్ ఎన్నతు - ఉపదిశ్యతి ఇత్యుపదేశః ఎన్రు కర్మణివ్యుత్పత్తియాయ్, తిరుమన్త్రత్తాలెన్నపడి. హరింబుద్ధ్వా ఎన్నతు- ఈశ్వరనై ఉపాయమాకవఱిన్దెన్నపడి. విరమేత్సర్వకర్మసు ఎన్నతు - శాస్త్రఙ్గళైయుమభ్యసిక్కక్కడవనల్లన్, ఉపాయాన్తరఙ్గళిలుమన్వయిక్కక్కడవనల్లనెన్నపడి. అవతారికైక్కుచ్చేర అవ్వాక్యతాత్పర్యత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). వైభవమెన్నతు-సులభమాక యథాజ్ఞానత్తై యుణ్డాక్కుకైయాకిఱ వైభవమెన్నపడి.

౮. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్నతు-శాస్త్రఙ్గళైక్కాట్టిల్ మన్త్రసులభమాకజ్ఞానత్తైక్కాట్టుమతానాలెన్నపడి. శాస్త్రఙ్గళ్ భిన్నతాకిఱతు ఎన్నతు-శాస్త్రఙ్గళ్ జ్ఞానత్తై యుణ్డాక్కుమ్పోతు బహుక్లేశజనకఙ్గళాకైయాలే విడప్పడుకిఱతాకిఱ వెన్నపడి. ఇతోన్రుమన్రే ఎన్నతు - ఇత్తిరుమన్త్రమొన్రు మన్రేయెన్నపడి. పిన్నైయు

---

(౧)

౮. మూ.—భగవన్మన్త్రఙ్గళ్ తాననేకఙ్గళ్.

ఙ్గళిత్తాట్టిల్ ఇతుక్కుణ్డాన వైభవత్తైయరుళిచ్చెయ్వతాక త్తిరువుళ్ళమ్బట్రి, (భగవన్మన్త్రఙ్గళ్ తాననేకఙ్గళ్) ఎన్గిఱార్. అతావతు-(౧) "ఆస్తాం తే గుణరాశివద్గుణపరీవాహాత్మనాం జన్మనాం సఙ్ఖ్యా" (౨) "బహవో నృప కల్యాణగుణాః పుత్రస్య సన్తి తే" (౩) "తవానన్త గుణస్యాపి షడేవ ప్రథమే గుణాః"(౪) "బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున" ఎన్ఱుమ్ (౫) "ఎణ్ణిల్ తొల్ పుకళ్" ఎన్ఱుమ్,(౬) "ఎన్నినయోనియుమాయ్ప్పిఱన్దాయ్" ఎన్ఱుమ్ ఇత్యాదికళిల్ చొల్లుకిఱపడియే భగవద్గుణఙ్గళుమ్,గుణపరీవాహరూపఙ్గళాన అవతారఙ్గళుమ్ అసఙ్ఖ్యాతమాయిరుక్కుమాపోలే,అవఱ్ఱైయనుబన్ధిత్తిరుక్కుమ్ మన్త్రవిశేషఙ్గళుమ్(౭) "అనన్తావై భగవన్మన్త్రాః" ఎన్గిఱపడియే అనేకఙ్గళాయిరుక్కుమెన్గై.

౯. అవై యెల్లామ్ నానేకవర్గమో వెన్న (అవై తాన్ వ్యాపకఙ్గ

మెన్ఱతు - ఇతుక్కుప్పుఱమ్బానతుకళుమెన్ఱపడి. మన్త్రాన్తరఙ్గళిత్తాట్టిలెన్ఱతు- రామకృష్ణాది మన్త్రాన్తరఙ్గళిత్తాట్టిలెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తుక్కెన్ఱపడి. భగవన్మన్త్రఙ్గళినుడైయ అనన్త్యత్తై సప్రమాణమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావతిత్యాదియాల్). గుణరాశివత్ ఎన్ఱతు- గుణరాశిపోలవెన్ఱపడి. గుణపరీవాహాత్మనామెన్ఱతు - గుణప్రకాశకఙ్గళానవెన్ఱపడి. జన్మశబ్దమ్ - లక్షణయా అవతారవాచకఙ్గళాన మన్త్రఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. గుణాః ఎన్గిఱ గుణశబ్దముమ్ లక్షితలక్షణైయాలే తిరునామఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. అవఱ్ఱై ఎన్ఱతు- అవతారఙ్గళైయుమ్ గుణఙ్గళైయుమెన్ఱపడి.

౯. మేల్ వాక్యత్తుక్కవతారికై (అవైయెల్లామిత్యాది).

(౧) ర-స్త-౨. (౨)రా-అ-౨-౨౬. (౩) (౪)గీతై-౪-౫. (౫)తి-వాయ్-౩-౩. (౬) తి-వి-౧. (౭)

౯. మూ.—అవై తా౯, వ్యాపకఙ్గళెన్ఱుమ్ అవ్యాపకఙ్గళెన్ఱుమ్ ఇరణ్డువర్గమ్.

౧౦. అవ్యాపకఙ్గళిల్ వ్యాపకఙ్గళ్ మూన్ఱుమ్ శ్రేష్ఠఙ్గళ్.

ళెన్ఱుమవ్యాపకఙ్గళెన్ఱుమిరణ్డువర్గమ్) ఎన్గిఱార్. అతావతు- సర్వవ్యాపకమాన భగవత్స్వరూపత్తై ప్రతిపాదిక్కైయాలే వ్యాపకఙ్గళెన్ఱుమ్, భగవదవతార గుణ చేష్టితఙ్గళిల్ ఒన్ఱై ప్రతిపాదిక్కైయాలే అవ్యాపకఙ్గళెన్ఱుమ్, ఉభయవర్గమాయిరుక్కుమెన్గై.

౧౦. వర్గద్వయముమ్ తన్నిలొక్కుమోవెన్న, (అవ్యాపకఙ్గళిల్ వ్యాపకఙ్గళ్ మూన్ఱుమ్ శ్రేష్ఠఙ్గళ్) ఎన్గిఱార్. అతావతు- అవ్యాపకఙ్గళాయిరున్దుళ్ళ సకలమన్త్రఙ్గళిలుమ్, (౧)"నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్" ఎన్ఱు విష్ణుగాయత్రియిలే తప్పడుకిఱ వ్యాపకమన్త్రఙ్గళ్ మూన్ఱుమ్ శ్రేష్ఠఙ్గళాయిరుక్కుమెన్గై. ఇన్ద విష్ణుగాయత్రియిలే నారాయణ వాసుదేవ విష్ణు శబ్దఙ్గళ్ అన్దమన్త్రత్రయత్తుక్కుమ్ ప్రధానభూత నామత్రయఙ్గళాకైయాలే, సాధారణ ప్రణవ నమస్సుక్కళోడే కూడిన మన్త్రత్రయత్తుక్కుమ్ ఉపలక్షణమాకక్కడవతు.

సర్వవ్యాపకమానవెన్ఱతు - సర్వవస్తువ్యాపకత్వేన వెన్ఱపడి.

మేలుక్కవతారికై (వర్గద్వయమిత్యాది). అవ్యాపకమాయిరున్దుళ్ళ వెన్ఱతు- వ్యాప్తివిశిష్టవేషేణ భగవత్స్వరూప ప్రతిపాదకమాకామలిరున్దుళ్ళ వెన్ఱపడి. వ్యాపకమన్త్రఙ్గళ్ మూన్ఱు మెన్ఱతు - వ్యాప్తివిశిష్టవేషేణ భగవత్స్వరూప ప్రతిపాదకఙ్గళాయిరున్దుళ్ళ వెన్ఱపడి. నారాయణ వాసుదేవ విష్ణుశబ్దఙ్గళ్ మన్త్రత్రయత్తుక్కుమ్ వాచకఙ్గళామోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇన్ద వెన్ఱుతుడఙ్గి). ప్రధానభూతవెన్ఱతు - ప్రధానమానవెన్ఱపడి. సాధారణమానవెన్ఱతు - మన్త్రఙ్గళుక్కెల్లామ్ పొతువానవెన్ఱపడి.

(౧) విష్ణుగాయత్రి.

౧౧. మూ.—ఇవై మూన్రిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు పెరియతిరుమన్త్రమ్ ప్రధానమ్.

౧౨. మత్తైయవై ఇరణ్డుక్కుమ్

---

౧౧. ఇన్ద వ్యాపక మన్త్రత్రయముమ్ తన్నిలొక్కుమోవెన్న,(ఇవై మూన్రిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు పెరియతిరుమన్త్రమ్ ప్రధానమ్)ఎన్గిఱార్. అతావతు-అవ్యాపకఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ (శేషమాయిరున్దుళ్ళ) ఇన్ద వ్యాపక మన్త్రఙ్గళ్ మూన్రిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు (౧)"నారాయణాయ విద్మహే" ఎన్ఱు ప్రథమోపాత్తమాకైయాలుమ్, అర్థపూర్త్యాదికళాలుమ్, (౨) "నాస్తిచాఽష్టాక్షరాత్పరః" (౩) "నమన్త్రోఽష్టాక్షరాత్పరః" ఎన్నుమ్బడియాన పెరుమైయైయుడైయ తిరుమన్త్రమ్ ప్రధానమాయిరుక్కుమెన్గై.

౧౨. మత్తఱ వ్యాపకద్వయత్తుక్కుమ్తాత్పర్యమేతెన్న (మత్తైయవైయిరణ్డుక్కుమవిశిష్టపరిగ్రహము మపూర్తియుముణ్డు) ఎన్గిఱార్. అతావతు-వాసుదేవ విష్ణు శబ్దఙ్గళాన మత్తఱ వ్యాపకమన్త్రఙ్గళిరణ్డుక్కుమ్, నారాయణశబ్దమ్బోలే స్వరూప రూప గుణాదికళై యెల్లామ్

---

౧౧. అవతారికాపూర్వకమాక మేల్వాక్యగ్రహణమ్ పణ్ణుకిఱార్ (ఇన్దవిత్యాదియాల్). అవ్యాపకఙ్గళిఱ్కాట్టిలెన్ఱతు - వ్యాప్తివిశిష్టవేషేణ భగవత్స్వరూపత్తైప్రతిపాదియాతే భగవద్గుణచేష్టితఙ్గళైయే ఓరొన్ఱుక్కు ప్రతిపాదకమాయిరున్దుళ్ళ భగవన్మన్త్రఙ్గళిఱ్కాట్టిలెన్ఱపడి. ఇన్ద వ్యాపకమన్త్రఙ్గళ్ మూన్రిలుమెన్గైయాలే-ఇవత్తిఱ్కాట్టిల్ వేఱుపట్టతుకళాయ్, వ్యాప్తివిశిష్టవేషేణ భగవత్స్వరూప ప్రతిపాదకఙ్గళాన మన్త్రఙ్గళుణ్డాకిలుమ్ అవత్తుక్కు విష్ణుగాయత్రియిల్ పరిగ్రహమిల్లామైయాల్, ఇమ్మన్త్రత్రయత్తుక్కు తుల్యఙ్గళిల్లైయెన్నుమిడముమ్ సిద్ధమ్. "అర్థపూర్త్యాదికళాలుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్, ఆదిశబ్దత్తాలే, శిష్టపరిగ్రహత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. నాస్తిచ ఎన్ఱతు - నాస్త్యేవ ఎన్ఱపడి.

౧౨. మేలుక్కవతారికై మున్నాక వాక్యగ్రహణమ్ పణ్ణుకిఱార్ (మత్తఱ)ఇత్యాదియాల్. (స్వరూపరూపగుణాదికళైయెల్లామ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్, ఆదిశబ్దత్తాలే విభూతికళై

---

(౧) విష్ణుగాయత్రి, (౨) (౩) బృహద్ధారీతే.

మూ.—అశిష్టపరిగ్రహముమ్ అపూర్త్తియుముణ్డు.

ప్రతిపాదియాతే స్వరూపమాత్రత్తై ప్రతిపాదిక్కైయాలే, నిర్విశేష చిన్మాత్ర వస్తువాదికళాన కుదృష్టికళ్ మికవుమాదరిత్తుప్పోరుకైయాలేయుమ్ అశిష్టపరిగ్రహముమ్, వ్యాప్యాధ్యాహారాది సాపేక్షత్తైయాలేయుమ్ అపూర్త్తియుముణ్డెన్నె.

"షడక్షరీ, వ్యాప్యపదార్థజ్గళైయుమ్, వ్యాపనప్రకారత్తైయుమ్, వ్యాప్తిఫలత్తైయుమ్, వ్యాపకనుడైయ గుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లాదే, వ్యాప్తిమాత్రప్రకాశకమాకైయాలే అపూర్ణమ్.

వ్యాపనప్రకారత్తై చ్చొల్లానిఱ్కచ్చెయ్ తేయుమ్, వ్యాప్యపదా

చ్చొల్లుకిఱతు. స్వరూపమాత్రత్తైయెన్నతు - వ్యాపకమాన స్వరూపమాత్రత్తైయెన్నపడి. నిర్విశేషమెన్నతు - విశేషణశూన్యమాన వెన్నపడి. కుదృష్టికళెన్నతు - శఙ్కరాదికళెన్నపడి.

వాసుదేవవిష్ణుమన్త్రఙ్గళుడైయ అపూర్త్తియై సంవాదత్తాలే ఉపపాదిక్కిఱార్, (షడక్షరీత్యాదియాల్). వ్యాప్యపదార్థఙ్గళైయుమెన్నతు - నారశబ్దార్థఙ్గళైయుమెన్నపడి. వ్యాపనప్రకారత్తైయుమెన్నతు- నారాయణపదత్తిల్ బహువ్రీహిసమాస సిద్ధమాన అన్తర్యామిత్వత్తైయుమెన్నపడి. వ్యాప్తిఫలత్తైయుమెన్నతు - అతిల్ తత్పురుషసిద్ధమాన సర్వాధారత్వత్తైయుమెన్నపడి. అతావతు - తత్తద్వస్తుస్వరూప నిర్వాహకనాకై. వ్యాపకనుడైయ గుణఙ్గళైయుమెన్నతు-నారశబ్దార్థఙ్గళాన జ్ఞానానన్దామలత్వాది గుణఙ్గళైయుమెన్నపడి. వ్యాప్తిమాత్రప్రకాశకమాకైయాలే యెన్నతు-విష్ణుశబ్దమ్వ్యాప్తి మాత్రప్రకాశకమాకైయాలే యెన్నపడి.

ఇని తిరుద్వాదశాక్షరియినుడైయ అపూర్త్తియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వ్యాపన ప్రకారత్తైయిత్యాదియాల్). వ్యాపనప్రకారత్తైయెన్నతు - అన్తర్యామిత్వత్తైయెన్నపడి. శొల్లానిఱ్కచ్చెయ్ తేయుమెన్నతు - "వసతీతి వాసుదేవః" ఎన్గిఱ కర్తరివ్యుత్పత్తియాలే శొల్లానిఱ్కచ్చెయ్ తేయుమెన్నపడి.

ర్థఙ్గళుక్కు వాచకశబ్దమ్ ఇల్లామైయాలుమ్. 'సర్వంవసతి' ఎన్ఱు అర్థబలత్తాలే సర్వశబ్దమ్ ప్రకున్దాలుమ్, అతిల్ గుణమన్వయియామైయాలుమ్, ఇని గుణసిద్ధిక్కాక భగవచ్ఛబ్దత్తై క్కూట్టిక్కొళ్ళ వేణ్డుకైయాలుమ్, వ్యాప్తిఫలత్తైచ్చొల్లామైయాలుమ్, తిరుద్వాదశాక్షరియుమపూర్ణమ్. ఇమ్మన్త్రమ్, అవైపోలన్ఱిక్కే, వ్యాప్యపదార్థఙ్గళోడు, వ్యాపనప్రకారత్తోడు, వ్యాప్తిఫలత్తోడు, వ్యాపకనుడైయ గుణఙ్గళోడు వాశియఱ శాబ్దమాక

వాచకశబ్దమెన్ఱతు - సర్వత్ర ఎన్నిఱశబ్దమాతిల్, సర్వమెన్గిఱ శబ్దమాతలెన్ఱపడి. సర్వంవసతి ఎన్ఱు అర్థబలత్తాలే సర్వశబ్దమ్ ప్రసన్దాలుమెన్ఱతు- "వసతీతి వాసుదేవః" ఎన్గిఱ కర్తరివ్యుత్పత్తియిల్, వాసరూపార్థబలత్తాలే సర్వత్ర ఎన్ఱు అధికరణవాచియాన సర్వశబ్దమ్ ప్రకున్దాప్పోలే, "సర్వం అస్మిన్వసతీతివాసుదేవః" ఎన్గిఱ అధికరణే వ్యుత్పత్తియిల్ సర్వమెన్ఱు సర్వశబ్దమ్ప్రకున్దాలుమెన్ఱపడి. అతిల్ గుణమన్వయియామైయాలుమెన్ఱతు - సర్వత్ర ఎన్గిఱసర్వశబ్దత్తిల్ గుణమన్వయియాతాప్పోలే, అన్ద అధికరణవాచియాన సర్వశబ్దత్తినుడైయ విభక్తిపరిణామముడైయ ప్రథమాన్తమాన సర్వశబ్దత్తిలుమ్ గుణమన్వయియామైయాలుమెన్ఱపడి. (తిరుద్వాదశాక్షరియుమ్) ఎన్ఱు గౌరవిత్తరుళిచ్చెయ్తతు - పెరియపెరుమాళుడైయ మన్త్రమాకైయాలే. చకారమ్ షడక్షరియోడే సముచ్చయిక్కిఱతు.

తిరుమన్త్రత్తినుడైయ అర్థపూర్తియై ఉపపాదిక్కిఱార్ '(ఇమ్మన్త్రమిత్యాదియాల్). అవైపోలన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - విష్ణువాసుదేవమన్త్రఙ్గళ్ పోలన్ఱియిలే యెన్ఱపడి. వ్యాప్యపదార్థఙ్గళోడెన్ఱతు- ఉభయవిభూతియోడెన్ఱపడి. వ్యాపనప్రకారత్తోడెన్ఱతు - అన్తర్యామిత్వత్తోడెన్ఱపడి. వ్యాప్తిఫలత్తోడెన్ఱతు - తానివఱ్ఱినుడైయ సత్తాధారకనాకైయోడెన్ఱపడి ; తానివఱ్ఱుక్కు ఉపాయోపేయమాకైయోడెన్ఱపడియాకవుమామ్. వ్యాపకనుడైయ గుణఙ్గళోడెన్ఱతు- వ్యాపకనాన ఈశ్వరనుడైయ స్వరూపనిరూపకఙ్గళాన జ్ఞానానన్దామలత్వాది గుణఙ్గళోడుమ్, నిరూపితస్వరూపధర్మఙ్గళాన జ్ఞానశక్త్యాదికళోడుమ్, వాత్సల్యాదికళోడుమెన్ఱపడి. వాశియఱవెన్ఱతు - శిలవఱ్ఱై అర్థబలత్తాలుమ్, శిలవఱ్ఱై అధ్యాహృతపదత్తాలుమ్ శొల్లుకైయిన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. శాబ్దమాక

౧౩. మూ.—ఇత్తై వేదఙ్గళుమ్,

క్కాట్టుకైయాలే, అవఱ్ఱిలెల్లాత్తిల్ ఇతుక్కు అర్థ పౌష్కల్య నిబన్ధనమాన ఆధిక్యముణ్డు" ఎన్ఱు మఱ్ఱై వ్యాపకమన్త్రఙ్గళిరణ్డినుడైయ అపూర్తియైయుమ్, తిరుమన్త్రత్తినుడైయ పూర్తియైయుమ్, సుస్పష్టమాక అరుళిచ్చెయ్తారిత్తే.

౧౩. ఇతుతనక్కు, శిష్టపరిగ్రహముణ్డో వెన్న అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తైయెన్ఱుతొడఙ్గి). అతావతు-విష్ణుగాయత్రియిల్ వ్యాపకమన్త్రత్రయత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱవళవిల్, ప్రథమత్తిలే నారాయణశబ్దత్తై ప్రాధాన్యేన ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, (౧) "విశ్వంనారాయణమ్" ఎన్ఱుతొడఙ్గి, "నారాయణ పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః। నారాయణ పరో జ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః। యచ్చ కిఞ్చి జ్జగత్యస్మిన్ దృశ్యతే శ్రూయతే పి వా। అన్త ర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణ స్థ్సితః" ఎన్ఱు సకలవేదాన్తసారభూతమాన నారాయణాను

వెనఃఉ-శబ్దశక్తియాలేయెన్ఱపడి. ఎఙ్గనేయెన్నిల్, నారశబ్దత్తాలే-శక్త్యా వ్యాప్యపదార్థఙ్గళైయుమ్, నారాయణపదత్తిల్ సమాసద్వయత్తాలుమ్, అన్తర్యామిత్వ ధారకత్వఙ్గళైయుమ్, అయనశబ్దత్తిల్ కరణవ్యుత్పత్తియాలుమ్, కర్మణివ్యుత్పత్తియాలుమ్ ఉపాయత్వోపేయత్వఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకైయాలే.

౧౩. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతనక్కిత్యాది). వేదఙ్గళ్ విరుమ్బినపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (విష్ణుగాయత్రియిలిత్యాదియాల్). ప్రాధాన్యేనవెన్ఱతు - ప్రధానమాకవెన్ఱపడి. "నారాయణపరంబ్రహ్మ" ఎన్ఱతు - నారాయణః పరంబ్రహ్మవెన్ఱపడి. "నారాయణపరోజ్యోతిః" ఎన్ఱతు- నారాయణః పరజ్యోతిః" ఎన్ఱపడి. నిగమనభూతమానవెన్ఱతు- ముడిన్దనిలమానవెన్ఱపడి. అతావతు-సదాదిశబ్దఙ్గళాల్ పరత్వనిర్ణయమ్పణ్ణాతే వ్యక్తివిశేష సమర్పకమాన నారాయణశబ్దత్తాలే పరత్వనిర్ణయమ్పణ్ణుకై. "ఏకోహవై"

---

(౧) నారాయణానువాకమ్.§ ఇవ్విరణ్డుక్కుం "నిగమనభూతమాన" ఎన్ఱుపాఠమ్.

మూ.—ఋషికళుమ్.

వాక్ త్తిలుమ్, (౧) "ఏకో హ వై నారాయణ ఆసీన్న బ్రహ్మా నేశానో నేమే ద్యావాపృథివీ" ఎన్ఱు మహోపనిషత్తిలుమ్, (౨) "చక్షుశ్చ ద్రష్టవ్యఞ్చ నారాయణః। శ్రోత్రఞ్చ శ్రోతవ్యఞ్చ నారాయణః" ఎన్ఱుతుడఙ్గి, "దిశశ్చ ప్రదిశశ్చ నారాయణః" ఎన్ఱు ముడివాక నడువవైయ సుబాలోపనిషత్తిలుమ్, (౩) "యస్యాత్మా శరీరమ్-యస్య పృథివీ శరీరమ్" ఎన్ఱు తుడఙ్గి "యస్య మృత్యు శ్శరీరమ్" ఎన్నిఅతీఆక నడువుళ్ళపర్యాయఙ్గళ్ తోఱుమ్ "ఏషసర్వభూతాన్తరాత్మాఽపహతపాప్మా దివ్యో దేవ ఏకో నారాయణః" ఎన్ఱు అన్తర్యామిబ్రాహ్మణత్తిలుమ్, వాసుదేవ విష్ణుశబ్దఙ్గళై అనాదరిత్తు నారాయణశబ్దత్తైయిట్టు భగవత్స్వరూపాదికళై నిర్దేశిక్కైయాలుమ్, అపౌరుషేయమాయ్ నిత్యనిర్దోషమాయ్ స్వతః ప్రమాణఙ్గళాన వేదఙ్గళుమ్ విరుమ్బిఱ్ఱిన.

(౪) "యథా సర్వేషు దేవేషు నాస్తి నారాయణాత్పరః। తథా సర్వేషు మన్త్రేషు నాస్తి చాష్టాక్షరాత్పరః" (౫) "భూత్వోర్ధ్వబాహు రద్యాత్ర సత్యపూర్వం బ్రవీమి వః। హే పుత్రశిష్యా శ్శృణుత

ఎన్ఱతు - ఏక ఏవహి ఎన్నపడి. నడువవైయ వైన్ఱతు- నడువెల్లామెన్నపడి. ఈఱాక వైన్ఱతు- ముడివాక వెన్నపడి.

ఋషికళ్ విరుమ్బినపడి మైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (యథేత్యాదియాల్). సారార్థ ఎన్ఱతు - సారార్థప్రతిపాదకమెన్నపడి. అపునర్భవకాఙ్క్షిణా మెన్ఱతు - ముముక్షుక్కళాన వైన్నపడి. అపునర్భవకాఙ్క్షిణాం నృణాం సంసారార్ణవతారకః అష్టాక్షరః గతిః ఎన్నైయాలే-ఇమ్మన్త్రిమ్ సర్వాధికారమెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకిఱతు. అత్ర ఎన్ఱతు - ఇన్ద పుణ్యదేశత్తిలే యెన్నపడి. అద్య ఎన్ఱతు - ఇన్ద పుణ్యకాలత్తిలేయెన్నపడి. ఊర్ధ్వబాహుర్భూత్వా ఎన్ఱతు - స్నాత్వా ఆర్ద్రవస్త్రినాయెన్నుమతుక్కు ముపలక్షణమ్. సత్య

(౧) మహో- (౨) సుబాలో- (౩) బృహదా-
(౪) బృహన్నారదీ- (౫)

నమన్తో హ్యష్టాక్షరాత్పరః"(౧) "సర్వవేదాన్తసారార్థ స్సంసారార్ణవ తారకః । గతి రష్టాక్షరో నృణామపునర్భవకాఙ్క్షిణామ్" (౨) "ఆర్తా విషణ్ణా శ్శిథిలాశ్చ భీతా ఘోరేషుచ వ్యాధిషు వర్తమానాః । సఙ్కీర్త్య నారాయణశబ్దమాత్రం విముక్తదుఃఖా స్సుఖినో భవన్తి" (3) "నారాయణేతి శబ్దోస్తి వాగస్తి వశవర్తినీ । తథాపి నరకే ఘోరే పత

పూర్వమెన్నతు - ప్రమాణపూర్వకమాక వెన్నపడి. ఆర్తాః ఎన్నతు - భ్రష్టైశ్వర్యకామ రెన్నపడి. విషణ్ణాః ఎన్నతు - నూతనైశ్వర్యకామరెన్నపడి. శిథిలాః ఎన్నతు - అల్పవ్యాధి కళైయుడైయవరెన్నపడి. భీతాః ఎన్నతు - శత్రుక్కళిల్ నిన్ఱుమ్ భయప్పట్టవర్కళెన్నపడి. ఘోరేషు ఎన్నతు - అచికిత్స్యఙ్గళాన వెన్నపడి. వ్యాధిషు ఎన్నతు - క్షయాదిరోగఙ్గళిలే యెన్నపడి. చకారఙ్గళిరణ్డుమ్ సముచ్చయార్థఙ్గళ్. నారాయణశబ్దమాత్రమెన్నతు - తిరుమన్త్రత్తైయెన్నపడి. ఆర్తాః ఎన్నతు - కైఙ్కర్యవిశ్లేషమ్ పొఱుక్కమాట్టాతవర్కళెన్నపడి. విషణ్ణాః ఎన్నతు - స్వరక్షణేస్వాన్వయమ్ పొఱుక్కమాట్టాతవర్కళెన్నపడి. శిథిలాః ఎన్నతు - దేవతాన్తరశేషత్వప్రసఙ్గత్తిల్ శిథిలాన్తఃకరణరామవర్కళ్. భీతాః ఎన్నతు - స్వస్వాతన్త్ర్యత్తిల్ నిన్ఱుమ్ భయస్థవర్కళెన్నపడి. ఘోరేషు - స్వయత్నత్తాలేకడక్క వరియాతుకళాయిరున్దుళ్ళ, వ్యాధిషు ఎన్నతు - దేహాత్మాభిమాన విషయచాపల్యాదికళిలేయెన్నపడి. నారాయణశబ్దమాత్రం సఙ్కీర్త్య ఎన్నతు - తిరుమన్త్రత్తైయే సార్థమాక వనుసన్ధిత్తెన్నపడి. విముక్తదుఃఖాః ఎన్నతు - సవాసనమాక విడప్పట్ట కైఙ్కర్యవిచ్ఛేదాదికళాలుణ్డాన దుఃఖత్తైయుడైయవర్కళాయ్ కొణ్డెన్నపడి. సుఖినః ఎన్నతు - అనవరత కైఙ్కర్యాదికళాలుణ్డాన ఆనన్దనిర్భరరాయ్ కొణ్డెన్నపడి. భవన్తి ఎన్నతు - స్వరూపత్తై యుడైయవర్కళావరెన్నపడి. మున్దినవర్థత్తుక్కు పొరుళ్ - శబ్దమాత్రమెన్నతు - అర్థమిన్ఱియిలే శబ్దమాత్రత్తైయెన్నపడి. సఙ్కీర్త్య వెన్నతు - శ్రద్ధాపూర్వకమాక చొల్లియెన్నపడి. విముక్తదుఃఖాస్సుఖినోభవన్తి ఎన్నతు - సవాసనమాక విడప్పట్ట ఐశ్వర్యనాశాదికళాలుణ్డాన దుఃఖత్తైయుడైయవర్కళాయ్ కొణ్డు ఐశ్వర్యలాభాదికళాలుణ్డాన సుఖవిశిష్టరావర్కళెన్నపడి. నారాయణేతిశబ్దోస్తి ఎన్నతు (౪) "వైకుణ్ఠనామగ్రహణమశేషాఘహరం

---

(౧)　(౨)　(3)　(౪)

మూ.—ఆళ్వార్కళుమ్,

స్తీతి కిమద్భుతమ్" (౧) "కిం తత్ర బహుభిర్మన్త్రైః కిం తత్ర బహుభిర్వ్రతైః । నమో నారాయణాయేతి మన్త్రస్సర్వార్థ సాధకః" ఇత్యాది కళాలే వేదార్థోపబృంహణఙ్గళాయిరుక్కుమ్ స్వప్రబన్ధఙ్గళిలే పలవిడఙ్గళిలుమ్ ఇత్తై శ్లాఘిత్తుక్కొణ్డుపోన్దార్కళైయాలే వేదార్థవిశదీకరణప్రవృత్తరాన వ్యాసాదిపరమర్షికళుమ్ విరుమ్బినార్కళ్

(౨) "వణ్ పుకழ్ నారణన్"(౩) "శెల్వనారణన్" ఎన్నుమిడఙ్గళిలే, (౪) "వాழ్ పుకழ్ నారణన్" ఎన్నుమిడివాక ఆది మధ్యావసానమాక

విరః" ఎన్గిఅపడియే సకలపాపనివర్తకమాయ్ ఇవర్కళ్ సులభమాక ఉచ్చరిక్కుమ్పడి యాన నారాయణశబ్దముణ్డెన్నపడి. "వాగస్తివశవర్తినీ" ఎన్నతు - అన్ద నారాయణశబ్దత్తై ఉచ్చరిక్కైక్కు స్వాధీనైయాయ్, "నారాయణశబ్దత్తై నీ ఉచ్చరి" ఎన్ఱాల్ "మాట్టేన్" ఎన్నాతే తాన్ నినైత్తపోతుశొల్లుమ్పడియాన వాక్కుణ్డెన్నపడి. తథాపి ఎన్నతు- శబ్దముమ్ సులభమాయ్, ఉచ్చరిక్కైక్కు వాక్కుమ్ స్వాధీనైయాయిరుక్క వెన్నపడి. నరకే ఘోరే పతన్తీతికిమ్ ఎన్నతు-అన్దసులభమాన శబ్దత్తై స్వాధీనైయాన వాక్కాలే ఒరుకాల్ శొల్లి సంసారత్తిల్ నిన్ఱుమ్ ఉత్తీర్ణరాకామల్, జనఙ్గళ్ సంసారత్తిల్ విழுకిఅతుడి యొన్నెన్ఱు చిత్రగుప్తన్ యమనైక్కేట్క, యమనుమ్, "అద్భుతమ్" ఇతువుమొరు ఆశ్చర్యమెన్గిఱాన్ అనేక జల్పమ్పణ్ణిప్పోరుకిఱ ఇవర్కళ్ వాయిల్ నారాయణశబ్దమ్ పుకురామైక్కడియాన పాపమేతో వెన్గిఱాన్. అన్ఱిక్కే, అనేక జల్పమ్ పణ్ణిప్పోరుకిఱ ఇవర్కళ్ వాయిలిశ్శబ్దమ్ పుకురామైయుణ్డో. ఆకిలు మివర్కళ్ సంసారత్తిల్ విழுకిఱతు ఇతినర్థమఱియామైయన్ఱో వెన్ఱాశ్చర్యప్పడుకిఱానాకవుమామ్. తత్ర వెన్నతు - అభిమతలాభత్తిలెన్నపడి. స్వప్రబన్ధఙ్గళిలేయెన్నతు - స్వపురాణఙ్గళిలేయెన్నపడి.

ఇని, ఆళ్వార్కళ్ విరుమ్బినపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వణ్ పుకழ் నారణనిత్యాదియాల్). వణ్ పుకழ்నతు- ఉదారఙ్గళాన కల్యాణగుణఙ్గళైయుడైయవనెన్నపడి. శెల్వనెన్నతు - శ్రీమానానవనెన్నపడి. వాழ் పుకழ்న్నతు- నిత్యసిద్ధఙ్గళాన కల్యాణగుణ

---

(౧) (౨)తి-వాయ్-౧-౭-౧౧. (౩)తి-వాయ్-౧-౧౦-౮.(౪)తి-వాయ్-౧౦-౯-౧.

నమ్మాఴ్వా రరుళిచ్చెయ్‌కైయాలుమ్, (౧) "నాడునకరముమ్ నన్గఱియ నమోనారాయణాయ" ఎన్ఱుతుడఙ్గి, (౨) "ఓవాతేనమోనారణావెన్బన్" ఎన్ఱుపెరియాఴ్వారుమ్, (౩) "నాత్తఴుమ్బనారణా" ఎన్ఱుతుడఙ్గి, (౪) "నలన్దికఴ్ నారణన్" ఎన్ఱు పెరుమాళుమ్, (౫) "నాన్మకనై నారాయణన్ పడైత్తాన్" ఎన్ఱుతుడఙ్గి, (౬) "ఎట్టెఴుత్తుమోతువార్కళ్ వల్లర్ వానమాళవే" ఎన్ఱు తిరుమఴిశైప్పిరానుమ్, (౭) "నాన్కణ్డుకొణ్డేన్ నారాయణావెన్నుమ్నామమ్" ఎన్ఱు ఉపక్రమదశైయిలే ఒరుకాల్ శొన్నాప్పోలే ఒన్బదిన్గాల్ శొల్లి, (౮) "నారాయణా వో మణివణ్ణా నాకణైయాయ్ వారాయ్" ఎన్ఱు తిరుమఙ్గైయాఴ్వారుమ్, ఉపక్రమత్తోడు ఉపసంహారత్తోడు వాశియఱ వరుళిచ్చెయ్‌కైయాలుమ్, (౯) "నన్మాలైకొణ్డు నమోనారణావెన్నుమ్ శొన్మాలైకఱ్ఱేన్" ఎన్ఱుమ్, (౧౦) "నారణావెన్ఱో వాతురైక్కుమురైయుణ్డో" ఎన్ఱుమ్, (౧౧) "ఞానచ్చుడర్విళక్కేఱ్ఱినేన్ నారణఱ్కు", (౧౨) "నారణన్ఱన్నామఙ్గళ్" (౧౩) "పకల్కణ్డేన్ నార

ఙ్గళైయుడైయవనెన్ఱపడి. సర్వత్ర వ్యాప్తఙ్గళాన కల్యాణగుణఙ్గళైయుడైయవనెన్ఱపడియాకవుమామ్. నాడు నకరముమ్ నన్గఱియవెన్ఱతు - నాట్టారుమ్ నగరత్తారుమ్ నన్ఱాక వఱియుమ్బడియాక వెన్ఱపడి. ఓవాతే యెన్ఱతు-విచ్ఛేదియామైయెన్ఱపడి. నాత్తఴుమ్బ వెన్ఱతు - నావానతు తఴుమ్బేఱుమ్బడియెన్ఱపడి. నలన్దికఴ్దతు - గుణఙ్గళాలే విళఙ్గుకిఱవెన్ఱపడి. పడైత్తానెన్ఱతు - సృష్టిత్తానెన్ఱపడి. వల్లరెన్ఱతు- సమర్థరెన్ఱపడి. కణ్డుకొణ్డేనెన్ఱతు - శ్రావణప్రత్యక్షత్తాలే అఱిన్దేనెన్ఱపడి. "ఓ" ఎన్ఱతు - విషాదత్తిలే. నాకణైయాయెన్ఱతు - నాకత్తైప్పడుక్కైయాక వుడైయవనేయెన్ఱపడి. ఉరైయెన్ఱతు - శబ్దమెన్ఱపడి. ఞానచ్చుడర్విళక్కెన్ఱతు - జ్ఞానమాకిఱ తేజిష్ఠమాన విళక్కెన్ఱపడి. వాస్తవరానవెన్ఱతు - యాథాత్మ్యజ్ఞానముడైయవర్కళానవెన్ఱపడి.

(౧) తి-ప-౪.   (౨) పెరి-తిరు-౫-౧-౩   (౩) పెరు-తిరు-౨-౪.
(౪) పెరు-తిరు-౧౦-౧౧.   (౫) ౪-తిరు-౧.   (౬) తి-చ-వి-౭౮.
(౭) తి-మొ-౧-౧-౧.   (౮) శిఱి-తిరుమ-   (౯) ౧-తిరు-౫౭.
(౧౦) ౧-తిరు-౯౫. (౧౧) ౨-తిరు-౧. (౧౨) ౨-తిరు-౭. (౧౩) ౨-తిరు-౮౧.

మూ.—ఆచార్యర్కళుమ్ విరుమ్బినార్కళ్,

౧౪, వాచ్యప్రభావమ్బోలన్రు వాచకప్రభావమ్.

ణ్ణైక్కణ్డేన్'' ఎన్రుమ్,(౧) "నామమ్ పలశొల్లి నారాయణా'' ఎన్రుమ్ ముతలాళ్వార్కళు మరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్,(౨) "మయర్వఱ మతినలమరుళినన్'' ఎన్గిఱపడియే నిర్హేతుకభగవత్కటాక్షత్తాలే సమధిగత సమస్తవస్తువాస్తవరాన ఆళ్వార్కళెల్లారుమ్ విరుమ్బినార్కళ్.

ఇతరమన్త్రఙ్గళై అనాదరిత్తు ఇత్తైయే తన్నాముక్కుత్తఞ్జమాక వనుసన్ధిత్తు, ఉపదేశవేళైయిలుమ్, తన్నామైప్పత్తినవర్కళుక్కుమ్ ఇత్తైయే ఉజ్జీవనహేతువాక ఉపదేశిత్తుప్పోరుకైయాలే, అవ్వాళ్వార్కళై ప్పిన్శెన్ర ఆచార్యర్కళెల్లారుమ్ విరుమ్బినార్కళెన్గై.

ఇత్తాల్,మన్త్రాన్తరఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ ఇమ్మన్త్రిత్తుక్కుణ్డాన వైభవమ్ శొల్లిత్తాయిఱ్రు.

౧౪. ఇని, వాచ్యన్దన్నిలు మితుక్కుణ్డానవైభవత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వాచ్యప్రభావమ్బోలన్రువాచకప్రభావమ్) ఎన్రు. అతావతు - ఇతుక్కు వాచ్యనాయిరున్దుళ్ళ ఈశ్వరనుడైయ పెరుమై పోలన్రు

ఇని ఆచార్యర్కళ్ ఆదరిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతరమన్త్రఙ్గళై ఇత్యాదియాల్). ఇతరమన్త్రఙ్గళైయెన్రతు - తిరుమన్త్రత్తై యొழிన్దభగవన్మన్త్రఙ్గళై యెన్రపడి. ఇత్తైయే యెన్రతు-తిరుమన్త్రత్తైయేయెన్రపడి. తన్నాముక్కెన్రతు - తఙ్గళ్ తఙ్గళుక్కెన్రపడి. తఞ్జమాక వెన్రతు - రక్షకమాక వెన్రపడి.

ఇనిమన్త్రాన్తరఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ ఇమ్మన్త్రిత్తుక్కుణ్డానవాశియైచ్చొల్లిముడిక్కిఱయై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాలెన్రతు "భగవన్మన్త్రఙ్గళ్ తాననేకఙ్గళ్'' ఎన్రుతుడఙ్గి ఇవ్వళవాన గ్రన్థత్తాలెన్రపడి.

౧౪. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). మూలవాక్యార్థమ్. (అతావతిత్యాది). ఇతుక్కెన్రతు- తిరుమన్త్రిత్తుక్కెన్రపడి.

(౧) 3-తిరు-౮. (౨) తి-వాయ్-౧-౧-౧.

మూ.—౧౫. అవన్ దూరస్థనానాలుమ్ ఇతు కిట్టినిన్ఱతవుమ్.

౧౬. ద్రౌపదిక్కు ఆపత్తిలే పుడైవై శురన్దతు తిరునామమిఱే.

తద్వాచకమాన ఇతిన్ పెరుమైయెన్నపడి.

౧౫. అతుతానే తెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అవన్ దూరస్థనానాలు మితు కిట్టినిన్ఱతవుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-ఇతుక్కు వాచ్యనానవన్ సన్నిహితనన్ఱిక్కే దూరస్థనాయిరున్ద కాలత్తిలుమ్, వాచకమాన వితు ఆసన్నమాయ్‌నిన్ఱు తన్నై వచిత్తవర్ కళపేక్షితఙ్గళై సాధిత్తుక్కొడుక్కుమెన్గై.

౧౬. ఇప్పడి వాచ్యన్ దూరస్థనాయిరుక్క వాచకముతవినవిడ ముణ్డోవెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ద్రౌపదిక్కు ఆపత్తిలేపుడైవైశురన్దతు తిరునామమిఱే) ఎన్ఱు. అతావతు- మహాసదస్సిలే దుశ్శాసనన్ వస్త్రాపహారమ్ పణ్ణుకిఱపోతు (౧) "మహత్యాపది సంప్రాప్తే స్మర్తవ్యో భగవాన్ హరిః" ఎన్ఱు మున్బే శ్రీవసిష్ఠమహర్షి శొల్లివైత్తత్తై నినైత్తు, (౨) "శఙ్ఖ చక్ర గదా పాణే ద్వారకానిలయాఽచ్యుత।

తద్వాచకమానవెన్నతు - ఈశ్వరవాచకమాన వెన్నపడి.

౧౫. ఆసన్నమాయెన్నతు - సన్నిహితమాయెన్నపడి.

౧౬. మేలుక్కవతారిక్కై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్నతు- కీழ్ చ్చొన్నపడియెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). మహతి ఎన్నతు - స్వానివర్త్య ఎన్నపడి. సంప్రాప్తే ఎన్నతు - తానడియాకవన్దతన్ఱిక్కే ఆపత్తే కలువిక్కొణ్డు ప్రాప్తమాయిరుక్కచ్చెయ్ తేయెన్నపడి. భగవాన్ ఎన్నతు-ఆపన్నివృత్తిక్కుడలాన జ్ఞానశక్తిబలాదిగుణఙ్గళైయుడైయవనెన్నపడి. అవన్ జ్ఞానశక్త్యాదివిశిష్టనాగ్గాట్టిల్ ఇవనాపత్తైప్పోక్కువ్వాడియెఙ్ఙనేయెన్న; స్మర్తవ్యః - ఒరుకాల్ నినైక్కవమైయుమ్. శఙ్ఖచక్రగదాపాణే - పరత్వత్తైయుమ్ రక్షణోపయోగికళాన జ్ఞానశక్త్యాదిగుణయోగత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. ద్వారకానిలయాచ్యుత - సౌలభ్యత్తైయుమ్ (౧) "నత్యజేయం కథంచన" ఎన్గిఱ

---

(౧) భార-సభా- (౨) భార-సభా-ద్యూత-౬౬-౪౭. (౧) రా-యు-౧౮-౩.

మూ.—౧౭. శొల్లుమ్ క్రమమొழియ చ్చొన్నాలుమ్

గోవిన్ద పుణ్డరీకాక్ష రక్ష మాం శరణాగతామ్" ఎన్ఱు శరణమ్పుకుస్ద
ద్రౌపదిక్కు, అవ్వాపత్తిలే,(౧)"గోవిన్దేతి యదాక్రన్ద త్కృష్ణా మాం
దూరవాసినమ్" ఎన్గిఱపడియే వాచ్యనాన కృష్ణన్ దూరస్థనాయిరుక్క-
చ్చెయ్తేయుమ్ వస్త్రత్తై వర్ధిప్పిత్తు క్కొడుత్తతు అవ్వవతారత్తుక్కు-
వాచకమాన గోవిన్దనెన్గిఱ తిరునామమిఱే యెన్నై. నారాయణశబ్దార్థత్తి
లేకదేశత్తుక్కు వాచకమానతొరు తిరునామమ్ శెయ్తపడికణ్డాల్,
ఇతిన్ ప్రభావమ్ కింపునర్న్యాయసిద్ధమిఱేయెన్ఱుకరుత్తు.

౧౭. ఇన్నమురుప్రకారత్తాలే ఇతిన్ వైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్
కిఱార్ (శొల్లుమ్క్రమమొழియచ్చొన్నాలుమ్ ఎన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు-
ఏతేనుమొరుమన్త్రముమ్ తన్నై రక్షకమాక విశ్వసిత్తు చ్చొన్నవర్
కళుక్కొழియ తన్ కార్యమ్ శెయ్యాతేయాకిలుమ్, ఇతు అజ్ఞనన్ఱిక్కే-
తన్నై రక్షకమాక విశ్వసిత్తు చ్చొల్లుకైయాకిఱ క్రమ మొழియ
(౨) "సాఙ్కేత్యం పారిహాస్యంచ స్తోభం హేళనమేవవా । వైకుణ్ఠ

పడియే - ఆశ్రితర్కళైనక్షువవిడామైయైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. గోవిన్దపుణ్డరీకాక్ష - సౌ
శీల్యత్తైయుమ్ వాత్సల్యత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. రక్ష మాం శరణాగతామ్- రక్షిక్కై-
క్కు అధికారమ్ శొల్లుకిఱతు. వాచ్యనాన ఈశ్వరనైక్కాట్టిల్ అవనుక్కు వాచక
మాన తిరుమన్త్రిత్తుక్కు అతిశయమ్ శొల్లుమళవిల్ గోవిన్దశబ్దత్తై ఉదాహరిత్తాల్
నారాయణశబ్దత్తుక్కువన్ద ఏత్ఱమే తెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నారాయణశబ్దార్థత్తి
లిత్యాదియాల్).

౧౭. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నమురిత్యాది). మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). తన్
కార్యమెన్ఱతు-రక్షణత్తైయెన్ఱపడి. సాఙ్కేత్యమ్ - పితావినుడైయ సఙ్కేతత్తాలుణ్డాన
నారాయణాదినామమ్. పారిహాస్యమ్- అనుకూలవిషయత్తిల్ పరిహాసార్థమాకచ్చొల్లుమ్
తిరునామమ్. స్తోభమ్ - నిరర్థకమాకచ్చొల్లుమ్ తిరునామమ్. హేళనమేవవా - శత్రు

(౧) భార-ఉద్యోగ- (౨) భాగవ

మూ.— తన్ స్వరూపమ్ కెడనిల్లాతు.

౧౮. ఇతు తాన్ (౧) "కులన్దరుమ్" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లాన వేక్షిత జ్గళైయుమ్ కొడుక్కుమ్.

నామ గ్రహణ మశేషాఘహరంవిదుః" ఎన్గిఱపడియే శొల్లిలుమ్ శొన్నవర్గళుక్కు రక్షకమాకైయాలెఱ తన్ స్వరూపత్తిల్ నழువ నిల్లాతెన్గై.

౧౮. ఇని, ఇతిన్ సర్వాపేక్షితప్రదత్వమాకిఱ వైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇతుతానిత్యాదినా). అతావతు - ఇమ్మన్త్రన్తాన్ (౧)"కులన్దరుమ్"ఎన్గిఱపడియే ఆழ్వారరుళిచ్చెయ్తపడియే, అధికారానుగుణమాన అపేక్షితజ్గళైయెల్లామ్ కొడుక్కుమెన్గై.

విషయత్తిలవనుక్కు ఆక్రోశమ్పిఱక్కుమ్బడి, అవనై అనుకరిత్తుచ్చొల్లుమ్ తిరునామమ్. అశేషాఘహరమెన్గ్రతు - అశేషం యథాతథా అఘహరమెన్గ్రపడి. అతావతు- తన్నై యనుసన్ధిప్పార్కుక్కు తాన్ పాపత్తైప్పోక్కుక్కుమ్బోతు అతువరైయుళ్ళ పాపత్తిలే ఒన్రుమ్ కుఱైపడామల్ పోక్కుక్కై.

౧౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇతిన్ ఎన్గ్రతు-ఇత్తిరుమన్త్రత్తినుడైయ వెన్గ్రపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కులన్దరుమెన్గ్రతు - ఇమ్మన్త్రత్తై అనుసన్ధిప్పార్కుక్కు, ప్రథమమ్ ఎల్లారుమ్ కొణ్డాడుమ్బడియాన శేషత్వజ్ఞానమాకిఱ కులత్తైత్తరుమెన్గ్రపడి. శెల్వమ్ తన్దిడుమెన్గ్రతు - అన్తశేషత్వజ్ఞానమాన కులత్తుక్కనురూపమాన కైజ్కర్యమాకిఱ మహాసంపత్తై క్కొడుక్కుమెన్గ్రపడి. అడియార్‌పడుతుయరాయినవెల్లామెన్గ్రతు - శేషత్వ జ్ఞానముడైయా రనుభవియానిఱ్కుఱ దుఃఖమెన్గ్రపేరుడైయవైకళ్ళెల్లావఱ్ఱైయుమెన్గ్రపడి. అడియార్‌పడు తుయర్‌కళావన - దేహాత్మాభిమానముమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యముమ్, అన్యశేషత్వముమ్, స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్, కైజ్కర్యత్తిల్ స్వకర్తృత్వముమ్, స్వభోక్తృత్వముమ్. నిలన్దరమ్‌శెయ్యుమెన్గ్రతు - ఇవఱ్ఱైత్తరైమట్టమాక్కుమెన్గ్రపడి. నీళ్ విశుమ్బరుళుమెన్గ్రతు - కైజ్కర్యత్తుక్కు విచ్ఛేదమిన్ఱియే వర్ధకమాన పరమాకాశమాన పరమపదత్తైక్కొడుక్కుమెన్గ్రపడి. అరు

---

(౧) తి-మొ-౧-౧-౯.

మూ.—౧౯. ఐశ్వర్య కైవల్య భగవల్లాభఙ్గళై ఆశైప్పట్టవర్ కళుక్కు అవఱ్ఱైక్కొడుక్కుమ్.

౧౯. అత్తై విశదీకరిక్కిఱార్ (ఐశ్వర్యేత్యాదియాలే). అతావతు (౧) "ఐహలౌకిక మైశ్వర్యం స్వర్గాద్యం పారలౌకికమ్। కైవల్యం భగవన్తంచ మన్త్రోఽయం సాధయిష్యతి" ఎన్గిఱపడియే, ఐహికమాయుమ్ పారలౌకికమాయు మిరుక్కుమైశ్వర్యత్తైయుమ్, ఆత్మప్రాప్తి రూపమాన కైవల్యత్తైయుమ్, పరమపురుషార్థమాన భగవల్లాభత్తైయుమాశైప్పట్టవధికారికళుక్కు, జప హోమాదికళాలే స్వయం సాధనమాయ్ నిన్ఱు, అవ్వో పురుషార్థఙ్గళై క్కొడుక్కుమెన్గై.

ళ్ళోడు పెరునిలమళిక్కుమెన్నతు- పరమపదత్తైక్కొడుత్త కృపైయోడే తన్నైయనుభవిత్తాల్ వరుమ్ నిరతిశయానన్దత్తైక్కొడుక్కుమెన్నపడి. వలన్దరుమెన్నతు - మేన్మేలుమనుభవజనితప్రీతికారితమాన కైఙ్కర్యత్తిల్ స్వకర్తృత్వ స్వభోక్తృత్వప్రతిపత్తియిన్ఱియే అన్వయిక్కైక్కీడాన బలత్తైక్కొడుక్కుమెన్నపడి. మఱ్ఱుమ్ తన్దిడుమెన్నతు - మఱ్ఱుమ్ స్వరూపానురూపమానవై యెల్లావఱ్ఱైయుమ్ కొడుక్కుమెన్నపడి. పెఱ్ఱ తాయినుమాయిన శెయ్యుమెన్నతు - భాగవతశేషత్వపర్యన్తమాన భగవచ్ఛేషత్వజ్ఞానముడైయవధికారిక్కు విధిమూలమాయన్ఱిక్కే రాగమూలమాయ్ వరుమవఱ్ఱై యెల్లామ్ శెయ్యుమెన్నపడి. ఇవైయిత్తనైయుమ్ శెయ్యుమతేతెన్న, నలన్దరుమ్ శొల్లాన నారాయణా వెన్నుమ్ నామమెన్గిఱార్. నీరార్ శొల్లక్కేట్టీరెన్న, నాన్ కణ్డుకొణ్డేన్ - నాన్ ప్రత్యక్షమాకక్కణ్డువిట్టే నెన్గిఱార్. ఇప్పడి ఐశ్వర్యకైవల్యార్థికళ్ విషయత్తిలుమ్ తత్తదధికారానుగుణమాకక్కులాదికళై ఊహిత్తుక్కొళ్వతు.

౧౯. మేలుక్కవతారికై (అత్తైయిత్యాది). మూలవాక్యార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావతిత్యాదియాల్). ఐహలౌకికమైశ్వర్యమెన్నతు - పశుపుత్రాది సార్వభౌమత్వపర్యన్తమాన ఐశ్వర్యమెన్నపడి. కైవల్యమెన్నతు - ఆత్మానుభవమెన్నపడి. చ-ఎన్నతు- సముచ్చయమాకవుమామ్, చరమపర్వత్తై యెన్నవుమామ్.

(౧)

మూ.—౨౦, కర్మజ్ఞానభక్తికళిలే ఇఴిన్దవర్కళుక్కు విరోధియై
ప్పోక్కి అవన్ఱై త్తలైక్కట్టిక్కొడుక్కుమ్.
౨౧. ప్రపత్తియిలే ఇఴిన్దవర్కళుక్కు

౨౦, ఇని, కర్మాద్యుపాయసహకారిత్వరూపమాన ఇతిన్ వైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కర్మజ్ఞానేత్యాదియాలే). అతావతు- కర్మయోగత్తిల్ ఇఴిన్దవర్కళుక్కు, జపహోమాదికళాలే తన్నై సహాయమాకక్కొళ్ళుమళవిల్, కర్మయోగారమ్భవిరోధియాన పాపత్తైప్పోక్కి అన్ద కర్మత్తినుడైయ అవిచ్ఛేదాపాదకమాయ్క్కొణ్డు అత్తై త్తలైక్కట్టిక్కొడుక్కుమ్; ప్రథమత్తిలే జ్ఞానయోగత్తిలేయిఴిన్దవర్కళుక్కు, తన్నై సహాయమాకక్కొళ్ళుమళవిల్, కర్మసాధ్యమాన జ్ఞానారమ్భవిరోధి పాపనివృత్తియైప్పణ్ణి అన్దజ్ఞానత్తుక్కు నాడోఱుమ్ అతిశయత్తైప్పణ్ణానిన్ఱుకొణ్డు, అత్తై త్తలైక్కట్టిక్కొడుక్కుమ్; భక్తియోగత్తిలే ఇఴిన్దవర్కళుక్కు, తన్నై సహాయమాకక్కొళ్ళుమళవిల్, భక్తియోగారమ్భవిరోధియాన పాపత్తైప్పోక్కి భక్తివివృద్ధిహేతువాయ్క్కొణ్డు అత్తై త్తలైక్కట్టి క్కొడుక్కుమెన్నై.

౨౧. ఇజ్జనన్ఱిక్కే, ప్రపన్నర్క్కు ఇతు శెయ్యుముపకారత్తై భవత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రపత్తియిలేయిఴిన్దవర్కళుక్కెన్ఱుతుడఙ్గి).

---

౨౦. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది), ప్రథమత్తిలే ఎన్ఱతు - కర్మయోగత్తైప్పణ్ణి అనన్తరమ్ జ్ఞానయోగత్తిలే ఇఴిక్కైయన్ఱిక్కే ముతలిలే తానేయెన్ఱపడి. నాడోఱుమెన్ఱతు - నాళ్తోఱుమెన్ఱపడి. భక్తియోగత్తిలే యిఴిన్దవర్కళుక్కెన్ఱతు - ప్రథమమ్ భక్తియోగత్తిలే ఇఴిన్దవర్కళుక్కెన్ఱపడి. తలైక్కట్టి క్కొడుక్కుమెన్ఱతు - దర్శనసమానమాక్కుమెన్ఱపడి.

౨౧. మేలుక్కవతారికై (ఇజ్జనన్ఱిక్కే యిత్యాది). ఇజ్జనన్ఱిక్కేయెన్ఱతు-స్వయత్నసాధ్యఙ్గళాన కర్మాద్యుపాయఙ్గళిలే యిఴిక్కైయన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. ప్రపన్నర్క్కెన్ఱతు-

మూ.—స్వరూపజ్ఞానత్తై ప్పిఱప్పిత్తు కాలక్షేపత్తుక్కుమ్ భోగత్తుక్కుమ్ హేతువాయిరుక్కుమ్.

౨౨. (౧) "మత్తెల్లామ్ పేశిలుమ్" ఎన్గిఱపడియే అఱియ వేణ్డుమర్థమెల్లామితుక్కుళ్ళేయుణ్డు.

అతావతు-కీழ్ చ్చొన్నపోలే దుశ్శకముమాయ్ స్వరూపవిరుద్ధముమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే, సుశకముమాయ్ స్వరూపానురూపముమాన ప్రపత్త్యుపాయత్తిలే యిழిన్దవర్కళుక్కు తదనురూపమాన భగవత్పారతన్త్ర్యరూప స్వరూపజ్ఞానత్తై విశదమాక ప్పిఱప్పిత్తు అర్థానుసన్ధానాదికళాలే పోతుపోక్కుకైక్కుమ్ హేతువాయ్, (౨) "ఎనక్కున్ఱన్ తేసుమ్ పాలుమముతుమాయ తిరుమాల్ తిరునామమ్" ఎన్గిఱపడియే ప్రతిపాద్యవస్తువైప్పోలే స్వయం భోగ్యమాయిరుక్కైయాలే భోగత్తుక్కుమ్ హేతువాయిరుక్కుమెన్గై.

౨౨. ఇని, జ్ఞాతవ్యసకలార్థప్రతిపాదకత్వమాకిఱ ఇతిన్ వైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మత్తెల్లామ్ పేశిలుమెన్ఱు తొడఙ్గి). అతావతు- "నిన్ తిరువెట్టెழుత్తుమ్ కత్తు-మత్తెల్లామ్ పేశిలుమ్" ఎన్గిఱపడియే ఆత్మోజ్జీవనత్తుక్కుడలాక అఱియవేణ్డుమ్ అర్థవిశేషఙ్గళెల్లామ్ ఇమ్మన్త్రత్తుక్కుళ్ళేయుణ్డెన్గై.

ఈశ్వరనే ఉపాయోపేయమెన్ఱిరుక్కుమ్ ప్రపన్నర్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీழ్ చ్చొన్నవైయెన్ఱతు-కర్మాద్యుపాయఙ్గళైయెన్ఱపడి. ప్రపత్త్యుపాయత్తిలే యెన్ఱతు - ప్రపత్తివిషయమాన ఉపాయత్తిలేయెన్ఱపడి. తదనురూపమానవెన్ఱతు- అన్య ఈశ్వరోపాయస్వీకారానురూపమాకవెన్ఱపడి. ప్రతిపాద్యవస్తువైప్పోలే యెన్ఱతు -(3) "సర్వరసః" ఎన్ఱుశొల్లప్పడుకిఱ ప్రతిపాద్యవస్తువాన ఈశ్వరనైప్పోలేయెన్ఱపడి.

౨౨. మేఱ్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). జ్ఞాతవ్యసకలార్థమెన్ఱతు- అర్థపఞ్చకమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నిన్ తిరువెట్టెழుత్తుమెన్ఱతు - ఉనక్కు ప్రతిపాదకమాన తిరువెట్టెழుత్తుమెన్ఱపడి. ఎల్లామెన్ఱతు- అర్థపఞ్చకత్తైయెన్ఱపడి.

(౧) తి-మొ-౫-౧౪-౩. (౨) తి-మొ-౬-౧౦-౯. (3) ఛాం-3-౧౪.

మూ.—౨౩. ఆతావతు - అఞ్జర్థమ్.

౨౪. పూర్వాచార్యర్కళ్ ఇతిలర్థమాకినతిఱ్కుమున్బు

---

౨౩. అఱియవేణ్డుమర్థమెల్లామాకిఱతే తెన్ఱు మాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావతఞ్జర్థమ్) ఎన్ఱు. స్వస్వరూప పరస్వరూప పురుషార్థస్వరూపోపాయస్వరూప విరోధిస్వరూపఙ్గళాకిఱ అర్థపఞ్చకము మెన్ఱపడి. (౧)"ప్రాప్యస్య బ్రహ్మణో రూపం ప్రాప్తుశ్చ ప్రత్యగాత్మనః। ప్రాప్త్యుపాయం ఫలం ప్రాప్తే స్తథా ప్రాప్తివిరోధిచ॥వదన్తి సకలా వేదా స్సేతిహాసపురాణకాః।మునయశ్చ మహాత్మానో వేదవేదార్థవేదినః" ఎన్గిఱపడియే సకలవేదశాస్త్రఙ్గళుమ్ ప్రతిపాదిప్పతు ఇవ్వర్థపఞ్చకత్తైయు మాకైయాలే తత్సఙ్గ్రహమాన ఇమ్మన్త్రత్తుక్కుమ్ ప్రతిపాద్య మితువేయిఱే. ఇమ్మన్త్రత్తాల్ ప్రణవత్తాలే ప్రత్యగాత్మస్వరూపత్తైయుమ్, నమస్సాలే విరోధ్యుపాయస్వరూపఙ్గళైయుమ్, నారాయణపదత్తాలే పరస్వరూపత్తైయుమ్, అతిల్ చతుర్థియాలే ఫలస్వరూపత్తైయుమ్ ప్రతిపాదిక్కక్కడవతాయిఱేయిరుప్పతు.

౨౪. ఇమ్మన్త్రార్థవైభవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్ (పూర్వాచార్యర్కళెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు - నాథ యామున యతివరాదికళాన నమ్పూర్వాచార్యర్కళ్ (౨)"అన్ఱునాన్ పిఱన్దిలేన్" ఎన్గిఱపడియే

---

౨౩. మేలుక్కవతారికై (అఱియవేణ్డుమిత్యాది). మూలార్థమ్ (స్వస్వరూపేత్యాది). ఉక్తార్థత్తిల్ ప్రమాణఙ్గాట్టుకిఱార్ (ప్రాప్యస్యేత్యాది). మహాత్మానః ఎన్ఱతు-అతిశయిత జ్ఞానవాన్గళానవెన్ఱపడి. ఇమ్మన్త్రమ్ అర్థపఞ్చకప్రకాశకమానపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇమ్మన్త్రత్తానిత్యాదియాల్).

౨౪. మేలుక్కవతారికై (ఇమ్మన్త్రార్థేత్యాది). మూలార్థమ్, (అతావతిత్యాది). అన్ఱెన్ఱతు - ఇచ్చేతనోజ్జీవనార్థమాక ఈశ్వరన్ కృషిపణ్ణుమ్ కాలత్తిలే యెన్ఱపడి. పిఱన్దిలేనెన్ఱతు - జ్ఞానరూపజన్మత్తైయుడైయేనల్లేనెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు-ఇమ్మన్త్రత్తిలెన్ఱపడి.

---

(౧) హారీతస్మృతి. (౨) తి-చ-వి-౬౬.

మూ.—తజ్ఞళై ప్పిఱన్దార్ కళాక నినైత్తిరార్ కళ్; ఇతిలర్థజ్ఞానమ్ పిఱన్ద పిన్బు(౧) "పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేన్" ఎన్గిఱపడియే ఇత్తైయొழிయ వేఱొన్ఱాల్ కాలక్షేపమ్పణ్ణి యఱియార్ కళ్.

౨౫. వాచకత్తిఱ్కాట్టిల్

ఇమ్మన్త్రత్తి లర్థమఱివతఱ్కుమున్బు తజ్ఞళై ప్పిఱన్దార్ కళాకనినైత్తిరార్ కళ్, ఇతిలర్థజ్ఞానమ్ తజ్ఞళుక్కుణ్డానపిన్బు "పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేన్" ఎన్ఱు ఆழ்వార్ దివ్యసూక్తియిల్ శొల్లుకిఱపడియే ఇమ్మన్త్రార్థత్తైయొழிయ మఱ్ఱొన్ఱాల్ కాలక్షేపమ్ పణ్ణియఱియార్ కళెన్గై. వేదశాస్త్రజ్ఞళ్, ఆழ்వారరుళిచ్చెయల్ కళ్ ఇవఱ్ఱాల్ పోతుపోక్కుమ్పోతుమ్ ఇమ్మన్త్రార్థత్తైయుట్కొణ్డే అనుసన్ధిక్కైయాలే (ఇత్తైయొழிయ వేఱొన్ఱాల్ కాలక్షేపమ్పణ్ణియఱియార్ కళ్) ఎన్నత్తట్టిల్లై.

౨౫. వాచకశక్తితానేసర్వత్తైయుమ్సాధిత్తుక్కొడుక్క వఱ్ఱాయిరుక్క ఇతినుడైయ వాచ్యత్తిలే ఇవర్ కళూన్ఱుకైక్కు హేతు వేతెన్న వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (వాచకత్తిఱ్కాట్టిలెన్ఱుతుడజ్గి). అతావతు-సర్వఫలత్తుక్కుమ్ స్వయమ్ సాధనమాయుమ్, సాధనాన్తరజ్గళుక్కుమ్ సహకారియాయ్నిన్ఱు తలైక్కట్టిక్కొడుత్తుమ్ పోరుకిఱ ఇతినుడైయ వాచకశక్తితానే యమైన్దిరుక్కచ్చెయ్ తే, అతిలుజ్గాట్టిల్ కీழ்చ్చొన్న

పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేనెన్ఱతు - జ్ఞానజన్మత్తై ప్రాపిక్కప్పెఱ్ఱపిన్ అన్దజ్ఞానజన్మత్తుక్కు ప్రచ్యుతియైయుడైయేనల్లేనెన్ఱపడి. వేదాద్యర్థవిచారత్తాలే కాలక్షేపమ్ పణ్ణవిల్లైయో వెన్నవరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (వేదశాస్త్రజ్గళిత్యాదియాల్).

౨౫. మేలుక్కవతారికై (వాచకశక్తితానేయిత్యాది), సర్వత్తైయుమెన్ఱతు-ఐశ్వర్యాదికళైయెన్ఱపడి. వాచ్యత్తిలేయెన్ఱతు- అర్థపఞ్చకత్తిలేయెన్ఱపడి. ఊన్ఱుకైక్కెన్ఱతు-ఊఱ్ఱముడైయరాయిరుక్కైక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అమైన్దిరుక్కచ్చెయ్ తేయెన్ఱతు - ఫలసిద్ధిక్కుపోన్దిరుక్కచ్చెయ్ తేయెన్ఱపడి. అతిలుజ్గాట్టిలెన్ఱతు -

---

(౧) తి-చ-వి-౬౬.

మూ.—వాచ్యత్తిలే ఊన్ఱుకైక్కడి ఈశ్వరనే ఉపాయోపేయమెన్ఱు
నినైత్తిరుక్కై.

పడియే ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ వాచ్యత్తిలే పూర్వాచార్యర్కళ్ ఊన్ఱుకైక్కడి - ఉపేయాన్తరపరరాయ్ ఇత్తై సాధనమాకక్కొణ్డు సాధిత్తల్, ఉపాయాన్తర పరరాయ్ ఇత్తై సహకారియాక క్కొళ్ళుతల్ శెయ్యుమవర్కళైప్పోలన్ఱిక్కే ఉపాయోపేయఙ్గళిరణ్డు మీశ్వరనేయెన్ఱు ప్రతిపత్తిపణ్ణియిరుక్కైయెన్ఱపడి.

ఆక-(౧) "తిరుమన్త్రత్తినుడైయ శీర్మైక్కుప్పోరుమ్పడి" ఎన్ఱు తొడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ - వాయ్వన్దపడి యనుసన్ధిక్కవొణ్ణాతపడియాన ఇతినుడైయ గౌరవత్తైయుమ్, ఈశ్వరన్ తానే శిష్యనుమాయ్ ఆచార్యనుమాయ్నిన్ఱు వెళియిట్టరుళుకైయాల్ వన్ద ఏఱ్ఱత్తైయుమ్, సకల శాస్త్రఙ్గళిలుమ్ సకలమన్త్రఙ్గళిలుమ్ వాచ్యస్తన్నిలు జ్ఞాట్టిల్ ఇతుక్కుణ్డాన పెరుమైయైయుమ్, అక్రమమాకచ్చొల్లిలుమ్ తన్ కార్యమ్ శెయ్యుమాధిక్యత్తైయుమ్, అపేక్షిత సకలఫలప్రదత్వరూప మాహాత్మ్యత్తైయుమ్, కర్మాద్యుపాయ సహకారిత్వరూపమాన ఉత్కర్షత్తైయుమ్,

అమ్మన్త్రత్తిలుఙ్గాట్టిత్తెన్ఱపడి. కీఴ్చ్చొన్నపడియేయెన్ఱతు - (౨) "పూర్వాచార్యర్కళ్" ఇత్యాదివాక్యత్తాలే శొన్నపడియే యెన్ఱపడి. వాచ్యత్తిలేయెన్ఱతు - అర్థపక్షత్తిలేయెన్ఱపడి. ఊన్ఱుకైక్కెన్ఱతు - ఊఱ్ఱముడైయరాయిరుక్కైక్కెన్ఱపడి. అడియెన్ఱతు - కారణమెన్ఱపడి.

(౩) "మన్త్రత్తినుడైయ" ఎన్ఱు తుడఙ్గి (౪) "ఈశ్వరనే ఉపాయోపేయమెన్ఱు నినైత్తిరుక్కై" ఎన్నుమళవాకచ్చొన్నవర్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). వాయ్వన్దపడియెన్ఱతు - వాయ్క్కువన్దపడియెన్ఱాయ్, ప్రేమశూన్యనాయెన్ఱపడి. ఒణ్ణాతవెన్ఱతు - కూడాతవెన్ఱపడి. ఇతినుడైయవెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తినుడైయవెన్ఱపడి. అక్రమమాకచ్చొల్లిలుమెన్ఱతు- ప్రేమశూన్యనాయ్, అనధికారికళ్ శెవిప్పడుమ్పడి అనుసన్ధిక్కిలుమెన్ఱపడి. తన్ కార్యమెన్ఱతు-అనుసన్ధిక్కుమవర్కళుక్కు

(౧) ౩- (౨) ౨౪- (౩) ౨౫.

మూ — ౨౬. ఇతుతన్నిల్ శొల్లుకిఱవర్థమ్-స్వరూపముమ్, స్వరూపానురూపమాన ప్రాప్యముమ్; స్వరూపముమ్, ఉపాయముమ్, ఫలముమెన్నవుమామ్.

జ్ఞాతవ్య సకలార్థ ప్రతిపాదకతయా వన్ద మాహాత్మ్యత్తైయుమ్, ఏతత్ప్రతిపాద్యార్థగౌరవ విశేషత్తైయు మరుళిచ్చెయ్ కైయాల్, ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ వైభవత్తై ఎల్లారుమఱియుమ్బడి దర్శిప్పిత్తరుళినారాయిర్ర్ఱు.

౨౬. ఇనిమేల్, ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు వాక్యార్థ మిరణ్డుపడియాక వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఇతుతన్నిల్ ఎన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు-ఇమ్మన్త్రన్దన్నిల్ శొల్లుకిఱవర్థమ్-ఇవ్వాత్మావినుడైయ శేషత్వ పారతన్త్ర్యఙ్గళాకిఱ స్వరూపముమ్, అన్దస్వరూపత్తుక్కు అనురూపమాయిరున్దుళ్ళ కైఙ్కర్యమాకిఱ ప్రాప్యముమ్; అన్ఱిక్కే, శేషత్వమాకిఱ స్వరూపముమ్, అన్దస్వరూపానురూపమాన ఉపాయముమ్, ఉపాయలభ్యమాన ఫలముమెన్ఱు శొల్లవుమామెన్గై. ఇతిల్ ప్రథమయోజనైయిల్, ప్రణవ నమ

దత్తుకమాకైయెన్నపడి. గౌరవవిశేషత్తైయెన్నతు - గౌరవాతిశయత్తై యెన్నపడి. అతావతు - అఱియుమవర్కళుక్కు సత్తైయుణ్డామ్బడి యిరుక్కైయెన్నపడి.

౨౬. మేలుక్కవతారికై (ఇనిమేలిత్యాది). ఇనిమేలెన్నతు-మన్త్రవైభవత్తైయుమ్ తదర్థవైభవత్తైయుమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్నపడి. పడియాకవెన్నతు - ప్రకారమాకవెన్నపడి. "ఇతుతన్నిల్" ఇత్యాదిమూలార్థమ్. (అతావతిత్యాది). అన్దస్వరూపత్తుక్కనురూపమాయిరున్దుళ్ళవెన్నతు-శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళాకిఱ స్వరూపత్తుక్కుత్తకుతియానవెన్నపడి అతావతు - స్వప్రయోజనత్వ స్వకర్తృత్వగన్ధరహితమాయిరుక్కై; అతావతు - అవన్ ముకమలర్త్తిక్కుఉప్పాక అవన్ నియమిత్తపడి పణ్ణుకై. (౧) "స్వప్రయోజన నివృత్తిశేషత్వఫలమ్, పరాధీనప్రవృత్తినివృత్తికత్వమ్ పారతన్త్ర్యమ్" ఎన్ఱిఱే అరుళిచ్చెయ్యువతు; అతుశొల్లుకిఱపడితానెఙ్ఙనేయెన్నవరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఇతిలిత్యాదియాల్). ఇతిలెన్నతు - ఇరణ్డుపడియిలెన్నపడి. ప్రథమయోజనైయిలెన్నతు -

---

(౧)

స్సుక్కళాలే స్వరూపముమ్, నారాయణపదత్తాలే ప్రాప్యముమ్ శొల్లుకిఱతు; అనన్తరయోజనైయిల్, ప్రణవత్తాలే శేషత్వముమ్, నమస్సాలే ఉపాయముమ్, నారాయణపదత్తాలే ఫలముమ్ శొల్లుకిఱతు.

౨౭. ఫలవేషన్దానిరుక్కుమ్బడి యెజ్ఞనేయెన్నవరుళిచ్చెయ్

స్వరూపముమ్ స్వరూపానురూపమాన ప్రాప్యముమెన్గిఱ యోజనైయిలేయెన్నపడి. ప్రణవనమస్సుక్కళాలే స్వరూపమెన్నతు - ప్రణవత్తాలే శేషత్వమాకిఱ స్వరూపముమ్, నమస్సాలే పారతన్త్ర్యమాకిఱ స్వరూపముమ్ ఎన్నపడి. నమస్సు, మః-న-ఎన్ఱు మకారత్తిల్ శొల్లప్పట్ట జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే వన్ద స్వాతన్త్ర్యనివృత్తియైయన్రో శబ్దమాకక్కాట్టుకిఱతు, పారతన్త్ర్యత్తైక్కాట్టుమ్బడి యెజ్ఞనేయెన్నిల్; నమస్సాలే స్వరక్షణే స్వాన్వయహేతువాన స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ కఴియుకైయాలే, అతడియాకవరుమ్ స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్ కఴియుకైయాలే, ఇని ఇవనైరక్షిప్పానివనోడే సమ్బన్ధముడైయానాక వేణ్డుకైయాలే, తన్నుడైయ ఇష్టప్రాప్తియిలుమ్ అనిష్టనివారణత్తిలుమ్ తనక్కు నిరుపాధికశేషియాన ఈశ్వరనైపార్త్తిరుక్కైయాకిఱ ఈశ్వరపారతన్త్ర్యత్తై స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తిరూపార్థబలత్తాలే కాట్టుకిఱతు. అనన్తరయోజనైయిలెన్నతు - ద్వితీయయోజనైయిలెన్నపడి. నమస్సాలే, ఉపాయమెన్గిఱవిడత్తిలుమ్, నమశ్శబ్దముమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తియాకిఱ అర్థబలత్తాలే ఉపాయత్తైక్కాట్టుకిఱతు. కాట్టుమ్బడి యెజ్ఞనేయెన్నిల్; ఇన్ద నమస్సుతాన్ జ్ఞాతృత్వబలత్తాల్ వన్ద స్వస్వాతన్త్ర్యత్తైక్కఴిక్కైయాలే, అతడియాకవరుమ్ స్వరక్షణేస్వాన్వయముమ్ కఴియుమ్బోకైయాలే, ఇని ఇవనుక్కు రక్షకనావాన్ ఇవనైక్కొణ్డుకార్యఙ్గొళ్ళా నీశ్వరనేయాకవేణ్డుకైయాలే, అతిల్ ఉత్పాదకత్వేన రక్షకత్వముమ్, ఇష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారఙ్గళిల్ స్వయం కర్తృత్వేన రక్షకత్వముమ్, శేషిత్వేన రక్షకత్వముమ్, అకారత్తిలే శొల్లిన్ఱాకైయాలే, అఙ్గు అనుక్తమాన కరణత్వేన రక్షకత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. ఫలమెన్నతు-కైఙ్కర్యమెన్నపడి.

౨౭. మేలుక్కవతారికై (ఫలవేషన్దానిత్యాగి).

మూ.—౨౭. ఫలమిరుక్కుమ్పడి, ప్రమేయశేఖరత్తిలుమ్ అర్చిరాది గతియిలుమ్ శొన్నోమ్,

౨౮. ఇతుతాన్ ఎట్టుత్తిరువక్షరమాయ్ మూన్ఱుపదమాయిరుక్కుమ్.

కిఱార్ (ఫలమిరుక్కుమ్పడి యెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు-ఇవ్వాత్మావుక్కు-ప్రాప్యమాన ఫలన్దాన్ అర్చిరాదిమార్గత్తాలే పరమపదత్తిలే పోయ్ పరిపూర్ణ భగవదనుభవత్తై ప్పణ్ణి అవ్వనుభవజనిత ప్రీతిప్రేరితనాయ్ కొణ్డు పణ్ణుమ శేష శేషవృత్తియాకైయాలే, అతిరుక్కుమ్పడియైసఙ్గ్రహేణ ప్రమేయశేఖరమాకిఱ ప్రబన్ధత్తిలుమ్, విస్తరేణ అర్చిరాదిగతియాకిఱ ప్రబన్ధత్తిలుమ్ విశదమాకచ్చొన్నోమ్, అవఱ్ఱిలే కణ్డుకొళ్వతెన్గై.

౨౮. ఇని ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు ప్రతిపదమ్ అర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక త్తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి ప్రథమమ్ ఇతినుడైయ అక్షరసఙ్ఖ్యైయైయుమ్ పదసఙ్ఖ్యైయైయుమరుళిచ్చెయ్కిఱాన్ (ఇతుతాన్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇమ్మన్త్రన్దాన్, (౧) "ఓమిత్యేకాక్షరమ్। నమ ఇతి ద్వే అక్షరే। నారాయణాయేతి పఞ్చాక్షరాణి। ఇత్యష్టాక్షరం ఛన్దసా గాయత్రీచేతి" (౨) "ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ । నమ ఇతి పశ్చాత్ । నారాయణాయేత్యు

మూలార్థమ్.(అతావతిత్యాది). ఇవ్వాత్మావుక్కెన్ఱతు-భగవదనన్యార్హశేషమాయ్, తదేకపరతన్త్రమాయిరుక్కిఱ ఆత్మావుక్కెన్ఱపడి. అవ్వనుభవమెన్ఱతు - పరిపూర్ణభగవదనుభవమెన్ఱపడి. అతిరుక్కుమ్పడియైయెన్ఱతు- అన్దకైఙ్కర్య మిరుక్కుమ్పడియైయెన్ఱపడి.

౨౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని ఎన్ఱతు-ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు వాక్యార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ప్రతిపదమెన్ఱతు-పదఙ్గళ్తోఱుమెన్ఱపడి. "ఇతుతాన్" ఇత్యాది మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ అష్టాక్షరిత్వే ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (ఓ మిత్యేకాక్షరమిత్యాదియాల్). ఇతినుడైయ పదసఙ్ఖ్యైయిలుమ్, పదఙ్గళుడైయ అక్షరసఙ్ఖ్యైయిలుమ్ ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (ఓమిత్యగ్రేవ్యాహరేత్ ఇత్యాదియాల్).

---

(౧) (౨)

మూ.—౨౯. మూన్ఱుపదముమ్ మూన్ఱర్థత్తైచ్చొల్లుకిఱతు.
౩౦. అతావతు - శేషత్వముమ్, పారతన్త్ర్యముమ్, కైఙ్కర్యముమ్.

పరిష్టాత్ " ఎన్గిఱపడియే ఎట్టుత్తిరువక్షరమాయ్, మూన్ఱుపదమాయిరుక్కుమెన్గై.

ఇతినుడైయ అష్టాక్షరత్వమ్ శొల్లుకిఱవిడత్తిలే "ఓమిత్యేకాక్షరమ్" ఎన్ఱు ప్రణవత్తై ఓరక్షరమాకవుమ్, "నమఇతి ద్వే అక్షరే" ఎన్ఱు నమస్సై ఇరణ్డక్షరమాకవుమ్, "నారాయణాయేతి పఞ్చాక్షరాణి" ఎన్ఱు నారాయణపదత్తై అఞ్జక్షరమాకవుమ్ శ్రుతిశొల్లుకైయాలే, సమస్తపదమాన నారాయణపదత్తిల్ నారపదత్తై ప్పిరిత్తు షడక్షరమాక్కి ప్రణవత్తైయొఴియ అష్టాక్షరత్వమ్శొల్లుమవర్కళుడైయ పక్షమ్ అవైదికమాకైయాలే అనాదరణీయమాకక్కడవతు.

౨౯ ఇతిల్ పదత్రయము మెవ్వర్థత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్న మాకాఙ్క్షైయిలే (మూన్ఱుపదముమ్ మూన్ఱర్థత్తైచ్చొల్లుకిఱతు)ఎన్గిఱార్.

౩౦. అవ్వర్థఙ్గళ్ తన్నై విశదమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావతు శేషత్వముమ్ పారతన్త్ర్యముమ్ కైఙ్కర్యముమ్) ఎన్ఱు,

---

ప్రణవమొఴియ అష్టాక్షరిత్వమ్ శొల్లుమ్ పక్షత్తై దూషిత్తు ప్పరిహరిక్కిఱార్ (ఇతినుడైయవిత్యాదియాల్). అవైదికమాకైయాలే యెన్ఱతు - వేదవిరుద్ధశైవాగమసిద్ధమాకైయాలేయెన్ఱపడి.

౨౯. మేలుక్కవతారికై (ఇతిలిత్యాది). ఇతిలెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తిలెన్ఱపడి.

౩౦. మేలుక్కవతారికై (అవ్వర్థఙ్గళ్ తన్నైయిత్యాది). ఇప్పోతు శేషత్వాదికళై పదత్రయత్తుక్కు అర్థమాక వరుళిచ్చెయ్తతు - ఇమ్మన్త్రత్తుక్కు వాక్యార్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱ విడత్తిల్ మున్దినయోజనైక్కుచ్చేరవేణుమ్ ; అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్

మూ.— 3౧. ఇతిల్ ముతల్ పదమ్ ప్రణవమ్.

3౨. ఇతు, అ–ఎన్ఱుమ్, ఉ - ఎన్ఱుమ్, మ - ఎన్ఱుమ్, మూన్ఱు తిరువక్షరమ్.

---

(౧) "స్వరూపముమ్ స్వరూపానురూపమాన ప్రాప్యముమ్" ఎన్ఱుమాత ళ్ళాచ్చన్న వాక్యార్థమ్ ఇత్తై నినైత్తిఱే.

3౧. ఇప్పదత్రయత్తిలుమ్ ప్రథమపదన్దానే తెన్న (ఇతిల్ ముతల్ పదమ్ ప్రణవమ్) ఎన్గిఱార్. (౨) "ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్" ఎన్ఱిఱే శ్రుతిశొల్లిర్ఱు. స్మృతియుమ్ (3) "ప్రణవాద్యం నమో మధ్యం నారాయణపదాన్తిమమ్ । మన్త్రమష్టాక్షరం విద్యాత్సర్వసిద్ధికరం నృణామ్" ఎన్ఱతిఱే.

3౨. ఇని, ప్రణవత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్యవతాక ఇతినుడైయ అక్షరత్రయాత్మకత్వత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతు అ-ఎన్ఱుమ్, ఉ-ఎన్ఱుమ్ మ-ఎన్ఱుమ్ మూన్ఱు తిరువక్షరమ్) ఎన్ఱు. ఇప్ప్రణవన్దాన్ అసంహితాకారత్తాలే - మూన్ఱక్షరమాయ్ మూన్ఱుపదమాయ్ మూన్ఱర్థప్రకాశకమాయ్, సంహితాకారత్తాలే- ఏకాక్షరమాయ్ ఏకపదమాయ్ ఏకార్థప్రకాశకమాయిఱే యిరుప్పతు.

(స్వరూపముమిత్యాదియాల్).

3౧. అవతారికాపూర్వకమాక ప్రథమపదమిన్నతెన్గిఱార్ (ఇప్పదత్రయత్తిలుమిత్యాదియాల్). ప్రణవమ్ ప్రథమపదమెన్నైయిలే ప్రమాణన్గాట్టుకిఱార్ (ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ ఇత్యాదియాల్).

3౨. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). "ఓమిత్యేకాక్షరమ్" ఎన్ఱుప్రణవత్తై ఒరుతిరువక్షరమాక శ్రుతిశొల్లానిఱ్క, ఇవర్ ప్రణవత్తై మూన్ఱు తిరువక్షరమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱతు శ్రుతివిరుద్ధమన్ఱో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇప్ప్రణవన్దానిత్యాదియాల్). ప్రణవత్తుక్కు అసంహితాకారముమ్ సంహితాకారముమ్ ఇరణ్డుముణ్డాకైయాలే, అతిల్

---

(౧) అఙ్. (౨) (3)

మూ—. 33. మూన్ఱుత్తాత్త్రయిలే తయిర్రై నిఱైత్తు క్కడైన్దు

33. ఇన్ద అక్షరత్రయత్తినుడైయవుమ్ ఉత్పత్తిక్రమత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (మూన్ఱుత్తాత్త్రయిలేయెన్ఱుతుడఙ్గి). (౧) "భూరితి ఋగ్వేదాదజాయత। భువఇతి యజుర్వేదాత్।సువరితి సామవేదాత్। తాని శుక్రాణ్యభ్యతపత్। తేభ్యోఽభిత ప్తేభ్య స్త్రయో వర్ణా అజాయన్త। అకార ఉకార మకారఇతి। తానేకధా సమభరత్తదేత

సంహితాకారత్తై మున్దుఅకప్రమాణమాక వరుళిచ్చెయ్‌తు, అనన్తరమ్ అసంహితాకారత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱారాకైయాలే విరోధమిల్లై యెన్ఱుకరుత్తు.

33. వేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). మూలార్థమ్ (మూన్ఱిత్యాది). ప్రణవత్తినుడైయ అసంహితాకారత్తిలే ప్రమాణఙ్గాట్టుకిఱార్ (భూరిత్యాది). "భూరితి ఋగ్వేదాదజాయత"ఇత్యాదికళిల్, *ల్యబ్లోపే పఞ్చమియాయ్, "ఋగ్వేదో లయం ప్రాప్య భూరిత్యజాయత" ఎన్ఱుమ్, "యజుర్వేదో లయం ప్రాప్య భువ ఇత్యజాయత"ఎన్ఱుమ్, "సామవేదో లయం ప్రాప్య సువరిత్యజాయత" ఎన్ఱుమన్వయమాయ్,లయమావతు-సిద్ధమానవస్తువినుడైయ అవస్థాన్తరాపత్తియాకైయాలే, కార్యరూపతయాసిద్ధఙ్గళాన ఋగాదివేదఙ్గళ్ లయిక్కైయావతు - స్వస్వకారణావస్థైయై భజిక్కైయాకైయాలే, ఋగ్వేదాదికళ్ మూన్ఱుమ్ భూరాదివ్యాహృతిత్రయమాయిఱ్ఱు. "తాని శుక్రాణి" ఎన్ఱతు - భూరాదివ్యాహృతికళాకిఱ సువర్ణఙ్గళైయెన్ఱపడి. వ్యాహృతి త్రయముమ్ స్వకారణత్తిలేలయిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (తేభ్యఇత్యాదియాల్). ఇఙ్గుమ్ ల్యబ్లోపేపఞ్చమియాయ్, అభితప్తఙ్గళాన అన్దభూరాదివ్యాహృతికళ్ లయత్తైయడైన్దు స్వస్వకారణమాన అకారాద్యక్షరత్రయావస్థమాయిఱ్ఱు. "తానేకధాసమభరత్తదేతదోమితి" ఎన్ఱతు - ఇప్పడి వేదత్రయసారమాక సముద్ధృతమాన అకారాద్యక్షరఙ్గళ్ మూన్ఱైయుమ్, ఎమ్బెరుమాన్ తన్ సఙ్కల్పత్తాలే ఒన్ఱాకక్కూట్టినాన్. వేదత్రయసారఙ్గళాయ్ బ్రహ్మావాలే ఒన్ఱాకక్కూట్టప్పట్ట ఇన్ద అక్షరత్రయముమ్, ప్రణవమాకవాయిఱ్ఱెన్ఱపడి. "అజాయత" ఎన్ఱక్రియాపదమ్ - "ఓమితి" ఎన్ఱఅవిడత్తిలుమ్

(౧)

మూ. —వెణ్ణెయ్‌తిరట్టినాప్పోలే మూన్ఱువేద త్తిలుమ్ మూన్ఱక్షర త్తైయుమెడు త్తతు.

౩౮. ఆకైయాల్ ఇతు సకలవేదసారమ్.

దోమితి" ఎన్ఱుమ్, (౧)"అకారంచాప్యుకారంచ మకారంచ ప్రజాపతిః, వేదత్రయాన్నిరబృహద్భూర్భువస్వరితీతిచ" ఎన్ఱుమ్ శ్రుతిస్మృతికళ్ శొల్లుకిఱపడియే ఋగ్యజుస్సామరూపమాన వేదత్రయత్తిల్ నిన్ఱుమ్ భూః- భువః - సువః- ఎన్గిఱ వ్యాహృతిత్రయత్తైయుమ్ తోన్ఱువిత్తు, అన్ద వ్యాహృతిత్రయత్తైయుమ్ పానొడవైక్కుమాపోలే తన్సఙ్కల్పత్తాలే యోడవైత్తు, అవఱ్ఱిల్ నిన్ఱుమ్ అకార ఉకార మకారఙ్గళాకిఱ అక్షరఙ్గళ్ మూన్ఱుమదైవే తోన్ఱుమ్పడిపణ్ణి, ఇప్పడి సర్వేశ్వరన్ సముద్ధరిత్తపడియై త్తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి, పాత్రత్రయగతమాన తయిరై త్తనిత్తనియే కడైన్దు తత్సారమాన వెణ్ణెయై వాఙ్గి త్తిరట్టినాప్పోలే (మూన్ఱువేద త్తిలుమ్ మూన్ఱక్షర త్తైయుమెడు త్తతు) ఎన్గిఱార్,

౩౮. ఇత్తాల్ ఫలిత త్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఆకైయాలితు సకలవేదసారమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - అక్షరత్రయముమ్ ఓరో వేదత్తినుడైయ సారమాక సముద్ధృతమాకైయాలే ఇవ్వక్షరత్రయాత్మక

అరుమ్పదమ్ — ఆరుషత్తు, "ఓమిత్యజాయత" ఎన్ఱు కిడక్కిఱతెన్ఱుకొళ్ళవేణుమ్. ఇన్దశ్రుతియాయిఱ్ఱు అక్షరత్రయాత్మకతయా వ్యస్తమాయ్, పదత్రయాత్మకమాయ్, అసంహితాకారమాన ప్రణవత్తిల్ ప్రమాణమ్. ఆకైయాలే,మున్దుఱ సంహితాకార ప్రణవత్తైయరుళిచ్చెయ్‌తు, అనన్తరమ్ అసంహితాకారప్రణవత్తై అరుళిచ్చెయ్‌తారాకైయాలే, ఉభయాకారముమ్ శ్రుతిసిద్ధమాకైయాలే శ్రుతివిరోధమిల్లై. దృష్టాన్తత్తిల్, దధియుమ్ మథనాదికళాలే స్వాకారత్తై విట్టిరే వెణ్ణెయాకిఱతుమ్. పొన్‌వాణియన్-సువర్ణవర్తకన్.

మేలుక్కవతారికై (ఇత్తాలిత్యాది). "ఆకైయాల్" ఇత్యాదిమూలమ్. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఒరోవేన్ఱతు - ఓరొరువేన్ఱపడి సారమాకవెన్ఱతు - స్థిరాంశమాయ్, కారణమాకవెన్ఱపడి.

---

(౧) § ఇఙ్గు ఇవ్వరుమ్పదానుగుణమాక "పొన్‌వాణియన్" ఎన్ఱపదమిరుక్కవేణుమ్.

మూ.—౩౫. ఇతిల్ అకారమ్ సకలశబ్దత్తుక్కుమ్ కారణమాయ్

మాన ప్రణవమ్ సకలవేదసారమెన్ఱ పడి.

ఆక (౧)“ఇతుతన్నిల్ శొల్లుకిఱవర్థమ్”ఎన్ఱు తుడఙ్గి,ఇవ్వళవుమ్, ఇమ్మన్త్రత్తినుడైయ వాక్యార్థత్తైయుమ్, అక్షరసఙ్ఖ్యైయైయుమ్, పదసఙ్ఖ్యైయైయుమ్,పదత్రయముమ్అర్థత్రయప్రతిపాదకమెన్నుమత్తైయుమ్, అతిల్ప్రథమపదమ్ ఇన్న తెన్నుమత్తైయుమ్,అతుతానక్షరత్రయాత్మకమాయిరుక్కుమెన్నుమత్తైయుమ్,అవ్వక్షరత్రయముమ్ వేదత్రయసారమాక ఉత్పన్నమాకైయాలే తత్సముదాయమాన ప్రణవమ్ సకలవేదసారమెన్నుమత్తైయుమ్ అరుళిచ్చెయ్తారాయిర్ౝు.

౩౫, ఇని ఇవ్వక్షరత్రయత్తుక్కు మడైవే అర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక త్తిరువుళ్ళమ్బత్తి, ప్రథమమ్ అకారార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలకారమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు- ఇవ్వక్షరత్రయత్తిలుమ్ వైత్తుక్కొణ్డు ప్రథమాక్షరమాన అకారమ్,(౨) “నామ రూపంచ భూతానాం కృత్యానాంచ ప్రపఞ్చనమ్। వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ దేవాదీనాం చకార సః” ఎన్గిఱపడియే లౌకిక సకలశబ్దఙ్గళుక్కుమ్ వేదమ్ కారణమాయ్, (౩) “ప్రణవాద్యా స్తథా వేదాః” (౪) “ఓఙ్కారప్రభవా వేదాః” ఇత్యాదికళిఱ్చొల్లుకిఱపడియే అన్ద వేదఙ్గళుక్కుమ్ ప్రణవమ్

“ఇతుతన్నిల్ శొల్లుకిఱవర్థమ్” ఎన్ఱుతుడఙ్గి “ఇతుసకలవేదసారమ్” ఎన్నుమళవాకచ్చొన్నవర్థత్తైచ్చేరప్పిడిత్తు నిగమిక్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

౩౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని ఎన్ఱతు-తిరుమన్త్రత్తుక్కు వాక్యార్థాదికళైరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అకారమ్ సకలశబ్దకారణమెన్గైయిలే ప్రమాణమ్ (నామరూపమిత్యాది). ఆదౌ ఎన్ఱతు - సృష్టిక్కిఱపోతెన్ఱపడి. సః ఎన్ఱతు - నారాయణనెన్ఱపడి. బ్రహ్మశరీరక నారాయణనెన్ఱపడియాక

(౧) ౨౬. (౨) వి-పు-౧-౫-౬౫. (౩) (౪)

మూ. — నారాయణపదత్తుక్కు సఙ్గ్రహమాయిరుక్కైయాలే, సకలజగత్తుక్కుమ్ కారణమాయ్ సర్వరక్షకనానవెమ్బె రుమానై చ్చొల్లుకిఱతు.

కారణమాయ్, (౧) "తస్య ప్రకృతిలీనస్య" ఎన్గిఱపడియే అన్దప్రణవస్థ నక్కుత్తాన్ కారణమాయిరుక్కైయాలే, (౨) "అకారోవై సర్వా వాక్" (౩) " సమస్తశబ్దమూలత్వాదకారస్య స్వభావతః " ఎన్గిఱ పడియే సకలశబ్దత్తుక్కుమ్ కారణమాయ్, సర్వేశ్వరన్ సమస్తవస్తుశరీర తయా సర్వరక్షకనాయిరుక్కుమ్బడియై ప్రతిపాదిక్కిఱ నారాయణపద త్తుక్కు సఙ్గ్రహమాయిరుక్కైయాలే, (౪) "యతోవా ఇమాని భూతాని జాయన్తే। యేన జాతాని జీవన్తి" (౫) "సఏవ సృజ్య స్సచ సర్గకర్తా సఏవ పాత్యత్తిచ పాల్యతేచ" ఇత్యాదికళిల్ చ్చొల్లుకిఱపడియే ఎల్లాజగత్తుక్కుమ్ కారణమాయ్ ఎల్లారుక్కుమ్ రక్షకనాయిరుక్కు మెమ్బెరుమానై చ్చొల్లుకిఱతెన్గై.

ఇత్తాల్ - ఇవ్వక్షరత్తిల్ ప్రకృత్యర్థమాన కారణత్వముమ్, ధాత్వర్థమాన రక్షకత్వముమ్ శొల్లిర్ఱాయిర్ఱు. ఇవ్వకారత్తుక్కు

వుమామ్. ప్రకృతిలీనస్య ఎన్ఱతు - స్వకారణమాన అకారత్తిలే అడఙ్గియిరుక్కిఱ వెన్ఱపడి. అకారోవై ఎన్ఱతు - అకారఏవ ఎన్ఱపడి. అకారోవైసర్వావాక్ ఎన్ఱతు- "మృదేవఘటః" ఎన్నుమాపోలే. స్వభావతః ఎన్ఱతు-తాన్ ప్రకృతియాకైయాలే యెన్ఱ పడి. ఈశ్వరనుడైయ సర్వవస్తుకారణత్వే ప్రమాణమ్ (యతోవేత్యాది), యతోవా ఎన్ఱతు - యతఏవ ఎన్ఱపడి.

ఉక్తార్థత్తై నిగమిక్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాలెన్ఱతు - ఇవ్వకా రత్తాలెన్ఱపడి. ప్రకృత్యర్థమాన కారణత్వముమెన్ఱతు - తాన్ సర్వశబ్దప్రకృతియాకై యాలే, స్వవాచ్యనుమ్ సకలవాచ్యప్రకృతియాకై తనక్కనురూపమాకైయాలే, స్వప్రకృ త్యర్థమాన ఈశ్వరనుడైయ సర్వకారణత్వముమెన్ఱపడి. ధాత్వర్థ క్షకత్వము

---

(౧) తై-నారా-౧౦. (౨) (౩) (౪) తై-ఆనన్ద-౧౪. (౫) వి-పు-౧-౩-౭౧.

నారాయణపదసజ్గ్రిహతయా రక్షకవాచిత్వమ్ శొల్లుమ్బోతుమ్ ధాతుసిద్ధవేషత్తై అవలమ్బిత్తే శొల్లవేణుమిఱే.

మెన్నతు-ఇప్పకారమ్(3)"అవ-రక్షణే"ఎన్నిఱధాతువిలేనిష్పన్నమాకైయాలే,స్వధాత్వర్థమాన సర్వరక్షకత్వము మెన్నపడి. ఆక, అకారమ్ కారణవాచియానపోతు తద్వివరణమాన నారాయణపదముమ్ ఆవశ్యమ్ కారణవాచియాక వేణ్డుకైయాలే,అకారత్తిల్ శొల్లప్పట్ట ఈశ్వరనుడైయ సర్వకారణత్వత్తై, సమస్తవస్తుశరీరితయా సర్వకారణ నీశ్వరనెన్ఱు ఉపాదానకారణమాక చ్చొల్లుకైయాలే, అకారమ్ స్వప్రకృతియాలుమ్ తాన్ నారాయణపదసజ్గ్రిహమాయిరుక్కైయాలుమ్, సర్వకారణనాన ఎమ్బెరుమానై చ్చొల్లుకిఱతు. అకారమ్ ధాతుబలత్తాలే రక్షకవాచియామ్బోతు, తద్వివరణమాన నారాయణపదముమ్ రక్షకవాచియాక వేణ్డుకైయాలే, అకారత్తిల్ ధాత్వర్థమాన ఈశ్వరనుడైయ రక్షకత్వత్తై సర్వప్రకారవిశిష్టమాక చ్చొల్లుకైయాలే, అకారమ్ ధాతు బలత్తాలుమ్, నారాయణపదసజ్గ్రిహత్తైయాలుమ్, ఈశ్వరనుడైయ సర్వప్రకార రక్షకత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతెన్నతాయిఱ్ఱు.

ఇజ్జనన్నిక్కే,అకారమ్తాన్ సకలశబ్దత్తుక్కుమ్కారణమాయిరుక్కైయాలేసకలజగత్కారణమాన ఎమ్బెరుమానైచ్చొల్లుకిఱతు. నారాయణపద సజ్గ్రిహమాకైయాలే సర్వరక్షకనాన ఎమ్బెరుమానైచ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు మొరుయోజనైయుణ్డిఱే ; అప్పోతు, నారాయణపదమ్ రక్షకవాచియామ్బడి యెజ్జనే తత్సజ్గ్రిహతయా అకారమ్ రక్షకవాచియాకైక్కెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇప్పకారత్తుక్కిత్యాదియాల్). ధాతుసిద్ధవేషత్తైయెన్ఱు - నారాయణపదత్తిల్ నారపదత్తిల్ (౧)"రిఙ్-క్షయే" ఎన్నిఱధాతువిలేయాతల్, అయనపదత్తిల్ (౨) "ఇణ్-గతౌ" ఎన్నిఱధాతువిలేయాతల్, రక్షకత్వమ్ తోఱ్ఱామైయాలే, "ఇణ్-గతౌ" ఎన్నిఱధాతువిలే కరణేవ్యుత్పత్త్యా ఉపాయత్వమ్ తోఱ్ఱినాలుమ్ అతు రక్షకత్వమాక మాట్టామైయాలే,అకారత్తిల్ (3)"అవ-రక్షణే" ఎన్నిఱధాతుసిద్ధవేషత్తై - రక్షకత్వత్తై యెన్నపడి. ధాతుసిద్ధవేషత్తై అవలమ్బిత్తాల్ అకారత్తుక్కన్ఱో రక్షక వాచిత్వముళ్ళతు, నారాయణపదత్తుక్కన్ఱేయెన్నిల్, ఆకిలుమ్, అకారత్తిల్ శొల్లుకిఱ సర్వరక్షకత్వత్తుక్కు అవశ్యాపేక్షితజ్గళాన ప్రకార

(౧) (౨) అదా-ప-స-అ, (3) భ్వా-ప-స-సే.

మూ.—౩౬. రక్షిక్కైయావతు-విరోధియై పోక్కుకైయుమ్ అపేక్షితత్తై క్కొడుక్కైయుమ్.

మూ.— ౩౭. ఇవై యిరణ్డుమ్ చేతనర్ నిన్ఱ నిన్ఱ వళవుక్కీడాయిరుక్కుమ్.

---

౩౬. రక్షిక్కైయావతుతానేతెన్నుమాకాఙ్క్షైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (రక్షిక్కైయావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - రక్షకత్వన్దాన్ అనిష్టనివర్తకత్వ ఇష్టప్రాపకత్వరూపేణ ద్వివిధమాకైయాలే, ఈశ్వరన్ చేతనరై రక్షిక్కైయావతు - అవర్కళుక్కు దుఃఖావహమాన విరోధియై పోక్కుకైయుమ్, సుఖావహమాన అపేక్షితత్తై క్కొడుక్కైయుమెన్గై.

౩౭, ఇవర్కళుక్కు ఇవన్ పోక్కుమ్ విరోధియేతు? కొడుక్కుమపేక్షితమేతు? ఎన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవై యిరణ్డుమ్ చేతనర్ నిన్ఱ నిన్ఱవళవుక్కీడాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱు. (చేతనర్ నిన్ఱనిన్ఱవళవుక్కీడాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱతు - తత్తదధికారానుగుణమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి.

౩౮. ఇతుతన్నై వ్యక్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్

విశేషఙ్గళైచ్చొల్లిక్కొణ్డు అకారవాచ్యనుడైయ సర్వరక్షకత్వత్తై వివరిక్కిఱతాకైయాలే, నారాయణపదమ్ అకారత్తినుడైయ ధాతుసిద్ధవేషత్తై అవలమ్బిత్తు సర్వప్రకారత్తాలుమ్ సర్వరక్షకనైచ్చొల్లుకిఱతు.

౩౬. మేలుక్కవతారికై (రక్షిక్కైయావతిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఈశ్వరన్ చేతనరై రక్షిక్కైయావతెన్ఱతు - లోకత్తిలే అనిష్టనివర్తకఙ్గళ్ వేఱాయుమ్, ఇష్టప్రాపకఙ్గళ్ వేఱాయుమ్ కాణ్గైయాలే, ఈశ్వరన్ చేతనరుక్కు రక్షకనాకిఱతు అనిష్టనివారకనాయో ఇష్టప్రాపకనాయోవెన్ఱపడి. ఇరణ్డాకారత్తాలుమ్ అవనే రక్షకనెన్గిఱార్ (అవర్కళుక్కిత్యాదియాల్).

౩౭. మేలుక్కవతారికై (ఇవర్కళుక్కిత్యాది).

౩౮. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతన్నైయిత్యాది), మూలార్థమ్ (అతావ

మూ.—౩౮. సంసారికళుక్కు విరోధి శత్రుపీడాదికళ్, అపేక్షితమ్ అన్నపానాదికళ్; ముముక్షుక్కళుక్కు విరోధి సంసారసంబన్ధమ్, అపేక్షితమ్ పరమపదప్రాప్తి; ముక్తర్

(సంసారికళుక్కిత్యాది). అతావతు - దేహాత్మాభిమానాదికళుమ్, శబ్దాది విషయానుభవముమే యాత్రైయాయిరుక్కుమ్ సంసారికళుక్కు నివర్త్యమాన విరోధి-శత్రుక్కళాల్ వరుమ్ నలివుతొడక్కమానవై; ప్రాప్యమాన అపేక్షితమ్- శోఱు తణ్ణీర్ ముతలానవైయెన్గై, (శత్రుపీడాదికళ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే, ఆధివ్యాధి ముతలానవఱ్ఱాల్ వరుమ్ పీడైకళైచ్చొల్లుకిఱతు. (అన్నపానాదికళ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే, స్రగ్వస్త్రాభరణాఙ్గరాగాఙ్గనాలిఙ్గనాదికళైచ్చొల్లుకిఱతు.

(ముముక్షుక్కళుక్కిత్యాది). అతావతు-సంసారత్తిలడికొతిత్తు పరమపదత్తిలేపోక ఆశైప్పడానిఱ్కుమ్ ముముక్షుక్కళుక్కు నివర్త్యమాన విరోధి- (౧) * పొయ్న్నిన్ఱఞానముమ్ పొల్లావొழுక్కుమழுక్కుడమ్బుమాయ్ కొణ్డు ఇవ్విభూతియిలే యిరుక్కైక్కుయాకిఱ సంసారసంబన్ధమ్; ప్రాప్యమాన వపేక్షితమ్- భగవదనుభవాదికళుక్కు అనుకూలమాన పరమపదత్తై ప్రాపిక్కైయెన్గై.

(ముక్తర్క్కుమిత్యాది) అతావతు - నివృత్తసంసారరాయుమ్, అస్పృష్టసంసారగన్ధరాయుమ్, భగవదనుభవ జనితప్రీతికారితకైఙ్కర్య

తిత్యాది). "దేహాత్మాభిమానాదికళుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే స్వస్వాతన్త్ర్యత్తై నినైక్కిఱతు.

అడికొతిత్తెన్ఱతు - కాల్కొప్పళిత్తెన్ఱాయ్, బాధకత్వజ్ఞానమ్ తలైయెడుత్తెన్ఱపడి. పొయ్న్నిన్ఱఞానముమ్ పొల్లావొழுక్కుమழுక్కుడమ్బుమెన్ఱతు - దేహాత్మాభిమానముమ్, తద్వాసనైయుమ్, తత్ఫలమాయ్ మలభాజనమాన శరీరముమెన్ఱపడి. "భగవదనుభవాదికళుక్కు" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే - అనుభవజనితమాన ప్రీతియైయుమ్, ప్రీతికారితమాన కైఙ్కర్యత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు.

---

(౧) తి-వి-౧-

మూ__. కు్కుమ్ నిత్యర్కుక్కుమ్ విరోధి కైఙ్కర్యహాని, అపేక్షి
తమ్ కైఙ్కర్యవృద్ధి.

పరరాయుమిరుక్కుమ్ ముక్తర్కుక్కుమ్ నిత్యర్కుక్కుమ్ విరోధి-వకుత్త శేషియాన సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళిలే స్వరూపానురూపమాక పణ్ణి క్కొణ్డుపోరుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు వరుమ్ విచ్ఛేదమ్ ; అపేక్షితమ్ - ఉత్తరోత్తరమడిమైశెయ్తు శెల్లుకైయాకిఱ కైఙ్కర్యవృద్ధియెన్నై. ఆక, ఇప్పడి అధికారానుగుణమ్ విరోధియైయోప్పిక్కై అపేక్షితత్తైక్కొడుక్కైయాల్ ఈశ్వరనే సర్వరక్షకనెన్నుమిడమ్ శొల్లిత్తాయిత్తు.

వకుత్తశేషియానవెన్దతు - ప్రాప్తశేషియానవెన్దపడి. స్వరూపానురూపమాన వెన్దతు - అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కైయుఱుప్పాకవెన్దపడి. స్వరూపమెన్దాల్ అవన్ ముఖమలర్త్తియైక్కాట్టుమోవెన్నిల్ ; స్వరూపమ్ శేషత్వమానాల్, అతుతానుమ్ పరగతాతిశయాధాయకత్వమానాల్, పరాతిశయత్తైక్కాట్టుమిఱే. కైఙ్కర్యత్తుక్కు వరుమ్ విచ్ఛేదమెన్దతు-అవన్ ముఖమలర్త్తియే ప్రయోజనమాకప్పణ్ణిప్పోరుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు “ మమాయంభోగః ” ఎన్గిఱనినైవాల్ వరుమ్ విచ్ఛేదమెన్దపడి. అఙ్గుమ్ “మమాయంభోగః ” ఎన్గిఱనినైవు వరుకైక్కు ప్రసఙ్గముణ్డోవెన్నిల్, కర్మమడియాక వరుమ్ “ మమాయంభోగః ” ఎన్గిఱనినైవుక్కాయిత్తు అఙ్గు ప్రసక్తియిల్లాతతు, విషయవైలక్షణ్యాధీనమాయ్ వరుమ్ “మమాయంభోగః” ఎన్గిఱనినైవుక్కు అఙ్గుమ్ ప్రసక్తియుణ్డిఱే; ఆకైయిఱే(౧) “పెరున్దేవర్కుళాఙ్గళ్-నఙ్గళ్ పోక మకిళ్ఙ్దిక్కు మరున్దే ” ఎన్ఱు అవనై నివర్తకనాకవనుసన్ధిక్కిఱతు.

(౨) “ఇతిల్ అకారమ్” ఎన్ఱుతుడఙ్గి (3) “ అపేక్షితమ్ కైఙ్కర్యవృద్ధి ” ఎన్నుమళవాకచ్చొన్న వర్థఙ్గళైచ్చేరప్పిడిత్తు, ఇవ్వర్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

ఇవ్వకారత్తాల్ ఈశ్వరనుడైయ సర్వరక్షకత్వమ్ శొల్లిత్తాకిల్,' ఉస్త్రివైభవమ్ శొల్లుమ్పోతు (౪) “ఐశ్వర్యకైవల్యభగవల్లాభఙ్గళై ఆశైప్పట్టవర్కళుక్కు అవత్తై క్కొడుక్కుమ్ ” ఎన్ఱు కేవలాభిమత ప్రదత్వత్తై వాచకమాన ఇష్టు

(౧) తి-వాయ్- (౨) 3౫. (3) 3౭. (౪) ౧౬.

౩౯. ఇప్పడి ఈశ్వర నేయోప్పినై ఎల్లారైయుమ్ రక్షిక్కి-
అవన్ ఇలోకత్తిలే మాతాపితృప్రభృతి దేవతాన్తర పర్యన్తమాకరక్షక

న్త్రిత్తుక్కచ్చొన్నాల్పోలే, కైవల్యార్థికళుక్కుమ్ ఈశ్వరన్ రక్షకనామ్ప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్యాతొళిన్దానెన్నెన్నిల్; అవర్కళుడైయ పురుషార్థత్తై ప్పెరున్దున్బమాక నినైత్తిరుక్కుమవరాకైయాలే అవర్కళై ఈశ్వరనుక్కు రక్ష్యరాకనినైత్తిలర్. ఆనాల్ అవర్కళిలుమ్ తణ్ణియరాన సంసారికళైరక్ష్యరాక వరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్; ఇవర్కళుడైయపురుషార్థమ్ నశ్వరమాకైయాల్, ఇవర్కళుక్కుకాలాన్తరత్తిలే భగవత్ప్రాప్తిక్కు యోగ్యతైయుణ్డాకైయాలే, ఇవర్కళ్ విషయత్తిల్ ఈశ్వరనుడైయ ముఖ్యరక్షణమ్ ఫలిక్కుమెన్ఱునినైవాలే సంసారికళై రక్ష్యరాక వరుళిచ్చెయ్తార్. "ముముక్షుక్కళుక్కు" ఎన్ఱవిడత్తిల్ కేవలరైయుమ్ శొల్లలాకాతోవెన్నిల్; ఉపక్రమత్తిలే భగవత్ప్రాప్తికామతయా సంసారనివృత్తియిలే ఇచ్ఛైయుడైయవనై ముముక్షుశబ్దత్తాలే వివక్షిత్తారాకైయాలే శొల్లవొణ్ణాతు. విరోధి కేవలసాధారణమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, అపేక్షితమ్ వేఱుపట్టిరుక్కైయాలే కేవలనుక్కు ముముక్షుత్వర్భావమ్శొల్లవొణ్ణాతు; ముక్తాన్తర్భావమోవెన్నిల్; సుతరాంకూడాతు; స్వానుభవత్తిల్ భోక్తృత్వబుద్ధి విరోధియాకాతవోపాతి భగవదనుభవవిచ్ఛేదముమ్ ఇవనుక్కువిరోధియల్లామైయాలుమ్, భగవత్కైఙ్కర్యవృద్ధి అభిమతమల్లామైయాలుమ్. ఆకైయాల్, ఇవర్ కేవలరై భగవన్నిగ్రహవిషయరాక నినైత్తిరుక్కుమవరాకైయాలే రక్ష్యవర్గమాకనినైత్తిలర్.

అన్ఱిక్కే, ముముక్షుక్కళెన్ఱవిడత్తిల్, కేవలర్, భక్తర్, ప్రపన్నర్, మూవరైయుమ్ శొల్లుకిఱతాకవుమామ్. అప్పోతు, పరమపదప్రాప్తియెన్నతు - అప్రాకృతదేశ విశేషప్రాప్తియెన్నపడి. కైవల్యముమ్ విరజైక్కక్కరైయిలేయిఱే. కేవలనుక్కు ప్రకృతిసమ్బన్ధమ్ నివర్తిత్తాలుమ్, జ్ఞాతృత్వబలత్తాల్వన్ద స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ తట్ఱితున్యాయేన దేశ విశేషత్తిలు మనువర్తిక్కుమతు; ఆకైయాల్ ఇవ్విడత్తిల్ కేవలన్ ముముక్షుశబ్దవాచ్యన్

౩౯. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్నతు - తత్తదధికారానుగుణమాకవెన్నపడి. ఈశ్వర నేయోవెన్నతు- ఈశ్వరనొరువ నేయోవెన్నపడి. పినైయెన్నతు - శారియైచ్చొల్లు.

మూ.—౩౯, ఈశ్వరనై యొழிన్దవర్కళ్ రక్షకరల్ల రెన్నుమిడమ్ ప్రపన్నపరిత్రాణత్తిలే శొన్నోమ్.

రాయ్ పోరుకిఱవర్కళ్ పలరుమిల్లైయో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఈశ్వరనై యొழிన్దవర్కళ్ రక్షకరల్ల రెన్నుమిడమ్ ప్రపన్నపరిత్రాణత్తిలేశొన్నోమ్) ఎన్ఱు.అతావతు-నిరుపాధిక బన్ధువాయ్, సర్వకాలముమ్ కైవిడాతే నోక్కిక్కొణ్డుపోరుమ్ సర్వేశ్వరనై యొழிన్ద ఔపాధికబన్ధుక్కళాన మాతాపిత్రాదికళుమ్, అర్వాచీనరాన దేవతాన్తరఙ్గళుమ్ రక్షకరల్ల రెన్నుమిడమ్ సహేతుకమాక ప్రపన్నపరిత్రాణ మెన్గిఱ ప్రబన్ధత్తిలే శొన్నోమ్, అతిలే కణ్డుకొళ్వతెన్గై,

౪౦, అనన్తరమ్,అర్థబలత్తాలే ఇప్పదత్తిలనుసన్ధిక్కప్పడుమ్ శ్రియఃపతిత్వత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (రక్షిక్కుమ్బోతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

మూలార్థమ్, (అతావతిత్యాది). అర్వాచీనరానవెన్ఱతు - పిఱ్పట్టవర్కళానవెన్ఱపడి.

౪౦. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - అకారత్తిల్ ధాత్వర్థమాన ఈశ్వరనుడైయ సర్వరక్షకత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. అర్థబలత్తాలేయెన్ఱతు - ధాత్వర్థమాన రక్షణరూపార్థబలత్తాలే యెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - ఇవ్వాకారత్తిలెన్ఱపడి.

ఇవ్వాకారమ్ ప్రకృతిప్రత్యయధాతుక్కళాలే, సర్వకారణత్వ సర్వశేషిత్వ సర్వరక్షకత్వమాకిఱ ఆకారత్రయయుక్తతయా సర్వేశ్వరనై ప్రతిపాదియానిఱ్క, ఇవన్ కారణమాకిఱపోతుమ్ శేషియాకిఱపోతుమ్ రక్షకనాకిఱపోతుమ్ఉపాయమాకిఱపోతుమ్ (౧) "స ఏకాకీ నరమేత" ఎన్ఱుమ్, (౨) "యద్భ్రూభఙ్గాః ప్రమాణమ్" (౩) "హేలాయామఖిలంచరాచరమ్" ఎన్ఱుమ్, (౪) "ఈశ్వరీం సర్వభూతానామ్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "శేషశేషాశనాదిసర్వం పరిజనం భగవతస్తత్తదవస్థోచిత పరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయన్త్యై" ఎన్ఱుమ్, (౬) "లక్ష్మ్యాసహహృషీకేశః" ఎన్ఱుమ్, (౭) "శ్రీమన్నారాయణచరణౌశరణంప్రపద్యే" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే, పిరాట్టి సమ్బన్ధమ్ నియమేన తోన్ఱా

(౧) మహోపనిషత్. (౨) శ్రీగుణరత్న- (౩) శ్రీగుణరత్న- (౪) శ్రీసూక్తమ్.
(౫) గ-త్ర-౩. (౬) భగవచ్ఛా. (౭) ద్వయమ్.

మూ.—౪౦. రక్షిక్కుమ్బోతు పిరాట్టిసన్నిధి వేణ్డుకైయాలే,

అతావతు-(౧) "లక్ష్మ్యాసహ హృషీకేశో దేవ్యా కారుణ్యరూపయా। రక్షకస్సర్వసిద్ధాన్తే వేదాన్తేపిచ గీయతే" ఎన్గిఱపడియే రక్షకనాన

నిఱ్క, ఇవర్ "రక్షిక్కుమ్బోతుపిరాట్టి సన్నిధివేణ్డుకైయాలే" ఎన్ఱువిశేషిప్పాననెన్నెన్నిల్; అమ్, కారణావస్థైయిల్ పిరాట్టిసమ్బన్ధమ్లీలారసమాత్రజనకమాకైయాలుమ్, శేషిత్వావస్థైయిల్ పిరాట్టిసమ్బన్ధమ్ భోగరసమాత్రజనకమాకైయాలుమ్, ఉపాయావస్థైయిల్ పిరాట్టిసమ్బన్ధమ్ ఆశ్రయణోన్ముఖచేతననుడైయ అపరాధసహత్వమాత్రోపయుక్తమాకైయాలుమ్, ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ పిరాట్టిసమ్బన్ధమ్ బద్ధముక్తనిత్యరూపేణ త్రివిధచేతనరుడైయవుమ్ రక్షణోపయోగియాయ్, సర్వరసజనకమాయ్, అతిశయితమాయిరుక్కైయాలుమ్, ఈశ్వరన్ రహస్యత్రయత్తై ప్రకాశిప్పిత్తతుమ్, తాన్ తిరువవతరిప్పతుమ్ జగద్రక్షణార్థమాకైయాలుమ్, ఇవ్వాకారమ్ "అవ-రక్షణే" ఎన్గిఱధాతువిలే నిష్పన్నమాకైయాలే రక్షణార్థప్రధానమాకైయాలుమ్, ఈశ్వరనుడైయ సర్వకారణత్వ సర్వశేషిత్వాదికళ్ అవన్ పణ్ణుమ్ రక్షణఫలమాయ్త్తోఱ్ఱుకైయాలుమ్, "రక్షిక్కుమ్బోతుపిరాట్టిసన్నిధి వేణ్డుకైయాలే" ఎన్ఱు విశేషిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

ఆక - ఇవ్వాకారత్తిల్, కారణత్వాద్యర్థబలత్తాలే పిరాట్టిసమ్బన్ధమ్ తోఱ్ఱినాలుమ్ రక్షణరూపార్థబలత్తాలే తోఱ్ఱుకైయే ముఖ్యమెన్ఱు కరుత్తాయిఱ్ఱు.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). లక్ష్మ్యాసహహృషీకేశః ఎన్ఱతు - స్వరూపనిరూపకైయాన పెరియపిరాట్టియారోట్టైచ్చేర్త్తియాల్ వన్ద అழకైచ్చొల్లుకిఱతు. "దేవ్యాసహహృషీకేశః" ఎన్ఱతు - (౨) "పురుషం కృష్ణపిఙ్గళమ్" ఎన్గిఱపడియే పరభాగశోభైయాల్ వన్దవழకైచ్చొల్లుకిఱతు. కారుణ్యరూపయా సహహృషీకేశః ఎన్ఱతు- గుణాధిక్యత్తాల్ వన్దవழకైచ్చొల్లుకిఱతు. కారుణ్యరూపయా ఎన్ఱతు - కారుణ్యమే వడివుకొణ్డాప్పోలేయిరుక్కైయన్ఱిక్కే, ఎమ్బెరుమానుడైయ కారుణ్యత్తై తదనురూపవిషయత్తిలే శేర్త్తు అత్తై వడివుడైయతాక్కుమవళాయెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, కారుణ్యోద్బోధకతయా అన్యథాసిద్ధైయాన ఇవళుక్కు రక్షణత్తిలే సహభావమిల్లైయెన్గిఱతు. సర్వసిద్ధాన్తే ఎన్ఱతు- శ్రీపాఞ్చరాత్రత్తిల్, (౩) "ప్రథమోమన్త్రసిద్ధాన్తో ద్వితీయస్త్వాగమాహ్వయః। తృతీయస్తన్త్రసిద్ధాన్త స్తురీయస్తదనన్తరః" ఎన్ఱుశొల్లప్పడుకిఱ మన్త్రసిద్ధాన్తత్తిలుమ్, ఆగమ

(౧) భగవచ్ఛాస్త్రే-   (౨) పు-సూ-   (౩)

మూ.— ఇతి లేశ్రీసంబన్ధమనుసన్ధేయమ్.

౪౧. అత్రభగవత్సేనాపతి మిశ్రర్ వాక్యమ్-"అవన్ మార్వై విట్టు ప్పిరియిల్ ఇవ్వాక్షరమ్ విట్టుప్పిరివతు".

ఈశ్వరన్ చేతనరై రక్షిక్కున్ఱశైయిల్, ఇవర్ కళుడైయ అపరాధఙ్గళై క్కణ్డాతల్ తన్ స్వాతన్త్ర్యత్తాలేయాతల్ ఉపేక్షియామల్ శెయ్ కైక్కుఉప్పాన కృపైయై జనిప్పిక్కుమ్ పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టిసన్నిధి అవశ్యాపేక్షితమాకైయాలే, రక్షకనానవనై చ్చొల్లుకిఱ ఇవ్వాకారత్తిలే, అవనుడైయ లక్ష్మీసంబన్ధముమ్ అనుసన్ధేయమెన్గై. లక్ష్మీ ఎన్నాతే శ్రీయెన్ఱతు - "శ్రయత ఇతి శ్రీః" ఎన్గిఱపడియే అవనై నిత్యసేవై పణ్ణుకైయాలే అవనోడు ఇవళుక్కుణ్డాన అవినాభావముమ్, "శ్రీయత ఇతి శ్రీః" ఎన్గిఱపడియే చేతనర్కు ఇవళ్ నిత్యసేవ్యైయాయిరుక్కు మెన్నుమతువుమ్ తోన్ఱుకైక్కాక.

౪౧. ఇన్నమిమ్మివ్వాకారత్తిలే ఈశ్వరనుడైయ లక్ష్మీసంబన్ధమ్ నియమేనతోన్ఱుమెన్నుమత్తై ఆప్తవచనత్తాలే దర్శిప్పిక్కిఱార్ (అత్ర) ఇత్యాదియాలే. అతావతు - ఇవ్విడత్తిలే జ్ఞానాధికరాన శ్రీసేనాపతి జీయర్ అరుళిచ్చెయ్యుమ్ వార్త్తై (౧) "అకలకిల్లేనిఱైయుమ్" ఎన్ఱు అవన్ తిరుమార్విలే నిత్యవాసమ్ పణ్ణుమివళ్ అమ్మార్వై విట్టు ప్పిరియి

సిద్ధాన్తత్తిలుమ్, తన్త్రిసిద్ధాన్తత్తిలుమ్, తన్త్రాన్తరసిద్ధాన్తత్తిలుమెన్ఱపడి. వేదాన్తేపిచ ఎన్ఱతు-పురుషసూక్తాద్యుపనిషత్తుక్కళిలుమ్, స్మృతీతిహాసపురాణఙ్గళిలుమెన్ఱపడి. ఇవర్ కళుడైయవెన్ఱతు- రక్ష్యరాన చేతనరుడైయవెన్ఱపడి. ప్రమాణానుగుణమాక లక్ష్మీ ఎన్నాతే "శ్రీ" ఎన్ఱతుక్కు ప్రయోజనమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (లక్ష్మీ ఎన్నాతే ఇత్యాదియాల్).

౪౧. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నమిత్యాది). ఇన్నము మెన్ఱతు - ఇప్ప్రమాణత్తుక్కుమేలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవ్విడత్తిలేయెన్ఱతు- ఇవ్వాకారత్తిలేయెన్ఱపడి. సేనాపతిమిశ్రరెన్ఱతు - మిశ్రవంశసముద్భూతరాయ్, ఆళ్వాన్ శిష్య

---

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

లాయిற్ఱు అవనుక్కు ప్రతిపాదకమాన ఇవ్వక్షర త్తైవిట్టుప్పిరివతెన్ఱ్గై. (ఎన్ఱు) ఎన్గిఱవి త్తనైయుమ్ కూట్టాతపోతు కీழ్ఱోడు ఇవ్వాక్యమ్ అన్వయియాతు. ఇత్తాల్ అవన్ తిరుమార్విల్ సంబన్ధమివళుక్కు నిత్యమాకైయాలే అవన్ తోన్ఱుమిడ త్తిలే ఇవళుమ్ తోన్ఱుకై నిశ్చితమాకైయాలే, అవన్ఱిరుమార్విలన్వయత్తోపాతి అవనుక్కు వాచకమాన అకార త్తిలన్వయముమ్ ఇవళుక్కు నిత్యమెన్ఱతాయిற్ఱు.

౪౨. ఇన్నముమ్ ఇవ్వర్థ త్తై స్థిరీకరిక్కైక్కాక, ఈశ్వరచేతన వాచకఙ్గళాన అకార మకారఙ్గళిరణ్డిలుమ్ ఇవళుక్కుణ్డాన అనవరతాన్వయ త్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (భర్తావినుడైయ) ఎన్ఱు

రాయ్, సకలశాస్త్రవిదగ్ధరాన శ్రీసేనాపతిజీయరెన్ఱపడి. ఇవ్వక్షర త్తైయెన్ఱతు - ఇవ్వకార త్తైయెన్ఱపడి. ఎన్ఱు ఎన్గిఱపదమ్ కూట్టాతపోతు వరుమ్ దోష త్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎన్ఱెన్గిఱవి త్తనైయుమిత్యాదియాల్). ఫలితాంశ త్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాలెన్ఱతు "అవన్ మార్వువిట్టుప్పిరియిలివ్వక్షరమ్ విట్టుప్పిరివతు" ఎన్ఱు మిత్తాలెన్ఱపడి.

౪౩. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్ఱతు - ఇతుక్కుమేలెన్ఱపడి. ఇవ్వర్థ త్తైయెన్ఱతు-అవన్ తోన్ఱుమిడ త్తిల్ ఇవళుమ్ తోన్ఱుమ్ ఎన్ఱుమివ్వర్థ త్తైయెన్ఱపడి. స్థిరీకరిక్కైక్కాకవెన్ఱతు - దృఢప్పడుత్తుకైక్కాకవెన్ఱపడి.

అవన్ తోన్ఱుమిడత్తిల్ ఇవళుమ్ తోన్ఱుమెన్ఱవర్థ త్తై దృఢీకరిక్కైక్కాక దృష్టాన్తమరుళిచ్చెయ్కిఱవర్ అవనుక్కు వాచకమల్లాత మకార త్తిలివళ్ తోన్ఱుకైయైయుమ్ సదృష్టాన్తమాకవరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్, అవన్ తోన్ఱుమిడత్తిల్ ఇవళ్ తోన్ఱుకై నిశ్చితమాకైయాలే అవళుక్కు చేతనకోట్యన్తర్భావమిల్లై. ఈశ్వరకోట్యన్తర్భావమేయుళ్ళతెన్గిఱ పక్ష త్తై నిరసిత్తు చేతనకోట్యన్తర్భావమ్ శొల్లుకైక్కాక మకారవాచ్యత్వ త్తైయుమరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

ఆనాల్, అవనుక్కు వాచకమానశబ్దమివళుక్కు వాచకమాకావిడిల్, అవన్ తోన్ఱుకిఱవిడత్తిల్ ఇవళ్ తోన్ఱుకిఱపడి యెఙ్గనేయెన్న, అవన్ ఒరుశబ్దత్తుక్కు

మూ.—౪౨- భర్తావినుడైయ పడుక్కైయైయుమ్ ప్రజైయినుడైయ తొట్టిలైయుమ్ విడాతేయిరుక్కుమ్ మాతావైప్పోలే, ప్రథమ చరమపదఙ్గళై విడాతే యిరుక్కుమిరుప్పు.

తుడఙ్గి. అతావతు - శేషభూతైయాన తన్ స్వరూపత్తుక్కుచ్చేరుమ్బడి అవనై రసిప్పిక్కైక్కాక భర్తావినుడైయ పడుక్కైయైయుమ్ విడాతే, రక్షకైయాన తన్ స్వరూపత్తుక్కుమ్ పోరుమ్బడి తద్రక్షణమ్పణ్ణుకైక్కాక ప్రజైయినుడైయ తొట్టిలైయుమ్ విడాతే యిరుక్కుమ్ మాతావానవళైప్పోలే, ఇవళుమ్, భర్తృభూతనాన ఈశ్వరనుక్కు ప్రతిపాదకమాయిరున్దుళ్ళ ప్రథమపదమాన అకారత్తైయుమ్, ప్రజాభూతరాన చేతనర్ కుక్కు ప్రతిపాదకమాయిరున్దుళ్ళ చరమపదమాన మకారత్తైయుమ్, తత్తద్విషయత్తిల్ తనక్కుణ్డాన సంబన్ధత్తుక్కీడాక రసిప్పిక్కైక్కుమ్ రక్షిక్కైక్కుమాకివ ఇవర్గళైప్పర్గళ విడాతేయిరుక్కుమిరుప్పు ఎన్గై.

౪౩. కీళ్ చ్చొన్నదృష్టాన్తత్తై ఒరువిశేషనిష్ఠమాక్కి యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శ్రీనన్దగోపరైయుమ్ కృష్ణనైయుమ్ విడాతే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

వాచ్యమాకత్తోన్ఱుమ్బోతు యాదృశగుణవిశిష్టనాయ్త్తోన్ఱుకిఱాన్, అస్య జ్ఞానాన్యథానుపపత్త్యా అర్థబలత్తాలేత్తోన్ఱుకైయాలే, అవన్ తోన్ఱుమిడత్తిల్ ఇవళ్ తోన్ఱుమెన్నైక్కుక్కుఱైయిల్లై. ఇవళుక్కు శబ్దశక్త్యాబోధకమ్ మకారమేయాకైయాలే, జీవకోట్యన్తర్భావత్తిల్ కుఱైయిల్లై.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). రసిప్పిక్కైక్కాకవెన్ఱతు - ఆనన్దిప్పిక్కైక్కాకవెన్ఱపడి. రక్షకైయానవెన్ఱతు - భగవత్కర్తృకరక్షణోపయోగి భగవన్నిష్ఠకృపాగుణోద్బోధనద్వారారక్షకైయానవెన్ఱపడి. తద్రక్షణమెన్ఱతు - ప్రజారక్షణమెన్ఱపడి. తత్తద్విషయత్తిలెన్ఱతు - ఈశ్వర చేతనవిషయత్తిలెన్ఱపడి. తనక్కుణ్డానసమ్బన్ధత్తుక్కీడాకవెన్ఱతు-తనక్కుణ్డాన పత్నీత్వ మాతృత్వరూప సమ్బన్ధత్తుక్కనుగుణమాకవెన్ఱపడి.

౪౩. మేలుక్కవతారికై (కీళ్ చ్చొన్నవిత్యాది).

మూ.—౪౩. శ్రీనన్దగోపరైయుమ్ కృష్ణనైయుమ్ విడాత యశోదై ప్పిరాట్టియైప్పోలే.

౪౪. ఒరువనడిమైకొళ్ళుమ్బోతు గృహిణికెన్ఱన్ఱే ఆవణై యోలై యెழுతువతు,

అతావతు-భార్యైయాన తన్ స్వరూపానుగుణమాక రసిప్పిక్కైక్కాక భర్త్తావాన శ్రీనన్దగోపరైయుమ్విడాతే, మాతావాన తన్ స్వరూపానుగుణమాక రక్షిక్కైక్కాక పుత్త్రనాన కృష్ణనైయుమ్విడాతే (౧) "అమ్బరమే" ఎన్ఱపాట్టిల్ శొల్లుకిఱపడియే మధ్యవర్త్తిక్కుమ్ యశోదై ప్పిరాట్టియైప్పోలే, ప్రథమ చరమపద వాచ్యరాన ఈశ్వర చేతనర్కళిరువరైయుమ్ విడాతే ఇవళుమ్ వర్త్తిక్కుమ్బడియెన్గై.

౪౪. ఈశ్వర శేషత్వమాత్ర మొழிయ ప్పిరాట్టిక్కుమ్ శేషమెన్నుమిడమ్ ఇవ్వాచకత్తిలిన్ఱిక్కే యిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ ఇవళుక్కుమ్ శేషమెన్ఱు నామ్ కొళ్ళుకిఱపడియెజ్ఞనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఒరువనెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు-లోకత్తిలే ఒరువన్ దాసదాసికళ్ ముతలానవఱ్ఱైయడిమైయాక్కొళ్ళుమ్బోతు తనక్కేయెழுతిక్కొళ్ళుమతొழிయ తన్గృహిణిక్కెన్ఱన్ఱే విలైయోలైయెழுతిక్కొళ్వతు,

౪౪. మేలుక్కవతారికై (ఈశ్వరేత్యాది). ఇవ్వాచకత్తిలిన్ఱిక్కే యిరుక్కవెన్ఱతు - ఇవ్వాకారత్తిల్ శబ్దశక్తియాలే శొల్లప్పడామలిరుక్కవెన్ఱపడి. కొళ్ళుకిఱపడియెన్ఱతు-అఙ్గీకరిక్కుమ్బడియెన్ఱపడి. మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). అడిమైయైయెన్ఱతు-శేషవస్తువైయెన్ఱపడి- కొళ్ళుమ్బోతు - క్రయమాకక్కొళ్ళుమ్బోతెన్ఱపడి. తనక్కేయెన్ఱతు-తనక్కెన్ఱమాత్రమేయెన్ఱపడి. ఆవణైయోలైయెన్ఱతు- విలైయోలైయెన్ఱపడి. గృహిణిక్కేయెన్ఱతు - గృహిణిక్కుమ్ స్వాకవికేయెన్ఱపడి. పతిక్కు శేషమానవైయెల్లామ్ పత్నిక్కు శేషమాయిరుక్కుమెన్ఱ న్యాయత్తాలే, నామ్ పిరాట్టిక్కు శేషమెన్నుమిడమ్ ఇవ్వాకారత్తిలిన్ఱిక్కేయిరున్దాలుమ్, అవనుక్కు శేషమెన్ఱపోతే అవళుక్కుమ్ శేషమెన్నుమిడమ్ అర్థాదుక్తమిఱ్ఱెయెన్ఱు కొళ్ళవేణుమెన్ఱుకరుత్తు.

(౧) తి-పా-౧౭.

మూ.— ఆకిలుమ్ పణిశెయ్వతు గృహిణిక్కుత్తే. అతుపోలే నామ్ పిరాట్టిక్కడిమైయాయిరుక్కుమ్బడి.

ఆయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ అడిమైత్తొழిల్ శెయ్వతు గృహిణిక్కుత్తే; అతుపోలే, ఈశ్వరశేషమెన్నుమళవై ఇవ్వాకారమ్ శొల్లిఱ్ఱేయాకిలుమ్ నామ్ పిరాట్టిక్కడిమైయా యిరుక్కుమ్బడియెన్గై.

ఆక - అకారత్తిల్ అర్థబలత్తాలే శ్రీసమ్బన్ధమ్ తోఱ్ఱుమాపోలే, లుప్తచతుర్థి యిలుమర్థబలత్తాలే శ్రీశేషత్వమ్ తోఱ్ఱుమెన్ఱతాయిఱ్ఱు.

(ఒరువనడిమైకొళ్ళుమ్బోతు) ఇత్యాదియాలే, పతిక్కు శేషమానవైయెల్లామ్ తత్పత్నిక్కుమ్ శేషమాయిరుక్కుమెన్గిఱ పతిపత్నీన్యాయత్తాలే, నామ్ పిరాట్టిక్కు శేషమాయిరుక్కుమ్బడి యెన్ఱరుళిచ్చెయ్కైయాలే, పిరాట్టియినుడైయ ఏకోనసర్వశేషిత్వముమ్, సర్వేశ్వరిత్వముమ్, మఱ్ఱుముళ్ళ శ్రుతిప్రసిద్ధఙ్గళాన విభవఙ్గళుమెల్లామ్, (౧) "అస్యేశానాజగతో విష్ణుపత్నీ" ఎన్గిఱపడియే విష్ణుపత్నీత్వనిబన్ధనఙ్గళెన్ఱరుళిచ్చెయ్వర్.

ఆనాల్, లక్ష్మీశేషత్వమ్ తత్సమ్బన్ధనిబన్ధనమానాల్, భాగవతశేషత్వత్తిల్ వ్యాప్తమాకిఱపడి యెఙ్ఙనేయెన్నిల్; తదీయత్వేనతదీయశేషత్వమ్ పిరాట్టిమారోడుమ్ నిఖిలభాగవతరోడుమ్ తుల్యమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, పత్నీత్వనిబన్ధనమాయ్ వరుమ్ పిరాట్టిమారుడైయ శేషిత్వమ్, తదీయత్వనిబన్ధనమాయ్వరుమ్ శేషిత్వత్తిలుఙ్గాట్టిల్ వ్యావృత్తమాకక్కుఱైయిల్లైయిఱే.

ఎను-నిఖిలాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ పిరాట్టి స్వామినియాయిరుక్కుమిరుప్పు విష్ణుపత్నీత్వనిబన్ధనమెన్ఱుకొళ్ళువానేన్, (౨) "త్వమ్మాతాసర్వలోకానామ్" ఎన్గిఱపడియే మాతృత్వప్రయుక్తమన్ఱో ఇశ్శేషిత్వమెన్నిల్; అతప్పడియేయాకిలుమ్ పతిపత్నికళిరువరుక్కుమ్ సకలధర్మఙ్గళిలుమన్వయమ్ వరుమళవిల్ పతిక్కు ప్రధానమాయ్ పత్నిక్కుప్పతిద్వారావాకైయాలే అప్రధానమాయిఱేయిరుప్పతు; ఆకైయాలిఱే పుత్రాదిదానప్రతిగ్రహఙ్గళిలే పతిక్కు ప్రాధాన్యముమ్ పత్నిక్కు అప్రాధాన్యముమెన్ఱు శాస్త్రమ్ శొల్లుకిఱతు. ఆకైయిఱే, ఈశ్వరకర్తృకమాన రక్షణత్తిలుమ్, ఉపాయత్వత్తిలుమ్ అప్రాధాన్యేన అన్వయమ్శొల్లుకిఱతు. అప్రాధాన్యేన అన్వయిక్కైయావతు- ఈశ్వరనై

(౧) శ్రీసూక్తమ్. (౨) వి-పు ౧. ౯-౧౨౬.

మూ —౪౫. ఆకప్పిరిత్తు నిల్లై యిల్లై.

౪౬, ప్రభైయైయుమ్ ప్రభావానైయుమ్, పుష్పత్తైయుమ్ మణత్తైయుమ్బోలే.

---

౪౫. కీళ్ చ్చొన్న హేతుక్కళై యెల్లామనువదిత్తుక్కొణ్డు ఈశ్వరనుక్కుమ్ పిరాట్టిక్కుమ్ ఒరుకాలుమ్ పృథక్ స్థితి యిల్లామైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆక ప్పిరిత్తు నిల్లై యిల్లై) ఎన్ఱు.

౪౬. ఇన్దపృథక్స్థిత్యభావత్తుక్కు ఇరణ్డుదృష్టాన్తమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రభైయైయెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు - ప్రభైక్కుమ్ ప్రభావానుక్కుమ్ పృథక్ స్థితియిల్లాతాప్పోలవుమ్, పుష్పత్తుక్కుమ్ పరిమళత్తుక్కుమ్ పృథక్స్థితియిల్లాతాప్పోలవుమెన్గై. (౧) "అనన్యారాఘవేణాహం భాస్కరేణ ప్రభాయధా" (౨) "అనన్యాహి మయా సీతా భాస్కరేణ ప్రభా యథా" ఎన్ఱు ప్రభాప్రభావాన్గళైప్పోలే ఇరువర్కుమ్ పృథక్స్థితి యిల్లై యెన్నుమిడమ్ ఇరువర్ వాక్యాలుమ్ శొల్లప్పట్టతిఱే. (౩) "ప్రసూనంపుష్పన్తీమపి పరిమళర్ధిం జిగదిషుః" ఎన్గిఱవిడత్తిలే ఈశ్వరనై పుష్పస్థానేయాకవుమ్ పిరాట్టియై పరిమళస్థానేయాకవుమ్ భట్టరరుళి

క్కొణ్డు ఇచ్చేతననుడైయ ఇష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారఙ్గళైప్పణ్ణువిక్కై. ప్రాధాన్యేనాన్వయిక్కైయావతు - స్వయమేవపణ్ణుకై. రేణుకై యినిడత్తిల్ జమదగ్నిక్కు పత్నీత్వమ్ నివర్త్తిత్తపోతే పరశురామనుక్కు మాతృత్వముమ్ నివృత్తమాయిఱ్ఱిఱే. ఆకైయాల్ విష్ణుపత్నీత్వనిబన్ధనమ్ పిరాట్టి శేషిత్వమెన్నక్కూడైయిల్లై.

౪౫. మేలుక్కవతారికై (కీళ్ చ్చొన్నవిత్యాది).

౪౬. మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉక్తార్థత్తిల్ ప్రమాణమ్ (అనన్యాహీత్యాది). అనన్యావెన్ఱతు - వేఱుపట్టవళన్ఱెన్ఱపడి. ఇరణ్డామ్ దృష్టాన్తత్తిల్ ప్రమాణమ్ (ప్రసూనమిత్యాది).

---

(౧) రా-సు-౨౧-౧౬. (౨) రా-యు- (౩) శ్రీగుణరత్న.౨౯.

మూ.—౪౭. ఆక ఇచ్చేర్త్తి ఉద్దేశ్యమాయ్విట్టతు.

౪౮. ఇతిలే చతుర్థియేఱి క్కుఴియుమ్.

చ్చెయ్కైయాలే పుష్పపరిమళఙ్గళుక్కుప్పోలే ఇరువర్కుమ్ పృథక్స్థితియిల్లై యెన్నుమిడమ్ అర్థాత్సిద్ధమ్.

౪౭. ఇన్దప్పృథక్స్థిత్యభావత్తై యనువదిత్తుక్కొణ్డు ఇచ్చేర్త్తియే చేతనర్కు ఉద్దేశ్యమాయ్ త్తలైక్కట్టినపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకఇచ్చేర్త్తి ఉద్దేశ్యమాయ్విట్టతు) ఎన్ఱు. ఇచ్చేర్త్తిఉద్దేశ్యమెన్నైయాలే ఇవర్కళై త్తని త్తనియే విరుమ్బుకై ఉద్దేశ్యమన్ఱెన్ఱపడి. ఇరువరైయుమ్ పిరిత్తువిరుమ్బినాల్ రావణశూర్పణఖైకళుక్కుప్పోలే అనర్థమే ఫలిక్కుమిత్తనై. ఇరువరైయుమ్ పఱ్ఱినాలిఱే శ్రీవిభీషణాఴ్వానైప్పోలే వాఴలావతు.

౪౮. ఇనిమేల్, ఇతిల్ విభక్త్యర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక ప్రథమవిభక్తితన్నై నిర్దేశిక్కిఱార్ (ఇతిలేచతుర్థియేఱిక్కుఴియుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-ఇవ్వాకారత్తిలే చతుర్థియేఱి (౧) "సుపాంసులుక్" ఇత్యాది సూత్రత్తాలే లుప్తమాయ్ప్పోమెన్నై.

౪౯, విభక్త్యన్తరమెల్లామ్కిడక్క ఇవ్వాకారత్తిల్ చతుర్థి

౪౭, మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). ఇవ్వాక్యత్తాల్ వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇచ్చేర్త్తి) ఇత్యాదియాల్. ఇవర్కళైప్పిరిత్తువిరుమ్బుకై అనుద్దేశ్యమానమాత్రమన్ఱిక్కే విపరీతమాయ్ త్తలైక్కట్టుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇరువరైయుమ్ పిరిత్తువిరుమ్బినాలిత్యాదియాల్). ఇరువరైయుమ్ విరుమ్బినాల్ వరుమ్ ఫలత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇరువరైయుమిత్యాదియాల్).

౪౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - అకారార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). ఏఱియెన్ఱతు-ఉణ్డాయెన్ఱపడి,

౪౯. మేలుక్కవతారికై (విభక్త్యన్తరమెల్లామిత్యాది).

---

(౧)పా-సూ-౭-౧-౩౯.

మూ.—౪౯. చతుర్థియేఱినపడి యెన్నెన్నిల్;
౫౦. నారాయణపదత్తుక్కు సఙ్గ్రహమాయిరుక్కైయాలే.
౫౧. ఇత్తాల్ ఈశ్వరనుక్కు శేషమెన్గిఱతు.

యేఱినపడితానెఙ్ఙనేయెన్గిఱశఙ్కైయై యనువదిక్కిఱార్ (చతుర్థియేఱిన పడియెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౫౦. అతుక్కుఉత్తర మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నారాయణపద త్తుక్కు సఙ్గ్రహమాయిరుక్కైయాలే) ఎన్ఱు. అతావతు - ఇవ్వాకారమ్ చతుర్థ్యన్తమాన నారాయణపదత్తుక్కు సఙ్గ్రహమాకై యాలే, ఇతి లుమ్ చతుర్థియేఱిత్తెన్నై. ఇజ్జనన్తాకిల్ ఇరణ్డుక్కుమ్ సఙ్గ్రహవివరణ త్వమ్ సిద్ధియాతిఱే.

౫౧. ఇత్తాల్ శొల్లుకిఱవర్థన్తానేతెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలీశ్వరనుక్కు శేషమెన్గిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు- ఇతుతాన్ తా దర్థ్యచతుర్థియాకైయాలే ఇచ్చతుర్థియాల్ ఈశ్వరనుక్కు శేషమెన్ను మిడమ్ శొల్లుకిఱతెన్నై.

౫౨. (౧)"సర్వం పరవశం దుఃఖమ్"(౨)"సేవా శ్వవృత్తిః" ఎన్గిఱ లౌకికన్యాయత్తైక్కొణ్డు శేషత్వత్తై దుఃఖరూపమాక నినైత్తి రుక్కుమవర్కళ్ పణ్ణుమ్ ప్రశ్నత్తైయనువదిక్కిఱార్ (శేషత్వమ్దుఃఖ

౫౦. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). విభక్త్యన్తరమ్ వన్దాల్వరుమ్ దోషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇజ్జనిత్యాదియాల్).

౫౧. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తాలిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తాదర్థ్య ఎన్ఱతు- శేషత్వేఎన్ఱపడి. ఇడమెన్ఱతు - అర్థమెన్ఱపడి.

౫౨. ఇవ్వర్థత్తిల్ పూర్వపక్షిపణ్ణుమ్ శఙ్కైక్కు అవతారికై (సర్వం పరవశమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. పరవశమెన్ఱతు - పరవశత్వమెన్ఱపడి. దుఃఖమెన్ఱతు - దుఃఖా వహమెన్ఱపడి. శ్వవృత్తిః ఎన్ఱతు - నీచవృత్తియెన్ఱపడి.

(౧) (౨) మనుస్మృ. ౪-౬.

మూ.—౫౨ అశేషత్వమ్ దుఃఖరూపమాకవన్ఱో నాట్టిల్ కాణ్గిఱతెన్నిల్;

౫౩. అన్ద నియమ మిల్లై, ఉకన్దవిషయత్తుక్కు శేషమా యిరుక్కు మిరుప్పు సుఖమాక క్కాణ్గైయాలే.

౫౪. అకారత్తిలే కల్యాణ గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకైయాలే ఇన్ద శేషత్వముమ్ గుణత్తాలే వన్దతు.

రూపమాకవన్ఱోనాట్టిల్ కాణ్గిఱతెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౫౩. అతుక్కు ఉత్తర మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అన్దనియమమిల్లై) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - నాడుతన్నిలే (౩) "పణిమిన్ తిరువరుళ్" ఇత్యాదిప్పడియే అభిమతవిషయత్తుక్కు శేషమాయిరుక్కుమిరుప్పుసుఖరూపమాకక్కాణ్గైయాలే, శేషత్వమాకిల్ దుఃఖరూపమాయిరుక్కుమెన్గిఱ నియమమిల్లైయెన్గై,

౫౪. అభిమతవిషయత్తిల్ శేషత్వమ్ సుఖమాకిఱతు-అవ్విషయత్తిల్ గుణమడియాకవన్దతాకైయాలేయన్ఱోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అకారత్తిలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఈశ్వరనుడైయ రక్షకత్వప్రతిపాదకమాన అకారత్తిలే అన్దరక్షణోపయోగియాన కల్యాణగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకైయాలే ఈశ్వరవిషయమాన ఇన్ద శేషత్వముమ్ అన్దగుణఙ్గళడియాక వన్దతెన్గై. ఆకైయాల్ ఇతువుమ్ సుఖరూపమాయిరుక్కక్కుఱైయిల్లై యెన్ఱు కరుత్తు.

౫౫. ఆనాల్ ఔపాధికమానవితు స్వరూపమన్ఱేయెన్న వరుళి

---

౫౩. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతీత్యాది).

౫౪. మేలుక్కవతారికై (అభిమతేత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతీత్యాది). ఫలితార్థమ్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్).

౫౫. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది).

---

(౧) తి-వాయ్. ౪-౧-౫.

౫౩. శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమ్.

చ్చెయ్‌కిఱార్ (శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - ఉకన్ద విషయత్తిల్ ఇతిఱ్ సుఖరూపత్వత్తుక్కు గుణకృతత్వత్తై హేతువాకచ్చొల్లుకైయాలే అన్దగుణకృతత్వ మిఙ్గు మున్దెన్నుమిడత్తుక్కుచ్చొన్న విత్తనైయొఴియ, అర్థస్థితియై నిరూపిత్తాల్, (౧) "స్వత్వమాత్మనిసఞ్జాతం స్వామిత్వం బ్రహ్మణిస్థితమ్" (౨) "ఆత్మదాస్యం హరేస్స్వామ్యం స్వభావంచ సదాస్మర" (౩) "దాసభూతాస్స్వతస్సర్వే హ్యాత్మానః పరమాత్మనః। నాన్యథా లక్షణం తేషాం బన్ధే మోక్షే తథైవచ" ఇత్యాదికళిలే ఇత్తై ఆత్మావుక్కు స్వాభావికమాక చ్చొల్లుకైయాలే శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమెన్నై.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అర్థస్థితియైయెన్ఱతు - ఆత్మవస్తువిరుక్కుమిరుప్పైయెన్ఱపడి. స్వత్వమెన్ఱతు - స్వమ్మాయిరుక్కైయెన్ఱాయ్, శేషత్వమెన్ఱపడి. సఞ్జాతమెన్ఱతు - స్వరూపనిరూపకఙ్గళిల్ ప్రధానమాయిరున్దదెన్ఱపడి. చకారమ్ - ఏవకారార్థమాయ్, ఆత్మనః దాస్యమేవ హరేస్స్వామ్యమేవ ఎన్ఱపడి. స్వభావమెన్ఱతు-తనక్కసాధారణధర్మమాకవెన్ఱపడి. సదా ఎన్ఱతు- బద్ధదశైయిలుమ్ ముక్తిదశైయిలుమెన్ఱపడి. స్వతః ఎన్ఱతు - స్వరూపేణ ఎన్ఱపడి. అన్యథాఎన్ఱతు - అన్యత్ ఎన్ఱపడి. తథైవ ఎన్ఱతు-తదేవ ఎన్ఱాయ్, శేషత్వమే ఎన్ఱపడి. చకారముక్తసముచ్చయాత్మకమాయ్, బన్ధే మోక్షేచ ఎన్ఱబడి. స్వాభావికమాకవెన్ఱబడి-స్వరూపనిరూపకమాకవెన్ఱపడి.

(౪) "శేషత్వందుఃఖరూపమాకవన్ఱో" ఇత్యాదివాక్యచతుష్టయత్తుక్కుపూర్వపక్షసిద్ధాన్తమిరుక్కుమ్పడియెఙ్గనేయెన్ను; నను - అకారత్తిల్ తాదర్థ్యే వన్ద లుప్తచతుర్థియాలే త్రివిధాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ శేషత్వమే నిలై నిన్ఱవాకారమెన్ఱు శొల్లానిన్ఱీర్, అతుపిన్నైచ్చేరుమో, శేషత్వమావతు-(౫) "నాకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్" ఎన్నిఅపడియే వృత్తైశిక

(౧) విష్వక్సేనసంహితాయామ్. (౨) (౩) హారీతస్మృ. (౪) ౫౨. (౫)

నిరూపణీయమాకైయాలే, అవ్వృత్తితానుమ్ ఏవల్ తొఴిలాకైయాలే, అత్తై నాడు తన్నిల్ (౧) “సర్వంపరవశందుఃఖమ్” ఎన్ఱుమ్, (౨) “సేవాశ్వవృత్తిః” ఎన్ఱుమ్ దుఃఖావహమాకవుమ్ నీచమాకవుమ్ శొల్లుకైయాలే, ఇప్పడి దుఃఖావహమాయ్ నీచమాన వృత్తియాలే తానుణ్డాప్పడియాన శేషత్వత్తై బద్ధచేతనర్క్కుమాత్రమన్ఱిక్కే, నిత్యముక్తర్క్కుమసాధారణనిరూపకమెన్ఱై (3) “నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్షణా” ఎన్ఱుమ్, (౪) “అన్దమిల్ పేరిన్బమ్” ఎన్ఱుముళ్ళ మోక్షశాస్త్రవిరుద్ధమాకైయాలే శేరుమో ఎన్నిలెన్ఱు ప్రథమవాక్యత్తిల్ పూర్వపక్షమిరుక్కుమ్పడి. పూర్వపక్షిపరిగ్రహిత్త లోకన్యాయత్తై అవలమ్బిత్తు సిద్ధాన్తివాక్యమ్ - నాడుతన్నిల్ అభిమతవిషయత్తిలిఴి తొఴిల్ శెయ్తు అవర్కళుక్కుత్తాఙ్గళ్ శేషమాయిరుక్కై ఆనైవర్క్కుమ్ సుఖరూపమాయ్త్తోఱ్ఱుకైయాలే, శేషత్వమానాల్ దుఃఖరూపమాయేయిరుక్కుమెన్ఱిల నియమమిల్లైయాకైయాలే, సుఖరూపమాన శేషత్వముణ్డాకైయాలే, తాదృశమాన శేషత్వత్తై త్రివిధాత్మవస్తుక్కుమ్ స్వరూపమెన్ఱై మోక్షశాస్త్రవిరుద్ధమల్లామైయాలే శేరుమెన్ఱు మేలిరణ్డువాక్యత్తుక్కుమ్ పొరుళ్.

ఇతుక్కు మేలే పూర్వపక్షిక్కు, నాడుతన్నిల్ ఒరువనుక్కు ఒరువిషయమభిమతమాకిల్, అవ్విషయత్తిల్ గుణఙ్గళడియాకవాకైయాలే, అవ్విషయత్తిల్ శేషత్వమ్ సుఖరూపమాయిరుక్కుమ్, నిర్గుణమెన్ఱు శొల్లప్పడుకిఱ భగవద్విషయత్తిల్ గుణఙ్గళుణ్డో అవ్విషయత్తిల్ శేషత్వమ్ సుఖరూపమాకైక్కెన్ఱు అభిప్రాయమాక; అతుక్కు మేలే సిద్ధాన్తమ్ - ఈశ్వరనుడైయ సర్వరక్షకత్వప్రతిపాదకమాన ఆకారత్తిలే, అన్దరక్షణోపయోగికళాన కల్యాణగుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకైయాలే, ఇవ్విషయత్తిల్ శేషత్వముమ్ గుణఙ్గళడియాకవన్దతాకైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కక్కుక్కైయిల్లై యెన్ఱు.

ఇతుక్కు మేలే పూర్వపక్షమ్ - కేవలశేషత్వమ్ దుఃఖరూపమాయేయిరుక్కుమ్, ఔపాధికమాన శేషత్వమ్ సుఖరూపమాయిరుక్కుమెన్ఱే ఫలితమానవర్థమ్; ఇతిల్ లుప్తచతుర్థియాలే శొల్లప్పడుకిఱ శేషత్వమ్ నిరుపాధికమో? సోపాధికమో? నిరుపాధికమెన్నిల్, దుఃఖరూపమాకైయాలే స్వరూపమెన్నవొణ్ణాతు; సోపాధికమెన్నిల్, ఉపాధి

---

(౧) (౨) మనుస్మృ-౪-౬. (3) వి-పు- (౪) తి.వాయ్-౧౦-౯-౧౧.

౫౬. శేషత్వమేయెన్ఱు అవధరిప్పానేన్, జ్ఞానానన్దస్వరూప

కుళైన్దపోతు శేషత్వత్తినుడైయ సుఖరూపత్వమ్ కుళైన్దుపోయ్ దుఃఖరూపత్వమే నిలై నిఱ్కైయాలే స్వరూపమెన్నవొణ్ణాతు, ఇనిచ్చెయ్వతెన్నెన్ఱు ప్రసక్తమాక; అతుక్కామేలే సిద్ధాన్తమ్- అభిమతవిషయత్తిల్ శేషత్వమ్ నియమేనసుఖరూపమాయిరుక్కుమాపోలే అనభిమతవిషయశేషత్వముమ్ నియమేన దుఃఖరూపమాయిరుక్కక్కాణ్గైయాలే, ఇతువుమ్ నిరుపాధికమాకైయాలే ; ప్రాప్తవిషయమాన మాతృపితృశుశ్రూషైగుణమడియాక వారామల్ పోనాలుమ్, పుత్రనుక్కు సుఖరూపమాయుమ్,యశస్యమాయుమిరుక్కుమాపోలే, ప్రాప్తవిషయమాన భగవచ్ఛేషత్వమ్ నిరుపాధికమాయ్ సుఖరూపమాయిరుక్కుమ్;అప్రాప్తవిషయశేషత్వమ్ ఔపాధికమాయ్ దుఃఖరూపమాయ్ నిన్ద్యమాయిరుక్కుమ్. ఆనాల్, భగవద్విషయశేషత్వముమ్ గుణమడియాకవన్దతాకైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కుమెన్ఱు శొన్నీరేయెన్న ; పూర్వపక్ష్యభిప్రాయత్తై అనువదిత్తుచ్చొన్నోమిత్తనైయెన్ఱు

అతుక్కుమేలే - పూర్వపక్షి- నామ్ శేషత్వత్తినుడైయ సుఖరూపత్వే అభిమతవిషయత్వమ్ ఉపాధియెన్ఱు శొల్లానిన్ఱోమ్, నీర్ శేషత్వమానాల్ సుఖరూపమాయిరుక్కుమ్, ఇతినుడైయ దుఃఖరూపత్వే అనభిమతవిషయత్వమ్ ఉపాధియెన్ఱుశొల్లానిన్ఱీర్, ఇతిలొన్ఱుక్కు వినిగమకమెన్నెన్న;ఇతినుడైయస్వరూపత్వమే ఇతినుడైయనిరుపాధికత్వత్తిలుమ్, సుఖరూపత్వత్తిలుమ్, యశస్యమాకైయిలుమ్ ప్రమాణమెన్గితార్, (శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమ్) ఎన్ఱు. ఔపాధికమావతు - ఒరుధర్మియినిడత్తిల్ ఓరుపాధియాల్ వరుమ్ ధర్మాన్తరమిఱే; ఇఙ్గు భగవచ్ఛేషత్వమే ఇవ్వాత్మావుక్కు స్వరూపనిరూపకధర్మమాకైయాలే, ఔపాధికమాకమాట్టాతిఱే. స్వరూపమాకైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కుమెన్నుమతు అనైవర్క్కుమ్ తన్దామనుభవత్తిలే కాణలామ్;ఆకైయాలే, స్వాసాధారణధర్మమాకైయాలే నిరుపాధికమాయ్,నిరతిశయసుఖరూపమాయ్, అశేషశేషవృత్తినిరూపితమాయ్,(౧)"లక్ష్మణోలక్ష్మిసమ్పన్నః" ఎన్నుమ్పడియాన శేషత్వమే త్రివిధాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ స్వరూపమెన్నక్కుఱైయిల్లై.

౫౭. మేలుక్కవతారికై (శేషత్వేయిత్యాది). అవధరిప్పానేనెన్నతు -

(౧) రా-శ్లా-౧౯-౨౭

౫౬. శేషత్వమిల్లాతపోతు స్వరూపమిల్లై.

౫౭. ఆత్మాపహారమావతు స్వాతన్త్ర్యమెన్గిఱ నినైవు;
స్వాతన్త్ర్యమావాగాతు ఇల్లైయాయ్ విడుమ్.

మాన ఆత్మవస్తువుక్కు అల్లాతపోతుమ్ స్వరూపమిల్లైయామోవెన్న వరుళి
చ్చెయ్కిఱార్ (శేషత్వమిల్లాతపోతు స్వరూపమిల్లై) ఎన్ఱు.

౫౭. శేషత్వమిల్లాతపోతు ఆత్మాపహారరూపమాన స్వాతన్త్ర్య
బుద్ధినడక్కైయాలే, స్వరూపమఴిన్దు విడుమెన్నుమత్తై దర్శిప్పిక్కిఱార్
మేలిరణ్డువాక్యత్తాలే (ఆత్మాపహారమావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు -
(౧)"యోన్యథా సన్తమాత్మాన మన్యథా ప్రతిపద్యతే। కిం తేన నకృతం
పాపం చోరేణాఽఽత్మాపహారిణా" ఎన్ఱు సర్వపాపమూలమాకచ్చొన్న
ఆత్మాపహారమావతు- తన్ స్వరూపమ్ స్వాతన్త్ర్యమెన్గిఱ ప్రతిపత్తి; స్వాత
న్త్ర్యమావళవిల్ (౨)"అసన్నేవ" ఎన్గిఱపడియే స్వరూపమ్ ఇల్లైయాయ్

శేషత్వమే ఎన్ఱు ఏవకారవిశిష్టమాకచ్చొల్లువానెన్నన్ఱపడి. అల్లాతపోతు ఎన్ఱతు -
ఆత్మా ఎమ్బెరుమానుక్కు శేషమాకాతపోతెన్ఱపడి. స్వరూపమిల్లైయోవెన్ఱతు - జ్ఞాన
త్వానన్దత్వరూప స్వరూపమిల్లైయోవెన్ఱపడి.

౫౭. మేలుక్కవతారికై (శేషత్వమిల్లాతపోతిత్యాది). శేషత్వమిల్లాతపోతె
న్ఱతు - స్వవిషయకభగవచ్ఛేషత్వ జ్ఞానమిల్లాతపోతెన్ఱపడి. ఆత్మాపహార రూపమాన
వెన్ఱతు-అహమ్ మమ ఎన్గిఱవెన్ఱపడి. స్వరూపమఴిన్దువిడుమెన్నుమత్తైయెన్ఱతు - జ్ఞా
నత్వానన్దత్వమాకిఱ స్వరూపమఴిన్దువిడుమెన్నుమత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావ
తిత్యాది). యః ఎన్ఱతు - ఇతుక్కువర్ణాశ్రమనియమమిల్లై, ఎవనాకిలుమామెన్ఱపడి.
అన్యథాసన్తమెన్ఱతు- శేషత్వత్తాలే సత్తైయైయుడైయనాయిరుక్కిఱవెన్ఱపడి. అన్యథా
వెన్ఱతు - స్వాతన్త్ర్యత్తాలేయెన్ఱపడి. ఆత్మాపహారిణావెన్ఱతు - తన్నైత్తానే అపహరి
క్కిఱవెన్ఱపడి. తన్నైత్తానే అపహరిక్కైయావతు - భగవదనన్యార్హమావ ఆత్మ
వస్తువైత్తనక్కు శేషమెన్ఱు నినైక్కై.

---

(౧) బార్హస్పత్యస్మృ; — భార-ఆది-౭౪-౨౯-   (౨) తై-ఆన-౬.

౪౮, స్థానప్రమాణత్తాలే ఉకారమవధారణార్థమ్,

విడుమెన్గై. ఆకైయాల్, శేషత్వమిల్లాతపోతు స్వరూపమిల్లైయెన్న త్తట్టిల్లైయెన్ఱు కరుత్తు.

ఆక, ప్రకృత్యర్థమాన ఈశ్వరనుడైయ కారణత్వముమ్, ధాత్వర్థమాన రక్షకత్వముమ్, అర్థబలత్తాల్ వన్ద శ్రియఃపతిత్వముమ్, ప్రత్యయసిద్ధమాన చేతనశేషత్వ ప్రతిసంబన్ధియాన శేషిత్వముమాకిఱ అకారార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

౪౯. అనన్తరమ్ మధ్యమాక్షరమాన ఉకారత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక ఉపక్రమిక్కిఱార్ (స్థానప్రమాణత్తాలే ఉకారమవధారణార్థమ్) ఎన్ఱు. అతావతు- (౧) "తదేవ భూతంతదు భవ్యమా ఇదమ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "తదేవాగ్నిస్తద్వాయుస్తత్సూర్యస్తదు చన్ద్రమాః" ఎన్ఱుమిత్యాదికళిలే ఏవకారస్థానత్తిలే ఉకారత్తై ప్రయోగిక్కక్కాణ్గైయాలే,

(3) "శేషత్వమిల్లాతపోతు స్వరూపమిల్లై" ఎన్నుమివ్వర్థత్తై నిగమిక్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాలే). ఆకైయాలెన్ఱతు-తన్నిడత్తిల్ తనక్కు శేషత్వజ్ఞానమిల్లాతపోతు స్వస్వాతన్త్ర్యప్రతిపత్తినడక్కైయాలే యెన్ఱపడి. స్వరూపమెన్ఱతు- జ్ఞానమయమానన్దమయమెన్ఱపడి. అన్ఱిక్కే, తన్నిడత్తిల్ తనక్కు భగవదనన్యార్హ శేషత్వజ్ఞానమిల్లాతపోతు, తనక్కుత్తాన్ శేషమెన్గిఱ ప్రతిపత్తినడక్కైయాలే, ఇప్ప్రతిపత్తియానుమ్ అన్యథాజ్ఞానరూపమాకైయాలే, జ్ఞానముమ్ జ్ఞానవిశేషమాన ఆనన్దముమిల్లైయాకైయాలే, తన్నిరూపితమాన స్వరూపముమిల్లై యెన్ఱపడియాకవుమామ్.

ఇని అకారార్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

౫౦. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - అకారార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. మధ్యమాక్షరమానవెన్ఱతు - ప్రణవత్తిల్ మధ్యమాక్షరమానవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తదుభవ్యమెన్ఱతు - తదేవ భవ్యమెన్ఱపడి. తదు చన్ద్రమాః ఎన్ఱతు-తదేవ చన్ద్రమాః ఎన్ఱపడి. ఏవకారస్థానత్తిలేయెన్ఱతు-

(౧) తై-నా-౨ (౨) తై-నా-౮. (3) ౫౬-

౫౯. ఇత్తాల్ పిఱర్క్కు శేషమన్ఱిగ్గిఅతు.

స్థానప్రమాణత్తాలే ఉకారమ్ అవధారణత్తై యర్థమాకవుడైత్తాయిరుక్కుమెన్గై.

౫౯. అవధారణత్తుక్కర్థమ్ అయోగవ్యవచ్ఛేదమాతల్, అన్యయోగవ్యవచ్ఛేద మాతలాకైయాలే, ఇవ్వవధారణత్తాల్ శొల్లుకిఱతేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్ పిఱర్క్కు శేషమన్ఱిగ్గిఅతు) ఎన్ఱు. అతావతు- అవధారణవాచకమాన ఇవ్వుకారత్తాల్, కీழ் ఈశ్వర శేషమాకచ్చొన్న ఇవ్వాత్మవస్తు అన్యర్క్కు శేషమన్ఱెన్నుమిడత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్గై.

చతుర్థియాలే ఈశ్వరశేషత్వమ్ ప్రతిపాదితమాకచ్చెయ్తే, అన్యశేషత్వమ్ ప్రస్తుతమామోవెన్నిల్ లోకత్తిలే ఒరువనుక్కు శేష

ఏవకారమ్ శొల్లుకిఱవిడత్తిలే యెన్ఱపడి. స్థానప్రమాణత్తాలేయెన్ఱతు- స్థానరూపప్రమాణత్తాలేయెన్ఱపడి.

౫౯. మేలుక్కవతారికై (అవధారణత్తుక్కిత్యాది). అయోగవ్యవచ్ఛేదమాతలెన్ఱతు - విధేయమానవర్త్తుక్కు ఉద్దేశ్యత్తోడే సంబన్ధమిల్లామైయైప్పోక్కడిక్కైయాతలెన్ఱపడి. అన్యయోగవ్యవచ్ఛేదమాతలెన్ఱతు - విధేయమానవర్త్తుక్కు ఉద్దేశ్యమాకాతవఱ్ఱోడే సమ్బన్ధత్తైప్పోక్కడిక్కై యెన్ఱపడి. ఇఙ్గు ఉద్దేశ్యమెన్గిఅతు - పక్షత్తై. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవధారణవాచకమానవెన్ఱతు - అవధారణార్థవాచకమానవెన్ఱపడి. కీழెన్ఱతు - అకారత్తిలెన్ఱపడి. అన్యర్క్కెన్ఱతు- అగ్నీన్ద్రాదిదేవర్ముతలానార్క్కుమ్ తనక్కుమెన్ఱపడి.

ఇవ్విడత్తిల్ పూర్వపక్షిపణ్ణుమ్ ప్రశ్నత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (చతుర్థియాలే యెన్ఱుతుడఙ్గి). చతుర్థియాలే శేషత్వమ్ ప్రతిపాదితమాకానిఱ్కచ్చెయ్తేయెన్ఱతు- అకారత్తిలే తాదర్థ్యవన్దచతుర్థియాలే, నిరుపాధికమాన ఈశ్వర శేషత్వమ్ ప్రతిపాదితమాకానిఱ్కచ్చెయ్తేయెన్ఱపడి. అన్యశేషత్వమెన్ఱతు - నిరుపాధికమాన అన్యశేషత్వమెన్ఱపడి. అతుక్కు ఉత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (లోకత్తిలేయిత్యాదియాల్). శేషమానవెన్ఱతు-

మూ.—౬౦. పెరియపిరాట్టియార్కు శేషమెన్గిఱ తెన్నుమ్ శొల్లువర్కళ్.

మాన గృహక్షేత్ర పుత్త్రదాసాదికళ్ వేఱేయుమ్ శిలర్కు శేషమాయిరుక్కక్కాణ్గైయాలే అప్పడిప్పట్ట అన్యశేషత్వమ్ ఇన్దస్థలత్తిలుము ణ్డోవెన్నారు శజ్కైయుదిక్కుమిఱే; ఆకైయాలే తాదృశమాన అన్యశేషత్వమ్ ఇజ్గిల్లైయెన్నుమిడత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱతు ఉకారమ్.

౬౦, అజ్ఞనన్ఱిక్కే, ఇవ్వుకారత్తాలే లక్ష్మీశేషత్వమ్ శొల్లుకిఱతెన్బారుముణ్డెన్గిఱార్ (పెరియపిరాట్టియార్కు శేషమెన్గిఱ తెన్నుమ్ శొల్లువర్కళ్) ఎన్ఱు. అతావతు-(౧) "అకారశ్చిత్స్వరూపస్య విష్ణోర్వాచక ఇష్యతే। ఉకారశ్చిత్స్వరూపాయా శ్శ్రియోవాచీ తథా విదుః।

ఔపాధిక శేషమానవెన్నపడి. శేషమాయిరుక్కవెన్నతు - ఉపాధివశాత్ శేషమాయిరుక్కవెన్నపడి. అప్పడిప్పట్ట అన్యశేషత్వమెన్నతు - సోపాధికాన్యశేషత్వమ్బోలే నిరుపాధికాన్యశేషత్వమెన్నపడి. ఇన్దస్థలత్తిలుమెన్నతు - తాదర్థ్యచతుర్థియిలుమెన్నపడి, ఉదిక్కుమిఱే ఎన్నతు - ఉదిక్కక్కూడుమిఱే ఎన్నపడి. ఆకైయాలేయెన్నతు-సోపాధికమాన అన్యశేషత్వమ్బోలే నిరుపాధికమాన అన్యశేషత్వముణ్డోవెన్గిఱశజ్కై ఉదిక్కైయాలేయెన్నపడి. తాదృశమాన అన్యశేషత్వమెన్నతు- అప్పడిప్పట్టశజ్కావిషయమాన అన్యశేషత్వమెన్నపడి. ఇజ్గెన్నతు - ఇన్దచతుర్థియిలేయెన్నపడి.

౬౦. మేలుక్కవతారిక్కై (అజ్ఞనిత్యాది) అజ్ఞనన్ఱిక్కేయెన్నతు - ఉకారత్తై అనధారణార్థమాక్కి అత్తాలన్యశేషత్వనివృత్తియైచ్చొల్లాతేయెన్నపడి. ఇవ్వుకారత్తాలేయెన్నతు-చతుర్థియిన్ మేలాన ఉకారత్తాలేయెన్నపడి. "ఎన్బారుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ చకారమప్రధానార్థత్తిలే. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉకారమ్ లక్ష్మీవాచకమెన్నైక్కు ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (అకారఇత్యాదియాల్), తథావిదుః ఎన్నతు-అకారత్తై

---

(౧) పా-ఇచ్చ-

మూ.—౬౧. అతిలుమ్ అన్య శేషత్వమ్ కழிకై యే ప్రధానమ్.

మకారస్తు తయో ర్దాస ఇతి ప్రణవలక్షణమ్" ఎన్నుమ్, (౧) "అకారేణోచ్యతే విష్ణు స్సర్వలోకేశ్వరో హరిః। ఉద్ధృతా విష్ణునా లక్ష్మీ రుకారేణోచ్యతే సదా। మకారస్తు తయో ర్ద్వయో శ్శ్రీనారాయణయో స్సదా। ఆత్మన శ్శేషభూతస్య వాచకశ్శ్రుతిచోదితః" ఎన్నుమ్ ఇత్యాదికళాలే భగవచ్ఛాస్త్రత్తిలే అకారత్తై భగవద్వాచకమాకవుమ్, ఉకారత్తై లక్ష్మీవాచకమాకవుమ్, మకారత్తై తదుభయ శేషభూత జీవవాచకమాకవుమ్ శొల్లుకైయాలే, ఉకారత్తై అవధారణవాచకమాక క్కొళ్ళాతే లక్ష్మీవాచకమాకక్కొణ్డు ఇవ్వకారత్తాలే పెరియపిరాట్టియార్కుక్కు శేషమెన్గిఱతెన్నుమ్ నిర్వహిప్పర్కళెన్గై.

౬౧. అత్తైప్పఱ్ఱవుమ్ పూర్వయోజనైయే ముఖ్యమెన్నుమత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతిలుమన్య శేషత్వమ్కழிకై యే ప్రధానమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - పెరియపిరాట్టియార్కుక్కు శేషమాకైయాకిఱ వతిలుఙ్గాట్టిల్ కీழ்చ్చొన్న భగవచ్ఛేషత్వత్తుక్కు విరోధియాన అన్య శేషత్వమ్ కழிకైయే ప్రదానాపేక్షితమెన్గై.

విష్ణువాచకమాకవుమ్, ఉకారత్తై లక్ష్మీవాచకమాకవుమ్ పెరియోర్కళ్ తివర్కళెన్గపడి. "ఉద్ధృతావిష్ణునాలక్ష్మీరుకారేణోచ్యతే" ఎన్గైయాలే, ఉద్ధ్రియత ఇతి ఉః- ఎన్గిఱవ్యుత్పత్తియాలే, ఉకారమ్ లక్ష్మీవాచకమెన్గిఱతు భగవచ్ఛాస్త్రత్తిలే యెన్గపడి. తదుభయ శెన్గతు- పెరుమాళుక్కుమ్ పిరాట్టిక్కుమెన్గపడి.

౬౧. మేలుక్కవతారికై (అత్తైప్పఱ్ఱవుమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీழ்చ్చొన్నవెన్గతు - కీழுకారత్తిలేశొన్నవెన్గపడి.

శ్రీపాఞ్చరాత్రత్తిలే ఉకారత్తై లక్ష్మీవాచకమాక్కి అత్తాలే లక్ష్మీశేషత్వత్తై చ్చొల్లానిఱ్క, అతిలుఙ్గాట్టిల్ ఉకారత్తై అవధారణమాక్కి అత్తాలే అన్యశేషత్వ నివృత్తియై చ్చొల్లుకైయే ప్రధానాపేక్షితమెన్ఱివ రరుళిచ్చెయ్కైక్కు నిదానమెన్నె

(౨) పాఞ్చ-

న్నిల్; తిరుమన్త్రిత్తుక్కు వివరణమాన శ్రుతితానే (౧) "భగవత ఏవాహమస్మి" ఎన్రు - భగవతే ఎన్రు చతుర్థ్యన్తమాన అకారార్థత్తైయుమ్, ఏవ-ఎన్రు- ఉకారార్థత్తైయుమ్,అహమెన్రు-భగవదనన్యార్హశేషత్వాశ్రయమాన మకారార్థత్తైయుమ్,అస్మిఎన్రు- ఇన్ద శేషత్వమ్ ఇవర్కళుక్కు సత్తాప్రయుక్తమెన్నుమత్తైయుమ్, ఇప్పడి ప్రణవార్థత్తై చ్చొల్లి, "అహమపినమమ" ఎన్రు- జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే స్వస్వాతన్త్ర్యయోగ్యనాయిరున్దేనేయాకిలుమ్, ఎన్నుడైయజ్ఞాతృత్వమ్ ఎన్నిడత్తిల్ అచిద్వ్యావృత్తిక్కుత్తాన్ కారణమాయ్, అన్యథాసిద్ధమాయ్, స్వాతన్త్ర్యసాధకమాకమాట్టామైయాలే, ఎనక్కు నాన్ శేషమన్రెన్రు నమశ్శబ్దార్థత్తైయుమ్ శొల్లి, "యాఃకాశ్చన కృతయోమమ" ఎన్రు- ఇచ్చేతననుడైయ సకలవ్యాపారఙ్గళైయుమ్ శొల్లి, "మమ ఋమతానాస్తితాసు" ఎన్రు- ఇచ్చేతననుడైయ సకలవ్యాపారఙ్గళిలుమ్, ఇవనుక్కు కర్తృత్వాభిమానముమ్, భోక్తృత్వాభిమానముమిల్లై యెన్రు శొల్లి, "భగవత ఏవతాః" ఎన్రు - ఇవనుడైయ కర్తృత్వభోక్తృత్వాభిమాన శూన్యఙ్గళాన అవైయెల్లామ్ ఎమ్బెరుమానుడైయ ముఖమలర్త్తిక్కుయుఱుప్పాయిరుప్పనవెన్రు నారాయణాయవెన్గిఱ పదార్థత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలుమ్; (౨) "కణ్ణపురమొన్రుడైయానుక్కడియే నొరువర్క్కురియేనో" ఎన్రుమ్, (౩) "మఱ్ఱుమోర్ తెయ్వముళతెన్రిరుప్పారోడుత్తిలేన్" ఎన్రుమ్,ఇత్యాదికళిలే*మయర్వఱమతినలమరుళప్పెఱ్ఱఆళ్వార్కళ్ ఉకారత్తై అన్యశేషత్వనివర్తకమాక అరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్; ఇని ఉకారత్తై లక్ష్మీవాచకమాక్కి అత్తాలే లక్ష్మీశేషత్వమ్ శొల్లుమ్బొతుమ్ అన్యశేషత్వ నివృత్తి అవశ్యకమాకైయాలే, "సర్వం వాక్యంసావధారణమ్" ఎన్గిఱన్యాయత్తాలే ఏవకారమవశ్యమధ్యాహరిక్క వేణ్డుకైయాలుమ్; పతిక్కు శేషమానవైయెల్లామ్ పత్నిక్కుమ్ శేషమాయిరుప్పనవెన్గిఱపతిపత్నీన్యాయత్తాలే శ్రీ శ్రియఃపతిశేషత్వమ్ అకారత్తిలే శొల్లప్పడుకైయాలుమ్; ఉకారత్తాలే లక్ష్మీశేషత్వమ్శొల్లి అధ్యాహృతమాన ఏవకారత్తాలే శొల్లప్పడుకిఱ అన్యశేషత్వ నివృత్తియిలుమ్, సిద్ధమాన ఉకారత్తై స్థానప్రమాణత్తాలే అవధారణార్థమాకక్కొణ్డు, అత్తాల్ అన్యశేషత్వ నివృత్తియైచ్చొల్లుకై బలిష్ఠమాకైయాలుమ్; నాథమునికళ్ ముతలాన నమ్పూర్వాచార్యర్

---

(౧)   (౨) తి-మొ-౭-౯-౩.   (౩) తి-మొ-౭-౧౦-౩.

మూ. — ౬౨. దేవర్ కళుక్కు శేషమాన పురోడాశత్తై నాయ్క్కిడుమాపోలే, ఈశ్వర శేషమాన ఆత్మవస్తువై సంసారికళుక్కు శేషమాక్కుకై.

౬౨. అన్యశేషత్వమ్ ఇప్పడి క్రూరమో వెన్న, అతిన్ క్రౌర్యత్తై సదృష్టాన్తమాకవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (దేవర్ కళుక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఆరాధ్యరాన ఇన్ద్రాది దేవర్ కళుక్కు భోగ్యతయా శేషమాకక్కల్పితమానపురోడాశత్తై, దర్శన స్పర్శనాదికళుక్కు అనర్హమామ్పడి నిహీనమా యిరుక్కిఱ నాయ్క్కిడుమాపోలే యిరుప్పతొన్ఱు, ప్రాప్తశేషియాన ఈశ్వరనుక్కు శేషమాన ఆత్మవస్తువై సర్వప్రకారత్తాలుమ్ హేయరాన సంసారికళుక్కు శేషమాక్కుకై యెన్నై.

౬౩. ఇప్పడిక్రూరమాన అన్యశేషత్వమ్ కళ్ళైకైయే ఆత్మా

కళ్ ఇవ్వాకారత్తై అన్యశేషత్వనివర్తకమాకవే ఉపదేశిత్తుప్పోరుకైయాలుమ్; ఉకారత్తాలే పెరియపిరాట్టియార్క్కు శేషమెన్గిఱ అర్థత్తిలుఙ్గాట్టిల్ అన్యశేషత్వనివృత్తియే ప్రధానమెన్గిఱార్. అన్యశేషత్వనివృత్తియా లల్లతు అనన్యార్హ శేషత్వసిద్ధియిల్లామైయాలే, ఆవశ్యకమాన అన్యశేషత్వనివృత్తియే ప్రధానమిఱే.

౬౨. మేలుక్కవతారికై (అన్యశేషత్వమిత్యాది). ఇప్పడి క్రూరమోవెన్ఱతు - స్వరూపానురూపమాన పెరియ పిరాట్టియార్క్కు శేషమెన్గిఱ ఇవ్వర్థత్తైవిట్టాకిలుమ్ స్వనివృత్తియైచ్చొల్లుమ్పడి అన్యశేషత్వ మిప్పడిక్రూరమోవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). పురోడాశత్తై యెన్ఱతు - దేవార్థమాన హవిస్సై యెన్ఱపడి. అనర్హమామ్పడియెన్ఱతు - అయోగ్యమామ్పడియెన్ఱపడి. నిహీనమాయిరుక్కిఱ వెన్ఱతు- మికవుమ్ నికృష్టమానవెన్ఱపడి. ఇడుమాపోలే యెన్ఱతు - పాకడుమాపోలేయెన్ఱపడి. సంసారికళుక్కెన్ఱతు - బ్రహ్మాదిదేవర్ కళుక్కెన్ఱపడి. బ్రహ్మాదికళ్ సంసారికళోవెన్నిల్ (౧) "ఆబ్రహ్మస్తమ్బపర్యన్తాః" ఎన్ఱుతుడఙ్గి "సంసారవశవర్తినః" ఎన్నక్కడవతిఱే.

౬౩. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు- కీళ్ చ్చొన్న

(౧) వి-ధ.

మూ.—౭౩. భగవచ్ఛేషత్వత్తిలుమన్య శేషత్వమ్ కழிక్కైయే ప్రధానమ్.

౭౪. (౧) “మఱన్దుమ్పుఱన్తొழாమాన్దర్” ఎన్గైయాలే.

వుక్కు ప్రధానాపేక్షితమెన్ను కీழ் చ్చొన్న వర్థత్తై స్థిరీకరిక్కిఱార్ (భగవచ్ఛేషత్వత్తిలుమన్యశేషత్వమ్ కழிక్కైయే ప్రధానమ్) ఎన్ను. అతావతు—లక్ష్మీశేషత్వత్తిలుఙ్గాట్టిల్ ప్రధానమెన్ఱవళవేయన్ఱు, భగవానుక్కు శేషమాయిరుక్కుమతిలుఙ్గాట్టిల్ అన్యవిషయత్తిల్ శేషత్వమ్ కழிక్కైయే ఆత్మావుక్కు ప్రధానాపేక్షితమెన్గై.

౭౪. ఇతుక్కు ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (మఱన్దుమ్పుఱన్తొழாమాన్దర్ ఎన్గైయాలే) ఎన్ను. అతావతు - యమకిఙ్కరసంవాదత్తై త్తిరుమழிశైప్పిరాన్ అరుళిచ్చెయ్త (౧) “తిఱమ్బేల్ మిన్ కణ్డీర్” ఎన్గిఱపాట్టిలే భాగవతలక్షణమ్ శొల్లుకిఱవళవిల్, “తిరువడి తన్నామమ్ మఱన్దుమ్ పుఱన్తొழாమాన్దర్” ఎన్ను - స్వామియుడైయ తిరునామత్తై మఱన్దార్కళాకిలుమ్ మఱ్ఱొరు విషయత్తిల్ శేషవృత్తి పణ్ణాతవర్కళ్ ఎన్ను శొల్లుకైయాలేయెన్గై.

౭౫. ఈశ్వరశేషమానవాత్మవస్తువుక్కు స్వశేషత్వ పరశేషత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ అన్య శేషత్వమాకైయాలే ఉభయత్తైయుమ్ నివృత్తికారమ్ కழிక్కిఱతెన్ను శొల్లి నిగమిక్కిఱార్ (ఇత్తాల్ తనక్కుమ్ పిఱర్

పడియేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అళవేయన్ఱెన్ఱతు-మాత్రమేయన్ఱెన్ఱపడి.

౭౪. మేలుక్కవతారికై (ఇతుక్కిత్యాది). ఇతుక్కెన్ఱతు - భగవచ్ఛేషత్వత్తిలుఙ్గాట్టిలన్యశేషత్వ నివృత్తియే ప్రధానమెన్గైక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తిరువడితన్ నామమ్ మఱన్దుమెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తై మఱన్దు మెన్ఱతాయ్, భగవచ్ఛేషత్వజ్ఞానమిల్లావిడిలుమెన్ఱపడి.

౭౫. మేలుక్కవతారికై (ఈశ్వరేత్యాది). ఉభయత్తైయుమెన్ఱతు -

---

(౧) ౪-తిరు-౬౮.

మూ.—౬౫. ఇత్తాల్ తనక్కుమ్ పిఱర్క్కుమ్ ఉరిత్తన్నిఱతు.

౬౬. మకారమ్ ఇరుపత్తఞ్జామక్షరమాయ్ జ్ఞానవాచియు

క్కుమ్ ఉరిత్తన్నిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు - అన్యశేషత్వనివర్తకమాన ఇవ్వుకారత్తాలే అన్యరిల్ అన్యతమత్వ మవిశిష్టమాకైయాలే ఇవ్వాత్మ వస్తు తనక్కుమ్ ఉరిత్తన్ఱు, తన్నై యొழிన్ద సంసారికళుక్కుమ్ ఉరిత్తన్ఱు ఎన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱత్తెన్నై. ఆక, ఉకారార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

౬౭. అనన్తరమ్ తృతీయాక్షరమాన మకారార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మకారమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-(౧)"భూతాని చ కవర్గేణ చవర్గేణేన్ద్రియాణి చ। టవర్గేణ తవర్గేణ జ్ఞానగన్ధాదయస్తథా। మనః పకారేణైవోక్తం ఫకారేణ త్వహఙ్కృతిః। బకారేణ భకారేణ మహాన్ ప్రకృతిరుచ్యతే। ఆత్మాతు స మకారేణ పఞ్చవింశః ప్రకీర్తితః" ఎన్గిఱపడియే పృథివ్యాది ప్రకృత్యన్తమాన ఇరుపత్తునాలుతత్త్వత్తుక్కుమ్ వాచకమాయిరున్దుళ్ళ కకారాది భకారాన్తమాన ఇరుపత్తునాలు అక్ష

స్వశేషత్వ పరశేషత్వఙ్గళిరణ్డైయుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అన్యరిలే అన్యతమత్వమవిశిష్టమాకైయాలే యెన్ఱతు - భగవదన్యరిలే ఒరువనాయిరుక్కై తనక్కుమ్ సమానమాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱపడి. ఉరిత్తన్ఱెన్ఱతు - శేషమాకైక్కు యోగ్యమన్ఱెన్ఱపడి.

ఉకారార్థత్తై నిగమిత్తపడిన్నై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

౬౬. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - ఉకారార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "భూతాని" ఇత్యాదిక్కు-కకారాది భకారాన్తమాన ఇరుపత్తునాలక్షరఙ్గళుక్కు పృథివ్యాదిభూత పఞ్చకఙ్గళుమ్, వాగాదికర్మేన్ద్రియఙ్గళైన్దుమ్, శ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రియఙ్గళైన్దుమ్, శబ్దాది విషయఙ్గళైన్దుమ్, మనస్సుమ్, అహఙ్కారముమ్, మహత్తుమ్, ప్రకృతియుమాకిఱ ఇరుపత్తు

---

(౧) పాద్మోత్తరే-౪-

మూ.— మాయిరుక్కైయాలే ఆత్మావైచ్చొల్లుకిఱతు.

రముమ్మొలన్ఱిక్కే, మకారమ్ ఇరుపత్తఞ్జామక్షరమాయ్,(౧) "మన-జ్ఞానే" ఎన్గిఱధాతువిలేయాతల్, (౨) "మను - అవబోధనే" ఎన్గిఱధాతువిలే యాతల్ నిష్పన్నమాకైయాలే, జ్ఞానవాచియుమాయిరుక్కైయాలే, (౩) "పఞ్చవింశోయంపురుషః"(౪) "పఞ్చవింశ ఆత్మాభవతి" ఎన్గిఱపడియే పఞ్చవింశకనాయ్, (౫) "విజ్ఞానాత్మా పురుషః" (౬) "విజ్ఞాతారమరే కేన విజానీయాత్" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానస్వరూపనుమాయ్ జ్ఞానగుణకనుమా యిరుక్కిఱ ఆత్మావైచ్చొల్లుకిఱతెన్గై.

౭౭. కీళ్చ్చొన్న శేషత్వమ్ సర్వసాధారణమాకైయాలే త్రివిధాత్మవర్గత్తైయు మితిలే శొల్లవేణ్డుకైయాలే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్

నాలు తత్వజ్ఙళుమ్ అర్థమాయ్, ఇరుపత్తనాలక్షరమ్మొలన్ఱిక్కే ఇరుపత్తఞ్జామక్షరమాయ్, (౧) "మన-జ్ఞానే" ఎన్గిఱధాతువిలే నిష్పన్నమాయ్, జ్ఞానార్థవాచియాన మకారత్తాలే, ప్రకృతివిలక్షణనాయ్, ఇరుపత్తఞ్జామ్ తత్వమాయ్, జ్ఞానమాయ్, జ్ఞాతావాన ఆత్మాశొల్లప్పడానిన్ఱానెన్ఱ ర్థమామ్. (౩) "పఞ్చవింశోయం పురుషః" (౪) "పఞ్చవింశ ఆత్మాభవతి" (౫) "విజ్ఞానాత్మాపురుషః" (౬) "విజ్ఞాతారమరే కేన విజానీయాత్" ఇత్యాదిశ్రుతికళ్, ఆత్మా ఇరుపత్తఞ్జామ్ తత్వమాకైయిలుమ్, జ్ఞానస్వరూపనాకైయిలుమ్, జ్ఞానగుణకనాకైయిలుమ్ ప్రమాణమ్. ప్రయోగమ్ - మకారః పఞ్చవింశతత్వవాచకః, పఞ్చవింశాక్షరత్వాత్, యన్నైవం తన్నైవమ్, యథా కకారః. మకారః - జ్ఞానస్వరూప జ్ఞానాశ్రయజీవవాచీ, జ్ఞానవాచిధాతునిష్పన్నత్వాత్, జ్ఞాతృశబ్దవత్, ఎన్ఱు.

౭౭. మేలుక్కవతారికై (కీళ్చ్చొన్నవిత్యాది). కీళ్చ్చొన్నవెన్ఱతు-కీళ్ అకార ఉకారఙ్గళాలే శొల్లప్పట్టవెన్ఱపడి. శేషత్వమెన్ఱతు - అనన్యార్హ శేషత్వమెన్ఱపడి. సర్వసాధారణమాకైయాలేయెన్ఱతు-సర్వాత్మాక్కళుక్కుమ్ తుల్యమాకైయాలే

(౧)దివా- (౨) తనా- (౩) (౪) యజు-అష్ట-౧-౨-౪౭.
(౫) ప్రశ్నోప-౪-౯. (౬) బృహదా-౬-౫-౧౫.

౭౭. ఇతుతాన్ సమష్టివాచకమ్.

౭౮. జాత్యేకవచనమ్.

(ఇతుతాన్ సమష్టివాచకమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - ఇప్పడి ఆత్మవాచకమాన ఇమ్మకారన్దాన్ ఆత్మసమష్టిక్కు వాచకమెన్గై.

౭౮. ఏకవచనమ్ సమష్టివాచకమామో వెన్నిల శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (జాత్యేకవచనమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - వ్రీహిసమూహత్తై చ్చొల్లుకిఱవన్, "ఇతు ఒరు నెల్" ఎన్ఱాల్ అన్దఏకవచనమ్ జాతిపరమానాప్పోలే ఇతువుమ్ ఆత్మజాతిపరమాన ఏకవచనమెన్గై.

యెన్ఱపడి. త్రివిధమెన్ఱతు - బద్ధముక్తనిత్యరూపేణ త్రివిధమానవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - భగవదనన్యార్హశేషత్వేనవుమ్, పఞ్చవింశతత్త్వత్వేనవుమ్ జ్ఞానానన్దరూపత్వేనవుమ్, జ్ఞానానన్దగుణకత్వేనవుమెన్ఱపడి. ఇమ్మకారన్దానెన్ఱతు-ప్రణవావయవమాన ఇమ్మకారన్దానెన్ఱపడి. 'ఇమ్మకారమ్ సమష్టివాచకమాకైయిలే హేతు - త్రివిధాత్మవర్గవాచకమాకై ; త్రివిధాత్మవర్గవాచకమాకైయిలే హేతు - కీழ్ చ్చొన్న శేషత్వమ్ సర్వాత్మసాధారణమాయిరుక్కై ; ఇమ్మకారమ్ భగవదనన్యార్హశేషత్వవాచియాకైయాలే, శేషత్వమ్ త్రివిధాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ తుల్యమాకైయాలే, శేషత్వవాచియాన ఇమ్మకారమ్ ఆత్మసమష్టివాచియాకిఱతు. ప్రయోగమ్- మకారః ఆత్మసమష్టివాచీ, త్రివిధాత్మవర్గవాచిత్వాత్, ధాన్యరాశిశబ్దవత్. మకారః త్రివిధాత్మవర్గవాచీ, శేషత్వాశ్రయజీవవాచిత్వాత్, జీవాదిశబ్దవత్, ఎన్ఱు.

౭౮. మేలుక్కవతారికై (ఏకవచనమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇతొరునెల్లెన్ఱాలెన్ఱతు - "అయమేకో మహాన్ ధాన్యరాశిః" ఎన్ఱాలెన్ఱపడి. ధాన్యరాశిశబ్దమ్ ధాన్యసమష్టిపరమాయ్, అతిల్ ఏకవచనమ్ సమష్ట్యైకత్వవాచియాయ్, మహచ్ఛబ్దమ్ రాశియినుడైయ పెరుమైయైచ్చొల్లుకిఱతాయ్,§ ఏకశబ్దోపరి విద్యమాన ఏకవచనమ్ ఏకజాతిపరమానాప్పోలే, మకారత్తిల్ లేవన్ద ఏకవచనమ్ ఏకజాతియిలేవన్ద ఏకవచనమెన్ఱపడి. "ఇతొరునెల్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ "నెల్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఏకవచనమ్

§ ఏకపదోత్తర ఏకవచనం సాధుత్వార్థమ్, ఏకపదమేవసార్థకమితిశాస్త్రిస్థితిః. సర్వత్రాశేష్వపియథాపాఠక్కమేవసాతోదృశ్యతే. ఏతత్తత్త్వంసుధీభిరాలోచనీయమ్.

మూ.—౬౯. ఇత్తాల్ ఆత్మా జ్ఞాతావెన్ఱు దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు.

౬౯. ఇమ్మకారత్తాల్ ఆత్మావినుడైయ ఏవ్వాకారమ్ శొల్లుకిఱతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు- పఞ్చవింశాక్షరమాయ్, జ్ఞానవాచియుమాయిరున్దుళ్ళ ఇమ్మకారత్తాల్, శేషత్వాశ్రయమాన ఆత్మా జ్ఞానాశ్రయభూతనానవనెన్ఱు, అచేతనమాన దేహత్తిఱ్కాట్టిల్ ఆత్మావిన్ వ్యావృత్తి శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱెన్గై.

ఏకసమష్టివాచకమాయ్, ఒరు ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఏకవచనమ్ ఏకజాతివాచియానాప్పోలే, మకారత్తుక్కుమేలిరణ్డేకవచనముణ్డాకిలిఱే ఒన్ఱు సమష్ట్యేకవచనముమ్ ఒన్ఱు జాత్యేకవచనముమాకైక్కన్ఱిల్, "ఒరునెల్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్, ఒరుశబ్దవాచ్యముమ్, నెల్శబ్దవాచ్యముమ్ సామానాధికరణ్యత్తాలే ఒన్ఱానాల్, తన్నిష్ఠఏకవచనముమ్ ఒన్ఱాకైయాలే, సమష్ట్యేకవచనమే జాత్యేకవచనమెన్నక్కుఱైయిల్లై.

౬౯. మేలుక్కవతారికై (ఇమ్మకారత్తాలిత్యాది). ఇమ్మకారత్తాలెన్ఱతు-భగవదనన్యార్హశేషమాయ్, బద్ధ ముక్త నిత్యరూపేణ త్రివిధమాయ్, జ్ఞానానన్దస్వరూపమాయ్, జ్ఞానానన్దగుణకమాన ఆత్మసమష్టివాచకమాయ్, (౧) "మన-జ్ఞానే" ఎన్గిఱధాతువిలే నిష్పన్నమాన ఇమ్మకారత్తాలేయెన్ఱపడి. ఏవ్వాకారమెన్ఱతు - శేషత్వజ్ఞానస్వరూపత్వజ్ఞానాశ్రయత్వఙ్గళాకిఱ ఆకారత్రయత్తిలుఙ్గాట్టిల్ అతిరిక్తమాన వేవ్వాకారమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). జ్ఞానమెన్ఱు దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు ఎన్నాతే "జ్ఞాతావెన్ఱు దేహత్తిల్ వ్యావృత్తిశొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు-భగవదనన్యార్హశేషత్వమ్ చేతనాచేతన సాధారణమాకైయాలే, ఇప్పోతు ఆత్మావినుడైయ అచిత్సామాన్యవ్యావృత్తి అపేక్షితమాకైయాలే, జ్ఞానత్వమావతు - స్వయంప్రకాశత్వమాయ్, అత్తాలే, శుద్ధసత్వమాన అచిత్తుస్వయంప్రకాశమాకైయాలే తద్వ్యావృత్తిసిద్ధియామైయాలే, జ్ఞానాశ్రయమానపోతు, త్రివిధమానవచిత్తుమ్ జ్ఞానశూన్యమాకైయాలే తద్వ్యావృత్తిసులభమాయ్ సిద్ధిక్కైయాలే, "ఆత్మా జ్ఞాతావెన్ఱు దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

(౧) దివా-అ-స-అ.

మూ.—౭౦. దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి తత్త్వశేఖరత్తిలే శొన్నోమ్.

౭౧. మణత్తైయుమ్ ఒళియైయుఙ్గొణ్డు పూవైయుమ్ రత్నత్తై

౭౦. "దేహోహమ్" "మనుష్యోహమ్" "స్థూలోహమ్" "కృశోహమ్" ఎన్ఱు దేహత్తిలే అహంబుద్ధి వ్యవహారఙ్గళ్ నడవానిఱ్క, అహమర్థభూతనాన ఆత్మా దేహత్తిల్ వ్యావృత్తనెన్ఱు శొల్లుకిఱపడి తానెఙ్గనే యెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (దేహత్తిల్ వ్యావృత్తి తత్త్వశేఖరత్తిలే శొన్నోమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-అనేకహేతుక్కళాలే దేహత్తినుడైయ అనాత్మత్వత్తై సాధిత్తునిన్ఱుకొణ్డు ఆత్మావినుడైయ తద్వ్యావృత్తియై తత్త్వశేఖరమాకిఱ ప్రబన్ధత్తిలే వ్యక్తమాకచ్చొన్నోమ్, అతిలేకణ్డు కొళ్వతెన్నై.

౭౧. ధర్మిస్వరూప కథనపూర్వకమాక తద్ధర్మమాన శేషత్వత్తై చ్చొల్లుకై ప్రాప్తమాయిరుక్క, ఇప్ప్రణవత్తిన్నిలే ప్రథమమ్ శేషత్వత్తై చ్చొల్లి పిన్నై ఆత్మావై చ్చొల్లువానెన్నెన్నిఱ శఙ్కైయిలే, అప్పడి శొల్లుకైక్కు హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మణత్తైయుమ్ ఇత్యాది వాక్యత్రయత్తాలే). అతావతు - మణత్తుక్కాశ్రయమెన్ఱు పూవై విరుమ్బి

౭౦. మేలుక్కవతారికై (దేహోహమిత్యాది). "దేహోహమ్" ఇత్యాదికళిలే సామానాధికరణ్యత్తాలే దేహశబ్దవాచ్యమాన వస్తువుక్కుమ్, అహంశబ్దవాచ్యమానవస్తువుక్కుమ్ అభేదమ్ సిద్ధమాకైయాలే, దేహత్తిలాత్మబుద్ధి నడవానిఱ్కవెన్నపడి. అహమర్థభూతనానవెన్నతు - అహంశబ్దవాచ్యనానవెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అనాత్మత్వత్తైయెన్నతు - ఆత్మలక్షణశూన్యత్వత్తైయెన్నపడి.

౭౧. మేలుక్కవతారికై (ధర్మిస్వరూపేత్యాది). ధర్మిస్వరూపమెన్నతు - ఆత్మస్వరూపమెన్నపడి. తద్ధర్మమానవెన్నతు- ఆత్మధర్మమానవెన్నపడి. పిన్నైయెన్నతు- పిన్బెన్నపడి. అప్పడిశొల్లుకైక్కెన్నతు- ధర్మమ్ మున్నాక ధర్మియైచ్చొల్లుకైక్కెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అతావతెన్నతు - " మణత్తైయుమ్ " ఇత్యాది

మూ.— యుమ్ విరుమ్బుమాపోలే శేషమెన్ఱాల్తాన్ యాదరిక్కలాతు; అల్లాతపోతు (౧)"ఉయిరినాల్ కుఱైవిలమ్" ఎన్ఱిఱుపడియే త్యాజ్యమ్. అతు తోన్ఱ శేషత్వత్తై చ్చొల్లి, పిన్నై ఆత్మావై చ్చొల్లుకిఱతు.

మాపోలేయుమ్, ఒళిక్కాశ్రయమెన్ఱు రత్నత్తై విరుమ్బుమాపోలేయుమ్ శేషత్వత్తుక్కాశ్రయమెన్ఱాయిన్ఱు ఆత్మావైయాదరిక్కిఱతు. శేషత్వాశ్రయమల్లాతపోతు "ఉయిరినాల్ కుఱైవిలమ్" ఎన్ఱు-భగవచ్ఛేషత్వరహితమాన ఆత్మావాల్ అపేక్షైయుడైయోమల్లోమెన్ఱిఱుపడియే త్యాజ్యనాయ్ విడుమిత్తనై; ఇప్పడియిరున్దుళ్ళ శేషత్వత్తినుడైయ ఔన్నత్యమ్ తోన్ఱ శేషత్వత్తై మున్దుఱచ్చొల్లి, పిన్నై ఆత్మావై చ్చొల్లిర్ఱైన్నై.

౭౨. పదత్రయాత్మకమాన ఇప్ప్రణవత్తాల్ శొల్లిత్తలైక్కట్టిన వర్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు— కీழ్ చ్చొన్న

వాక్యత్రయత్తాలే శొల్లప్పడుకిఱవర్థమావతెన్ఱపడి. విరుమ్బుమాపోలేయు మెన్ఱతు- ఆదరిక్కుమాపోలేయుమెన్ఱపడి. విడుమత్తనైయెన్ఱతు - విట్టుప్పోయ్విడుమెన్ఱపడి. ఇప్పడియిరున్దుళ్ళవెన్ఱతు - తానిల్లాతపోతు స్వాశ్రయత్తుక్కు త్యాజ్యతైయేసిద్ధిక్కుమ్బడియాయిరున్దుళ్ళవెన్ఱపడి. ఔన్నత్యమ్తోన్ఱవెన్ఱతు - స్వరూపనిరూపకత్వేప్రాధాన్యమ్తోన్ఱవెన్ఱపడి.

౭౩. మేలుక్కవతారికై (పదత్రయాత్మకమానవిత్యాది). పదత్రయాత్మకమానవెన్ఱతు- అకారోకార మకారాత్మకమానవెన్ఱపడి. అక్షరత్రయాత్మకమానవెన్నాతే పదత్రయాత్మకమానవెన్ఱతు-(౨)"శక్తం పదమ్" (౩)"సుప్తిఙన్తం పదమ్" ఎన్ఱిఱుమర్యాదైయైత్తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి, మూన్ఱక్షరముమ్ మూన్ఱుపదమాయిరుక్కుమెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకైక్కాకవుమ్, మేలరుళిచ్చెయ్యప్పోకిఱ అర్థ్వావర్ శ్రీసూక్తిక్కు అనుగుణమాకవుమ్, "పదత్రయాత్మకమాన" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీழ్ చ్చొన్న వెల్లావర్థఙ్గళుమెన్ఱతు - కీழ్కారోకారమకారఙ్గళాల్ శొన్నవర్థఙ

---

(౧) తి-వాయ్-౪.౮-౧౦. (౨) (౩) పా-సూ-౧-౪-౧౪.

మూ.—౨౨. అక, ప్రణవత్తాల్-(౧) “కణ్ణపుర మొన్ఱుడైయానుక్కు-డియే నొరువర్క్కు-రియేనో” ఎన్గిఅపడియే జీవ పర సంబన్ధమ్ శొల్లిత్తు.

౨౩. ఇత్తాల్-(౨) “ తామరైయాళ్ కేళ్వనొరువనైయే నోక్కు-మునర్వు” ఎన్ఱ తాయిత్తు,

ఎల్లావత్తాలుమ్, ప్రణవత్తాల్, “కణ్ణపుర మొన్ఱుడైయానుక్కు” ఎన్ఱు చతుర్థ్యర్థమాన అకారార్థత్తైయుమ్, “అడియేన్” ఎన్ఱు- శేషత్వాశ్రయ వాచియాన మకార త్తినర్థత్తైయుమ్, “ఒరువర్క్కు-రియేనో” ఎన్ఱు-అన్య శేషత్వ నివర్తకమాన ఉకారార్థత్తైయుమ్ శొల్లానిన్ఱుకొణ్డు, ప్రణవార్థత్తై యనుసన్ధిత్త తిరుమఙ్గైయాళ్వార్ శ్రీసూక్తిప్పడియే, జీవ పరర్కళుక్కుణ్డాన శేష శేషిభావసంబన్ధత్తైచ్చొల్లిత్తైన్నై.

౨౩. ఇన్నముమ్, పొయ్కైయారుడైయ దివ్యసూక్తియాలే శేషత్వప్రతిసంబన్ధి ఒరుమిథున మెన్నుమిడమ్ తోత్తు ఇన్ద జీవపరసంబన్ధత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్ తామరైయాళ్ కేళ్వన్) ఎన్ఱు తొడఙ్గి. అతావతు-ఇప్ప్రణవత్తాల్, తామరైయాళ్ కేళ్వనెన్ఱు-అకార వాచ్యనాయ్ శేషత్వప్రతిసంబన్ధియాన శ్రియఃపతిత్వైయుమ్, ఒరువనైయే నోక్కు-మెన్ఱు - చతుర్థ్యకారఙ్గళాల్ శొల్లుకిఱ అనన్యార్హ శేషత్వప్రయుక్తమాన ఆత్మావినుడైయ తదేకపరత్తైయుమ్, ఉణర్వెన్ఱు

శెల్లావత్తాలు మెన్ఱపడి.

౨౩. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నము మెన్ఱతు-ఇతుక్కు మేలే యుమెన్ఱపడి. శేషత్వప్రతిసమ్బన్ధియెన్ఱతు - శేషియెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతి త్యాది). జీవపరసమ్బన్ధమెన్ఱతు - జీవాత్మపరమాత్మసమ్బన్ధమెన్ఱపడి. వ్యస్తప్రణవత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ సమస్త ప్రణవత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱవర్ తిరుమఙ్గైయాళ్వార్ శ్రీసూక్తియైమాత్రమ్ అతిల్ ప్రమాణమాక వైత్తాలే, పొయ్కైయాళ్వార్

(౧) తి-మొ-౭-౮-౩. (౨) ౧-తిరు-౬౭.

మూ.—౭౮.　అకారత్తాలుమ్ మకారత్తాలుమ్ రక్షకనైయుమ్ రక్ష్యత్తైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱు; చతుర్థియాలుమ్ ఉకారత్తాలుమ్ రక్షణహేతువాన ప్రాప్తియైయుమ్ ఫలత్తైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

అన్యశేషత్వాశ్రయమాక మకారత్తాల్ శొల్లప్పట్ట జ్ఞానైకనిరూపణీయనాన ఆత్మావైయుమ్ శొల్లుకిఱ సూక్తియిల్ ఇప్పడియే జీవపరసంబన్ధమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱైన్ఱు.

౭౮. అకారత్తిల్ ప్రత్యయార్థప్రధానమాక ప్రణవార్థత్తై యోజిత్తార్ కీழ్; అతిల్ ధాత్వర్థప్రధానమాక ప్రణవత్తుక్కు ఇన్నముమొరు యోజనైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అకారత్తాలుమ్) ఎన్ఱతుడఙ్గి. అతావతు - అకారత్తాలే రక్షకనాన ఈశ్వరనైచ్చొల్లిఱ్ఱు, మకారత్తాలే తద్రక్ష్యమాన ఆత్మవస్తువైచ్చొల్లిఱ్ఱు, చతుర్థియాలే రక్షిక్కైక్కు హేతువాన శేషత్వమాకిఱ ప్రాప్తియైచ్చొల్లిఱ్ఱు. ఇప్పడి రక్షిక్కిఱతుక్కు ఫలమ్ ఇవ్వాత్మవస్తు అత్తలైక్కు అనన్యార్హమాక వినియోగప్పడుకైయాకైయాలే అవ్వనన్యార్హ శేషత్వవాచియాన ఉకారత్తాలే రక్షణఫలత్తై చ్చొల్లిఱ్ఱైన్ఱు.

ఆక ఇమ్మన్త్రత్తిల్ ప్రథమపదమాన ప్రణవార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

శ్రీసూక్తియైయుమ్ ప్రమాణమాక ఉనుసన్ధిప్పావెన్నిల్, మిథునశేషత్వమ్ తోన్ఱుకైక్కాక.

౭౮. మేలుక్కవతారికై (అకారత్తిలిత్యాది). ప్రత్యయార్థప్రధానమాక వెన్ఱతు- శేషత్వప్రధానమాకవెన్ఱపడి. అతిలెన్ఱతు - అకారత్తిలెన్ఱపడి. ధాత్వర్థప్రధానమాకవెన్ఱతు - రక్షకత్వప్రధానమాకవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తద్రక్ష్యమానవెన్ఱతు - ఈశ్వరరక్ష్యమానవెన్ఱపడి.

ప్రణవార్థత్తై నిగమిత్తపడియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

మూ.—౭౫. ఇనిమేల్ ప్రణవత్తై వివరిక్కిఱతు.

౭౫. ఇని, మేలిప్పదఙ్గళుక్కు మర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక మన్త్రశేషముమితుక్కు వివరణమాయిరుక్కుమ్పడియై మున్దుఱ వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇనిమేల్ ప్రణవత్తైవివరిక్కిఱతు) ఎన్ఱు. "ఇవ్విడత్తిల్ వివరణమాకిఱతు, ప్రస్తుతమానవర్థత్తుక్కు ఉపయుక్తమాన వర్థత్తైచ్చొల్లిక్కొణ్డు పూర్వోక్తమానవర్థత్తై విశదీకరిక్కై" ఎన్ఱుదీపప్రకాశత్తిలుమ్, "ఉక్తార్థవిశదీకారయుక్తార్థాన్తరబోధనమ్। మతం వివరణం తత్ర మహితానాం మనీషిణామ్" ఎన్ఱురహస్యత్రయార్థ వివరణక్రమమరుళిచ్చెయ్త ప్రబన్ధత్తిలుమ్, వివరణలక్షణత్తై జీయరరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

౭౬. వివరిక్కిఱపడితానెఙ్ఙనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉకారత్తై వివరిక్కిఱతు నమస్సు)ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు-అన్యశేషత్వత్తైక్కழிక్కిఱవిడత్తిల్ అన్యరిలే అన్యతమనాక చ్చొల్లప్పట్ట తన్నై

౭౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనిమేలిత్యాది). మేలిప్పదఙ్గళుక్కెన్ఱతు-నమఃపదనారాయణపదఙ్గళుక్కెన్ఱపడి. మన్త్రశేషమెన్ఱతు - పదత్రయాత్మకమాన తిరుమన్త్రత్తిలర్థమ్ శొల్లిమిఱున్ద నమోనారాయణపదఙ్గళిరణ్డుమెన్ఱపడి, ఇతుక్కెన్ఱతు - ప్రతిపాదితార్థమాన ప్రణవత్తుక్కెన్ఱపడి. మున్దుఱవెన్ఱతు - ముతలిలేయెన్ఱపడి. వివరణలక్షణత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవ్విడత్తిలిత్యాదియాల్). ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు - ఇమ్మన్త్రత్తిలేయెన్ఱపడి. (౧) " పదచ్ఛేదః పదార్థోక్తిః " ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱ వివరణలక్షణమొవ్వలన్ఱిక్కే ఇఙ్గువివరణలక్షణమ్ వేఱుపట్టిరుక్కైయాలే, "ఇవ్విడత్తిల్ వివరణమాకిఱతు" ఎన్ఱు విశేషిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్. ప్రస్తుతమానవెన్ఱతు - ప్రకృతమానవెన్ఱపడి. పూర్వోక్తమానవెన్ఱతు-పూర్వమ్ మూలత్తిలే శొల్లప్పట్టవెన్ఱపడి. మహితానామెన్ఱతు-బుద్ధిమాన్గళాన ఎల్లారాలుమ్ కొణ్డాడప్పట్టవర్కళానవెన్ఱపడి. జీయరెన్ఱతు - వాదికేసరి అழகియమణవాళజీయరెన్ఱపడి.

౭౬, మేలుక్కవతారికై (వివరిక్కిఱపడితానిత్యాది). ఎఙ్ఙనేయెన్ఱతు - ఎప్పడియెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అన్యరిలే అన్యతమనాకవెన్ఱతు - అన్యరిలే

(౧)

మూ.—౭౭, ఉకారత్తై వివరిక్కిఱతు నమస్సు, అకారత్తై వివరిక్కిఱతు నారాయణపదమ్; మకారత్తై వివరిక్కిఱతు చతుర్థి; నారపదమెన్ఱుమ్ శొల్లువర్కళ్.

వెళియాక చ్చొల్లిక్కొళ్ళక్కైయాలే ఉకారత్తై వివరిక్కిఱతు నమస్సు; రక్షకనానవీశ్వరనుడైయ స్వరూపత్తైయుమ్, రక్ష్యభూత చేతనాచేతనజ్ఞళైయుమ్, రక్షణోపయోగియానగుణాదికళైయుమ్, రక్షణప్రకారత్తైయుమ్, విశదమాక చ్చొల్లుకైయాలే అకారత్తై వివరిక్కిఱతు నారాయణపదమ్; (౧) "నాకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్" (౧) "అకిఞ్చిత్కరస్య శేషత్వానుపపత్తిః" ఎన్గిఱపడియే కిఞ్చిత్కారమిల్లాతపోతు శేషత్వసిద్ధియిల్లామైయాల్, తత్సిద్ధిక్కుఉప్పాన కిఞ్చిత్కారత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱ చతుర్థి, శేషత్వాశ్రయమాన ఆత్మవస్తువై చ్చొల్లుకిఱ మకారత్తై వివరిక్కిఱతు. మకారవాచ్యనాన ఆత్మావినుడైయ నిత్యత్వమ్ ఏకరూపత్వమ్ బహుత్వమ్ తుడక్కమానవఱ్ఱై ప్రతిపాదిక్కైయాలే మకారత్తైవివరిక్కిఱతు నారపదమెన్ఱుమ్శొల్లువర్కళైన్ఱ.

యొరువనాకవెన్ఱపడి. వెళియాకవెన్ఱతు - వేఘాకవెన్ఱపడి. కక్షిక్కైయాలేయెన్ఱతు- అన్యరిలేయొరువనాకచ్చొల్లప్పట్ట స్వశేషత్వత్తై కక్షిక్కైయాలేయెన్ఱపడి. స్వరూపత్తైయుమెన్ఱతు - సర్వాన్తర్యామితయా సర్వవ్యాపకమాన స్వరూపత్తైయుమెన్ఱపడి. "గుణాదికళైయుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే విగ్రహత్తైనినైక్కిఱతు. రక్షణప్రకారత్తైయుమెన్ఱతు - మాతృత్వాదిప్రకారత్తైయుమెన్ఱపడి. తత్సిద్ధిక్కుఉప్పానవెన్ఱతు - శేషత్వసిద్ధిక్కుఉప్పానవెన్ఱపడి. కిఞ్చిత్కారత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱవెన్ఱతు - లక్షణయా కిఞ్చిత్కారత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱవెన్ఱపడి. నరశబ్దత్తాలే నిత్యత్వముమ్; అతిన్మేల్వన్ద అణ్ప్రత్యయత్తాలే మకారవాచ్యనాన ఆత్మావినుడైయబహుత్వముమ్, శేషత్వజ్ఞాతృత్వ ప్రకృతేః పరత్వాదికళాలే ఏకరూపత్వముమ్, శొల్లప్పడుకైయాలుమ్, (౨) "మన - పరిమాణే" ఎన్గిఱధాతువాలే మకారత్తిలే పరిమాణమ్ సిద్ధిత్తాలుమ్, అత్తై

---

(౧) భాష్యకారముక్తక వాక్యమ్. (౨) ది-ప-స-సే.

మూ.—౭౭. అక్షరక్రమత్తిలే విపరియాత్తొళ్ళికిఱతు, విరోధిపోయనుభవిక్క వేణ్డుకైయాలే.

౭౮. నమస్సు "న" ఎన్ఱుమ్, "మః" ఎన్ఱుమ్, ఇరణ్డుపదమ్.

---

౭౭. అక్షరక్రమత్తిలే విపరియాత్తే వ్యత్క్రమమాక విపరిప్పానేన్నెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అక్షరే)ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు—అక్షరక్రమత్తిలే విపరియాత్తొళ్ళికిఱతు - అకార వివరణమాన నారాయణపదత్తిల్ భగవదనుభవత్తుక్కు విరోధియాన అహఙ్కార మమకారాదికళ్ నమస్సాలేకళ్ళియుణ్డుపోయ్ పిన్నై యనుభవిక్క వేణ్డుకైయాలే యెన్నై.

౭౮. ఇని మధ్యమపదమాన నమస్సుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక, అతిల్ అవాన్తరపదభేదత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నమస్సు న ఎన్ఱుమ్ మః ఎన్ఱుమ్ ఇరణ్డుపదమ్) ఎన్ఱు.

౭౯. ఇవ్విరణ్డు పదఙ్గళుక్కు మర్థమేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మః ఎన్గిఱవిత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - "మః" ఎన్ఱు షష్ఠ్యన్తమాన

అణుపరిమాణమాకచ్చొల్లుకిఱతు నారపదమాకైయాలుమ్ నిత్యత్వమ్ ఏకరూపత్వమ్ బహుత్వమ్ అణుత్వమ్ ఇవర్ఱై ప్రదిపాదిక్కైయాలే యెన్గిఱార్.

౭౭. మేలుక్కవతారికై (అక్షరక్రమత్తిలే యిత్యాది). నారాయణపదత్తిల్ భగవదనుభవత్తుక్కెన్ఱతు - నారాయణపదత్తిల్ శొల్లుకిఱ భగవదనుభవత్తుక్కెన్ఱపడి. అనుభవిక్క వేణ్డుకైయాలే యెన్ఱతు - సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనాన నారాయణనై అనుభవిక్క వేణ్డుకైయాలే యెన్ఱపడి. "అహఙ్కారమమకారాదికళ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే స్వరక్షణే స్వాన్వయత్తైచ్చొల్లుకిఱతు.

౭౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). అతిల్ అవాన్తరవెన్ఱతు - అన్దనమస్సిలే అన్తర్గతమానవెన్ఱపడి.

౭౯. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్విరణ్డుపదఙ్గళుక్కు మిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

మూ.—౭౯. "మః" ఎన్గిఱవిత్తాల్ తనక్కురియనన్గిఱతు, "న" ఎన్ఱు అత్తైత్తవిర్క్కిఱతు.

వా౦. ఆక "నమః" ఎన్గిఱవిత్తాల్ తనక్కురియనన్ఱెన్గిఱతు.

ఇమ్మకారత్తాల్, మకారవాచ్యనాన ఆత్మావుక్కు క్కీழ్చ్చొన్న తాదర్థ్య ప్రతికోటియాన స్వార్థత్వమ్ తోన్ఱుకైయాలే తనక్కురియ నెన్నుమత్తైచ్చొల్లుకిఱతు, "న" ఎన్ఱు నిషేధవాచియాన నజ్ఞాలే అత్తై క్కழிక్కిఱతెన్నై.

వా౦. ఉభయపదత్తాలుమ్ శొన్నవర్థత్తైచ్చేరప్పిడిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆక నమః ఎన్గిఱవిత్తాల్ తనక్కురియనన్ఱెన్గిఱతు) ఎన్ఱు. పదక్రమత్తిలేయర్థమ్శొల్లాతే వ్యుత్క్రమమాకచ్చొల్లుకిఱతు, నిషేధ్యత్తైచ్చొల్లి నిషేధిక్కవేణ్డుకైయాలే. క్రమత్తిలే శొల్లుమ్పోతు(౧) "వీడుమిన్ముఱ్ఱవుమ్" ఎన్నుమాపోలే నిషేధపూర్వకమాక నిషేధ్యత్తైచ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు యోజిక్కవేణుమ్; అతుతానుమ్ పరస్పదడియలే ఇవర్తామే యరుళిచ్చెయ్తార్.

వా౧. "తనక్కుమ్ పిఱర్క్కుమురిత్తన్ఱు" ఎన్ఱుఅన్యశేషత్వత్తై-

కీழ்చ్చొన్నతాదర్థ్యప్రతికోటియానవెన్ఱతు-కీழ் ప్రణవత్తాలే శొల్లప్పట్ట భగవదనన్యార్హ శేషత్వ విరోధియానవెన్నపడి. స్వార్థత్వమెన్ఱతు - స్వాతన్త్ర్యమెన్నపడి. అత్తైయెన్ఱతు - స్వాతన్త్ర్యత్తైయెన్నపడి.

వా౦. మేలుక్కవతారికై (ఉభయపదత్తాలుమిత్యాది). శేరప్పిడిత్తెన్ఱతు - కూట్టియెన్నపడి. నమస్సుక్కుపదక్రమత్తిలే అర్థమరుళిచ్చెయ్యామైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పదక్రమత్తిలే యిత్యాదియాల్). పదక్రమత్తిలేయెన్ఱతు - పదమిరున్ద క్రమత్తిలే యెన్నపడి. పదక్రమత్తిలే శొల్లుకైక్కు ముపపత్తియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (క్రమత్తిలే శొల్లుమ్పోతిత్యాదియాల్). అతుతన్నై ఇవర్తామే యరుళిచ్చెయ్తారెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతుతానుమిత్యాదియాల్).

వా౧. మేలుక్కుశఙ్కాపూర్వకమాక అవతారికై (తనక్కుమిత్యాది.

---

(౧) తి-వాయ్-౧-౨-౧.

నిషేధిత్త ఉకారత్తై వివరిక్కిఱతాకిల్, పిఱర్కుఱి త్తన్ఱె న్ఱత్తైయుమ్

తనక్కుమ్ పిఱర్క్కుమురిత్తన్ఱెన్ఱతు - తన్నైయుమన్యరితే యొరువనాక్కియెన్ఱపడి.

ఇవ్విడత్తిలే పూర్వపక్షమిరుక్కుమ్బడి - నను-ఉకారమ్ స్వశేషత్వపరశేషత్వ రూపమాన అన్యశేషత్వత్తైక్కழிక్కిఱతాకిల్, తద్వివరణమాననమస్సిలు మిరణ్డైయుమ్ విశదమాకచ్చొల్లిక్కழிక్కవేణ్డియిరుక్క, అప్పడిశెయ్యాతే, స్వశేషత్వమాత్ర నివృత్తియై విశదమాకచ్చొన్నాల్ అతుక్కు వివరణమానపడి యెఙ్ఙనే,ఉకారత్తాలేతానే స్వపరశేషత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ కழிయుకైయాలే,ఇఙ్గు స్వశేషత్వప్రసక్తియిల్లైయే, ఇప్పడి అప్రసక్తమాన స్వశేషత్వనివృత్తియై నమస్సాలేశొల్లుకై అసఙ్గతమన్ఱో,పునరుక్తమన్ఱోవెన్నిలెన్నుం; - సిద్ధాన్తమిరుక్కుమ్బడి, ఇఙ్గువివరణమాకిఱతు (౧)*ఉక్తార్థవిశదీకారయుక్తార్థాన్తరబోధనమాకైయాలే,ఉకారత్తాల్ శొన్న అన్యశేషత్వనివృత్తిక్కు అన్యరిలేఅన్యతమనాకచ్చొల్లప్పట్ట స్వశేషత్వనివృత్తి మికవుమ్ విశదీకారహేతువాకైయాలే అత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱ నమస్సు ఉకారత్తుక్కు వివరణమాకక్కుఱైయిల్లై. ఉకారత్తాలే అన్యశేషత్వనివృత్తియైచ్చొన్నవనన్తరమ్,ఇప్పడి భగవదనన్యార్హశేషమాన వాత్మాజ్ఞాతావాయిరుప్పనెన్ఱు మకారత్తాలే శొల్లుకైయాలే, "ఉత్తరం బలవత్తరమ్" ఎన్గిఱన్యాయత్తాలే జ్ఞాతృత్వమ్ బలిష్ఠమాకైయాలే, తదనురూపమ్మాన శేషత్వమే స్వరూపమాకైయాలే, ఆత్మస్వరూపమ్ పరార్థమాయుమ్ స్వార్థమాయు మిరుక్కుమెన్ఱు స్వశేషత్వమ్ ప్రసక్తమాకైయాలే,ప్రసక్తమాన స్వశేషత్వనివృత్తియైచ్చొల్లుకైయాలే, నమస్సుక్కు అసఙ్గతార్థప్రతిపాదనరూపదోషముమ్, పునరుక్తిరూపదోషముమిల్లైయెన్ఱు ఇప్పడి జ్ఞాతృత్వబలత్తాల్ వన్దస్వశేషత్వనివృత్తియాలల్లతు అన్యశేషత్వనివృత్తి విశదమాక ప్రకాశియామైయాల్ స్వశేషత్వనివర్తకమాన నమస్సు ఉకారవివరణమాకక్కడవతు.

జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ ప్రసక్తమానాప్పోలే, హేత్వన్తరత్తాలే అన్యశేషత్వమ్ ప్రసక్తమానాలోవెన్గిఱ శఙ్కైయిలేయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పిఱర్క్కిత్యాది). అన్ఱిక్కే, అన్యశేషత్వనివర్తకమాన ఉకారవివరణమాన నమస్సిలే అన్యశేషత్వత్తై వివరియామల్, అన్యరిలే అన్యతమనాన స్వశేషత్వమాత్రత్తైక్కழிక్కుమ్బడి స్వశేషత్వమప్పడి క్రూరమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱా రాకవుమామ్.

(౧)

మూ.—౧౧. పిఱర్కురియనానవన్ఱు తన్ వైలక్షణ్యత్తైక్కాట్టి మీట్కలామ్, తనక్కేన్నుమన్ఱు యోగ్యతైయుమ్ కూడవఴియుమ్.

౧౨. ఇత్తాల్ విరోధియై కఴిక్కిఱతు.

౧౩, విరోధితాన్ మూన్ఱు.

వివరియామల్ తనక్కురియనన్ఱెన్ఱవిత్తైయే వివరిప్పానెన్నెన్ఱిఱ శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పిఱర్కురియనానవన్ఱు) ఎన్ఱుతొడఙ్గి అతావతు- అన్యశేషభూతనానవన్ఱు, శేషత్వత్తుక్కెల్లైయాలే అన్యరిశాక్కాట్టిల్ తనక్కుణ్డాన సర్వకారణత్వ సర్వరక్షకత్వ సర్వశేషిత్వాదియాన వైలక్షణ్యత్తైక్కాట్టి అన్నిలైయిల్ నిన్ఱుమ్ మీట్కలామ్, “తనక్కు ఉరియన్” ఎన్ఱు నిఱ్కుమన్ఱు (౧) “త్వంమే” ఎన్ఱాల్ (౧) “అహంమే” ఎన్నుమతొఴియ శేషత్వత్తుక్కెల్లైయామైయాలే మీట్కైక్కు యోగ్యతైయుఙ్గూడ విల్లైయాయ్ విడుమెన్గై.

౧౨. ఇన్నమస్సాల్ శెయ్కిఱ అంశన్దానేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్ విరోధియై కఴిక్కిఱతు) ఎన్ఱు.

౧౩. అతుతాన్ ఒన్ఱో పలవోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (విరోధితాన్ మూన్ఱు) ఎన్ఱు.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). భగవదనన్యార్హ శేషభూతనాకైక్కు యోగ్యతైయైయుణ్డాక్కుకిఱ అన్యశేషత్వత్తిలుఙ్గాట్టిల్ భగవచ్ఛేషత్వత్తుక్కు యోగ్యతైయైయుమ్ అఴిక్కిఱ స్వశేషత్వమ్ అతిక్రూరమాకైయాలే, అత్తైక్కఴిక్కిఱ నమస్సాలే, అన్యశేషత్వమ్ తన్నడైయే కఴిన్దతామెన్ఱుకరుత్తు.

౧౨, మేలుక్కవతారికై (ఇన్నమస్సాలిత్యాది). ఇన్నమస్సాలెన్ఱతు - స్వస్వాతన్త్ర్యనివర్తకమాన విన్నమస్సాలెన్ఱపడి. శెయ్కిఱవంశన్దానెన్ఱతు - శెయ్కిఱ కార్యన్దానెన్ఱపడి.

౧౩. మేలుక్కవతారికై (అతుతానిత్యాది).

---

(౧) భట్టర్ముక్తకమ్.

మూ.—౮౪. అతావతు-స్వరూపవిరోధియుమ్, ఉపాయవిరోధియుమ్, ప్రాప్యవిరోధియుమ్.

---

౮౪. అమ్మూన్ఱుమ్ తానేతెన్ఱు వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అతావతుస్వరూపవిరోధియుమ్ ఉపాయవిరోధియుమ్ ప్రాప్యవిరోధియుమ్) ఎన్ఱు. ఇత్తాల్-ప్రథమపదత్తిల్ చొన్న స్వరూపత్తుక్కు విరోధియుమ్, ఇప్పదత్తిలార్థమాక సిద్ధిక్కిఱ ఉపాయత్తుక్కు విరోధియుమ్, ఉత్తరపదత్తిల్ చొల్లుకిఱ ప్రాప్యత్తుక్కు విరోధియుమెన్నై. ఇన్నమస్సు, తాన్ కాకాక్షిన్యాయత్తాలే పూర్వోత్తర పదఙ్గళిల్ చొల్లుకిఱ స్వరూప ప్రాప్యఙ్గళినుడైయ విరోధికళైక్కళిక్కక్కడవతాయిఱే యిరుప్పతు.

౮౫. ఇవ్విరోధిత్రయముమ్ కళికైయావతు తానే తెన్న, అతు తన్నైయడైవే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ మేల్ మూన్ఱువాక్యత్తాలే. (స్వరూ

---

౮౪. మేలుక్కవతారికై (అమ్మూన్ఱుమిత్యాది). ఉక్తార్థత్తై విశదీకరిక్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాది), ఇత్తాలెన్ఱతు- ఇన్నమస్సాలెన్ఱపడి. ప్రథమపదత్తిలెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తిల్ ప్రథమమాన ప్రణవత్తిలెన్ఱపడి. స్వరూపత్తుక్కెన్ఱతు - భగవదనన్యార్హశేషత్వస్వరూపత్తుక్కెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - నమః పదత్తిలెన్ఱపడి. అర్థమాక సిద్ధిక్కిఱవెన్ఱతు - ఇప్పదత్తుక్కు వాచ్యార్థమాన స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తియాకిఱ అర్థబలత్తాలే సిద్ధిక్కిఱవెన్ఱపడి. ఉత్తరపదత్తిలెన్ఱతు-నమః పదోత్తరమాన నారాయణపదత్తిలెన్ఱపడి. ఇన్నమస్సుతాన్ ఏకదేశస్థమాయిరుక్క స్వరూపాది విరోధిత్రయత్తైయుమ్ కళిక్కిఱపడి తానెఙ్ఙనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇన్నమస్సుతానిత్యాది). కాకాక్షిన్యాయత్తాలేయెన్ఱతు - కాకత్తుక్కు నేత్రగోళకమొన్ఱాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ అతుతానే ఇరణ్డు పార్శ్వత్తిలేయుమ్ సఞ్చరిక్కుమాపోలే, మధ్యస్థమానపదమ్ పూర్వోత్తరపదఙ్గళోడే అన్వయిక్కై. పూర్వోత్తరపదఙ్గళిలెన్ఱతు - తనక్కు పూర్వపదమాన ప్రణవత్తిలుముత్తరపదమాన నారాయణపదత్తిలుమెన్ఱపడి.

౮౫. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్విరోధిత్రయమిత్యాది). అతుతన్నైయెన్ఱతు-

మూ.—౮౫. స్వరూపవిరోధికళ్ళై యావతు – (౧) "యానేనీయెన్నుడైమైయుమ్‌నీయే" ఎన్గిఱుకై; ఉపాయవిరోధికళ్ళై యావతు–(౨) "కళైవాన్‌తున్బమ్‌కళైయాతొழிవాయ్ కళైకణ్ మఱ్ఱిలేన్" ఎన్గిఱుకై; ప్రాప్యవిరోధికళ్ళై

పవిరోధిఇత్యాది). అతావతు–స్వరూపత్తుక్కు–విరోధి (౧) "యానేయెన్తనతే" ఎన్గిఱుకై–యాకైయాలే, అతుకళ్ళై యావతు–(౧) "యానే నీయెన్నుడైమైయుమ్ నీయే" ఎన్ఱు ఆత్మాత్మీయఙ్గళిరణ్డుమ్ అత్తలైక్కు ప్రకారతయా శేషమెన్గిఱుకై–యెన్నై. (ఉపాయవిరోధిఇత్యాది). అతావతు–ఉపాయత్తుక్కు–విరోధి స్వరక్షణే స్వాన్వయమాకైయాలే, అతుకళ్ళై యావతు(౨) "కళైవాన్‌తున్బమ్‌కళైయాతొழிవాయ్‌కళైకణ్ మఱ్ఱిలేన్" ఎన్ఱు–దుఃఖత్తైప్పోక్కు–వాయ్, పోక్కాతొழிవాయ్, వేఱొరురక్షకవస్తువైయుడైయేనల్లేనెన్గిఱుకై–యెన్నై. (ప్రాప్యవిరోధియిత్యాది). అతావతు–ప్రాప్యత్తుక్కు–విరోధిస్వప్రయోజనబుద్ధియాకైయాలే, అతుకళ్ళై

అవ్విరోధిత్రయనివృత్తియై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వరూపత్తుక్కెన్నతు – ప్రణవోక్తమాన అనన్యార్హ శేషత్వమాకిఱ స్వరూపజ్ఞానత్తుక్కెన్నపడి. యానేయెన్తనతేయెన్గిఱుకై–యాలేయెన్నతు – యానే యానే యెన్గిఱుకైయుమ్, ఇతు ఎన్తనతేయెన్గిఱుకైయుమాకైయాలే యెన్నపడి. అతువెన్నతు – అవ్విరణ్డాకారముమెన్నపడి. యానేనీ యెన్నుడైమైయుమ్ నీయేయెన్నతు – యానుమ్‌నీయే, ఎన్నుడైమైయుమ్ నీయేయెన్నపడి. ఆత్మాత్మీయఙ్గళెన్నతు – తానుమ్ తన్నుడైమైయుమెన్నపడి. అత్తలైక్కు ప్రకారతయా శేషమెన్గిఱుకైయెన్నతు – (౩) "తత్సర్వం వై హరేస్తనుః" ఎన్గిఱపడియే చేతనాచేతనఙ్గళిరణ్డుమ్ ఈశ్వరనుక్కు శరీరతయా శేషమాకైయాలే, తానుమ్ తన్నుడైమైయుమ్ అవనుక్కు శరీరతయా శేషమెన్గిఱుకైయెన్నధ్యవసిత్తిరుక్కైయెన్నపడి. ఉపాయత్తుక్కెన్నతు – ఉపాయాధ్యవసాయత్తుక్కెన్నపడి. కళైకణెన్నతు – పిడిప్పాన ఇడమాయ్, రక్షకమెన్గిఱతు. మఱ్ఱైనఙ్గామఙ్గళెన్నతు –

---

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౯. (౨) తి-వాయ్-౫-౮-౮. (౩) వి-పు-౧-౨౨-౩౮-

మూ.— యావతు - (౧)“మర్రైనజ్ఞామజ్గళ్ మార్రు”ఎన్ఱిరుక్కై.

రా. “మః”ఎన్గైస్వరూపనాశమ్; “నమః”ఎన్గై స్వరూపోజ్జీవనమ్.

యావతు-(౧) “మర్రైనజ్ఞామజ్గళ్ మార్రు” ఎన్ఱు - ఉన్నుకప్పుక్కుప్పుఅమ్మాన ఎజ్గళుడైయ ఆత్మైయైప్పేక్కు ఎన్ఱిరుక్కైయెన్గై.

రా. ఇప్పడిస్వరూపోపాయ పురుషార్థజ్గళ్ మూన్ఱుక్కుమ్ విరోధియాకిఱతు ఇవనుడైయ అహఙ్కార మమకారజ్గళాకైయాలే, అతినుడైయ క్రౌర్యత్తైయుమ్ తన్నివృత్తియిలుణ్డాన నన్మైయైయు మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మః ఎన్గై స్వరూపనాశమ్ నమః ఎన్గై స్వరూపోజ్జీవనమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - (౨) “చేతనస్యయదామమ్యం స్వస్మిన్ స్వీయేచవస్తుని। మమఇత్యక్షరద్వన్ద్వం తదామమ్యస్యవాచకమ్”ఎన్గిఱపడియే-మః - ఎన్గిఱ ఇతిలే అహఙ్కార మమకారజ్గళిరణ్డుముణ్డాకైయాలే అతిలే అన్వితనాకై, ఇవ్వాత్మావినుడైయ స్వరూపత్తుక్కు నాశమ్, నమః- ఎన్ఱు అతిలన్వయమర్రిరుక్కై స్వరూపత్తుక్కు ఉజ్జీ

ఉన్నుడైయ అభిమానత్తుక్కు వేఱుపట్ట నమ్ముడైయకామజ్గళైయెన్ఱపడి. ఇరుక్కైయెన్ఱతు - ప్రార్థిత్తుక్కొణ్డిరుక్కైయెన్ఱపడి.

రా. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - మున్బుశొన్నపడియెన్ఱపడి. అతినుడైయవెన్ఱతు - అహఙ్కార మమకారజ్గళినుడైయవెన్ఱపడి. తన్నివృత్తియిలెన్ఱతు - అహఙ్కార మమకారజ్గళినుడైయ నివృత్తియిలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). మమ్యమెన్ఱతు - మమకారమెన్ఱపడి. మమ ఇత్యక్షరద్వన్ద్వం తదామమ్యస్యవాచకమెన్ఱతు - “అహంమమ” ఎన్గిఱపోతుమ్, “ఇదంమమ” ఎన్గిఱపోతుమ్, అహం ఇదం శబ్దజ్గళన్ఱు మమకారవాచకమ్, ఇరణ్డిడత్తిలుమ్ “మమ” ఎన్గిఱ శబ్దమే మమకారవాచకమెన్ఱపడి. ఇవ్విడత్తిలహఙ్కారశబ్దార్థమ్ ఉపదేశగమ్యమ్. అతిలెన్ఱతు-అహఙ్కార మమకారజ్గళిలెన్ఱపడి. ఉజ్జీవనమెన్ఱతు - ఉత్కృష్టమావ

---

(౧) తి-పా-౨౯. (౨) భగవచ్ఛాస్త్రే-

మూ.—౯౭. ఇతుతాన్ స్వరూపత్తైయుమ్ ఉపాయత్తైయుమ్ఫలత్తైయుమ్ కాట్టుమ్.

౯౬. (౧) “ తోళ్లై విల్లిమఙ్గలమ్ తోழுమ్” ఎన్గైయాలే వనమెన్గై. (౨)“ద్వ్యక్షరస్తు భవేన్మృత్యు(స్త్ర్య)క్షరం బ్రహ్మణః పదమ్। మమేతి ద్వ్యక్షరోమృత్యు ర్నమమేతిచ శాశ్వతమ్”ఎన్నక్కడవతిఱే.

౯౭. ఇప్పడి స్వరూపోపాయ పురుషార్థ విరోధికళై కళ్ళత్తిక్కిఅవళవన్ఱిక్కే ఇన్నమస్సుతాన్ స్వరూపాదిత్రయత్తైయుమ్ ప్రకాశిప్పిక్కుమెన్గిఱార్ (ఇతుతాన్స్వరూపత్తైయుమ్ ఉపాయత్తైయుమ్ఫలత్తైయుమ్ కాట్టుమ్) ఎన్ఱు.

౯౮. ఇతుతన్నై యుపపాదిక్కిఱార్ మేల్ మూన్ఱువాక్యత్తాలే. (తోళ్లై విల్లిమఙ్గలమిత్యాది). అతావతు - “ తోళ్లై విల్లిమఙ్గలమ్ తో

జీవనమెన్ఱపడి. ఉక్తార్థత్తిల్ ప్రమాణమ్కాట్టుకిఱార్ (ద్వ్యక్షరస్త్విత్యాది). ద్వ్యక్షరస్తుఎన్ఱతు - ద్వ్యక్షర ఏవ ఎన్ఱపడి. మృత్యుః - మారకమెన్ఱపడి. బ్రహ్మణః పదమెన్ఱతు - బ్రహ్మత్తుక్కు ప్రాప్యమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి. ఇచ్చేతననుడైయ ఉజ్జీవనార్థమిఱే ఈశ్వరన్ కృషిపణ్ణుకిఱతు, అన్దకృషిఫలమిఱే ఇతు, ఆకైయాలే, బ్రహ్మత్తుక్కు ప్రాప్యమెన్నక్కురైయిల్లై. ఇవన్ “అహం నమమ” ఎన్ఱవన్ఱిఱే అవన్సత్తైపెఱ్ఱావతుమ్. అన్ఱిక్కే, పదమెన్ఱతు - పదప్రదమెన్ఱపడియాకవుమామ్. ఇప్పడి బాధకమాకవుమ్ అనుకూలమాకవుమ్ శొల్లప్పడుకిఱ ద్వ్యక్షరత్ర్యక్షరఙ్గళ్ తానెవైయెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మమేతీత్యాదియాల్). చ ఎన్ఱతు-త్ర్యక్షరశ్చ ఎన్ఱపడి. శాశ్వతమెన్ఱతు - శాశ్వతప్రదమెన్ఱపడి.

౯౭. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - కీழ్చ్చొన్నపడియేయెన్ఱపడి. కళ్ళత్తిక్కిఅవళవన్ఱిక్కే యెన్ఱతు - కళ్ళత్తిక్కిఅమాత్తిరమన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి.

౯౮. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతన్నైయిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతి

(౧) తి-వాయ్-౬-౫-౧. (౨) భార-శాన్తి-౧౪-౪-అశ్వ-౫౧-౩౦.

మూ.— స్వరూపమ్ శొల్లిత్తు; (౧) "వేఙ్గడత్తుఱైవార్క్కు నమః" ఎన్గైయాలే ఉపాయమ్ శొల్లిత్తు; (౨) "అన్ఱితొழுమ్ శొల్" ఎన్గైయాలే ఫలమ్ శొల్లిత్తు.

ழுమ్" ఎన్ఱు అవనుకన్దరుళిన నిలత్తళవుమ్ శెల్ల శేషమాయిరుక్కుమ్పడియై చ్చొల్లుకిఱవళవిల్ "తొழுమ్" ఎన్ఱు నమస్కారత్తై చ్చొల్లుకైయాలే స్వరూపమ్ శొల్లిత్తెన్గై. (వేఙ్గడత్తిత్యాది). అతావతు- "వేఙ్గడత్తుఱైవార్క్కు నమః" ఎన్ఱు-తిరువేఙ్గడముడైయానుక్కు శేషమ్ నాన్, ఎనక్కురియేనల్లేన్ ఎన్ఱు స్వరక్షణత్తిల్ ప్రాప్తియిల్లాత స్వరూపపారతన్త్ర్యత్తై చ్చొల్లుకైయాలే అవనేయుపాయమెన్నుమిడమ్ సిద్ధిక్కైయాలే ఉపాయమ్ శొల్లిత్తెన్గై. (అన్ఱితొழுమ్శొల్లిత్యాది). అతావతు-"అన్ఱితొழுమ్శొల్"ఎన్ఱు-దాస్యగసమతిశయిత్తాల్ అతినుడైయ చరమదశైయిలే శొల్లక్కడవ "తొழுమ్శొల్"ఎన్ఱు నమశ్శబ్దత్తై చ్చొల్లుకైయాలే ఫలమ్ శొల్లిత్తెన్గై.

త్యాది). శొల్లుకిఱవళవిలెన్ఱతు - శొల్లుకిఱపోతెన్ఱపడి. నమశ్శబ్దమ్ స్వరూపత్తైక్కాట్టుమోవెన్నిల్; ప్రణవోక్తమాన అనన్యార్హశేషత్వమ్, తనక్కువిరోధియాన అన్యరిలే అన్యతమనాన స్వశేషత్వమ్పోయ్ స్ఫుటమాకప్రకాశిప్పతు ఇన్నమస్సిలేయాకైయాలే, ఇన్నమస్సు స్వరూపత్తైక్కాట్టుమ్. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సిద్ధిక్కైయాలేయెన్ఱతు-స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తిరూపార్థబలత్తాలే సిద్ధిక్కైయాలేయెన్ఱపడి. అతావతు-స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ నివర్తిత్తపోతే స్వరక్షణేస్వాన్వయమ్ నివర్తిక్కైయాలే, అనన్తరమ్ స్వరక్షణత్తిల్ స్వశేషియాన ఈశ్వరన్ కైపార్త్తిరుక్కైయాకిఱ పారతన్త్ర్యమ్ సిద్ధిత్తవనన్తరమ్ అవనేయుపాయమెన్నుమిడమ్ సిద్ధిక్కై. "అన్ఱితొழுమ్"ఇత్యాది మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇచ్చేతనన్ ఎమ్బెరుమాన్ విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తిల్ ఇవనుక్కు స్వప్రయోజనబుద్ధినివర్తిత్తాలొழிయ ఈశ్వరనుక్కు ప్రయోజనమాకమాట్టామైయాలే, ఇన్నమశ్శబ్దమ్ తదేకభోగిత్వవిరోధియాన ఇచ్చేతననుడైయ స్వ

---

(౧) తి-వాయ్-3 3-౬ (౨) తి-వాయ్-౧౦-౫-౭.

మూ.—౮౯.   (౧) "ఉన్ఱతు మున్నడియార్క్కడిమై" ఎన్గైయాలే

ఇతిలే భాగవత శేషత్వమనుసన్ధేయమ్.

౯౦.   ఇతు అకారత్తిలే యెన్ఱుమ్శొల్లువర్కళ్;

---

౮౯. ఇప్పదత్తిలే తదీయశేషత్వముమ్ అర్థమాకవనుసన్ధేయమాకైయాలే అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉన్ఱతుమెన్ఱుతుడఙ్గి). అతావతు—"నిన్తిరువెట్టెழుత్తుమ్కఱ్ఱు నానుఱ్ఱతు మున్నడియార్క్కడిమై" ఎన్ఱు-తిరుమన్త్రమ్కఱ్ఱాల్ నానుఱ్ఱతుమున్నడియార్క్కడిమై ఎన్ను మివ్వర్థత్తిలే ఎన్గిఱపడియే అహఙ్కారమమకారఙ్గళ్ నివృత్తమాయ్భగవచ్ఛేషత్వమ్ ఉళ్ళపడిప్రకాశిక్కిఱ ఇన్నమస్సిలే తత్కాష్ఠైయాన భాగవతశేషత్వమ్ అనుసన్ధిక్కవేణ్డుమెన్గై.

౯౦. ఇప్పడి అర్థమాక వనుసన్ధిక్కప్పడుమ్ భాగవత శేషత్వన్దాన్ ఇన్నమస్సిలన్ఱిక్కే-స్థలాన్తరఙ్గళిలేశొల్లువారుముణ్డాకైయాలే అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతు అకారత్తిలేయెన్ఱుమ్ శొల్లువర్కళ్ ఉకారత్తిలే యెన్ఱుమ్శొల్లువర్కళ్) ఎన్ఱు. అతావతు - చతుర్థియాలే ఆత్మావినుడైయ భగవచ్ఛేషత్వత్తై చ్చొల్లుకైయాలే, భగవచ్ఛేషత్వకాష్ఠైయాన ఇన్దభాగవతశేషత్వానుసన్ధానమ్ అకారత్తిలేయెన్ఱుమ్ శిలర్శొల్లువర్కళ్ అనన్యార్హ శేషత్వత్తుక్కల్లై తదీయశేషత్వ పర్య

భోగబుద్ధియై క్కలైత్తు అవ్వ్రీతియాలే తదేకభోగమాన కైఙ్కర్యత్తైక్కాట్టుమ్.

౮౯. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పదత్తిలిత్యాది). ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - ఇన్నమః పదత్తిలెన్ఱపడి. అర్థమాకవెన్ఱతు-అర్థబలత్తాలేయెన్ఱపడి; అతావతు - తదీయపర్యన్తమానాల్లలతు స్వరూపసిద్ధియిల్లాత భగవదనన్యార్హ శేషత్వరూప అర్థబలత్తాలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉన్ఱతుమ్- ఉఱ్ఱియిరున్దతు మెన్ఱపడి. తత్కాష్ఠైయానవెన్ఱతు - భగవచ్ఛేషత్వసీమాభూమియానవెన్ఱపడి.

౯౦. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

---

(౧) తి-మొ-౮-౧౦-౩.

మూ.— ఉకారత్తిలే యెన్నుమ్ శొల్లువర్కళ్.

న్తమాక నిత్తైయాకైయాలే అనన్యార్హత్వ ప్రతిపాదకమాన ఉకారత్తిలేయెన్నుమ్ శిలర్ శొల్లువర్కళ్ ఎన్నై. అర్థమాకైయాలే అవ్వవ స్థలఙ్గళిలుమ్ శొల్లలాయిరున్దతేయాకిలుమ్ కన్దల్ కళిన్దవిడత్తిలే శొల్లుకైయే ఉచితమెన్ఱు కరుత్తు.

అకారమ్ భగవచ్ఛేషత్వవాచియాకైయాలే, అన్దభగవచ్ఛేషత్వమ్ భాగవతశేషత్వపర్యన్తమాయల్లతిరామైయాలే, ఇవ్వుకారత్తిలే భాగవతశేషత్వమ్ అర్థబలత్తాలే అనుసన్ధేయమాకక్కడవదిల్లై, భగవచ్ఛేషత్వత్తినుడైయ అనన్యార్హత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱ ఉకారత్తిలర్థబలత్తాలే భాగవతశేషత్వమనుసన్ధేయమామ్పడి యెఙ్ఙనేయెన్నిల్; భగవచ్ఛేషత్వత్తినుడైయ అనన్యార్హవాచియాయ్, అవ్వళియాలే అన్యశేషత్వనివర్తకమాన ఇవ్వుకారత్తాలే భాగవతశేషత్వముమ్ అన్యశేషత్వేన తళ్ళుణ్ణుమాకిల్ అకారత్తాలే శొల్లప్పట్ట తదీయశేషత్వపర్యన్తమాన తచ్ఛేషత్వత్తినుడైయ అనన్యార్హత్వవాచియాకవేణ్టామైయాలే, భాగవతశేషత్వత్తైయుమఙ్గీకరిత్తు, తత్పర్యన్తమాన భగవచ్ఛేషత్వత్తినుడైయ అనన్యార్హత్వవాచియాకవేణ్డుకైయాలే, ఉకారముమ్స్వార్థమాన అనన్యార్హత్వమాకిఱ అర్థబలత్తాలే భాగవతశేషత్వత్తైచ్చొల్లక్కడవదిల్లై.

అకారోకారఙ్గళిరణ్డిలుమ్ భాగవతశేషత్వమ్ తోన్ఱవల్లదాయిరుక్క, పిళ్ళైలోకాచార్యర్ నమస్సిలే అనుసన్ధేయమెన్ఱు అరుళిచ్చెయ్కిఱతు ఎన్కొణ్డెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అర్థమాకైయాలేయిత్యాదియాల్). అర్థమాకైయాలేయెన్ఱతు - శబ్దశక్త్యావన్ఱిక్కే అర్థబలత్తాలే శొల్లుమతాకైయాలేయెన్ఱపడి. అవ్వవెన్ఱతు-అన్దన్దవెన్ఱపడి. అతావతు - అకారోకారఙ్గళిలేయెన్ఱపడి. కన్దల్ కళిన్దవిడత్తేయెన్ఱతు-కన్దలెన్ఱతు-జీర్ణవస్త్రమాయ్, అత్తాలే అనుపయోగిత్వత్తైయుమ్, త్యాగత్తిల్ వ్యసనహేతువాకామైయైయుమ్, అవశ్యమ్ త్యాజ్యమెన్నుమత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. (౧) “ జీర్ణమివ వస్త్రం సుఖేనేమాం ప్రకృతిం స్థూలసూక్ష్మరూపామ్ ” ఎన్ఱు, ఇప్పడియిరున్దుళ్ళ జీర్ణవస్త్రత్తై దృష్టాన్తమాక్కి, అతుక్కు ఉపమేయమాక ప్రకృతియైచ్చొన్నాఱ్పోలే,

---

(౧) ౫-౮-౧.

మూ.—౯౧. ఈశ్వరన్ తనక్కేయాయిరుక్కుమ్; అచిత్తుపిఱర్క్కే యాయిరుక్కుమ్; ఆత్మా తనక్కుమ్ పిఱర్క్కుమ్ పొతువాయిరుక్కుమెన్ఱు ముప్పట్టనినైవు.

---

౯౧. ఇన్నమస్సుక్కు ప్పూర్వత్తిల్ అన్వ ప్రతిపత్తియైప్పఱ్ఱ ఇతిల్ పిఱన్ద ప్రతిపత్తిక్కుణ్డాన వాశియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఈశ్వరన్ తనక్కేయాయిరుక్కుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – (౧) "స్వరూపం స్వాతన్త్ర్యం భగవతః" ఎన్గిఱపడియే స్వాతన్త్ర్యమే స్వరూపమాన ఈశ్వరన్ స్వార్థపరనాయే యిరుక్కుమ్, చైతన్యరహితమాకైయాలే తనక్కెన్నైక్కు యోగ్యతై యిన్ఱిక్కే పారతన్త్ర్యస్వరూపమా యిరుక్కుమ్ అచిత్తు పరార్థమాయేయిరుక్కుమ్, చతుర్థియిల్ శొన్న శేషత్వత్తైయుమ్, మకారత్తిల్ శొన్న జ్ఞాతృత్వత్తైయుముడైయనాన ఆత్మా జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే స్వార్థత్తైక్కుమ్, శేషత్వత్తాలే పరార్థత్తైక్కుమ్ పొతువాయిరుక్కుమెన్ఱు, నమస్సుక్కుప్పూర్వపదత్తిల్ అన్వప్రతిపత్తి;

ఇష్టుమ్ ఉపమేయమాక ప్రకృతిసమ్బన్ధకార్యఙ్గళాన అహఙ్కారమమకారఙ్గళైచ్చొల్లి, అతుకళ్ఱిన్దవిడత్తిలే యెన్ఱపడి.

౯౧. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నమస్సుక్కిత్యాది). పూర్వత్తిలెన్ఱతు - ప్రణవత్తిలెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు - ఇన్నమః పదత్తిలెన్ఱపడి. వాశియైయెన్ఱతు - అతిశయత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వాతన్త్ర్యమెన్ఱతు - స్వాధీనప్రవృత్తి నివృత్తికనాయిరుక్కైయెన్ఱపడి. స్వార్థపరనాయేయిరుక్కుమెన్ఱతు – స్వప్రయోజనపరనాయేయిరుక్కుమెన్ఱపడి. పరతన్త్రస్వరూపమాయేయిరుక్కుమెన్ఱతు - పరాధీనమాయేయిరుక్కుమెన్ఱపడి. పరార్థమాయేయిరుక్కుమెన్ఱతు - పరనుక్కత్తాన్ ప్రయోజనమాయేయిరుక్కుమెన్ఱపడి. జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే యెన్ఱతు – జ్ఞానాశ్రయత్వమాకిఱ హేతుబలత్తాలే యెన్ఱపడి. స్వార్థత్తైక్కుమెన్ఱతు - స్వప్రయోజనపరనాకైక్కుమెన్ఱపడి. శేషత్వబలత్తాలేయెన్ఱతు - శేషత్వమాకిఱ హేతుబలత్తాలేయెన్ఱపడి. పరార్థత్తై

---

(౧) శ్రీగుణరత్నకో-

మూ.— అజ్ఞనన్ఱిక్కే, అచిత్తైప్పోలే (౧) * తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళవేణుమెన్గిఱతు నమస్సాల్.

అప్పడియన్ఱిక్కే, పరార్థైకవేషమానవచిత్తుప్పోలే (౧) “తనక్కేయాకవెనైక్కొళ్ళుమీతే” ఎన్గిఱపడియే అత్తలైక్కే రసమామ్పడి వినియోగమ్కొళ్ళ వేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱతు ఇన్నమస్సాలే యెన్గై.

క్కెన్ఱతు - పరనుడైయ ప్రయోజనమ్ తనక్కు ప్రయోజనమాయిరుక్కుమెన్ఱపడి.

ఇవ్విడత్తిల్ ప్రయోగఙ్గళుమ్-ఈశ్వరః స్వప్రయోజనైకపరః, కేవల స్వతన్త్రత్వాత్, రాజవత్; ఈశ్వరః కేవల స్వతన్త్రః, శేషత్వశూన్యత్వేసతి జ్ఞాతృత్వాత్, రాజవత్, అచిత్ పరార్థైకవేషః, కేవలపరతన్త్రత్వాత్, రాజరథవత్. అచిత్ పారతన్త్ర్యైకాశ్రయః, జడత్వాత్, రాజరథవత్. చేతనః స్వతన్త్రః, జ్ఞాతృత్వాత్, ఈశ్వరవత్; చేతనః స్వార్థపరః, స్వతన్త్రత్వాత్, ఈశ్వరవత్; చేతనః పరతన్త్రః, శేషత్వాత్, అచిద్వత్; చేతనః పరార్థపరః, పరతన్త్రత్వాత్, అచిద్వత్; ఎన్ఱు.

అప్పడి యన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - స్వార్థతైక్కుమ్ పరార్థతైక్కుమ్ పొతువాయిరుక్కైయన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. పరార్థైకవేషమానవెన్ఱతు - పరనుడైయప్రయోజనార్థమాయిరుక్కైయే వేషమానవెన్ఱపడి. తనక్కేయాకవెన్ఱతు - అవనుక్కేయాకవుమన్ఱిక్కే అవనుక్కుమ్ తనక్కుమాకవుమన్ఱిక్కే, తనక్కేయాకవెన్ఱపడి. ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్గళ్ చేతననుక్కే పురుషార్థఙ్గళాయిరుక్కుమ్, ఉపాసకప్రపన్నరిరువరుమ్ పణ్ణుమ్ భగవత్కైఙ్కర్యమ్ చేతనేశ్వరరిరువర్క్కుమ్ పురుషార్థమాయిరుక్కుమ్, సిద్ధసాధననిష్ఠన్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమ్ అవనుక్కే పురుషార్థమాయిరుక్కుమ్; ఆకైయాలే ప్రణవనమస్సుక్కళాలే సుశిక్షితమాన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానముడైయ వధికారిక్కు, ఈశ్వరన్ తన్ముకమలర్త్తిక్కేయుఱుప్పాక త్తన్నై స్వాభిమతకైఙ్కర్యఙ్గళిలే అచిత్తైప్పోలే వినియోగమ్ కొళ్ళకై తనక్కుప్పురుషార్థతయా ప్రార్థనీయమాకక్కడవతెన్ఱతాయిత్తు. రసమామ్పడియెన్ఱతు - ఆనన్దమామ్పడియెన్ఱపడి.

---

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౪.

మూ.—౫౩. అతావతు - భోగదశైయిలీశ్వరనఴిక్కుమ్బోతు నోక్కవేణుమెన్ఱఴియాతొఴికై.

---

౫౩. "తనక్కేయాక" ఎన్ఱత్తై యుపపాదిక్కిఱార్ (అతావతు)ఎన్ఱుతుడఙ్గి. ఇత్తాల్-అత్తలైక్కేఱ్ఱ సమాప్పడి వినియోగప్పడుకై యావతు-తన్నోడే కలన్ద పరిమాఱున్దశైయిల్ భోక్తావాన ఈశ్వరన్ (౧) "ఆట్కొళ్వానొత్తెన్నుయిరుణ్డమాయన్" ఎన్గిఱపడియే అడిమై కొళ్వాఱ్ఱైప్పోలే పుకున్ద తన్ వ్యామోహత్తాలే తాఴనిన్ఱు పరిమాఱి ఇత్తలైయిల్ శేషత్వత్తై యఴిక్కుమ్బోతు "నమ్ శేషత్వత్తై నామ్ నోక్కవేణుమ్" ఎన్ఱు నైచ్యమ్భావిత్తిఱాయ్త్తు అవన్ భోగత్తై యఴియా తొఴిక్కైయెన్గై.

---

౫౩. మేలుక్కవతారికై (తనక్కేయాకవిత్యాది). మూలార్థమ్ (ఇత్తాలిత్యాది). ఇత్తాలెన్ఱతు - ఇన్నమస్సాలెన్ఱపడి. అత్తలైక్కేఱ్ఱ సమాప్పడి యెన్ఱతు- ఈశ్వరనుక్కే ఉకప్పాప్పడియెన్ఱపడి. కలన్దపరిమాఱుమ్ దశైయిలెన్ఱతు - కలక్కుమ్ దశైయిలెన్ఱపడి. తాఴనిన్ఱతు - శేషత్వత్తిలే నిన్ఱెన్ఱపడి. పరిమాఱియెన్ఱతు - అనుభవిత్తెన్ఱపడి. ఇత్తలైయిలెన్ఱతు - ఇచ్చేతననిడత్తిలెన్ఱపడి. శేషత్వత్తైయఴిక్కుమ్బోతెన్ఱతు - ఇవన్ పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కుత్తాన్ ప్రతిసంబన్ధియాకైయన్ఱిక్కే తాన్ పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కు ఇవనై ప్రతిసమ్బన్ధియాక్కుమ్బోతెన్ఱపడి. నమ్ శేషత్వత్తై నామ్నోక్కవేణుమెన్ఱతు- నామ్పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కు అవనై ప్రతిసమ్బన్ధియాక్కవేణుమెన్ఱపడి. నైచ్యమ్భావిత్తిఱాయ్త్తెన్ఱతు - తన్నుడైయ తాఴ్చ్చియై అభినయిత్తు ప్పిన్వాఙ్గియెన్ఱపడి. అవన్ భోగత్తైయెన్ఱతు - అవన్ ముఖవికాసత్తైయెన్ఱపడి. "నమ్ శేషత్వత్తై నామ్ నోక్కిక్కొళ్ళవేణుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ స్వస్వరూపత్తిల్ మమకారముమ్, స్వరక్షణే స్వాన్వయముమ్ తోన్ఱుకైయాలే, అవ్విరణ్డుమ్ స్వాతన్త్ర్య కార్యమాకైయాలే, అవ్విరణ్డుముణ్డానపోతే ఇవన్ శేషత్వమఴిన్దువిడుకైయాలే, "నైచ్యమ్భావిత్తు" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. "నమ్ శేషత్వత్తై నామ్నోక్కిక్కొళ్ళవేణుమ్"ఎన్ఱు నినైయాతే,అవన్ పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కుత్తాన్ ప్రతిసమ్బన్ధియాయ్ అవన్ ముఖవికాసమ్ పిఱప్పిత్తాలాయి

---

(౧) తి-వాయ్-౫-౬-౭.

మూ.—౯౩. అర్థిక్కైక్కు హేతు కీழ్ శొల్లిఱ్ఱు, మేలుమ్‌శొల్లుమ్.

---

౯౩. ఇప్పడి ఇవనర్థిక్కైక్కు హేతువెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అర్థిక్కైక్కు-హేతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఈశ్వరన్ మేల్ విழுన్దువినియోగఙ్గొళ్ళుకిఱ దశైయిలే ఇవన్ నైచ్యమ్ భావిత్తిరాయ్‌త్తు అవన్ భోగత్తైయర్థిక్కైక్కు హేతు, “శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమ్” ఎన్నైయాలే కీழ్ ప్రణవత్తిలే శొల్లిఱ్ఱు, చతుర్థియిలే కిఙ్కరస్వభావనాకచ్చొల్లుకైయాలే మేలిల్ పదత్తిలుమ్ శొల్లుమెన్నై.

ఱ్ఱు ఇవనుడైయపరాతిశయాధాయకత్వరూపమాన శేషత్వమ్ జీవిప్పతుమ్, స్వరూపవిరోధియాన అహఙ్కారమమకారఙ్గళిరణ్డుమ్ నశిప్పతుమ్. ఆనాల్, (౧) “భక్తానామ్” ఎన్నిఱపడియే, అవనివనుక్కొయిరుక్కుమిరుప్పావతెన్నెన్నిల్, ఇవనుడైయ స్వరూపత్తుక్కు అనురూపమాక వినియోగప్పడుకై. అతావతు-ఇవ్వధికారి తన్నిడత్తిలే నిరతిశయప్రీతిమానాకైయాలే, “ఎన్నైన్ఱత్తన్ ముఖమలర్ త్తిక్కొయుప్పాక వినియోగమ్ కొళ్వానెమ్బెరుమాన్” ఎన్నునినైత్తవళవిలే ఎమ్బెరుమాన్ ఇవన్ నినైత్తపడి వినియోగమ్‌కొళ్ళుకై. ఇప్పడి కొళ్ళాతపోతు ఇవన్ భక్తనుమల్లన్; అవన్ స్వరూపానురూపమాక అడిమై కొళ్వానుమల్లన్.

౯౩, మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - నమ్ శేషత్వత్తై నామ్ నోక్కిక్కొళ్ళవేణుమెన్ఱపడి. అర్థిక్కైక్కెన్ఱతు - అవన్ భోగత్తైయర్థిక్కైక్కెన్ఱపడి. మేలిల్ పదత్తిలుమెన్ఱతు - నారాయణపదత్తిలుమెన్ఱపడి.

ప్రణవత్తిలుమ్ నారాయణపదత్తిలుమ్ తాదర్థ్యముమ్, తాదర్థ్యానురూపమాన వృత్తివిశేషత్తైయుమిఱే శొల్లిఱ్ఱు; ఇవ్విరణ్డుమ్ అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కుప్పామత్తనైయల్లతు అవన్ ముఖమలర్త్తియైయర్థిక్కైక్కు హేతువామో వెన్నిల్; చతుర్థియిల్ శొల్లప్పట్ట తాదర్థ్యత్తిన్ మేల్ వన్ద ఉకారమ్, (౨) “నహింస్యాత్సర్వాభూతాని” ఎన్నిఱ సామాన్యవిధి (౩) “అగ్నీషోమీయం పశుమాలభేత” ఎన్నిఱ విధి ప్రాప్తమాన హింసైయై నిషేధిక్కమాట్టాతాప్పోలే, మకారత్తిల్ జ్ఞాతృత్వబలాయాత స్వస్వాతన్త్ర్య

---

(౧) జి-స్తో-౫. (౨) యజు- (౩) యజు-

మూ.—౯౪. ఇన్నిన్నైవు పిఱన్దపోతే కృతకృత్యర్;

౯౪. ఇని ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియినుడైయ వైభవత్తై ప్పలపడియాక వరుళిచ్చెయ్యా నిన్ఱుకొణ్డు ఇప్పదత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ మేల్. (ఇన్నినైవుపిఱన్దపోతే కృతకృత్యన్) ఎన్ఱతు-(౧) "తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళవేణుమ్" ఎన్ఱుమివ్వత్యన్త పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తి పిఱన్దపోతే తన్నుడైయ హితత్తుక్కుడలాకచ్చెయ్యవేణ్డువతెల్లామ్ శెయ్తు తలైక్కట్టినవనెన్నై.

నివృత్తిశైచ్చొల్లమాట్టామైయాలుమ్, మేల్ నారాయణపదత్తిల్ వ్యక్తచతుర్థియాలే శొల్లప్పట్ట కైఙ్కర్యముమ్ తాదర్థ్యశేషమాయ్వన్దతాకైయాలే జ్ఞాతృత్వత్తాల్ వన్ద స్వస్వాతన్త్ర్యవిరుద్ధమాకైయాలుమ్, ఇరణ్డుమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యసహితమాయ్కొణ్డు "నమ్ శేషత్వత్తైనామ్ నోక్కిక్కొళ్ళవేణుమ్" ఎన్గిఱనినైవైక్కొడత్తు, ఇవనై శేషియాకవైత్తు తాన్ శేషమాయ్నిన్ఱురసిక్కవేణుమెన్గిఱ అవన్ భోగత్తై యర్థిక్కైక్కు హేతువాకైయాలే "అర్థిక్కైక్కు హేతు కీర్త్తై శొల్లిఱ్ఱు మేలుమ్ శొల్లుమ్" ఎన్నక్కుఱైయిల్లై.

౯౪. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - అవనివనైశేషమాయ్వైత్తు వినియోగమ్కొళ్ళవుమామ్, శేషియాకవైత్తు వినియోగమ్కొళ్ళవుమామ్, అతిలొరు నిర్బన్ధమిల్లై. అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కు ద్వారమామతువే ఇవనుక్కుద్దేశ్యమావతెన్ఱుమ్పడియాన అత్యన్తపారతన్త్ర్యమ్ ఇన్నమస్సాలేసిద్ధిత్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ఎమ్పెరుమానివనై శేషియాకవైక్క విశైన్దిరుక్కై - ఇవనుడైయ స్వరూపమాన పారతన్త్ర్యత్తుక్కు ఎల్లైనిలమ్; అవన్ తన్నై ఇవనుక్కు శేషమాక్కికిఱతు-అవనుడైయ నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యత్తుక్కెల్లైనిలమ్. ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియినుడైయవెన్ఱతు - తన్నై శేషియాకవైక్కవిశైయుమ్పడియాన ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియినుడైయ వెన్ఱపడి. పలపడియాకవెన్ఱతు - అన్వయత్తాలుమ్ వ్యతిరేకత్తాలుమెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తైయెన్ఱతు - ఇన్నమఃపదార్థత్తైయెన్ఱపడి. "ఇన్నినైవు" ఇత్యాది మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). హితత్తుక్కెన్ఱతు - ఉపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. నిరుపాధికరక్షకనాన వీశ్వరన్ ఇవను

(౧) తి-వాయ్-౨-౯-౪.

మూ. — ఇన్నినై విల్లాతపోతు ఎల్లాదుష్కృతఙ్గళుమ్ కృతమ్.

(ఇన్నినై విల్లాతపోతు ఎల్లాదుష్కృతఙ్గళుమ్ కృతమ్) ఎన్నతు- ఇప్పారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిల్లాతపోతు (౧) "కిం తేన నకృతంపాపం

దైయ రక్షణత్తిల్ ప్రవర్త్తిక్కైక్కు విరోధియాన స్వరక్షణే స్వాన్వయ హేతువాన స్వస్వాతన్త్ర్యమ్ కళ్ళిన్దు అవనిట్టవళిక్కాక్కుమ్బడి అత్యన్తపారతన్త్ర్యమ్ సిద్ధిత్తవాఱే అవనే § ఉపాయమాకై సిద్ధిక్కైయాలే, ఇవ్వధికారిక్కు స్వరూపానురూపమాన సిద్ధోపాయత్తుక్కు అధికారార్థమాకచ్చెయ్యవేణ్డుమవై యెల్లామ్ శెయ్తుతలైక్కట్టిన వనెన్నైఅతు. "ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్యమ్" ఎన్ఱు విశేషిక్కైయాలే పారతన్త్ర్యమిరణ్డు విధమెన్ఱు తోఱ్ఱుకిఱతు. ఈశ్వరన్ ఇవనై శేషమాకవైత్తు స్వేష్టమాక వినియోగమ్ కొళ్ళుమ్బడిక్కీడానపారతన్త్ర్యముమ్, శేషియాకవైత్తు స్వరసత్తుక్కీడాక వినియోగమ్ కొళ్ళుమ్బడిక్కీడానపారతన్త్ర్యముమ్; ఇతిల్ మున్దినతు పారతన్త్ర్యమెన్ఱుమ్,పిన్దినతు అత్యన్తపారతన్త్ర్యమెన్ఱుమ్శొల్లప్పడుమ్. ఇతిల్ మున్దుఅచ్చొన్నతు - ఇచ్చేతనన్ శేషత్వత్తిల్ నిన్ఱు అవన్ నియమనప్పడియే అవన్ విషయత్తిల్ కిఞ్చిత్కరిత్తు అవనై రసిప్పిక్కైక్కుడలాయిరుక్కుమ్, అనన్తరమ్శొన్నతు - అవన్ నియమనత్తిన్బడియే తాన్ శేషిత్వత్తిల్ నిన్ఱు అవన్పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కుత్తాన్ ప్రతిసంబన్ధియాయ్ అవనై రసిప్పిక్కైక్కు ఉడలాయిరుక్కుమ్. మున్దినపారతన్త్ర్యమ్ శేషత్వప్రయుక్తమ్,అహఙ్కార సహమ్, ఇరణ్డామ్పారతన్త్ర్యమ్ ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యప్రయుక్తమ్, అహఙ్కార గన్ధాసహమ్; ఆకైయాల్, మున్దినపారతన్త్ర్యత్తాల్ ఈశ్వరనుక్కుప్పిఱక్కుమ్ముఖమలర్త్తియిలుఙ్గాట్టిల్, పిన్దినపారతన్త్ర్యత్తాల్ పిఱక్కుమ్ ముఖమలర్త్తి అతిశయితమాయిరుక్కుమ్ ; ఆకైయాలే, ఇప్పారతన్త్ర్యమే నమ్మాచార్యర్కళుక్కు ఆదరణీయమాయిరుక్కుమ్బడి.

మూలమ్ (ఇన్నినైవిల్లాతపోతిత్యాది). మూలార్థమ్ (ఇప్పారతన్త్ర్యత్యాది), ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియిల్లాతపోతెన్ఱతు - ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిల్లాతపోతు, ఆత్మాపహారరూప స్వాతన్త్ర్యప్రతిపత్తినడక్కైయాలే యెన్ఱపడి. పారతన్త్ర్య

§ (పా) ఉపాయమాక. (౧) భార-ఉద్యో-౪౧-౩౪.

మూ. — ఇన్నినైవిలేయెల్లా సుకృతఙ్గళుముణ్డు;
ఇతిన్నిక్కేయిరుక్కప్పణ్ణుమ్ యజ్ఞాదికళుమ్
ప్రాయశ్చిత్తాదికళుమ్ నిష్ప్రయోజనఙ్గళ్;

చోరేణాత్మాపహారిణా” ఎన్గిఅపడియె సకల దుష్కృతఙ్గళుమ్ ఇవనాలే శెయ్యప్పట్టతాయ్ విడుమెన్గై.

(ఇన్నినైవిలే యెల్లాసుకృతఙ్గళుముణ్డు) ఎన్నతు - ఇతుణ్డాకవే ఎల్లాసుకృతముమ్ పణ్ణినాల్ పిఱక్కుమ్ ప్రీతి ఈశ్వరనుక్కు విళై కైయాలే ఇన్దపారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిలే సకలసుకృతము ముణ్డాగ్గై.

(ఇతిన్నిక్కే యిరుక్కప్పణ్ణుమ్ యజ్ఞాదికళుమ్ ప్రాయశ్చిత్తాదికళుమ్ నిష్ప్రయోజనఙ్గళ్) ఎన్నతు - ఇన్దపారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తి యిన్ని

ప్రతిపత్తియిల్లామై స్వాతన్త్ర్యప్రతిపత్తియైక్కాట్టుమోవెన్నిల్, జ్ఞాతావాన ఇచ్చేతననుక్కుత్తన్నిడత్తిల్ నమశ్శబ్దోక్తమాన పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియిల్లాతపోతు మకారత్తాలే శొల్లప్పట్టశేషత్వోపమర్దియాన జ్ఞాతృత్వప్రయుక్తైయాన స్వస్వాతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిలే నడప్పతు; ఆకైయాలే, తేజోభావన్దాన్ పృథక్పదార్థమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, తమస్సైక్కాట్టుమాపోలే, పారతన్త్ర్యప్రతిపత్త్యభావమ్ స్వవిరోధియాన స్వాతన్త్ర్యప్రతిపత్తియైక్కాట్టక్కడవతు.

మూలమ్ (ఇన్నినైవిలేయిత్యాది). మూలార్థమ్ (ఇతుణ్డాకవేయిత్యాది). ఇతుణ్డాకవేయెన్నతు - ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియుణ్డాకవేయెన్నపడి. ఎల్లాసుకృతముమ్ పణ్ణినాల్ పిఱక్కుమ్ ప్రీతియెన్నతు- ఫలాభిసన్ధిరహితఙ్గళాయ్, భగవత్ప్రీత్యేకప్రయోజనఙ్గళాయ్, ఇవనిడత్తిలుణ్డానసకలసుకృతఙ్గళాలుమ్ రజస్తమోనివృత్తిద్వారా సత్త్వోద్రేకత్తాల్ పిఱక్కుమ్ స్వరూపజ్ఞానద్వారా పిఱక్కుమ్ ప్రీతియెన్నపడి. విళైకైయాలేయెన్నతు - అభివృద్ధమాకైయాలేయెన్నపడి. ఉణ్డాగ్గైయెన్నతు - శతేపఞ్చాశన్న్యాయేన ఉణ్డాగ్గైయెన్నపడి.

మూలమ్ (ఇతిన్నిక్కేయిరుక్కవిత్యాది). మూలార్థమ్ (ఇన్దవిత్యాది). ఇన్దపార

క్కేయిరుక్కచ్చెయ్ తే ఈశ్వర ప్రీణనార్థమాక ఇవన్ పణ్ణుమ్ యాగాదికర్మఙ్గళుమ్, తన్ పాపవిమోచనార్థమాకప్పణ్ణుమ్ కృచ్ఛ్రచాన్ద్రాయణాదికళాకిఱ ప్రాయశ్చిత్తాదికళుమ్, ఈశ్వరప్రీతిక్కుమ్ స్వపాపవిమోచనత్తుక్కుమ్ ఉడలాకామైయాలే నిష్ప్రయోజనఙ్గళెన్గై.

తన్త్ర్యప్రతిపత్తియిన్ఱిక్కే యిరుక్కచ్చెయ్ తేయెన్ఱతు - ఇవ్వాత్మ పారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిన్ఱిక్కే స్వతన్త్రనాయిరుక్కచ్చెయ్ తేయెన్ఱపడి. పారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తియిన్ఱిక్కయెన్నుఙ్గాట్టిల్ అతుస్వతన్త్రనాయిరుక్కుమ్బడియైక్కాట్టుమోవెన్నిల్; తదన్యశదభావ తద్విరోధికళ్ నష్టఙ్గళాకైయాలే, పారతన్త్ర్యమిల్లామై-పారతన్త్ర్యవిరోధియాన స్వాతన్త్ర్యత్తైక్కాట్టుమ్, యజ్ఞప్రాయశ్చిత్తాదికళుమ్ ఇచ్చేతననుక్కు అభిమతసాధనఙ్గళాయుమ్, అనిష్టనివర్తకఙ్గళాయుమ్ శాస్త్రఙ్గళిలే విహితఙ్గళాకైయాలే, అతిలన్వయిక్కుమవనుమ్ స్వేష్టానిష్టప్రాప్తి నివృత్తికళై స్వయత్నత్తాలే సాధిత్తుక్కొళ్ళుమ్బడి స్వరక్షణే స్వాన్వయయోగ్యనాన స్వతన్త్రనేయాక వేణ్డుకైయాలే, ఇన్ద పారతన్త్ర్యభావమ్ మేల్ శొల్లుకిఱ యజ్ఞ ప్రాయశ్చిత్తాధికారమాన స్వాతన్త్ర్యత్తైక్కాట్టుమ్. ఇత్తాల్, యజ్ఞ ప్రాయశ్చిత్తాదికళుక్కు అధికారి స్వతన్త్రనెన్ఱతాయిత్తు. ప్రీణనార్థమాక వెన్ఱతు - ప్రీతియుణ్డాకైక్కాక వెన్ఱపడి. "యాగాది కర్మఙ్గళుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్, ఆదిశబ్దత్తాలే దానాదికళైచ్చొల్లుకిఱతు. "చాన్ద్రాయణాదికళ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆది శబ్దత్తాలే, పుణ్యతీర్థస్నానాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. ఈశ్వర ప్రీతిక్కుమ్, స్వపాప విమోచనత్తుక్కు ముడలాకామైయాలేయెన్ఱతు - ఇవ్వాత్మ పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియాల్ పిఱక్కు మీశ్వర ప్రీతిక్కుమ్, సకల పాపమూలమాన ఆత్మాపహారమాకిఱ స్వపాప విమోచనత్తుక్కు ముడలాకామైయాలేయెన్ఱపడి. ఇప్పడి కొళ్ళాతపోతు, సామాన్యశాస్త్రత్తోడుమ్, ఈశ్వరనుడైయ సర్వరక్షకత్వత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱ అకారత్తోడుమ్ విరోధిక్కుమ్. ఆనాల్ ఈశ్వరప్రీతి ఇరణ్డు ప్రకారమోవెన్నిల్, ఆమ్; అతావతు - సోపాధికైయెన్ఱుమ్, నిరుపాధికైయెన్ఱుమ్ ప్రీతియిరణ్డు పడియాయిరుక్కుమ్. అతిల్ సోపాధికప్రీతి సంసారిచేతనవిషయైయాయుమ్, ముముక్షుక్కళిల్ కేవలభక్తివిషయైయాయుమిరుక్కుమ్; సిద్ధసాధన పరిగ్ర

మూ.— ఇతుతన్నాలే యెల్లాపాపఙ్గళుమ్పోమ్, ఎల్లాఫలఙ్గళుముణ్డామ్.

(ఇతుతన్నాలే యెల్లాపాపఙ్గళుమ్ పోమ్ ఎల్లాఫలఙ్గళుముణ్డామ్) ఎన్ఱతు - ఇన్దపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియాలే ఈశ్వరన్ ఇవనళవిలే యనుగ్రహాతిశయత్తై ప్పణ్ణుకైయాలే అవనుడైయ నిగ్రహాత్మకమాన సకల పాపఙ్గళుమ్పోమ్; (౧)"ఉన్నడియార్క్కు ఎన్శెయ్వనెన్ఱేయిరుత్తినీ" ఎన్ఱి అపడియే ఇవనుక్కు ఎత్తైచ్చెయ్వోమెన్ఱుమేన్మేలు ముపకరిక్కైయాలే సంసారనివృత్తి తుడక్కమాన కైఙ్కర్యప్రాప్తిపర్యన్తమాక సకల ఫలఙ్గళుముణ్డామెన్గై.

ఆక మధ్యమ పదార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్తారాయిన్ఱు.

హామ్ పణ్ణిన అధికారికళ్ విషయత్తిల్ నిరుపాధికైయాయిరుక్కుమ్. ఇతిల్ మున్ది నతు - చేతనకర్మసాపేక్షై, పిన్దినతు చేతనప్రవృత్తినివృత్తిసాపేక్షై.

ఆనాల్, ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియోడే యజ్ఞప్రాయశ్చిత్తాదికళై యనుష్ఠిత్తాలోపెన్నిల్; అపోతుమివై నిష్ప్రయోజనఙ్కళెన్గిఱార్ (ఇతుతన్నాలేయిత్యాదియాల్). మూలార్థమ్ (ఇన్దవిత్యాది), ఇన్దపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తియాలే యెన్ఱతు - ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్యప్రతిపత్తిమాత్రత్తాలే యెన్ఱపడి. అనుగ్రహాతిశయత్తైయెన్ఱతు- అతిశయితానుగ్రహత్తైయెన్ఱపడి. నిగ్రహాత్మకమానవెన్ఱతు - నిగ్రహస్వరూపఙ్గళానవెన్ఱపడి. పాపఙ్గళ్ నిగ్రహస్వరూపఙ్గళోవెన్నిల్; ఆమ్, పాపఙ్గళావన - చేతననుడైయ కృతిసాధ్యఙ్గళాన కర్మఙ్గళ్. అవై క్షణికళాకైయాలే ఉత్తరక్షణత్తిల్ నశిప్పన, అనన్తరమ్, "ఇవనిప్పడి ఆజ్ఞాతిలఙ్ఘనమ్ పణ్ణువతే" ఎన్ఱు ఇవనిడత్తిలీశ్వరన్ నిగ్రహత్తై ప్పణ్ణి ప్రాప్తకాలఙ్గళిలే ఫలత్తైక్కొడుక్కైయాలే "నిగ్రహాత్మకమ్" ఎన్గిఱతు. ఇరుత్తియెన్ఱతు - ఇరున్దాయెన్ఱపడి. ఆక ఇప్పారతన్త్ర్యప్రతిపత్తిమాత్రత్తాలే ఇవ్వధికారిక్కు సకలపాపవిమోచనముమ్, సకలఫలలాభముముణ్డాకైయాలే, యజ్ఞప్రాయశ్చిత్తాదికళ్ నిష్ప్రయోజనఙ్గళాకైయాలే, అనుష్ఠేయఙ్గళన్ఱెన్ఱతాయిన్ఱు.

ఇని నమః పదార్థత్తై నిగమిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాది).

---

(౧) పెరియతిరువ-౭౩.

మూ.—౯౫. నారాయణ నెన్ఱతు- నారఙ్గళుక్కు అయనమెన్ఱపడి.
౯౬. నారఙ్గళావన-నిత్యవస్తుక్కళినుడైయ తిరళ్.

౯౫. అనన్తరమ్ నారాయణ పదార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నారాయణనెన్ఱతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - నారాయణ పదన్దాన్, "నారాణాం అయనం యః సః నారాయణః" ఎన్ఱుమ్, "నారాః అయనం యస్యసః నారాయణః" ఎన్ఱుమ్, తత్పురుషబహువ్రీహిరూపసమాసద్వయ సిద్ధమాకైయాలే, అతిల్ తత్పురుషనిలర్థత్తై మున్దుఱవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నారఙ్గళుక్కయనమెన్ఱపడి) ఎన్ఱు.

౯౬. నారఙ్గళాకిఱవై తానెవై యెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నారఙ్గళావన నిత్యవస్తుక్కళినుడైయ తిరళ్) ఎన్ఱు. నారపదమ్ "నర" ఎన్ఱుమ్ "నార" ఎన్ఱుమ్ "నారాః" ఎన్ఱుమాయ్, (౧)"రిఙ్-క్షయే" ఎన్నిఱధాతువిలే "ర" ఎన్ఱు పదమాయ్ క్షయిక్కుమ్ వస్తువైచ్చొల్లి, నకారమ్ అత్తై నిషేధిత్తు, "నర" ఎన్ఱు క్షయమిల్లాత నిత్యవస్తువైక్కాట్టి, సమూహార్థత్తిలే అణ్ ప్రత్యయముమ్ ఆదివృద్ధియుమాయ్, "నార" ఎన్ఱు నిత్యవస్తుసమూహత్తైచ్చొల్లి, "నారాః" ఎన్ఱు బహువచనమాకైయాలే సమూహ బాహుళ్యత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాల్ (నిత్యవస్తుక్కళినుడైయతిరళ్) ఎన్నిఱార్. ఇతిల్ (నిత్య) ఎన్నైయాలే నరశబ్దార్థముమ్, (వస్తుక్కళ్) ఎన్నైయాలే నారశబ్దార్థముమ్, అవఱ్ఱినుడైయ (తిరళ్) ఎన్నైయాలే బహువచనార్థముమ్ శొల్లప్పట్టతితే.

౯౫. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది).
౯౬. మేలుక్కవతారికై (నారఙ్గళిత్యాది). కీళ్చ్చొన్నవర్థత్తై నారపదత్తిన్నైలే ఏఱిట్టుక్కాట్టుకిఱార్ (నారపదన్దానిత్యాది). ఏఱిడుమ్ క్రమన్దానెఙ్ఙనేయెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలిత్యాదియాల్).

(౧)

మూ.—౯౭. అవైయావన- జ్ఞానానన్దామలత్వాదికళుమ్,
జ్ఞానశక్త్యాదికళుమ్, వాత్సల్యసౌశీల్యాదికళుమ్,
తిరుమేనియుమ్,

---

౯౭. తాదృశఙ్గళానవై తానేవై యెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అవైయావన) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. జ్ఞానానన్దామలత్వాదికళావన-స్వరూపనిరూపకధర్మఙ్గళ్. ఆదిశబ్దత్తాలే అనన్తత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. జ్ఞానశక్త్యాదికళావన - నిరూపిత స్వరూపవిశేషణఙ్గళాన సమస్త కల్యాణగుణఙ్గళుక్కుమ్ ప్రధానమాయిరున్దుళ్ళ జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్య వీర్యతేజస్సుక్కళాకిఱ షడ్గుణఙ్గళ్. వాత్సల్య సౌశీల్యాదికళావన - అన్దషాడ్గుణ్యాయత్తమాన వాత్సల్య సౌశీల్య స్వామిత్వ సౌలభ్యాద్యసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణ విశేషఙ్గళ్ తిరుమేనియావతు - అసాధారణమాన దివ్యమఙ్గళ విగ్ర

౯౭. మేలుక్కవతారికై (తాదృశఙ్గళిత్యాది). మూలార్థమ్ (జ్ఞానానన్దేత్యాది). స్వరూపనిరూపకధర్మఙ్గళెన్ఱతు - తన్నైయిట్టే స్వరూపత్తైనిరూపిక్కవేణ్డియాయిరుక్కుమధర్మఙ్గళెన్ఱపడి. నిరూపితస్వరూపవిశేషణఙ్గళానవెన్ఱతు - జ్ఞానానన్దామలత్వాది నిరూపితదివ్యాత్మస్వరూపగత ధర్మఙ్గళానవెన్ఱపడి. సమస్తకల్యాణ గుణఙ్గళిలుమ్ జ్ఞానాదిషడ్గుణఙ్గళుక్కు ప్రాధాన్యమావతు - తన్నైప్పఱ్ఱి సకలగుణఙ్గళుక్కుమ్ ప్రకాశముణ్డామ్పడియిరుక్కై. ఆతెఙ్గనేయెన్నిల్, ముతల్ తన్నిలే సర్వేశ్వరన్ పణ్ణుమ్ జగద్రక్షణత్తుక్కు ప్రధానాపేక్షితగుణమ్ కృపైయిఱే; అతు తానుమ్ పరదుఃఖదుఃఖిత్వమాతల్, పరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమాతల్, పరదుఃఖాపచికీర్షైయాతలిఱే; ఇత్తన్నిలొన్ఱుమ్ ఈశ్వరన్ పరదుఃఖత్తై యఱియాతపోతు కూడాతిఱే. వాత్సల్యమావతు - కుఱ్ఱమే నఱ్ఱమాక ఇవనైయఙ్గీకరిక్కైయిఱే. అఙ్గీకరిక్కుమిడత్తిల్ తద్దోషమ్ తనక్కుత్తట్టాతపడి యిరుక్కైక్కు శక్తియపేక్షితైయిఱే. ఇప్పడియెఙ్గుమ్ కణ్డుకొళ్వతు. వాత్సల్యాదికళుక్కు గుణవిశేషత్వమావతు - ఆశ్రయణోపయోగిత్వమ్. విగ్రహత్తుక్కు అసాధారణత్వమావతు - విగ్రహాన్తరఙ్గళోడొత్తిరామై.

మూ.— కాన్తిసౌకుమార్యాదికళుమ్, దివ్యభూషణఙ్గళుమ్, దివ్యాయుధఙ్గళుమ్, పెరియపిరాట్టియార్ తుడక్కమాన నాయ్చ్చిమార్ కళుమ్, నిత్యసూరికళుమ్,

హామ్. ఏకవచనమ్ జాత్యభిప్రాయమాయ్, నిత్యమాన దివ్యవిగ్రహత్తైయుమ్, ఐచ్ఛికమాక పరిగ్రహిక్కుమ్ విగ్రహాన్తరఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు; అల్లాతపోతు ఓరోసమూహమాక ఎణ్ణివరుకిఱ ప్రకరణత్తుక్కుచ్చేరాతు; ఇతుతాన్, నడువిల్ తిరువీతిప్పిళ్ళైభట్టర్, ఆచ్చాన్పిళ్ళై ఇవర్కళరుళిచ్చెయ్త ప్రబన్ధఙ్గళిలే సుస్పష్టమ్. కాన్తిసౌకుమార్యాదికళావన-అన్ద విగ్రహ గుణఙ్గళాన సౌన్దర్యసౌకుమార్య సౌగన్ధ్యలావణ్యయౌవనాదికళ్. దివ్యభూషణఙ్గళావన- ఆభరణచూర్ణైయిలే భాష్యకారరరుళిచ్చెయ్తపడియే కిరీటాది నూపురాన్తమాన అత్తిరుమేనిక్కుచ్చాత్తుమసఙ్ఖ్యేయమాన తిరువాభరణఙ్గళ్. దివ్యాయుధఙ్గళావన- అఴకుక్కుమ్ ఆశ్రితవిరోధి నిరసనత్తుక్కు ముడలాయిరున్దుళ్ళ శఙ్ఖ చక్ర గదాఽసి శార్ఙ్గాద్యసఙ్ఖ్యేయాయుధ విశేషఙ్గళ్. పెరియపిరాట్టియార్ తుడక్కమాన నాయ్చ్చిమారావార్-(౧) "శ్రీవల్లభ! ఏవంభూతభూమి నీళానాయక!" (౨) "దేవి త్వామను నీళయాసహ మహీ దేవ్యస్సహస్రంతథా" ఎన్గిఱపడియే ప్రధానమహిషియాన పెరియపిరాట్టియార్ ముతలాక తత్సమానైకళాన భూమి నీళైకళుమ్, మత్తుమనేకరాక చ్చొల్లప్పడుకిఱవర్కళుమ్. (3) "లక్ష్మీ ప్రభృతిమహిషీవర్గఙ్గళుమ్" ఎన్ఱితే ఆచ్చాన్పిళ్ళైయరుళిచ్చెయ్తతు. నిత్యసూరికళావార్- అనన్త గరుడ విష్వక్సేనాదికళాయిరున్దుళ్ళ అసఙ్ఖ్యేయరాన సూరిజనఙ్గళ్

ఐచ్ఛికమావతు - ఇచ్ఛాధీనమాయిరుక్కై. "తిరుమేనియుమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఏకవచనత్తై జాతిపరమాక్కాతపోతు వరుమ్ దోషత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అల్లాతపోతిత్యాది), ఇతుక్కు సంవాదప్రమాణమ్ (ఇతుతానిత్యాది).

(౧) గ-త్ర-౧. (౨) శ్రీగుణరత్నకో-౨౬. (3) పరన్దరహ-

మూ.— ఛత్రచామరాదికళుమ్, తిరువాశల్ కాక్కుమ్ ముతలికళుమ్, గణాధిపరుమ్, ముక్తరుమ్, పరమాకాశముమ్,

ఛత్రచామరాదికళావన- కైఙ్కర్యోపకరణఙ్గళాన ఛత్ర చామర తాలవృన్త భృఙ్గార పతద్గ్రహాదికళ్. తిరువాశక్కాక్కుమ్ముతలికళావార్- చణ్డ ప్రచణ్డ భద్ర సుభద్ర జయ విజయాదికళ్. గణాధిపరావార్ - కుముద కుముదాక్ష పుణ్డరీక వామన శఙ్కుకర్ణ సర్వనేత్ర సుముఖ సుప్రతిష్ఠితాదికళ్. ముక్తరావార్- (౧) "కరైకణ్డోర్" ఎన్గిఱపడియే సంసారసాగరత్తైక్కడన్దు అక్కరైప్పట్టు నిత్య సూరికళోడు సమానాకారరాయ్ నిఖిలకైఙ్కర్య నిరతరాయిరుక్కుమ్ అసఙ్ఖ్యేయరాన చేతనర్. పరమాకాశమావతు- పఞ్చోపనిషణ్మయమాన పరమపదమ్ ; ఇతుతాన్ పఞ్చోపనిషణ్మయమాకైయాలే సమూహాత్మకమాయిత్తే యిరుప్పతు ; ఆకైయాల్ సమూహగణనైక్కు విరోధమిల్లై. (౨) "పఞ్చోపనిషణ్మయమాకైయాలే పరమపదముమ్ సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమ్" ఎన్ఱిఱే ఆచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్తతు.

ఆక "జ్ఞానానన్దామలత్వాదికళుమ్" ఎన్ఱుతుడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ స్వరూపనిరూపక ధర్మఙ్గళై యుమ్, నిరూపితస్వరూపవిశేషణఙ్గళాన కల్యాణగుణఙ్గళై యుమ్, అగ్గుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్ర

భృఙ్గారమ్- § వెళ్ కిళైప్పట్టి. పతద్గ్రహమ్ - ‡ తమ్బలప్పడికమ్. పఞ్చోపనిషణ్మయమానవెన్ఱతు - (౩) "పరమేష్ఠీపుమాన్ విశ్వో నివృత్తస్సర్వ ఏవహి" ఎన్గిఱ పఞ్చోపనిషణ్మయమానవెన్ఱపడి. పరమపదమొన్ఱైయాకైయాలే సమూహామాక ఎణ్ణిక్కొణ్డువరుకిఱ ప్రకరణత్తుక్కు చ్చేరుమోవెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుతానిత్యాదియాల్). సంవాదప్రమాణమ్ (పఞ్చోపనిషదిత్యాది).

నిత్యవిభూతియిలుళ్ళ సారశబ్దార్థఙ్గళైయరుళిచ్చెయ్తు ముడిత్తమైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

§ (పా) తిరుక్కావేరి. ‡ (పా) పడికమ్. (౧) తి-వాయ్-౮-౩-౧౦. (౨) పరన్దర. (౩)

మూ.— ప్రకృతియుమ్, బద్ధాత్మాక్కళుమ్,

వాత్తైయుమ్,విగ్రహగుణమాన సౌన్దర్యాదికళైయుమ్, అన్దసౌన్దర్యాది కళోపాతి పూత్తార్పోలేశాత్తిన దివ్యాభరణజ్గళైయుమ్, అవ్వాభరణజ్గళోడు వికల్పిక్కలామ్పడియాన దివ్యాయుధజ్గళైయుమ్, ఇవైయిత్తనైయుమ్ కాట్టిలెరిత్త నిలావాకాతపడి అరుకేయిరున్దనుభవిక్క అనాయ్చ్చినూరైయుమ్, అచ్చేర్త్తియిలేయడిమై శెయ్కిఱ నిత్యసూరికళైయుమ్, అవర్కళుక్కు కైజ్కర్యోపకరణజ్గళాన ఛత్రచామరాదికళైయుమ్, "ఇచ్చేర్త్తిక్కేవరుకిఱతో" ఎన్ఱు వయిఱెరిన్దునోక్కుమ్ తిరువాశల్కాక్కుమ్ ముతలికళైయుమ్, అప్పడి మజ్గళాశాసనపరరాయ్, తిరుప్పడైవీట్టుక్కడైయ కావలాయిరుక్కుమ్ గణాధిపరైయుమ్, నివృత్త సంసారరాయ్ అవర్కళోడొరు కోవైయా యడిమై శెయ్కిఱ ముక్తరైయుయ్, అవ్వడిమైక్కు వర్ధకమాన పరమపదత్తైయుమరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

లీలావిభూతియిలుళ్ళవఱ్ఱై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్. ప్రకృతియావతు - గుణత్రయాత్మకతయా సమూహాత్మికైయాయిరుక్కుమ్ మూలప్రకృతి; (౧) "గుణత్రయాత్మికై యాకైయాలే మూలప్రకృతియుమ్ సమూహాత్మికైయాయిరుక్కుమ్" ఎన్ఱితే యితుక్కుమ్ ఆచార్యర్కళ్ యరుళిచ్చెయ్తతు. బద్ధాత్మాక్కళావార్ - ఉక్రైమెట్టుకిల్ పోన్పోలే ఇప్ప్రకృతిక్కుళ్ళే ఉరుమాయ్నిన్దు కిడక్కిఱ ఆత్మాక్కళ్.

"ప్రకృతియుమ్" ఇత్యాదిక్కవతారికై (లీలేత్యాది). ఉళ్ళవఱ్ఱైయెన్నతు- ఉళ్ళవారళబ్దార్థజ్గళైయెన్నపడి. ప్రకృతిస్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రకృతియావతిత్యాదియాల్). మూలప్రకృతియెన్నతు - మూలమానప్రకృతియెన్నపడి. మూలమాకైయావతు-మహదాది పృథివ్యన్తమాన వికారజ్గళుక్కెల్లామ్ కారణమాయిరుక్కై. సంవాదప్రమాణమ్ (గుణత్రయేత్యాది). ఉరుమాయ్ నిన్నతు - స్వరూపమళ్ళినిన్నపడి.

---

(౧) పరన్దర-

మూ. — కాలముమ్, మహదాదివికారఙ్గళుమ్, అణ్డఙ్గళుమ్, అణ్డత్తుక్కుట్పట్ట దేవాదిపదార్థఙ్గళుమ్.

కాలమావతు - అహోరాత్రాదివిభాగయుక్తతయా సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమచిద్విశేషమ్. (౧) "అహోరాత్రాదివిభాగఙ్గళనేకమాకైయాలే కాలముమ్ సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమ్" ఎన్ఱితే ఇతుక్కుమ్ ఆచార్యర్గళ్ అరుళిచ్చెయ్తతు.

ఆక ఇవ్వళవుమ్ స్వరూపేణ నిత్యఙ్గళాన వస్తుక్కళై చ్చొల్లిన్ఱు.

మేల్ ప్రవాహరూపేణ నిత్యఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. స్వరూపేణ నిత్యత్వమావతు - సత్తాన పదార్థత్తినుడైయ ఉత్పత్తి వినాశాత్యన్తాభావమ్. ప్రవాహరూపేణ నిత్యత్వమావతు - ఉత్పత్తి వినాశయోగియాకానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్ పూర్వకాలత్తిలుణ్డాన నామరూపలిఙ్గాదికళుడైయ అనన్యథాభావమ్.

ఇతిల్ మహదాదివికారఙ్గళావన-మహత్తత్త్వమ్ తుడఙ్గి పృథివియళవాక వుణ్డాన ఇరుపత్తు మూన్ఱు తత్త్వముమ్. అణ్డఙ్గళావన - ఇమ్మహదాదికళాలే ఆరబ్ధఙ్గళాయ్, (౨) " అణ్డానాంతు సహస్రాణాం

కాలస్వరూపత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కాలమావతిత్యాదియాల్). సమూహమాయెణ్ణివరుకైక్కు విరోధమిల్లామైయైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అహోరాత్రేత్యాదియాల్)

స్వరూపేణ నిత్యఙ్గళాన నారఙ్గళై-చ్చొల్లిముడిత్తపడియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

మేలుక్కవతారికై (మేలిత్యాది). స్వరూపేణ నిత్యత్వత్తైయుపపాదిత్తరుళుకిఱార్ (స్వరూపేణవిత్యాదియాల్). ప్రవాహనిత్యత్వత్తైయుపపాదిక్కిఱార్ (ప్రవాహేత్యాదియాల్). పూర్వకాలత్తిలెన్ఱతు - పూర్వసృష్టియిలెన్ఱపడి. అనన్యథాభావమావతు - పూర్వమ్పోలేయిరుక్కైయెన్ఱపడి.

ఇతిలెన్ఱతు - ప్రవాహరూపేణ నిత్యఙ్గళిలెన్ఱపడి.

---

(౧) పరన్దరహ. (౨) వి-పు.

మూ—౧౭. అయనమెన్ఱతు ఇవర్గళుక్కాశ్రయమెన్ఱపడి

౧౧. అజ్ఞనన్ఱిక్కే ఇవైతన్నై యాశ్రయమాక ఉడైయనెన్నవుమామ్.

సహస్రాణ్యయుతానిచ'' ఎన్గిఱపడియే అసఙ్ఖ్యేయమాయిరుక్కిఱ అన్త విశేషఙ్గళ్. అణ్ణత్తుక్కుట్పట్ట దేవాదిపదార్థఙ్గళానవ - అణ్డాన్తర్వర్తికళాన దేవ మనుష్య తిర్యక్ స్థావరఙ్గళ్.

ఆక నారపదార్థ మరుళిచ్చెయ్‌తారాయిఱ్ఱు.

౧౭. మేల్ అయనపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అయనమెన్ఱతు ఇవర్గళుక్కాశ్రయ మెన్ఱపడి) ఎన్ఱు. అతావతు - అయనశబ్దమ్ ఆశ్రయవాచియాకైయాలే ఇవర్గళుక్కు అయనమెన్ఱతు - ఇవర్గళుక్కాశ్రయమెన్ఱపడి యెన్గై.

౧౧. బహువ్రీహి సమాసార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అజ్ఞనన్ఱిక్కే ఇవై తన్నై యాశ్రయమాక వుడైయనెన్నవుమామ్) ఎన్ఱు. అతావతు- ''ఇవర్గళుక్కాశ్రయమ్'' ఎన్ఱు తత్పురుషనాక చ్చొల్లుకైయన్ఱిక్కే ''ఇవైతన్నై యాశ్రయమాక వుడైయన్'' ఎన్ఱు బహువ్రీహియాకచ్చొల్లవుమా మెన్గై. '' ఇవర్గళుక్కాశ్రయమ్ '' ఎన్గిఱవిడత్తిల్ గుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱేయాకిలుమ్ ''ఇవై తన్నై యాశ్రయమాక

నారశబ్దార్థత్తై నిగమిత్తమైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఆకవిత్యాది).

౧౭. మేలుక్కవతారికై (మేలిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవర్గళుక్కెన్ఱతు - నారఙ్గళుక్కెన్ఱపడి.

౧౧. కీழ் తత్పురుషసమాసార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్‌తు, మేల్ బహువ్రీహిసమాసార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కైక్కు అవతారికైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (బహువ్రీహియిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవర్గళుక్కెన్ఱతు-నారఙ్గళుక్కెన్ఱపడి. ఇవైతన్నై యెన్ఱతు - నారఙ్గళై యెన్ఱపడి. బహువ్రీహిసమాసత్తిల్ నారశబ్దమ్ గుణమొழிన్ద నారఙ్గళై చ్చొల్లుమెన్నుమత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇవర్గళుక్కిత్యాదియాల్). బహువ్రీహిసమాసత్తిల్ నారశబ్దత్తై గుణఙ్గళుక్కుమ్ వాచకమాక్కినాల్ వరుమ్ దోష

వుడైయన్" ఎన్ఱవిడత్తిల్ గుణఙ్గళై యొழிయచ్చొల్లవేణుమ్; అగ్గుణఙ్గళుక్కు వ్యాప్యత్వమ్ శొల్లుమళవిల్ ఆత్మాశ్రయముమ్ అనవస్థైయుమాకిఱ దోషఙ్గళ్ వరుమాకైయాలే. - "తన్ గుణఙ్గళిలే ఈశ్వరన్ వ్యాపిక్కుమ్బోతు గుణవిశిష్టనాయే వ్యాపిక్కవేణుమ్, నిర్గుణమాయ్ వస్తువిరామైయాలే; అప్పోతు వ్యాప్య గుణఙ్గళే వ్యాపక గుణఙ్గళాయ్, వ్యాపక గుణఙ్గళే వ్యాప్యగుణఙ్గళాయుమ్ ఇరుక్కైయాలే ఆత్మాశ్రయదోషముణ్డామ్; అతుక్కుమేలే తన్ గుణఙ్గళిలే గుణి వ్యాపిక్కవేణ్డుమ్ పుక్కాల్, తదాశ్రయమాన గుణఙ్గళైయుమ్ గుణి వ్యాపిక్కవేణుమ్; అన్దవ్యాపకనుడైయగుణఙ్గళైయుమ్ గుణి వ్యాపిక్కవేణుమ్, ఆకైయాలే

త్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అగ్గుణఙ్గళుక్కిత్యాదియాల్). వ్యాప్యత్వమ్శొల్లుమళవిలెన్ఱతు- ఆశ్రయత్వమ్శొల్లుమ్బోతెన్ఱపడి. అథవా - గుణఙ్గళైయొழிయచ్చొల్లుకైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అగ్గుణఙ్గళుక్కిత్యాదియాల్). దోషద్వయమ్ వరుకైయై సరవాద ప్రమాణత్తాలే నిరూపిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తన్ గుణఙ్గళిలేయిత్యాదియాల్). వ్యాపిక్కుమ్బోతెన్ఱతు - అన్తః ప్రవిశ్యవ్యాపిక్కుమ్బోతెన్ఱపడి. గుణవిశిష్టనుక్కే వ్యాప్తియెన్నైయిలే హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నిర్గుణమాయిత్యాది). నిర్గుణమాయెన్ఱతు - స్వరూపనిరూపకగుణశూన్యమాయుమ్, నిరూపితస్వరూప విశేషణ గుణశూన్యమాయుమెన్ఱపడి. అప్పోతెన్ఱతు-గుణవిశిష్టనుక్కు వ్యాప్తిశొల్లుమ్బోతెన్ఱపడి. వ్యాప్యగుణఙ్గళే వ్యాపకగుణఙ్గళాయెన్ఱతు - ఆశ్రయగుణఙ్గళే ఆశ్రయిగుణఙ్గళాయెన్ఱపడి. వ్యాపకగుణఙ్గళే వ్యాప్యగుణఙ్గళాయెన్ఱతు - ఆశ్రయిగుణఙ్గళే ఆశ్రయగుణఙ్గళాయెన్ఱపడి. అతుక్కుమేలేయెన్ఱతు - ఆత్మాశ్రయమాకిఱ దోషమాకైక్కుమేలే, ఆత్మాశ్రయరూపదోషపరిహారార్థమాక, ఆశ్రయగుణఙ్గళుక్కుమ్ ఆశ్రయిగుణఙ్గళుక్కుమ్ స్వరూపభేదమఙ్గీకరిక్కిలెన్ఱపడి. తన్ గుణఙ్గళిలే గుణి వ్యాపిక్కవేణ్డుమ్ పుక్కాలెన్ఱతు- స్వనిష్ఠఙ్గళాన గుణఙ్గళిలే గుణి గుణాన్తరవిశిష్టనాయ్ వ్యాపిక్కవేణుమెన్ఱు ప్రవేశిత్తాలెన్ఱపడి. తదాశ్రయగుణఙ్గళైయుమెన్ఱతు-గుణినిష్ఠఙ్గళాయ్ వ్యాప్యగుణభిన్నఙ్గళాన గుణఙ్గళులుమెన్ఱపడి. ఆకై

మూ. —౧౦౦. ఇవై యిరణ్డాలుమ్ ఫలిత్తతు పరత్వ సౌలభ్యఙ్గళ్.

అనవస్థాదుస్థ్సమామ్" ఎన్ఱు ఇతుతన్నై సుస్పష్టమాక అచ్చాన్పిళ్ళై యరుళిచ్చెయ్తారిఱే.

౧౦౦. ఇవ్వుభయ సమాసత్తాలుమ్ ఫలితాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవై యిరణ్డాలుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - నారఙ్గళుక్కు అయనమ్, నారఙ్గళై అయనమాక వుడైయవన్ ఎన్గిఱ ఇవై యిరణ్డాలుమ్ ఫలిత్తవర్థమ్ - తన్నైయొఴిన్ద సమస్తవస్తుక్కళుక్కుమ్ తానాధారమాయిరుక్కైయాకిఱ పరత్వముమ్, ఇప్పడి పెరియనాన తాన్ సకల చేతనాఽచేతనఙ్గళిలుమ్ తన్నైయమైత్తుక్కొణ్డు పుక్కిరుక్కైయాకిఱ సౌలభ్యము మెన్గై.

యాలేయెన్ఱతు- గుణభేదమ్ కొల్లుమ్బోతు బహుగుణకల్పనమ్ వరుకైయాలేయెన్ఱపడి. అనవస్థాదుస్థమెన్ఱతు-బహుగుణకల్పనమనవస్థైయాకైయాలే దోషయుక్తమామెన్ఱపడి.

౧౦౦. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వుభయేత్యాది). ఉభయసమాసత్తాలుమెన్ఱతు- తత్పురుషనాలుమ్ బహువ్రీహియాలుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇరణ్డాలుమెన్ఱతు- ఇరణ్డు సమాసత్తాలుమెన్ఱపడి. వస్తుక్కళుక్కుమెన్ఱతు- నారఙ్గళుక్కుమెన్ఱపడి. ఇప్పడి యెన్ఱతు- సకలవస్తుక్కళుక్కు మాధారమాంబడియెన్ఱపడి. పెరియనానవెన్ఱతు - విభువానవెన్ఱపడి. తన్నైయమైత్తుక్కొణ్డెన్ఱతు-విభువాన తన్నై శరీరియాంబడివైత్తెన్ఱపడి.

"ఇవై యిరణ్డాలుమ్ ఫలిత్తతు పరత్వసౌలభ్యఙ్గళ్" ఎన్ఱివిడత్తిల్, తత్పురుషనాల్ పరత్వముమ్, బహువ్రీహియాల్ సౌలభ్యముమెన్గిఱ నియమమిన్ఱియిలే, తత్పురుషనాలుమ్ పరత్వముమ్ సౌలభ్యముమ్ ఫలిక్కుమ్, బహువ్రీహియాలుమ్ పరత్వసౌలభ్యఙ్గళ్ ఫలిక్కుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్తవర్. అతెఙ్ఙనేయెన్నిల్, తన్నైయొఴిన్ద సకలవస్తుక్కళుక్కుత్తానాధార నామళవిల్ సఙ్కల్పత్తాలన్ఱిక్కేదివ్యాత్మస్వరూపత్తాలే తరతమభావమ్ వైయాతే ఎల్లార్క్కుమొక్క ఆధారమాయిరుక్కైయాకిఱ సౌలభ్యముమ్, సర్వాన్తర్యామితయా సర్వవ్యాపకనాయ్, సర్వత్తైయుమ్ నియమిక్కవల్లనాకైయాకిఱ పరత్వ

మూ—౧౦౧. అన్తర్యామిత్వముమ్, ఉపాయత్వముమ్, ఉపేయత్వముమాకవుమామ్.

---

౧౦౧. ఇన్నముమొరు ప్రకారత్తాలే ఇన్ద సమాసద్వయ ఫలితజ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అన్తర్యామిత్వముమ్, ఉపాయత్వముమ్, ఉపేయత్వముమాకవుమామ్) ఎన్ఱు. అతావతు - బహువ్రీహియుమ్ తత్పురుషనుమాకిఱ ఉభయసమాసత్తాలుమ్ ఫలిత్తతు, అన్తర్యామి బ్రాహ్మణాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే అఖిల చేతనాఽచేతనజ్గళిలుమ్ అన్తరాత్మతయాఽవస్థితనాయ్క్కొణ్డు నియన్తావాయిరుక్కైయాకిఱ అన్తర్యామిత్వముమ్, (౧) "ఇణ్-గతౌ" ఎన్గిఱధాతువిలేయాతల్, (౨) "అయ-గతౌ" ఎన్గిఱ ధాతువిలే యాతల్ సిద్ధమాన అయనపదత్తిల్ కరణేవ్యుత్పత్తియాలుమ్ కర్మణివ్యుత్పత్తియాలుమ్ ప్రకాశితమాన ఉపాయత్వముమ్ ఉపేయత్వముమాకవుమామెన్గై. బహువ్రీహియోజనైశొల్లుకిఱ విడత్తిల్ యోగ్యతానుగుణమాక నారశబ్దత్తై గుణజ్గళైయొழிన్ద వస్తుక్కళుక్కు వాచకమాకక్కొణ్డాప్పోలే, తత్పురుషయోజనైయిలుమ్ అయనశబ్దత్తై ఉపాయోపేయవాచియాకక్కొళ్ళుమళవిల్ యోగ్యతానుగుణమాక నారశబ్దత్తై అచేతనజ్గళైయొழிన్ద చేతన

ముమ్ తోన్ఱుకైయాలే,ఉభయసమాసత్తాలుముభయముమ్ శొల్లుకిఱతు.

౧౦౧. మేలుక్కవతారికై(ఇన్నముమిత్యాది). మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). ఇన్దయోజనైయిల్ బహువ్రీహియాలే అన్తర్యామిత్వముమ్, అయనపదత్తిల్ కరణేవ్యుత్పత్తియాలుపాయత్వముమ్, కర్మణివ్యుత్పత్తియాలుపేయత్వముమ్ శొల్లుకిఱతెన్ఱుకణ్డుకొళ్వతు. అయనపదత్తై ఉపాయోపేయవాచియాకక్కొళ్ళుమళవిల్ నారపదత్తైచేతనమాత్రవాచియాకక్కొళ్ళవేణుమెన్గైయై సదృష్టాన్తమాకవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (బహువ్రీహియెన్ఱుతుడజ్గి). యోగ్యతానుగుణమాకవెన్ఱతు-శరీరతయా ఆశ్రయమాకైక్కు అనుగుణమాకవెన్ఱపడి. తత్పురుషయోజనైయిలుమెన్ఱతు- నారాణామయనం నారాయణః ఎన్గిఱయోజనైయిలు మెన్ఱపడి. యోగ్యతానుగుణమాకవెన్ఱతు - ఉపాయోపేయాపే

మూ.—౧౦౨. (౧) "ఎమ్బిరానై" ఎన్గైయాలే

వస్తుక్కళుక్కు వాచకమాకక్కొళ్ళక్కడవతు.(౨)"నార స్త్వితి సర్వ పుంసాం సమూహః పరికథ్యతే।గతిరాలమ్బనం తస్య తేన నారాయణ స్మృతః" ఎన్ఱుమ్, (౩) "నారశబ్దేన జీవానాం సమూహః ప్రోచ్యతే బుధైః । తేషామయనభూతత్వా న్నారాయణ ఇహోచ్యతే" ఎన్ఱుమ్ ఇత్యాదికళిలే ఇవ్వర్థమ్ శొల్లప్పడానిన్ఱతిఱే.

౧౦౨. కర్మణివ్యుత్పత్తిసిద్ధమాన ప్రాప్యత్వత్తుక్కు సఙ్కోచమిల్లామైయాలే, సర్వప్రకారవిశిష్టమాయిరుక్కైయాలుమ్, బన్ధలాభముమ్ ప్రాప్యమాయిరుక్కైయాలుమ్, ఈశ్వరనుడైయ సర్వవిధ బన్ధత్వము మిప్పదత్తిలే శొల్లుమ్పడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎమ్బిరాన్)

తైనుగుణమాకవెన్ఱపడి. ఉక్తార్థత్తుక్కు ప్రమాణఙ్గాట్టుకిఱార్ (నారస్త్వితియిత్యాది). ఇవ్విడత్తిల్ తుకారమ్ అచిద్వ్యావృత్తియైచ్చొల్లుకిఱతు. ఆక అచిద్వ్యావృత్తమాన జీవాత్మసమూహమ్ నారమెన్ఱు విద్వాన్గళాలే శొల్లప్పడానిన్ఱతు, అన్దనారత్తుక్కు ఉపేయమాయుమ్ ఉపాయమాయుమిరుక్కైయాలే సర్వేశ్వరన్ నారాయణనెన్ఱు శొల్లప్పడానిన్ఱాన్. విద్వాన్గళాలే నారశబ్దత్తాలే,జీవాత్మాక్కళుడైయ సమూహమ్ శబ్దశక్తియాలే శొల్లప్పడుకిఱతు, అన్దనారశబ్దవాచ్యరాన జీవాత్మాక్కళుక్కు ఉపాయోపేయమాయిరుక్కైయాలే, ఇవ్విడత్తిలెమ్బిరుమాన్ నారాయణనెన్ఱు శొల్లప్పడుకిఱానెన్ఱు శ్లోకార్థమ్. ఇవ్వర్థమెన్ఱతు - యోగ్యతానుగుణమాక నారశబ్దత్తై జీవమాత్రవాచియాక్కుకిఱ ఇవ్వర్థమెన్ఱపడి.

౧౦౨. మేలుక్కవతారికై (కర్మణియిత్యాది). "సఙ్కోచమిల్లామైయాలే" ఎన్ఱవనన్తరమ్, అతువెన్ఱుకూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. ఇల్లాతపోతు ఇవ్వాక్యమన్వయియాతు. అతువెన్ఱు - కర్మణివ్యుత్పత్తిసిద్ధమాన ప్రాప్యత్వమెన్ఱపడి. సర్వప్రకారవిశిష్టమాయిరుక్కైయాలుమెన్ఱతు - మాతృత్వాది సర్వప్రకారవిశిష్టమాయిరుక్కైయాలుమెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిలేయెన్ఱతు - ఇవ్వయనపదత్తిలేయెన్ఱపడి.

(౧) తి-మొ-౧-౧-౬. (౨) (౩)

మూ.— ఈశ్వరనే ఎల్లా వుఱవు మొన్తె యుమెన్తు శొల్లుమ్.
౧౦౩. నామ్ పిఱర్కాన వన్తుమ్ అవన్ నమక్కాయిరు క్కుమ్.

ఎన్తుతుడక్కి. అతావతు - నారాయణశబ్దార్థత్తై యనుసన్ధిక్కిఱ తిరుమఙ్గై యాళ్వార్ "ఎమ్బిరానెన్దైయెన్నుడై చ్చుఱ్ఱమెనక్కరశెన్నుడై వాణాళ్" ఎన్గైయాలే, ఈశ్వరనే ఇవ్వాత్మాక్కళుక్కు సర్వవిధబన్ధువు మెన్తు ఇప్పదత్తిలే శొల్లుమెన్గై.

౧౦౩. ఇప్పడిబన్ధుభూతనాయ్క్కొణ్డు ఇత్తలైక్కవన్ శెయ్యుమ తేతెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నామ్ పిఱర్క్కానవన్తుమ్ అవన్ నమక్కాయిరుక్కుమ్) ఎన్తు. అతావతు - నామ్ తన్నోడొట్టఱ్ఱు పిఱర్కు నల్లరాయిరున్ద కాలత్తిలుమ్, అవన్ నమక్కు నల్లనాయిరుక్కుమెన్గై.

౧౦౪. ఇప్పడి నామ్ అన్యపరరానవన్తుమ్ నమక్కేయాయి రున్ద అవన్ శెయ్తు పోరుమతుతానే తెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇరా

మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది)ఎమ్బిరాన్-ఎనక్కుఉపకారకన్. ఎన్దై-ఎనక్కుత్తమప్పన్. ఎన్నుడైచ్చుఱ్ఱమ్- మఱ్ఱుముళ్ళ ఎన్నుడైయ బన్ధువర్గముమ్. ఎనక్కరశు - ఎనక్కు రాజా, ఎన్నుడైవాణాళ్ - ఎన్నుడైయ ప్రాణన్.

౧౦౩. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్తతు - సర్వవిధ మానవెన్తపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తన్నోడొట్టఱ్ఱు పిఱర్క్కునల్లరా యిరున్దకాలత్తిలుమెన్తతు -తన్నోడే అనన్యార్హశేషత్వేనసమ్బన్ధియామల్ పిఱరోడే శేషత్వేన సమ్బన్ధిత్తిరున్దకాలత్తిలుమెన్తపడి. అవన్ నమక్కు నల్లనాయిరుక్కుమెన్గై యెన్తతు - నమ్మోడు నిరుపాధికసమ్బన్ధముడైయ ఈశ్వరన్ నమక్కు నన్మైకళై ఆశాసిత్తిరుక్కుమెన్గైయెన్తపడి.

౧౦౪. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్తతు-కీళ్చ్చొన్న

మూ.—౧౦౪. ఇరామడమూట్టువార్తైప్పోలే ఉళ్ళేపతికిడన్దు సత్తైయే పిడిత్తు నోక్కిక్కొణ్డుపోరుమ్.

౧౦౫. “ఆయ” ఎన్గిఱవిత్తాల్

మడమ్) ఎన్టుతుడఙ్గి. అతావతు - నేర్కొడునేర్ తఙ్గళ్ పక్కల్వన్దు అపేక్షితఙ్గళై వాఙ్గి జీవియాతే దుర్మానత్తాలే పట్టినియే తిరియుమవర్కళైయుమ్ విడమాట్టామైయాలే అశలటియాతపడి రాత్రిమఠత్తిలే భుజిప్పిప్పార్తైప్పోలే, తన్నక్కల్ తలైశాయోమెన్ఱు ఇచ్చేతనర్ స్వాతన్త్ర్యమడిత్తు త్తిరియానిఱ్క, ఇవర్కళ్ కణ్ణాణాతపడి అన్తరాత్మావాయ్క్కొణ్డు ఉళ్ళే మఱైన్దిరున్దు ఇవర్కళ్ సత్తైయే తుడఙ్గి రక్షిత్తుక్కొణ్డు పోరుమెన్గై.

ఆక ఇన్నారాయణపదత్తాలే-కైఙ్కర్య ప్రతిసంబన్ధియాన ఈశ్వరన్బడియై యరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

౧౦౫. ఇని ఇతిల్ విభక్త్యంశత్తాలేకైఙ్కర్యత్తై ప్రార్థిక్కిఱ పడియైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆయవెన్గిఱవిత్తాల్) ఎన్టు తుడఙ్గి, అతావతు - ఆయవెన్గిఱ ఇన్దచతుర్థియాలే “ శేషాఙ్కుడైయామ్ ”

పడి యెన్టపడి. మూలార్థమ్ (నేర్కొడిత్యాది). నేర్కొడు నేరేయెన్టతు - ఎతిరాకవెన్టపడి. జీవియాతేయెన్టతు - అనుభవియాతేయెన్టపడి. దుర్మానత్తాలేయెన్టతు - అహఙ్కారత్తాలేయెన్టపడి. రాత్రిమఠత్తిలే యెన్టతు - ఇరాచ్చోటిడుమ్ సత్రత్తిలే యెన్టపడి.

నారాయణపదార్థత్తై నిగమిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఇన్నారాయణ పదత్తాలే యెన్టతు - చతుర్థ్యన్తమాన నారాయణపదత్తాలే యెన్టపడి. పడికళై యెన్టతు - అన్తర్యామిత్యాది ప్రకారఙ్గళై యెన్టపడి.

౧౦౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్టతు - నారాయణశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్టపడి. ఇతిలెన్టతు - నారాయణశబ్దత్తిలెన్టపడి. విభక్త్యంశత్తాలేయెన్టతు - చతుర్థియాలే యెన్టపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

మూ.— (౧)"శెన్రాల్కుడైయామ్" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లావడిమై
కళుమ్ శెయ్యవేణుమెన్ఱు అపేక్షిక్కిఱతు.

౧౦౬. నమస్సాలే తన్నోడుఱవిల్లైయెన్ఱువైత్తు కైఙ్కర్యత్తై
ప్రార్థిక్కక్కూడుమోవెన్నిల్;

౧౦౭. (౨)"పడియాయ్క్కిడన్దు పవళవాయ్ కాణ్బేనే"
ఎన్గిఱపడియే కైఙ్కర్యప్రార్థనై వన్దేటియన్ఱు,

ఎన్గిఱపాట్టిల్ శొల్లుకిఱపడియే తిరువనన్దాళ్వానైప్పోలే సర్వవిధకైఙ్కర్యఙ్గళుమ్ శెయ్యవేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱతెన్నై,

౧౦౬. నమస్సాలే తనక్కెన్నవొన్ఱై విరుమ్బుకైక్కు ప్రాప్తియిల్లాత అత్యన్తపారతన్త్ర్యమ్ శొల్లియిరుక్క ఇక్కైఙ్కర్యత్తైత్తాన్ విరుమ్బి అపేక్షిక్కై సంభవియాతెన్ఱిరుక్కుమవర్కళ్ పణ్ణుమ్ ప్రశ్నత్తైయనువదిక్కిఱార్ (నమస్సాలే తన్నోడుఱవిల్లైయెన్ఱు వైత్తు కైఙ్కర్యత్తై ప్రార్థిక్కక్కూడుమోవెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౧౦౭. అతుక్కు ఉత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పడియాయ్క్కిడన్దు) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు — "పడియాయ్క్కిడన్దు పవళవాయ్ కాణ్బేనే" ఎన్ఱు అత్యన్తపారతన్త్ర్యత్తోడే కైఙ్కర్యప్రార్థనైయైయుమ్ శొల్లుకిఱపడియే, కైఙ్కర్యప్రార్థనై స్వభోక్తృత్వరూపాహఙ్కార ప్ర

"ఆవిస్యుః" ఎన్గిఱ అధ్యాహృతమాన క్రియాపదత్తైక్కాట్టుకిఱతు (ఎల్లావడిమైకళుమ్ శెయ్యవేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱతు) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧౦౬. మేలుక్కవతారికై (నమస్సాలేయిత్యాది). ప్రాప్తియిల్లాతవత్యన్తపారతన్త్ర్యమెన్ఱతు- సమ్బన్ధమిల్లాత అచిద్వత్పారతన్త్ర్యమెన్ఱపడి. § (ఇఙ్గేయెన్ఱతు- చతుర్థియిలేయెన్ఱపడి). ఎన్ఱువైత్తెన్ఱతు — ఎన్ఱుశొల్లివైత్తెన్ఱపడి.

౧౦౭. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కుత్తరమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వభోక్తృత్వరూపాహఙ్కారప్రయుక్తమాయ్క్కొణ్డు వన్దేటియాన తన్నై

(౧) ౧-తిరు-౨౩. (౨) పెరు-తిరు-౪-౯. § కుణ్డలితమ్ అధికమ్.

మూ.— స్వరూపప్రయుక్తమ్ ;

యుక్తమాయ్‌క్కొణ్డు వన్దేటియానతన్ఱు, శేషిక్కు అతిశయత్తై విళైత్తల్లతు తాన్ ధరియాతపడియాన తన్ స్వరూపత్తై ప్పఱ్ఱి వన్దతెన్గై.

న్ఱతు - ''భోక్తాహమ్'' ''మమభోగోయమ్'' ఎన్గిఱ అహఙ్కారగర్భమాననినైవాల్ ఆగన్తుకమాయ్‌క్కొణ్డు వన్దతన్ఱెన్ఱపడి. తన్ స్వరూపత్తైప్పఱ్ఱియెన్ఱతు - శేషత్వస్వరూపత్తాల్ వన్దతెన్ఱపడి.

''నమస్సాలే తన్నోడుఅవిల్లై యెన్ఱువైత్తుక్కైఙ్కర్యత్తై ప్రార్థిక్కక్కూడుమో'' ఎన్గిఱ పూర్వపక్ష్యభిప్రాయమ్ - వారీర్ పిళ్ళైలోకాచార్యరే! దేవరీర్ నమశ్శబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్‌కిఱ వళవిల్, ఇన్నమశ్శబ్దమ్ కాకాక్షిన్యాయత్తాలే పూర్వోత్తరపదఙ్గళోడుమ్ స్థానత్తోడు మన్వయిత్తు, భగవదనన్యార్హశేషమాన ఆత్మస్వరూపత్తిలుమ్, ఇప్పదత్తిలార్థమాన ఉపాయత్తిలుమ్, మేల్ పదత్తిల్ శొల్లప్పడుకిఱ భగవన్ముఖవికాసైక ప్రయోజనమాయ్ అతఏవ పరమపురుషార్థమాన కైఙ్కర్యత్తిలుమ్, ఇచ్చేతననుక్కు మకారత్తిల్ శొన్న జ్ఞాతృత్వప్రయుక్తమాయ్‌వరు మహఙ్కారమమకారఙ్గళైనివర్తిప్పిక్కిఱతెన్ఱు శొల్లివైత్తు, చతుర్థిక్కర్థమ్ శొల్లుకిఱవళవిల్ ఇవన్ఱనక్కు మమకారవిషయమెన్ఱుణ్డాయ్, అత్తై ఇవన్ ప్రార్థిక్కుమ్బడియై చ్చొల్లుకిఱతు ఇచ్చతుర్థియెన్నుమిడమ్ శేరుమోవెన్నిలెన్ఱు ; అతుక్కుత్తరమ్ - ''పడియాయ్‌క్కిడన్దున్ పవళవాయ్‌కాణ్బేనే ఎన్గిఱపడియే కైఙ్కర్యప్రార్థనైవన్దేటియన్ఱు'' ఎన్గిఱ సిద్ధాన్త్యభిప్రాయమ్-ఆళ్వార్ '' పడియాయ్‌క్కిడన్దు''ఎన్ఱు-చన్దనకుసుమాదికళ్ స్వార్థతాగన్ధమిన్ఱియే పరార్థమాకవే పరనుక్కు వినియోగప్పడుమాపోలే, అచిద్వ్యావృత్తరూపచైతన్యాశ్రయమాన ఇచ్చేతననుమ్ స్వార్థతాగన్ధమిన్ఱియే పరార్థమాకవే పరనుక్కు వినియోగప్పడుమ్బడియాన అచిద్వత్పారతన్త్ర్యత్తైయరుళిచ్చెయ్‌తు, అచిద్వ్యావృత్తివేషమాన చైతన్యప్రయుక్తమాయ్‌వరుమ్ స్వరూపజ్ఞానముమ్, స్వరూపానురూప పురుషార్థజ్ఞానముమ్, ఉపాయజ్ఞానముముడైయనాకైయాలే, స్వరూపోపాయపురుషార్థఙ్గళై నిష్కర్షిత్త ఇచ్చేతననుక్కు పరాతిశయాధాయకత్వమాకిఱ స్వరూపానురూపమాయ్, పరాతిశయైక ప్రయోజనమాయ్, పరైకనియోజ్యమాన కైఙ్కర్యప్రార్థనైయైయుమరుళిచ్చెయ్‌కైయాలే, ఇక్కైఙ్కర్యప్రార్థనై స్వార్థతాగర్భమాయ్‌వన్దేటియానతన్ఱిక్కే స్వరూపప్రయుక్తమెన్ఱు.

మూ.—౧౦౮. ఆకైయాల్ (౧) ‘‘వఴువిలావడిమై శెయ్యవేణ్డు నామ్’’ ఎన్గిఱ ప్రార్థనైయై క్కాట్టుకిఱతు.

౧౦౯. (౨) ‘‘కణ్ణారక్కణ్డు కఴివతోర్ కాతలుత్తార్క్కు ముణ్డోకణ్గళ్ తుఴుతల్’’ఎన్గిఱపడియే కాణ్బతఱ్కుమున్బు ఉఱక్కమిల్లై;

౧౦౮. ఉక్తత్తై హేతువాకక్కొణ్డు చతుర్థియిల్ కైఙ్కర్య ప్రార్థనా ప్రకాశకత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాల్) ఎన్ఱు తొడఙ్గి. అతావతు-కైఙ్కర్యప్రార్థనై వన్దేతియన్ఱిక్కే స్వరూపప్రయుక్త మాకైయాలే, ‘‘వఴువిలావడిమైశెయ్యవేణ్డునామ్ ’’ ఎన్ఱు అడిమైయి లొన్ఱుమ్ నఴువాతపడి సకలకైఙ్కర్యఙ్గళుమ్ శెయ్యవేణ్డుమ్ నామెన్గిఱ ప్రార్థనైయై ఇచ్చతుర్థి ప్రకాశిప్పిక్కిఱతెన్గై.

౧౦౯. ఇని ఇన్దక్కైఙ్కర్య ప్రార్థనై ఇడైవిడామల్ నడక్కైక్కు ఉఱుప్పాన ప్రాప్యరుచియుడైయార్ పడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కణ్ణారక్కణ్డు) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు - ‘‘ఇమైయోర్కళ్ కుఴామ్ తొఴువతుమ్ శూఴ్వతుమ్ శెయ్తొల్లైమాలై క్కణ్ణారక్కణ్డు కఴివ తోర్ కాతలుత్తార్క్కు ముణ్డో కణ్గళ్ తుఴుతల్’’ ఎన్ఱు-నిత్యసూరి కళుడైయ తిరళానతు నిరన్తరమనుభవమ్పణ్ణుకిఱ సర్వేశ్వరనైక్కణ్గళ్ నిఱైయుమ్పడి కణ్డొఴియక్కఴియామతపడియాన కాతలిలే నిలైనిన్ఱవర్

౧౦౮. మేలుక్కవతారికై (ఉక్తత్తైయిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతి త్యాది). ఇచ్చతుర్థియెన్ఱతు - నారాయణపదత్తిలే యిరుక్కిఱ చతుర్థియెన్ఱపడి.

౧౦౯. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - కైఙ్కర్యప్రార్థ నైయైచ్చొన్న వనన్తరమెన్ఱపడి. ఇడైవిడామలెన్ఱతు - మధ్యేవిచ్ఛేదియామలెన్ఱపడి. ఉఱుప్పానవెన్ఱతు - యోగ్యమానవెన్ఱపడి. పడియైయెన్ఱతు - రీతియైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కాతలిలేయెన్ఱతు- అపేక్షైయిలేయెన్ఱపడి. నిలైనిన్ఱవర్కళు

(౧) తి-వాయ్-3-3-౧.   (౨) తి-వి-౯౭.

మూ.— కణ్డాల్(౧) “సదాపశ్యన్తి”యాకైయాలే ఉఱక్కమిల్లై.

౧౧౦. (౨) “ పఴుతేపలపకలుమ్పోయిన ” ఎన్ఱు ఇఴన్ద నాళుక్కు క్కూప్పిడుకిఱవనుక్కు ఉఱఙ్గవిరకిల్లై.

కళుక్కుమ్ కణ్ణుఱఙ్గుతలుణ్డో వెన్నుమాపోలే, విషయత్తైక్కాణ్బతఱ్కు మున్బు జ్ఞానసఙ్కోచరూపమాన ఉఱక్కమిల్లై, కణ్డకాలత్తిల్ “సదా పశ్యన్తి” ఎన్గిఱపడియే సదానుభవమ్పణ్ణుకైయాలే ఉఱక్కమిల్లైయెన్గై.

౧౧౦. ఇన్నముమొరు హేతువినాలే ఇవనుక్కు ఉఱక్కమిల్లామైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పఴుతే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - “శెఙ్గణడలోతవణ్ణరడి - అరవణైమేల్ కణ్డుతొఴుతేన్ - పలపకలుమ్ పఴుతే పోయినవెన్ఱు అఞ్జియఴుతేన్” ఎన్ఱు-విషయత్తైక్కణ్డనుభవిత్తవాఱే ఇప్పడి యనుభవిక్కైక్కుడలాన అనేకకాలమెల్లామ్ వ్యర్థమే పోయ్విట్టతేయెన్ఱు ఇఴన్దనాళై నినైత్తు క్లేశిత్తు క్కూప్పిడుకిఱవనుక్కు మేలుళ్ళనాళిలుఱక్కమ్ వర వఴియిల్లైయెన్గై.

౧౧౧. ఇన్నముమ్ ఇవ్విషయత్తిలఱివు పిఱన్దార్కు మఱ

క్కున్నతు - నిలైయాకనిన్ఱవర్కళుక్కున్నపడి. ఉఱఙ్గుతలెన్నతు - నిద్రైయెన్నపడి.

౧౧౦. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్నతు - ఇతుక్కుమేలేయుమెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శెఙ్గణ్ - పరత్వత్తాలుమ్, వాత్సల్యత్తాలుమ్, శివన్దకణ్గళైయుడైయవరాయ్, అడలోతవణ్ణరడి - ఆశ్రితవిరోధినిరసనత్తుక్కుడలాన మిడుక్కైయుడైయరాయ్, సముద్రమ్బోన్ఱ గామ్భీర్యత్తైయుమ్, తిరుమేనివర్ణత్తైయుముడైయరాన ఎమ్బెరుమానుడైయ తిరువడికళై త్తిరువనన్దాఴ్వానాకిఱ పడుక్కైమేల్ కణ్డు సేవిత్తేన్. ఇప్పడి కణ్డు సేవిక్కైక్కుడలాన అనేకదినఙ్గళుమ్ వ్యర్థమేపోయిన్ఱనవెన్ఱు క్లేశిత్తేనెన్ఱు పాశురార్థమ్. ఇప్పడియెన్నతు- ఇప్పడి కణ్డౌన్నపడి.

౧౧౧. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్నతు- ఇతుక్కుమేలేయుమెన్నపడి. ఇవ్విషయత్తిలఱివుపిఱన్దార్కెన్నతు - ప్రాప్యమాన భగవద్విష

---

(౧) యజు-కా-౪-౨-౨౯. (౨) ౧-తిరు-౧౬.

మూ.—౧౧౧. (౧) "అన్రునాన్ పిఱన్దిలేన్ పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేన్" ఎన్నానిన్నార్ కళిత్తే.

క్కాప్పోకాతెన్నుమత్తై యిశైవిక్కిఱార్ (అన్రునాన్)ఎన్రుతుడఙ్గి. అతావతు - అవనైప్పెఱుకైక్కాక త్తిరుప్పతికళిలే నిఱ్పతు ఇరుప్పతు కిడప్పతాకానిఱ్క అక్కాలత్తిల్ నాన్ జ్ఞానలాభరూపమాన జన్మత్తై యుడైయనాక ప్పెఱ్ఱిలేన్; అన్దజన్మముణ్డానపిన్బు అవనై యొరుకాలుమ్ మఱన్దిలేన్ ఎన్రు శొల్లానిన్నార్ కళిత్తే యెన్నై.

ఆక, ప్రాప్యవైలక్షణ్య జ్ఞానమ్ పిఱన్దార్ పడి ఇతువాకైయాలే, ఇన్ద కైఙ్కర్యప్రార్థనై ఇడైవిడామల్ నడక్కుమెన్రు కరుత్తు.

౧౧౨. ఇని ఇన్దకైఙ్కర్యత్తుక్కు దేశకాలాదినియమ మిల్లా

యత్తిల్ వైలక్షణ్యజ్ఞానమ్ పిఱన్దార్ క్కున్నపడి. ఇశైవిక్కిఱారెన్నతు - సమ్మతిపడుత్తుకిఱారెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పెఱుకైక్కాక వెన్నతు - లభిక్కైక్కాక వెన్నపడి. అక్కాలత్తిలేయెన్నతు - నిఱ్పతు మిరుప్పతుమ్ కిడప్పతుమ్ శెయ్కిఱ కాలత్తిలేయెన్నపడి. అన్దజన్మమెన్నతు - జ్ఞానలాభరూపమాన జన్మమెన్నపడి. అవనైయెన్నతు-ప్రాప్యనానవెమ్బెరుమానై యెన్నపడి.

"అయ" ఎన్రుతుడఙ్గి ఇవ్వాళవుమ్వరవరుళిచ్చెయ్త వర్థత్తైనిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాది). ఆకవెన్నతు - కీళ్చ్చొన్న హేతుక్కళ్లావలఱ్ఱాలుమెన్నపడి. కీళ్చ్చొన్న హేతుక్కళావన-చతుర్థియాలే కైఙ్కర్యప్రార్థనైయైచ్చొల్లుకైయుమ్, కైఙ్కర్యన్దానిల్లాతపోతు శేషత్వమిల్లైయామ్బడి శేషత్వోపష్టమ్భకమాయిరుక్కైయుమ్, ఇన్ద శేషత్వన్దాన్ ఆత్మావుక్కు అసాధారణనిరూపకమాయిరుక్కైయుమ్, ఆత్మాతాన్ నిత్యనాయిరుక్కైయుమ్, ప్రాప్యవైలక్షణ్యజ్ఞానమడియాక ప్రాప్యరుచియుడైయార్ పడికళుమ్. ఆక, ప్రమాణ ప్రమేయ ప్రమాతాక్కళై యరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

౧౧౨. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్నతు - కైఙ్కర్యప్రార్థనైయైయరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్నపడి. ఇన్దకైఙ్కర్యత్తుక్కెన్నతు - నిత్యమాన వాత్మస్వరూపత్తుక్కు నిరూపకమాన శేషత్వత్తుక్కు ఉపష్టమ్భకమాయ్,అత ఏవ నిత్య

(౧) తి-చ-వి-౪౬.

మూ.—౧౧౨. ఇవ్వడిమైత్తాల్ (౧) "ఒழிవిల్ కాలమెల్లా ముడనాయ్మన్ని" ఎన్గిఱపడియే సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థైకళిలు మనువర్త్తిక్కుమ్.

సైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవ్వడిమైత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు- ఇవ్వాత్మావినుడైయ స్వరూపానురూప పురుషార్థమాన ఇన్దక్కైఙ్కర్యన్దాన్ "ఒழிవిల్ కాలమెల్లాముడనాయ్మన్ని" ఎన్ఱు-ఒழிవిల్లాత కాలమెల్లామ్,సర్వదేశత్తిలుమ్,ఉడనాయ్ - సర్వావస్థైయిలుమ్ పిరియాతునిన్ఱు, ఎన్గిఱపడియే సర్వదేశత్తిలుమ్ సర్వకాలత్తిలుమ్ సర్వావస్థైయిలుమ్ నడన్దుశెల్లుమెన్గై.

౧౧౩. భార్యైక్కు మఙ్గళసూత్రధారణమ్ భర్త్తావుక్కు అనన్యార్హైయెన్ఱు కాట్టుమాపోలే,తిరుమన్త్రధారణమ్ చేతనర్క్కు భగవదనన్యార్హత్వప్రకాశకమెన్నుమిడమ్ తోన్ఱ ఇత్తైయొరు మఙ్గళసూత్రమాక నిరూపిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎట్టిఴైయాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

ప్రార్థనావిషయమాన కైఙ్కర్యత్తుక్కుస్టపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వరూపానురూపమానవెన్నతు - శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళాకిఱ స్వరూపానురూపమాయ్, అత ఏవ స్వప్రయోజనత్వ స్వకర్తృత్వ బుద్ధ్యగోచరమాయ్, పరప్రయోజనైక వేషమాయ్, పరనియోజ్యమానవెన్టపడి. పురుషార్థమానవెన్టతు- పురుషప్రార్థనావిషయమానవెన్టపడి. "ఉడనాయ్మన్ని" ఎన్గై - సర్వదేశత్తిలుమ్ సర్వావస్థైయిలు మెన్గిఱ వర్థత్తై క్కాట్టుమోవెన్నిల్; ఉడనాకైయావతు - కూడియిరుక్కైయాకైయాలుమ్, మన్నుతలావతు - ఒరువస్తువెన్నలామ్పడి యిరుక్కైయాకైయాలుమ్, అవనోడే ఏకవస్తువెన్నలామ్పడి కలన్దిరుక్కుమ్ వస్తువుక్కు అవనిరుక్కుమ్ దేశత్తిలుమ్ అవనుక్కుణ్డామవస్థైకళ్తోఱు మవనోడేకూడి యిరుక్కై నియతమాకైయాలుమ్, "ఉడనాయ్మన్ని" ఎన్గాల్, సర్వదేశ సర్వావస్థైకళ్లైయుమ్ కాట్టుమ్.

౧౧౩. మేలుక్కవతారికై (భార్యైక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతి

(౧) తి-వాయ్-౩-౩-౧.

మూ.—౧౧౩. ఎట్టిఴైయాయ్ మూన్ఱుశరడా యిరుప్పతొరు మఙ్గళ
సూత్రమ్పోలే తిరుమన్త్రమ్.

౧౧౪. ఇత్తాల్—ఈశ్వర నాత్మాక్కళుక్కు ప్పతియాయ్నిన్ఱు
రక్షిక్కుమెన్గిఱతు.

అతావతు— పతినాఴిఴైయాయ్ ఇరణ్డు శరడాయిరుక్కుమ్ లౌకికమాన మఙ్గళసూత్రమ్పోలన్ఱిక్కే, ఎట్టిఴైయాయ్ మూన్ఱుశరడాయిరుప్పతొరు మఙ్గళసూత్రమ్పోలే ఎట్టుత్తిరువక్షరమాయ్ మూన్ఱు పదమాయిరుక్కిఱ వి త్తిరుమన్త్రమెన్గై.

౧౧౪. ఇప్పడి నిరూపిత్తుచ్చొన్నవిత్తాల్ ఎవ్వర్థమ్ శొల్లుకిఱతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇత్తై మఙ్గళసూత్రమాక చ్చొన్నవిత్తాల్, ఈశ్వరన్ ఇత్తోడన్వయముడైయ ఆత్మాక్కళుక్కు ప్పతియాయ్ నిన్ఱుకొణ్డు రక్షిక్కుమెన్ఱు శొల్లుకిఱతెన్గై.

౧౧౫. ఇని, ఇమ్మన్త్రత్తాల్ ప్రతిపాదిత్తవర్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తుచ్చొల్లి ఇత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆక తిరుమన్త్రత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి.

త్యాది). లౌకికమాన మఙ్గళసూత్రమెన్ఱతు - లోకత్తిలుళ్ళార్ ధరిక్కిఱ మఙ్గళసూత్రమెన్ఱపడి. ఎట్టిఴైయాయ్ మూన్ఱుశరడాయిరుక్కుమ్మఙ్గళసూత్రమ్పుతా న్తరస్థర్పక్కలిలే కాణలామ్,నమ్మాచార్యర్కళ్, తిరుమన్త్రమ్ ఎట్టుత్తిరువక్షరమాయ్,అద్వితీయమన్త్రమాయిరుక్కైక్కు స్మారకమాకవాయిఱ్ఱుబన్నతువడమానమఙ్గళసూత్రత్తైధరిప్పిప్పతు.

౧౧౪. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). ఇప్పడియెన్ఱతు - మఙ్గళసూత్రమాకవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇత్తోడెన్ఱతు - ఇన్దత్తిరుమన్త్రత్తోడెన్ఱపడి. అన్వయముడైయవెన్ఱతు- ఆచార్యోపదేశద్వారా సమ్బన్ధముడైయ వెన్ఱపడి. పతియాయ్నిన్ఱుకొణ్డు రక్షిక్కుమెన్ఱతు - తన్ పేఱాక నిన్ఱుకొణ్డురక్షిక్కుమెన్ఱపడి.

౧౧౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తుక్కుప్రతిపదమ్ విస్తరేణ వర్ణమరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి. ప్రతిపాదిత్తవెన్ఱతు - విస్తరేణ ప్రతిపాదిత్తవెన్ఱపడి. సఙ్గ్రహిత్తెన్ఱతు-సఙ్క్షేపిత్తెన్ఱపడి. ఇత్తైయెన్ఱతు-తిరుమ

మూ.—౧౧౫. ఆక, తిరుమన్త్రత్తాల్, ఎమ్పెరుమానుక్కే యురియే నాన నాన్ ఎనక్కురియనన్ఱిక్కే యొழియ వేణుమ్; సర్వశేషియాన నారాయణనుక్కే ఎల్లా వడిమైకళుమ్ శెయ్యప్పెఱువేనాక వేణుమ్

ఆకవెన్ఱతు - కీழ్ పరక్కవరుళిచ్చెయ్త ఎల్లావర్థైయుమ్ తొకుత్తరుళిచ్చెయ్కిఱారెన్ను మిడత్తైక్కాట్టుకిఱది. (ఎమ్పెరుమానుక్కే యురియేనాన నాన్) ఇతిల్ (ఎమ్పెరుమానుక్కే) ఎన్ఱు, చతుర్థ్యన్తమాన ప్రథమాక్షరత్తిలర్థత్తైయుమ్, అవధారణత్తాలే మధ్యమాక్షరత్తిలర్థత్తైయుమ్, (ఉరియేనాననాన్)ఎన్ఱు, తృతీయాక్షరత్తిలర్థత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలే ప్రథమపదార్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తపడి. (ఎనక్కురియ నన్ఱిక్కే యొழియవేణుమ్) ఇతిల్ (ఎనక్కురియన్) ఎన్ఱు షష్ఠ్యన్తమాన మకారార్థత్తైయుమ్, (అన్ఱిక్కేయొழియ) ఎన్కైయాలే నకారార్థత్తైయుమ్, (వేణుమ్) ఎన్కైయాలే ఇవ్వర్థమ్ చేతననుక్కు ప్రార్థనీయమెన్నుమత్తైయుమ్ ప్రతిపాదిక్కైయాలే మధ్యమపదార్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తపడి.

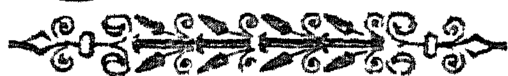
(సర్వశేషియాన నారాయణనుక్కే యెల్లావడిమైకళుమ్ శెయ్యప్పెఱువేనాకవేణుమ్). ఇతిల్ (సర్వశేషియాన నారాయణనుక్కే) ఎన్ఱు, కైఙ్కర్యప్రతిసంబన్ధియైయుమ్, కైఙ్కర్యప్రార్థనాప్రకాశికైయాన చతుర్థియైయుమ్, (ఎల్లావడిమైకళుమ్ శెయ్యప్పెఱువేనాక వేణుమ్)

న్తార్థత్తై యెన్ఱపడి. (ఆకతిరుమన్త్రత్తాల్) ఇత్యాదివాక్యద్వయత్తాలే - “ఆక” ఎన్ఱు తుడఙ్గి ప్రణవనమోనారాయణపదార్థఙ్గళై సఙ్గ్రహిత్తరుళిచ్చెయ్తపడియై విశదమాకవరుళిచ్చెయ్యానిన్ఱుకొణ్డు ప్రథమప్రకరణార్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్. పరక్కవెన్ఱతు-విస్తరమాకవెన్ఱపడి. తొకుత్తెన్ఱతు- శేర్త్తెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు-కీழ్చ్చొన్నవాక్యత్తిలెన్ఱపడి. ఎమ్పెరుమానుక్కేయెన్ఱతు - లుప్తచతుర్థియాలే శొల్లప్పట్ట శేషత్వప్రతిసమ్బన్ధియాన శేషిత్వముడైయవనుక్కే యెన్ఱపడి.

మూ.— ఎన్ఱతాయ్త్తు. ... .. *

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

తిరుమన్త్రప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

ఎన్ఱు, కైఙ్కర్యప్రార్థనా ప్రకారత్తైయుమ్ శొల్లుకైయాలే తృతీయ పదార్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తపడి. (ఎన్ఱతాయ్త్తు) ఎన్ఱతు - ఎన్ఱు శొల్లిత్తాయ్త్తు ఎన్నై.

విస్తరేణ అరుళిచ్చెయ్తత్తై మీళవుమ్ ఇప్పడి సఙ్గ్రహిత్తరుళిచ్చెయ్తతు - ఇత్తిరుమన్త్రార్థత్తై ఎల్లారుమఱిన్దు అనుసన్ధిక్కైక్కాక. ఆకైయాలే ఎల్లార్క్కుమివ్వర్థమ్ ఎప్పోతుమనుసన్ధేయమ్. *

జీయర్ తిరువడికళే శరణమ్.

తిరుమన్త్రార్థత్తిల్ ముతల్ ప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

విస్తరేణ శొన్నవర్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తతుక్కు తాత్పర్యమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (విస్తరేణ) ఇత్యాదియాల్. మీళవుమ్ ఎన్ఱతు - పునః ఎన్ఱపడి. ఇప్పడి ఎన్ఱతు - ఇవ్విధమాక ఎన్ఱపడి. ఎల్లారుమ్ ఎన్ఱతు-బహుజ్ఞరుమ్ అల్పజ్ఞరుమ్ ఎన్ఱపడి. పెణ్గళుమ్ పేతైకళుమ్ ఎన్గిఱపడియాకవుమామ్. ఇత్తాల్ ఫలితాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలే) ఇత్యాదియాల్. ఆకైయాలే ఎన్ఱతు- (౧) "ఇతుతన్నిల్ శొల్లుకిఱ వర్థమ్" ఎన్ఱు తుడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ వర ప్రబన్ధత్తాలే పరక్కవరుళిచ్చెయ్త తిరుమన్త్రార్థత్తై సఙ్గ్రహిత్తరుళిచ్చెయ్తతు, ఎల్లారుమిమ్మన్త్రార్థత్తై ఎప్పోతుమనుసన్ధిక్క వేణుమెన్నుమ్ తిరువుళ్ళత్తాలాకైయాలే ఎన్ఱపడి. ఎల్లార్క్కుమ్ ఎన్ఱతు-సర్వవర్ణఙ్గళిలుముళ్ళ స్త్రీకళుక్కుమ్ పురుషర్కళుక్కుమ్ ఎన్ఱపడి. ఎప్పోతుమ్ ఎన్ఱతు-అధ్యయనానధ్యయనకాలమిన్ఱియిలే నిత్యఙ్కళైప్పోలే ఎల్లాక్కాలత్తిలుమ్ ఎన్ఱపడి. "ఎప్పోతుమ్" ఎన్ఱవనన్తరమ్. ఇమ్మన్త్రార్థమ్ ఎన్ఱు కూట్టిక్కొళ్ళ వేణుమ్. అనుసన్ధేయమ్ ఎన్ఱతు- అనుసన్ధిక్క వేణుమ్ ఎన్ఱపడి.

శుద్ధసత్వమ్ దొడ్డయాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

తిరుమన్త్రార్థత్తి నరుమ్బతత్తిల్ ముతల్ ప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తిరుమన్త్ర ప్రకరణత్తిన్ ప్రమాణత్తిరట్టు.

తిరుమన్త్రార్థత్తిల్ సంపూర్ణసూక ఎడాత శ్లోకజ్గళుమ్ పాశురజ్గళుమ్ ఆకరజ్గళుమ్ ఇజ్గు సంపూర్ణసూక ఉదాహరిక్కప్పడుమ్. పుటమ్. సజ్ఖ్య.

౯ - ౧. [తై-ఆ-౬-౧.]

అసన్నేవ స భవతి । అస ద్బ్రహ్మేతి వేదచేత్ ।
అస్తి బ్రహ్మేతిచే ద్వేద । సన్తమేనం తతో విదు రితి॥

౧౯ - ౧. [వృద్ధహారీతస్మృతౌ - 3-౪౫.]

ఋచో యజూంషి సామాని తథైవాఽథర్వణాని చ ।
సర్వ మష్టాక్షరాన్తస్థం యచ్చాఽన్యదపి వాఙ్మయమ్॥

,, - ౨. [తిరుమొళ్లి-౮-౧౦-3.]

మర్ఱుమోర్ తెయ్వముళ తెన్ఱిరుప్పారోడు
ఉఱ్ఱిలేనుఱ్ఱతు మున్నడియార్క్కడిమై
మర్ఱెల్లామ్ పేశిలుమ్ నిన్ తిరువెట్టెళుత్తుమ్
కర్ఱు నాన్ కణ్ణపురత్తురైయమ్మానే॥

,, - 3. [నారదీయకల్పే, అష్టాక్షరబ్రహ్మవిద్యాయామ్, ౧-౧౧.]
నారసింహపురాణే-౧౮-౨౫] మన్త్రాణాంపరమోమన్త్రః ఇత్యాదిం

,, - ౪.

గురుం ప్రకాశయే ద్ధీమాన్ మన్త్రం యత్నేన గోపయేత్ ।
అప్రకాశ ప్రకాశాభ్యాం క్షీయేతే సంపదాయుషీ॥
[శేషసంహితాయామ్-౧౪-౫౦] ఉత్తరార్థమన్యథా-
గురుమన్త్రపరిత్యాగీ రౌరవం నరకంవ్రజేత్॥

౨౦ - ౧. [విహగేన్ద్రసంహితాయామ్-౨౨-పటలే]

దైవాధీనం జగత్సర్వం మన్త్రాధీనస్తు దైవతమ్ ।
తన్మన్త్రం బ్రాహ్మణాధీనం తస్మా ద్బ్రాహ్మణ దైవతమ్॥

పుటమ్. పఙ్క్తి.

౨౨ - ౨.   [తై-నారా-౧౧.]

విశ్వం నారాయణం దేవ మక్షరం పరమం ప్రభుమ్।
విశ్వతః పరమం నిత్యం విశ్వం నారాయణం హరిమ్ ।
విశ్వమేవేదంపురుష స్తద్విశ్వ ముపజీవతి॥
పతిం విశ్వస్యాఽత్మేశ్వరం శాశ్వతం శివ మచ్యుతమ్ ।
నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్ ।
నారాయణ పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః ।
నారాయణ పరో జ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః ।
యచ్చ కిఞ్చి జ్జగత్యస్మిన్ దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా।
అన్త ర్బహిశ్చ త త్సర్వం వ్యాప్య నారాయణ స్థ్సితః।

,, - ౩.

స్వత్వ మాత్మని సఞ్జాతం స్వామిత్వం బ్రహ్మణి స్థితమ్ ।
ఉభయో రేష సంబన్ధో న పరోఽభిమతో మమ।

,, - ౪.   [తిరుమొழி-౬-౨-౨.]

మఱన్దేనున్నై మున్నమ్ మఱన్దమతియిన్మనత్తాల్
ఇఱన్దే నెత్తనైయు మతనాలిడుమ్బైక్కుழியిల్
పిఱన్దే నెయ్త్తొழிన్దేన్ పెరుమాన్ తిరుమార్పా
శిఱన్దేన్ నిన్నడిక్కే తిరువిణ్ణకర్ మేయవనే॥

౨౩ - ౧.   [జి-స్తో-౧-౪.]

సంసారసాగరం ఘోర మనన్తక్లేశభాజనమ్ ।
త్వామేవ శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి మనీషిణః

౨౪ - ౧.   [వృద్ధహారీతస్మృతౌ-౮-౧౪౧]

ప్రాప్యస్య బ్రహ్మణో రూపం ప్రాప్తుశ్చ ప్రత్యగాత్మనః ।
ప్రాప్త్యుపాయం ఫలం ప్రాప్తే స్తథా ప్రాప్తివిరోధిచ ।
వదన్తి సకలా వేదా స్సేతిహాసపురాణకాః ।
మునయశ్చ మహాత్మానో వేదవేదాన్తపారగాః

పుటమ్ - సఙ్ఖ్య.

౨౫ - ౧. [లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౭౦.]

శక్తే స్సూపసదత్వాచ్చ కృపాయోగాచ్చ శాశ్వతాత్ ।
ఈశేశితవ్యసంబన్ధా దనిదంప్రథమాదపి ।
రక్షిష్యత్యనుకూలా న్న ఇతి యా సుదృఢా మతిః ।
స విశ్వాసో భవే చ్ఛక్ర సర్వదుష్కృతనాశనః॥

,, - ౨. [అహిర్బుధ్న్యసంహితాయామ్-౧౪-౭౮.] ఏవంసంస్మృతి ఇత్యాది.

,, - ౩. సంసార సాగరం ఘోర మిత్యాది. పుటమ్. ౨౩ ల్ పార్క్క.

,, - ౪. [విష్ణుధర్మే-౧-౫౯] సంసారార్ణవమగ్నానా మిత్యాది.

,, - ౫. [తిరుమొழி-౧౦-౬-౧.]

ఎజ్గాను మీతొప్పతోర్ మాయముణ్డే నరనారణనా యులక త్తఅనూల్
శజ్గామై విరిత్తవ నెమ్బెరుమా నతువన్ఱియుమ్ శెఞ్జుడరుమ్ నిలనుమ్
పాజ్గార్ కడలుమ్ పొరుప్పుమ్ నెరుప్పుమ్ నెరుక్కి పుక్క పొన్మిడఱత్తనైపో
తజ్గానవణ్ణే కాణ్మినిన్ఱాయ్-చ్చియరా లళై వెణ్ణె యుణ్డాప్పుణ్డిరున్దవనే॥

౨౭ - ౧. [న్యాసవింశతి-౭-] సద్బుద్ధిరిత్యాది.

౨౯ - ౧. [తిరువాయ్ మొழி-౧-౯-౮.]

నావినుళ్ నిన్ఱు మలరుమ్ ఞానకలైకళు క్కెల్లామ్ ।
ఆవియుమాక్కైయుమ్ తానే యழிప్పోడళిప్పవన్దానే ।
పూవియల్ నాల్ తడన్దోళన్ పొరుపడై యாழி శఙ్గేన్దుమ్ ।
కావి నన్మేని కమలక్కణ్ణ నెన్ కణ్ణినుళానే॥

౩౦ - ౧. [ర- స్త- ౨- ౭౪.]

అస్తాం తే గుణరాశివ ద్గుణపరీవాహాత్మనాం జన్మనాం ।
సఙ్ఖ్యా భౌమ నికేత నేష్వపి కుటీ కుఞ్జేషు రఙ్గేశ్వర ।
అర్చ్యస్సర్వసహిష్ణు రర్చకపరాధీనాఽఖిలాత్మస్థితిః ।
ప్రీణీషే హృదయాళుభి స్తవ తత శ్శీలా జడీభూయతే॥

,, - ౨. [రా-అయో-౨-౨౫.]

దశరథః—కథన్ను మయి ధర్మేణ పృథివీ మనుశాసతి ।
భవన్తో ద్రష్టు మిచ్ఛన్తి యువరాజం మమాఽఽత్మజమ్॥

పుటమ్ - పఙ్క్తి.

తేత మూచు ర్మహాత్మానం పౌర జానపదా జనాః।
బహవో నృప కల్యాణగుణాః పుత్త్రస్య సన్తి తే॥

3౦ - 3.

తవాఽనన్తగుణస్యాఽపి షడేవ ప్రథమే గుణాః।
యై స్త్వయైవ జగ త్కుక్షా వన్యేఽప్యన్త ర్నివేశితాః॥

,, - ४. [గీ-४-౫.]

బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవచాఽర్జున।
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్థ పరన్తప

,, - ౫. [తిరువాయ్మొழி-3-3-3.]

అణ్ణల్ మాయ నణికొళ్ శెన్దామరై।
క్కణ్ణన్ శెఙ్గని వాయ్ క్కరుమాణిక్కమ్
తెణ్ణిఱై చ్చునై నీర్ త్తిరువేఙ్గడత్తు।
ఎణ్ణిల్ తొల్ పుకழ్ వానవరీశనే।

,, - ౬. [తిరువిరుత్తమ్-౧.]

పొయ్న్నిన్ఱ ఞానముమ్ పొల్లా వొழுక్కుమ్ అழுక్కుడమ్బుమ్।
ఇన్నిన్ఱ నీర్మై యిని యామురామై ఉయిరళిప్పాన్।
ఎన్నిన్ఱయోనియుమాయ్ ప్పిఱన్దాయ్ ఇమైయోర్ తలైవా
మెయ్నిన్ఱు కేట్టరుళాయ్ అడియేన్ శెయ్యుమ్ విణ్ణప్పమే

,, - ౭. [తైత్తిరీయబ్రాహ్మణే] అనన్తావై ఇత్యాది.

3౨ - ౨. [నారదీయే-అష్టాక్షరబ్రహ్మవిద్యాయామ్-౧-४౧.]

యథా సర్వేషు దేవేషు నాఽస్తినారాయణాత్పరః।
తథా సర్వేషు మన్త్రేషు నాఽస్తి చాఽష్టాక్షరాత్పరః।

,, - 3. [నారసింహపురాణే, ౧౭-3౨.]

భూత్వోర్ధ్వబాహు రద్యాఽత్ర సత్యపూర్వం బ్రవీమివః।
హే పుత్త్ర శిష్యాః శృణుత న మన్త్రోఽష్టాక్షరాత్పరః

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౩౫ - ౧. [తై-నా-౧౧.] విశ్వంనారాయణమిత్యాది. పుట-౨౨-౨-ల్ కాణ్గ.

౩౬ - ౧. [మహోపనిషది-౧-౧-౧.]

ఏకో హ వై నారాయణ ఆసీ న్న బ్రహ్మా నేశానో నేమే ద్యావా
పృథివీ ననక్షత్రాణి నాఽఽపో నాఽగ్ని ర్న సోమో న సూర్యః॥
స ఏకాకీ నర మేత॥

,, - ౨. [సుబాలోపనిషది, ౬.]

"నైవేహ కిఞ్చనాఽగ్ర ఆసీదమూలమనాధారా ఇమాః ప్రజాః ప్రజాయన్తే దివ్యో దేవ ఏకో నారాయణశ్చక్షుశ్చ ద్రష్టవ్యఞ్చ నారాయణ శ్శ్రోత్రంచ శ్రోతవ్యఞ్చ నారాయణో ఘ్రాణశ్చ ఘ్రాతవ్యం చ నారాయణో జిహ్వాచ రసయితవ్యంచ నారాయణ స్త్వక్చ స్పర్శయితవ్యంచ నారాయణో మనశ్చ మన్తవ్యంచ నారాయణో బుద్ధిశ్చ బోద్ధవ్యంచ నారాయణోఽహఙ్కారశ్చాఽహఙ్కర్తవ్యంచ నారాయణ శ్చిత్తంచ చేతయితవ్యంచ నారాయణో వాక్చ వక్తవ్యంచ నారాయణో హస్తౌచ దాతవ్యంచ నారాయణః పాదౌచ గన్తవ్యంచ నారాయణః పాయుశ్చ విసర్జయితవ్యఞ్చ నారాయణ ఉపస్థశ్చాఽఽనన్దయితవ్యంచ నారాయణో ధాతా విధాతా కర్తావికర్తా దివ్యో దేవ ఏక (కో) ఏవ నారాయణ ఆదిత్యా రుద్రా మరుతో వసవోఽశ్వినౌ ఋచో యజూంషి సామాని మన్త్రా అగ్నిరాజ్యమాహుతి ర్నారాయణ ఉద్భవ స్సంభవో దివ్యో దేవ ఏకో నారాయణో మాతా పితా భ్రాతా నివాస శ్శరణం సుహృద్గతిర్నారాయణో విరాజా సుదర్శనా జితా సౌమ్యా మోఘా కుమారా మృతా సత్యా సుమధ్యమా నాసీరా శిశిరాసురా సూర్యా భాస్వతీ విజ్ఞేయాని నాడీనామాని దివ్యాని గర్జతి గాయతి వాయతి వర్షతి వరుణోఽర్యమా చన్ద్రమా కలా (కలి,) కవి ర్ధాతా బ్రహ్మ ప్రజాపతి ర్మఘవాదివసాశ్చాఽర్ధదివసాశ్చ కాలాశ్చ మహాకాలాశ్చ కల్పాశ్చ మహాకల్పాశ్చోర్ధ్వంచ దిశశ్చ సర్వం నారాయణః పురుషఏవేదం సర్వం యద్భూతం యచ్చభవ్యం తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః దివీవ చక్షురాతతం తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంస

పులమ్ - సజ్జైః

స్సమిన్దతే విష్ణోర్యత్పరమం పదం తదేతన్నిర్వాణానుశాసన మితి వేదా
నుశాసనమితి వేదానుశాసనమ్॥"

౩౬ - ౩. §

" - ౪. } ౩౭. వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.
" - ౫. }

[ది.

౩౭ - ౧. [నారదీయే, అష్టాక్షరబ్రహ్మవిద్యాయామ్ ౧-౪౧.] సర్వవేదాన్తశాస్త్ర

" - ౩. [విహగేశ్వర సంహితాయామ్. ౨౪-పటలే, ౧౨] [గారుడపు-పూ
ర్వార్ధే, ౨౨౦-౯.] నారాయణేతి ఇత్యాది.

౩౮ - ౧. [నారదీయే, అష్టాక్షరబ్రహ్మవి-౧-౪౦] [బ్రహ్మపురాణే, ౫౬-౨౪
కిన్తత్రేత్యాది.]

" - ౨. [తిరువాయ్మొழி-౧-౨-౧౦.]

ఎణ్ పెరుక్కన్నల । త్తిణ్ పొరుళెల్లా ।
వణ్ పుకழ் నారణన్ । తిణ్ కழల్ శేరే॥

" - ౩. [తిరువాయ్మొழి ౧-౧౦-౮.]

శెల్వనారణనెన్ఱ శొల్కేట్టలుమ్। మల్కుమ్కణ్పని నాడువన్మాయమే ।
అల్లునన్పకలుమిడైవీడిన్ఱి । నల్కియెన్నైవిడాన్నమ్బినమ్బియే।

" - ౪. [తిరువాయ్మొழి-౧౦-౯-౧.]

శూழ్విశుమ్బణిముకిల్ తూరియమ్ముழక్కిన ।
ఆழ్కడలలైతిరై కైయెడుత్తాడిన ।
ఏழ్పొழిలుమ్ వళమేన్దియ వెన్నప్పన్ ।
వాழ్పుకழ్ నారణన్ తమరైక్కణ్డుకన్దే।

---

§ "యస్యాత్మాశరీరమ్" ఎన్బదు, బృహదారణ్యమ్, ౫-౭-౨౨, మాధ్యన్దిన
శాఖైయిలుమ్, "యస్య పృథివీ శరీరమ్" ఎన్ఱు తుడఙ్గి, "యస్య మృత్యు శ్శరీరమ్"
ఎన్నుమళవుమ్, సుబాలోపనిషత్తు-౭-వతు ఖణ్డత్తిలుమ్ ఉణ్డు; అతై అప్రకృతఙ్గళ్.
అన్తర్యామిబ్రాహ్మణ మన్వేషణీయమ్.

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౩౯ - ౧. [తిరుప్పల్లాణ్డు-౪.]

ఏడు నిలత్తి లిడువతఱ్ఱు మున్నమ్వన్దెఙ్గళ్ కుఴామ్పుకున్దు ।
కూడుమనముడైయీర్కళ్ వరమ్బొఴివన్దొల్లైక్కూడుమినో।
నాడునకరముమ్నన్గఱియనమోనారాయణాయవెన్ఱు ।
పాడుమనముడైప్పత్తరుళ్ళీర్ వన్దుపల్లాణ్డుకూఱుమినే।

,, - ౨. [పెరియాఴ్వార్ తిరు-౫-౧-౩.]

నన్మైతీమైకళొన్ఱుమఱియే఩్ నారణావెన్నుమిత్తనైయల్లాల్ ।
పున్మైయాలున్నైప్పుళ్ళువమ్పేశిప్పుకఴ్వానన్ఱుకణ్డాయ్తిరుమాలే।
ఉన్నుమాఱున్నై యొన్ఱుమఱియేనోవాతేనమో నారణావెన్బ఩్।
వన్మైయావతు఩్కోయిలిల్వాఴుమ్వైట్టణవనెన్నుమ్వన్మైకణ్డాయే।

,, - ౩. [పెరుమాళ్ తిరుమొఴి-౨-౪.]

తోయ్త్తతణ్డయిర్ వెణ్ణెయ్పాలుడనుణ్ణలుముడన్ఱాయ్చ్చికణ్డు
ఆర్త్తతోళుడైయెమ్బిరానెన్నరఙ్గనుక్కడియార్కళాయ్ ॥
నాత్తఴుమ్బెఴ నారణావెన్ఱఴైత్తు మెయ్తఴుమ్బత్తొఴు
తేత్తియిన్బుఱుమ్తొణ్డర్ శేవడి యేత్తివాఴ్త్తుమెన్నెఞ్జమే।

,, - ౪. [పెరుమాళ్ తిరుమొఴి-౧-౧౧.]

తిడర్విళఙ్గుకరై ప్పొన్నినడువుపాట్టుత్తిరువరఙ్గత్తరవణైయిల్ పళ్ళికొళ్ళుమ్। కడల్విళఙ్గుకరుమేనియమ్మాన్ఱన్నై క్కణ్డారక్కణ్డుకక్కుమ్ కాతల్తన్నాల్ । కుడైవిళఙ్గువిఱల్ తానై క్కొఱ్ఱవొళ్వాళ్ కూడలర్కో఩్కొడైక్కులశేకర఩్ శొఱ్చెయ్త, నడైవిళఙ్గు తమిఴ్మాలై పత్తుమ్ వల్లార్ నలన్దికఴ్ నారణనడిక్కీఴ్ నణ్ణువారే।

- ౫. [౪-తిరువన్దాతి-౧.]

నాన్ముకనై నారాయణ఩్ పడైత్తా఩ నాన్ముకనుమ్
తా఩ ముకమాయ్ శఙ్గరనై త్తా఩ పడైత్తా఩ యా఩ ముకమాయ్
అన్దాతిమేలిట్టఱివిత్తేనాఴ్పొరుళై
చ్చిన్దామల్ కొణ్మినీర్ తేర్న్దు।

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

3౯ - ౬.   [తిరుచ్చన్దవిరుత్తమ్-౭౭.]

ఎట్టుమెట్టు మెట్టుమా యోరేళ్లు మేళ్లు మేళ్లుమాయ్
ఎట్టు మూన్ఱు మొన్ఱుమాకి నిన్ఱ వాతి తేవనై
ఎట్టినాయ పేతమోడి ఱైఞ్జి నిన్ఱవణ్ పెయర్
ఎట్టెళుత్తు మోతువార్కళ్ వల్లర్ వాన మాళవే

,, - ౭.   [తిరుమొళి-౧-౧-౧.]

వాడినేన్ వాడి వరున్దినేన్ మనత్తాల్ పెరున్దుయరిడుమ్బైయిల్ పిఱన్దు
కూడినేన్ కూడి యిళైయవర్ తమ్మోడవర్ తరుమ్ కలవియే కరుతి
ఓడినే నోడి యుయ్వతోర్ పొరుళా లుణర్వెనుమ్ పెరుమ్బతమ్ తెరిన్దు
నాడినేన్ నాడి నాన్ కణ్డుకొణ్డేన్ నారాయణావెన్నుమ్ నామమ్.

,, - ౮.   [శిఱియతిరుమడల్.]

పోరానై పొయ్ కైవాయ్ క్కోట్పట్టు నిన్ఱలఱి
నీరార్ మలర్క్కమలమ్ కొణ్డోర్ నెడుఙ్గైయాల్
నారాయణా ఓ మణివణ్ణా నాకణైయాయ్
వారాయెన్నారిడరై నీక్కాయ్.

,, - ౯.   [౧-తిరువన్దాతి-౫౭.]

అయనిన్ఱ వల్విన్నైయై యఞ్జినేనఞ్జి
ఉయ నిన్ తిరువడియే శేర్వాన్—నయనిన్ఱ
నన్మాలెకొణ్డు నమో నారణావెన్నుమ్
శొన్మాలై కఱ్ఱేన్ తొళుతు.

,, - ౧౦.   [౧-తిరువన్దాతి-౯౫.]

నావాయిలుణ్డే నమోనారణావె
న్ఱోవాతురైక్కుమురైయుణ్డే—మూవాత
మాక్కతిక్కణ్ శెల్లుమ్వకైయుణ్డే ఎన్నొరువర్
తీక్కతిక్కణ్ శెల్లుమ్ తిఱమ్.

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

3౯ - ౧౧. [౨-తిరువన్దాతి-౧.]

అన్బేతకళియా వార్వమే నెయ్యాక
ఇన్బురుకు శిన్దై యిడుఃతిరియా—నన్బురుకి
ఞానచ్చుడర్ విళక్కేత్తినేన్ నారణఱ్కు
ఞానత్తమిళ్ పురిన్ద నాన్॥

,, - ౧౨. [౨-తిరువన్దాతి-౨]

ఞానత్తాల్ నన్గుణర్న్దు నారణన్ఱన్నామఙ్గళ్
తానత్తాల్ మఱ్ఱవన్బేర్ శాత్తినాల్—వాన
త్తణి యమరరాక్కువిక్కు మంఙ్తన్దే నఙ్గళ్
పణి యమరర్ కోమాన్ పరిశు॥

,, - ౧3. [౨-తిరువన్దాతి-౭౧.]

పకలిక్కణ్డేన్ నారణనైక్కణ్డేన్ కనవిల్
మికక్కణ్డేన్ మీణ్డవనై మెయ్యే మికక్కణ్డేన్
ఊన్ తికఴుమ్ నేమి యొళి తికఴుమ్ శేవడియాన్
వాన్ తికఴుమ్ శోతి వడివు॥

౪౦ - ౧. [3-తిరువన్దాతి-౭.]

నామమ్ పల శొల్లి నారాయణా వెన్ఱు
నామఙ్గైయాల్ తొళుతుమ్ నన్నెఞ్జే—వా మరువి
మణ్ణులకముణ్డు మిళ్న్ద వణ్ణమైయుమ్ తణ్డుళాయ్
కణ్ణనైయే కాణ్గ నఙ్గణ్॥

,, - ౨. [తిరువాయ్మొళి-౧-౧-౧.]

ఉయర్వఱ వుయర్ నల ముడైయవన్ యవ నవన్।
మయర్వఱ మతి నల మరుళినన్ యవ నవన్।
అయర్వఱు మమరర్ క ళతిపతి యవ నవన్।
తుయరఱు శుడ రడి తొళుతెళెన్ మననే॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౪౧ - ౧. [భార-ఉద్యోగ]

తతో దుశ్శాసనో రాజన్ ద్రౌపద్యా వసనం బలాత్ ।
సభామధ్యే సమాక్షిప్యాఽప్యపక్రష్టుం ప్రచక్రమే ।
అపకృష్యమాణే వసనే విలలాప సుదుఃఖితా ।
జ్ఞాతం మయా వసిష్ఠేన పురా గీతం మహాత్మనా ।
మహాత్యాపది సంప్రాప్తే స్మర్తవ్యో భగవాన్ హరిః॥

౪౨ - ౧. [భార-ఉద్యో]

గోవిన్దేతి యదాక్రన్దత్ కృష్ణా మాం దూరవాసినమ్ ।
ఋణం ప్రవృద్ధమివ మే హృదయాన్నాఽపసర్పతి॥

,, - ౨. [భాగవతే-౬-౨-౧౪] సాఙ్కేత్యమిత్యాది,

౪౩ - ౧. [తిరుమొழி-౧-౧-౯.]

కులన్దరుమ్ శెల్వమ్ తన్దిడుమ్ అడియార్ పడుతుయరాయిన వెల్లామ్
నిలన్దరమ్ శెయ్యుమ్ నీళ్విశుమ్బరుళుమ్ అరుళొడు పెరునిలమళిక్కుమ్
వలన్దరుమ్ మఱ్ఱుమ్ తన్దిడుమ్ పెఱ్ఱ తాయినుమాయిన శెయ్యుమ్
నలన్దరుమ్ శొల్లై నాన్ కణ్డుకొణ్డేన్ నారాయణావెన్నుమ్ నామమ్॥

౪౪ - ౧. [వృద్ధహారీతస్మృతౌ, ౩-౪౭] [రామోత్తరతాపినీయే-౬-ఖణ్డే] ఐహ
లౌకిక మిత్యాది.

౪౬ - ౧. [తిరుమొழி-౮-౧౦-౩.]

మఱ్ఱుమోర్ దెయ్వముళదెన్ఱిరుప్పారోడు
ఉఱ్ఱిలేన్ ఉఱ్ఱదుమ్ ఉన్నడియార్క్కడిమై
మఱ్ఱెల్లామ్ పేశిలుమ్ నిన్ తిరువెట్టెழுత్తుమ్
కఱ్ఱు నాన్ కణ్ణపురత్తుఱై యమ్మానే।

,, - ౨. [తిరుమొழி-౬-౧౦-౬.]

కానవెణ్ణుమ్ కురఙ్గుమ్ ముశువుమ్ పడైయా వడలరక్కర్
మాన మழிత్తు నిన్ఱ వెన్ఱి యమ్మానెన క్కెన్ఱుమ్
తేనుమ్ పాలుమముదుమాయ తిరుమాల్ తిరునామమ్
నానుమ్ శొన్నేన్ నమరుముఱైమిన్ నమోనారాయణమే

పుటమ్ - పజ్క్తి.

౪౭ - ౨.   [తిరుచ్చన్దవిరుత్తమ్-౬౪.]

నిన్ఱ తెన్దై యూరకత్తిరున్ద తెన్దైపాడక
త్తన్ఱు వెంకణ్ణై కిడన్ద తెన్నిలాత మున్నెలామ్
అన్ఱు నాన్ పిఱన్దిలేన్ పిఱన్దపిన్ మఱన్దిలేన్
నిన్ఱతుమిరున్దతుమ్ కిడన్దతు మెన్నెఞ్జుళే.

౪౮ - ౧. పుటమ్-౪౭-౨-ల్ పార్క్క.

౫౨ - ౧. [నారాయణోపనిషది] ఓమిత్యేకాక్షరమిత్యాది.

,, - ౨.   [నారాయణోపనిషది-3.]

ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్। నమ ఇతి పశ్చాత్। నారాయణాయేత్యుపరిష్టాత్। ఓమిత్యేకాక్షరమ్। నమ ఇతి ద్వే అక్షరే। నారాయణాయేతి పఞ్చాక్షరాణి। ఏతద్వై నారాయణస్యాఽష్టాక్షరం పదమ్। యోహవై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమధ్యేతి। అనపబ్రువస్సర్వమాయురేతి। విన్దతే ప్రాజాపత్యంరాయస్పోషం గౌపత్యమ్। తతోఽమృతత్వమశ్నుతే తతోఽమృతత్వమశ్నుత ఇతి। యఏవంవేద। ఇత్యుపనిషత్॥

౫౫ - ౧. [అథర్వవేదే, గోపథబ్రాహ్మణే, పూర్వభాగే, ప్రపా - ౧-బ్రాహ్మ-౬.] భూరితిఋగ్వేదాదిత్యాది.

౫౬ - ౧. [మను-౨-౭౬.] అకారఞ్చాప్యుకారఞ్చ ఇత్యాది.

౫౭ - ౩. [లఘ్వత్రిస్మృతౌ, ౧-౧౨.] [బృహత్పరాశరస్మృతౌ]

ప్రణవాద్యా స్తథా వేదాః ప్రణవే పర్యవస్థితాః।
వాఙ్మయం ప్రణవ స్సర్వం తస్మా త్ప్రణవ మభ్యసేత్॥

,, - ౪.   [ధ్యానబిన్దూపనిషది, ౧౫-వాక్యమ్.]

ఓఙ్కారప్రభవా వేదా ఓఙ్కారప్రభవాస్స్వరాః।
ఓఙ్కారప్రభవం సర్వం §జగ త్స్థావరజఙ్గమమ్॥

§ (పా) త్రైలోక్యం సచరాచరమ్.

పుటమ్ - పఙ్క్తిః.

౫౭ - ౪. [విష్ణుధర్మే, ౬౭-౬.]

వినిర్జగ్ముర్ముఖేభ్యస్తు బ్రహ్మణోవ్యక్తజన్మనః।
ఓఙ్కార ప్రభవా వేదాః జగ్ముస్తేచ రసాతలమ్।

౫౮ - ౧. [తై-నా-౧౦-౨౪] [పాద్మోత్తరపు-౨౨౬-౭౦.]

యద్వేదాదౌ స్వరః ప్రోక్తో వేదాన్తేచ ప్రతిష్ఠితః।
తస్య ప్రకృతిలీనస్య యః పర స్స మహేశ్వరః।

,, - ౩.

సమస్తశబ్దమూలత్వాదకారస్య స్వభావతః। సమస్తవాచ్యమూలత్వా ద్బ్రహ్మణోఽపి స్వభావతః। వాచ్యవాచకసంబన్ధ స్తయో రర్థా త్ప్రతీయతే॥

,, - ౪. [తై-భృ-౧-౧.]

యతో వా ఇమాని భూతాని జాయన్తే। యేన జాతాని జీవన్తి।
యత్ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తి। తద్విజిజ్ఞాసస్వ తద్బ్రహ్మేతి॥

,, - ౫. [వి-పు-౧-౨-౭౦.]

సఏవ సృజ్య స్సచ సర్గకర్తా సఏవ పాత్యత్తిచ పాల్యతేచ।
బ్రహ్మాద్యవస్థాభి రశేషమూర్తి ర్విష్ణు ర్వరిష్ఠో వరదో వరేణ్యః॥

౬౧ - ౧. పుటమ్ ౩౦-౬-ల్ కాణ్గ.

౬౫ - ౧. [లక్ష్మీతన్త్రే, ౨౫-౧౪] లక్ష్మ్యాసహేత్యాది.

౬౬ - ౧. [తిరువాయ్మొఴి-౬-౧౦-౧౦.]

అకలకిల్లే నిఱైయుమె న్ఱలర్ మేల్ మఙ్గై యుఱై మార్పా।
నికరిల్ పుకఴా యులకమ్ మూన్ఱుడైయా యెన్నై యాళ్వానే।
నికరిలమరర్ మునిక్కణఙ్గళ్ విరుమ్బుమ్ తిరువేఙ్గడత్తానే।
పుకలొన్ఱిల్లావడియే నున్నడిక్కీఴమర్న్దు పుకున్దేనే।

౬౯ - ౧. [తిరుప్పావై-౧౭.]

అమ్బరమే తణ్ణీరే శోఱే యఱమ్ శెయ్యుమ్
ఎమ్బెరుమాన్ నన్దగోపాలా యెఴున్దిరాయ్

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

కొమ్బనార్ క్కెల్లామ్ కొళున్దే కులవిళక్కే
ఎమ్బెరుమాట్టి యశోతా యఱివుఱాయ్
అమ్బర మూడఱు త్తోఙ్గి యులకళన్ద
ఉమ్బర్ కోమానే యుఱఙ్గా తెళున్దిరాయ్
శెమ్బొ ఱ్కళలడి చ్చెల్వా పలతేవా
ఉమ్బియుమ్ నీయు ముఱఙ్గేలో రెమ్బావాయ్॥

౨౧ - ౧. [రా-సు-౨౧-౧౬.]

రావణంప్రతిసీతా— శక్యా లోభయితుం నాఽహ మైశ్వర్యేణ ధనేనవా ॥ అనన్యారాఘవేణాఽహం భాస్కరేణ ప్రభా యథా॥

,, - ౨. [రా-యు-౧౨౧-౧౪.]

బ్రహ్మాదీన్ప్రతిరామః — అనన్యహృదయాం భక్తాం మచ్చిత్తపరివర్తినీమ్ । అహమప్యవగచ్ఛామి మైథిలీం జనకాత్మజామ్ । ప్రత్యయార్థన్తు లోకానాం త్రయాణాం సత్యసంశ్రయః । ఉపేక్షేచాఽపి వైదేహీం ప్రవిశన్తీం హుతాశనమ్ । ఇమామపి విశాలాక్షీం రక్షితాం స్వేనతేజసా । రావణో నాఽతివర్తేత వేలామివ మహోదధిః। నహి శక్య స్సుదుష్టాత్మా మనసాఽపిహి మైథిలీమ్ । ప్రధర్షయితుమప్రాప్తాం దీప్తా మగ్నిశిఖామివ । నేయమర్హతి చైశ్వర్యం రావణాన్తఃపురే శుభా । అనన్యాహి మయా సీతా భాస్కరేణ ప్రభా యథా । విశుద్ధా త్రిషు లోకేషు మైథిలీ జనకాత్మజా । నహి హాతుమియం శక్యా కీర్తి రాత్మవతా యథా॥

- ౩. [శ్రీగుణరత్నకోశే-౫౯.]

తవ స్పర్శాదీశం స్పృశతి కమలే మఙ్గళపదం తవేదం నోపాధే రుపనిపతితం శ్రీరసి యతః । ప్రసూనం పుష్యన్తీమపి పరిమళర్ద్ధిం జిగదిషుర్న చైవన్త్వా దేవం స్వదత ఇతి కశ్చి త్కవయతే।

౨౩ - ౧. [మనుస్మృతౌ, ౪-౧౬౦.]

సర్వం పరవశం దుఃఖం సర్వ మాత్మవశం సుఖమ్ ।
ఇతి విద్యా త్సమాసేన లక్షణం సుఖదుఃఖయోః।

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౩౩ - ౨. [మనుస్మృతౌ, ౪-౬.]

ఋతామృతాభ్యాం జీవేత మృతేన ప్రమృతేనవా। సత్యానృతా భ్యామపి వా నశ్వవృత్త్యా కదాచన।ఋత ముఞ్ఛశిలం జ్ఞేయ మమృతం స్యా దయాచితమ్। మృతన్తు యాచితం భైక్షం ప్రమృతం కర్షణం స్మృతమ్। సత్యానృతన్తు వాణిజ్యం తేనచైవాऽపి జీవ్యతే। సేవా శ్వవృత్తి రాఖ్యాతా తస్మా త్తాం పరివర్జయేత్॥

౩౪ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౪-౧-౫.]

పణిమిన్ తిరువరుళెన్ను మఞ్జీత ప్పైమ్బూమ్బళ్ళి
అణిమెన్ కుழలారిన్బక్కలవి యముతుణ్డార్
తుణిమున్బు నాల ప్పల్లేழையర్ తామిழిప్ప చ్చెల్వర్
మణి మిన్ను మేని నమ్మాయవన్ పేర్ శొల్లి వాழ்మినో॥

౩౫ - ౧. పుటమ్-౨౭-౩-ల్ కాణవుమ్.

" - ౨.

స్వోజ్జీవనేచ్ఛా యది తే స్వసత్తాయాం స్పృహా యది।
ఆత్మదాస్యం హరే స్స్వామ్యం స్వభావఞ్చ సదా స్మర॥

౩౭ - ౨. పుటమ్-౯-౧-ల్ కాణవుమ్.

౩౯ - ౧. [తై-నా, ౧-౨.]

యస్మిన్నిదం సఞ్చ విచైతి సర్వం యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః।
తదేవ భూతం తదు భవ్యమా ఇదం తదక్షరే పరమే వ్యోమన్।

౩౯ - ౨. [తై-నా-౧-౭.]

తదేవాऽగ్ని స్తద్వాయు స్తత్సూర్య స్తదు చన్ద్రమాః
తదేవ శుక్రమమృతం తద్బ్రహ్మ తదాప స్స ప్రజాపతిః।

౭౫ - ౧. [౪-తిరువన్దాతి-౬౭.]

తిఱమ్బేల్మిన్ కణ్డీర్ తిరువడితన్నామమ్
మఱన్దుమ్ పుఱ న్దొழா మాన్దరై—ఇఱైఞ్జియుమ్
శాతువరాయ్ ప్పోతుమిన్గ ళెన్ఱాన్ నమనుమ్ తన్
తూతువరై క్కూవి చ్చెవిక్కు॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౭౬ - ౧. [పాద్మోత్తరపు, ౨౨౬-౨౫] భూతానిచేత్యాది.

౭౭ - ౫. [ప్రశ్నోప, ౪-౯.]

ఏష హి ద్రష్టా స్ప్రష్టా శ్రోతా ఘ్రాతా రసయితా మన్తా బోద్ధా కర్తా విజ్ఞానాత్మా పురుషః। స పరేఽక్షరే ఆత్మని సమ్ప్రతిష్ఠతే॥

,, - ౬. [బృహదా, ౬-౫-౧౫] [బృహదా, ౪-౪-౧౪, ల్ కిఞ్చిన్మాత్ర వ్యాసమాక ఇరుక్కిఱతు.]

యత్ర హి ద్వైతమివ భవతి తదితర ఇతరం పశ్యతి తదితర ఇతరం జిఘ్రతి తదితర ఇతరం రసయతే తదితర ఇతరమభివదతి తదితర ఇతరం శృణోతి తదితర ఇతరం మనుతే తదితర ఇతరం స్పృశతి తదితర ఇతరం విజానాతి యత్ర త్వస్య సర్వమాత్మైవాఽభూత్తత్కేన కం పశ్యేత్తత్కేన కం జిఘ్రేత్తత్కేనకం రసయేత్తత్కేన కమభివదేత్తత్కేన కం శృణుయాత్తత్కేన కం మన్వీతతత్కేన కం స్పృశేత్తత్కేన కం విజానీయాద్యేనేదం సర్వం విజానాతి తం కేన విజానీయాత్స ఏష నేతి నేత్యాత్మాఽగృహ్యో న హి గృహ్యతేఽశీర్యో న హి శీర్యతేఽసఙ్గో నహి సజ్యతేఽసితో న వ్యథతే న రిష్యతి విజ్ఞాతారమరే కేన విజానీయాదిత్యుక్తానుశాసనాసి మైత్రేయ్యేతావదరే ఖల్వమృతత్వమితి హోక్త్వా యాజ్ఞవల్క్యో విజహార।

౯౧ - ౧. [తిరువాయ్మొఴి-౪-౭-౧౦.]

ఉడమ్బినాల్ కుఱైవిల్లా వుయిర్ పిరిన్ద మలైత్తుణ్డమ్
కిడన్దనపోల్ తుణి పలవా వవుణర్ కుఴామ్ తుణిత్తుకన్ద
తడమ్బునల శడైముడియన్ తనియొరుకూఱమర్న్దుఱైయుమ్
ఉడమ్బుడైయాన్ కవరాత వుయిరినాల్ కుఱైవిలమే॥

౯౨ - ౧. [తిరుమొఴి-౭-౯-౩.]

విడైయేఴన్ఱడర్త్తు వెకుణ్డు విలఙ్గలుఱ
ప్పడైయాలాఴితట్ట పరమన్ పరఞ్జోతి
మడైయార్ నీలమ్ మల్కుమ్ వయల్ శూఴ్ కణ్ణపురమొ
న్ఱుడైయానుక్కడియే నొరువర్క్కురియేనో॥

పుటమ్ - షష్ఠై.

౯౨ - ౨. [౧-తిరువన్దాతి-౬౪.]

పెయరుమ్ కరుఙ్గడలే నోక్కుమాఱు ఒణ్ పూ
ఉయరుమ్ కతిరవనే నోక్కుమ్— ఉయిరుమ్
తరుమనైయే నోక్కుమ్ ఒణ్డామరైయాళ్ కేళ్వన్
ఒరువనైయే నోక్కుమ్ ఉణర్వు।

౯౪ - ౧. [తిరువాయ్మొఴి-౧-౨-౧.]

వీడుమిన్ ముఱ్ఱవుమ్ వీడుశెయ్తుమ్ముయిర్
వీడుడైయానిడై వీడుశెయ్మ్మినే॥

౯౯ - ౧. [భట్టర్ముక్తకమ్.]

త్వం మేఽహం మే కుత స్తత్తదపి కుత ఇదం వేద మూలప్రమాణాత్
ఏతచ్చాఽనాదిసిద్ధా దనుభవవిభవా త్సోఽపి సాక్రోశఏవ।
క్వాఽఽక్రోశః కస్య గీతాదిషు మమవిదితః కోఽత్ర సాక్షీసుధీస్స్యాత్
హన్త త్వత్పక్షపాతీ స ఇతి నృకలహే మృగ్యమధ్యస్థవత్త్వమ్।

౧౦౧ - ౧. [తిరువాయ్మొఴి-౨-౯-౯.]

యానేయెన్నై యఱియకిలాతే। యానే యెన్ఱనతే యెన్ఱిరున్దేన్
యానే నీ యెన్నుడైమైయుమ్ నీయే। వానే యేత్తుమ్ ఎమ్ వానవ
రేఱే।

" - ౨. [తిరువాయ్మొఴి-౫-౭-౭.]

కళైవాయ్ తున్బమ్కళైయాతొఴివాయ్ కళైకణ్మఱ్ఱిలేన్
వళైవాయ్ నేమిప్పడైయాయ్ కుడన్దైక్కిడన్ద మామాయా
తళరావుడల మెనతావి శరిన్దు పోమ్పోతు।
ఇళైయాతునతాళొరుఙ్గ ప్పిడిత్తు ప్పోతవిళై నీయే।

౧౦౨ - ౧. [తిరుప్పావై-౨౯.]

శిఱ్ఱఞ్జిఱుకాలే వన్దున్నై చ్చేవిత్తున్
పొఱ్ఱామరై యడియే పోఱ్ఱుమ్ పొరుళ్ కేళాయ్
పెఱ్ఱమ్ మేయ్త్తుణ్ణుమ్ కులత్తిల్ పిఱన్దు నీ
కుఱ్ఱేవలెఙ్గళై క్కొళ్ళామల్ పోకాతు

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

ఇన్ఱై ప్పడి కొళ్వా నన్ఱుకాణ్ కోవిన్దా
ఎన్ఱైక్కుం ఏళేళ్ పిఱవిక్కుం ఉన్దన్నో
డుఱ్ఱోమేయావో మునక్కే నామాళ్ శెయ్వోమ్
మఱ్ఱై నఙ్గామఙ్గళ్ మాఱ్ఱేలో రెమ్బావాయ్॥

౧౦౨ - ౨. [అహిర్బుధ్న్యసంహితాయామ్, ౫౨-౨౦] చేతనస్యయదాపుంస్య మిత్యాది.

౧౦౩ - ౧. [తిరువాయ్మొళ్ఱి-౬-౫-౧.]

తువళిల్ మా మణిమాడమోఙ్గు తొలైవిల్లిమఙ్గలమ్ తొఴుమ్
ఇవళై నీరిని యన్నైమీర్ ఉమక్కాశైయిల్లై విడుమినో
తవళ వొణ్ శఙ్గు శక్కర మెన్ఱుమ్ తామరైత్తడఙ్గణ్ణెన్ఱుమ్
కువళై యొణ్ మలర్ క్కణ్గళ్ నీర్ మల్క నిన్ఱు నిన్ఱు కుమిఱుమే।

౧౦౪ - ౧. [తిరువాయ్మొళ్ఱి-3-3-౬.]

వేఙ్గడఙ్గళ్ మెయ్మ్మేల్వినై ముఱ్ఱవుమ్
తాఙ్గళ్ తఙ్గట్కు నల్లనవే శెయ్వార్
వేఙ్గడత్తుఱైవార్క్కు నమవెన్న
లాఙ్గడమైయతు శుమన్దార్కట్కే॥

౫ - ౨. [తిరువాయ్మొళ్ఱి-౧౦--౮-౭.]

ఉణ్డు కళిత్తేఱ్కుమ్బరెన్ కుఱై మేలై
తొణ్డుకళిత్తన్ది తొఴుమ్ శొల్లు ప్పెఱ్ఱేన్
వణ్డు కళిక్కుమ్పొఴిల్ శూఴ్ తిరుప్పేరాన్
కణ్డుకళిప్ప క్కణ్ణుళ్ నిన్ఱకలానే॥

౧౦౫ - ౧. ౪౬-పుటమ్-౧-ల్ పార్క్క.

౧౦౭ - ౧. [శ్రీగుణరత్నకోశే, ౨౮.]

స్వరూపం స్వాతన్త్ర్యం భగవత ఇదం చన్ద్రవదనే త్వదాశ్లేషో
త్కర్షా ద్భవతి ఖలు నిష్కర్షసమయే। త్వమాసీ ర్మాత శ్శ్రీః కమితు
రితమిత్థన్త్వవిభవ స్తదన్తర్భావా త్త్వాం న పృథగభిధత్తే శ్రుతిరపి॥

పుటమ్ - పఙ్క్తి.

౧౦౮ - ౧. [తిరువాయ్ మొழி-౨-౯-౪.]

ఎనక్కే యాట్చెయ్యెక్కాలత్తుమెన్ఱెన్। మనక్కే వన్దిడైవీడిన్ఱి మన్ని। తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళుమీతే। ఎనక్కే కణ్ణనై యాన్ కొళ్ శిఱప్పే।

౧౦౯ - ౧. [తిరువాయ్ మొழி-౯-౬-౭.]

కాట్కరైయేత్తుమతనుళ్ కణ్ణావెన్నుమ్
వేట్కైనోయ్ కూర నినైన్దు కరైన్దురుకుమ్
ఆట్కొళ్వానొత్తెన్నుయిరుణ్డమాయనాల్
కోట్కుఱైపట్టతెన్నారుయిర్కోళున్దే।

౧౧౧ - ౧. ౧౦౮-వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.

౧౧౨ - ౧. [భారతే, ఉద్యోగ, ౪౧-౩౪.]

యోఽన్యథా సన్తమాత్మాన మన్యథా ప్రతిపద్యతే।
కిన్తేన నకృతం పాపం చోరేణాఽఽత్మాపహారిణా।

౧౧౫ - ౧. [పెరియతిరువన్దాది-౫౩.]

ఒన్ఱుణ్డు శెఙ్గణ్మాల్ యాననురైప్పతు ఉన్నడియార్
క్కెన్ శెయ్వనెన్ఱే యిరుత్తి నీ — నిన్పుకழ்ల్
వైకుమ్తమ్శిన్దైయిలుమ్ మఱ్ఱినితో నీయవర్క్కు
వైకున్దమెన్ఱరుళుమ్ వాన్॥

౧౧౮ - ౧. [శరణాగతిగద్య-చూ, ౩.]

స్వాభిమత నిత్యనిరవద్యానురూప స్వరూపరూప గుణవిభవైశ్వర్యశీలాద్యనవధికాతిశయాఽసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణ గుణగణ శ్రీవల్లభ! ఏవమ్భూత భూమి నీళా నాయక!

,, - ౨. [శ్రీగుణరత్నకోశే-౨౬.]

భోగ్యానామపి నాన్తరీయకతయా పుష్పాఙ్గరాగైస్సమం నిర్వర్త్య ప్రణయాతివాహనవిధా నీతాః పరీవాహతామ్। దేవి త్వామను నీళయా సహ మహీ దేవ్యస్సహస్రం తథా యాభి స్త్వం స్తన బాహు దృష్టిభిరివ స్వాభిః ప్రియం శ్లాఘసే॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౧౧౭ - ౩. పరన్దరహస్యమ్.

ఆక, ,, నారాః ’’ ఎన్ఱు నిత్యపదార్థఙ్గళినుడైయ సమూహత్తై చ్చొల్లి ఱ్ఱాయిత్తు. అవైయావన - జ్ఞానశక్త్యాది దివ్యాత్మగుణఙ్గళుమ్, గుణ ప్రకాశకమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహఙ్గళుమ్, విగ్రహగుణమాన సౌన్దర్యాది కళుమ్, అన్ద సౌన్దర్యాదికళోపాతి పూత్తాప్పోలే శాత్తిన కిరీటమకు టాది దివ్యాభరణఙ్గళుమ్, అవ్వాభరణఙ్గళోడు వికల్పిక్కలామ్బడి యాన శఙ్ఖచక్రాది దివ్యాయుధఙ్గళుమ్, ఇత్తనైయుమ్ కాట్టిలెతిత్త నిలావాకాతపడి అరుకేయిరున్దనుభవిక్కుమ లక్ష్మీప్రభృతిమహిషీవర్గఙ్గ ళుమ్, అచ్చేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్కిఱ అనన్తగరుడవిష్వక్సేన ప్రము ఖరాన సూరిసఙ్ఘముమ్, అవర్కళోపాతి పో యడిమైశెయ్కిఱ ముక్త రుమ్, అవర్కళుక్కు అడిమైశెయ్కైక్కు ప్పరికరమాన ఛత్రచామ రాది పరిచ్ఛదఙ్గళుమ్, అవ్వడిమైక్కు వర్ధకమాయ్ పఞ్చోపనిషన్మయ మాన పరమపదముమ్, గుణత్రయాత్మకమాన మూలప్రకృతియుమ్, పురు షసమష్టియుమ్, అహోరాత్రాది విభాగయుక్తమాన కాలతత్త్వ ముమ్, ప్రవాహరూపేణ నిత్యమాన మహదాదికళుమ్, తత్కార్య మాన అణ్డఙ్గళుమ్, అణ్డాన్తర్వర్త్తికళాన చతుర్విధభూతఙ్గళుమ్. పఞ్చో పనిషన్మయమాకైయాలే పరమపదముమ్ సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమ్. గుణత్రయాత్మికై యాకైయాలే మూలప్రకృతియుమ్ సమూహాత్మికై యాయిరుక్కుమ్. అహోరాత్రాది విభాగఙ్గళైయుడైయ మాకైయాలే కాల ముమ్ సమూహాత్మకమాయిరుక్కుమ్.

౧౧౯ - ౧. [తిరువాయ్మొழி-౭-౩-౧౦.]

కలక్కమిల్లా నల్తవమునివర్ కరైకణ్డోర్
తుళక్కమిల్లా వానవరెల్లామ్ తొழுవార్కళ్
మలక్కుమెయ్తమాకడల్ తన్నై క్కడైన్దానై
ఉలక్కు నామ్ పుకழ్కిఱ్పదెన్ శెయ్వతురైయీరే.

,, - ౨. ౧౧౭-వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.

౧౨౦ - ౧. ,,

౧౨౧ - ౧. ,,

పుటమ్ - సఙ్ఖ్య.

౧౨౧ - ౨. [విష్ణుపురాణే, ౨-౪-౨౪] [బ్రహ్మపురాణే, ౨౧-౨౪]

అణ్డానాన్తు సహస్రాణాం సహస్రాణ్యయుతానిచ ।
ఈదృశానాం తథా తత్ర కోటికోటి శతానిచ॥

౧౨౬ - ౧. [తిరుమొఴి-౧-౧-౬.]

ఎమ్బిరాన్ ఎన్దైయెన్నుడై చ్చుఱ్ఱమ్ ఎనక్కరశన్నుడై వాణాళ్
అమ్బినా లరక్కర్ వెరుక్కొళ నెరుక్కి యవరుయిర్ శెకుత్త
వెమ్మణాళ్। వమ్బులామ్శోలై మామతిళ్ తఞ్జై మామణిక్కోయిలేవణఙ్గి
నమ్బికాళుయ్య నాన్ కణ్డుకొణ్డేన్ నారాయణావెన్నుమ్ నామమ్॥

,, - ౨. [పాద్మోత్తరపురాణే, ౨౨౬-౫౨] నారస్త్వితి ఇత్యాది.

౧౨౯ - ౧. [౧-తిరువన్దాతి-౫౩.]

శెన్ఱాల్ కుడైయా మిరున్దాల్ శిఙ్గాశనమామ్
నిన్ఱాల్ మరవడియామ్ నీళ్ కడలుళ్ —ఎన్ఱుమ్
పుణైయామ్ మణివిళక్కామ్ పూమ్పట్టామ్పుల్కు
మణైయామ్ తిరుమాఱ్కరవు॥

,, - ౨. [పెరుమాళ్ తిరుమొఴి-౪-౯.]

శెడియాయ వల్ వినైకళ్ తీర్క్కుమ్ తిరుమాలే
నెడియానే వేఙ్గడవా నిన్ కోయిలిన్ వాశల్
అడియారుమ్ వానవరు మరమ్బైయరుమ్ కిడన్దియఙ్గుమ్
పడియాయ్క్కిడన్దున్ పవళవాయ్ కాణ్బేనే॥

౧౩౧ - ౧. [తిరువాయ్ మొఴి-౩-౩-౧.]

ఒఴివిల్ కాలమెల్లాముడనాయ్మన్ని
వఴువిలావడిమై శెయ్యవేణ్డు నామ్
తెఴికురలరువి త్తిరువేఙ్గడత్తు
ఎఴిల్ కొళ్ శోతియెన్దై తన్దై తన్దైక్కే.

,, - ౨. [తిరువిరుత్తమ్-౯౪.]

ఎఴువతుమ్మీణ్డేపడువతుమ్పట్టుఎనైయూఴికళ్ పోయ్
కఴివతుమ్కణ్డుకణ్డెళ్ కలల్లాల్ ఇమైయోర్కళ్ కుఴామ్

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

తొழுవతుమ్శూழ்వతుమ్ శెయ్తొణ్డై మాలైకణ్ణారకణ్డా
కழிవతోర్ కాతలుఱ్ఱార్ కుమ్ణ్డోకణ్గళ్ తుఞ్జుతలే।

౧౩౨ - ౧. [ఋగ్వేదే.]

తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యన్తి సూరయః । దివీవ చక్షురాత
తమ్ । తద్విప్రాసోవిపన్యవోజాగృవాంససస్సమిన్ధతే। విష్ణోర్యత్పరమం
పదమ్ ॥

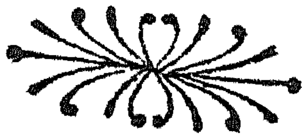
,, - ౨. [౧-తిరువన్దాతి-౧౬.]

పழுతేపలపకలుమ్ పోయినవెన్ఱు అఞ్జి
యழுతేనరవణైమేల్ కణ్డు—తొழுతేన్
కడలోతమ్ కాలలైప్పక్కణ్ వళరుమ్ శెఙ్గ
ణాడలోతవణ్ణరడి॥

౧౩౩ - ౧. ౪౭-వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.

౧౩౪ - ౧. ౧౩౧-వతు పుటత్తిల్ కాణ్గ.

తిరుమన్త్ర ప్రకరణత్తిన్ ప్రమాణత్తిరట్టు
ముడిన్దతు,

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళేశరణమ్.

ముముక్షుప్పడి ద్వయప్రకరణత్తిన్

వ్యాఖ్యానావతారికై.

ప్రథమరహస్యమాన తిరుమన్త్రత్తినుడైయ

అరుమ్బద విళక్కమ్.

తిరుమన్త్రత్తుక్కు వివరణమాన ప్రథమ ప్రకరణత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ద్వయవివరణమాన ఇరణ్డామ్ ప్రకరణత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమరుళిచ్చెయ్వతాక ఉపక్రమిక్కిఱార్ (ప్రథమరహస్యమాన ఇత్యాదియాల్).

తిరుమన్త్రత్తిల్ పదత్రయత్తాలుమ్ సుశిక్షితమాన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానముడైయ ఇవ్వధికారిక్కు స్వరూపోపాయపురుషార్థఙ్గళిల్ మమకారమ్ నివృత్తమాయిరుక్క, ఇవ్వధికారి భగవత్కైఙ్కర్యత్తై యుద్దేశిత్తు అవన్ తిరువడికళై ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱపడియై ప్రతిపాదిక్కిఱ ద్వయమ్, ప్రథమరహస్యమాన తిరుమన్త్రత్తిల్ పదత్రయ ప్రతిపాదితమాన అనన్యార్హశేషత్వాద్యాకార విరుద్ధార్థ ప్రతిపాదకమాకైయాలే, ప్రథమరహస్యమాన తిరుమన్త్రత్తై వ్యాఖ్యానిత్తవనన్తరమ్ తద్విరుద్ధార్థ ప్రతిపాదకమాన ద్వయత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమ్ పణ్ణుకై సఙ్గతమామోవెన్నిల్;

ఇవ్వధికారితాన్ అచిత్తుప్పోలే జ్ఞానశూన్యనాయ్, ప్రవృత్తినివృత్తియోగ్యనన్ఱిక్కే ఇరాతే; స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానముడైయనాయ్ ప్రవృత్తినివృత్తికళుక్కు యోగ్యనాయిరుక్కైయాలే, ఇవ్వధికారిక్కు జ్ఞాతృత్వప్రయుక్తమాన స్వస్వాతన్త్ర్యగర్భమాయ్ అతఏవ స్వార్థమాయ్ అతఏవ స్వప్రయత్నసాధ్యమాయ్ వరుమ్ స్వరూపోపాయపురుషార్థఙ్గళిల్ మమకారముమ్ అతడియాక వరుమ్ ప్రవృత్తినివృత్తికళుమిల్లై యెన్నుమత్తై ప్రథమరహస్యత్తిలే యరుళిచ్చెయ్తు, పరగతాతిశయాధాయకత్వేన స్వరూపత్తిలభిమానముమ్, పరాభిమతసాధనత్వేన ఉపాయత్తిలభిమానముమ్, పరేష్టత్వేన పురుషార్థత్తి లభిమానముమ్, ఉపేయత్తి లభిమానముమ్, జ్ఞాతృత్వప్రయుక్త స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తిగర్భమాయ్, పరార్థైకవేషమాయ్, అనన్యార్హ

అర్థత్తై అరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ అతిల్ మధ్యమపదత్తాలుమ్ తృతీయ పదత్తాలుమ్ ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట ఉపాయోపేయఙ్గళై విశదమాక ప్రతిపాదియా నిన్ఱుళ్ళ ద్వయత్తినుడైయ అర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

మున్బరుళిచ్చెయ్త మూన్ఱు ప్రబన్ధత్తిలుమ్ తిరుమన్త్రానన్తరమ్

శేషత్వ అనన్యశరణత్వ అనన్యభోగ్యత్వ స్వరూపానురూపమా యిరుక్కైయాలే, తాదృశాభిమానత్రయవిశిష్టనాయ్క్కొణ్డు స్వరూపానురూప పురుషార్థత్తై ఉద్దేశిత్తు స్వరూపానురూపమాన ఉపాయత్తై ప్పరిగ్రహిక్కై ప్రథమరహస్యార్థావిరుద్ధమాకైయాలే, తాదృశార్థప్రతిపాదకమాన ద్వయార్థత్తై, ప్రథమరహస్యమాన తిరుమన్త్రార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మరుళిచ్చెయ్కై యుక్తమాకైయాలే, ప్రథమరహస్యార్థ మరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ద్వయార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

తిరుమన్త్రత్తిల్ ప్రణవార్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ వివరణ వివరణీభావస ఙ్గత్యా మన్త్రశేషత్తుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్తాప్పోలే, మన్త్రశేషార్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ అన్ద సఙ్గతియాలే మన్త్రశేషవివరణమాన ద్వయప్రకాశకమాన ఇరణ్డామ్ ప్రకరణత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక ఉపక్రమిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రథమరహస్య మాన) ఎన్ఱు తుడఙ్గి.

అతిలెన్ఱతు-తిరుమన్త్రత్తిలెన్ఱపడి. మధ్యమపదత్తాలుమ్ తృతీయపదత్తాలుమెన్ఱతు-నమః పదత్తాలుమ్ నారాయణపదత్తాలుమెన్ఱపడి. ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట వెన్ఱతు-అర్థబలత్తాలుమ్ లక్షణైయాలుమ్ ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట వెన్ఱపడి. విశదమాక వెన్ఱతు-శ్రీమత్తాకవుమ్ శాబ్దమాకవుమెన్ఱపడి. అతావతు-నమః పదత్తి లర్థబలత్తాలే సిద్ధమాన ఉపాయత్తై ద్వయత్తిల్ పూర్వఖణ్డత్తిల్ శ్రీమత్తాకవుమ్ శాబ్దమాకవుమ్ ప్రతిపాదిక్కైయుమ్,అకార నారాయణపదఙ్గళిల్ అర్థబలత్తాలే తోన్ఱుమ్ శ్రియఃపతిత్వత్తై ఉత్తర ఖణ్డత్తాల్ శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కైయుమ్.

మున్బు మూన్ఱు ప్రబన్ధత్తిలుమ్ తిరుమన్త్రార్థమ్ మున్నాక చరమశ్లోకార్థత్తై అరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవర్, ఇప్ప్రబన్ధత్తిలే చరమశ్లోకార్థమరుళిచ్చెయ్వతఱ్కుమున్బే తిరుమన్త్రార్థమ్ మున్నాక ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కైక్కు హేతువై శఙ్కాపూర్వకమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మున్బిత్యాదియాల్). మూన్ఱుప్రబన్ధత్తిలుమెన్ఱతు - శ్రియఃపతిప్పడియిలుమ్ యాదృచ్ఛికప్పడియిలుమ్ పరన్దపడియిలుమెన్ఱపడి. తిరుమన్త్రానన్తరమెన్ఱతు - తిరుమన్త్రార్థత్తై యరుళి

చరమశ్లోకత్తైఅరుళిచ్చెయ్తు పిన్పుద్వయత్తై అరుళిచ్చెయ్తవర్ ఇప్పోతు ద్వయత్తై మున్దుఅ వరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్, ఇరణ్డు ప్రకారము మరు ళిచ్చెయ్యలాయిరుక్కైయాలే. ఆచ్చాన్పిళ్ళై జీయర్ ముతలానారుమ్ ఇన్ద ప్రకారమిఱే యరుళిచ్చెయ్తతు.

ఇవ్విరణ్డు ప్రకారన్దనక్కుమ్ కరుత్తెన్నెన్నిల్; చరమశ్లోకమ్ మున్నాక ద్వయత్తై చ్చొల్లుకిఱతు, విధ్యనుష్ఠానరూపఙ్గళా యిరుక్కై యాలే విధిమున్నాక అనుష్ఠానత్తై చ్చొల్లుకై ప్రాప్తమాయిరుక్కై యాలుమ్, తిరుమన్త్రమ్ ప్రాప్యపరమాయ్ చరమశ్లోకమ్ ప్రాపక

చ్చెయ్త వనన్తరమెన్నపడి. చరమశ్లోకత్తైయెన్నతు - చరమశ్లోకార్థత్తై యెన్నపడి. ద్వయత్తై యెన్నతు - ద్వయార్థత్తై ఎన్నపడి. మున్దుఅవెన్నతు - చరమశ్లోకార్థ మరుళి చ్చెయ్వతఱ్కు మున్బే యెన్నపడి. ఇరణ్డుప్రకారముమెన్నతు - చరమశ్లోకార్థమరుళి చ్చెయ్త వనన్తరమ్ ద్వయార్థ మరుళిచ్చెయ్కైయుమ్, ద్వయార్థమ్ మున్నాక చరమశ్లోకార్థ మరుళిచ్చెయ్కైయుమెన్నపడి. ఇతిల్ సంవాదప్రమాణమ్ (ఆచ్చా న్పిళ్ళైయిత్యాది). జీయరెన్నతు - వాదికేసరి ఎన్నపడి. ఇన్దప్రకారమిఱేయెన్నతు- ఇవ్విరణ్డుప్రకారమిఱే యెన్నపడి.

ఇరణ్డుప్రకారమాక వరుళిచ్చెయ్కైక్కు తాత్పర్యమేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కి ఱార్ (ఇవ్విరణ్డిత్యాదియాల్). చరమశ్లోకమ్ మున్నాకవెన్నతు - చరమశ్లోకానన్తర మెన్నపడి. విధ్యనుష్ఠానరూపఙ్గళాయిరుక్కైయాలే యెన్నతు-చరమశ్లోకమ్ "వ్రజ" ఎన్ఱు విధిరూపమాయుమ్, ద్వయమ్ "ప్రపద్యే" ఎన్ఱు అనుష్ఠానరూపమాయుమిరు క్కైయాలే యెన్నపడి. విధిమున్నాకవెన్నతు - విధిపూర్వకమాకవెన్నపడి. ప్రాప్య వైలక్షణ్యజ్ఞానమడియాక ప్రాప్యరుచి పిఱన్దవనుక్కు ప్రాపకవిధాయకశాస్త్రమపే క్షితమాకైయాలే ప్రాప్యపరమాన తిరుమన్త్రమానతు ప్రాపకపరమాన చరమశ్లోక త్తిఱ్కాట్టిల్ మున్పట్టపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తిరుమన్త్రమ్ ప్రాప్యపరమా యిత్యాదియాల్). స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానపూర్వకమాక ప్రాప్యరుచి పిఱన్దవధికా రిక్కు ఈశ్వరనుడైయ శేషిత్వ శరణ్యత్వ ప్రాప్యత్వఙ్గళుమ్ నిత్యప్రార్థనీయఙ్గళాకై యాలే తిరుమన్త్రమ్ ప్రాప్యపరమాకక్కడైయిల్లై. ఉభయమన్త్రనుడైయవుమెన్నతు -

పరమాయ్ ద్వయమ్ ఉభయత్తినుడైయవుమ్ అనుష్ఠాన ప్రతిపాదకమాయిరుక్కైయాలుమ్.

ద్వయమ్ మున్నాక చరమశ్లోకత్తై చ్చొల్లుకిఱతు,-తిరుమన్త్రత్తిల్ మధ్యమ తృతీయ పదఙ్గళుక్కు వాక్యద్వయమ్ వివరణమాయ్, అతు తనక్కు చరమశ్లోకత్తిల్ అర్థద్వయమ్ వివరణమాయిరుక్కుమాకారత్తాలే. ఆనపిన్బు ఇరణ్డుప్రకారముమ్ అనుసన్ధిక్క త్తట్టిల్లై.

ప్రాపకత్తినుడైయవుమ్ ప్రాప్యత్తినుడైయవుమెన్నపడి. అనుష్ఠాన ప్రతిపాదకమాయెన్నతు - ఉపాయస్వీకారత్తుక్కుమ్ ప్రాప్యానుభవరూపకైఙ్కర్యత్తుక్కుమ్ ప్రతిపాదకమాయెన్నపడి. [ఇరుక్కైయాలుమ్, చరమశ్లోకమ్ మున్నాక ద్వయత్తై చ్చొల్లుకిఱతు] ఎన్ఱు కీழோడే యన్వయమ్. ఆక, ద్వయ చరమశ్లోకఙ్గళిరణ్డుమ్ విధ్యనుష్ఠానరూపఙ్గళాకైయాలే ఉపాయవిధాయకమాన చరమశ్లోకార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ఉపాయానుష్ఠాన ప్రతిపాదకమాన ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కై యుక్తమెన్ఱు కరుత్తు. ప్రాప్యవైలక్షణ్యజ్ఞానపూర్వకమాక తత్ప్రాపకత్తైయఱిన్దు అనుష్ఠిత్తు అనన్తరమ్ ప్రాప్యత్తైయనుభవిక్కైయు ముచితమాకైయాలే, ప్రాప్య ప్రాపకపరమాన తిరుమన్త్రచరమశ్లోకార్థఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ఉభయానుష్ఠాన ప్రతిపాదకమాన ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కై యుక్తమెన్ఱు కరుత్తు.

ఇని ద్వయమ్ మున్నాక చరమశ్లోకమరుళిచ్చెయ్కైక్కు క్కరుత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ద్వయమ్ మున్నాకవిత్యాదియాల్). ద్వయమ్ మున్నాకవెన్నతు - ద్వయార్థమ్ మున్నాకవెన్నపడి. చరమశ్లోకత్తైయెన్నతు - చరమశ్లోకార్థత్తైయెన్నపడి. మధ్యమతృతీయపదఙ్గళుక్కెన్నతు - నమో నారాయణపదఙ్గళుక్కెన్నపడి. వాక్యద్వయమెన్నతు - వాక్యద్వయాత్మకమాన ద్వయమెన్నపడి. అతు తనక్కెన్నతు - ద్వయత్తుక్కెన్నపడి. అర్థద్వయమెన్నతు - పూర్వార్థోత్తరార్థఙ్గళెన్నపడి. ఇరుక్కుమాకారత్తాలే యెన్నతు - ఇరుక్కైయాలేయెన్నపడి. ఆక, ప్రణవ మన్త్రశేష ద్వయ చరమశ్లోకఙ్గళుక్కు పౌర్వాపర్యనిబన్ధనమ్ వివరణి వివరణభావమెన్ఱు కరుత్తెన్నతాయిత్తు. ఇవ్విరణ్డుప్రకారత్తైయుమ్ నిగమిక్కిఱార్ (ఆనపిన్బిత్యాదియాల్). ఆనపిన్బెన్నతు - ఇరణ్డుప్రకారముమ్కూడిన పిన్బెన్నపడి. తట్టిల్లై - యాత్తికమాన బాధనిల్లైయెన్నపడి.

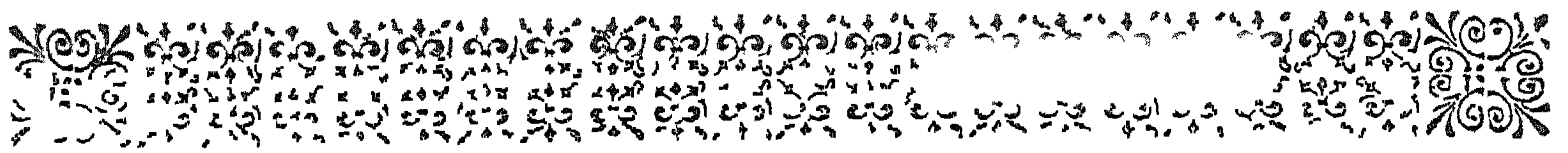
అతిలోఱుప్రకారత్తై మూన్ఱుప్రబన్ధత్తిలు మరుళిచ్చెయ్తవరాకై యాలే మఱ్ఱైప్రకారత్తైయు మరుళిచ్చెయ్యవేణ్డుమెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి తిరుమన్త్రార్థ మరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧౧౬. అతిల్ ప్రథమత్తిలే వైష్ణవనాయిరుప్పానొరువనుక్కు స్వాధికారార్థమాక అవశ్యాపేక్షితమాయుళ్ళవఱ్ఱై సంగ్రహమాక

ఇవ్విరణ్డు ప్రకారత్తైయుమ్ పిళ్ళైలోకాచార్య రరుళిచ్చెయ్త ప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతిలిత్యాదియాల్). అతిలెన్ఱతు - ఇరణ్డుప్రకారత్తిలుమెన్ఱపడి. ఒరుప్రకారత్తైయెన్ఱతు-చరమశ్లోకమ్ మున్నాక ద్వయమరుళిచ్చెయ్కైయాకిఱ ప్రకారత్తైయెన్ఱపడి. మఱ్ఱైప్రకారత్తైయుమెన్ఱతు - ద్వయమ్ మున్నాక చరమశ్లోకమరుళిచ్చెయ్కిఱ ప్రకారత్తైయుమెన్ఱపడి.

౧౧౭. ప్రథమచూర్ణైక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అతిలెన్ఱతు - ద్వయార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱ వళవిలెన్ఱపడి. స్వాధికారార్థమాకవెన్ఱతు - వైష్ణవత్వసిద్ధ్యర్థమాకవెన్ఱపడి. అవశ్యాపేక్షితమాయుళ్ళవఱ్ఱై యెన్ఱతు - వైష్ణవత్వ వ్యాపకఙ్గళాయ్ అవైష్ణవర్పక్కలిల్ కిడైయాతవైకళాయ్ వైష్ణవచిహ్నఙ్గళాయిరుక్కైయాలే అవశ్యాపేక్షితఙ్గళాయుళ్ళవఱ్ఱై యెన్ఱపడి.

నను - ముతలిలే "ముముక్షువుక్కఱియవేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు" ఎన్ఱు - రహస్యత్రయాధికారమాక ముముక్షువై యరుళిచ్చెయ్తు అనన్తరమ్ ముముక్షువాయ్ స్వరూపజిజ్ఞాసువాన వధికారికుక్క అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన ప్రథమరహస్యార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవర్, ముముక్షువాయ్ ఉపాయజిజ్ఞాసువాన వధికారికుక్క అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్యుమ్బోతు ద్వయ ప్రతిపాద్యమాన సిద్ధోపాయపరిగ్రహత్తుక్కధికారమాక అవశ్యాపేక్షితమాన ఆకిఞ్చన్యత్తైయు మనన్యగతిత్వత్తైయుమ్ మున్దుఱ వరుళిచ్చెయ్యామల్ వైష్ణవాధికారత్తై యరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్; స్వస్వరూపజిజ్ఞాసువాన వధికారికుక్క అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాయుళ్ళ ప్రథమరహస్యత్తిలే సుశిక్షితమాన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞాన ముడైయవనుక్కు త్తన్నడైయే సర్వప్రకారత్తాలుమ్ వైష్ణవత్వమ్ సిద్ధిక్కైయాలే, ఇప్పడి స్వస్వరూపే

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ముముక్షుప్పడి - ద్వయప్రకరణమ్.

౧౧౬. పుఴమ్బుణ్డాన పఴ్ఱుక్కళై అడైయ వాసనైయోడే విడు

వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పుఴమ్బుణ్డాన పఴ్ఱుక్కళైయడైయ వాసనైయోడే విడుకైయుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి ఒరుచూర్ణైయాలే. పుఴమ్బుణ్డాన పఴ్ఱుక్కళైయడైయ వాసనైయోడే విడుకైయావతు- (౧) "పితరం మాతరం దారాన్" ఇత్యాదిప్పడియే బాహ్యవిషయసఙ్గఙ్గళైయడైయ మఴువలిడాతపడి సవాసనమాక విడుకై.

ఞానవసరసిద్ధమాన వైష్ణవలక్షణత్తై మున్దుఱ వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పుఴమ్బుణ్డాన విత్యాదియాల్). అతిల్ ప్రథమవాక్యార్థమ్ (పుఴమ్బుణ్డానవిత్యాది). పుఴమ్బుణ్డాన పఴ్ఱుక్కళై ఎన్ఱతు - ఇతరవిషయఙ్గళిలే యుణ్డాన ప్రావణ్యరూపసమ్బన్ధఙ్గళై యెన్ఱపడి. ఇత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పితరమిత్యాదియాల్). ఇత్యాదిప్పడియేయెన్ఱతు - ఇత్యాదియిఱ్చొల్లుకిఱపడియే యెన్ఱపడి. అడైయవెన్ఱతు - ఎల్లావఱ్ఱైయు మెన్ఱపడి. ప్రావణ్యమొన్ఱాయిరున్దతేయాకిలుమ్ మాతృత్వాది నిరూపకభేదేన బహువిధమాయిరుక్కైయాలే "అడైయ" వెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. మఴువలిడాతపడి ఎన్ఱతు-పునరన్వయమిల్లాతపడియెన్ఱపడి. ఇవ్వాక్యత్తుక్కు ఉదాహరణమ్ "పితరమ్" ఇత్యాదియై యరుళిచ్చెయ్తు ఔపాధికమాన తత్తద్విషయప్రావణ్యత్తుక్కు త్యాగత్తై యరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఈట్టిల్ - మహాప్రవేశత్తిల్ప్పడిఱ్ బుద్ధిత్యాగమే త్యాగమెన్ఱతాయిత్తు. ఇవ్వాక్యత్తుక్కర్థమాక చరమశ్లోకత్తిల్ ప్రథమపాదార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఇఙ్గు పిత్రాదికళుక్కు పితృత్వాది ప్రతిపత్త్యా త్యాగముమ్ భాగవతప్రతిపత్త్యా ఉపాదేయత్వము మాకిఱాప్పోలే, అఙ్గుమ్ ఔపాధికమాన ఉపాయత్వేన త్యాగముమ్ కైఙ్కర్యత్వాద్యాకారేణోపాదేయత్వము మెన్ఱఱియలాయిరుక్కుమ్. సవాసనమాకవెన్ఱతు - ప్రామాదికవిషయాన్తర ప్రవృత్తిహేతువాన వాసనైయోడే కూడ వెన్ఱపడి.

(౧) శరణాగతిగద్యోపాత్తమ్.

మూ.—కైయుమ్, ఎమ్బెరుమానైయే తఞ్జమెన్ఱు పఱ్ఱుకైయుమ్.

ఎమ్బెరుమానైయే తఞ్జమెన్ఱుపఱ్ఱుకైయావతు-వేఱొన్ఱు తఞ్జమెన్ఱిలా నిన్నైవు కలశాతపడి నిరుపాధిక రక్షకనాన సర్వేశ్వరనైయే తఞ్జమాక స్వీకరిక్కై.

ఇవ్విరణ్డు వాక్యత్తాలుమ్ చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధత్తిలర్థత్తై చ్చొల్లుకిఱతాకవుమామ్; ఎజ్ఞనేయెన్నిల్,- "పుఱమ్బుణ్డాన పఱ్ఱుక్కళైయడైయ" ఎన్ఱు-"సర్వధర్మాన్" ఎన్గిఱ పదత్తిలర్థత్తైయుమ్, "వాసనైయోడే విడుకైయుమ్" ఎన్ఱు- "పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱపదత్తిలర్థ

ద్వితీయవాక్యార్థమ్ (ఎమ్బెరుమానైయేయిత్యాది). వేఱొన్ఱు తఞ్జమెన్గిఱ నినైవఱ్ఱు - ఈశ్వరవ్యతిరిక్తోపాయఙ్గళిలే ఉపాయత్వప్రతిపత్తియెన్ఱపడి. ఉపాయాన్తరఙ్గళిలివనుక్కు ఉపాయత్వబుద్ధి నడవాతపోతు అనుపాయత్వప్రతిపత్తియే నడక్కైయాలే, ఇవనుడైయజ్ఞానమ్ భ్రాన్తిరూపజ్ఞానమాకాతోవెన్నిల్,-ఆకాతు,-"ఔషధసేవై పణ్ణాతవర్కళుక్కు అభిమతవస్తుక్కళిలే అత్తై క్కలశియిడువారైప్పోలే, ఈశ్వరనైక్కలన్దు విధిక్కిఱతు" ఎన్గిఱపడియే, రుగ్ణన్ రోగనివర్తకమాన ఔషధత్తైత్తనిత్తు భుజిక్కమాట్టాతే రోగనివర్తకమల్లాత స్వాభిమతద్రవ్యత్తై ఔషధమాక నినైత్తు "ఇత్తైభుజిప్పేన్" ఎన్ఱాల్ అవనుక్కాప్తనానవనవనుక్కభిమత ద్రవ్యత్తిలే ఔషధత్తై క్కలశియిడుమాపోలే, "మాతా పితృ సహస్రేభ్యో వత్సల తరం శాస్త్రమ్" ఎన్గిఱపడియే, వత్సలతరమాన శాస్త్రమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధత్తాలే తన్నై స్వతన్త్రనాకభ్రమిత్తు "స్వయత్న మభిమత సాధనమ్" ఎన్ఱిరుక్కుమవనుక్కు భగవద్విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కర్మజ్ఞానభక్తిప్రపత్తికళై విధిక్కైయాలే ఉపాయద్వారా ఉపాయత్వమొழియ సాక్షాదుపాయత్వ మిల్లామైయాలే, అవఱ్ఱిలనుపాయత్వబుద్ధి భ్రాన్తిజ్ఞానమాకమాట్టాతు. తఞ్జమాక స్వీకరిక్కైయెన్ఱతు - ఉపాయమాక స్వీకరిక్కైయెన్ఱపడి.

ఇవ్విరణ్డువాక్యత్తాలుమ్ చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధమ్శొల్లప్పట్టపడియై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవ్విరణ్డుఇత్యాది). శొల్లుమ్క్రమత్తై శఙ్కాపూర్వకమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎజ్ఞనేయెన్నిలిత్యాదియాల్).

మూ.—పేఱుతప్పాతెన్ఱు తుణిన్దిరుక్కైయుమ్, పేఱ్ఱుక్కుత్ త్వరిక్కై

యుమ్, "ఎమ్బెరుమానై" ఎన్ఱు-"మామ్" ఎన్ఱఇప్పదత్తిలర్థత్తై యుమ్, "ఏ" ఎన్ఱు ఏవకారత్తాలే ఏకపదత్తిలర్థత్తైయుమ్, "తఞ్జమ్" ఎన్ఱైయాలే - * శరణపదత్తిలర్థత్తైయుమ్ "పఱ్ఱుకైయుమ్" ఎన్ఱు- "వ్రజ" ఎన్ఱఇప్పదత్తిలర్థత్తైయుమడైవే శొల్లుకైయాలే.

పేఱుతప్పాతెన్ఱు తుణిన్దిరుక్కైయావతు - ఉపాయఫల్గుత్వ ముమ్, ఉద్దేశ్య దుర్లభత్వముమ్, స్వకృతదోషభూయస్త్వము మడియాక వరుమ్ శఙ్కాత్రయముమిన్ఱిక్కే ఫలమ్తప్పామల్ సిద్ధిక్కుమెన్ఱు విశ్వ సిత్తిరుక్కై.

పేఱ్ఱుక్కుత్ త్వరిక్కైయావతు - ఇప్పడి విశ్వసిత్తు "పేఱు సిద్ధిత్తపోతు కాణ్గిఱోమ్" ఎన్ఱిరుక్కైయన్ఱిక్కే, (౧) "మాకవైకున్దమ్ కాణ్బతఱ్కెన్ మనమేకమెణ్ణుమ్" (౨) "తావివైయఙ్గొణ్డ తడన్దామరైకట్కే కూవికొళ్ళుఙ్గాలమిన్నమ్కుఱుకాతో" ఎన్ఱఇప్పడియే

అడైవే ఎన్ఱతు - క్రమమాకవెన్ఱపడి.

మూన్ఱామ్వాక్యార్థమ్(పేఱుతప్పాతెన్ఱిత్యాది). శఙ్కాత్రయమ్ వరుకైక్కు హేతు ఉణ్డాకిలిఱే, "శఙ్కాత్రయముమిన్ఱిక్కే" ఎన్నలావతెన్నిల్; - స్వీకారమ్ వైధమాకైయాలుమ్, అన్వయవ్యతిరేకఙ్గళాలే హేతువాకత్తోఱ్ఱుకైయాలుమ్, ఉపాయఫల్గుత్వశఙ్కైయుమ్ ఉద్దేశ్యదుర్లభత్వశఙ్కైయుమ్, స్వదోషభూయస్త్వ శఙ్కైయుమ్ వరుకైక్కు సమ్భవనైయుణ్డు; ఇప్పడి సమ్భావితమాన శఙ్కాత్రయముమ్, ఏకపదత్తాలే స్వీకారత్తిలుపాయత్వబుద్ధి కழிన్దవాఱే అవనుడైయ ఉపాయత్వమే విళఙ్గుకైయాలే, ఉపాయఫల్గుత్వశఙ్కై నివృత్తమాయిత్తు; పఱ్ఱిన ఉపాయమ్ సర్వశక్తమాకైయాలే ఉద్దేశ్యదుర్లభత్వశఙ్కైయుమ్, స్వకృతదోషభూయస్త్వ శఙ్కైయుమ్ నివృత్తమాయిత్తు. ఆకైయాల్ "శఙ్కాత్రయముమిన్ఱిక్కే" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

నాలామ్వాక్యార్థమ్ (ఇప్పడియిత్యాది). పేఱెన్ఱతు - పురుషార్థమెన్ఱపడి. మాకఎన్ఱతు-మహత్తాన ఖమ్ ఎన్ఱాయ్, పరమాకాశమెన్ఱపడి. వైయమెన్ఱతు-భూమియెన్ఱపడి. తామరైకట్కేయెన్ఱతు-తామరైపోన్ఱ తిరువడికళుక్కేయెన్ఱపడి.

(౧) తి-వాయ్-౯-౩-౭.   (౨) తి-వాయ్-౬-౯-౯.

మూ.—యుమ్, ఇరుక్కుమ్‌నాళ్ ఉకన్దరుళిననిలజ్గళిలే ప్రవణనాయ్ గుణానుభవ కైజ్కర్యజ్గళిలే పోతుపోక్కాకైయుమ్, ఇప్పడి క్రమప్రాప్తి పర్‌త్తామల్ పతఱుకై.

ఆక, ఇవైయిరణ్డాలుమ్ ఉపాయోపేయాధికారాపేక్షితజ్గళాన మహావిశ్వాసత్తైయుమ్ ప్రాప్యత్వరైయైయుమ్ శొల్లుకిఱతు.

ఇరుక్కుమ్‌నాళుకన్దరుళిన నిలజ్గళిలే ప్రవణనాయ్ గుణానుభవ కైజ్కర్యజ్గళిలే పోతుపోక్కాకైయావతు- పరమపదత్తిలేపోయ్ భగవదనుభవ కైజ్కర్యజ్గళై ప్పణ్ణుకైయాకిఱ పేఱ్ఱిల్ త్వరై నడవానిఱ్కచ్చెయ్‌తేయుమ్, ఇశ్శరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్‌నాళ్ (౧) "తానుకన్దవూర్" ఎన్గిఱపడియే సర్వేశ్వరనుకన్దు వర్త్తిక్కిఱ దివ్యదేశజ్గళిలే (౨)"కణ్డియూరరజ్గమ్ మెయ్యమ్ కచ్చిపేర్‌మల్లై" ఎన్ఱు మణ్డుకైయాకిఱ ప్రావణ్యత్తై యుడైయనాయ్, అవ్వో దివ్యదేశజ్గళిలే నిత్యవాసనుడైయ కల్యాణగుణానుభవముమ్, అతడియాక కరణత్రయత్తాలుమవర్‌ విషయత్తిల్‌పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యముమే కాలక్షేప విషయమామ్పడి యిరుక్కై.

ఇప్పడియిరుక్కుమ్ శ్రీవైష్ణవర్‌కళైత్ తిరుమతి న్దుకన్దిరుక్కైయా

ముతలిరణ్డువాక్యత్తాలుమ్ సర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకమాక తదేకోపాయత్వ స్వీకారమ్ శొల్లుకైయాలే, మేలిరణ్డు వాక్యత్తాలుమ్ ఉపాయోపేయాధికారానుగుణమాక వపేక్షితజ్గళాన మహావిశ్వాసముమ్, ప్రాప్యత్వరైయుమ్ శొల్లప్పట్టతెన్గిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఇవైయిరణ్డాలుమెన్ఱతు - కీళ్‌చ్చొన్న ఇరణ్డువాక్యత్తాలుమెన్ఱపడి. అధికారాపేక్షితజ్గళానవెన్ఱతు- అధికారతియా వపేక్షితజ్గళానవెన్ఱపడి.

పఞ్చమవాక్యార్థమ్ (పరమపదత్తిలేపోయిత్యాది). తానుకన్దవెన్ఱతు - తానాయుకన్దవెన్ఱపడి. అవ్వోవెన్ఱతు - అన్దన్దవెన్ఱపడి. అతడియాక ఎన్ఱతు- కల్యాణగుణానుభవమడియాకవెన్ఱపడి. కరణత్రయత్తాలుమెన్ఱతు- మనోవాక్కాయజ్గళాలుమెన్ఱపడి.

(౧) తి-నె-౬. (౨) తి-నఱు-౧౯.

మూ.—యిరుక్కుమ్ శ్రీవైష్ణవర్కళైఱ్ఱమఱిన్దుకన్దిరుక్కైయుమ్, తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ నియతనాకైయుమ్, ఆచార్య

వతు - కీఴ్చ్చొన్న ఇవ్వాకారఙ్గళెల్లాముడైయరాయిరుక్కుమ్ శ్రీవైష్ణవర్కళై క్కణ్డాల్ "ఇన్దళత్తిలే తామరై పూత్తాప్పోలే ఇన్దవిభూతియిలే ఇఙ్గనే (యుమ్) యిరుప్పార్ శిలరుణ్డావతే" ఎన్ఱు అవర్కళ్ వైభవత్తైయఱిన్దు అవర్కళళవిల్ ప్రీతియుక్తనాయిరుక్కై. కీఴ్చ్చొన్నవైయెల్లాముణ్డానాలుమ్ ఉణ్డాకవరితాయిరుప్పతొన్ఱిఱేయితు.

తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ నియతనాకై యావతు-మన్త్రాన్తరఙ్గళినుడైయవరుకుమ్ మఱన్దుమ్పోకాతే త్యాజ్యోపాదేయఙ్గళై

ఆఱామ్ వాక్యార్థమ్ (కీఴ్చ్చొన్న విత్యాది). కీఴ్చ్చొన్న వెన్ఱతు - "పుఱమ్బుణ్డాన" ఎన్ఱతుడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ వరచ్చొన్నవెన్ఱపడి. ఇవ్వాకారఙ్గళెల్లామెన్ఱతు - సర్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకమాక ఎమ్బెరుమానైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱుకైయుమ్, విశ్వాసబాహుళ్యముమ్, ప్రాప్యత్వరైయుమ్, దివ్యదేశఙ్గళిల్ ప్రావణ్యముమ్, అఙ్గుళ్ళ ఎమ్బెరుమానుడైయ కల్యాణగుణానుభవ కైఙ్కర్యఙ్గళుమే పోతుపోక్కాకైయుమాకిఱ వాకారఙ్గళైయెల్లామెన్ఱపడి. వర్ణాశ్రమఙ్గళైయిట్టు నిరూపియాతే "శ్రీవైష్ణవర్కళై" ఎన్ఱు భగవత్సమ్బన్ధత్తైయేయిట్టునిరూపిక్కైయాలే, ఉద్దేశ్యరాకైక్కు కీఴ్చ్చొన్నవాకారఙ్గళై యుడైయరాయిరుక్కైయే యమైయుమెన్గిఱతు. ఇన్దళత్తిలేయెన్ఱతు- కుమ్మట్టియిలే యెన్ఱపడి. ఇన్దవిభూతియిలేయెన్ఱతు- అహఙ్కార మమకారవర్ధకమాన ఇవ్విభూతియిలే యెన్ఱపడి. ఇఙ్గనే యిరుప్పారెన్ఱతు - కీఴ్చ్చొన్నవాకారఙ్గళై యుడైయరాయిరుప్పారెన్ఱపడి. "శిలరుణ్డావతే" ఎన్గైయాలే, అధికారికళుడైయ దౌర్లభ్యముమ్, ప్రార్థనీయత్వముమ్ తోన్ఱుకిఱతు. వైభవత్తైయెన్ఱతు - జ్ఞానవైభవత్తై యెన్ఱపడి. అవర్కళళవిలుణ్డాన భగవద్విషయాకారవైభవత్తై యెన్ఱపడియాకవుమామ్. ఇప్పడి భాగవతప్రావణ్యముణ్డాకైయి లరుమైయెయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కీఴ్చ్చొన్నవైయెల్లామిత్యాదియాల్).

ఏఴామ్వాక్యార్థమ్ (మన్త్రాన్తరఙ్గళినుడైయవిత్యాది). అఱుకుమెన్ఱతు - సమీపత్తిలుమెన్ఱపడి.

మూ.—ప్రేమమ్ కనత్తిరుక్కైయుమ్, ఆచార్యన్ పక్కలిలుమ్ ఎమ్బెరుమాన్ పక్కలిలుమ్ కృతజ్ఞనాయ్ప్పోరుకైయుమ్, జ్ఞానముమ్

త్తెళియవఱివిక్కుమ్ తిరుమన్త్రత్తిలుమ్, అతిలర్థత్తుక్కు వివరణమాన ద్వయత్తిలుమ్ నిష్ఠనాయిరుక్కై.

ఆచార్యప్రేమమ్ కనత్తిరుక్కైయావతు - కీழ్చ్చొన్న నాకారత్తైయెల్లా ముపదేశత్తాలే తనక్కుణ్డాక్కిన ఆచార్యవిషయత్తిల్, (౧) "యస్య దేవే పరా భక్తి ర్యథా దేవే తథా గురౌ" ఎన్గిఱపడియే ప్రేమమతిశయిత్తిరుక్కై.

ఆచార్యన్పక్కలిలుమ్ ఎమ్బెరుమాన్పక్కలిలుమ్ కృతజ్ఞనాయ్ప్పోరుకైయావతు - నిత్యసంసారియాన తన్నై నిత్యసూరికళోడొక్కుమ్ పేఱ్ఱుక్కర్హనామ్బడి ఇరుమ్బైప్పొన్నాక్కువారైప్పోలే తిరుత్తిన ఆచార్యన్ పక్కలిలుమ్, అద్వేషాదికళై విళైత్తుక్కొణ్డువన్దు ఆచార్యవిషయత్తోడే శేర్త్త ఎమ్బెరుమాన్పక్కలిలుమ్ ఉపకారస్మృతియుడైయనాయ్ప్పోరుకై.

జ్ఞానముమ్ విరక్తియుమ్ శాన్తియు ముడైయనాయిరుక్కుమ్ పరమసాత్వికనోడే సహవాసమ్ పణ్ణుకైయావతు - తాన్ కలఙ్గినాలుమ్ కలఙ్గామల్ నోక్కుకైక్కుఉపాకవుమ్, కీழ్చ్చొన్న ఆకారఙ్గళ్

ఎట్టామ్వాక్యార్థమ్ (కీழ్చ్చొన్నవిత్యాది). యస్య పురుషస్య దేవే పరాభక్తిః తథా, యథా దేవే-దేవసదృశే, గురౌ పరాభక్తిః ఎన్నర్థమ్.

ఒన్బతామ్ వాక్యార్థమ్ (నిత్యసంసారియాయిత్యాది). నిత్యసంసారియాన వెన్నతు - దేహాత్మాభిమానియాయ్ శబ్దాదివిషయానుభవమే యాత్రైయాయిరుక్కుమ వెన్ఱపడి. నిత్యసూరికళుడైయ పేఱ్ఱు క్కెన్నతు - (౨) "సదాపశ్యన్తిసూరయః" ఎన్గిఱపడియే నిత్యసూరికళుక్కు ప్పరమపురుషార్థమాన భగవదనుభవత్తు క్కెన్ఱపడి.

పత్తామ్ వాక్యార్థమ్ (తాన్ కలఙ్గినాలుమిత్యాది). "తాన్ కలఙ్గినాలుమ్" ఎన్ఱు యద్వాలిఙ్గితమాకచ్చొన్నతు- తాన్, తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ నియత

(౧) శ్వేతాశ్వ-౬-౨౩. (౨) పు-సూ-

మూ.— విరక్తియుమ్ శాన్తియుముడైయనాయిరుక్కుమ్
పరమసాత్త్వికనోడే సహవాసమ్ పణ్ణుకైయుమ్
వైష్ణవాధికారిక్కవశ్యాపేక్షితమ్.

౧౧౭. ఇన్దవధికారిక్కు రహస్యత్రయము మనుసన్ధేయమ్.

తనక్కు వర్ధకైక్కు ఉప్పాకవుమ్, తత్త్వయాథాత్మ్య జ్ఞానముమ్, అప్రాప్తవిషయ విరక్తియుమ్, ఇవైతానిరణ్డుమ్ నమక్కణ్డెన్ను ఇఱుమాప్పఱ్ఱిరుక్కైయాకిఱ శాన్తియుముడైయనాయిరుక్కుమ్ పరమసత్త్వనిష్ఠనాయిరుప్పానొరు భాగవతనోడేకూడ వసిత్తుప్పోరుకై.

వైష్ణవాధికారిక్కవశ్యాపేక్షిత మెన్ఱతు - ఇవై ఇత్తనైయుమ్ వైష్ణవనెన్నిరుప్పానొరు అధికారిక్కు అవశ్యముణ్డాక వేణుమెన్ఱై.

౧౧౭. ఇప్పడి యిరుక్కు మివనుక్కు అనుసన్ధానవిషయమ్ వకుత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ మేల్ (ఇన్ద) ఎన్ఱు తుడఙ్గి, అతావతు-కీళ్చ్చొన్న వాకారఙ్గళైయుడైయనాయిరుక్కుమివ్వధికారిక్కు అన్ద జ్ఞానానుష్ఠానఙ్గళుక్కు వర్ధకమాన రహస్యత్రయముమ్ అనుసన్ధాన విషయమాక వేణుమెన్ఱై.

౧౧౮. ఇని, ద్వయత్తిల్ సొల్లుకిఱ అర్థత్తిఱ్కుపేఱుడైమైయై యతివిశక్కాక శాస్త్రమ్, తిరుమన్త్రమ్, చరమశ్లోకమ్, ఇవఱ్ఱ్

వాకైయాలే కలఙ్గమాట్టాఱ్, ఒరువేళైయిలే ప్రకృతిసంబన్ధత్తాలే కలఙ్గినాలుమెన్నపడి. తత్త్వయాథాత్మ్యజ్ఞానమెన్ఱతు - చిదచిదీశ్వరతత్త్వఙ్గళుడైయ యథావస్థితజ్ఞానమెన్నపడి. అప్రాప్తవిషయమెన్ఱతు - శబ్దాదివిషయమెన్నపడి. ఇఱుమాప్పెన్ఱతు - గర్వమెన్నపడి. పరమసత్త్వనిష్ఠనాయెన్ఱతు - శుద్ధసత్త్వనిష్ఠనాయెన్నపడి.

పతినోరామ్ వాక్యార్థమ్ (ఇవైయిత్తనైయుమిత్యాది).

౧౧౭. మేలుక్కవతారికై. (ఇప్పడి యిరుక్కుమిత్యాది). ఇప్పడి యిరుక్కుమెన్ఱతు-కీళ్చ్చొన్న వైష్ణవలక్షణ లక్షితనాయిరుక్కుమెన్నపడి. వకుత్తెన్ఱతు-విభజిత్తెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అన్దవెన్ఱతు - కీళ్చ్చొన్నవెన్నపడి.

౧౧౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). పేఱుడైమైయెన్ఱతు-అతిశయమెన్న

మూ.— ౧౧౮. ఎల్లా ప్రమాణఙ్గళిలుమ్ దేహత్తాలే పేఱెన్గిఱతు; తిరుమన్త్రత్తిలాత్మావాలే పేఱెన్గిఱతు; చరమశ్లోకత్తిలీశ్వరనాలే పేఱెన్గిఱతు; ద్వయత్తిల్ పెరియపిరాట్టియారాలే పేఱెన్గిఱతు.

నిఱ్పల్లుకిఱ ప్రకారఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్తుకొణ్డు శెన్ఱు, పిన్నై అతు తన్నై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎల్లాప్రమాణఙ్గళిలుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - చేతననుడైయ విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన సకలశాస్త్రఙ్గళిలుమ్, సాధనానుష్ఠాన యోగ్యమాన దేహత్తాలే ఇవనుక్కుప్పురుషార్థలాభ మెన్గిఱతు; నిష్కృష్టవేషత్తిలే నోక్కాన తిరుమన్త్రత్తిల్, ఇవన్ స్వరక్షణత్తిల్ నిన్ఱుమ్ కైవాఙ్గినాల్లాథియ ఈశ్వరనుడైయ రక్షకత్వమ్ జీవియామైయాలే తత్ప్రవృత్తి విరోధియాన స్వప్రవృత్తియై విట్టిరుక్కుమాత్మావాలే పురుషార్థలాభ మెన్గిఱతు; ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తిలే నోక్కాన చరమశ్లోకత్తిల్, ఇవనుడైయ స్వీకారముమ్ మిన్ఱైయామ్పడి తానే కైక్కొణ్డు ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకల పాపఙ్గళైయుమ్ తళ్ళిప్పొకట్టు త్తన్ తిరువడికళిలే శేర్త్తుక్కొళ్ళు మీశ్వరనాలే పురుషార్థలాభ మెన్గిఱతు; ఈశ్వరనుడైయ లక్ష్మీవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన ద్వయత్తిల్, విశేషణభూతైయాన పెరియపిరాట్టియారాలే పురుషార్థలాభ మెన్గిఱ తెన్నై.

పడి. శాస్త్రమెన్ఱతు-వేదమెన్ఱపడి. శెన్ఱెన్ఱతు-పోయెన్ఱపడి. పిన్నైయెన్ఱతు-అనన్తరమెన్ఱపడి. అతుతన్నైయెన్ఱతు - ద్వయాతిశయత్తైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కానవెన్ఱతు-శరీరవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కానవెన్ఱపడి. ఇవనుక్కెన్ఱతు - ఇచ్చేతననుక్కెన్ఱపడి. నిష్కృష్టవేషమెన్ఱతు - శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళెన్ఱపడి. తత్ప్రవృత్తియెన్ఱతు - ఈశ్వరప్రవృత్తియెన్ఱపడి. స్వాతన్త్ర్యమెన్ఱతు - నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యమెన్ఱపడి. స్వీకారమ్ మిన్ఱైయామ్పడియెన్ఱతు-ఇవన్ పణ్ణుమ్ స్వీకారమనుపాయమామ్పడియెన్ఱపడి. కైక్కొణ్డెన్ఱతు - అఙ్గీకరిత్తెన్ఱపడి.

మూ.—౧౧౯. పెరియపిరాట్టియారాలే పేఱాకై యావతు- ఇవళ్ పురుషకారమానాలల్లతు ఈశ్వరన్ కార్యమ్ శెయ్యానెన్గై.

౧౨౦. ద్వయత్తుక్కధికారి ఆకిఞ్చన్యము మనన్యగతిత్వము ముడైయవన్.

౧౧౯. ఉపాయ మీశ్వరనాయిరుక్క, ఇవళాలే పేఱాకై యావ తెన్నెన్నిల శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (పెరియపిరాట్టియారాలె) ఎన్తుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారఙ్గళిరణ్డుమ్ పణ్ణువాన్ ఈశ్వరనేయాయిరుక్క, పెరియపిరాట్టియారాలే ఇవనుక్కు ప్పేఱాకై యాకిఱతు, ఇవనుడైయ అపరాధత్తైప్పారాతే రక్షిక్కు మ్పడి ఇవళ్ పురుషకారమానాలొழియ ఈశ్వరన్ ఇవన్ కార్యమ్ శెయ్యానెన్ఱపడి యెన్గై.

౧౨౦. కీழ్, సామాన్యత్తిలే వైష్ణవాధికారిక్కపేక్షితఙ్గళైచ్చొల్లిన్ఱు విశేషిత్తు, ద్వయత్తుక్కధికారియా మవనుక్కపేక్షితత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ద్వయత్తుక్కు) ఎన్తుతుడఙ్గి. అతావతు, సిద్ధోపాయవరణ ప్రతిపాదకమాన ద్వయత్తుక్కధికారి, (౧) "అకిఞ్చనోఽగతిః, త్వమేవోపాయ భూతో మేభవ" ఎన్నుమ్, (౨) "అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్య" ఎన్నుమ్, (౩) "పుకలొన్ఱిల్లావడియేన్" ఎన్నుమ్ శొల్లు

౧౧౯. మేలుక్కవతారికై (ఉపాయమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కార్యమెన్ఱతు-అనిష్టనివృత్తియు మిష్టప్రాప్తియుమాకిఱ కార్యమెన్ఱపడి.

౧౨౦. మేలుక్కవతారికై (కీழిత్యాది). కీழెన్ఱతు-ప్రథమచూర్ణైయిలే యెన్ఱపడి. సామాన్యత్తిలేయెన్ఱతు-తిరుమన్త్ర ద్వయ చరమశ్లోకాధికారికళుక్కు ప్పొతువిలే యెన్ఱపడి. విశేషిత్తెన్ఱతు - మికవుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అకిఞ్చనః ఎన్ఱతు-ఉపాయాన్తర శూన్యనెన్ఱపడి. అగతిః ఎన్ఱతు - గత్యన్తర శూన్యనెన్ఱపడి. "త్వమేవ" ఎన్ఱిల ఏవకారవ్యావర్త్యమ్ "భవ" ఎన్ఱు ప్రార్థనాగర్భమాన ఉపాయస్వీకారత్తినుడైయ ఉపాయత్వమ్. పుకలొన్ఱిల్లావెన్ఱతు - ఒరుపుకలుమిల్లావెన్ఱాయ్, ఆకిఞ్చన్యానన్యగతిత్వఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు.

(౧) అహిర్బుధ్న్య-౩౬-౩౫. (౨) స్తో-౮-౨౨. (౩) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

మూ.—౧౨౧. ఇవై యిరణ్డుమ్ ప్రపన్నపరిత్రాణత్తిలే శొన్నోమ్.
౧౨౨. ఇతిల్ ముఱ్కూఱ్ఱాల్ పెరియపిరాట్టియారై మున్నిట్టు ఈశ్వరన్ తిరువడికళై ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱతు. పిఱ్కూఱ్ఱాల్ అచ్చేర్త్తియిలే అడిమై యిరక్కిఱతు.

కిఱపడియే ఆకిఞ్చన్యము మనన్యగతిత్వముమాకిఱ ఇరణ్డుముడై యవనెన్నై.

౧౨౧. ఇవై యిరణ్డిన్ వేషముమ్నాన్ఙ్ఞనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవై యిరణ్డుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ఉపాయాన్తర రాహిత్యమాకిఱ ఆకిఞ్చన్యత్తిన్ వేషముమ్, రక్షకాన్తర రాహిత్యమాకిఱ అనన్యగతిత్వత్తిన్ వేషముమ్, ప్రపన్నపరిత్రాణమాకిఱ ప్రబన్ధత్తిలే సుస్పష్టమాకచ్చొన్నోమ్, అతిలే కణ్డుకొళ్వతెన్నై.

౧౨౨. ఇని, ద్వయత్తుక్కు వాక్యార్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిల్ ముఱ్కూఱ్ఱాల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ఇన్ద ద్వయత్తిల్ పూర్వఖణ్డత్తాలే, "శ్రీమత్" ఎన్ఱు పెరియపిరాట్టియారై మున్నిట్టు, "నారాయణచరణౌ" ఎన్ఱు ఈశ్వరన్ తిరువడికళై, "శరణం ప్రపద్యే" ఎన్ఱు ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱతు; ఉత్తరఖణ్డత్తాలే, "శ్రీమతే" ఎన్ఱు పెరియపిరాట్టియారుడనుమాన శేర్త్తియిలే, "నారాయణాయ" ఎన్గిఱ చతుర్థియాలే కైఙ్కర్యత్తై యర్థిక్కిఱతెన్నై.

నమస్సు, కైఙ్కర్యవిరోధి నివృత్తిప్రతిపాదకమాకైయాలే "అడిమైయై యిరక్కిఱతు" ఎన్ఱవితిలే యన్తర్భూతమ్.

౧౨౧. మేలుక్కవతారికై (ఇవైయిరణ్డినిత్యాది). వేషముమ్నాన్ఙ్ఞతు-ఇరుప్పత్తానెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౧౨౨. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-అధికారత్తైచ్చొన్న వనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). మున్నిట్టెన్ఱతు-పురుషకారమాక మున్నిట్టెన్ఱపడి. "అడిమైయియిరక్కిఱతు" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ నమశ్శబ్దార్థమిల్లైయేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నమస్సిత్యాదియాల్).

మూ.—౧౨౩. "శ్రీ" ఎన్ఱు పెరియపిరాట్టియార్కు_త్తిరునామమ్.

౧౨౩. ఇని, ప్రతిపదమర్థమరుళిచ్చెయ్వతాక త్తిరువుళ్ళమ్బ ఱ్ఱి, శ్రీమత్పదార్థ మరుళిచ్చెయ్య ఉపక్రమిక్కిఱార్ (శ్రీయెన్ఱు పెరియపిరాట్టియార్కు_త్తిరునామమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - శ్రీశబ్దమ్, సంపదాదికళుక్కుమ్ వాచకమాక లోకత్తిలే నడన్ఱు పోరక్కాణ్గైయాలే, అత్తై వ్యావర్త్తిక్కైక్కాక "శ్రీ" ఎన్గిఱవితు పెరియపిరాట్టియార్కు_త్తిరునామమెన్గిఱార్.

ఆకైయిఱే, (౧) "లక్ష్మీః పద్మాలయా పద్మా కమలా శ్రీ ర్హరిప్రియా" ఎన్ఱు తిరునామఙ్గళోడే సహపఠితమాయ్త్తు. ఇతుతానెల్లా త్తిరునామఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కే, (౨) "శ్రీరితి ప్రథమం నామ లక్ష్మ్యాః" ఎన్గిఱపడియే, ఇవళుక్కు ప్రథమాభిధానమాయిరుక్కుమ్. (౩) "అ ఇతిభగవతో నారాయణస్య ప్రథమాభిధానమ్" ఎన్ఱు, అకారమీశ్వర

౧౨౩. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-వాక్యార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ప్రతిపదమెన్ఱతు-పదఙ్గళ్ తోఱుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). శ్రీమత్పదార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱవర్ అతిలేకదేశమాన శ్రీశబ్దత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్యామల్, "శ్రీయెన్ఱు పెరియపిరాట్టియార్కు_త్తిరునామమ్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శ్రీశబ్దమిత్యాది).

శ్రీశబ్దమ్ పెరియపిరాట్టియార్కు త్తిరునామమెన్గైయిలే ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (ఆకైయిఱే ఇత్యాదియాల్). ఆకైయిఱే యెన్ఱతు - ఆకైయాలేయిఱే ఎన్ఱాయ్, శ్రీః ఎన్ఱు పిరాట్టిక్కు_త్తిరునామమాకైయాలేయిఱే యెన్ఱపడి. పిరాట్టిక్కు త్తిరునామమితొన్ఱన్ఱే, మఱ్ఱొన్ఱైచ్చొల్లాతే ఇత్తిరునామత్తైయరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుతానిత్యాది). ఇతుతానెన్ఱతు - "శ్రీః" ఎన్గిఱ తిరునామన్దానెన్ఱపడి. ఎల్లా త్తిరునామఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - ఏతద్వ్యతిరిక్తమాన లక్ష్మ్యాదినామఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. శ్రీశబ్దమ్ పిరాట్టిక్కు ప్రధానమాన తిరునామమానమైయై సదృష్టాన్తమాకవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అఇతి ఇత్యాదియాల్). అతువెన్ఱతు-

(౧) అమరకో-౧-౨౭. (౨) (౩) మహాభాష్యే-

మూ.— ౧౨౮. శ్రీయతే, శ్రయతే.

౧౨౫. ఇతుక్కర్థమ్ – ఎల్లార్కుమివళై ప్పత్త్రి స్వరూప లాభమాయ్, ఇవళ్ తనక్కు మవనై ప్పత్త్రి స్వరూపలాభమా యిరుక్కుమెన్ఱు.

నుక్కు ప్రథమాభిధానమానాప్పోలేయాయ్త్తు ఇవళుక్కు మితు ప్రథమాభిధానమాయిరుక్కుమ్పడి. అతు, అవనుడైయ రక్షకత్వత్తుక్కు ఏకాన్తమాన స్వభావఙ్గళై చ్చొల్లక్కడవతాయిరుక్కుమ్; ఇతు, ఇవళుడైయ పురుషకారత్వత్తుక్కేకాన్తమాన స్వభావఙ్గళై చ్చొల్లక్కడవతాయిరుక్కుమ్.

౧౨౮. ఇని, ఇన్దశ్రీశబ్దత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్వతాక ప్రథమమ్ ఇతిన్మేల్ వన్ద వ్యుత్పత్తి ద్వయత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శ్రీయతే శ్రయతే) ఎన్ఱు. అతావతు – “శ్రిఙ్ – సేవాయామ్” ఎన్గిఱ ధాతువిలే “శ్రీయత ఇతి శ్రీః” “శ్రయత ఇతి శ్రీః” ఎన్ఱు సిద్ధమాన కర్మణి వ్యుత్పత్తియుమ్ కర్తరివ్యుత్పత్తియుమ్ శొన్నపడి.

౧౨౫. ఇవ్వ్యుత్పత్తిద్వయత్తుక్కు మర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుక్కర్థమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు – ఇవ్వుభయవ్యుత్పత్తిక్కుమర్థమ్–“శ్రీయతే” ఎన్ఱు–ఎల్లారాలుమ్ సేవిక్కప్పడానిన్ఱాళెన్గైయాలే, సకలచేతనర్క్కుమ్ ఇవళై ప్పత్త్రి తత్తఙ్గళుడైయ శేషత్వరూప స్వరూపలాభమాయ్, “శ్రయతే” ఎన్ఱు–ఈశ్వరనై సేవియానిన్ఱాళెన్గైయాలే,

---

అకారమెన్నపడి. ఏకాన్తమాన స్వభావవిశేషఙ్గళై యెన్నతు – అవశ్యాపేక్షితఙ్గళాన శ్రియఃపతిత్వ పరమకారుణికత్వాదికళై యెన్నపడి. ఇతువెన్నతు–శ్రీః ఎన్గిఱ తిరునామమెన్నపడి. స్వభావవిశేషఙ్గళై యెన్నతు – మాతృత్వపత్నీత్వాదికళై యెన్నపడి.

౧౨౮. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్నతు–శ్రీశబ్దమ్ పిరాట్టిక్కు త్తిరునామమెన్నరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్నపడి. ఇతిన్మేలెన్నతు – శ్రీశబ్దత్తిన్మేలే యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౧౨౫. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వ్యుత్పత్తియిత్యాది). వ్యుత్పత్తిద్వయమెన్నతు– కర్మణివ్యుత్పత్తియుమ్ కర్తరివ్యుత్పత్తియుమెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

ఇవళ్ తనక్కుమ్ ఈశ్వరనై ప్పఱ్ఱి త్తన్నుడైయ స్వరూపలాభమా యిరుక్కుమెన్గై.

ఇవళ్ తనక్కు, చేతనవిషయత్తిల్ శేషిత్వముమ్, ఈశ్వరవిషయత్తిల్ శేషత్వముమ్ ఎన్ఱుముణ్డాయిరుప్పతు, ఆకైయాల్ ఇన్ద

ఇవళైప్పఱ్ఱి యెన్ఱతు - ఇవళై యాశ్రయిత్తెన్ఱపడి. తన్నుడైయవెన్ఱతు - శేషభూతైయాన తన్నుడైయవెన్ఱపడి..

"శ్రీయతే-శ్రయతే" ఎన్ఱు కర్మణివ్యుత్పత్తియాలుమ్ కర్తరివ్యుత్పత్తియాలుమ్ శ్రీశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱవర్, ఎల్లార్క్కుమివళైప్పఱ్ఱి స్వరూపమాయ్, ఇవళ్ తనక్కుమవనైప్పఱ్ఱి స్వరూపమాయిరుక్కుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్యామల్, "ఎల్లార్క్కుమివళైప్పఱ్ఱి స్వరూపలాభమాయ్ ఇవళ్ తనక్కుమవనైప్పఱ్ఱి స్వరూపలాభమాయిరుక్కుమ్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్దతు - ప్రణవత్తిల్ తాదర్థ్యచతుర్థియాలే సంప్రతిపన్నమాన త్రివిధాత్మవర్గత్తినుడైయ మిథునశేషత్వముమ్, అకారత్తిలర్థబలత్తాలే సంప్రతిపన్నమాన పెరియపిరాట్టియారుడైయ విష్ణుపత్నీత్వప్రయుక్తమాన శేషత్వముమ్, ఉభయముమ్, (౧) "నాఽకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్" ఎన్గిఱపడియే శేషవృత్త్యేకనిరూపణీయమాకైయాలుమ్ శేషవృత్తియిల్లాతపోతు స్వరూపమ్ జీవియామైయాలుమ్, ఆశ్రయణన్దానుమ్ శేషత్వజ్ఞానకార్యమాన శేషవృత్త్యేకదేశమాయ్ అశేషశేషవృత్తిక్కుమ్ ప్రధానమాకైయాలుమ్ "ఎల్లార్క్కుమివళైప్పఱ్ఱి స్వరూపలాభమాయ్ ఇవళ్ తనక్కుమవనైప్పఱ్ఱి స్వరూపలాభమాయిరుక్కుమ్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్దతు.

అన్ఱిక్కే, అకారత్తిల్ తాదర్థ్యచతుర్థియాలే సమ్ప్రతిపన్నమాన శేషత్వమ్ సర్వాత్మసాధారణమాకైయాలుమ్, మఱ్ఱైప్పిరాట్టిమార్గళైప్పోలే పెరియపిరాట్టియారుమ్ శేషత్వాశ్రయవాచియాన మకారవాచ్యైయాయ్, జీవకోటిప్రవిష్టైయుమాయిరుక్కచ్చెయ్దేయుమ్, పత్నీత్వమధికమాకైయాలే, తత్ప్రయుక్తమాన శేషత్వమ్ అసాధారణమాకైయాలుమ్. ఇవ్వుభయవిధశేషత్వముమ్ శేషవృత్త్యేకనిరూపణీయమాకైయాలే, ఇరణ్డిడత్తిలుమ్ స్వరూపలాభపర్యన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱారెన్ఱుమామ్.

ఇని ఇన్ద సేవ్యసేవకభావత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఇవళ్ తనక్కిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు - పిరాట్టిక్కు చేతనవిషయత్తిల్ శేషిత్వముమ్ ఈశ్వరవిష

(౧) భాష్యకారముక్తకమ్.

మూ.—౧౩౬. ఇప్పోతివళై చ్చొల్లుకిఱతు - పురుషకారమాక.

స్థాల్ సేవ్యత్వ సేవకత్వఙ్గళిరణ్డు మివళుక్కు నిత్యమాయ్చ్చెల్లానిఱ్కుమ్.

౧౩౬. ఈశ్వరనుక్కు ఉపాయత్వముమ్ ఉపేయత్వము మాకిఱ ఆకారద్వయముణ్డానాప్పోలే, ఇవళుక్కుమ్ పురుషకారత్వ ముమ్ ప్రాప్యత్వముమాకిఱ ఆకారద్వయము ముణ్డాకైయాలే, ఇతిల్ ఎవ్వాకారత్తై నినైత్తు ఇవళై ఇప్పోతు శొల్లుకిఱతెన్న వరుళిచ్చెయ్కి ఱార్ (ఇప్పోతివళై చ్చొల్లుకిఱతు పురుషకారమాక) ఎన్ఱు. "పురుష కారమాక" ఎన్నైయాలే-ఉపాయవస్తు విశేషణమాయిరుక్కిఱ ఆకా రత్తైయిట్టు ఇవళుక్కుముపాయత్వత్తి లన్వయమ్ శొల్లుమ్ పక్షమ్ నిరస్తమ్.

౧౩౭. ఈశ్వరనుడైయ నారాయణత్వ ప్రయుక్తమాన స్వా భావికసమ్బన్ధాది జ్ఞానత్తై యుడైయనాయ్కొణ్డు అవనై యాశ్రయి క్కిఱ ఇచ్చేతననుక్కు ఇవళైప్పురుషకారమాక మున్నిడవేణ్డుకిఱతు తానెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నీరిలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-శీతల

యత్తిల్ శేషత్వముణ్డాకైయాలే యెన్ఱపడి. సేవ్యత్వసేవకత్వఙ్గళెన్ఱతు - శేషిత్వ శేషత్వఙ్గళెన్ఱపడి.

౧౩౬. మేలుక్కవతారికై (ఈశ్వరనుక్కిత్యాది). అతిలెన్ఱతు-పురుషకారత్వ ప్రాప్యత్వఙ్గళిరణ్డిలుమెన్ఱపడి. ఇప్పోతెన్ఱతు - ఈశ్వరనై ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱ పోతెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ స్పష్టమ్. "పురుషకారమాక" ఎన్నైయాలే వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పురుషకారమాకవెన్నైయాలే ఇత్యాదియాల్). ఇట్టెన్ఱతు - హేతువాకవైత్తెన్ఱపడి. ఇవళుక్కుమెన్ఱతు - ఈశ్వరనైప్పోలే ఇవళుక్కుమెన్ఱపడి. ఉపాయత్వత్తిలెన్ఱతు- ఇష్టానిష్టప్రాప్తి పరిహారఙ్గళిలెన్ఱపడి. అన్వయమెన్ఱతు-సాక్షా దన్వయమెన్ఱపడి.

౧౩౭. మేలుక్కవతారికై (ఈశ్వరనుడైయవిత్యాది). సమ్బన్ధాదిజ్ఞానత్తైయెన్ఱతు- శరీర శరీరిభావాది సమ్బన్ధ వాత్సల్యాదిగుణ జ్ఞానత్తైయెన్ఱపడి. ఎన్నెన్నతు-ఎన్నప్రయో

మూ.—౧౨౭. నీరిలే నెరుప్పు కిళరుమాపోలే కుళిర్న్ద తిరువుళ్ళత్తిలే అపరాధత్తాలే శీఱ్ఱమ్ పిఱన్దాల్ పొఱుప్పతు ఇవళుక్కాక.

మాన జలత్తిలే శెన్ఱణుక వొణ్ణాతపడియాన నెరుప్పు కిళరుమాపోలే, (౧) "సుహృదం సర్వభూతానామ్" (౨) "సమోఽహం సర్వభూతేషు" ఎన్గిఱపడియే సర్వభూతసుహృత్త్వమ్ సమాశ్రయణీయత్వే సమత్వమాకిఱ స్వభావవిశేషఙ్గళాలే ప్రసన్నమాయ్క్కుళిర్న్దిరుక్కిఱ తిరువుళ్ళత్తిలే, (౩) "పరిపూర్ణాగసి జనే హిత స్రోతోవృత్త్యా భవతిచ కదాచిత్కలుషధీః" ఎన్గిఱపడియే, చేతనన్ తీరక్కఴియప్పణ్ణిన అపరాధమడియాక, (౪) "క్షిపామి" (౫) "నక్షమామి" ఎన్నుమ్బడియాన శీఱ్ఱమ్ పిఱన్దాల్ అవ్వపరాధత్తై ప్పొఱుప్పతు, (౩) "కిమేతన్నిర్దోషః క ఇహ జగతి" ఇత్యాదిప్పడియే తన్నుడైయ ఉపదేశాదికళాలే అచ్చీఱ్ఱత్తై యాఱ్ఱి, దయైయై జనిప్పిక్కుమివళుక్కాక వెన్గై. ఆకైయాలే, సమ్బన్ధజ్ఞానమ్ పిఱన్దవనుక్కుమ్ అపరాధభయత్తాలే పురుషకార పురస్కరణమపేక్షితమెన్ఱు కరుత్తు.

౧౨౮. ఇత్తలైయిల్ కార్యమేఱిట్టుక్కొణ్డుమ్ అత్తలైయై

జనత్తుక్కాక వెన్నపడి. మూలార్థమ్ (శీతలమానవిత్యాది). శెన్ఱణుక వెన్నతు - శెన్ఱు కిట్టవెన్నపడి-కిళరుమాపోలే యెన్నతు-వ్యాపిక్కుమాపోలే యెన్నపడి. తీరక్కఴియ వెన్నతు - మికవుమెన్నపడి. శీఱ్ఱమెన్నతు - నిగ్రహమెన్నపడి. ఆఱ్ఱి - శమిప్పిత్తెన్నపడి. పురుషకారపురస్కరణమావశ్యకమెన్గైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలే ఇత్యాదియాల్). ఆకైయాలేయెన్నతు-ఇవళుపదేశత్తాలే ఈశ్వరన్ చేతనన్ పణ్ణిన వపరాధఙ్గళై ప్పొఱుత్తఙ్గీకరిక్కైయాలే యెన్నపడి.

౧౨౮. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తలైయిలిత్యాది). ఇత్తలైయిలెన్నతు-చేతననిడత్తిలెన్నపడి. ఏఱిట్టుక్కొణ్డెన్నతు-తన్నేలిట్టుక్కొణ్డెన్నపడి. అత్తలైయైయెన్నతు- ఈశ్వరనై

(౧) గీ-౫-౨౯. (౨) గీ-౯-౨౯. (౩) శ్రీగుణర-౫౨.
(౪) గీ-౧౬-౧౯. (౫) వరాహపు-

మూ.—౧౨౮. ఇవళ్ తాయాయ్ఇవర్కళ్ క్లేశమ్ పొఱుక్కమాట్టాతే అవనుక్కు ప్పత్నియాయ్ ఇనియవిషయమాయిరుక్కైయాలే కణ్ణర్ప్రవణ్ణ పురుషకారమ్.

వశీకరిత్తుమ్ ఇరణ్డు తలైయైయుమ్ పొరుత్తుకైక్కు ఇవళ్ తాన్ కణ్ణర్ప్రవణ్ణ పురుషకారమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవళ్ తాయాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-(౧)"త్వం మాతా సర్వలోకానామ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "అఖిలజగన్మాతరమ్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే, ఇచ్చేతనర్క్కు ఇవళ్ మాతావాయ్, (౩) " తన్దమ్ మక్కళ్ళుతు శెన్ఱాల్ తాయ్ మారావార్ తరిక్కకిల్లార్ " ఎన్గిఱపడియే అన్ద సమ్బన్ధమడియాక ఇవర్కళుడైయ క్లేశఙ్గళై సహిక్కమాట్టాతే, (౪) " విష్ణుపత్నీ " ఎన్గిఱపడియే అవనుక్కు ప్పత్నియాయ్, (౫) " పిత్తర్పనిమలర్ మేల్పావైక్కు" ఎన్గిఱపడియే అవన్ తన్ వైలక్షణ్యత్తైక్కణ్డు పిచ్చేఱిత్తన్ శొల్వళ్ళి నడక్కుమ్పడి అభిమతవిషయమాయిరుక్కైయాలే కణ్ణర్ప్రవణ్ణ పురుషకారమెన్గై.

౧౨౯. ఎల్లామ్శెయ్తాలుమ్ నిరఙ్కుశస్వతన్త్రనాన ఈశ్వ

రెన్ఱపడి. ఇరణ్డుతలైయు మెన్ఱతు - ఈశ్వర చేతనరిరువరైయు మెన్ఱపడి. పొరుత్తుకైక్కెన్ఱతు - శేర్క్కైక్కెన్ఱపడి. కణ్ణర్ప్రవణ్ణ వెన్ఱతు - దయాళువాన వెన్ఱపడి. పురుషకారమోవెన్ఱతు - పురు - బహు, సనోతి-దదాతీతి పురుషః, పురుషం కరోతీతి పురుషకారః ఎన్ఱు వ్యుత్పత్తియాయ్, ఈశ్వరనై చ్చేతనవిషయత్తిల్ బహుప్రదనాక్కుమవళెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అన్ద సమ్బన్ధమెన్ఱతు-మాతృత్వసమ్బన్ధ మెన్ఱపడి. అవనుక్కెన్ఱతు - విష్ణువుక్కెన్ఱపడి, పిత్తరెన్ఱతు - వ్యామోహిఎన్ఱపడి. పనిమలరెన్ఱతు - పనియిలే - జలత్తిలే, ఇరుక్కుమ్ మలరెన్ఱపడి. పావైక్కెన్ఱతు - పెణ్ణుక్కెన్ఱపడి. అవనెన్ఱతు- ఈశ్వరనెన్ఱపడి. పిచ్చేఱియెన్ఱతు - వ్యామోహమ్ తలైయెడుత్తెన్ఱపడి.

౧౨౯. మేలుక్కవతారికై(ఎల్లామ్శెయ్తాలుమిత్యాది). నిరఙ్కుశవెన్ఱతు-నిష్ప్రతి

---

(౧) వి-పు-౧-౯-౧౨౬. (౨) గ-త్ర-౧-౧. (౩) పెరి-తిరు-౨-౨-౩.
(౪) యజు-౪-౪-౩౬. (౫) తి-నె-౧౫.

మూ.—౧౭౯. తిరువడియై ప్పొఱుప్పిక్కుమవళ్ తణ్ శొల్వళి

రణ్ చేతనరుడైయ అపరాధఙ్గళై నిఱుత్తఱుత్తు తీర్త్తువనెన్ఱు నిఱ్కుమళవిల్, ఇవళాలే పొఱుప్పిక్కప్పోమో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్(తిరువడియై)ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-తన్నై ఎప్పత్తుమాసమ్ తర్జన భర్త్సనమ్ పణ్ణిన ఇన్దరాక్షసికళుడైయ వపరాధఙ్గళైక్కణక్కిట్టు చిత్రవధమ్ పణ్ణ ఉద్యోగిత్తునిన్ఱ శొల్ మిఱుఙ్గనాన తిరువడియుముట్పడ (౧) "కః కుప్యేత్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "నకశ్చిన్నాఽపరాధ్యతి" ఎన్ఱుమ్ ఇత్యాద్యుపదేశత్తాలే పొఱుప్పిక్కుమవళ్, (3) "మలరాళ్ తనత్తుళ్ళాన్" ఎన్ఱుమ్, (౪) "మామలర్మఙ్గై మణనోక్కముణ్డాన్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "అల్లిమలర్మకళ్ పోక మయక్కుక్కళాకియుమ్ నిఱ్కుమ్" ఎన్ఱుమ్

బన్ధకమాన వెన్ఱపడి. నిఱుత్తెన్ఱతు-†తళైయిట్టెన్ఱపడి. అఱుత్తెన్ఱతు-అపరాధానుగుణమాక దణ్డిత్తెన్ఱపడి. తీర్త్తువనెన్ఱతు-కోపత్తై తీర్త్తుక్కొళ్ళువనెన్ఱపడి. ఇరుక్కుమళవిలెన్ఱతు-ఇరుక్కుమ్పోతెన్ఱపడి. ఇవళాలే యెన్ఱతు-పెరియపిరాట్టియారాలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (తన్నై యిత్యాది). తర్జనమెన్ఱతు-మిరట్టుకై. భర్త్సనమెన్ఱతు-నిన్దిక్కై యెన్ఱపడి. నలిన్ద వెన్ఱతు-బాధిత్తవెన్ఱపడి. శొల్ మిఱుఙ్గనానవెన్ఱతు-శొల్ కేళాతవనానవెన్ఱపడి. తిరువడియైయుముట్పడవెన్ఱతు-తిరువడియైయుఙ్గూడ వెన్ఱపడి. అన్ఱిక్కే ఉట్పడవెన్ఱతు-తన్నియమనత్తుక్కుళ్ళేయామ్పడియాక వెన్ఱపడియాకవుమామ్. తన మెన్ఱతు-స్తన మెన్ఱపడి. మఙ్గై యెన్ఱతు-యువతి యెన్ఱపడి. మణనోక్క మెన్ఱతు-మణత్తై-కల్యాణత్తై, ఉణ్డాక్కుమ్ నోక్కమెన్ఱపడి. "మలరాళ్ తనత్తుళ్ళాన్" "మఙ్గైమణనోక్కముణ్డాన్" ఎన్ఱ శొల్లుక్కైయాలే, తదధీనసత్తాకత్వ తదేకధారకత్వఙ్గళ్ తోన్ఱుకిఱతు. అల్లిమలర్మకళ్ పోక మయక్కుక్కళాకియుమ్ నిఱ్కుమెన్ఱతు-ఇతళ్కళైయుడైత్తాన తామరైప్పూమకళాన పెరియపిరాట్టియారుడైయ అనుభవత్తాలుణ్డాన చిత్తభ్రమముడైయనాయిరుక్కుమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, తనక్కు నారాయణత్వాదికళ్ నిరూ

(౧) రా-యు-౧౧౬-3౭. (౨) రా-యు-౧౧౬-౪౪. (3) 3-తిరు-3.
(౪) తి-మొ-౭-౧౦-౧. (౫) తి-వాయ్-3-౧౦-౭. † పరిచ్ఛేదిత్తు.

మూ.—   వరుమవనై ప్పాలుప్పిక్క చ్చొల్లవేణ్డావితే.

శొల్లుకిఅపడియే, తన్ భోగ్యతైయిలే కుమిழ్ నీరుణ్ణు, (౧) "నిన్నన్బిన్ వழிనిన్ఱు శిలై పిడిత్తెమ్బిరానేక" ఎన్గిఅపడియే "మాయామృగత్తిన్ పిన్నే పో" ఎన్నిలుమ్ విళైవతఱియాతే అతిన్ పిన్నే పోమ్బడి తన్ శొల్వழி వరుమవనై ప్పాలుప్పిక్క వల్లళెన్నుమిడమ్ కిమ్పునర్వాల్మీకియసిద్ధమిత్తేయన్నై. (౨) "శెయ్‌తకవినుక్కిల్లైకైమ్మాఱు' ఎన్నుమ్బడి ఇరణ్డు తలైక్కుమ్ తలై తడుమాఱాక ఉపకరిత్తు తన్ శొల్వழி పోకవేణ్డుమ్బడియాన తిరువడియోడే మఱుతలైక్కుమవళ్, (౩) 'తాన్ ముయఙ్గుమ్' ఎన్నుమ్బడియాన భోగ్యతైక్కుత్తోఱ్ఱు, 'ఎత్తైచ్చెయ్వోమ్' ఎన్ఱు తలై తడుమాఱి, 'నిన్నన్బిన్ వழிనిన్ఱు అతనిన్ పిన్నే పడర్న్దాన్' ఎన్ను

పకఙ్గళొక్కై తవిర్న్దు పెరియపిరాట్టియారుడైయ అనుభవత్తాలుణ్డాన చిత్త వికృతియే తనక్కు నిరూపకమామ్బడియానా నెన్నుమతువుమ్, అవళ్ శొల్బడి నడక్కుమెన్నుమతువుమ్ తోఱ్ఱుకిఅతు. కుమిழ் నీరుణ్డవతు - ముழுకియెన్ఱపడి. నిన్నన్బిన్ వழிనిన్ఱవతు - ఉన్ విషయమాన ప్రేమమార్గత్తిలే నిన్ఱవపడి. శిలైయెన్ఱతు - ధనుస్సెన్ఱపడి. ఏక వెన్ఱతు - పోక వెన్ఱపడి. విళైవతఱియాతే యెన్ఱతు - మేల్ సీతాపహారాదికళాల్ తమక్కు విళైకిఅ వ్యసనఙ్గళై యఱియాతే ఎన్ఱపడి. అతిన్బిన్నే యెన్ఱతు - మాయా మృగత్తిన్ పిన్నే యెన్ఱపడి. వల్లళెన్ఱతు - సమర్థైయెన్ఱపడి. "పాలుప్పిక్కచ్చొల్లవేణ్డావితే" ఎన్ఱతుక్కు సంవాదమ్ (శెయ్‌తకవినుక్కిత్యాది). శెయ్‌తకవినుక్కెన్ఱతు - శెయ్యప్పట్ట ఉపకారత్తుక్కెన్ఱపడి. కైమ్మాఱెన్ఱతు- ప్రత్యుపకారమెన్ఱపడి. ఇరణ్డుతలైక్కుమెన్ఱతు-పెరుమాళుక్కుమ్ పిరాట్టిక్కుమెన్ఱపడి. తలై తడుమాఱాక వెన్ఱతు- స్వరూపహానివారాతపడి యెన్ఱపడి. మఱుతలైక్కుమవళెన్ఱతు - ఎతిరిడుమవళెన్ఱపడి. తాన్ ముయఙ్గుమ్బడియాన వెన్ఱతు - తన్నైత్తానే కణ్డు మయఙ్గుమ్బడియాన వెన్ఱపడి. భోగ్యతైయిలే యెన్ఱతు - అழகిలే యెన్ఱపడి. తలైతడుమాఱి యెన్ఱతు - వ్యాకులప్పట్టెనపడి. నిన్నన్బిన్ వழிనిన్ఱతు-ఉన్నుడైయ ప్రీతిమార్గత్తిలే నిన్ఱవపడి. అతనిన్ పిన్నే పడర్న్దానెన్ఱతు-అన్దమాయామృగ

(౧) పెరి-తిరు-౩-౧౦-౭. (౨) తి-మొ-౫-౮-౨. (౩) ౩-తిరు-౧౦౦.

మూ.—౧౩౦. మతుప్పాలే ఇరువర్ శేర్ త్తియుమ్ నిత్యమెన్గిఱతు.
౧౩౧. ఇవళోడే కూడియే వస్తువినుడైయ ఉణ్మై.

వ్వుడి విళై వతఱియాతే ముఱువలుక్కుత్తోళ్ ఱు చ్చొల్వళి పోమవనై ప్పొఱుప్పిక్కుమెన్నుమిడమ్ శొల్లవేణ్డావిఱే" ఎన్ఱు ఇతుతన్నై ఇవర్ తిరుత్తమ్బియారు మరుళిచ్చెయ్ తారిఱే.

ఆక, శ్రీమత్పదత్తిల్ ప్రకృత్యంశత్తై యరుళిచ్చెయ్ తార్ కీళ్.

౧౩౦. ప్రత్యయాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ మేల్ (మతుప్పాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇమ్మతుప్పత్తాన్ నిత్యయోగే మతుప్పాకైయాలే, ఇత్తాల్ - పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టియు మీశ్వరనుమాన ఇరువరుడైయ శేర్ త్తియుమెప్పోతుముణ్డెన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱతెన్నై.

౧౩౧. ఇన్నిత్యయోగత్తై ఉపపాదిక్కిఱార్ (ఇవళోడేకూడియేవస్తువినుడైయ ఉణ్మై) ఎన్ఱు. అతావతు - (౧) "శ్రియఃపతి

త్తిన్ పిన్నే పోనానెన్నపడి. ముఱువలుక్కెన్నతు - మన్దస్మితత్తుక్కెన్నపడి. శొల్వళి యెన్నతు - ఉక్తిమార్గత్తిలే యెన్నపడి. ఇతుతన్నై యెన్నతు - ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరన్ పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టి శొల్వళి నడక్కుమెన్నతై యెన్నపడి.

శ్రీశబ్దార్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఆకవెన్నతు - "శ్రీ యెన్ఱు పెరియపిరాట్టియార్క్కు త్తిరునామమ్" ఎన్ఱు తుడఙ్గి ఇవ్వళవాన ప్రబన్ధత్తాలే యెన్నపడి. ప్రకృత్యంశత్తై యెన్నతు - ప్రకృత్యంశమాన శ్రీశబ్దార్థత్తై యెన్నపడి.

౧౩౦. మేలుక్కవతారికై (ప్రత్యయాంశత్తైయిత్యాది). ప్రత్యయాంశత్తైయెన్నతు- ప్రత్యయమాన మతుబర్థత్తై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (ఇమ్మతుప్పిత్యాది). ఇమ్మతుప్పత్తానెన్నతు - పెరియపిరాట్టియార్క్కు వాచకమాన శ్రీశబ్దత్తిన్ మేలేవన్ద ఇమ్మతుప్పత్తానెన్నపడి. ఎప్పోతుమ్ - కాలత్రయత్తిలు మెన్నపడి.

౧౩౧. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నిత్యయోగత్తై యిత్యాది). ఇన్నిత్యయోగత్తై యెన్నతు-పిరాట్టియు మవనుమాన ఇరువరుడైయవుమ్ నిత్యయోగత్తైయెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

(౧) సీతాభాష్యావతారికారమ్భే.

మూ.—౧౩౨. ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తైయుమ్ చేతననుడైయ అపరాధత్తైయుమ్ కణక్కలచూట్టాళ్.

ర్నిఖిలహేయప్రత్యనీకకల్యాణైకతాన స్వేతర సమస్తవస్తువిలక్షణానన్త జ్ఞానానన్దైక స్వరూపః" ఎన్ఱు స్వరూపనిరూపకమాన జ్ఞానానన్దాదికళుక్కుమున్నే శ్రియః పతిత్వత్తై చ్చొల్లుమ్పడి అవళ్ స్వరూపత్తుక్కు ప్రధాననిరూపకైయాకైయాలే, ఇవళోడేకూడియే వస్తువినుడైయ సద్భావమిరుప్పతెన్నై.

ఆక, స్వరూపానుబన్ధిత్వప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై యరుళిచ్చెయ్ తారాయిత్తు.

౧౩౨. ఇని, ఇవళుడైయ గుణప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తైయుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-అపరాధఙ్గళై ప్పత్తుమ్పత్తాక క్కణక్కిట్టు §అఱుత్తఱుత్తు †తీర్త్తు మీశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తైయుమ్, (౧)"యద్బ్రహ్మకల్పనియుతానుభవేప్యనాశ్యమ్" ఇత్యాదిప్పడియే కాలతత్త్వముళ్ళతనైయుమ్ అనుభవియానిన్ఱాలుమ్ శిఱితు వఱైయిట్టు క్కాట్టక్కడవతల్లాతపడి

స్వరూపనిరూపకత్వ ప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఆకవెన్ఱతు - పిరాట్టి అవనుక్కు స్వరూపనిరూపకైయాకైయాలే యెన్ఱపడి. అనుబన్ధిత్వ మెన్ఱతు - నిరూపకత్వేన సమ్బన్ధిత్వ మెన్ఱపడి.

౧౩౨. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు-స్వరూపనిరూపకత్వప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. ఇవళుడైయ గుణప్రయుక్తమాన వెన్ఱతు - మాతావాన ఇప్పిరాట్టియినుడైయ కృపాగుణ ప్రయుక్తమాన వెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పత్తుమ్ పత్తాక వెన్ఱతు - ఒన్ఱుమ్కుఱైయామలెన్ఱపడి. అఱుత్తఱుత్తెన్ఱతు - ఛేదిత్తుఛేదిత్తెన్ఱపడి. ఇత్యాదిప్పడియే యెన్ఱతు ఇత్యాదియిల్ శొల్లుకిఱపడియే యెన్ఱపడి. శిఱితువఱైయిట్టెన్ఱతు - అల్పమ్ కుఱైన్దతెన్నపడి.

(౧) వై-స్త-౫౯. § (పా) నిఱుత్తఱుత్తు. † (పా) తీర్త్తుమ్ భుజిప్పిక్కు-మెన్ఱు అతిసర్థమ్.

సూ.—౧౩౩. చేతననుక్కు ఇవై యిరణ్డైయుమ్ నినైత్తఞ్జవేణ్డా.

౧౩౪. ఇత్తాల్, ఆశ్రయిక్కైక్కు రుచియే వేణ్డువతు, కాలమ్ పార్క్కవేణ్డావెన్గిఱతు.

పణ్ణివైత్త ఇచ్చేతననుడైయ అకృత్యకరణాద్యపరాధత్తైయుమ్ కణ్డు "ఎన్నాకప్పుకుకిఱతో" ఎన్ఱుమ్ భయత్తాలే ఈశ్వరనై విట్టు ఒరు క్షణకాలముమ్ అకలమాట్టాళెన్గై.

౧౩౩. ఇత్తాల్ చేతననుక్కు ఫలిక్కుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (చేతననుక్కు) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ఇప్పడి ఇవళిరున్దు నోక్కుకైయాలే, చేతననుక్కు, ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యముమ్ స్వాపరాధముమాకిఱ ఇవై యిరణ్డైయుమ్ నినైత్తు "ఎన్నాయ్విళైయప్పుకుకిఱతో" ఎన్ఱు అఞ్జవేణ్డా ఎన్గై.

౧౩౪. ఇని, ఇమ్మతుప్పిల్ తాత్పర్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇప్పడిపురుషకారోపాయవస్తుక్కళినుడైయ నిత్యయోగత్తై ప్రతిపాదిక్కిఱ ఇమ్మతుప్పాల్, ఇవ్విషయత్తై యాశ్రయిప్పార్క్కు ఆశ్రయిక్కైయిల్ రుచియే వేణ్డువతు, "ఇరణ్డుతలైయుమ్ కూడియిరుక్కున్దశైయిలే ఆశ్రయిక్క వేణుమే" ఎన్ఱు, ఆశ్రయణత్తుక్కు క్కాలమ్ పార్త్తిరుక్క వేణ్డావెన్గిఱతెన్గై.

---

౧౩౩. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తాలిత్యాది). ఇత్తాలెన్ఱతు -ఇన్నిత్యయోగత్తాలే ఎన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నోక్కుకైయాలే యెన్ఱతు -రక్షిక్కైయాలే యెన్ఱపడి. అఞ్జవేణ్డావెన్ఱతు - భయప్పడవేణ్డావెన్ఱపడి.

౧౩౪. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - స్వరూపప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తైయుమ్, గుణప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తైయుమ్ అతిల్ తాత్పర్యాంశత్తైయు మరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. మతుప్పిన్ తాత్పర్యాంశత్తైయెన్ఱతు- మతుబర్థమాన నిత్యయోగత్తినుడైయ తాత్పర్యాంశత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇరణ్డుతలైయు మెన్ఱతు - పిరాట్టియు మవను మెన్ఱపడి. దశైయిలే యెన్ఱతు - సమయత్తిలే యెన్ఱపడి.

మూ.—౧౩౫. ఇవళ్ సన్నిధియాలే కాకమ్ తలై ప్పెర్రతు, అతి
ల్లామైయాలే రావణన్ ముడిన్దాన్.

౧౩౫. ఇని, ఇవళ్ పురుషకారత్వత్తి నవశ్యాపేక్షితత్వత్తై అతివిశైక్కాక ఇవళ్ సన్నిధిక్కుమ్ అసన్నిధిక్కుముణ్డాన వాశియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవళ్ సన్నిధియాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) "దేవ్యా కారుణ్యరూపయా" ఎన్గిఱపడియే కృపై తానొరువడివు కొణ్డాప్పోలే యిరుప్పాళాయ్, స్వతన్త్రనాన ఈశ్వరనుక్కుమ్ స్వాతన్త్ర్యత్తైయముక్కి కృపైయైక్కిళప్పుమవళాన ఇవళ్ సన్నిధియాలే, అపరాధత్తై త్తీరక్కఖ్రియచ్చెయ్తు బ్రహ్మాస్త్రత్తుక్కిలక్కాయ్ త్తలై యఱుప్పుణ్ణత్తేడిన కాకమ్, (౨) "కృపయా పర్యపాలయత్" ఎన్గిఱపడియే కృపావిషయమాయ్ త్తలై పెఱ్ఱుప్పోయ్త్తు; అప్పడియిరుక్కిఱ ఇవళ్ సన్నిధి ఇల్లామైయాలే పోక్కఱ్ఱుచ్చెయల్ మాణ్డు నిన్ఱ నిలైయిలు త్తిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, కాకత్తోపాతి అపరాధము మిన్ఱిక్కే యిరుక్క, రామశరత్తుక్కిలక్కాయ్ రావణన్ ముడిన్దుపోనా నెన్గై.

౧౩౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-మతుబర్థమరుళిచ్చెయ్కి వనన్తర మెన్ఱపడి. వాశియైయెన్ఱతు - తరతమభావత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావ తిత్యాది). "కారుణ్యరూపయా" ఎన్గిఱ శబ్దమ్, కారుణ్యమేవ రూపమ్-ఆకారః, యస్యాస్సా కారుణ్యరూపా వెన్ఱుమ్, కారుణ్యం రూపయతీతి కారుణ్యరూపా, తయా కారుణ్యరూపయా వెన్ఱుమ్ ఉభయసమాస సిద్ధమాకైయాలే, ఇవ్వుభయసమాసార్థత్తైయుట్కొణ్డు ఇశ్శబ్దత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కృపైతానిత్యాదియాల్). ఈశ్వరనుక్కు మెన్ఱతు - ఈశ్వరనుడైయ వెన్ఱపడి. అముక్కి యెన్ఱతు - అడఙ్గుమ్బడి పణ్ణి యెన్ఱపడి. అప్పడి యిరుక్కిఱ వెన్ఱతు - కృపైయైక్కిళప్పు మవళాయిరుక్కిఱ వెన్ఱపడి. పోక్కఱ్ఱు - గతియఱ్ఱు. శెయల్ మాణ్డు- వ్యాపారమఱ్ఱు. ఒత్తిరుక్కచ్చెయ్తేయు మెన్ఱతు - కాకత్తోడొత్తిరుక్కచ్చెయ్తేయు మెన్ఱపడి. ఇలక్కా యెన్ఱతు - విషయమా యెన్ఱతు.

(౧) లక్ష్మీత-౨౫-౧౪.   (౨) రా-సు-౩౮-౩౪.

మూ॰—౧౩౬. పురుషకారబలత్తాలే స్వాతన్త్ర్యమ్ తలైశాయ్
న్దాల్ తలైయెడుక్కుమ్ గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు
నారాయణపదమ్.

౧౩౭. అవైయావన వాత్సల్యముమ్,

ఆకైయాల్, ఆశ్రయిప్పార్క్కు ఇవళ్ సన్నిధియే వేణుమెన్ఱు
కరుత్తు.

ఆక, శ్రీమత్పదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయ్త్తు.

౧౩౬. అనన్తరమ్, నారాయణపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్
(పురుషకారబలత్తాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఉపదేశత్తాలుమ్ అళ
కాలుమ్ కణ్ణళివఱ వశీకరిత్తు క్కార్యఙ్గొళ్ళవల్ల పురుషకారబలత్తాలే
ఆశ్రయణోన్ముఖనాన చేతనన్ అనాదికాలమ్పణ్ణిన అపరాధఙ్గళై ప్పా
ర్త్తు చ్చీఱి, "అఙ్గీకరియేన్" ఎన్నిరుక్కుమీశ్వర స్వాతన్త్ర్యమ్తలై
మడిన్దాల్; అతిన్ కీళ్ తలైయెడుక్కప్పెఱాత శెఱుప్పత్తీర్న్దు తలై
యెడుక్కుమ్ గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు నారాయణపదమెన్గై.

౧౩౭. అవై తానవై యెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవైయా
వన) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. ఇవఱ్ఱిల్ వాత్సల్యమావతు - వత్సత్తిన్ పక్కల్

పురుషకారావశ్యకత్వత్తై నిగమిక్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకై
యాలెన్ఱతు - ఇవళ్ సన్నిధియాలే లాభముమ్ అసన్నిధియాలే అలాభముమాకై
యాలే యెన్ఱపడి.

శ్రీమత్పదార్థత్తై నిగమిక్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

౧౩౬. మేలుక్కవతారికై (అనన్తర మిత్యాది). అనన్తర మెన్ఱతు - శ్రీమత్ప
దార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కణ్ణళివ
అవెన్ఱతు - తనక్కిడముణ్డాప్పడి యెన్ఱపడి. తలైమడిన్దాలెన్ఱతు - తలైశాయ్న్దా
లెన్ఱపడి. శెఱుప్పెన్ఱతు - సఙ్కోచ మెన్ఱపడి.

౧౩౭. మేలుక్కవతారికై (అవైతానిత్యాది). అవైతా నెన్ఱతు - తలైయెడు
క్కుమ్ గుణఙ్గళ్ తా నెన్ఱపడి. మూలార్థమ్- (ఇవఱ్ఱిలిత్యాది). ఇవఱ్ఱిలెన్ఱతు-తలై

మూ.— స్వామిత్వముమ్, సౌశీల్యముమ్,

ధేనువిరుక్కుమిఱప్పు; అతాకిఱతు-అతినుడైయ దోషత్తై భోగ్యమాక కొళ్ళుకైయుమ్, క్షీరత్తైకొండుత్తు వళర్క్కైయుమ్, ఎతిరిట్టవరై కొంబ్బిలుమ్ కుళంబ్బిలుమ్కొండు నోక్కుకైయుమితే. అప్పడియే ఈశ్వరనుమ్, దోషత్తై భోగ్యమాకకొండు (౧) "పాలేపోల్ శీర్" ఎన్నిఱగుణఙ్గళాలే ధరిప్పిత్తు, (౨) "కథఞ్చన-నత్యజేయమ్" ఎన్నుమ్, (౩) "అభయం సర్వభూతేభ్యః" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే అనుకూలర్ నిమిత్తమాకవుమ్ ప్రతికూలర్ నిమిత్తమాకవుమ్ నోక్కుమ్.

స్వామిత్వమావతు - ఇవన్ విముఖనాన దశైయిలుమ్ విడాతే నిన్ఱు సత్తైయైనోక్కికొండుపోరుకైక్కు హేతువాన ఒరుబన్ధవిశేషమ్; అతావతు-ఉడైయవనాయిరుక్కుమిఱప్పు; అద్వేషమ్తుడఙ్గి కైఙ్కర్య పర్యన్తమాక ఉణ్డాన స్వభావవిశేషఙ్గళై యెల్లాముణ్డాక్కుకిఱతు అన్ద బన్ధవిశేషమడియాక.

సౌశీల్యమావతు - ఉభయవిభూతియోగత్తాలుమ్ పెరియపిరాట్టియారోట్టై చ్చేర్త్తియాలుమ్ నిరఙ్కుశమాయిరుక్కిఱ ఈశ్వరనుడైయ మేన్మైయైయుమ్ తఙ్గళ్ శిఱుమైయైయుమ్పార్త్తు, (౪) "అవ

యొదుక్కుమ్ గుణఙ్గళిలే యెన్ఱపడి. అతాకిఱ తెన్ఱతు - వత్సత్తిన్ పక్కలిలే ధేనువుక్కిరుక్కుమిఱప్పావతెన్ఱపడి. కుళమ్బిలుమెన్ఱతు - కుళప్పడియిలుమెన్ఱపడి. అప్పడియే - ధేను రక్షిక్కుమాపోలే యెన్ఱపడి.

ఇవన్ విముఖనాన దశైయిలు మెన్ఱతు - ఇవన్ తన్ పక్కల్ తలైశాయే నిన్ఱు స్వతన్త్రనాయ్ శబ్దాది విషయాన్తరపరనాన దశైయిలు మెన్ఱపడి. అతావతెన్ఱతు - బన్ధవిశేషమావతెన్ఱపడి. ఇబ్బన్ధవిశేషత్తిన్ కార్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అద్వేషమ్ తుడఙ్గి ఇత్యాదియాల్). బన్ధవిశేషమడియాక వెన్ఱతు - స్వామిత్వమడియాక వెన్ఱపడి.

ఉభయవిభూతియోగత్తాలు మెన్ఱతు - ఉభయవిభూతియోడుమ్ తనక్కుణ్డాన స్వామిత్వరూపసమ్బన్ధత్తాలు మెన్ఱపడి. మేన్మైయైయు మెన్ఱతు - పరత్వత్తైయు

(౧) పెరి-తిరువ-౫-౮. (౨) రా-యు-౧౮-౩.
(౩) రా-యు-౧౮-౩౪. (౪) తి-వాయ్-౫-౧-౭.

సూ,— సౌలభ్యముమ్, జ్ఞానముమ్, శక్తియుమ్.

నెవ్విడత్తాఀ యానార్, ఎన్రు పిఱ్ఱాలియాతపడి ఎల్లారోడుమొక్క మేల్విழுన్దు పురైయఱక్కలక్కైయుమ్, అతుతఀ పేఱాక విరుక్కైయుమ్, ఎతిర్ త్తలైయిల్ అపేక్షైయన్రియిలే యిరుక్కక్కలక్కైయుమ్.

సౌలభ్యమావతు- కణ్ణుక్కు విషయమన్రిక్కేయిరుక్కిఱ తాఀ కిణ్ణాలేకణ్డు ఆశ్రయిక్కలామ్పడి ఎళియనాయిరుక్కై.

జ్ఞానమావతు - ఇచ్చేతననుక్కు క్కழிక్కవేణ్డు మనిష్టఙ్గళైయుమ్, కొడుక్కవేణ్డుమిష్టఙ్గళైయుమ్ నేరాకవఱిక్కైక్కీడాక స్వవ్యతిరిక్త సమస్తపదార్థఙ్గళైయుమ్, ఒరుకాలే అపరోక్షిక్కవల్ల అఱివు.

శక్తియావతు- హేయరాన నిత్యసంసారికళై ఉపాదేయతమరాన నిత్యసూరికళోడు ఒరుకోవైయాక్కవల్ల అఘటిత ఘటనా సామర్థ్యమ్.

మెన్నపడి. శిఱుమైయైయు మెన్రతు - నికర్షత్తైయు మెన్నపడి. పిఱ్ఱాలియాతపడి యెన్రతు - పిన్నేకాలిడాతపడి యెన్రపడి. అతు వెన్రతు - పురైయఱక్కలక్కై యెన్నపడి. తన్ పేఱాక వెన్రతు - తనక్కు ప్పురుషార్థమాక వెన్నపడి. ఎతిర్ త్తలైయిలే యెన్రతు - చేతననిడత్తి లెన్రపడి. ఆక, సౌశీల్యమాకిఱతు - సర్వచేతనరోడుమ్ తరతమభావమిన్రియిలే తన్ పేఱాక ప్పురైయఱక్కలక్కైయుమ్ - ఎతిర్ త్తలైయిలపేక్షైయిన్రిక్కే యిరుక్క ప్పురైయఱక్కలక్కైయుమెన్రు ఇరణ్డువిధమా యిరుక్కుమ్. ఇతిల్ ముతల్చొన్నతు జ్ఞానికళ్ విషయమ్, ఇరణ్డావతు సంసారికళ్ విషయమ్.

కణ్ణుక్కు విషయమన్రిక్కే యెన్రతు - ప్రాకృత చక్షుర్విషయమన్రిక్కే యెన్రపడి. కణ్ణాలే యెన్రతు - ప్రాకృతచక్షుస్సాలే యెన్రపడి. ఎళియనా యిరుక్కై యెన్రతు - అర్చారూపేణ సులభనాయిరుక్కై యెన్రపడి.

నేరాక వెన్రతు - ప్రత్యక్షమాక వెన్రపడి. ఈడాక వెన్రతు - యోగ్యమాక వెన్నపడి. అపరోక్షిక్కవల్ల వెన్రతు - ప్రత్యక్షమాక అఱికైక్కు శక్తమాన వెన్రపడి.

హేయరాన వెన్రతు - త్యాజ్యరాన వెన్రపడి. ఉపాదేయతమరాన వెన్రతు-

ఇవర్ట్రిల్ వాత్సల్యాదికళ్ నాలుమ్ ఆశ్రయణ సౌకర్యాపాద కమ్; జ్ఞానాదికళిరణ్డుమ్ ఆశ్రితకార్యాపాదకమ్; (౧) "నికరిల్ పుక ళ్లాయ్" ఎన్ఱుతుడఙ్గి వాత్సల్యాదికళ్ నాలై యుమిఙ్గే ఆశ్రయణత్తుక్కు ఉడలాక ఆళ్వారరుళిచ్చెయ్తతు. జ్ఞానశక్తికళిరణ్డుమ్ శొన్నవితు, ప్రాప్తి పూర్తికళుక్కు ముపలక్షణమ్, కార్యకరత్వత్తుక్కు అవై యుమపేక్షిత ఙ్గళాకై యాలే.

౧౩౮. ఇగ్గుణఙ్గళుక్కు ఇవ్విడత్తిల్ వినియోగఙ్గళేదై యెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కుత్తఙ్గళ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఆశ్రయ

పరమోద్దేశ్యరాన వెన్ఱపడి. ఒరుకోవై యెన్ఱతు - ఒరుశేర్త్తియాక వెన్ఱపడి. అతా వతు - విజాతీయర్ శేర్న్దాప్పోలే యిరుక్కైయన్ఱిక్కే సజాతీయ రనేకర్ శేర్న్దా ప్పోలే యిరుక్కై.

కీழ్ చ్చొన్న గుణపట్కత్తుక్కు విషయ విభాగత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవర్ట్రిలిత్యాదియాల్). ఇతుక్కు సంవాద ప్రమాణత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నిక రిల్పుకళ్లాయిత్యాదియాల్). నికరెన్ఱతు - దృష్టాన్త మెన్ఱపడి. ఉడలాక వెన్ఱతు- యోగ్యమాక వెన్ఱపడి. జ్ఞానశక్తికళిరణ్డుమ్ ప్రాప్తి పూర్తికళుక్కు ముపలక్షణమావా నెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కార్యకరత్వత్తుక్కిత్యాదియాల్). అవైయుమెన్ఱతు- ప్రాప్తిపూర్తికళు మెన్ఱపడి. జ్ఞానశక్తికళిల్లాతపోతు కార్యకరత్వమ్ సిద్ధియాతవోపాతి ప్రాప్తిపూర్తికళిల్లాతపోతుమ్ కార్యకరత్వమ్ సిద్ధియాతిఱే, ఆకైయాల్ అవైయు మపేక్షితఙ్గళ్.

౧౩౮. § మేలుక్కవతారికై (ఇగ్గుణఙ్గళుక్కిత్యాది). ఇగ్గుణఙ్గళుక్కెన్ఱతు- వాత్సల్యాది గుణఙ్గళుక్కెన్ఱపడి. ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు - ఎమ్బెరుమానై ఉపాయమాక వాశ్రయిక్కుమ్ ఇడత్తిలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అఙ్గామ్పై క్కెన్ఱతు-

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

§ (పా) జ్ఞానశక్తికళైచ్చొన్నతు ప్రాప్తిపూర్తికళుక్కు ముపలక్షణమాకై యాలే ఉక్తగుణాష్టకఙ్గళుక్కుమ్ విషయవిభాగమ్ ఇరణ్డు ప్రకారమాక వరుళి చ్చెయ్తు, ఇని ఇగ్గుణఙ్గళుక్కు ప్రత్యేకమ్ విషయ విభాగత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

మూ.— ౧౩౮. కుఱ్ఱఙ్గళై పెరువాయ్మైక్కు వాత్సల్యమ్; కార్యమ్ శెయ్యుమెన్ఱు తుణిక్కైక్కు స్వామిత్వమ్, స్వామిత్వమ్ కణ్డు కలాయ్మైక్కు సౌశీల్యమ్, కణ్డు పఱ్ఱుక్కైక్కు సౌలభ్యమ్, విరోధియైప్పోక్కి త్తన్నైక్కొడుక్కైక్కు జ్ఞానశక్తికళ్.

భోగ్యమానాన ఇచ్చేతనన్ తన్ దోషత్తైప్పార్త్తు అఞ్జామైక్కు ఉఱుప్పా, దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొళ్ళుమ్ వాత్సల్యమ్.— నక్కార్యమ్ శెయ్యుమో, శెయ్యానోవెన్ను మ్శఙ్కియాతే "కార్యమ్ శెయ్యుమ్" ఎన్ఱు విశ్వసిక్కైక్కు ఉఱుప్పా, ఇఴవు పేఱు తన్నదామ్పడియాన స్వామిత్వమ్.— ఉభయ విభూతిక్కుమ్ కడవనాయిరుక్కుమ్ పెరుమైక్కు ప్రకాశకమాన స్వామిత్వత్తైక్కణ్డు స్వనికర్షానుసన్ధానత్తాలే అకలామైక్కు ఉఱుప్పా, తాழ்న్తవర్కళోడే పురైయఱక్కలక్కుమ్ స్వభావమాన సౌశీల్యమ్.— "అతీన్ద్రియః" ఎన్ఱు పిఱ్పాలియామల్ కణ్ణాలే కణ్డు ఆశ్రయిక్కైక్కు ఉఱుప్పా, తన్వడివై చక్షుర్విషయమాక్కుకైయాకిఱ సౌలభ్యమ్.— (౧) "సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి" ఎన్గిఱపడియే ప్రాప్తివిరోధియైప్పోక్కి ప్రాప్యనాన తన్నై ఉపకరిక్కైక్కు ఉఱుప్పా, ప్రాప్తావాన ఇవన్ కీழ் నిన్ఱ నిలైయుమ్ మేల్ పోక్కడియుమఱిక్కైక్కుమ్, అఱిన్దపడియే శెయ్తు తలైక్కట్టుక్కైక్కుమ్ ఏకాన్తఙ్గళాన జ్ఞానశక్తికళ్నై.

౧౩౯. సౌకర్యాపాదకఙ్గళాన గుణచతుష్టయిలుమ్ సౌల

భయప్పడామైక్కెన్ఱపడి. ఉఱుప్పెన్ఱతు - యోగ్యమెన్ఱపడి.— ఇఴవు పేఱుకళెన్ఱతు-నాశ లాభఙ్గళెన్ఱపడి. —కడవనాయిరుక్కుమెన్ఱతు - ప్రాప్తనాయిరుక్కుమెన్ఱపడి. అకలామైక్కెన్ఱతు - విడామైక్కెన్ఱపడి,—ఉపకరిక్కైక్కెన్ఱతు - కొడుక్కైక్కెన్ఱపడి. ప్రాప్తావానవెన్ఱతు-ఆశ్రయిక్కిఱవెన్ఱపడి. పోక్కడి యెన్ఱతు-ప్రాప్యదేశమెన్ఱపడి. ఏకాన్తఙ్గళానవెన్ఱతు - అవశ్యాపేక్షితఙ్గళానవెన్ఱపడి.

౧౩౯. మేలుక్కవతారికై (సౌకర్యేత్యాది). సౌకర్యాపాదకఙ్గళానవెన్ఱతు-

(౧) గీ-౧౮-౬౬.

మూ.— ౧౭౯. ఇజ్ఙుచ్చొన్న సౌలభ్యత్తుక్కు ఎల్లైనిలమర్చ్చావ తారమ్.

౧౮౦. ఇతుతాన్ పరవ్యూహవిభవఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కే కణ్ణాలే కాణలామ్బడి యిరుక్కుమ్.

భ్యమ్ ప్రధానమాకైయాలే అన్దసౌలభ్యకాష్ఠైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ఇజ్ఙుచ్చొన్న) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇప్పదత్తిల్ ఆశ్రయణోపయోగియాక చ్చొన్న సౌలభ్యత్తుక్కు సీమాభూమి, (౧) ‘‘తమరుకన్ద తెవ్వురువమవ్వురువమ్తానే’’ ఎన్గిఱపడియే ఆశ్రితరుకన్ద తొత్తై త్తిరుమేనియాకక్కొణ్డు సదా సన్నిధిపణ్ణియిరుక్కుమ్ అర్చ్చావతారమెన్గై.

౧౮౦. ఇతుతన్నై యుపపాదిక్కిఱార్ (ఇతుతాన్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ఇవ్వర్చ్చావతారన్దాన్ దేశవిప్రకృష్టత్తైయాలే కణ్ణుక్కు విషయమాకాత పరవ్యూహఙ్గళుమ్, కాలవిప్రకృష్టత్తైయాలే కణ్ణుక్కు విషయమాకాతపడి పోన విభవమ్బోలన్ఱిక్కే, ఆసన్న

ఆశ్రయణ సౌకర్యాపాదకఙ్గళాన వెన్ఱపడి. మూలార్థమ్. (అతావతిత్యాది). ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - పూర్వఖణ్డస్థ నారాయణపదత్తిలెన్ఱపడి. తమరెన్ఱతు-భక్తరెన్ఱపడి. ఉరువమెన్ఱతు - తిరుమేనియెన్ఱపడి. అవ్వురువమెన్ఱతు - ఆశ్రితరుకన్ద విగ్రహమెన్ఱపడి. తానేయెన్ఱతు - ఆశ్రితరుకన్ద దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైయే తనక్కసాధారణమాయ్ అప్రాకృతమాన విగ్రహమాక వుడైయనా యిరుక్కు మెన్ఱపడి.

౧౮౦. మేలుక్కవతారికై (ఇతు తన్నై యిత్యాది) మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవ్వర్చ్చావతారన్దానెన్ఱతు-ఆశ్రితరుకన్దతొరు తిరుమేనియై త్తనక్కసాధారణ దివ్యమఙ్గళవిగ్రహమాకక్కొణ్డు సదా సన్నిధిపణ్ణి యిరుక్కు మర్చ్చావతారన్దానెన్ఱపడి. దేశవిప్రకృష్టత్తైయాలే యెన్ఱతు - దేశదూరత్తాలే యెన్ఱపడి, కాలవిప్రకృష్టత్తైయాలే యెన్ఱతు - కాలవ్యవధానత్తాలే యెన్ఱపడి. ఆసన్నమా యెన్ఱతు - సన్నికృష్టమాయెన్ఱపడి.

---

(౧) ౧-తిరు-౪౪.

మూ.— ౧౪౧. ఇవై యెల్లామ్ నమక్కు నమ్బెరుమాళ్ పక్కలిలే కాణలామ్.

౧౪౨. తిరుక్కైయిలేపిడిత్త దివ్యాయుధఙ్గళుమ్,

మాయ్ అనవరతసన్నిధి పణ్ణిక్కొణ్డిరుక్కైయాలే అనవరతమ్ కణ్డాలే కాణలామ్పడి యిరుక్కుమెన్గై.

౧౪౧. ఇగ్గుణఙ్గళెల్లా మర్చావతారత్తిలే కాణలామోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవై యెల్లామ్ నమక్కు నమ్బెరుమాళ్ పక్కలిలే కాణలామ్) ఎన్ఱు. అతావతు-సౌకర్యాపాదకమాకవుమ్ కార్యాపాదకమాకవుమ్ శొన్న ఇగ్గుణఙ్గళెల్లామ్, ఇవై కాణ్గైయిలే యపేక్షైయుడైయ నమక్కు నమ్ముడైయ పెరుమాళ్ పక్కలిలే కాణలామెన్గై.

౧౪౨. పెరుమాళ్ పక్కలిలే ఇగ్గుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకఙ్గళాయుళ్ళవత్తై చ్చొల్లి, ఇవత్తోడనే నిత్యానిలైయే నమక్కు త్తఞ్జ మెన్గిఱార్ (తిరుక్కైయిలే) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-కార్యకరత్వోప

౧౪౧. మేలుక్కవతారికై (ఇగ్గుణఙ్గళెల్లామిత్యాది). ఇగ్గుణఙ్గళెల్లా మెన్ఱతు-ఆశ్రయణసౌకర్యాపాదకఙ్గళాన వాత్సల్యాది గుణఙ్గళుమ్, ఆశ్రితకార్యాపాదకఙ్గళాన జ్ఞానశక్త్యాదికళు మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సౌకర్యాపాదకమాకవు మెన్ఱతు-ఆశ్రయణసౌకర్యాపాదకమాకవు మెన్ఱపడి. కార్యాపాదకమాకవు మెన్ఱతు - ఆశ్రితకార్యాపాదకమాకవు మెన్ఱపడి. ‘‘నమ్బెరుమాళ్’’ ఎన్గిఱ శబ్దత్తుక్కు రూఢ్యర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్యామల్ యౌగికార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తతు - అవ్వోదివ్యదేశత్తిలెమ్బెరుమాన్పక్కలిలే ఈడుపట్టిరుప్పార్క్కుమ్ గృహార్చైయి లీడుపట్టిరుప్పార్క్కుమ్ పాతువిలే తోత్తుకైక్కాక. ‘‘నమ్’’ ఎన్ఱు బహువచనమాక వరుళిచ్చెయ్తతు-స్వసమ్బన్ధికళైయుమ్ శేర్త్తుక్కొణ్డు ఆచార్యాభిమాననిష్ఠనుక్కుమ్ ఆచార్యాభిమతమాన భగవద్విషయత్తిలే కాణలా మెన్ఱుమామ్.

౧౪౨. మేలుక్కవతారికై (పెరుమాళిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ‘‘తిరుక్కైయిలే పిడిత్త దివ్యాయుధఙ్గళుమ్’’ ఎన్ఱాల్ జ్ఞానశక్త్యాదికళుమ్ తోన్ఱుమ్పడి

మూ.— వైత్తఞ్జేలెన్ఱకైయుమ్, కవిత్తముడియుమ్, ముకముమ్ ముఱువలుమ్, ఆసనపద్మత్తిలే అఴుత్తిన తిరువడికళుమాయ్ నిఱ్కిఱ నిలైయే నమక్కుత్తఞ్జమ్.

యోగియాన జ్ఞానశక్తికళుక్కు ప్రకాశకమామ్పడి తిరుక్కైకళిలే ధరిత్తుక్కొణ్డిరుక్కిఱ శఙ్ఖచక్రాది దివ్యాయుధఙ్గళుమ్, వాత్సల్యప్రకాశకమామ్పడి వైత్తఞ్జేలెన్ఱకైయుమ్, స్వామిత్వ ప్రకాశకమాకక్కవిత్తముడియుమ్, సౌశీల్యప్రకాశకమాన ముకముమ్ ముఱువలుమ్, అనైవర్క్కుమ్కణ్డు పఱ్ఱలామ్పడియాన సౌలభ్యప్రకాశకమాక ఆసనపద్మత్తిలే అఴుత్తిన తిరువడికళుమాయ్క్కొణ్డు ఎఴున్దరుళి నిఱ్కిఱ నిలైయే అనన్యగతికళాన నమక్కు రక్షకమెన్గై.

అఞ్జేలెన్న, ఆయుధమ్పిడిక్కైక్కు శక్తిమానుడైయ కార్యమాకైయాలుమ్, అతు విరోధినిరసనార్థమాకైయాలే, విరోధిజ్ఞానముమ్ తన్నిరసనోపాయజ్ఞానముమిల్లాతపోతు విరోధినిరసనమ్ కూడామైయాలుమ్ దివ్యాయుధధారణమ్ జ్ఞానశక్త్యాదిగుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకమ్. అభయముద్రాధారణమ్, ఆశ్రయిక్కుమ్ చేతనర్క్కు స్వాపరాధత్తైక్కణ్డు వరుమ్ భయత్తుక్కు నివారకమాకైయాలే వాత్సల్యప్రకాశకమ్. కవిత్తవెన్ఱతు - కవిఴ్న్దుకిడక్కిఱ వెన్ఱపడి. ఇత్తాల్ దృఢాసక్తియైయుమ్ సుఘటితత్వత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వామిక్కిఱే ముడియుళ్ళతు, ఆకైయాలే ముడి స్వామిత్వ ప్రకాశకమ్. అభిమతవిషయత్తైక్కణ్డాలిఱే ముఖవికాసముమ్ మన్దస్మితముముణ్డావతు, ఆకైయాల్ ముఖముమ్ ముఱువలుమ్ సౌశీల్యప్రకాశకమ్. అనైవర్క్కుమెన్ఱతు - సర్వాధికారికళుక్కుమెన్ఱపడి. పఱ్ఱలామ్పడియెన్ఱతు - ఆశ్రయిక్కలామ్పడియెన్ఱపడి. ఆసనపద్మత్తిలేయెన్ఱతు-పద్మాసనత్తిలేయెన్ఱపడి. ఆసనపద్మత్తిలే తిరువడికళ్ అఴున్దియిరుక్కై అనైవరుమ్కణ్డు ఆశ్రయిక్కలామ్పడియాన సౌలభ్యప్రకాశకమెన్గై. నిఱ్కిఱనిలైయెన్ఱతు - ఇరుక్కిఱవిరుప్పెన్ఱపడి. అనన్యగతికళానవెన్ఱతు - అకిఞ్చనరాయ్ అనన్యగతికళాన వెన్ఱపడి.

మూ.— ౧౮౩. రక్షకత్వ భోగ్యత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ తిరుమేనియిలే తోన్ఱుమ్.

---

౧౮౩. ఉపాయోపేయ నిష్ఠర్కు అపేక్షితమాన ఆకారఙ్గళిరణ్డుమ్ కీழ్ చ్చొన్నపడియే నిత్తిల తిరుమేనియిలే తోన్ఱుమెన్గిఱార్ (రక్షకత్వభోగ్యత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ తిరుమేనియిలే తోన్ఱుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - రక్షణపరికరమాన దివ్యాయుధఙ్గళోడుమ్ రక్షణత్తుక్కు-క్కువిత్తముడియోడుమ్కూడియిరుక్కైయాలే రక్షకత్వమ్ తోన్ఱుకైయాలుమ్, (౧) "అణియారాழియుమ్ శఙ్గముమేన్దుమ్" (౨) "ముడిచ్చోతియాయునతుముకచ్చోతిమలర్న్దతువో" ఎన్గిఱపడియే అవైతానే అழకుక్కుడలాయ్, వైత్తు అఞ్జాలెన్ఱకైయుమ్, ముకముమ్ మువలుమ్ ఆసనపద్మత్తిలే యழுత్తిన తిరువడికళుమ్ ఓరొన్ఱే అழకుక్కెల్లై నిలమాయిరుక్కైయాలే భోగ్యత్వమ్ తోన్ఱుకైయాలుమ్, ఇరణ్డుమ్ తిరుమేనియిలే ప్రకాశిక్కుమెన్గై.

ఆక, నారాయణపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయ్త్తు.

---

౧౮౩. మేలుక్కవతారికై (ఉపాయేత్యాది). ఉపాయనిష్ఠర్కు అపేక్షితఙ్గళాన వాకారఙ్గళ్ - వాత్సల్యాదికళుమ్ జ్ఞానశక్త్యాదికళుమ్, ఉపేయనిష్ఠర్కు అపేక్షితఙ్గళాన వాకారఙ్గళ్-దివ్యాయుధాదికళ్. కీழ్ చ్చొన్నతు-"తిరుక్కైయిలే" ఎన్గిఱ వాక్యత్తిలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). రక్షణత్తుక్కెన్ఱతు-రక్షిక్కైక్కెన్ఱపడి. అణియారాழியుమ్ శఙ్గముమెన్ఱతు-ఆభరణతయాపూర్ణమాన ఆழியుమ్ శఙ్గముమెన్ఱపడి. అழకుక్కెల్లై నిలమాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱతు - తన్నోడొత్త వழகియతుమ్ మినక్కు మేల్పట్ట వழகియతు మిన్ఱిక్కే యిరుక్కైయాలేయెన్ఱపడి. ఇరణ్డుమ్ - రక్షకత్వముమ్ భోగ్యత్వముమాకియ ఇరణ్డు మెన్ఱపడి.

నారాయణ పదార్థత్తై నిగమిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

---

(౧) తి-వాయ్-౭-౩-౬. (౨) తి-వాయ్-౩-౧-౧.

మూ.— ౧౭౪. (చరణౌ) తిరువడికళై.

౧౭౫. ఇత్తాల్ శేర్త్తియప్పడికైయుమ్ ఉపాయప్రార్త్తి యైయుమ్ శొల్లుకిఱతు.

౧౭౬. పిరాట్టియుమ్ అవనుమ్ విడిలుమ్

౧౭౪. ఇని, "చరణౌ" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్గిఱార్ (చరణౌ తిరువడికళై) ఎన్ఱు.

౧౭౫. ఇన్ద ద్వివచనత్తాల్ శొల్లుకిఱ వర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - "చరణౌ" ఎన్ఱు, ఇరణ్డు తిరువడికళైయుమ్ శొల్లుకిఱవిత్తాల్, (౧) "ఇణైత్తామరైయడి" ఎన్గిఱపడియే ఇరణ్డుతామరైప్పూవై నిరైత్తువైత్తాప్పోలే యిరుక్కిఱ శేర్త్తియప్పడికైయుమ్, ద్వివచనమ్, ఇరణ్డుక్కుమేల్ మఱ్ఱొన్ఱు పుకుర సహియామైయాలే సహాయాన్తరనిరపేక్షమాన ఉపాయప్రార్త్తి యైయుమ్ శొల్లుకిఱ తెన్గై.

౧౭౬. ఇని, ఉపాయత్తైక్కాన్తమాన ఇతిః గుణాధిక్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పిరాట్టియుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-శ్రీమత్పదత్తిలే పురుషకారభూతైయాక చ్చొన్న పిరాట్టియుమ్, అవళ్ తానే

౧౭౪. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - నారాయణ పదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి.

౧౭౫. మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). ఇన్దద్వివచనత్తాలెన్ఱతు-చరణపదత్తిన్ మేల్ వన్దద్వివచనత్తాలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇణైత్తామరై యెన్ఱతు-పరస్పర తుల్యఙ్గళాయ్ ఒన్ఱోడొన్ఱు శేర్న్దిరుక్కిఱ తామరైయెన్ఱపడి. నిరైత్తువైత్తాప్పోలే యెన్ఱతు - పఙ్క్తియాక చ్చేర్త్తువైత్తాప్పోలే యెన్ఱపడి.

౧౭౬. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-చరణపదత్తినుడైయ ద్వివచనార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. ఉపాయత్తైక్కాన్తమాన వెన్ఱతు-ఉపాయత్వత్తుక్కు అవశ్యాపేక్షితమాన వెన్ఱపడి. ఇతి యెన్ఱతు - తిరువడికళుడైయ వెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవళ్ తానే యెన్ఱతు - ఘటకైయానవళ్

(౧) తి-మొ-౧-౮-౩.

మూ.— తిరువడికళ్ విడాతు, (౧) * తిణ్ణఙ్గళలాయిరుక్కుమ్.

౧౮౭. శేషిపక్కల్ శేషభూతనిఙ్ఠియుమ్ తుడై; ప్రజై ములైయిలే వాయ్వైక్కుమాపోలే.

(౨)*శితకుఱైక్కిలుమ్(౨)*"ఎన్నడియారతు శెయ్యార్" ఎన్నుమ్బడి నారాయణపదత్తిల్ శొన్న గుణవిశిష్టనాన అవనుమ్ కైవిడిలుమ్, తిరువడికళ్ తఙ్గళ్ వైలక్షణ్యత్తాలే తువక్కిక్కొళ్ళుకైయాలే కైవిడాతు. (౧) "వణ్పుకళ్ నారణన్ తిణ్కళల్" ఎన్గిఱపడియే పఱ్ఱినార్కై నళువవిడాత తిణ్ణ్మైయై యుడైత్తాయిరుక్కుమెన్గై.

౧౮౭. ఇన్ద గుణాధిక్యత్తై ప్పఱ్ఱావు మన్ఱిక్కే ఇవఙ్గళ్ తఙ్గళ్ స్వరూపానుగుణముమ్ తిరువడికళిలే యిఙ్ఠికై ఎన్నుమత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శేషిపక్కల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు- శేషిపక్కలాశ్రయిక్క విఙ్ఠియుమ్ శేషభూతఙ్గళ్ తఙ్గళ్స్వరూపానుగుణమాక ఇఙ్ఠియుమ్ తుడై తిరువడికళ్ ; త్తనన్ధయ ప్రజై తాయినుడైయ అవయవమెల్లామ్ కిడక్క త్తనక్కు వకుత్తతాయుళ్ళ ములైయిలే వాయ్వైక్కుమాపోలే యెన్గై.

౧౮౮. తిరువడికళై చ్చొన్నవితు తిరుమేనిక్కు ఉపలక్షణమెన్గి

తానే యెన్నపడి. శితకెన్ఱతు - దోషత్తై యెన్నపడి. అతువెన్ఱతు-దోషత్తై యెన్నపడి. తన్ వైలక్షణ్యత్తాలే యెన్ఱతు - తన్నళకాలే యెన్నపడి. తువక్కిక్కొళ్ళుకైయాలే యెన్నతు-తన్నైయరైక్షణమ్ పిరియిలుమ్ ఇచ్చేతననై వాడి ఉలరుమ్బడి పణ్ణుకైయాలే యెన్నపడి. తిణ్కళలెన్ఱతు - దృఢమానవీరకళలైయుడైయ తిరువడికళై యెన్నపడి. తిణ్ణ్మైయై యెన్నతు - దార్ఢ్యత్తై యెన్నపడి.

౧౮౭. మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). ఇన్దగుణాధిక్యత్తైప్పఱ్ఱావుమన్ఱిక్కే యెన్నతు-ఇప్పడి ఆశ్రితరై నళువవిడామలిరుక్కైయాకిఱ గుణాధిక్యత్తైప్పఱ్ఱి ఆశ్రయిక్కైయన్ఱిక్కే యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇఙ్ఠియుమ్ తుడై యెన్ఱతు-ఇఱుక్కుకిఱవిడమెన్నపడి. వకుత్తతాయుళ్ళ వెన్ఱతు - ప్రాప్తమాయిరున్దుళ్ళ వెన్నపడి.

౧౮౮. మేలుక్కవతారికై (తిరువడికళై యిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతి

(౧ తి-వాయ్-౧-౨-౧౦. (౨) పెరి-తిరు-౪-౯-౨.

మూ.—౧౪౮. ఇత్తాల్ – పిరాట్టిక్కిరుప్పిడమాయ్, గుణప్రకాశకముమాయ్, శిశుపాలనైయు మకప్పడత్తిరుత్తి చ్చేర్త్తుక్కొళ్ళుమ్ తిరుమేనియై నినైక్కిఱతు.

ఆర్ మేల్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు – "చరణౌ" ఎన్ఱు విగ్రహైకదేశమాన తిరువడికళైచ్చొల్లి విత్తాల్, (౧) "తిరువిరున్ద మార్పన్" ఎన్నుమ్బడి శ్రీమత్పదత్తిల్ సొన్న పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టిక్కిరుప్పిడమాయ్, నారాయణపదత్తిల్ సొన్న గుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకమాయ్, (౨) "పలపలనాఴుమ్ శొల్లి ప్పఴిత్తశిశుపాలన్" ఎన్గిఱపడియే ప్రద్వేషపరనాయ్ నిన్దోక్తికళైప్పణ్ణిత్తిరిన్ద శిశుపాలనైయు ముట్పడ, (౨) "అలైవలైమైతవిర్త్తవఴకన్" ఎన్గిఱపడియే తన్నఴకాలే ద్వేషాదికళ్ పోమ్బడి తిరుత్తి, (3) "తిరువడి తాట్పాలడైన్ద" ఎన్గిఱపడియే శేర్త్తుక్కొళ్ళుమ్ స్వభావత్తైయుడైత్తాన దివ్యమఙ్గళ విగ్రహత్తై నినైక్కిఱతెన్గై.

౧౪౯. అనన్తరమ్, శరణపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శర

త్యాది). ఇత్తాలెన్ఱతు – చరణశబ్దత్తాలెన్ఱపడి. తిరువిరున్దమార్పనెన్ఱతు – తిరునాలే–పెరియపిరాట్టియారాలే, వసిక్కప్పట్ట మార్వైయుడైయవనెన్నవుమామ్; తిరువాలే విరిన్ద–వికసితమాన మార్వైయుడైయవనెన్నవుమామ్. గుణఙ్గళుక్కెన్ఱతు – వాత్సల్యాదిగుణఙ్గళుక్కెన్ఱపడి. నాఴుమెన్ఱతు – దోషమెన్ఱపడి. పఴిత్తవెన్ఱతు–దూషిత్తవెన్ఱపడి. ఉట్పడవెన్ఱతు – కూడవెన్ఱపడి. అలైవలైమై యెన్ఱతు–బహుజల్పమెన్ఱపడి. తిరువడితాట్పాలడైన్ద వెన్ఱతు–ఎమ్బెరుమానుడైయ తిరువడియిడత్తై యడైన్దవెన్ఱపడి.

౧౪౯. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు – చరణశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శరణశబ్దార్థమ్ ఉపాయమెన్ఱు ప్రసిద్ధమాయిరుక్క ఇతుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్వానేన్నెన్గిఱ శఙ్కైయిలే, ఇశ్శరణశబ్దనాన్ అర్థత్రయవాచియాకైయాలే, ప్రకరణానుగుణమాక ఇతు

(౧) ౪-తిరు-౯ ౨. ౩-తిరు-౫.౭. (౨) పెరి-తిరు-౪-౩-౫. (౩) తి-వాయ్-౭-౫-౩.

సూ.— ౧౪౯. (శరణమ్) ఇష్టప్రాప్తిక్కు మనిష్టనివారణత్తుక్కుమ్ తప్పాత ఉపాయమాకై.

ణమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు – (౧) "ఉపాయే గృహరక్షిత్రోశ్శబ్దశ్శరణమిత్యయమ్ । వర్తతే సామ్ప్రతఞ్చైష ఉపాయార్థైకవాచకః" ఎన్గిఱపడియే శరణశబ్దమ్, రక్షితావుక్కుమ్ గృహత్తుక్కుమ్ ఉపాయత్తుక్కుమ్ వాచకమేయాకిలుమ్ ఇవ్విడత్తి లుపాయత్తుక్కే వాచకమాకైయాలుమ్, ఉపాయకృత్యమ్ ఇష్టాఽనిష్టప్రాప్తి పరిహారకరణమాకైయాలుమ్, "ఇష్టప్రాప్తిక్కుమనిష్టనివారణత్తుక్కుమ్ తప్పాత ఉపాయమాకై" ఎన్ఱు ఇప్పదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

ఇష్టానిష్టఙ్గళ్ తా నిన్నతెన్నుమతై ప్పరస్తపడియిలే విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్‌తార్. శ్రియఃపతిప్పడియిలుమ్, "అనిష్టమాకిఱతు – అవిద్యైయుమ్, అవిద్యాకార్యమాన రాగద్వేషఙ్గళుమ్, పుణ్యాపాపరూపమాన కర్మఙ్గళుమ్, దేవాది చతుర్విధశరీరఙ్గళుమ్, ఆధ్యాత్మికాది దుఃఖపరమ్పరైకళుమ్; ఇష్టమాకిఱతు –అర్చిరాదిమార్గగమనముమ్, పరమపదప్రాప్తియుమ్, పరమాత్మదర్శనముమ్, గుణానుభవకైఙ్కర్యఙ్గళుమ్" ఎన్ఱు సఙ్గ్రహేణవరుళిచ్చెయ్‌తార్; ఆకైయాల్ ఇవ్విడత్తిలుమ్ అవైపెఱ్ఱప్పడఙ్గళ్.

క్కర్థ మరుళిచ్చెయ్యవేణుమెన్నుమతై సప్రమాణమాక వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఉపాయ ఇత్యాదియాల్). ఇన్ద శరణశబ్దమానతు, ఉపాయత్తిలుమ్ గృహత్తిలుమ్ రక్షితావిలుమ్ స్వవాచ్యత్వసమ్బన్ధేన వర్తిక్కుమ్, ఇప్పోతో వెన్నాల్ అర్థత్రయవాచకమాన ఇశ్శరణశబ్దమ్, ఉపాయమాకిఱ అర్థత్తుక్కే వాచకమాకక్కడవతు. "ఏషః" ఎన్ఱతు- చరణశబ్దానన్తరభావియాయ్, "ప్రపద్యే" ఎన్గిఱ శబ్దత్తుక్కు పూర్వభావియాన ఇన్ద శరణశబ్ద మెన్ఱపడి. తప్పాత వెన్ఱతు – అవ్యభిచారియాన వెన్ఱపడి.

ఇష్టాఽనిష్టఙ్గళ్ తా నిరుపక్కప్పడి యెఙ్గే యెన్గిఱ శఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇష్టాఽనిష్టఙ్గళ్ తా నిత్యాదియాల్).

(౧) అహిర్బుధ్న్య ౩౭-౩౩-౩౮.

మూ.— ౧౫౦. ఇత్తాల్ - ప్రాప్యన్దానే ప్రాపకమెన్గిఱతు.
౧౫౧. శీఙ్ఞ్చొన్నమూన్ఱుమ్ ప్రాప్యమితే.

౧౫౦. శీఙ్ఞ్నిర్దేశిత్తవస్తువై ఉపాయమాకచ్చొన్నతిఱ్ తాత్ప ర్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్ ప్రాప్యన్దానే ప్రాపకమెన్గిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు - శీఙ్ఞ్చొన్న విషయత్తై ఉపాయమాక చ్చొల్లుకిఱ విత్తాల్ ప్రాప్యవస్తుతానే ప్రాపకమెన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱ తెన్నై.

౧౫౧. శీఙ్ఞ్ ప్రాప్యప్రసఙ్గముణ్డోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శీఙ్ఞ్చొన్నమూన్ఱుమ్ ప్రాప్యమితే) ఎన్ఱు. అతావతు - సమస్తపద మాన పూర్వపదత్తిల్చొన్న లక్ష్మీవిశిష్టత్వముమ్, కల్యాణగుణయోగ ముమ్, దివ్యమఙ్గళవిగ్రహోపేతత్వముమాకిఱ మూన్ఱుమ్ (౧) "శ్రియా సార్ధమ్ - ఆస్తే" (౨) "సర్వాన్ కామాన్-అశ్నుతే" (౩) "సదా పశ్యన్తి" ఎన్ఱు ఇవనుక్కు అనుభవవిషయమాక చ్చొల్లప్పడుకిఱవై యాకైయాలే ప్రాప్యమితే యెన్గై.

౧౫౨. ఆనాల్ ఇత్తై ఉపాయమాక్కుకిఱతు తానెన్నెన్న వరు

౧౫౦. మేలుక్కవతారికై (శీఙ్ఞ్నిర్దేశిత్తవిత్యాది). శీఙ్ఞ్నిర్దేశిత్తవస్తువై యెన్ఱతు - శ్రియఃపతియాయ్ సమస్త కల్యాణగుణాత్మకనాయ్ దివ్యమఙ్గళవిగ్రహ విశిష్టనాన నారాయణనై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౧౫౧. మేలుక్కవతారికై (శీఙ్ఞిత్యాది). శీఙ్ఞెన్ఱతు-"శ్రీమన్నారాయణచరణౌ" ఎన్గిఱ పదత్తిలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సమస్తమాన వెన్ఱతు-అవి భక్తమాన వెన్ఱపడి. పూర్వపదత్తిలెన్ఱతు - "శ్రీమన్నారాయణచరణౌ" ఎన్గిఱ పదత్తిలే యెన్ఱపడి.

౧౫౨. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు - శీఙ్ఞ్ శ్రీమ త్పదత్తాలుమ్ నారాయణపదత్తాలుమ్ చరణపదత్తాలుమ్ శొల్లప్పట్ట వర్థఙ్గళ్ మూన్ఱుమ్ ప్రాప్యమానాలెన్ఱపడి. ఇత్తై యెన్ఱతు - ప్రాప్యమాన వర్థత్రయత్తై యెన్ఱ

(౧) తైత్తి- (౨) తై-ఆన-౧-౨. (౩) యజు-౪-౨-౩౯.

మూ.—౧౫౨. ఇవన్ శెయలఱుతియాలే ఉపాయమాక్కికొణ్డా
నిత్తనై.

శిచ్చేయ్కిఱార్ (ఇవన్ శెయలఱుతియాలే ఉపాయమాక్కికొణ్డా
నిత్తనై) ఎన్ఱు. అతావతు - అకిఞ్చననాయ్ అనన్యగతియా యిరుక్కిఱ
ఇవన్ తన్ శెయల్మాట్చియాలే భోగ్యమాన పాలై మరున్దాక్కు
వారైప్పోలే, ప్రాప్యమానతుతన్నైయే ప్రాపకమాక్కికొణ్డా
నిత్తనై యెన్గై.

౧౫౩. ఇతుతన్నాలే ఇవ్వుపాయత్తుక్కొరతిశయమ్ శొల్లుకిఱ

పడి. ఎన్నెన్ఱతు - ఎన్న ప్రయోజనత్తుక్కాక వెన్నపడి. ఉపేయన్దన్నైయే ఉపా
యమాక ప్పఱ్ఱుకైయాలే, ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱపోతే ఉపేయమ్ కైపు
కున్దిరుక్కైయాలే, పరిగృహీతోపాయత్తుక్కు సాధ్యమాన ఫలమెన్నెన్ఱుకరుత్తు.
వ్యాఖ్యాస్థమ్ (అతావతిత్యాది). అకిఞ్చననాయనన్యగతియా యిరుక్కిఱ ఇవన్
తన్ శెయల్మాట్చియాలే యెన్ఱతు - అకిఞ్చననాన ఇవన్ శెయల్మాట్చి
యాలుమ్, అనన్యగతియాన ఇవన్ శెయల్మాట్చియాలుమెన్ఱపడి. అతావతు-ఇచ్చేతి
నన్ తాన్ అకిఞ్చననాకైయాలే స్వరక్షణత్తుక్కనురూపమా యిరుప్పతొరు సాధన
త్తిలే అన్వయిక్కమాట్టాన్, అనన్యగతికనాకైయాలే తన్నైప్పఱ్ఱి ప్పిఱరన్ఱిష్టి
క్కుమ్ సాధనత్తిలు మన్వయిక్కమాట్టాన్, ఆక, స్వరక్షణత్తిల్ స్వయత్నపర
యత్నజ్గళిరణ్డుమ్ మాణ్డిరుక్కైయాలేయెన్ఱపడి. తన్నైఉపాయమాక్కినాల్ ఇవను
డైయ ఆకిఞ్చన్యానన్యగతిత్వజ్గళుక్కు హానివారాతో వెన్నిల్, వారాతు - ఆకి
ఞ్చన్యమావతు - తదేకోపాయత్వరూప స్వరూప విరోధియాన ఉపాయాన్తర
శూన్యత్వరూపమాకైయాలుమ్, అనన్యగతిత్వమావతు-తదేకరక్ష్యత్వరూప స్వరూప
విరోధియాన రక్షకాన్తరశూన్యత్వరూప మాకైయాలుమ్, ఇవై ఇరణ్డుమ్ తదేకోపా
యత్వ తదేకరక్ష్యత్వాకారత్తుక్కు మికవుమ్ ప్రకాశకమాకైయాలే, తన్నైఉపాయ
మాక్కికొణ్డాలుమ్ ఆకిఞ్చన్యానన్యగతిత్వజ్గళిరణ్డుక్కుమ్ విరోధియాకాతు.

౧౫౩. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతన్నాలేఇత్యాది). ఇతుతన్నాలే-ప్రాప్యన్ద
న్నైయే ప్రాపకమాక చ్చొల్లుకైయాలే యెన్ఱపడి. ఇవ్వుపాయత్తుక్కెన్ఱతు - ఈశ్వ

మూ.— ౧౫౩. "చరణౌ శరణమ్" ఎన్గైయాలే ఉపాయాన్తర వ్యావృత్తమాన ఉపాయమెన్గిఱతు.

౧౫౪. (ప్రపద్యే) పఱ్ఱుకిఱేన్.

తెన్గిఱార్ (చరణౌ శరణమెన్గైయాలే) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు– "చరణౌ శరణమ్" ఎన్ఱు ప్రాప్యవస్తువైయే ప్రాపకమాకచ్చొల్లుకైయాలే, ప్రాప్యమ్ వేఱుమ్ తాన్ వేఱుమాయిరుక్కుముపాయాన్తరఙ్గళిల్ కాట్టిల్ వ్యావృత్తమాన ఉపాయమ్ ఇతు ఎన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱతెన్గై.

౧౫౪. అనన్తరమ్, క్రియాపదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రపద్యే పఱ్ఱుకిఱేన్) ఎన్ఱు. అతావతు–ఇప్పదమ్ (౧)"పద–గతౌ" ఎన్గిఱ ధాతుసిద్ధమాకైయాలే గతివాచియాకైయాలుమ్, ఉత్తమనాకైయాలుమ్ "పఱ్ఱుకిఱేన్" ఎన్ఱు ఇతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧౫౫. ఇతుతాన్ మానస వాచిక కాయికరూపైయాన త్రివిధగతియైయుమ్ కాట్టవఱ్ఱాకైయాలే అతిలెన్దక్కరణత్తాలుణ్డానపఱ్ఱుతలై చ్చొల్లుకిఱతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వాచికమాకవుమ్) ఎన్ఱు

నోపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఆక ఇవ్వాక్యత్తాల్ ఇవ్వుపాయత్తుక్కుచ్చొన్న అతిశయమావతు – ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ కాట్టిల్ వేఱుపట్టిరుక్కైయెన్ఱతాయ్త్తు. ఇవ్విడత్తిల్ ప్రయోగముమ్ – సిద్ధోపాయః భక్త్యాద్యుపాయవ్యావృత్తః, సిద్ధరూపత్వాత్, యన్నైవం తన్నైవమ్, యథా భక్త్యాదిరితి.

౧౬౪. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు – శరణశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి. క్రియాపదత్తు క్కెన్ఱతు – "ప్రపద్యే" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పదమెన్ఱతు– "ప్రపద్యే" ఎన్గిఱ పదమెన్ఱపడి. ఉత్తమనాకైయాలు మెన్ఱతు – ఉత్తమపురుషనాకైయాలు మెన్ఱపడి.

౧౬౫. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతానిత్యాది). ఇతుతానెన్ఱతు – "ప్రపద్యే" ఎన్గిఱ క్రియాపదన్దానెన్ఱపడి. కాట్టవఱ్ఱాకైయాలే యెన్ఱతు – కాట్టక్కడవతాకైయాలే యెన్ఱపడి. అతిలెన్ఱతు – గతిత్రయత్తిలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావ

---

(౧) దివాన.

మూ.— ౧౫౫. వాచికమాకవుమ్ కాయికమాకవుమ్ పఱ్ఱినాలుమ్ పేఱ్ఱుక్కు †అఴివిల్లై; (౧) *జ్ఞానాన్మోక్షమాకై యాలే మానసమాక క్కడవతు.

తుడజ్జి. అతావతు - (౨) "భవశరణమ్" ఇత్యాదిప్పడియే రక్షిక్కవేణు మెన్ఱు ప్రార్థిక్కైయాకిఱ కేవల వాచికమాకవుమ్, (3) "అఞ్జలిః పరమా ముద్రా క్షిప్రం దేవ ప్రసాదినీ" ఎన్గిఱపడియే భగవత్ప్రసాద హేతుభూతమాన అఞ్జలియై ప్రయోగిత్తల్, నిషాదకాకాదికళై ప్పోలే రక్షకవస్తు ఇరున్దవిడత్తే వరుతల్ శెయ్కైయాకిఱ కేవల కాయికమాకవుమ్ పఱ్ఱినాలుమ్ ఫలసిద్ధిక్కు †అఴివిల్లై, (౧) "జ్ఞానాన్మోక్షమ్" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానత్తాలే మోక్షమెన్గైయాలే మానసమాన పఱ్ఱుతలాకక్కడవత్తెన్గై. అతావతు-ఒరుబుద్ధివిశేషమ్. ఇన్ద బుద్ధి విశేషన్దన్నై ప్పరన్దపడియిలే విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్తార్. శ్రియఃపతిప్పడియిలుమ్, "ఇన్ద బుద్ధివిశేషమాకిఱతు - అనన్యార్హ శేషత్వజ్ఞానకార్యమాయ్, ఇతరోపాయవ్యాప్త్తమాయ్, భగవద్రక్షకత్వానుమతిరూపమాయ్, సకృదనుష్ఠేయమాయ్, వ్యభిచార విలమ్బ విధురమాయ్, సర్వాధికారమాయ్, నియమశూన్యమాయ్, అన్తిమస్మృతి నిరపేక్షమాయ్, సుశకమాయ్, యాజ్ఞాగర్భమాయ్, దృఢాధ్యవసాయరూపమా యిరుప్పతోరు జ్ఞానవిశేషమ్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తార్; ఆకైయాల్, ఇవ్విడత్తిల్ అతువుమనుసన్ధేయమ్.

తిత్యాది). అఴివిల్లై యెన్ఱతు - హానియిల్లై యెన్ఱపడి. అతావతెన్ఱతు - మానసమాన పఱ్ఱుతలావతెన్ఱపడి. బుద్ధివిశేషన్దన్నై నిరూపిత్తరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇన్దబుద్ధివిశేషన్దన్నైయిత్యాదియాల్). ఆకిఱతెన్ఱతు - ఆవతెన్ఱపడి. ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు - ఇన్ద గ్రన్థత్తిలెన్ఱపడి. అతువుమెన్ఱతు - అన్ద బుద్ధివిశేష స్వరూపము మెన్ఱపడి.

౧౫౬. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మానసమాత్రమే యెన్ఱతు-మానస

(౧) భార-అనుశా-౨౧౭-౧౭. (౨) వి-పు-3-౭-33.

(3) భరద్వాజసం-

§ (పా) ఇఴవిల్లై.

మూ.—౧౫౬. ఉపాయమవనాకైయాలుమ్ ఇవై నేరే ఉపాయమల్లామైయాలుమ్ ఇచ్చ్యాన్తుమ్ వేణుమెన్నిఱ నిర్బన్ధమిల్లై.

౧౫౬. ఇప్పడి మానసమాత్రమే యమైయుమో, (౧) "శిన్దైయాలుమ్", ఇత్యాదిప్పడియే త్రివిధకరణత్తాలుమ్ స్వీకరిక్క వేణ్డావో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయమవనాకైయాలుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - ఫలసిద్ధిక్కు ఉపాయమ్ పఱ్ఱప్పడుకిఱ ఈశ్వరనాకైయాలుమ్, కరణత్రయత్తాలుముణ్డాన పఱ్ఱుతల్కళాన ఇవై ఆపాతప్రతీతియి లుపాయమ్బోలే తోన్ఱినాలుమ్ ఉపాయత్తోడే సాక్షాదుపాయమల్లామైయాలుమ్, ఫలసిద్ధిక్కు అధ్యవసాయాత్మక మానసస్వీకారమొన్ఱుమే అమైయుమ్, ఇచ్చ్యాన్తుమ్ వేణుమెన్నిఱ నిర్బన్ధమిల్లై యెన్నై.

మానసపఱ్ఱుతల్ మాత్రమే యెన్ఱపడి. అమైయుమోవెన్ఱతు-పోరుమోవెన్ఱపడి. ఇత్యాదిప్పడియేయెన్ఱతు-ఇత్యాదియిల్ శొల్లుకిఱపడియే యెన్ఱపడి. స్వీకరిక్క వేణ్డావో వెన్ఱతు-పఱ్ఱవేణ్డావో వెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పఱ్ఱప్పడుకిఱ ఈశ్వరనాకైయాలుమెన్ఱతు-పఱ్ఱుతలుపాయమన్ఱిక్కే పఱ్ఱప్పడుకిఱ ఈశ్వరనాకైయాలుమెన్ఱపడి. ఆపాతప్రతీతియిలెన్ఱతు - మేలెళుప్పార్త్తపోతెన్ఱపడి. అతావతు - "చరణౌ శరణం ప్రపద్యే" ఎన్నిఱ విడత్తిల్ విభక్త్యర్థత్తిలుమ్ లట్టుణ్డాకైయాలే, విభక్త్యర్థముపాయమాకైయాలుమ్, ఇప్ప్రపదనమ్ విధిపర్యాయమాన లడర్థమాకైయాలుమ్, ఉపాయమెన్ఱు తోన్ఱినాలుమ్, పిన్బు, ఇప్పఱ్ఱుతల్ తానీశ్వరనై ఉపాయమాక పఱ్ఱుతలాకైయాలుమ్, ఇవ్వుపాయన్దాన్ నిరపేక్షోపాయమాకైయాలుమ్, ఇవ్వధికారిక్కు ఇతుభక్త్యాద్యవృత్తివ్యావర్తకమొళ్ళియ వేఱొన్ఱల్లామైయాలుమ్, ఇప్ప్రపదనన్దాన్ ఉపాయమన్ఱిక్కే అధికారి విశేషణమాయిరుక్కై. ఆక సిద్ధోపాయత్తుక్కధికారి-సర్వోపాయశూన్యనాయ్, ఎమ్బెరుమానే ఉపాయమెన్ఱధ్యవసిత్తిరుక్కుమవనెన్ఱతాయిత్తు. సాక్షాదుపాయమల్లామైయాలుమెన్ఱతు - అద్వారకోపాయమల్లామైయాలుమెన్ఱపడి. ఫలసిద్ధిక్కెన్ఱతు-ఫలప్రాప్తిక్కెన్ఱపడి. మూన్ఱుమెన్ఱతు - త్రివిధమాన పఱ్ఱుతలుమెన్ఱపడి. నిర్బన్ధమిల్లై యెన్ఱతు - నియమమిల్లై యెన్ఱపడి.

(౧) తి-వాయ్-౬-౫-౧౧.

అథవా - ఇప్పడి ఓరొన్ఱిలే ఒతుక్కిచ్చొల్లుకిఱతేన్, త్రివిధకర ణత్తాలుమ్ పణ్ణుతలైచ్చొన్నాలొవెన్న (ఉపాయమ్) ఇత్యాది యాలే యరుళిచ్చెయ్కిఱారాకవుమామ్. అప్పోతైక్కుమ్, ఓరొన్ఱేయమై యుమ్, ఇమ్మూన్ఱుమ్ వేణుమెన్ఱిఱ నిర్బన్ధమిల్లై యెన్ఱై, ‘‘నిర్బన్ధమిల్లై’’ ఎన్ఱైయాలే - ఇన్దస్వీకారమ్ త్రివిధకరణత్తాలు ముణ్డానాలుమ్ కుత్తై యిల్లై యెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకిఱతు. ‘‘ ఇప్ప్రపదనమ్ కరణ త్రయత్తాలు ముణ్డాకవుమామ్, ఏకకరణత్తాలే యుణ్డాకవుమామ్, ఫలసిద్ధిక్కు క్కుఱైయిల్లై; అధికారిపూర్త్తిక్కు క్కరణత్రయముమ్ వేణుమ్, ఫలసిద్ధిక్కు ఏకకరణమేయమైయుమ్; ఉపాయపూర్త్తిక్కు శ్రియఃపతిత్వముమ్, వాత్సల్యాదిగుణయోగముమ్ దివ్యమఙ్గళవిగ్ర

అవతారికాన్తరమ్ (అథ వేత్యాది). మున్దిన అవతారికైక్కుమ్ పిన్దిన అవతారి కైక్కుమ్ భేదమెన్నెన్నిల్ ;- మున్దినవవతారికై, [౧౫౫] ‘‘మానసమాకక్కడవతు’’ ఎన్నత్తై ప్పఱ్ఱి వన్దతు; ఇరణ్డామవతారికై, [౧౫౫-వా] ‘‘వాచికమాకవుమ్ కాయిక మాకవుమ్ పణ్ణినాలుమ్ పేఱ్ఱుక్కుచ్చేదమిల్లై’’ ఎన్నుమత్తైప్పఱ్ఱి వన్దతు. అప్పో తైక్కు మెన్నతు - అప్పడి అవతారికైయానపోతైక్కు మెన్నపడి. ఓరొన్ఱేయమైయు మెన్నతు - కరణత్రయత్తాలుణ్డాన పణ్ణుతల్కళిల్ ఒరుకరణత్తాలుణ్డాన పణ్ణుతలే యమైయు మెన్నపడి. ఫలసిద్ధిక్కు సాక్షాదుపాయమాన ఈశ్వరన్, ఇచ్చేతననిడత్తిలే తాన్ కొడుక్కిఱ ఫలత్తుక్కు అప్రతిషేధద్యోతకమా యిరుప్పతొరు వ్యాపారత్తై యపేక్షిత్తిరుక్కుమాకైయాలే, అవనుపాయమాకైక్కు అధికారమాయ్ అప్రతి షేధద్యోతకమాన ఏకకరణ సమాశ్రయణమే యమైయుమెన్నుకరుత్తు. ‘‘నిర్బన్ధమిల్లై’’ ఎన్నతిన్ తాత్పర్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నిర్బన్ధమిల్లై యెన్ఱైయాలే ఇత్యాదియాల్). కుఱైయెన్నతు- ఫలసిద్ధియిల్ కుఱైయెన్నపడి. ఉక్తార్థత్తై విశదీకరిక్కిఱార్ (ఇప్ప్రప దనమిత్యాదియాల్). ఆనాల్ కరణత్రయానుష్ఠాన మేతుక్కాక వెన్నిలరుళిచ్చెయ్కి ఱార్ (అధికారిపూర్త్తిక్కిత్యాదియాల్). కరణత్రయము మెన్నతు - కరణత్రయత్తాలు ణ్డాన ప్రపత్తియు మెన్నపడి, ఏకకరణమే యెన్నతు - ఏకకరణత్తాలుణ్డాన ప్రపత్తియే

మూ.—౧౫౬. వర్తమాననిర్దేశమ్, సత్త్వమ్ తలై యెడుత్తజ్ఞ్జిన

హాము మపేక్షితమాయిరుక్కిఱాప్పోలే, అధికారపూర్తిక్కు క్కరణత్రయము మపేక్షితమాయిరుక్కుమ్ " ఎన్గిఱ పరసపడియై లివర్తామవుళిచ్చెయ్తతు.

౧౫౬. (౧) "సకృదేవ హి శాస్త్రార్థః కృతోఽయం తారయే న్నరమ్" (౨) "సకృదేవ ప్రపన్నాయ" ఇత్యాదికళిఱ్చొల్లుకిఱపడియే ప్రపత్తి సకృత్కరణీయైయాయిరుక్క, వర్తమానమాక చ్చొల్లుకిఱతు ఏతుక్కాక వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వర్తమాననిర్దేశమ్) ఎన్తుతుడఙ్గి. అతావతు-(౩) "లోకవిక్రాన్తచరణౌ శరణం తే వ్రజమ్" (౪) "నిన్నడియిణై యడైన్దేన్" (౫) "అడిక్కీఴమర్న్దు పుకున్దేన్" ఎన్గిఱపడియే శొల్లాతే, "ప్రపద్యే" ఎన్ఱు వర్తమానమాక చ్చొల్లుకిఱతు, ప్రకృతియోడే యిరుక్కిఱ ఇవన్ రజస్తమస్సుక్కళాలే కలఙ్గి ఉపాయాపాయఙ్గళిల్ ఏతేను మొన్ఱిలే అన్వయిత్తు, పిన్నై సత్త్వమ్ తలై

యెడుత్తపడి. అధికారపూర్తిక్కు క్కరణత్రయప్రపదన మావశ్యకమాకిల్, పూర్ణాధికారిక్కే ఫలసిద్ధియుళ్ళతు, అవ్వళవిల్లాతాలే ఫలసిద్ధిక్కుమ్ కరణత్రయమ్ వేణ్డావో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయపూర్తిక్కిత్యాదియాల్). ఉపాయపూర్తిక్కెన్ఱతు - ఉపాయత్వపూర్తిక్కెన్ఱపడి. అజ్ఞాతసుకృతమ్ పలప్రదమాక వఙ్గీకరిక్కుమ్ స్వభావనాన ఈశ్వరనుక్కు చ్చేతననిడత్తి లప్రతిషేధమే యమైయుమెన్ఱు కరుత్తు.

౧౫౭. మేలుక్కవతారికై (సకృదేవహీత్యాది) [శాస్త్రార్థః-అయమ్-న్యాసః, సకృత్కృతఏవ నరం తారయేత్] ఎన్ఱన్వయమ్. "అయమ్" ఎన్ఱు ఇదంశబ్దత్తాలే ప్రపత్తియై నిర్దేశిక్కైయాలే, సకృదనుష్ఠానమ్ ప్రపత్తిక్కే ఎన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకిఱతు. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ప్రకృతియోడే యెన్ఱతు - శరీరత్తోడే యెన్ఱపడి. పిన్నై యెన్ఱతు - పిన్బెన్ఱపడి.

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౭౫. (౨) రా-యు-౧౮-౩౩. (౩) గద్యత్రయోపాత్తమ్. (౪) తి-మొ-౫-౮-౧. (౫) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

మూ.— పోతు అనుసన్ధిక్కైక్కాక.

౧౫౮. ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ నెఞ్జు శెల్లామైక్కుమ్, కాలక్షే పత్తుక్కు మినిమైయాలే విడవొణ్ణామైయాలుమ్ నడక్కుమ్.

యెడుత్తు అనుతాపమ్ పిఱన్దు భయప్పట్ట కాలత్తిలే (౧) "ప్రాయశ్చిత్తిరియం సాఽత్ర యత్పునశ్శరణం వ్రజేత్" ఎన్గిఱపడియే, ప్రపత్తియొழிయ అతుక్కు ప్పరిహారమిల్లామైయాలుమ్, అతుతాన్ సకృత్కృతమానపిన్బు పునఃకరణమాకామైయాలుమ్, పూర్వప్రపదనత్తైయనుసన్ధిక్కైక్కాక కొళ్ళున్దు పడ క్కిడక్కిఱతెన్గై.

౧౫౮. ఇన్నముమ్ ఇవ్వర్తమానత్తుక్కు శిలప్రయోజనఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-పూర్వవాసనైయాలే అవశమాక ఉపాయాన్తరఙ్గళిలే మనస్సు శెల్లామైక్కాకవుమ్, ఇవ్వనుసన్ధానత్తాలొழிయ ప్పోతుపోక్క వరితాకైయాలే కాలక్షేపత్తుక్కాకవుమ్, ఇతినుడైయ రస్యతైయాలే విడమాట్టామైయాలుమ్, ఇవ్వనుసన్ధానమ్ ఇడైవిడామల్ నడక్కక్కడవతాయిరుక్కుమెన్గై.

కొళ్ళున్దు పడక్కిడక్కిఱతెన్నతు - వర్తమానమాక క్కిడక్కిఱతెన్నపడి.

౧౫౯. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నము మెన్నతు-వర్తమాన నిర్దేశత్తుక్కు క్కరుత్తు ప్రాయశ్చిత్తార్థమాక ప్పూర్వప్రపత్తికుక్క స్మరణమెన్ఱరుళిచ్చెయ్తతుక్కుమేలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పూర్వవాసనైయాలే యెన్నతు - ప్రపత్తిపణ్ణువతఱ్కుమున్నే ఉపాయాన్తరఙ్గళై యనుష్ఠిత్త అభ్యాసత్తాలే యెన్ఱపడి. అవశమాకవెన్నతు - ప్రామాదికమాక వెన్ఱపడి. అనుసన్ధానత్తాలొழிయ వెన్నతు - ద్వయానుసన్ధానత్తైవిట్టెన్ఱపడి. ఇతినుడైయ రస్యతైయాలే యెన్నతు-ద్వయత్తినుడైయ రస్యతైయాలే యెన్ఱపడి. ఇవ్వనుసన్ధాన మెన్నతు - ద్వయానుసన్ధానమెన్ఱపడి. ఆక, ఇవ్వధికారిక్కు ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ నెఞ్జు శెల్లామైక్కాకవుమ్ పొழுతుపోక్కుకైక్కాకవుమ్, భోగ్యతయా సదా జప్యమాకైక్కాకవుమ్ వర్తమాన

---

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౯౬.

మూ.—౧౫౯. పేఱ్ఱుక్కు ప్పలకాలుమ్ వేణుమెన్ఱు నినైక్కిల్ ఉపాయమ్ నழுవుమ్.

౧౫౯. ఇజ్జనన్తిక్కే ఫలసిద్ధిక్కు ప్పలకాలు మనుసన్ధిక్క వేణుమెన్ఱాలోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార (పేఱ్ఱుక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-కీழ్చ్చొన్న ప్రయోజనఙ్గళుక్కాక వన్ఱిక్కే, పేఱ్ఱుక్కు ఉప్పాక ప్పలకాలుమ్ అనుసన్ధిక్క వేణుమెన్ఱు ప్రతిపత్తిపణ్ణిల్, సహాయాన్తర సంసర్గాసహమాన సిద్ధోపాయమ్, శణాఙ్కయిఱు కణ్డ బ్రహ్మాస్త్రమ్పోలే తనైవిట్టు నழுవుమెన్గై.

ఆక, పూర్వవాక్యత్తుక్కు అర్థ మరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు.

నిర్దేశమాక క్కీழక్కీழ తెన్ఱు కరుత్తు.

౧౫౯. మేలుక్కవతారికై (ఇజ్జనన్తిక్కే యిత్యాది). ఇజ్జనన్తిక్కే యెన్ఱతు-కీழ్చ్చొన్న ప్రకారఙ్గళన్తిక్కే యెన్ఱపడి. అవైయావన-ప్రాయశ్చిత్తమాక పూర్వ ప్రపత్తి స్మరణమ్ ముతలానవై. ఫలసిద్ధిక్కెన్ఱతు - ఫలప్రాప్తిక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పేఱ్ఱుక్కుఉప్పాకవెన్ఱతు - పురుషార్థసిద్ధిక్కు యోగ్యమాక వెన్ఱపడి. శణాఙ్కయిఱెన్ఱతు - శణల్ పుల్ కయిఱెన్ఱపడి. తనైవిట్టెన్ఱతు-నిరపేక్షమాన తనైవిట్టెన్ఱపడి. " నినైక్కిలుపాయమ్ నழுవుమ్ " ఎన్గైయాలే, పురుషార్థ సిద్ధిక్కాక అనేకవారానుసన్ధానత్తై ప్పోలాత మాత్రమన్తిక్కే సాధనమాక వనుసన్ధిక్కవేణుమెన్గిఱ నినైవైయుమ్ పొఱాతపడియాయిత్తు సిద్ధోపాయత్తినుడైయ సహాయాన్తర నైరపేక్ష్య మిరుక్కుమ్పడి యెన్ఱతాయిత్తు. నழுవుకైయావతు - పోనతు తెరియామల్ పోకైయాకైయాలే, ఇచ్చేతనన్ పురుషార్థ సాధనతయా వనుష్ఠిక్కుమ్ ప్రపత్తిక్కుత్తాన్ విషయమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ తన్నుడైయ ఉపాయభావమ్ తోన్ఱాతే యిరుక్కై. నావికన్ తెప్పక్కయిఱ్ఱైక్కణిశియాతే నౌస్థరైక్కణిశిత్తిట్టే తత్ప్రార్థనామాత్రత్తాలే తద్యత్న నిరపేక్షమాక అక్కరైయేఱ్ఱువతు.

పూర్వఖణ్డార్థత్తై నిగమిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకవిత్యాది).

మూ.— ౧౬౦. ఉత్తరవాక్యత్తాలే ప్రాప్యమ్ శొల్లుకిఱతు.

౧౬౧ ప్రాప్యాన్తరత్తుక్కఱ్ఱైన్గై.

---

౧౬౦. ఇని, ఉత్తరవాక్యత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్యవతాక ఉపక్రమిక్కిఱార్ (ఉత్తరవాక్యత్తాలే ప్రాప్యమ్శొల్లుకిఱతు) ఎన్ఱు. ప్రాప్యమావతు, శ్రియఃపతియాయ్ సర్వస్వామియాయిరుక్కిఱ సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమ్.

౧౬౧. ప్రాపకవరణానన్తరమ్ ప్రాప్యమ్ శొల్లుకిఱ వితుక్కు అభిప్రాయ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రాప్యాన్తరత్తుక్కఱ్ఱైన్గై) ఎన్ఱు. అతావతు - పూర్వవాక్యత్తిల్ ప్రతిపాదితమాన సాధనమ్ ఫలచతుష్టయ సాధారణ మాకైయాలే, కీళ్ప్పణ్ణిన ప్రాపకవరణమ్ ప్రాప్యాన్తరత్తుక్కన్ఱెన్ను మిడమ్ శొల్లుకై, ఇప్పోతు ప్రాప్యమ్ శొల్లుకిఱవితుక్కు ప్రయోజనమెన్ఱపడి.

౧౬౨. ప్రాప్యాన్తరఙ్గళైవిట్టు ఇన్ద ప్రాప్యత్తై యపేక్షిక్క వేణ్డువానెన్నెన్గిఱశఙ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయాన్తరఙ్గళైవిట్టు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఉపాయవరణమ్ పణ్ణుకిఱ వళవిల్ అనన్య శరణత్వరూపమాన స్వరూపత్తుక్కను గుణమాక కర్మజ్ఞానభక్తి

---

౧౬౦. ఉత్తరవాక్యావతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - పూర్వవాక్యత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. ఉత్తరఖణ్డత్తుక్కు మహావాక్యార్థమ్ (ఉత్తరవాక్యత్తాలే యిత్యాది). ప్రాప్యస్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రాప్యమావతిత్యాదియాల్).

౧౬౧. మేలుక్కవతారికై (ప్రాపకవరణానన్తరమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౧౬౨. మేలుక్కవతారికై (ప్రాప్యాన్తరఙ్గళై యిత్యాది). ప్రాప్యాన్తరఙ్గళై యెన్ఱతు - ఐశ్వర్య కైవల్యఙ్గళై యెన్ఱపడి. ఇన్ద ప్రాప్యత్తై యెన్ఱతు-భగవత్కైఙ్కర్యత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉపాయవరణమ్ పణ్ణుకిఱవళవిలెన్ఱతు - ఈశ్వరనై ఉపాయమాక పఱ్ఱుకిఱపో తెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, ఉపాయో

మూ.— ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టు చరమోపాయత్తై ప్పత్తినాప్పోలే, ఉపేయాన్తరమాన ఐశ్వర్య కైవల్యఙ్గళై విట్టు ఎల్లైయాన ప్రాప్యత్తై అర్థిక్కిఱతు.

౧౬౩. ఇవనర్థిక్కవేణుమో? సర్వజ్ఞన్ ఇవన్ నినైవఱియానో? వెన్నిల్;

౧౬౪. ఇవన్ పాశురమ్ కేట్టన్ఱాత్తే తిరువుళ్ళముకక్కుమ్.

కళాకిఱ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టు చరమమాన సిద్ధోపాయత్తైప్పత్తినాప్పోలే, ఉపేయప్రార్థనై పణ్ణుకిఱవళవిలుమ్ అనన్య భోగ్యత్వరూపమాన స్వరూపత్తుక్కనుగుణమాక ఉపేయాన్తరమాన ఐశ్వర్య కైవల్యఙ్గళై విట్టు చరమమాన ప్రాప్యత్తై అర్థిక్కిఱతెన్నై.

౧౬౩. నినైవఱియుమీశ్వరన్ పక్కల్ ప్రార్థనై మిగై యెన్తిరుప్పార్ పణ్ణుమ్ ప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిఱార్ (ఇవనర్థిక్కవేణుమో సర్వజ్ఞన్ ఇవన్ నినైవఱియానో వెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౧౬౪. అతుక్కు ఉత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవన్ పాశురమ్ కేట్టవాఱే తిరువుళ్ళముకక్కుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు - రుగ్ణనై యాలే శోన్నిలాశై యన్ఱు క్కిడన్ద ప్రజై, రోగమ్ తీర్న్దు పశివిళైన్దు "శోఱు" ఎన్ఱ పేచ్చుక్కుమ్ పాశురమ్ కేట్టాల్ పెత్ఱతాయ్ ఉకక్కుమాపోలే, అనాదికాలమ్ ప్రాప్యాన్తర ప్రావణ్యమాకిఱ నోయ్కొణ్డు ఇన్ద ప్రాప్యత్తిల్ నశైయన్ఱుక్కిడన్దవన్, ఇతిలే రుచిపిఱన్దు తన్పక్కలిలే వన్దు

పేయఙ్గళుక్కు ఆనురూప్యముమ్, ఇరణ్డుక్కుమ్ స్వరూపానురూపత్వముమ్ శొల్లిత్తాయ్త్తు.

౧౬౩. మేలుక్కవతారికై (నినైవఱియుమిత్యాది).

౧౬౪. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). రుగ్ణనైయాలేయెన్ఱతు - రోగత్తాలేయెన్నపడి. నోయ్కొణ్డెన్ఱతు - వ్యాధికొణ్డెన్నపడి. ఇన్దప్రాప్యత్తిలెన్ఱతు - భగవత్కైఙ్కర్యత్తిలెన్నపడి. నశైయన్ఱెన్ఱతు - రుచియన్ఱెన్నపడి. ఇతిలే యెన్ఱతు - భగవత్కైఙ్కర్యత్తిలే యెన్నపడి. పాశురమెన్ఱతు-వాక్య

మూ.—౧౬౫. శ్రీమతే.

౧౬౬. పెరియపిరాట్టియారోడే కూడియిరున్దుళ్ళవనుక్కు.

౧౬౭. అవనుపాయమాక మిడత్తిల్ తాన్ పురుషకారమాక

ఇత్తైయపేక్షిక్కుఅ పాసురమ్ కేట్టవాఱే, శేషియాన అవన్ తిరువుళ్ళ ముకక్కుమ్, అతుక్కాక అర్థిక్కుఅనిత్తన్నై యెన్గై.

౧౬౫. ఇని, ఇవ్వాక్యత్తుక్కు ప్రతిపదమర్థ మరుళిచ్చెయ్వ తాక త్తిరువుళ్ళమ్పత్త్రి, ప్రథమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (శ్రీమతే) ఎన్ఱు.

౧౬౬. అతుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పెరియపిరాట్టియారోడే కూడియిరున్దుళ్ళవనుక్కు) ఎన్ఱు. ఇత్తాల్ శ్రీశబ్దత్తుక్కు పూర్వవాక్యత్తిల్ సొన్న వ్యుత్పత్తిద్వయముమ్, అతిలర్థముమ్, మతుబర్థమాన నిత్యయోగము మనుసన్ధేయమ్.

౧౬౭. ఇరణ్డిడత్తిలుమ్ నిత్యయోగమొత్తిరుక్కచ్చెయ్తే అవ్వవ దశానుగుణమాక ఇవళిరుక్కుమిరుప్పై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవ

మెన్ఱపడి. అతుక్కాక వెన్ఱతు-ఎమ్బెరుమానుడైయ ముఖమలర్త్తిక్కాక వెన్ఱపడి. ఇవనుడైయ ప్రార్థనాఽవయమాన కైఙ్కర్యమ్ అవనుక్కు ముఖమలర్త్తిక్కుఱుమ్పోనాపోలే, ఇవనుడైయ ప్రార్థనైయుమ్ అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కుఱుప్పాకైయాలే, ఇవ్వధికారిక్కు అవశ్యాపేక్షితమాయిత్తు.

౧౬౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-ఉత్తరవాక్యత్తుక్కు మహావాక్యార్థముమ్ తాత్పర్యార్థముమ్ చరమప్రాప్యప్రార్థనాహేతువు మరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి.

౧౬౬. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కర్థమిత్యాది). ఉత్తరవాక్యత్తిల్ శ్రీమచ్ఛబ్దార్థమ్ పూర్వవాక్యత్తిలరుళిచ్చెయ్త ప్రకారమేయో, తనిత్తుణ్డోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తుమిత్యాదియాల్). ఇత్తుమెన్ఱతు - ఉత్తరవాక్యత్తిలు మెన్ఱపడి.

౧౬౭. మేలుక్కవతారికై (ఇరణ్డిడత్తిలుమిత్యాది). ఇరణ్డిడత్తిలుమెన్ఱతు-పూర్వోత్తరఖణ్డత్తిలుమెన్ఱపడి. అవ్వవదశానుగుణమాక వెన్ఱతు - ఈశ్వరనుడైయ

మణి.— యిరుక్కుమ్, అవన్ ప్రాప్యనామిడత్తిల్ తాన్ ప్రాప్యైయుమాయ్ కైఙ్కర్యవర్ధకైయుమాయిరుక్కుమ్.

నుపాయమామిడత్తిల్ ఎన్నుతల్. అతావతు-అవన్ చేతనర్కు అనిష్టనివృత్తి ఇష్టప్రాప్తికళుక్కు ఉపాయమామిడత్తిల్, సహాయాన్తర సంసర్గత్తై సహియామైయాలే తాన్ ఉపాయభావత్తిలన్వయమిన్ఱిక్కే, సాపరాధ చేతనరుడైయ అపరాధఙ్గళై ప్పార్త్తు, అవన్ శీఱుమళవిల్ అత్తైసహిత్తఙ్గీకరిక్కుమ్పడియాకప్పణ్ణుమ్ పురుషకారమాయిరుక్కుమ్; అవన్ చేతనర్కు కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధితయా ప్రాప్యనామిడత్తిల్, అవనోపాతి కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియాయ్కొణ్డు తాన్ ప్రాప్యైయుమాయ్, ఇవర్కళ్ శెయ్యుమ్ కైఙ్కర్యత్తై అవన్ తిరువుళ్ళత్తిలే ఒన్ఱుపత్తాక ప్పడుత్తి ఉకప్పిక్కైయాలే కైఙ్కర్యవర్ధకైయుమాయిరుక్కుమెన్నై.

ఇతుతన్నై ఉప్పురన్దపడియిలే, “పూర్వవాక్యత్తిల్ శ్రీమచ్ఛబ్దమ్, చేతనరుడైయ అపరాధత్తైయుమీశ్వరనుడైయ స్వాతన్త్ర్యత్తైయుమ్ కణ్డు ఇవర్కళ్ అవనుడైయ క్రోధత్తుక్కు విషయభూతరాయ్ నశిత్తు

ఉపాయదిశైయుక్కుమ్ ప్రాప్యదశైయుక్కుమ్ తిరువుమ్బడియాక వెన్నపడి. ఇవళ్త్తు- పెరియపిరాట్టియారెన్నపడి. మూన్ఱాక్కమ్ (అతావతు) అవనెన్నతు - సర్వేశ్వరనెన్నపడి. ఉపాయభావత్తిలెన్నతు - ఉపాయకార్యమాన ఇష్టప్రాపణాఽనిష్టనివారణత్తిలెన్నపడి. అన్వయమిన్ఱిక్కే యెన్నతు - సాక్షాత్కర్తృత్వేనాఽన్వయమిన్ఱిక్కే యెన్నపడి. సద్వారకాన్వయముణ్డిఱే ఇవళుక్కు. అవనోపాతి యెన్నతు - అవనైప్పోలే యెన్నపడి. ఒన్ఱుపత్తాక వెన్నతు - ఒన్ఱు అనేకమాక వెన్నపడి.

ద్వయత్తిల్ పూర్వోత్తరఖణ్డఙ్గళిల్ పిరాట్టి పురుషకారమాయుమ్ ప్రాప్యైయుమాక ఇరుక్కుమ్ ఇరుప్పుక్కు సంవాదప్రమాణమాక ఇవర్ తమ్ శ్రీసూక్తియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుతన్నై ఇత్యాదియాల్). ఇతుతన్నై యెన్నతు - పిరాట్టి ద్వయత్తిల్ పూర్వోత్తరఖణ్డఙ్గళిలే పురుషకారమాకవుమ్ ప్రాప్యైయాకవుమ్ ప్రతిపా

ప్పోకాతే, అవనైక్కిట్టి ఉజ్జీవిత్తు ప్పోకవేణుమెన్ఱు సాపరాధరాన చేతనరై ఈశ్వరనోడే శేర్క్కైక్కాక ఎన్ఱు మొక్క విడాతే యిరుక్కుమిరుప్పై చ్చొల్లుకిఱతు; ఇజ్ఞుత్తై శ్రీమచ్ఛబ్దమ్ కైజ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధిత్వత్తై ప్పఱ్ఱవుమ్, ఇవర్కళ్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యత్తై ఈశ్వరన్ తిరువుళ్ళత్తిలే ఒన్ఱుపత్తాకప్పడుత్తుకైక్కాకవుమ్, అనుభవవిచ్ఛేదత్తిల్ తనక్కు సత్తాహాని పిఱక్కుమ్బడి యిరుక్కైయాలే నిరన్తరసంశ్లేషత్తుక్కాకవుమ్, అవనై క్షణకాలముమ్ పిరియాతే సర్వకాలముమ్ సంశ్లిష్టైయాయిరుక్కుమిరుప్పై చ్చొల్లుకిఱతు" ఎన్ఱు విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్తార్.

దిక్కప్పట్టాళెన్నుమితుతన్నైయెన్ఱపడి. ఇజ్ఞుత్తై యెన్రతు - ఉత్తరవాక్యత్తిలెన్ఱపడి. కైజ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధిత్వత్తైప్పఱ్ఱవు మెన్ఱతు - చేతనర్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యత్తుక్కుత్తాన్ ప్రతిసమ్బన్ధియాకైక్కాకవు మెన్ఱపడి. ఇవళ్ చేతనర్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యత్తుక్కు త్తాన్ ప్రతిసమ్బన్ధియాకిఱతుతాన్ ఎతుక్కాకవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవర్కళ్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యత్తై యిత్యాదియాల్). సత్తాప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అనుభవవిచ్ఛేదత్తిలిత్యాదియాల్). ఆక, ఉత్తరవాక్యత్తిల్ శ్రీమచ్ఛబ్దత్తాలే-ఇవళ్, ఈశ్వరవిషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యత్తుక్కు ఈశ్వరనైప్పోలే తాన్ ప్రతిసమ్బన్ధియాకైక్కాకవుమ్, ఇవర్కళ్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యత్తై ఈశ్వరన్ తిరువుళ్ళత్తిలే ఒన్ఱైప్పత్తాక్కుకైక్కాకవుమ్, ఈశ్వరనై అరైక్షణమ్ పిరియిల్ సత్తాహానియామ్బడి యిరుక్కైయాలుమ్, అవనై క్షణకాలముమ్ పిరియమాట్టాతే నిత్యసంశ్లిష్టైయాయిరుక్కుమెన్ఱు హేతుత్రయప్రయుక్తమాన నిత్యయోగత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. లుప్తచతుర్థియాలే సకలాత్మవర్గత్తుక్కుమ్ మిథునశేషత్వమ్ స్వరూపమెన్ఱు శొల్లప్పట్టతాకిల్ ఇవర్కళ్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యత్తుక్కు ఒరుమిథునమ్ శేషియాకక్కుఱైయిల్లైయిఱే. అవన్ఱానుమ్ పరమప్రణయియాకైయాలే, ఇవళ్ ముఖములర్త్తిక్కాక, పూర్వఖణ్డత్తిలాశ్రయణోన్ముఖనాన చేతననుడైయ అపరాధఙ్గళై యెల్లామ్ క్షమా విషయమాక్కి భోగ్యమాకక్కొణ్డు ఇవనుడైయ ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారఙ్గళైత్తానే పణ్ణుమాపోలే, ఇజ్ఞుమ్ కైజ్కర్యోన్ముఖనాన చేతనన్ తన్ తిఱత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యత్తై ఒన్ఱు పత్తాక క్కొళ్ళుమెన్నక్కుఱైయిల్లైయిఱే. అనుభవవిచ్ఛేదత్తిలెన్ఱతు-చేతనర్ పణ్ణుమ్ కైజ్కర్యత్తై ఒన్ఱుపత్తాక త్తిరువుళ్ళమ్పఱ్ఱి ఆనన్దనిర్భరనా

మూ.—౧౬౮. ఇతిలే తిరుమన్త్రిత్తిల్ శొన్న ప్రాప్యత్తై విశద మాకవనుసన్ధిక్కిఱతు.

---

౧౬౮. తిరుమన్త్రిత్తిల్ ఉత్తరపదత్తుక్కు ఇవ్వుత్తరవాక్యమ్ వివరణమాయిరుక్కుమపడి నాయనరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇతిలే) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు—కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధి ఒరుమిథునమెన్నుమిడత్తై శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కిఱ ఇన్త వాక్యత్తిలే, తిరుమన్త్రిత్తిల్ "నారాయణాయ" ఎన్ఱు కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధిఒరుమిథునమెన్నుమిడమ్ ఆర్థమాకైయాలే అవిశదమాకచ్చొన్న ప్రాప్యత్తై విశదమాక వనుసన్ధిక్కిఱ తెన్నై. అఙ్గు, "నారాయణనుక్కే అడిమైశెయ్యప్పెఱువేనాకవేణుమ్" ఎన్గిఱ ఇవ్వళవాఴియ, అడిమై కొళ్ళుమవర్ శ్రీమానాకవేణుమెన్ఱుమ్, అడిమై శెయ్యుమవర్ నిర్మమనాకవేణుమెన్ఱుమ్, అఙ్గుచ్చొల్లామైయాలుమ్, అవై యిరణ్డుమ్ ఇఙ్గే శొల్లుకైయాలుమితే అన్తప్పదత్తుక్కు ఇవ్వాక్యమ్ వివరణమాయిత్తు.

౧౬౯. ఇమ్మిథునత్తుక్కే అడిమైశెయ్యవేణుమెన్గిఱ నిర్బన్ధనా

యిరుక్కుమిళ్వరానుభవ విచ్ఛేదత్తిలెన్ఱుమామ్. ఇప్పోతు, (౧) "గుహేన సహితో రామో లక్ష్మణేనచ సీతయా" ఎన్గిఱవిడత్తిల్పోల్ పిరాట్టియై ఉళ్ళెన్ఱు నినైత్తిరుప్ప నీశ్వరన్.

౧౬౮. మేలుక్కవతారికై (తిరుమన్త్రిత్తిలిత్యాది). ఉత్తరపదత్తుక్కెన్ఱతు-నారాయణపదత్తుక్కెన్ఱపడి. ప్రణవవివరణమాన మన్త్రిశేషత్తిల్ నమః పదోత్తర పదమితే నారాయణపదమ్. మూలార్థమ్ (అతావలిత్యాది) ఇన్దవాక్యత్తిలెన్ఱతు-ఇన్ద ద్వయోత్తర వాక్యత్తిలేయెన్ఱపడి. తిరుమన్త్రిత్తిల్ నారాయణపదత్తిల్ ప్రాప్యమ్ అవిశదమాయిరుక్కుమెన్ఱత్తై ఉపపాదియానిన్ఱుకొణ్డు "నారాయణాయ" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కు ఇవ్వాక్యమ్ వివరణమానపడియై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అఙ్గిత్యాదియాల్). అఙ్గెన్ఱతు - తిరుమన్త్రిత్తిలెన్ఱపడి. ఇఙ్గేయెన్ఱతు - ఉత్తరవాక్యత్తిలేయెన్ఱపడి. అన్తప్పదత్తుక్కివ్వాక్యమెన్ఱతు - అన్ద నారాయణపదత్తుక్కివ్వుత్తరవాక్యమెన్ఱపడి.

౧౬౯. మేలుక్కవతారికై (ఇమ్మిథునత్తుక్కేయిత్యాది). నిర్బన్ధశాలెన్ఱతు-

---

(౧) రా-బా-౧-౩౦.

మూ.—౧౬౯. ఇళైయపెరుమాళైప్పోలే ఇరువరుమాన శేర్త్తి యిలే అడిమైశెయ్గైముఱై.

నెన్నెన్నవరుళిచ్చెయ్గిఱార్ (ఇళైయపెరుమాళైప్పోలే) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు-(౧)"భవాంస్తు సహ వైదేహ్యా గిరిసానుషు రంస్యతే। అహం సర్వం కరిష్యామి జాగ్రత స్స్వపతశ్చ తే" ఎన్ఱు పెరుమాళుమ్ పిరాట్టియుమాన శేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్త ఇళైయపెరుమాళైప్పోలే, ఇరువరుమానశేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్గై ఇవ్వాత్మావుక్కు స్వరూప ప్రాప్తమెన్గై. మిథునశేషత్వమ్ స్వరూపమానాల్ మిథునకైఙ్కర్యమిఱే స్వరూపప్రాప్తమ్.

నియమన్దానెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). (భవాంస్త్విత్యాద) - శేషిత్వాద్యాకారత్తాలే వ్యావృత్తమాన దేవరీర్ పెరియపిరాట్టియాగోడేకూడ పర్వతసానుక్కళిలే రమియానిఱ్కప్పోకిఱీర్, అడియేన్, దేవరీర్ జాగ్రదవస్థైయిలే ఇరుక్కవుమామ్, స్వప్నావస్థైయిలిరుక్కవుమామ్, మఱ్ఱుమ్ గమనావస్థైయిలిరుక్కవుమామ్, అవ్వవదశానుగుణమాక సమస్తవిధ కైఙ్కర్యఙ్గళైయుమ్ పణ్ణక్కడవేన్ ఎన్ఱవిడత్తిల్, "భవాన్ - వైదేహ్యా సహ రంస్యతే" ఎన్గైయాలే "పుత్త్రేణసహాఽగతః పితా"ఎన్ఱవిడత్తిప్పోలే రమణత్తిల్ పెరుమాళుక్కు ప్రాధాన్యముమ్ పిరాట్టిక్కు అప్రాధాన్యముమ్ తోన్ఱుకైయాలే, ఈశ్వరనుడైయ స్వార్థతైయుమ్ పిరాట్టియినుడైయ పరార్థతైయుమ్ తోన్ఱుకిఱతు. "భవాన్ - వైదేహ్యా సహ రంస్యతే, అహం సర్వం కరిష్యామి" ఎన్గైయాలే, అస్మినునమ్ ఇచ్ఛేలశన్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు ప్రతిసమ్బన్ధి ఎన్ఱుమిడముమ్, అశ్శేర్త్తియిలే అడిమైశెయ్గై ఇవ్వాత్మావుక్కు స్వరూపప్రాప్తమెన్ఱుమిడముమ్ తోన్ఱుకిఱతు. మిథునకైఙ్కర్యమ్ స్వరూపప్రాప్తమెన్ఱుమత్తై సహేతుకమాక వరుళిచ్చెయ్గిఱార్ (మిథునశేషత్వమిత్యాదియాలే). "ఆనాల్" ఎన్ఱు యద్వ్యాలిఙ్గితమాక వరుళిచ్చెయ్తతు, (౨) "ఉచ్చైర్గతిర్జగతి సిద్ధ్యతి ధర్మతశ్చేత్" ఎన్ఱవిడత్తిప్పోలే అవధారణత్తిలే తాత్పర్యమ్ తోన్ఱుకైక్కాక.

---

(౧) రా-అయో-౩౧-౨౫. (౨) భోజచమ్పూ-బాల-

మూ.—౧౭౦. అడిమైతాన్ సిద్ధిప్పతుమ్ రసిప్పతుమ్ అచ్చేర్త్తియిలే.

---

౧౭౦. ఇన్నముమ్ అచ్చేర్త్తియిలే అడిమై శెయ్యుమళవిలుళ్ళ వాశియైయుమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అడిమైతాన్) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు—స్వతన్త్రనాన ఈశ్వరన్ ఉపేక్షియామల్ కైఙ్కర్యమ్ కొణ్డరుళుమ్బడి పణ్ణుమవళ్ ఇవళాకైయాలే, (౧) "సీతామువాచ" (౨) "సీతాసమక్షం కాకుత్స్థమిదం వచనమబ్రవీత్" ఎన్ఱు ఇవళ్ మున్నిలైయాకత్తమ్ముడైయ స్వరూపానురూపమాన అడిమైయై అపేక్షిత్తుప్పెఱ్ఱ ఇళైయపెరుమాళైప్పోలే, ఇవళ్ ప్రార్థిక్క అడిమైతాన్ సిద్ధిప్పతుమ్, స్వాపిరాట్టికళోడే సవసమాన శేర్త్తియిలే తిరువడిపణ్ణుమ్ పుత్రనుక్కుప్పోలే, శెయ్కిఱ అడిమైతాన్ రసిప్పతుమ్ పిరాట్టియుమవనుమాన శేర్త్తియిలేయెన్నై.

---

౧౭౦. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్నతు—మిథునకైఙ్కర్యమ్ స్వరూపప్రాప్తమెన్ఱు ముఱ్చొల్లియతుక్కు మేలే యెన్నపడి. వాశియైయెన్నతు—అతిశయత్తై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సీతాసమక్షమెన్నతు—సన్నిధియిలే యెన్నపడి. రసిప్పతు మెన్నతు—ఈశ్వరనుక్కు రసావహమాకిఱతు మెన్నపడి. కైఙ్కర్యసిద్ధి ఇవనుక్కానాల్ రసము మివనుక్కాకవేణ్డావో వెన్నిల్,—స్వరసత్తుక్కుఉప్పాకవన్ఱిక్కే అవన్ ముకమలర్త్తిక్కుఉప్పాకప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమ్ స్వరూపప్రాప్తమానాల్, కైఙ్కర్యసిద్ధి ఇవనుక్కాకిలుమ్ అత్తాల్ రసిప్పానీశ్వరనాక క్కడవతాయిఱ్ఱు. అన్ఱిక్కే, ఇవన్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమ్ అవన్ ముఖమలర్త్తిక్కుఉప్పాయ్, ఇవనుక్కు రసిప్పతు మెన్నవుమామ్. ఇవళ్ తాన్ పూర్వఖణ్డత్తిల్ అవనుక్కు నిరపేక్షోపాయత్వమాకిఱ అతిశయమ్ సిద్ధిక్కైక్కాక త్తానుపాయకృత్యత్తిలన్వయియామల్ పురుషకారమాయిరున్దాళ్, ఇఙ్గు ఇచ్చేతనన్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమ్ తనక్కు రసిత్తాలొళ్ళియ అవనుక్కు రసియామైయాలే, తాన్ ఇవన్ పణ్ణుమ్ శేషవృత్తిక్కు ప్రతిసమ్బన్ధియాయ్క్కొణ్డు అవనైరసిప్పిక్కానిన్ఱాళ్; ఆకై

---

(౧) రా-అయో-౩౧-౨. (౨) రా-అర-౧౫-౬.

మూ.—౧౭౧. (నారాయణాయ).

౧౭౨. సర్వశేషియాయుళ్ళవనుక్కు.

౧౭౩. ఇతిలే తిరుమేనియైయుమ్ గుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుమ్.

౧౭౧. ఇని, ఇరణ్డామ్ పదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (నారాయణాయ) ఎన్ఱు.

౧౭౨. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వశేషియా యుళ్ళవనుక్కు) ఎన్ఱు. నారాయణత్వమ్ - ఉభయవిభూతినాథత్వమాకైయాలే "సర్వశేషియా యుళ్ళవనుక్కు" ఎన్గిఱార్. కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియావాన్ శేషియిఱే.

౧౭౩. కైఙ్కర్యన్దాన్ అనుభవజనిత ప్రీతి కారితమాకైయాలుమ్, అన ప్రీతితాన్ అనుభావ్య విషయాధీనైయాకైయాలుమ్, అనుభావ్య విషయమ్ శొల్లవేణ్డుకైయాలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలే తిరుమేనియైయుమ్ గుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియై చ్చొల్లుకిఱ ఇప్పదత్తిలే కైఙ్కర్యత్తుక్కు ప్పూర్వభావియాయిరుక్కు మనుభవత్తుక్కు విషయమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైయుమ్ కల్యాణగుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుమెన్గై.

యాల్ ఇవ్విరణ్డాకారము మివనుక్కు స్వరూపానురూపమాయాయ్త్తు ఇరుప్పతు.

౧౭౧. మేల్ పదత్తుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్దతు- శ్రీమత్పదార్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి.

౧౭౨. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). మూలార్థమ్ (నారాయణత్వమిత్యాది). నారాయణశబ్దమ్ సకలగుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లనిన్ఱాయిరుక్క శేషిత్వమాత్రత్తై యరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైఙ్కర్యేత్యాదియాల్). ఉత్తరవాక్యమ్ కైఙ్కర్యప్రార్థనా ప్రకాశకమాకైయాలే, కైఙ్కర్యత్తై ప్రార్థిప్పతుమ్ శేషిపక్కలిలే యాకైయాలే, ఇన్నారాయణపదమ్ కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధియాన శేషియై చ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు కరుత్తు.

౧౭౩. మేలుక్కవతారికై (కైఙ్కర్యన్దానిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

(౧) ‘‘సదా పశ్యన్తి సూరయః’’ ఎన్నుమ్, (౨)‘‘సోఽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్’’ ఎన్నుమిత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే దివ్యమఙ్గళ విగ్రహముమ్ కల్యాణగుణఙ్గళుమ్, (3) ‘‘రసం హ్యేవాఽయం లబ్ధ్వాఽఽనన్దీ భవతి’’ ఎన్గిఱస్వరూపత్తోపాతి కైఙ్కర్యవర్ధకఙ్గళుమాయ్ భోగ్యఙ్గళుమాయిఱే ఇరుప్పతు. గుణఙ్గళైస్సామాన్యేన శొల్లుకైయాలే, జ్ఞానశక్త్యాది గుణఙ్గళోడు వాత్సల్యాది గుణఙ్గళోడు శౌర్యాది గుణఙ్గళోడు వాశియఱ ఎల్లాగుణఙ్గళుమ్ మనుభావ్యఙ్గళాయిరుక్కైయాలే, పూర్వవాక్యత్తిల్ నారాయణపదత్తిల్ ఉపాయవరణత్తుక్కు ఉపయుక్తతయా అనుసన్ధేయఙ్గళాన గుణవిశేషఙ్గళుమ్ ఇప్పదత్తిల్ ప్రాప్యతయా అనుసన్ధేయఙ్గళ్; ఆశ్రయమాన స్వరూపత్తుక్కు ఆకారద్వయముణ్డాయిరుక్కిఱాప్పోలే, ఆశ్రయికళాన గుణవిశేషఙ్గళుక్కు మాకారద్వయము ముణ్డాయిఱే ఇరుప్పతు; ఇవైయెల్లామ్ పరన్గపడియిలే యరుళిచ్చెయ్తార్.

ఉక్తార్థత్తై ప్రమాణపూర్వకమాక దృఢీకరిక్కిఱార్ (సదాపశ్యన్తి) ఇత్యాదియాల్. స్వరూపత్తోపాతి యెన్నతు- దివ్యాత్మస్వరూపత్తోపాతి యెన్నపడి. కైఙ్కర్య వర్ధకఙ్గళుమాయ్ భోగ్యఙ్గళుమాయిఱే యిరుప్పతెన్నతు-రసశబ్దవాచ్యమాన దివ్యాత్మ స్వరూపమనుకూలమాయ్త్తోన్ఱుకైయాలే, ‘‘ఇవ్విషయత్తిలె త్తైచ్చెయ్వోమ్’’ ఎన్నతడుమాటి మేన్మేలుమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే అన్వయిప్పిత్తు భోగ్యమాయిరుక్కుమాపోలే, తిరుమేనియుమ్ గుణఙ్గళుమనుకూలఙ్గళాయ్ త్తోన్ఱుకైయాలే, మేన్మేలుమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే అన్వయిప్పిత్తు భోగ్యఙ్గళుమాయిరుప్పన వెన్నపడి. పూర్వవాక్యత్తిల్ శొన్న వాత్సల్యాదిగుణఙ్గళుమ్ ఇప్పదత్తిలే అనుభావ్యతయా అను[illegible] (గుణ[illegible]శేన్నిత్యాది). గుణఙ్గళుక్కు [illegible] (ఆశ్రయమానత్యాది). ఆకారద్వయమన్నతు - ఉపాయ[illegible]. [illegible]కార ద్వయమెన్నతు - [illegible] ప్రాప్యత్వము మెన్నపడి. సంవాదప్రమాణమ్ (ఇవైయెల్లామిత్యాది).

---

(౧) సామ-ఉత్తరగ్ర-అ-౧౮-ఖ-౨-వా-౪. (౨) తై-ఆ-౧-[illegible] [illegible]

మూ.—౧౭౪. శేషిత్వత్తిలే నోక్కు.
౧౭౫. ప్రాప్తవిషయత్తిల్ కైఙ్కర్యమిఱే రసిప్పతు.

౧౭౪. ఇని, ఇప్పదత్తుక్కు త్తాత్పర్యమ్ ఇన్నతిలే యెన్గిఱార్ (శేషిత్వత్తిలేనోక్కు) ఎన్ఱు. అతావతు - అనుభావ్యత్వమ్ అవిశిష్టమాకైయాలే సకలగుణఙ్గళుమ్ ప్రతిపాదితమా యిరున్దతేయాకిలుమ్, చతుర్థ్యంశత్తిల్ శొల్లుకిఱ వృత్తివిశేషత్తుక్కు మికవుమన్తరఙ్గమా యిరుప్పతు శేషిత్వమాకైయాలే, అతిలే ఇప్పదత్తుక్కునోక్కు ఎన్గై.

౧౭౫. ఇన్ద శేషిత్వకథనత్తుక్కు ప్రయోజన మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రాప్తవిషయత్తిల్ కైఙ్కర్యమిఱే రసిప్పతు) ఎన్ఱు. అతావతు- (౧) "సర్వం పరవశం దుఃఖమ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "సేవా శ్వవృత్తిః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే నిషిద్ధమాన అప్రాప్తవిషయత్తిల్ కైఙ్కర్యమ్ వ్యాలన్ఱిక్కే, (౩) "ఛాయావా సత్త్వమనుగచ్ఛేత్" ఎన్ఱుమ్, (౪) "సా కిమర్థం నసేవ్యతే" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే విహితమాన ప్రాప్తవిషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యమిఱే ఇవనుక్కు రసిప్పతెన్గై.

౧౭౪. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-నారాయణపదత్తుక్కు శేషిత్వముమ్ విగ్రహముమ్ గుణఙ్గళుమర్థమెన్ఱు శొన్నతనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవిశిష్టమాకైయాలే యెన్ఱతు-తుల్యమాకైయాలే యెన్ఱపడి. చతుర్థ్యంశత్తిలే యెన్ఱతు-చతుర్థియిలే యెన్ఱపడి. ఆనాల్ "చతుర్థ్యంశత్తిల్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్నిల్,- పదన్దాన్ ప్రకృతిప్రత్యయరూపేణ ద్వ్యంశమాయిరుక్కైయాలే, ప్రత్యయాంశమెన్ఱు తోన్ఱుకైక్కాక. వృత్తివిశేషత్తుక్కు శేషిత్వమ్ మికవుమన్తరఙ్గమాకైయావతు-తానిల్లాతవిడత్తిల్ ఇవై అవద్యఙ్గళామ్పడియిరుక్కై. నోక్కన్ఱతు - తాత్పర్యమెన్గై.

౧౭౫. మేలుక్కవతారికై (ఇన్దవిత్యాది). ఇన్దవెన్ఱతు - ఇప్పదత్తుక్కు త్తాత్పర్యమానవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పరవశం దుఃఖమెన్ఱతు - పరవశత్వమ్ దుఃఖరూపమెన్ఱపడి. ఛాయావా ఎన్ఱతు-ఛాయేవ ఎన్ఱపడి.

(౧)మను-౪-౧౬౦. (౨)మను-౪-౬. (౩)పరమసం- (౪)విహగే-౨౪-పట-౧౪.

మూ.—౧౭౬. ఇన్ద చతుర్థి కైఙ్కర్యత్తై ప్రకాశిప్పిక్కిఱతు.

౧౭౬. ఇని, ఇప్పదత్తిల్ విభక్త్యంశత్తుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇన్ద చతుర్థి) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - శేషత్వజ్ఞానకార్యమాన ఉపాయపరిగ్రహత్తుక్కనన్తరమ్ ప్రాప్తమాయుళ్ళతాకైయాలే తాదర్థ్యప్రతిపాదకమన్ఱిక్కే, ఇన్ద చతుర్థి, పరిగ్రహిత్త ఉపాయత్తినుడైయ ఫలమాన కైఙ్కర్యత్తై ప్రకాశిప్పిక్కిఱతెన్గై. కైఙ్కర్యత్తై ప్రకాశిప్పిక్కైయావతు- కైఙ్కర్యప్రార్థనైయై ప్రతిపాదిక్కై. కైఙ్కర్యమావతు-భగవన్ముఖవికాస హేతువాన వృత్తివిశేషమ్. ఇక్కైఙ్కర్య

౧౭౬. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - నారాయణపదత్తుక్కు ప్రకృత్యర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - నారాయణపదత్తిలెన్ఱపడి. విభక్త్యంశత్తుక్కెన్ఱతు - చతుర్థిక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉపాయపరిగ్రహమ్ ఫలకామనైయాలేయిరుక్క శేషత్వజ్ఞానకార్యమెన్ఱతు - శేషత్వమావతు - పరాతిశయాధాయకత్వమాకైయాలే, పరాతిశయముమ్ వృత్తివిశేషమిల్లాతపోతు సిద్ధియామైయాలే, స్వవృత్తివిశేషత్తాలే పరనుక్కతిశయత్తైప్పణ్ణుకై శేషత్వమాకైయాలే, శేషత్వజ్ఞానత్తిలే పరాతిశయాధాయకత్వేన పరమపురుషార్థమాన వృత్తివిశేషజ్ఞానముమ్ అన్తర్గతమాకైయాలే (శేషత్వజ్ఞానకార్యమాన) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తార్. ఉపాయపరిగ్రహత్తుక్కెన్ఱతు - ఉపాయస్వీకారత్తుక్కెన్ఱపడి. ఇన్దచతుర్థియెన్ఱతు - ఉత్తరవాక్యత్తిల్ చతుర్థియెన్ఱపడి. (౧) "ఆత్మేశ్వరాయాఽర్థయే కర్తుం దాస్యమశేషమ్" ఎన్ఱు-ఉత్తరవాక్యత్తిల్ చతుర్థిక్కు కైఙ్కర్యప్రార్థనాప్రకాశకత్వత్తై భట్టర్ శాబ్దమాకవరుళిచ్చెయ్తిరుక్క,పిన్నై కైఙ్కర్యప్రార్థనైయై ఆర్థమాకవరుళిచ్చెయ్యలావో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైఙ్కర్యత్తై యిత్యాదియాల్). కైఙ్కర్యన్దానేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైఙ్కర్యమావతిత్యాది). వృత్తివిశేషమెన్ఱతు - శేషత్వత్తుక్కు హానివారామల్ పణ్ణుమ్ వృత్తియన్ఱియే తన్ శేషత్వత్తైయఱ్ఱియ మాఱివరుమ్ వృత్తివిశేషత్తైయెన్ఱపడి. అతావతు- తన్నై శేషియాకవైక్క ఇశైకై. శేషిక్కతిశయత్తైప్పణ్ణైక్కై స్వరూపమానాల్ అతు ఎవ్వళవియాలేవరుమో, అవ్వళవి ఉపాదేయమిఱే. ఇక్కైఙ్కర్యన్దాన్

(౧) అష్టశ్లోకీ-౬.

మూ.—౧౭౭. కైఙ్కర్యన్దాన్ నిత్యమ్.

౧౭౮. నిత్యమాకప్రార్థిత్తే పెఱవేణుమ్.

న్దాన్, (౧)“ఏతత్సామగాయన్నాఽఽస్తే” ఎన్నుమ్,(౨)“నమ ఇత్యేవ వాదినః” ఎన్నుమ్, (౩) “యేన యేన ధాతా గచ్ఛతి తేన తేన సహ గచ్ఛతి” ఎన్నుమ్ ఇత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే వాచికకాయికరూపమాయిరుక్కుమ్.

౧౭౭. ఇక్కైఙ్కర్యమ్ ప్రార్థనీయమాల్ కాదాచిత్కమాకాతో వెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైఙ్కర్యన్దాన్ నిత్యమ్)ఎన్ఱు. అతావతు- శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపమాకైయాలుమ్, (౪)“అకిఞ్చిత్కరస్య శేషత్వానుపపత్తిః” ఎన్గిఱపడియే, కిఞ్చిత్కారాభావత్తిల్ అతుతాననుపపన్నమాకైయాలుమ్, కైఙ్కర్యమ్ ఆత్మావుక్కు నిత్యమెన్గై. ఆకైయితే (౫) “నిత్యకిఙ్కరః ప్రహర్షయిష్యామి” ఎన్నుమ్, (౬) “నిత్యకిఙ్కరో భవాని” ఎన్నుమ్ ఆచార్యర్కళరుళిచ్చెయ్తతు.

౧౭౮. నిత్యమాయిరుక్కుమాకిల్ ప్రార్థిక్కవేణుమో వెన్న

త్రివిధమాయిరుక్కుమెన్నవత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇక్కైఙ్కర్యన్దానిత్యాది). వాచికకాయికఙ్గళిరణ్డైయుమ్ శొన్నతు మానసికత్తుక్కు ముపలక్షణమ్. (౭) “భక్త్యాగవత్యైస్సహ” ఎన్నక్కడవతిఱే.

౧౭౭. మేలుక్కవతారికై (ఇక్కైఙ్కర్యమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వరూపమాకైయాలుమెన్నతు - స్వరూపనిరూపకమాకైయాలుమెన్నపడి. అతుతాననుపపన్నమాకైయాలుమెన్నతు - నిత్యమాన ఆత్మస్వరూపత్తుక్కు ప్రధాననిరూపకమాన శేషత్వమ్ కూడా మైయాలుమెన్నపడి. ఇతిల్ సంవాదప్రమాణమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయితే ఇత్యాదియాల్). ఆకైయితే యెన్నతు - కైఙ్కర్యమ్ నిత్యమాకైయాలిఱే యెన్నపడి.

౧౭౮. మేలుక్కవతారికై (నిత్యమాయిరుక్కుమాకిలిత్యాది). మూలార్థమ్

---

(౧) తై-భృ-౧౦-౫. (౨) భార-శా-౩౩౭-౪౦. (౩) పరమసం-

(౪) ఈడైయవర్‌శ్రీసూక్తి. (౫) స్తో-ర-౪౬. (౬) శ్రీరఙ్గగద్యమ్- (౭) శ్వే.

మూ.—౧౭౯. శేషిక్కతిశయత్తైవిళైక్కై శేషభూతనుక్కు స్వరూపలాభముమ్ ప్రాప్యముమ్.

వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (నిత్యమాక ప్రార్థిక్క్కే పెఱవేణుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-విషయమ్ ఉత్తుఙ్గ§(తత్త్వ)మాయిరుక్కైయాలుమ్, ఆశ్రయభూతనాన చేతనన్ అత్యన్తపరతన్త్రనాయిరుక్కైయాలుమ్, ప్రార్థనావిశేషమిల్లాతపోతు కైఙ్కర్యమ్ సిద్ధియామైయాలుమ్, నిత్యమాక ప్రార్థిత్తే పెఱవేణుమెన్‌గై.

౧౭౯. ఇతు నిత్యప్రార్థనీయమాకైక్కు నిదానత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (శేషిక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) "నాఽకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్" ఎన్గిఱపడియే శేషిక్కతిశయకరమల్లాత వస్తువుక్కు శేషత్వమిల్లామైయాలే, శేషియాన ఈశ్వరనుక్కు తన్నుడైయ వృత్తివిశేషఙ్గళాలే ప్రీతిరూపమాన అతిశయత్తై విళైక్కై, శేషభూతనానవనుక్కు తన్ స్వరూపలాభముమాయ్, అవనుడైయ ముఖోల్లా

(అతావతిత్యాది). విషయమ్ ఉత్తుఙ్గమాకైయాలుమెన్ఱతు-కైఙ్కర్యత్తుక్కు విషయభూతనాన ఈశ్వరన్ సర్వస్మాత్పరనాకైయాలుమెన్ఱపడి. ఆశ్రయభూతనానవెన్ఱతు-కైఙ్కర్యత్తుక్కు కర్తృత్వేనాఽఽశ్రయమాన వెన్ఱపడి. అత్యన్తవెన్ఱతు-అచిద్వత్ ఎన్ఱపడి. అతావతు - జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే స్వతన్త్రనాయుమ్, శేషత్వబలత్తాలే పరతన్త్రనాయుమిరుక్కైయన్ఱిక్కే, నమఃపదోక్త స్వస్వాతన్త్ర్యనివృత్తిబలత్తాలే పరతన్త్రనాయేయిరుక్కై. ప్రార్థనావిశేషమెన్ఱతు - "శేషభూతనానవడియేనై శేషియాన దేవరీర్ ముఖమలర్త్తిక్కుఉప్పాక వినియోగమ్కొణ్డు అడియేనైసత్తైపెఱ్ఱే నామ్బడి కృపైశెయ్‌తరుళవేణుమ్" ఎన్గిఱ ప్రార్థనైయెన్ఱపడి. పెఱవేణుమెన్ఱతు-లభిక్కవేణుమెన్ఱపడి.

౧౭౯. మేలుక్కవతారికై (ఇతువిత్యాది). ఇతువెన్ఱతు- కైఙ్కర్యమెన్ఱపడి. నిదానత్తైయెన్ఱతు - మూలకారణత్తైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాగి). తన్ స్వరూపలాభముమాయెన్ఱతు - తనక్కసాధారణధర్మమాన శేషత్వమాకిఱ స్వరూప

---

§ కుణ్డలితమ్ క్వాచిత్కమ్. అధికమ్. (౧) ఉడైయవర్ ముక్తకశ్రీసూక్తి.

మూ.—౧౮౦. (నమః).

౧౮౧. కైజ్కర్యత్తిల్ కళైయఱుక్కిఱతు.

సానుభవత్తుక్కు ఉఱుప్పాయిరుక్కైయాలే ప్రాప్యముమాయిరుక్కుమెన్నై. ఆకైయాలే నిత్యప్రార్థనీయమా యిరుక్కుమెన్ఱు కరుత్తు.

౧౮౦. అనన్తరమ్, చరమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (నమః) ఎన్ఱు.

౧౮౧. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైజ్కర్యత్తిల్ కళైయఱుక్కిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు - నమశ్శబ్దమ్ సామాన్యేన అహఙ్కార మమకారఙ్గళై క్కళ్ళికైయాలే, తిరుమన్త్రత్తిల్ మధ్యమపదమాన నమశ్శబ్దమ్బోలే స్వరూపోపాయపురుషార్థవిరోధికళ్ మూన్ఱైయుమ్ కళ్ళిక్కవఱ్ఱాయిరున్దతేయాకిలుమ్, ఇఙ్గు అఙ్గనన్ఱిక్కే కైజ్కర్యప్రార్థనానన్తరోక్తమాకైయాలే ఇన్ద కైజ్కర్యత్తిల్ విరోధియై క్కళ్ళిక్కిఱ తెన్నై.

౧౮౨. కైజ్కర్యత్తుక్కు క్కళైయేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్

లాభముమాయెన్ఱపడి. ఉఱుప్పాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱతు - కారణమాయిరుక్కైయాలే ఎన్ఱపడి. అక, కైజ్కర్యన్దాన్ స్వరూపలాభమాయుమ్, ప్రాప్యమాయుమిరుక్కైయాలే నిత్యప్రార్థనీయమెన్ఱుకరుత్తు ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలేయిత్యాది).

౧౮౦. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - చతుర్థ్యర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. చరమపదత్తై యెన్ఱతు - ఇవ్వాక్యత్తిల్ చరమపదమాన నమఃపదత్తై యెన్ఱపడి.

౧౮౧. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - నమఃపదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇఙ్గెన్ఱతు - ఉత్తరవాక్యత్తిలెన్ఱపడి. అఙ్గనన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - తిరుమన్త్రత్తిల్బోలన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. ఇన్దవెన్ఱతు - సన్నిహితమానవెన్ఱపడి.

౧౮౨. మేలుక్కవతారికై (కైజ్కర్యత్తుక్కిత్యాది). కళైయావతు - సస్య

సూ.—౧౮౨. క్కళై యావతు-తనక్కేన్న ప్పణ్ణుమతు.
౧౮౩. ఇతిలే అవిద్యాదికళుమ్ కళ్లియుణ్ణుమ్.

(క్కళై యావతు తనక్కేన్న ప్పణ్ణుమతు) ఎన్ఱు. తనక్కేన్నప్పణ్ణుకై యావతు - "భోక్తాzహమ్" "మమభోగ్యోzయమ్" ఎన్గిఅపడియే ఇత్తై త్తన్నుడైయ రసత్తుక్కు ఉప్పాక నినైత్తుప్పణ్ణుకై; "భగవన్ముఖ వికాసహేతువాకైయాలే ఇతు నమక్కు ఆదరణీయమ్" ఎన్గిఅ ప్రతిపత్తియొళ్ళియ, ఇతిల్ భోక్తృత్వప్రతిపత్తియుమ్ మదీయత్వప్రతిపత్తియుమ్ నడక్కుమాకిల్ అపురుషార్థమాయిఱే యిరుప్పతు.

౧౮౩. ఇన్నముమ్ ఇన్దక్కైఙ్కర్యప్రాప్తిక్కు విరోధికళానవై యుమితిలే తళ్ళుణ్ణుమెన్గిఱార్ (ఇతిలే అవిద్యాదికళుమ్ కళ్లియుణ్ణుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు- అహఙ్కార మమకారనివృత్తియై ప్రార్థిక్కిఱ ఇన్ద మస్సిలే, (౧)"అనాత్మన్యాత్మబుద్ధిర్యా అస్వే స్వమితి యా మతిః। అవిద్యాతరుసమ్భూతి బీజమేతద్ద్విధా స్థితమ్" ఎన్గిఅపడియే అనాత్మన్యాత్మబుద్ధ్యాదికళై వడివాక వుడైత్తాయ్ కర్మోత్పత్తికారణమాయిరున్దుళ్ళ అవిద్యైయుమ్, తత్కార్యమాన కర్మఙ్గళుమ్, తత్కార్యమాయ్ వరుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధముమెల్లామ్ కళ్లియుణ్ణుమెన్గై.

ఆకైయిఱే, ద్వయవివరణమాన గద్యత్తిలే నమశ్శబ్దార్థత్తై

వృద్ధివిరోధియాన పూర్ణాకైయాలే, ఇఙ్గు కళైయెన్ఱు కైఙ్కర్యవిరోధియై చ్చొల్లుకిఱతు. మూలార్థమ్ (తనక్కేన్నప్పణ్ణుకైయావతిత్యాది). ఇత్తైయెన్ఱతు- కైఙ్కర్యత్తైయెన్ఱపడి. తన్నుడైయ రసత్తుక్కుఉప్పాక వెన్ఱతు-ఈశ్వరనుడైయ ముఖమలర్త్తిక్కు ఉప్పాకాతే తన్నుడైయ ప్రీతిక్కుఉప్పాక వెన్ఱపడి. కైఙ్కర్యత్తై స్వరసత్తుక్కు ఉప్పాక నినైక్కిల్ వరుమ్దోషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (భగవన్ముఖవికాసేత్యాదియాల్). ఒళ్ళియవెన్ఱతు - ఇన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి.

౧౮౩. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్ఱతు-కైఙ్కర్యవిరోధియై క్కళైక్కైక్కు మేలేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

ఇతుక్కు సంవాదప్రమాణమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయిఱేయిత్యాది). ఆకై

(౧) వి-పు-౬-౭-౧౧.

మూ.—౧౮౪. (౧) "ఉనక్కే నామాట్చెయ్వోమ్" ఎన్నుమ్పడి యే యాకవేణుమ్.

అనుసన్ధిత్తరుళుకిఱవళవిల్, (౨) " మనోవాక్కాయైః " ఇత్యాది చూర్ణైయాలే అకృత్యకరణాద్యఖిలకర్మ నివృత్తియైయుమ్,(౨)"అనాదికాలప్రవృత్త" ఇత్యాది చూర్ణైయాలే అవిద్యానివృత్తియైయుమ్ (౨) "మదీయానాది" ఇత్యాది చూర్ణైయాలే ప్రకృతిసమ్బన్ధనివృత్తియైయుమ్ భాష్యకారర్ ప్రార్థిత్తరుళినార్గళ్.

౧౮౪. ఆనాలుమ్, ఇతుక్కు ప్రధానార్థమ్ కైఙ్కర్యత్తిల్ స్వప్రయోజన నివృత్తియాకైయాలే అత్తై ఉపపాదిక్కిఱార్ మేల్. అతిల్, ప్రథమత్తిలే, కైఙ్కర్యమ్ పణ్ణుమ్పోతు తాన్ ఎప్పడియాక వేణుమెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉనక్కే నామాట్చెయ్వోమెన్నుమ్పడియే యాకవేణుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు-కైఙ్కర్యమ్ పణ్ణుమళవిల్ " ఉనక్కే నామాట్చెయ్వోమ్ " ఎన్ఱు ఉనక్కు మెయ్యాళుక్కుమాయిరుక్కు మిడప్పు తవిర్న్దు ఉనక్కే ఉకప్పాక నాఙ్గళడిమై శెయ్యవేణుమ్ ఎన్గిఱపడియే శేషిక్కే ఉకప్పాక పణ్ణవేణుమెన్గై. (౩) "తనక్కేయాక వెనైక్కొళ్ళుమీతే" ఎన్నిఱే ఆழ్వారు మరుళిచ్చెయ్తతు.

యుమెన్నతు - ఉత్తరవాక్యత్తిల్ నమస్సు ప్రాప్తివిరోధికళాన అవిద్యాదికళుక్కుమ్ నివర్తకమాకైయాలిఱే యెన్నపడి. అళవిలెన్నతు - పోతెన్నపడి.

౧౮౪. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలుమిత్యాది). ఆనాలుమెన్నతు-ఇన్నమస్సు ప్రాప్తివిరోధినివర్తకమాకిలుమెన్నపడి. అత్తైయెన్నతు - స్వప్రయోజననివృత్తియై యెన్నపడి. అవతారికాన్తరమ్ (అతిలిత్యాది). అతిలెన్నతు-అన్దకైఙ్కర్యత్తిలేయెన్నపడి. ప్రథమత్తిలేయెన్నతు - ఉపక్రమత్తిలెన్నపడి. తానెన్నతు- కైఙ్కర్యకర్తావాన తానెన్నపడి. ఎప్పడియాకవేణుమెన్నతు. యాదృశప్రతిపత్తి విశిష్టనాకవేణుమెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉనక్కుమెయ్యాళుక్కుమాయెన్బతు - ఉన్ ప్రీతిక్కుమెన్ ప్రీతిక్కుమాయెన్నపడి. ఇతిల్ ప్రమాణమ్ (తనక్కేయాకవిత్యాది).

(౧) తి-పా-౨౯. (౨) శరణాగతిగద్యమ్- (౩) తి-వాయ్-౨-౯-౪.

మూ.—౧౮౫. సౌన్దర్యమన్తరాయమ్. కీఴ్చ్చొన్న కైఙ్కర్యము మప్పడియే.

౧౮౬. కైఙ్కర్యప్రార్థనైపోలే ఇప్పదత్తిల్ ప్రార్థనైయు

---

౧౮౫. ఇని, ఇన్దక్కైఙ్కర్యత్తుక్కు విఘ్నఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సౌన్దర్యమ్) ఇత్యాది వాక్యద్వయత్తాలే. అతావతు - అవనుడైయ విగ్రహసౌన్దర్యముమ్ చిత్తాపహారియాయ్ క్కైశోరప్పణ్ణుకైయాలే కైఙ్కర్యత్తుక్కు విఘ్నమ్; ఇన్నమస్సుక్కు క్కీఴ్ చతుర్థియిల్ శొన్నకైఙ్కర్యముమ్ అభిమతవిషయ పరిచర్యైపోలే స్వరసత్తుక్కుడలాయిరుక్కైయాలే అవనుడైయ ముఖమలర్త్తియే ప్రయోజనమాక ఉడైయవనుక్కు అతువుమ్ విఘ్నమెన్గై.

౧౮౬. ఇప్పడియాకైయాల్ ఇవ్విరోధినివృత్తిప్రార్థనై ఇడైవిడామల్ నడక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైఙ్కర్యప్రార్థనైపోలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - చతుర్థియిల్ శొల్లుకిఱ కైఙ్కర్యప్రార్థనై కాదాచిత్కమన్ఱిక్కే నిత్యమాయ్ చ్చెల్లుమాపోలే, ఇప్పదత్తిల్ శొల్లుకిఱ కైఙ్కర్యవిరోధినివృత్తి ప్రార్థనైయుమ్, ఇఙ్గిరుక్కుమ్ కాల

---

౧౮౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది), ఇనియెన్ఱతు - నమస్సుక్కు ప్రధానార్థమ్ స్వప్రయోజననివృత్తి యెన్ఱరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కైశోరప్పణ్ణుకైయాలేయెన్ఱతు - కైఙ్కర్యత్తిల్ కైవాఙ్గుమ్బడి పణ్ణుకైయాలేయెన్ఱపడి.

౧౮౬. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియాకైయాలిత్యాది). ఇప్పడియాకైయాలెన్ఱతు - స్వప్రయోజనమాకప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యముమ్ సౌన్దర్యముమ్ కైఙ్కర్యవిరోధియాకైయాలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు - నమః పదత్తిలెన్ఱపడి.

మూ.— మెన్నుముణ్ణు.

౧౮౭. (౧) "మరుస్తేనఙ్గళ్ పోకమకిఴ్చ్చికుం" ఎన్నా

త్తోడు ప్రాప్యభూమియిల్ పోన కాలత్తోడు వాశియఱ ఎల్లాక్కాలముమ్ నడక్కక్కడవతా యిరుక్కుమెన్నై.

౧౮౭. కన్దల్కఴిన్ద అన్నిలత్తిలుమ్ §స్వభోక్తృత్వోదయ ముణ్డామోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మరుస్తేనఙ్గళ్ పోకమకిఴ్చ్చిక్కెన్నానిన్ఱతిఱే) ఎన్ఱు. అతావతు - ఉన్నుడైయ అనుభవత్తాలే ఎఙ్గళుక్కు వరుమ్ ఆనన్దత్తుక్కు స్వభోక్తృత్వబుద్ధియై విళైవిత్తు స్వరూపత్తై అఴియాతపడి సాత్మిప్పిక్కుమ్ భేషజమానవనే! ఎన్ఱు నిత్యసూరికళ్ పేశుమ్ పాశురమాక చ్చొల్లానిన్ఱతిఱే ఎన్నై.

ఆకైయాల్ అవ్విషయ వైలక్షణ్యప్రయుక్తమాయ్ వరుమ్ స్వభోక్తృత్వబుద్ధి అఙ్గుమ్ విళైకైయాలే, "ఇప్పదత్తిల్ ప్రార్థనై

---

౧౮౭. మేలుక్కవతారికై (కన్దల్కఴిన్ద విడత్తిలుమిత్యాది). కన్దలెన్ఱు - జీర్ణవస్త్రమాయ్, అత్తాల్ అత్తోడొత్తప్రకృతియైచ్చొల్లి, అతుకఴిన్ద అన్నిలత్తిలు మెన్ఱు-పరమపదత్తిలు మెన్గిఱతు. స్వభోక్తృత్వత్తుక్కెన్ఱతు - "మమాఽయంభోగః" ఎన్గిఱ నినైవుక్కెన్ఱపడి. అప్రాకృతమానదేశత్తిలుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధకార్యమాన అజ్ఞానముణ్డోవెన్ఱు కరుత్తు. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). సాత్మిక్కప్పణ్ణు మెన్ఱతు - స్వభోక్తృత్వబుద్ధివారామల్ పణ్ణుమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, ఇవన్ చేతననానవాశియాలే, భగవదనుభవకైఙ్కర్యఙ్గళిల్ ఇవన్ఱనక్కుమానన్దముణ్డామ్, అతు ఇవనుక్కుప్పురుషార్థమన్ఱెన్నతాయిత్తు.

పరమపదత్తిల్ ప్రాకృతమాన అజ్ఞానమిల్లైయేయాకిలుమ్, విషయవైలక్షణ్యాధీనమాయ్ వరుమజ్ఞానముణ్డెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్యానిన్ఱుకొణ్డు విరోధినివృత్తిప్రార్థనై ఎన్ఱు ముణ్డెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు-నిత్యసూరికళుక్కు విరోధినివృత్తిప్రార్థనై ఇడైవిడామల్ నడక్కైయాలే యెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిల్ ప్రార్థనైయెన్ఱతు - ఇప్పదత్తిల్ శొల్లుకిఱ విరోధినివృత్తిప్రా

---

(౧) తి-వాయ్-౯-౩-౪. §స్వభోక్తృత్వత్తుక్కు ఉదయమెన్ఱు అవమ్బదపాఠమ్.

మూ.— నిన్ఱతిఱే.

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళే శరణమ్.

ద్వయప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

—ం:✻:ం—

ఎన్ఱు మూణ్ఱు" ఎన్నుమిడమ్ సిద్ధమెన్ఱతాయ్త్తు. ఆకైయితే ముక్తర్క్కు లక్షణమ్ శొల్లుకిఱ విడత్తిలే(౧)"నమ ఇత్యేవవాదినః" ఎన్ఱతు.

ఆక, పురుషకారత్తైయుమ్, తన్నిత్యయోగత్తైయుమ్, తదుద్భావితమాన వాత్సల్యాది గుణఙ్గళైయుమ్, అన్దగుణప్రకాశకమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైయుమ్, గుణవిగ్రహవిశిష్టవస్తువినుడైయ ఉపాయత్వత్తైయుమ్, అవ్వుపాయస్వీకారత్తైయుమ్, తత్ఫలమాన కైఙ్కర్యత్తుక్కు ప్రతిసమ్బన్ధి ఒరుమిథునమెన్నుమత్తైయుమ్, అవ్వస్తువినుడైయ సర్వశేషిత్వత్తైయుమ్, తద్విషయ కైఙ్కర్యత్తైయుమ్, కైఙ్కర్యవిరోధినివృత్తియైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱాయ్త్తు.

జీయర్ తిరువడికళే శరణమ్.

తిరుమన్త్రార్థత్తిల్ ఇరణ్డామ్ప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

—ం:✻:ం—

ర్థనైయెన్ఱపడి. ఇతిల్ ప్రమాణమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయిఱే ఇత్యాదియాల్). ఆకైయిఱే యెన్ఱతు - పరమపదత్తిలుమ్ విరోధినివృత్తిప్రార్థనై యుణ్డాకైయాలే యెన్ఱపడి.

ద్వయత్తుక్కు సఙ్గ్రహేణ ప్రతిపదమర్థమరుళిచ్చెయ్యానిన్ఱుకొణ్డు ప్రకరణార్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఆకవెన్ఱతు - కీళ్చ్చొన్న ఎల్లావర్థఙ్గాలుమెన్ఱపడి.

ఆక, ఇరణ్డామ్ ప్రకరణార్థమరుళిచ్చెయ్తారాయిఱ్ఱు.

శుద్ధసత్త్వమ్ దొడ్డయాచార్యర్ తిరువడికళేశరణమ్.

తిరుమన్త్రార్థత్తినరుమ్బదత్తిల్ ఇరణ్డామ్ప్రకరణమ్ ముడిన్దతు.

—ం:✻:ం—

---

(౧) భార-మోక్ష-౧౬౮.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ద్వయప్రకరణత్తిన్ ప్రమాణత్తిరట్టు.

ద్వయప్రకరణత్తిల్ సంపూర్ణమాక ఎడుత్త శ్లోకఙ్గళుమ్ పాశురఙ్గళుమ్ ఆకరఙ్గళుమ్ ఇఙ్గు సంపూర్ణమాక ఉదాహరిక్కప్పడుమ్.

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౧౬౪ - ౧. [విహగేన్ద్ర సంహితాయామ్, పట-౨౩.]

పితరం మాతరం దారాన్ పుత్రాన్ బన్ధూన్ సఖీన్ గురూన్ ।
రత్నాని ధన ధాన్యాని క్షేత్రాణిచ గృహాణిచ ॥
సర్వధర్మాంశ్చ సన్త్యజ్య సర్వకామాంశ్చ సాఽక్షరాన్ ।
లోకవిక్రాన్తచరణౌ శరణం తే వ్రజం విభో॥

౧౬౬ - ౧. [తి-వాయ్-౯-౩-౭.]

ఆకమ్ శేర్ నరశిఙ్గమతాకి ఓర్ । ఆకమ్ వళ్ళుకిరాల్ పిళన్దానురై ।
మాకవైకున్దమ్ కాణ్బతఱ్కు ఎన్మనమ్ । ఏకమెణ్ణుమిరాప్పకలిన్ఱియే॥

,, - ౨. [తి-వాయ్-౬-౯-౯.]

ఆవి తిక్కైక్క ఐవర్ కుమైక్కుమ్ శిన్ఱిన్బమ్
పావియేనై ప్పల నీ కాట్టి ప్పడుప్పాయో
తావి వైయమ్ కొణ్డ తడన్దామరైకట్కే
కూవికొళ్ళుమ్ కాలమిన్నమ్ కుఱుకాతో.

౧౬౭ - ౧. [తి-నె-౬.]

అలమ్ పురిన్ద నెడున్దడక్కై యమరర్ వేన్దన్
అఞ్జిఱైప్పుళ్ తనిప్పాకన వుణఱ్కున్ఱమ్
శలమ్ పురిన్దఙ్గరుళిల్లాత్ తన్మైయాళన్
తానుకన్దవూరెల్లామ్ తన్ తాళ్ పాడి
నిలమ్ పరన్దు వరుఙ్గలుళి ప్పెణ్ణైయార్త్త
నెడు వేయ్కళ్ పడు ముత్తమున్దవున్ది

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

ప్పాలుమ్ పరన్దు పాణ్ విళైక్కుమ్ పాయ్క్కై వేలి
ప్పాఙ్గోవలూర్ తొళుతుమ్ పోతు నెఞ్జే.

౧౬౭ - ౨. [తి-కుఱు-౧౯.]

పిణ్డియార్ మణ్డై యేన్ది ప్పిఱర్ మనై తిరితన్దుణ్ణుమ్
ఉణ్డియాన్ శాపమ్ తీర్త్త వొరువనూరులక మేత్తుమ్
కణ్డియూరరఙ్గమ్ మెయ్యమ్ కచ్చి పేర్ మల్లైయెన్ఱు
మణ్డినారుయ్యలల్లాల్ మఱ్ఱైయార్క్కుయ్యలామే.

౧౬౯ - ౧. [శ్వేతాశ్వతరే, ౬-౨౩.]

యస్య దేవే పరా భక్తిర్యథా దేవే తథా గురౌ ।
తస్యైతే కథితా హ్యర్థాః ప్రకాశన్తే మహాత్మనః ।

౧౭౨ - ౧. [అహిర్బుధ్న్యసంహితై-౩౬-౩౦.]

అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః ।
త్వమేవోపాయభూతో మే భవేతి ప్రార్థనామతిః ।
శరణాగతిరిత్యుక్తా సా దేవేఽస్మిన్ ప్రయుజ్యతామ్ ॥

„ - ౨. [స్తోత్రరత్నే-౨౨.]

న ధర్మనిష్ఠోఽస్మి నచాఽఽత్మవేదీ న భక్తిమాంస్త్వచ్చరణారవిన్దే ।
అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్య త్వత్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే ॥

„ - ౩. [తి-వాయ్, ౬-౧౦-౧౦.]

అకలకిల్లేనిఱైయుమెన్ఱలర్మేల్మఙ్గై యుఱై మార్పా
నికరిల్ పుకళా యులకమ్ మూన్ఱుడైయా యెన్నై యాళ్వానే
నికరిలమరర్ మునిక్కణఙ్గళ్ విరుమ్బుమ్ తిరువేఙ్గడత్తానే
పుకలొన్ఱిల్లా వడియే నున్నడిక్కీళమర్న్దు పుకున్దేనే.

౧౭౪ - ౧. [అమరకోశే, ౧-౧-౨౭.]

లక్ష్మీః పద్మాలయా పద్మా కమలా శ్రీర్హరిప్రియా ।
ఇన్దిరా లోకమాతా మా రమా మఙ్గళదేవతా ।
భార్గవీ లోకజననీ క్షీరసాగరకన్యకా ॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౧౭౪ - ౩. [మహాభాష్యే-ఆహ్ని, ౧-సూ-౧.]

అఇతి భగవతో నారాయణస్య ప్రథమాభిధానమ్;
భగవతో వాచక మకారం ప్రయుఞ్జానేన కిన్నామ మఙ్గళం నకృతమ్॥

౧౭౮ - ౧. [గీతై, ౫-౨౯.]

భోక్తారం యజ్ఞ తపసాం సర్వలోకమహేశ్వరమ్ ।
సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాంశాన్తి మృచ్ఛతి ॥

,, - ౨. [గీతై, ౯-౨౯.]

సమోఽహం సర్వభూతేషు న మే ద్వేష్యోఽస్తి న ప్రియః ।
యే భజన్తి తు మాం భక్త్యా మయి తే తేషుచాఽప్యహమ్ ॥

,, - ౩. [శ్రీగుణరత్నకోశే-౫౨.]

పితేవ త్వత్ప్రేయాౝ జనని పరిపూర్ణాగసి జనే
హితస్రోతోవృత్త్యా భవతిచ కదాచిత్కలుషధీః ।
కిమేతన్నిర్దోషః క ఇహ జగతీతి త్వముచితైః
ఉపాయైర్విస్మార్య స్వజనయసి మాతా తదసి నః ॥

,, - ౪. [గీతై-౧౬-౧౯.]

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్ సంసారేషు నరాధమాన్ ।
క్షిపామ్యజస్ర మశుభానాసురీష్వేవ యోనిషు ॥

,, - ౫. [వరాహపురాణే.]

మద్భక్తం శ్వపచంవాఽపి నిన్దాం కుర్వన్తి యే నరాః ।
పద్మకోటిశతేనాఽపి న క్షమామి వసున్ధరే ॥

౧౭౯ - ౧. [విష్ణుపురాణే, ౧-౯-౧౨౬.]

త్వం మాతా సర్వలోకానాం దేవదేవో హరిః పితా ।
త్వయైతద్విష్ణునాచాఽమ్బ జగద్వ్యాప్తం చరాఽచరమ్ ॥

,, - ౨. [శరణాగతిగద్యే, ౧.]

భగవన్నారాయణాఽభిమతాఽనురూప స్వరూప రూప గుణ విభవైశ్వర్య
శీలాద్యనవధికాతిశయాఽసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణ గుణ గణాం పద్మవనాలయాం

పుటమ్ - సజ్జ్యై.

భగవతీం శ్రియం దేవీం నిత్యాఽనపాయినీం నిరవద్యాం దేవదేవదివ్య మహిషీ మఖిలజగన్మాతర మస్మన్మాతర మశరణ్యశరణ్యా మనన్యశరణ శ్శరణమహం ప్రపద్యే.

౧౪౯ - ౩. [పెరియాళ్వార్ తిరుమొళి, ౨-౨-౩.]

తన్దమ్ మక్కళ్ అళుతు శెన్దాల్ తాయ్మారావార్ తరిక్కిల్లార్
వన్దునిన్ఱేల్ పూశల్ శెయ్య వాళ్వల్ల వాసుతేవా
ఉన్దైయారున్ తిఱత్తరల్లరున్నై నానొన్ఱురప్పమాట్టేన్
నన్దకోపనణి శిఱువా నాన్ శురన్దములై యుణాయే.

„ - ౪. [యజుషి., ౪-౪-౩౭, శ్రీసూక్తే]

ఓమ్ మహాదేవ్యైచ విద్మహే విష్ణుపత్న్యైచ ధీమహి ।
తన్నో లక్ష్మీః ప్రచోదయాత్

„ - ౫. [తి-నె-౧౫.]

కార్వణ్ణమ్ తిరుమేని కణ్ణుమ్ వాయుమ్
కైత్తలముమడియుమ్ కణ్ణయుమ్ కమలవణ్ణమ్
పార్వణ్ణ మడమఙ్గై పత్తర్ పిత్తర్
పనిమలర్ మేల్ పావైక్కుప్ పావమ్ శెయ్ దేన్
ఏర్వణ్ణ వెన్పేదై ఎన్శొల్ కేళాళ్
ఎమ్పెరుమాన్ తిరువరఙ్గ మెఙ్గేయెన్నుమ్
నీర్వణ్ణన్ నీర్మలైక్కే పోవేనెన్నుమ్
ఇతువన్ఱో నిఱైయళిన్దార్ నిఱ్కుమాఱే.

౧౫౦ - ౧. [రా-యు, ౧౧౬-౩౫.]

ఏవముక్తాతు వైదేహీ హనూమన్తం యశస్వినమ్ ।
రాజసంశ్రయ వశ్యానాం కుర్వన్తీనాం పరాజ్ఞయా ।
విధేయానాఞ్చ దాసీనాం కః కుప్యే ద్వానరోత్తమ ॥

„ - ౨. [రా-యు-౧౧౬-౪౪.]

పాపానాంవా శుభానాంవా వధార్హాణాం ప్లవఙ్గమ ।
కార్యం కరుణమార్యేణ న కశ్చిన్నాఽపరాధ్యతి ।

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౧౭౦ - ౩. [౩-తిరువన్దాతి-౩.]

మనత్తుళ్ళాన్ మాకడల్ నీరుళ్ళాన్ మలరాళ్
తనత్తుళ్ళాన్ తణ్డుళాయ్ మార్వన్—శినత్తు
చ్చెరునరుకచ్చెర్ త్తుకన్ద తేజ్గోతవణ్ణన్
వరునరకమ్ తీర్కుమ్ మరున్దు.

,, - ౪. [తి-మొ-౭-౧౦-౧.]

వణ్డార్ పూమామలర్ మజ్గై మణనోక్కు
ముణ్డానే ఉన్నైయుకన్దుకన్దు న్ఱనక్కే
తొణ్డానేర్కు శెయ్కిన్ఱాయ్ శొల్లు నాల్ వేతమ్
కణ్డానే కణ్ణపురత్తురైయమ్మానే.

,, - ౫. [తి-వాయ్-౩-౧౦-౭.]

అల్లలిలిన్బమళవిఱన్దెజ్గు మ్ఱుకమర్ శూళ్ఱోళియన్
అల్లిమలర్ మకళ్ పోకమయక్కుక్కాకియుమ్ నిఱ్కుమమ్మాన్
ఎల్లైయిల్ ఞానత్తన్ ఞానమంఃతే కొణ్డెల్లాక్కరుమజ్గళుమ్ శెయ్
ఎల్లైయిల్ మాయనై క్కణ్ణనై త్తాళ్ పఱ్ఱి యానోర్ తుక్కమిల సే.

౧౭౧ - ౧. [పెరియాళ్వార్ తిరుమొళ్ళి, ౩-౧౦-౭.]

మిన్నొత్తనుణ్ణిడైయాయ్ మెయ్యడియేన్ విణ్ణప్పమ్
పొన్నొత్తమానొన్ఱు పుకున్దినితు విళైయాడ
నిన్నన్బిన్ వళ్ళి నిన్ఱు శిలైపిడిత్తెమ్బిరానేక
ప్పిన్నేయజ్గిలక్కుమణన్ పిరిన్దతు మోరడైయాళమ్.

,, - ౨. [తిరుమొళ్ళి, ౫-౭-౨.]

వాతమామకన్ మఱ్కడమ్ విలజ్గు
మఱ్ఱోర్ శాతియొన్ఱాళ్ళిన్దిలై ఉకన్దు
కాతలాతరమ్ కడలినుమ్ పెరుకచ్చెయ్
తకవినుక్కిల్లై కెమ్మానెన్ఱు
కోతిల్ వాయ్మైయినాయొడుముడనే
యుణ్బనానెన్ఱ ఒణ్ పొరుళెనక్కుమ్

పుటమ్ - సఙ్ఖ్య.

ఆతల్ వేణ్డుమెన్ఱడియిణైయడైన్దేన్
అణిపొழిల్ తిరువరఙ్గత్తమ్మానే॥

౧౨౧ - 3. [3-తిరు-౧౦౦.]

శార్వు నమక్కెన్ఱుమ్ శక్కరత్తాన్ తణ్డుழాయ్
త్తార్ వాழ் వరై మార్పన్ తాన్ ముయఙ్గుమ్—కారార్న్ద
వానమరు మిన్నిమైక్కుమ్ వణ్డామరై నెడుఙ్గణ్
తేనమరుమ్ పూమేల్ తిరు॥

౧౨3 - ౧. [వైకుణ్ఠస్తవే, ౫౯.]

యద్బ్రహ్మకల్పనియుతానుభవేప్యనాశ్యం తత్ కిల్బిషం।
సృజతి జన్తురిహ క్షణార్ధే । ఏవంసదా సకల జన్తుషు।
సాపరాధం క్షామ్యస్యహో తదభిసన్ధివిరామమాత్రాత్॥

౧౨౫-౧ [లక్ష్మీతన్త్రే, ౨౨-౧౪.]

లక్ష్మ్యాసహ హృషీకేశో దేవ్యా కారుణ్యరూపయా।
రక్షక స్సర్వసిద్ధాన్తే వేదాన్తేఽపి చ గీయతే।

,, - ౨. [రా-సున్దర-3౮-3౫.]

స తం నిపతితం భూమౌ శరణ్యశ్శరణాగతమ్।
వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయా పర్యపాలయత్॥

౧౨౭ - ౧ - [పెరియతిరువన్దాది-౫౨]

మాలే పడిచ్చోది మాఱ్ఱేల్ ఇనియునతు
పాలేపోల్ శీరిల్ పழుత్తొழిన్దేన్ — మేలాల్
పిఱప్పిన్మై పెఱ్ఱడిక్కీழ் క్కుఱ్ఱేవలన్ఱు
మఱప్పిన్మై యాన్ వేణ్డుమ్ మాడు॥

,, - ౨. [రా-యుద్ధ, ౧౨ - 3.]

మిత్రభావేన సంప్రాప్తం న త్యజేయం కథఞ్చన।
దోషో యద్యపి తస్య స్యాత్ సతామేతదగర్హితమ్॥

పుటమ్ - పజ్క్తి.

౧౫౭ - ౩. [రా-యుద్ధ, ౧౮-౩౪.]

సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాఽస్మీతిచ యాచతే।
అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ॥

,, - ౪. [తి-వాయ్-౫-౧-౭.]

అమ్మానాழிప్పిరా నవనెవ్విడత్తాన్ యానార్
ఎమ్మా పావియర్కుమ్ వితివాయ్క్కిన్ఱు వాయ్కుమ్ కణ్డీర్
కైమ్మా తున్బోழிత్తాయెన్ఱు కైతలై పూశలిట్టే
మెయ్మ్మాలా యొழிన్దే నెమ్బిరానుమ్ ఎన్మేలానే॥

౧౫౯ - ౧. ౧౭౨-వతు పుటమ్, ౩-ల్ పార్క్కవుమ్.

౧౬౦ - ౧. [గీతై-౧౮-౬౬.]

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ।
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః॥

౧౬౧ - ౧. [౧-తిరువన్దాతి, ౪౪.]

తమరుకన్ద తెవ్వురువ మవ్వురువమ్ తానే
తమరుకన్ద తెప్పేర్ మఱప్పేర్ — తమరుకన్ద
తెవ్వణ్ణమ్ శిన్దిత్తిమైయా తిరుప్పరే
అవ్వణ్ణ మాழிయా నామ్।

౧౬౪ - ౧. [తి-వాయ్, ౮-౩-౬.]

పణియావమరర్ పణివుమ్ పణ్బుమ్ తామేయామ్
అణియారాழிయుమ్ శఙ్గమునేన్దుమవర్కాణ్మిన్
తణియావెన్నోయులకిల్ తవిర్ప్పాన్ తిరునీల
మణియార్ మేనియోడెన్ మనమ్ శూழ వరువారే.

,, - ౨ [తి-వాయ్-౩-౧-౧.]

ముడిచ్చోతియా యునతు ముకచ్చోతి మలర్న్దతువో
అడిచ్చోతి నీనిన్ఱ తామరైయా యలర్న్దతువో
పడిచ్చోతి యాడైయొడుమ్ పల్కలనాయ్ నిన్పైమ్బొన్
కడిచ్చోతికలన్దతువో తిరుమాలే కట్టురైయే.

పుటమ్ - పజ్షైయ్.

౧౯౫ - ౧.   [తిరుమొழி-౧౮-౩.]

నిన్ఱ మా మరుతిఱ్ఱు వీழ్ న్దడన్ద నిన్మలన్ నేమియాన్
ఎన్ఱుమ్ వానవర్ కైతొழுమ్ మిణైత్తామరైయడి యెమ్పిరాన్
కన్ఱి మారి పొழிన్దిడ క్కడిత్తానిరై క్కిడర్ నీక్కువాన్
శెన్ఱు కున్ఱమెడుత్తవన్ తిరువేఙ్గడమడై నెఞ్జమే.

౧౯౬ - ౧.   [తి-వాయ్, ౧-౨-౧౦.]

ఎణ్ పెరుక్కన్నలత్తు ఒణ్ పొరుళీఱిల
వణ్ పుకழ் నారణన్ తిణ్ కழల్ శేరే.

,, - ౨.   [పెరి-తిరు, ౫-౮-౯-౨.]

తన్నడియార్ తిఱత్తకత్తు త్తామరైయాళాకిలుమ్ శిత్తైక్కుమేల్
ఎన్నడియారతు శెయ్యార్ శెయ్తారేల్ నన్ఱుశెయ్తారెన్పర్ పోలుమ్
మన్నుడైయ విపీడణఱ్కాయ్ మతిళిలఙ్గై త్తిశై నోక్కి మలర్క్కణ్ వైత్త
ఎన్నుడైయ తిరువరఙ్గర్క్కన్ఱియుమ్ మఱ్ఱొరువర్క్కాళావరే.

౧౯౭ - ౧.   [౮-తిరు, ౯౨.]

ఎన్ఱు మఱన్దఱియేన్ ఎన్నెఞ్జత్తే వైత్తు
నిన్ఱుమిరున్దుమ్ నెడుమాలై—ఎన్ఱుమ్
తిరువిరున్దమార్పన్ శిరీతరనుక్కాళాయ్
కరువిరున్దనాళ్ ముతలాక్కాప్పు.

౧౯౭ - ౨.   [పెరి-తిరు, ౮-౩-౫.]

పలపల నాழமమ్ శొల్లి ప్పழிత్త శిశుపాలన్ఱన్నై
అలైవలైమై తవిర్త్త వழக నలఙ్గారఞమలై
కులమలై కోలమలై కుళిర్మామలై కొఱ్ఱమలై
నిలమలై నీణ్డమలై తిరుమాలిరుఞ్జోలైయతే.

,, - ౩.   [తి-వాయ్-౭-౫-౩.]

కేట్పార్కళ్ కేశవఞ్ కీర్త్తియల్లాల్ మఱ్ఱుమ్ కేట్పరో
కేట్పార్ శెవిశుడు కీழ్మై వశవుకళే వైయుమ్

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

శేట్పాల్ పఴమ్పకైవన్ శిశుపాలన్ తిరువడి
తాట్పాలడైన్ద తన్మై యఱివారై యఱిన్దుమే.

౧౯౯ - ౧. [శైవే ఎన్బర్ శిలర్, భగవచ్ఛాస్త్రే ఎన్బర్ శిలర్.]

వైకుణ్ఠేతు పరే లోకే శ్రియాసార్థం జగత్పతిః ।
ఆస్తే విష్ణురచిన్త్యాత్మా భక్తైర్భాగవతైస్సహ॥

,, - ౭ [తై-ఆనన్దవ, ౧-౨.

బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్ । తదేషాఽభ్యుక్తా । సత్యం జ్ఞానమనన్తం బ్రహ్మ।
యో వేద నిహితం గుహాయాం పరమే వ్యోమన్ । సోఽశ్నుతే సర్వాన్
కామాన్। సహ బ్రహ్మణా విపశ్చితేతి॥

,, - ౩. "సదాపశ్యన్తి" ఇత్యాది; ౧౫౮-వతు పుటమ్ పార్క్క.

౨౦౨ - ౬ [భారతే, శాన్తిపర్వణి, ౩౧౮-౭౭.]

జ్ఞానాన్మోక్షో జాయతే రాజసింహ నాఽస్త్యజ్ఞానాదేవమాహుర్నరేన్ద్ర ।
తస్మాజ్జ్ఞానంతత్త్వతోఽన్వేషణీయం యేనాఽఽత్మానంమోక్షయేజ్జన్మమృత్యోః॥

,, - ౭ [విష్ణుపురాణే, ౩-౭-౩౩.]

కమలనయన వాసుదేవ విష్ణో ధరణిధరాఽచ్యుత శఙ్ఖచక్రపాణే।
భవ శరణమితీరయన్తి యే వై త్యజ భట దూరతరేణ తానపాపాన్॥

,, - ౩. "అఞ్జలిః పరమా ముద్రా" ఇత్యాది-గారుడే-పూర్వార్ధే ౧౧ - ౨౬-
లుమ్ ఉణ్డు.

౨౦౩ - ౧. [తి-వాయ్-౬-౫-౧౧.]

శిన్దైయాలుమ్ శొల్లాలుమ్ శెయ్కైయినాలుమ్ తేవపిరానైయే
తన్దైతాయెన్ఱడైన్ద వణ్ కురుకూరవర్ శడకోపన్
మున్దైయాయిరత్తుళ్ళివై తొలైవిల్లిమఙ్గలత్తై చొన్న
శెన్దమిழ் పత్తుమ్ వల్లారడిమైశెయ్వార్ తిరుమాలుక్కే.

౨౦౫ - ౧. [లక్ష్మీతన్త్రే, ౧౭-౯౦.]

సకృదేవహి శాస్త్రార్థః కృతోఽయం తారయేన్నరమ్।
ఉపాయాఽపాయసంయోగే నిష్ఠయా హీయతేఽనయా।

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

అపాయసంప్లవే సద్యః ప్రాయశ్చిత్తం సమాచరేత్।
ప్రాయశ్చిత్తిరియం సాఽత్ర యత్పునశ్శరణం వ్రజేత్।
ఉపాయానాముపాయత్వ స్వీకారేప్యేతదేవహి॥

౨౦౫ - ౨. "సకృదేవ" ఇత్యాది, ౧౫౭-వతు పుటమ్, ౩-ల్ పార్క్కవుమ్.

,, - ౩. "పితరం మాతరమ్" ఇత్యాది, ౧౬౪ - వతు పుటమ్, ౧ - ల్ పార్క్కవుమ్.

,, - ౪. [తిరువాయ్మొழி, ౫-౭-౧.]

ఏழை యేతలన్ కీழ்మకనెన్ను
తిరఙ్గి మన్ప్రవర్క్కిన్నరుళ్ శురన్దు
మాழై మాన్ మడ నోక్కియున్ తోழి
ఉమ్బి యెమ్బియెన్ఱొழிన్దిలై ఉకన్దు
తోழన్ నీ యెనక్కిఙ్గొழி యెన్న
శొన్నశొల్ వన్దడియేన్ మనత్తిరున్దిడ
ఆழிవణ్ణ నిన్నడియిణై యడైన్దేన్
అణిపొழிల్ తిరువరఙ్గత్తమ్మానే.

,, - ౫. "అడిక్కీழமర్న్దు" ఇత్యాది, ౧౭౨ - వతు పుటమ్, ౩ - ల్ పార్క్కవుమ్.

౨౦౬ - ౧. [లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౯౨.]

"ప్రాయశ్చిత్తిరియమ్" ఇత్యాది, ౨౦౫ - వతు పుటమ్, ౧ - ల్ పార్క్కవుమ్.

౨౧౫-౧. [రా-అయో, ౩౧-౨.]

స భ్రాతుశ్చరణౌ గాఢం నిపీడ్య రఘునన్దనః।
సీతామువాచాఽతియశా రాఘవఞ్చ మహావ్రతమ్॥

,, - ౨. [రా-ఆరణ్య, ౧౫-౬.]

ఏవముక్తస్తు రామేణ లక్ష్మణస్సంయతాఞ్జలిః।
సీతాసమక్షం కాకుత్స్థమిదం వచనమబ్రవీత్॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౨౧౭ - ౧. ,,సదాపశ్యన్తి'' ఇత్యాది, ౧౫౪-వతు పుటత్తిల్ పార్క్క.

,, - ౨. ,,సోఽశ్నుతే'' ఇత్యాది, ౧౯౯-వతు పుటమ్, ౨-ల్ పార్క్క.

,, - ౩. [తైత్తి-ఆనన్ద, ౭-౧.]

అసద్వా ఇదమగ్రఆసీత్। తతో వై సదజాయత। తదాత్మానం స్వయమకురుత। తస్మాత్తత్సుకృత ముచ్యతఇతి। యద్వైతత్సుకృతమ్। రసో వై సః। రసం హ్యేవాఽయంలబ్ధ్వాఽఽనన్దీభవతి। కో హ్యేవాఽన్యాత్కః ప్రాణ్యాత్। యదేష ఆకాశ ఆనన్దోనస్యాత్। ఏష హ్యేవాఽఽనన్దయాతి.

౨౧౮ - ౧. ,,సర్వమ్'' ఇత్యాది, ౧౫౦-వతు పుటమ్, కడైశియిల్ కాణ్గ.

,, - ౨. ,,సేవా శ్వవృత్తిః'' ఇత్యాది, ౧౫౧-వతు పుటమ్, ముతలిల్ కాణ్గ.

,, - ౪. [విహగేన్ద్రసం,పటలమ్, ౨౪-౧౪; గారుడపు,పూర్వా.౨౨-౨౫.]

వాసుదేవ తరుచ్ఛాయా నాఽతిశీతా నఘర్మదా।
నరకాఙ్గారశమనీ సాకిమర్థం నసేవ్యతే॥

౨౨౦ - ౧. [తై-భృ-౧౦-౫.]

సయఏవంవిత్, అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య, ఏతమన్నమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఏతంప్రాణమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఏతంమనోమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఏతంవిజ్ఞానమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఏతమానన్దమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య, ఇమాల్లోకాన్ కామాన్నీ కామరూప్యనుసఞ్చరన్, ఏతత్సామగాయన్నాస్తే, హా౩వు హా౩వు హా౩వు.

,, - ౨. [భార-శాన్తి-౩౩౭-౪౦.]

ముక్తానాం లక్షణం హ్యేతచ్ఛ్వేత ద్వీపనివాసినామ్।
బద్ధాఞ్జలిపుటా హృష్టా నమఇత్యేవ వాదినః॥

,, - ౫. [స్తోత్రరత్నే, ౪౭.]

భవన్తమేవాఽనుచరన్ నిరన్తరం ప్రశాన్తనిశ్శేష మనోరథాన్తరః।
కదాఽహమైకాన్తికనిత్యకిఙ్కరః ప్రహర్షయిష్యామి సనాథజీవితమ్॥

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౨౨౦ - ౬. [శరణాగతిగద్యే-౬.]

పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికృత పరిపూర్ణాఽనవరత నిత్య విశదతమాఽనన్యప్రయోజనాఽనవధికాతిశయ ప్రియ భగవదనుభవోఽహం తథావిధ భగవదనుభవ జనితాఽనవధికాతిశయ ప్రీతికారితాఽశేషావస్థోచితాఽశేష శేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవాని.

౨౨౪-౧. [తిరుప్పావై, ౨౯.]

శిర్ఱమ్ శిఱుకాలే వన్దున్నై చ్చేవిత్తున్
 పొఱ్ఱామరై యడియే పోఱ్ఱుమ్ పొరుళ్ కేళాయ్
పెఱ్ఱమ్ మేయ్త్తుణ్ణుమ్ కులత్తిల్ పిఱన్దు నీ
 కుఱ్ఱేవలెఙ్గళై క్కొళ్ళామల్ పోకాతు
ఇఱ్ఱైప్పఱైకొళ్వా నన్ఱుకాణ్ కోవిన్దా
 ఎఱ్ఱైక్కుమ్ ఏళ్ఏళ్ పిఱవిక్కుమ్ ఉన్దన్నోడు
ఉఱ్ఱోమేయావోమ్ ఉనక్కే నామాట్చేయ్వోమ్
 మఱ్ఱైనఙ్గామఙ్గళ్ మాఱ్ఱేలో రెమ్బావాయ్.

,, - ౨. [శరణాగతిగద్యే-౮.]

మనోవాక్కాయై రనాదికాలప్రవృత్తాఽనన్తాఽకృత్యకరణ కృత్యాకరణ భగవదపచార భాగవతాపచారాఽసహ్యాపచారరూప నానావిధాఽనన్తాఽపచారా నారబ్ధకార్యానారబ్ధకార్యాన్ కృతాన్ క్రియమాణాన్ కరిష్యమాణాంశ్చ సర్వాన శేషతః క్షమస్వ॥ అనాదికాలప్రవృత్త విపరీత జ్ఞానమాత్మవిషయం కృత్స్నజగద్విషయఞ్చ విపరీతవృత్తఞ్చాఽశేషవిషయ మద్యాఽపి వర్తమానం వర్తిష్యమాణఞ్చ సర్వం క్షమస్వ॥మదీయాఽనాది కర్మప్రవాహప్రవృత్తాం భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీం విపరీతజ్ఞానజననీం స్వవిషయాయాశ్చ భోగ్యబుద్ధేర్జననీం దేహేన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణ చాఽవస్థితాం దైవీం గుణమయీం మాయాం దాసభూత శ్శరణాగతోఽస్మి । తవాఽస్మి దాసఇతి వక్తారం మాం తారయ

పుటమ్ - సఙ్ఖ్యై.

౨౨౪ - ౩. [తి-వాయ్, ౨-౯-౪.]

ఎనక్కే యాట్చెయ్యెక్కాలత్తు మెన్ఱెన్
మనక్కే వన్దిడై వీడిన్ఱి మన్ని
త్తనక్కేయాక వెనై క్కొళ్ళు మీతే
ఎనక్కే కణ్ణనై యాన్ కొళ్ శిఱప్పే.

౨౨౬ - ౧. [తి-వాయ్, ౯-౩-౪.]

మరున్దే నఙ్గళ్ పోకమకిఴ్చ్చిక్కెన్ఱు
పెరున్దేవర్ కుఴాఙ్గళ్ పితఱ్ఱుమ్ పిరాన్
కరున్దేవ నెమ్మాన్ కణ్ణన్ విణ్ణులకమ్
తరున్దేవనై చ్చోరేల్ కణ్డాయ్ మనమే.

౨౨౭-౧. ‘‘నమఇత్యేవ’’ ఇత్యాది, ౨౨౦-వతు పుటమ్, ౨-ల్ పార్క్క.

తిరుమన్త్రార్థమ్ ద్వయప్రకరణత్తిన్
ప్రమాణత్తిరట్టు ముడిన్దతు.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పిళ్ళైలోకాచార్యర్ తిరువడికళేశరణమ్.

ముముక్షుప్పడి చరమశ్లోకప్రకరణత్తిన్

వ్యాఖ్యానావతారికై.

అవతారికై:—మధ్యమరహస్యమాన ద్వయత్తినుడైయ వర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్, అతిల్ పూర్వవాక్యత్తిల్ చొల్లుకిఱ ఉపాయ వరణమ్ సర్వేశ్వరన్ తానేవిధిక్కైయాలే తదభిమతమెన్నుమత్తైయుమ్, వరణాఙ్గమాన సాధనాన్తర పరిత్యాగత్తైయుమ్, వరణత్తిల్ సాధనత్వ బుద్ధి రాహిత్యత్తైయుమ్, శాబ్దమాకపూర్వార్థత్తాలే ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్,ఉత్తరవాక్యత్తిల్ చొల్లుకిఱ కైఙ్కర్యత్తుక్కు పూర్వభావియాన ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకల పాపవిమోచనత్తైయుమ్ ఉత్తరార్థత్తాలే శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్ ద్వయత్తుక్కు వివరణమాయ్,

---

అరుమ్బదవిళక్కమ్.

ద్వయ వివరణమాన ఇరణ్డామ్ ప్రకరణత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ చరమశ్లోక వివరణమాన చరమ ప్రకరణత్తుక్కు వ్యాఖ్యాన మరుళిచ్చెయ్వతాక ఉపక్రమిక్కిఱార్ (మధ్యమరహస్యమాన) ఇత్యాదియాల్. అతిలెన్నతు-ద్వయత్తిలెన్నపడి. ఉపాయవరణమెన్నతు - ‹‹చరణౌ శరణం ప్రపద్యే›› ఎన్గిఱ ఉపాయ వరణ మెన్నపడి. తానేవిధిక్కైయాలే యెన్నతు - భక్తియైప్పోలే వేదపురుషనైయిట్టు విధిక్కైయన్నిక్కే విభవరూపేణ అవతరిత్తు తానే విధిక్కైయాలే యెన్నపడి. ఇత్తాల్ (౧) ‹‹రామో ద్విర్నాఽభిభాషతే›› ఎన్గిఱ తాన్ వేదమ్పోలే అధికారానుగుణమాక ఉపాయవిధానమ్ పణ్ణమాట్టాతే అవస్థైవేదపురుషనైక్కొణ్డు విధిత్తు (౨)‹‹నమే మోఘం వచో భవేత్››ఎన్గిఱ అమోఘమాన ఉపాయత్తై త్తానే విధిత్తానెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకిఱతు. శాబ్దమాకవెన్నతు-వ్యక్తమాకవెన్నపడి. శాబ్దమాకవెన్నతు-ద్వయత్తిల్

---

(౧) రా-అయో-౧౮-౩౦. (౨)

పఞ్చమ వేదసారభూతగీతోపనిషత్తాత్పర్యమాయ్, చరమరహస్యమా యిరున్దుళ్ళ చరమశ్లోకత్తినుడైయవర్థత్తై సంశయవిపర్యయమఱవరుళిచ్చెయ్ కిఱార్.

పోలే ద్వివచనబలత్తాలుమ్ నమః పదార్థమాన అహఙ్కారమమకార నివృత్తిబలత్తాలుమ్ నిక్కే «సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకమ్-సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి» ఎన్నిఱ శబ్దశక్తియాలేయెన్నపడి. పఞ్చమవేదమెన్నతు-(౧) «భారతః పఞ్చమో వేదః» ఎన్గిఱపడియే పఞ్చమవేదమాన భారతమెన్నపడి. సారభూతవెన్నతు-అన్ద పఞ్చమవేదమాన మహాభారతసారార్థ ప్రకాశకమానవెన్నపడి. గీతోపనిషత్తెన్నతు - గీతైయాకిఱ ఉపనిషత్తెన్నపడి. తాత్పర్యమాయెన్నతు - తాత్పర్యార్థప్రకాశకమాయెన్నపడి. సంశయ విపర్యయమఱ వెన్నతు - ఇఙ్గు త్యాజ్యమాకచ్చొల్లుకిఱ ధర్మఙ్గళ్ ప్రాయశ్చిత్తరూప ధర్మమో? విహితధర్మమో? ప్రవృత్తిరూప ధర్మమో? నివృత్తిరూప ధర్మమో? సిద్ధధర్మమో? ఎన్నిఱ సంశయముమ్, ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్, అనువాదమో? విధిమో? త్యాగన్దాన్ స్వరూపత్యాగమో? బుద్ధిత్యాగమో? ప్రతిపత్తిత్యాగమో? వరణవిషయమాన ఈశ్వరన్ అగ్నీన్ద్రాది దేవతాన్తర్యామియో? విలక్షణ విగ్రహయుక్తనో? వరణమ్ ఉపాయమో? అధికారమో? ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరన్ సర్వపాపవిమోచనశక్తనో? అశక్తనో? పాపవిమోచనన్దాన్ యావత్పాపవిమోచనమో? యత్కిఞ్చిత్పాపవిమోచనమో? కిఞ్చిన్న్యూనసర్వపాపవిమోచనమో? పాపవిమోచకత్వన్దాన్ సద్వారకమో? అద్వారకమో? శోకనివృత్తిదాన్ ఉభయప్రయత్నసాధ్యమో? తదేకప్రయత్నసాధ్యమో? ఎన్గిఱ సంశయముమ్, ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్ కేవలాఽననుష్ఠానరూపత్యాగమ్, అతు తన్నిలుమ్ నిషిద్ధనివృత్తిరూప ధర్మత్తుక్కుమ్ త్యాగమాకైయాల్, నిషిద్ధప్రవృత్తియుమ్ శేరుమ్, శరణవరణము ముపాయమ్, ఈశ్వరనుముపాయమ్, పాపనివృత్తియిలుమ్ ఉత్తరాఘత్తిల్ ప్రామాదికత్తుక్కే ఉపాయనాశ్యత్వమ్, బుద్ధిపూర్వఙ్గళుక్కు అనుభవనాశ్యత్వముమ్ ప్రాయశ్చిత్తనాశ్యత్వముమ్, ఇవన్ నిర్భరనాకిల్ నిర్భయనాకలామెన్గిఱ విపర్యయముమ్ అఱుమ్పడి యెన్నపడి. అరుళిచ్చెయ్ కిఱారెన్నతు - ఇప్ప్రకరణత్తాలే అరుళిచ్చెయ్ కిఱారెన్నపడి.

---

(౧)

ఇతిలర్థమ్ కేట్కైక్కాకవిఱే ఎమ్బెరుమానార్ పతినెట్టు పర్యాయమ్ తిరుక్కోట్టియూర్ నమ్బిపక్కలెళ్ళున్దరుళిర్ ఱు. నమ్బిదాముమ్ ఇతిలర్థత్తినుడైయగౌరవత్తైయుమ్ ఇతుక్కధికారి కళిల్లామైయైయుమ్ వార్త్తిఱే, ఇవరుడైయ ఆస్తిక్యాదర పరీక్షార్థమాకవుమ్ పల కాల్ నడన్దు తువళప్పణ్ణి శూన్యుఱవుకొణ్డు మాసోపవాసఙ్గొణ్డు

ఇశ్లోకార్థత్తినుడైయ గౌరవత్తై ఎల్లార్ నెఞ్జిలుమ్ పడుత్తుకైక్కాక ఇవర్డు ఐతిహ్యజ్ఞై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలర్థమ్‌యాది). ఇతిలెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. అర్థమెన్ఱతు - సర్వధర్మ పరిత్యాగ పూర్వకమాక ఎమ్బెరుమానైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకైయాకిఱ ఇవ్వర్థమెన్ఱపడి. పర్యాయమెన్ఱతు - ఆవృత్తియెన్ఱపడి. నమ్బితాముమెన్ఱతు - ఆనృశంస్య ప్రధానరాన నమ్బియుమెన్ఱపడి. అన్ఱిక్కే ఆళవన్దారాలే ‹‹నీర్ ఇవరైయావ్యాప్తప్ప చరమశ్లోకార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్యుమ్›› ఎన్ఱు నియమిక్కప్పట్ట నమ్బితాముమెన్ఱపడియాకవుమామ్. ఇవైయిరణ్డుమ్, ఎమ్బెరుమానారపేక్షిత్తపోతే యరుళిచ్చెయ్కైక్కు హేతువాయిరుక్కవెన్ఱు కరుత్తు. ఇవరుడైయ వెన్ఱతు-ఎమ్బెరుమానారుడైయ వెన్ఱపడి. ఆస్తిక్యాదర పరీక్షార్థమాక వెన్ఱతు-తామరుళిచ్చెయ్యప్పుకకిఱ అర్థత్తిల్ ప్రామాణికత్వబుద్ధియుమ్. ఇతు తిమక్కువేణుమెన్గిఱ ప్రీతియుమివర్కు ఉణ్డో? ఇల్లైయో? ఎన్ఱు పరీక్షైక్కాక వెన్ఱపడి. ఆళవన్దారాలే (౧) ‹‹ఆముతల్వనివన్›› ఎన్ఱభిమానిక్కప్పట్ట ఇవరైయుమ్ సాప పరీక్షిక్కవేణుమోవెన్నిల్? సర్వజ్ఞరైయుమ్ ‹‹ఎత్తిఱమ్›› ఎన్ఱు మయఙ్గప్పణ్ణుమ్ విషయమాకైయాల్, ఇశ్లోకార్థ విషయత్తిల్ ప్రీతి ఇవరైయుమ్ పరిక్షిక్కైయిలే మూట్టిఱ్ఱు. తువళప్పణ్ణియెన్ఱతు - వాడుమ్బడిపణ్ణియెన్ఱపడి. శూన్యుఱవుకొణ్డెన్ఱతు - అత్తరఙ్గసమ్బన్ధియాక్కియెన్ఱపడి. మాసోపవాసఙ్గొణ్డెన్ఱతు-ఒరుమాసముపవాసఙ్గొణ్డెన్ఱపడి. అతావతు - పతినెట్టునాళ్ ఓరోరుకబళమాకవుణ్డైత్తు భుజిక్కైయుమ్, పతినెట్టునాళ్ ఓరోరుకబళమాక ఎల్లాక్కొణ్డు భుజిక్కైయుమ్. ఎమ్బెరుమానారై మాసోపవాసమ్ కొళ్ళవిడలుమ్, ఎమ్బెరుమానారైయిరువిత్తు అఙ్గాన్ మాసోపవా

(౧) తి-వాయ్-౭-౯-౩,

అరుమైప్పడుత్తి యరుళిచ్చెయ్‌తరుళిన్ఱు.

నిష్కృష్టసత్వనిష్ఠనాయ్, పరమాత్మని రక్తనాయ్, అపర మాత్మని వైరాగ్యముడైయనాయ్, ప్రమాణ పరతన్త్రనాయ్,

---

సమ్ కొళ్ళక్కైయాలే, అవరే ఆర్త్యాలై మాసోపవాసమ్ కొణ్డవరాక వరుళిచ్చెయ్‌తతు. అరుమైప్పడుత్తి యెన్నతు - దుర్లభమాక్కి యెన్నపడి.

ఇశ్శ్లోకార్థ శ్రవణానుష్ఠానఙ్గళుక్కు అధికారి దౌర్లభ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (నిష్కృష్ట సత్వనిష్ఠనాయిత్యాదియాల్). నిష్కృష్ట సత్వనిష్ఠనాయెన్నతు-శుద్ధసత్వనిష్ఠనాయెన్నపడి. ఇత్తాల్, జ్ఞాన జనక సామగ్రీ పౌష్కల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. జ్ఞానమ్ నిత్యమేయాకిలుమ్ జ్ఞానవికాసకత్వముణ్డిఱే సత్వగుణత్తుక్కు; (౧) *సత్వాత్సఞ్జాయతే జ్ఞానమిఱే. సఞ్జాయతే యెన్నతు - ప్రకాశతే యెన్నపడి. ఇత్తాల్, అవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన శాస్త్రమ్ మిశ్రసత్వాధికారమాయ్ భక్త్యాద్యుపాయ ప్రతిపాదకమాయ్, నిష్కృష్టవేషత్తిలే నోక్కాన ఇశ్శ్లోకమ్ శుద్ధసత్వాధికారమాకైయాలే పరస్పరవిరోధమిల్లై. ఎమ్బెరుమానార్ తాముమ్ తిరుక్కోట్టియూర్‌నమ్బి శ్రీపాదత్తైచ్చెన్ఱు దణ్డన్ సమర్పిత్తు, ,,జీయా ! సకల వేదాన్త విరుద్ధమాయ్ చరమశ్లోక ప్రతిపాద్యమాయిరుప్పతొరు ఉపాయముణ్డో,,ఎన్ఱు కేట్క, నమ్బియుమ్ ,,ప్రవర్తక ధర్మఙ్గళుక్కుమ్ నివర్తక ధర్మఙ్గళుక్కు మధికారిభేదేన పరస్పర విరోధమిల్లామైయై క్కణ్డీరే, అతుపోలే శుద్ధసత్వ మిశ్రసత్వాధికారిభేద ముణ్డాకైయాల్ పరస్పరవిరోధమిల్లైయెన్ఱరుళిచ్చెయ్‌తార్. ,,ఇతుక్కు వేదాన్తఙ్గళోడే సంవాదముణ్డో?,, ఎన్నిల్; ,,భక్తివిధాయకఙ్గళాన వేదాన్తఙ్గళోడు సంవాదమిల్లైయేయాకిలుమ్, సకల వేద వేదాన్తఙ్గళుక్కు ముత్పత్తిస్థానమాయ్ తైత్తిరీయోపనిషత్సిద్ధమాన విష్ణుగాయత్రియిలే ముతలిలోతప్పడుకిఱ నారాయణాష్టాక్షరియిల్ నమశ్శబ్దత్తోడే కాణుమితుక్కు సంవాదమ్,, ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్‌తార్. సత్వగుణ కార్యమాన జ్ఞానమ్ సాత్విక దేవతా విషయత్తిల్ ప్రీతిజనకమాకైయాలే (పరమాత్మని రక్తనాయ్) ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. అతు తానే రాజస తామస విషయఙ్గళిలే వైరాగ్యజనకమాకైయాలే (అపరమాత్మని వైరాగ్యముడైయనాయ్) ఎన్గిఱార్. అన్ఱిక్కే, పరమాత్మవిషయరాగన్దానే అపరమాత్మవిషయ వైరాగ్యసమ్పాదకమాకైయాలే అత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱారాకవుమామ్. (ప్రమాణ పరతన్త్ర) నాయెన్నతు - పరమాత్మని రక్తనాకైయాలే అవనుడైయ

---

(౧) గీ-౧౪-౧౭.

భగవద్వైభవమ్ శ్రుతమానాల్ అతు ఉపపన్నమెన్నుమ్బడియాన
విస్రమ్భ బాహుళ్యముడైయనాయ్, ఆస్తికాగ్రేసరనాయిరుప్పానొరు
వనుణ్డాకిల్ అవన్ ఇన్దశ్లోకార్థ శ్రవణానుష్ఠానత్తుక్కు అధికారి.
ఆకైయాలే అధికారిదుర్లభత్వత్తాలుమ్, అర్థగౌరవత్తాలుమ్,

ముఖమలర్త్తి కుక్కుమప్పాన త్యాజ్యోపాదేయఙ్గళై ఉళ్ళపడి యఱివిక్కుమ్ శాస్త్రప్రవర
త్తివాయెన్నపడి. భగవద్వైభవమ్ శ్రుతమానాలెన్నతు- (౧) ‹‹దురాచారోపి›› ఇత్యా
దికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే-ఎప్పేర్ప్పట్ట పాపికళైయుమ్ నిర్దుష్టనాక్కుకైయాకిఱ భగవ
ద్వైభవమ్ శ్రుతమానాలెన్నపడి. అన్నిక్కే, సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు తన్నైయే
ఉపాయమాక పఱ్ఱిన అధికారియై సర్వపాపఙ్గళ్ నిన్ఱుమ్ విడువిత్తు స్వప్రాప్తియై
పణ్ణిక్కొడుక్కుమెన్గిఱ వైభవమ్ శ్రుతమానాల్ ‹‹అతు సర్వశక్తిక్కు త్తకుమ్››
ఎన్నుమ్బడియాన వెన్నపడియాకవుమామ్. విస్రమ్భ బాహుళ్యముడైయనాయెన్నతు-
‹‹ఇతు తప్పాతు›› ఎన్గిఱ విశ్వాసాతిశయముడైయనాయెన్నపడి. ‹‹ఉణ్డాకిల్›› ఎన్ఱు
యద్వాలిఙ్గితమాయరుళిచ్చెయ్కైయాలే అధికారి దౌర్లభ్యమ్ తోన్ఱుకిఱతు. ఉక్తత్తై
హేతువాక్కి పూర్వాచార్యర్కళ్ ఇత్తైయనైత్తుక్కొణ్డు పోన్దమైయై యరుళిచ్చెయ్
కిఱార్ (ఆకైయాలే యిత్యాదియాల్). ఆకైయాలే యెన్నతు-అధికారి కిడైయామై
యాలే యెన్నపడి. ‹‹ఆకైయాలే››ఎన్నవనన్తరమ్ ‹‹అధికారి దుర్లభత్వత్తాలుమ్››ఎన్నతు
పునరుక్తమన్ఱో వెన్నిల్; - అన్ఱు; - అధికారియుణ్డాయిరుక్క క్కిడైయామైయై
చ్చొల్లుకై యన్నిక్కే అధికారియిల్లామైయాలే కిడైయామైయై చ్చొల్లుకైయాలే.
అన్నిక్కే, అనువాదమాకవుమామ్. అర్థగౌరవత్తాలుమెన్నతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళై
ప్పోలే స్వస్వరూపసిద్ధియిలుమ్ కార్యసిద్ధియిలుమ్ చేతనేశ్వరసాపేక్షమన్నియే,
సర్వనిరపేక్షమాయ్ సిద్ధమాయ్ సర్వశక్తమాయ్ ఇశ్శ్లోకప్రతిపాద్యార్థమాన ఉపా
యత్తినుడైయ గౌరవత్తాలుమెన్నపడి. అధికారికళ్ కిడైయామైక్కు అర్థత్తై మఱైత్తు
క్కొణ్డు పోరుకైక్కు హేతువాకలామ్, అర్థగౌరవమ్ అర్థత్తై మఱైత్తుక్కొళ్ళుకైక్కు
హేతువామోవెన్నిల్; -ఆమ్; -అనధికారికళుక్కు ఉపదేశిక్కై మన్త్రపరిభవమామా
ప్పోలే అతి నర్థత్తై ఉపదేశిక్కైయుమ్ మన్త్రపరిభవమిఱే; ఆకైయాలే అర్థగౌరవ

---

(౧) సాత్వతసం-౧౩-౨౩.

ఇత్తై వెళియిడాతే మత్తై త్తుక్కొణ్డు పోన్దార్కళ్ ఎమ్పెరుమానార్క్కు మున్బుళ్ళార్.

సంసారికళ్ దుర్గతికణ్డు పొఱుక్కమాట్టాతపడి కృపైకరై పుర ష్షైరుక్కైయాలే అర్థత్తిన్ శీర్మైపారాతే అనర్థత్తైయేపార్త్తు వెళి యిట్టరుళినార్ ఎమ్పెరుమానార్.

అప్పడి ఉపదేశిత్తు విషయికమాత్రమన్ఱిక్కే ఇవ్వర్థత్తై ఎల్లారు మఱిన్దు ఉజ్జీవిక్కవేణుమెన్ను మ్ పరమకృపైయాలేయిఱే ఇతుతన్నై ప్పల ప్రబన్ధఙ్గళిలుమ్ సఙ్గ్రహవిస్తరరూపేణ ఇవరరుళిచ్చెయ్‌తతు.

మమ్ అర్థత్తై మఱైత్తుక్కొణ్డు పోరుకైయిలే హేతు. ఇత్తైయెన్ఱతు-ఇచ్చరమశ్లోకా ర్థత్తై యెన్ఱపడి. మున్బుళ్ళారెన్ఱతు - నాథ యామునాదికళై.

అక, పూర్వాచార్యర్కళ్ చరమశ్లోకార్థత్తై వెళియిడామైక్కు హేతు-అధి కారికళ్ కిడైయామైయుమ్, అర్థగౌరవము మెన్ఱతాయిత్తు.

ఇని, ఎమ్పెరుమానార్ ఆస్తిక్యాऽऽదరపరీక్షాదికళిన్ఱిక్కే సర్వర్క్కుమిశ్లో కార్థత్తై యుపదేశిత్తమైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (సంసారికళిత్యాది యాల్). కృపైకరై పురష్షైరతు - కృపైమేలిట్టన్నపడి. కృపై తమక్కు వశ్య మాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే తామ్ కృపావశ్యరాయిరుక్కై. శీర్మైయెన్ఱతు - సిద్ధత్వాది గౌరవమెన్ఱపడి. అనర్థత్తైయే పార్త్తెన్ఱతు - సంసారికళ్ పడుమ్ దుఃఖత్తైయే పార్ త్తెన్నపడి. ఎమ్పెరుమానార్ వెళియిట్టరుళినారెన్ఱరుళిచ్చెయ్యామల్ ‘‘వెళియిట్టరుళి నారెమ్పెరుమానార్’’ ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్‌తతు - శ్లోకార్థత్తై వెళియిట్టరుళిన వన్నరమ్ తిరుక్కోట్టియూర్ నమ్బి ఇవరుడైయ పరసమృద్ధిక్కు ఉకన్దు ‘‘ఎమ్పెరుమానార్’’ ఎన్ఱు తిరునామమ్ శాత్తుకైయాలే.

ఇవ్వర్థత్తై ఉపదేశిత్తమాత్రమన్ఱిక్కే పిన్బుళ్ళారెల్లారుమఱిన్దు ఉజ్జీవిక్కుమ్బడి ఇవ్వర్థవిషయమాక ప్రబన్ధఙ్గళైయు మిట్టరుళినారెన్ఱరుళి చ్చెయ్‌కిఱార్ (అప్పడి యిత్యాదియాల్). అప్పడియెన్ఱతు - కృపాపరవశరాయెన్ఱపడి. కీழ் ఎమ్పెరుమానా రెన్ఱరుళిచ్చెయ్‌తతు - ఎమ్పెరుమానార్ తిరువడికళై సాక్షాత్తాకవుమ్ పరమ్పరై యాకవుమాశ్రయిత్తు అవర్ తిరువుళ్ళత్తై ప్పిన్శెన్ఱు ఇవ్వర్థత్తై ఉపదేశిత్తుమ్ ప్రబన్ధి త్తిరుక్కుమ్ పోన్ద ఆచార్యర్కళుక్కుముపలక్షణమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ముముక్షుప్పడి చరమశ్లోక ప్రకరణమ్.

—oo❀oo—

మూ.— ౧౮౮. కీర్తై శిలఉపాయ విశేషఙ్గళై

మఱ్ఱుళ్ళ ప్రబన్ధఙ్గళెల్లా వఱ్ఱిలుమ్బోలన్ఱిక్కే, శ్రీబాలర్కళుక్కు మధికరిక్కలామ్పడి తెరియవరుళిచ్చెయ్‌తతు, ఇప్ప్రబన్ధత్తిలే యిఱే.

౧౮౮. ఇతిల్ ప్రథమత్తిలే ఇన్ద శ్లోకార్థత్తినుడైయ గౌరవత్తై ఎల్లారుడైయ నెఞ్జిలుమ్ పడుత్తుకైక్కాక ఇతుతనక్కు చరమశ్లోకమెన్ఱు తిరునామమాకైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (కీర్తైశిలఉపాయ విశేషఙ్గళై) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు-ఇన్దశ్లోకత్తుక్కు కీర్తై అనేకాఽ

ఇని ఇప్ప్రబన్ధవైలక్షణ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (మఱ్ఱుళ్ళవిత్యాదియాల్). మఱ్ఱుళ్ళవెన్ఱతు-ఇప్ప్రబన్ధత్తుక్కు వేఱుపట్టవైకళాయ్ ప్రబన్ధ ప్రతిపాద్యార్థ ప్రతిపాదకఙ్గళాయుళ్ళవెన్ఱపడి. ఎల్లావఱ్ఱిలుమెన్ఱతు-ఎల్లాప్రబన్ధత్తిలుమెన్ఱపడి. తెళియవెన్ఱతు - విశదమాక వెన్ఱపడి. ఇప్ప్రబన్ధత్తిలేయిఱే యెన్ఱతు-ఇమ్ముముక్షుప్పడియాకిఱ ప్రబన్ధత్తిలేయిఱే యెన్ఱపడి.

౧౮౮. ఇప్ప్రకరణావతారికై (ఇతిలిత్యాది). ఇతిలెన్ఱతు-ఇప్ప్రకరణత్తిలెన్ఱపడి. ప్రథమత్తిలేయెన్ఱతు-ఉపక్రమత్తిలెన్ఱపడి, మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీర్తై యెన్ఱతు - ఇన్ద చరమశ్లోకత్తుక్కు కీర్తి పతినెట్టధ్యాయిత్తిలుమెన్ఱపడి, శిలవెన్ఱతు-అనాదరోక్తి, ఉపాయవిశేషఙ్గళైయెన్ఱతు - ఉపాయఙ్గళైయుమ్ ఉపాయవిశేషఙ్గళైయుమెన్ఱపడి. అవైయావన - కర్మజ్ఞానాదికళుమ్, అవతారరహస్యజ్ఞానాదికళుమ్, అన్ఱిక్కే, ‟విశిష్యన్త ఇతి - విశేషాః, ఉపాయేషువిశేషాః - ఉపాయవిశేషాః” ఎన్ఱు విగ్రహమాయ్, ఉపాయఙ్గళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు అతిశయితమాన ఉపాయఙ్గళై యెన్ఱపడి యాకవుమామ్. అతావతు - దృష్టఫలసాధనఙ్గళాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే మోక్షఫలసాధనఙ్గళాయిరుక్కై. అన్ఱిక్కే, ‟శేషాః నభవన్తీతి - విశేషాః, ఉపాయేషువిశేషాః - ఉపాయవిశేషాః” ఎన్ఱు సమాసమాయ్, ఉపాయఙ్గళిల్ ప్రధానఙ్గళాన ఉపాయఙ్గళై యెన్ఱపడియాకవుమామ్. అతావతు - అఙ్గోపాయఙ్గళా

మూ.—ఉపదేశిక్క; అవై దుశ్శకఙ్గళైన్నుమ్ స్వరూపవిరోధికళైన్నుమ్

ధ్యాయఙ్గళిలే, కర్మజ్ఞానాదికళాన శిలఉపాయ విశేషఙ్గళై స్వప్రాప్తిలక్షణ మోక్షసాధనమాకవిస్తరేణ ఉపదేశిత్తరుళక్కేట్టు, కాయక్లేశరూపమాకైయాలుమ్, ఇన్ద్రియజయమరితాకైయాలుమ్, † సాధనమాక చిరకాలమ్ సాధిక్కవేణ్డియిరుక్కైయాలుమ్, అవై అనుష్ఠిక్క అశక్యఙ్గళైన్నుమ్, స్వశరీరత్వ కథనాదికళాలే ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట పరతన్త్రమాన స్వరూపత్తుక్కు స్వయత్నరూపఙ్గళాన ఇవై విరోధికళైన్నుమ్ బుద్ధియిరుక్కైయన్నిక్కే ప్రధానోపాయఙ్గళాయిరుక్కై. స్వప్రాప్తి లక్షణవెన్నతు స్వప్రాప్తియాకిఅ వెన్నపడి.

ఇని ఉక్తోపాయఙ్గళినుడైయ దుష్కరత్వహేతుక్కళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కాయక్లేశేత్యాదియాల్). అరితాకైయాలుమెన్నతు- దుష్కరమాకైయాలుమెన్నపడి. సాధనమాకవెన్నతు - సాధనత్వేనవెన్నపడి. ఇవన్ సాధనమెన్ఱు నినైప్పిడాతపోతు అవై అసాధనఙ్గళాయిరుక్కుమాకైయాలే ‹‹సాధనమాక›› ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్, ఇత్తాల్, ఇవఱ్ఱుక్కు అసాధనత్వమేనిలైనిన్ఱ ఆకారమ్, సాధనత్వమ్ చేతనబుద్ధ్యావనతెన్ఱతాయ్త్తు. ఆనాల్ వేదపురుషన్ విధిప్పానెన్నెన్నిల్, శాస్త్ర విశ్వాసత్తుక్కాకశ్యేనయాగత్తై విధిత్తాప్పోలే, స్వరూపవిశ్వాసత్తుక్కాక ‹‹స్వయత్నత్తాలే ఫలసిద్ధి›› ఎన్ఱిరుక్కుమిచ్చేతనన్ బుద్ధియాలే భక్తియై సాధనమాక విధిత్తాన్. చిరకాలమెన్నతు - బహుకాల మెన్నపడి. అతావతు - ప్రారబ్ధకర్మావసానత్తళవు మెన్నపడి.

స్వరూప విరోధిత్వహేతుక్కళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (స్వశరీరత్వేత్యాదియాల్). ‘‘కథనాదికళాలే’’ ఎన్ఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే - స్వధార్యత్వ స్వవ్యాప్యత్వ స్వశేషత్వాదికథనత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇవైయాయ్త్తు పారతన్త్ర్యహేతుక్కళ్. పరతన్త్రమాన స్వరూపత్తుక్కెన్ఱతు - పరతన్త్రమాన ఆత్మావినుడైయ పారతన్త్ర్యమాకిఅ స్వరూపత్తుక్కెన్నపడి. స్వయత్నరూపఙ్గళానవెన్ఱతు - స్వాభిమతసిద్ధ్యర్థమ్ ఇచ్చేతననాలే సాధనమాక వనుష్ఠిక్కప్పడుమతాన వెన్నపడి. స్వరూపవిరోధికళైన్ఱు మెన్నతు-దుశ్శకఙ్గళాన మాత్రమన్నిక్కే స్వరూపవిరోధికళైన్ఱు మెన్నపడి.

† (పా) సావధానమాక.

మూ.— నినైత్తు శోకావిష్టనాన అర్జుననైక్కుఱిత్తు అవనుడైయ శోకనివృత్త్యర్థమాక "ఇని ఇతుక్కవ్వారు కిల్లై" ఎన్నలామ్పడియాన చరమోపాయత్తై యరుళి

పణ్ణి, "ఇవఱ్ఱాలే ఎమ్బెరుమానై ప్పెఱవేణ్బతొన్ఱిల్లై, ఇనిఇష్టనైప్పో మిత్తనైయాకాతే" ఎన్గిఱ శోకత్తాలే ఆవిష్టనాన అర్జుననైక్కుఱిత్తు, అవనుడైయ అన్దశోకమ్ పోక్కైక్కాక సుశకత్వత్తాలుమ్ స్వరూపాను రూపత్తైయాలుమ్ "ఇనిఇతుక్కు మేలిల్లై" ఎన్నుమ్పడియాన చరమ

ఇవఱ్ఱాలే యెన్గతు - దుశ్శకఙ్గళుమాయ్ స్వరూపవిరోధికఙ్గళుమాన ఇక్కర్మజ్ఞాన భక్త్యాదికళాలే యెన్ఱపడి. పెఱవేణ్బతెన్ఱతు - లభిక్కైయెన్బతెన్ఱపడి. పెఱుకైయి ల్లైయెన్ఱరుళిచ్చెయ్యాతే "పెఱవేణ్బతొన్ఱిల్లై" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కైయాలే, ఇవఱ్ఱు క్కు సాధనత్వమిల్లై, సాధనమెన్గిఱ శొల్లుక్కు విషయమాయిరుక్కైయు మిల్లై యెన్ఱతాయిత్తు. సాధనమాకామల్ సాధనమెన్గిఱ శొల్లుక్కు విషయమ్మ్పో వెన్నిల్, శుక్తి రజతమల్లావిడిలుమ్ రజతబుద్ధివిషయమాకిఱతిఱే. ఇత్తాల్, ఇవై ఉపాయమెన్ఱ భ్రమిక్కైక్కుక్కూడ విషయమన్ఱెన్గిఱతు. ఇనియెన్ఱతు - ఉక్తఙ్గ ళాన సాధనఙ్గళ్ దుష్కరఙ్గళుమాయ్ స్వరూప విరుద్ధఙ్గళుమా యిరుక్కైయా లుమ్, సుకరముమాయ్ స్వరూపానురూపమాన సాధనమల్లామైయాలుమ్ ఇనిమే లెన్ఱపడి. ఇష్టనైప్పో మిత్తనైయాకాతే యెన్గిఱ వెన్ఱతు - ఇష్టనైప్పో మిత్తనైయన్ఱో వెన్గిఱ వెన్ఱపడి. "ఇష్టనైప్పోమిత్తనై" ఎన్నైయాలే, ఫలసిద్ధియిల్లామైయిల్ సంశయ మిల్లై యెన్గిఱతు. ఇత్తనైయెన్ఱతు-ఇష్టమాత్రమెన్ఱపడి. శారిమైచ్చొల్లాకవుమామ్. ఆవిష్టనాన వెన్ఱతు - మికవుమ్ వ్యాప్తనానవెన్ఱపడి. అన్దశోకమెన్ఱతు-కర్మాద్యు పాయఙ్గళుడైయ దుశ్శకత్వాదినిబన్ధనమాయుమ్ సుశకముమాయుమ్ స్వరూపాను రూపమాన ఉపాయమల్లామైయాలుమ్ వరుమ్ శోకమెన్ఱపడి. ఇని ఇతుక్కవ్వారు కిల్లై యెన్నుమ్పడియాన వెన్ఱతు - సుశకముమాయ్ స్వరూపానురూపమాన ఇవ్వు పాయమ్ సిద్ధిత్తవనన్తరమ్ భక్తికళ్ మేలే ఇతు ఇరున్దాపోలే ఇతుక్కు మేలిల్లైయెన్ఱు శొల్లుమ్పడియాన వెన్ఱపడి.

మూ.— చ్చేయ్ కై యాలే చరమశ్లోకమెన్ఱు ఇతుక్కు ప్పేరా యిరుక్కిఱతు.

౧౫౯. ఇతిల్, పూర్వార్ధత్తాలే అధికారికృత్యత్తై యరుళి చ్చెయ్ కిఱార్, ఉత్తరార్ధత్తాలే ఉపాయకృత్యత్తై

మాన ఉపాయత్తై యరుళిచ్చెయ్ కై యాలే "చరమశ్లోకమ్" ఎన్ఱు ఇతుక్కు త్తిరునామమాయిరుక్కిఱతెన్నై.

౧౬౯. ఇని, ఇశ్శ్లోకత్తుక్కు వాక్యార్థ మరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఇతిల్ పూర్వార్ధత్తాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి; అతావతు-అర్ధద్వయాత్మకమాన ఇన్దశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధత్తాలే, ఇవ్వుపాయత్తుక్కు అధికారియానవన్ శెయ్యుమంశత్తై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్, ఉత్తరార్ధత్తాలే, ఉపాయభూత

౧౬౯. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-ఇశ్శ్లోకత్తుక్కు చరమశ్లోకమెన్ఱు తిరునామముణ్డాకైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇన్దశ్లోకత్తిలెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. ఇవ్వుపాయత్తుక్కెన్ఱతు - ఇప్పడిప్పట్ట ఉపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. శెయ్యుమంశత్తై యెన్ఱతు - అధికారసిద్ధ్యర్థమాక చ్చెయ్యుమంశత్తై యెన్ఱపడి. సర్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకమాక అవనైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱినవనుక్కిఱే ఆకిఞ్చన్యాఽనన్యగతిత్వఙ్గళుళ్ళతు; ఆకిఞ్చన్యమావతు - ఉపాయాన్తరశూన్యత్వమ్. అతు ఉపాయాన్తరసమ్బన్ధమ్ కిడక్కిల్ సిద్ధియామైయాలే, ఆకిఞ్చన్యసిద్ధిక్కాక ఉపాయాన్తరఙ్గళై విడవేణుమ్; సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టాలుమ్ అవనైయేఉపాయమాక ప్పఱ్ఱాతవనుక్కు అనన్యగతిత్వమ్ సిద్ధియామైయాలే, అనన్యగతిత్వమ్ సిద్ధిక్కైక్కాక అవనైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱవేణుమ్; సర్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకమాక అవనైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱినాలుమ్ స్వీకారత్తిలుపాయత్వ ప్రతిపత్తి నడైయాడిఱ్ఱాకిల్ ఉపాయాన్తరశూన్యత్వమాకిఱ ఆకిఞ్చన్యమ్ సిద్ధియాతు, ఆకైయాల్ స్వీకారత్తిలుపాయత్వబుద్ధియుమ్ కழియవేణుమ్; ఆకైయిఱే "మామేకమ్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తతు. ఉపాయభూతనాన తానెన్ఱతు-ఇచ్చేతననిడత్తిల్ తానుపాయమాకైక్కు అధికారమాన

మూ॰.—   యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౧౯౦. అధికారిక్కు-క్కృత్యమావతు-ఉపాయ పరిగ్రహమ్.

౧౯౧. అత్తై సాఙ్గమాక విధిక్కి-ఱార్.

నాన తాన్ ఇవనుక్కు-చ్చెయ్యు మంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱానెన్గై.

౧౯౦. అధికారికృత్యమావతే తెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అధికారిక్కు- కృత్యమావతు-ఉపాయపరిగ్రహమ్) ఎన్ఱు. అతావతు- అధికారియానవనుక్కు- ఇఙ్గు శెయ్యత్తక్కతు ఇవ్వుపాయత్తై స్వీకరిక్కై-యెన్గై.

౧౯౧. ఆనాల్, అవ్వళవై విధియాతే ఉపాయాన్తరపరిత్యాగమ్ శొల్లువా నెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అత్తై సాఙ్గమాక విధిక్కి-ఱార్) ఎన్ఱు. అతావతు, - అన్ద ఉపాయస్వీకారత్తై ఉపాయాన్తర పరిత్యాగమాకిఱ అఙ్గత్తోడేకూడ విధిక్కి-ఱానెన్గై.

(౧) "ప్రక్షాళ్య పాదావాచామేత్ స్నాత్వా విధివదర్చయేత్। స్థిత్వాఽర్ఘ్యం భానవే దద్యాత్ ధ్యాత్వా దేవం జపేన్మనుమ్" ఎన్ఱు- ఆచమనాదికళుక్కు- అఙ్గమాకచ్చొన్న పాదప్రక్షాళనాదికళైయొత్తియ

ఆకిఞ్చన్యాఽనన్యగతిత్వజ్ఞ స్వీకృతపుష్పు ఉపాయమాక [illegible]
ఇవనుక్కు-చ్చెయ్యుమంశత్తై యెన్ఱతు - తన్నైయే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱిన ఇచ్చేతననుక్కు- చ్చెయ్యుమ్ సర్వపాపవిమోచన పూర్వకమాన శోకాపనోదనత్తై యెన్ఱపడి.

౧౯౦. మేలుక్క-వతారిక్కై (అధికారికృత్యమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వీకరిక్కై-యెన్ఱతు - ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కై-యెన్ఱపడి.

౧౯౧. మేలుక్క-వతారిక్కై (అనాలిత్యాది). అనాలెన్ఱతు - అధికారికృత్యమ్ ఉపాయపరిగ్రహమానాలెన్ఱపడి. అవ్వళవై యెన్ఱతు - ఉపాయపరిగ్రహమాత్రత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

ఇని ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ త్యాగమ్ అనువాదమో? వైధమో? ఎన్గిఱ సంశయత్తిల్ త్యాగమ్ వైధమెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ప్రక్షాళ్యేత్యాదియాలే). పాదప్రక్షాళనాఽఽచమనాదికళిలే ఒన్ఱు అఙ్గమాయుమ్, ఒన్ఱుఅఙ్గియాయుమ్, ఇరణ్డుమ్ వైధ

(౧)

అన్నై అనుష్ఠిక్కవొణ్ణాతాప్పోలే, ఇఙ్గుమ్ ల్యబన్తపదత్తాలే అఙ్గమాక్క చ్చొల్లుకిఱ ఉపాయాన్తరత్యాగత్తై యొఴియ స్వీకారమనుపపన్న మెన్నుమిడమ్ సిద్ధమిఱే. ఆకైయాల్ "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య స్థిత శ్చేత్" ఎన్ఱు - దుష్కరత్వబుద్ధియాలే స్వతః ప్రాప్తమాన ఉపాయాన్తర పరిత్యాగత్తై అనువదిత్తు, సిద్ధోపాయస్వీకారత్తై విధిక్కిఱ తెన్గిఱ అనువాదపక్షమయుక్తమెన్ఱతాయిత్తు.

మాపోలే, ఇఙ్గుమ్ ఉపాయాన్తరత్యాగమ్ అఙ్గమాయుమ్, సిద్ధోపాయపరిగ్రహమ్ అఙ్గియాయుమ్ వైధమాకైయాలే, అఙ్గానుష్ఠానమిల్లాతపోతు అఙ్గి స్వరూపసిద్ధియిల్లామైయాలే పాదప్రక్షాళనాదికళైయొఴియ ఆచమనాదికళనుష్ఠిక్కవొణ్ణాతాప్పోలే ఉపాయాన్తరత్యాగమిల్లాతపోతు ఉపాయస్వీకారమ్ కూడామైయాలే త్యాగమ్ అఙ్గతయా విధేయమెన్నుమిడమ్ సిద్ధమ్. అనువాదపక్షత్తై అనువదిత్తు ప్పరిహరిక్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు - పాదప్రక్షాళనాఽఽచమనాదికళైప్పోలే త్యాగ స్వీకారఙ్గళిరణ్డుమ్ వైధమాకైయాలే ఎన్ఱపడి. అనువాదపక్షత్తిల్ ఉపాయాన్తరత్యాగమ్ స్వీకారత్తుక్కు అఙ్గమాకామైయాలే, ఆకిఞ్చన్యాధికారమ్ కులైయుమ్. అతెఙ్ఙనేయెన్నిల్, - "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ చొల్లుకిఱ సర్వధర్మ పరిత్యాగమ్ అనువాదమెన్గిఱపక్షత్తిల్ ఇన్త శ్లోకత్తిల్ "స్థితః" "చేత్" ఎన్గిఱ ఇరణ్డుపదము మిల్లామైయాలే అధ్యాహారదోషముమ్, అతు తన్నిల్ పదద్వయాధ్యాహారదోషముమ్, ఉపాయాన్తరత్యాగమ్ స్వీకారాఙ్గమాయ్ వైధమాయ్ వన్దతన్ఱిక్కే స్వతః ప్రాప్తమాకైయాలే అవఘాతస్వేదమ్పోలే స్వీకారాఙ్గమాకమాట్టామైయాలే, త్యాగస్వీకారఙ్గళుక్కు అఙ్గాఙ్గిభావభఙ్గమాకైయాలే, త్యాగపూర్వకమ్ స్వీకారమెన్గిఱ నియమభఙ్గముమాకైయాలే, ప్రపత్తి అకిఞ్చనాధికారికై యెన్గిఱ నియమభఙ్గముమాకైయాలే, ఉపాయాన్తరత్యాగమిన్ఱియిలే సిద్ధోపాయపరిగ్రహమ్ పణ్ణక్కూడుకైయాలే, సిద్ధోపాయత్తినుడైయ నైరపేక్ష్యభఙ్గముమ్, (౧) "అథ పాతకభీతస్త్వం సర్వభావేన భారత। విముక్తాఽన్యసమారమ్భో నారాయణపరో భవ" ఎన్ఱు త్యాగ స్వీకారఙ్గళిరణ్డైయుమ్ విధిక్కిఱ ధర్మదేవతావచనవిరోధముమ్ ప్రసఙ్గిక్కుమ్; ఆకైయాలే త్యాగమ్ వైధమెన్ఱే కొళ్ళవేణుమ్.

(౧) విష్ణుధ-౬౬-౨౭.

సూ.—౧౯౨. రాగప్రాప్తమాన ఉపాయన్దానే వైధమానాల్

౧౯౨. ఆనాల్, సుశకత్వాదికళాలే రాగప్రాప్తమాన ఇతుక్కు విధితాన్ వేణుమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (రాగప్రాప్తమాన) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - భోగ్యతైయాలే రాగప్రాప్తమాన క్షీరత్తై పిత్తరోగత్తుక్కు మరున్దాకక్కొడుక్కచ్చొల్లి విధిత్తాల్ శీఘ్రమాక క్కైక్కొళ్ళుకై కూడలామాపోలే, ఉపాయాన్తరఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ ఇతుక్కుణ్డాన వైలక్షణ్యత్తాలే, చేతననుడైయ రాగతః ప్రాప్తమా

అనువాదపక్షత్తిలుమ్ ప్రపత్తి అశక్తాధికారికైయాకైయాలే ఉక్తదోషఙ్గళొన్ఱు మిల్లైయేయెన్నిల్; - ప్రపత్తి అశక్తాధికారికై యెన్గిఱ నియమమ్ కాణామైయాలుమ్, అప్పడియాకిల్ ప్రపత్తిక్కు సర్వాధికారత్వ నియమమ్ కులైకైయాలుమ్, అజ్ఞరుమ్ భక్తరుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై అశక్తియాలే విట్టార్కళేయాకిలుమ్, జ్ఞానాధికర్ శక్తరాయిరున్దే అనన్యశరణత్వమాకిఱ స్వరూపవిరోధికళెన్ఱు అఱిన్దే ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టు చ్చరణమ్ పుకురుకైయాలుమ్, ప్రాప్యరుచి తలైయెడుత్తు విలమ్బాక్షమత్తైయాలే శరణమ్ పుకురుమవర్కళుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టే శరణమ్ పుకురుకైయాలుమ్, ప్రపత్తి అశక్తాధికారికైయుమన్ఱు. ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్ అనువాదముమన్ఱు. ప్రపత్తియుమ్ సర్వాధికారికై; తదఙ్గమాన త్యాగముమ్ వైధమెన్ఱతాయ్త్తు.

౧౯౨. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు-త్యాగమ్ స్వీకారాఙ్గతయా వైధమానాలెన్నపడి. ««సుశకత్వాదికళాలే»» ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే స్వరూపానురూపత్వత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. రాగప్రాప్తమాన ఇతుక్కెన్ఱతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళుడైయ దుశ్శకత్వాదికళై అనుసన్ధిత్తు, ««సుశకముమాయ్ స్వరూపానురూపమాయిరుప్పతోరు ఉపాయముణ్డాకిల్ అతైప్పఱ్ఱలామ్»» ఎన్ఱు రాగతః ప్రాప్తమాన ఇవ్వుపాయత్తుక్కెన్నపడి. విధితాన్ వేణుమోవెన్ఱతు - అప్రాప్తార్థత్తిలే విధియాకైయాలే రాగప్రాప్తమాన ఇవ్వుపాయత్తుక్కు విధివేణ్డావేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కైక్కొళ్ళుకై కెన్ఱతు-పరిగ్రహిక్కై కెన్నపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు-ప్రపత్త్యుపాయత్తుక్కెన్నపడి. వైలక్షణ్యత్తాలేయెన్ఱతు - సుశకత్వాదికళాలే యెన్నపడి. అక

మూ.— కడుకపరిగ్రహిక్కైక్కడలాయిరుక్కుమిత్తే.

౧౯౩. ఇతిల్ పూర్వార్ధమ్ ఆఱుపదమ్.

౧౯౪. “సర్వధర్మాన్”.

౧౯౫. ఎల్లాధర్మఙ్గళైయుమ్.

యిరున్దుళ్ళ ఉపాయన్దానే “ఇత్తైస్వీకరి” ఎన్నుమ్ విధిప్రయుక్తము నాల్ శీఘ్రమాక స్వీకరిక్కైక్కడలాయిరుక్కుమిత్తేయెన్నై.

౧౯౩. ఇని, ఇతుక్కు ప్రతిపదమ్ అర్థ మరుళిచ్చెయ్వతాక, పూర్వార్ధపదసఙ్ఖ్యైయై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిల్ పూర్వార్ధమాఱు పదమ్) ఎన్ఱు.

౧౯౪. అతిల్ ప్రథమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (సర్వధర్మాన్) ఎన్ఱు.

౧౯౫. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎల్లాధర్మఙ్గళైయుమ్)ఎన్ఱు.

౧౯౬. అతుతాన్, ధర్మముమ్ బహువచనముమ్ సర్వశబ్దము

ఉపాయమ్ వైధమిన్ఱిక్కే రాగప్రాప్తమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, విధ్యాచారఙ్గళ్ ప్రవర్తకఙ్గళాకైయాలే ఇఙ్గుత్తై విధి శీఘ్రమ్ ఉపాయత్తిలే మూట్టుమెన్ఱతాయ్త్తు.

౧౯౩. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది).ఇనియెన్ఱతు-చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధోత్తరార్ధఙ్గళుక్కు మహావాక్యార్థమరుళిచ్చెయ్తు, అధికారికృత్యమ్ ఇన్నతెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్తు, అతు సాఙ్గమెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్తు, ఉపాయమ్ రాగప్రాప్తమాకిలుమ్ విధివేణుమెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తుక్కెన్ఱపడి.

౧౯౪. మేలుక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అతిలెన్ఱతు -అవ్వాఱుపదత్తిలెన్ఱపడి.

౧౯౫. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - “సర్వధర్మాన్” ఎన్ఱపదత్తుక్కెన్ఱపడి.

౧౯౬. మేలుక్కవతారికై (అతుతానిత్యాది). అతుతానెన్ఱతు- సర్వధర్మశబ్దా

మూ.—౧౯౬. ధర్మమావతు - ఫలసాధనమా యిరుక్కుమతు.

౧౯౭. ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ ధర్మశబ్దమ్, దృష్టఫలసాధనఙ్గళై చ్చొల్లుకైయన్ఱిక్కే, మోక్షఫలసాధనఙ్గళై చ్చొల్లు కిఱతు.

మాయ్, త్రిప్రకారముమాయిరుక్కైయాలే ఇవ్వాన్ఱుక్కుమర్థ మరుళిచ్చెయ్వతాక ప్రథమమ్ ధర్మలక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ధర్మమావతు ఫలసాధనమాయిరుక్కుమతు) ఎన్ఱు.

౧౯౭. ధర్మశబ్దమ్ దృష్టఫలసాధనత్తిలుమ్ వ్యాప్తమాకైయాల్ అత్తైవ్యావర్తిక్కిఱార్ (ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ ధర్మశబ్దమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - పూర్వోపాయఙ్గళ్ తన్నై ఉపదేశిక్కిఱ పోతే దృష్ట ఫలసాధనఙ్గళ్ వ్యావృత్తఙ్గళాకైయాలుమ్ మోక్షోపాయఙ్గళై ఉప దేశిత్తువరుకిఱ ప్రకరణ మాకైయాలుమ్ ఇవ్విడత్తిల్ శొల్లుకిఱధర్మ శబ్దమ్, పుత్రపశ్వన్నాద్యైహికమాయుమ్, స్వర్గాద్యాముష్మిక మాయు మిరుక్కుళ్ళ దృష్టఫలఙ్గళుక్కు సాధనఙ్గళానవఱ్ఱై చ్చొల్లుకై యన్ఱిక్కే భగవత్ప్రాప్తిరూపమాన మోక్షఫలత్తుక్కు సాధనమా యుళ్ళవఱ్ఱై చ్చొల్లుకిఱతెన్నై.

నెన్నపడి. ఇవ్వాన్ఱుక్కుమెన్నసు - ధర్మశబ్దత్తుక్కుమ్ బహువచనత్తుక్కుమ్ సర్వ శబ్దత్తుక్కుమెన్నపడి. ప్రథమ మెన్నతు-ప్రథమత్తిలేయెన్నపడి. ధర్మలక్షణత్తైయెన్నతు- ధర్మస్వరూపత్తైయెన్నపడి. (ధర్మమావతిత్యాది). ఇత్తాల్ ధర్మఙ్గళుక్కు స్వరూపమ్- సాధనత్వమెన్నతాయిత్తు. ఇప్పోతు ధర్మస్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱతు - మేల్ సర్వధర్మఙ్గళుక్కు స్వరూపత్యాగమ్ శొల్లుకైక్కాక.

౧౯౭. మేలుక్కవతారికై(ధర్మశబ్దమిత్యాది). దృష్టఫలసాధనఙ్గళిలుమెన్నతు-పశు పుత్రాది దృష్టఫలసాధనఙ్గళిలుమెన్నపడి. ఇతు ఐశ్వర్య కైవల్య సాధనఙ్గళుక్కెల్లా ముపలక్షణమ్. వ్యాప్తమాకైయాలేయెన్నతు- స్వవాచ్యత్వసమ్బన్ధేన వ్యాపిత్తిరుక్కై యాలేయెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పూర్వోపాయఙ్గళ్ తన్నైయెన్నతు- కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ తన్నైయెన్నపడి.

మూ.—౧౯౬. ధర్మమావతు - ఫలసాధనమా యిరుక్కుమతు.

౧౯౭. ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ ధర్మశబ్దమ్, దృష్టఫలసాధనఙ్గళై చ్చొల్లుకైయన్ఱిక్కే, మోక్షఫలసాధనఙ్గళై చ్చొల్లు కిఱతు.

మాయ్, త్రిప్రకారముమాయిరుక్కైయాలే ఇప్పొరున్నుక్కుమర్థ మరుళిచ్చెయ్వతాక ప్రథమమ్ ధర్మలక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (ధర్మమావతు ఫలసాధనమాయిరుక్కుమతు) ఎన్ఱు.

౧౯౭. ధర్మశబ్దమ్ దృష్టఫలసాధనత్తిలుమ్ వ్యాప్తమాకైయాల్ అత్తైవ్యావర్తిక్కిఱార్ (ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ ధర్మశబ్దమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - పూర్వోపాయఙ్గళ్ తన్నై ఉపదేశిక్కిఱ పోతే దృష్ట ఫలసాధనఙ్గళ్ వ్యావృత్తఙ్గళాకైయాలుమ్ మోక్షోపాయఙ్గళై ఉప దేశిత్తువరుకిఱ ప్రకరణ మాకైయాలుమ్ ఇవ్విడత్తిల్ శొల్లుకిఱధర్మ శబ్దమ్, పుత్ర పశ్వన్నాద్యైహికమాయుమ్, స్వర్గాద్యాముష్మిక మాయు మిరున్దుళ్ళ దృష్టఫలఙ్గళుక్కు సాధనఙ్గళానవర్ఱైచ్చొల్లుకై యన్ఱిక్కే భగవత్ప్రాప్తిరూపమాన మోక్షఫలత్తుక్కు సాధనమా యుళ్ళవర్ఱైచ్చొల్లుకిఱతెన్నై.

నెన్ఱపడి. ఇప్పొరుళుక్కెన్ఱతు - ధర్మశబ్దత్తుక్కుమ్ బహువచనత్తుక్కుమ్ సర్వ శబ్దత్తుక్కుమెన్ఱపడి. ప్రథమమెన్ఱతు-ప్రథమత్తిలేయెన్ఱపడి. ధర్మలక్షణత్తైయెన్ఱతు-ధర్మస్వరూపత్తైయెన్ఱపడి. (ధర్మమావతిత్యాది). ఇత్తాల్ ధర్మఙ్గళుక్కు స్వరూపమ్-సాధనత్వమెన్ఱతాయ్త్తు. ఇప్పోతు ధర్మస్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱతు - మేల్ సర్వధర్మఙ్గళుక్కు స్వరూపత్యాగమ్ శొల్లుకైక్కాక.

౧౯౭. మేలుక్కవతారికై(ధర్మశబ్దమిత్యాది). దృష్టఫలసాధనఙ్గళిలుమెన్ఱతు-పశు పుత్రాది దృష్టఫలసాధనఙ్గళిలుమెన్ఱపడి. ఇతు ఐశ్వర్య కైవల్య సాధనఙ్గళుక్కెల్లా ముపలక్షణమ్. వ్యాప్తమాకైయాలేయెన్ఱతు- స్వవాచ్యత్వసమ్బన్ధేన వ్యాపిత్తిరుక్కై యాలేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పూర్వోపాయఙ్గళ్ తన్నైయెన్ఱతు-కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ తన్నైయెన్ఱపడి.

మూ.— అవతార రహస్యజ్ఞానమ్, పురుషోత్తమ విద్యై,
సాధనమాక ఉక్తమాన కర్మయోగముమ్,(౧)‘‘సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే’’ (౨)‘‘నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే। జ్ఞానాగ్ని స్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా’’ ఎన్ఱు శొల్లప్పట్ట కర్మసాధ్యమాన జ్ఞానయోగముమ్(౩)‘‘భక్త్యాత్వనన్యయా శక్యః’’(౪) ‘‘మన్మనాభవ మద్భక్తః’’ఇత్యాదికళాలే శొల్లప్పట్ట కర్మజ్ఞానసహాకృతమాన భక్తియోగ ముమాకిఱ ఇవ్వైయుమ్, (౫)‘‘జన్మకర్మచ మే దివ్యం ఏవంయో వేత్తి తత్వతః। త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతిమామేతిసోఽర్జున’’ ఎన్ఱు-విరోధి నివృత్తిపూర్వకమాన భగవత్ప్రాప్తిక్కు-సాధనమాక-చ్చొల్లప్పట్టఅవతారరహస్యజ్ఞానమ్,(౬)‘‘ఏతద్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్స్యాత్ కృతకృత్యశ్చభారత’’ ఎన్ఱు-అభిమతఫలలాభత్తాలే కృత

కర్మయోగమ్ ప్రధానసాధనమామ్బోతు జ్ఞానభక్తికళిరణ్డుమ్ ఉత్తరాఙ్గమాయిరుక్కుమ్. సర్వమెన్ఱతు-సమస్తవిధమానవెన్ఱపడి. అఖిలమెన్ఱతు-ఒన్ఱుకుఱైయామలెన్ఱపడి. ‘‘జ్ఞానేపరిసమాప్యతే’’ఎన్ఱతు-జ్ఞానయోగత్తిలే ముకియుమెన్ఱపడి.అతావతు-రజస్తమో నివృత్తిద్వారా జ్ఞానయోగత్తై ఉణ్డాక్కుమ్. పవిత్రమెన్ఱతు - ‘‘పావయతీతి - పవిత్రమ్’’ఎన్ఱాయ్, పరిశుద్ధికరమెన్ఱపడి. సర్వకర్మాణి ఎన్ఱతు-మోక్ష ప్రతిబన్ధకఙ్గళాన సర్వసుకృత దుష్కృతఙ్గళై యెన్ఱపడి. తథా ఎన్ఱతు- కర్మయోగమ్బోలే యెన్ఱపడి. అనన్యయా ఎన్ఱతు-అనన్యవిషయయా ఎన్ఱపడి. సహాకృతమాన వెన్ఱతు - సహాయవత్తాన వెన్ఱపడి. జ్ఞానయోగమ్ ప్రధానసాధనమానపోతు కర్మయోగమ్ పూర్వాఙ్గమాయ్, భక్తియోగమ్ ఉత్తరాఙ్గమాయిరుక్కుమ్, భక్తియోగమ్ ప్రధానసాధనమామ్బోతు కర్మజ్ఞానఙ్గళిరణ్డుమ్ పూర్వాఙ్గమాయిరుక్కుమ్. ఇమ్మూన్ఱుక్కుమ్, మేల్ శొల్లప్పడుకిఱ అవతార రహస్యజ్ఞానాదికళ్ అఙ్గమాయిరుప్పన. దివ్యమ్ ఎన్ఱతు-శ్రేయస్కర మెన్ఱపడి. ఏతత్ ఎన్ఱతు - ఇన్ద పురుషోత్తమవిద్యైయై యెన్ఱపడి కృతకృత్యశ్చ ఎన్ఱతు - ఇప్పురుషోత్తమవిద్యైయై అఱియవే భగవత్ప్రాప్తి సాధనఙ్గళాక

(౧) గీ-౪-౩౩. (౨) గీ-౪-౩౮. (౩) గీ-౧౧-౫౪.
(౪) గీ-౯-౩౪. (౫) గీ-౪-౯. (౬) గీ-౧౫-౨౦.

మూ.— దేశవాసమ్, తిరునామసఙ్కీర్తనమ్, తిరువిళక్కెరిక్కై, తిరుమాలై యెడుక్కై తుడక్కమాన ఉపాయ బుద్ధ్యా శెయ్యుమవైయుమ్.

వ్యా— ఇన్ను మెన్గిఱ పురుషోత్తమవిద్యై,(౧)"దేశోఽయం సర్వకామధుక్" ఎన్ఱు - సర్వకామ ఫలప్రదమాక చ్చొల్లుకిఱ పుణ్యక్షేత్రవాసమ్, (౨)"సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా యాతి బ్రహ్మ సనాతనమ్" ఎన్ఱు-సర్వపాప విమోచన పూర్వకమాన భగవత్ప్రాప్తియై ఫలమాకచ్చొల్లుకిఱ తిరునామ సఙ్కీర్తనమ్,(౩)"ఘృతేనవాఽథ తైలేన దీపం యో జ్వాలయేన్నరః। విష్ణవే విధివద్భక్త్యా తస్య పుణ్యఫలం శృణు। విహాయ సకలం పాపం సహస్రాదిత్యసన్నిభః। జ్యోతిష్మతా విమానేన విష్ణులోకే మహీయతే" ఎన్ఱు - పాపనివృత్తి పూర్వకమాన భగవత్ప్రాప్తిక్కు సాధనమాక చ్చొల్లప్పడుకిఱ తిరువిళక్కెరిక్కై, అప్పడివిరోధినివృత్తి పూర్వక భగవత్ప్రాప్తి సాధనమాకచ్చొల్లప్పడుమ్ తిరుమాలై యెడుక్కై ముతలాక సాధన బుద్ధ్యా శెయ్యప్పడుమవైయుమెన్గై.

చ్చెయ్యవేణ్డుమవై యెల్లావఱ్ఱైయుమ్ శెయ్తు తలైక్కట్టినవనెన్ఱపడి. చకారమ్ ఏవకారార్థమాయ్, ఇని ఇవనుక్కు భగవత్ప్రాప్తి సాధనఙ్గళి లనుష్ఠేయాంశమిల్లై యెన్గిఱతు. సర్వకామధుక్ ఎన్ఱతు - ఐశ్వర్య కైవల్య భగవత్ప్రాప్తికళాకిఱ అపేక్షితఙ్గళై యెల్లామ్ శురక్కు మెన్ఱపడి. సర్వకామఙ్గళిలే మోక్షము మన్తర్గతమిఱే. సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా ఎన్ఱతు - సమస్తమాన పాపత్తిల్ నిన్ఱుమ్ విడప్పట్టవనాయ్, అత ఏవ పరిశుద్ధజ్ఞానముడైయనాయెన్నపడి విష్ణులోకే మహీయతే ఎన్ఱతు - విష్ణులోకత్తిలే అఙ్గుళ్ళారాలే కొణ్డాడప్పడువరెన్ఱపడి. అప్పడి యెన్ఱతు - దీపారోపణమ్బోలే యెన్ఱపడి. తిరుమాలై యెడుక్కై యెన్ఱాఁసు-తిరుమాలై కట్టి సమర్పిక్కై యెన్ఱపడి. సాధన బుద్ధ్యా శెయ్యుమవైయు మెన్ఱతు-సాధనాఙ్గమాక చ్చెయ్యుమవై యన్ఱిక్కే ప్రధాన సాధనమాక చ్చెయ్యుమవైయు మెన్ఱపడి. ఇఙ్గుత్తై చకారమ్ కర్మజ్ఞానాదికళోడే సముచ్చయిక్కిఱతు "కర్మజ్ఞాన భక్తియోగఙ్గళుమ్ ఉపాయబుద్ధ్యా శెయ్యుమవైయుమ్" ఎన్ఱు సముచ్చయమాక వరుకిచ్చెయ్కైయాలే, కర్మజ్ఞాన భక్తికళోపాతి

(౧) గారుడ-శ్రీరఙ్గమా-౧౦. (౨) భార-అను ౧౪౯-౧౩౧.
(౩) నారసింహపు-౩౩-౨౬.

మూ.—౨౦౦. సర్వశబ్దత్తాలే అవ్వవ సాధనవిశేషఙ్గళై అనుష్ఠిక్కు
మిడత్తిల్ అవఱ్ఱుక్కు యోగ్యతాపాదకఙ్గళాన
నిత్యకర్మఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు.

౨౦౦. ఇని, సర్వశబ్దార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వశబ్దత్తాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ధర్మ విశేషణమాన సర్వశబ్దత్తాలే బహువచనోక్తమాన అవ్వోసాధనవిశేషఙ్గళై అనుష్ఠిక్కుమిడత్తిల్, (౧) "సన్ధ్యాహీనోఽశుచిర్నిత్య మనర్హ స్సర్వకర్మసు" ఎన్గిఱపడియే అయోగ్యనాకామల్ తన్నై అనుష్ఠిక్కైయాలే అవఱ్ఱుక్కు యోగ్యనాకైయైయుణ్డాక్కిక్కొడుక్కుమ్ సన్ధ్యావన్దనపఞ్చమహాయజ్ఞాదికళాన నిత్యకర్మఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతెన్నై.

అవతారరహస్యజ్ఞానాదికళుమ్ ప్రధానసాధన మెన్ఱరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు, అవతారరహస్యజ్ఞానాదికళ్ కర్మజ్ఞాన భక్తియోగఙ్గళుక్కు అఙ్గఙ్గళాయ్, స్వయమ్ ప్రధానసాధనఙ్గళాయుమే యిరుప్పన. కర్మ జ్ఞాన భక్తియోగఙ్గళ్ అధికృతాధికారఙ్గళ్, అవతారరహస్యజ్ఞానాదికళ్ సర్వాధికారఙ్గళ్. ఇతిల్ పురుషోత్తమవిద్యై అధికృతాధికారమేయాకిలుమ్ అత్తై సర్వాధికారఙ్గళానవఱ్ఱోడే సహపఠిత్తతు ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కు అఙ్గమాయిరుక్కైయిలుమ్ త్యాజ్యమాకైయిలుమ్ సామ్యత్తైప్పఱ్ఱ.

౨౦౦. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - బహువచనార్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతీత్యాది). ధర్మవిశేషణమాన వెన్ఱతు-ధర్మశబ్దవిశేషణమాన వెన్ఱపడి. అవ్వోవెన్ఱతు - అన్నన వెన్ఱపడి. సాధనవిశేషఙ్గళై యెన్ఱతు-కర్మజ్ఞానభక్తికళై యెన్ఱపడి. అవఱ్ఱుక్కెన్ఱతు-కర్మజ్ఞాన భక్తికళుక్కెన్ఱపడి. "సన్ధ్యాహీనః" ఇత్యాదిక్కు-తత్తద్వర్ణోచిత నిత్యకర్మ విహీనన్ ఉక్తసాధనానుష్ఠాన యోగ్యనల్లెన్ఱు పొరుళ్. ఇత్తాల్, అవతారరహస్యజ్ఞా — — — — ఙ్గళుక్కు తత్తద్వర్ణాశ్రమోచిత నిత్యకర్మానుష్ఠానమ్ యోగ్యతాపాదక మన్ఱెన్ఱు — — త్తు. పఞ్చమహాయజ్ఞాదికళాన వెన్ఱతు-బ్రహ్మయజ్ఞాది పఞ్చమహాయజ్ఞఙ్గళుమ్ వైశ్వదేవము మెన్ఱపడి.

(౧) దక్షస్మృతి.

మూ.—౨౦౧. ఆక, శ్రుతి స్మృతి చోదితఙ్గళాయ్ నిత్య నైమిత్తికాదిరూపఙ్గళాన కర్మయోగాద్యుపాయఙ్గళెన్నపడి.

౨౦౧. ఉక్తత్తైనిగమిక్కిఱార్ (ఆక) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు-ఆక క్కీఴ్చ్చొన్న ఎల్లావఱ్ఱాలుమ్ (౧) "చోదనాలక్షణోఽర్థో ధర్మః" ఎన్ఱు చోదనైయాకిఱ విధివాక్యత్తై ప్రమాణమాక వుడైత్తాన అర్థమ్ ధర్మమెన్గైయాలే శ్రుతి స్మృతి కళాకిఱ ప్రమాణఙ్గళాలే విధిక్కప్పట్టుళ్ళవైయాయ్, నిత్య నైమిత్తికమ్ ముతలాన వఱ్ఱై వడివాక వుడైత్తాన కర్మయోగమ్ తుడక్కమాన ఉపాయఙ్గళై యెన్నపడి యెన్గై.

౨౦౨. స్వరూపవిరుద్ధత్వాత్ అధర్మమాక చ్చొల్లవేణ్డుమ

౨౦౧. మేలుక్కవతారికై (ఉక్తత్తైయిత్యాది). ఉక్తత్తై యెన్నతు-ఉక్తమాన సర్వధర్మశబ్దార్థత్తై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). చోదనైయాకిఱ వెన్నతు-చోదనారూపఙ్గళాన వెన్నపడి, అతావతు-ప్రవర్తకఙ్గళాన వెన్నపడి. విధివాక్యత్తై యెన్నతు - (౨) "నిదిధ్యాసితవ్యః" ఇత్యాది విధాయక వాక్యత్తై యెన్నపడి. "లక్ష్యతే అనేనేతి - లక్షణమ్" ఎన్గిఱ కరణవ్యుత్పత్తియాలే లక్షణశబ్దమ్ ప్రమాణత్తైక్కాట్టక్కడవతికే. వడివాక వెన్నతు-శరీరమాక వెన్నపడి.

ఆక, అనిష్టనివృత్తి సాధనఙ్గళాయుమ్ ఇష్టప్రాప్తిసాధనఙ్గళాయుమ్ అవఱ్ఱుక్కు అఙ్గఙ్గళాయుమ్ యోగ్యతాపాదకఙ్గళాయుమ్ విధివాక్య విహితఙ్గళా యిరుప్పుళ్ళ ప్రవృత్తిరూప ధర్మఙ్గళ్ *సర్వధర్మ శబ్దవాచ్యఙ్గళెన్ఱతాయ్త్తు.

౨౦౨. మేలుక్కవతారికై (స్వరూపేత్యాది). స్వరూప విరుద్ధత్వాత్ ఎన్నతు-శేషత్వ పారతన్త్ర్య స్వరూప విరోధికళాకైయాలే యెన్నపడి. కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ స్వరూపవిరోధికళో వెన్నిల్,-కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ భగవత్ప్రీతికామనుక్కు భగవత్ప్రీతిసాధనఙ్గళాక శాస్త్రఙ్గళిలే విహితఙ్గళాకైయాలుమ్, ఫలకామనైయుమ్, స్వేష్ట సాధనత్వ ప్రతిపత్తియుమ్, ఉపాయత్తిల్ స్వకృతి సాధ్యత్వ ప్రతిపత్తియుమ్, ఫలత్తిల్ భోక్తృత్వ ప్రతిపత్తియు ముడైయనికే, ఇవఱ్ఱుక్కు అధికారియానవన్, ఇచ్చేతనుమ్, అనన్యార్హ శేషత్వాఽనన్యశరణత్వాఽనన్యభోగ్యత్వఙ్గళాకిఱ స్వరూప విరోధికళాకైయాలే కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ స్వరూప విరోధికళెన్నక్కడవైయిత్తై. అధర్మమాక వెన్నతు - స్వరూపానురూప ఫలత్తుక్కు విరోధికళాక వెన్నపడి.

(౧) పూర్వమీ-౧-౧-౨. (౨) బృ-౪-౪-౫.

మూ.——౨౦౧. ఆక, శ్రుతి స్మృతి చోదితఙ్గళాయ్ నిత్య నైమిత్తికాదిరూపఙ్గళాన కర్మయోగాద్యుపాయఙ్గళైన్నపడి.

౨౦౧. ఉక్తిత్తైనిగమిక్కిఱార్ (ఆక) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు- ఆక కీఴ్చ్చొన్న ఎల్లావఱ్ఱాలుమ్ (౧) "చోదనాలక్షణోఽర్థో ధర్మః" ఎన్ఱు చోదనైయాకిఱ విధివాక్యత్తై ప్రమాణమాక వుడైత్తాన అర్థమ్ ధర్మమెన్గైయాలే శ్రుతి స్మృతి కళాకిఱ ప్రమాణఙ్గళాలే విధిక్కప్పట్టుళ్ళవైయాయ్, నిత్య నైమిత్తికమ్ ముతలాన వఱ్ఱై వడివాక వుడైత్తాన కర్మయోగమ్ తుడక్కమాన ఉపాయఙ్గళై యెన్ఱపడి యెన్గై.

౨౦౨. స్వరూపవిరుద్ధత్వాత్ అధర్మమాక చ్చొల్లవేణ్డుమ

---

౨౦౧. మేలుక్కవతారికై (ఉక్తిత్తైయిత్యాది). ఉక్తిత్తై యెన్ఱతు-ఉక్తమాన సర్వధర్మశబ్దార్థత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). చోదనైయాకిఱ వెన్ఱతు-చోదనారూపఙ్గళాన వెన్ఱపడి, అతావతు-ప్రవర్తకఙ్గళాన వెన్ఱపడి. విధివాక్యత్తై యెన్ఱతు - (౨) "నిదిధ్యాసితవ్యః" ఇత్యాది విధాయక వాక్యత్తై యెన్ఱపడి. "లక్ష్యతే అనేనేతి - లక్షణమ్" ఎన్గిఱ కరణవ్యుత్పత్తియాలే లక్షణశబ్దమ్ ప్రమాణత్తైక్కాట్టక్కడవతితే. వడివాక వెన్ఱతు-శరీరమాక వెన్ఱపడి.

ఆక, అనిష్టనివృత్తి సాధనఙ్గళాయుమ్ ఇష్టప్రాప్తిసాధనఙ్గళాయుమ్ అవఱ్ఱుక్కు అఙ్గఙ్గళాయుమ్ యోగ్యతాపాదకఙ్గళాయుమ్ విధివాక్య విహితఙ్గళాయిరున్దుళ్ళ ప్రవృత్తిరూప ధర్మఙ్గళ్ *సర్వధర్మ శబ్దవాచ్యఙ్గళెన్ఱతాయిత్తు.

౨౦౨. మేలుక్కవతారికై (స్వరూపేత్యాది). స్వరూప విరుద్ధత్వాత్ ఎన్ఱతు-శేషత్వ పారతన్త్ర్య స్వరూప విరోధికళాకైయాలే యెన్ఱపడి. కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ స్వరూపవిరోధికళో వెన్నిల్-కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ భగవత్ప్రీతికామనుక్కు భగవత్ప్రీతిసాధనఙ్గళాక శాస్త్రఙ్గళిలే విహితఙ్గళాకైయాలుమ్, ఫలకామనైయుమ్, స్వేష్టసాధనత్వ ప్రతిపత్తియుమ్, ఉపానుష్ఠత్తిల్ స్వకృతి సాధ్యత్వ ప్రతిపత్తియుమ్, ఫలత్తిల్ భోక్తృత్వ ప్రతిపత్తియుముణ్డాయినితే, ఇవఱ్ఱుక్కు అధికారియానవన్, ఇమ్మూన్ఱుమ్, అనన్యార్హ శేషత్వాఽనన్యశరణత్వాఽనన్యభోగ్యత్వఙ్గళాకిఱ స్వరూప విరోధికళాకైయాలే కర్మాద్యుపాయఙ్గళ్ స్వరూప విరోధికళెన్నక్కుఱైయిల్లై. అధర్మమాక వెన్ఱతు - స్వరూపానురూప ఫలత్తుక్కు విరోధికళాక వెన్ఱపడి.

(౧) పూర్వమీ-౧-౧-౨. (౨) బృ-౪-౪-౫.

మూ.—౨౦౩. ‹‹పరిత్యజ్య››

౨౦౪. త్యాగమావతు, ఉక్తోపాయజ్గళై అనుసనిత్తు, శుక్తికైయిలే రజతబుద్ధి పణ్ణువార్పోలేయుమ్, విపరీతదిశాగమనమ్ పణ్ణువార్పోలేయుమ్, అను

౨౦౩. అనన్తరమ్ ద్వితీయపదత్తై యుపాదానమ్పణ్ణుకిఱార్ (పరిత్యజ్య) ఎన్ఱు.

౨౦౪. ఇతువ్రమ్, త్యాగముమ్, ల్యప్పుమ్, ఉపసర్గము మాయ్, త్రిప్రకారమాయిరుక్కైయాలే, అతిల్, త్యాగవేషత్తై మున్దుఱ వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (త్యాగమావతు) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు-ఇవ్విడత్తి ల్సొల్లుకిఱ త్యాగమావతు కేవలమ్ విడుకైయన్ఱు, కీழ్ చ్చొల్లప్పట్ట ఉపాయజ్గళిన్పడియై అనుసన్ధిత్తు, రజతమల్లాత శుక్తికైయిలే రజత బుద్ధి పణ్ణువార్పోలేయుమ్,స్వకార్య సిద్ధిక్కుడలాన తొరు దిక్కిలే పోకక్కోలి, తద్విపరీతమాన దిక్కై అతువాక నినైత్తు పోవార్పై

౨౦౩. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు- సర్వధర్మ శబ్దార్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి.

౨౦౪. మేలుక్కవతారికై (ఇతువ్రమిత్యాది). ఇతువ్రమెన్ఱతు-ఇన్ద ‹‹పరిత్యజ్య›› ఎన్గిఱ శబ్దము మెన్ఱపడి. ఇజ్గుత్తై ‹‹చశబ్దమ్›› సర్వధర్మశబ్దత్తోడే సముచ్చయిక్కిఱతు. అతిలెన్ఱతు - అమ్మూన్ఱిలెన్ఱపడి. త్యాగవేషత్తై యెన్ఱతు - త్యాగప్రకారత్తైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు - ఇశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. కేవలమ్ విడుకైయన్ఱెన్ఱతు-కేవలాననుష్ఠానరూప త్యాగమన్ఱెన్ఱపడి. పిన్నై యేతెన్నిలరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కీழ్ చ్చొల్లప్పట్టవిత్యాదియాల్). కీழెన్ఱతు-కీழ్ధ్యాయజ్గళిలేయెన్ఱపడి. పడియై యెన్ఱతు - చేతనసాధ్యత్వ అజ్ఞత్వ అశక్తత్వ ఈశ్వర సాపేక్షత్వాదికళై యెన్ఱపడి. రజతమల్లాత వెన్ఱతు - రజతభిన్నమాన వెన్ఱపడి. తద్విపరీతమాన వెన్ఱతు - తద్విరుద్ధమాన వెన్ఱపడి. అతావతు - అనిష్టసిద్ధి క్కుఱుప్పాయిరుక్కై. అతువాక వెన్ఱతు - అభిమత సిద్ధిక్కుఱుప్పాన దిక్కాక వెన్ఱపడి

సూ. — పాయఙ్గళిలే ఉపాయబుద్ధి పణ్ణినోమెన్గిఱబుద్ధివిశేషత్తోడే త్యజిక్కై.

౨౮౫. ‘‘పరి’’ ఎన్గిఱ ఉపసర్గత్తాలే పాతకాదికళై విడు

ప్పోలేయుమ్, భగవత్ప్రాప్త్యుపాయాపేక్షరాన నామ్ ఉపాయమల్లాతవఱ్ఱిలే ఉపాయబుద్ధి పణ్ణినోమెన్గిఱ బుద్ధివిశేషత్తోడే విడుకైయెన్ఱపడి.

౨౮౬. ఇని, ఉపసర్గార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పరియెన్గిఱ)ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – (౧) ‘‘పరిసాకల్యే’’ ఎన్ఱు సాకల్యపరమాక కొళ్ళుమళవిల్, అతు సర్వశబ్దత్తిలే ఉక్తమాకైయాలే అపేక్షిత మల్లామైయాలే, మిఞతిక్కు వాచకమాన ‘‘పరి’’ ఎన్గిఱ ఇన్ద ఉపసర్గత్తాలే (౨) ‘‘బ్రహ్మహత్యా సురాపానం స్తేయం గుర్వఙ్గనాగమః’’ ఎన్గిఱ పాతకఙ్గళ్ ముతలానవఱ్ఱై విడుమళవిల్, అవఱ్ఱిల్ పునరన్వయత్తుక్కు ఉఱ్పాన రుచి వాసనైకళోడేకూడ ‘‘నామిత్తైచ్చెయ్

ఉపాయమల్లాతవఱ్ఱిలేయెన్ఱతు-భగవత్ప్రాప్తిసాధనమల్లాతవఱ్ఱిలేయెన్ఱపడి. ఉపాయబుద్ధిపణ్ణినోమెన్ఱతు-భగవత్ప్రాప్తిసాధనత్వ బుద్ధియై ప్పణ్ణినోమెన్ఱపడి. బుద్ధివిశేషత్తోడే విడుకైయెన్ఱతు – బుద్ధివిశేషత్తోడే కూడినవనాయ్కొణ్డు ఉపాయమల్లాతవఱ్ఱై విడుకైయెన్ఱపడి. బుద్ధివిశేషత్తుక్కు త్యాగసహభావమ్ శొల్లిల్ ఉపాయత్వేనాఽనుష్ఠానత్యాగమ్ సిద్ధియాతితే, ఆకైయాల్ బుద్ధివిశేషయుక్తనాయ్కొణ్డే విడవేణుమ్, శుక్తికా రజతదృష్టాన్తత్తాలే అనుపాయత్వముమ్, విపరీతదిశాగమన దృష్టాన్తత్తాలే విరుద్ధఫలప్రదత్వముమ్ ఇవఱ్ఱిలుపాయత్వబుద్ధి భ్రాన్త్యాత్మకబుద్ధి యెన్నుమిడముమ్ తోఱ్ఱుకిఱతు. ఇఙ్గు విరుద్ధఫలమావతు-సంసారమ్.

౨౮౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-త్యాగశబ్దార్థ మరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. ఉపసర్గార్థత్తై యెన్ఱతు-‘‘పరి’’ఎన్గిఱ ఉపసర్గార్థత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్. (అతావతిత్యాది). అళవిలెన్ఱతు – అప్పోతెన్ఱపడి, అతువెన్ఱతు-సాకల్యమెన్ఱపడి. ముతలానవఱ్ఱై యెన్ఱతు – ఉపపాతకత్తై యెన్ఱపడి. విడుమళవిలెన్ఱతు – విడుకిఱపోతెన్ఱపడి. ఉఱ్పాన వెన్ఱతు – హేతువాన వెన్ఱపడి.

(౧)   (౨) మనుస్మృ-౧౧-౫౪.

మూ.— మాపోలే రుచి వాసనైకళోడుమ్ లజ్జైయోడుమ్
కూడ మఱువలిడాతపడి విడవేణుమెన్ఱిఱతు.

వతే” ఎన్ఱిఱ లజ్జాసహితనాయ్ కొణ్డు విడుమాపోలే, (౧) “అథ పాతకభీత స్త్వమ్” ఎన్ఱు ధర్మదేవతై పాతకమాక చ్చొన్న ఉపాయాన్తరఙ్గళై విడుమళవిల్, బుద్ధిపూర్వకమాక అవఱ్ఱిలే ప్రవర్త్తిక్కైక్కుఱుప్పాన రుచియుమ్, అబుద్ధిపూర్వకమాక మీళుకైక్కుఱుప్పాన వాసనైయుమాకిఱ అవఱ్ఱోడేకూడ “భగవదేక సాధనత్తైక శేషమాన స్వస్వరూపత్తుక్కు అత్యన్తవిరుద్ధమానవఱ్ఱైనామ్ శెయ్వతే”

భగవదేక సాధనత్తైక శేషమాన వెన్ఱతు-ఎమ్బెరుమానైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱియిరుక్కైయేస్వరూపమాన వెన్ఱపడి. ఇఙ్గుమున్దిన ఏకశబ్దమ్ సాధనాన్తరఙ్గళైవ్యవచ్ఛేదిక్కిఱతు, పిన్దిన ఏకశబ్దమ్ జ్ఞాతృత్వాదికళై వ్యవచ్ఛేదిక్కిఱతు. ఇఙ్గుచ్చొల్లుకిఱ భగవదేకసాధనత్వమ్ భగవదేక శేషత్వ భగవదేక భోగ్యత్వఙ్గళుక్కు ముపలక్షణమాకైయాలే, అనన్యార్హ శేషత్వాద్యాకారత్రయముమ్ స్వవ్యతిరిక్త జ్ఞాతృత్వాదికళై ఆత్మస్వరూపనిరూపకధర్మఙ్గళెన్ఱు వ్యావర్త్తిప్పిక్కిఱతు. స్వస్వరూపత్తుక్కెన్ఱతు-భగవదేకసాధనత్తైక శేషమాన ఆత్మ స్వరూపత్తుక్కెన్ఱపడి. అత్యన్తవిరుద్ధమాన వెన్ఱతు-స్వరూపనాశకమాన వెన్ఱపడి. అవఱ్ఱై యెన్ఱతు - భగవత్ప్రాప్త్యనుపాయఙ్గళాన కర్మజ్ఞానాదికళై యెన్ఱపడి. ఆనాల్ వేదపురుషన్ ఇవఱ్ఱై భగవత్ప్రాప్తి సాధనఙ్గళాక చ్చొల్లువానెన్నెన్నిల్, రజస్తమో నివృత్తిపూర్వక సత్త్వోద్రేకద్వారా స్వరూపజ్ఞాన జనకఙ్గళాకైయాలే, భగవత్ప్రాప్తి సాధనమ్ భగవానేయాకిలుమ్, “అవనే సాధనమ్” ఎన్ఱిఱ అధ్యవసాయమ్, తదేకసాధనత్వ స్వరూపజ్ఞానకార్యమాకైయాలే, తాదృశ స్వరూపజ్ఞాన జనకఙ్గళానవఱ్ఱై భగవత్ప్రాప్తిసాధనఙ్గళాక చ్చొల్లిఱ్ఱెన్ఱుకరుత్తు. ఆనాల్ పరమ్పరా సాధనత్వముణ్డోవెన్నిల్; “మయర్వఱ మతినల మరుళినన్” ఎన్ఱిఱ విడత్తిల్, కర్మజ్ఞానాదికళాల్ రజస్తమో నివృత్తిపూర్వకమాక సత్త్వోద్రేకమ్ పిఱన్దు అనన్తరమ్ జ్ఞానమ్ పిఱక్కైక్కు యన్ఱిక్కే, భగవత్కృపైయాలే స్వరూపజ్ఞానమ్ పిఱన్దతాక చ్చొల్లుకైయాలే, అతువుమిల్లైయెన్ఱు కరుత్తు. నామెన్ఱతు-భగవదేకోపాయరాన నామెన్ఱపడి; భగవత్ప్రాప్త్యుపాయకామరాన నామెన్ఱపడి యాకవుమామ్. శెయ్వతే ఎన్ఱతు - శెయ్వోమో? ఎన్ఱపడి.

(౧) విష్ణుధర్మే-౬౬-౩౧.

మూ.—౨౦౬. ల్యప్పాలే, (౧) "స్నాత్వా భుఞ్జీత" ఎన్నుమా పోలే ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టే పర్రవేణుమెన్గిఱతు.

ఎన్గిఱ లజ్జాసహితనాయ్కొణ్డు, మీళవుమవర్త్తి లన్వయమ్ పారాతపడి విడవేణుమెన్ఱు శొల్లుకిఱత్తైన్గై.

౨౦౬. ఇని, ల్యబర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ల్యప్పాలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-"త్యజ్య" ఎన్గిఱ ల్యప్పాలే, (౧) "భుక్త్వా చాన్ద్రాయణంచరేత్" ఎన్నుమాపోలన్ఱిక్కే, (౨) "స్నాత్వాభుఞ్జీత" ఎన్గిఱవిధి, భుజిక్కుమళవిల్ స్నానమ్పణ్ణియే భుజిక్కవేణుమెన్గిఱ నియమత్తై చ్చొల్లుమాపోలే, సిద్ధోపాయత్తై ప్పరిగ్రహిక్కుమళవిల్ త్యాజ్యమాన ఉపాయాన్తరఙ్గళై త్యజిత్తే పరిగ్రహిక్కవేణుమెన్గిఱ నియమత్తై చ్చొల్లుకిఱత్తెన్గై.

మీళవు మెన్ఱతు - పునః ఎన్ఱపడి. అవర్త్తి లెన్ఱతు - భగవత్ప్రాప్త్యుపాయఙ్గళాన కర్మజ్ఞానాదికళిలెన్ఱపడి. అన్వయమెన్ఱతు-ఉపాయత్వేనానుష్ఠానమెన్ఱపడి. ఆక, ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ త్యాగమావతు - "భగవత్ప్రాప్తిసాధనమల్లాత కర్మజ్ఞానాదికళై నామ్ సాధనమెన్ఱు భ్రమిత్తు అనుష్ఠిత్తోమాకాతే" ఎన్ఱు తెళిన్ద అవర్త్తై సాధనమెన్ఱనుష్ఠియాతొழிకై యెన్ఱతాయ్త్తు.

౨౦౬. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - ఉపసర్జనార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది) భుక్త్వా చాన్ద్రాయణం చరేత్ ఎన్నుమాపోలన్ఱిక్కే యెన్ఱతు - స్వతస్సిద్ధమాన ఉపాయాన్తరఙ్గళుడైయ త్యాగత్తై అనువదిక్కై యన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. స్నాత్వా భుఞ్జీత ఎన్నుమాపోలే యెన్ఱతు - భుజిక్కుమళవిల్ స్నానమ్ పణ్ణి భుజిక్కవేణు మెన్నుమాపోలే, ఎమ్బెరుమానై ఉపాయమాక ప్పర్రుమళవిల్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టే పర్రవేణుమెన్ఱపడి. ఆక, "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱ ల్యప్పాలే శరణవరణత్తుక్కు త్యాగోత్తరకాలీనత్వమ్ తోర్రుకైయాలే, శరణవరణమ్ సర్వధర్మపరిత్యాగపూర్వకమెన్గిఱనియమమ్ తోర్రుకిఱతు. అనువాదపక్షత్తిల్ ఇన్నియమమ్కూడాతెన్ఱుకరుత్తు.

(౧)   (౨) భార-ఆ-వైష్ణ-౯౭-౧౪.

మూ.—౨౦౭. (౧) "చచాల చాపఞ్చ ముమోచ వీరః" ఎన్గిఱ

౨౦౭. ఇప్పడి విట్టే పర్ద్ఱవేణుమెన్గిఱ ఇత్తై కరుత్తై యరుళి చ్చెయ్కిఱార్ (చచాల) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు - "యో వజ్రపాతా ఽశనిసన్నిపాతాన్న చుక్షుభే నాఽపి చచాల రాజా। స రామబాణా ఽభిహతో భృశార్తశ్చచాల చాపఞ్చ ముమోచ వీరః" ఎన్గిఱ

౨౦౭. మేలుక్కు—వతారిక్కై (ఇప్పడి యిత్యాది). ఇప్పడి యెన్గతు-ఉపాయ మల్లెన్పడి. ఇతిలెన్గతు - ఇన్ద నియమత్తిలెన్పడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). [సన్నిపాతాత్] ఎన్గతు-పాతమ్ నిపాతమ్ సన్నిపాతమెన్ఱు త్రిప్రకారమాయ్, అతిల్ పాతమావతు - అమ్బు విట్టుమళవిలే యిరున్దాప్పోలే యడిక్కైయాయ్, నిపాతమావతు - అమ్బు కడుకిత్తు తురైకుట్టు పుఱమ్బే పోమ్బడి సన్నిహితనా యిరున్ద అమ్బాలే యడిక్కైయాయ్, సన్నిపాతమావతు - కైయిలాయుధత్తోడే కిట్టి ఎతిరియై ఇరుకూఱామ్బడి యడిక్కైయాయ్, ఇప్పడి ఇన్ద్రాదికళ్ వజ్రాయుధఙ్గళాలే యడిత్తాలుమ్, [న చుక్షుభే] - మనశ్శైథిల్యమ్ పిఱన్దు కలఙ్గినానల్లన్, [నాఽపి చచాల]-మనస్సు కలఙ్గావిడిలుమ్ ఉడల్ నడుక్క నిన్ఱ్తో పెన్నిల్, అతువుమిల్లై యెన్గిఱార్, ఇరణ్డు మిల్లైయాకిల్ ఇరున్దపడితా నెఙ్ఙనేయెన్న [రాజా] ఎతిరికళ్ మిడుక్కు అత్యల్పమాకిలుమ్ నెఞ్జిల్ పడామైయాలే "ఇవర్కళ్ జయిత్తోమాకాతే" ఎన్ఱు భయఙ్గెట్టు విళఙ్గానిన్ఱాన్. [సః] ఇప్పడి ఇన్ద్రాదికళ్ కీటప్రాయరామ్బడి బలవాన్గళిల్ తలైవనాన రావణన్, [రామబాణాభిహతః]అవనై కుఱిత్తు రాక్షి విడుకైయిలే తిరువుళ్ళమన్నియిలే తిమ్మడైను వీరత్తాలే అవనై రక్షిప్పిక్కైయిలే తిరువుళ్ళమాన పెరుమాళ్ వరవిట్ట అమ్బాలే మర్మస్థానఙ్గళ్ ఎల్లావర్తిలుమడియుణ్డవనాయ్ కొణ్డు, [భృశార్తః] తాన్ పొఱుక్కుమళవల్లాత ఆర్తియైయుడైయనాయ్ కొణ్డు, [చచాల] ధైర్యభఙ్గమ్ పిఱన్దు రాజాసనత్తిల్ నిన్ఱుమ్ చలిత్తవనానాన్. [చాపఞ్చ ముమోచ వీరః] కైయిలాయుధ మిరుక్కిల్ పెరుమాళ్ పోక విట్టారెన్ఱు జీవిత్తైచ్చెయ్యాలే కైయిలాయుధత్తైయుమ్ పొకట్టాన్. ఇప్పడి కైయిలాయుధత్తైయుమ్ పొకట్టవనారెన్నిల్, [వీరః] పరాభిభవన సామర్థ్య ముడైయవనెన్డి రెన్గిఱాన్.

(౧) రా-యు-౫౯-౧౪౦.

మూ.— పడియే ఇవై అనుపాయజ్గళాన మాత్రమన్నిక్కే కాట్టుకైన్గిఱతు.

శ్లోకత్తిల్, రావణన్ రామశరజ్గళాలే మిక వుమిడుపట్టు నిలై కలజ్గి పోకప్పార్త్తవళవిలుమ్ కైయిల్ విల్లిరుక్కుమళవుమ్ పెరుమాళ్ పోక వొట్టామైయాలే పిన్బు పోకట్ట విల్లు కైయిలిరున్దపోతు ప్రతిపక్ష జయత్తుక్కు సాధనమాకాత మాత్రమన్నిక్కే (౧) "గచ్ఛానుజానామి" ఎన్ఱు పిన్బు పణ్ణిన అనుమతి పెరుమాళప్పోతు పణ్ణక్కాణామైయాలే, పోకవు మొణ్ణాతపడి కాట్టుకిరానమైయై చొల్లుకిఱపడియే, ఉపాయాన్తరజ్గళాన ఇవర్ఱిలే ఈషదన్వయమ్ కిడక్కులుమ్ ఇవై పేర్ఱుక్కు సాధనమాకాత మాత్ర మన్నిక్కే పేర్ఱుక్కు ప్రతిబన్ధకమాయ్ త్తలైక్కట్టుమెన్నపడి.

నిలైకలజ్గి యెన్ఱతు - ఇరున్దవిడమ్ విట్టెన్నపడి. పిన్బెన్ఱు - కైయిలాయుధమ్ పోకట్టపిన్బెన్నపడి అప్పోతెన్ఱతు - కైయులాయుధమిరున్దపోతెన్నపడి. కాట్టుకిరానమైయై యెన్ఱతు - ప్రతిబన్ధకమాన మైయై యెన్నపడి. ఇవర్ఱిలెన్ఱు - కర్మజ్ఞానాద్యుపాయజ్గళిలెన్నపడి. ఈషదన్వయ మెన్ఱతు - ఉపాయత్వేన అన్వయ మిల్లా విడిలుమ్ విహితత్వాదినాఽనుష్ఠానము మెన్నపడి. పేర్ఱుక్కు ప్రతిబన్ధకమాయ్ త్తలైక్కట్టుమెన్ఱతు - ఇవన్ పురుషార్థ సాధనమెన్ఱు అనుష్ఠియామల్ విహితమెన్ఱనుష్ఠిత్తాలుమ్ అనన్య సాధ్యమాన భగవత్ప్రాప్తిక్కు ప్రతిబన్ధకమాయ్ ముడియుమెన్నపడి. అతావతు - "అనన్య సాధనరాన నామ్ ఇవర్ఱై ఉపాయమాక వనుష్ఠియామల్ విహితమెన్ఱనుష్ఠియానిన్ఱుకొణ్డు ప్రతిపత్తిపణ్ణినాలొழియ ఈశ్వరన్ స్వప్రాప్తియై పణ్ణికొడాన్" ఎన్ఱుమ్ ప్రతిపత్తి నడక్కైయాలే ఈశ్వరనుడైయ నిరపేక్ష సాధనత్వ ప్రతిపత్తి కులైకైయాలే, చేతననుడైయ అనన్య సాధనత్వమాకిఱ స్వరూపత్తుక్కుమ్, ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరనుడైయ నైరపేక్ష్యమాకిఱ స్వరూపత్తుక్కుమ్ ఇతుతానే ప్రతిబన్ధకమా యిరుక్కై.

(౧) రా-యు-౫౯-౧౪౪.

మూ.—౨౦౮. చక్రవర్తియైప్పోలే ఇళైక్కుక్కుఱుప్పు.

౨౦౮. ఇన్నముమ్ ఇవర్ క్రిలన్వయమ్ ఇళైవుక్కుడలామెన్నుమత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (చక్రవర్తియైప్పోలే ఇళైక్కుక్కుఱుప్పు) ఎన్ఱు. అతావతు-"మున్బే వరప్రదానత్తై ప్పణ్ణివైత్తు ఇప్పోతాక మఱుక్క వొణ్ణాతు" ఎన్ఱు ఆభాసమాన సత్యధర్మత్తై ప్పఱ్ఱినిన్ఱు, (౧) "రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః" ఎన్గిఱ పెరుమాళ్ తోడే కూడి వాళ్విరున్దపేఱ్ఱై ఇళన్ద చక్రవర్తియైప్పోలే, ఆభాసమాన ఉపాయాన్తరఙ్గళిలే అన్వయిత్తునిఱ్కై-యాకిఱతు, (౨) "కృష్ణం ధర్మం సనాతనమ్" ఎన్ఱు సనాతనధర్మమాన భగవద్విషయత్తోడే కూడి వాళ్కైయాకిఱ పేఱ్ఱై ఇళక్కైక్కుక్కుఱుప్పాయ్విడుమెన్నై.

౨౦౮. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్నతు - "పహితమ్" ఎన్ఱనుష్ఠిక్కప్పడుమ్ ఇవ్వుపాయాన్తరఙ్గళ్ ఈశ్వరనుడైయ నిరపేక్షోపాయత్వత్తుక్కుమ్ చేతననుడైయ అనన్యోపాయత్వత్తుక్కుమ్ విరోధియాయ్ ప్రతిబన్ధకమాకైక్కు మేలే యెన్ఱపడి. ఇళైవుక్కుడలామెన్నతు - భగవద్ప్రాప్తిప్రతిబన్ధకహేతువామెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పోతెన్నతు-కొడుత్త వరత్తై క్కేట్టపోతెన్నపడి. మఱుక్కవొణ్ణాతెన్నతు-తక్కైయవొణ్ణాతెన్నపడి. ఆభాసమానవెన్నతు-ధర్మాభాసలే పిళగ్గానిన్ఱుళ్ళ వెన్నపడి. సత్యాది ధర్మఙ్గళ్ దృష్టఫలసాధనఙ్గళాయ్ భగవద్ప్రాప్తి సాధకఙ్గళా యిరుక్కైయాలే "ఆభాసమాన" ఎన్గిఱతు. (౩) "సత్యేన లోకాన్ జయతి" ఎన్నతుమ్ వ్యాజమాకైయెప్పఱ్ఱు. అన్వయిత్తెన్నతు-విహితమెన్ననుష్ఠిత్తెన్నపడి. సనాతనమెన్నతు - అనాది యెన్నపడి. ఇత్తాల్, సిద్ధత్వత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. వాళ్కైయాకిఱ వెన్నతు - వర్తిక్కైయాకిఱ వెన్నపడి.

ఆక, "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱ ఇరణ్డు పదత్తాలుమ్, చేతనప్రవృత్తిరూపఙ్గళాయ్ విధివాక్యచోదితఙ్గళాయిరున్దుళ్ళ సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ ఇష్టసాధనమాకవుమ్ అనిష్టనివర్తకమాకవుమ్ సాధనాఙ్గమాకవుమ్ సాధనానుష్ఠాన యోగ్యతాపాదకమాకవుమ్ అనుష్ఠిక్కలాకాతెన్నతాయిత్తు.

(౧) రా-అర-౩౭-౧౩. (౨) భార-అర-౮౮. (౩) రా-అ-౬౮-౩౧.

౨౦౯. ఇని ఇజ్ఞుచ్చొన్న సర్వధర్మ పరిత్యాగత్తిఱ్ కిప్పత్తియాతార్ శొల్లుమ్ దూషణత్తై ప్పరిహరిక్కైక్కాక తత్పక్షత్తై

ఆక ఇజ్ఞుచ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్ స్వరూపత్యాగమో? బుద్ధిత్యాగమో? ప్రతిపత్తిత్యాగమో వెన్నిఱ సంశయత్తిల్, ధర్మమెన్ఱు శొల్లప్పడాతతొరు కైజ్కర్యమ్ కిడైయామైయాలే స్వరూపత్యాగమాకమాట్టామైయాలుమ్, బుద్ధిత్యాగపక్షత్తిల్, స్వరూపమ్ స్వీకారాజ్గమాయ్ అవశ్యానుష్ఠేయమాయ్ ఉపాయమాక స్వీకరిక్కప్పడుకిఱ ఈశ్వరనుడైయ నిరపేక్షోపాయత్వ భఙ్గకమాకైయాలే బుద్ధిత్యాగమాకమాట్టామైయాలుమ్; ఉపాయాన్తరఙ్గళుడైయ స్వరూపత్తై విచారిత్తు, ‘‘అనన్యసాధ్యమాన భగవత్ప్రాప్తిక్కు ఇవఱ్ఱై సాధనమాక వేదపురుషన్ విధిత్తు - (స్వయత్నత్తాలే ఫలసిద్ధి) ఎన్ఱిరుక్కుమిచ్చేతననుడైయ భ్రమత్తై యనుసరిత్తన్ఱో’’ ఎన్ఱు శాస్త్రోక్తఙ్గళాన ఉపాయాన్తరఙ్గళై భగవత్ప్రాప్తిసాధనఙ్గళెన్ఱు నిశ్చయిత్తు శాస్త్రోక్తఙ్గళాన ఆకారఙ్గళాలే అవఱ్ఱై యనుష్ఠియాతొఴికైయాకైయాలే ప్రతిపత్తిత్యాగమెన్ఱతాయిత్తు. ప్రపన్ననానపిన్బు ఇవననుష్ఠిక్కుమనుష్ఠానమెల్లామ్ శేషభూతనాన తన్ స్వరూపత్తుక్కు అనురూపమాయ్, ఈశ్వరన్ ముఖమలర్త్తిక్కుఱుప్పాయ్, ఉపాయఫలమాయ్, కైజ్కర్యమామత్తొఴియ స్వీకారాజ్గమాకమాట్టాతు. ప్రపన్నామశీవుమిఱే శాస్త్రమ్ ప్రవర్తకమ్; అనన్తరమ్ స్వరూపమిఱే ప్రవర్తకమ్.

౨౦౯. మేలుక్కవతారికై (ఇజ్ఞేత్యాది). ఇజ్ఞెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. త్యాగత్తిన్ కరుత్తఱియాతారెన్ఱతు - ప్రవృత్తిరూప సర్వధర్మ పరిత్యాగత్తిలే తాత్పర్యమెన్ఱఱియాతారెన్ఱపడి. చేతననుడైయప్రవృత్తిసామాన్యమ్ ఈశ్వరప్రవృత్తి విరోధియాకైయాలే, ఇచ్చేతననుడైయ స్వార్థప్రవృత్తిసామాన్యనివృత్తి ‘‘తత్ప్రవృత్తివిరోధి స్వప్రవృత్తి నివృత్తిః ప్రపత్తిః’’ ఎన్నిఱ ప్రపత్తిక్కు మికవుమన్తరఙ్గమాకైయాలే, తదేకోపాయాధ్యవసాయ జ్ఞానాత్మకమాన ప్రపత్తిక్కు అఙ్గమాక ప్రవృత్తిరూప ధర్మత్యాగత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్ఱఱియాతారెన్ఱపడి. తత్పక్షత్తైయెన్ఱతు - అధర్మ నివృత్తిక్కుమ్ ధర్మశబ్దవాచ్యత్వముణ్డెన్ఱ పక్షత్తై యెన్ఱపడి.

మూ.—౨౧౯. "సర్వ ధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు" ఎన్ఱు శొల్లుకైయాలే శిలర్ అధర్మఙ్గళ్ పుకుఱుమెన్నార్కళ్.

ఉత్తేపిక్కిఱార్ (సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్) ఎన్ఱు తొడఙ్గి. అతావతు - త్యాజ్యమాన ధర్మన్నాన్ "ఇదంకురు" "ఇదంమాకార్షీః" ఎన్ఱు విధి నిషేధాత్మకమాయిరుక్కైయాలే, సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు ఎన్ఱు శొల్లుకైయాలే విహితానుష్ఠానత్తోపాతి నిషిద్ధపరిహారముమ్ ఒక్కత్తళ్ళుణ్ణుమళవిల్, అడైత్త కతవై త్తిఱన్దాల్ నిహీనపదార్థఙ్గళ్ పుకుఱుమాపోలే, అధర్మఙ్గళాన నిషిద్ధ ప్రవృత్తికళ్ పుకుఱుమెన్ఱు శిలర్ శొన్నార్కళెన్గై.

ఉత్తేపిక్కిఱారెన్ఱతు-కిళప్పుకిఱారెన్ఱపడి. మూఙ్గరమ్(అతావతిత్యాది). నిషిద్ధపరిహారముమెన్ఱతు-అధర్మనివృత్తియుమెన్ఱపడి. ఒక్కవెన్ఱతు-తుల్యమాకవెన్ఱపడి. తళ్ళుణ్ణుమళవిలెన్ఱతు-త్యాజ్యమామళవిలెన్ఱపడి అడైత్తకతవైయెన్ఱతు-శాత్తిన కతవైయెన్ఱపడి. నిహీనపదార్థఙ్గళెన్ఱతు - శునకఙ్గళెన్ఱపడి. అధర్మఙ్గళానవెన్ఱతు-ధర్మవిరోధికళానవెన్ఱపడి. ఇవర్ "శిలర్" ఎన్ఱు నిర్దేశిక్కిఱతు - వైష్ణవీకర్తృవ్యాపాసకరాన శాక్తేయరై అవర్కళ్ పక్కల్ విహితనివృత్తియుమ్ నిషిద్ధప్రవృత్తియుమ్ కాణానిన్ఱోమిఱే. అవర్కళిలేకదేశికళాన రామానుజశాక్తేయరిడఙ్గళిలే మికవుమ్ హేయప్రవృత్తికళ్ కాణలామ్. నను - "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱ పదద్వయత్తాలుమ్ ధర్మశబ్ద ప్రవృత్తినిమిత్తఙ్గళైయుమ్ త్యాగప్రకారత్తైయుమ్ మఱుళిచ్చెయ్కైయాలే ప్రకారాన్తరేణ అనుష్ఠానమ్ కూడుమాకైయాలే సర్వధర్మఙ్గళుక్కుమ్ అననుష్ఠానరూపత్యాగమ్ సిద్ధిక్కామైయాలే, సర్వధర్మఙ్గళుక్కుమ్ అననుష్ఠానరూపత్యాగమ్ సిద్ధిత్తాకభ్రమిత్తు, అధర్మనివృత్తిక్కుమ్ ధర్మశబ్దవాచ్యత్వముణ్డాకైయాలే అధర్మనివృత్తిరూపధర్మత్యాగత్తిల్ నివృత్తిక్కు నివృత్తిరూపమాకైయాలే నిషిద్ధానుష్ఠానమ్ తన్నడైయే పుకుఱుమెన్ఱు శఙ్కిక్కిఱ శఙ్కావాక్యత్తుక్కు ఉపయుక్తమాయిరుక్కైయాలేయెన్నిల్,- సకలధర్మఙ్గళుక్కుమ్ ప్రవర్తకమ్ శాస్త్రమాకైయాలే, అన్ద శాస్త్రన్దానే కర్మజ్ఞానాదికళై ఉపాయమాకవుమ్, ఉపాయాఙ్గమాకవుమ్, నిత్యనైమిత్తికఙ్గళై యోగ్యతాపాదకఙ్గళాకవుమ్ శొల్లుకైయాలే, సిద్ధోపాయనిష్ఠనుక్కు శాస్త్రోక్తప్రకారత్తాలే సర్వ

మూ.—౨౧౦. అతుకూడాతు, “అధర్మఙ్గళై చ్చెయ్” ఎన్ఱు శొల్లా మైయాలే.

౨౧౧. తన్నడైయే శొల్లిత్తాఙ్కాతో వెన్నిల్;

౨౧౨. ఆకాతు, ధర్మశబ్దమ్ అధర్మనివృత్తియై క్కాట్టా మైయాలే.

---

౨౧౦. అత్తై ప్పరిహరిక్కిఱార్ (అతుకూడాతు, అధర్మఙ్గళై చ్చెయ్యెన్ఱు శొల్లామైయాలే) ఎన్ఱు. అతావతు-సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విడచ్చొన్న ఇత్తాల్ అధర్మఙ్గళ్ పుకురుమెన్ఱిఱవితు సంభవియాతు, ధర్మఙ్గళై విడచ్చొన్న మాత్రమొழియ అధర్మఙ్గళై చ్చెయ్యెన్ఱు శొల్లా మైయాలే యెన్ఱై.

౨౧౧. అధర్మనివృత్తియుమ్ ధర్మశబ్ద వాచ్యమాకైయాలే - అత్తై విడచ్చొన్నాల్ అధర్మత్తై చ్చెయ్యెన్నుమిడమ్ అర్థాదుక్తమాకాతో వెన్ఱిఱ ప్రతివాద్యుక్తియై యనువదిక్కిఱార్ (తన్నడైయే శొల్లిత్తాఙ్కాతో వెన్నిల్) ఎన్ఱు.

౨౧౨. అతుక్కుత్తరమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకాతు, ధర్మశబ్దమ్

ధర్మపరిత్యాగత్తై సిద్ధోపాయ స్వీకారాఙ్గమాక విధిత్తాల్, సకల ధర్మఙ్గళుక్కుమ్ శాస్త్రోక్తఙ్కళాన ఆకారఙ్గళొழియ ప్రవర్తకమాన ఆకారాన్తరమ్ కిడైయామైయాలే అననుష్ఠానరూపత్యాగమ్ తన్నడైయే సిద్ధిక్కైయాలే, శఙ్కావాక్యత్తుక్కు ఉదయముణ్డో; ఆకైయాలే ఇప్పడిశఙ్కిత్తు నిషిద్ధప్రవృత్తి పుకురుమెన్ఱత్తై ప్పరిహరిక్కిఱార్ అన్వారుహ్యవాదత్తాలే

౨౧౦. మేలుక్కవతారికై (అత్తైయిత్యాది). అత్తైయెన్ఱతు - నిషిద్ధప్రవృత్తి పుకురుమెన్నుమత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౧౧. మేలుక్కవతారికై (అధర్మనివృత్తియుమిత్యాది). అత్తైయెన్ఱతు - అధర్మనివృత్తియైయెన్ఱపడి. అర్థాత్ ఎన్ఱతు - అర్థత్తాలేయెన్ఱపడి. నివృత్తినివృత్తి-ప్రవృత్తిరూపమాకైయాలే, నివృత్తి నివృత్తి రూపార్థబలత్తాలే యెన్ఱపడి.

౨౧౨. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - అధర్మనివృ

మూ.——౨౧౩. కాట్టినాలుమ్ అత్తైయొళిన్దవర్ త్తై చ్చొల్లిర్ ర్రా

అధర్మనివృత్తియై క్కాట్టామైయాలే) ఎన్ను. అతావతు, ధర్మజ్ఞళై విడ చ్చొన్నవిత్తాల్ అధర్మజ్ఞళై చ్చెయ్యెన్నుమిడమ్ తన్నడైయే శొల్లిర్ర్రాకాతు, ధర్మశబ్దమ్, అధర్మనివృత్త్యాద్యజ్ఞసహితమాయ్ ప్రధానమాయిరున్దుళ్ళ విహితానుష్ఠానత్తై క్కాట్టుమత్తొழియ, సామాన్యేన అధర్మనివృత్తి మాత్రత్తైక్కాట్టామైయాలే యెన్గై.

౨౧౩. అధర్మనివృత్తిక్కు ధర్మశబ్ద వాచ్యత్వమ్ ముఖ్యమాక విల్లైయేయాకిలుమ్, - సర్వశబ్ద సాహిత్యత్తాలే ధర్మశబ్దమ్, విశేషణ భూతమాన ఇతుతన్నైయుమ్ కాట్టాతోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కాట్టినాలుమ్) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు, అప్పడి కాట్టిర్ర్రాకిలుమ్, అతు ఇవ్విడత్తిల్ వివక్షితమల్లామైయాలే, అత్తైయొళిన్ద విహితాను

త్తియుమ్ ధర్మశబ్దవాచ్యమాకైయాలే ధర్మజ్ఞళైయెల్లామ్విట్టు ఎన్నపోతే అధర్మనివృత్తియాకిఱ ధర్మత్తుక్కుమ్ త్యాగమ్ వరుకైయాలే అధర్మమ్ పుకురుమెన్నుమతు తన్నడైయే శొల్లిర్ర్రాకాతోవెన్నతు కెట్టపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తన్నడైయే యెన్నతు - నివృత్తి నివృత్తి-ప్రవృత్తిరూపమాకైయాలే నివృత్తినివృత్తిరూప త్యాగ స్వభావత్తాలే యెన్నపడి. మేలుక్కర్థమ్ (ధర్మశబ్దమిత్యాది). ‹‹అధర్మనివృత్త్యాది›› ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే ప్రవృత్తిరూపాఙ్గజ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. ప్రధానమాయిరున్దుళ్ళ విహితానుష్ఠానత్తై యెన్నతు - ధర్మశబ్దవాచ్యజ్గళిల్ ప్రధానమాయిరున్దుళ్ళ అజ్గిరూప ప్రవృత్తిధర్మత్తైయెన్నపడి. ధర్మజ్గళుక్కు ప్రాధాన్యమావతు - అవ్యవధానేన ఫలజనకత్వమ్. సామాన్యేనవెన్నతు - ధర్మత్వేనవెన్నపడి.

౨౧౩. మేలుక్కవతారికై (అధర్మనివృత్తిక్కిత్యాది). ముఖ్యమాక వెన్నతు-ప్రధానమాక వెన్నపడి. సాహిత్యత్తాలే యెన్నతు - శేర్త్తియాలే యెన్నపడి. ఇతుతన్నైయు మెన్నతు-అధర్మనివృత్తియైయు మెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అప్పడి యెన్నతు - ధర్మవిశేషణమాక వెన్నపడి. కాట్టిర్ర్రాకిలు మెన్నతు-ధర్మశబ్దమ్ అధర్మనివృత్తియై క్కాట్టినాలు మెన్నపడి. అతువెన్నతు-అధర్మనివృత్తిత్యాగ మెన్నపడి, ఇవ్విడత్తి లెన్నతు-సర్వధర్మ పరిత్యాగ పూర్వకమాక ఎమ్బెరుమానైయే ఉపాయమాక పర్రుకిఱవిడత్తి లెన్నపడి. వివక్షితమల్లామైయాలే యెన్నతు - సిద్ధోపాయత్తినుడైయ

సూ.—౧౮౨. కళ్లై యావతు-తనక్కెన్న ప్పణ్ణుమతు.
౧౮౩. ఇతిలే అవిద్యాదికళుమ్ కళ్లియుణ్ణుమ్.

(కళ్లై యావతు తనక్కెన్నప్పణ్ణుమతు) ఎన్ఱు. తనక్కెన్నప్పణ్ణుకై యావతు - “భోక్తాऽహమ్” “మమభోగోऽయమ్” ఎన్గిఱపడియే ఇత్తై త్తన్నుడైయ రసత్తుక్కుఉప్పాక నినైత్తుప్పణ్ణుకై, “భగవన్ముఖ వికాసహేతువాకైయాలే ఇతు నమక్కు ఆదరణీయమ్” ఎన్గిఱ ప్రతిపత్తియొళ్లియ, ఇతిల్ భోక్తృత్వప్రతిపత్తియుమ్ మదీయత్వప్రతిపత్తియుమ్ నడక్కుమాకిల్ అపురుషార్థమాయిటే యిరుప్పతు.

౧౮౩. ఇన్నముమ్ ఇన్దక్కైఙ్కర్యప్రాప్తిక్కు విరోధికళానవైయుమితిలే తళ్ళుణ్ణుమెన్గిఱార్ (ఇతిలే అవిద్యాదికళుమ్ కళ్లియుణ్ణుమ్) ఎన్ఱు. అతావతు- అహఙ్కార మమకారనివృత్తియై ప్రార్థిక్కిఱ ఇన్నమస్సిలే, (౧)“అనాత్మన్యాత్మబుద్ధిర్యా అస్వే స్వమితి యా మతిః। అవిద్యాతరుసమ్భూతి బీజమేతద్ద్విధా స్థితమ్” ఎన్గిఱపడియే అనాత్మన్యాత్మబుద్ధ్యాదికళై వడివాక వుడైత్తాయ్ కర్మోత్పత్తికారణమాయిరున్దుళ్ళ అవిద్యైయుమ్, తత్కార్యమాన కర్మఙ్గళుమ్, తత్కార్యమాయ్ వరుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధముమెల్లామ్ కళ్లియుణ్ణుమెన్గై.

ఆకైయిటే, ద్వయవివరణమాన గద్యత్తిలే నమశ్శబ్దార్థత్తై

వృద్ధివిరోధియాన పూర్ణాకైయాలే, ఇఙ్గు కళ్లైయెన్ఱు కైఙ్కర్యవిరోధియై చ్చొల్లుకిఱతు. మూలార్థమ్ (తనక్కెన్నప్పణ్ణుకైయావతిత్యాది). ఇత్తైయెన్ఱతు- కైఙ్కర్యత్తైయెన్ఱపడి. తన్నుడైయ రసత్తుక్కుఉప్పాక వెన్ఱతు-ఈశ్వరనుడైయ ముఖమలర్త్తిక్కుఉప్పాకాతే తన్నుడైయ ప్రీతిక్కుఉప్పాకవెన్ఱపడి కైఙ్కర్యత్తై స్వరసత్తుక్కుఉప్పాక నినైక్కిల్ వరుమ్దోషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (భగవన్ముఖవికాసేత్యాదియాల్). ఒళ్లియవెన్ఱతు - ఇన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి.

౧౮౩. మేలుక్కవతారికై (ఇన్నముమిత్యాది). ఇన్నముమెన్ఱతు-కైఙ్కర్యవిరోధియై కళ్లికైక్కు మేలేయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

ఇతుక్కు సంవాదప్రమాణమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయిటేయిత్యాది). ఆకై

---

(౧) వి-పు-౬-౭-౧౧.

మూ. — పార్‌త్తాల్ అన్ఱై పుకురవత్తైయిల్లై.

అవనుడైయ ప్రీతియాకైయాలే తాదృశమాన ఫలత్తైప్పార్‌త్తాలుమ్, ఇవ్వాత్తుమక్కుమ్ విసద్ధఙ్గళాన అన్ఱై పుకురవత్తై యిల్లైయెన్గై. ఆకై [illegible] ధర్మశబ్దమ్ అధర్మ నివృత్తియై క్కాట్టినాకిలుమ్ అత్తై [illegible] చ్చొల్లినాక క్కొళ్ళవేణుమెన్ఱు కరుత్తు.

వెన్ఱప [illegible]డైయవెన్ఱతు - ఈశ్వరనుడైయ వెన్ఱపడి. తాదృశమానవెన్ఱతు - అవ[illegible]డైయ ప్రీతి హేపమానవెన్ఱపడి. ఇవ్వాత్తుమక్కు మెన్ఱతు-స్వరూపోపాయ పురుషార్థ [illegible] మానుక్కు మెన్ఱపడి. అన్ఱైయెన్ఱతు - నిషిద్ధానుష్ఠానఙ్గళెన్ఱపడి.

ఉక్తమైత్తె హేతువాక్కి ధర్మశబ్దమ్ అధర్మనివృత్తియై యొళ్ళిన్ద ప్రవృత్తిరూప ధర్మఙ్గళై చ్చొల్లుమెన్ఱు మివ్వర్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్. (ఆకైయాల్ త్యాజ్యమాకైయాలే).

ఆకైయాలెన్ఱతు - నిషిద్ధానుష్ఠానమ్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థఙ్గళ్ మూన్ఱుక్కుమ్ విరోధియాకైయాలెన్ఱపడి. అత్తై యొళ్ళిన్దవత్తైయెన్ఱతు-అధర్మనివృత్తియొళ్ళిన్ద ప్రవృత్తిరూప ధర్మఙ్గళైయెన్ఱపడి. ‘‘చొల్లినాక క్కొళ్ళవేణుమ్’’ ఎన్ఱు విధియాక చ్చొల్లుకైయాలే, ఇప్పడి కొళ్ళాతే అధర్మనివృత్తిక్కుమ్ త్యాగమెన్ఱుకొళ్ళిల్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థఙ్గళ్ మూన్ఱిలుమ్ అన్వయమిన్ఱిక్కే పత్తైయ నాస్తికనాకైయే ఫలిక్కుమ్.

ఆక ‘‘సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య’’ఎన్గిఱ పదద్వయత్తాలుమ్, ప్రవృత్తిరూప సాఙ్గ సకల ధర్మఙ్గళైయుమ్ శాస్త్రోక్తఙ్గళాన తత్తదాకారఙ్గళాలే ఇవ్వధికారి అనుష్ఠిక్కక్కడవనల్లనెన్ఱతాయిత్తు.

ఆక, ‘‘ఇఙ్గుచ్చొన్న సర్వధర్మ పరిత్యాగత్తిన్ కరుత్తఱియాతార్’’ఎన్ఱు తుడఙ్గి శప్పళవాన గ్రన్థత్తాలే, ఇఙ్గు చ్చొల్లుకిఱ సర్వధర్మ పరిత్యాగమ్ స్వరూపత్యాగమో? బుద్ధిత్యాగమో? ప్రతిపత్తిత్యాగమో? ఎన్గిఱ శఙ్కైయిలే, స్వరూపత్యాగమున్ఱు, బుద్ధిత్యాగమున్ఱు,ప్రతిపత్తిత్యాగమాకైయాలే, అతిల్ అధర్మనివృత్తియాకిఱ ధర్మత్తుక్కుమ స్వరూపత్యాగమాకైయాలే, (౧) ‘‘న పరదారాన్ గచ్ఛేత్’’ (౨) ‘‘నసురాంపిబేత్’’ (౩) ‘‘నమాంస మశ్నీయాత్’’ ఇత్యాది నిషిద్ధప్రవృత్తికళాన పరదారగమనాదికళుమ్ శేరుమెన్గిఱ విపర్యయ పక్షత్తై నిరాకరిత్తారాయిత్తు.

(౧) (౨) (౩)

మూ.—౨౧౫. (మామ్)

౨౧౬. సర్వరక్షకనాయ్,

ఆక, ద్వితీయపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయ్త్తు.

౨౧౫. అనన్తరమ్, తృతీయపదత్తై ఉపాదానమ్పణ్ణుకిఱార్ (మామ్) ఎన్ఱు.

౨౧౬. అతుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వరక్షకనాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – “నమ్ముడైయ రక్షణమ్ ఇవన్ పణ్ణుమో? పణ్ణానో” ఎన్ఱు సంశయిక్క వేణ్డాతపడి సర్వరుడైయవుమ్ రక్షణత్తిలే దీక్షితనాయ్, “తన్ పెరుమైయైయుమ్ నమ్ శిఱుమైయైయుమ్ పార్త్తు నమ్మోడు కలప్పఱ్ఱిరుక్కుమో?” ఎన్న వేణ్డాతపడి (౧) “సేన

ఇరణ్డామ్ పదార్థత్తై నిగమిత్తమైయె యరుళిచ్చెయ్కిఱాక (ఆక విత్యాది యాల్). ఆకవెన్ఱతు – “త్యాగమావతు” ఎన్ఱుతుడఙ్గి ఇవ్వళవాన గ్రన్థత్తాలెన్ఱపడి

౨౧౫. మేలుక్కవతారికై. (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱు – ఇరణ్డామ్ పదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి.

౨౧౬. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కర్థమిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు – “మామ్” ఎన్ఱిఱ పదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). “సర్వరక్షకనాయ్” ఎన్ఱైయాలే వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నమ్ముడైయ రక్షణమిత్యాదియాల్). నమ్ముడైయ వెన్ఱతు – సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు త్వన్నైయే ఉపాయమాక పఱ్ఱిన నమ్ముడైయ వెన్ఱపడి. ఇవనెన్ఱతు – నమక్కు ప్రతిపన్ననాన ఇవనెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, సర్వరక్షకనాన ఇవన్ సర్వాన్తర్గతనాన తన్నుడైయ రక్షణమ్ పణ్ణుకైయిల్ సంశయమిల్లైయెన్ఱు, “నమ్ముడైయ రక్షణమ్ ఇవన్ పణ్ణుమో? పణ్ణానో?” ఎన్ఱిఱ సంశయమాయ్త్తు వ్యావర్తిక్కప్పడుకిఱతు.

“ఉనక్కుక్కైయాళాయ్” ఎన్ఱిఱత్తాలే వ్యావర్తిక్కప్పడుమవర్త్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తన్ పెరుమైయైయు మిత్యాది). నమ్మోడెన్ఱతు – శిఱుమైయుడైయ నమ్మోడెన్ఱపడి. కలప్పఱ్ఱిరుక్కుమో వెన్ఱతు – కలవాతిరుక్కుమో వెన్ఱపడి. ఎన్న వేణ్డాతపడి యెన్ఱతు – ఎన్ఱు సంశయిక్క వేణ్డాతపడి యెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, “ఎల్లార్క్కుమ్ మేలాన

---

(౧) గీ-౧-౨౨.

మూ.— ఉనక్కు క్కైయాళాయ్, ఉన్నై క్కైవు పార్త్తు, ఉన్
దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొణ్డు, ఉనక్కు ప్పుకలాయ్,

యోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ” ఎన్ను ఏవిక్కొళ్ళుగైక్కుళ్ళలామ్పడి (ఉనక్కుక్కైయాళాయ్), ఉన్నై రక్షిక్కైయిలుణ్డాన నశైయాలే (౧) “రక్ష్యాపేక్షాం ప్రతీక్షతే” ఎన్గిఱపడియే రక్ష్యభూతనాన ఉన్నైక్కైవు పార్త్తు, “నజ్జున్ఱమ్ కణ్డు ఇకళ్వు మో”ఎన్నజ్ఞవేణ్డాతపడి, (౨) *అస్థాన స్నేహ కారుణ్య ధర్మాధర్మధియాఽఽకులనాన ఉన్ దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొణ్డు, అశరణ్యశరణ్యనాకైయాలే నీయుమ్ పిఱరుమ్ ఉనక్కు త్తఞ్జమల్లాత దశైయిల్ ఒతుఙ్గలామ్పడియాన పుక

తాన్ తణ్ణియరోడే కలక్కుమో? కలవానో” ఎన్గిఱ సంశయత్తై వ్యావర్త్తిక్కిఱతు. తణ్ణియరోడే ఒరునీరాక క్కలక్కుమ్ శీలవానెన్ను సౌశీల్యత్తై చ్చొల్లుకిఱతు ఇవ్విరణ్డువిశేషణత్తాలుమ్, ఇవన్ శౌల్వ్యక్తివన్ను ఇవనై రక్షిక్కు మెన్గిఱతు.

“ఉన్నై క్కైవుపార్త్తు” ఎన్గిఱవిత్తాల్ వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉన్నైయిత్యాది). నశైయాలేయెన్నతు-ఆశైయాలే యెన్నపడి. ఇశైవెన్నతు - సమ్మతి యెన్నపడి. ఇత్తాల్, అవన్ పణ్ణుమ్ రక్షణమ్ పురుషార్థమాకైక్కాక అవన్ అసమ్మతియిల్ పణ్ణుమ్ రక్షణత్తై వ్యావర్త్తిక్కిఱతు.

“ఉన్ దోషత్తై భోగ్యమాకక్కొణ్డు” ఎన్నత్తాల్ వ్యావర్త్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నజ్జున్ఱమిత్యాదియాల్). కున్ఱమెన్నతు - అపరాధమెన్నపడి. ఇకళ్వుమోవెన్నతు-విడుమోవెన్నపడి. అఞ్జవేణ్డాతపడి యెన్నతు-భయప్పడవేణ్డాతపడి యెన్నపడి. అస్థానవెన్నతు - అప్రాప్తవిషయత్తిలెన్నపడి. ఇత్తాల్ “నమ్ దోషఙ్గణ్డు కైవిడుమో?” ఎన్గిఱ సంశయత్తై వ్యావర్త్తిక్కిఱతు.

“ఉనక్కు ప్పుకలాయ్” ఎన్నైయాలే వ్యావర్త్యాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అశరణ్యశరణ్యనాకైయాలేయిత్యాదియాల్). అశరణ్యశరణ్య నాకైయాలేయెన్నతు-అకిఞ్చనరాయ్ అనన్యగతికళానవర్కళుక్కు రక్షకనాకైయాలేయెన్నపడి. నీయుమెన్నతు-రక్ష్యనాన నీయుమెన్నపడి. పిఱరుమెన్నతు-మాతాపిత్రాదికళుమ్, ఇన్ద్రాది దేవతాన్తరఙ్గళుమెన్నపడి. పుకలాయెన్నతు-రక్షకనాయెన్నపడి. ఇత్తాల్, ఎమ్పెరుమాన్

(౧) లక్ష్మీత-౧౭-౭౫. (౨) గీతార్థసఙ్గ్రహ-౫-

మూ.— నీర్ శుడుమాపోలే శేర్ప్పారే పిరిక్కుమ్బోతుమ్
విడమాట్టాతే రక్షిక్కిఱ ఎన్నై.

౨౧౭. ఇత్తాల్, పర వ్యూహఙ్గళైయుమ్, దేవతాన్తర్యా

లాయ్, శైత్యమే స్వభావమాన జలమ్ ఔష్ణ్యత్తై భజిక్కుమాపోలే అపరాధక్షామణమ్పణ్ణి ఘటిప్పిక్కుమ్ పురుషకారభూతరే (౧) "తానురైయాళాకిలుమ్ శితకురైక్కుమేల్" ఎన్గిఱపడియే కుఱ్ఱత్తైక్కాట్టి అకఱ్ఱుమ్బోతుమ్ విడ క్షమనన్ఱిక్కే, "ఎన్నడియారతు శెయ్యార్" ఎన్ఱు మఱుతలైత్తు ఒరుతలైనిన్ఱు రక్షిక్కుమ్ ఎన్నైయెన్గై.

౨౧౮. "మామ్" ఎన్ఱు విభవరూపత్తై క్కాట్టుకైయాలే వ్యావర్తిక్కప్పడుకిఱవర్కళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - "ఎన్నై" ఎన్ఱు - అవతరిత్తు కణ్ణుక్కిలక్కాయ్ అణుకి

ఇవనై రక్షిక్కైక్కు ఇవన్బక్కల్ అధికారమాక వేణ్డువతు-ఉపాయాన్తరపరిత్యాగముమ్ రక్షకాన్తరపరిత్యాగముమెన్ఱతాయిత్తు. ఇత్తాల్ "అకిఞ్చనరాయ్ అనన్యగతికళానవర్కళై ఎమ్బెరుమాన్ రక్షిప్పనో? రక్షియానో?" ఎన్గిఱ సంశయత్తై వ్యావర్తిక్కిఱతు.

"శేర్ప్పారే" ఇత్యాదియాల్ వ్యావర్తిక్కప్పడుమవర్కళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శైత్యమే ఇత్యాదియాల్). శితకెన్ఱతు-కుఱ్ఱఙ్గళై యెన్ఱపడి. అకఱ్ఱుమ్బోతుమెన్ఱతు-పిరిక్కుమ్బోతు మెన్ఱపడి. క్షమనన్ఱిక్కేయెన్ఱతు - విట్టు జీవిక్కమాట్టాతవనాయెన్ఱపడి. రక్షకనుక్కు రక్షణమిల్లాతపోతు స్వరూపమ్ జీవియాతిఱే. అతువెన్ఱతు - ఉన్నడియార్ శెయ్యుమ్ కుఱ్ఱత్తై యెన్ఱపడి. మఱుతలైత్తెన్ఱతు-ఎతిరిట్టెన్ఱపడి. ఒరుతలైనిన్ఱెన్ఱతు - ఒరుపక్షత్తిలే నిన్ఱెన్ఱపడి. అతావతు - చేతనన్ పక్షత్తిలే నిన్ఱు. ఇత్తాల్, "ఆశ్రితరక్షణత్తిల్ ఇవన్ ఒరునిలైయాయ్ ఇరుక్కుమో? నిల్లానో?" ఎన్గిఱ సంశయత్తై వ్యవచ్ఛేదిక్కిఱతు. "సర్వరక్షకనాయ్" ఎన్గిఱ విడత్తిల్, అధికారానుగుణమాక సర్వరక్షకత్వమ్ శొల్లుకిఱతు; "పుకలాయ్" ఎన్గిఱ విడత్తిల్, కృపానుగుణ రక్షకత్వమ్ శొల్లుకిఱతు, ఆకైయాలే పునరుక్తియిల్లై.

౨౧౯. మేలుక్కవతారికై (మామిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కణ్ణుక్కిలక్కాయెన్ఱతు - కణ్ణుక్కు విషయమాయెన్ఱపడి. అణుకినిఱ్కిఱ వెన్ఱతు-

(౧) పెరి-తిరు-౪-౯-౨.

సూ.— మిత్వత్తైయుమ్ తవిర్క్కిఱతు.

౨౧౭. ధర్మసంస్థాపనమ్ పణ్ణ ప్పిఱన్దవన్దానే, ‘‘సర్వధర్మ

నిఱ్కిఱ తన్నై వరణీయనాకచ్చొన్న విత్తాలే, దేశవిప్రకృష్టత్తై యాలే కాణవుమ్కిట్టవుమొణ్ణాతపడియిరుక్కిఱ పర వ్యూహఙ్గళై యుమ్, అసాధారణ విగ్రహాయుక్తమన్ఱిక్కే ఉపాయాన్తరనిష్ఠర్క్కు ఉద్దేశ్యమాయిరుక్కిఱ అగ్నీన్ద్రాది దేవతాన్తర్యామిత్వత్తైయుమ్వ్యా వర్తిక్కిఱతెన్ఱై.

౨౧౮. ధర్మఙ్గళై యెల్లామ్ విట్టు త్తన్నై ప్పఱ్ఱ చ్చొల్లు కైయాలే ఫలితమానతొరు అర్థవిశేషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ధర్మ సంస్థాపనమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – (౧) ‘‘ధర్మసంస్థాపనార్థాయ

కిట్టినిఱ్కిఱ వెన్నపడి. వరణీయనాక వెన్నతు-‘‘వ్రజ’’ ఎన్గిఱ ధాత్వర్థమాన వ్రజనవిషయమాక వెన్నపడి. దేశవిప్రకృష్టత్తైయాలేయెన్నతు - దేశదూరత్తాలేయెన్నపడి. ఒణ్ణాత పడియెన్నతు - యోగ్యమాకాతపడి యెన్నపడి. ఇత్తాల్, ‘‘వరణవిషయమాన ఈశ్వ రన్ అగ్నీన్ద్రాది దేవతాన్తర్యామియో? అసాధారణ దివ్యమఙ్గళ విగ్రహవిశిష్టనో?’’ ఎన్గిఱ సంశయత్తిల్ వరణవిషయమాన ఈశ్వరన్ పర వ్యూహ దేవతాన్తర్యామి వ్యావృత్తనాయ్ అసాధారణ దివ్యమఙ్గళ విగ్రహవిశిష్టనెన్ఱతాయిత్తు. అర్చావ తారత్తై వ్యావర్తియాతే యొழிవానెన్నెన్నిల్; - అతు ఇతుక్కు ప్పిఱ్పాడర్క్కుమ్ వరణవిషయమాయ్ ఆழ்వార్కళ్ ప్రపత్తిపణ్ణుమ్ విషయమాయ్ విభవత్తై యనుసరి త్తిరుక్కుమతాకైయాలే, అర్చావతారవ్యావృత్తియై యరుళిచ్చెయ్తిలర్.

౨౧౮. మేలుక్కవతారికై (ధర్మఙ్గళైయెల్లామిత్యాది). అర్థవిశేషత్తైయెన్నతు- అవనే ప్రధానోపాయమాయిరుక్కైయైయెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ధర్మసంస్థాపనాయ వెన్నాతే ‘‘ధర్మసంస్థాపనార్థాయ’’ ఎన్నతు-ధర్మస్థాపనత్తాల్ తన క్కొరు ప్రయోజనమ్ సిద్ధిక్కైయన్ఱిక్కే ఇతువే తనక్కు ప్రయోజనమాయిరుక్కై యాలే. ‘‘సంస్థాపనార్థాయ’’ఎన్ఱు సోపసర్గమాకచ్చొన్నతు-దృష్టాఽదృష్టఫలసాధ నఙ్గళాన సకల ధర్మఙ్గళైయుమ్ నిలైనిఱుత్తుకైక్కాకవుమ్, సర్వాత్మవర్గత్తుక్కుమ్

(౧) గీ-౪-౮.

మూ.— జ్ఞళై యుమ్విట్టు ఎన్నై ప్పత్తు" ఎన్గైయాలే, సాక్షాద్ధర్మమ్ తానే యెన్గిఱతు.

౨౧౯. ఇత్తాల్, విట్ట సాధనఙ్గళిలేన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱతు.

సమ్భవామియుగేయుగే" ఎన్గిఱపడియే స్వప్రాప్తిక్కుడలాన ధర్మత్తైస్థాపిప్పతాక ప్పిఱన్దవన్దానే "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్ఱు - మోక్షసాధనతయా శాస్త్రసిద్ధఙ్గళాన సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు ఎన్నై ప్పత్తు ఎన్ఱుశొల్లుకైయాలే, అవై సాక్షాద్ధర్మఙ్గళన్ఱు, స్థాపనీయమాన సాక్షాద్ధర్మమ్ (౧) "కృష్ణం ధర్మం సనాతనమ్" ఎన్ఱు సనాతనధర్మమాన తానే ఎన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱత్తై.

౨౧౯. ఇత్తాలే శొల్లుకిఱతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్ విట్టసాధనఙ్గళిలేన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱతు) ఎన్ఱు. అతావతు-ఇప్పడి చొన్నవిత్తాల్,

---

స్వరూపనాశమ్ వారాతపడి సిద్ధధర్మమాన తన్నై నిలై నిఱుత్తుకైక్కాకవుమెన్ఱు తోన్ఱుకైక్కాక. క్రియాపదముమ్ "భవామి" "సంభవామి" ఎన్నుమ్బడియాయిరుక్కైయాలే, వేదపురుషన్ ముతలానారైక్కొణ్డు సాధ్యధర్మఙ్గళైయుమ్, తానే అవతరిత్తు సిద్ధధర్మత్తెయుమ్ ప్రవర్తిప్పిత్తమైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. యుగేయుగే ఎన్ఱతు- యుగఙ్గళ్ తోఱుమెన్నపడి. తణ్ణీర్ ప్పన్దల్ వైత్తవన్ అతు శిథిలమాకాతపడి అడిక్కడి అత్తై భద్రప్పడుత్తుమాపోలే యిరుప్పతొన్ఱిఱే ఇతుతాన్. అవై సాక్షాద్ధర్మఙ్గళన్ఱెన్నతు - కర్మజ్ఞానాదికళ్ ఈశ్వరద్వారా ధర్మఙ్గళామల్లతు అద్వారకఙ్గళన్ఱెన్నపడి. అతావతు - ఇవన్ఱై యనుష్ఠిత్తాలుమ్ ఫలసిద్ధి ఈశ్వరనాలేయాయిరుక్కై. సాక్షాద్ధర్మమెన్నతు - అద్వారకధర్మమెన్నపడి. అతావతు - తన్నై ఆశ్రయిత్తవర్కళుక్కు ఫలసిద్ధి తన్నాలేయామ్బడియిరుక్కై.

౨౧౯. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తాలిత్యాది). ఇత్తాలెన్నతు - "సాక్షాద్ధర్మమ్ తానే" ఎన్గిఱవిత్తాలెన్నపడి. ఎన్ శొల్లుకిఱతెన్నతు-ఎవ్వతిశయమ్ శొల్లుకిఱతెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇప్పడి చొన్నవిత్తాలెన్నతు-సద్వారకధర్మమెన్ఱుమ్ అద్వారకధర్మమెన్ఱుమ్ శొన్నవిత్తాలెన్నపడి; అద్వారకధర్మమ్ తానే ఎన్గిఱవిత్తాలెన్నపడి

---

(౧) భార-అర-౮౮-౨౬.

మూ.——౨౨౦. అతావతు- సిద్ధమాయ్, పరమచేతనమాయ్, సర్వ శక్తియాయ్, నిరపాయమాయ్, ప్రాప్తమాయ్, సహాయాన్తర నిరపేక్షమాయిరుక్కై.

కీழ్ విట్టసాధనఙ్గళై క్కాట్టిల్ ఇన్త సాధనత్తుక్కుణ్డాన ఏర్ట్రమ్ శొల్లుకిఱత్తై.

౨౨౦. అతుతానేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అతావతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. ఇత్తాల్, కీழ్ విట్ట సాధనఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ ఇతుక్కేర్ట్ర మావతు - చేతనప్రవృత్తియాలే తన్స్వరూపసిద్ధియామ్పడి యిన్ఱిక్కే యన్ఱిక్కే సనాతనధర్మమాకైయాలే సిద్ధమాయ్, (౧) "యస్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిత్" ఇత్యాదికళిఱ్సొల్లుకిఱ సర్వజ్ఞ విషయమాకై యాలే పరమచేతనమాయ్, (౨) "పరాఽస్య శక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే" ఎన్గిఱపడియే సర్వశక్తియాయ్, చేతనసాధ్యమాయ్ నడువే అపాయఙ్గళ్ పుకురుకైక్కవకాశ మిణామ్పడి యిన్ఱైక్కియన్ఱిక్కే సిద్ధవస్తువాయిరుక్కైయాలే నిరపాయమాయ్, పరతన్త్రనాన ఇచ్చేతననుడైయ స్వరూపత్తుక్కు అప్రాప్తమాయిరాతే ప్రాప్తమాయ్, కీழ్చ్చొన్న పరమచేతనత్వాదికళాలే సహాయాన్తర నిరపేక్షమాయిరుక్కైయెన్ఱపడి.

యాకవుమామ్. కీழ్విట్ట సాధనఙ్గళెన్ఱతు - "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ త్యాజ్యమాక విధిక్కప్పట్ట కర్మాద్యుపాయఙ్గళిఱ్కాట్టిలెన్ఱపడి. ఇన్ద సాధనత్తుక్కెన్ఱతు- "మామ్" ఎన్గిఱపదత్తాల్ ఉపాయతయా స్వీకారవిషయమాకచ్చొల్లప్పట్టసాధనత్తుక్కెన్ఱపడి. సద్వారక సాధనఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ అద్వారక సాధనత్తుక్కెన్ఱపడి యాకవుమామ్.

౨౨౦. మేలుక్కవతారికై (అతుతానిత్యాది). అతుతానెన్ఱతు - అవ్వతిశయ మానెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అతావతెన్ఱతు - అతిశయమావతెన్ఱపడి. సర్వజ్ఞవిషయమాకైయాలే యెన్ఱతు - సర్వజ్ఞమాన విషయమాకైయాలే యెన్ఱపడి. నిరపాయమాయెన్ఱతు-నిర్విఘ్నమాయెన్ఱపడి. ఆక, ఇవ్వుపాయత్తుక్కు ఉపాయాన్తరఙ్గళిఱ్కాట్టిలతిశయమ్ సిద్ధత్వాదికళెన్ఱతాయిర్ట్రు

(౧) ముణ్డ-౨-౭. (౨) శ్వేతా-౬.

మూ.—౨౨౧. మత్త్రై ఉపాయఙ్గళ్ సాధ్యఙ్గళాకైయాలే, స్వరూప సిద్ధియిల్ చేతననై యపేక్షిత్తిరుక్కుమ్, అచేతనఙ్గళుమాయ్ అశక్తఙ్గళుమా యిరుక్కైయాలే, కార్యసిద్ధియిల్ ఈశ్వరనై యపేక్షిత్తిరుక్కుమ్; ఇన్న ఉపాయమ్ అవత్తైక్కొణ్డు తిరత్తా యిరుక్కై

౨౨౧ ఇనసహాయాన్తర సిరపేక్షత్వత్తై యుపపాదిక్కిఱార్ (మత్త్రై ఉపాయఙ్గళ్) ఎన్ఱు తొడఙ్గి మేల్ మూన్ఱు వాక్యత్తాలే. అదావదు – ఇన్త యోగాది ఉపాయఙ్గళ్ చేతన ప్రవృత్తియాలే సాధిక్కప్పడుమవైయాకైయాలే, తఙ్గళుడైయ స్వరూపసిద్ధియిల్ ప్రవృత్తికరనాన చేతననై యపేక్షిత్తిరుక్కుమ్; ఇవనుక్కు చ్చైతన్యమ్ ఉణ్డాకిలుమ్ అచేతనమ్బోలే తలైక్కట్టుక్కుమ్ యోగ్యతైయిల్లాద అచేతనఙ్గళుమాయ్ అశక్తఙ్గళు మాయిరుక్కైయాలే, చేతననుడైయ ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహార రూపమాన కార్యత్తినుడైయ సిద్ధియిల్ (౧) “ఫలమత ఉపపత్తేః” ఎన్ఱపడియే ఫలప్రదత్వోపయోగియాన సర్వశక్తిత్వాద్యుపపత్తియుడైయనాన ఈశ్వరనై యపేక్షిత్తిరుక్కుమ్, ఇన్ద ఉపాయమ్, సిద్ధత్వ పరమచేతనత్వ సర్వశక్తిత్వఙ్గళాలే అవత్తైక్కొణ్డు తిరత్తాయిరు

౨౨౧ పిఱక్కవతారికై (ఇన్ద సహాయేత్యాది). ఇన్దవైయను – కీళ్ చొన్నవై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అదావదిత్యాది). చైతన్యమ్ ఉణ్డాకిలుమ్ వైయెన్ఱతు – ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారఙ్గళైయెన్ఱపడి. చెయ్దు తలైక్కట్టుకై యెన్ఱతు - చెయ్దు ముడిక్కై యెన్ఱపడి. అదావదు - కుత్తైవలచ్చెయ్కై. (౧) “ఫలమత ఉపపత్తేః” ఎన్ఱతు-ఫలమ్ - ఇష్టప్రాప్తి రూపమాయుమ్ అనిష్టనివారణ రూపమాయుమ్ ఇరుక్కిఱ ఫలమానదు, అతః - సర్వేశ్వరనాలే సిద్ధిక్కుమ్, ఎన్నెన్నిల్, ఉపపత్తేః - ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారమాకిఱ ఫలత్తై యవనుక్కు కొడుక్కైక్కు త్తకుతియాన జ్ఞాన శక్తికళ్ అవనుక్కుప్ పూర్ణమాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱపడి. ఇన్ద ఉపాయమెన్ఱతు – సిద్ధోపాయ మెన్ఱపడి. అవత్తైక్కొణ్డు తిరత్తా యిరుక్కైయాలే యెన్ఱతు - సాధ్యోపాయఙ్గ

(౧) బ్రహ్మసూ- ౩-౨-౩౭.

మూ.— యాలే ఇతరనిరపేక్షమా యిరుక్కుమ్.

౨౨౨. ఇతిలే వాత్సల్య స్వామిత్వ సౌశీల్య సౌలభ్యఙ్గ

ళై-యాలే అన్యనిరపేక్షమాయిరుక్కుమెన్గై.

౨౨౨ ఇని, ఇప్పదత్తిలే ఆశ్రయణ సౌకర్యాపాదకఙ్గళాన గుణవిశేషఙ్గళ్లామ్ ప్రకాశిక్కుమపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతిలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-అధర్మబుద్ధియాలే ధర్మత్తిల్ నిన్ఱుమ్ నివృత్తనాన అర్జుననుక్కు, కుఱ్ఱమ్ వారాతే అపేక్షితార్థఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కైయాలే వాత్సల్యమ్ ప్రకాశిక్కుమతు, తన్నుడైయ పరత్వత్తై ప్పలరుమ్ సిద్ధత్వాదికళాలే ఎతిరియాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱపడి. అన్య నిరపేక్షమాయిరుక్కుమెన్ఱతు - తన్నైయొழிన్ద చేతనరై యపేక్షియాతే యిరుక్కుమెన్ఱపడి.

౨౨౨ మేలుక్కవతారికై(ఇనియిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు - ‹‹మామ్›› ఎన్గిఱ పదార్థత్తైయుమ్, తద్వ్యావర్త్యత్తైయుమ్, అతిన్ తాత్పర్యత్తైయుమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ ఇవ్వుపాయత్తుక్కుణ్డాన అతిశయత్తైయుమ్, అతిశయన్తాన్ ఇన్నతెన్నుమత్తైయుమ్, ఇవ్వుపాయత్తినుడైయ నైరపేక్ష్య హేతుక్కళైయు మరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తిలే యెన్ఱతు - ఇన్ద ‹‹మామ్›› ఎన్గిఱ పదత్తిలెన్ఱపడి. గుణవిశేషఙ్గళెల్లా మెన్ఱతు - గుణవిశేషఙ్గళాన వాత్సల్యాదికళెల్లా మెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). వాత్సల్యమ్ ప్రకాశిక్కుమపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అధర్మబుద్ధియాలే ఇత్యాదియాల్). ధర్మత్తిల్ నిన్ఱు మెన్ఱతు-స్వధర్మమాన యుద్ధత్తిల్ నిన్ఱు మెన్ఱపడి. కుఱ్ఱమెన్ఱతు-తనక్కు విహితమాన యుద్ధత్తై పణ్ణామైయాకిఱకుఱ్ఱత్తై యెన్ఱపడి ఇత్తాల్, అర్జుననుక్కు అకృత్యకరణరూప దోషమిల్లైయే యాకిలుమ్, కృత్యాకరణరూప దోషముణ్డెన్ఱతాయ్త్తు అన్ఱిక్కే, క్షత్రియనుక్కు యుద్ధసముత్తిల్ వరుమ్ ఆనృశంస్యముమ్ దోషమాకైయాలే అకృత్యకరణరూప దోషముణ్డెన్నవుమామ్. అపేక్షితార్థఙ్గళై యెన్ఱతు - దేహాత్మవివేకాది ప్రపత్తిపర్యన్తమాన అర్థఙ్గళై యెన్ఱపడి.

స్వామిత్వమ్ ప్రకాశిక్కుమపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (తన్నుడైయ విత్యాదియాల్). తన్నుడైయవెన్ఱతు - విభవమాక అవతరిత్తు ఆశ్రితపరతన్త్రనాన తన్ను

మూ.— శ్లాకిఅ గుణవిశేషఙ్గళ్ నేరాక ప్రకాశిక్కిఅతు.

కాలునురుళిచ్చేయ్త వళవన్దిక్కే, అర్జునన్ ప్రత్యక్షిక్కుమ్పడి పణ్ణుకై యాలే స్వామిత్వమ్ పకాశిక్కిఅతు, (౧) "హే కృష్ణ హే యాదవ" ఎన్ను అర్జునన్ తానే శొల్లుమ్పడి ఇవనోడే కలన్దు పరిమాఱుకై యాలే సౌశీల్యమ్ ప్రకాశిక్కిఅతు, అప్రాకృతమాన తిరుమేనియై కణ్ణుక్కిలక్కామ్పడి పణ్ణుకైయాలే సౌలభ్యమ్ ప్రకాశిక్కిఅ తెన్నై. "గుణవిశేషఙ్గళ్" ఎన్నతు - ఆశ్రయణత్తుక్కపేక్షితఙ్గళాన వై యెన్ఱబడిక్కైక్కాక. "నేరాక ప్రకాశిక్కిఅతు" ఎన్నతు-స్ఫుట మాక ప్రకాశిక్కిఅతెన్నపడి.

౨౭౩. ఇవై యెల్లావత్తైలుమ్ వైత్తుక్కొణ్ణు,మికవు మపేక్షి తైయ వెన్నపడి. అరుళిచ్చేయ్త వళవన్దిక్కే యెన్నసు - అరుళిచ్చేయ్దిమాత్ర మన్దిక్కే యెన్నపడి తన్నుడైయ పరత్వత్తై అర్జుననుక్కు ప్రకాశిప్పిత్తమాత్రత్తాలే స్వామిత్వమ్ తోన్ఱుమోవెన్నిల్, - అర్జున నపేక్షిత్తపోతాక తన్నుడైయ పర త్వత్తై అవనుక్కు ప్రత్యక్షిక్కలామ్పడి పణ్ణవిడిల్ అవనుక్కు ప్రీతుక్కుమ్ వ్యస నత్తై త్తన్నతామ్పడిక్కు హేతువాన సమ్బన్ధమ్ - ఇఱ్ఱవు పేఱుకళ్ తన్నతామ్పడి యాన స్వామిత్వమిఱే. ఆకైయాలే పరత్వప్రకాశమ్ స్వామిత్వప్రకాశక మెన్ను కరుత్తు

సౌశీల్యమ్ ప్రకాశిక్కిఅపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అప్రాకృతమాన విత్యాది యాల్). అప్రాకృతమాన వెన్నసు - పఞ్చభూతాత్మకమన్దిక్కే పఞ్చోపనిషన్మయ మాన వెన్నపడి, ఇలక్కామ్పడి యెన్నతు - విషయమామ్పడి యెన్నపడి.

విశేషశబ్దస్వారస్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (గుణవిశేషఙ్గళెన్ఱు తిత్యాది యాల్). "నేరాక" వెన్నతు - స్ఫుటమాక వెన్నపడి.

౨౭౩. మేలుక్కవతారికై (ఇవైయెల్లావత్తైలు మిత్యాది).ఇవై యెల్లావత్తైలు మెన్నతు - ఇన్ద వాత్సల్యాది గుణచతుష్టయత్తిలు మెన్నపడి. వైత్తుక్కొణ్ణెన్నతు - శారిమైచ్చొల్లు. మికవు మపేక్షితమెన్నతు - ఆశ్రయిక్కైక్కు అవశ్యమ్ వేణ్డియ

(౧) గీ-౧౧-౪౧.

మూ.—౨౭౩. కైయుముఴవుకోలుమ్, పిడిత్త శిఱువాయ్క్క-
యిఱుమ్, సేనాధూళిధూసరితమాన తిరుక్కుఴలుమ్,

తమ్ సౌలభ్యమాకైయాలే అవతారప్రయుక్తమాన సౌలభ్యత్తిళవ న్ఱిక్కే, సారథ్యేఽవస్థితనాయ్ నిఱ్కుమ్ సౌలభ్యాతిశయత్తై దర్శిప్పిత్తమై యైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కైయుముఴవుకోలుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - కుతిరైకళై ప్పేరిత్తు నడత్తుకైక్కాక త్తిరుక్కైయిలే ధరిత్త ఉఴవుకోలుమ్, అవఱ్ఱై ఇడవాయ్ వలవాయ్ త్తిరుప్పుకైక్కాకవుమ్ నిఱుత్తవేణ్డుమిడత్తిలే తాఙ్గి నిఱుత్తుకైక్కాకవుమ్ పిడిత్త శిఱువాయ్క్కయిఱుమ్, తిరుముడియిల్ ఒన్ఱు అచ్చాదియామల్ నిఱ్కైయాలే సేనాధూళియాలే పుఴుతి పుడైత్త తిరుక్కుఴలుమ్, (౧) "తేర్ కడవియ పెరుమాన్ కనైకుఴల్" ఎన్ఱపడియే శాత్తిన

తెన్నపడి. సౌలభ్యముణ్డాకిల్ వాత్సల్యాదికళిల్లావిడిలుమ్ ఆశ్రయిక్కలామిత్తే. వాత్సల్యాదికళుణ్డానాలుమ్ సౌలభ్యమిల్లాతపోతు ఆశ్రయణమనుపపన్నమిత్తే; ఆనాల్ వాత్సల్యాదికళ్ వేణ్డావోవెన్నిల్, - ఇన్ద సౌలభ్యత్తై గుణమాక్కుకిఱతు ఇవైయొన్ఱుమాకైయాలే అవైయుమ్ వేణుమ్. సౌలభ్యత్తిళవన్ఱిక్కే యెన్నతు - అవతరిత్తు సులభనాయిరుక్కుమ్ మాత్రమన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి. సారథ్యే అవస్థితనాయ్ నిఱ్కుమ్ సౌలభ్యాతిశయత్తై యెన్నతు - ఆశ్రిత పారతన్త్ర్యమాకిఱ సౌలభ్యాతిశయత్తై యెన్ఱపడి. స్థితనాయ్ ఎన్నాతే "అవస్థితనాయ్" ఎన్నతు - తాన్ అవనుక్కు సారథియాయిరుక్కుమ్ నిరుప్పం తన్ తిరువుళ్ళత్తిల్ వన్దేఱియాయ్ త్తోన్ఱియిరుక్కైయాలే తానాన తన్మైయాయ్ త్తోన్ఱియిరుక్కుమెన్నుమతు తోన్ఱుకైక్కాక. మూలాగ్రే (అతావతిత్యాది). ఉఴవుకోలెన్నతు - ముళ్ కోలెన్నపడి; అతావతు - కైకోల్. అవఱ్ఱైయెన్నతు - కుతిరైకళై యెన్ఱపడి. తాఙ్గియెన్నతు - వలిత్తెన్నపడి. శిఱువాయ్క్కయిఱెన్నతు - కడివాళత్తిల్ సమ్బన్ధిత్తిరుక్కుమ్ శిఱుకయిఱెన్నపడి. కడవియ వెన్నతు-నడత్తియ వెన్నపడి. కనైకుఴలెన్నతు - ధ్వనిక్కుమ్ వీరక్కఴలైయుడైయ తిరువడికళై యెన్ఱపడి. కఴలెన్ఱు నూపుర

(౧) తి-వాయ్-౩-౬-౧౦.

మూ.— తేరుక్కైక్కు త్తే నాశ్రయిన తిరువడిగళుమాయ్ నిఱ్కిఱ సారథ్యవేషత్తై "మామ్" ఎన్ఱు కాట్టుకిఱార్.

౨౨౮. (ఏకమ్)

౨౨౯. ఇన్న ఏకశబ్దమ్ స్థానప్రమాణత్తాలే అవధారణార్థత్తై కాట్టుకిఱతు.

శిఱుశత్తైయుమ్ తానుమాక త్తేరుక్కైక్కు త్తే నాశ్రయిన తిరువడిగళు మాయ్ నిఱ్కిఱ సారథ్యవేషత్తై "ఎన్నై" ఎన్ఱు కాట్టుకిఱానెన్నై.

ఆక, తృతీయపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్ తారాయ్త్తు.

౨౨౮. అనన్తరమ్, చతుర్థపదత్తై యుపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (ఏకమ్) ఎన్ఱు.

౨౨౯. అతుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఇన్న ఏకశబ్దమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతానతు – ఇవ్వుపాయవిశేషత్తై చ్చొల్లుమిడఙ్గళిలే పలవిడఙ్గళిలుమ్ అవధారణ ప్రయోగముణ్డాకైయాలే, ఉకారమొప్పత్తే ఇన్నఏకశబ్దముమ్ స్థానప్రమాణత్తాలే అవధారణమాకిఱ వర్త్తై కాట్టుకిఱతెన్నై.

త్తుక్కాన్ పేర్, తిరువడిగళుక్కాన్ పేర్. నాశ్రయిన వెన్నతు-తొఙ్గుకిఱ వెన్నపడి. ఇవ్వాక్యత్తిల్ "కైయుమ్ వుకోలుమ్" ఇత్యాదియిల్ చకారమ్ సముచ్చయమాయ్, ఓరొత్తై అళ్గుక్కైత్తై నిలమాయ్ ఆకర్షకమాయిరుక్కుమ్బడిన్నై చ్చొల్లుకిఱతు.

ఇప్పదార్థ నిగమనమ్ (ఆకవిత్యాది).

౨౨౮. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్నతు-"మామ్" ఎన్గిఱపదత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్నపడి.

౨౨౯. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్నతు - ఏకపదత్తుక్కెన్నపడి. సూత్రార్థమ్ అతావతిత్యాది. ఇవ్వుపాయ విశేషత్తై యెన్నతు - సిద్ధత్వాదికళాలే సాధ్యోపాయవ్యావృత్తమాన సిద్ధోపాయత్తై యెన్నపడి. ఇన్న వెన్నతు - "మామ్" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కు మేలాయ్ "శరణమ్" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కు క్కీళాయిరుక్కిఱ వెన్నపడి. అవధారణమాకిఱ వెన్నతు - అవధారణార్థమాకిఱ వెన్నపడి.

సూ.—౨౨౬. (౧) "మామేవ యే ప్రపద్యన్తే" (౨) "తమేవ చాద్యమ్" (౧) "త్వమేవోపాయభూతో మే భవ" (౨) "ఆతెనక్కు నిన్ పాతమే శరణాక త్తన్దొళిన్దాయ్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే.

౨౨౭. ఇత్తాల్ "వ్రజ" ఎన్గిఱ స్వీకారత్తిల్ ఉపాయ

౨౨౬. ఇవ్వుపాయత్తై నిర్దేశిత్తవనన్తరమ్ అవధారణప్రయోగమ్ పణ్ణినవచనఙ్గళ్ పలవఱ్ఱైయుమ్ ఇతుక్కు ఉదాహరణమాకవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మామేవ) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు-(౧) "మామేవ యే ప్రపద్యన్తే" ఎన్ఱు - ఎన్నైయే యావర్ శిలర్ ప్రపత్తి పణ్ణుకిఱార్కళెన్నుమ్, (౨) "తమేవచాద్యం పురుషం ప్రపద్యే" ఎన్ఱు-ఆద్యనాన అన్ద పురుషనైయే ప్రపత్తిపణ్ణుకిఱేనెన్నుమ్, (౩) "త్వమేవోపాయభూతో మే భవ" ఎన్ఱు - నీయే ఎనక్కు ఉపాయమాక వేణుమెన్నుమ్, (౪) "ఆతెనక్కు నిన్ పాతమే శరణాక త్తన్దొళిన్దాయ్" ఎన్ఱు-ఎనక్కు ఉపాయమ్ తరుకిఱవిడత్తిల్ ఉన్ తిరువడికళైయే ఉపాయమాక త్తన్దాయెన్నుమ్ శొల్లుకిఱ ఇవ్విడఙ్గళిల్, "మామేవ" "తమేవ" "త్వమేవ" "నిన్ పాతమే" ఎన్ఱు స్వీకార్యవస్తు నిర్దేశానన్తరమ్ అవధారణత్తై చ్చొల్లుకిఱ ప్రకారత్తిలేయెన్నై.

౨౨౭. ఏతద్వ్యావర్త్యమేతెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాల్) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళ్ వ్యావర్త్యమామళవిల్,

౨౨౬. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వుపాయత్తై యిత్యాది). ఇవ్వుపాయత్తై యెన్ఱతు - ఇప్ప్రపత్తి విషయమాన ఉపాయత్తై యెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు - ఇన్ద ఏకశబ్దత్తై అవధారణార్థవాచకమాక చ్చొన్న వితుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౨౭. మేలుక్కవతారికై (ఏతద్వ్యావర్త్య మేతెన్న విత్యాది). మూలార్థమ్ - (అతావతిత్యాది) స్వీకారత్తుక్కు ఉపాయాన్తరఙ్గళైయుమ్ కళైకైక్కు

(౧) గీ-౭-౧౪. (౨) గీ-౧౫-౪.
(౩) విష్వక్సేనసం. (౪) తి-వాయ్-౫-౭-౧౦.

మూలా.— భావత్తై త్తవిర్క్కుఅతు.

సౌనరుక్త్యమ్ ప్రసఙ్గిక్కైయాలుమ్, దేవతాన్తరఙ్గళ్ వ్యావర్త్యమాయువళ విల్ "మామ్" ఎన్ఱు - అసాధారణాకారత్తై చ్చొల్లుకైయాలే అతు కీర్త్తే సిద్ధమాకైయాలుమ్, ఇన్ద అవధారణత్తాల్ "వ్రజ" ఎన్ఱు మేఱ్చొల్లుకిఱస్వీకారత్తిల్ ఉపాయత్వత్తైక్కళిక్కిఱతెన్నై. ఇన్దస్వీకారస్థానుమ్ అన్వయవ్యతిరేకత్తాలే సాధనమెన్ఱు నినైక్కలాయిరుక్కైయాలే, ఇతిన్ సాధనత్వ మవశ్యమ్ కళిక్క వేణుమిఱే.

న్నిల్ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (ఇన్ద స్వీకారస్థాను మిత్యాదియాల్). ఇన్ద స్వీకారస్థాను మెన్ఱతు - సర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకమాన భగవదుపాయత్వ స్వీకారస్థాను మెన్ఱపడి. అన్వయ వ్యతిరేకత్తాలే యెన్ఱతు - "యత్సత్వే యత్సత్వమ్" "యదభావే యదభావః" ఎన్గిఱ అన్వయవ్యాప్తియాలుమ్ వ్యతిరేకవ్యాప్తియాలు మెన్ఱపడి. అతావతు - ఉపాయ స్వీకారముణ్డానాల్ మోక్షముణ్డాకైయుమ్, అతిల్లావిడిల్ మోక్షమిల్లామల్ పోకైయుమ్ ఇతిసెన్ఱతు - ఇన్ద స్వీకారత్తినుడైయ వెన్ఱపడి. అవశ్యమెన్ఱతు - విధివశ్యమన్ఱిక్కే యెన్ఱపడి అతావతు - స్వీకారమ్ "వ్రజ" ఎన్గిఱవిధి ప్రాప్తమాకిలు మెన్ఱపడి. కళిక్క వేణు మెన్ఱతు - సిద్ధోపాయత్తినుడైయ నైరపేక్ష్యసిద్ధిక్కాక కళిక్క వేణు మెన్ఱపడి.

స్వీకారమ్ అన్వయ వ్యతిరేక వ్యాప్తికళాలుమ్ విధిప్రత్యయత్తాలుమ్ సాఙ్గమాకైయాలుమ్ ఉపాయమాక ప్రాప్తమాయిరుక్క, స్వీకారోపాయ నైరపేక్ష్య బలత్తాలే స్వీకారత్తినుడైయ ఉపాయత్వత్తై క్కళిక్కిఱపడి తానెజ్ఞనేయెన్నిల్? అధికారాఙ్గ యోగ్యతాపాదక కర్మఙ్గళుక్కు ఫలత్తోడే అన్వయ వ్యతిరేకాదికళుణ్డేయాకిలుమ్, సాధనత్వమిల్లాతాప్పోలే, ఇన్ద స్వీకారత్తుక్కుమ్ అవైయుణ్డాకిలుమ్ ఉపాయత్వమ్ సిద్ధియాతిఱే.

ఇన్నముమ్, ఇతువొళియ ఏకపదత్తుక్కు ప్రయోజన మిల్లామైయాలుమ్, పరిగ్రాహ్యమాన ఉపాయమ్ సర్వజ్ఞమాయ్ సర్వశక్తమాయ్ సహాయాన్తర నిరపేక్షమాయిరుక్కైయాలుమ్, ఇన్ద స్వీకారత్తుక్కు ముఖ్యోపాయత్వ మిల్లాతాప్పోలే గౌణసాధనత్వముమిల్లై.

మూ.——௨௨௪. స్వీకారన్దానుమవనాలేవన్దతు.

௨௨௫. సృష్ట్యవతారాదిముఖత్తాలే పణ్ణిన కృషిఫలమ్.

௨௨௪. స్వీకార §(అనన్తర) ముత్తియ ఉపాయమ్ కార్యకర మాకామైయాలే, పెఱ్ఱుక్కు ఇతు అవశ్యమ్ వేణ్డియిరుక్క, ఇతిలుపాయత్వన్దై క్కుత్తిక్కుఱపడిత్తానెజ్జనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (స్వీకారన్దానుమవనాలేవన్దతు) ఎన్ఱు. అతావతు - స్వీకారానన్తరమ్ ఇవనుక్కు అనిష్టనివృత్తియుమ్ ఇష్టప్రాప్తియుమ్ పణ్ణక్కడవ ఉపాయమ్ అవనాలే యానాప్పోలే తత్పూర్వభావియాన స్వీకారన్దానుమ్ అవనాలే యుణ్డానతెన్ఱే. ఇత్తాల్ - స్వీకారత్తుక్కు ఉపాయకార్యత్వ మొత్తియ ఉపాయత్వమిల్లై యెన్ఱతాయ్త్తు.

௨௨௫. అవనాలే వన్దతాయానతెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సృష్టి) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - కరణకళేబర విధురనాయ్, భోగమోక్షశూన్యనాయ్, అచిదవిశేషితనాయ్ క్కిడక్కుమ దశైయిలే,

ఆనాల్, పిన్నై ఏతావతెన్నిల్;-పరిగ్రహిక్కుమ ఉపాయత్తుక్కు అధికారమామిత్తనై - ఆక, "స్వీకారమ్ ఉపాయమో? అధికారమో?" ఎన్గిఱ సంశయత్తిల్, స్వీకారమ్ ఉపాయమన్ఱు, అధికారమెన్ఱతాయ్త్తు.

௨௨௪. మేలుక్కవతారికై (స్వీకారమొత్తియ విత్యాది). ఇతెన్ఱతు - స్వీకారమెన్ఱపడి. అవశ్యమెన్ఱతు - విధియిల్లావిడిలుమెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు - వైధమాన స్వీకారన్దన్నిలెన్ఱపడి. ఎజ్జనేయెన్ఱతు - ఎన్దహేతువాలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవనాలే యెన్ఱతు - ఉపాయమాన ఈశ్వరనాలే యెన్ఱపడి.

ఇవ్వాక్యత్తాల్ ఫలితాంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్)

௨௨௫. మేలుక్కవతారికై (అవనాలేయిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది) విధురనా యెన్ఱతు - భారమిల్లాతవనా యెన్ఱపడి. కరణకళేబర భారమిల్లాతవనా యెన్ఱపడి. అతావతు - కరణకళేబరఙ్గళిల్లామలిరుక్కై. భోగమోక్షశూన్యనా యెన్ఱతు - సంసారాఽపవర్గఙ్గళిల్లాతవనా యెన్ఱపడి. అవిశేషితనాయెన్ఱతు-తుల్యనా

§ అనన్తర-పా.

౨౩౦. (౧) ‘‘అతువుమవనతిన్నరుళే’’

కరణకళేబరవిశిష్టనాయ్, జ్ఞానవికాసయుక్తనామ్పడి సృష్టిత్తు, (౨) ‘‘ఎతిర్ శూళ్గల్ పుక్కు’’ ఎన్గిఱపడియే ఇవనై అఙ్గీకరిక్కైక్కాక అవన్ అనేకావతారఙ్గళై ప్పణ్ణి అవతరిత్తవిడఙ్గళిలే ఆశ్రయణరుచి విశ్వాసజనకమాన తన్ గుణ చేష్టితాదికళై ప్రకాశిప్పిత్తు, ఇవ్వ్యక్తియాలే అవన్ పణ్ణినకృషియాలే ఫలిత్తతిత్తువెన్గై.

౨౩౦. ఇవ్వర్థత్తిల్ ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (అతువుమవనతిన్నరుళే) ఎన్ఱు. అతావతు – (౨) [ఉణర్విలుమ్బరొరువనై అవనత రుళాలుఱఱ్పొరుట్టు ఎన్నుణర్వినుళ్ళేయిరుత్తినేన్] ఎన్ఱు – ఉణర్వు మిక్కిరుక్కక్కడవరాన నిత్యసూరికళుడైయ సత్తాదికళుక్కు నిర్వాహకనాన అద్వితీయనానవనై అవనుడైయ అరుళాలే ప్రాప్తిక్కైక్కాక ఎన్నుడైయ అపేక్షారూపజ్ఞానత్తుక్కుళ్ళే ఇరుత్తినేనెన్ఱు, తన్నుడైయ స్వీకారత్తైయరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్ ‘‘అతువుమవనతిన్నరుళే’’ ఎన్ఱు – అన్తస్స్వీకారన్దానుమ్ అవనుడైయ నిర్హేతుక కృపైయినాలేయుణ్డాన తెన్ఱు ఆళ్వారరుళిచ్చెయ్కైయాలే, స్వీకారముమ్ అవనుడైయ కృషిఫలమెన్ఱే కొళ్ళవేణుమెన్గై.

౨౩౧. ఇప్పడి యాకైయాల్ ఇన్తస్వీకారత్తిల్

యెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, ఈశ్వరన్ చేతనరై సృష్టిక్కైయావతు – కరణకళేబరఙ్గళై క్కొడుత్తు జ్ఞానవికాసయుక్తరామ్పడి పణ్ణుకై యెన్ఱతాయిత్తు. ఎతిర్ శూళ్గలెన్ఱతు – ప్రత్యవతారమెన్ఱపడి. ఇతువెన్ఱతు – స్వీకారమెన్ఱపడి.

౨౩౦. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వర్థత్తిలిత్యాది). ఇవ్వర్థత్తిలెన్ఱతు – ఇన్త స్వీకారమ్ ఉపాయఫలమెన్గిఱ వర్థత్తిలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇరుత్తినేనెన్ఱతు – ఉపాయమాక వైత్తేనెన్ఱపడి.

౨౩౧. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడి యాకైయాలిత్యాది). ఇప్పడి యాకై

(౧) తి-వాయ్-౨-౭-౬. (౨) తి-వాయ్-౫-౫-౩.

౨౩౧. ఇత్తైయొఴియవుమ్ తానే కార్యమ్ శెయ్యుమెన్ఱు నినైక్కక్కడవన్.

౨౩౨. అల్లాతపోతు ఉపాయ నైరపేక్ష్యమ్ జీవియాతు.

౨౩౩. ఇతు సర్వముక్తి ప్రసఙ్గ పరిహారార్థమ్, బుద్ధిసమా

శరక్కఱనినైక్కక్కడవనెన్గిఱార్ (ఇత్తైయొఴియవుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇన్ద స్వీకారత్తుక్కుమ్ తానే కృషిపణ్ణువానొరువనాకైయాలే, ఇతుకాక వన్ఱు అవన్ నమక్కు కార్యమ్ శెయ్‌కిఱతు; ఇత్తైయొఴియవుమ్ ఇవ్వాత్మోజ్జీవనకరనాన తానే నమ్ముడైయ ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తి పరిహారరూపమాన కార్యత్తైచ్చెయ్యుమెన్ఱు ప్రతిపత్తిపణ్ణక్కడవనెన్గై.

౨౩౨. ఇప్పడి నినైక్కవేణ్డుకిఱతెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అల్లాతపోతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇత్తైయొఴియవుమ్ కార్యమ్ శెయ్యుమెన్ఱు నినైయాతే, "ఇతువుమ్ వేణుమ్ అవన్ కార్యమ్ శెయ్‌కైక్కు" ఎన్ఱు నినైక్కుమళవిల్, ఉపాయత్తినుడైయ సహాయాన్తర నైరపేక్ష్యమ్ జీవిక్కప్పెఱాతెన్గై.

౨౩౩. ఆనాల్ ఇన్ద స్వీకారన్దాన్ ఏతావతెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇతు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇన్ద స్వీకారమ్ ఇత్తలైయి

యాలెన్ఱతు - ఇన్ద స్వీకారముపాయమన్ఱియిలే ఉపాయభూతనాన ఈశ్వర కృషిఫలమాయ్ వన్దతాకైయాలే యెన్ఱపడి. శరక్కఱవెన్ఱతు - ఉపాయత్వ సమ్బన్ధమఱవెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తానే యెన్ఱతు - అర్థిత్వనిరపేక్షనాన తానేయెన్ఱపడి. ఇతుకాక వన్ఱెన్నతు - ఇన్ద స్వీకారమ్ హేతువాక వన్ఱెన్ఱపడి. ఇత్తైయొఴియవుమెన్ఱతు - ఇన్ద స్వీకారత్తైయొఴియవుమెన్ఱపడి.

౨౩౨. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మూలార్థమ్(అతావతిత్యాది). జీవిక్కప్పెఱాతెన్ఱతు - జీవియాతెన్ఱపడి.

౨౩౩. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు-స్వీకారమనుపాయమానాలెన్ఱపడి. ఏతావతెన్ఱతు-ఎన్నప్రయోజనత్తుక్కావతెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావ

ధానార్థమ్, చైతన్యకార్యమ్, రాగప్రాప్తమ్, స్వరూపనిష్ఠమ్, అప్రతిషేధద్యోతకమ్.

లొన్ఱు మిన్ఱిక్కే-యిరుక్క ఈశ్వరన్దానే ఉజ్జీవిప్పిక్కుమళవిల్, ఎల్లారుమ్ పిన్నై ముక్తరాక వేణ్డావో వెన్గిఱ సర్వముక్తి ప్రసఙ్గ పరిహారత్తుక్కుఉప్పు; ఇతుతాన్ "నెడుఙ్గాలమ్ నమ్మై రక్షియాతవన్ ఇన్ఱు నమ్మై రక్షిక్కు మెన్ఱిరుక్కిఱతు నామెన్గొణ్డు" ఎన్ఱు ఇవన్ తళుమ్బామల్ బుద్ధిసమాధానమ్ పిఱన్దిరుక్కైక్కుఉప్పు; ఇవన్దాన్ అచేతనమన్ఱిక్కే చేతననాకైయాలే "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్గిఱ అధ్యవసాయమ్ ఇవన్ చైతన్యత్తినుడైయ కార్యమ్; వైధమాకవన్ఱిక్కే ఇతిల్ రసజ్ఞనాన ఇవనుడైయ రాగత్తాలే ప్రాప్తమాన ఇతు స్వరూపాతిరేకియన్ఱిక్కే తదేకరక్ష్యత్వ రూపమాన స్వరూపత్తిలే నిఱ్కుమతు; అనాదికాలమ్ స్వరక్షణాదికళాలే అవన్ పణ్ణుమ్రక్షణత్తై విలక్కిప్పోన్ద ఇవన్ అతు తవిర్న్దమైక్కు ప్రకాశకమెన్నై.

తిత్యాది). ఒన్ఱు మెన్ఱతు-ఒరుప్రయత్నము మెన్నపడి. పిన్నై యెన్ఱతు-శారియ్యైచ్చొల్లు. ఉఱుప్పెన్నతు - హేతువెన్ఱపడి. నెడుఙ్గాలమ్ - బహూకాలమెన్నపడి. తళుమ్బామలెన్నతు - చలియామలెన్నపడి. అచేతనమన్ఱిక్కే యెన్ఱతు-చైతన్యాఽనాశ్రయమన్ఱిక్కే యెన్నపడి. చేతననాకైయాలేయెన్నతు - చైతన్యాశ్రయమాకైయాలే యెన్నపడి. వైధమాకవన్ఱిక్కే యెన్నతు-విధిమూలమాక వన్దతన్ఱిక్కే యెన్నపడి. ఇతిలెన్నతు - ఇన్ద ఉపాయత్తిలెన్నపడి. రసజ్ఞనాన వెన్నతు - సుకరత్వ సిద్ధత్వాదికళాల్ వరుమ్ ఆనన్దత్తై యఱిన్దవనాన వెన్నపడి. స్వరూపాతిరేకియన్ఱిక్కే యెన్నతు - అనన్యోపాయత్వమాకిఱ స్వరూపత్తిఱ్కాట్టిల్ వేఱుపట్ట తల్లామైయాలే యెన్నపడి. "స్వరక్షణాదికళాలే" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే పరరక్షణత్తైయుమ్ తదుభయమూలమాన అహఙ్కారత్తైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. అతువెన్నతు - విలక్కై యెన్నపడి.

సర్వముక్తి ప్రసఙ్గపరిహారమావతు - స్వీకారముపాయమన్ఱిక్కే ఈశ్వరనే ఉపాయమానాల్ అవన్ సాధ్యవన్ఱిక్కే సిద్ధనాకైయాలుమ్, సర్వశక్తనాకైయాలుమ్,

౨౩౪. ఇని, "మామ్" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కు క్కీఴుమ్

సర్వేశ్వరనాకైయాలుమ్, ఈశ్వరుమ్ ఏక కాలత్తిలే ముక్తరాక వేణ్డావో వెన్గిఱ శఙ్కై యిలే, సర్వోపాయఙ్గళుమ్ అన్ద ఉపాయఙ్గళుక్కు అధికారివిషయఙ్గళిలే ఫలిప్పన వాకైయాలే, ముముక్షుత్వ మధికారమాకిలుమ్ అతు ఉపాయాన్తర నిష్ఠర్కళుక్కుమ్ పొతువాకైయాలే, ఇని ప్రపత్త్యుపాయత్తుక్కు అధికారి ఆకిఞ్చన్యము మనన్యగతిత్వ ముముడైయనాకైయాలే, అవ్విరణ్డుమ్ సర్వధర్మపరిత్యాగాత్మకమాయుమ్ తదేకోపాయాఽధ్యవసాయాత్మకమాయు మిరుక్కుమతాకైయాలే, ఇవ్విరణ్డినైయుముళ్ళవర్కళుక్కే ఈశ్వరనుపాయమాయ్, అల్లాతవర్కళుక్కు అవనుపాయమాకిఱతిల్లైయాకైయాలే అవనుపాయమాకిఱతుక్కు అధికారమాన సాఙ్గప్రపత్తి ఎవర్కళుక్కుణ్డో, అవర్కళుక్కే ముక్తియుళ్ళతెన్ఱు సర్వముక్తి ప్రసఙ్గత్తై ప్పరిహరిక్కై.

బుద్ధిసమాధానమావతు – "అనాదికాలమ్ నమ్మై రక్షియాతవన్ ఇన్ఱు నమ్మై రక్షిక్కుమెన్ఱు విశ్వసిక్కైక్కు హేతువెన్" ఎన్ఱు శఙ్కిత్తు, "నమ్మైక్కాల్, అవన్ నమ్మై రక్షిక్కైక్కు అధికారమాన తదేకోపాయస్వీకారముణ్డు" ఎన్ఱు తేఱియిరుక్కై.

చైతన్యకార్యమావతు – ఇవన్ చేతననాన వాశిక్కు స్వస్వరూపత్తై అఱిన్దు "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్ఱు అధ్యవసిక్కై.

రాగప్రాప్తమావతు – కీఴ్చ్చొన్న ఉపాయఙ్గళుడైయ దుష్కరత్వాదికళాలే అవఱ్ఱైవిట్టు "సుకరమాన ఉపాయత్తై ప్పఱ్ఱవేణుమ్" ఎన్ఱిరుక్కుమవనుక్కు, "మాం వ్రజ" ఎన్ఱవనన్తరమ్ "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్గిఱ అధ్యవసాయమ్ ప్రేమత్తాలుణ్డాకై.

స్వరూపనిష్ఠమెన్ఱతు – తదేకరక్ష్యత్వరూపమాన స్వరూపత్తిలే నిఱ్కుమెన్ఱపడి.

అప్రతిషేధద్యోతకమెన్ఱతు – "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్గిఱ అధ్యవసాయమ్, అవన్ పణ్ణుమ్ రక్షణత్తై విలక్కామైక్కు ప్రకాశకమెన్ఱపడి. ఆక, ఇప్ప్రకారత్తాలే అన్యథాసిద్ధమాన ఇన్ద స్వీకారమ్ ఉపాయమాక మాట్టాతెన్ఱతాయిత్తు.

౨౩౪. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు – ఏకశబ్దార్థ మరుళి చ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి. మామ్ ఎన్గిఱపదత్తుక్కు క్కీఴుమ్ మేలుమెన్ఱతు – "సర్వ

౨౩౮. కీழ్ తానుమ్ పిఱరుమాన నిలై్యై కుఱైత్తాఱ్,
ఇఙ్గు తానుమివనుమాన నిలైయై కుఱైక్కిఱాఱ్.

మేలుమ్, ఈశ్వరనుడైయ శెయల్కళై యుమళిచ్చేయ్‌కిఱార్ (కీழ్) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు - "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱవిడత్తిల్, సకలోపాయఙ్గళైయుమ్ విడచ్చొల్లుకైయాలే, ఫలప్రదనాన తానుమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళుమాయ్‌కూడి నిఱ్కిఱనిలైయై కుఱైత్తాఱ్; "ఏకమ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్, స్వీకారత్తిల్ ఉపాయభావత్తై కழిక్కైకైయాలే ఉపాయభూతనాన తానుమ్ తత్స్వీకారత్తిల్ ఉపాయబుద్ధిపణ్ణి నిఱ్కిఱ ఇవనుమాన నిలైయై కుఱైక్కిఱాన్నై.

ధర్మాన్ పరిత్యజ్య"ఎన్గిఱ విడత్తిలుమ్, "ఏకమ్"ఎన్గిఱ విడత్తిలు మెన్నపడి. శెయల్కళై యెన్నతు - వ్యాపారఙ్గళై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఫలప్రదనాన తానుమెన్నతు - రక్షకనాన తానుమెన్నపడి కూడియెన్నతు - అఙ్గాఙ్గిభావేన కలన్దెన్న పడి. నిఱ్కిఱ నిలైయెన్నతు-ఇరుక్కిఱ విరుప్పెన్నపడి. కుఱైత్తానెన్నతు - కழిత్తానెన్న పడి. అతావతు-కీழுపాయఙ్గళిలే రక్షకనాకచ్చొన్న తన్నైయే ఇఙ్గు ఉపాయమాకచ్చొల్లుకైయాలే, స్వప్రాప్త్యుపాయముమ్ తానే, రక్షకనుమ్ తానే, తానుపాయమామ్బోతు అవైయొన్ఱుమ్ వేణ్డా, అవై ఉపాయఙ్గళామ్బోతు తాన్ వేణుమెన్ఱు శొల్లుకైయాలే, అవై ఇవనై ప్పఱ్ఱి ఉపాయమెన్నుమిడముమ్, తాన్ స్వతః నిరపేక్షోపాయ మెన్నుమిడముమ్ తోన్ఱుకైయాలే, ఉపాయాన్తరాऽऽరాధితనాయ్‌క్కొణ్డు తాన్ ఫలప్రదనామెన్నుమత్తైకుఱైక్కై. ఉపాయభావత్తైయెన్నతు-ఉపాయత్వత్తై యెన్నపడి. తన్నైన్నతు - చేతనుడైయ వెన్నపడి. ఉపాయబుద్ధియెన్నతు - ఉపాయత్వ బుద్ధియెన్నపడి. ఇవనుమానవెన్నతు-స్వీకర్తావుమానవెన్నపడి. అతావతు-"ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరన్ నామపేక్షియాత దశైయిలే కరణకళేబరఙ్గళై క్కొడుత్తు అజ్ఞాతసుకృతాదికళై యుణ్డాక్కినాప్పోలే, తానే ఉపాయమెన్గిఱ అధ్యవసాయత్తైయు ముణ్డాక్కి రక్షియానిన్ఱాన్" ఎన్ఱు నినైయాతే, "నామవనై ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకైయాలన్ఱో అవన్ నమ్మై రక్షిక్కిఱతు" ఎన్ఱు తన్ స్వీకారత్తి లుపాయబుద్ధి పణ్ణుకై

౨౩౫. అవనై ఇవన్ పత్తుమ్పత్తు అహఙ్కారగర్భమ్, అవద్యకరమ్.

ఉపాయాన్తరఙ్గళై ‟పిఱర్” ఎన్రతు(౧)‟ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమ్” ఎన్నాప్పోలే.

౨౩౫. ఇని, సాధనబుద్ధ్యా ఇవన్ పణ్ణుమ్ స్వీకారత్తినుడైయ దోషత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అవనై) ఎన్రుతుడఙ్గి. అతావతు - నిరుపాధిక రక్షకనాన అవనై తద్రక్ష్యభూతనాన ఇవన్ తన్ రక్షణత్తుక్కుఉపాయక స్వీకరిక్కుం స్వీకారమ్ స్వకర్తృత్వరూప అహఙ్కారగర్భముమాయ్, పితావుక్కు ప్పుత్రన్ ఎళుత్తువాఙ్గుమాపోలే, అవద్యకరముమా యిరుక్కు మెన్గై.

యైక్కుఱైక్కై. ఇత్తాల్, కర్మజ్ఞానాదికళ్ ఉపాయమాకాతవోపాతి స్వీకారముముపాయమన్రెన్రతాయిత్తు. మూలత్తిల్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై ‟పిఱర్” ఎన్రతుక్కు ఉపపత్తి యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపాయాన్తరఙ్గళై యిత్యాది).

౨౩౫. మేలుక్కవతారికై(ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్రతు-స్వీకారత్తినుడైయ అనుపాయత్వత్తై చ్చొన్న వనన్తర మెన్రపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నిరుపాధికవెన్రతు - నిర్హేతుకవెన్రపడి. తత్ ఎన్రతు-ఈశ్వరనుక్కెన్రపడి. ఉపాయకవెన్రతు-కారణమాకవెన్రపడి. స్వీకరిక్కుం స్వీకార మెన్రతు-మానసమాకప్పణ్ణుమ్ ‟అవనే ఉపాయమ్” ఎన్గిఱ నినైవెన్రపడి. స్వకర్తృత్వరూపాఽహఙ్కారగర్భమాయెన్రతు- ‟ఈశ్వరన్ నమ్మైరక్షిక్కుమ్ రక్షణత్తిలే నమ్మైక్కొణ్డు తన్ తిరువడికళిలే ప్రపత్తిపణ్ణువిక్కైయుమొరు ప్రకారమే” ఎన్రు నినైయాతే స్వరక్షణార్థమ్ తాన్ అవనై ప్రపత్తిపణ్ణుకిఱేనెన్గిఱ అహఙ్కారగర్భమాయెన్రపడి. పితావుక్కు ప్పుత్ర నెళుత్తువాఙ్గుమాపోలే యెన్రతు-పితా తన్నై రక్షిక్కైక్కు ప్పుత్రన్ పితావిన్ కైయిలే, ‟ఉన్నై నాన్ రక్షిక్కక్కడవేన్” ఎన్రు ఎళుత్తువాఙ్గుమాపోలే యెన్రపడి. ఇరువర్క్కుమ్ అవద్యకరముమా యిరుక్కు మెన్రతు-ఇతు కణ్డవర్కళుక్కుమ్ కేట్టవర్కళుక్కుమ్ ‟అవన్ పితావుమన్రు, ఇవన్ పుత్రనుమన్రు” ఎన్రు తోన్ఱుమ్పడియాయ్ అవద్యావహమా యిరుక్కు మెన్రపడి.

(౧) తి-వాయ్-౫-౭-౩.

౨౩౬. అవనుడైయ స్వీకారమే రక్షకమ్.

౨౩౭. మఱ్ఱై ఉపాయఙ్గళుక్కు నివృత్తి దోషమ్.

౨౩౬. ఆనాల్, రక్షకమావతు ఏతు ఎన్నవరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అవనుడైయ స్వీకారమే రక్షకమ్) ఎన్ఱు. అతావతు – ఇవ్వాత్మావినుడైయ రక్షణత్తుక్కుక్కడవనాన అవన్ "ఇవనై నామ్ రక్షిక్కక్కడవోమ్" ఎన్ఱభిమానిత్తుక్కొళ్ళుకైయాకిఱ స్వీకారమే ఇవనుక్కు రక్షకమాయువతెన్నై.

౨౩౭. చేతనప్రవృత్తియిలొన్ఱైయుమ్ ఇవ్వుపాయమ్ సహియాతెన్నుమత్తై త్తెళివిక్కైక్కాక, ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కుమ్ ఇవ్వుపాయత్తుక్కుముణ్డాన విశేషత్తైయరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (మఱ్ఱై)ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు–సిద్ధోపాయమాన ఇత్తైయొழிన్ద ఉపాయఙ్గళుక్కు చేతనప్రవృత్తి

౨౩౬. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్ఱతు–ఇవన్ పణ్ణుమ్ స్వీకారమ్ అనుపాయమానాలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కడవనానవెన్ఱతు–ప్రాప్తియై యుడైయనానవెన్ఱపడి. అభిమానిత్తుక్కొళ్ళుకైయాకిఱవెన్ఱతు – అభిమానిక్కైయాకిఱవెన్ఱపడి.

౨౩౭. మేలుక్కవతారికై (చేతన ప్రవృత్తియి లిత్యాది) ఒన్ఱైయుమెన్ఱతు–స్వీకారత్తైయుమెన్ఱపడి. తెళివిక్కైక్కాకవెన్ఱతు–విశదమాక్కుకైక్కాకవెన్ఱపడి. ఇవ్వుపాయత్తుక్కుమెన్ఱతు–సిద్ధోపాయత్తుక్కుమెన్ఱపడి. విశేషత్తైయెన్ఱతు–తరతమభావత్తైయెన్ఱపడి, అతావతు–న్యూనాధికభావమ్. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇత్తైయొழிన్దవెన్ఱతు–సిద్ధోపాయత్తైయొழிన్దవెన్ఱపడి. చేతనప్రవృత్తియాలేయెన్ఱతు–చేతననుడైయ మానస వాచిక కాయిక ప్రవృత్తియాలేయెన్ఱపడి. చేతననుడైయ వాచిక కాయిక ప్రవృత్తియాలే ఇవన్ఱనుడైయ స్వరూపముణ్డాకిలుమ్, "ఇవనుపాయమ్" ఎన్ఱనుష్ఠియాతపోతు ఇవైయుమ్ ఉపాయమాకమాట్టామైయాలే, ఇవై ఉపాయమామ్పోతు మానసప్రవృత్తియుమ్ వేణుమాకైయాలే, "చేతన ప్రవృత్తియాలే"

ఇతుక్కు ప్రవృత్తి దోషమ్.

౨౩౭. (౧) “శిఱ్ఱవేణ్డా”

యాలే స్వరూపసిద్ధియాక వేణ్డుకైయాలే, ఇవనుడైయ స్వయత్న నివృత్తి దోషమాయిరుక్కుమ్; ఇన్ద ఉపాయత్తుక్కు సహాయాన్తర సంసర్గమ్ అసహ్యమాకైయాలే ఇచ్చేతననుడైయ ప్రవృత్తి యెన్బతొన్ఱుమే దోషమాయిరుక్కుమెన్గై.

౨౩౮. చేతన వ్యాపార మొన్ఱుమ్ వేణ్డా వెన్నుమిడత్తుక్కు ప్రమాణమ్ కాట్టుకిఱార్ (శిఱ్ఱవేణ్డా) ఎన్ఱు. అతావతు - సిద్ధోపాయ స్వీకారమ్ శొల్లుకిఱ “మఱ్ఱొన్ఱినై” ఎన్గిఱ పాట్టిలే, “శిఱ్ఱ వేణ్డా” ఎన్ఱు - శిఱ్ఱుతల్ - శితపుతలాయ్, పరక్క ఒరువ్యాపారమ్ పణ్ణవేణ్డా వెన్గైయాలే, ఇవ్వుపాయ త్తిలిళ్ఙియుమవనుక్కు ఒరువ్యాపారముమ్ పణ్ణవేణ్డా వెన్నుమిడమ్ శొల్లిఱ్ఱిఱేయెన్గై.

౨౩౯. ఇతుతాన్ ఇశ్లోకత్తనక్కుళ్ళే శొల్లిఱ్ఱెన్గిఱార్

ఎన్గిఱ విడత్తిల్ త్రివిధ ప్రవృత్తియెయుమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వరూపసిద్ధియాక వేణ్డుకైయాలే యెన్ఱతు - క్రియాకలాపాత్మకమాన కర్మస్వరూప ముణ్డాక వేణ్డుకైయాలుమ్, అవఱ్ఱినుడైయ సాధారణాకారమాన ఉపాయత్వముణ్డాక వేణ్డుకైయాలు మెన్ఱపడి. దోషమా యిరుక్కు మెన్ఱతు - ఉత్పత్తి ప్రతిబన్ధకమాయిరుక్కు మెన్ఱపడి. ఇన్ద ఉపాయత్తుక్కెన్ఱతు - సిద్ధోపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. ఎన్బతొన్ఱు మెన్ఱతు-ఆకిఱతొన్ఱు మెన్ఱపడి. దోషమాయిరుక్కు మెన్ఱతు - నిరపేక్షోపాయత్వ భఙ్గకమాకైయాలే ప్రతిబన్ధకమాయిరుక్కు మెన్ఱపడి.

౨౩౮. మేలుక్కవతారికై (చేతనేత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతీత్యాది). పరక్క వెన్ఱతు - విస్తారమాక వెన్ఱపడి. ఇవ్వుపాయత్తిలిళ్ఙియుమవనుక్కెన్ఱతు - ఇన్ద సిద్ధోపాయత్తిలే ప్రవేశిక్కు మవనుక్కెన్ఱపడి. అతావతు - సిద్ధోపాయ నిష్ఠనాయిరుక్కై.

౨౩౯. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతానిత్యాది). ఇతుతానెన్ఱతు-పరక్క ఒరు వ్యాపారముమ్ పణ్ణవేణ్డా వెన్నుమతెన్ఱపడి. “పరక్క ఒరువ్యాపారమ్ పణ్ణవేణ్డా” ఎన్గై

(౧) తి-వాయ్-౯-౨-౭.

౨౬౯. నివృత్తి కీర్త్తే శొల్లిర్రు.
౨౭౦. ఉపకారస్మృతియుమ్ చైతన్యత్తాలే వన్దతు.
ఉపాయత్తిలన్తర్భవియాతు.

(నివృత్తికీర్త్తేశొల్లిర్రు) ఎన్రు. అతావతు - "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్రు - సకల ప్రవృత్తియినుడైయవుమ్ నివృత్తియే ఇవనుక్కు వేణ్డువతెన్నుమిడమ్ కీర్త్తే శొల్లిర్రైనై.

౨౭౦. ఆనాల్ ఉపకారస్మృతితాన్ వేణుమే, అతు ఉపాయత్తిల్ ముతలిడాతో వెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఉపకారస్మృతియుమ్) ఎన్రుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) "ఎన్నై త్తీమనఙ్గెడుత్తాయ్" (౨) మరువిత్తొழுమ్ మనమే తన్దాయ్" ఇత్యాదియాలే - ఇవ్వుపాయ విషయత్తిల్ ఇవన్ పణ్ణుమ్ ఉపకారస్మృతియుమ్ ఇవనుడైయ చైతన్యప్రయుక్తమాయ్ వన్దతిత్తనై; "ఇతు ఉణ్డాకైయాలే ఈశ్వరన్ కార్యమ్ శెయ్తతు" ఎన్రు ఉపాయత్తిల్ ఉట్పుకాతెన్రై.

యాలే శిలుక్కు ఒరువ్యాపారమ్ పణ్ణవేణుమెన్నుమిడమ్ తోన్రుకైయాలే అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ "శినిప్పేయమైయుమ్" ఎన్రు. శినిప్పావతు-అవనే ఉపాయమెన్రు నినైక్కై. ఇతు వైధమానాల్ ఉపాయమాకాతోవెన్న; ఇతు వైధమానాల్ ఉపాయమన్రెన్నుమిడమ్ కీర్త్తేశొల్లిర్రితే. సాధనమెన్రు నినైక్కై ఫలసాధనమన్రెన్నుమిడమ్ దృష్టాఽదృష్ట ఫల సాధన ప్రతిపత్తియిలే కాణలామితే. ఇశ్లోకన్దనక్కు శ్శైయెన్రతు-ఇశ్లోకత్తిలేయెన్రపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౭౦. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్రతు - ఇవనుక్కొరు వ్యాపారముమ్ పణ్ణవేణ్డియతిల్లైయానాలెన్రపడి. అతు ఉపాయత్తిలే ముతలిడాతో వెన్రతు - అన్ద ఉపకారస్మృతి ఉపాయమాకైయితే ఉపక్రమియాతో వెన్రపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఎన్నైయెన్రతు-ఎన్నుడైయవెన్రపడి. తీమనమెన్రతు-దుష్టమాన మనస్సై యెన్రపడి. మరువిత్తొழுమెన్రతు - నిత్యసంశ్లిష్టమాయ్ అడిమైశెయ్కిఱ వెన్రపడి. అనన్యప్రయోజనమా యడిమైశెయ్కిఱ వెన్రపడి యాకవుమామ్. ఉపాయత్తిలుట్పుకాతెన్రతు-ఉపాయత్తిలన్తర్భవియాతెన్రపడి. అచేతనమాన వస్తువై ఈశ్వరన్ యథేచ్ఛమాక వినియోగఙ్గొళ్ళుమ్బోతు అతుక్కు ఈశ్వరవిషయత్తి లుప

(౧) తి-వాయ్-౨-౭-౮. (౨) తి-వాయ్-౨-౭-౭.

౨౪౧. “శరణమ్”

౨౪౨. ఉపాయమాక.

౨౪౩. ఇన్ద శరణశబ్దమ్, రక్షితావై యుమ్, గృహత్తైయుమ్,

ఆక, చతుర్థపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్ తారాయ్త్తు.

౨౪౧. ఇనిపఞ్చమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (శరణమ్) ఎన్ఱు.

౨౪౨, అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఉపాయమాక) ఎన్ఱు.

౨౪౩. అర్థాన్తరఙ్గళై యుమ్ కాట్టవల్లాయిరుక్క, ఇవ్విడత్తిలితు ఉపాయత్తైయే కాట్టుకిఱామైయై సహేతుకమాక వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఇన్దశరణశబ్దమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - (౧) “ఉపాయే

కారస్మృతియిల్లామై ఈశ్వరభోగత్తుక్కు విలక్కన్ఱిఱే; అతుపోలే చేతనవస్తువై యాదృష్టమాక నియోగజోళ్ళుమళవిల్ ఇవనుడైయ ఉపకారస్మృతియుమ్ భోగ విరోధియన్ఱిఱే, ఆనైయాల్ ఇవ్విరణ్డుమ్ వస్తుస్వభావత్తై పృథక్కవన్దతాకైయాలే ఉపాయత్తిలన్తర్భవియాతిఱే. ఉపకారస్మృతి కార్యసిద్ధ్యనన్తరభావి యాకైయాలే కారణమాకమాట్టాతిఱే. ఆకైయాల్ ఇతు ఇవన్ చేతనాన వాశియొత్తేళ్ళవేణుమ్,

ఇని ఏకశబ్దార్థత్తై ఉపసంహరిత్తపడియై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (ఆకవిత్యాది యాల్). ఆకవెన్ఱు - కీళ్ చొన్నవై యెల్లావఱ్ఱాలు మెన్ఱపడి.

౨౪౧. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు - ఏకశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. పఞ్చమపదత్తై యెన్ఱతు - శరణపదత్తై యెన్ఱపడి.

౨౪౨. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు-శరణపదత్తుక్కెన్ఱపడి.

౨౪౩. మేలుక్కవతారికై (అర్థాన్తరఙ్గళైయిత్యాది). శరణశబ్దమ్ (ఉపాయవాచియాక ప్రసిద్ధమాయిరుక్క, అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్వానేన్నెన్నిల్, ఇన్దశబ్దమ్ నానార్థకమాకైయాలే ప్రకరణానుగుణమాక అర్థమరుళిచ్చెయ్యవేణుమెన్ఱుకరుత్తు.) అర్థాన్తరఙ్గళై యెన్ఱతు-గృహత్తైయుమ్ రక్షకనైయు మెన్ఱపడి. కాట్టవల్లాయిరుక్క వెన్ఱతు-గౌణమాకవన్ఱిక్కే శబ్దశక్తియాలే కాట్టసమర్థమాయిరుక్క వెన్ఱపడి. ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు - ఇచ్చరమశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. కాట్టుకిఱమైయై యెన్ఱతు - కాట్టుకిఱపడియై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). “శరణమ్” ఎన్గిఱ ఇన్ద శరణశబ్దమానతు

(౧) అహిర్బు-౧౩-౩౮. ‡ కుణ్డలితమ్ క్వాచిత్కమ్.

ఉపాయత్తైయుమ్ కాట్ట క్కడవతే యాకిలుమ్,
ఇవ్విడత్తిల్ ఉపాయత్తైయే కాట్టుకిఱతు;
కీఴోడే శేరవేణ్డుకై యాలే.

గృహా రక్షితో శ్చబ్ద శ్శరణ మిత్యయమ్ । వర్తతే" ఎన్గిఱపడియే శరణశబ్దమానవితు, రక్షితావైయుమ్, గృహత్తైయుమ్, ఉపాయత్తైయుమ్ కాట్టక్కడవతే యాకిలుమ్, "సామ్ప్రతన్త్వేష ఉపాయార్థైక వాచకః" ఎన్గిఱపడియే ఇన్ద స్థలత్తిలే ఉపాయత్తైయే కాట్టుకిఱతు; సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు త్తన్నైయే పఱ్ఱచ్చొల్లుకిఱ ప్రకరణమాకైయాల్ (కీఴోడే శేరవేణ్డుకైయాలే) ఎన్గై.

ఆనాల్, కీఴ్చ్చొన్న సాధనాన్తర పరిత్యాగన్నానే స్వీకార్య

ఉపాయత్తిలుమ్ గృహత్తిలుమ్ రక్షకనిడత్తిలుమ్ స్వవాచ్యత్వసమ్బన్ధ ఇరానిఱ్కుమ్, చకారమ్ తుకారార్థమాయ్, ఇవ్విడత్తిలేయోవెన్నిల్, అర్థత్రయవాచకమాన ఇన్ద శరణశబ్దమ్ ఉపాయమాత్రత్తుక్కు వాచకమాకిఱతు ఎన్ఱు శ్లోకార్థమ్. ఇన్ద స్థలత్తిలే యెన్ఱతు - ఉపాయాన్తరత్యాగపూర్వకమాన స్థలత్తిలే యెన్ఱపడి. అర్థత్రయ వాచకమాన శరణశబ్దమ్ ఇఙ్గు ఉపాయమాత్రత్తై త్తనక్కు వాచ్యమాక క్కాట్టుకైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వధర్మఙ్గళైయు మిత్యాదియాల్). ఉపాయాన్తరఙ్గళుడైయ దుష్కరత్వాదికళాలే శోకార్తనానవనైక్కుఱిత్తు "సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్ విట్టు ఎన్నైప్పఱ్ఱు" ఎన్గిఱ ప్రకరణమాకైయాలే, ఇప్పఱ్ఱుకిఱ ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుతలాక వేణ్డుకైయాలే, ఇఙ్గుత్తై శరణశబ్దమ్ ఉపాయత్తైయే కాట్టుమెన్ఱుకరుత్తు. కీఴోడేయెన్ఱతు-కీఴ్ప్రకరణత్తోడే యెన్ఱపడి.

శరణశబ్దమిన్ఱియిలే ప్రకరణబలత్తాలే ఇఙ్గుత్తై పఱ్ఱుకిఱ ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱేన్నువర్కళ్ పక్షత్తై యనువదిక్కిఱార్ (ఆనాలిత్యాదియాల్). ఆనాలెన్ఱతు-ప్రకరణబలత్తాలే శరణశబ్దత్తుక్కు ఉపాయమాత్ర వాచకత్వమ్ శొన్నాలెన్ఱపడి. కీఴ్చ్చెన్నతు-"సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య". ఎన్గిఱవిడత్తిలెన్ఱపడి. స్వీకార్యమెన్ఱతు-

వస్తువినుపాయత్వత్తై త్తోన్ఱువిక్కుమతాయిరుక్క శరణశబ్ద ప్రయోగన్దాన్ వేణుమో వెన్నిల్; వేణుమ్; – ప్రాపకసమయత్తిల్పోలే ప్రాప్యసమయత్తిలుమ్ నదీనిస్తరణానన్తరత్తిల్ ప్లవపరిత్యాగమ్బోలే, సాధనాన్తర పరిత్యాగమ్ సమానమాకైయాలే, తద్విశిష్టమేయాకిలుమ్ స్వీకారమాత్రమ్ వ్యవచ్ఛేదకమాక మాట్టామైయాలే.

అజ్ఞనమ్ శొల్లలామో, ఇన్న ఉపాయాన్తరత్యాగమ్ స్వీకారత్తుక్కఙ్గమాక విధిక్కప్పడుకిఱతాకైయాలే, స్వీకార్యత్తినుడైయ ఉపాయత్వత్తై క్కాట్టవన్ఱాకైయాల్, శరణశబ్ద ప్రయోగత్తుక్కు ప్రయోజనమిల్లైయేయెన్నిల్; అప్పడి శొల్లవొణ్ణాతు, అర్థమాక వరుమతిఱ్కాట్టిలుమ్ శాబ్దమాకచ్చొల్లుమతు యుక్తమాకైయాలే.

స్వీకారవిషయమానవెన్నపడి. అతుక్కుత్తరమ్ (వేణుమ్) ఎన్ఱు. అతిల్ హేతూపన్యాసమ్ (ప్రాపకసమయత్తిలిత్యాది). ప్రాపకసమయత్తిల్పోలే యెన్నతు–ఎమ్బెరుమానై ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱుకిఱ సమయత్తిల్పోలే యెన్నపడి. ప్రాప్యసమయత్తిలుమెన్నతు–ప్రాప్యమాక ప్పఱ్ఱుకిఱపోతుమెన్నపడి. తద్విశిష్టమేయాకిలుమెన్నతు–ఉపాయాన్తరత్యాగవిశిష్ట స్వీకారమేయాకిలుమెన్నపడి. స్వీకారమాత్రమెన్నతు–సాధనాన్తర పరిత్యాగవిశిష్ట స్వీకారమాత్రమెన్నపడి. వ్యవచ్ఛేదకమాక మాట్టామైయాలే యెన్నతు–శరణశబ్దమన్తరా ప్రాప్యమాక ప్పఱ్ఱుతలై విలక్కమాట్టామైయాలే యెన్నపడి. ఆకైయాల్ ప్రాప్యమాకప్పఱ్ఱుతలై కఴిక్కిఱ శరణశబ్దమ్ వేణుమెన్ఱుకరుత్తు.

అతుక్కుమేల్ పూర్వపక్షమ్ (అజ్ఞనిత్యాది). అజ్ఞన్ శొల్లలామో వెన్నతు–సాధనాన్తరపరిత్యాగవిశిష్టమాన స్వీకారమ్ ప్రాప్యమాక ప్పఱ్ఱుతలై వ్యవచ్ఛేదిక్కమాట్టాతెన్ఱు శొల్లలామో వెన్నపడి. "విధిక్కప్పడుకిఱతాకైయాలే" ఎన్ఱతనన్తరమ్ "యద్వ్యాపాఙ్గం తత్తత్సాధనమ్" ఎన్గిఱ న్యాయత్తాలే ఎన్ఱు కూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. స్వీకార్యత్తినుడైయ వెన్నతు–స్వీకారవిషయమాన ఎమ్బెరుమానుడైయ వెన్నపడి. వన్ఱాకైయాలెన్నతు–శఴవతాకైయాలెన్నపడి.

అతుక్కుత్తరమ్ (అప్పడియిత్యాది). అప్పడిశొల్లవొణ్ణాతెన్నతు–శరణశబ్దత్తుక్కుప్రయోజనమిల్లైయెన్ఱు శొల్లవొణ్ణాతెన్నపడి. అర్థమాకవెన్నతు–అర్థబలత్తాలేయెన్నపడి; అతావతు–సాఙ్గమాకైయాలే యెన్నపడి. శాబ్దమాకవెన్నతు–శబ్దశక్తియాలే యెన్నపడి. ఉపాయాన్తరత్యాగమ్, స్వీకారాఙ్గమాయిరుక్క స్వీకార్యవస్తువినుడైయ ఉపాయత్వత్తై క్కాట్టుమ్బడి యెఙ్ఙనేయెన్నిల్; – తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్

౨౪౮. (వ్రజ.)

౨౪౯. బుద్ధిపణ్ణు.

(೧)"ఆక్షేపతః ప్రాప్త్తాదాభిధానికస్యైవ గ్రాహ్యత్వాత్" ఎన్ఱితే భాష్యకారరుమరుళిచ్చెయ్‌తతు.

ఆక, ఉపాయవాచియాన ఇన్త శరణశబ్దత్తాలే, ఇవ్వస్తువుక్కు ప్రాప్యతయా స్వీకార్యత్వముమ్, ప్రాపకతయా స్వీకార్యత్వముముణ్డాకైయాలే, అతిల్ ప్రాప్యతయా స్వీకారత్తై వ్యవచ్ఛేదిత్తతాయ్త్తు.

౨౪౮. ఇని షష్ఠపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (వ్రజ) ఎన్ఱు.

౨౪౯. అతుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (బుద్ధిపణ్ణు) ఎన్ఱు.

ఈశ్వరనే ఉపాయమెన్ఱు మిడమ్ తోన్ఱుకైయాలుమ్, ఇఙ్గు శరణశబ్దమ్ స్వీకార్యవస్తు విశేషణమాకైయాలుమ్, ఏకశబ్దత్తాలే స్వీకారత్తిల్ ఉపాయభావమ్ కழிకైయాలుమ్, ఉపాయాన్తరపరిత్యాగమ్ స్వీకార్యమాన ఉపాయత్తినుడైయ నిరపేక్షకత్వప్రకాశకమాకైయాలుమ్, స్వీకారాఙ్గమాన ఉపాయాన్తరపరిత్యాగమ్ అన్యథాఽనుపపత్త్యా స్వీకార్యవస్తువినుడైయ ఉపాయత్వత్తై కాట్టుకిఱతు. శొన్నవర్త్తుక్కు సంవాదప్రమాణ మరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఆక్షేపత ఇత్యాదియాల్). ఆక్షేపతః ప్రాప్తాత్ ఎన్ఱతు-ఇవ్విడత్తిల్ శరణశబ్దమ్ ప్రాప్యత్తైయుమ్ రక్షకనైయుమ్ శొల్లుకిఱతెన్నిల్, అవ్విరణ్డాకారముమ్ పూర్వోపాయఙ్గళిల్ ప్రాప్తఙ్గళాకైయాలే పునరుక్తమామెన్ఱు అవ్విరణ్డాకారత్తైయుమ్ తళ్ళి స్వీకార్యవస్తువినుడైయ ఉపాయత్వవాచియాకిఱతెన్కై. ఆభిధానికమావతు-శబ్దశక్తియాలే తోన్ఱుకై. మున్నిరతువిలమ్బితప్రత్యయజనకమాకైయాలే, అతిలుఙ్గాట్టిల్ శీఘ్రప్రతిపత్తిజనకమాక అభిధానవృత్తియే గ్రాహ్యమ్.

శరణశబ్దమ్ ఉపాయవాచి యెన్ఱుమత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆక విత్యాదియాల్). ఆకవెన్ఱతు-కీழ்చ్చొన్నవై యెల్లావర్ఱాలుమెన్ఱపడి. ఇవ్వస్తువుక్కెన్ఱతు-స్వీకార్యమాన వస్తువుక్కెన్ఱపడి. అతిలెన్ఱతు-అవ్విరణ్డిలెన్ఱపడి.

౨౪౮. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది).

౨౪౯. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు-"వ్రజ" ఎన్ఱిఱపదత్తుక్కెన్ఱపడి.

(೧) శ్రీభాష్యే-జిజ్ఞాసాధికరణమ్.

౨౮౬. గత్యర్థమావతు బుద్ధ్యర్థమాయ్, అధ్యవసి ఎన్గిఱపడి.

౨౮౬. అత్తైత్తాన్ విశదీకరిక్కిఱార్ (గత్యర్థమావతు) ఎన్ఱు తొడజ్గి. అతావతు-(౧) "వ్రజ గతౌ" ఎన్గిఱ ధాతువిలే గత్యర్థమాయ్, (౨) "గత్యర్థాః బుద్ధ్యర్థాః" ఎన్గిఱ న్యాయత్తాలే గత్యర్థమావతు బుద్ధ్యర్థమాయ్, "అధ్యవసి" ఎన్గిఱపడియెన్గై. (౩) "ఇన్ద బుద్ధియాకిఱతు, త్యాజ్యకోటియిలు త్తీర్ణమాయ్, ఉపాయకోటియిల్ అనుప్రవిష్టమాయ్, ప్రాపకాన్తరపరిత్యాగ పూర్వకమాయ్, భగవద్రక్షకత్వానుమతిరూపమాయ్, చైతన్యకార్యమాయ్, ప్రార్థనాగర్భమాయ్, భగవన్ముఖవికాసహేతువాయ్, స్వరూపానురూపమాయ్, వ్యభిచారవిలమ్బ విధురమాయిరుప్పతోర్ అధ్యవసాయాత్మకజ్ఞానవిశేషమ్" ఎన్ఱు పరన్దపడియిలే అరుళిచ్చెయ్తపడి ఇవ్విడత్తిలే అనుసన్ధేయమ్.

౨౮౬. మేలుక్కవతారికై (అత్తైత్తాన్ ఇత్యాది). అత్తైత్తానెన్ఱతు-బుద్ధిపణ్ణుకైయై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అధ్యవసాయమిరుక్కుమ్పడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇన్దవిత్యాదియాల్). త్యాజ్యకోటియిలు త్తీర్ణమాయెన్ఱతు-త్యాజ్యమాన ఉపాయాన్తరజ్గళిలే శేరాతతా యెన్ఱపడి. అతావతు - త్యాజ్యమాక చ్చొల్లప్పడాతే విధేయమాయిరుక్కై. ఉపాయకోటియి లనుప్రవిష్టమా యెన్ఱతు-ఉపాయత్తిలే శేరాతతాయెన్ఱపడి. అతావతు-ఏకపదత్తాలే ఉపాయమన్ఱెన్ఱు తళ్ళప్పడుకై. (౪) "భవ" ఎన్గిఱపదత్తైక్కాట్టాత్తు "ప్రార్థనాగర్భమాయ్" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్. భగవన్ముఖవికాసహేతువాయ్ స్వరూపానురూపమాయెన్ఱతు-ఇచ్చేతననుడైయ ఉజ్జీవనత్తిలే కృషిపణ్ణుకిఱ ఈశ్వరనుక్కు (౫) "రక్ష్యాపేక్షాం ప్రతీక్షతే" ఎన్గిఱపడియే మికవుమ్ ప్రార్థనావిషయమాన తదేకోపాయాధ్యవసాయమివనుక్కుణ్డాకవే తన్ కృషిఫలిత్తతెన్ఱు అవనుక్కుముకమలర్త్తియుణ్డాకైయాలే పరగతాతిశయాధాయకత్వమాకిఱ శేషత్వస్వరూపత్తుక్కు అనురూపమాయెన్ఱపడి. వ్యభిచారవిళమ్బవిధురమాయెన్ఱతు - ఫలమిల్లామలొழிకైయుమ్, అతుతాను మిద్దేహావసానత్తిలన్ఱిక్కే ప్రారబ్ధావసానత్తిలే యాకిఱ విళమ్బమిల్లాతతా యెన్ఱపడి.

(౧) ధాత్వాది. (౨) (౩) పరన్దపడి.
(౪) అహిర్బు-౩౭-౩౫. (౫) లక్ష్మీత-౧౭-౭౫.

౨౮౭. వాచిక కాయికఙ్గళుమ్ ఇతుక్కు అపేక్షితఙ్గళా యిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్, (౧) *జ్ఞానాన్మోక్ష మాకైయాలే మానసమాన అనుష్ఠానత్తై చ్చొల్లుకిఱతు.

---

౨౮౭. సామాన్యేన గతివాచియాన విఞ్, మానస వాచిక కాయికరూపమాన గతిత్రయత్తైయుమ్ కాట్టవల్లాయిరుక్క, మాన సమాన అధ్యవసాయమాత్రత్తిలే ఒతుక్కుకిఱతెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (వాచికకాయికఙ్గళుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౨) "శిన్దైయాలుమ్ శొల్లాలుమ్ శెయ్కైయినాలుమ్" ఎన్గిఱపడియే కరణత్రయత్తాలుముణ్డాన స్వీకారమ్ అధికారపూర్త్తిక్కు ఉడలాకైయాలే వరణోక్తిరూపమాన వాచికముమ్ అఞ్జల్యాదిరూపమాన కాయికముమ్ ఇన్దస్వీకారత్తుక్కు అపేక్షితఙ్గళా యిరుక్కచ్చెయ్ తేయుమ్, *జ్ఞానాన్మోక్షమాకైయాలే, అవై ఇరణ్డైయుమొழియ మానసమాన అనుష్ఠానమాత్రత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్గై.

ఆక, ప్రతిపదమర్థమరుళిచ్చెయ్తారాయిత్తు.

౨౮౮. ఇని పూర్వార్థత్తాల్ శొల్లుకిఱ వర్థత్తై అనువదిత్తు నిగ

---

౨౮౭. మేలుక్కవతారికై (సామాన్యేనవిత్యాది). సామాన్యేనవెన్ఱతు-గతిత్వేనవెన్ఱపడి. ఇఞ్వెన్ఱతు-"వ్రజ" ఎన్గిఱ శబ్దమానతెన్ఱపడి. వల్లాయిరుక్క వెన్ఱతు - కడవతాయిరుక్క వెన్ఱపడి. ఒతుక్కుకిఱతెన్ఱతు-సఙ్కోచిక్కిఱతెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఉడలాకైయాలే యెన్ఱతు - హేతువాకైయాలే యెన్ఱపడి. జ్ఞానాన్మోక్షమాకైయాలే యెన్ఱతు - జ్ఞానత్తాలే మోక్షమెన్ఱు శాస్త్రసిద్ధమాకైయాలే యెన్ఱపడి. అవైయిరణ్డైయు మెన్ఱతు-వాచిక కాయికఙ్గళాన గతికళిరణ్డైయు మెన్ఱపడి.

ఆక, పూర్వార్థత్తుక్కు ప్రతిపద మర్థమరుళిచ్చెయ్తమైయై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్).

౨౮౮. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇని యెన్ఱతు-ప్రతిపదమర్థమరుళి

(౧) భార-అను-౨౧౮-౧౭.　　　　(౨) తి-వాయ్-౬-౫-౧౧.

౨౪౮. అక, త్యాజ్యత్తైచ్చొల్లి, త్యాగప్రకారత్తైచ్చొల్లి, పత్ప్ర ప్పడుముపాయత్తైచ్చొల్లి, ఉపాయ నైరపేక్ష్యమ్ శొల్లి, ఉపాయత్వమ్శొల్లి, ఉపాయస్వీకారమ్ శొల్లుకిఱతు

౨౪౯. (అహమ్).

౨౫౦. స్వకృత్యత్తై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

మేక్కుఱార్ (అక త్యాజ్యత్తైచ్చొల్లి) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు - అక, పూర్వార్ధత్తాల్ "సర్వధర్మాన్" ఎన్ఱు త్యాజ్యత్తైచ్చొల్లి, "పరిత్యజ్య" ఎన్ఱు త్యాగప్రకారత్తైచ్చొల్లి, "మామ్" ఎన్ఱు పత్ప్రప్పడు ముపాయత్తైచ్చొల్లి "ఏకమ్" ఎన్ఱు ఉపాయనైరపేక్ష్యమ్శొల్లి, "శరణమ్" ఎన్ఱు ఉపాయత్వమ్ శొల్లి, "వ్రజ" ఎన్ఱు ఉపాయస్వీకారమ్ శొల్లుకిఱతెన్నై.

౨౪౯. అనన్తరమ్, ఉత్తరార్ధత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్వతాక క్కోలి, అతిల్ ప్రథమపదత్తై ఉపాదానమ్పణ్ణుకిఱార్ (అహమ్) ఎన్ఱు.

౨౫౦. ఇవ్వుత్తరార్ధత్తిల్ ఈశ్వరన్ శెయ్తరుళుకిఱ అంశత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (స్వకృత్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్) ఎన్ఱు. అతావతు అధికారికృత్యమితే పూర్వార్ధత్తిల్ శొల్లిత్తు; ఉపాయభూతనాన తనుడైయ కృత్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱతు ఇతిలే యిఱే.

చ్చెయ్యుతివనన్తగ స్పష్టపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౪౯. ఉత్తరార్ధత్తుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తర మెన్ఱతు-పూర్వార్ధత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి.

౨౫౦. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వుత్తరార్ధత్తిలిత్యాది). ఈశ్వరన్ శెయ్యుమంశత్తైయెన్ఱతు-సర్వపాపవిమోచనపూర్వకమాన దుఃఖనివృత్తియైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ అతావతిత్యాది. అధికారికృత్యమెన్ఱతు - ఉపాయపరిగ్రహమెన్ఱపడి. ఇతిలే యిఱే యెన్ఱతు - ఇవ్వుత్తరార్ధత్తిలేయిఱే యెన్ఱపడి.

౨౫౧. సర్వజ్ఞనాయ్, సర్వశక్తియాయ్, ప్రాప్తనాన నాన్,
౨౫౨. ఇవన్ కీழ్ నిన్ఱనిలైయుమ్, మేల్ పోక్కడి యత్తిరై
క్కుమ్ అఱిన్దపడియే శెయ్తు తలైక్కట్టుకై
క్కుమ్ ఏకాన్తమాన గుణ విశేషఙ్గళై యుమ్,

౨౫౧. ఇని, ఇప్పదత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సర్వజ్ఞనాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - (౧) "య స్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిత్" ఎన్గిఱపడియే సర్వత్తైయు మఱియుమవనాయ్, (౨) "పరాఽస్య శక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లాసామర్థ్యత్తైయు ముడైయనాయ్, శేషియాకైయాలే ప్రాప్తనా యిరుక్కిఱ నాన్ ఎన్గై.

౨౫౨. అల్లాత గుణఙ్గళెల్లామ్ కిడక్క, ఇన్ద గుణవిశేషఙ్గళై ఇవ్వహమ్ శబ్దమ్ కాట్టుకిఱ వితుక్కు ప్రయోజన మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవన్ కీழ் నిన్ఱనిలైయుమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇచ్చేతననుక్కు అనిష్టనివృత్తీష్టప్రాప్తికళై ప్పణ్ణునుళవిల్ ఇవన్ పూర్వత్తిల్ నిన్ఱనిలైయుమ్, మేల్ పోకత్తక్క వழియు మఱికైక్కుమ్, అఱిన్దపడియే అవన్ త్రైచ్చెయ్తు తలైక్కట్టుకైక్కుమ్ తక్కవైయాయిరున్దుళ్ళ సర్వజ్ఞత్వ సర్వశక్తిత్వఙ్గళాకిఱ గుణవిశేషఙ్గళైయుమ్, ఇవన్ కార్యమ్

౨౫౧. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-ఉత్తరార్థత్తుక్కు మహావాక్యార్థమరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తుక్కెన్ఱతు-*అహమ్పదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది).

౨౫౨. మేలుక్కవతారికై (అల్లాతవిత్యాది). అల్లాతవెన్ఱతు - సర్వజ్ఞత్వాది గుణత్రయభిన్నఙ్గళాన వెన్ఱపడి. కిడక్కవెన్ఱతు-ఇరుక్కవెన్ఱపడి. ఇన్ద గుణవిశేషఙ్గళైయెన్ఱతు - సర్వజ్ఞత్వాది గుణఙ్గళైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నిన్ఱనిలైయెన్ఱతు-ఇరున్ద విరుప్పెన్ఱపడి. అవస్త్రైయెన్ఱతు - ఇష్టాఽనిష్ట ప్రాప్తి పరిహారఙ్గళైయెన్ఱపడి. శెయ్తు తలైక్కట్టుకైయెన్ఱతు - శెయ్తు ముడిక్కైయెన్ఱపడి. ఇవనెన్ఱ

(౧) ముణ్డ-౧-౧. (౨) శ్వేతా-౬.

తణ్ పేఱాక చ్చేయ్తు తన్నై క్కట్టుక్కైక్కీడాన బన్ధవిశే
షత్తైయుమ్ కాట్టుకిఱతు.

శెయ్యుమిడత్తిల్ ఇవనుక్కాక వన్నిక్కే తణ్ పేఱాక చ్చేయ్తు తన్నైక్క
ట్టుక్కైక్కీడాన శేషిత్వరూప బన్ధవిశేషత్తైయుమ్ ప్రకాశిప్పిక్కిఱ తెన్నై.

(మామ్) ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆశ్రయణత్తుక్కే కాన్తమాన గుణ
విశేషజ్గళ్ ప్రకాశిత్తాప్పోలే, “అహమ్” ఎన్గిఱవిడత్తిలుమ్ కార్యక
రత్వత్తుక్కే కాన్తమాన గుణవిశేషజ్గళ్ ప్రకాశిక్కుమిఱే. వాత్సల్యా
దికళిల్లాతపోతు ఆశ్రయణమ్ కూడాతాప్పోలే జ్ఞానశక్త్యాదిక ళిల్లాత

తు-ఇచ్చేతననుడైయవెన్నపడి. ఇవనుక్కాకవన్నిక్కేయెన్నతు-ఇచ్చేతననుక్కు ప్పురు
షార్థమాక వన్నిక్కే యెన్నపడి. తన్ పేఱాకవెన్నతు - తనక్కు ప్పురుషార్థమాకవెన్న
పడి. ఈడానవెన్నతు - హేతువానవెన్నపడి. §(బన్ధవిశేషమెన్నతు-శేషిత్వమెన్నపడి).

“మామ్” “అహమ్” ఎన్గిఱ ఇరణ్డుశబ్దముమ్ అస్మచ్ఛబ్దమాయిరుక్క “మామ్” ఎన్గిఱ
విడత్తిల్ వాత్సల్యాదికళైయుమ్, “అహమ్” ఎన్గిఱవిడత్తిల్ సర్వజ్ఞత్వాదికళైయుమ్
కాట్టుకిఱపడితా నెజ్ఞనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మామెన్గిఱవిడత్తిలిత్యాది). మామె
న్గిఱవిడత్తి లెన్నతు-ఆశ్రయణప్రకరణత్తిలేయిరుక్కిఱ “మామ్” ఎన్గిఱవిడత్తిలేయెన్నపడి.
ఏకాన్తజ్గళానవెన్నతు - అవశ్యాపేక్షితజ్గళానవెన్నపడి. గుణవిశేషజ్గళెన్నతు-వాత్సల్యా
దికళెన్నపడి. అహమెన్గిఱ విడత్తిలెన్నతు - ఉపాయకృత్యమ్ శొల్లుకిఱ ప్రకరణత్తిలే
యిరుక్కిఱ “అహమ్” ఎన్గిఱ విడత్తిలెన్నపడి. గుణవిశేషజ్గళెన్నతు - సర్వజ్ఞత్వాదిక
ళెన్నపడి. ఆశ్రయణ కార్యకరత్వజ్గళిలే వాత్సల్యాదికళుక్కుమ్ సర్వజ్ఞత్వాదిక
ళుక్కు మవశ్యాపేక్షితత్వత్తై దృష్టాన్తదార్ష్టాన్తిక భావేన వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వాత్స
ల్యాదికళిత్యాది). ఘటియామైయాలే యెన్నవనన్తరమ్, వాత్సల్యాదికళుమ్ సర్వజ్ఞ
త్వాదికళుమ్ అవశ్యాపేక్షితజ్గళెన్రు కూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. అల్లాతపోతు ఇవ్వాక్య
మన్వయియాతు. అన్నిక్కే, “వాత్సల్యాదికళ్” ఎన్రు తుడజ్గి “ఘటియామైయాలే”
ఎన్నవనన్తరమ్, “మామెన్గిఱవిడత్తిల్” ఎన్రుతుడజ్గి “ప్రకాశిక్కుమిఱే” ఎన్నుమళ
వాక వ్యుత్క్రమేణ అన్వయిత్తు అనుసన్ధిక్కవుమామ్. ఇవ్విడత్తిల్ జ్ఞానాది గుణప్ర

---

§ పణ్డలితమ్ క్వాచిత్కమ్.

౨౫౩. తనక్కాకక్కొణ్డ సారథ్యవేషత్తై అవనై యిట్టుప్పారాతే తన్నై యిట్టుప్పార్త్తు అఞ్జినవచ్చమ్ తీరత్తానాన తన్నైయై "అహమ్" ఎన్ఱు కాట్టుకిఱాన్.

పోతు కార్యకరత్వమ్ ఘటిక్కామైయాలే ఇవ్విడత్తిల్ జ్ఞానశక్త్యాదికళుమ్ ప్రాప్తియుమ్ శొన్నవితు పూర్త్తిక్కుముపలక్షణమ్.

౨౫౩. ఇప్పదత్తిల్ "మామ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ సారథియాయ్ నిన్ఱ పారతన్త్ర్యత్తుక్కు ఎతిర్త్తట్టాన తన్ స్వాతన్త్ర్యత్తై ప్రకాశిప్పిత్తమైయై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (తనక్కాకక్కొణ్డ) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు "మామ్" ఎన్ఱు సారథ్యవేషత్తోడే నిఱ్కిఱ తన్నై ప్పరామర్శిచ్చొన్నపోతు, అర్జునన్ తన్నుడైయ రక్షణార్థమాక ఏఱిట్టుక్కొణ్డ సారథ్యవేషత్తై సర్వాధికనానవన్ "ఇప్పడిత్తాழ்నిన్ఱతు తన్ గుణత్తాలేయిఱే" ఎన్ఱు అవనై యిట్టుప్పారాతే "నమక్కిழ்త్తొழிల్ శెయ్‌తు సారథియాయ్ నిఱ్కిఱవనన్ఱో" ఎన్ఱు తన్నై యిట్టుప్పార్త్తు "సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్విట్టు ఎన్నై ప్పరణ్ ఎన్ఱు ఎన్నానిన్ఱాన్; ఇతెన్నాకక్కడవతు" ఎన్ఱు అఞ్జినఅచ్చమ్తీర, (౧) స్వాధీన త్రివిధచేతనాఽచేతన స్వరూప స్థితి ప్రవృత్తికనాయ్‌క్కొణ్డు నిరఙ్కుశస్వాతన్త్రనాయిరుక్కిఱతన్నుడైయ యథావస్థితవేషత్తై "అహమ్" ఎన్ఱు దర్శిప్పిక్కిఱానెన్గై.

యమ్ పూర్త్తిక్కు ఉపలక్షణ మెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఇవ్విడత్తి లిత్యాదియాల్).

౨౫౩. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పదత్తిలీత్యాది). ఇప్పదత్తిలెన్ఱతు-ఇవ్వహామ్ పదత్తిలెన్ఱపడి. ఎతిర్ త్తట్టానవెన్ఱతు - విరోధియాన వెన్ఱపడి. ప్రకాశిప్పిత్తమైయై యెన్ఱతు-ప్రకాశిప్పిత్తపడియై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అవనైయిట్టెన్ఱతు-ఆశ్రితపారతన్త్ర్యగుణవిశిష్టనాన అవన్ఱన్నై హేతువాక్కియెన్ఱపడి. ఇழிత్తొழிలెన్ఱతు-దాస్యవృత్తియెన్ఱపడి. తన్నైయెన్ఱతు-స్వామియాన తన్నైయెన్ఱపడి. అఞ్జినవచ్చమ్ తీర వెన్ఱతు-భయప్పట్ట భయమ్ పోక వెన్ఱపడి.

(౧) శరణాగతిగ-

౨౫౪. కీళ్ఙ్ఞిల్ పారతన్త్ర్యముమ్ ఇఙ్గ స్వాతన్త్ర్యత్తినుడైయ ఎల్లైనిలమిఱే.

౨౫౫. (త్వా.)

౨౫౬. అజ్ఞనాయ్, అశక్తనాయ్, అప్రాప్తనాయ్, ఎన్నై

---

౨౫౪. ఏవమ్భూతనానవన్ పరతన్త్రనానతుమ్ తనక్కు స్వరూపమాయ్చ్చేయ్త తన్నైన్నుమిడత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (కీళ్ఙ్ఞిల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - కీళ్, సారథియాయ్నిన్ఱ పారతన్త్ర్యముమ్, నినైత్తతు శెయ్యుమళవిల్ తనక్కొరు నివారకరిల్లాత పడియాన ఇఙ్గ స్వాతన్త్ర్యత్తినుడైయ సీమాభూమియిఱేయెన్గై.

౨౫౫. అనన్తరమ్, ద్వితీయపదత్తై ఉపాదానమ్పణ్ణుకిఱార్ (త్వా) ఎన్ఱు.

౨౫౬. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అజ్ఞనాయ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు- ఉన్ కార్యఙ్గళఱికైక్కు త్తక్క జ్ఞానమిల్లాతవనాయ్, అఱిన్దాలుమ్ శెయ్తుతలైకట్టిక్కొళ్ళుకైక్కు శక్తియిల్లాతవనాయ్, అతుతానుణ్డానాలుమ్ ఉన్నుడైయరక్షణత్తిల్ ఉనక్కుప్రాప్తియిల్లాత

---

౨౫౪. మేలుక్కవతారికై (ఏవమ్భూతనానవనిత్యాది). ఏవమ్భూతనానవనెన్ఱతు - ఇప్పడి నిరఙ్కుశ స్వతన్త్రనానవనెన్నపడి. స్వరూపమాయెన్ఱతు - అసాధారణ ధర్మమాయెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కీళ్ఙ్ఞెన్ఱతు - "మామ్" ఎన్గిఱ విడత్తిలేయెన్నపడి. ఇత్తాల్ పాపనివర్తకనాన ఈశ్వరన్ సర్వశక్తియుక్తనో? అన్ఱో? ఎన్గిఱ సంశయత్తిల్ అవన్ సర్వశక్తియుక్తనెన్ఱతాయ్త్తు.

౨౫౫. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్నతు - ఉత్తరార్ధత్తిల్ ప్రథమపదమాన అహమ్ పదత్తుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్నపడి. ద్వితీయపదత్తైయెన్ఱతు - "త్వా" ఎన్గిఱ పదత్తైయెన్నపడి.

౨౫౬. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు-"త్వా" ఎన్గిఱ పదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అతుతానెన్ఱతు-జ్ఞానముమ్ శక్తియుమెన్నపడి. ప్రాప్తియిల్లాతవనాయెన్ఱతు - ఉన్నోడు ఉనక్కు రక్షకనాకైయాలే.

యే ఉపాయమాక ప్పఱ్ఱియిరుక్కిఱ ఉసై౨.

౨౫౭. (సర్వపాపేభ్యః)

౨౫౮. మత్ప్రాప్తిప్రతిబన్ధకఙ్గళైత్తు యావై యావై శిల

వనాయ్, ఇప్పడియిరుక్కైయాలే సర్వధర్మఙ్గళై యుమ్ విట్టు ఎన్నైయే నిరపేక్షోపాయమాక ప్పరిగ్రహిత్తిరుక్కిఱ ఉనై౨యెన్గై.

౨౫౭. అనన్తరమ్ తృతీయపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (సర్వపాపేభ్యః) ఎన్ఱు.

౨౫౮. అతువుమ్ పాపముమ్ బహువచనముమ్ సర్వశబ్దము మాయ్, త్రిప్రకారమాయిరుక్కైయాలే, ఇమ్మూన్ఱైయు ముట్కొణ్డు ఇప్పదత్తుక్కర్థ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మత్ప్రాప్తిప్రతిబన్ధకఙ్గళ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - పాపమాకిఱతు, ఇష్టవిరోధియాయుమ్ అనిష్టహేతువాయు మిరుక్కుమతాకైయాలుమ్; మోక్షప్రకరణ మాకై యాలే, ఇవ్విడత్తిల్ ఇష్టవిరోధికళాకిఱన - భగవల్లాభ విరోధికళాకై యాలుమ్; అతిల్ జ్ఞానవిరోధియుమ్, రుచివిరోధియుమ్, ఉపాయవిరోధి

సమ్బన్ధమిల్లాతవనాయెన్ఱపడి. ఇప్పడి యిరుక్కైయాలే యెన్ఱతు-అజ్ఞనాయ్ అశక్తనాయ్ అప్రాప్తనా యిరుక్కైయాలే యెన్ఱపడి.

౨౫౭. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - ద్వితీయపదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి. తృతీయపదత్తైయెన్ఱతు - "సర్వపాపేభ్యః" ఎన్గిఱపదత్తై యెన్ఱపడి. ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱారెన్ఱతు-గ్రహిక్కిఱారెన్ఱపడి.

౨౫౮. మేలుక్కవతారికై (అతువుమిత్యాది). అతువుమెన్ఱతు-"సర్వపాపేభ్యః"ఎన్గిఱ శబ్దము మెన్ఱపడి. ఇమ్మూన్ఱైయు ముట్కొణ్డెన్ఱతు-పాపశబ్దార్థత్తైయుమ్ బహువచనార్థత్తైయుమ్ సర్వశబ్దార్థత్తైయు ముట్కొణ్డెన్ఱపడి. ఇప్పదత్తుక్కెన్ఱతు-"సర్వపాపేభ్యః"ఎన్గిఱ పదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవ్విడత్తిలెన్ఱతు-ఇప్ప్రకరణత్తిలెన్ఱపడి. అతిలెన్ఱతు-భగవత్ప్రాప్తివిరోధియిలెన్ఱపడి. జ్ఞానవిరోధియు మెన్ఱతు-అర్థపఞ్చకజ్ఞానవిరోధియు మెన్ఱపడి. రుచివిరోధియు మెన్ఱతు-ఉపాయోపేయ రుచివిరోధియు మెన్ఱపడి. ఉపాయవిరోధియు మెన్ఱతు-ఉపాయాన్తరఙ్గళు

పాపఙ్గళై క్కణ్డిత్తు అఞ్జుకిఱాయ్, అవ్వోపాపఙ్గళిల్లావణ్ణ్ణమ్ క్రిల్ నిన్ఱుమ్.

౨౭౯. (౧) "పొయ్న్నిన్ఱ ఞానముమ్ పొల్లావొళుక్కుమ్ అళుక్కుడమ్బుమ్" ఎన్గిఱపడియే, అవిద్యా కర్మ

యుమ్ పణ్ణే నివృత్తమాక్కైయాలుమ్; ఇని ఉన్కృతు ప్రాప్తివిరోధియాకైయాలే నీ ఎన్నై ప్రాప్తిక్కైక్కు ప్రతిబన్ధఙ్గళెన్ఱు యావైయావై శిల పాపఙ్గళై ఉద్దేశిత్తు భయప్పడుకిఱాయ్, అన్దనపాపఙ్గళిల్లావణ్ణ్ణ్ క్రిల్ నిన్ఱుమెన్గై.

౨౮౦. అతిల్, బహువచనవివక్షితఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పొయ్న్నిన్ఱ ఞానముమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - "పొయ్న్నిన్ఱ ఞానముమ్ పొల్లావొళుక్కుమళుక్కుడమ్బుమ్" ఎన్ఱు - ఉత్పత్తివినాశాదియోగత్తాలే, అసత్య శబ్దవాచ్యమాన అచేతన విషయత్తిల్ ఆత్మఙ్ఞానముమ్, అన్ద దేహాత్మాభి మానమడియాన సాంసారిక దుష్కర్మ ప్రవృత్తియుమ్, అన్దకర్మమడియాక వరక్కడవతాన మాంసాసృగాది మలరూప దేహ సమ్బన్ధముమ్ ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే,

మెన్నపడి. పణ్ణేయెన్నతు-తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ ఇశ్లోకత్తిన్ పూర్వార్ధత్తిలుమెన్నపడి, ముముక్షువాన దశైయిలుమ్ వరణదశైయిలు మెన్ఱుమామ్. నీ యెన్నతు-అనన్యసాధనాన నీ యెన్నపడి. ఎన్నై యెన్నతు-అనన్యసాధ్యనాన ఎన్నైయెన్నపడి. ప్రాప్తిక్కైక్కెన్నతు - అడైకైక్కెన్నపడి. యావైయావైయెన్నతు - ఎవ్వెనవెన్నపడి. "శిల"ఎన్ఱు అనాదరమాకచ్చొల్లుకైయాలే పోక్కుకైయిల్ సౌకర్యమ్ తోన్ఱుకిఱతు. ఉద్దేశిత్తెన్నతు-భయజనకఙ్గళాక ఎణ్ణియెన్నపడి.

౨౮౦. మేలుక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అతిలెన్నతు-సర్వపాపశబ్దత్తిలెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "ఉత్పత్తివినాశాది" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే అస్తిత్వాద్యపక్షయాన్తఙ్గళాన మత్తై భావవికారఙ్గళ్ నాలైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. అడియానవెన్నతు - హేతువానవెన్నపడి. "అసృగాది" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే పూయాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. అవిద్యాది స్వరూపత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్

(౧) తి-వి-౧.

వాసనా రుచి ప్రకృతిసమ్బన్ధఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు.

౨౬౦. తృణచ్ఛేద కణ్డూయనాదికళై ప్పోలే ప్రకృతివాసనై

అవిద్యైయుమ్, కర్మముమ్, వాసనైయుమ్, రుచియుమ్, ప్రకృతిసమ్బన్ధ ముమాకిఱ అవఱ్ఱై చ్చొల్లుకిఱ తెన్నై.— ఇవఱ్ఱిల్ అవిద్యై యావతు - జ్ఞానాఽనుదయ రూపమాయుమ్, అన్యథాజ్ఞానరూపమా యుమ్, విపరీతజ్ఞాన రూపమాయుమ్ మూన్ఱు వకైప్పట్ట అజ్ఞానమ్.— కర్మమావతు - పుణ్య పాపమ్; మోక్షత్తైప్పఱ్ఱ పాపత్తోపాతి పుణ్య ముమ్ త్యాజ్యమామ్.(౧) "పుణ్యపాపే విధూయ" ఎన్నక్కడవతిఱే.— వాసనైయావతు - అజ్ఞానవాసనైయుమ్, కర్మవాసనైయుమ్ ప్రకృతి సమ్బన్ధవాసనైయుమ్.—రుచియుమ్ విషయభేదత్తాలే బహువిధైయా యిరుక్కుమ్. —ప్రకృతిసమ్బన్ధమావతు-స్థూలసూక్ష్మరూపమా యిరు న్ఱుళ్ళ అచిత్సమ్బన్ధమ్.

౨౬౧. ఇని, సర్వశబ్దవివక్షితత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (తృణ చ్ఛేద) ఇత్యాదియాలే. అతావతు - తుసమ్బునఱుక్కై, తినవు

(ఇవఱ్ఱిలిత్యాదియాల్). జ్ఞానానుదయరూపమాయు మెన్నతు - దేహాత్మాభిమానరూప మాయు మెన్నపడి. అన్యథాజ్ఞానరూపమాయు మెన్నతు - దేవతాన్తరశేషత్వ జ్ఞానరూ పమాయు మెన్నపడి. విపరీతజ్ఞానరూపమాయు మెన్నతు-స్వాతన్త్ర్యజ్ఞానరూపమాయు మెన్నపడి. వకైప్పట్టవెన్నతు-వివిధమానవెన్నపడి.—పుణ్యత్తైయుమ్ పాపత్తోడొక్క చ్చొల్లలామో వెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మోక్షత్తైప్పఱ్ఱ విత్యాదియాల్). శొన్న వర్థత్తిల్ ప్రమాణమ్ (పుణ్యపాపేత్యాది).—అజ్ఞానవాసనైయు మెన్నతు-విషయాది దర్శనత్తిల్ భయాఽభయఙ్గళుక్కు హేతువాన త్రివిధాజ్ఞానవాసనైయు మెన్న పడి. ప్రకృతిసమ్బన్ధ వాసనైయు మెన్నతు - విషయాన్తరచాపల్యహేతువాన ప్రకృతి సమ్బన్ధవాసనైయు మెన్నపడి.—రుచియు మెన్నతు - ఏకరూపమాన రుచియు మెన్న పడి.—అచిత్సమ్బన్ధ మెన్నతు - శరీరసమ్బన్ధ మెన పడి.

౨౬౧. మేలుక్కవతారికై (ఇని యిత్యాది). ఇనియెన్నతు - బహువచనార్థ మరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తినవెన్నతు - శారీర

(౧) ముణ్డ-౩-౧.

యాలే అనువర్త్తిక్కుమవై యెన్న, లోకాపవాదభీతియాలుమ్, కరుణైయాలుమ్, కలక్కత్తాలుమ్ శెయ్యుమవై యెన్న; ఎల్లావఱ్ఱైయుమ్ నినైక్కిఱతు.

తిన్నవిడమ్ శొఱికైతుడక్కమానవై పోలే, అబుద్ధిపూర్వకమాక ప్రకృతివాసనైయాలే అనువర్త్తిక్కుమ్ ఉత్తరాఘఙ్గళైన్న; నామివఱ్ఱైచ్చెయ్యాతపోతు "లోకమ్ నమ్మైఅపవాదమ్ శొల్లుమే" ఎన్గిఱ భయత్తాలుమ్, "నమ్మైక్కణ్డు లౌకికర్ ఇవఱ్ఱై త్తవిరువర్కళాకిల్ అవర్కళుక్కు వినాశమామే, ఐయో!" ఎన్గిఱ కృపైయాలుమ్ శెయ్యుమ్ నిత్యనైమిత్తిక కర్మఙ్గళైన్న; రజస్తమస్సుక్కళాలే కలఙ్గి త్యక్తోపాయఙ్గళిలే అన్వయిత్తల్, పునఃప్రపత్తి పణ్ణుతల్ శెయ్యుమవై యెన్న, ఎల్లావఱ్ఱైయుమ్ నినైక్కిఱతెన్నై.

౨౬౧. సాధనబుద్ధ్యా శెయ్యాతవైయుమ్ వస్తుగత్యా సాధనకోటియిలే అన్వయిక్కుమెన్నుమత్తై శఙ్కాపూర్వకమాక వరుళిచ్చె

మాన క్రిమివిశేషత్తాలేవరుమ్ శారీరోపద్రవమెన్నపడి. తిన్నవిడమెన్నతు - అతుకొఱిత్తవిడమెన్నపడి. ప్రకృతివాసనైయాలే యెన్నతు - ప్రకృతిసమ్బన్ధత్తాలుణ్డాన అజ్ఞానాదివాసనైయాలే యెన్నపడి. అనువర్త్తిక్కుముత్తరాఘఙ్గళెన్నతు - విషయ చాపల్యాదికళెన్నపడి. నామివఱ్ఱైచ్చెయ్యాతపోతెన్నతు-సర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకమాక సిద్ధోపాయ స్వీకారమ్ పణ్ణిన నామ్ కీழ் త్యాజ్యమాకచ్చొన్న సర్వ ధర్మఙ్గళైయుమ్ ఉపాయబుద్ధ్యా వన్ఱిక్కే లోకాపవాద పరిహారార్థమాక అనుష్ఠియాతపోతెన్నపడి. ఇవఱ్ఱై యెన్నతు - సర్వధర్మఙ్గళైయు మెన్నపడి. తవిరువర్కళాకిలెన్నతు-విడువర్కళాకిలెన్నపడి. అవర్కళుక్కెన్నతు - లౌకికర్క్కెన్నపడి. అన్వయిత్తలెన్నతు - ఉపాయత్వప్రతిపత్తి పణ్ణుతలెన్నపడి.

౨౬౧. మేలుక్కవతారికై (సాధనబుద్ధ్యేత్యాది). సాధనబుద్ధ్యా శెయ్యాతవైయుమెన్నతు-భగవత్ప్రాప్తిసాధనమాక వన్ఱిక్కే లోకాపవాదాది పరిహారార్థమాకచ్చెయ్యుమవైయుమెన్నపడి. వస్తుగత్యా ఎన్నతు - వస్తుస్వభావత్తాలేయెన్నపడి.

సూ.——౨౬౧. ఉన్మత్తప్రవృత్తిక్కు గ్రామప్రాప్తిపోలే త్యజిత్తఉపాయజ్గళిలే ఇవై అన్వితజ్గళామో వెన్ఱునినైక్కవేణ్డా.

య్కిఱార్ (ఉన్మత్త) ఇత్యాదియాలే. అతావతు - (౧) "ఉన్మాదశ్చిత్తవిభ్రమః" ఎన్గిఱపడియే చిత్తవిభ్రమమ్పిఱన్దానొరువన్, "ఇన్న ఊరుక్కు ప్పోకిఱోమ్" ఎన్గిఱ నినైవిన్ఱిక్కే ఒరువఴియే పోకానిన్ఱాల్, అవ్వఴిక్కు ఓరూరోడే సమ్బన్ధముణ్డాయిరుక్కైయాలే అవ్వూరిలే శెన్ఱు శేరుమాపోలే, సాధనబుద్ధిరహితరాక లోకాపవాద భీత్యాదికళాలే శెయ్యప్పడుకిఱ ఇవై విట్ట ఉపాయజ్గళిలే అన్వితజ్గళామో వెన్ఱు నినైక్కవేణ్డా, అన్వితజ్గళాకియే విడుమెన్ఱపడి. "ఆనృశంస్యప్రధానరా యనుష్ఠిత్తాలుమ్, ఏఱిట్టకట్టి ఆకాశత్తిలే నిల్లాతాప్పోలే, అవైయుమ్ ఒరు ఫలత్తోడే సన్ధిప్పిక్కక్కడవతు; ఆకైయాలే అవైయుమ్ పాపశబ్దవాచ్యమాకక్కడవతు" ఎన్ఱిఱే తనిశ్లోకత్తిల్ ఇవర్తామే అరుళిచ్చెయ్తతు.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శెన్ఱు శేరుమాపోలే యెన్ఱతు - పోయ్ శేరుమాపోలే యెన్ఱపడి. లోకాపవాదభీతియాలన్ఱిక్కే ఆనృశంస్యత్తాలే అనుష్ఠిత్తాలోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆనృశంస్య ప్రధానరా యిత్యాదియాల్). ఆనృశంస్య ప్రధానరా యనుష్ఠిత్తాలుమెన్ఱతు-లోకాపవాద పరిహారార్థమాక వనుష్ఠియాతే ఆనృశంస్యత్తాలే అనుష్ఠిత్తాలుమెన్ఱపడి. ఏఱిట్టకట్టియెన్ఱతు - ఉయర వెఱిన్ద మణ్కట్టియెన్ఱపడి ఆకాశత్తిలే నిల్లాతాప్పోలేయెన్ఱతు-ఆకాశత్తిలే నిల్లాతే తరైయిలే విఴుమాపోలే యెన్ఱపడి. అవైయుమెన్ఱతు - ఆనృశంస్యత్తాలే యనుష్ఠిత్తవైయుమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, లోకాపవాద భీతియాలన్ఱిక్కే ఆనృశంస్యత్తాలే యనుష్ఠితవఱ్ఱుక్కుమ్ (౨) "ప్రాజాపత్యం గృహస్థానామ్" ఇత్యాదికళిలే ఒరుఫలమ్ శొల్లియిరుక్కైయాలే అవైయుమ్ పుణ్యమ్పోలే ఫలద్వారా ప్రతిబన్ధకమాకైయాలే అవ్వఴియాలు మనుష్ఠేయజ్గళ్ల్లవెన్ఱతాయ్త్తు. "లోకాపవాదభీతియాలు మానృశంస్యత్తాలు మివఱ్ఱై యనుష్ఠిక్కై బుద్ధిపూర్వకోత్తరాఘమ్" ఎన్ఱు శిలరరుళిచ్చెయ్వర్కళ్, అతు పొరుళన్ఱు, అనుష్ఠాన

(౧) అమరకో-౧-౨౦౦. (౨)

౨౬౨. అతుతానేయాకిఱతు, పునఃప్రపత్తిక్కు దోషమే

త్తుక్కు వినియోగాన్తరముణ్డాకైయాలుమ్, అప్పడి అనుష్ఠానమ్ కాణామైయాలుమ్. అతావతు-కైఙ్కర్యరూపమెన్ఱు సఙ్కల్పిత్తనుష్ఠిక్కైయుమ్, లోకాపవాదాదిపరిహారార్థమెన్ఱు సఙ్కల్పిత్తనుష్ఠియామైయుమ్.— ఇతుక్కుమేలే లోకాపవాదముమ్, స్వానుష్ఠానత్తై ప్పరిగ్రహిత్తు లోకమ్ నశిక్కైయైయుమ్ తాన్ పార్క్కమాట్టామైయాలే ఇరణ్డుమ్ తనక్కు దుఃఖరూపమాకైయాలే తదుభయనివృత్తి తనక్కు సుఖరూపమాయ్ త్తోన్ఱుకైయాలే స్వాభిమాన దూషితమాకైయాలుమ్. అనుష్ఠానదశైయిల్ "శ్రీభగవదాజ్ఞా కైఙ్కర్యరూపమ్" ఎన్గిఱపోతు తన్నిడత్తిలే భగవత్పారతన్త్ర్యముమ్, అనుష్ఠానత్తిల్ అవనుక్కు ప్రయోజనమాయిరుక్కైయుమ్ తోన్ఱుకిఱాప్పోలే, "లోకాపవాదాదికళిన్ పరిహారార్థమెన్ఱపోతు తన్నిడత్తిల్ భగవత్పారతన్త్ర్యముమ్ అనుష్ఠానత్తిల్ భగవదతిశయాధాయకత్వముమ్ తోన్ఱాతే స్వాధీనకర్తృత్వ స్వప్రయోజనకత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ తోన్ఱుకైయాలే సుతరామప్రాప్తియాలే అనుష్ఠిమజళన్ఱు, "అర్జుననుక్కు దోషమేతెన్నిల్, బన్ధుక్కళ్ పక్కల్ స్నేహముమ్ కారుణ్యముమ్ వధభీతియుమ్" ఎన్ఱిఱే ఇవరరుళిచ్చెయ్తతు. ఇవన్ఱనక్కుమ్ చరమశ్లోకమ్ కేట్టవనన్తరమ్ అవైకళైన్దనవిఱే.— ఆనాల్ అవన్ఱై ఉత్తరాఘమాక వేణుమ్పాననెన్నెన్నిల్;-"కిళ్ సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్ఱు ఉపాయత్వవ్యాకారత్తాలే సర్వధర్మపరిత్యాగమశోల్లియిరుక్కైయాలే, అవ్వాకారత్తాలే అనుష్ఠియామల్ లోకాపవాదాది పరిహారార్థమాక వనుష్ఠిత్తాలాకాదెన్ఱు శిలర్ భ్రమిప్పర్కళిఱే, అప్పడి యనుష్ఠిత్తాలుమ్ ప్రతిబన్ధకమామెన్నుమిడమ్ తోన్ఱుకైక్కాక ఉత్తరాఘత్తిలే శేర్త్తు అరుళిచ్చెయ్తతు, అఘమెన్నపోతే త్యాజ్యమిఱే, అనుష్ఠేయమన్ఱే.- ఆనాల్, లోకాపవాదాదికళ్ వరుమ్పడి ఇవన్ వర్త్తిక్కలామో వెన్నిల్, - ఇవన్ స్వాధికారానురూపమాక వర్త్తిత్తాల్ అవై వర ప్రసక్తియిల్లైయిఱే.

౨౬౨. మేలుక్కవతారికై (అతుతానేయాకిఱతిత్యాది). అతుతానేయాకిఱతెన్నతు - లోకాపవాదాది పరిహారార్థమాక సర్వధర్మఙ్గళైయుమివననుష్ఠిక్కై పాపమెన్గిఱతుతానే యాకట్టుమెన్నపడి. పునః ప్రపత్తిక్కన్తతు-ప్రాయశ్చిత్తమాకవుమ్ అభిమతసాధనమాకవుమ్ మఱుపడియనుష్ఠిక్కుమ్ ప్రపత్తిక్కన్తపడి. దోషమేలే

మూ.—౨౬౨. కలజ్గి ఉపాయబుద్ధ్యా పణ్ణుమ్ ప్రపత్తియుమ్ పాత
కత్తోడొక్కుమ్.

౨౬౩. (మోక్షయిష్యామి)

తెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (కలజ్గి) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు – సకృదను ష్ఠాన మొళ్గియ పునరనుష్ఠానత్తై సహియాత ప్రపత్తిస్వభావత్తై అతి యాతే కలజ్గి అనిష్టనివృత్తిక్కాకవాతల్, ఇష్టప్రాప్తిక్కాక వాతల్, ఉపాయబుద్ధ్యా మీణ్డు పణ్ణుమ్ ప్రపత్తియుమ్ (౧) “అధ పాతక భీతస్త్వమ్” ఎన్ఱు ఉపాయాన్తరమ్బోలే పాతకసమమెన్గై.

౨౬౩. అనన్తరమ్. చతుర్థపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (మోక్షయిష్యామి) ఎన్ఱు.

న్ఱాకు – ప్రపత్తి స్వరూపానురూప మాకైయాలుమ్ సుష్కరత్వాదికళిల్లామైయాలుమ్ దోషమేతెన్ఱపడి. మూ న్ఱాక్షు (అతావతిత్యాది). స్వభావత్తైయెన్ఱతు – స్వరూపత్తై యెన్ఱపడి. కలజ్గి యెన్ఱతు – పూర్వానుష్ఠిత ప్రపత్తి ఇప్పోదు అనుష్ఠితమాన పాప త్తుక్కు నివర్తకమామోవెన్ఱు కలజ్గి యెన్ఱపడి. మీణ్డెన్ఱతు – పునః ఎన్ఱపడి. ఉపా యాన్తరమ్బోలే యెన్ఱకు – కర్మజ్ఞానాజ్గకైయాన భక్తియైప్పోలే యెన్ఱపడి. పాతక సమమెన్ఱాకు – పాతకశబ్దవాచ్యమాన భక్తియైప్పోలే ప్రతిబన్ధకమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, ఇచ్చేతననుక్కు పణ్ణుమ్ పాపనివృత్తి యావత్పాపనివృత్తియో? యత్కిఞ్చిత్పాప నివృత్తియో? కిఞ్చిన్న్యూన సకలపాపనివృత్తియో? ఎన్నిల శజ్కైయిలే యావత్పాప నివృత్తి ఎన్ఱతాయ్త్తు. అభ్యుపగతప్రారబ్ధమ్ అనుభవవినాశ్యమెన్ఱతు – దృష్టాదధి కారి విషయమాకైయాలే అతు ఇవనుక్కైయ రుచియైప్పొఱుత్తిరుక్కు, అవన్ అక్తియై ప్పొఱుత్తిరుక్కు. “సర్వపాపేభ్యః” ఎన్గైయాలే బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘత్తుక్కుమ్ పూర్వ ప్రపత్తిస్మరణత్తాలే నాశమాకైయాలే, బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘత్తుక్కు నాశమిల్లైయెన్గిఱ విపర్యయ పక్షమ్ నిరస్తమ్.

౨౬౩. మేలుక్కవతారికై (అనన్తర మిత్యాది). అనన్తర మెన్ఱాకు-తృతీయ పదార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్త వనన్తర మెన్ఱపడి.

మూ.——౨౬౪. ముక్తనాప్పడి పణ్ణక్కడవేన్.

౨౬౫. ఞిచ్చాలే నానుమ్ వేణ్డా, నీయుమ్ వేణ్డా, అవై

౨౬౪. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ముక్తనాప్పడి పణ్ణక్కడవేన్) ఎన్ఱు. అతావతు - ఇవర్‌గ్గళిల్ నిన్ఱుమ్ విడప్పట్టవనాప్పడి పణ్ణక్కడవేనెన్ఱై.

౨౬౫. ఇని శ్లోకార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (ఞిచ్చాలే) ఎన్ఱు తొడజ్గి. అతావతు - ఇష్యామి ఎన్గిఱ ఞిచ్చాలే స్వయమ్ కర్తావాకైయన్ఱిక్కే తాన్ ప్రయోజక కర్తావాయ్ విడువిక్కక్కడవ నెన్ఱైయాలే; నానుమ్ ఇతుక్కొరు యత్నమ్పణ్ణ వేణ్డా, నీయుమ్ ఇతుక్కు ప్రార్థిక్క వేణ్డా,నీఎన్నై ఆశ్రయిత్తరాజకులమాహాత్మ్యత్తాలే ఉన్నైక్కణ్డు తానే భయప్పట్టు, (౧) "కానోవారుజ్గిన్‌ఱుమ్ కణ్డిలమాల్"

౨౬౪. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - "మోక్షయిష్యామి" ఎన్గిఱపదత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇవర్‌గ్గళిల్ నిన్ఱుమెన్ఱతు - సర్వపాపజ్గళిల్ నిన్ఱుమెన్ఱపడి.

౨౬౫. మేలుక్కవతారికై(ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు-పదార్థమరుళిచ్చెయ్‌త వనన్తరమెన్ఱపడి. శ్లోకార్థత్తై యెన్ఱతు-శిచ ప్రత్యయార్థత్తై యెన్ఱపడి. నానుమెన్ఱతు-పాపనివర్తకనాన నానుమెన్ఱపడి. నీయుమెన్ఱతు-పాపనివృత్త్యపేక్షనాన నీయుమెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు-పాపనివృత్తిక్కెన్ఱపడి. ఆశ్రయిత్తవెన్ఱతు - ఆశ్రయిక్కైయాకిఱ వెన్ఱపడి. రాజకులమాహాత్మ్యత్తాలే యెన్ఱతు - రాజగృహత్తిలే పోక్కువరత్తాయిరుక్కుమ్ అతిశయత్తాలెన్ఱపడి. అతావతు-లోకత్తిలొరువన్ రాజగృహత్తిలేపోక్కువరత్తాయిరుక్క అవనైక్కణ్డవర్‌కళ్ "ఇవన్ రాజావుక్కు మికవు మన్తరజ్గన్" ఎన్ఱు నినైత్తు, సత్కరిక్క, ఇవనుడైయ పరిబన్ధికళ్, ఇవనపేక్షియాతిరుక్క రాజావుమ్ యత్నియాతిరుక్క త్తన్నడైయే పోమాపోలే, ఇవ్వధికారిక్కుమ్ భగవదాశ్రయణ మాహాత్మ్యత్తాలే పాపజ్గళ్ తన్నడైయే విట్టుపోకై. కానోవెన్ఱతు - కాట్టి

(౧) పెరియతిరువ-౫౪.

మూ.— తన్నుడైయే విట్టుప్పోగ్గాణెన్గిఱా౯.

౨౬౬. ఎన్నుడైయ నిగ్రహఫలమాయ్ వన్దవై నానిరజ్గి నాల్ కిడక్కుమో వెన్గై.

ఎన్గిఱపడియే పోనవక్షి తెరియాతపడి తన్నుడైయే విట్టుప్పోగ్గా ణెన్గరు ళిచ్చెయ్కిఱానెన్గై.

౨౬౬. ఇప్పడియరుళిచ్చెయ్తతిఱ కరుత్తై వెళియిడుకిఱార్ (ఎన్నుడైయ) ఎన్టు తుడజ్గి. అతావతు – పాపజ్గళాకిఱన-కుప్పై ఎయిలా మణక్కవొప్పే లేయెట్టున్టు, పామ్పుపోలే మిడఱ్ఱైపిడిప్పత్తోన్టిజే. చేత నఞ పణ్ణిన కర్మజ్గళ్ క్షణధ్వంసికళాకైయాలే అప్పోతే నశిత్తుప్పోమ్, అజ్ఞనాకైయాలే కర్తావాన ఇవనుమ్ మఱన్టుపోక స్వతన్సర్వజ్ఞనాయ్ ఒన్టొఴియామల్ ఉణర్న్దిరున్టు ప్రాప్త కాలజ్గళిలే తప్పామల్ నిఱుత్తు అనుభవిప్పిక్కుఱ ఎన్నుడైయ నిగ్రహ రూపమాకైయాలే అన్దనిగ్రహ ఫలమాయ్ వన్దవై నిగ్రహత్తుక్కు ప్రతికోటియాన అనుగ్రహత్తైనాన్ పణ్ణినాల్ అవ్విషయత్తిల్ పిన్నైకిడక్కుమో వెన్గై ఇతుక్కుక్కరుత్తెన్టపడి.

లేయోవెన్టపడి. తన్నుడైయే యెన్టతు – తానేయెన్టపడి.

౨౬౬. మేలుక్కవతారికై (ఇప్పడియిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఆమణక్కెన్టతు-ఆమణక్కుచ్చెడియెన్టపడి. ఎఴున్దెన్టతు - శెఴుప్పాయ్ వళర్న్దెన్టపడి. మిడఱ్ఱై యెన్టతు-నెఞ్జై యెన్టపడి. కర్మజ్గళెన్టతు-పుణ్యపాపజ్గళెన్టపడి. ఒన్టొఴియామలెన్టతు-ఒన్టుకుఱైయామలెన్టపడి నిఱుత్తనుభవిప్పిక్కుఱవెన్టతు-పుణ్యపాపజ్గళుక్కనుగుణమాక సుఖదుఃఖజ్గళై అనుభవిప్పిక్కుఱ వెన్టపడి. నిగ్రహఫలమాయెన్టతు-నిగ్రహత్తై ఫలమాక ఉడైయవైకళాయెన్టపడి. నిగ్రహత్తుక్కు ప్రతికోటియాన వెన్టతు-నిగ్రహవిరోధియానవెన్టపడి. అవ్విషయత్తిలెన్టతు-అనుగ్రహవిషయమాన విషయత్తిలెన్టపడి. పిన్నైయెన్టతు-అనుగ్రహత్తై ప్పణ్ణిన వనన్తర మెన్టపడి.

మూ.—౨౬౭. అనాదికాలమ్ పాపఙ్గళై క్కణ్డు నీపట్టపాట్టై అవైతాన్ పడుమ్పడి పణ్ణుకిఱేన్.

౨౬౭. తన్నడైయే విట్టుప్పోమెన్గిఱ విడత్తిల్ అభిప్రేతత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అనాదికాలమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – అనాదియాన కాల మెల్లామ్ దుఃఖావహమాన పాపఙ్గళ్ వన్దు మేలిడప్పార్కాల్, అవఱ్ఱైక్కణ్డు నీ నడుఙ్గిన నడుక్కమెల్లామ్ మదాశ్రయణ రాజకుల మాహాత్మ్యముడైయ ఉన్నై క్కణ్డు అవై తాన్ కుడల్ కరిన్దు నడుఙ్గుమ్పడిపణ్ణక్కడవేన్. "అవై తానేవిట్టుప్పోమ్పడిపణ్ణుకై యావతు–ఇవై నమక్కు మున్బు ఉణ్డాయ్క్కళిన్ద తెన్ఱు తోన్ఱాతపడి పోక్కుకై, అతాకిఱతు-ఇతు స్మృతివిషయమానాలుమ్, తన్నడైయ స్వాభావిక వేషత్తైప్పార్త్తు స్వప్నజ్ఞానంపోలే ఇవై వన్దేఱియాక కళిన్దతెన్ఱిరుక్కైయుమ్, స్మృతియాలే దుఃఖమనువర్తియా తిరుక్కైయుమ్"

౨౬౭. మేలుక్కవతారికై (తన్నడైయే యిత్యాది). తన్నడైయేయెన్ఱతు-ప్రపత్తిపణ్ణిన అధికారియినుడైయ యత్న నిరపేక్షమాక త్తానే యెన్ఱపడి. అభిప్రేతత్తై యెన్ఱతు - ఈశ్వరాభిప్రేతత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పుకాక్కెన్ఱతు-ముతలిట్టాలెన్ఱపడి, అతావతు-పుణ్యపాపఙ్గళాన సుఖదుఃఖఙ్గళ్ ఇడైవిడాతే తిన్నై అతిక్రమిత్తవరుకై. అవఱ్ఱైయెన్ఱతు - పాపఙ్గళైయెన్ఱపడి. మదాశ్రయణ రాజకులమాహాత్మ్యముడైయవెన్ఱతు - ప్రపన్ననానవెన్నపడి. అవైతానెన్ఱతు-ఉన్నై నడుఙ్గుమ్పడి పణ్ణక్కడవతుకళాన వెన్ఱపడి. కుడల్ కరిన్దెన్నతు - కుడల్ వెన్దెన్నపడి. అతావతు-భయప్పడుకై. ఇతిల్ సంవాద ప్రమాణమాక ఇవర్ శ్రీసూక్తి అనుసన్ధేయ మెన్గిఱార్ (అతాకిఱతిత్యాదియాల్). అతాకిఱతెన్ఱతు - నీ పట్టపాట్టై అవైతాన్ పడుమ్పడి పణ్ణుకిఱేనెన్గైయావతెన్ఱపడి. ఇతువెన్ఱతు - పాపమెన్ఱపడి స్వాభావిక వేషత్తైయెన్ఱతు-భగవదనన్యార్హ శేషత్వత్తై యెన్ఱపడి. ఇవైయెన్ఱతు - స్వరూపవిరోధికళాన అహఙ్కార మమకారఙ్గళడియాక ఉణ్డాన పాపఙ్గళెన్ఱపడి. వన్దేఱియాక కళిన్దతెన్ఱతు-అచిత్సమ్బన్ధత్తాలే ఆగన్తుకమాయ్వన్దు పోయిఱ్ఱెన్ఱపడి. ఇవ్విడత్తి

మూ.—౨౬౮. ఇని ఉన్ కైయిలున్నైక్కాట్టిత్తారేన్, ఎన్నుడమ్బి లఴుక్కై నానే పోక్కిక్కొళ్ళేనో?

ఎన్ఱు తన్ శ్లోకత్తిల్ ఇవర్ తామే యరుళిచ్చెయ్తతు ఇవ్విడత్తిలనుసన్ధేయమ్.

౨౬౮. "మోక్షయిష్యామి" ఎన్గిఱ ఉత్తమనిల్ అభిప్రేతమాన ఓరర్థవిశేషత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇని) ఎన్ఱుతొడఙ్గి. అతావతు— ఇత్తనై కాలముమ్ "నస్వార్థ్యత్తుక్కు నామ్ కడవోమ్" ఎన్ఱు నీ తిరిగైయాలే "తత్కార్యమ్ తానే శెయ్తు కొళ్ళుకిఱాన్" ఎన్ఱిరున్ద విత్తనై పోక్కి *(ఎనక్కు) నీ శరీరతయా శేషమ్మెత్తిరును ఎన్బక్కలిలే న్యస్తభరనాన పిన్బు "ఉన్నుడైయ పాప విమోచనార్థమాన యత్నమ్ నీ పణ్ణిక్కొళ్" ఎన్ఱు ఉన్ కైయిలుమ్ ఉన్నైక్కాట్టిత్తారేన్, ఎనక్కు శరీరభూతనాన ఉన్నుడైయ అవిద్యారూప మాలిన్యత్తై శరీరియాన

లెన్ఱతు - ఇప్రబన్ధత్తిలే యెన్ఱపడి.

౨౬౮. మేలుక్కవతారికై (మోక్షయిష్యామీత్యాది). అర్థవిశేషత్తై యెన్ఱతు— ఇవన్ కైయిలే ఇవనై క్కాట్టిక్కొడామైయై యెన్ఱపడి. మూలార్థస (అతావతీత్యాది) ఇత్తనైకాలము మెన్ఱతు—ప్రపన్ననామళవు మెన్ఱపడి. కడవోమెన్ఱతు—యోగ్యరెన్ఱపడి. నీయెన్ఱతు—అహఙ్కారియాన నీ యెన్ఱపడి ఇరున్దవిత్తనైపోక్కి యెన్ఱతు— ఇరున్దమాత్ర మొழிయ వెన్ఱపడి. నమక్కు ప్రాప్తియుమ్ శక్తియు మిల్లామైయన్ఱే ఉన్బక్కల్ ప్రతిబన్ధకమ్మున్నాకైయాలే వెఱుమ నేయిరున్దోమెన్ఱుకరుత్తు. "నీ" ఎన్ఱ వనన్తరమ్ ఎనక్కు ఎన్ఱు కూట్టిక్కొళ్ళవేణుమ్. అటిన్దెన్ఱతు - ఉన్నై యటిన్దెన్ఱపడి. శరీరతయా శేషమెన్నైయాలే పారతన్త్ర్యముమ్ పరార్థతైయుమ్ తోన్ఱుకిఱతు. ఎన్బక్కలిలే న్యస్తభరనాన పిన్బెన్ఱతు - ఉన్నుడైయ రక్షణత్తై ఎన్నధీనమాక్కిన పిన్బెన్ఱపడి. ఎనక్కు శరీరభూతనాన వెన్ఱతు-ఎనక్కు భోగస్థానమాన వెన్ఱపడి. శరీరియాన నానే యెన్ఱతు-భోక్తావాన నానే యెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, ఇవనుడైయ రక్ష

* కుణ్డలితమ్ క్వాచిత్కమ్.

నానే పోక్కిక్కొళ్ళేనో వేణ్డా. ‘‘ఎన్నుడమ్బిలఙ్గళుక్కై నానేపోక్కిక్కొళ్ళేనో’’ ఎన్గిఱతు - యత్నఫలిత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ తన్న తెన్ఱు తోన్ఱుకై క్కాక; అకైయాల్, ఉన్నుడైయ విరోధియిల్ కిడప్పతొన్ఱిల్లైయెన్ఱపడి. ‘‘విరోధినివృత్తియుమ్ అభిమతప్రాప్తియుమ్ ఇరణ్డుమ్ ఫలమాయిరుక్క ఒన్ఱైచ్చొల్లువా నెన్నెన్నిల్, ఒన్ఱైచ్చొన్నాల్ మఱ్ఱై యతుతన్నడైయేవరుకైయాలే శొల్లిఱ్ఱిల్లై; (౧) ‘‘మామేవైష్యసి’’ ఎన్ఱుకీழ్ఉపాయత్తుక్కుచ్చొన్న ఫలమొழియ ఇవ్వుపాయత్తుక్కు వేఱు ఫలమిల్లామైయాలే శొల్లిఱ్ఱిల్లై యెన్నవుమామ్; ఆనాల్ విరోధినివృత్తి తన్నైచ్చొల్లువానెన్నెన్నిల్, అతు అధికమాకైయాలే శొల్లి

ణమ్ శరీరాత్మభావనిబన్ధనమాకైయాలే, ఈశ్వరనుక్కు స్వయమ్ పురుషార్థమాయిరుక్కు మెన్నుమిడముమ్ తోన్ఱుకిఱతు. చేతననై శరీరమాకవుమ్ తన్నై శరీరియాకవు మరుళిచ్చెయ్తతిన్ తాత్పర్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎన్నుడమ్బిలిత్యాదియాల్). యత్న ఫలిత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ సర్వశక్తనాయిరుక్కిఱ ఎన్న తాకైయాలే యెన్ఱపడి. విరోధినివృత్తియై చ్చొన్నవితు-అభిమతసిద్ధిక్కు ముపలక్షణ మెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ విరోధినివృత్తియు మిత్యాదియాల్). ఒన్ఱైచ్చొన్నాల్ మఱ్ఱైయ తెన్ఱతు - విరోధినివృత్తియై చ్చొన్నాల్ అభిమతసిద్ధియాన తెన్ఱపడి. తన్నడైయే యెన్ఱతు-తానేయెన్ఱపడి కేవలవిరోధినివృత్తియుమ్ పురుషార్థమన్ఱు, కేవలాఽభిమత లాభముమ్ పురుషార్థమన్ఱు, విరోధినివృత్తిపూర్వకాఽభిమత లాభమిఱే పురుషార్థమావతు, ఆకైయాల్ విరోధినివృత్తియై చ్చొన్నపోతే అభిమతసిద్ధి తానేవరుమెన్ఱు కరుత్తు.—అథవా-పూర్వోపాయఙ్గళుక్కు చ్చొన్న ఫలమే ఇవ్వుపాయత్తుక్కుమ్ ఫలమాకైయాలే తనిత్తు చ్చొల్లవేణ్డువతిల్లై యెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మామేవైష్యసి యిత్యాదియాల్). ఆనాల్, కీழుపాయఙ్గళుక్కుమ్ విరోధినివృత్తి ఫలమాయిరుక్క అత్తై యరుళిచ్చెయ్వానెన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆనాలిత్యాదియాల్). ఆనాలెన్ఱతు - పూర్వోపాయఙ్గళుక్కు చ్చొన్న ఫలమే ఇవ్వుపాయత్తుక్కుమ్ ఫలమెన్ఱు ఫలత్తై చ్చొల్లాతే యొழிన్దాలెన్ఱపడి. అతు అధికమాకైయాలే యెన్ఱతు-విరోధినివృత్తి

(౧) గీ-౧౮-౬౫.

మూ.—౨౬౯. (మాశుచః)

౨౭౦. నీ ఉన్ కార్యత్తిలే అధికరియామైయాలుమ్, నాన్

న్ఱు. “విరోధినివృత్తి పిఱన్దాల్ ఫలమ్ స్వతస్సిద్ధమా యిరుక్కై యాలే తనిత్తు చ్చొల్లవేణ్డావిఱే” ఎన్ఱు సఙ్గ్రహేణ శ్రియఃపతి రహస్యత్తిలుమ్, విస్తరేణ పరన్దపడి తనిశ్లోకఙ్గళిలు మరుళిచ్చెయ్త శఙ్కా పరిహారఙ్గళ్ ఇవ్విడత్తిలే అనుసన్ధేయమ్.

౨౬౯. అనన్తరమ్, చరమపదత్తై ఉపాదానమ్ పణ్ణుకిఱార్ (మాశుచః) ఎన్ఱు.

౨౭౦. అతుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (నీ ఉఙ్కార్యత్తిలే) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – నీ ఉఙ్కార్యత్తిలే అధికరిత్తు నిన్ఱాయాకిల్

అధికమాకైయాలే యెన్ఱపడి ఇవ్వధికారిక్కు విరోధినివృత్తియిలాధిక్యమావతు-భక్తనుక్కుప్పోలె బుద్ధిపూర్వకమాన పూర్వాఘముమ్ ప్రామాదికమాన ఉత్తరాఘముమ్ మాత్రమ్ పోకైయన్ఱిక్కే, ఆర్తవిషయత్తిల్ యావత్ప్రారబ్ధముమ్, దృప్తవిషయత్తిల్ అభ్యుపగతప్రారబ్ధవ్యతిరిక్తప్రారబ్ధముమ్పోకై. బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘత్తుక్కుమ్ ఇచ్చరీరత్తోడే అనుభవైకనాశ్యత్వమ్. ఇవ్వర్థత్తిల్ సంవాదప్రమాణ మరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (విరోధినివృత్తి పిఱన్దాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాల్, ఈశ్వరనుక్కు ఇవ్వధికారివిషయత్తిల్ స్వప్రాప్తివిరోధిపాపనివర్తకత్వమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కుప్పోలవుమ్, దేవతాన్తరఙ్గళుక్కుప్పోలవుమ్(౧)“ఇనైయవరవరవర్విధివళియడైయనిన్ఱనర్” ఎన్గిఱపడియే సద్వారకమిన్ఱియే, (౨) “తమర్కళ్కూట్ట వల్వినైయై నాశమ్ శెయ్యుమ్” ఎన్గిఱపడియే అద్వారకమెన్ఱతాయత్తు.

౨౬౯. మేలుక్కవతారికై (అనన్తరమిత్యాది). అనన్తరమెన్ఱతు - నాలామ్ పదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తర మెన్ఱపడి.

౨౭౦. మేలుక్కవతారికై (అతుక్కిత్యాది). అతుక్కెన్ఱతు - “మాశుచః” ఎన్గిఱ పదత్తుక్కెన్ఱపడి. అర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱారెన్ఱతు - “త్వా” “అహమ్” ఎన్గిఱ పదఙ్గళైక్కటాక్షిత్తుఅర్థమరుళిచ్చెయ్కిఱారెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). నీ యెన్ఱతు-అజ్ఞనాయ్, అశక్తనాయ్,అప్రాప్తనాన నీ యెన్ఱపడి. ఉన్ కార్యత్తిలే యెన్ఱ

---

(౧) తి-వాయ్-౧-౧-౫. (౨) తి-వాయ్-౮-౧౦-౯.

మూ.— ఉన్ కార్యత్తిలే అధికరిత్తుక్కొణ్డుపోరుకైయా లుమ్ ఉనక్కు శోకనిమిత్తమిల్లై కాణ్ణు అవను డైయ శోకనివృత్తియై ప్పణ్ణిక్కొడుక్కిఱార్.

"నమ్ కార్యత్తుక్కు ఎన్ శెయ్వోమ్" ఎన్ఱు కరైన్దు శోకిక్క ప్రాప్తమ్; నాన్ ఉన్ కార్యత్తిలే అధికరియాతిరున్దేనాకిల్ నమ్ కార్యత్తిల్ ఇవన్ ఉదాసీననాయిరానిన్ఱాన్, నామ్ ఎఙ్ఙనే ఉజ్జీవిక్కప్పుకుకిఱోమ్" ఎన్ఱుశోకిక్క ప్రాప్తమ్; ఇఙ్ఙనన్ఱిక్కే యత్న ఫలిత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ ఉన క్కిల్లాతపడియాన స్వరూప పారతన్త్ర్యత్తై ఉడైయైనాన్ఱు నీ ఉన్నుడైయ రక్షణకార్యత్తిలే అధికరియాతొళిక్కైయాలుమ్, ఉన్నుడైయ రక్షణ త్తిల్ యత్న ఫలిత్వఙ్గళిరణ్డుమ్ ఎన్నతామ్బడి స్వామియాన నాన్ ఉన్ పక్కత్తిల్ తన్నైయఱుక్కైయాలే ఉన్నుడైయ రక్షణ కార్య త్తిలే అధికరిత్తుక్కొణ్డు పోరుకైయాలుమ్, ఉనక్కు శోకిక్కైక్కు నిమి త్తమిల్లైకాణ్ణు మున్బు శోకావిష్టనాయ్ నిన్ఱ అవనుడైయ శోకత్తి నుడైయ నివృత్తియై ప్పణ్ణిక్కొడుక్కిఱానెన్నై.

ఇత్తాల్ "అహమ్ త్వా" ఎన్గిఱ పదఙ్గళాలే శొల్లప్పట్ట రక్షక

తు-ఇష్టానిష్ట ప్రాప్తిపరిహారఙ్గళిలే యెన్నపడి. అధికరియామైయాలుమెన్నతు-యత్ని యామైయాలుమెన్నపడి. ఎన్ శెయ్వోమెన్నతు - ఎన్నసాధనత్తై అనుష్ఠిప్పోమెన్నపడి. కరైన్దెన్నతు-నెఞ్జురుకియెన్నపడి. నానెన్నతు - సర్వజ్ఞనాయ్ సర్వశక్తియాయ్ ప్రాప్త నాయ్ ఉపాయమాక స్వీకరిక్కప్పట్టనానెన్నపడి. ఇవనెన్నతు-సర్వజ్ఞత్వాదిగుణవిశిష్ట నాయ్, ఎన్నాలే ఉపాయమాక స్వీకరిక్కప్పట్ట ఇవనెన్నపడి. ఉదాసీననాయెన్నతు- ఉపేక్షకనాయెన్నపడి. ఎఙ్ఙనేయెన్నతు - ఎప్పడి యెన్నపడి. ఇఙ్ఙనన్ఱిక్కేయెన్నతు - నీ యుమ్ ఉన్ కార్యత్తిలన్వయియామల్, నానుమ్ ఉన్ కార్యత్తిలే ఉపేక్షియామ లిరుక్కవెన్నపడి. తన్నైయెన్నతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళైన్నపడి.

కీళ్ వాక్యత్తాల్ "త్వా" "అహమ్" ఎన్గిఱ పదఙ్గళైక్కొణ్డాక్షిత్తు శోకాపనో దనమ్ పణ్ణినపడియై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇత్తాలిత్యాదియాల్). ఇత్తాలెన్నతు-

మూ.—౨౭౧. నివర్తకస్వరూపత్తై చ్చొల్లి, నివర్త్యజ్గళ్ ఉణ్డై వన్ను మేలిడాతెన్ను శొల్లి ఉనక్కు శోకనిమిత్తమిల్లై కాణెన్గిఱాన్.

రక్ష్యభూతరాన ఇవనుడైయ స్వభావత్తైయుమనువదిత్తుక్కొణ్డు శోకాపనోదనమ్ పణ్ణినపడియై యరుళిచ్చెయ్ తారాయ్ త్తు.

౨౭౧. ఇనిమేల్ నివర్తకనాన తన్నుడైయవుమ్, నివర్త్యజ్గళాన పాపజ్గళినుడైయవుమ్ స్వభావజ్గళై చ్చొల్లి శోకాపనోదనమ్ పణ్ణిన పడియై యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (నివర్తకస్వరూపత్తై) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు - "అహమ్" ఎన్ఱు - సర్వజ్ఞత్వాదిగుణ విశిష్టనాయ్ క్కొణ్డు విరోధి నివర్తకనాయిరుక్కిఱ తన్ స్వరూపత్తై చ్చొల్లి, "త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి" ఎన్ఱు - శొచ్చాల్, నివర్త్యజ్గళాన పాపజ్గళ్ ఉన్నైక్కణ్డు తానే అఞ్జి ఓడిప్పోమతొழிయ ఎన్నైయే ఉపాయమాక స్వీకరిత్తిరుక్కిఱ ఉన్నై వన్ను మేలిడాతెన్నుమిడమ్ శొల్లి, అనన్తరమ్, "మాశుచః" ఎన్నైయాలే, ఇప్పడియానపిన్బు ఉనక్కు

"నీ ఉన్ కార్యత్తిలే" ఇత్యాదివాక్యత్తాలెన్ఱపడి. స్వభావత్తైయుమెన్ఱతు-చేతనేశ్వర స్వభావమాన రక్ష్య రక్షకభావత్తైయుమెన్ఱపడి.

౨౭౧. మేలుక్కవతారికై (ఇనిమేలిత్యాది). ఇనిమేలెన్ఱతు-మున్బుచొల్లాయ్, "అహమ్" "త్వా" ఎన్గిఱపదజ్గళైక్కటాక్షిత్తు "మాశుచః" ఎన్గిఱపదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్ఱపడి. నివర్తకనానవెన్ఱతు-పాపనివర్తకనానవెన్ఱపడి. నివర్త్యజ్గళానవెన్ఱతు - స్వనివర్త్యజ్గళానవెన్ఱపడి. స్వభావజ్గళెన్ఱతు - సర్వజ్ఞత్వాదికళైయుమ్ అనుగ్రహనాశ్యత్వత్తైయుమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, *అహమ్ పదత్తైయుమ్ "సర్వపాపేభ్యః" ఎన్గిఱపదత్తైయుమ్ కటాక్షిత్తు "మాశుచః" ఎన్గిఱపదత్తుక్కర్థమరుళిచ్చెయ్ కిఱారెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అఞ్జియెన్ఱతు - భయప్పట్టెన్ఱపడి. వన్ను మేలిడాతెన్ఱతు - కిట్టివన్ను ఫలత్తైక్కొడుత్తు ఉన్నై అతిక్రమిక్కమాట్టాతెన్ఱపడి. ఇప్పడియానపిన్బెన్ఱతు - ఎన్నైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱిన ఉన్నైపాప

మూ.—౨౭౨. (౧) "ఎత్తినాలిడర్క్కడల్ కిడత్తి యేలై నెఞ్జమే" ఎన్గిఱాన్.

శోకిక్క నిమిత్తమిల్లైయెన్గిఱానెన్నై.

౨౭౨. ఇత్తలైయిల్ విరోధియై ప్పోక్కుకైక్కు త్తానొరు ప్పట్టపడియై అఱివిత్తు, ఇవనుడైయ శోకత్తై ప్పోక్కుకిఱమైయై అభియుక్తోక్తియై నిదర్శనమాక్కిక్కొణ్డు అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎత్తినాల్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - తిరుమఴిశైప్పిరాన్ తమ్ముడైయ తిరువుళ్ళత్తైక్కుఱిత్తు "సర్వేశ్వరన్ ఇత్తలైయిల్ విరోధియైప్పోక్కి అడిమై కొళ్ళవతాక †తన్నుళ్ళేవన్దుపుకున్దిరుక్కిఱ పడియై చ్చొల్లి, ఇని ఎతుక్కాక నీ దుఃఖసాగరత్తిలే అఴున్దుకిఱాయ్" ఎన్ఱాప్పోలే, ఈశ్వరనుమ్ ఇప్పోతు ఇత్తలైయిల్ సకలపాపఙ్గళైయుమ్ పోక్కువతాక త్తానేఱిట్టుక్కొణ్డమైయై అఱివిత్తు "ఇని ఏతుక్కాక శోకిక్కిఱాయ్" ఎన్ఱు ఇవనైక్కుఱిత్తు అరుళిచ్చెయ్కిఱానెన్నై.

ఙ్గళ్ వన్దు మేలిడాతపడియాన పిన్బెన్ఱపడి. నిమిత్తమెన్ఱతు - హేతువెన్ఱపడి. ఇతు ఱిజర్థత్తైప్పఱ్ఱి వన్ద తాత్పర్యమ్.

౨౭౨. మేలుక్కవతారికై (ఇత్తలైయిలిత్యాది). ఇత్తలైయిలెన్ఱతు-శరణాగతనిడత్తిలేయెన్ఱపడి. ఒరుప్పట్టపడియైయెన్ఱతు - దీక్షితనాయిరుక్కిఱపడియై యెన్ఱపడి. అభియుక్తోక్తియైయెన్ఱతు - ఆప్తోక్తియైయెన్ఱపడి. నిదర్శనమాక్కియెన్ఱతు - దృష్టాన్తమాక్కియెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తన్నుళ్ళేయెన్ఱతు - తన్నుళ్ళత్తిలేయెన్ఱపడి. ఇనియెన్ఱతు - ఇనిమేలెన్ఱపడి. ఎతుక్కాకవెన్ఱతు-అవన్ హేయప్రత్యనీకనన్ఱో, ఉభయవిభూతిప్రదనన్ఱో, వత్సలనన్ఱో, సుశీలనన్ఱో, సర్వవిధబాన్ధవనన్ఱో, స్వామియన్ఱో, విరోధినివర్తకనన్ఱో, నమ్మైయిల్ కైఙ్కర్యఙ్గొళ్వానన్ఱో వెన్ఱపడి. ఇప్పోతెన్ఱతు - ప్రపత్తిపణ్ణిన ఇక్కాలత్తిలేయెన్ఱపడి.

---

(౧) తి-చ-వి-౧౧౩. † (పా) ఏన్ఱుకొణ్డు.

మూ.—౨౭౩. పాపఙ్గళై నాఞ్ పోక్కుత్తు పుణ్యామెన్ఱు నినైప్పిడా నిఱ్క నీ శోకిక్కక్కడవై యో?

---

౨౭౩. ఇని ఇవనుడైయ శోకమ్ మఱువలిడామల్ పోక్కుకై క్కుఱుప్పానతొరు భగవదభిప్రాయ విశేషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పాప్గళై నాన్ పోక్కుత్తు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – నీ శెయ్త పాపఙ్గళై నాన్ మున్బు ఎన్నుడైయ క్షమావిషయమాక్కి అవ్వళవుమన్ఱిక్కే, పిన్నై ఉన్ పక్కల్ ఎనక్కుణ్డాన వాత్సల్యత్తాలే (౧)"శెయ్త కుఱ్ఱమ్ నఱ్ఱమాకవే కొళ్" (౨) "శెయ్తారేల్ నన్ఱు శెయ్తార్" ఎన్గిఱపడియే అవైతన్నై ప్పాపమాకనినైయాతే పుణ్యామెన్ఱు నినైప్పిడానిఱ్క, ఇని నీ శోకిక్కక్కడవై యో వెన్నై.

ఆక, ఇవ్వుత్తరార్ధత్తిల్ అక్షుపదత్తాలుమ్, నివర్తకస్వరూపత్తై

---

౨౭౩. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు – పదచ్చేర్త్తియిల్ తాత్పర్యత్తైయుమ్, ఱిచ్చిన్ తాత్పర్యత్తైయుమరుళిచ్చెయ్త వనన్తరమెన్ఱపడి. మఱువలిడామలెన్ఱతు – పునరన్వయియామలెన్ఱపడి. ఉఱుప్పానవెన్ఱతు – కారణమానవెన్ఱపడి. అభిప్రాయవిశేషత్తైయెన్ఱతు–పాపత్తైప్పుణ్యమాకనినైక్కైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాద). మున్బువెన్ఱతు – ముతలిలేయెన్ఱపడి. క్షమావిషయమాక్కియెన్ఱతు – పొఱుత్తెన్ఱపడి. అవ్వళవుమన్ఱిక్కే యెన్ఱతు – క్షమావిషయమాక్కినమాత్రమిన్ఱిక్కేయెన్ఱపడి. నఱ్ఱమాకవెన్ఱతు – నన్ఱైయాకవెన్ఱపడి. అవైతన్నైయెన్ఱతు– పాపఙ్గళైయెన్ఱపడి. నినైప్పిడానిఱ్కవెన్ఱతు – నినైయానిఱ్కవెన్ఱపడి.

ఆక. "వ్రజ" "మాశుచః" ఎన్నైయాలే, వ్రజనమ్ ఈశ్వరకృషిఫలమానాప్పోలే తత్ఫలమాన శోకనివృత్తియుమ్ ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరకృషిఫలమాకైయాలే, ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరన్ ఇవనై న్యస్తభరనాక్కి నిర్దుఃఖనాక్కుకిఱానెన్నుమిడమ్ తోఱ్ఱుకైయాలే, "ఇవన్ నిర్భరనాకిల్ నిర్దుఃఖనాకలామ్" ఎన్గిఱ విపర్యయపక్షమ్ నిరస్తమాయ్త్తు.

ఆక, ఉత్తరార్థత్తై నిగమిత్తరుళుకిఱార్ (ఆకవిత్యాది). ఆకవెన్ఱతు– "స్వకృ

---

(౧) తి-చ-వి-౧౧౧.   (౨) పెరి-తి-౪-౯-౨.

యుమ్, నివర్త్యాశ్రయత్తైయుమ్, నివర్త్యఙ్గళాన పాపఙ్గళైయుమ్, అవ ఱ్ఱినుడైయ నివృత్తిప్రకారత్తైయుమ్, తత్కార్యమానశోకనివృత్తియై యుమ్, శొల్లిఱ్ఱాయిత్తు.

ఇని ఇశ్లోకార్త్తత్తిల్ రుచి ఒరువనుక్కుణ్డాకైయిలుళ్ళ అరుమైయైయుమ్, ఇశ్లోకత్తనక్కు ఇన్నతిలే నోక్కు ఎన్నుమత్తైయుమ్, ఇతిల్ విశ్వాసోత్పత్తియినరుమైయైయుమ్, ఈశ్వరన్ఱాన్ ముతలిలే ఇత్తై ఉపదేశియామైక్కు హేతువైయుమ్, వేదపురుషన్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విధిక్కైక్కు హేతువైయుమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళై స్వరూపేణ త్యజిక్కుమళవిల్ దోషమిల్లై యెన్నుమత్తైయుమ్, అవైతాన్ ముఖాన్తరేణ అన్వితఙ్గళాకైయాలే, స్వరూపేణ త్యాజ్యఙ్గళెన్ను మిడత్తై

త్వత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్'' ఎన్ఱు తుడఙ్గి ఇవ్వళవాన ప్రబన్ధత్తాలే అరుళిచ్చెయ్త అర్థఙ్గళెల్లావఱ్ఱాలు మెన్నపడి. నివర్తకస్వరూపత్తైయు మెన్నతు - అహంశబ్దార్థమాయ్ ఉపాయభూతనాన ఈశ్వరస్వరూపత్తైయు మెన్నపడి. నివర్త్యాశ్రయత్తైయు మెన్నతు- పాపఙ్గళుక్కాశ్రయమాయ్ యుష్మచ్ఛబ్దార్థమాన చేతనస్వరూపత్తైయు మెన్నపడి. అవఱ్ఱినుడైయవెన్నతు - పాపఙ్గళుడైయవెన్నపడి. నివృత్తిప్రకారత్తైయు మెన్నతు - పాపఙ్గళ్ తన్నడైయే పోమ్బడియైయు మెన్నపడి. తత్కార్యమానవెన్నతు-పాపనివృత్తి కార్యమానవెన్నపడి.

మేల్ గ్రన్థత్తుక్కెల్లామ్ శేరప్పిడిత్తు అవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇశ్లోకార్థత్తిలెన్నతు - సర్వధర్మఙ్గళైయుమ్విట్టు ఈశ్వరనైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱుకైయిలెన్నపడి. అరుమైయైయు మెన్నతు - కిడైయామైయైయు మెన్నపడి. నోక్కెన్నతు- తాత్పర్యమెన్నపడి. ఇతిలెన్నతు - ఇశ్లోకార్థమాయ్ వైధమానత్యాగస్వీకారఙ్గళిలే యెన్నపడి. ఇత్తైయెన్నతు - త్యాగపూర్వకస్వీకారత్తై యెన్నపడి. ఇవ్వుపాయత్తై యెన్నపడియాకవుమామ్. స్వరూపేణవెన్నతు - ఉపాయత్వేనవెన్నపడి. దోషమెన్నతు-భగవన్నిగ్రహమెన్నపడి. అవైతానెన్నతు - కర్మజ్ఞానాదికళ్ తానెన్నపడి. ముఖాన్తరేణవెన్నతు - ఆకారాన్తరేణవెన్నపడి. స్వరూపేణవెన్నతు - కృతివిషయత్వేన

మూ. — ౨౭౮. ఉయ్యకొణ్డార్ విషయమాక ఉద్దేశ్యవరుళి

యుమ్, పేఱుక్కు సాధనమిన్న తెన్నుమత్తైయుమ్, ఫలసిద్ధిక్కు ఇవన్ప

క్కల్ వేణ్డుమంశత్తైయుమ్, ఈశ్వరనుక్కు ఇననుద్దేయ సుకృతమ్ అనిష్ట

మెన్ను మత్తైయుమ్, ఇవ్వర్థత్తిల్ ఆస్తిక్యాదికళుణ్డాయ్ ప్పిఱక్కత్తల్

ఇల్లైయాకిల్ నశిత్తలిత్తనై యెన్నుమత్తైయుమ్, వ్యవసాయహీనన్

ఇతిలన్వయిత్తాల్ వినాశపర్యన్తమామెన్నుమత్తైయుమ్, ఇతుక్కధికారి

కళ్ ఇన్నారెన్నుమత్తైయుమ్, అడైవేయరుళిచ్చెయ్తు తలైక్కట్టు

కిఱార్.

౨౭౮. అతిల్ ప్రథమత్తిల్ ఇతిలోపవనుక్కురుచిపిఱక్కైక్కాయి

ఉళ్ళఅరుమైయై దర్శిప్పిక్కైక్కాక ఓరైతిహ్యత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్

(ఉయ్యకొణ్డార్ విషయమాక) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు — తత్త్వనిర్ణయ

మ్పణ్ణిన ఉయ్యకొణ్డార్ భక్తినిష్ఠరాయిరుక్కైయాలే అవరై ప్రపత్తి

నిష్ఠరామ్పడి పణ్ణవేణుమెన్ఱు అవరుక్కు ఇచ్ఛ్లోకార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్త

వళవిలే, "అర్థస్థితి అఱుకియతాయిరున్దతు, ఆకిలుమ్ అత్తైవిట్టు ఇత్తైప్పఱ్ఱ

వెన్ఱపడి. పేఱుక్కెన్ఱతు — పురుషార్థత్తుక్కెన్ఱపడి. ఇవ్వర్థత్తిలెన్ఱతు-సర్వధర్మఙ్గ

ళైయుమ్విట్టు అవనైయే ఉపాయమాకప్పఱ్ఱినాల్ అవన్ సర్వపాపవిమోచనపూ

ర్వకమాక స్వప్రాప్తియై పణ్ణికొడుమ్పనెన్గిఱ ఇవ్వర్థత్తిలెన్ఱపడి. "ఆస్తిక్యాది

కళ్" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే రుచివిశ్వాసఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు. వ్యవసాయమె

న్ఱతు — మహావిశ్వాసమెన్ఱపడి. ఇతుక్కెన్ఱతు-ప్రపత్త్యుపాయత్తుక్కెన్ఱపడి. అడైవే

యెన్ఱతు — క్రమమాకవెన్ఱపడి.

౨౭౮. మేలుక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అతిలెన్ఱతు — కీళ్చ్చొన్నవర్థఙ్గ

ళిలే యెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు — ఇచ్ఛ్లోకార్థమాన త్యాగపూర్వక స్వీకారత్తిలే యెన్ఱపడి.

మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). తత్త్వనిర్ణయమ్పణ్ణినవెన్ఱతు — చిదచిదీశ్వరతత్త్వఙ్గళు

డైయ స్వరూపనిర్ణయమ్ పణ్ణినవెన్ఱపడి. అర్థస్థితి అఱుకియతాయిరున్దతెన్ఱతు — ఎమ్బెరు

మానుక్కు శరీరతయా శేషమాన ఇవ్వాత్మా ఉపాయాన్తరఙ్గళైవిట్టు అవనైయే

ఉపాయమాక పఱ్ఱుకైయాకిఱ అర్థస్థితి స్వరూపానురూపమాకైయాలే అఱుకియ

చ్చెయ్త వార్త్తైయై స్మరిప్పతు.

మూ.—౨౭౫. ఇతుక్కు ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తిలేనోక్కు.

త్తక్కురుచి ఎనక్కిల్లై” ఎన్ను; “విద్వానాకైయాలే అర్థత్తుక్కిశై న్దాయ్, భగవత్ప్రసాదమిల్లామైయాలే రుచిపిఱన్దతిల్లై” ఎన్ఱు అవర్ విషయమాక ఉడైయవరరుళిచ్చెయ్త వార్త్తైయై నినైప్పతెన్నై.

౨౭౫. ఇని ఇన్దశ్లోకత్తుక్కు ఇన్నతిలేనోక్కెన్నుమత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుక్కు ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తిలేనోక్కు) ఎన్ఱు. అతావతు – శాస్త్రఙ్గళెల్లామొరుతలైయుమ్, తానొరుతలైయుమాయిరుక్కిఱ ఇన్దశ్లోకత్తుక్కు, శాస్త్రవిహితమాన సకలధర్మఙ్గళైయుమ్ సవాసనమాక విడువిత్తు, ఇచ్చేతననుక్కుత్తానే నిరపేక్షసాధనమాయ్, ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకలపాపఙ్గళైయుమ్ తళ్ళిప్పోకట్టు, స్వప్రాప్తియై ప్పణ్ణికొడుక్కుమ్ స్వాధీన సకలప్రవృత్తికనాన ఈశ్వరనుడైయ స్వాతన్త్ర్యత్తిలే తాత్పర్యమెన్నై.

౨౭౬. ఇని ఇతిల్ విశ్వాసోత్పత్తియిలరుమైయై యరుళిచ్చెయ్

తాయిరున్దతెన్నపడి. తక్కువెన్ఱతు –తకుమ్బడియాన వెన్ఱపడి. ఇశైన్దాయెన్ఱతు – సమ్మతిత్తాయెన్నపడి. ప్రసాదమెన్నతు–అనుగ్రహమెన్ఱపడి. ఇత్తాల్, భగవత్ప్రసాదమిల్లామైయాలే ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ రుచియఱ్ఱతిల్లై యెన్ఱతాయ్త్తు. అతిల్లామైయాలే ఉపాయాన్తరనిష్ఠర్కు భగవత్ప్రాప్తియుమిల్లైయెన్నతాయ్త్తు.

౨౭౫. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). నోక్కెన్ఱతు – తాత్పర్యమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శాస్త్రఙ్గళెల్లామొరుతలైయుమ్ తానొరుతలైయుమాయిరుక్కిఱ వెన్నతు – శాస్త్రఙ్గళెల్లామ్ విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాయుమ్, తాన్ నివృత్తవేషత్తిలే నోక్కాయుమిరుక్కిఱ వెన్నపడి.

౨౭౬. మేలుక్కవతారికై (ఇనియిత్యాది). ఇనియెన్ఱతు – ఇశ్లోకార్థత్తిల్ రుచియుణ్డాకైయిలరుమైయైయుమ్, ఇశ్లోకత్తనుక్కు ఇన్నతిలే తాత్పర్యమెన్నుమత్తైయుమరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమెన్నపడి. ఇతిలెన్నతు – త్యాగపూర్వక స్వీకారత్తిలేయెన్ఱపడి. విశ్వాసోత్పత్తియిలెన్ఱతు–దృఢమెన్గిఱ విశ్వాసముణ్డాకైయిలే యెన్నపడి. మూలా

మూ.—౨౭౬. "ఇతుతాన్ అనువాదకోటియిలే" ఎన్ను వఙ్గేప్పురత్తు నమ్బివార్గళ్.

మూ. — ౨౭౭. అర్జునన్ కృష్ణనుడైయ ఆనైత్తొழిల్ కళాలుమ్,

కిఱార్ (ఇతుతాన్) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇచ్ఛ్లోకన్దాన్, "అనువాదత్తినుడైయ కోటియిలే" ఎన్ఱు ఆప్తతమరాన వఙ్గేప్పురత్తునమ్బియరుళిచ్చెయ్యుమ్ వార్త్తైయెన్నై.

౨౭౭. అతు ఎత్తాలేయెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (అర్జునన్) ఎన్నుతుడఙ్గి. అతావతు-ఇతుక్కధికారియాన అర్జునన్ బాల్యమే తుడఙ్గి కృష్ణనుడైయ అఘటితఘటనాసామర్థ్య ప్రకాశకమాన అతిమానుష చేష్టితఙ్గళాలుమ్ (౧) "ఏష నారాయణశ్శ్రీమాన్ క్షీరార్ణవనికేతనః। నాగపర్యఙ్కముత్సృజ్య హ్యాగతో మధురాంపురీమ్" (౨) "పుణ్యా

ర్థమ్ అతావతిత్యాది). శ్లోకార్థనానెన్నతు - ఉపాయాన్తరత్యాగముమ్ సిద్ధోపాయ స్వీకారముమెన్నపడి. ఆప్తతమరాన వెన్నతు - ప్రపన్నాగ్రేసరరాన వెన్నపడి.

౨౭౭. మేలుక్కవతారికై (అతిత్యాది). అతువెన్నతు-అనువాదమెన్గిఱవెన్న పడి. ఎత్తాలేయెన్నతు-ఎన్నహేతువాలే యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇతుక్కెన్నతు-ఇప్పిరపత్త్యుపాయత్తుక్కెన్నపడి. అతిమానుషమెన్నతు-మనుష్యర్ పణ్ణుమ్ వ్యాపారఙ్గళై అతిక్రమిత్తిరుక్కిఱ వెన్నపడి. [ఏషః] ఎన్ఱు - ఆశ్రయణీయనాకైక్కు ఇవ్విడత్తారోడు సజాతీయనాయవతరిత్తు కణ్ణుక్కు విషయభూతనాయిరుక్కిఱ విభవత్తైక్కాట్టుకిఱాన్. ఇవనారెన్నిల్, [శ్రీమాన్నారాయణః] శ్రియఃపతియాన నారాయణనెన్గిఱార్. "ఏషః" ఎన్ఱు సౌలభ్యమ్ శొల్లుకిఱతు. "నారాయణః" ఎన్ఱు పరత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. "శ్రీమాన్" ఎన్ఱు ఇరణ్డుక్కుమడియాన పిరాట్టి సమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు. "క్షీరార్ణవనికేతనః" ఎన్ఱు - దేవకార్యమ్ శెయ్కైక్కాక వన్దవిదమ్ శొల్లుకిఱతు. [నాగపర్యఙ్కమిత్యాది] - (౩) "కాణవారాయ్" ఎన్ఱు ఆశ్రితరుడైయ మవర్కళుడైయ అభినివేశత్తై ప్పూరిక్కైక్కాక నమ్బిమూత్తపిరానుమ్ తానుమాయ్ ఇఙ్గువన్దవతరిక్కప్పడియై చ్చొల్లుకిఱతు. "హి" ఎన్ఱు ఇవ్వర్థత్తిల్ ప్రసిద్ధియై చ్చొల్లుకిఱతు. (పుణ్యేత్యాది). తత్ర ఎన్నతు-సా ఎన్నపడి. పుణ్యా ఎన్నతు-ప్రాప్యముమ్ ప్రాప

---

(౧) హరివంశ-౧౧౩-౬౨. (౨) భార-ఆర-౮౮-౨౯. (౩) తి-వాయ్-౮-౯-౨.

మూ.— ఋషికళ్ వాక్యఙ్గళాలుమ్, కృష్ణన్ తన్ కార్యత్తిలే అధికరిత్తుక్కొణ్డు పోరుకైయాలుమ్, "ఇవనే నమక్కు త్తఞ్జమ్" ఎన్ఱు తుణిన్దపిన్బు తన్నై ఒప్పనిన్ఱ శొల్లుకైయాలే.

ద్వారవతీతత్రయత్రాఽఽస్తే మధుసూదనః॥ సాక్షాద్దేవః పురాణోఽసౌ సహి ధర్మస్సనాతనః" (౧) "యత్రనారాయణోదేవః పరమాత్మాసనాతనః। తత్రకృత్స్నంజగత్పార్థ తీర్థాన్యాయతనానిచ" (౨) "యేచ వేదవిదోవిప్రా యేచాఽధ్యాత్మవిదోజనాః। తేవదన్తి మహాత్మానం కృష్ణం ధర్మంసనాతనమ్" (౩) "పవిత్రాణాం హి గోవిన్దః పవిత్రం పరముచ్యతే। పుణ్యానామపి పుణ్యోఽసౌ మఙ్గళానాఞ్చమఙ్గళమ్" (౪) "కృష్ణఏవహిలోకానా ముత్పత్తిరపిచాఽప్యయః। కృష్ణస్యహికృతే భూతమిదం విశ్వం చరాఽచరమ్" ఎన్ఱు మిత్యాదికళాయిరున్దుళ్ళ పరాఽవరతత్త్వయాథాత్మ్యవిత్తుక్కళాన ఋషికళ్ వాక్యఙ్గళాలుమ్, బాల్యాత్ప్రభృతి పురవాసదశైయోడు, వనవాసదశైయోడు వాశియఱ కృష్ణన్ తన్ కార్యత్తుక్కు క్కడవనాయ్ నోక్కి క్కొణ్డు పోరుకైయాలుమ్, "ఇవన్ శొల్లుకిఱ ఉపాయఙ్గళెల్లామ్ నమక్కు త్తఞ్జమన్ఱు, ఇవనే నమక్కు త్తఞ్జమ్" ఎన్ఱువిశ్వసిత్త పిన్బు "ఆనాల్ ఎన్నై ఒప్పనిన్ఱు" ఎన్ఱు శొల్లుకైయాలే యెన్నై.

కముమెన్నపడి. కృతే ఎన్నతు-పొరుట్టెన్నపడి. వాశియఱ - తరతమభావమిన్ఱియిలే ఎన్ఱపడి. నోక్కి-క్కొణ్డెన్నతు-రక్షిత్తుక్కొణ్డెన్నపడి తఞ్జమన్నెన్నతు-ఉపాయమన్నెన్నపడ ఇవనే నమక్కు త్తఞ్జమెన్నతు - ఇవనే నమక్కు ఉపాయమెన్నపడి. ఆనాలెన్నతు-కర్మజ్ఞానాదికళ్ ఉపాయమన్ఱియిలే నానే ఉపాయమెన్ఱు విశ్వసిత్తాయానా లెన్నపడి. స్వరూపవిరోధిత్వాదికళాలే ఉపాయాన్తరత్యాగముమ్, స్వరూపానురూపత్వాదికళాలేతదేకోపాయత్వముమ్ప్రాప్తమాకైయాలే విధిక్కుప్రయోజనమిల్లామైయాలే, ఇరణ్డు మనువాదమెన్ఱు పఙ్గిప్పురత్తునమ్బియరుళిచ్చెయ్వర్. తిరుమన్త్రత్తిల్ మధ్యమ

(౧) భార-ఆర-౮౮-౨౪. (౨) భార-ఆర-౮౮-౨౬.
(౩) భార-ఆర-౮౮-౨౭. (౪) భార-సభా-౨౮-౨౩.

మూ.—౨౭౮, పుఱమ్బుపిఱన్దతెల్లామ్ ఇవన్నెఞ్జైచ్చోతిక్కైక్కాక.

౨౭౮. ఇతుతన్నై ముతలిలే ఉపదేశియామైక్కు హేతువై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పుఱమ్బు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి; అతావతు - (౧) "యచ్ఛ్రేయస్స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహితన్మే శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్" ఎన్ఱ ఇవనుక్కు ఉపాయోపదేశమ్ పణ్ణత్తొడఙ్గుకిఱ వళవిలే, ముతలిలే ఇత్తై ఉపదేశియాతే ఉపాయాన్తరఙ్గళైప్పరక్క నిన్ఱు ఉపదేశిత్తతెల్లామ్, "అవ్వళవిలే పర్యవసిత్తువిడుమో? అవఱ్ఱినుడైయ దోషదర్శనత్తాలేఇవ్వుపాయోపదేశత్తుక్కు అధికారియామో" ఎన్ఱు ఇవనుడైయ హృదయత్తై శోధిక్కైక్కాకవన్ఱె.

పదమాన సమస్నాలే అనన్యశరణత్వమ్ స్వరూపమెన్ఱతిన్దపోతే తాదృశ స్వరూప విరోధికళాన ఉపాయాన్తరఙ్గళ్ త్యాజ్యఙ్గళెన్ఱు తోన్ఱియిరుక్కైయాలుమ్, అనన్య శరణత్వస్వరూపానురూపమాక అవనే ఉపాయమెన్గిఱ ప్రతిపత్తి పిఱక్కైయాలుమ్, నమః పద విహితఙ్గళాన త్యాగస్వీకారఙ్గళిరణ్డైయుమ్ చరమశ్లోకత్తిలే శొల్లుకైయాలే చరమశ్లోకమ్ ఇరణ్డుక్కుమ్అనువాదమెన్గిఱతు. ఆనాల్, పిళ్ళైలోకాచార్యర్ ఇరణ్డైయుమ్ ఇఙ్గు వైధమాక వరుళిచ్చెయ్వానేన్నెన్నిల్; - త్యాగస్వీకారఙ్గ ళిరణ్డుమ్ నమః పదత్తిలే రాగప్రాప్తమాయిరున్దతేయాకిలుమ్, సామాన్యతః త్యాగ స్వీకారఙ్గళుక్కు విధి ప్రవర్తకమాకైయాలే, అతుతానుళ్ళతు చరమశ్లోకత్తిలే యాకైయాలే, ఇవ్విడత్తిలే ఇరణ్డుమ్వైధమెన్ఱు పిళ్ళైలోకాచార్యరరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

౨౭౯. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతన్నైయిత్యాది). ఇతుతన్నైయెన్ఱతు- ఇవ్వుపాయత్తై యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పరక్కవెన్ఱతు - విస్తారమాక వెన్ఱపడి. నిన్ఱెన్ఱతు-ఏకరీతియాయ్ నిన్ఱెన్ఱపడి. అవ్వళవిలేయెన్ఱతు - అన్ద ఉపాయఙ్గళిలే యెన్ఱపడి. పర్యవసిత్తువిడుమో ఎన్ఱతు-ఇతువేముఖ్యోపాయమెన్ఱు విశ్వసిత్తిరుక్కుమోవెన్ఱపడి. అవఱ్ఱినుడైయ వెన్ఱతు - ఉపాయాన్తరఙ్గళుడైయ వెన్ఱపడి. దోషదర్శనత్తాలే యెన్ఱతు-దుష్కరత్వాది దోషదర్శనత్తాలే యెన్ఱపడి. ఇవ్వుపాయోపదేశత్తుక్కెన్ఱతు-ప్రపత్త్యుపదేశత్తుక్కెన్ఱపడి. అధికారియామోవెన్ఱతు-ఉపాయా

(౧) గీ-౨-౭.

మూ.—౨౭౯. వేదపురుషన్ ఉపాయాన్తరఙ్గళై విధిత్తతు-కొణ్డి ప్పశువుక్కు త్తడికట్టి విడువారైప్పోలే అహఙ్కార మమకారఙ్గళాల్ వన్ద కళిప్పఱ్ఱు స్వరూప

౨౭౯. ఆనాల్ ఇవనన్ఱో ఇప్పడి హృదయశోధనార్థమాక ఉపాయాన్తరఙ్గళై ఉపదేశిత్తవన్; వేదపురుషన్ అవఱ్ఱై విధిప్పానేన్నెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వేదపురుషన్) ఎన్తుతుడఙ్గి; అతావతు - ఆప్తతమనాన వేదపురుషన్ (౧)"విజ్ఞాయ ప్రజ్ఞాంకుర్వీత" (౨) "ఓమిత్యాత్మానంధ్యాయథ" (3) "ఆత్మానమేవ లోకముపాసీత"(౪) "ఆత్మావా అరే ద్రష్టవ్యశ్శ్రోతవ్యో మన్తవ్యోనిదిధ్యాసితవ్యః" ఇత్యాదికళాలే ఉపాయాన్తరఙ్గళై మోక్షసాధనమాక విధిత్తతు, పట్టిత్తిన్నుతిరికిఱపశువుక్కు ఇడైఙ్ఞు వశప్పడుకైక్కాక క్కుఱ్ఱిత్తిలే తడియై క్కట్టి విడువారైప్పోలే, అహఙ్కార మమకార వశ్యనాయ్ క్కళిత్తుత్తిరికిఱ ఇవనుక్కు

న్తరఙ్గళై విట్టు అకిఞ్చననాయ్, దేవతాన్తరఙ్గళై విట్టు అనన్యగతికనాయ్ అధికారి యామో వెన్నపడి. ఇత్తాల్, ఆప్తతమనాన పరమపురుషన్ దుష్కరఙ్గళాన ఉపాయాన్తరఙ్గళైయుమ్ అవఱ్ఱాలే దురారాధ్యరాన అగ్నీన్ద్రాది దేవతాన్తర్యామియాన ఈశ్వరనై సమారాధ్యనాకవుమ్ ఉపదేశిత్తు, అవఱ్ఱినుడైయ దుష్కరత్వాదికళైయుమ్, అగ్నీన్ద్రాదికళుడైయ దురారాధ్యత్వత్తైయుమ్ కణ్డు అవఱ్ఱాలే అవ్వో దేవతాన్తర్యామియై ఆరాధిక్కైయై విట్టు అసాధారణ దివ్యమఙ్గళ విగ్రహ విశిష్టనాయ్ స్వారాధ్యనాన ఎన్నైయే ఉపాయమాక పఱ్ఱువర్కళెన్గిఱ నినైవాలే యెన్నతాయ్త్తు.

౨౭౯. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్నతు - కృష్ణన్ అర్జుననుడైయ మనశ్శోధనార్థమాక ముతలిలే ప్రపత్తియై ఉపదేశియాతే ఉపాయాన్తరఙ్గళై ఉపదేశిత్తానాకిలెన్నపడి. అవైత్తైయెన్నతు-ఉపాయాన్తరఙ్గళై యెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కొణ్డిప్పశువెన్నతు-పట్టిమాడెన్నపడి. పట్టి తిన్ను తిరికిఱ వెన్నతు-కళివిలే పయిరై మేయ్న్దు తిరికిఱవెన్నపడి. ఇడైఙ్ఞై ఎన్నతు-పట్టియిల్ నిన్నుమ్ విలకియెన్నపడి. వశప్పడుకైక్కాక వెన్నతు-స్వవశమాకైక్కాక వెన్నపడి. కళిత్తుత్తిరికిఱవెన్నతు-

(౧) బృ-౬-౪-౨౧. (౨) ము-౨-౨-౬. (3) బృ-3-౪-౧౫. (౪) బృ-౪-౪-౫.

మూ.— జ్ఞానమ్ పిఱక్కైక్కాక.

౨౯౦, సన్న్యాసి మున్బుళ్ళవఱ్ఱై విడుమాపోలే ఇవ్వళవు

(౧) "జన్మాన్తరసహస్రేషు తపోజ్ఞాన సమాధిభిః" ఎన్గిఱపడియే కాయక్లేశరూపమాన కర్మానుష్ఠానమ్ ఇన్ద్రియజయమ్ ముతలాన అరున్దెవైకళాలే శెఱుప్పణ్ణు అన్దక్కళిప్పు పోయ్ భగవత్పారతన్త్ర్యమాకిఱ స్వరూపజ్ఞానమ్ పిఱక్కైక్కాక వెన్నై.

౨౯౦. ఆనాల్ ఇప్పడి స్వరూపజ్ఞానోదయ హేతువాన ఇవఱ్ఱై విట్టాల్ కుఱ్ఱమాకాతో వెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (సన్న్యాసి) ఎన్ఱుతుడజ్గి; అతావతు - చరమాశ్రమత్తిలే అన్వితనానవన్ పూర్వాశ్రమధర్మజ్గళై విడుకిఱాప్పోలే, అన్యోపాయజ్గళినుడైయ స్వరూపవిరోధిత్వాదికళాలే సిద్ధోపాయత్తిలే ఇఴ్ఴియుమ్బడి ఇవ్వళవానజ్ఞానపాకమ్

గర్విత్తుత్తిరికఱవెన్నపడి. అరున్దెవైకళెన్నతు-దుష్కరవ్యాపారజ్గళెన్నపడి. శెఱుక్కణ్డెన్నతు-సఙ్కుచిత్తెన్నపడి. అన్దక్కళిప్పెన్నతు - అహఙ్కారమమకారజ్గళాలుణ్డానకళిప్పెన్నపడి. ఇత్తాల్. వేదపురుషనుమ్ ఉపాయాన్తరజ్గళై విధిత్తతు, అహఙ్కారమమకార వశ్యరాయ్క్కళిత్తుత్తిరికిఱ ఇవర్కళుక్కు ఇవఱ్ఱినుడైయ అనుష్ఠానత్తాలే రజస్తమో నివృత్తి పూర్వకమాక సత్త్వోద్రేకమ్ పిఱన్దు భగవత్పారతన్త్ర్యమాకిఱ స్వరూపజ్ఞాన ముణ్డామెన్నుమ్ అభిప్రాయత్తాలే యెన్ఱతాయ్త్తు.—ఆక, ఈశ్వరనుమ్ వేదపురుషనుమ్ ఉపాయాన్తరజ్గళై ఉపదేశిత్తు-ఇవఱ్ఱినుడైయ అనుష్ఠానత్తాలే రజస్తమో నివృత్తిద్వారా స్వరూపజ్ఞానమ్ పిఱక్కైక్కాక వెన్ఱతాయ్త్తు.

౨౯౦. మేలుక్కవతారికై (ఆనాలిత్యాది). ఆనాలెన్నతు-వేదపురుషన్ఉపాయాన్తరజ్గళై విధిత్తతు స్వరూపజ్ఞానముణ్డాకైక్కానాలెన్నపడి. ఇప్పడియెన్ఱతు-కీఴ్చ్చొన్నపడియే యెన్ఱపడి. కుఱ్ఱమ్ వారాతో వెన్నతు-(౧) "ప్రియోఽపిన ప్రియః" ఎన్గిఱ కుఱ్ఱమ్ వారాతోవెన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "స్వరూపవిరోధిత్వాదికళాలే" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆదిశబ్దత్తాలే దుష్కరత్వ దుర్జ్ఞేయత్వజ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇవ్వళవాన జ్ఞానపాక మెన్నతు - ఈశ్వరనుక్కు నామ్ శరీరతయా శేష

(౧) లఘ్వత్రిస్మృతౌ. (౨) లక్ష్మీత-౧౭-౯౩.

మూ.— పిఱన్దవర్ ఇవఱ్ఱై విట్టాల్ కుఱ్ఱమ్ వారాతు.

మూ.—౨౮౧. ఇవన్దాన్ ఇవైతన్నై నేరాకవిట్టిలన్.

పిఱన్దవర్ ఇవ్వుపాయాన్తరఙ్గళై విట్టాల్ దోషమాకాతెన్నపడి.

౨౮౧. ఇవైతాన్ ఆకారాన్తరత్తాలే అన్వితఙ్గళాకైయాలే ఇవఱ్ఱిల్ ఇవన్దనక్కు స్వరూపత్యాగమిల్లైయెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవన్దానివైతన్నై నేరాకివిట్టిలన్) ఎన్ఱు. అతావతు - సాధనాన్తర పరిత్యాగ పూర్వకమాక సిద్ధసాధన పరిగ్రహమ్పణ్ణిన ఇవ్వధికారితాన్ కర్మజ్ఞానాదికళాకిఱ ఇవైతన్నై స్వరూపేణ త్యజిత్తిలనెన్నై.

మెన్గిఱ అత్యన్తపారతన్త్ర్యజ్ఞాన పరిపాకమెన్నపడి. విట్టాలెన్నతు-ఉపాయమెన్ఱనుష్ఠియాతే పోనాలెన్నపడి. దోషమాకాతెన్నతు-"ప్రియోఽపి నప్రియః" ఎన్గిఱదోషమ్ వారాతెన్నపడి.

౨౮౧. మేలుక్కవతారికై (ఇవైతానిత్యాది) ఇవైతానెన్నతు-ఉపాయాన్తరఙ్గళ్తానెన్నపడి. ఆకారాన్తరత్తాలేయెన్నతు-కైఙ్కర్యత్వాద్యాకారత్తాలేయెన్నపడి అన్వితఙ్గళాకైయాలే యెన్నతు-కృతివిషయత్వేన సమ్బన్ధిత్తవైయాకైయాలే యెన్నపడి ఇవఱ్ఱిలెన్నతు-ఉపాయాన్తరఙ్గళిలెన్నపడి. ఇవన్దనక్కెన్నతు-ఇవ్వత్యన్తపారతన్త్ర్య ప్రతిపత్తి పిఱన్దవనుక్కెన్నపడి. స్వరూపత్యాగమిల్లై యెన్నతు-కృతివిషయత్వేనత్యాగమిల్లై ఎన్నపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వరూపేణవెన్నతు-కృతివిషయత్వేన వెన్నపడి. కర్మాదికళుక్కు స్వరూపమ్ కృతివిషయత్వముమ్ ఉపాయత్వముమ్ ఉపేయత్వముమెన్ఱు కొళ్ళాతపోతు "ఇవఱ్ఱై విట్టాల్ కుఱ్ఱమ్ వారాతు." "ఇవన్దానివైతన్నై నేరాకవిట్టిలన్" "ఆకారాన్తరత్తాలే అన్వితఙ్గళాకైయాలే" ఇత్యాది వాక్యఙ్గళుక్కు పరస్పరవిరోధముణ్డామ్; ఆకైయాలేకృతివిషయమాన కర్మాదికళుక్కు త్యాజ్యమాన ఆకారమ్ - ఉపాయత్వముమ్, ఉపాదేయమాన ఆకారమ్-కైఙ్కర్యత్వముమే యెన్ఱు కొళ్ళవేణుమ్.

నేరాక విడక్కడవనల్లనెన్ఱు అరుళిచ్చెయ్యామల్ "విట్టిలన్" ఎన్ఱు అరుళిచ్చెయ్తతు-"ఇవన్దాన్" ఎన్ఱు నిర్దుష్టనాన అధికారి స్వరూపజ్ఞానముడైయవనాయ్ భగవద్విషయత్తిల్ నిరతిశయ ప్రీతియై యుడైయవనాకైయాలే, అవనుడైయ ముఖమలర్త్తిక్కుఱుప్పాక వృత్తివిశేషఙ్గళిలే స్వయమ్ రాగతః ప్రవర్తిక్కుమవనాకై

మూ.-౨౯౨. కర్మమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే పుకుమ్.

౨౯౨. అతెజ్ఞనేయెన్న వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (కర్మమ్) ఎన్ఱుతు డఙ్గి. అతావతు - స్వవర్ణ స్వాశ్రమోచితమాక ఇవననుష్ఠిక్కుమ్ విహిత కర్మమ్ సాధనబుద్ధ్యా వన్ఱిక్కే ఆనృశంస్యత్తాలే, పరార్థమాక వనుష్ఠిక్కైయాలే, ఈశ్వరనుక్కు మికవు ముకప్పాకైయాలే, తత్ప్రీత్తి హేతువాక ప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమ్.

యాలే, ఇవైతాన్ లోకసఙ్గ్రహద్వారా భగవన్ముఖ వికాసకరఙ్గళాకైయాలే, ఇవఱ్ఱిల్ అవన్ ప్రవర్తిక్కైయుమ్ ప్రేమత్తాలే యాకైయాలే, విడక్కడవనల్లన్ ఎన్ఱు విధియాక వరుళిచ్చెయ్యామల్ "విట్టిలన్" ఎన్ఱు అరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

"ఇవ్వళవు పిఱన్దవన్ ఇవన్తాన్" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ అధికారిభేద ముణ్డాకై యాలే, అధికారిభేదేన అననుష్ఠానరూపత్యాగముణ్డెన్ఱు శిలర్ శొల్లువర్కళ్; - అతు అనుపపన్నమ్; - "ఇఙ్గుశొల్లుకిఱ సర్వధర్మపరిత్యాగమ్ కేవలమ్ విడుకైయన్ఱు" ఎన్నైయాలుమ్, "అనుపాయఙ్గళిలే ఉపాయత్వబుద్ధిపణ్ణినోమెన్గిఱ బుద్ధివిశేషత్తోడే కూడినవనాయ్‌క్కొణ్డు విడుకై" ఎన్నైయాలే ఉపాయత్వేన త్యాగమెన్ఱుఫలిక్కై యాలుమ్, అవ్యవహిత పూర్వపరామర్శియాన ఇదమ్ శబ్దమానతు, పూర్వసిద్ధా ఽధికారియైక్కాట్టుమతాకైయాలుమ్, (౧) "అవిప్లవాయ" ఇత్యారభ్య "మన సాఽపినలఙ్ఘయేత్" ఎన్నైయాలుమ్, (౨) "ప్రియోఽపినప్రియస్సోమే మదా జ్ఞావ్యతిలఙ్ఘనాత్" ఎన్నైయాలుమ్.

౨౯౨. మేలుక్కవతారికై (అతెజ్ఞనేయిత్యాది). అతెజ్ఞనే యెన్ఱతు - స్వరూ పేణ విడామై ఎత్తాలే యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). స్వవర్ణ స్వాశ్రమో చితమాక వెన్ఱతు - ఇవ్వధికారిక్కు ఇప్పోతు వర్ణాశ్రమఙ్గళిన్ఱిక్కే యొళ్ళిన్దాలుమ్ జ్ఞానజన్మమ్ వరువతఱ్కు మున్పు ఉణ్డాకైయాలే, పూర్వమ్తాన్ పరిగ్రహిత్త తిరు మేనియోడే సమ్బన్ధిత్త స్వవర్ణ స్వాశ్రమోచితమాక వెన్ఱపడి. ఇవనెన్ఱతు-ఉపాయ త్వేన ఉపాయాన్తరఙ్గళై విట్టవనెన్ఱపడి. ఆనృశంస్యత్తాలే యెన్ఱతు-కరుణైయాలే యెన్ఱపడి. పరార్థమాక వెన్ఱతు-పరర్ ఉజ్జీవిక్కైక్కాక వెన్ఱపడి. కైఙ్కర్యలే అన్త ర్భవిక్కుమెన్ఱతు-కైఙ్కర్యత్తిలే తానుమొన్ఱాయిరుక్కుమెన్ఱపడి.

(౧) లక్ష్మీత-౧౭-౯౩ (౨) లక్ష్మీత-౧౭-౯౫.

సూ. — జ్ఞానమ్ స్వరూప ప్రకాశత్తిలే ప్పుకుమ్,

(౧) "నుణ్ణఱివు" ఎన్గిఱపడియే స్వస్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాక

నను - "సర్వపాపేభ్యః" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ సర్వశబ్దార్థమరుళిచ్చెయ్కిఱ వళ విల్, సాధనబుద్ధ్యావన్ఱిక్కే లోకాపవాదభీతియాలనుష్ఠిత్తాలుమ్ పాపశబ్దవాచ్యమామ్; ఆనృశంస్యప్రధానరాయ్ పరార్థమాకవనుష్ఠిత్తాలుమ్ పాపశబ్దవాచ్యమామెన్ఱరుళిచ్చెయ్తవర్, ఇప్పోతు "కర్మమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే పుకుమ్" ఎన్ఱు ఉపాయబుద్ధ్యా వన్ఱిక్కే ఆనృశంస్యత్తాలే పరార్థమాక అనుష్ఠిక్కైయాలే ఈశ్వరనుక్కు మికవుముకప్పాకైయాలే తత్ప్రీతిహేతువాక ప్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్తార్; ఇరణ్డిడత్తిలుమ్ ప్రవర్తకమొన్ఱాయిరుక్క, అఙ్గు పాపశబ్దవాచ్యమాకిఱతుమ్, ఇఙ్గు కైఙ్కర్యమాకిఱతుమ్ ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; "కరుణైయాలుమ్" ఎన్గిఱ విడత్తిల్ ఆనృశంస్యమ్ - తన్నైప్పఱ్ఱివరుమ్ పరానర్థమ్ తనక్కు దుఃఖరూపమాయ్ త్తోన్ఱుకైయాలే, స్వదుఃఖ నివృత్త్యర్థమాకప్పణ్ణుమ్ పరానర్థ పరిహారకమాన అనుష్ఠానత్తుక్కు హేతువాకైయాలే, స్వప్రయోజనసాధనత్వ బుద్ధిదూషితమాయ్, పాపశబ్దవాచ్యమాయ్త్తు; ఇఙ్గుత్తై ఆనృశంస్యమ్, (౨) "మర్యాదానాఞ్చలోకస్య" ఎన్గిఱపడియే లోకోజ్జీవనహేతుక్కళాన సకల మర్యాదైకళైయుమ్ ఎమ్బెరుమాన్ తన్ కృపైయాలే తానే అవతరిత్తు అనుష్ఠిక్కైయుమ్, స్వీయరైక్కొణ్డు అనుష్ఠిప్పిక్కైయుమ్ కాణ్కైయాలే, శరణ్యాభిమతమాన పరానర్థపరిహారార్థమాన అనుష్ఠానత్తుక్కు హేతువాకైయాలే, స్వప్రయోజన సాధనత్వబుద్ధిదూషితమన్ఱియే సర్వేశ్వరనుక్కు మికవుమ్ ఆదరవిషయమాకైయాలే కైఙ్కర్యమాయ్త్తు. (౩) "అస్థాన స్నేహ కారుణ్య ధర్మాఽధర్మధియాఽఽకులమ్" ఎన్ఱపోతే స్థానత్తిలేయుమ్ స్నేహ కారుణ్యఙ్గళుణ్డిఱే; ఆకైయాలే, తన్నైప్పఱ్ఱి వరుమానృశంస్యమడియాక వరుముపాయాన్తరానుష్ఠానమ్ పాపశబ్దవాచ్యమాయ్, ఈశ్వరాభిప్రాయత్తైప్పఱ్ఱివరుమానృశంస్యమడియాక వరుముపాయాన్తరానుష్ఠానమ్ కైఙ్కర్యరూపమాయిరుక్కుమెన్నక్కుఱైయిల్లై.

స్వస్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాక వెన్ఱతు-స్వస్వరూపమాక భగవదనన్యార్హ శేషత్వ

(౧) తి-వాయ్-౫-౭-౧. (౨) రా-సు-3౭-౧౧. (౩) గీతార్థసఙ్గ్రహమ్.

భక్తిప్రాప్యరుచియిలే పుకుమ్, ప్రపత్తి స్వరూప యాథాత్మ్య జ్ఞానత్తిలేపుకుమ్.

పరస్వరూపత్తై సాక్షాత్కరిక్కైక్కు ఉపాయమాన సూక్ష్మజ్ఞానమ్ సాధన బుద్ధి కళిన్దవాఱే స్వరూపత్తినుడైయ ప్రకాశత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమ్.

(౧) "భక్త్యాత్వనన్యయాలభ్యః" ఎన్గిఱపడియే భగవత్ప్రాప్తిక్కు సాధనమాన భక్తి అన్దసాధనబుద్ధి పోనవాఱే భోజనత్తుక్కు క్షుత్తుప్పోలే ప్రాప్యమాన కైఙ్కర్యత్తుక్కు పూర్వక్షణత్తిలే అనువర్తిక్కక్కడవతాన రుచియిలే అన్తర్భవిక్కుమ్.

సిద్ధోపాయవరణరూపైయాన ప్రపత్తి, ఏకపదత్తిలేశొల్లుకిఱపడియాలే సాధనభావమ్ కళిన్దవాఱే అత్యన్తపరతన్త్రతయా అనన్య శరణమాయిరుక్కుళ్ళస్వరూపత్తినుడైయ యాథాత్మ్యజ్ఞానత్తిలే అన్తర్భవిక్కుమెన్నై.

జ్ఞానపూర్వకమాక వెన్ఱపడి. పరస్వరూపత్తైయెన్ఱతు-పరనాన ఈశ్వరనుక్కు అసాధారణమాన నిరుపాధికశేషిత్వత్తైయెన్ఱపడి. ఉపాయమానవెన్ఱతు - హేతువానవెన్ఱపడి. సూక్ష్మజ్ఞానమెన్ఱతు - అనన్యవిషయమాన జ్ఞానయోగమెన్ఱపడి. సాధనబుద్ధియెన్ఱతు-భ్రాన్తిమూలమాకైయాలే త్యాజ్యమాన ఉపాయత్వబుద్ధియెన్ఱపడి. స్వరూపత్తినుడైయవెన్ఱతు-స్వస్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాకవటియప్పడుమ్ పరస్వరూపత్తినుడైయ వెన్ఱపడి.

అనన్యయావెన్ఱతు - అనన్యవిషయయావెన్ఱపడి.

సాధనభావమెన్ఱతు - ఉపాయత్వబుద్ధియెన్ఱపడి. అత్యన్త పరతన్త్రతయా వెన్ఱతు - అచిత్తుప్పోలే పరతన్త్రమానపడియాలేయెన్ఱపడి. అనన్యశరణమాయిరుక్కుళ్ళ స్వరూపత్తినుడైయ యాథాత్మ్యజ్ఞానత్తిలేయెన్ఱతు-అనన్యశరణత్వమాకిఱ స్వరూపత్తినుడైయ ఉణ్మైయాయిరుక్కిఱ తదేకోపాయత్వజ్ఞానత్తిలేయెన్ఱపడి.

ఆక-జ్ఞానయోగత్తాలే యథావస్థితస్వరూపజ్ఞానమ్పిఱక్కుమ్, ప్రపత్తియోగత్తిలే

(౧) గీ-౧౧-౫౪.

౨౮౩. ఒరుఫలత్తుక్కు అరియవఴియైయుమ్ ఎళియవఴియై

---

౨౮౩. భక్తిప్రపత్తికళిరణ్డైయుమ్ కఴిత్తాలివన్ఱనక్కు ఫలసాధనమావతేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఒరుఫలత్తుక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - భగవత్ ప్రాప్తియాకిఱ ఒరుఫలత్తుక్కు (౧) "జన్మాన్తర సహస్రేషు తపోజ్ఞాన సమాధిభిః । నరాణాం క్షీణపాపానాం కృష్ణే భక్తిః ప్రజాయతే" ఎన్గిఱపడియే, అనేకజన్మఙ్గళిలే కర్మజ్ఞానాదికళాకిఱ అఙ్గఙ్గళాలే సాధిక్కప్పడుమతాకైయాలే అరితాయిరున్దుళ్ళ భక్తిమార్గత్తైయుమ్; "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్ఱు, సకలప్రవృత్తినివృత్తి

"అవనే ఉపాయమ్" ఎన్ఱధ్యవసిత్త అధికారి, భక్తియోగత్తాలే ప్రాప్యరుచి తలైయెడుత్తు, కర్మయోగత్తాలే కైఙ్కర్యత్తిలన్వయిత్తపడి శొల్లిఱ్ఱాయ్త్తు.

కర్మయోగత్తాలే రజస్తమోనివృత్తిపూర్వకమాకసత్వమ్ తలైయెడుత్తుఅత్తాలే జ్ఞానయోగముణ్డాయ్, అతుభక్తిరూపేణ పరిణమిత్తు అతు దర్శనసమానాకారమాయ్ స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానమ్ పిఱన్దవనన్తరమ్ "అవనే ఉపాయమ్" ఎన్ఱధ్యవసిత్తవనన్తరమ్ స్వరూపానురూపమాన పరార్థకైఙ్కర్యత్తై లభిక్కిఱానెన్ఱు సంప్రదాయమ్. భక్తి సాధనమామళవుమ్ కర్మ జ్ఞానఙ్గళ్ భక్త్యఙ్గఙ్గళాయిరుప్పన; ప్రపత్తి సాధనమానవనన్తరమ్ కర్మమ్కైఙ్కర్యమాయ్, జ్ఞాన భక్తికళిరణ్డుమ్ అతుక్కుఉపకరణమాయిరుక్కుమ్. స్వరూపజ్ఞానపూర్వకమాక ప్రాప్యరుచి తలైయెడుత్తవనిఱే కైఙ్కర్యత్తిలే అన్వయిప్పన్.

౨౮౩. మేలుక్కవతారికై (భక్తిప్రపత్తికళిత్యాది). భక్తిప్రపత్తికళిరణ్డైయుమ్ కఴిత్తాలెన్ఱతు-శాస్త్రఙ్గళిలే భగవత్ప్రాప్తిసాధనఙ్గళాక చ్చొల్లప్పట్టభక్తిప్రపత్తికళిరణ్డైయుమ్ సాధనమన్ఱెన్ఱు కఴిత్తాలెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ - (అతావతిత్యాది). తపోజ్ఞాన సమాధిభిః ఎన్ఱతు - కర్మ జ్ఞాన భక్తికళాలేయెన్ఱపడి. భక్తిః ప్రజాయతే ఎన్ఱతు- భక్తియానతు దర్శనసమానాకారమాకిఱతెన్ఱపడి. భక్తియాలే భక్తియుణ్డాకైయావతు - ధ్యానమ్ ముఱ్ఱి అతుతానే ప్రత్యక్షసమానాకారమాకై. అరితాయిరున్దుళ్ళ

---

(౧)లఘ్వత్రిస్మృతి.

యుమ్ ఉపదేశిక్కైయాలే, ఇవై ఇరణ్డుమొழிయ భగవత్ప్రసాదమే ఉపాయమాకక్కడవతు.

మూ.—౨౭౪. పేఱ్ఱుక్కు వేణ్డువతువిలక్కామైయుమ్ఇరప్పుమ్.

పూర్వకమాక సకృదనుష్ఠేయమాకైయాలే ఎళితాయిరున్దుళ్ళ ప్రపత్తి మార్గత్తైయుమ్ ఉపదేశిక్కైయాలే, సాధనగౌరవలాఘవఙ్గళిల్ తాత్ప ర్యమన్ఱిక్కే, తత్తద్వ్యాజేన ఫలప్రదనాకానిన్ఱుళ్ళవవనుడైయ ప్రసా దమే ప్రధానమాకైయాలే భక్తిప్రపత్తికళాకిఱ ఇవైయిరణ్డుమొழிయ భగవానుడైయ ప్రసాదమ్ ఉపాయమాకక్కడవత్తెన్నై.

౨౭౪. అనాలుమ్ పేఱ్ఱుక్కు ఇవన్బక్కలిలుమ్ ఏతేను మొన్ఱాకవేణ్డావోవెన్నవరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పేఱ్ఱుక్కు) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు – ఫలసిద్ధిక్కు చ్చేతనన్ పక్కలుణ్డాకి వేణ్డువతు–స్వయత్న

వెన్ఱతు - దుర్లభమాయిరున్దుళ్ళవెన్ఱపడి. ఎళితాయిరున్దుళ్ళవెన్ఱతు-సులభమాయిరున్దుళ్ళ వెన్ఱపడి. గౌరవ లాఘవఙ్గళిలెన్ఱతు - భూయస్త్వాల్పత్వఙ్గళిలెన్ఱపడి. తత్తద్వ్యా జేనవెన్ఱతు - భక్తిప్రపత్తికళాకిఱ వ్యాజత్తాలేయెన్ఱపడి. వ్యాజమాకైయావతు - ఉపాయమ్బోలేయిరున్దు ఉపాయమాకాతిరుక్కై. అతావతు - మోక్షత్తుక్కు నియమేన పూర్వవృత్తియాయిరున్దు మోక్షకారణమాకాతిరుక్కై. అవనుడైయ వెన్ఱతు - శరణ్యనానవనుడైయవెన్ఱపడి. ప్రసాదమే ప్రధానమాకైయాలేయెన్ఱతు- అనుగ్రహమే ప్రధానోపాయమాయిరుక్కైయాలేయెన్ఱపడి. ఆక, దుష్కరోపాయ సాధ్యమానఫలత్తైసుకరోపాయసాధ్యమెన్ఱపోతే ఇవై ఇరణ్డుమ్సాధనమన్ఱు; అవనుడైయ అనుగ్రహమేప్రధానసాధనమెన్నుమిడమ్ శొల్లిఱ్ఱాయ్త్తు.

౨౭౪. మేలుక్కవతారికై (అనాలుమిత్యాది). అనాలుమెన్ఱతు-భక్తిప్రపత్తి కళిరణ్డుమ్ సాధనమాకామల్ భగవత్ప్రసాదమే సాధనమానాలుమెన్ఱపడి. పేఱ్ఱు క్కెన్ఱతు - పురుషార్థసిద్ధిక్కెన్ఱపడి. ఏతేనుమెన్ఱతు - అధికారమాక ఏతేనుమెన్ఱ పడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). "ఉణ్డాకవేణ్డువతు" ఎన్నైయాలే, విలక్కా

మూ.—౨౮౫. చక్రవర్తి త్తిరుమకన్ పాపత్తోడే వరిలుమ్ అమైయు మెన్టాన్. ఇవన్ పుణ్యత్తై ప్పోకట్టు వరవేణుమెన్టాన్.

త్తాలే అవన్ పణ్ణుమ్ రక్షణత్తై విలక్కాకత్తోఱ్ఱుకైయుమ్, అతు పురుషార్థమాకైక్కుఉప్పాన ఇరప్పుమెన్టై.

౨౮౫. ఇజ్జనన్టిక్కే, ఇవన్ పక్కలిలుమ్ శిలసుకృతముణ్డానాలాకాత్తోవెన్న; అతు ఉపాయ భూతనుక్కు అనిష్టమెన్నుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (చక్రవర్తి త్తిరుమకన్) ఎన్టుతుడఙ్గి. అతావతు- (౧) "రామోవిగ్రహవాన్ ధర్మః" ఎన్గిఱ చక్రవర్తి త్తిరుమకన్, (౨) "యదివా రావణ స్స్వయమ్" ఎన్టు పాపిష్ఠనాన రావణన్టానాకిలుమ్ అత్తై త్తువారు మెన్టైయాలే, పాపమ్ పేఱ్ఱుక్కు హేతువాక నినైక్కైక్కుఉడలల్లామైయాలే పాపత్తోడేవరిలుమ్ అమైయుమెన్టాన్; (౩) "కృష్ణం ధర్మం సనాతనమ్" ఎన్గిఱ ఇవన్ "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య" ఎన్టైయాలే, పేఱ్ఱుక్కు హేతువాక నినైక్కైక్కుడలాన పుణ్యత్తై

మైయుడైయవుమ్ ఇరప్పినుడైయవుమ్ ఆవశ్యకత్వమ్తోఱ్ఱుకిఱతు. స్వయత్నత్తాలే యెన్టతు-స్వయత్నరూపమాన ఉపాయాన్తరత్తాలేయెన్టపడి. అతువెన్టతు-పేఱువెన్టపడి ఇరప్పెన్టతు - ప్రార్థనైయెన్టపడి.

౨౮౫. మేలుక్కవతారికై (ఇజ్జనన్టిక్కేయిత్యాది). ఇజ్జనన్టిక్కేయెన్టతు-విలక్కామైయుమ్ ఇరప్పుమ్ ఉణ్డాకైయన్టిక్కేయెన్టపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). విగ్రహవాన్ ఎన్టతు-తిరుమేనియైయుడైయవనెన్టపడి. ఆక విభవరూపేణ విగ్రహపరిగ్రహమ్పణ్ణిన సాక్షాద్ధర్మమాన చక్రవర్తి త్తిరుమకనెన్టపడి. "రావయతీతి - రావణః" ఎన్గిఱవ్యుత్పత్తియాల్ దుఃఖజనకత్వమ్ తోఱ్ఱుకైయాలే "పాపిష్ఠనాన రావణన్" ఎన్టరుళిచ్చెయ్కిఱార్. చక్రవర్తి త్తిరుమకన్ "పాపత్తోడే వరిలుమమైయుమెన్బానేన్? ఇవన్ "పుణ్యత్తైప్పోకట్టువరవేణుమ్" ఎన్బానేన్నెన్నిల్; - పాపమ్ తన్నుడైయ నిరపేక్షోపాయత్వత్తుక్కు భఙ్గకమన్టియే ప్రకాశకమాయిరుక్కైయాలే "పాపత్తోడేవరిలుమమైయుమ్" ఎన్టాన్. "వరిలుమ్" ఎన్టైయాలే; పాపత్తోడే వరువతేయిల్లై - వన్దాల్ అలభ్యలాభమెన్టు కరుత్తు. పుణ్యమ్

(౧) రా-అయో-౩౭-౧ (౨) రా-యు-౧౮-౩౫. (౩) భార-ఉ-భా-౩౮-౨౩.

మూ.—౨౭౬. "ఆస్తికనాయ్ ఇవ్వర్థత్తిల్ రుచి విశ్వాసజ్గళుడైయ నాయ్ ఉజ్జీవిత్తల్, నాస్తికనాయ్ నశిత్తలొழియ నడువిల్ నిలై ఇల్లై" ఎన్ఱు భట్టరుక్కు ఎమ్బారరుళిచ్చెయ్దార్

ప్పాకట్టు వరవేణుమెన్ఱాన్ఱే. ఆకైయాల్, సహాయాన్తరసంసర్గాஸహానాన ఉపాయభూతనుక్కు ఇవన్బక్కల్ సుకృతమ్ అనిష్టమెన్ఱు కరుత్తు.

౨౭౬. ఇవ్వర్థత్తిలిழிన్దవనుక్కు ఆస్తికనాయ్ ఉజ్జీవిత్తల్, నాస్తికనాయ్ నశిత్తలొழియ మధ్యమస్థితియిల్లై యెన్నుమత్తై పూర్వాచార్యవచనత్తాలే అఱివిక్కిఱార్ (ఆస్తికనాయ్) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు – "ఇవ్వర్థత్తిల్ అన్వితనానవన్, భగవత్ప్రభావత్తాల్ 'ఇతు సత్యమ్' ఎన్ఱు ఆస్తికనాయ్ ఇవ్వర్థత్తిల్ రుచియుమ్, 'ఇతుతప్పాతు' ఎన్గిఱ విశ్వాసముముడైయ నాయ్ ఉజ్జీవిత్తల్; 'శాస్త్రజ్గళెల్లామొరుతలైయుమ్ ఇతు ఒరుతలైయుమాయ్ ఇప్పడి యిరుప్ప తొన్ఱుణ్డో?' ఎన్ఱు నాస్తికనాయ్ ఇత్తై అనాదరిత్తు నశిత్తలిత్తనై యొழియ నడువొరు

ఎవ్వాళవుణ్డాకిలుమ్ అతు ఉపాయభూతనుడైయ నిరపేక్షత్వభఙ్గకమాకైయాలే అత్తై ప్పాకట్టు వరవేణుమెన్ఱాన్. ఇవ్వాక్యత్తాల్ ఫలితార్థత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఆకైయాలిత్యాదియాల్). ఆకైయాలెన్ఱతు–పాపమ్పేఱ్ఱుక్కుడలాకనిలైక్కుయోగ్యమన్ఱియే పుణ్యమ్పేఱ్ఱుక్కుడలాక నిలైక్కైక్కు యోగ్యమాకైయాలే యెన్ఱపడి.

౨౭౬. మేలుక్కువతారికై (ఇవ్వర్థత్తిలిత్యాది). ఇవ్వర్థత్తిలెన్ఱతు - ఇశ్లోకార్థత్తిలెన్ఱపడి. ఆస్తికనాయెన్ఱతు–"ఇతుశాస్త్రార్థమ్" ఎన్గిఱవిశ్వాసముడైయనాయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇతువెన్ఱతు–ఇశ్లోకార్థమెన్ఱపడి. శాస్త్రజ్గళెల్లామెన్ఱతు–వేదాన్తజ్గళెల్లామెన్ఱపడి. ఒరుతలైయుమెన్ఱతు - భక్త్యుపాయప్రతిపాదకజ్గళాయిరుక్కవెన్ఱపడి. ఇతుఒరుతలైయుమెన్ఱతు–ఇశ్లోకమ్ ప్రపత్త్యుపాయప్రతిపాదకమాయెన్ఱపడి. ఇప్పడియిరుప్పతొన్ఱుణ్డోవెన్ఱతు-ఇప్పడిసకలవేదాన్తవిరోధియాయిరుప్పతొరు ఉపాయముణ్డోవెన్ఱపడి. నాస్తికనాయెన్ఱతు–"శాస్త్రార్థమ్" ఎన్గిఱ విశ్వాసమిల్లాతవనాయెన్ఱపడి. నశిత్తలిత్తనైయెన్ఱతు–నశిక్కుఱమాత్రమెన్ఱపడి. నడువొరునిలైయిల్లై

ళిచ్చేయ్తవాఱై.

మూ.—౨౫౭. వ్యవసాయమిల్లాతవనుక్కు ఇతిలన్వయమ్ ఆమత్తిల్ భోజనమ్పోలే.

విలై యిల్లై" ఎన్ఱు సకలశాస్త్ర విత్తమరాన భట్టరుక్కు ఆప్తతమరాన ఎమ్బారరుళిచ్చేయ్త వాఱైయెన్ఱై.

౨౫౭. వ్యవసాయ హీననుక్కు ఇతిలన్వయమ్ వినాశత్తుక్కుడలామెన్నుమత్తై సదృష్టాన్తమాక వరుళిచ్చేయ్కిఱార్ (వ్యవసాయమ్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు - ఇతి ల్సొల్లుకిఱ త్యాగస్వీకారఙ్గళుక్కుడాన వ్యవసాయమిల్లాత వనుక్కు ఇతిలుణ్డాన అన్వయమ్, అజీర్ణదశైయిల్ పణ్ణిన భోజనమ్ మరణహేతువామాపోలే వినాశహేతువాయ్ పర్యవసిక్కుమెన్ఱై.

౨౫౮. ఇతు తనక్కు అధికారికళ్ ఇన్నారెన్నుమత్తై యరుళి

యెన్ఱతు-ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్గళిలిరుప్పిల్లైయెన్ఱపడి. కర్మాద్యుపాయఙ్గళిల్ ఫలసఙ్గ కర్తృత్వత్యాగమ్ పణ్ణుకైయాలుమ్, ఇవ్వర్థత్తిల్ విశ్వాసమిల్లామైయాలుమ్ ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్గళిల్లైయెన్గిఱతు. అన్ఱిక్కేముముక్షు పిఱన్దపోతే కామ్యకర్మఙ్గళ్ త్యక్తఙ్గళాకైయాలే ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్గళిల్లై యెన్గిఱతాకవుమామ్. ఆప్తతమరానవెన్ఱతు - ఆచార్యరానవెన్ఱపడి. (౧) "అత్తా నీ శెయ్తన" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ ఆచార్యనై ఆప్తనాకవరుళిచ్చేయ్తారిఱే నమ్మాళ్వార్.

౨౫౭. మేలుక్కవతారికై (వ్యవసాయహీననుక్కిత్యాది) వ్యవసాయహీననుక్కెన్ఱతు-మహావిశ్వాసహీననుక్కెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థత్తిలెన్ఱపడి. ఉడలామెన్ఱతు-హేతువామెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). ఇతిలెన్ఱతు - ఇశ్లోకత్తిలెన్ఱపడి. ఉణ్డానవెన్ఱతు-తకుతియానవెన్ఱపడి. ఇతిలెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థమాన త్యాగస్వీకారఙ్గళిలెన్ఱపడి.

౨౫౮. మేలుక్కవతారికై (ఇతుతనక్కిత్యాది). ఇతుతనక్కెన్ఱతు-ఇశ్లో

(౧) తి-వాయ్-౨-౩-౨.

మూ.—౨౧౧. (౧) "విట్టుశిత్తర్ కేట్టిరుప్పర్" ఎన్గిఱపడియే అధికారికళ్ నియతర్.

మూ.—౨౧౨. (౨) "వార్తైయఱిపవర్" ఎన్గిఱపాట్టుమ్,

చ్చెయ్కిఱార్ (విట్టుశిత్తర్ కేట్టిరుప్పర్ ఎన్గిఱపడియే అధికారికళ్ నియతర్) ఎన్ఱు. అతావతు – (౧) "శెమ్మైయుడైయ తిరువరఙ్గర్ తామ్పణిత్త మెయ్మ్మైప్పెరువార్తై విట్టుశిత్తర్ కేట్టిరుప్పర్" ఎన్ఱు–"కరణత్రయత్తాలుమ్ శెవ్వియరాయ్, అతుతన్నై అర్థక్రియా కారియాయ్ క్కొణ్డు కోయిలిలే శాయ్న్దరుళినవర్ తామ్ అర్జునవ్యాజత్తాలే తిరుత్తేర్ త్తట్టిలే నిన్ఱు అరుళిచ్చెయ్త, యథార్థముమాయ్, శీరియతుమాయ్ సులభముమాన 'మామేకం శరణం వ్రజ' ఎన్గిఱ వార్తైయై ప్పెరియాழ్వార్ కేట్టు, తన్నిష్ఠరాయిరుప్పర్" ఎన్గిఱపడియే ఇవ్వర్థత్తుక్కు అధికారికళ్, ఇతుకేట్టాల్ ఇతిన్పడియే నియతరాయిరుక్కుమవర్కళైన్నై.

౨౧౨. ఇవ్వర్థనిష్ఠరాన ఆழ్వార్కళుడైయ దివ్యసూక్తియిల్ ఇతుక్కర్థమాక అనుసన్ధిక్కప్పడుమవఱ్ఱై యరుళిచ్చెయ్తు ఇతుతన్నై నిగమిక్కిఱార్ (వార్తైయఱిపవర్) ఎన్ఱుతుడఙ్గి. అతావతు –

కార్థత్తుక్కెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). శెమ్మైయెన్ఱతు – ఆర్జవమెన్ఱపడి. పణిత్తవెన్ఱతు – అరుళిచ్చెయ్తవెన్ఱపడి. మెయ్మ్మైయెన్ఱతు-సత్యమానవెన్ఱపడి. పెరువార్తైయెన్ఱతు – స్వరూపానురూపమాన అర్థత్తుక్కు ప్రకాశకమాకైయాలే అతిశయితమాన వార్తైయాన చరమశ్లోకత్తైయెన్ఱపడి. నియతశబ్దార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇతుకేట్టాలిత్యాదియాల్). ఇతుకేట్టాలెన్ఱతు – ఇచ్చరమశ్లోకార్థమ్ కేట్టాలెన్ఱపడి. ఇతిన్పడియేయెన్ఱతు – ఇశ్లోకత్తిఱ్చొల్లుకిఱపడియేయెన్ఱపడి.

౨౧౩. మేలుక్కవతారికై (ఇవ్వర్థనిష్ఠరానవిత్యాది). ఇవ్వర్థనిష్ఠరానవెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థనిష్ఠరానవెన్ఱపడి. ఇతుక్కర్థమాకవెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థప్రతిపాదకమాకవెన్ఱపడి. అవఱ్ఱైయెన్ఱతు-పాశురఙ్గళైయెన్ఱపడి. ఇతుతన్నైయెన్ఱతు-ఇశ్లోకార్థత్తై

(౧) నా-తి-౧౧-౧౧. (౨) తి-వాయ్-౬-౯-౧౦.

"వాత్తైయఱిపవర్ - పోర్ త్తపిఱప్పాడు నోయొడు మూప్పాడిఅప్పవై పేర్ త్తుప్పెరుద్దున్బమ్ వేరఱ నీక్కి త్తన్ తాళిణ్గీళ్ చ్చేర్ త్తు అవన్ శెయ్యుజ్ఞేమత్తై యెణ్ణిత్తెళివుఱ్ఱు - మాయ వఱ్కాళ్ల్ స్థియావరో?" ఎన్ఱు "మామేకంశరణంవ్రజ-సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి" ఎన్ఱ నల్వార్త్తైయై అఱియుమవర్ కళ్, పరణికూడు†పరన్దాప్పోలే ఇవ్వాత్తావై చ్చూళ్ఱు ప్పాతిన్టుకిడక్కిఱ జన్మఙ్గళోడుమ్, అవై పుక్కవిడత్తే పుకక్కడవతాన వ్యాధియోడుమ్, అజ్ఞనేయాకిలుమ్ శిఱితునాళ్ శెల్లాలపడి ఇడివిఴున్దాప్పోలే వరుమ్జరై యోడుమ్, అజ్ఞనేయాకిలుమ్ ఇరుక్కవొణ్ణాతపడి ఇవనుక్కు అనభిమతమాన వినాశముమాకిఱ ఇవత్ఱై విరకర్ నెడుమ్జువర్ తళ్ళుమాపోలే తళ్ళి, అవై పోనవనన్తరమ్ వరక్కడవతాన కైవల్యమాకిఱ మహాదుఃఖత్తై సవాసనమాకప్పోక్కి, పాదరేఖై పోలేతన్ని రువడికళిల్ కీళ్ శేరుమ్బడిపణ్ణి, పునరావృత్తియఱుమ్బడి అవర్కళ్ పణ్ణుమ్ రక్షైయై అనుసన్ధిత్తు వ్యవసితరాయ్ కొణ్డు తఙ్గళుక్కు ఆశ్రయణీయనాయ్ విరోధినివర్తకనాన ఆశ్చర్యభూతనుక్కొ ఴియవేఱొరు

యెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). పాశురాన్వయమ్ (వాత్తైయఱిపవరిత్యాది) పాశురార్థమ్ (మామేకమిత్యాది). నల్వార్త్తైయెన్ఱతు - ఇన్ఱువు పేఱుకళ్ ఇత్తలైయిలేయామ్బడి (౧) "నిదిధ్యాసితవ్యః" ఎన్ఱు వేదపురుషన్ శొన్న వార్త్తై పోలన్ఱిక్కే, ఇన్ఱువు పేఱుకళ్ తన్నతామ్బడి "సర్వధర్మాన్" ఎన్ఱు ముతలాక "మాశుచః" ఎన్నుమళవాక వేదవేద్యనరుళిచ్చెయ్త విలక్షణమాన వార్త్తైయెయెన్ఱపడి. పరణికూడెన్ఱతు - పూచ్చికూడెన్ఱపడి. పరన్దాప్పోలేయెన్ఱతు-పరమ్బుమాపోలేయెన్ఱపడి. శూఴ్ఱుప్పాతిన్టుఎన్ఱతు - సర్వతోదిక్కమాక ప్పోర్త్తుకొణ్డెన్ఱపడి అవైయెన్ఱతు - జన్మఙ్గళెన్ఱపడి. అజ్ఞనేయాకిలుమెన్ఱతు - వ్యాధియోడేయాకిలుమెన్ఱపడి. విరకరెన్ఱతు - సమర్థరెన్ఱపడి. నెడుమ్శువరెన్ఱతు - ఉయర్న్దభిత్తియెన్ఱపడి. అవైయెన్ఱతు - జన్మాదికళెన్ఱపడి. అఱుమ్బడియెన్ఱతు-అఴిన్దుపోమ్బడియెన్ఱపడి. వ్యవసితరాయెన్ఱతు - నిశ్చయ జ్ఞానముడైయరాయెన్ఱపడి. ఆళ్వారో

(౧). బృ-౪-౪౫. †(పా) పరిన్దాప్పోలే.

(౧) "అత్తనాకి" ఎన్గిఱపాట్టుమ్ ఇతుక్కర్థమాక వనుసన్ధేయమ్.

ముముక్షుప్పడియిల్ చరమశ్లోక ప్రకరణమ్ ముఱ్ఱిఱ్ఱు.

పిళ్ళై లోకాచార్యర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

వర్క్కు ఆళావరో? ఎన్ఱు సమ్మాత్రావ్వారపళిచ్చెయ్త "వార్త్తైయఱి పవర్" ఎన్గిఱపాట్టుమ్; "ముత్తనార్ ముకున్దనార్ – ఒత్తొవ్వాతపల్ పిఱప్పొళిత్తు నమ్మైయాట్కొళ్వాన్ – అత్తనాకి అన్నైయాకి ఆళుమెమ్పిరానుమాయ్ప్పుకున్దు నమ్ముళ్ మేవినార్ – ఎత్తై నెఞ్జమే! – ఎత్తినాలిడర్క్కడల్ కిడత్తి" ఎన్ఱు – హేయప్రత్యనీకరాకైయాలే అస్పృష్టసంసారగన్ధరాయ్, ముక్తిభూమిప్రదరానవర్, సకలదేహవర్త్తికళాన ఆత్మాక్కళుమ్ జ్ఞానైకాకారతయా ఒత్తు, దేవాదిభేదత్తాలే ఒవ్వామలిరుక్కుమ్ పలవకైప్పట్టజన్గళైప్పోక్కి నిత్యసంసారికళాయ్ప్పోన్ద నమ్మై నిత్యసూరికళ్ కొళ్ళుమడిమైయై క్కొళ్ళుకైక్కాక, హితమే ప్రవర్త్తిప్పిక్కుమ్ పితావాయుమ్, ప్రియమే ప్రవర్త్తిప్పిక్కుమ్ మాతావాయుమ్, అడిమైకొళ్ళక్కడవ నమ్ముడైయ స్వామియాయుమ్, ఇప్పడి సర్వవిధబన్ధువాయుమ్, నమ్ముడైయ తణ్మైయైయుమ్ తమ్ముడైయ పెరుమైయైయుమ్ పారాతే నమ్ముడైయ సర్వభరత్తైయుమ్ తామే ఏఱిట్టుక్కొణ్డు శెయ్వారాక హేయమాన నమ్ముళ్ళే పుకున్దు ఒరునీరాక ప్పొరున్ది

వెన్ఱతు – శేషమావరో వెన్ఱపడి.

మేల్పాశురాన్వయమ్ (ముత్తనారిత్యాది). అన్వయక్రమత్తిలే పాశురార్థమ్ (హేయప్రత్యనీకేత్యాది). జ్ఞానైకాకారతయా వెన్ఱతు – జ్ఞానమే స్వరూపమాయిరుక్కైయాలే యెన్ఱపడి. ఒత్తెన్ఱతు – తుల్యమాయెన్ఱపడి. ఒవ్వామలెన్ఱతు – తుల్యమాకామలెన్ఱపడి. పలవకైప్పట్టవెన్ఱతు – అనేకప్రకారఙ్గళాన వెన్ఱపడి. హితమేయెన్ఱతు – పరలోకసుఖావహమాన వ్యాపారమేయెన్ఱపడి. ప్రియమేయెన్ఱతు – తత్కాలప్రియమేయెన్ఱపడి. తణ్మైయెన్ఱతు – నైచ్యమెన్ఱపడి. తామే ఏఱిట్టుక్కొణ్డెన్ఱతు – నామ్ ప్రార్థియాతిరుక్కత్తామే మేలిట్టుక్కొణ్డెన్ఱపడి. ఒరునీరాక వెన్ఱతు – ఏక

(౧) తి-చ-వి-౧౧౫

నార్; అఱివిలియాన నెఞ్జే! నమ్ముడైయ హితమఱికైక్కు నామ్ సర్వజ్ఞరాయో? అవన్ అజ్ఞనాయో? హితత్తై ప్రవర్త్తిప్పిక్కైక్కు నామ్ శక్తరాయో? అవన్ అశక్తనాయో? కార్యమ్ శెయ్ తుకొళ్ళుకైక్కు నామ్ ప్రాప్తరాయో? అవన్ అప్రాప్తనాయో? తన్ మేన్మైపారాతే తాఴనిన్ఱు ఉపకరిక్కుమవనాయిరుక్క, ఎత్తాలే నీ దుఃఖసాగరత్తిల్ కిడక్కిఱతు? ఎన్ఱు తిరుమఴిశైప్పిరానరుళిచ్చెయ్త "అత్తనాకి" ఎన్గిఱ పాట్టుమ్ ఇన్ద శ్లోకత్తుక్కు అర్థమాక వనుసన్ధేయమెన్ఱె.

ఆక - ఇత్తాల్, స్వీకారాఙ్గతయా త్యాజ్యమాన ధర్మవిశేషఙ్గళైయుమ్, అన్ద ధర్మఙ్గళినుడైయ త్యాగప్రకారత్తైయుమ్, అన్ద ధర్మ

హృదయమాక వెన్ఱపడి. అఱివిలియాన వెన్ఱతు - జ్ఞానమిల్లాత వెన్ఱపడి. హితమెన్ఱతు- ఉజ్జీవనోపాయమెన్ఱపడి. ఎత్తాలేయెన్ఱతు - ఎన్ద హేతువాలేయెన్ఱపడి. ఇన్దశ్లోకత్తుక్కర్థమాక వెన్ఱతు - ఇశ్శ్లోకత్తినుడైయ అర్థప్రతిపాదకమాక వెన్ఱపడి.

నిగమనమ్ (ఆకవిత్యాది). ఆకవెన్ఱతు - "సర్వధర్మాన్" ఎన్ఱుతుడఙ్గి ఇవ్వళవాకచ్చొన్న ఎల్లావర్థఙ్గళుమెన్ఱపడి. ఇత్తాలెన్ఱతు-ఇశ్లోకత్తాలెన్ఱపడి. ధర్మఙ్గళైయుమెన్నాతే, "ధర్మవిశేషఙ్గళైయుమ్" ఎన్ఱతు - ముముక్షై పిఱన్దపోతే కామ్యధర్మఙ్గళెల్లామ్ త్యాజ్యఙ్గళాకైయాలే, ఇని త్యాజ్యమాయుళ్ళతు మోక్షఫలసాధనఙ్గళైయాకైయాలే, అత్తై ధర్మవిశేషఙ్గళెన్గిఱతు. త్యాగత్తైయుమెన్నాతే "త్యాగప్రకారత్తైయుమ్" ఎన్ఱతు - త్యాగన్దాన్-తామస రాజస సాత్త్వికరూపేణ త్రివిధమాయిరుక్కైయాలే, అతిల్ అజ్ఞానత్తాలేవరుమ్ తామసత్యాగముమ్; అశక్తియాలేవరుమ్ రాజసత్యాగముమ్ స్వీకారాఙ్గమాకమాట్టామైయాలే, ఇని ఉళ్ళతు సాత్త్వికత్యాగమేయాకైయాలే, అతుతానుమ్ జ్ఞానమూలమాయ్ వరుమతాకైయాలే, స్వస్వరూపత్తైయుమ్ ఫలస్వరూపత్తైయుమ్ పార్త్తాల్ అవై అనన్యసాధనమాయుమ్ అనన్యసాధ్యమాయుమిరుక్కైయాలే; "స్వరూప పురుషార్థవిరోధియాన ఇవై నమక్కు ఉపాయఙ్గళన్ఱు" ఎన్ఱు ఉపాయమాక వనుష్ఠియాతొఴికై-స్వాతికత్యాగమాకైయాలే, "త్యాగప్రకారత్తై

త్యాగపూర్వకమాక ప్పఱ్ఱుమ్ విషయత్తినుడైయ సౌలభ్యాది గుణయోగత్తైయుమ్, అగ్గుణవిశిష్టవస్తువినుడైయ సహాయాఽసహత్వలక్షణమాన నైరపేక్ష్యత్తైయుమ్, నిరపేక్షవస్తువినుడైయ ఉపాయభావత్తైయుమ్, అత్తై ఉపాయత్వేన స్వీకరిక్కైయైయుమ్, స్వీకృతమాన ఉపాయత్తినుడైయ జ్ఞానశక్త్యాదిగుణయోగత్తైయుమ్, అగ్గుణవిశిష్టవస్తువిలే న్యస్తభరనాన అధికారియైయుమ్, అధికారిక్కు విరోధియాన పాపసమూహత్తైయుమ్, అప్పాపవిమోచనప్రకారత్తైయుమ్, అప్పాపవిమోచకనై ప్పఱ్ఱినఅధికారియుడైయనైర్భర్యత్తైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱాయిత్తు.

పెరియ జీయర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

మణవాళమామునిగళరుళిచ్చెయ్త తిరుమన్త్రార్థమ్ ముఱ్ఱిఱ్ఱు.

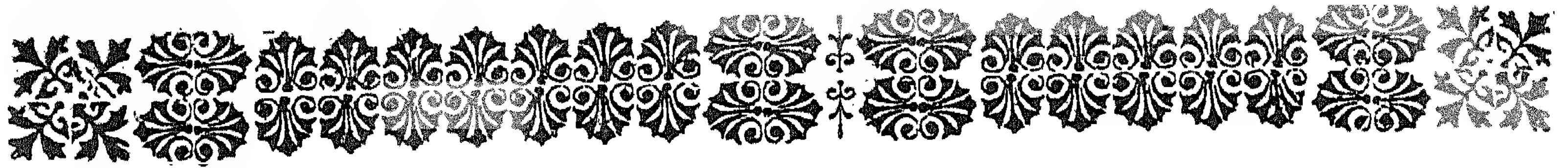

యుమ్'' ఎన్నతు. లక్షణమానవెన్నతు - రూపమానవెన్నపడి. ఉపాయభావత్తైయుమెన్నతు - ఉపాయత్వత్తైయుమెన్నపడి. అత్తైయెన్నతు - నిరపేక్షకవస్తువైయెన్నపడి. పాపవిమోచనత్తైయుమెన్నాతే "పాపవిమోచనప్రకారత్తైయుమ్'' ఎన్నతు-రక్ష్యరక్షకభూతరాన చేతనేశ్వరరిరువరుడైయవుమ్ ప్రయత్ననిరపేక్షమాక ప్పాపఙ్గళ్ తన్నడైయే విట్టుప్పోకైయైయుమెన్నపడి. నైర్భర్యత్తైయుమెన్నతు-పూర్తియైయుమెన్నపడి. నైర్భర్యశబ్దమ్ పూర్తియై క్కాట్టుమోవెన్నిల్; "నిర్గతో భరో యస్మాత్, సః-నిర్భరః, తస్య భావః - నైర్భర్యమ్'' ఎన్నాయ్, భరమావతు - స్వరక్షణే స్వాన్వయమాయ్, అతు కళిన్దవన్ నిర్భరనాయ్, అవనుడైయధర్మమ్ నైర్భర్యమాయ్, అతుజ్ఞానవనన్తరమ్ ఇవ్వధికారియినిడత్తిల్ ఫలిప్పతు, సర్వజ్ఞనాయ్, సర్వశక్తియాయ్, నిరుపాధికశేషియాన ఈశ్వరనుడైయ నిరుపాధికరక్షణమాకైయాలే, పాపాంశత్తిల్ శిలతు కిడక్కైయాకిఱ అపూర్తియుమ్, ప్రాప్యాంశత్తిల్ శిలతు కిడైయామైయాకిఱ అపూర్తియుమ్, కాలవిలమ్బమాకిఱ అపూర్తియుమిల్లామైయాలే, విరోధినివృత్తియిల్ పూర్తియైయుమ్, అభిమతసిద్ధియిల్ పూర్తియైయుమ్ కాలవిలమ్బమిల్లామైయాకిఱ పూర్తియైయుమ్ కాట్టుకిఱతు.

శుద్ధసత్త్వమ్ దొడ్డయాచార్యర్ తిరువడిగళే శరణమ్.

శ్రీ మహాచార్యకృతిషు మన్త్రార్థవ్యాఖ్యాసమ్పూర్ణా.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

చరమశ్లోక ప్రకరణత్తిన్ ప్రమాణత్తిరట్టు.

చరమశ్లోకప్రకరణత్తిల్ సమ్పూర్ణమాక ఎడుత్తశ్లోకఙ్గళుమ్
పాశురఙ్గళుమ్ ఆకరఙ్గళుమ్ ఇఙ్గు సమ్పూర్ణమాక
ఉదాహరిక్కప్పడుమ్.

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

౨౪౧ - ౧. [రా-అ-౧౮-౩౦].

తద్బ్రూహి వచనం దేవి రాజ్ఞో యదభికాఙ్క్షితమ్ ।
కరిష్యే ప్రతిజానే చ రామో ద్విర్నాభిభాషతే ॥

,, ౨. [భార -]

ద్యౌః పతేత్పృథివీ శీర్యేద్ధిమవాన్ శకలీభవేత్ ।
శుష్యేత్తోయనిధిః కృష్ణే న మే మోఘం వచో భవేత్ ॥

౨౪౩ - ౧. [తి-వాయ్;-౭-౯-౩]

ఆముతల్వనివనెన్ఱు తన్ఱేఱ్ఱియెన్
నాముతల్ వన్దు పుకున్దు నల్లిన్కవి
తూముతల్ పత్తర్క్కు త్తాన్తన్నైచ్చొన్న ఎన్
వాయ్ముతలప్పనై యెన్ఱుమఱప్పనో.

౨౪౪ - ౧. [గీ-౧౪-౧౭].

సత్త్వాత్సఞ్జాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ ।
ప్రమాదమోహౌ తమసో భవతోఽజ్ఞానమేవ చ ॥

౨౪౫ - ౧. [సాత్వతసం-౧౬-౨౬].

దురాచారోఽపి సర్వాశీ కృతఘ్నో నాస్తికః పురా ।
సమాశ్రయేదాదిదేవం శ్రద్ధయా శరణం యది ।
నిర్దోషం విద్ధి తం జన్తుం ప్రభావాత్పరమాత్మనః ॥

౨౪౬ - ౧. [గీ-౪-౩౩]

శ్రేయాన్ ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరన్తప ।
సర్వం కర్మాఽఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే ॥

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై

,, ౨ [గీ-౪-౩౭]

యథైధాంసి సమిద్ధోఽగ్ని ర్భస్మసాత్కురుతేఽర్జున ।
జ్ఞానాగ్నిస్సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా ॥
న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే ।
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాఽత్మని విన్దతి ॥

,, ౩ [గీ-౧౧-౫౪]

భక్త్యా త్వనన్యయా శక్య అహమేవంవిధోఽర్జున ।
జ్ఞాతుం ద్రష్టుఞ్చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుఞ్చ పరన్తప ॥

,, ౪ [గీ-౯-౩౪]

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు ।
మామేవైష్యసి యుక్త్వైవమాత్మానం మత్పరాయణః ॥

,, ౬ [గీ-౧౫-౨౦]

ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రమిదముక్తం మయాఽనఘ ।
ఏతద్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్ స్యాత్ కృతకృత్యశ్చ భారత ॥

౨౫౮-౨ [భార-అను-౧౪౯-౧౩౧]

వాసుదేవాశ్రయో మర్త్యో వాసుదేవపరాయణః ।
సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా యాతి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥

౨౬౦-౨. [బృహదారణ్యకే-౪-౪-౫]

స హోవాచ - న వా అరే పత్యుః కామాయ పతిః ప్రియో భవత్యాత్మనస్తు కామాయ పతిః ప్రియో భవతి। న వా అరే జాయాయై కామాయ జాయా ప్రియా భవత్యాత్మనస్తు కామాయ జాయా ప్రియా భవతి । న వా అరే పుత్రాణాం కామాయ పుత్రాః ప్రియా భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ పుత్రాః ప్రియా భవన్తి। న వా అరే విత్తస్య కామాయ విత్తం ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయ విత్తం ప్రియం భవతి। న వా అరే బ్రహ్మణః కామాయ బ్రహ్మ ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయ బ్రహ్మ ప్రియం భవతి। న వా

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

అరే క్షత్రస్య కామాయ క్షత్రం ప్రియం భవత్యాత్మనస్తు కామాయక్షత్రం ప్రియంభవతి నవా అరేలోకానాం కామాయ లోకాః ప్రియాభవన్త్యాత్మనస్తు కామాయలోకాః ప్రియా భవన్తి। నవా అరే దేవానాం కామాయ దేవాః ప్రియాభవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ దేవాః ప్రియాభవన్తి। నవా అరేభూతానాం కామాయ భూతాని ప్రియాణి భవన్త్యాత్మనస్తు కామాయ భూతాని ప్రియాణిభవన్తి। నవాఅరే సర్వస్యకామాయ సర్వం ప్రియంభవత్యాత్మనస్తు కామాయ సర్వం ప్రియంభవతి ॥ ఆత్మావాఽరే ద్రష్టవ్య శ్రోతవ్యో మన్తవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యో మైత్రేయ్యాత్మనోవా ఽరే దర్శనేన శ్రవణేన మత్యా విజ్ఞానేనే దరఀసర్వం విదితమ్.

[మనుస్మృ-౧౧-౫౪]

౨౬౩ - ౨. బ్రహ్మహత్యా సురాపానం స్తేయం గుర్వఙ్గనాగమః।

౨౬౪ - ౧. "అథపాతకేత్యాది" ౨౫౨ - పుటే ద్రష్టవ్యమ్.

౨౬౫ - ౧. [రా-యు-౫౯-౧౪౪]

గచ్ఛానుజానామిరణార్దిత స్త్వంప్రవిశ్యరాత్రిఞ్చరరాజలఙ్కామ్। ఆశ్వాస్యనిర్యాహి రథీచధన్వీ తదాబలం ద్రక్ష్యసి మే రథస్థః ॥

[రా-అర-౩౭-౧౩]

౨౬౮ - ౧. రామోవిగ్రహవాన్ధర్మ స్సాధుస్సత్యపరాక్రమః।
రాజాసర్వస్యలోకస్య దేవానాంమఘవానివ॥

„ ౨. [భార-ఆర-౮౮-]

యేచవేదవిదోవిప్రా యేచాఽధ్యాత్మవిదోజనాః।
తేవదన్తిమహాత్మానం కృష్ణంధర్మం సనాతనమ్ ॥

„ ౩. [రా-అ-౧౨-౨౯].

సత్యేనలోకాఞ్జయతి దీనాన్ దానేనరాఘవః।
గురూన్ శుశ్రూషయావీరోధనుషాయుధిశాత్రవాన్ ॥

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై

౨౫౫ - ౧ [గీ-౧-౨౨]

హృషీకేశంతదావాక్య మిదమాహమహీపతే ।
సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథంస్థాపయమేఽచ్యుత ॥

౨౬౫ - ౧ [లక్ష్మీతన్త్ర-౧౭-౭౭]

సర్వజ్ఞోపిహివిశ్వేశస్సదాకారుణికోపి సన్ ।
సంసారతన్త్రవాహిత్వా ద్రక్ష్యాపేక్షాంప్రతీక్షతే ॥

,, ౨ [గీతార్థసఙ్గ్రహే-౫]

అస్థానస్నేహకారుణ్య ధర్మాఽధర్మధియాకులమ్ ।
పార్థంప్రపన్నముద్దిశ్య శాస్త్రాఽవతరణంకృతమ్ ॥

౨౬౬ - ౧ "తన్నడియారిత్యాది" ౧౯౬-౨-ల్ పార్క్కవుమ్.

౨౬౭ - ౧ [గీ-౪-౮]

పరిత్రాణాయసాధూనాం వినాశయచదుష్కృతామ్ ।
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సమ్భవామియుగేయుగే ॥

౨౬౯ - ౧ "కృష్ణంధర్మమిత్యాది" ౨౬౭-౨ల్ పార్క్కవుమ్

౨౭౦ - ౧ [ముణ్డకోపనిషత్-౧-౧-౯]

యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిద్యస్య జ్ఞానమయంతపః ।
తస్మాదేతద్బ్రహ్మనామరూప మన్నఞ్చజాయతే ॥

,, ౨ [శ్వేతాశ్వతరోపనిషది-౬-౮]

నతస్యకార్యంకరణఞ్చవిద్యతేనతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చదృశ్యతే ।
పరాఽస్యశక్తిర్వివిధైవశ్రూయతే స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ ॥

౨౭౩ - ౧ [గీ-౧౧-౪౧]

సఖేతిమత్వాప్రసభం యదుక్తం హేకృష్ణ హేయాదవ హేసఖేతి ।
అజానతామహిమానంతవేదంమయాప్రమాదాత్ప్రణయేనవాపి ॥

౨౭౪ - ౧ [తి-వాయ్-3-౬-౧౦]

కడల్వణ్ణన్ కణ్ణన్ విణ్ణవర్ కరుమాణిక్క మెనతారుయిర్
పడవరవిన ణైక్కిడన్దపరఞ్జుడర్ ఘణ్డునూత్ఱువర్

పుటమ్-సఙ్ఖ్య.

అడవరుమ్బడైమఙ్గ వైవర్కట్కికువెళ్ళుమత్తనుతేర్
కడవియపెరుమాన్ కనైకళల్ కాణ్బతెన్ఱుకొల్ కణ్గళే ॥

[గీ-౭-౧౪]

౨౮౬-౧. దైవీహ్యేషా గుణమయీ మమమాయాదురత్యయా ।
మామేవ యేప్రపద్యన్తే మాయామేతాం తరన్తితే ॥

" ౨. [గీ-౧౫-౪]

తతః పదంతత్పరిమార్గితవ్యంయస్మిన్ గతా ననివర్తన్తిభూయః ।
తమేవచాద్యం పురుషంప్రపద్యే యతః ప్రవృత్తిః ప్రసృతాపురాణీ ॥

" 3. [త్వమేవేతి]౧౭౨-౧-ల్ పార్క్కవుమ్

" ౪. [తి-వాయ్-౫-౭-౧౦]

ఆఱెనక్కునిన్ పాతమేశరణాకత్తన్దొళిన్దాయ్ ఉనక్కోర్కై
మ్మాఱునానొన్ఱిలేన్ ఎనతావియుమునతే
శేఱుకొళ్కరుమ్బుమ్ పెరుమ్ శెన్నెలుమలితణ్ శిరీవరమఙ్గై
నాఱుమ్ పూన్దణ్డుళాయ్ముడియాయ్ తెయ్వనాయకనే ॥

౨౮౯-౧. [తి-వాయ్-౮-౮-3].

ఉణర్విలుమ్బరొరువనైయవనతరుళాలుఱల్ పొరుట్టుఎన్ ।
ఉణర్వినుళ్ళేయిరుత్తినేనతువుమవనతిన్నరుళే ।
ఉణర్వుమియిరుముడమ్బుమ్మట్రులప్పిల్లనవుమ్పశుతేయామ్।
ఉణర్వైప్పెఱవూర్న్దిఱవేఱి యానున్దానాయొళిన్దానే॥

" ౨. [తి-వాయ్-౨-౭-౬.]

మతుశూతనైయన్ఱిమట్రిలేనెన్ఱెత్తాలుమ్కరుమమిన్ఱి ।
తుతిశూళ్న్దపాడల్కళ్ పాడియాడనిన్ఱూళియూళితొఱుమ్ ।
ఎతిర్శూళల్పుక్కెనైత్తోర్పిఱప్పుమెనక్కేయరుళ్కళ్శెయ్య।
వితిశూళ్న్దతాలెనక్కేలమ్మాన్ తిరివిక్కిరమనైయే ॥

౨౯౪-౧. [తి-వాయ్-౫-౮-3.]

ఎన్నాన్ శెయ్కేన్ యారేకళైకణెన్నైయెన్ శెయ్కిన్ఱాయ్
ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమొన్ఱుఙ్గుఱైవేణ్డేన్ ॥

పుటమ్-సఙ్ఖ్య.

కన్నార్ మతిళ్ శూழ் కుడన్దైక్కిడన్దాయడియే నరువాణాళ్
శెన్నాళెన్నాళన్నాళు నతాళ్ పిడిత్తే శెలక్కాణే॥

౨౯౬-౧. [తి-వాయ్-౯-౧-౭].

మళ్ ప్రొన్ఱైత్తై శురుఙ్గచ్చొన్నోమ్ మానిలత్తెవ్వుయిర్కుమ్
శిళ్ ప్రవేణ్డా శిన్దిప్పేయమైయుమ్ కణ్ణీర్కళన్దో
కుళ్ ప్రమన్దైగళ్ పెళ్ ప్రత్తాయఱ్ వడమతురైప్పిఱన్దాన్
కుళ్ ప్రమిల్ శీర్కళ్ ప్రువైకల్ వాழ்తల్కణ్డీర్కుణమే ॥

౨౯౭-౧. [తి-వాయ్-౨-౭-౮.]

వామననెన్ మరతకవణ్ణన్ తామరైక్కణ్ణినన్
కామనైప్పయన్దా యెన్ఱెన్ఱున్కழల్ పాడియేపణిన్దు
తూమనత్తననాయ్ప్పిఱవిత్తుழతినీఙ్గవెన్నై
తీమనఙ్గెడుత్తాయునక్కెన్ శెయ్కేనెన్శిరీతరనే ॥

[తి-వాయ్-౨-౭-౭]

తిరివిక్కిరమన్ శెన్దామరైక్కణ్ణెమ్మానెన్ శెఙ్గనివాయ్
ఉరువిఱ్పొలిన్దవెళ్ళైప్పళిఙ్గునిఱత్తనన్ఱెన్ఱుళ్ళి
ప్పరవిప్పణిన్దుపల్లూழியూழினిన్పాతపఙ్గయమే
మరువిత్తొழுమ్మనమేతన్దాయ్వల్లైకాణెన్వామననే ॥

౨౯౮-౧. "ఉపాయేగృహరక్షిత్రోరిత్యాది" ౧౯౮-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౦౨-౪. "భవేత్యాది" ౧౭౨-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

" ౫. "రక్ష్యాపేక్షామిత్యాది" -౨౭౬-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౦౩-౧. "జ్ఞానాన్మోక్షమిత్యాది" ౨౦౨-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

" ౨. "శిన్దైయాలుమిత్యాది" -౨౦౩-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౦౫-౧. "యస్సర్వజ్ఞ ఇత్యాది"-౨౮౦-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౦౫-౨. "పరాన్యాశక్తిరిత్యాది"-౨౮౦-౨-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౦౧-౧. "పాంయ్న్నిష్ఠజ్ఞానమిత్యాది" -౩౦-౬-ల్ పార్క్కవుమ్.

పుటమ్-సఙ్ఖ్య.

౩౦౧-౧. [ముణ్డకో-3-౧-3]

యదాపశ్యః పశ్యతే రుక్మవర్ణం।
కర్తారమీశం పురుషం బ్రహ్మయోనిమ్।
తదావిద్వాన్ పుణ్యపాపే విధూయ।
నిరఞ్జనః పరమంసామ్య ముపైతి ॥

[పెరియతిరువన్దాది-౫౪]

౩౦౬-౧. వానోమఱికడలో మారుతమో తీయకమో
కానో వొరుజ్గిఱ్ఱుమ్ కణ్డిలమాల్,—ఆనీణ్ణ
కన్తుయరత్తా మెఱ్ఱిన్ద కాయుతిర్త్తార్ తాళ్పణిన్దోమ్
వన్తుయరై యావామఱుజ్గు ॥

౩౭౦-౧. [గీ-౧౮-౬౫]

మన్మనాభవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాంనమస్కురు।
మామేవైష్యసి సత్యంతే ప్రతిజానే ప్రియోసిమే ॥

౩౭౧-౧. [తి-వాయ్-౧-౧-౫]

అవరవర్తమ తమతఱివఱి వకైవకై
అవరవ రిఱైయవరెనవడి యడైవర్కళ్
అవరవరిఱైయవర్ కుఱైవిలరిఱైయవర్
అవరవర్వితివళి యడైయనిన్ఱనరే ॥

„ ౨. [తి-వాయ్-౮-౧౦-౯]

తమర్కళ్కూట్టవల్వినైయై నాశమ్శెయ్యుమ్ శతిర్మూర్త్తి
అమర్కొళాళిశఙ్గువాళ్ విల్తణ్డాతిప్పల్పడైయన్
కుమరన్కోలవైఙ్గణైవేళ్తాతైకోతిలడియార్తమ్ [యేర్క్కే.
తమర్కళ్ తమర్కళ్తమర్కళామ్ శతిరేవాయ్క్కతమి

౩౭౪-౧. [తి-చ-వి-౧౧౫-]

అత్తనాకి యన్నైయాకి యాళుమెమ్పిరానుమాయ్
ఒత్తొవ్వాతపల్ పిఱప్పొళిత్తునమ్మై యాట్కొళ్వాన్

వ్రుటుమ్-సఙ్గై.

ముత్తనార్ ముకున్దనార్ పుకున్దు నమ్ముళ్ మేవినార్
ఎత్తినాలిడర్కడలె కిడత్తి ఏళై నెఞ్జమే ॥

,, ౨. "తన్నడియారిత్యాది" - ౧౯౬-౨-౮-పాశ్కరమ్.

3౨౫ - ౧. [తి-చ-వి-౧౧౧]

వైత్తునిన్నైవల్లవా పత్తిత్తవర్క్కు మాటిల్ పోర్
శెయ్తు నిన్న శెఱ్ఱత్తీయిన్ వెన్దవర్క్కుమ్వన్దునై
ఎయ్తలాకుమెన్బరాతలాలెమ్మాయనాయినేన్
శెయ్తకుఱ్ఱమ్ నఱ్ఱమాకవేకొళ్ ఞాలనాతనే॥

3౨౯ - 3. [తి-వాయ్-౮-౫-౨]

కాణవారాయెన్ఱెన్ఱు కణ్ణుమ్ వాయుమ్ తువర్న్దడియేన్
నాణినన్నాట్టిలమర్న్దా లిరఙ్గియొరునాళ్ నీయన్దో
కాణవారాయ్ కరునాయఱుతిక్కుమ్ కరుమామణిక్క
నాళ్నన్మలైపోల్ శుడర్చ్చోతి ముడిశేర్శెన్నియమ్మానే॥

33౧ - ౧ [గీ-౨-౭]

కార్పణ్యదోషోపహత స్వభావః
పృచ్ఛామిత్వా ధర్మసమ్మూఢచేతాః।
యచ్ఛ్రేయస్స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహితన్మే
శిష్యస్తేఽహం శాధిమాం త్వాంప్రపన్నమ్॥

33౨ - ౧. [బృహదారణ్య-౬-౪-౨౧]

తమేవధీరో విజ్ఞాయ ప్రజ్ఞాం కుర్వీతబ్రాహ్మణః ।
నానుధ్యాయాద్బహూఞ్శబ్దాఞ్ వాచోవిగ్లాపనంహితత్ ॥

,, ౨. [ముణ్డ-౨-౨-౬]

అరాఇవరథనాభౌ సంహతాయత్ర నాడ్యః :
సఏషోఽన్తశ్చరతే బహుధా జాయమానః।
ఓమిత్యేవం ధ్యాయథాఽఽత్మానం
స్వస్తి వః పారాయ తమసః పరస్తాత్॥

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

,, 3. [బృహదారణ్య-3-౪-౧౫]

తదేత ద్బ్రహ్మక్షత్రం విట్ఛూద్రస్తదగ్నినైవ దేవేషు బ్రహ్మ విద్బ్రాహ్మణో మనుష్యేషుక్షత్రియేణక్షత్రియో వైశ్యేనవైశ్య శ్శూద్రేణశూద్రస్తస్మాదగ్నావేవ దేవేషు లోకమిచ్ఛన్తే బ్రాహ్మణేమనుష్యేష్వేతాభ్యాం రూపాభ్యాం బ్రహ్మాభవత్। అథ యోహవాఽస్మాల్లోకాత్స్వం లోకమదృష్ట్వాప్రైతి సఏనమవిదితోనభునక్తి। యథావేదోవాఽననూక్తోఽన్యద్వా కర్మాఽకృతం యదిహవా ఽప్యనేవంవిన్మహత్పుణ్యం కర్మకరోతి తద్ధాస్యాం తతఃక్షీయతఏవాఽత్మానమేవలోకముపాసీత సయఆత్మానమేవ లోకముపాస్తే నహాఽస్యకర్మక్షీయతే అస్మాద్ధ్యేవాత్మనోయద్యత్కామయతే తత్తత్సృజతే ॥

,, ౪. "ఆత్మావాఅరేఇత్యాది" – ౨౬౦-౨-ల్ పార్క్కవుమ్.

333 - ౧. [లఘ్వత్రిస్మృతౌ-౧.]

జన్మాన్తరసహస్రేషుతపోజ్ఞానసమాధిభిః।
నరాణాం క్షీణపాపానాం కృష్ణే భక్తిఃప్రజాయతే ॥

,, ౨. [లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౯౩.]

అవిప్లవాయ ధర్మాణాం పాలనాయ కులస్యచ।
సఙ్గ్రహాయచ లోకస్య మర్యాదాస్థాపనాయచ।
మనీషీ వైదికాచారం మనసాపినలఙ్ఘయేత్।
లఙ్ఘయన్ శూలమారోహేదనపేక్షోఽపితాంప్రతి।
ప్రియోఽపినప్రియోఽసౌమే మదాజ్ఞావ్యతివర్తనాత్ ॥

౧. [తి-వా-౫-౭-౧.]

నోఱ్ఱ నోన్బిలే నుణ్ణఱివిలేనాకిలు మినియున్నైవిట్టొన్ఱుమ్
ఆఱ్ఱకిఱ్కిన్ఱిలే నరవినణైయమ్మానే

పుటమ్-సఙ్ఖ్యై.

శేఱ్ఱిత్తామరై చ్చెన్నెలూడుమలర్ శిరీవరమఙ్గలనకర్
వీఱ్ఱిరున్దవెన్దా యునక్కుమిక్కై యల్లేనఙ్గే॥

౩౩౬-౨, [రా-సు-౩౫-౧౧.]

రామోభామినిలోకస్య చాతుర్వర్ణ్యస్య రక్షితా ।
మర్యాదానాఞ్చలోకస్య కర్తా కారయితాచసః ॥

,, ౩. "అస్థానస్నేహేత్యాది"-౨౭౬-౨-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౩౭-౧. [గీ-౮-౨౨]

పురుషస్సపరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్త్వనన్యయా ।
యస్యాఽన్తస్థాని భూతాని యేనసర్వమిదం తతమ్ ॥

౩౪౦-౧. "రామోవిగ్రహవానిత్యాది" ౨౬౮-౧-ల్ పార్క్కవుమ్.

,, ౨. [రా-యు-౧౮-౩౫]

ఆనయైనం హరిశ్రేష్ఠ దత్తమస్యాఽభయం మయా।
విభీషణోవాసుగ్రీవో యదివా రావణస్స్వయమ్ ॥

,, ౩. "కృష్ణంధర్మమిత్యాది" ౨౬౮-౨-ల్ పార్క్కవుమ్.

౩౪౨-౧. [తి-వాయ్-౨-౩-౨]

ఒత్తార్మిక్కారైయిలైయాయ మామాయా
ఒత్తాయెప్పొరుట్కు ముయిరా యెన్నైప్పెఱ్ఱ
అత్తాయాయ్ తన్దైయా యఱియాతనవఱివిత్త ।
అత్తానీశెయ్తన వడియే నఱియేనే॥

,, ౨. [తి-వాయ్-౭-౫-౧౦]

వార్త్తైయఱిపవర్ మాయవఱ్కాళన్ఱి యావరో
పోర్త్తపిఱప్పొడు నోయొడు మూప్పొడిఱప్పివై
పేర్త్తు ప్పెరున్దున్బమ్ వేరఱనీక్కిత్తన్ తాళిన్కీఴ్
శేర్త్తు అవన్ శెయ్యుమ్ శేమత్తై యెణ్ణిత్తెళివుఱ్ఱే ॥

పుటమ్-సజ్ఖ్య.

3౪3 - ౧. [నా-తి-౧౧-౧౧.]

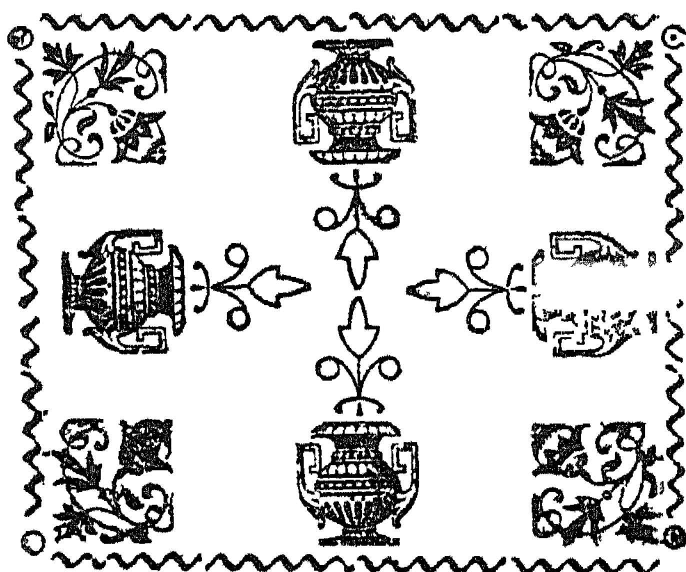
శెమ్మైయుడైయ తిరువరజ్గర్ తామ్పణిత్త
మెయ్మ్మైప్పెరువార్త్తై విట్టుశిత్తర్ కేట్టిరుప్పర్
తమ్మైయుకప్పారై త్తాముకప్ప రెన్నుమ్శొల్
తమ్మిడైయే పొయ్యానాల్ శాతిప్పారారినియే.

3౪౪ - ౧. "నిదిధ్యాసితవ్యః" ౨౬౦-౨-ల్ పార్క్క-వుమ్.

3౪౫ - ౧. "అత్తనాకియిత్యాది" 3౨౪-౧-ల్ పార్క్క-వుమ్.

తిరుమన్త్రార్థమ్ చరమశ్లోకప్రకరణత్తిన్
ప్రమాణత్తిరట్టు ముర్ఱిర్ఱు.
జీయర్ తిరువడికళేశరణమ్.

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీమత్కౌశికకులతిలకరాన

శ్రీశుద్ధసత్త్వమ్ దిగ్విజయమ్ ఎమ్బారైయజ్ఞారెన్గిఱ

రామానుజార్యస్వామి అరుళిచ్చెయ్త

చరమశ్లోకటిప్పణీ.

ఇతు

శ్రీశుద్ధసత్వం తిరువాఴియణ్ణన్ స్వామి

అరుళిచ్చెయ్త

కఠినపదదీపికైయుడన్

సభాపణ్డితర్కళాన,

శ్రీమాన్-పుదుప్పేర్, ఇళైయవిల్లి,

విద్వాన్, వెఙ్కటాచార్యరాలుమ్,

శ్రీమాన్-పుదుప్పట్టు-తిరువేఙ్కటాచార్యరాలుమ్,

నన్ఱాక ప్పరిశోధిక్కప్పట్టు,

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థముద్రాపకసభైయారాల్,

——[‡]——

కాఞ్చీపురమ్

శ్రీనివాస ముద్రాక్షరశాలైయిల్

అచ్చిట్టు ప్రచురమ్ శెయ్యప్పట్టతు.

ఓఞ్చకేతరామ్.

[illegible]

1—4—14

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థ ముద్రాపకసభ (లిమిటెడ్).

ఈసభలో తెనుగులిపిలో నచ్చువేసిన గ్రన్థములు,

	రూ.	అ.	పై.
భారతాదిలనిశ్లోకమ్ రామచరమశ్లోకమ్	౦	౧	౬
ముష్కరశ్లోకటిప్పణి	౦	౨	౬
శాణ్డిల్యవిశిష్ట పరమధర్మశాస్త్రము తాత్పర్యసహితము	౦	౯	౦
తిరువన్దాది౧-ము, ౪-వ-వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రతిపదసహితము	౧	౧౨	౯
తిరువిరుత్తమ్ వ్యాఖ్యానద్వయ ఉరై ప్రతిపదతాత్పర్యసహితము	౨	౪	౦
తిరువాశిరియమ్-ము, పెరియతిరుమడల్-వ, వ్యాఖ్యానాది	౧	౫	౩
ఇరామానుశ నూత్తన్దాతి	౧	౧౨	౦
తిరుపళ్లాణ్ణు ౦ ౫ ౬ శ్రీవచనభూషణమ్	౧	౧౨	౬
శరణశబ్దార్థవిచారమ్	౦	౨	౦
ప్రపత్త్యనుపాయత్వవిచారమ్	౦	౧	౦
న్యాయమాత్మాభాష్యమ్	౦	౨	౬
యమకరత్నాకరమ్	౨	౧౧	౬
తిరుప్పావై మూవాయిరప్పడి అరుమ్బదసహితమ్	౧	౮	౬
దీపప్రకాశసహిత తత్త్వదీపమ్	౨	౦	౬
గురుపరమ్పరాప్రభావమ్	౨	౦	౬
తత్త్వసఙ్గ్రహమ్	౦	౨	౦
యతీన్ద్రప్రవణప్రభావమ్	౦	౧౨	౬
తిరుప్పావై ఈరాయిరప్పడి నాలాయిరప్పడికళ్	౧	౬	౦
ముముక్షుప్పడి వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రమాణత్తిరట్టుసహితము	౨	౧౩	౦
తిరుప్పావై ఆరాయిరప్పడి	౧	౭	౦
రహస్యత్రయ మీమాంసాభాష్యమ్	౧	౭	౦
పరన్దరహస్యమ్ ౧ ౭ ౦ సమ్ప్రదాయఅకరాతి	౧	౧౩	౦
చతుశ్శ్లోకీస వ్యాఖ్యానమ్	౦	౫	౦
నాచ్చియార్ తిరుమొళ్ళి	౧	౬	౦
పెరుమాళ్ తిరుమొళ్ళి	౧	౧౨	౬
స్తోత్రరత్నమ్	౧	౭	౦
చరమశ్లోకటిప్పణి	౧	౯	౦

రా. తిరువేఙ్గడత్తానయ్య,   కార్యదర్శి ధనాధికారి.

నెం ౩౧ వెంకటాచలమొదలివీధి, చెన్నపట్టణము.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీశుద్ధసత్త్వరామానుజార్య వర్యైరనుగృహీతా,

రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్య సిద్ధాఞ్జననామికా

చరమశ్లోక టిప్పణీ.

కౌశికశ్రీశుద్ధసత్త్వదేశికాఽనుగ్రహాదహమ్ ।
ప్రకరోమి సతాం ప్రీత్యై చరమశ్లోకటిప్పణీమ్ ॥

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీశుద్ధసత్త్వ వరప్రద గురుభిరనుగృహీతా,

చరమశ్లోకటిప్పణీ వ్యాఖ్యా,

కఠినపద దీపికా.

శ్రీవేఙ్కటేశం శ్రీకృష్ణం శ్రీలక్ష్మీనృహరింవిభుమ్
శ్రీమద్వరప్రదార్యం శ్రీశుద్ధసత్త్వగురుంభజే ॥
శ్రీశైలలక్ష్మణమునేర్దాసదాసేన కుత్రచిత్ ।
చరమశ్లోకటిప్పణ్యాం శ్రుతార్థౌఘః ప్రకాశ్యతే ॥

శ్రీమత్కౌశికకులతిలకః, శ్రీమద్భాష్యకారగురువర్యస్థాపిత చతుస్సప్తతి పీఠభూషణ తన్మాతృష్వస్రీయ శ్రీబాలధన్వినామకాచార్యవర్యవంశ మౌక్తికమణిః, శ్రీమద్వరవరముని గురువరచరణ నళిన సమాశ్రయణ సమధిగతనిగమ మౌళి యుగళ రహస్యతత్త్వ వరదరాజదేశిక వర్య సత్సన్తతి పయోధికౌస్తుభాయమాన శ్రీశుద్ధసత్త్వాచార్య తనూజమణిః, విద్వదగ్రేసర సద్బృన్ద చిన్తామణిః, "డిగ్విజయమ్ ఎమ్బావయ్యాఙ్గార్" ఇతి ద్రావిడనామకః శ్రీరామానుజాచార్యాగ్రణీః, మఙ్గళాచరణ పూర్వకం చికీర్షితం ప్రతిజానీతే (కౌశిక శ్రీశుద్ధసత్త్వేతి). (శ్రీశుద్ధసత్త్వదేశికః) స్వాచార్యభూత శుద్ధసత్త్వాచార్యః. (చరమశ్లోకేతి) చరమశ్లోక టిప్పణీతి - ఏతద్గ్రన్థనామ.

విశదవాక్ శిఖామణియాన

మణవాళమామునికళ్ అరుళిచ్చెయ్త

చరమశ్లోకప్రకరణాఽవతారికై

మూ—, మధ్యమరహస్యమాన ద్వయత్తినుడైయ వర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్, అతిల్ పూర్వవాక్యత్తిల్ శొల్లుకిఱ ఉపాయవర

స్వీయశ్లోకవరవ్యాఖ్యాస్వాన్తాఽఽవిష్కారబుద్ధయే।
సౌమ్యజామాతృసూరిర్మే సన్నిధత్తాంసదాహృది॥
అస్మద్గురుమనోజుష్టఘణ్టాశేషావతారయోః।
ఆస్యోత్థౌనాదనిశ్వాసౌ నిఘ్నన్తాంస్వవిఘాతకాన్॥
శ్రీమల్లోకగురోర్వ్యాఖ్యాం చరమశ్లోకగోచరామ్।
అన్తిమాంసాధయన్నాదా వాహక్రమనియామకమ్॥

వ్యా,—(మధ్యమరహస్యమానవిత్యాది). ‘‘ద్వయత్తుక్కర్థమ రుళిచ్చెయ్త వనన్తరమ్ – చరమశ్లోకత్తినుడైయ వర్థత్తై యరుళిచ్చెయ్

(స్వీయశ్లోకేతి) ‘‘స్వీయా - శ్రీసౌమ్యజామాతృసూరిసమ్బన్ధినీ, వ్యాఖ్యా’’ ఇత్యన్వయః (శ్లోకవరః) చరమశ్లోకః (స్వాన్తమ్) హృదయమ్, - అభిప్రాయ ఇతి యావత్, ‘‘ఇతిహృదయమ్’’ ఇతివత్ (ఆవిష్కారః) ప్రకాశనమ్ (సౌమ్యజామాతృసూరిః) ‘‘అళగియ మణవాళమామునికళ్’’ ఇతి ద్రామిడనామక ఆచార్య ఇత్యర్థః

(అస్మదితి) (జుష్టేతి) ప్రీతివిషయేత్యర్థః, ‘‘జుష - ప్రీతిసేవనయోః’’ ఇతి ధాతుః (ఘణ్టేతి) ఘణ్టావతారః - వేదాన్తాచార్యః (శేషావతారః) వరవరముని వర్యః. (స్వవిఘాతకాన్) స్వప్రతిబన్ధకాన్

(శ్రీమదితి) (వ్యాఖ్యామ్) ముముక్షుప్పడి నామకగ్రన్థమ్ (చరమశ్లోకగోచరామ్) చరమశ్లోక విషయామ్ (అన్తిమామ్) తృతీయప్రకరణాత్మికామ్ (ఆహేతి) వరవరమునివర్య ఇతి శేషః ‘‘ఆదౌ క్రమనియామకం సాధయన్, వ్యాఖ్యామాహ’’ ఇత్యన్వయః. (క్రమః) పౌర్వాపర్య రూపక్రమః.

కిఱార్'' ఇతిక్రమరూప నియామ్యస్యప్రతిజ్ఞా. "మధ్యమరహస్యమాన" "చరమరహస్యమాయిరున్దుళ్ళ" ఇతి - క్రమనియామకరూపహేతుం సఙ్గ్రహేణవిశేషణద్వయేన నిర్దిశ్య, కాకాక్షిన్యాయేనతదుభయముపపాదయతి (అతిల్ పూర్వవాక్యత్తిలిత్యాదినా, తాత్పర్యమాయిత్యన్తేన). "ద్వయత్తుక్కు వివరణమాయ్'' ఇత్యాది-ఉభయోపపాదకసఙ్గ్రహః; తద్వివరణం పఞ్చమ్యన్తద్వయమ్. "పూర్వవాక్యత్తిల్ శొల్లుకిఱ'' "ఉత్తరవాక్యత్తిల్ శొల్లుకిఱ'' ఇతివిశేషణాభ్యాం, "పూర్వార్ధత్తాలే'' "ఉత్తరార్ధత్తాలే'' ఇతిపదాభ్యాఞ్చవివరణేక్రమాఽనుసారి వివరణక్రమ ఇతిసూచనముఖేన, అర్థస్వభావ పర్యాలోచనాసిద్ధో వివరణ వివరణీ భావోయుజ్యత ఇతి వ్యజ్యతే.

(అతిలిత్యాది), (అతిల్) ద్వయత్తిల్. (శొల్లుకిఱ) శొల్లప్పడుకిఱ. ఏవముత్తరత్రాపి. ప్రథమేనపఞ్చమ్యన్తేన పూర్వార్ధస్య ఉత్తరార్ధ విశదీకారేణ, అర్థాన్తరబోధనేనచ-ద్వేధా పూర్వవాక్యవివరణత్వముక్తమ్. తత్రఅర్థాన్తరబోధనేన వివరణత్వంతావదాహ (పూర్వవాక్యత్తిలిత్యాదినా - ఎన్నుమత్తై ఇత్యన్తేన). "సర్వేశ్వరన్ తానే విధిక్కైయాలే, ఉపాయవరణమ్-తదభిమతమ్''ఇత్యన్వయః. తత్పదమ్-సర్వేశ్వరపరమ్.

నను, "వ్రజ'' ఇత్యత్ర-ధాత్వర్థః-వరణమ్, ఆఖ్యాతార్థః-భావనా; తథాచ, అత్రఅభిమతి విధాశబ్దార్థ ఇత్యాహ (విధిక్కైయాలే) ఇతి.

(మధ్యమ రహస్యమాన విత్యాది). (కాకాక్షి న్యాయేనేతి) యత్ర ఏకస్యైవ పూర్వత్ర ఉత్తరత్రచ అన్వయేన అర్థబోధకత్వమ్, తత్రకాకాక్షిన్యాయః; తేనేత్యర్థః. (తదుభయమ్) మధ్యమ రహస్యత్వమ్, చరమరహస్యత్వమితిద్వయమ్. (తద్వివరణమ్ - పఞ్చమ్యన్తద్వయమ్) "ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్'' ఇతి - పఞ్చమ్యన్తద్వయమ్ (పర్యాలోచనా సిద్ధః) పర్యాలోచనయాసిద్ధః. (పఞ్చమ్యన్తేన) "ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్'' ఇతి పఞ్చమ్యన్తేన.

(భావనా) అన్తరోద్యోగః. (విధిః) అభిమత్యేనహివిధిః (ప్రేరణరూపాభి

విధిః – ప్రేరణా, సదాచార్య ప్రేరణయా కరోమీతి శిష్యవ్యవహారాత్, అభిప్రాయఏవ తథాచ, ఆఖ్యాతస్య–లకారసామాన్యరూపేణ భావనావాచిత్వేన, విధిత్వేన ప్రేరణారూపా ఽభిమతివాచిత్వమప్యస్తీతి భావః

మతివాచిత్వ మప్యస్తీతి భావఇతి) అత్ర, ఇదానీం విధివాక్యస్య విధాయకత్వప్రకారః కథ్యతే తత్ర "స్వర్గకామోయజేత" ఇత్యత్ర యజిధాతోరుపరితనే ప్రత్యయే ధర్మద్వయమస్తి, ఆఖ్యాతత్వమ్, లిఙ్త్వఞ్చేతి తత్ర ఆఖ్యాతత్వం సర్వలకారసాధారణమ్ తదవచ్ఛేదేన లిఙ్ప్రత్యయః-పురుషప్రవృత్తి రూపామర్థభావనాం ప్రతిపాదయతి.

సాచ అర్థభావనా - కిమంశ కేనాంశ కథమంశరూపాఽంశత్రయవిశిష్టా. తథాహి - "యజేత" ఇత్యత్రప్రత్యయేన-భావయేదితి ప్రతీయతే. సుబన్తాభిహితానాం సర్వేషాం కారకాణాం లిఙన్తార్థక్రియాన్వయ నియమేసతి, లిఙన్తస్య ప్రాధాన్యాత్, తత్రాపిప్రకృత్యర్థాపేక్షయా ప్రత్యయార్థస్య ప్రాధాన్యాత్, ప్రథమం ప్రత్యయార్థభావనాయా ఉపస్థితిర్యుక్తా; తతఃకరోతి సమానార్థక భావయతేః-సకర్మకత్వాత్, "కింభావయేత్" ఇతి కర్మాకాఙ్క్షాయామ్, భిన్నపదోపాత్తోఽపి స్వర్గో భావ్యత్వేనాఽన్వేతి. కర్మత్వేనే త్యర్థః; సాధ్యత్వేనేతియావత్ నతుసమానపదోపాత్తోఽపి యాగో భావ్యత్వేనాఽన్వేతి దుఃఖాత్మకస్యయాగస్య ఈప్సితతమత్వరూపకర్మత్వా యోగ్యత్వాత్, స్వర్గస్యతు ఆనన్దాత్మకత్వేన ఈప్సితతమతయా, కర్మత్వేనాఽన్వయయోగ్యత్వాత్ తతశ్చ "స్వర్గంభావయేత్" ఇతి బోధోభవతి "తత్కేన" ఇతి కరణాకాఙ్క్షాయాం సమాన పదోపాత్తో యాగః కరణత్వేనాఽన్వేతి. యాగేన స్వర్గంకుర్యాదితి

తతః "కథంయాగేనస్వర్గంకుర్యాత్" ఇతి కథమ్భావాఽఽకాఙ్క్షాయామ్, అగ్న్యన్వాధానాఽవహననాదిజన్యదృష్టోపకారేణ, ప్రయాజాదిజనితాఽదృష్టోపకారేణసహితేన యాగేన స్వర్గంకుర్యాదితి, అగ్న్యన్వాధానప్రయాజాదికమ్ అఙ్గజాతమ్-ఇతి కర్తవ్యతయా అన్వేతి కథమ్భావాకాఙ్క్షాపూరకత్వమ్-ఇతి కర్తవ్యతాత్వమ్, యథా "ఓదనకామఃపచేత్" ఇత్యత్ర లిఙా భావనా ప్రతీయతే, "కింభావయేత్" ఇత్యా

ణమ్ సర్వేశ్వరన్ తానే విధిక్కైయాలే తదభిమతమెన్నుమత్తైయుమ్,

నను, ప్రవృత్తిమాత్రస్య "సర్వస్యచాహమ్" ఇతిన్యాయేనభగవదధీనత్వాత్, హేతుసాధ్యయోరవ్యావర్తకత్వమిత్యత్రాహ (సర్వేశ్వరన్ తానే) ఇతి. "సర్వేశ్వరన్" ఇతి-శఙ్కాబీజమ్; "తానే" ఇతి-పరిహారః. తథాచ, అద్వారకభగవత్ప్రేరణమ్- ఉన్నినీషారూపతదభిమతి

కాఙ్క్షాయామ్, ఓదనోభావ్యత్వేనాన్వేతి; కేనేత్యాకాఙ్క్షాయామ్, పాకేనేతిలభ్యతే; కథమిత్యాకాఙ్క్షాయామ్, తృణపూత్కారాదిసహితేనేతి. తతశ్చ "తృణపూత్కారాద్యుపకృతేన పాకేన తేజస్సంయోగేన ఓదనంభావయేత్" ఇతివాక్యార్థస్సమ్పద్యతే; తద్వత్, యజేరపి బోధ్యః.

"సఏవ లిఙ్ప్రత్యయో లిఙ్త్వావచ్ఛేదేన శబ్దభావనాం ప్రేరణాఖ్యామభిధత్తే" ఇతి మీమాంసాపరిభాషాఽనుసన్ధేయా. "శాస్త్రరుచిపరిగృహీతః - మూలమన్త్రః, ఆచార్యరుచిపరిగృహీతం - ద్వయమ్, శరణ్యరుచిపరిగృహీతశ్చరమశ్లోకః" ఇతి ధ్యేయమ్.

"సర్వస్యచాహమ్" ఇతి గీతాయాం పఞ్చదశాధ్యాయే, (౧) "సర్వస్యచాహం హృది సన్నివిష్టో మత్తస్స్మృతిర్జ్ఞానమపోహనఞ్చ । వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో వేదాన్తకృద్వేదవిదేవచాహమ్" ఇతి; అస్య గీతార్థసఙ్గ్రహాఖ్యవ్యాఖ్యా:- అహమ్- సర్వస్య-భూతజాతస్య, హృది-హృదయకమలే, సన్నివిష్టః - నియన్తృతయా సమ్యగవస్థితః; అతః, మత్తఏవ, సర్వస్యస్మృతిః - స్మరణమ్, జ్ఞానం - ప్రత్యక్షాదిరూపం వస్తుయాథాత్మ్యజ్ఞానమ్, అపోహనమ్ - ఊహాదిరూపం జ్ఞానఞ్చభవతి. అతః, సర్వైర్వేదైశ్చ అహమేవ వేద్యః - ముఖ్యతయా ప్రతిపాద్యః. అహమేవ, వేదాన్తకృత్- వేదప్రతిపాద్యకర్మఫలప్రదాతా; వేదవిచ్చ అహమేవేతి.

(హేతుసాధ్యయోరితి) అత్ర "విధిక్కైయాలే" ఇతి హేతునా తదభిమతత్వం సాధ్యత ఇతి బోధ్యమ్. (అవ్యావర్తకత్వమ్) వ్యావృత్త్యభావః. (శఙ్కా) అవ్యావర్తకత్వశఙ్కా. (పరిహారః). "తానితి" అద్వారకత్వబోధనేన, వ్యావృత్తిస్సిద్ధేతి పరిహార ఇతిభావః. (ఉన్నినీషా) "యమేభ్యో లోకేభ్య ఉన్నినీషతి" ఇత్యత్రోక్తా ఉన్నినీషా. (తదభిమతీతి) (హేతుః) లిఙ్గమ్, సూచకమితియావత్;

---

(౧) గీ-౧౫-౧౫.

వరణాజ్ఞమాన సాధనాఽన్తర పరిత్యాగత్తైయుమ్, వరణత్తిల్ సాధనత్వ బుద్ధి రాహిత్యత్తైయుమ్, శాబ్దమాక పూర్వార్ధత్తాలే ప్రతిపాదిక్కై-

హేతు రితినోక్తదోష ఇతిభావః. (ఎన్నుమత్తైయుమ్) ఇతి-వక్ష్యమాణ పరిత్యాగరాహిత్యాభ్యాం సముచ్చయః. తథాచ, "మన్త్రరహస్యే వర్తమాన నిర్దేశ రూపత్వాత్-నతత్ర అభిమతిప్రతిపత్తిరస్తి" ఇత్యర్థాన్తర బోధనేన, శ్లోకః-తద్వివరణమితిభావః,

అథ, "చరణౌ" ఇతి ద్వివచనార్థ భూతోపాయపూర్తిరూపోక్తార్థ విశదీకారమాహ, (వరణాజ్ఞమాన) ఇతి విశేషణేన. శ్లోకే ప్రత్యయేన అజ్ఞత్వరూపాఽర్థాన్తరబోధనం వ్యజ్యతే. ఏకశబ్దార్థమాహ (వరణత్తిల్) ఇతి. "ఏకేముఖ్యాన్యకేవలాః" ఇత్యుక్తం కైవల్యం తదర్థ ఇతిభావః. నను, మన్త్రరత్నస్యవర్తమాననిర్దేశరూపత్వేపి, అనువాదస్య పూర్వవాదసాపేక్షత్వాత్, వేదేచ వేదపురుషస్యైవ పురోవాదిత్వాత్, వరణస్య అపూర్వత్వేన విధ్యవశ్యమ్భావాచ్చ, తత్రాప్యభిమతి స్సిధ్యత్యేవ; ఏవమ్, ఉపాయపూర్తిస్వభావ పర్యాలోచనయా త్యాగాదికమపిసిద్ధ్యత్యేవేత్యత ఆహ, (శాబ్దమాకవితి). "కర్తృవ్యాపారసాధ్యత్వం విధ్యర్థ

(ఉక్తదోషః) అవ్యావర్తకత్వదోషః (పరిత్యాగరాహిత్యాభ్యామ్) సాధనాన్తర పరిత్యాగ ప్రపత్తి సాధనత్వ రాహిత్యాభ్యామ్ (వర్తమానేతి) "ప్రపద్యేత" ఇత్యనుక్త్వా "ప్రపద్యే" ఇతి వర్తమానాపదేశేత్యర్థః. (తద్వివరణమ్) ద్వయవివరణమ్.

(ఏకే ముఖ్యేతి). "ఏకే ముఖ్యాన్యకేవలాః" ఇతి నిఘణ్టుః; కేవల శబ్దస్య ఏవకారార్థ అర్థః. (తదర్థఇతి) ఏకశబ్దార్థ ఇత్యర్థః. అత్ర ఉపాస్యత్వేన ప్రియమాణ సాజాత్యరాహిత్య ప్రతిపాదకః - ఏకశబ్ద ఇతి బోధ్యమ్. (త్యాగాదికమితి) ఆదిశబ్దేన శోకనివృత్తి ర్గృహ్యతే.

(యద్యపీతి) "శ్రీభాష్యే ప్రతిపాదితమ్" ఇతిశేషః. తథా శ్రీభాష్యే ఫలాధికరణే, "లిఙాదయోపి దేవతారాధన భూతయాగాదేః ప్రకృత్యర్థస్య కర్తృవ్యాపార సాధ్యతాం వ్యుత్పత్తి సిద్ధాం శబ్దానుశాసనాఽనుమతామభిదధతి నాన్యద

ఇతియద్యపి। తథాప్యర్థాన్తరాఽబోధాత్ భాట్టరీతిరిహాశ్రితా॥ ద్విత్వాభి ధానం నియతం వ్యవచ్ఛేదధియాయతః। అనువాదోఽభిమత్యా తతో వివరణం ద్విధా " ఏతచ్చపూర్వమేవ ప్రపఞ్చితమ్.

లౌకికమితి ప్రాగేవోక్తమ్'' ఇతి (భాట్టరీతిరితి) లిఙః ప్రేరణారూపాఽభిమతి వాచ కత్వమతం భాట్టస్య తద్రీతిరిత్యర్థః (ద్విత్వాభిధానమితి)। యత్రద్విత్వాఽభిధానమ్ తత్ర ఇతరవ్యావృత్తి ధీః'' ఇతి నియతమితిభావః (వ్యవచ్ఛేదః) - వ్యావృత్తిః (అనువాదేతి) "యత్ర అనువాదః, తత్ర అభిమతిః'' ఇతి నియమోన "భుక్త్వా వ చాన్ద్రాయణంచరేత్" ఇత్యత్ర "భుక్త్వా స్థితశ్చేత్" ఇత్యనువాదః తత్రభోజనే అభిమతిర్నాస్తీతిబోధ్యమితిభావః (ఏతచ్చ) వివరణఞ్చ (పూర్వమేవ) "అథ చరణౌ" ఇత్యత్ర

"బ్రహ్మవిదాప్నోతి - సోఽశ్నుతే'' ఇతి జిజ్ఞాసాధికరణభాష్యే,—। "సో ఽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్, సహబ్రహ్మణా విపశ్చితా' ఇతి బ్రహ్మవేదనఫల మవ గమయ ద్వాక్యమ్, పరస్య విపశ్చితో బ్రహ్మణో గుణాన స్త్వయంబ్రవీతి, విపశ్చితా బ్రహ్మణా సహ సర్వాన్ కామాన్ సమశ్నుతే 'కామ్యన్తే' ఇతి - కామాః - కల్యాణగుణాః, బ్రహ్మణా సహ తద్గుణాన్ సర్వానశ్నుత ఇత్యర్థః'' ఇతి. తచ్ఛ్రుత ప్రకాశికా, — "(ఫలమవగమయ ద్వాక్యమితి) 'బ్రహ్మ విదాప్నోతి పరమ్' ఇతి బ్రాహ్మణే-బ్రహ్మ తద్వేదనం, ప్రాప్తిః, ప్రాప్యఞ్చేతి చతుష్టయముక్తమ్ ఏతద్వివరణం 'సత్యం జ్ఞానమ్' ఇత్యాది మన్త్రేణ క్రియత ఇతి, శ్రుతిరేవాహ - 'తదేషాభ్యుక్తా' ఇతి తదేవ - బ్రహ్మాభిముఖీకృత్య, ఋగేషా, అధ్యేతృభిరుక్తేత్యర్థః మన్త్రాణాం బ్రాహ్మణ వివరణ రూపత్వ దర్శనాత్, ఉపక్రమాధికరణ విషయవాక్యయోరివ ఆపాత విరోధ ప్రతీత్యభావాత్, మన్త్ర బ్రాహ్మణయోర్నిత్య నిర్దోషత్వాచ్చ మన్త్రాపేక్షయా బ్రాహ్మణ ప్రాబల్య వాదోఽనుపపన్నః స్ఫుటప్రతిపత్తి హేతుత్వ తద భావావేవ ప్రాబల్య దౌర్బల్య శబ్ద వివక్షితౌచేత్ నవిరోధః. 'సత్యంజ్ఞాన మన న్తం బ్రహ్మ' ఇతి - బ్రహ్మశబ్దో వివృతః 'యోవేదనిహితం గుహాయామ్' ఇతి - విచ్ఛబ్దః 'పరమేవ్యోమన్, సోఽశ్నుతే,ఇతి ప్రాప్తిః, 'సర్వాన్ కామాన్' ఇత్యాదినా

యాలుమ్, ఉత్తరవాక్యత్తిల్ శొల్లుకిఱ కైఙ్కర్యత్తుక్కు పూర్వ

అథ, ఉత్తరార్ధస్య-ఉక్తార్థవిశదీకారేణ ఉత్తరవాక్య వివరణత్వ మాహ (ఉత్తరవాక్యత్తిలిత్యాదినా). నను, (౧) "బ్రహ్మవిదాప్నోతి" "సోఽశ్నుతే" ఇత్యాదౌ ఉపాసనఫలతయైవ భగవదనుభవ రూప ప్రాప్తేః, వరణఫలతయా నోత్తరవాక్యే ప్రతిపాదనమస్తి; యేనతత్ర నమశ్శబ్దేన విరోధినివృత్తిపరేణ ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక నివృత్తేస్సామాన్యేనో క్తాయాః, సర్వపాప విమోచనత్వ రూపేణవిశేషోక్తిరూపస్య ఉత్తరార్ధస్య తద్వివరణత్వం స్యాదిత్యత్రాహ. (కైఙ్కర్యత్తుక్కు-పూర్వ భావియాన) ఇతి.

చతుర్థ్యర్థః - కైఙ్కర్యమ్. తచ్చ - పూర్వమేవోపపాదితమ్; తత్పూర్వభావిత్వఞ్చ ప్రాప్తిద్వారకం వివక్షితమ్. "భావాన్తరమ్-అభా

ప్రాప్యమితి. తత్రైవ; -కస్యేమేగుణాః; సహభావశ్చ బ్రహ్మణః - 'పుత్రేణ సహౌదనంభుఙ్క్తే' ఇత్యత్ర పుత్రస్యేవ కింభోక్తృతయా, కిమ్, 'క్షీరేణసహ ఓదనంభుఙ్క్తే' ఇత్యత్ర క్షీరస్యేవ భోగ్యతయేతి శఙ్కాఞ్చ పరిహరన్ వాక్యార్థమాహ - (బ్రహ్మణేతి). అస్య వాక్యస్య - ప్రాప్యవాచి * పరశబ్ద వివరణరూపత్వాత్, 'సర్వాన్ కామాన్ సహ బ్రహ్మణా' ఇతి భోగ్యవాచిపదేన అవ్యవహిత ప్రయోగస్వార స్యాచ్చ, సహశబ్దః - భోగ్యసాహిత్యపరః. సన్నిహితం బ్రహ్మైవ - గుణానామాశ్రయః. అతోఽనన్తగుణ విశిష్టం బ్రహ్మానుభవతీత్యర్థః" ఇతి.

(భగవదనుభవ రూపేతి) (ప్రాప్తేః) విగ్రహ విశిష్టప్రాప్తిః. నతులయ ఇత్యర్థః. (అస్తీతి) నాస్తీత్యన్వయః. అపితు ఉత్తరవాక్యే వరణఫలతయా కైఙ్కర్యస్య ప్రతిపాదనమస్తి. అత్ర చరమశ్లోకే ప్రాప్తి ప్రతిబన్ధక నివృత్తి రుక్తేతిభావః. (తద్వివరణత్వమ్) ద్వయ వివరణత్వమ్.

(తచ్చ) కైఙ్కర్యఞ్చ. (పూర్వమేవ) ద్వయప్రకరణ ఏవ. పూర్వోత్తరయోరేకవాక్యతయా శాబ్దబోధజనకత్వం ప్రకరణత్వమ్. (తత్పూర్వ భావిత్వఞ్చ)

---

(౧) తై-ఆ-౧.

భావియాన ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకల పాపవిమోచనత్తైయుమ్, ఉత్తరార్ధత్తాలే శాబ్దమాక ప్రతిపాదిక్కైయాలుమ్, ద్వయత్తుక్కు వివరణ

వః” ఇతిన్యాయేన, ప్రథమభావిన్యాః ప్రాప్తేరేవ తత్ప్రతిబన్ధకనివృత్తిరూపత్వమిత్యభిప్రేత్య (ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక) ఇత్యుక్తమ్. ప్రతిబన్ధకత్వం పాపవిశేషణమ్. స్వయమేవ స్వప్రతిబన్ధకాభావఇతి వ్యవధానాభావరూప సన్నికర్షాదౌ దృష్టమ్. తథాచ ప్రాప్యప్రతిబన్ధకద్వారా కైఙ్కర్య విరోధిభూత సర్వపాపనివృత్తేర్నమశ్శబ్దేన సామాన్యేనోక్తాయా విశేషరూపేణ వివరణం యుజ్యత ఇతిభావః. అర్థాన్తరబోధనమప్యస్తీతి వర్ణయతి (విమోచనత్తైయుమ్) ఇతి. “క్రియాపదాణ్ణిజన్తాచ్చ తత్రార్థాన్తర బోధనాత్। ఉపలక్షణమేతత్స్యాత్ స్ఫుటన్త్వత్రభవిష్యతి”. పూర్వవదార్థికసిద్ధిం వారయతి(శాబ్దమాక) ఇతి.

కైఙ్కర్య పూర్వభావిత్వాచ్చ. “ప్రతిబన్ధక నివృత్తేః” ఇతి శేషః. (తత్ప్రతిబన్ధకేతి) ప్రాప్తి ప్రతిబన్ధకేత్యర్థః. (స్వయమేవేత్యాది) స్వాఽభావః - స్వస్య ప్రతిబన్ధకః; ఘటాఽభావః. ఘటప్రతిబన్ధకః. ఘటాఽభావాఽభావః - ఘటరూపః, ఘటప్రతిబన్ధకాఽభావరూపశ్చ; తద్వత్, స్వాఽభావాఽభావః - స్వాత్మకః, స్వయమేవస్వప్రతిబన్ధకాఽభావరూపశ్చ. (సన్నికర్ష) సమ్బన్ధః. సన్నికర్షాభావః - వ్యవధానమ్. వ్యవధానేసతి సన్నికర్షోనాస్తి. అతస్సన్నికర్షః - వ్యవధానాఽభావరూపః. నైయాయికమతే;—ఘటేఘటత్వమ్, స్వవిరోధి పటత్వాభావరూపమ్. తమః - స్వవిరోధి తేజోభావరూపమ్. వేదాన్తిమతే-“సత్యం జ్ఞానమ్” ఇత్యత్ర-సత్యత్వం - స్వవిరోధ్య సత్యత్వ వ్యావృత్తిరూపమ్; జ్ఞానత్వమ్ - స్వవిరోధ్య జ్ఞానత్వ వ్యావృత్తిరూపమ్. తద్వదితిధ్యేయమ్. (క్రియాపదాత్) “మోక్షయిష్యామి” ఇతి క్రియాపదాత్. (అర్థాన్తరేతి) “ణిచ్చాలే నానుమ్వేణ్డా; నీయుమ్వేణ్డా; అవై తన్నడైయేపోక్కడిక్కిడాన్” ఇత్యత్ర ఉక్తార్థాన్తరేత్యర్థః. (పూర్వవత్) పూర్వార్థోక్తవత్

(ద్వయత్తుక్కు వివరణమాయితి) చరమశ్లోక ద్వయైకార్థగ్రన్థే తావత్, ద్వయ చరమశ్లోకయోర్విధి మన్త్రాత్మనా వివరణ వివరణిభావేనచ ద్వేధాసఙ్గతిరస్తీతి సతాం సమ్ప్రదాయః తత్రవిధిరూప శ్చరమశ్లోకః-వివరణమ్, బ్రహ్మవిద్యోపబృంహణసారత్వాత్, ద్వయాకాఙ్క్షితార్థ పూరకత్వాచ్చ

తథాహి,—ద్వయ పూర్వఖణ్డే "ప్రపద్యే" ఇత్యుక్తం ప్రపదనమ్ - "ప్రజాపతేస్త్వాం వేశ్మప్రపద్యే" "జనకసుతాకృపణాం దశాంప్రపన్నా" ఇత్యాదిష్వివ కింప్రాప్తిరూపమ్, ఉత - "శ్యామాచ్ఛబళం ప్రపద్యే, శబళాచ్ఛ్యామం ప్రపద్యే" ఇత్యాదిష్వివ ఉపాసనాత్మక జ్ఞానరూపమ్, అథవా తదతిరిక్తమితి సన్దేహాత్, భవతి విశేషాకాఙ్క్షా సా చ శ్లోకే "వ్రజ" ఇత్యనేన పూర్యతే

అథ "చరణౌ" ఇత్యత్ర ద్విత్వమ్-కిం గృహైకత్వాదివదుద్దేశ్య గతత్వాద వివక్షితమ్, ఉత "కపిఞ్జలానాలభేత" ఇత్యాదిష్వివ, ద్వితీయాయాస్సాధ్యత్వ ముఖేన కరణత్వరూపోపాదేయత్వోపపాదకతయా, చరణద్విత్వస్య ఉపాదేయ గతత్వాత్, తద్వివక్షితమ్ అథవా *పాశాధికరణ న్యాయేన ద్వివచనమనర్థక మితి సన్దేహాత్, భవతి విశేషాకాఙ్క్షా సాచ - శ్లోకే సర్వధర్మ పరిత్యాగైకశబ్దాభ్యాం పూర్యతే

అథ నారాయణచరణశబ్దే, * నిషాదస్థపతి న్యాయేన చరణశబ్దస్య అపర్యవసాన మాశ్రిత్య కర్మధారయ సమాసాత్, కింనారాయణ ప్రాధాన్య మభిప్రేతమ్ ఉత, చైత్ర కమ్బళాదిశబ్దేష్వివ నారాయణస్య ఉపసర్జనతయా చరణ ప్రాధాన్య మితిసంశయాత్, భవతి విశేషాకాఙ్క్షా సాచ-శ్లోకే "మామ్" ఇత్యనేన పూర్యతే

అథ, శరణశబ్దే కరణార్థక ల్యుట్ప్రత్యయస్య కిమైన్ద్ర్యాదిష్వివ ప్రత్యయ ప్రాబల్యాత్ సమభివ్యాహృత ప్రకృతిలక్షణయా ముఖ్యార్థపరత్వమ్ ఉత, "పశునాయజేత, గోమయైఃపచతి" ఇత్యాదిష్వివ, ప్రథమశ్రుత ప్రాబల్యేన చరణశబ్ద ప్రసిద్ధ్యనుసారేణ, పరమ్పరయోపయోగిత్వరూప గౌణార్థపరత్వ మితి సన్దేహాత్, భవతి, విశేషాకాఙ్క్షా సాచ-ఉత్తరార్ధేన పూర్యతే

అథ శరణశబ్దోక్తస్య మోక్షకరణస్య, "నహితత్కారణం లోకే వేదేవాకిఞ్చిదీదృశమ్। ఇతి కర్తవ్యతా సాధ్యే యస్యనానుగ్రహోఽర్థితా" ఇత్యుక్తరీత్యా, అఙ్గావశ్య

(ద్వయత్తుక్కు వివరణమాయ్) ఇతి తథాచ మూలమన్త్రార్థ జ్ఞానమూలకా ఽఽకాఙ్క్షావిషయస్య చరమశ్లోకార్థ జిజ్ఞాసామూల భూతోపస్థితివిషయ స్యచార్థస్య ప్రతిపాదనాత్, శిరవల్లీమన్త్రద్వయస్య గీతావచనస్య చరమశ్లోకస్యచాఽధ్యయన క్రమాభావేపి, "అర్థైక త్వాదేకంవాక్యం సాకాఙ్క్షఞ్చేద్విభాగేస్యాత్" ఇతిన్యాయేన అర్థాను

ష్యాభావాత్, తత్కిమఙ్గకమితి భవత్యాకాఙ్క్షా సాచ-"వ్రజ" ఇతి త్వాప్రశుత్యా పూర్యత ఇతి,—

అత్ర కేచి దస్మదాచార్యాఽభిజనాః స్థూణానిఖన నేన చోదయన్తి "న, శ్లోకః-ద్వయవివరణం, పదచ్ఛేదాది వివరణ లక్షణాభావాత్" ఇతి

అత్రయథామతి ప్రతి విధీయతే అత్ర, ఉక్తహేతుః-అనైకాన్తికః, పదచ్ఛేదాది పఞ్చకస్య వ్యుత్పాదక వ్యాఖ్యాన మాత్ర లక్షణత్వాత్ నైతదుప బృంహణాది వ్యాపకమ్ వ్యాపకలక్షణన్తు - ఉక్తార్థ విశదీకారవత్త్వేసతి అర్థాన్తర బోధకత్వమ్. యథా "పచతి" ఇతిశబ్దంప్రతి - "చైత్రస్తణ్డులం పచతి" ఇతివాక్యం వివరణమ్ తత్ర చైత్రపదేన ఉక్తార్థవిశదీకారః, తణ్డులపదేన ఉపయుక్తాఽర్థాన్తర బోధనమ్. ఏవమేవ ఉపబృంహణేషు సర్గాది ప్రతిపాదనాంశేషు ఉక్తార్థవిశదీకారః, వంశాను చరితాఽన్తర్గతోపాఖ్యాన విశేషేషు, జాబాలి నిరాకరణాదిషు చ ఉపయుక్తార్థా న్తరబోధనమ్ ఏవం 'సమ్యఙ్న్యాయకలాపేన' ఇత్యుక్త బ్రహ్మ మీమాంసాయా మపి, బ్రహ్మకారణత్వాది సిద్ధాన్తాంశేషు ఉక్తార్థ విశదీకారః, తదుపయుక్త న్యాయ నిబన్ధనాంశేషు పరపక్ష ప్రతిక్షేపేషుచ ఉపయుక్తార్థాన్తరబోధన మితివివేకః అతఏవోచ్యతే, - "ఇతిహాస పురాణాభ్యాం వేదార్థః ప్రకాశ్యతే। ఇతి కర్తవ్య తాభాగం మీమాంసా పూరయిష్యతి" ఇత్యాది "తదేవం వేదాన్త వివరణేష్వేషు పదచ్ఛేదాది పఞ్చకాభావసత్త్వాత్, హేతుర్వ్యభిచరితః' ఇతి శ్రీసూక్తిరత్రా ఽనుసన్ధేయా

(మూలమన్త్రార్థేతి) స్వరూపజ్ఞానానన్తరమ్, ఇతరోపాయోపేయ జ్ఞానా పేక్షా జాయత ఇతిభావః (అర్థైకత్వాదితి). "అర్థైకత్వాదేకం వాక్యం సాకాఙ్క్ష

స్థానరసికైః పూర్వాచార్యైరేకవాక్యసహ పఠనాత్, ద్వయస్యమధ్యమత్వమ్, శ్లోకస్యచరమత్వఞ్చోపపద్యత ఇతిభావః.

"మధ్యమరహస్యమాన" ఇత్యుక్తస్యద్వయరహస్యత్వస్య ద్వయప్రకరణోపోద్ఘాత ఏవోపపాదితత్వాత్. "చరమరహస్యమాన" ఇత్యు

ఞ్చేద్విభాగేస్యాత్" ఇతి పూర్వ మీమాంసాసూత్రమ్. విభాగే - పదవిశ్లేషేసతి, సాకాఙ్క్షఞ్చేత్, అర్థైకత్వాత్ - ఏక ప్రయోజనకత్వాత్, ఏకం వాక్యమిత్యర్థః.

(ప్రకరణేతి) పూర్వోత్తరయోరేకవాక్యతయా శాబ్దబోధజనకత్వమ్ - ప్రకరణత్వమ్. జైమినీయ న్యాయమాలావిస్తరే, తృతీయాధ్యాయే, తృతీయపాదే చతుర్థాధికరణమారచయతి. (౧) "నక్రత్వఙ్గమ్ ప్రయాజాది క్రత్వఙ్గంవా నచాఽఙ్గతా । ప్రక్రియాయాఅమానత్వాన్నైరాకాఙ్క్ష్యేణ వాక్యయోః ః ప్రయాజాదేః ఫలేచేచ్ఛా కథమ్భావేపి చక్రతోః। తేనప్రకరణం మానం తస్మాదఙ్గాఙ్గితా తయోః' సార్థపాదద్వయేన వినియోజకత్వేనోక్తాని శ్రుతిలిఙ్గవాక్యాని; తేభ్యోతిరిక్తం ప్రకరణనామకం కిఞ్చిత్ప్రమాణం నవేదే పశ్యామః. నహిపదతత్సామర్థ్యాశ్వయైరసంస్పృష్టః కశ్చిద్వేదభాగః కేనచిదామ్నాయతే. ఏక వాక్యతామాపన్నో వాక్యసమూహః - ప్రకరణమితిచేన్న. వాక్యయోస్సహోః పశ్చాదేక వాక్యతాయా అభావాత్. నహి 'దర్శ పూర్ణమాసాభ్యాం స్వర్గకామోయజేత,' 'సమిధోయజతి' ఇత్యనయోర్వాక్యయోః పరస్పరాఽఽకాఙ్క్షాస్తి. యేన వాక్యైక వాక్యతా కల్ప్యేత. తస్మాన్న ప్రయాజాది-దర్శ పూర్ణమాసాఙ్గమ్" ఇతి ప్రాప్తే బ్రూమః. ప్రయాజాదయః - ఫలహేతవః; పురుషప్రవృత్తి రూపత్వాత్; సేవాదివత్. దర్శపూర్ణమాసౌ - ఉపకరణై రుపకార్యౌ; కరణత్వాత్. ప్రదీపోపకృత చక్షుర్వత్. తథాసతి, కిం ప్రయాజాదేః ఫలమ్, కింవాదర్శ పూర్ణమాసయోః ఫలమిత్యాకాఙ్క్షాయామ్, సమ్పన్నం వాక్యైక వాక్యతారూపం ప్రకరణమ్; తేనచ ప్రయాజాదీనామఙ్గత్వం ప్రతీయత ఇత్యుక్త మత్రభావ్యమ్.

(ఉపోద్ఘాతేతి). సాహిత్యదర్పణ వ్యాఖ్యానే, "ప్రకృత సిద్ధ్యనుకూలచిన్తావిషయత్వమ్ - ఉపోద్ఘాతః" ఇతి-ఉపోద్ఘాతలక్షణముక్తమ్. (సా)రహస్యతా. గీతా

---

(౧) జైమినీయ న్యాయమాలా-3-3-౪.

మాయ్ పఞ్చమవేదసారభూత గీతోపనిష త్తాత్పర్యమాయ్, చరమ

క్తం, శ్లోకేచరమరహస్యత్వముపపాదయతి (పఞ్చమవేదేతి) "యద్యపి క్రమహేతూక్తానోపయుక్తా రహస్యతా। శ్లోకోపాదేయతార్థస్తాపోష్ఠాతేసా ప్రపఞ్చ్యతే। యద్యప్యాకర నిర్వ్యూఢంరహస్యత్వం సమాఖ్యయా। తత్తుసారతమం ప్రాహ సారసారతరోక్తితః। ద్వయోరహస్యతాతూక్తారహస్యవివరిత్వతః। రహస్యత్వంకైముతికమితిబోధాయ సూరిభిః। "భారతః పఞ్చమో వేదః" ఇత్యాదికమత్రాఽనుసన్ధేయమ్. మహాభారతస్యోపబృంహణత్వేపి ఉపబృంహణాన్తర వ్యావృత్తిసిద్ధం పఞ్చమవేదత్వోక్తిః ఏతచ్చ, శ్రీవచనభూషణ వ్యాఖ్యానోపోద్ఘాత ప్రమాణోపపత్తిసమ్ప్రదాయ ప్రదర్శనేవ సూరిభిః ప్రదర్శితమ్, తత్రాఽనుసన్ధేయమ్

యాం నవమాధ్యాయే, పూర్వత్ర-(౧) "ఇదన్తు తే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే। జ్ఞానంవిజ్ఞాన సహితం యజ్జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్" ఇత్యత్ర రహస్యత్వముక్తమ్ తత్రైవ, అష్టాదశాఽధ్యాయే, ఉత్తరత్ర-(౨) "సర్వగుహ్యతమం భూయశ్శృణు మే పరమంవచః। ఇష్టోసిమే దృఢ ఇతి తతో వక్ష్యామి తే హితమ్" ఇత్యత్ర ప్రపదనస్య రహస్యతమత్వముక్తమ్ (ఆకరమ్) గీతా భాష్యమ్ (నిర్వ్యూఢమ్) నిర్ణీతమ్ (తత్తు) రహస్యత్వన్తు (సారతమమితి) భారతం- సారః, గీతా-సారతరా. చరమశ్లోకః - సారతమ ఇతి ధ్యేయమ్ (ప్రాహేతి) వరవరమునిరితి శేషః (కైముతికమ్) కైముతిక న్యాయసిద్ధమ్ (సూరిభిః) రమ్యజామాతృ సూరిభిః (ఇత్యాదికమితి) ఆదిశబ్దేన - "సుమన్తుం జైమినిం వేలం శుకఞ్చైవ స్వమాత్మజమ్। ప్రభుర్వసష్ఠోవరదో వైశమ్పాయనమేవచ। వేదానధ్యాపయామాస మహాభారతపఞ్చమాన్" ఇత్యాది గృహ్యతే (ఏతచ్చ) పఞ్చమవేదత్వఞ్చ (సూరిభిః) వరవరమునిభిః. (ప్రదర్శితమితి) "పురాణత్తిఱ్కాట్టిల్ ఇతిహాసత్తుక్కు ప్రాబల్యమ్ - పరిగ్రహాతిశయమ్, మధ్యస్థతై, కర్తురాప్తతమత్వమ్, ఆకిఱ ఇవఱ్ఱాలే" ఇత్యాదివాక్యైరితి శేషః

---

(౧) గీ-౯-౧. (౨) గీ-౧౮-౬౪.

పఞ్చమవేదశబ్దేన భారతస్య ఉపబృంహణసారత్వముక్తమ్. సారశబ్దేనగీతాయాస్సారతరత్వముక్తమ్ పఞ్చమవేదసారత్వం లోకవిదితమిత్యాహ (సారభూతేతి). సారతరాస్సారతమా భవన్తి. నహిగీతావత్ ఉపబృంహణాన్తరస్య సార్వజనీనం పారాయణమస్తీతిభావః.

కథంగీతాయాస్సారత్వమిత్యత్రాహ (గీతోపనిషదితి). అత్రశ్రుతప్రకాశికోక్త ఉపనిషత్పదయోగార్థః, (౧) "ఉపనిషదముదారాముద్వమన్ పాణ్డవార్థమ్" ఇత్యాద్యభియుక్తవ్యవహారశ్చ అనుసన్ధేయః. (తాత్పర్యమాయ్) తాత్పర్యవిషయార్థప్రతిపాదకమాయ్. చరమశ్లోకార్థ ఏవగీతోపనిషదస్తాత్పర్యమ్, ఒరువనై ప్పిడిక్కనినైత్తు. తదర్థ

(గీతావదితి) "గీతాసుగీతా కర్తవ్యా కిమన్యైశ్శాస్త్రసఙ్గ్రహైః। యాస్స్వయం పద్మనాభస్య ముఖపద్మాద్వినిస్సృతా" "ఏకం శాస్త్రం దేవకీపుత్రగీతమేకోదేవోదేవకీపుత్ర ఏవ। ఏకోమన్త్రస్తస్య నామానియాని కర్మాప్యేకం తస్య దేవస్య సేవా" ఇత్యాదికమత్రాఽనుసన్ధేయమ్.

(శ్రుతేతి) శ్రుతప్రకాశికాయామ్, పారాశర్యేతి శ్లోకవ్యాఖ్యానే - "తర్హి, కథం బ్రహ్మణో విషయత్వమితి శఙ్కాయాం సద్వారకం బ్రహ్మవిషయత్వమిత్యాహ (ఉపనిషదితి). బ్రహ్మణ్యుపనిషణ్ణేతి-ఉపనిషత్ 'ఉపనిషత్త్వాద్వా-ఉపనిషత్' ఇతి హి వాక్యమ్, 'గహనే హ్యయం విద్యాసన్నివిష్టా' ఇతి - తద్విషయం ద్రమిడభాష్యమ్ 'గహనే-బ్రహ్మణి, ఉపనిషణ్ణా' ఇతి, భాష్యవిషయా వామనటీకా. అద్వారక భగవత్ప్రతిపాదకత్వమ్-ఉపనిషణ్ణత్వమ్" ఇత్యనుగృహీతమ్ (ఉపనిషత్పదయోగార్థేతి) "ఉపనిషణ్ణా - పరబ్రహ్మణి నిషణ్ణా" ఇతియోగార్థ ఇత్యర్థః. (ఉపనిషదముదారామితి) సఙ్కల్పసూర్యోదయే, గీతాతాత్పర్యచన్ద్రికాయామ్, "అనుచిత పదవీభిశ్చిన్తయిత్వాప్రయాతాన్ నలమలమతిమాత్రైరత్రచిత్తేవిషాదైః। ఉపనిషదముదారాముద్వమన్ పాణ్డవార్థం శరణముపగతాన్నస్త్రాయతే శార్ఙ్గధన్వా" ఇతి. ఉద్వమన్ - ప్రకాశయన్. (నినైత్తు ఇతి) "ఊరైవశైప్పారైప్పోలే"

(౧) సఙ్కల్పసూర్యోదయే.

రహస్యమాయిరున్దుళ్ళ చరమశ్లోకత్తినుడైయ అర్థత్తై సంశయవిపర్యయ
మఱ వరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

వివరణార్థం శేషోన్యోగ్రన్థవిస్తర ఇతిభావః వివరణ ప్రయోజనమాహ
(సంశయవిపర్యయమఱ) ఇతి. "అజ్ఞాన సంశయవిపర్యయ నివృత్త్యర్థం
వ్యాఖ్యానమ్" ఇతిశ్రుతప్రకాశికా సూక్తిరత్రాఽభిప్రేతా. ఇదఞ్చ-
అజ్ఞానో పలక్షణమ్, ప్రయోజనాధిక్యాత్, సంశయవిపర్యయోపా
పాదనమ్, సంశయవిపర్యయప్రకారశ్చ తత్రస్ఫుటీభవిష్యతి.

(అరుళిచ్చెయ్కిఱార్) తృతీయప్రకరణేనేత్యభిప్రాయః, ఇత్థమేన చరమ
శ్లోకాధికారే వేదాన్తాచార్యైరనుగృహీతాసఙ్గతిః; "ఇప్పు పూర్వార్థ
త్తాలే ఓరధికారివిశేషత్తుక్కు ద్వయత్తిల్ పూర్వఖణ్డత్తిలే అనుసన్ధేయ
మాయ్, సర్వధర్మస్తుక్కుముళ్ళ ప్రభావత్తైయుమ్ అవఱ్ఱుక్కిల్లాతసా
సాధారణ ప్రభావత్తైయు ముడైత్తాన స్వీకృత్కర్తృత్వాయ విశేషత్తై
అధికారినైరపేక్ష్యాది వివరణ పూర్వకమాక విధిత్తు, ఉత్తరార్థత్తాలే
ద్వయత్తిల్ ఉత్తరఖణ్డత్తిల్ ఫలత్తై నమశ్శబ్దసంక్షిప్తాఽనిష్టనివృత్తివివ
రణముఖత్తాలే అరుళిచ్చెయ్తాన్" ఇతి ద్వయచరమశ్లోకయోర్వివరణ
వివరణిభావనిష్కర్షః.

ఇతి చరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్
ద్వయచరమశ్లోకయో ర్వివరణవివరణిభావ నిష్కర్షకః
ప్రథమవాదః.

ఇతి శేషః, (తదర్థ వివరణేతి) చరమశ్లోక వివరణేత్యర్థః. (ఇదఞ్చ) సంశయేత్యాది
పదఞ్చ.

ఇతి ప్రథమవాద కఠినపదదీపికా.

ఇతిన్ అర్థమ్ కేట్కైక్కాకవిత్తే, ఎమ్బెరుమానార్ పతినెట్టుప్పర్యాయమ్ తిరుక్కోట్టియూర్ నమ్బిపక్కల్ ఎழுన్దరుళిన్ఱు.

అథసఙ్గతివాక్యోక్త ప్రయోజనసమర్థనమ్,
చతుర్భిస్సూక్తిముఖతో వాక్యషట్కేనతన్యతే ॥

(ఇతిన్ అర్థమిత్యాది). "శ్రీభాష్యకారానువృత్తిశ్శ్రీగోష్ఠిప్రణివారణమ్ । పూర్వాచార్యోల్లఙ్ఘి కారుణ్యం సౌకర్యఞ్చేతి హేతవః ॥ సంశయాదేరయోగశ్చ పూర్వాచారవిరుద్ధతా । ఉపాదేయతమత్వఞ్చ శ్లోకే షోఢా ప్రదర్శ్యతే । చతుర్విధస్సమ్ప్రదాయో ద్వివిధోవక్తురాదరః" సంశయాదినివృత్త్యర్థమిదం చరమశ్లోకవివరణ మిత్యుక్తమ్, తత్రతావద్వ్యుత్పన్నం ప్రతిశ్లోకస్యార్థబోధకత్వాత్, సంశయాద్యయోగ ఇతి శఙ్కాం శిష్యాచార్యసమ్ప్రదాయ ప్రదర్శనేనద్వేధా పరిహరతి (ఇతినిత్యాదివాక్యద్వయేన). (ఇతిన్) చరమశ్లోకస్తిన్. "ఇత్తే" ఇతిప్రసిద్ధిహేతుశ్చద్యోత్యతే, హిశబ్దవత్. అత్ర, "ఆపాతతః ప్రతీతిస్స్యాద్వ్యుత్పన్నస్యోత్తయద్యపి। పరీక్షకప్రమానైవ భాష్యకారానువర్తనాత్" ఇత్యభిప్రాయః

(ప్రయోజనేతి) అజ్ఞానసంశయ విపర్యయ నివృత్తి రూపప్రయోజనే త్యర్థః. (చతుర్భిః) శ్రీభాష్యకారానువర్తనాదిభిః. (వాక్యషట్కేనేతి) "ఇతిన్ అర్థమ్ కేట్కైక్కాకవిత్తే, నమ్బితామిఱుమితి. నిష్కృష్టసత్వనిష్ఠనాయితి, సంసారకళితే, అప్పడి ఉపదేశిత్తు ఇతి, మున్బుళ్ళ ప్రబన్ధఙ్గళ్" ఇతి వాక్యషట్కేనేత్యర్థః (సంశయాదేరితి) "అర్థస్య" ఇతిశేషః (అయోగః) నివృత్తిః "సంశయ విపర్యయమఱ" ఇతి- సంశయాదేరయోగః (షోఢా, షట్ప్రకారేణ (వాక్యేతి) "ఇతిసర్థమ్" ఇత్యారభ్య, "వెళియిట్టరుళినార్ ఎమ్బెరుమానార్" ఇతి పర్యన్తం వాక్యచతుష్టయే చతుర్విధసమ్ప్రదాయ ఉక్త ఇతిధ్యేయమ్ (ఆదర ఇతి) "అప్పడి ఉపదేశిత్తు" ఇత్యారభ్య "అరుళిచ్చెయ్‌తతు ఇప్ప్రబన్ధత్తిలే యిఱే" ఇతిపర్యన్తవాక్య ద్వయే ద్వివిధో వక్తురాదరః ఉక్త ఇతిధ్యేయమ్. (ప్రమా) శ్లోకార్థ యథావస్థితజ్ఞానమ్. (సముచ్చయఞ్చ ద్యోతయతీతి) వాక్యమితిశేషః.

నమ్బితామమ్ ఇతినర్థ త్తినుడై య గౌరవత్తైయుమ్, ఇతుక్కు-
అధికారిఇల్లామైయైయుమ్ పార్ త్తిఱే ఇవరుడై య ఆ స్తిక్యాఽఽదర

అథ "శ్రీభాష్యకారై రభినివేశాతిశయాత్ అష్టాదశకృత్వోగమ
నేపి, పరమకారుణికై శ్రీగోష్ఠీపూర్ణమిశ్రైః కిమితితన్నవిచారితమ్"
ఇతి శఙ్కాంపరిహరన్, పూర్వాచారవిరోధము త్తరత్ర పరిహ స్త
ముద్ఘాటయన్, సంశయాదిసమ్భవం ద్రఢయతి (నమ్బితామమిత్యా
దినా). "నమ్బి, తామ్" ఇతిపదద్వయేన అన్వర్థనామధేయ శాలితయా
పరమకారుణిక ఇతిశఙ్కా-బీజంవ్యజ్యతే. "తామమ్" ఇత్యపిశబ్దేన,
"పలకాలిత్యాదేః, అరుమైప్పడు త్తి" ఇత్య స్వయోగ్యతామ్. "ఎమ్పె
రుమానరుళిచ్చెయ్ఞు" "అరుళిచ్చెయ్తరుళిచ్ఞు" ఇతి పూర్వోత్తరవాక్యార్థ
యోస్సముచ్చయశ్చద్యోతయతి.

(ఇతినర్థ త్తినుడై య) ఇతి. అత్ర, "ఆవృణోతి వివృణోతి
వీక్షతే"ఇతిన్యాయోద్రష్టవ్యః. (ఇతుక్కి త్యాది) ఏతచ్ఛషోఢావివరిష్యతి.
అత్ర, సర్వేషాంపురుషాణామ్ అనాదివాసనయా స్వప్రవృత్తిప్రయోజన
పరత్వాదతిభావః. తేషామత్య న్త పరీక్షణాఽసామర్థ్యేన ఆపాతప్రతీతి
ప్రావణ్యాదితిచ భావః. (ఇఱే) ఇతిపూర్వవత్. (ఇవరుడై య) ఎమ్పెరు
మానారుడై య. (ఆ స్తిక్యేతి) శాస్త్రోక్తమతమతిమాన్ - ఆ స్తికః.
ఆ స్తిక్యేసత్యపి ఆపాత ప్రతీతిత్తృ ప్తింవినా అనాదిసిద్ధస్వయత్న స్వసల
వాసనయా, శ్లోకార్థ నిష్ఠాయామరుచిఞ్చవినా తదర్థాఽత్య న్తబుభు
త్సా-ఆదరః. పరమాత్మనో నిర్హేతుకోపాయత్వాదిరూపాఽర్థగౌరవ
మాలోచ్య, తద స్తీతిమతిః పరీక్షితా. ఉ క్తరీత్యా అధికారిదౌర్లభ్య

(ఆవృణోతీతి) - అత్ర- "తుఙ్గపీన కఠిన స్తనా న్తరే కా న్త ద త్తమబలా నఖ
క్షతమ్। ఆవృణోతి వివృణోతి వీక్షతేకృచ్ఛ్రలబ్ధమివ నిర్ధనోధనమ్" ఇతిశ్లోకో
ఽనుసన్ధేయః. (షోఢావివరిష్యతీతి) "నిష్కృష్ట సత్వనిష్ఠనాయ్" ఇత్యాదినా,

పరీక్షార్థమాకప్పలకాల్ నడన్దుతువళప్పణ్ణి, శూఴ్రవుకొణ్డు మాసోప వాసమ్కొణ్డు అరుమైప్పడుత్తి అరుళిచ్చెయ్తరుళినాన్.

మాలోచ్య ఆదరః పరీక్షిత ఇతిభావః. ఉపకోసలవిద్యా ప్రజాపతి విద్యా కరవల్లీప్రభృతి ప్రసిద్ధాన్ "పరీక్ష్యవివిధోపాయైః" ఇత్యుక్తాన్ నివర్తనోపాయానాహ (పలకాలిత్యాది). (నడన్దు) ఇత్యస్య (తువళ) ఇత్యనేనాఽన్వయః "ప్రస్థానాని మ్లానిశ్చ శపథస్సముపోషణమ్। శుశ్రూషాదిక్లేశనఞ్చ ప్రకృతే హేతుపఞ్చకమ్". మ్లానిః-అత్ర బహు కృత్వో గమనేఽపి, స్వాత్యన్తాఽభిలషిత శ్లోకార్థోపదేశవ్యతిరేకశఙ్కాఽతి రేకజనితం దేహకార్శ్యమ్.

(శూఴ్రవుకొణ్డిత్యాది) ఏతత్ప్రకారః శ్రీమద్గురుపరమ్పరా ప్రభావేవ్యక్తః. (మాసోపవాసఙ్గొణ్డు) "సహవ్యాధినాఅనశితుందద్ధే" ఇతివత్. (అరుమైప్పడుత్తి) గోబలీవర్దన్యాయేన శుశ్రూషాదికం వివక్షితమ్. (అరుళిచ్చెయ్తరుళినాన్) "శ్రితపాకంపచతి" ఇతివత్. ఏవం శిష్యాచార్యాభ్యాం శిష్యశిక్షార్థం సంశయాద్యధీనజిజ్ఞాసాప్రకాశన పరీక్షణాభ్యాం సంశయాదిసమ్భవేన, "సంశయవిపర్యయమఱ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్" ఇత్యన్వయః.

అథపూర్వవాక్యోక్తాఽధికారిదౌర్లభ్యం ప్రపఞ్చయన్, పూర్వాచారవిరోధ శఙ్కాఞ్చవ్యఞ్జయన్, "తర్హిపూర్వాచార్యైః కిమితిచరమ

"ఆస్తికాగ్రేసరనాయ" ఇత్యన్తేన షట్ప్రకారేణ వివరిష్యతీ త్యర్థః. (అతిరేకః) అతిశయః

"శూఴ్రవు"-శపథః. (వ్యాధినా) మనోవ్యాధినా. (అనశితుమ్) ఉపవసితుమ్. (గోబలీవర్దేతి)" "గావ ఆనీయన్తామ్, బలీవర్దాస్తిష్ఠన్తు" ఇత్యత్ర బలీవర్దానయన స్యాపి గవానయనాన్తర్భావేఽపి, బలీవర్దశబ్దసాహిత్యాత్ తద్వ్యతిరిక్త గోవాచకత్వం గోశబ్దస్య అఙ్గీకృతమ్. సఏవగోబలీవర్దన్యాయః. తస్మాదిత్యర్థః.

(పూర్వేతి) పూర్వాచారస్య - మన్త్రార్థ గోపనస్య, విరోధః - తత్ప్రకాశన

నిష్కృష్టసత్త్వనిష్ఠనాయ్, పరమాత్మనిరక్తనాయ్, అపరమాత్మని వైరాగ్యముడైయనాయ్, ప్రమాణపరతన్త్రనాయ్, భగవద్వ్యభ

శ్లోకార్థో ననిబద్ధః'' ఇతి శఙ్కాం పరిహరతి (నిష్కృష్టేత్యాదివాక్యేన). (౧) ''జాయమానం హి పురుషమ్'' ఇత్యుక్తరీత్యా నిర్హేతుక కటాక్షలబ్ధం మోక్షార్థచిన్తా హేతుభూతం లోకవిలక్షణం సత్త్వమ్ - నిష్కృష్టసత్త్వమ్. ''తత్రనిష్ఠా-నిశ్చలస్థితిర్యస్య సః'' ఇత్యర్థః. (౨) ''పరమాత్మని యో రక్తః'' ఇతి వచనమ్- పరమాత్మనీత్యాదినా స్మారితమ్. అత్ర అపురుషార్థమోక్షార్థి ప్రతిక్షేపార్థమాదిమమ్; అత్ర ఆర్త్తాది నివృత్త్యర్థం ద్వితీయఞ్చ విశేషణమ్. ప్రమాణసారస్యావగతశైత్ర్యరసికత్వమ్ - ప్రమాణేత్యాద్యర్థః.

ప్రమాణపారతన్త్ర్యనిష్ఠామాహ (భగవదిత్యాదినా). భగవచ్ఛబ్దేన వక్ష్యమాణ విస్రమ్భాతిశయే హేతుర్వ్యజ్యతే. ''దేవకీజఠరే వాస

మిత్యర్థః. (జాయమానం హీతి) ''యం పశ్యేన్మధుసూదనః సాత్త్వికస్సతు విజ్ఞేయస్స వై మోక్షార్థ చిన్తకః'' ఇతి శ్లోకశేషః. (పరమాత్మనీతి). ''విరక్తోఽపరమాత్మని సర్వేషణా వినిర్ముక్తస్స భైక్షం భోక్తుమర్హతి'' ఇతి బృహస్పతి వచనశేషః. (అపురుషార్థమోక్షేతి) ''నైయాయికానాం పాషాణకల్పో మోక్షః, అద్వైతినాం వాక్యజన్యజ్ఞానాత్ బ్రహ్మాఽద్వైతజ్ఞానం మోక్షః'' ఇత్యాదిరోభ్యః. (ఆదిమమ్) నిష్కృష్టసత్త్వనిష్ఠనా యిత్యాదిమమ్. (ఆర్త్తాదీతి) ఆర్త్తజిజ్ఞాస్వర్థార్థి వ్యావృత్త్యర్థమిత్యర్థః. (ద్వితీయఞ్చేతి) పరమాత్మని రక్తనాయితి ద్వితీయమ్; చకారాత్, ''అపరమాత్మని వైరాగ్యముడైయనాయ్'' ఇతి తృతీయం విశేషణమిత్యర్థః.

(విస్రమ్భః) విశ్వాసః. (హేతురితి) భగవదిత్యత్ర - కల్యాణగుణాకరత్వం హేయ ప్రత్యనీకత్వఞ్చ వివక్షితమ్; తద్రూపహేతు రిత్యర్థః. (దేవకీతి) అత్ర, (3) ''తేవకి తన్వయిఱ్ఱిల్, అత్తత్తిన్ పత్తానాళ్ తోన్ఱియ వచ్చుతన్'' ఇతి,

---

(౧) భారమోక్షధర్మే. (౨) బార్హస్పత్యే (3) పెరి-తి-3-౬.

ష్స్వోదరే విశ్వదర్శనమ్। సాన్దీపనిసుతానీతిశ్శిలా స్త్రీత్వాదికం తథా।
కరణాదిప్రదానస్య యౌగపద్యేప్యనుగ్రహః। సదూర్వకోసలారోహ
ఇత్యాది ర్వైభవోవిభోః".

---

(౧) "పన్నిరుతిజ్గళ్ వయిఱ్ఱిల్ కొణ్డు వప్పాళ్గినాల్" ఇత్యాది గాథాఽభిప్రేతా. (స్వోదరేఇతి) (౨)"వైయమేழுమ్ కణ్డాళ్ పిళ్ళైవాయుళే"ఇత్యభిప్రేతమ్. (ఆనీతిః) ఆనయనమ్. "శ్రీకృష్ణః మృతస్వగురుసుతానయనమకరోత్"ఇతి భాగవతకథా అనుసన్ధేయా. అత్ర (౩) "ఓతువాయ్మైయు మువనియప్పిఱప్పు మునక్కు మున్ తన్దవన్దణనొరువన్ కాతలెన్మకన్ పుకలిడమ్ కాణేన్ కణ్డు నీ తరువాయెనక్కెన్ఱు, కోతిల్ వాయ్మైయినానునై వేణ్డియ కుఱైముడిత్తవన్ శిఱువనై క్కొడుత్తాయ్" ఇతి గాథా అభిప్రేతా. "శిలాస్త్రీత్వాదికమ్" ఇతిపాఠః. అత్రశిలా అహల్యాఽభవదితికథా అనుసన్ధేయా; తదోక్తమ్-అధ్యాత్మ రామాయణే-బాలకాణ్డే, పఞ్చమసర్గే (౪) "దృష్ట్వాహల్యాం వేపమానాం ప్రాఞ్జలింగౌతమోఽబ్రవీత్। దుష్టే త్వంతిష్ఠ దుర్వృత్తే శిలాయామాశ్రమేమమ" ఇతి. తత్రైవ;- "ఇత్యుక్త్వా రాఘవం హస్తే గృహీత్వా మునిపుఙ్గవః। దర్శయామాస చాఽహల్యాముగ్రేణ తపసాన్వితామ్। రామశ్శిలాంపదాస్పృష్ట్వా తాఞ్చాఽపశ్యత్తపోధనామ్। ననామ రాఘవోఽహల్యాం రామోఽహమితి చాబ్రవీత్." "శిలాస్త్ర త్వాదికమ్" ఇతిపాఠే - శిలాస్త్రత్వమ్ - గోవర్ధనాస్త్రత్వమ్. "వర్షధారాపతనే తన్నివారాసార్థం శ్రీకృష్ణః గోవర్ధన పర్వతో ద్ధారణమకరోత్" ఇతి భాగవతకథా ఽనుసన్ధేయా. (౫) "కల్లెడుత్తు క్కల్ మారి కాత్తాయ్" ఇత్యభిప్రేతమ్. ఆదిశబ్దేన తృణాస్త్రత్వాది వివక్షితమ్. (కరణేతి) చక్షురాదికరణేత్యర్థః. (యౌగపద్యే) సృష్టికాల యౌగపద్యే. అత్ర (౬) "ము న్నీర్ ఞాలమ్పడైత్త వెమ్ముకిల్ వణ్ణనే" ఇత్యాదిక మభిప్రేతమ్. (సదూర్వేతి). అత్ర, (౭)"సదూర్వ మభజన్త హిజన్త వస్త్వమ్" (౮) "పుల్లెఱుమ్బాతి యొన్ఱిన్ఱియే

---

(౧) పెరి-తి-౩-౨-౮. (౨) పెరి-తి-౧-౨-౬. (౩) తి-మొ-౫-౮-౭.
(౪) అధ్యా-బా-బా-౫. (౫) తిరునె-౧౩. (౬) తి-వాయ్-౩-౨-౧.
(౭) వర-స్త-౬౯. (౮) తి-వా-య్-౭-౫-౧.

వమ్ శ్రుతమానాల్ ఇతు ఉపపన్నుమెన్నుమ్బడియాన విస్రమ్భబాహు

(శ్రుతమానాల్) (౧) "కాక్కై-వాయిలుమ్" ఇత్యాదిరీత్యా యతః కుతశ్చిచ్ఛ్రవణమాత్రం విస్రమ్భబాహుళ్యనిమిత్తమితి భావః. "శ్రుతమానాల్" ఇత్యుత్తరత్రాఽన్వేతి. (౨) "వక్తా శ్రోతాచ దుర్లభః" ఇతిభావః. అనుపపత్తి ప్రతిసన్ధానాఽభావమాత్రంవినా శ్రుతస్య ఉపపత్త్యుపన్యాసో విస్రమ్భాతిశయ సూచక ఇతిభావః.

(విస్రమ్భేతి) (౩) "మన్త్రే తీర్థే ద్విజే దైవే-విశ్వాసఃఫలదాయకః." అత్ర, (౪) "సారాఽసారవివేకజ్ఞా గరీయాంసో విమత్సరాః। ప్రమాణతన్త్రాస్సన్తీతి కృతో వేదార్థసఙ్గ్రహః" ఇతి శ్రీమద్వేదార్థసఙ్గ్రహ చరమశ్లోకో ఽనుసన్ధేయః. అత్ర ఆద్యేనవిశేషణేన-"సారాఽసార వివేక

నఞ్జాలుకు-యిత్తనన్ నాన్మకనార్ పెఱ్ఱ నాట్టుళే"? (౫) "అన్య శరాశరజ్ఞశై వైకున్ఠత్తేఱ్ఱి" శ్రీపాద్మపురాణే - మాఘమాహాత్మ్యే, వింశేఽధ్యాయే-(౬) "స్థాపయంశ్చతురో వర్ణాన్ స్వేస్వేవర్త్మని రాఘవః। ఏకాదశ సహస్రాణాం వర్షాణాం పాలయన్ ప్రజాః। రాజవంశాన్ శతగుణాన్ స్థాపయిత్వా దివంగతః। తీర్థపాషాణకాష్ఠేభ్యో ఋతేషు షట్-భ్య ఏవచ। అన్యాన్ సర్వాన్ జీవయుక్తాన్ సరయ్వాం త్యక్తవర్త్మణః। స్వర్గేలోకే స్థాపయిత్వా స్వంధామ ప్రాపసోఽచ్యుతః" ఇత్యాద్యభిప్రేతమ్.

(కాక్కై-వాయిలుమితి) (౧) "కట్టురైకొళ్వర్ కారణా! కరుళకొ-డియానే!" ఇతిశేషః. (వక్తా శ్రోతేతి) శ్రీరామాయణే ఆరణ్యకాణ్డే - రావణం ప్రతి మారీచః; - (౨) "సులభాః పురుషారాజన్ సతతం ప్రియవాదినః' అప్రియస్యతు పథ్యస్యవక్తా శ్రోతాచదుర్లభః" ఇతి. "అప్రియస్యవక్తా, పథ్యస్య శ్రోతాచదుర్లభః" ఇత్యన్వయః. "ఆనాల్" ఇత్యుక్తత్వేన, "వక్తా శ్రోతాచదుర్లభః" ఇతి - దౌర్లభ్యం ద్యోత్యతే ఇతిభావః.

(చరమశ్లోకః). అన్త్యశ్లోకః. (ఆద్యేన విశేషణేన) నిష్కృష్ట సత్త్వేతి

(౧) పెరి-తి-౫-౧-౧. (౨) రా-ఆ-౩౭-౨. (౩)
(౪) వేదార్థసఙ్గ్రహే. (౫) పెరు-తి-౧౦-౧౦. (౬) పాద్మే-౨౦-

ళ్యముడైయనాయ్, ఆస్తికాఽగ్రేసరనాయ్, ఇరుప్పానొరువనుణ్డాకిల్,

జ్ఞాః” ఇతిఫలితమ్; (౧) “సత్త్వాత్సఞ్జాయతేజ్ఞానమ్” ఇత్యుక్తేః. ద్వితీయేన-“గరీయాంసః” ఇత్యుక్తిముక్తమ్; (౨)“సచ పూజ్యో యథాహ్యహమ్” ఇత్యుక్తేః. తృతీయేన-“ విమత్సరాః ” ఇతి ఫలితమ్. చతుర్థపఞ్చమాభ్యామ్-ప్రమాణతన్త్రాఇత్యుక్తే ఫలితే ఇత్యనుసన్ధేయమ్.

వేదాన్తశ్రవణాఽధికారాదపి అధికమధికారమాహ (ఆస్తికేతి). “స్వప్రవర్తిత సకలశాస్త్రమర్యాదోల్లఙ్ఘనేన నిరఙ్కుశ స్వతన్త్రోభగవాన్నిర్హేతుక కటాక్షేణ కేవల స్వార్థతయా కఞ్చిదఙ్గీకరోతి” ఇత్యుక్తే తత్రదృఢాధ్యవసాయవాన్-ఆస్తికాఽగ్రేసరః. (ఒరువనుణ్డాకిల్) (3) “కశ్చిన్మాంవేత్తితత్త్వతః” (౪)“సుదుర్లభః” (౫)“ఉళ్ళిరేల్” ఇత్యాదిక మన్త్రాఽనుసన్ధేయమ్.

విశేషణేన. (ద్వితీయేన) పరమాత్మనీతి విశేషణేన. (తృతీయేన) అపరమాత్మ నీతి విశేషణేన. (విమత్సరా ఇతీతి) మత్సరస్య విషయప్రావణ్య జన్యత్వాదితిభావః. (చతుర్థేతి, ప్రమాణపరేతి విశేషణే నేత్యర్థః. (పఞ్చమేతి) భగవద్వైభవమ్ ప్రమాణా లిత్యాది విశేషణే నేత్యర్థః.

(కశ్చిదితి) గీతాయాం సప్తమాధ్యాయే; — “మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే। యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్మాంవేత్తి తత్త్వతః” ఇతి. అస్య గీతార్థ సఙ్గ్రహవ్యాఖ్యా;—“మనుష్యాణామ్-అధికారిణామ్, సహస్రేషుమధ్యే కశ్చిదేవ, సిద్ధయే-ఫలసిద్ధిపర్యన్తమ్, యతతే-యత్నంకరోతి; యతతామ్-తథాయత్నం కుర్వతామపి, సహస్రేషుమధ్యే కశ్చిదేవ, వేత్తి-జానాతి; సిద్ధానామ్-మద్విషయజ్ఞానవతామ్, సహస్రేషు, కశ్చిదేవమామ్, తత్త్వతః-యాదావత్ వేత్తిఇతి.” (సుదుర్లభఇతి) గీతాయాం తత్రైవ;-“బహూనాం జన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవ స్సర్వమితి సమహాత్మా సుదుర్లభః” ఇతి. అస్యగీతార్థ సఙ్గ్రహవ్యాఖ్యా;— “బహూనామ్-భూయసామ్, జన్మనామ్-పుణ్యజన్మనామ్, అన్తే-అవసానే, జ్ఞాన

(౧) గీ-౧౪-౧౭. (౨) (3) గీ-౭-3.
(౪) గీ-౭-౧౯. (౫) తిరుప్పల్లా-3.

అవన్ ఇశ్లోకార్థ శ్రవణాఽనుష్ఠానత్తుక్కు అధికారి

ఆకైయాల్ అధికారి దౌర్లభ్యత్తాలుమ్, అర్థగౌరవత్తాలుమ్, ఇత్తై వెళియిడాతే మఱైత్తుక్కొణ్డుపోన్దార్కళ్ - ఎమ్పెరుమానారుక్కు

(ఇశ్లోకార్థశ్రవణానుష్ఠానత్తుక్కు) "శ్రవణఞ్చ అనుష్ఠానఞ్చ" ఇతి సమాహారైకవద్భావః, శరణవరణశోకనివృత్త్యో రనుష్ఠానస్యేత్యర్థః అత్ర అనుష్ఠానంయథాయోగ్యంద్రష్టవ్యమ్ అత్ర, "ఆద్యవిశేషణపఞ్చకంశ్రవణాధికారః, చరమమ్-అనుష్ఠానాధికారః" ఇత్యవధేయమ్ "అధికారి, ఆకైయాల్" ఇతి (అధికారి దౌర్లభ్యత్తాలుమ్) ఇత్యత్రహేతుః అనన్తర హేతుద్వయమ్ "పోన్దార్కళ్" ఇత్యత్ర (వెళియిడాతే మఱైత్తుక్కొణ్డు) మఱైత్తు వెళియిడాతే మఱైత్తుక్కొణ్డు, అతోన పునః

వాన్ - మచ్ఛేషత్త్వైకరూపజ్ఞాన సమ్పన్నో భూత్వా, సర్వమ్ - ప్రాప్యం ప్రాపకం అన్యచ్చమనీషితం సర్వమపి, వాసుదేవ ఏవేతి మాంప్రపద్యతే - భజతే, సమహాత్మా, సుదుర్లభ ఇతి - అత్యన్తదుర్లభ ఇతి (ఉళ్ళిరేలితి) "వాఙ్గాళ్ పట్టు నిర్పీరుళ్ళిరేల్" ఇతి గాథావివక్షితా.

(శరవరణేతి) - అధికారి విశేషణతయా శరణవరణకరణం శోకకారణ నివృత్త్యనుష్ఠాన మిత్యభిప్రేతమ్ స్వస్వత్వభ్రమశ్శోకకారణమ్. (యథాయోగ్యమితి) (౧) "ఎత్తినాలిడర్కడల్ కిడత్తి యేళైనెఞ్జమే" ఇత్యుక్తరీత్యా భగవానేవ ముక్తి ప్రతిబన్ధక నివృత్తిం కరోతి, మయానశోకః కార్యఇతి, స్వస్వత్వభ్రమాదికం వినివర్త్య నిర్భరత్వాఽనుసన్ధానమిత్యాదికం బోధ్యమ్ (విశేషణపఞ్చకమ్) నిష్కృష్ట సత్త్వనాయిత్యాదికమ్ (అధికార ఇతి) అత్ర ప్రాధాన్యం ముఖ్యతా మవలమ్బ్య అధికారి విభాగ ఇతి మన్తవ్యమ్ (చరమమితి) "ఆస్తికాగ్రే సరనాయ్" ఇతివిశేషణమితిబోధ్యమ్ (హేతుద్వయమ్) అధికారి దౌర్లభ్యమ్, అర్థగౌరవమితి హేతుద్వయమ్ (పునరుక్తిరితి) "వెళియిడాతే, మఱైత్తుక్కొణ్డు" ఇతిపదయో స్సమానార్థకత్వేన పునరుక్తిరితిభావః

(౧) తి-చ-వి-౧౧౫

ముస్బళ్ళార్. సంసారికళ్ దుర్గతికిణ్ణు పొఱుక్క-మాట్టాతపడి కృపై కరై

రు_క్తిః "భవతుపూర్వాచార్యై ర్గోపనమ్, తతః ప్రకృతేకిమాయాతమ్" ఇతిశఙ్కా-మ్, "తర్హి కిథంపూర్వాచార్యోల్లఙ్ఘనేనలోకాచార్యైర్నిబన్ధనంకృతమ్" ఇతిశఙ్కా-ఞ్చపరిహరతి (సంసారికళిత్యాదివాక్యేన).

(కృపై కరై పురణ్డిపక్కై-యాలే)ఇతి తత్ప్రకారశ్చ-శపదోల్లఙ్ఘనం స్వానర్థానుమతిరిత్యాది రూపేణప్రసిద్ధః. అనుగృహీతఞ్చ శ్రీశుద్ధసత్త్వ గురుచరణాఽభిధానైః ద్రావిడాగమదేశికైః శ్రీభాష్యకారస్తవే,— "చరణయుగళవృత్త్యా శారదాపీఠగత్యా భువనవిదితకాఞ్చీపూర్ణనిత్యా

(శ్రీశుద్ధసత్త్వేతి) "వరద్దరుమ్ పెరుమాళ్పై" ఇతి ద్రామిడనామక పఞ్చరత్నసమాఖ్యాది మభూత కుశికకుల ధురీణవరద రాజదేశిక కుమారైః, "శుద్ధసత్త్వ మణ్ణన్" ఇతి ద్రామిడనామకైః. అత్ర అణ్ణ నరుళిచ్చెయ్తపడి; "ఇవరుక్కు- శుద్ధసత్త్వమ్" ఎన్గిఱ తిరునామమ్ యదార్థమాయిరుక్కుమ్ నమక్కు-ప్పోర నల్లవారై శొల్లిప్పోరువర్, ఇవరుడైయ హృదయానుసారి యావత్కా-ర్యమ్ ఘటిక్కుమ్; ఇని ఒరుకుఱైవుమిల్లై యెన్ఱు" ఇతి-యతీన్ద్రప్రవణ ప్రభావ శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా (ద్రావిడాగమ దేశికైరితి) 'తిరువాయ్మొళ్రి యాచార్యర్" ఇతి ద్రావిడాభిధానైః, నిజపితృగురుచరణ దత్తనామకరణకాలిక "వేఙ్గడత్తుఱైవర్" ఇతి ద్రావిడనామకైః-శ్రీవేఙ్కటాచార్య వర్యైః. "శ్రీశుద్ధసత్త్వాచార్యః" ఇతి, "ద్రావిడాగమదేశికః" ఇత్యేతన్నామద్వయం శ్రీమద్వరవరమునివర్య స్వామికృపాలబ్ధమ్" ఇతి ఐతిహ్యమనుసన్ధేయమ్. అత్ర-"శుద్ధసత్త్వ మణ్ణనుడైయ వ్యాఖ్యాన చాతుర్యత్తె క్కణ్డు పోర ఉకన్దరుళి, అవరుక్కు- 'తిరువాయ్మొళ్రి యాచార్యర్' ఎన్ఱు తిరునామమ్శాత్తి, భగవద్విషయ సంహాసనత్తిలే అభిషేకమ్ శెయ్తరుళినార్" ఇతి యతీన్ద్రప్రవణప్రభావ శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(చరణేతి) (చరణయుగళ వృత్త్యా) తత్రతత్ర పాదచారేణ (శారదాపీఠమ్) ఔత్తర సరస్వతీపీఠమ్. (కాఞ్చీపూర్ణః). "తిరుకచ్చినమ్బి" ఇతి ద్రావిడనామ

నువృత్త్యా। శుభగురుశపథశ్చాస్యైవర ముల్లఙ్ఘ్యసూక్త్యాశ్రిత్యుక్తిమవితు రహస్తేతేకేయ మార్తానుకమ్పా"

కృపాస్వరూపమాహ (సంసారికళితి) (మాట్టాతపడి) మాట్టాతిపడియాన వక్ష్యమాణ క్రియావిశేషణత్వే, "దయాహినామ-స్వార్థనిరపేక్షా పరదుఃఖాఽసహిష్ణుతా" ఇతి శ్రీభాష్యకృత్సూక్తివిరోధాత్.

తాచార్యవర్యః (గురుః) శ్రీగోష్ఠీపూర్ణార్యవర్యః (శపథముల్లఙ్ఘ్యేతి) "తిరుకోట్టియూర్నమ్బి' ఇతి ద్రావిడనామక శ్రీగోష్ఠీ పూర్ణసూరిః - శ్రీరామానుజార్యాయ 'త్వయా చరమశ్లోకార్థ గోపనంకర్తవ్యమ్' ఇతి శపథమకరోత్ శ్రీ రామానుజార్య వర్యః 'ఆచార్యాజ్ఞా ఉతిలఙ్ఘనే ఏకస్య స్వస్య నరకవాసో భూయాత్. దివ్యమన్త్రార్థ శ్రవణేన సర్వజీవోజ్జీవనం జాయతే, తదేవ ముఖ్యమ్' ఇతి సర్వేభ్య ఉపదిదేశ" ఇత్యైతిహ్య మనుసన్ధేయమ్ అత్ర రామానుజార్య దివ్యచరితే,- "తిరుకోట్టియూర్నమ్బి వెళియిట్టపడి ఎజ్ఞనేయెన్నిల్, 'తామ్ అరుళిచ్చెయ్త వర్థత్తై ప్రకాశిప్పియాతే' ఎన్ను ఆజ్ఞైయిడువిత్తుకొణ్డు అరుళిచ్చెయ్య, అవ్వర్థత్తై ధూళిదానమాక ఎల్లార్కుమ్ మరుళిచ్చెయ్య ఇత్తై నమ్బి కేట్టరుళి, ఉడైయవరై అళైత్తరుళి 'ఇవ్వర్థత్తై ఒరువర్కుమ్ శొల్లాతే యెన్ఱన్నో నామ్ శొన్నోమ్, అప్పడియిరుక్క, నీర్ అనేకమ్ పేరుక్కు ఎన్నినైత్తుచ్చొన్నీర్' ఎన్న, ఉడైయవరుమ్ - 'అవర్కళెల్లారుమ్ దేవరీరుడైయ అభిమానసమ్బన్ధమ్ పెఱ్ఱు ఉజ్జీవిప్పర్కళెన్ను దేవరీర్ తిరువడికళై మున్నిట్టుకొణ్డు శొన్నేన్' ఎన్న, 'వేఱొరువర్కుమ్ శొల్లాతేయెన్ఱు శూళురవుకొణ్డు నామ్ శొన్నోమ్, అప్పడయిరుక్క, నమ్మై మీఱిచ్చొన్నతుక్కు ఫలమేతు' ఎన్న, ఉడైయవరుమ్ 'నరకమేఫలమ్' ఎన్న, 'అప్పడి అఱిన్దిరున్దుమ్ శొల్లువానేన్' ఎన్న, అడియేనొరువనుమన్రో నరకమ్ పుకుకిఱేన్, ఇవ్వాత్మకోటికళెల్లామ్ ఉజ్జీవిక్కుమే' ఎన్న, నమ్బియుమ్ పోర ఉకన్దరుళి, 'అవరో నీర్' ఎన్ను ఎడుత్తుక్కట్టికొణ్డు తమ్ముడైయకుమారర్ తెఱ్ఱాళ్వారైయుమ్ ఉడైయవర్ తిరువడికళిలే ఆశ్రయిప్పిక్కైయాలే" ఇత్యాది సూక్తిరనుసన్ధేయా

(మాట్టాతపడియాన) పొరుక్కమాట్టాతపడియాన (వక్ష్యేతి) "కరైపురణ్డు" ఇతి, వక్ష్యమాణేత్యర్థః. (విరోధాదితి) "మాట్టాతపడియాన" ఇతి కృపా విశేషణత్వా

పురణ్డిరుక్కై(-యాలే, అర్థిన్ కిర్ మైపారాతే అనర్థత్తైయేపార్ త్తు వెళియిట్టరుళినార్ ఎమ్బెరుమానార్.

(అనర్థత్తైయేపార్ త్తు) వైముఖ్యాదిక మనాలోక్యేత్యర్థః; అనర్థదర్శనం కృపాయా హేతుః. అర్థగౌరవ వైముఖ్యాద్యనాలోకనే హేతుః, (కిరై పురణ్డిరుక్కై(-యాలే) ఇతి. (వెళియిట్టరుళినార్) ఇతి; "మన్త్రంయత్నేన గోపయేత్" ఇత్యుక్తార్థస్య (౧)"ఆనృశంస్యంపరోధర్మః" ఇత్యుక్త మానృశంస్య మపవాద ఇతిభావః.

"యద్యప్య పారకారుణ్యం పూర్వాచార్యేష్వపిస్థితమ్। భవిష్యద వతారస్తు జ్ఞాత్వాతై స్తదుపేక్షిత మ్" ఇతిభావః. తతోఽపిప్రకృతే కిమా

ఉనర్జ్కీకారే "దుఃఖ నిరాచికీర్షా కృపా" ఇతి కృపాలక్షణాన్తర ముద్బుద్ధంభవతి, అతోఽవిరోధఇతిభావః. అత్ర శ్రీవచనభూషణే:-"కర్మఫలమెన్రాల్, కృపాఫలమెన్రాల్" ఇత్యత్రకృపాశబ్దః-అనుగ్రహపరః. అన్యథా అభిసన్ధి విరామమాత్రస్య కృపా విషయత్వ ప్రతిపాదక భాష్య విరోధాదిత్యనుసన్ధేయమ్ (ఆనృశంస్యమితి) శ్రీరామాయణే సున్దరకాణ్డే - అష్టత్రింశత్సర్గే - (౧) "త్వయానాథవతీ నాథ హ్యనాథే వహిదృశ్యతే। ఆనృశంస్యం పరోధర్మస్త్వత్త ఏవమయాశ్రుతమ్" ఇతి.

(యద్యపీతి) (భవిష్యదవతారమ్) శ్రీభూతపుర్యా మవతరిష్యచ్ఛ్రీమద్రామానుజాచార్యావతారమ్. తామ్రపర్ణీ నదీతీరస్థ శ్రీనగర్యాం శ్రీమచ్ఛఠారిగురవః, శ్రీతామ్రపర్ణీ తీర్థజన్యోపాదాన ద్రవ్యేణ స్వీయదివ్యార్చాం ప్రతిష్ఠాపయిషవే శ్రీమధురకవి గురవే, "శ్రీతామ్రపర్ణీతీర్థం కటాహే ఆపూర్య తాపయ, తత్ర అహం అఖిల్పి కరస్పర్శం స్వయమావిర్భవిష్యామి" ఇత్యాజ్ఞాప్య, తథా సప్తరాత్రం తప్తేకటాహతీర్థే ప్రథమతః తద్ద్రవ్యేణ అఞ్జలిబన్ధ త్రిదణ్డసహిత భవిష్యద్రామానుజార్యార్చా రూపేణ స్వస్వరూపం ప్రకాశయామాసుః. తద్భవిష్య దాచార్యార్చావిగ్రహః శ్రీరామానుజాచార్యః తన్నగర్యామేవ శ్రీశైల నాథార్య పరికల్పితేరామానుజ చతుర్వేది మఙ్గలనామకస్థానేభాసతే; సః అపరః భవిష్యదాచార్యవిగ్రహః, పునః స్వీయ

(౧) రా-సు-౩౮-౪౧.

దివ్యార్చాదిదృక్షు మధురకవిప్రార్థితాచ్ఛ్రీపరాఙ్కుశమునయః తామ్రపర్ణీ దివ్యతీర్థ ద్రవ్యేణ జ్ఞానముద్రాసహిత శ్రీ వకుళాభరణాఽర్చారూపేణ స్వస్వరూప మదర్శయన్, శ్రీ నగర్యాఖ్యకురుకాపుర్యాం శ్రీమధురకవి ప్రతిష్ఠిత శ్రీకారి మాఱసూనుదివ్యార్చవతారస్సర్వజనానాం జ్ఞానప్రదశ్శ్రీశఠకోపమునివర్యః ఇదానీ మపిప్రకాశతే, ఇదమైతిహ్యం శ్రీనగర్యాం చిరోపాసతసద్వృద్ధావదన్తి

"శ్రీశఠకోపమునిః శ్రీమన్నాథమునయే (౧) 'కలియుమ్ కెడుమ్ కణ్డుకొణ్మిన్' ఇతి గాథోపదేశకాలే శ్రీ భవిష్యద్రామానుజాచార్య విగ్రహం ప్రదదౌ. సః, అపరః భవిష్యదాచార్య విగ్రహః, తద్భవిష్యదాచార్య విగ్రహశ్శ్రీ రామానుజార్యః శ్రీరఙ్గస్థలే శ్రీవరవరమునివర్యసన్నిధౌ అద్యాపి సముల్లసతీతి పూర్వాచార్యా వదన్తి" ఇతిధ్యేయమ్ అత్ర - యాదవగిరిమాహాత్మ్యే, "అనన్తః ప్రథమం రూపం లక్ష్మణస్తు తతః పరమ్। బలభద్రస్తృతీయస్తు కలౌకశ్చిద్భవిష్యతి" ఇతి. శ్రీపాఞ్చరాత్రే ఈశ్వరసంహితాయామ్, యాదవాచలమాహాత్మ్య నామకవింశాధ్యాయే, బలభద్రం ప్రతి శ్రీనారాయణః,—"అస్తితేవిమలాభక్తిర్మయి యాదవనన్దన। ప్రథమం శేషరూపోమే కైఙ్కర్య మకరోద్భవాన్। తతస్తు లక్ష్మణోభూత్వా మామారాధితవానిహ। ఇదానీమపిమాంయష్టుం బలభద్రత్వమర్హసి। కలావపియుగే, భూయః కశ్చిద్భూత్వాద్విజోత్తమః। నానావిధైర్భోగజాలైరర్చనం మేకరిష్యసి॥ ఇత్యుక్తోదేవదేవేన బలభద్రః ప్రహృష్టధీః। పూజయామాస విధివద్భోగైర్నానావిధైర్హరిమ్" ఇతి, రామానుజార్య దివ్యచరితాయామ్

"ఇని నమ్మాழ్వార్ వెళియిట్టపడి యెఙ్గనేయెన్నిల్, 'లోకత్తై త్తిరుత్తవతాక ఎమ్బెరుమానోడే మాఱ్తట్టి (౨) 'నిన్ కణ్ వేట్కై యెழువిప్పనే' ఎన్ఱు విత్తిట్టుకొణ్డవన్ తామే, (౩) 'ఏపావమ్ పరమే' ఎన్ఱుక్లేశిత్తు, (౪) 'అకలిడత్తై యారాయ్న్దతుతిరుత్తలావతే' ఎన్ఱు 'ఈశ్వరన్ అవతరిత్తు త్తిరుత్తవొణ్ణాత దేశత్తై నామోతిరుత్తువోమ్' ఎన్ఱు, (౫) 'యాను మెన్ నెఞ్జు మిశైన్దొழిన్దోమ్' ఎన్ఱు తాముమ్ తిరువుళ్ళముమేయాయ్, భూతభవిష్యద్వర్తమాన మత్స్వరాక్షైయాలే (౧) 'కలియుమ్ కెడుమ్ కణ్డుకొణ్మిన్' ఎన్ఱు ఉడైయవర్ తిరువవ

(౧) తి-వాయ్-౫-౨-౧ (౨) తిరువి-౯౬ (౩) తి-వాయ్-౨-౨-౨.
(౪) పెరియతిరువ-౨౫. (౫) పెరియతిరువ-౨౬.

అప్పడి ఉపదేశిత్తువిడుకిఱమాత్రమిన్ఱిక్కే, ఇవ్వర్థత్తై ఎల్లారు

యాతమితి శఙ్కాయామ్, "తర్హి శ్రీభాష్యకారనిష్ఠావా కిమితి లోకాచార్యైర్నాశ్రితా" ఇతి శఙ్కాఞ్చపరిహరన్, "యదర్థప్రతిపాదనార్థం పూర్వాచార్యైర్గోపనం శ్రీభాష్యకారైః ప్రకాశనఞ్చకృతమ్" ఇతి పూర్వస్మిన్వాక్యద్వయే నిర్దిష్టంతంప్రకృతార్థమాహ (అప్పడియిత్యాది వాక్యేన). సచార్థః - పూర్వాచార్యతిలఙ్ఘిపరమకారుణ్యరూపో హేతుః. (అప్పడి) శ్రీభాష్యకారరీత్యా. (విడుకిఱమాత్రమ్) మాత్రశబ్దేననిబన్ధనం వ్యావర్త్యతే. అత్ర "రచయిష్యేఽతిసుగమాం రహస్యత్రయటిప్పణీమ్। ఇతితద్వ్యాకృతౌయత్నో యతిరాజేననాదృతః" ఇతిస్వావతారరహస్యమభిప్రేతమ్.

(ఇవ్వర్థత్తై) "అర్థగౌరవత్తైయుమ్, అర్థత్తిన్ శీర్త్తై" ఇతిపూర్వోక్తసారతమార్థత్తై. (ఎల్లారుమ్) పిన్బుళ్ళారుమ్. "పిన్నవరుమ్" ఇతివత్.

తారత్తై సూచిప్పిత్తరుళకైయాలే" ఇతి, గురుపరమ్పరా ప్రభావే; -- "ఆళ్వారుమ్ అతిప్రీతియుడన్ సర్వేశ్వరన్ తమక్కు మయర్వఱ మతినలమరుళినాప్పోలే నాథమునికళుక్కు 'దివ్యం దదామితేచక్షుః' ఎన్నిఱపడియే దివ్యజ్ఞానచక్షుస్సై ప్రసాదిత్తరుళి, రహస్యత్రయార్థత్తైయుమ్, తిరువాయ్మొழிయైయుమ్ మఱ్ఱుముళ్ళనాలాయిరప్రబన్ధఙ్గళైయుమ్ సకల దర్శనతాత్పర్యఙ్గళైయుమ్, అష్టాఙ్గయోగరహస్యత్తైయుమ్, భగవద్రామానుజ భవిష్యదాచార్య విగ్రహత్తైయుమ్ ప్రసాదిత్తరుళినార్" ఇత్యాదిక మనుసన్ధేయమ్.

(త్తైః) పూర్వాచార్యైః. (లత్) మన్త్రప్రకాశనమ్. (వాక్యద్వయే) "నిమక్కుళ్ళ సత్వనిష్ఠనాయ్" ఇతి, "సంసారికళ్ దుర్గతికణ్డు" ఇతి వాక్యద్వయే. (సచార్థఇతి) యదర్థ ఇతివాక్యవివరణమ్-సచార్థ ఇతి. (రచయిష్యే)ఇతి. (తద్వ్యాకృతౌ) రహస్యవ్యాఖ్యానే. (స్వావతారేతి) (స్వస్య) శ్రీరామానుజార్యస్య. శ్రీవరవరమునివర్యః శ్రీరామానుజాచార్యావతారభూత ఇతిరహస్యమిత్యర్థః.

(శీర్త్తైయితి) శీర్త్తైపారాతే ఇత్యర్థః. (పిన్నవరుమితి) శీర్త్తైఇత్యత్ర

మఱిన్దు ఉజ్జీవిక్క-వేణుమెన్నుమ్పరమకృపైయాలేయిత్తే, ఇతుతన్నైపల ప్రబన్దఙ్గళిలుమ్ సఙ్గ్రహవిస్తరరూపేణ ఇవరరుళిచ్చెయ్తతు. మఱ్ఱుం

(ఉజ్జీవిక్క-వేణుమెన్నుమ్ పరమకృపై) కారణే-కార్యోఽభేదోపచారః. పారమ్యమ్-ఉపదేశార్థకృపామపేక్ష్య నిబన్ధనార్థకృపాయా ఆధిక్యమ్. (కృపైయాలేఇత్తే) ఇతిపూర్వవత్. (ఇతుతన్నై) ఇదర్థత్త్తై (పల ప్రబన్దఙ్గళిలుమ్) "శ్రియఃపతిప్పడి, యాదృచ్ఛికప్పడి, పరన్దపడి, తనితిరుమన్త్రమ్, తనిద్వయమ్, తనిచరమమ్" ఏతేషుషట్సు. ఏక విషయే నానాప్రబన్ధ నిర్మాణనిబన్ధనమాహ (సఙ్గ్రహేతి). ఏతచ్చ మూలమన్త్ర ప్రకరణోపోద్ఘాతే ప్రపఞ్చితమ్. (ఇవరరుళిచ్చెయ్తతు) చిత్తసన్నిధానాల్లోకాచార్య ఇత్యర్థః. "నిత్యసంసారియాయ్పోన్ద ఇవరై" ఇతివత్. ,, అరుళిచ్చెయ్తతు; ఇప్పడి అరుళిచ్చెయ్కై యాలే, సంశయవిపర్యయమఱ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్" ఇత్యన్వయః.

తర్హి తైరేవాఽస్యగతార్థత్వాదితిశఙ్కాయాం చతుర్థం హేతు మాహ (మఱ్ఱుళ్ళవిత్యాదినా షష్ఠేనవాక్యేన). (మఱ్ఱుళ్ళ)

(౧) "పిన్నవరుమ్ కఱ్ఱు ఉపదేశమాయ్ప్పేశుకిన్రేన్" ఇతి గాథాఽనుసన్ధేయా. (ఉపచార ఇతి) "ఉజ్జీవిక్క-వేణుమెన్ను మవఱ్ఱై యుణ్డుపణ్ణుకిఱ కృపై" ఇతి కృపాయాం కార్యాఽభేదోపచార ఇత్యర్థః. (పూర్వవత్). ప్రసిద్ధిః, హేతుశ్చ ద్యోత్యత ఇత్యర్థః. (ఏతచ్చ) సఙ్గ్రహ విస్తరరూపేణ నిర్మాణనిబన్ధనఞ్చ. (ఉపో ద్ఘాతే) ఇతి. "మున్బే రహస్యత్రయ విషయమాక మూన్ఱు ప్రబన్ధమిట్టరుళి యిరుక్క చ్చెయ్తేయుమ్" ఇత్యాది వాక్యేన ప్రతిపాదిత మితిభావః.

(తైః) - షట్ప్రబన్ధైః. (అస్య) రహస్యత్రయ వివరణస్య. (గతార్థత్వమ్) ఉక్తప్రాయత్వమ్. (హేతుమితి) సౌకర్యరూపహేతు మిత్యర్థః.

ఇతి ద్వితీయవాద కథనపదదీపికా.

(౧) ఉపదేశరత్న-౧.

ముళ్ళప్రబన్ధజ్ఞశెల్లావర్క్కైయుమొబ్బలస్తికే్క, స్త్రీబాలర్ కళుక్కుమ్
అధికరిక్కలామ్పడి తెళియ అరుళిచ్చెయ్తతు ఇప్ప్రబన్ధత్తిలేయిఱే

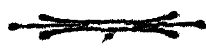
ఇతిల్ ప్రథమత్తిలే ఇన్ద శ్లోకార్థత్తినుడైయ గౌరవత్తై, ఎల్లా

పూర్వోక్తేషు (ఎల్లావర్క్కైలుమ్) స్వపరోక్తేషు (స్త్రీబాలర్కుక్కుమ్) పెణ్ణుక్కుమ్ పేతైకుక్కుమ్ అపిః - అయోగ్యత్వసూచకః (తెళియ) సుగ్రహమాయుమ్ సువ్యక్తమాయుమ్ ఏతత్సర్వం ప్రబన్ధారమ్భే ప్రపఞ్చితమ్ (ఇప్ప్రబన్ధత్తిలే) ముముక్షుప్పడియిలే శేషంపూర్వవత్

ఇతి చరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్

చరమశ్లోకస్య పరిగ్రహాతిశయనిష్కర్షః

ద్వితీయవాదః

"ఇత్థంసఙ్గతిసాఫల్యే సాధయిత్వాథవాక్యశః। వ్యాచిఖ్యాసుర్వాక్యమాద్యంవ్యాఖ్యారూపం వివక్షతి" "పదచ్ఛేదః పదార్థోక్తిర్విగ్రహో వాక్యయోజనా। ఆక్షేపస్యసమాధానం వ్యాఖ్యానంపఞ్చలక్షణమ్" ఇతి వ్యాఖ్యాప్రకారః, తత్ర ఆద్యవాక్యస్య వాక్యయోజనాన్తేష్వనన్తర్భావాత్ - ఆక్షేప సమాధానరూపత్వం వ్యఞ్జయన్, శ్లోకవ్యాఖ్యానే ప్రవృత్తస్య నామధేయనిర్వచనమప్రస్తుతమితిశఙ్కాంపరిహర్తుమ్ ఆద్యవాక్యమవతారయతి (ఇతిలిత్యాదివాక్యేన) (ఇతిల్) చిత్తసన్నిధానాత్ తృతీయప్రకరణ ఇత్యర్థః (ప్రథమత్తిలే) ఆద్యవాక్యే యద్యపి, "కీర్త్రేశిల ఉపాయవిశేషఙ్గళై ఎన్ఱు తొడఙ్గి" ఇతి ప్రతీకముపాదాస్యతే, తథా, పిఅన్తావధిలాభాయ "ప్రథమత్తిలే" ఇత్యుక్తమ్ ఆనుపూర్వీప్రదర్శనాయ పునః ప్రతీకోపాదానమ్ అత్ర (పడుత్తుకైక్కాక) ఇత్యన్తంవాక్యప్రయోజనకథనమ్ (ఇతుతనక్కు) ఇత్యాదికం వాక్యార్థకథనమ్ అత్ర "చరమ శ్లోకవ్యాఖ్యానే ప్రవృత్తోలోకా

(సాఫల్యమ్) సంశయాదినివృత్తిః (ఆద్యమ్) - "కీర్త్రే శిల" ఇత్యాద్యమ్. (లాభాయ) వాక్యాన్తావధిలాభాయ. (తదుపోద్ఘాతతయేతి) " అదిమంవాక్య

చార్య స్తదుపోద్ఘాతతయా శ్లోకాన్తరపరిత్యాగేన అస్యైవ శ్లోకస్య వ్యాఖ్యానే కింనియామకమ్' ఇత్యాక్షేపస్య 'తస్యైవోపాదేయతమత్వాత్' ఇతిసమాధానార్థమాదిమం వాక్యమనుగృహీతవాన్'' ఇతివ్యాఖ్యాత్రోఽభిప్రేతః,

(౧) "ఇదన్తు తేగుహ్యతమమ్ ఇతినిర్దిష్టాదప్యధికో పదేశారమ్భరూపస్య, (౨) "సర్వగుహ్యతమంభూయః"ఇతిభగవద్గీతో పనిషద్గతవచనస్యసత్త్వాత్,తన్ముఖేనవైభవఖ్యాపనసమ్భవేతన్మూలకాభియుక్తవ్యవహారప్రదర్శనమనుచిత మిత్యత్రాహ (ఎల్లారుడైయనెఞ్జిలుమ్ పడుత్తు

మనుగృహీతవాన్" ఇత్యుత్తరత్రాన్వయః (శ్లోకస్య) చరమశ్లోకస్య (తస్యైవ) చరమశ్లోకస్యైవ

(ఇదన్తు ఇతి) భగవద్గీతాయాం నవమాధ్యాయే, శ్రీభగవానువాచ, "ఇదన్తుతే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే। జ్ఞానంవిజ్ఞాన సహితం యజ్జ్ఞాత్వామోక్ష్యసేఽశుభాత్" ఇతి అస్యగీతార్థసఙ్గ్రహ వ్యాఖ్యా,- "హే అర్జున! విజ్ఞాన సహితమ్-ఉపాసన విశేషజ్ఞాన సహితమ్, గుహ్యతమమ్,- అతిరహస్యమ్, ఇదన్తు-విలక్షణమ్, జ్ఞానమ్- భక్తి రూపోపాసనాఖ్యమ్, అనసూయవే-అసూయారహితాయ, తే-తుభ్యమ్, ప్రవక్ష్యామి, యత్, జ్ఞానం, జ్ఞాత్వా-అనుష్ఠాయ, అశుభాత్-సంసారాత్, మోక్ష్యసే-ముక్తోభవిష్యసి'' ఇతి (సర్వగుహ్యేతి) తత్రైవాఽష్టాదశాధ్యాయే "సర్వగుహ్యతమం భూయశ్శృణుమే పరమంవచః। ఇష్టోసిమేదృఢమితితతోవక్ష్యామితే హితమ్'' ఇతి అస్య గీతార్థసఙ్గ్రహ వ్యాఖ్యా,-''సర్వగుహ్యతమమ్-సర్వేష్వపి కర్మయోగాదిషు, గుహ్యేషు, మధ్యేగుహ్యతమమ్,పరమమ్ - ఉత్కృష్టమ్, మే - మమ, వచః, భూయః - పునరపి, శృణు, మే - మమ, దృఢమ్ - అత్యర్థమ్, ఇష్టః - ప్రీతివిషయోఽసి, ఇతియత్, తతో హేతోః, తే-తవ, హితమ్-పరమపురుషార్థసాధన భూతమ్, వక్ష్యామి-కథయిష్యామి'' ఇతి (తన్ముఖేన) గీతా వచనముఖేన (తన్మూలకః) వచనమూలకః.

---

(౧) గీ-౯-౧. (౨) గీ-౧౮-౬౪

రుడైయనెఞ్జిలుమ్ పడుత్తుకైక్కొణ్డ, ఇతుతనక్కు "చరమశ్లోకమ్" ఎన్ఱు నామమాకైక్కు, హేతువైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్, (కీళ్ శొల్ల ఉపాయ విశేషఙ్గళై) ఎన్ఱతొడఙ్గి

కైక్కొణ్డ) ఇతి వచనముఖేన వైభవస్యాస్త్రీబాలైః పూర్వాపరపర్యాలోచనవిధురైర్దురధిగమత్వా దభియుక్తతమపూర్వాచార్యాఽభిమత చరమశ్లోకవ్యవహారముఖేన వైభవవర్ణనస్యాస్త్రీబాలానామపి హృదయఙ్గమత్వాచ్చ, యథాశ్రుతమేవోచితమితి భావః

నను, "చరమశ్చాసౌశ్లోకశ్చ" ఇతి యోగవృత్త్యా కస్మింశ్చిత్ శ్లోకసముదాయే విద్యమానాఽన్తిమశ్లోకే చరమశ్లోకత్వస్య లోకప్రసిద్ధత్వాత్, మోక్షోపాయోపదేశశ్లోకేషు ప్రకృతశ్లోకస్యాఽన్తిమత్వేన ప్రసిద్ధార్థపరిగ్రహాసమ్భవాచ్చ, అర్థాన్తరకథనమయుక్తమితి శఙ్కాయాంవాక్యతాత్పర్యవిషయాఽర్థమాహ, (ఇతుతనక్కు) ఇతి, ఇన్దశ్లోకత్తినుక్కు ఇత్యర్థః "తనక్కు" ఇత్యనేన చరమశ్లోక వ్యవహారోఽస్మిన్ శ్లోకే అసాధారణ్యేనవి ప్యాస్తీతివ్యజ్యతే (తిరునామమాకైక్కు) సత్యం చరమశ్లోకశబ్దో యౌగిక ఇతి కిన్తు ద్విరేఫాదిపదవత్ శ్లోకవిశేషేవ్యవహారప్రసిద్ధ్యా, యౌగికనామధేయమ్, ఆపేక్షికాన్తిమశ్లోకత్వస్యాఽతిప్రసఙ్గాత్ తత్రాపి నసామాన్యతో నామత్వమాత్రమ్, కిన్తు

(అర్థాన్తరమ్) చరమోపాయ ప్రతిపాదకత్వ రూపాఽర్థాన్తరమ్ (ద్విరేఫాదిపదవదితి) ద్విరేఫపదస్య సమీరకిశోరేప్రసిద్ధిర్న, అపితు, భ్రమరేప్రసిద్ధిః, తద్వత్, పాచకాదివన్నేతి భావః బ్రహ్మవిద్యాభరణే, "ద్విరేఫ పదస్యరేఫద్వయే శక్తిః; రేఫద్వయ విశిష్టభ్రమరపదేలక్షణా లక్షితస్యభ్రమరపదస్య అర్థేవృత్తిః లక్షితలక్షణేత్యపిగాయన్తి" ఇత్యుక్తమ్ (యౌగికనామధేయమితి) యౌగికః - చరమశ్లోకశబ్దః, రూఢవత్ ప్రసిద్ధార్థకశ్చేతి భావః (ఆపేక్షికః) వైవక్షికః (అతిప్రసఙ్గాదితి) "ఉపాయేచరమః, ఉపేయేచరమః" ఇతి తత్ర అతిప్రసఙ్గ ఇతి భావః.

ముముక్షుప్పడిమూలమ్

కీళ్లే శిల ఉపాయవిశేషఙ్గళై ఉపదేశిక్క, అవై దుశ్శక ఙ్గళెన్నుమ్, స్వరూపవిరోధికళెన్నుమ్ నినైత్తు శోకావిష్టనాన అర్జుననై కుర్తిత్తు అవనుడైయశోకనివృత్త్యర్థమాక "ఇని ఇతుక్కవ్వరుకిల్లై" ఎన్ను మ్పడయానచరమోపాయత్తై అరుళిచ్చెయ్కైయాలే, చరమశ్లోకమెన్ను ఇతుక్కప్పేరాయిరుక్కిఱతు

శ్రీమత్త్వవిశిష్టం నామత్వమ్ శ్రీమత్త్వమ్-ప్రతిపాద్యవైలక్షణ్యమ్, వక్తృవైలక్షణ్యాఖ్యమూలోక్తమ్ వక్తృవైలక్షణ్యమ్ - అభియుక్తతమపూర్వాచార్యకర్తృక పచురప్రయోగవిషయత్వాత్ తత్ర పూర్వాచార్యకర్తృకప్రచురప్రయోగ విషయత్వరూప శ్రీమత్త్వం నామత్వకల్పకమ్, ప్రతిపాద్యవైలక్షణ్యారూపం శ్రీమత్త్వం సిద్ధస్య నామత్వస్యనిర్వాహకమ్, ప్రవృత్తినిమిత్తార్థకత్వాత్ తథాచవక్తృవైలక్షణ్యారూపశ్రీమత్త్వవిశిష్టనామత్వే హేతుః మూలోక్తమర్థద్వారకం చరమత్వమేవేత్యర్థాన్తరకథనం యుక్తమితిభావః

ద్వాత్రింశత్పదసన్దర్భం వ్యాచష్టే షోడశక్రమాత్ ।
యథాశ్రుతాన్యుపాదత్తే శేషాణ్యుక్త్యతిలాఘవాత్ ॥
నేనానయవయోమేయ తోయధేయనరాశిపరాః।
గురుభారతరాసార హారధీరనగద్రుగాః॥

(ప్రవృత్తినిమిత్తేతి) అస్యప్రతిపాద్యతా సమ్బన్ధేన చరమోపాయః ప్రవృత్తినిమిత్తమ్ చరమోపాయార్థ ప్రతిపాదకత్వం చరమశ్లోకత్వమితిబోధ్యమ్

(ద్వాత్రింశత్పదేతి) "కీళ్లేశిల" ఇత్యారభ్య, "ప్పేరాయిరుక్కిఱతు" ఇతి పర్యన్తంద్వాత్రింశత్పదానీతిబోధ్యమ్ (వ్యాచష్టఇతి) శ్రీమద్వరవరమునిరితిశేషః (షోడశేతి) పదానీతిశేషః (ఉపాదత్తఇతి) మూలస్థపదాని వ్యాఖ్యాతానీతిభావః, (శేషాణీతి) పదానీతిశేషః (నేనానయేతి)(శబ్దాః) నే నేత్యాదిసఙ్ఖ్యాబోధ్యా ఎత్తుమిత్యాది

అత్తావదు—ఇన్నశ్లోకత్తుక్కుక్కీళ్ త్రే, అనేకాఽధ్యాయజ్గళిలే కిర్న

శబ్దాస్స్ఫుటాః ప్రతిపదం ప్రతికోక్త్యతిగౌరవాత్ ।
స్వోక్త్యైవ స్ఫుటధీయోగా దప్యన్వార్థమనూదితాః॥

(అత్తావతిత్యాది) అత్ర తావత్తృతీయప్రకరణస్య కరిష్యమాణత్వేన ద్వితీయప్రకరణస్య ప్రకృతత్వేనచ వక్తృశ్రోతృబుద్ధిస్థత్వాత్, "కీళ్ త్రే" ఇత్యత్ర అవధ్యవధిమత్త్వభ్రమం వారయతి (ఇన్నవితి). "ఇన్న" ఇత్యనేన శ్లోకోపి వ్యాఖ్యేయతయా బుద్ధిస్థ ఇతి సూచ్యతే. అపరపదార్థాఽన్వయ యోగ్యతాఽనుసారేణ శ్లోకఏవ – అవధిరితి భావః. అవధిమత్ప్రతీతేర్యోగ్యతా పరామర్శ సాపేక్షత్వాత్, తద

శబ్దాః (స్ఫుటాః) సుటార్థకాః. (స్ఫుటధీయోగాత్) వ్యక్తజ్ఞానయోగాత్. (అప్యన్వార్థమనూదితా ఇతి) అన్వయార్థమప్యనూదితా ఇత్యర్థః.

అత్ర "సేనానయ వయోమేయతోయ ధేయనరాం పరాః। గురుభారతరా సార హారధీరనగద్రుగాః" ఇతి కారికా. ఏతద్గ్రన్థకర్తృభి శ్శ్రీరామానుజగురుచరణైః "కాదినవ. టాదినవ, పాదిపఞ్చ, యాద్యష్టౌ" ఇతి జ్యోతిష పరిగణితకటపయాది సఙ్ఖ్యామవలమ్బ్య మూలశబ్దమాత్రాదాన ప్రతిపాదికా ఇయం కారికాకృతా. తత్ర;- "కీళ్ త్రే (౧), ఇల (౨), ఉపాయవిశేషఙ్గళై (౩), ఉపదేశిక్క (౪), అవై (౫) దుశ్శకఙ్గళ్ (౬), ఎన్ఱుమ్ (సేనా-౭), స్వరూప (౮), విరోధికళ్ (౯), ఎన్ఱుమ్ (నయ-౧౦), నినైత్తు (౧౧), శోక (౧౨), ఆవిష్టన్ (౧౩), ఆన (వయో-౧౪), అర్జుననై (మేయ-౧౫), కుఱిత్తు (తోయ-౧౬), అవనుడైయ (ధేయ-౧౭), శోక (౧౮), నివృత్త్యర్థమాక (౧౯), ఇని (నరాం-౨౦), ఇతుక్కు (పరాం-౨౧), అవ్వరుకు (౨౨), ఇల్లై (గురు-౨౩), ఎన్నుమ్పడియాన (భార-౨౪), చరమ (౨౫), ఉపాయత్తై (తరా-౨౬), అరుళిచ్చెయ్కైయాలే (సార-౨౭), చరమశ్లోకమ్ (హార-౨౮), ఎన్ఱు (ధీర-౨౯), ఇతుక్కు (నగ-౩౦), పేర్ (౩౧), ఆయిఱ్ఱు అతు (ద్రుగాః-౩౨)" ఇతి వివేచనీయమ్. అత్ర, సేనాదిశబ్దసఙ్ఖ్యాబోధితాని మూలస్థపదానినవ్యాఖ్యాతానీతిమన్తవ్యమ్.

(అవధ్యవధిమత్త్వభ్రమమితి) ద్వితీయప్రకరణ తృతీయప్రకరణయో రితి

జ్ఞానాదికళ్యాణ శిల ఉపాయవిశేషజ్ఞశై, స్వప్రాప్తిలక్షణమోక్ష సాధన

ప్రతిపత్తిం పరిహారన్, ఉపేయాదేరపి గీతాయాముపదేశాత్ కార్త్స్న్యేన పూర్వముపాయోపదేశ ఇత్యయుక్తమితి శఙ్కాఞ్చ పరిహారతి (అనే కేతి) "ఉపరితనభాగాఽవసేయస్య బ్రహ్మజ్ఞానస్య" ఇతి శ్రీభాష్యసూక్తప్రకారేణ ప్రాచుర్యప్రాధాన్యాభ్యాం గీతాశాస్త్రస్య ఉపాయపరత్వమేవ ఉపేయాదిప్రతిపాదనన్తు తత్రతాదర్థ్యేన క్రియత ఇతి భావః "శిల" ఇత్యస్య-"కతిచిత్" ఇత్యర్థేసతి, "కేచనఉపాయా ఉపదిష్టాః, కేచనోపాయానోపదిష్టాః" ఇతిభ్రమస్స్యాత్, తద్వ్యావృత్తిలాభాయ ఉపాయవ్యక్తి బహుత్వపరతామాహ (కర్మేతి). ఆది శబ్దేన "అద్వైయావన" ఇత్యాదినా వక్ష్యమాణసఙ్గ్రహః ఉపాయ విశేషోపదేశమాత్రేణ దుశ్శకత్వ స్వరూపవిరోధిత్వబుద్ధిర్నఘటతే. సుకరస్వరూపాఽనురూపోపాయ విశేషాణామప్యుపదేశ సమ్భవాత్, ఇతిశఙ్కాపరిహారాయ, వస్తుతోదుశ్శకత్వాది విశిష్టస్వరూపా ఏవో పాయవిశేషా ఉపదిష్టాఇతి వాస్తవస్వరూపప్రదర్శకతయా* శిలపదం సార్థక మితిభావః

"ఉపాయవిశేషజ్ఞశై" ఇత్యస్య వివరణం (స్వప్రాప్తీతి) ఉపాయ శబ్దస్య ససమ్బన్ధికత్వేన, మోక్షసాధనపదేన మోక్షరూపసమ్బన్ధినిర్దేశః. కైవల్యోపాయస్యాపి ఉపదిష్టత్వాత్, తస్మిన్దుశ్శకత్వాదిజ్ఞానస్యవక్ష్య మాణశోకాఽనుపయోగాచ్చ, తద్వ్యావర్తకం విశేషపదమిత్యభిప్రా

శేషః (తదప్రతిపత్తిమ్) అవధిమదజ్ఞానమ్ (తత్ర)గీతాయామ్ (తాదర్థ్యేన) తచ్ఛేషతయా (వక్ష్యమాణేతి) "అద్వైయావన - కర్మజ్ఞానభక్తియోగ జ్ఞళుమ్" ఇత్యత్ర ఉక్తదీపారోపణాదిత్యర్థః (దుశ్శకత్వాదీతి)ఆదినా - స్వరూపవిరోధిత్వం గృహ్యతే.

(తస్మిన్) కైవల్యోపాయే (శోకేతి) "ఇప్పన్తైపామిత్తనై" ఇతివక్ష్యమాణ శోకేత్యర్థః (తద్వ్యావర్తకమ్) కైవల్యోపాయవ్యావర్తకమ్ (ఉపదేశేతి) ఉపదేశ

యేణ*స్వప్రాప్తిలక్షణేత్యుక్తమ్. స్వశబ్దః-సన్నిహితోపదేశకర్తృపరః. నను కర్మాదీనాం ప్రాప్తిసాధనతయా పూర్వముపదేశే తత్స్థానే వక్ష్యమాణస్య సిద్ధోపాయస్య కథం "మోక్షయిష్యామి" ఇతి మోక్షసాధనతయోపదేశ ఇత్యత్రాహ (ప్రాప్తిలక్షణమోక్షేతి). "భావాన్తరమభావః" ఇత్యఙ్గీకారేణ ప్రాప్తిరేవ మోక్షఇతి నోక్తదోషఇతిభావః.

నను, "శరణంవ్రజ" ఇత్యత్ర శరణశబ్దేన కర్మాద్యుపాయాన్తరస్థానేస్థిత్వా ఫలప్రదత్వముచ్యత ఇతి కైశ్చిదుక్తమ్- యది "చరమోపాయత్వే" ఇత్యత్ర వివక్షితంస్యాత్; తదా "శోకనివృత్త్యర్థమాః" ఇతి వ్యాహతమ్. కరణే అనుష్ఠితఏవ దేవతాయా ద్వారతయా ఫలప్రదత్వేన శరణాగతంప్రతి ఈశ్వరస్య ఫలప్రదత్వ మాత్రాఙ్గీకారే శరణాగతేరేవ కరణత్వాపత్తౌ స్వరూపవిరోధజ్ఞాన నిబన్ధన శోకనివృత్త్యనుపపత్తేరితి శఙ్కాయామ్, *శరణపదస్య కరణపరత్వ సూచనాయ

కర్తాశ్రీకృష్ణః. (నను కర్మేతి); పూర్వం ప్రాప్తిసాధనత్వముపదిష్టమ్, శ్లోకే మోక్షసాధనత్వముః దిశ్యతే. మోక్షః - అవిద్యానివృత్తిః. (ప్రాప్తిః) భగవత్సమ్ప్రాప్తిః. అతః, ప్రాప్తిర్భిన్నేతి శఙ్కాభిప్రాయః. (తత్స్థానే) కర్మాదిస్థానే. (నోక్తేతి) "ఏకత్రప్రాప్తి సాధనత్వం ప్రతిపాదితమ్,తత్స్థానే మోక్షసాధనత్వంప్రతిపాద్యతే" ఇత్యుక్తదోషోనాస్తీతిభావః

(ననుశరణమిత్యాది.) (వివక్షితమితి) - చరమోపాయశబ్దస్య ఫలప్రదత్వం వివక్షితఞ్చేదిత్యర్థః. (వ్యాహతమితి) చరమోపాయశబ్దేన ఫలప్రదత్వముక్తఞ్చేత్, సాధనేకృతే ఈశ్వరః ఫలందదాతీతి నిశ్చయేన అస్యశోకఏవనజాయతే. అతః, శోకనివృత్త్యర్థం చరమోపాయం వదతీత్యుక్తి ర్విరుద్ధాస్యాదితిభావః. (స్వరూపవిరోధజ్ఞాననిబన్ధనేతి) (అస్య)ఉపాయవిశేషస్య.అస్యదుశ్శకత్వ మాత్రాఙ్గీకారే దీపారోపణాది లఘూపాయానాంసత్త్వాత్, దుశ్శకత్వజ్ఞానమేవనజాయతే; తత్ప్రయుక్తశోకోపినజాయతే; అతః, "మాశుచః" ఇతిపదస్య అసమ్భావితత్వమేవ; అతః స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానేన శోకఇతి, అకామేనాఽపిస్వీకార్యమితిభావః.

చరమోపాయశబ్దః కరణరూప సాధన పర ఇతి వివక్షన్, "సర్వధర్మాన్" ఇత్యత్ర త్యాజ్యధర్మస్థానే స్థితస్య "మామ్" ఇత్యుక్తేశ్వరస్య శరణ శబ్దేన నిర్దేశాత్, ధర్మశబ్దస్య అలౌకికశ్రేయస్సాధనపరత్వాచ్చ, శరణశబ్దః సాధన పర ఏవేతి న్యాయం సూచయితుం ధర్మశబ్ద సమానార్థకస్య, "శిల ఉపాయవిశేషజ్ఞై" ఇత్యత్ర ఉపాయ శబ్దస్య సాధనపరత్వమాహ (మోక్షసాధనమాక) ఇతి

యద్యపి "స్వప్రాప్తిలక్షణ మోక్షసాధనజ్ఞాన ఉపాయవిశేషజ్ఞై" ఇతి వక్తుముచితమ్ తథాపి, వస్తుతస్తథా భూతానామపి కైఙ్కర్యరూపేణ ఉపదేశే వక్ష్యమాణరీత్యా కైఙ్కర్యరూపాణాం తేషాం యావచ్ఛక్త్యనుష్ఠేయత్వాత్, స్వరూపానురూపత్వాచ్చ వక్ష్యమాణ శ్లోకానుపపత్తేః మూలే, "ఉపాయవిశేషత్వం నోపదేశ క్రియోపలక్షణమ్, కిన్తు తద్విశేషణమ్" ఇత్యభిప్రాయేణ, (సాధన మాకి) ఇత్యనుగృహీతమ్

నను, మూలే చరమశ్లోకశబ్దప్రవృత్తి నిమిత్త కథనావసరే, చరమశబ్దస్య ప్రవృత్తి నిమిత్తమాత్ర ముక్తమ్, నతుశ్లోక శబ్దస్యేతి న్యూనతా దోషప్రసఙ్గః. చరమశబ్దస్య లోకప్రసిద్ధ్యా ఆపేక్షికాన్త్యపరత్వే అతిప్రసఙ్గాత్, చరమశబ్ద చరమ వాక్యాదిరూపేణ వ్యవహారం వినా చరమశ్లోక వ్యవహారే నిమిత్తస్యావశ్యవక్తవ్యత్వా ద్వైచ్ఛికత్వంత్వగతిరితి శఙ్కాయామ్, మూలే దుశ్శకశబ్దేన శ్లోక

(తథాభూతానాన్) సాధనభూతానామ్ (వక్ష్యమాణరీత్యా) "మద్భక్తః" "మన్మనాభవ" ఇత్యుక్తప్రకారేణ "కర్మమ్ కైఙ్కర్యత్తిలేపురుమ్" ఇతివక్ష్యమాణ రీత్యా (తేషామ్) కర్మాదీనామ్ (ఉపదేశక్రియా) "ఉపదేశిక్క" ఇత్యుపదేశ క్రియా (తద్విశేషణమ్) ఉపదేశక్రియా విశేషణమ్ (సాధనమాకవితి) వ్యాఖ్యానే, "సాధనమాక ఉపదేశిత్తరుళిక్కైట్టు" ఇత్యుక్తమిత్యర్థః

(అతిప్రసఙ్గాదితి) ప్రకరణాన్తిమేఽతి ప్రసఙ్గాదితి భావః (అగతిరితి) గతిర్న

హేతుభూతం జ్ఞాతుమ శక్యత్వమ్, శోకనివృత్తి శబ్దేన జ్ఞాతుమశక్యత్వ నిబన్ధన శోకనివృత్తిమ్, (శిల ఉపాయవిశేషఙ్గళై) ఇత్యనేన జ్ఞానాఽశక్తి హేతుం జ్ఞాతవ్య బాహుళ్యమ్, (చరమోపాయత్తై) ఇత్యనేన తత్ప్రతి కోటిజ్ఞాతవ్యాల్పత్వఞ్చ వివక్షితావ్ జ్ఞాతవ్యస్యాఽల్ప స్యోపదేశాత్, చరమార్థ ప్రత్యాయకం శ్లోకమాత్ర మిత్యభిప్రేత్య, చరమశ్లోక వ్యవహార ఇత్యభిప్రాయాఽఽశ్రయణాన్న న్యూనతాదోషః

ఏవం "జ్ఞాతవ్యోపాయ బహుత్వా ఽల్పత్వవత్, జ్ఞాపక బహుత్వాఽల్పత్వేఽపి శ్లోకశబ్ద ప్రవృత్తి నిమిత్తతయా, 'ఉపదేశిక్క వరుళిచ్చెయ్ కైయాలే' ఇతి పదాభ్యాం వివక్షితే, కర్మజ్ఞానాదీనాం సాఙ్గోపాఙ్గతయాఽజ్ఞాతవ్యత్వేన, తత్ర సాఙ్గోపాఙ్గోపదేశానామపి జ్ఞాతవ్యత్వాత్, ప్రకృతే వరణరూపాఽఙ్గస్య త్యాగరూపోపాఙ్గస్యచ సిద్ధోపాయేనసహ శ్లోకమాత్రేణజ్ఞాతుంశక్యత్వాచ్చ, అతోనన్యూనతాదోషః" ఇతి పరిహారమభిప్రేత్య ప్రాథమి కోపదేశక్రియాంవిశినష్టి(విస్తరేణేతి). (౧) "ప్రథనేవావశబ్దే" ఇత్యనుశాసనమభిప్రేతమ్ అనేన ఉత్తరత్ర "సఙ్గ్రహేణ వరుళిచ్చెయ్ కైయాలే" ఇత్యర్థో వ్యజ్యతే

భవతీత్యర్థః (తత్ప్రతికోటేః) కర్మాదిప్రతికోటీత్యర్థః

(జ్ఞాపకేతి) జ్ఞాపకశబ్దేత్యర్థః (ప్రవృత్తినిమిత్తతయేతి) శ్లోకత్వంనామ - ఛన్దోబద్ధ స్వల్పశబ్దత్వమితిబోధ్యమ్ (వరణరూపాఙ్గస్య) సిద్ధోపాయాఙ్గస్య (త్యాగః) ధర్మత్యాగః (ప్రాథమికేతి) మూలే, "శిల ఉపాయవిశేషఙ్గళై ఉపదేశిక్క" ఇతి ప్రాథమికక్రియేత్యర్థః, (ప్రథనేవావేతి) సిద్ధాన్తకౌముద్యామ్,ఉత్తరకృతి, "'ప్రథనే వావశబ్దే' ఇతి వ్యాకరణ సూత్రమ్ విపూర్వాత్ స్తృణాతేర్ఘఞ్ స్యాత్, అశబ్దవిషయే ప్రథనే పటస్య విస్తారః ప్రథనేకిమ్, తృణవిస్తరః. అశబ్దేకిమ్,- గ్రన్థవిస్తరః" ఇతి

(౧) పాణినిసూ-3-3-33

మాక విస్తరేణ ఉపదేశిత్తరుళక్కేట్టు, కాయక్లేశరూపమాకైయా లుమ్, ఇన్ద్రియజయమ్ అరితాకైయాలుమ్, సావధానమాక చిరకాలమ్

(ఉపదేశిక్క, అపళిచ్చైయ్ కైయాలె) ఇతి పూర్వోత్తరసూక్తి మహిమ్నా, "చరమశ్లోకః కృపామాత్రప్రసన్నేశ్వర ప్రోక్తిః; అన్య త్సర్వంపూర్వశాస్త్రం నతథా" ఇతి వైషమ్యం ప్రతీయతే. నచతద్యుక్తమ్. పాణ్డుతనయ యుద్ధప్రోత్సాహనవ్యాజేన సర్వస్యఽపి చాఽస్మదాది పర్యన్త చేతనోజ్జీవనాయ నిర్హేతుకకృపయా ప్రవృత్తత్వాత్. అతః "ఉపదేశిత్తరుళిచ్చెయ్ కైయాలే" ఇత్యేవం వాక్యశైలీపరిగ్రాహ్యా. ఏకత్ర కృపోక్త్యా అన్యత్రాపి సా స్వతస్సిద్ధ్యతీతి నకిణ్ణోక్తిః. ఏవఞ్చ "ప్రథమమేవ చరమోపాయః కిమితిన ప్రదర్శితః" ఇతిశఙ్కా *రత్నాకరీష సమావేశ న్యాయేన దుష్కరత్వాది దూషిత సాధనాన్తర ప్రదర్శన పూర్వకం చరమోపాయ ప్రదర్శనేన, తస్య పరభాగాతిశయ సిద్ధ్యర్థం నిర్హేతుకకృపయైవ ఉభయం ప్రదర్శిత మిత్యేవం పరిహృతా భవతీత్యభిప్రేత్యాహ (ఉపదేశిత్తరుళి) ఇతి. ఉపదేశేపి తదశ్రవణే దుష్కరత్వాది బుద్ధిర్నసమ్భవతీత్యభిప్రేత్య శ్రవణపర్యన్తోపదేశోవివక్షిత ఇత్యాహ (కేట్టు) ఇతి.

ప్రకృతత్వాద్విశేష్యలాభే సతి "అఙ్గ" ఇతికణ్ణోక్తి వైఫల్య మిత్యాశఙ్క్య, దుశ్శకత్వాదిబుద్ధిహేతుభూతకాయక్లేశ రూపత్వాది స్వభావలాభాయ తత్పదమిత్యభిప్రేత్య, స్వభావ విశిష్టవేషేణ తత్పదార్థ

(తత్) వైషమ్యమ్. (ఏకత్ర) చరమోపాయవిషయే. (అన్యత్రాపి) కర్మజ్ఞానాది సాధనాన్తరేపి. (సా) కృపా. (తస్య) చరమోపాయస్య. (ఉభయమ్) సాధనాన్తర చరమోపాయోభయమ్. (ఉపదేశిత్తరుళవితీతి) గీతాభాష్యవ్యాఖ్యానాఽవసర ప్రతిపాదిత భగవత్కారుణ్యా యత్తసారార్థ బోధక కృత్స్నగీతావతరణ రూప సమ్ప్రదాయాఽవిచ్ఛేదార్థమ్, "మూలే, ఉపదేశిక్క" ఇతి పదస్యవ్యాఖ్యానే "ఉపదేశిత్తరుళి" ఇత్యుక్త మితిభావః.

(విశేష్యలాభే) కర్మజ్ఞానాదిలాభే. (తత్పదమ్) "అఙ్గ" ఇతిపదమ్. (సర్వ

మాహ (కార్శ్యేత్యాదినా-విరోధికళేన్ను మిత్యన్తేన) "అవై" ఇత్యస్య సర్వనామత్వేన ప్రకృతాకార పరామర్శిత్వాత్, బుద్ధిస్థం కర్మాదిత్రయ వ్యాపిక్లేశకరత్వం తాఎత్పరామృశ్యత ఇత్యభిప్రేత్య హేతుత్రయమాహ (కాయేతి) కాయస్య క్లేశః-కాయికవ్యాపారజనిత దుఃఖమిత్యర్థః (క్లేశరూపమ్) తత్ప్రాచుర్యాత్తద్వ్యపదేశః అతఏవ కర్మవిషయోఽయం హేతుః †(నవయ) జ్ఞానయోగం శేఽత్యన్తమిన్ద్రియ‡(జ)స్యావాసితతయా, తద్వ్యభ్యాసయోగే తస్య దుష్కరత్వాభావాత్, అత ఏవ పూర్వవత్ "ఇన్ద్రియ‡జయాకైయాలుమ్" ఇత్యనుక్తిః

(సావధానమాఃక విత్యాది) *(౧) "ఆప్రయాణాత్తత్రాఽపి హిదృష్టమ్" ఇతిన్యాయేన కర్మయోగాదేరాప్రయాణానువృత్తి సాధకం చిరకాలసాధ్యత్వం భక్తియోగస్య ప్రసిద్ధమ్ ఏవంస్గ భక్తియోగస్య ఆప్రయాణమనువర్తనేపి, అన్తిమస్మృత్యభావే పునస్తథైవ తస్యాఽనువర్తనీయత్వాదన్తిమస్మృతి హేతుభూతం వినావిధానస్య మవధానస్యైయత్యమప తస్యాస్తీతిభావః (సావధానమాః) ఇత్యనేన జ్ఞాతుమశక్యత్వమపి దుశ్శకశబ్ద వివక్షిత మితిగమ్యతే "ధర్మత్రయే తత్పదోక్తే హేతుత్వవ్యక్తయేఽధునా। తద్వైయధికరణ్యేన వాక్యశైలీ

నాముత్వేనేతి) తత్పదార్థత్వాదితిభావః (తస్య) ఇన్ద్రియజయస్య (పూర్వవత్) కాయక్లేశ రూపమాకైయాలుమితివత్

(ఆప్రయాణాదితి)(౧,"ఆప్రయాణాత్తత్రాపిహిదృష్టమ్"ఇతిబ్రహ్మసూత్రమ్ అస్యార్థః వేదాన్తసారే, -"ఆప్రయాణాదహరహరుపాసనం కార్యమ్, 'సఖల్వేవం వర్తయన్యావదాయుషమ్' ఇతిదర్శనాత్" ఇతి (తస్య) భక్తియోగస్య (ధర్మత్రయేతి) ధర్మత్రయే - కర్మయోగాదౌ (తత్పదోక్తే) 'అవై" ఇతిపదోక్తే (తద్వైయధికరణ్యేనేతి) వ్యాఖ్యానే, "కాయక్లేశరూపమాయ" ఇతి సామానాధికరణ్యేనాఽనుక్త్వా "కాయక్లేశరూపమాకైయాయుమ్" ఇతితద్వైయధికరణ్యేనోక్తిః

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-౧-౧౨. † కుణ్డలితద్వయమధికమ్.
‡(పా) జయమతాకై § (పా) వైయర్థ్యమపి.

సాధిక్క వేణ్డుకైయాలుమ్, అవై అనుష్ఠిక్క అశక్యజ్గళైన్నుమ్, స్వశరీ

సమాశ్రితా । యద్యప్యుక్తిత్రేత్తు† శక్యత్వంనదీపారోపణాదిషు। తథాపి తన్నానుగత మితిత్ర్యుక్త్యేహ గమ్యతే। దుఃఖేన కర్తుం శక్యత్వం కథం శోకాయ సర్వగమ్। ఇతిమత్వాఽశక్యతోక్తా లక్షణాఽత్ర వివక్షితా" (౧) "ఈషద్దుస్సుషు కృచ్ఛ్రాకృచ్ఛ్రార్థేషు ఖల్" ఇత్యనుశాసన మాత్రలక్షణాబీజత్వేన అభిమతమ్; "ప్రవృత్తౌ కృత్యసాధ్యత్వబుద్ధిర్నప్రతిబన్ధికా అనుష్ఠాతు మశక్యత్వమతో దుశ్శకశబ్దితమ్." (ఎన్నుమ్) ఇతివక్ష్యమాణ సముచ్చయః.

తద్ధేతుప్రదర్శనార్థ మితిమన్తవ్యమ్. (యద్యపీతి) (తత్) అశక్యత్వమ్. (త్ర్యుక్త్యేతి) త్రీణామ్ - "కాయక్లేశరూపమాకైయాలుమ్" ఇత్యాది త్రివిధహేతూనామ్, ఉక్త్యా-వచనేనేత్యర్థః. (దుఃఖేనేతి) మూలే.“ దుశ్శకజ్గళైన్నుమ్” ఇత్యత్ర, దుశ్శకాః - దుఃఖేనకర్తుమశక్యాః; నతు దుఃఖేనకర్తుంశక్యా ఇత్యర్థః; కర్తుం శక్యాశ్చేత్ తత్రశోకోనజాయతే. అతః వ్యాఖ్యానే, “అనుష్ఠిక్క వశక్యజ్గళైన్నుమ్” ఇతిలక్షణా ఆశ్రితేతిభావః. (మత్వాఽశక్యతేతి) “అశక్యతా” ఇతిచ్ఛేదః. (ఈషదితి) సిద్ధాన్త కౌముద్యామ్, “ఈషద్దుస్సుషు కృచ్ఛ్రాఽకృచ్ఛ్రార్థేషు ఖల్” ఇతి వ్యాకరణ సూత్రమ్. కరణాధికరణ యోరితినివృత్తమ్. ఏషుదుఃఖసుఖార్థేషు ఉపపదేషు ఖల్ స్యాత్. తయోరేవేతి భావేకర్మణిచ. కృచ్ఛ్రే;—దుష్కరః కటో భవతా. అకృచ్ఛ్రే;—ఈషత్కరః-సుకరః” ఇతి. తద్వ్యాఖ్యాన తత్త్వబోధిన్యామ్; “(ఈషద్దుస్సుషు) ఇహసామాన్యోక్తావపి యోగ్యతాబలాత్ విశేషణస్య విషయవిభాగోలభ్యతే. దురితి కృచ్ఛ్రార్థే ఇతరావకృచ్ఛ్రార్థే. తదేతద్ధ్వనయతి ‘కృచ్ఛ్రే-దుష్కరః’ ఇత్యాదినా. (భవతేతి)నలోకేతి షష్ఠీనిషేధాత్ కర్తరితృతీయా. కృచ్ఛ్రేత్యాదికిమ్. ఈషత్కార్యమ్ - స్వల్పం కార్యమిత్యర్థః. (ఖలితి) లకారస్స్వరార్థః. ఖిత్కరణన్తు ఉత్తరత్రముమర్థమ్.” ఇతి. (కృచ్ఛ్రమ్) శ్రమః. (దుశ్శకశబ్దితమ్) మూలే దుశ్శకశబ్దేనోక్తమ్. (వక్ష్యమాణమ్) “స్వరూపవిరోధికళైన్నుమ్” ఇతి వక్ష్యమాణమ్.

---

(౧) పాణినిసూ - 3-3-౧౨౬. † (పా) మశక్యత్వం.

రత్వశ్చధనాదికశాలే ప్రతిపాదిక్కృప్తి పరతన్త్రమాన స్వరూపత్తక్కు-

అథ స్వరూపేత్యాదే రనుగతశోకనిమిత్తపరతామాహ (స్వశరీరత్వేత్యాదినా) "దుశ్శకత్వ విశిష్టేపి స్యాత్స్వరూప విరోధితా। ఇత్యభిప్రేత్య వివృతమిదంశబ్దేన తత్పదమ్॥ శక్యాశక్యపరత్వేపి శక్యేష్వస్తి విరోధితా। ఇతి తాత్పర్యగమకం విరూపత్వాదిదంపదమ్। ప్రాగ్వత్ప్రకృత కణ్ఠోక్తిర్విరోధ్యాకార బోధనాత్। సఫలేత్యభిసన్ధాయ ప్రయత్నాత్మకతోదితా। అవ్యావర్తకమప్యత్రస్వరూపపదమాత్మనః। పారతన్త్ర్యపరంసార్థం ప్రతికోటిసమర్పణాత్ "ఇత్యభిప్రాయః "భోగాపవర్గ కరణకృత్యస్యేతగనర్హతా। ముక్తస్య హేయ యోగ్యస్య తదయోగ్యత్వవర్త్మనా।

(అనుగతశోకనిమిత్తేతి) శోకనిమిత్తమ్ - స్వరూపవిరోధిత్వమ్, కర్మయోగజ్ఞానయోగభక్తియోగేషు అనుగతమితిభావః (దుశ్శకత్వ విశిష్టేపీతి) కర్మాదౌ దుశ్శకత్వవిశిష్టే సత్యపీత్యర్థః (ఇదంశబ్దేన) "ఇవై" ఇతిశబ్దేన (తత్పదమ్) "అవై" ఇతిపదమ్ (శక్యేతి) "స్వరూపవిరుద్ధత్వమ్ - అశక్యానాంకర్మాదీనాం సాధనత్వేనాఽభిప్రేతానామ్, శక్యానామ్ - మాలాకరణాదీనామప్యస్తి" ఇతి జ్ఞాపయితుమ్, "ఇవై" ఇతి పదమితిభావః (విరూపత్వాదితి) మూలే "అవై" ఇతి పదస్యైవవైరూప్యేణవ్యాఖ్యానే, "ఇవై" ఇతిపదం నిర్దిష్టమితిభావః (ప్రాగ్వదితి) "కాయక్లేశరూపమాత్రయోరలమ్" ఇతివదిత్యర్థః (ప్రకృతకణ్ఠోక్తిః) మూలే "అవై" ఇత్యుక్తిః (విరోధ్యాకారః) పారతన్త్ర్యవిరోధ్యాకారః (సఫలేతి) స్వయత్నరూపత్వలాభార్థమ్, "అవై" ఇత్యుక్తమితిభావః. (ప్రయత్నాత్మకతా) "వ్యాఖ్యానే స్వయత్నరూపజ్ఞానాయ"ఇతి స్వప్రయత్నాత్మకతా (అవ్యావర్తకమితి) (అత్ర)మూలే"స్వరూపవిరోధికత్వమ్"ఇత్యత్ర (సార్థమ్)-సప్రయోజనమ్. (ప్రతికోటీతి)"పరతన్త్రమానస్వరూపత్తుక్కు-" ఇత్యత్ర ప్రతికోటిస్వాతన్త్ర్యమిత్యర్థః (భోగేతి) (కరణమ్)సాధనమ్ (తదనర్హతా) సాధనకృత్యనర్హతే (హేయేతి) పూర్వకాలే కర్మకృతహేయ యోగ్యస్య ముక్తస్యేత్యర్థః (తదయోగ్యత్వవర్త్మనా) అనన్తరమ్ హేయాఽయోగ్యత్వరీత్యా తదనర్హతేత్యన్వయః (తదయోగ్యస్య) సాధన

తదయోగ్యస్యతత్ప్రాప్తిస్తత్స్వరూపవినాశినీ । స్త్రీయః పుమ్భావవద్యస్మాన్నస్త్రీ స్వాతన్త్ర్యమర్హతి। స్వయత్న సాధ్యభోగాది సాధనాత్మకతాత్విహ।స్వయత్నరూపతా ప్రోక్తాపారతన్త్ర్యవిరోధినీ।విరోధోద్వివిధః ప్రోక్తః పారతన్త్ర్యస్వయత్నయోః। యో గోత్వాఽశ్వత్వయోర్లోకే యశ్చాఽఽలోకాన్ధకారయోః। పారతన్త్ర్యంస్వరూపస్య స్వయత్నస్యతు యోగితా। ద్వారంవిరోధేఽభిప్రేతం మూల మిత్యకరేయోముసేః। తద్వతస్తదయోగ్యత్వం శాస్త్రైకాఽఽవేద్యమిత్యతః। నిరుక్తేపరతన్త్రత్వే శాస్త్రమత్రప్రదర్శ్యతే ”

(స్వశరీరత్వాది కథనాదికి ళాలే ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట)ఇతి స్వశబ్దః- పూర్వవత్ ప్రతి పాదనకర్తృపరః అత్రచిదచితో రనుయోగిత్వ మభిప్రేతమ్ స్వశరీరత్వ కిధనంతావత్-భగవతా సప్తమేఽధ్యాయే, ప్రథ

కృత్యయోగ్యస్య (తత్ప్రాప్తిః)సాధనకృతిప్రాప్తిః [తత్స్వరూపవినాశినీ) తత్పారతన్త్ర్యస్వరూపవినాశినీ "యస్మాత్ స్త్రీ స్వాతన్త్ర్యం నార్హతి, స్త్రియఃపుమ్భావవత్ తత్స్వరూప వినాశినీ" ఇత్యన్వయః (నస్త్రీతి) అత్ర, (౧) "పితారక్షతి కౌమారే భర్తారక్షతి యౌవనే। పుత్రోరక్షతి వార్ధక్యే నస్త్రీస్వాతన్త్ర్యమర్హతి" ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్ (భోగాదిః)స్వార్థభోగాదిః) (విరోధఇతి) స్వయత్నపారతన్త్ర్యయోర్విరోధః యథాగోత్వాఽశ్వత్వయోరేకాధికరణవృత్తిత్వాఽభావరూపోవిరోధః, యథావా, ఆలోకాన్ధకారయోర్బాధ్యనాశకభావరూపవిరోధః, తద్వత్ ద్వివిధ ఇతిభావః (పారతన్త్ర్యేతి) ముముక్షుప్పడ సమాశ్రయిక్కైమూలే, పారతన్త్ర్యస్వరూపస్య పురుషస్య విరోధేస్వయత్న యోగ్యత్వం ద్వారమభిప్రేతమితిరమ్యజామాతృమునేరాశయ ఇతిభావః (తద్వత ఇతి) తద్వతః- సాధనవతః చేతనస్యేతి శేషః (తదయోగ్యత్వమ్) సాధనాఽనుష్ఠానాఽయోగ్యత్వమ్ (శాస్త్రైకాఽఽవేద్యమ్) - శాస్త్రమాత్రేణ ఆవేద్యమ్, సమ్యక్ - జ్ఞేయమ్ "ఏకేముఖ్యాన్యకేవలాః" ఇతినిఘణ్టుః మామేకమితివత్

(ప్రతిపాదనకర్తా) గీతాచార్యః (సమగ్రప్పేనేతి) శ్లోకత్రయతాత్పర్యం

మమ్, (౧) "మయ్యాసక్తమనాః" ఇత్యాదినా "కశ్చిన్మాం వేత్తి తత్త్వతః" ఇత్యన్తేన శ్లోకత్రయేణ, సమగ్రత్వేన జ్ఞాతవ్య సర్వోత్తమత్వేన అతిదుర్లభాఽనుసన్ధాన విషయత్వేనచ ప్రతిపాదన పూర్వకం స్వస్వరూప యాథాత్మ్యం వక్తవ్యత్వేన ప్రక్రమ్య, (౧) "భూమిరాపః" ఇతిశ్లోకేన, "అపరేయమ్" ఇతిశ్లోకేనచ క్రియతే.

అత్రప్రకృతిః - స్వభావః; సచ - అపృథక్సిద్ధి విశిష్ట కార్యత్వ విశిష్ట లక్షణాధేయతాశాలిధర్మః. ఇదమేవాఽఽధేయత్వం శరీరపద ప్రవృత్తినిమిత్తమ్. "యస్యచేతనస్యయద్ద్రవ్యం సర్వాత్మనా స్వార్థే నియన్తుం ధారయితుఞ్చశక్యమ్, తచ్ఛేషతైక స్వరూపఞ్చ, తత్తస్య శరీరమ్" ఇతిశ్రీభాష్యకారైరనుగృహీతత్వాత్. తత్రపరశబ్ద వివక్షితో

క్రమేణసమగ్రత్వేనేత్యాదినోక్త మితిమన్తవ్యమ్. (క్రియత ఇతి) "భగవతాస్వస్వరూపయాథాత్మ్యం వక్తవ్యత్వేన ప్రక్రమ్యస్వశరీరత్వ కథనంక్రియతే" ఇత్యన్వయః.

(అత్ర) శ్లోకే. (అపృథక్సిద్ధీతి) "అపృథక్సిద్ధి విశిష్టః- కార్యత్వవిశిష్టలక్షణః ఆధేయతాశాలీధర్మః" ఇత్యన్వయః. నియామ్యం కార్యత్వవిశిష్ట మిత్యాశయః. అత్రస్వరూపేణధారణం వివక్షితమ్. (యస్యచేతనస్యేతి) ఇయం శ్రీసూక్తిః- శ్రీభాష్యే, ద్వితీయాధ్యాయే, ప్రథమపాదే, విలక్షణత్వాధికరణే. (తత్ర) అపరేయమితిశ్లోకే. (స్వేన) భగవతా. (వివక్షితమితి) అత్ర - శ్రీభగవద్గీతాయామ్, సప్తమాధ్యాయే, శ్రీభగవానువాచ;-"మయ్యాసక్తమనాః పార్థ యోగంయుఞ్జన్మదాశ్రయః। అసంశయం సమగ్రంమాం యథాజ్ఞాస్యసితచ్ఛృణు॥ జ్ఞానంతేఽహంసవిజ్ఞానమిదంవక్ష్యామ్యశేషతః। యజ్జ్ఞాత్వానేహభూయోఽన్యజ్జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే॥ మనుష్యాణాం సహస్రేషుకశ్చిద్యతతిసిద్ధయే। యతతామపిసిద్ధానాం కశ్చిన్మాంవేత్తితత్త్వతః॥ భూమిరాపోఽనలోవాయుః ఖంమనోబుద్ధిరేవచ। అహఙ్కార ఇతీయంమేభిన్నా

---

(౧) గీ - ౭-౧.

త్కృత్స్నం వివృణోతి (యథేదమితి). అనేన "అచేతనం జీవద్వారా స్వేన ధార్యమ్, యథాచేతనం చేతనేనధార్యమ్, ఏవంసర్వం స్వేనధార్యమ్" ఇతిచవివక్షితమ్.

ప్రకృతిరష్టధా॥ అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతింవిద్ధిమేపరామ్ జీవభూతాంమహా బాహోయయేదంధార్యతే జగత్" ఇతి.

తద్భాష్యే, "తత్రసప్తమేతావత్, ఉపాస్యభూత పరమపురుషస్వరూపయాథాత్మ్యం, ప్రకృత్యాతత్తిరోధానం, తన్నివృత్తయే భగవత్ప్రపత్తిః, ఉపాసకవిధాభేదః, జ్ఞానినశ్శ్రైష్ఠ్యఞ్చోచ్యతే; మయి, ఆభిముఖ్యేనసక్తమనాః-మత్ప్రియత్వాతిరేకేణ మత్స్వరూపేణ గుణైశ్చచేష్టితేనమద్విభూత్యా విశ్లేషేసతి తత్క్షణాదేవ విశీర్యమాణస్వభావతయా మయిసుగాఢం బద్ధమనాః, మదాశ్రయః - స్వయఞ్చమయా వినా విశీర్యమాణతయా మదాశ్రయః-మదేకాధారః, మద్యోగంయుఞ్జన్-యోక్తుం ప్రవృత్తః, యోగవిషయభూతం మామ్, అసంశయమ్ - నిస్సంశయమ్, సమగ్రమ్ - సకలమ్ యథాజ్ఞాస్యసి-యేనజ్ఞానేనోక్తేనజ్ఞాస్యసి, తజ్జ్ఞానమ్, అవహితమనాఃశృణు॥ అహమ్, తే, మద్విషయంజ్ఞానం విజ్ఞానేనసహ అశేషతోవక్ష్యామి. విజ్ఞానమ్ - వివిక్తాకారవిషయం జ్ఞానమ్; యథాహమ్, మద్వ్యతిరిక్తాత్సమస్తచిదచిద్వస్తుజాతాత్, నిఖిలహేయ ప్రత్యనీకతయా అనవధికాతిశయాఽసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణానన్తమహావిభూతి తయాచవివిక్తః, తేన వివిక్తవిషయజ్ఞానేనసహ, మత్స్వరూపవిషయజ్ఞానం వక్ష్యామి. కింబహునా;- యత్ జ్ఞానంజ్ఞాత్వా, మయిపునరస్యత్ జ్ఞాతవ్యంనాఽవశిష్యతే॥ వక్ష్యమాణస్యజ్ఞానస్య దుష్ప్రాపతామాహ; మనుష్యాః-శాస్త్రాధికారయోగ్యాః. తేషాంసహస్రేషు కశ్చిదేవసిద్ధిపర్యన్తంయతతే. సిద్ధిపర్యన్తంయతమానానాం సహస్రేషు కశ్చిదేవమాం విదిత్వా, మత్తస్సిద్ధయేయతతే. మద్విదాం సహస్రేషు కశ్చిదేవతత్వతో యథావస్థితంమాంవేత్తి; నకశ్చిదిత్యభిప్రాయః. (౧) "సమహాత్మాసుదుర్లభః" (౨) "మాంతువేదనకశ్చన" ఇతి హివక్ష్యతే. అస్యవిచిత్రానన్త భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థానరూపేణాఽవస్థితస్య జగతః ప్రకృతిరియం గన్ధాదిగుణకపృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశాదిరూపేణ మనఃప్రభృతీన్ద్రియరూపేణ మహదహ

---

(౧) గీ - ౭-౧౯.

ఉక్తం ధార్యత్వం గుణాదివ్యావృత్త్యర్థం స్వస్య చిదచిద్ద్వారకోపాదానత్వేన ఉపపాదయన్, ఉపాదానస్యైవ సతో నిమిత్తత్వమపి వదన్, సౌభరిశరీరవత్ సఙ్కల్పేన ధారణం వ్యావర్తయన్, జీవవ్యావృత్తిమేకస్యైవ సతో వ్యాపకత్వేన ధారణమప్యాహ (ఏతద్యోనీనీత్యాది శ్లోకద్వయేన). "ఏతద్యోనీని" ఇతి వ్యష్టిచిదచితో స్సమష్టిచిదచిదుపాదేయత్వముక్తమ్. "అహంకృత్స్నస్య" ఇతి-తద్ద్వారక ముపాదానత్వముక్తమ్. "ప్రభవః ప్రళయః" ఇతి-తాదధీన్యాత్తద్వ్యపదేశః. సృష్టిసంహారయోరన్యాధీనత్వభ్రమనివృత్త్యర్థం ద్వయోరుక్తిః. అనేన నిమిత్తత్వమప్యసఙ్కోచాల్లబ్ధమ్. (౧) "జన్మాద్యస్య యతః" ఇతివత్.

జ్ఞాకారరూపేణ చ ష్టధాభిన్నా మదీయేతివిద్ధి॥ ఇయం మమ అపరాం ప్రకృతిమ్, ఇతస్త్వన్యామ్-ఇతః - చేతనాయాః, చేతనభోగ్యభూతాయాః ప్రకృతేర్విసజాతీయాకారాం జీవభూతామ్, పరామ్-తస్యా భోక్తృత్వేన ప్రధానభూతాం చేతనరూపాం మదీయాం ప్రకృతిం విద్ధి. యథేదమచేతనం కృత్స్నం జగద్ధార్యతే" ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(స్వస్య) భగవతః. (ఏతద్యోనీనీతి) - ఏతచ్చేతనాచేతనసమష్టిరూప మదీయ ప్రకృతిద్వయ యోనీనీత్యర్థః. యోనిః - కారణమ్ (ఉపాదేయత్వమ్) ఉపాదానకార్యత్వం. (తద్ద్వారకమ్) సమష్టిచిదచిద్ద్వారకమ్. (తాదధీన్యాత్) తదాయత్తత్వాత్. (అన్యాధీనత్వమ్) బ్రహ్మరుద్రాధీనత్వమ్. (ద్వయోః) ప్రభవప్రళయయోః. (జన్మాదీతి) వేదాన్తసారే, ప్రథమాధ్యాయే ప్రథమపాదే, "జన్మాద్యస్య యతః - అస్య - విచిత్రచిదచిన్మిశ్రస్య వ్యవస్థితసుఖదుఃఖోప భోగస్య, జగతః జన్మస్థితిలయాః, యతః, తద్బ్రహ్మేతి ప్రతిపాదయతి శ్రుతిరిత్యర్థః" ఇతి. జన్మాద్యధికరణ శ్రుతప్రకాశికాయామ్;- "నను;- యత ఇతి సూత్రపదస్థాయాః పఞ్చమ్యాః ఉపాదానార్థత్వాత్, బ్రహ్మోపాదానమితి, నిమిత్తాన్తరసద్భావాత్, 'ఉపాదానన్తు భగవాన్నిమిత్తన్తు మహేశ్వరః' ఇత్యుక్తవ్యామాతీతపక్షావకాశః ప్రసజేత్. నైవమ్; యత ఇతి పఞ్చమ్యా హేతుమాత్ర విషయత్వాత్. హేత్వర్థత్వాచ్చ జనిస్థితి

---

(౧) బ్రహ్మసూ - ౧-౧-౨.

నిమిత్తత్వోక్త్యా సర్వధా చిదచితోః స్వవిధేయత్వం స్వశేష త్వఞ్చలభ్యతే *ఉపాదాన గోచరాఽపరోక్ష జ్ఞానచికీర్షాకృతిమత్త్వ లక్షణకర్తృత్వస్యైవ నిమిత్తశబ్దార్థత్వాత్, స్వాధీనస్వరూప స్థితి ప్రవృత్తినివృత్తికత్వస్యైవవిధేయ శబ్దార్థత్వాత్, పరగతాతిశయాధానే చ్ఛయా ఉపాదేయత్వా †ఽన్యయోగవ్యవచ్ఛేదస్యైవ శేషశబ్దార్థ త్వాచ్చ అనేన-సర్వత్ర స్వస్యైవఫలిత్వఫలసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వలక్షణ కర్తృత్వార్హత్వ రూపం స్వతన్త్ర్యమ్, జీవస్యతు సర్వత్ర అచిద్వత్ ఫలిత్వకర్తృత్వాఽనర్హత్వరూపం పారతన్త్ర్యఞ్చవ్యక్తమ్ (మత్తః) ఇతి అనేన-స్వస్యైవ, కర్తృత్వాత్ పరత్వం, కర్తురేవ సత ఉపాదాన త్వాత్ పరతరత్వఞ్చేతి సూచ్యతే యద్వాస్వస్యైవ ఫలిత్వాత్-పరత్వం, ఫలినఏవ సతః కర్తృత్వాత్ పరతరత్వఞ్చేతి సూచ్యతే (మయీతి) అనేన సఙ్కల్పవ్యాప్తిర్జీన వ్యాప్తిశ్చ

లయ సాధారణత్వాదవగమ్యతే నతు 'జనికర్తుఃప్రకృతిః' ఇత్యుపాదాన సంజ్ఞావిధాన వత్, స్థితికర్తుర్లయస్థానస్యచ అపాదానసంజ్ఞా విధానం దృశ్యతే తస్మాదియం హేతౌపఞ్చమీ తతశ్చ నిమిత్తోపాదానయోరుభయోరపి హేతుత్వాఽవిశేషా త్,* యత ఇతిపదేన ఉభయవిధకారణత్వ మపిక్రోడీకృతం భవతి" ఇతి

(అపరోక్షమ్) ప్రత్యక్షమ్ (పరగతాఽతిశయాధానేచ్ఛయా ఉపాదేయ త్వాఽన్యయోగవ్యవచ్ఛేదస్యేతి) అత్ర అన్యయోగవ్యవచ్ఛేదః-అన్యస్యయోగవ్య వచ్ఛేదః, నత్వన్యస్మిన్ యోగవ్యవచ్ఛేదః "శఙ్ఖఃపాణ్డరఏవ" ఇత్యత్ర పాణ్డు రత్వాన్యస్య నీలత్వస్య యోగవ్యవచ్ఛేదవత్, అత్ర "పరగతాతిశయాధానేచ్ఛయా ఉపాదేయత్వమేవ యస్యస్వరూపమ్-సః-శేషః పరశ్శేషీ" ఇతి వేదార్థసఙ్గ్రహా ఽనుసన్ధేయః (స్వస్యైవ) భగవత ఏవ (మత్తఇతీతి) "మత్తః పరతరంనాన్యత్" ఇత్యత్ర పరత్వముత్కృష్టత్వమ్ (వ్యాప్తిరితి) "మయిసర్వ మిదంప్రోతమ్" ఇత్యత్రసఙ్కల్పః, సాక్షాదాధారేన, జీవస్యస్వరూపవ్యాప్తిర్న అత స్తదుభయ వ్యాప్తి రిత్యర్థః

† (పా) అయోగవ్యవచ్ఛేద

ఏవంధార్యత్వ ముపపాదితమ్, అథవిధేయత్వ ముపపాదయితుం తదుత్కృష్టవస్తుషు ప్రదర్శయతి (రసోఽహమిత్యాదినా) "ప్రభవః

(ఉపపాదితమితి) "అత్రగీతాయామ్, తత్రైవాధ్యాయే, (౧) "ఏతద్యోనీని భూతాని సర్వాణీత్యుపధారయ। అహంకృత్స్నస్యజగతః ప్రభవఃప్రళయస్తథా॥ మత్తః పరతరంనాన్యత్కిఞ్చిదస్తి ధనఞ్జయ। మయిసర్వమిదం ప్రోతంసూత్రేమణిగణాఇవ" ఇతి తద్భాష్యే:-ఏతచ్చేతనాఽచేతన సమష్టిరూపమదీయ ప్రకృతిద్వయ యోనీని బ్రహ్మాదిస్తమ్బపర్యన్తాన్యుచ్చావచ భావేనాఽవస్థితాని చిదచిన్మిశ్రాణి మదీయానిసర్వాణి భూతానీత్యుపధారయ॥ మదీయప్రకృతిద్వయ యోనీనిహితాని మదీయాన్యేవ తథాప్రకృతిద్వయయోనిత్వేన కృత్స్నస్యజగతః, తయోర్ద్వయోరపి మద్యోనిత్వేన మదీయత్వేన చకృత్స్నస్యజగతః అహమేవప్రభవః, అహమేవచప్రళయః, అహమేవచశేషీత్యుపధారయ తయోశ్చిదచిత్సమష్టిభూతయోః ప్రకృతిపురుషయోరపి పరమపురుషయోనిత్వం శ్రుతిస్మృతి సిద్ధమ్ (౨) "మహా నవ్యక్తేలీయతే, అవ్యక్తమక్షరేలీయతే, అక్షరంతమసిలీయతే, తమఃపరేదేవ ఏకీ భవతి" (3) "విష్ణోస్స్వరూపాత్పరతోదితేద్వే రూపేప్రధానం పురుషశ్చవిప్ర" (౪) "ప్రకృతి ర్యామయాఖ్యాతా వ్యక్తాఽవ్యక్తస్వరూపిణీ పురుషశ్చాప్యుభావేతౌ లీయేతే పరమాత్మని॥ పరమాత్మాచసర్వేషామాధారః పరమేశ్వరః విష్ణునామాసవేదేషు వేదాన్తేషుచగీయతే" ఇత్యాదికాహిశ్రుతిస్మృతయః యథాసర్వకారణస్యాపి ప్రకృతిద్వయస్యకారణత్వేన సర్వాఽచేతనవస్తు శేషిణశ్చేతన స్యాపిశేషిత్వేన కారణతయాశేషితయాచ అహంపరతరః, తథాజ్ఞానశక్తిబలాదిగుణయోగేనచ అహమేవ పరతరః మత్తోఽన్యత్ - మద్వ్యతిరిక్తంకిఞ్చిత్ జ్ఞానబలాదిగుణాన్తరయోగిపరతర న్నాస్తి సర్వమిదమ్ చిదచిద్వస్తుజాతం కార్యావస్థం కారణావస్థంచమచ్ఛరీరభూతం సూత్రేమణిగణవత్ ఆత్మతయాఽవస్థితే మయిప్రోతమాశ్రితమ్. (౫) "యస్యాత్మాశరీరమ్, యస్యపృథివీశరీరమ్, ఏషసర్వభూతాన్తరాత్మా ఽపహతపాప్మాదివ్యోదేవ ఏకోనారాయణః" ఇత్యాత్మశరీరభావేన అవస్థానఞ్చజగద్విష్ణ్వోరన్తర్యామి బ్రాహ్మణాదిషుసిద్ధమ్ ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

---

(౧) గీ - ౭-౬ (౨) సుబా - ౨ (3)
(౪) వి-పు - ౬-౪-౪౦ (౫) బృ - ౫-౭-౨౨

ప్రళయః” ఇతివదయం నిర్దేశః అత్రస్వరూపే స్థితౌ ప్రవృత్తౌచ స్వాధీనత్వం యథాయోగ్యమనుసన్ధేయమ్ అత్ర “బీజంమామ్” ఇత్యర్థేన స్వరూపేణ తాదధీన్య ముపాదానతయా సద్వారకత్వమస్తీతిస్పష్టమ్

ఆనన్త్యాదనుగతరూపేణ స్వాధీనత్వం స్పష్టయతి (యేచైవేతి శ్లోకేన) “మత్త ఏవ” ఇతి నిమిత్తతయా స్వవిధేయత్వమపిస్పష్టమ్. “మయిసర్వమ్” ఇత్యుక్తదృష్టాన్తసిద్ధమర్థం స్పష్టయతి (నత్వహమితి) పరస్పరాఽఽధారాధేయభావేపి ధార్యత్వంజగతఏవ, నతుస్వస్యేత్యర్థః. ఇత్థం చిదచిదాత్మకజగత ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వలక్షణ స్వశరీరత్వకథనేనతావ త్కర్తృత్వ భోక్తృత్వాఽనర్హత్వలక్షణమచిద్వ్యావృత్తత్రయం సర్వజీవ స్వరూపసాధారణం ప్రతిపాదితమ్

(తత్) విధేయత్వమ్ (నిర్దేశఇతి) తాదధీన్యాత్, “ప్రభవః ప్రళయః” ఇతివన్నిర్దేశ ఇత్యర్థః (స్పష్టమితి) అత్రగీతాయామ్, తత్రైవ,—“రసోహమప్సు కౌన్తేయ ప్రభాస్మి శశిసూర్యయోః। ప్రణవస్సర్వవేదేషు శబ్దః ఖేపౌరుషం నృషు। పుణ్యోగన్ధః పృథివ్యాఞ్చ తేజశ్చాస్మి విభావసౌ। జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్విషు। బీజం। మాంసర్వభూతానాం విద్ధిపార్థసనాతనమ్। బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహమ్ బలంబలవతాఞ్చాహం కామరాగవివర్జితమ్। ధర్మాఽవిరుద్ధోభూతేషు కామోస్మిభరతర్షభ” ఇతి తద్గీతాభాష్యే—“అతస్సర్వస్య పరమపురుషశరీరత్వేన ఆత్మభూత పరమపురుష ప్రకారత్వాత్సర్వ ప్రకారః పరమపురుష ఏవాఽవస్థితః, ఇతి, సర్వైశ్శబ్దైస్తస్యైవాభిధానమితి తత్సామానాధికరణ్యేనాహ, ఏతే సర్వేవిలక్షణాభావాః మత్తఏవోత్పన్నాః, మచ్ఛేషభూతాః, మచ్ఛరీరతయామయ్యేవాఽవస్థితాః అతస్తత్ప్రకారోఽహమేవావస్థితః,” ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(ఆనన్త్యాదితి) “పదార్థానామ్” ఇతిశేషః (నతుస్వస్యేతి) ఈశ్వరస్య ఆధేయత్వం స్వేచ్ఛతయేతి బోధ్యమ్ (ప్రతిపాదితమితి) అత్ర - గీతాయామ్, తత్రైవ,- “యేచైవ సాత్వికాభావా రాజసాస్తామసాశ్చయే। మత్తఏవేతి తాన్విద్ధి నత్వహం తేషుతేమయి” ఇతి తద్భాష్యే,—“కిం విశిష్యాఽభిధీయతే, సాత్వికా రాజసాస్తామ

అథ, భోగమోక్ష సాధనాఽనుష్ఠాతృత్వలక్షణ కర్తృత్వస్య, తదుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వరూప భోక్తృత్వస్యచ అబాధితాఽనుభవసిద్ధత్వేపి, తదుభయమ్, గుణత్రయమయప్రకృతిసమ్బన్ధ నిబన్ధనతాయాత్ సదప్యౌపాధికమితి, లోకసిద్ధకర్తృత్వభోక్తృత్వయో రౌపాధికత్వ కథనేన, ఉక్తం ద్వివిధం పారతన్త్ర్య ముపపాదయతి (త్రిభిరితిశ్లోకేన). ఇద

సాశ్చ జగతి దేహత్వేన ఇన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేనతత్తద్ధేతుత్వేనచ అవస్థితా యే భావాః; తాన్ సర్వాన్ మత్త ఏవోత్పన్నాన్విద్ధి. తేమచ్ఛరీరతయా మయ్యేవావస్థితా ఇతి చ; నత్వహంతేషు-నాహం కదాచిదపి తదాయత్త స్థితిః అత్ర ఆత్మాయత్త స్థితిత్వేపి శరీరస్య, శరీరేణఆత్మనః స్థితావప్యుపకారో విద్యతే. మమతు తేనకశ్చిత్త థావిధ ఉపకారః. కేవల లీలైవ ప్రయోజన మిత్యర్థః.'' ఇతి శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా.

(తదుభయమ్) కర్తృత్వ భోక్తృత్వోభయమ్. (సదపీతి) స్థితమపీత్యర్థః. (ద్వివిధం పారతన్త్ర్యమితి) - కర్తృత్వాఽనర్హత్వమ్, భోక్తృత్వానర్హత్వఞ్చేతి ద్వివిధ మితిభావః. (త్రిభిరితి శ్లోకేనేతి) అత్ర గీతాయామ్, తత్రైవ; - "త్రిభిర్గుణమయైర్భావై రేభిస్సర్వమిదం జగత్। మోహితంనాఽభిజానాతి మామేభ్యః పరమవ్యయమ్'' ఇతి. తద్భాష్యే;—"తదేవం చేతనాఽచేతనాత్మకం కృత్స్నం జగత్ మదీయం కాలే కాలే మత్త ఏవోత్పద్యతే. మయిచ ప్రలీయతే, మయ్యేవావస్థితమ్, మచ్ఛరీరభూతమ్, మదాత్మకఞ్చేతి, అహమేవ కారణాఽవస్థాయాం కార్యాఽవస్థాయాఞ్చ సర్వ శరీరతయా సర్వప్రకారోఽవస్థితః. అతః కారణత్వేన శేషిత్వే నచ జ్ఞానాద్యసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణైశ్చ అహమేవ సర్వైః ప్రకారైః పరతరః; మత్తోఽన్యత్ కేనాపి కల్యాణగుణగణేన పరతరం నవిద్యతే. ఏవమ్భూతం మామ్, త్రిభ్యః-సాత్త్విక రాజస తామసగుణ మయేభ్యో భావేభ్యః, పరమ్- మదసాధారణైః కల్యాణగుణై స్తత్తద్భోగ్యతాప్రకారైశ్చ పరమ్, ఉత్కృష్టతమమ్, అవ్యయం సదైకరూపమపి, తైరేవత్రిభిర్గుణమయైర్నిహీనతరైః క్షణధ్వంసిభిః పూర్వకర్మాఽనుగుణ దేహేన్ద్రియ భోగ్యత్వేనాఽవస్థితైః పదార్థైర్మోహితం దేవతిర్యఙ్మనుష్య స్థావరాత్మనాఽవస్థిత మిదం జగత్, నాఽభిజానాతి'' ఇతి శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా.

మేవౌపాధికత్వమ్, తృతీయాధ్యాయేపి (౧)"ప్రకృతేః క్రియమాణాని" ఇతిశ్లోకేనకథితమ్.

అత్రాఽయంవివేకః,—జీవస్వరూపస్య కుదృష్టిరీత్యా, కృతిమత్వ సుఖాశ్రయత్వ మాత్రరూపయోః కర్తృత్వ భోక్తృత్వ యోరప్యభావః కర్త్రధికరణవిరుద్ధః ఏవం పరమాత్మాఽనపేక్షం కర్తృత్వం

(ప్రకృతేరితి) అత్ర గీతాయామ్, తృతీయాధ్యాయే, "ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః। అహఙ్కార విమూఢాత్మా కర్తా ఽహమితి మన్యతే॥ తత్వవిత్తు మహాబాహో గుణకర్మ విభాగయోః। గుణాగుణేషు వర్తన్త ఇతి మత్వా నసజ్జతే" ఇతి తద్భాష్యే,—"కర్మయోగ మనుతిష్ఠతో విదుషో ఽవిదుశ్చ విశేషం ప్రదర్శయన్ కర్మయోగా ఽపేక్షిత మాత్మనో ఽకర్తృత్వాను సన్ధాన ప్రకారముపదిశతి,-ప్రకృతేః గుణైః-సత్వాదిభిస్స్వానురూపం క్రియమాణాని కర్మాణి ప్రతి, అహఙ్కార విమూఢాత్మా అహం కర్తేతి మన్యతే. అహఙ్కారేణ విమూఢః-ఆత్మా, యస్యాసౌ-అహఙ్కార విమూఢాత్మా అహఙ్కారో నామ-అనహమర్థే ప్రకృతౌ అహమభిమానః తేన, అజ్ఞాతాత్మ స్వరూపః, గుణకర్మసు అహంకర్తేతి మన్యత ఇత్యర్థః గుణ కర్మవిభాగయోః - సత్వాది గుణవిభాగే, తత్తత్కర్మ విభాగేచ, తత్వవిత్, గుణాః - సత్వాదయః, స్వగుణేషు - స్వేషు కార్యేషువర్తన్త ఇతి మత్వా, గుణకర్మసు అహంకర్తేతి నసజ్జతే" ఇతి శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా.

(కుదృష్టిః) సాఙ్ఖ్యాదిః (కర్త్రధికరణేతి) అత్ర అధికరణార్థ సఙ్గ్రహగ్రన్థః కర్త్రధికరణే-"'ప్రకృతేః క్రియమాణాని' ఇత్యాదిషు గుణానామేవ కర్తృత్వ ప్రతిపాదనాత్,'ఆత్మానకర్తా'ఇత్యాశఙ్క్య, 'స్వర్గకామో యజేత' ఇత్యాదీనాం భోక్తారమేవ కర్తృసు నియుఞ్జానానాం శాస్త్రాణామర్థవత్త్వాత్, 'ప్రకృతేఃక్రియమాణాని' ఇత్యాదీనాం జీవస్య సాంసారిక కర్మ కర్తృత్వస్య గుణసంసర్గాయత్తత్వ ప్రతిపాదనపరత్వాచ్చ ఆత్మా కర్తేత్యుక్తమ్" ఇతి (కర్తృత్వం భోక్తృత్వమితి) కర్తృత్వమ్ "పరాత్తు" ఇత్యధికరణ విరుద్ధమ్, భోక్తృత్వమ్, "ఫలమతః" ఇత్యధికరణవిరుద్ధ

(౧) గీ-3-౨౭

భోక్తృత్వఞ్చ-(౧) "పరాత్తు" (౨) "ఫలమతః" ఇత్యధికరణద్వయ విరుద్ధమ్ పరమాత్మసాపేక్షం భోగమోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వరూపం కర్తృత్వమ్, తదుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వరూపం భోక్తృత్వఞ్చ ప్రమాణ ప్రసిద్ధాఽచిద్వత్పారతన్త్ర్యరూప స్వభావకాకారభఞ్జకత్వాత్, ఔపాధికమ్, ప్రకృతిసమ్బన్ధ నిబన్ధనత్వాత్ భోగమోక్షసాధనాఽనుష్ఠానస్య, తదధీనత్వాచ్చ తదుద్దేశ్య ఫలభోక్తృత్వస్య కేవలపరమాత్మ భోగోద్దేశ్యక కైఙ్కర్యగోచరకృతి మత్త్వరూపం కర్తృత్వమ్, పరమాత్మనః అచిద్భోక్తృత్వాపేక్షయా జీవస్వరూప భోక్తృత్వే అతిశయ సమ్పాదకం స్వకైఙ్కర్యప్రవృత్త్యనుద్దేశ్యం నిరతిశయభోగ్య భూత పరమాత్మస్వరూప రూపగుణవిభూత్యనుభవితృత్వలక్షణం భోక్తృత్వ

మితిభావః (పరాత్త్వితి) అత్ర అధికరణార్థ సఙ్గ్రహః,-"పరాయత్తత్వాధికరణే జీవస్య స్వతః ప్రవృత్తి శక్త్యభావే విధినిషేధ శాస్త్రానర్థక్య ప్రసఙ్గాత్, జీవస్య కర్తృత్వం స్వాతన్త్ర్యేణేత్యాశఙ్క్య, 'అన్తః ప్రవిష్టః' ఇత్యాదిభిః పరమాత్మాఽధీనత్వశ్రవణాత్, తదధీనత్వేపి, ప్రథమ ప్రవృత్తౌ చేతనస్య స్వతన్త్రతయా, శాస్త్రానర్థక్యాభావాచ్చ, పరాధీనమేవ కర్తృత్వ మిత్యుక్తమ్, ఇతి (ఫలమత ఇతి) అత్ర అధికరణార్థ సఙ్గ్రహ గ్రన్థః "ఫలాధికరణే, 'యజేత స్వర్గకామః' ఇత్యాది శాస్త్రం స్వర్గకామకర్తవ్యతయా యాగాద్యభిధానాఽన్యథానుపపత్త్యా, అపూర్వద్వారేణ ఫలసాధనత్వ మవగమయతీతి ధర్మ ఏవ ఫలప్రద ఇత్యాశఙ్క్య, 'అన్నాదో వసుదానః' 'ఏష హ్యేవానన్దయాతి' ఇత్యాదిభిః, తత్తత్కర్మభి రారాధితస్య పరమాత్మన ఏవ భోగాఽపవర్గరూప సకల ఫలప్రదత్వ శ్రవణాత్, అశ్రుతాఽపూర్వాది కల్పనాఽయోగాచ్చ పరమాత్మైవ ఫలప్రద ఇత్యుక్తం భవతి" ఇతి (తదుద్దేశ్యేతి) భోగ మోక్షసాధనాఽనుష్ఠానోద్దేశ్యేత్యర్థః (ప్రమాణమ్) మూలమన్త్రాది (తదధీనత్వాత్) భోగ మోక్షసాధనానుష్ఠానాఽధీనత్వాత్, (తదుద్దేశ్యేతి) భోగమోక్ష సాధనానుష్ఠానోద్దేశ్యేత్యర్థః (పరమేతి) పరమాత్మనః, అతిశయ సమ్పాదక మిత్యన్వయః (అచిద్భోక్తృత్వాఽపేక్షయా) అచిద్భోగాపేక్షయా (భోక్తృత్వే) భోగే

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౨-౩-౪౧ (౨) బ్రహ్మసూ-౩-౨-౩౮

ఞ్చాఽస్య ఆనుభావికమ్; మోక్షదశానువృత్తకైఙ్కర్యగోచరకృతేర్భోగ మోక్షసాధనాఽనుష్ఠానరూపత్వాభావాత్, ప్రకృతిసమ్బన్ధ నిబన్ధనత్వాభావాచ్చ; భోగమోక్షసాధనానుష్ఠానాఽనధీనత్వాత్తదనుద్దేశ్యత్వాచ్చ నిరుక్తభోక్తృత్వస్యేతి.

అథనిరుక్తం ద్వివిధం పారతన్త్ర్య మాశ్రయాసిద్ధి పరాహత మితిశఙ్కాయా మాశ్రయకథనేన తదుపపాదయతి (దైవీహ్యేషేతి శ్లోకేన). తదేకోపాయతా ప్రార్థనాత్మక శరణాగతినిష్ఠానాం నిరుక్త పారతన్త్ర్యద్వయమస్తి. తదేకోపాయత్వప్రార్థనాయాస్స్వస్వరూపవిరోధేన మోక్షసాధనరూపత్వాభావాత్, కృత్యసాధ్యత్వాచ్చ; "మోక్షయిష్యామి" ఇత్యుక్తమోక్షోపాయ సిద్ధ్యర్థతయా విహితమోక్షోపాయస్వీకారమాత్రరూపత్వాచ్చ. తేషాంకేవల పరమాత్మ భోగోద్దేశ్యక కైఙ్కర్యగోచరకృతిమత్త్వాత్, పరమాత్మ భోగాతిశయాధాయక కైఙ్కర్యానుద్దేశ్య భోగశాలిత్వాచ్చేతిభావః. "ఇత్థం ప్రవర్తి

(మోక్షదశానువృత్త కైఙ్కర్యేతి) ఫలార్థా పూర్వభావీకృతిః సాధనం భవతీతి భావః. (తదనుద్దేశ్యత్వాదితి) భోగమోక్ష సాధనానుష్ఠానాఽనుద్దేశ్యత్వాదిత్యర్థః. (నిరుక్తభోక్తృత్వస్య స్వకైఙ్కర్యప్రవృత్త్యనుద్దేశ్య నిరతిశయ భోగ్యభూతపరమాత్మ స్వరూప రూపగుణ విభూత్యనుభవితృత్వ లక్షణ భోక్తృత్వస్య. (ఇతీతి) అత్రాయం వివేక ఇత్యనేనాన్వయః

(ఆశ్రయాసిద్ధిః) ఆశ్రయస్య అసిద్ధిః. (తత్) నిరుక్త ద్వివిధ పారతన్త్ర్యమ్. (కృత్య సాధ్యత్వాదితి) ప్రార్థనాయాః జ్ఞానరూపత్వాత్, కర్మరూపత్వాఽభావేన కృతిసాధ్యత్వా భావాత్; రాగ ప్రాప్తత్వాత్: ఈశ్వరకటాక్ష యత్తత్వాదితి తాత్పర్యమ్. (మోక్షోపాయః) ఈశ్వరః. (తేషామ్) శరణవరణాధి కారిణామ్. (అతిశయేతి) "అతిశయాధాయకః, భోగః" ఇత్యన్వయః. (ఇతిభావ ఇతి) ద్రమిడోపనిషది సప్తమశతకే, ప్రథమదశకే, (౧) "ఉణ్ణిలావియ" ఇతి ప్రథమగాథా వ్యాఖ్యానాఽవతారికాయామ్;—'అహ, 'మామేవయే ప్రపద్యన్తే మాయామేతాం

(౧) తి-వాయ్-౭-౧.

ప్పిత్తతు పరహింసైయై నివర్తిప్పిక్కైక్కాక” ఇత్యాది శ్రీమల్లోక గురు శ్రీసూక్త్యభిప్రేతాధికారి విశేషణీభూతాఽష్టాఙ్గ యోగాఙ్గభూత శరణాగతి రప్యత్రవివక్షితా శఙ్కాఽనవకాశస్య సమ్భవతస్త్యాగాఽయోగాత్

ఇత్థంశరణాగత రాపాశ్రయకథనేన పారతన్త్ర్యద్వయముపపాదితమ్

తరన్తితే’ ఎన్గిఱపడియే, కడుక ఫలిత్తుక్కొణ్డు నిఱ్క కణ్డిలర్” ఇతి తత్కఠినపద దీపికాయామ్, ‘“మామేవయే ప్రపద్యన్తే’ ఎన్గిఱతు - ‘భక్తివిరోధి పాపక్షయత్తుక్కుమ్ భక్తి వృద్ధిక్కుమ్ ఉఱుప్పాన ప్రపత్తియై చ్చొల్లుకిఱతు’ ఎన్ఱు అఙ్గప్రపత్తి పరమాక శ్రీగీతాభాష్యత్తిలే వ్యాఖ్యాతమాకిలుమ్, మోక్షసాధనమాన స్వతన్త్రప్రపత్తి పరమెన్ఱు ఇవర్క్కు వివక్షితమ్’’ ఇతి శ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా (ఇత్తైయితి) శ్రీవచన భూషణే “ఇత్తై ప్రవర్తిప్పిత్తతు పరహింసైయై నివర్తిప్పిక్కైక్కాక” ఇతి. తద్వర వరమునివ్యాఖ్యానే, “ఆకైయాల్ ఇవ్వుపాసనత్తై ప్రవర్తిప్పిత్తతు పరహింసైయై నివర్తిప్పిక్కైక్కాక” ఇతి పరహింసై - యాగీయహింసై పూర్వవిహిత హింసా-అభిచారే ఉత్తరవిహిత హింసా-యాగే (అధికారి విశేషణీభూతేతి) విశేషణ భూతత్వస్య అష్టాఙ్గయోగే అన్వయః (అత్ర) “మామేవ” ఇత్యత్ర

(ఉపపాదితమితి) మామేవేత్యత్ర ఉపపాదితమిత్యర్థః, అత్ర గీతాయామ్ తత్రైవ,—“దైవీ హ్యేషా గుణమయీ మమమాయాదురత్యయా । మామేవ యే ప్రపద్యన్తే మాయామేతాం తరన్తితే” ఇతి తద్భాష్యే,—“కథంస్వత ఏవ అనవధికాతిశయానన్దే, నిత్యే, సదైకరూపే, లౌకికవస్తు భోగ్యతా ప్రకాశాశ్శోచ్చ తక్వష్ట తమే త్వయి స్థితేపి, అత్యన్త నిహీనేషు గుణమయేష్వస్థిరేషు భావేషు సర్వస్య భోక్తృవర్గస్య భోగ్యత్వ బుద్ధిరుపజాయత ఇత్యత్రాహ. మమైషా గుణమయీ-సత్త్వరజస్తమోమయీ, మాయా యస్మాద్దైవీ - దేవేన క్రీడా ప్రవృత్తేన మయైవ నిర్మితా తస్మాత్ సర్వైర్దురత్యయా - దురతిక్రమా అస్యాః మాయా శబ్ద వాచ్యత్వ మాసుర రాక్షసాస్త్రాదీనామివ విచిత్ర కార్యకరత్వేన యథాచ, (౧) “తతో భగవతా తస్య రక్షార్థం చక్రముత్తమమ్ । ఆజగామ సమాజ్ఞప్తం జ్వాలామాలి సుదర్శనమ్। తేన

అథ శరణాగతస్య ఇతరవ్యావృత్తి కథనేన తదుభయముపపాదయతి, (నమామిత్యాదినా శ్లోకపఞ్చకేన) తత్ర తావత్ "మాం ప్రపద్యన్తే" ఇత్యస్య వ్యావర్త్యాధికారిణ ఆహ (నమామితి శ్లోకేన) అథ "మామేవ" ఇత్యవధారణవ్యావర్త్యాఽధికారిణః ప్రదర్శయితు ముపక్రమతే (చతుర్విధా ఇతి శ్లోకేన). అత్ర *సుకృతశబ్దః - జ్ఞాతాఽజ్ఞాత సుకృతపరః "జ్ఞానీ" ఇత్యనేన సాధన భక్తిప్రపత్తినిష్ఠా న గృహ్యన్తే తేషామనన్యోపాయత్వరూపస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవిధురత్వేన, జ్ఞానిత్వేన తత్స్వరూపనిరూపణాఽయోగాత్, కిన్త్వధికారివిశేషణ భూతాఽష్టాఙ్గభక్తినిష్ఠాః, తత్తాదృశషడఙ్గ ప్రపత్తినిష్ఠాః, తాదృశశరణ వరణ నిష్ఠాశ్చ గృహ్యన్తే

మాయా సహస్రం తచ్ఛమ్బరస్యాఽనుగామినా। బాలస్య రక్షతా దేహ మేకైకశ్యేన సూదితమ్" ఇత్యాదౌ అతో మాయా శబ్దో న మిథ్యార్థవాచీ ఐన్ద్రజాలికాదిష్వపి కేనచిన్మన్త్రౌషధాదినా మిథ్యార్థ విషయాయాః పారమార్థిక్యా ఏవ బుద్ధేరుత్పాదకత్వేన మాయావీతి ప్రయోగః తథా మన్త్రౌషధాది రేవచ - తత్ర మాయా సర్వ ప్రయోగేష్వనుగత స్యైకస్యైవ శబ్దార్థత్వాత్ తత్ర మిథ్యార్థేషు మాయా శబ్దప్రయోగో మాయాకార్య బుద్ధి విషయత్వే నౌపచారికః, మఞ్చాః క్రోశన్తీతి వత్ ఏషా గుణ మయీ పారమార్థికీ భగవన్మాయైవ (౧) "మాయాన్తు ప్రకృతిం విద్యాన్మాయినన్తు మహేశ్వరమ్" ఇత్యాదిష్వభిధీయతే అస్యాః కార్యం భగవత్స్వరూప తిరోధానమ్, స్వస్వరూప భోగ్యత్వబుద్ధిశ్చ అతో భగవన్మాయయా మోహితం సర్వం జగత్ భగవన్త మనవధికాతిశయాఽఽనన్దస్వరూపం నాఽభిజానాతి. మాయా విమోచనోపాయమాహ, మామేవ సత్యసఙ్కల్పం పరమకారుణికం అనాలోచిత విశేషాఽశేషలోక శరణ్యం యే శరణం ప్రపద్యన్తే, తే, ఏతాం మదీయాంగుణమయీం మాయాంతరన్తి, మాయా ముత్సృజ్య మామేవోపాసత ఇత్యర్థః" ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(తదుభయమ్) పారతన్త్ర్యద్వయమ్ (వ్యావర్త్యాధికారిణః) దుష్కృతినః ("మామేవ" ఇత్యవధారణ వ్యావర్త్యాధికారిణః) సాధనభక్తి నిష్ఠాదయః. (తేషామ్) సాధనభక్తి సాధనప్రపత్తి నిష్ఠానామ్

---

(౧) శ్వేతా-౪-౧౦

ఉపక్రాన్తమర్థమాహ (తేషామిత్యాదిశ్లోకత్రయేణ). నిత్యయుక్తిః - ఆశ్రయణదశామారభ్య యావదాత్మభావియోగ ఇతిభావః. ఏకభక్తిః - ఆర్తాదీనాన్తు ప్రాపకతయా స్వస్మిన్ ప్రాప్యతయా అన్యత్రాపి భక్తిరితిభావః. "నిత్యయుక్తః" ఇతి-సాలోక్యం సామీప్యఞ్చ సిద్ధమ్. సాయుజ్యమాహ (ప్రియోహీతి). "అహంప్రియః" ఇత్యస్య ఫలమాహ (సచేతి). ఇత్థం "నిత్యయుక్తః, అత్యర్థం ప్రియః" ఇతిచ ఆశ్రయణ దశామారభ్య వైషమ్యముక్తమ్.

అథ ఆశ్రయణ దశాయామనుగతాఽఽకారకథనపూర్వకం ఫల దశాయాం వైషమ్యమాహ (ఉదారా ఇతి). (౧) "సకల ఫలప్రదోహి విష్ణుః" ఇత్యుక్తౌదార్యగుణప్రదాతృత్వమనుగతాకార ఇతి భావః. (ఆత్మైవ) అహమేవేత్యర్థః. "సైవేయం దీపజ్వాలా" ఇతివత్తాద్రూప్యాత్తన్నిర్దేశః, అనేన సారూప్యముక్తమ్. "ఇతిమేమతమ్" ఇత్యాదరోక్తిః. అద్వైతం వ్యావర్తయితుం తత్క్రతున్యాయాఽభిప్రాయే

(ఉపక్రాన్తమితి) ఉపక్రాన్తార్థైవకారేణ అధికార్యన్తరవ్యావృత్తిః. (యుక్తః) యోగవిశిష్టః. (ఆర్తాదీనామితి) ఆదిశబ్దేన, జిజ్ఞాస్వర్థార్థినాఙ్గ్రహ్యేతే (స్వస్మిన్) భగవతి. (అన్యత్రాపి) ఐశ్వర్యాదౌ. (ఫలమాహేతి) "అహంప్రియః" ఇతి హేతుః; తస్యఫలమ్-ఈశ్వరప్రీతివిషయత్వమ్; తదా హేత్వర్థః; (సచేతి) స్త్రియాస్సాధ్వ్యాః స్వార్థతారహిత భర్తృభోగాఽతిశయకరప్రీతివత్, "సచప్రియః" ఇత్యత్ర ఉక్తాప్రీతిః స్వార్థా నేతి మన్తవ్యమ్

(వైషమ్యమ్) వ్యావృత్తిః. (సైవేయమితి) దీపేహి స్నేహవర్త్యాదినాశాత్ భేదేపి, తాద్రూప్యేణ ప్రతీతిర్జాయతే ఇతి భావః.(అద్వైతమ్)అభేదః.

(తత్క్రతున్యాయేతి) అత్ర శ్రుత ప్రకాశికావ్యాఖ్యాన గురుభావప్రకాశికాయామ్;—"తదిత్థం నిశ్శేష సంసారవిమోచనాత్మక బ్రహ్మప్రాప్తిరూపస్య జీవ ధాత్వర్థస్య పఞ్చాగ్నివిద్యా ఫలకైవల్యసాధారణ్యాత్తద్వ్యావర్తనార్థమ్, 'సఞ్జీవనీమ్' ఇత్యత్ర 'సమ్' ఇత్యుపసర్గ ఇత్యాహ (సమితికైవల్యవ్యావృత్తిరితి). సామీ

(౧) విష్ణుధర్మే-౪౩-౪౬.

చిన్త్యదోష్యతి కేన-సమా సమభివ్యాహృత జీవదాత్మ్యర్థభూతాయాం బ్రహ్మప్రాప్తౌ భోగ రూపత్వ బోధనాత్ కైవల్యాన్తర్గతాయాం బ్రహ్మప్రాప్తౌ తదభావస్య తత్క్రతు న్యాయసిద్ధత్వాత్, తద్వ్యావృత్తిసిద్ధిః

తథాహి,-తత్క్రతున్యాయోనామ (౧)"అప్రతీకాలమ్బనాన్నయతీతిబాదరాయణః, ఉభయథాదోషాత్ తత్క్రతుశ్చ" ఇతిసూత్రే భగవతా బాదరాయణేన తత్క్రతుశబ్దప్రదర్శితో న్యాయవిశేషః సచఫలోపాసనయోః ప్రకారైక్య నియమ రూపః.(౨)"ఏకఆత్మనశ్శరీరే భావాత్"ఇత్యధికరణ సిద్ధాన్తదీపే,జీవాత్మనః ఫలదశా వచ్ఛిన్నాకార విశేషేణా ముపాసనదశాయా మనుసన్ధాన మభిధాయ, అన్యథా ప్రాప్యోపాసనయోః ప్రకారభేదాత్ "యథాక్రతురస్మిన్" ఇతి విరుధ్యేత ఇత్య నుగృహీతత్వాత్;

అత ఏవాఽయంన్యాయః, ఫలోపాసనయో రేకతరేణ అన్యతరస్య నిశ్చాయకః, పఞ్చాగ్నివిద్యాయామ్,(౩)"సఏనాన్ బ్రహ్మగమయతి"ఇత్యుక్త ఫలాఽను సారేణ బ్రహ్మణ ఉపాస్యత్వ నిశ్చయాత్; "వ్యతిరేక స్తద్భావ భావిత్వాత్" ఇతి బ్రహ్మ విద్యాన్తర్గత జీవవిద్యాయాః ఫలానుసారేణ అపహత పాప్మత్వాదీనాం వేద్యత్వ నిర్ణయాచ్చ ఏవం కార్యాధికరణే ప్రతీకోపాసకానాం తత్క్రతు రిత్య నేన అనిత్యఫల నిర్ణయాత్, "అవిభాగేన దృష్టత్వాత్" ఇత్యత్ర-అభేదేన ఉపాసనబలేన అవిభాగేన అనుభవ నిర్ణయాచ్చ

అత ఏవాఽయం న్యాయః,ఉపాసితాకారస్య,ఫలదశాయా మయోగాఽన్య యోగయో రుభయోరపి వ్యవచ్ఛేదకః; ఉపాసనాకారేణ ఫలాకార నిర్ణాయ కత్వాదయోగవ్య వచ్ఛేదకత్వంసిద్ధమ్ ఫలాకారేణ ఉపాసనాకార నిర్ణాయక త్వాదన్య యోగవ్యవచ్ఛేదకత్వసిద్ధిః. తత్ర "యథాక్రతురస్మిఀల్లోకే పురుషో భవతి, తథేతః ప్రేత్యభవతి" ఇతి శ్రుత్యా,అయోగవ్యవచ్ఛేదకత్వేన అయంన్యా యోఽవ్యుత్పాదితః (౪)"తంయథాయథోపాసతే, తథైవభవతి"ఇతిశ్రుత్యా అయో గాఽన్యయోగయోరుభయోరపివ్య వచ్ఛేదకత్వేన అయమంశోవ్యుత్పాదితః తదేవం శ్రుతిద్వయమూలకత్వాదయంన్యాయః ప్రబలతరః

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-3-౧౫ (౨) బ్రహ్మసూ-3-3-౫3. (3) ఛా ౪-౧౫-౫
(౪) ముద్గలోప-3

తత్రాఽయం ప్రథమశ్రుత్యర్థః యథాక్రతుర్యస్యేతి - బహువ్రీహి సమాసః "అస్మింల్లోకే" ఇత్యనేన సాధనదశా వివక్షితా పురుషశబ్దేన - పురుషార్థ కామనాలక్షణాధికారవాన్వివక్షితః "భవతి" ఇత్యసాధారణధర్మాశ్రయత్వమభిప్రేతమ్ "ఇతః ప్రేత్య" ఇత్యనేన ఫలదశాఽభిప్రేతా "తథాభవతి" ఇత్యనేన తద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్పత్త్యాశ్రయత్వం వివక్షితమ్ * యథాక్రతు శబ్దస్య - అన్యపదార్థ ప్రధానత్వాత్, క్రతుశబ్దస్య - ఉపాసనపరత్వాచ్చ, యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాశ్రయ స్తదర్థః, తస్యవిధేయ విశేషణత్వాత్, ఆధేయతా సమ్బన్ధేన భూధాత్వర్థా ఽసాధారణ ధర్మే అన్వయః తస్యచ, ఆశ్రయత్వ రూపాఽఽఖ్యాతార్థే తస్యచ, పురుష శబ్దార్థే-పురుషార్థ కామనావత్త్వ స్యాన్వయాత్ తథాశబ్దార్థస్య - తద్ధర్మస్య, అవచ్ఛేద్యతా సమ్బన్ధేన భూధాత్వర్థ నిష్పత్తౌ, తస్యచ - ఆఖ్యాతార్థాఽఽశ్రయత్వే తస్యచ ఫలదశావచ్ఛిన్నే పురుషే అన్వయాత్ "యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాశ్రయ వృత్త్యసాధారణ ధర్మాశ్రయ స్సాధన దశావచ్ఛిన్నః పురుషః, సః - ఫలదశావచ్ఛిన్న తద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్పత్త్యాశ్రయః" ఇతి

"ధనవాన్ సుఖీ" ఇత్యాదౌ, ఉద్దేశ్యతావచ్ఛేదకీభూతధనస్య ప్రయోజకతాసమ్బన్ధేన విధేయే భానస్య ఉద్దేశ్య విధేయ భావ స్థలనియన్త్రిత వ్యుత్పత్తి సిద్ధత్వాత్, పురుషశబ్దేన - ఉద్దేశ్యతా వచ్ఛేదకతయా ఉక్తస్య ఫలకామనా లక్షణాధికారస్య, యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాత్మకే విధేయే, సాక్షాత్ప్రయోజ్యతా సమ్బన్ధేన విశేషణతయా భానాత్ తద్రూపోపాసన తదధికారకామనయో స్సాక్షాజ్జన్య జనకభావస్య సంసర్గతయా లాభః తథాచ, "యఃపురుషార్థ కామనావాన్, సాక్షాత్తాదృశకామనాజన్య యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాశ్రయ వృత్త్యసాధారణ ధర్మాశ్రయః, సతద్ధర్మావచ్ఛిన్న ఫలదశావచ్ఛిన్న నిష్పత్త్యాశ్రయ ఇతి వాక్యార్థః" ఇతి.

తత్రైవ, తత్త్వాచార్యంన్యాయ ఉపాస్యాకార భేదాత్ ద్వైధావ్యుత్పాదితః; యఃపురుష స్స్వస్మిన్న సమ్భావితోత్పత్తిక యద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశిష్టోపాసనాశ్రయః. సః - తద్ధర్మ నిష్ఠాఽనుభవఘటిత పరమ్పరాసమ్బన్ధావచ్ఛిన్నాఽవచ్ఛేదక తాక నిష్పత్త్యాశ్రయ ఇత్యేకః, యఃపురుష స్స్వస్మిన్ సమ్భావితోత్పత్తిక యద్ధర్మావచ్ఛిన్న

విశిష్టోపాసనాశ్రయః, సః, తద్ధర్మనిష్ఠ, సాక్షాత్సమ్బన్ధావచ్ఛిన్నాఽవచ్ఛేదకతాక నిష్ప త్త్యాశ్రయ ఇత్యపరః తత్ర ప్రథమః - అప్రతీకాలమ్బన విషయః ద్వితీయస్తు ఐశ్వర్యార్థి విషయ ఇతివివేకః

అత్ర ప్రథమన్యాయే, తద్ధర్మ నిష్ఠ నిష్పత్త్యవచ్ఛేద కతావచ్ఛేదక పరమ్పరా సమ్బన్ధ ఘటకోఽనుభవః ఉపాసనసమా ...యితాక త్వేన విశేషణీయః, "ఏక ఆత్మన శ్శరీరే భావాత్" ఇత్యధికరణ సిద్ధాన్తదీపే, "యథాక్రతుః" ఇత్యాదేః ఫలోపా సనయోః ప్రకార వైషమ్యాఽభావ పరత యా దర్శితత్వాత్, "యథాక్రతుః - తథాభవతి" ఇతి ఫలోపాసనయో స్సాదృశ్య ప్రతీతిస్వారస్యాచ్చ తథాచ, "యో యద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠయాదృశ యాదృశనిరూప్య నిరూపక భావా పన్న విషయతా నిరూపిత విషయితా శాల్యుపాస నాశ్రయః, సః, తాదృశతా దృశధర్మా వచ్ఛిన్న నిష్ఠ తాదృశతాదృశనిరూప్య నిరూపక భావా పన్న విషయతా నిరూపిత విషయితా శాల్యనుభవ ఘటిత పరమ్పరా సమ్బన్ధా వచ్ఛిన్నాఽ వచ్ఛేదకతాక నిష్ప త్త్యాశ్రయః" ఇతి పర్య వస్యతీతి

తత్రైవ "తత్రైవ"ఇత్యేవ కారస్య అన్యయోగవ్యవచ్ఛేదక తయా అనుపా సితా కారాణాం నిష్పత్త్యవచ్ఛేదకతా వ్యవచ్ఛేద బలేన నిష్పత్త్యవచ్ఛేదకతాయా ఉపాసన ప్రకారతా వ్యాప్యత్వబోధ సిద్ధిః తథాచ,—"పరమాత్మ విశేష్యకోపాసన ప్రకారతా సమనియతాఽ వచ్ఛేదక తాక నిష్పత్త్యాశ్రయః పురుషః"ఇతి శ్రుతివా క్యార్థః పర్యవసితః

నను,—అత్ర ఏవకారస్య అన్యయోగ వ్యవచ్ఛేదకత్వ మనుపపన్నమ్, విశే షణ సఙ్గతత్వాత్ "శఙ్ఖః పాణ్డురఏవ" ఇత్యేవకార వదితిచేన్న, "శఙ్ఖః పాణ్డుర ఏవ" ఇతి వాక్యేన శఙ్ఖే నీలత్వాది సన్దేహ నివృత్తి దర్శనాత్, తద్వాక్య శ్రవణ సమనన్తరమ్, "శఙ్ఖం నీలత్వాద్య భావవన్తం శాబ్దయామి" ఇత్యనుభవ బలాచ్చ విశేషణ సఙ్గతైవ కారస్యాపి అన్యయోగ వ్యవచ్ఛేదక తాయా అక్షతత్వాత్ అన్యథా,"సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్" ఇత్యత్ర ఏవకారస్య అసత్కార్యవాద నిరాస కతాయా స్సమ్ప్రతిపన్నాయా భఙ్గప్రసఙ్గాత్ తథాచ, అనుగృహీతం శ్రుతప్రకాశి కాచార్యైః,-" 'సదేవ' ఇత్యవధారణమ్ - అసత్కార్యవాదవ్యుదాస పరమ్. నహ్యయం విద్వానేవే త్యవధారణమ్ బ్రాహ్మణత్వం వ్యావర్తయతి;

అపిత్వ విద్వత్త్వమేవ. అతశ్శబ్ద స్వారస్యాత్ సదేవేతి నిరసనీయమసత్యత్వమేవ" ఇతి అత్ర "శబ్ద స్వారస్యాత్" ఇత్యనేన, విశేషణ సఙ్గతైవకారస్థలే అన్యయోగ వ్యవచ్ఛేద ప్రతీతిరార్థికైవేతి భ్రమో నిరస్తః తదావ - అన్యయోగ వ్యవచ్ఛేదో ద్వివిధః; అన్యస్మిన్ యోగవ్యవచ్ఛేదః, అన్యస్యయోగవ్యవచ్ఛేదశ్చేతి. తత్ర, "హరిరేవ పరంతత్త్వమ్" "పార్థఏవ ధనుర్ధరః" ఇత్యాదిషు ప్రథమః. "సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్" "కృత్స్నః ప్రజ్ఞానఘనఏవ" "ఆత్మేత్యేవోపాసీత" "ఆత్మైవాభూద్విజానతః" "శఙ్ఖః పాణ్డుర ఏవ" ఇత్యాదిషు ద్వితీయః ఇతి నానుపపత్తిరితి

తత్రైవ - యద్వా, "పరమాత్మ విషయక స్వకర్తృకోపాసన విషయతా సమనియతావచ్ఛేదకతాక నిష్పత్త్యాశ్రయః పురుషః" ఇత్యేవశ్రుతి వాక్యార్థపర్యవసానా న్నానుపపత్తిరితి.

తత్రైవ - నన్వేవం సర్వ విద్యానిష్ఠానాం సర్వవిషయకోపాసనే సర్వవిషయకాఽనుభవేచసతి, తత్క్రతున్యాయస్య కిం ఫల మితిచేత్; "యద్యద్విశేష్యతయోపాస్తే, తత్తద్విశేష్యతయైవాఽనుభవతి. యద్యత్ప్రకారతయోపాస్తే, తత్తత్ప్రకారతయైవాఽనుభవతి. స్వరుచివిశేషేణ యద్యత్స్వ తఇష్టతయోపాస్తే, తత్తత్స్వతో భోగ్యతయా అనుభవతి యద్యదుపేక్షణీయతయా అన్యార్థముపాస్తే, తత్తథైవాఽనుభవతి. యద్యద్విశేష్యతయోపాస్తే, తత్తత్ప్రకార తయానాఽనుభవతి; యద్యదుపేక్షణీయతయైవోపాస్తే, తత్తద్భోగ్యత్వేననాఽనుభవతి" ఇత్యయోగాఽన్యయోగవ్యవచ్ఛేదావేవఫలమితి.

తత్రైవ, నన్వేవమపి అయంనియమో దురుపపాదః; ఆదిభరతాదిషు బ్రహ్మనిష్ఠేషువ్యభిచారాత్. తేనహ్యుపాసితాకారేణ ప్రాప్తః, ప్రాప్తశ్చాఽనుపాసితం మృగత్వమేవేతి చేన్న; "ఉపాసనదశావచ్ఛిన్నయద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠాఽవచ్ఛేదకతాక నిష్పత్త్యాశ్రయః పురుషః; సః, తద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠాఽవచ్ఛేదక తాక ఫలదశావచ్ఛిన్న నిష్పత్త్యాశ్రయః" ఇత్యేవ తత్క్రతున్యాయ శ్రుత్యర్థాశ్రయణేన విరోధాభావాత్. అత్ర-అస్మిన్‌లోకే పురుషోభవతీతి భూధాతునా ప్రతిపాదితా ప్రాథమికీ

ణాహ (ఆస్థితఇతి) ప్రాప్యప్రాప్తృ భావేన భేదోపాసనాదిత్యర్థః (అనుత్తమామ్) అన్యేషాంప్రాప్యమ్ - అధమమితిభావః యద్వా "ఆత్మైవ" ఇత్యత్ర-శరీరప్రతిసమ్బన్ధ్యాత్మా వివక్షితః తథాచ, ధారక ఇత్యర్థః ఏవకారో - జ్ఞానినోఽన్యాపేక్షయా ఆత్మత్వేన ప్రాధాన్యం ద్యోతయతి "రాజైవదృష్టః" ఇతివత్ "ప్రియతమ ఏవహి" ఇత్యాది శ్రీభాష్యసూక్తిప్రకారేణ ఉక్తార్థముపపాదయతి (ఆస్థితఇతి) ఇదమే వాత్మత్వ మనుగృహీతం భగవద్యామునాచార్యైః (౧) "క్షణేపితే యద్విరహోతిదుస్సహః" ఇతి

నిష్పత్తిః, ఉపాసన నిష్పత్తి రూపాఽన్తిమస్మృత్యవస్థాత్మికా ఽగ్రాహ్య ఉత్తర భూధాతు ప్రతిపాద్య నిష్పత్తిస్తు ఫలానుభవగత సుఖత్వాఽపరపర్యాయోత్కటానుకూల్యాఽవస్థా విశేషాత్మికా తథాచ, "యో యద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠ యద్వృత్సమ్బన్ధాఽవచ్ఛిన్నయాదృశయాదృశ నిరూప్య నిరూపక భావాపన్న విషయతావచ్ఛిన్నాఽన్తిమప్రత్యయాత్మక ప్రీతి రూపోపాసన నిష్పత్తి మాన్ పురుషః, సః తద్ధర్మావచ్ఛిన్న నిష్ఠతాదృశతాదృశనిరూప్య నిరూపక భావాపన్న తత్తత్సమ్బన్ధాఽవచ్ఛిన్న విషయతాఽవచ్ఛిన్న సుఖత్వాఽపర పర్యాయోత్కటానుకూల్యాఽవస్థా విశిష్టాఽనుభవాత్మకఫలనిష్పత్తి మాన్" ఇతి పర్యవసానాత్, ఆదిభరతాదిషు తాదృశోపాసనా నిష్పత్తి విరహేణ అనుపపత్త్యభావాత్ "ఏతేన ముక్తానా ముపేక్షణీయాఽవస్థ జ్ఞానాంశేన అనుపాసితానాం గ్రహణ సమ్భవేన, తేషాం సార్వజ్ఞ విరోధ ప్రసఞ్జనం దూరాపాస్తమితిధ్యేయమ్"ఇతిచ శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(యుక్తాత్మా) మదేకాయత్త స్వదః, నివిష్టమనస్కః (అనుత్తమామ్ -) నవిద్యతే ఉత్తమాయస్యాస్తామ్ (గతిమ్)-ప్రాప్యమ్ (అన్యేషామ్) ఆర్తాదీనామ్ (ప్రియ తమఇతి) శ్రీభాష్యే జిజ్ఞాసాధికరణే, "ప్రియతమ ఏవహి వరణీయో భవతి, యథాఽయం ప్రియతమ ఆత్మానం ప్రాప్నోతి, తథాభగవాన్ స్వయమేవ ప్రయతతే"ఇతి (క్షణేపీతి) స్తోత్రరత్నే,-(౧) "సకృత్త్వదాకార విలోకనాశయా

---

(౧) స్తో-౫-౫౬

కింబహునేత్యభిప్రాయేణ ఏకోక్త్యావైషమ్యమాహ (బహూనామితి). జ్ఞానవానితి_“జ్ఞానీచ” ఇత్యుక్తవిశేష్య నిర్దేశః; “మాంవేత్తితత్త్వతః” ఇత్యుక్తతత్త్వజ్ఞానవానిత్యర్థః. (వాసుదేవస్సర్వమ్) అత్ర “సర్వత్రాఽసౌ” ఇతివ్యుత్పత్తిరభిప్రేతా. “వాసుదేవః” ఇతి హేతుః; “సర్వమ్” ఇతిసాధ్యమ్. “సర్వగత్వాదనన్తస్య” ఇతివత్. (సర్వమ్) సర్వశరీరకమ్. అనేన“ఫలసాధనాఽనుష్ఠాతా, ఫలసాధనం,ఫలీచ”ఇత్యుక్తంభవతి. యద్వా, * వాసుదేవతరుః_సర్వవిధబన్ధురిత్యర్థః. అపిచ (౧)“ఎల్లామ్కణ్ణన్” ఇతివత్, వసుదేవపుత్రోధారక పోషకభోగ్యభూత ఇత్యర్థః. విశిష్యవక్తుమశక్య ఇత్యభిప్రేత్యాహ (సమహాత్మేతి). “దుర్ల

తృణీకృతాఽనుత్తమ భుక్తిముక్తిభిః। మహాత్మభిర్మామవలోక్యతాం నయ క్షణేపి తేయద్విరహోఽతిదుస్సహః” ఇతి.

(సర్వత్రాఽసావితి)-శ్రీవిష్ణుపురాణే;-(౨) “సర్వత్రాఽసౌసమస్తఞ్చవసత్యత్రేతివైయతః। తతస్స వాసుదేవేతి విద్వద్భిః పరిపఠ్యతే” ఇతి, వాసుదేవ శబ్దనిరుక్తిః “‘సర్వస్మిన్నయం వసతి’ ఇతి-వాసుదేవః” ఇతి కర్తరివ్యుత్పత్తిరత్రాభిప్రేతా. (వాసుదేవ తరురితి). అత్ర (3) “వాసుదేవతరుచ్ఛాయా నాతి శీతానఘర్మదా। నరకాఙ్గారశమనీ సాకిమర్థం నసేవ్యతే”, శ్రీరామాయణే, కిష్కిన్ధాకాణ్డే, పఞ్చదశసర్గే, యుద్ధాయ సుగ్రీవేణాఽఽహూతం వాలినం ప్రతి తారా;(౪)“రామః పరబలామర్దీ యుగాన్తాఽగ్నిరివోత్థితః। నివాసవృక్షస్సాధూనామాపన్నానాం పరాగతిః।ఆర్తానాం సంశ్రయశ్చైవ యశసశ్చైకభాజనమ్” అన్యత్ర,(౫)“నివాసవృక్షస్సాధూనా మాపన్నానాం పరాగతిః। భక్తార్తిభఞ్జన శ్రీమాన్ కృష్ణఏవ గతిర్మమ” ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్. (ఎల్లామితి) “ఉణ్ణుమ్ శోఱుపరుకు నీర్ తిన్నుమ్ వెత్తిలైయుమెల్లామ్ కణ్ణన్”ఇతిసామసహస్రగాథాఽనుసన్ధేయా. (వసుదేవ పుత్రఇతి) “వసుదేవస్యాఽపత్యం పుమాన్ వాసుదేవః” ఇతి వ్యుత్పత్తిరత్రాభిప్రేతా.

(౧) తి-వాయ్-౬-౭౧. (౨) ౧.వి-పు-౧-౨-౧౨. (3) గారుడపు. పూ-౨౨౨-3. (౪) రా-కి-౧౫-౧౯. (౫)

భః" ఇతి, ఆర్తాదివ్యావృత్తిః "సు" ఇత్యుపసర్గేణ (౧) "కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే" ఇత్యుక్తసాధనభక్తి నిష్ఠాది వ్యావృత్తిః "కశ్చిన్మాం వేత్తి" ఇత్యుపక్రాన్తోధికారీ, "సమహాత్మా" ఇత్యుపసంహృతః

ఇత్థం భగవత్ప్రీత్యైకఫలకభగవత్కైఙ్కర్యైకగోచరకృత్య ర్హత్వరూపం పారతన్త్ర్యం సర్వాత్మనాం స్వాభావికమ్, తాదృశకృతి ఫలోపధానన్తు వ్యక్తివిశేషనియతమిత్యుపపాదితమ్

(ఉపాదితమితి) గీతాయామ్, (౨) "నమాం దుష్కృతినో మూఢాః ప్రపద్యన్తే నరాధమాః। మాయయా ఽపహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః" ఇతి. తద్భాష్యే, "కిమితి భగవదుపాసనాపాదినీం భగవత్ప్రపత్తిం సర్వే నకుర్వత ఇత్యత్రాహ మామ్, దుష్కృతినః - పాపకర్మాణః, దుష్కృత తారతమ్యాత్ చతుర్విధాఃనప్రతిపద్యన్తే. మూఢాః నరాధమాః, మాయయా అపహృతజ్ఞానా ఆసురంభావ మాశ్రితాః" ఇతి మూఢాః - విపరీతజ్ఞానాః, పూర్వోక్తప్రకారేణ భగవచ్ఛేషతైకరసమాత్మానం భోగ్యజాతఞ్చ స్వశేషతయా మన్యమానాః నరాధమాః- సామాన్యేన జ్ఞాతేపి మత్స్వరూపే మదాన్ముఖ్యాఽనర్హాః, మాయయా అపహృత జ్ఞానాః- మద్విషయం మదైశ్వర్యవిషయఞ్చ జ్ఞానం ప్రస్తుతం - యేషాం తదసమ్భావనాపాదనీభిః కూటయుక్తిభిః అపహృతమ్, తే-తథోక్తాః; ఆసురం భావమాశ్రితాః - మద్విషయం-మదైశ్వర్య విషయఞ్చ జ్ఞానమ్, సుదృఢ ముపపన్నం యేషాం ద్వేషాయైవ భవతి, తే ఆసురం భావమాశ్రితాః,ఉత్తరోత్తరాః పాపిష్ఠతమాః" ఇతి.

గీతాయామ్, -(౨) "చతుర్విధా భజన్తే మాంజనా స్సుకృతినోఽర్జున! ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీచ భరతర్షభ" ఇతి తద్భాష్యే, "సుకృతినః - పుణ్య కర్మాణః, మాంశరణ ముపగమ్య మామేవభజన్తే తేచ సుకృత తారతమ్యేన చతుర్విధాః సుకృత గరీయస్త్వేన ప్రతిపత్తి వైశేష్యా దుత్తరోత్తరాధి కతమాభవన్తి. ఆర్తః-ప్రతిష్ఠాహీనః, భ్రష్టైశ్వర్యః పునస్తత్ప్రాప్తికామః అర్థార్థీ - అప్రాప్తై

(౧) గీ-౭-3 (౨) గీ-౭-౧౫.

శ్వర్యతయా ఐశ్వర్యకామః తయోర్ముఖభేదమాత్రమ్ ఐశ్వర్య విషయత్వైక్యాదేక ఏవాధికారః జిజ్ఞాసుః-ప్రకృతి వియుక్తాత్మ స్వరూపావాప్తీచ్ఛుః జ్ఞానమేవాఽస్య స్వరూపమితి జిజ్ఞాసురిత్యుక్తమ్ జ్ఞానీచ-"ఇతస్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధి మే పరామ్" ఇత్యాదినా అభిహిత భగవచ్ఛేషతైకరసాత్మస్వరూపవిత్ ప్రకృతి వియుక్త కేవలాత్మన్యపర్యవస్యన్ భగవన్తం ప్రేప్సుః, భగవన్తమేవ పరమప్రాప్యం మన్వానః" ఇతి

గీతాయామ్,--(౧)"తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే। ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థ మహం స చ మమ ప్రియః" ఇతి తద్భాష్యే,-"తేషాం జ్ఞానీ విశిష్యతే కుతః, నిత్యయుక్త ఏకభక్తిరితి చ తస్య హి మదేక ప్రాప్యస్య మయా యోగో నిత్యః, ఇతరయోస్తు యావత్స్వాభిలషితప్రాప్తి మయా యోగః తథా జ్ఞానినో మయ్యేకస్మిన్నేవ భక్తిః ఇతరయోస్తు స్వాభిలషితే తత్సాధనత్వేన మయి చ అతస్స ఏవ విశిష్యతే కిఞ్చ (ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థ మహమ్) అత్ర అర్థశబ్దః - అభిధేయవచనః జ్ఞానినోఽహం యథా ప్రియః, తదా మయా సర్వజ్ఞేన సర్వశక్తినాప్యభిధాతుం నశక్యత ఇత్యర్థః, ప్రియత్వస్య ఇయత్తారహితత్వాత్ యథా జ్ఞానినామగ్రేసరస్య ప్రహ్లాదస్య (౨)'సత్త్వాసక్తమతేః కృష్ణే దశ్యమానో మహోరగైః। న వివేదాత్మనో గాత్రం తత్స్మృత్యాహ్లాదసంస్థితః, ఇతి సోఽపి తథైవ మమ ప్రియః" ఇతి

గీతాయామ్,- (౧) "ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీ త్వాత్మైవ మే మతమ్। ఆస్థితస్స హి యుక్తాత్మా మామేవాఽనుత్తమాం గతిమ్" ఇతి "సర్వ ఏవైతే మామేవోపాసత ఇతి, ఉదారాః-వదాన్యాః, యే మత్తో యత్కిఞ్చిదపి గృహ్ణన్తి, తే హి మమ సర్వ స్వదాయినః జ్ఞానీ త్వాత్మైవ మే మతమ్ తదాయత్త ధారణోఽహమితి మన్యే కిం తస్మాదేవం, యస్మాదయం మయా వినా ఆత్మధారణాఽసమ్భావనయా మామేవానుత్తమం ప్రాప్యమాస్థితః, అతస్తేన వినా మమాప్యాత్మ ధారణం నసమ్భవతి తస్మాన్మమాప్యాత్మా హి సః" ఇతి

గీతాయామ్, - (౧) "బహూనాం జన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవస్సర్వ మితి స మహాత్మా సుదుర్లభః" ఇతి నాఽల్ప సఙ్ఖ్యా సఙ్ఖ్యాతానాం

(౧) గీ-౭-౧౭ (౨) వి-పు-౧-౧౭-౩౯

“నమాందుష్కృతినః” ఇత్యుక్తాంవిశిష్య ప్రదర్శయన్, తద్విషయేపి స్వస్యైవ ఫలసాధనానుష్ఠాతృత్వ మభివదన్, తన్ముఖేన తత్రాపి

పుణ్యజన్మనాం ఫలమిదమ్ యత్ మచ్ఛేషత్వైక రసాత్మయా ధాత్మ్యజ్ఞాన పూర్వకం మత్ప్రపదనమ్ అపితు, బహూనాం జన్మనామ్ - పుణ్యజన్మనామ్, అన్తే - అవసానే, “వాసుదేవ శేషత్వైక రసోహం, తదాయత్త స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిశ్చ, సచ - అసఙ్ఖ్యేయైః కల్యాణ గుణగణైః పరతరః” ఇతి - జ్ఞానవాన్భూత్వా, “వాసుదేవ ఏవ మమ పరమప్రాప్యం ప్రాపకఞ్చ, అన్యదపి యన్మనోరథవర్తి, సఏవ మమ తత్సర్వమ్” ఇతి, మాం ప్రపద్యతే - మాముపాస్తే, సమహాత్మా - మహామనాః, సుదుర్లభః-దుర్లభ తరోలోకే వాసుదేవ స్సర్వమిత్యస్యా ఽయమేవార్థః, “ప్రియోహిజ్ఞానినో ఽత్యర్థమహమ్” “ఆస్థిత స్సహియుక్తాత్మా మామేవా ఽనుత్తమాం గతిమ్” ఇతి ప్రక్రమాత్ జ్ఞానవాంశ్చాఽయముక్త లక్షణఏవ, అస్యైవ పూర్వోక్త జ్ఞానిత్వాత్ “భూమిరాపః” ఇత్యారభ్య - “అహఙ్కార ఇతీయంమే భిన్నా ప్రకృతిరష్టధా। అపరేయ మితస్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధిమేపరామ్। జీవభూతామ్” ఇతి హ్యచేతనాఽచేతనస్య ప్రకృతి ద్వయస్య పరమపురుష శేషత్వైక రసతోక్తా. “అహంకృత్స్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రళయస్తథా। మత్తః పరతరం నాన్యత్కిఞ్చిదస్తి ధనఞ్జయ” ఇత్యారభ్య, “యేచైవ సాత్త్వికా భావా రాజసాస్తామసాశ్చయే। మత్తఏవేతి తాన్విద్ధి నత్వహం తేషుతేమయి” ఇతి ప్రకృతి ద్వయస్య కార్యాకారయో భయావస్థస్య పరమపురుషా యత్త స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిత్వమ్ పరమపురుషస్యచ సర్వైః ప్రకారైస్సర్వ స్మాత్పరతరత్వ ఞ్చోక్తమ్ అతస్స ఏవాత్ర జ్ఞానీత్యుచ్యతే.” ఇతిశ్రీసూక్తి రనుసన్ధేయా

(నమాందుష్కృతిన ఇతీతి) “దుష్కృతినః” ఇతి-దుష్కృతి శబ్దప్రయోగ మహిమ్నా అత్యన్త ప్రాతికూల్య వ్యవసిత విషయే ఫలసాధనాఽనుష్ఠా తృత్వం ఫలిత్వఞ్చభగవత ఏవ “ఏషఏవా ఽసాధుకర్మకారయతి” ఇతి ఫలసాధనానుష్ఠా తృత్వమ్ లీలా రసభాక్త్వేన తత్ఫలిత్వఞ్చ బోధ్యమ్ (తద్విషయేపి) దుష్కృతి విషయేపి. (స్వస్యైవ) భగవత ఏవ (తన్ముఖేన) ఫలసాధనా ఽనుష్ఠాతృత్వ ముఖేన (తత్రాపి) దుష్కృతి విషయేపి

లీలారస నిష్పత్త్యా స్వస్యైవఫలిత్వం వ్యఞ్జయన్, ''మూఢాః'' ఇత్యుక్తిమవివివృణ్వాన్, ఆర్తాదిత్రయమపి విశదయతి ''కామైః'' ఇత్యాదినా అధ్యాయశేషేణ.

(అధ్యాయశేషేణేతి). అత్ర గీతాయామ్; - (౧) ''కామైస్తైస్తైర్హృతజ్ఞానాః ప్రపద్యన్తే ऽన్యదేవతాః। తంతం నియమమాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాస్స్వయా'' ఇతి. తద్భాష్యే;—''తస్యజ్ఞానినో దుర్లభత్వ మేవోప పాదయతి సర్వ ఏవహి లౌకికాః పురుషాః, స్వయా ప్రకృత్యా - పాపవాసనయా గుణమయ భావ విషయయా, నియతాః - నిత్యాన్వితాః, తైస్తైః స్వవాసనాऽనురూపైర్గుణమయై రేవకామై రిచ్ఛావిషయ భూతైః హృత మత్స్వరూప విషయజ్ఞానాః, తత్తత్కామ సిద్ధ్యర్థమ్, అన్యదేవతాః - మద్వ్యతిరిక్తాః కేవలేన్ద్రాది దేవతాః, తంతం నియమ మాస్థాయ- తత్తద్దేవతా విశేషమాత్ర ప్రీణనాऽసాధారణం నియమమాస్థాయ, ప్రపద్యన్తే - తా ఏవాశ్రిత్యార్చయన్తే'' ఇతి.

గీతాయామ్;—(౧) ''యోయోయాంయాం తనుంభక్తశ్శ్రద్ధయార్చితుమిచ్ఛతి॥ తస్యతస్యాచలాంశ్రద్ధాం తామేవవిదధామ్యహమ్'' ఇతి. తద్భాష్యే;—తాఅపిదేవతామదీయాస్తనవః. (౨) ''యఆదిత్యేతిష్ఠన్, యమాదిత్యోనవేద, యస్యాదిత్యశ్శరీరమ్'' ఇత్యాదిశ్రుతిభిరపి ప్రతిపాదితామదీయాస్తనవః'' ఇత్యజానన్నపి, యోయోయాంయామ్, మదీయామ్ - ఆదిత్యాదికాంతనుం భక్తశ్శ్రద్ధయార్చితుమిచ్ఛతి. తస్యతస్యాऽజానతోऽపి మత్తనువిషయైషాశ్రద్ధేత్యహమనుసన్ధాయ, తామేవఅచలాం నిర్విఘ్నాంవిదధామ్యహమ్.'' ఇతి.

గీతాయామ్; (౧) ''సతయాశ్రద్ధయాయుక్తస్తస్యారాధనమీహతే। లభతేచ తతఃకామాన్ మయైవవిహితాన్హితాన్'' ఇతి. తద్భాష్యే; -''సతయానిర్విఘ్నయాశ్రద్ధయాయుక్తస్తస్య ఇన్ద్రాదేరారాధనంప్రతీహతే. తతోమత్తనుభూతేన్ద్రాది దేవతారాధనాత్, తానేవహిస్వాభిలషితాన్కామాన్ మయైవవిహితాన్లభతే. యద్యప్యారాధన కాలే ''ఆరాధ్యేన్ద్రాదయోమదీయాస్తనవః. తతఏవతదర్చనఞ్చ

---

(౧) గీ-౭-౨౦. (౨) బృ-౫-౭-౯.

మదారాధనమ్" ఇతినజానాతి. తథాపితస్యవస్తుభో మదారాధనత్వాదారాధకాభిలషితమహమేవవిదధామి " ఇతి.

గీతాయామ్; (౧) "అన్తవత్తుఫలంతేషాం తద్భవత్యల్పమేధసామ్। దేవాన్ దేవయజోయాన్తి మద్భక్తాయాన్తిమామపి" ఇతి. తద్భాష్యే; - "తేషామ్-అల్పమేధసామ్ - అల్పబుద్ధీనామ్, ఇన్ద్రాదిమాత్రయాజినామ్, తదారాధనఫలమల్పమ్; అన్తవచ్చభవతి. కుతః - దేవాన్ దేవయజోయాన్తి. యతః ఇన్ద్రాదీన్ దేవాన్ తద్యాజినోయాన్తి. ఇన్ద్రాదయోపిహి-పరిచ్ఛిన్నభోగాః పరిమితకాలవర్తినశ్చ. తత స్తత్సాయుజ్యం ప్రాప్తాస్తైస్సహప్రచ్యవన్తే. మద్భక్తాఅపి, తేషామేవ కర్మణాం మదారాధనరూపతాం జ్ఞాత్వాపరిచ్ఛిన్న ఫలసఙ్గంత్యక్త్వా, మత్ప్రీణనైకప్రయోజనాః మాంప్రాప్నువన్తి; నచపునర్నివర్తన్తే. "మాముపేత్యతుకౌన్తేయ పునర్జన్మనవిద్యతే" ఇతివక్ష్యతే". ఇతి;

గీతాయామ్;-(౧) "అవ్యక్తంవ్యక్తిమాపన్నం మన్యన్తేమామబుద్ధయః। పరంభావమజానన్తోమమాఽవ్యయ మనుత్తమమ్" ఇతి. తద్భాష్యే; - "ఇతరేతు-సర్వసమాశ్రయణీయత్వాయ మమ మనుష్యాదిష్వవతారమప్యకిఞ్చిత్కరం కుర్వన్తీత్యాహ. సర్వైఃకర్మభిరారాధ్యోఽహం సర్వేశ్వరో వాఙ్మనసాపరిచ్ఛేద్యస్వరూపస్వభావః, పరమకారుణ్యాదాశ్రితవాత్సల్యాచ్చ సర్వసమాశ్రయణీయత్వాయ అజహత్స్వభావ ఏవ వసుదేవసూనురవతీర్ణ ఇతి మమైవంపరంభావమ్, అవ్యయమ్ - అనుత్తమమ్, అజానన్తః, ప్రాకృతరాజసూనుసమానమితః పూర్వమనభివ్యక్తమిదానీం కర్మవశాత్ జన్మవిశేషంప్రాప్య, వ్యక్తిమాపన్నం - ప్రాప్తమ్, మామబుద్ధయోమన్యన్తే. అతో మాంనాశ్రయన్తే. నకర్మభిరారాధయన్తిచ" ఇతి.

గీతాయామ్; - (౧) "నాహంప్రకాశస్సర్వస్య యోగమాయాసమావృతః। మూఢోయంనాభిజానాతిలోకో మామజమవ్యయమ్" ఇతి. తద్భాష్యే;-"కుతఏవంనప్రకాశ్యతఇత్యత్రాహ - క్షేత్రజ్ఞాఽసాధారణమనుష్యత్వాదిసంస్థాన యోగాఖ్యమాయయా సమావృతోఽహంన సర్వస్యప్రకాశః. మయిమనుష్యత్వాది సంస్థానదర్శనమాత్రేణ మూఢోయంలోకో మామతివాయ్విన్ద్రకర్మాణ మతిసూర్యాగ్ని తేజస ముప

(౧) గీ-౭-౨౩.

లభ్యమాన మనుష్యజమవ్యయం నిఖిలజగదేకకారణం సర్వేశ్వరంమాం సర్వసమాశ్రయణీయత్వాయ మనుష్యత్వసంస్థానమాస్థితం నాఽభిజానాతి" ఇతి

గీతాయామ్,-(౧) "వేదాహంసమతీతాని వర్తమానానిచార్జున। భవిష్యాణి చభూతాని మాంతువేదనకశ్చన" ఇతి తద్భాష్యే,-"అతీతానివర్తమానాని అనాగతానిచసర్వాణి భూతాని, అహంవేద - జానామి, మాంతువేదనకశ్చన-మయాఽనుసన్ధీయమానేషు కాలత్రయవర్తిషుభూతేషు మామేవంవిధం వాసుదేవం సర్వసమాశ్రయణీయత్వాయాఽవతీర్ణం విదిత్వా మామేవసమాశ్రయన్నకశ్చిదుపలభ్యత ఇత్యర్థః అతోజ్ఞానీసుదుర్లభఏవ" ఇతి

గీతాయామ్,(౧)"ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేనద్వన్ద్వమోహేనభారత। సర్వభూతానిసమ్మోహం సర్గేయాన్తిపరన్తప" ఇతి తద్భాష్యే,-"తథాహి, - ఇచ్ఛాద్వేషాభ్యాం సముత్థితేన శీతోష్ణాదిద్వన్ద్వాఖ్యేన మోహేనసర్వభూతాని సర్గే-జన్మకాలఏవ, సమ్మోహంయాన్తి ఏతదుక్తంభవతి గుణమయేషుసుఖదుఃఖాదిద్వన్ద్వేషు పూర్వపూర్వజన్మని యద్విషయావిచ్ఛాద్వేషావభ్యస్తౌ, తద్వాసనయాపునరపి జన్మకాలఏవతదేవద్వన్ద్వాఖ్యమిచ్ఛాద్వేషవిషయత్వేనసముత్థితం భూతానాం మోహనంభవతి తేనమోహేన సర్వభూతానిసంమోహంయాన్తి తద్విషయేచ్ఛాద్వేషస్వభావాని భవన్తి మత్సంశ్లేషవియోగసుఖదుఃఖస్వభావాని జ్ఞానీతుమత్సంశ్లేషవియోగైకసుఖదుఃఖస్వభావః, నతత్స్వభావం కిమపిభూతంజాయత ఇతి"

గీతాయామ్,-(౧) "యేషాన్త్వన్తగతం పాపంజనానాం పుణ్యకర్మణామ్। తేద్వన్ద్వమోహనిర్ముక్తా భజన్తే మాందృఢవ్రతాః" ఇతి-తద్భాష్యే,-"యేషాన్తు, అనేకజన్మార్జితేన ఉత్కృష్టపుణ్యసఞ్చయేన గుణమయద్వన్ద్వేచ్ఛాద్వేషహేతుభూతమ్, మదౌన్ముఖ్యవిరోధిచ అనాదికాలప్రవృత్తం పాపమన్తగతమ్ - క్షీణమ్, తేపూర్వోక్తేన సుకృతతారతమ్యేన మాంశరణముప్రపద్యగుణమయాన్మోహాద్వినిర్ముక్తాః, జరామరణమోక్షాయ మహతేవైశ్వర్యాయ మత్ప్రాప్తయేచదృఢవ్రతాః-దృఢసఙ్కల్పాః మామేవభజన్తే" ఇతి.

గీతాయామ్,-(౧) "జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్యయతన్తియే। తేబ్రహ్మ తద్విదుః కృత్స్నమధ్యాత్మం కర్మచాఽఖిలమ్" ఇతి తద్భాష్యే,-"తత్రత్రయా

(౧) గీ-౭-౨౬.

అనుగృహీతం భగవద్యామునాచార్యైః, – శ్రీమతి గీతార్థసఙ్గ్రహే,–"స్వయాథాత్మ్యం ప్రకృత్యాస్య తిరోధిశ్శరణాగతిః। భక్తభేదః ప్రబుద్ధస్య శ్రైష్ఠ్యం సప్తమ ఉచ్యతే" ఇతి

ప్రకృతమనుసరామః (స్వశరీరత్యాగధనాదిత్యాగే) ఇత్యాదిశబ్దేన లౌకికకర్తృత్వా దేర్భ్రాన్తినిబన్ధనత్యాగధనం పారతన్త్ర్యాధికారిస్వరూపధనం తద్భ్రాంతిభయాద్ధన ఇచ్ఛా గృహ్యతే ఏవం సప్తమాధ్యాయే, – (౧) "గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసశ్శరణం సుహృత్" ఇత్యత్ర గతిభర్తృ

ణామ్ భగవన్తం భజమానానాం జ్ఞాతవ్యవిశేషానుపాదేయాంశ్చ ప్రస్తౌతి, జరామరణమోక్షాయ - ప్రకృతివియుక్తాత్మస్వరూపదర్శనాయ మామాశ్రిత్యయతన్తే తేతద్బ్రహ్మవిదుః అధ్యాత్మఞ్చకృత్స్నంవిదుః, కర్మచాఽఖిలంవిదురితి

గీతాయామ్,-(౧)"సాధిభూతాధిదైవంమాం సాధియజ్ఞఞ్చయేవిదుః। ప్రయాణకాలేపిచమాం తేవిదుర్యుక్తచేతసః" ఇతి తద్భాష్యే,- "అత్ర 'యే' ఇతిపునర్నిర్దేశాత్ పూర్వనిర్దిష్టేభ్యోఽన్యే అధికారిణోఽవగమ్యన్తే 'సాధిభూతంసాధిదైవంమాం ఐశ్వర్యార్థినో యేవిదుః' ఇత్యేతదనువాదస్వరూపమప్రాప్తార్థత్వాద్విధాయకమేవ తదా "సాధియజ్ఞమ్" ఇత్యపిత్రయాణామధికారిణామవిశేషేణవిధీయతే అర్థస్వాభావ్యాత్త్రయాణాంహి నిత్యనైమిత్తికరూపమహాయజ్ఞాద్యనుష్ఠానమపర్జనీయమ్ తేచ, ప్రయాణకాలేపి స్వప్రాప్యానుగుణంమాంవిదుః 'తేచ' ఇతి చకారాత్, పూర్వేజరామరణమోక్షాయ యతమానాశ్చప్రయాణకాలే విదురితిసముచ్చీయన్తే అనేనజ్ఞానినోప్యర్థస్వాభావ్యాత్ సాధియజ్ఞంమాంవిదుః, ప్రయాణకాలేపి స్వప్రాప్యానుగుణంమాం విదురిత్యుక్తంభవతి" ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(స్వయాథాత్మ్యమ్) ఉపాస్యభూత పరమపురుషస్వరూపయాథాత్మ్యమ్ (ప్రకృత్యా)మూలప్రకృత్యా (అస్య) స్వరూపయాథాత్మ్యస్య (తిరోధిః) తిరోధానమ్ (శరణాగతిరితి) తిరోధాననివర్తకశరణాగతిరిత్యర్థః (భక్తభేదః) ఆర్తాదిభేదః (ప్రబుద్ధస్య) జ్ఞానినః. (సప్తమే) సప్తమాధ్యాయే

(గతిరితి) అత్ర "గతిర్భర్తా ప్రభుస్సాక్షీ నివాసశ్శరణంసుహృత్। ప్రభవఃప్రలయ

(౧) ౭-౬-౧౫

ప్రభుశరణశబ్దైః ప్రాప్యత్వఫలప్రదత్వ స్వామిత్వాఽపర పర్యాయఫలిత్వ శరణత్వరూపోపాయత్వానాం కథనమ్

(౧) "అహంహిసర్వయజ్ఞానామ్" ఇత్యత్ర ఫలిత్వస్పష్టీకరణమ్. దశమేధ్యాయే, - (౨) అహం సర్వస్యప్రభవః" ఇత్యాదిశ్లోకత్రయేణ

స్థానం నిధానంబీజమవ్యయమ్" "గమ్యత ఇతి-గతిః తత్రతత్రప్రస్థానమిత్యర్థః, భర్తా - ధారయితా ప్రభుః - శాసితా సాక్షీ - సాక్షాద్ద్రష్టా, నివాసః - వాసస్థానంవేశ్మాది. శరణమ్-ఇష్టస్యప్రాపకతయా అనిష్టనివారకతయాచ సమాశ్రయణీయశ్చేతనశ్శరణమ్, సచాఽహమేవ, సుహృత్ - హితైషీ, ప్రభవప్రళయస్థానం-యస్యకస్యయత్రకుత్రచిదుత్పత్తి ప్రళయయోర్యత్స్థానం తదహమేవ (నిధానమ్) నిధీయత ఇతి నిధానమ్, ఉత్పాద్య ముపసంహార్యఞ్చాఽహమేవే త్యర్థః (అవ్యయంబీజమ్) తత్రతత్రవ్యయరహితం యత్కారణం, తదహమేవేతి గీతానవమాధ్యాయ భాష్యశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా (గతీతి) గతిశబ్దేన ప్రాప్యత్వకథన మిత్యాదిక్రమేణాన్వయః.

(అహంహిసర్వేతి) గీతాయాం నవమాధ్యాయే, - "అహంహిసర్వయజ్ఞానాం భోక్తాచప్రభురేవచ। నతుమామభిజానన్తి తత్త్వేనాఽతశ్చ్యవన్తితే" ఇతి. అస్య గీతార్థ సఙ్గ్రహవ్యాఖ్యా,-"అహంసర్వశరీరతయా ఇన్ద్రాదిరూపోఽహమేవ సర్వయజ్ఞానాంభోక్తాప్రభుశ్చ హి ప్రసిద్ధౌ కిన్తు లేమాంతత్త్వేన సర్వకర్మణామ్ ఇన్ద్రాదిశరీరః పరమాత్మైవాఽఽరాధ్యః, ఫలప్రదశ్చేత్యేవంరూపేణ యాథార్థ్యేన నాభిజానన్తి. అతశ్చ్యవన్తి - భ్రశ్యన్తి" ఇతి

(అహంసర్వస్యేతి) గీతాయాందశమాధ్యాయే "అహంసర్వస్యప్రభవోమత్తస్సర్వంప్రవర్తతే। ఇతిమత్వాభజన్తేమాం బుధాభావసమన్వితాః" ఇతి తద్భాష్యే,-"విభూతి జ్ఞానవిపాకరూపాం భక్తివృద్ధిందర్శయతి, అహంసర్వస్య విచిత్రచిదచిత్ప్రపఞ్చస్యప్రభవః - ఉత్పత్తికారణమ్ సర్వంమత్తఏవ ప్రవర్తత ఇతి, ఇదం మమ స్వాభావికం నిరఙ్కుశైశ్వర్యం సౌశీల్యసౌన్దర్య వాత్సల్యాది కల్యాణగుణగణయోగఞ్చమత్వా బుధాః-జ్ఞానినః, భావసమన్వితాః, మామ్-సర్వకల్యాణగుణాన్వితంభజన్తే. భావః-మనోవృత్తివిశేషః మయిస్పృహయాళవో మాంభజన్త ఇత్యర్థః" ఇతి

(౧) గీ-౯-౨౪ (౨) గీ-౧౦-౮

కర్తృత్వస్పష్టీకరణమ్, (౧) "హన్తతే కథయిష్యామి" ఇత్యాదినా-శరీరత్వస్పష్టీకరణమ్, ఏకాదశే - శరీరత్వప్రత్యక్షీకరణమ్ త్రయోదశే,

---

గీతాయామ్, - తత్రైవ,-(౨) "మచ్చిత్తా మద్గతప్రాణా బోధయన్తః పరస్పరమ్। కథయన్తశ్చ మాం నిత్యం తుష్యన్తి చ రమన్తి చ" ఇతి తద్భాష్యే, - "కథం మచ్చిత్తాః - మయినివిష్టమనసః, మద్గతప్రాణాః - మద్గతజీవితాః, మయా వినా ఆత్మధారణమలభమానా ఇత్యర్థః స్వైస్స్వైరనుభూతాన్ మదీయాన్ గుణాన్ పరస్పరం బోధయన్తః, మదీయాని దివ్యాని రమణీయాని కర్మాణి చ కథయన్తస్తుష్యన్తి చ రమన్తి చ వక్తారస్తద్వచనేనానన్యప్రయోజనేన తుష్యన్తి శ్రోతారశ్చ తచ్ఛ్రవణేనానవధికాతిశయప్రియేణ రమన్తి" ఇతి

గీతాయాం తత్రైవ (౨) "తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్। దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాన్తి తే" ఇతి తద్భాష్యే, - "తేషాం సతతయుక్తానాం మయి సతతయోగమాశంసమానానాం మాం భజమానానామహం తమేవ బుద్ధియోగం విపాకదశామాపన్నం ప్రీతిపూర్వకం దదామి, యేన తే మాముపయాన్తి" ఇతి

(హన్తేతి) గీతాయామ్, తత్రైవ, - శ్రీభగవానువాచ, "హన్త తే కథయిష్యామి విభూతీరాత్మనశ్శుభాః। ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠ నాస్త్యన్తో విస్తరస్య మే" ఇతి తద్భాష్యే, - "హే కురుశ్రేష్ఠ! మదీయాః కల్యాణీవిభూతీః ప్రాధాన్యతః తే కథయిష్యామి ప్రాధాన్యశబ్దేన ఉత్కర్షో వివక్షితః "పురోధసాఞ్చ ముఖ్యం మామ్" ఇతి హి వక్ష్యతే జగత్యుత్కృష్టాః కాశ్చన విభూతీర్వక్ష్యామి విస్తరేణ వక్తుం శ్రోతుఞ్చ న శక్యతే, తాసామానన్త్యాత్ విభూతిత్వం నామ - నియామ్యత్వమ్ సర్వేషాం భూతానాం బుద్ధ్యాదయః పృథగ్విధా భావా మత్త ఏవ భవన్తీత్యుక్త్వా, "ఏతాం విభూతిం యోగఞ్చ మమ యో వేత్తి తత్త్వతః" ఇతి ప్రతిపాదనాత్ తథా తత్ర యోగశబ్దనిర్దిష్టం స్రష్టృత్వాదికం విభూతిశబ్దనిర్దిష్టం తత్ప్రవర్తయితృత్వమితి పునశ్చ, "అహం సర్వస్య ప్రభవో మత్తస్సర్వం ప్రవర్తతే। ఇతి మత్వా భజన్తే మాం బుధా భావసమన్వితాః" ఇత్యుక్తమితి

(ప్రత్యక్షీకరణమితి) గీతాయామ్, ఏకాదశాధ్యాయే,-(3) "నతు మాం శక్య

---

(౧) గీ-౧౦ ౧౯ (౨) గీ-౧౦-౯ (3) గీ-౧౧-౮

(౧) "కార్యకారణకర్తృత్వే" ఇతి "పురుషః ప్రకృతిస్థోహి" ఇతిచ కర్తృత్వభోక్తృత్వయోరౌపాధికత్వకథనోక్తః "ఉపద్రష్టానుమన్తాచ భర్తాభోక్తామహేశ్వరః" ఇతి అసఙ్కుచిత ఫలిత్వకథనోక్తిః ఇత్యాదిక మప్యత్ర,ఆదిపదేనగృహ్యతే,తత్రపక్షే ప్రస్తు విస్తరభయాన్నప్రదర్శ్యతే.

నేద్రష్టుమనేనైవస్వచక్షుషా। దివ్యందదామితేచక్షుః పశ్యమేయోగమైశ్వరమ్" ఇత్యాదికమత్రాఽభిప్రేతమ్

(కార్యకారణేతి) గీతాయాం త్రయోదశాధ్యాయే "కార్యకారణకర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే। పురుషస్సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే॥ పురుషః ప్రకృతిస్థోహిభుఙ్క్తే ప్రకృతిజాన్గుణాన్" ఇతి తద్భాష్యే,-"కార్యమ్- శరీరమ్ కారణాని - జ్ఞానకర్మాత్మకాని సమనస్కానీన్ద్రియాణి తేషాంక్రియా కారిత్వే పురుషాధిష్ఠితా ప్రకృతిరేవహేతుః పురుషాధిష్ఠితక్షేత్రాకార పరిణత ప్రకృత్యాశ్రయాభోగసాధనభూతాః క్రియా ఇత్యర్థః పురుషస్యత్వధిష్ఠాతృత్వమేవ తదపేక్షయా "కర్తాశాస్త్రార్థవత్వాత్" ఇత్యాదికముక్తమ్ శరీరాధిష్ఠానప్రయత్న హేతుత్వమేవహి పురుషస్యకర్తృత్వమ్ ప్రకృతిసంసృష్టః పురుషస్సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వేహేతుః సుఖదుఃఖానుభవాశ్రయ ఇత్యర్థః ఏవమన్యోన్య సంసృష్టయోః ప్రకృతిపురుషయోః కార్యభేద ఉక్తః పురుషస్య స్వతస్స్వానుభవైకసుఖస్యాపి వైషయికసుఖదుఃఖోపభోగహేతుత్వమాహ, గుణశబ్దః - స్వకార్యవ్యపచారికః స్వతస్స్వానుభవైకసుఖః పురుషః - ప్రకృతిస్థః - ప్రకృతిసంసృష్టః, ప్రకృతిజాన్ గుణాన్ - ప్రకృతిసంసర్గోపాధికాన్ సత్వాదిగుణకార్యభూతాన్ సుఖదుఃఖాదీన్, భుఙ్క్తే - అనుభవతి" ఇతి

(ఉపద్రష్టేతి) గీతాయాంతత్రైవ, - "ఉపద్రష్టాఽనుమన్తాచ భర్తాభోక్తా మహేశ్వరః। పరమాత్మేతిచాప్యుక్తో దేహేస్మిన్పురుషఃపరః" ఇతి తద్భాష్యే,- "అస్మిన్దేహేవస్థితోఽయం పురుషో దేహప్రవృత్త్యనుగుణసఙ్కల్పాదిరూపేణ దేహస్య ఉపద్రష్టా అనుమన్తాచభవతి తదా దేహభర్తాచభవతి తథాదేహప్రవృత్తిజనిత సుఖదుఃఖయోః భోక్తాచభవతి ఏవందేహనియమనేన దేహభరణేన దేహ శేషిత్వేనచ దేహేన్ద్రియమనాంసప్రతి మహేశ్వరోభవతి తదా చ వక్ష్యతే

(౧) గీ-౧౩-౨౧

తిరు,-స్వయత్నరూపఙ్గళానవివై స్వరూపవిరోధికళెన్ఱుమ్ బుద్ధిపణ్ణి

(విరోధికళెన్ఱుమితి) పూర్వేణసముచ్చయః పూర్వాఽనుభవాభావాత్ కథం "నినైత్తు" ఇతిస్మృత్యుక్తిస్తత్రాహ (బుద్ధిపణ్ణి) ఇతి "బుద్ధిస్తాత్కాలికీ ప్రోక్తా" ఇతినిర్దిష్టతాత్కాలికపూర్వాఽపర పర్యాలోచనరూపప్రతిభావిశేషఇహవివక్షితః తస్య జ్ఞాతార్థపర్యాలోచనరూపత్వాత్ "నినైత్తు" ఇత్యుక్తిమితిభావః అత్రయద్యపి, "ఎన్ఱుమ్" ఇతిమూలస్థపదద్వయం నవివరణార్థముపాత్తమ్, తథాపి తదనుపాదాయ (కాయేత్యాది-అనుష్ఠిక్కవశక్యఙ్గళ్, స్వేత్యాది-ఇవై విరోధికళ్, బుద్ధిపణ్ణి) ఇతివాక్యశైలీపరిగ్రహే, వాక్యస్యాఽనన్వితత్వేన అబోధకత్వంస్యాత్ ,మూలపదవివరణత్వస్యజ్ఞాతుమశక్యత్వాత్ తత్పరిహారార్థమ్ "దుశ్శకఙ్గళ్" ఇతిప్రతీకముపాదాయ (కాయేత్యాది - అశక్యఙ్గళ్) ఇత్యన్తముక్త్వా, "స్వరూపవిరోధికళ్" ఇత్యుపాదాయ (స్వేత్యాది-విరోధికళ్) ఇత్యన్తముక్త్వా, "నినైత్తు" ఇత్యుపాదాయ (బుద్ధిపణ్ణి) ఇత్యుక్తౌ, అతిగౌరవంస్యాత్, మూలవాక్యమనపేక్ష్య మూలవాక్యార్థస్య విశదశబ్దబోధశ్చనసిద్ధ్యేత్. "ఎన్ఱుమ్" ఇతిపద

"శరీరం యదవాప్నోతియచ్చాప్యుత్క్రామతీశ్వరః । గృహీత్వైతాని సంయాతి వాయుర్గన్ధానివాశయాత్" ఇతి అస్మిన్ దేహేదేహేన్ద్రియమనాంసప్రతి పరమాత్మేతి చాప్యుక్తః దేహేమనసిచ ఆత్మశబ్దోఽన్తరమేవ ప్రయుజ్యతే "ధ్యానేనాత్మని పశ్యన్తి కేచిదాత్మానమాత్మనా" ఇతి అపిశబ్దాన్మహేశ్వర ఇత్యప్యుక్త ఇతి గమ్యతే "పురుషః పరః", "అనాది మత్పరమ్" ఇత్యాదినోక్తోఽపరిచ్ఛిన్నజ్ఞానశక్తిరయంపురుషః, అనాదిప్రకృతిసమ్బన్ధకృతగుణసమ్బన్ధ దేహద్దేహమాత్ర మహేశ్వరః, దేహమాత్ర పరమాత్మా చభవతీతి

(బుద్ధిరితి) హంససన్దేశ వ్యాఖ్యానే,- "స్మృతిర్వ్యతీత విషయా మతిరాగామిగోచరా। బుద్ధిస్తాత్కాలికీజ్ఞేయా ప్రజ్ఞాత్రైకాలికీమతా । ప్రజ్ఞాంనవనవోన్మేషశాలినీం ప్రతిభాంవిదుః॥ తదను ప్రాణనాజ్జీవే ద్రచనానిపుణః కవిః" ఇతి (తస్య)

ద్వయోపాదానేతు క్రమబలేన తత్తత్పద వివరణత్వస్య వ్యాఖ్యానవాక్యేష్వజ్ఞాతుం శక్యత్వాత్, స్వయమేవ పరస్పరాఽన్వితార్థకత్వాచ్చ నోక్త దోషద్వయమిత్యభిప్రేత్య, "ఎన్ఱుమ్" ఇత్యస్యయథాశ్రుతాఽనువాదో అన్వార్థంకృత ఇత్యనుసన్ధేయమ్.

ఇతిచరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్
శోకహేతునిష్కర్షనామకః తృతీయవాదః.

† ఔత్ప్రేక్షికస్వరూపవిరోధ నిష్కర్షనామకః.
చతుర్థవాదః.

అత్రకేచిత్, రహస్యత్రయసారే సాధ్యోపాయశోధనాధికారాఖ్యే చతుర్వింశేఽధికారే విస్తరేణఉపాయాన్తరాణాం స్వరూప విరోధో వేదాన్తాచార్యైర్నిరస్తః. తథాహి; - ఏషాతావత్తేషాంసూక్తిః, - "యథాధికారమ్శాస్త్రమ్విధిత్తవన్ఱిల్ ఉపాసనాదికళ్ స్వరూప విరుద్ధఙ్గళెన్ఱు శిలర్శొల్లునర్కళ్; ఇతువుమ్ప్రపత్తియై.స్తుతిక్కైక్కాక అతివాదమ్పణ్ణినార్కళామిత్తనై.

ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; - నిత్యమానవాత్మస్వరూపత్తుక్కు ఇవై నాశకఙ్గళాయ్కొణ్డు స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళెన్నవొణ్ణాతు. ప్రపత్త్యనుష్ఠానత్తిలుమ్, కైఙ్కర్యత్తిలుమ్పోలే భక్త్యాదికళిలుమ్, (౧) "కర్తా

ప్రతిభావిశేషస్య. (ఉక్త దోషద్వయమ్) అనన్వయాది గౌరవరూప దోషద్వయమ్.
ఇతిశోక హేతు నిష్కర్షనామక తృతీయవాద
కఠినపదదీపికా.

(కేచిదితి) (సూక్తిర్నోపపద్యతే) ఇత్యుత్తరేణాఽన్వయః. (తేషామ్) వేదాన్తాచార్యాణామ్. "యథాధికారమ్-అనుగుణఙ్గళితితి, తేషాంసూక్తిః" ఇతి పూర్వేణాన్వయః.

†(ఔత్ప్రేక్షిక స్వరూపేతి) ఉత్ప్రేక్షా విషయస్వరూపేత్యర్థః. (౧) బ్రహ్మసూ-

శాస్త్రార్థవత్త్వాత్" (౧) "పరాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఎన్గిఱవఱ్ఱాలే భగవద ధీనకర్తృత్వముణ్డాకైయాలుమ్, ఆత్మస్వరూపమ్ అత్యన్తనిర్వ్యాపార మెన్నుమ్బోతు సత్త్వలక్షణమాన అర్థక్రియాకారిత్వమిల్లామైయాలే తుచ్ఛత్వమ్ ప్రసజ్గిక్కైయాలుమ్, జ్ఞానచికీర్షాప్రయత్నాశ్రయత్వరూప మాన కర్తృత్వమిల్లైయాకిల్, ఆత్మావుక్కు సన్నిధిమాత్రమేవ్యాపార మెన్నిల్; భోక్తృత్వాదికళుమిన్ఱిక్కే ఇవనుక్కుసంసార మిల్లైయా య్, మోక్షోపాయనైరపేక్ష్యాదిప్రసజ్గమ్ వరుకైయాలుమ్, సాఙ్ఖ్యాది కళ్ శొల్లుమాపోలే స్వరూపత్తిల్ కర్తృత్వమిల్లామైయాలే ఉపాసనాది కళ్ స్వరూపవిరుద్ధజ్గళెన్ఱు శొల్లవుమొణ్ణాతు. "అచేష్టమానమాసీనం శ్రీఃకఞ్చిదుపతిష్ఠతి। కర్మీకర్మానుపృత్యాహో న ప్రాశ్యమధిగచ్ఛతి" ఎన్ఱతువుమ్ శాస్త్రచోదితోపాయజ్గళినుడైయ నైరర్థక్యమ్శొన్నపడి యన్ఱు; పూర్వానుష్ఠిత కర్మవిశేషజ్గళినుడైయ ఫలవిశేషమ్ శొన్నపడి యత్తనై. మోక్షప్రతికూలజ్గళాన రాగాద్యుపాధికళాలే పణ్ణకామ్య నిషిద్ధజ్గళ్పోలే బన్ధకజ్గళల్లామైయాలుమ్, మోక్షార్థితనక్కువిధికైయా లుమ్, ఉపాసనాదికళుక్కు శాస్త్రముఖత్తాలే అనిష్టావహత్వరూపమాన స్వరూపవిరోధమ్ శొల్లవొణ్ణాతు.

ఆకైయాల్, ఆత్మస్వరూపత్తైప్పఱ్ఱ ఉపాసనాదికళుక్కునాశక త్వాఽసమ్భావితత్వనైరర్థక్యాఽనర్థావహత్వజ్గళిల్లామైయాల్, ఒరుపడి యాలుమ్ స్వరూపవిరోధప్రసజ్గమిల్లై.

ఆనాల్, "ఆత్మా దేహాదివిలక్షణనాకైయాలే స్వరూపత్తిల్ వర్ణాశ్రమాదికళిల్లై" ఎన్ఱు తెళిన్దవనుక్కు "బ్రాహ్మణోఽహమ్, క్షత్రియో ఽహమ్" ఎన్ఱాప్పోలే వరుమభిమానజ్గళోడియాక కర్తవ్యజ్గళానవర్ణాశ్రమ ధర్మజ్గళుమ్, అవఱ్ఱోడుతొడక్కూన ఉపాయాన్తరజ్గళుమ్ అనుష్ఠే యజ్గళల్లామైయాలే, ఇవ్వర్ణాశ్రమాది నిబన్ధనజ్గళాన ధర్మజ్గళ్ స్వరూప

(౧) బ్రహ్మసూ.

విరుద్ధఙ్గళెన్నక్కూడామై యెన్నెన్నిల్, – ఇతువుమనుపపన్నమ్. ఎఙ్గనే యెన్నిల్, – "స్వరూపత్తిల్ బ్రాహ్మణత్వాదికళిల్లై" ఎన్ఱు తెళిన్దానే యాకిలుమ్, కర్మవిశేషఙ్గళడియాక బ్రాహ్మణత్వాదివిశిష్టమాన శరీరత్తోడే విశిష్టనాయిరుక్కైయాలే, అచ్ఛరీరసమ్బన్ధమడియాక వరుకిఱ క్షుత్పిపాసాదికళుక్కు పరిహారమ్పణ్ణుకిఱకిఱక్కాలే, ఇచ్ఛరీరమ్విడుమళవుమ్ అవ్వోవర్ణాశ్రమాదికళుక్కుమ్ తన్ శక్తిక్కుమనురూపమాక అనిష్టనివృత్తీష్టప్రాప్తికళైప్పణ్ణ శాస్త్రఙ్గళ్ విధిత్తధర్మఙ్గళై విడవొణ్ణాతు.

ఆకైయాల్, ఇద్ధర్మఙ్గళై దేహాత్మవివేకమడియాక స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళాక్కి, ఇవఱ్ఱుక్కు త్యాజ్యతైశొల్లవొణ్ణాతు దేహాత్మవివేకముడైయవనుక్కు పారలౌకికభోగ సాధనమాన ధర్మత్తిల్ అధికారమాకైయాల్, ఇద్ధర్మఙ్గళినుడైయ అనుష్ఠానత్తుక్కు స్వరూపత్తిల్ బ్రాహ్మణ్యాదిభ్రమమ్ అధికారమన్ఱు బ్రాహ్మణ్యాదివిశిష్ట శరీరసమ్బన్ధమే అధికారమ్. ఆకైయాల్ సర్వధర్మానుష్ఠానత్తుక్కుమ్ ఉపయుక్తమాన ప్రకృత్యాత్మవివేకమడియాక ఉపాసనాదికళుక్కు విరోధమ్ కణ్డిలోమ్ ఉపాసనాదికళ్ అహఙ్కారగర్భమెన్నుమిడమ్ శాస్త్రమ్ ఇశైయాతిరుక్కచ్చెయ్తే, ఆరోపిత్తార్కళిత్తనై కర్తృత్వార్జితఙ్గళాన కరణకళేబరాదికళాకిఱ ఉపాధికళైక్కొణ్డు అనుష్ఠిక్కైయాలే, కర్మయోగాదికళ్ నిరుపాధికస్వరూప విరుద్ధఙ్గళెన్బార్క్కుమ్ స్వరూపజ్ఞానద్వయశ్రవణాదికళుమ్ మనఃప్రభృతి సాపేక్షఙ్గళాకైయాలే, తుల్యదోషఙ్గళామ్

ఆనాలుమ్ శేషభూతనాకైయాలే, తన్నైత్తాన్ రక్షిత్తుక్కొళ్ళప్రాప్తనుమన్ఱిక్కే, అత్యన్తపరతన్త్రనాకైయాలే తన్నైత్తాన్ రక్షిత్తుక్కొళ్ళ శక్తనుమన్ఱిక్కేయిరుక్కిఱ ఇవనుక్కు స్వరక్షణార్థమాక కర్తవ్యమెన్ఱు ఒరుఉపాయత్తై విధిక్కైయుమ్, అతుఇవనుక్కు సాధ్యోపాయమెన్ఱు పేర్పెఱుకిఱత్తెన్ఱు శొల్లుకైయుమ్ ఉపపన్నమో? ఆనపిన్బు

భక్తియోగాదికళ్ శేషత్వానురూపఙ్గళల్లామైయాలే స్వరూపత్తుక్కు నిష్టావహఙ్గళెన్నుమ్, అత్యన్త పారతన్త్ర్య విరుద్ధఙ్గళాకైయాలే అసమ్భావితఙ్గళెన్నుమ్ శొల్లవొణ్ణాతో వెన్నిల్; ఇతుసర్వమోక్ష ప్రసఙ్గాదికళాలే మున్నేపరిహృతమ్.

ఇవన్ శెయ్తతోరు వ్యాజమ్కొళ్ళాతే ముక్తనాక్కిల్ అనాదియాయ్ ముక్తనాక ప్రసఙ్గిక్కుమ్. ఈశ్వరన్ కేవలస్వాతన్త్ర్యత్తాలేతానే నినైత్తపోతు ముక్తనాక్కిల్, వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాదికళుమ్వరుమ్. మోక్షోపాయ విధాయకశాస్త్రఙ్గళెల్లామ్ నిరర్థకఙ్గళుమామ్ ఆకైయాల్, ఇచ్ఛేషత్వత్తాల్ - శరుక్త విషయత్తై ప్పఱ్ఱుకైయిల్ ఔచిత్యముమ్, ఉడైయవన్ ఉడైమైయై రక్షిక్కైయిల్ ఔచిత్యముముణ్డామ్. అత్యన్త పారతన్త్ర్యత్తాల్ - అవన్ కొడుత్త స్వాతన్త్ర్యత్తై చ్చుమన్ను, అవనుక్కభిమతఙ్గళాన ఉపాయఙ్గళై అనుష్ఠిక్కైయుమ్, ఫలమ్పెఱుకైక్కు అవన్కై పార్త్తిరుక్క వేణ్డుకైయుమ్ సిద్ధిక్కుమ్. ఇచ్ఛేషత్వ పారతన్త్ర్యఙ్గళిరణ్డుమ్ ఫలదశైయిల్ అవనుకన్ద కైఙ్కర్యత్తై అవనిట్టవఴక్కాక నడత్తుకైక్కు ముఱుప్పామ్. ఇవైయుడైయాక స్వరక్షణార్థ వ్యాపారమాకాతెన్బారుక్కు త్తాఙ్గళ్ యథాశాస్త్రమ్ భగవత్ప్రీత్యాది ఫలత్తైక్కోలి అనుష్ఠిక్కుం కైఙ్కర్యత్తిలుమ్ సాధ్యమాక విధిక్కప్పడుకిఱ ప్రపత్తితన్నిలుమ్ స్వరూపవిరోధబుద్ధియాల్ అధికారమిల్లైయామ్. వాక్యజన్యజ్ఞాన సమ్బన్ధజ్ఞానాదిమాత్రత్తిఱ్కాట్టిల్ అతిరిక్తమాయ్, ‘‘శరణంవ్రజ’’ ఎన్ఱు విధేయమాకైయాలే సాధ్యమాయిరుక్కుమ్ ప్రపత్తిస్వరూపమెన్నుమిడమ్ మున్నేశొన్నోమ్.

ఆకైయాలే శేషభూతనుమాయ్ పరతన్త్రనుమాన ఇవనుక్కు యథాధికారమ్ స్వరక్షణార్థవ్యాపారమ్ పణ్ణక్కుఱైయిల్లై.

ఆనాలుమ్ అనన్యార్హ శేషభూతనాక త్తన్నై త్తెళిన్దు పరమైకాన్తియాయిరుక్కిఱ ఇవనుక్కు, దేవతాన్తరద్వారకఙ్గళాన వర్ణాశ్రమధర్మఙ్గ

ఛుమ్, అవ బ్రై ఇతిక ర్తవ్యత్తై యాకవుడై త్తానభ క్తియోగాదికళుమ్ ఐకా న్త్యవిరుద్ధఙ్గళన్రో? శుద్ధయాజకళుక్కన్రో పరమై కా న్తికత్వమ్ కూడువతుఎన్నిల్.

ఇతుభాష్యాదికళిల్ నిష్కర్షమ్ తెళియామైయాల్ వన్దచోద్యమ్. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; – ప్రతర్దనావిద్యైకళిల్ పరమాత్మా ఇన్ద్రాదిశరీరక నాక ముముక్షువుక్కు ఉపాస్యనెన్ఱుఅతియిట్టార్. విద్యాఙ్గమాన వర్ణాశ్రమధర్మఙ్గళిలుమ్, అగ్న్యాదిదేవతైకళై చ్చరీరమాకక్కొణ్డు నిఱ్కుమ్ పరమాత్మావే ఆరాధ్యనెన్ఱు నిష్కర్షిత్తార్. ఆకైయాల్ స్వతన్త్రమాక చ్చిలదేవతైకళై ప్పత్రిలుమ్, ఫలాన్తరకామనైయాలే తన్నుడైయ నిత్యనైమిత్తికఙ్గళుక్కు ప్పుఱమ్పాన దేవతాన్తరాన్వయమ్ వరిలుమ్, పరమైకాన్తిత్వత్తుక్కు విరుద్ధమాం. ఫలాన్తరసఙ్గమిన్ఱిక్కే, పరమాత్మావుక్కు విశేషణఙ్గళాక దేవతైకళైనైత్తు అగ్న్యాదిశబ్దఙ్గళై విశేష్యపర్యన్తమాక్కియనుసన్ధిత్తుమ్, (౧)“సాక్షాదప్యవిరోధం జైమినిః”ఎన్గిఱ న్యాయత్తాలే అగ్నీన్ద్రాదిశబ్దఙ్గళై సాక్షాద్భగవద్వాచకఙ్గళాక వనుసన్ధిత్తుమ్, స్వధర్మానుష్ఠానమ్ పణ్ణుమిడత్తిల్ విధిబలత్తాలే పరమైకాన్తిత్వవిరోధమిల్లై;

ఆనాలుమ్ అభిచారాదికళై విధిత్తిట్టుళ్ళయిలే శాస్త్రప్రరోచనాదికళిల్ అభిసన్ధియాలే, అధికారివిశేషత్తిలే ఉపాసనాదికళై విధిత్తపడియన్రో? ముముక్షువుక్కు ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళ్ ఏకమాకైయాలే ప్రాప్యానురూపమానవుపాయమ్ సర్వేశ్వరనొరువనుమే యాకైయన్రో? (౨) “అథపాతకభీతస్త్వం సర్వభావేనభారత। విముక్తాన్యసమారమ్భో నారాయణపరోభవ” ఎన్ఱు ధర్మదేవతై తన్పుత్రనుక్కు ఉపాసనాదికళై ప్రాప్తి విషయఙ్గళెన్ఱు నినైత్తు నిన్దిత్తతేయెన్నిల్: ఇతువుమ్ అత్యన్తాఽనుపపన్నమ్. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; – అభిచారాది

(౧) బ్రహ్మసూ.   (౨) విష్ణుధర్మే-౬౬-౨౧.

కళ్ ఫలవిశేషమడియాకవిత్ అనర్థహేతుక్కళాయిత్తు. ఇఙ్గు ఫలమ్ మోక్షమాకైయాలే అమ్ముఖేన అనర్థప్రసఙ్గమిల్లై.

ఏకాధికారివిషయత్తిలే ఏకఫలత్తుక్కు గురువాయిరుప్పతొన్ఱై ఉపాయమాక క్కాట్టి లఘువాయిరుప్పతొన్ఱిలే రుచిపిఱప్పిక్కైయాతెన్నై వివక్షితవిపరీతమ్. అఙ్గుత్తైయఙ్గఫలనిర్దేశమాయ్ స్తుతిమాత్రమాయిత్తే అప్పోతుఫలిప్పతు. ప్రాప్యత్తుక్కు ఇన్నతు అనురూపమెన్నుమిడమ్ శాస్త్రవేద్యమాకైయాలే, ఉక్తిమాత్రత్తాలే ప్రాప్యవిరోధమ్ శొల్లవొణ్ణాతు. ఆగమసిద్ధఙ్గళిలే ఒన్ఱైత్తర్కఙ్గళాల్ బాధిక్కిల్ తుల్యన్యాయత్తాలే సర్వశాస్త్రఙ్గళుమ్ ప్రపత్తిశాస్త్రన్తానుమ్ ప్రమాణమిన్ఱిక్కే యొழிయుమ్. "అథపాతకిభీతస్త్వమ్" ఎన్ఱిఅవిడత్తిలుమ్ పాతకశబ్దత్తాలే ఉపాసనాదికళై నిన్దిక్కైయాతెన్నెన్నిల్ ప్రమాణమిల్లై.

ఆకైయాలే ముముక్షువుక్కు విహితఙ్గళాకైయాలే భక్తిప్రపత్తికళిరణ్డుమ్ యథాధికారమ్ పరిగ్రాహ్యఙ్గళ్.

విహితఙ్గళేయాకిలుమ్ ఆచార్యరుచిపరిగృహీతఙ్గళల్లాతపడియాలే, అతిథిసత్కారాదికళిల్ విహితఙ్గళాన గవాలమ్భనాదికళ్ పోలే ఉపాసనాదికళ్ శిష్టపరిగ్రహవిరుద్ధఙ్గళాకైయాలే అనాదరణీయఙ్గళన్ఱో వెన్నైయుమ్, నిరూపకవాక్యమల్ల; సర్వాచార్యరుచిపరిగ్రహమిల్లాతపోతన్ఱో "అస్వర్గ్యంలోకవిద్విష్టం ధర్మమప్యాచరేన్నతు" ఎన్ఱుకழிక్కలావతు. ఇఙ్గు, (౧) "తస్మైనమోమునివరాయ పరాశరాయ" ఎన్నుమ్పడి శ్లాఘ్యరాన పరాశరాది పూర్వాచార్యర్కళనుష్ఠిక్కైయాలే, సర్వశిష్టబహిష్కారమ్ శొల్లవొణ్ణాతు.

ఇప్పడియుగాన్తరఙ్గళిల్ వైధర్మ్యఙ్గళానాలుమ్ కలియుగత్తిల్ యథోక్తఙ్గళాన పరమాత్మోపాసనాదికళుక్కు అధికారికళ్ దుర్లభరాకైయాలే, ఇవై ఇక్కాలత్తుక్కు ప్పొరున్దుమవైయన్ఱు; ఆకైయాలేయన్ఱో "కలౌసఙ్కీర్త్య కేశవమ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "కలేర్దోషనిధేరాజన్నస్తి

(౧) స్తో-ర. (౨)

హ్యేకో మహాన్గుణః కీర్తనాదేవ కృష్ణస్య ముక్తసఙ్గః పరంవ్రజేత్ ” ఎన్రుమ్ శొల్లుకిఱదెన్నవుమొణ్ణాదు. (౧) “కలౌకృతయుగంతస్య కలిస్తస్యకృతేయుగే। యస్యచేతసిగోవిన్దో హృదయే యస్యనాఽచ్యుతః” ఎన్గిఱపడియే ఇక్కాలత్తిలుమ్ ఉపాసనాదికళుక్కు అధికారికళ్ స్వయమ్బ్రయోజనయోగనిష్ఠరాన పూర్వాచార్యర్కళ్ పోలే సమ్భావితరిరే. ఇజ్జనల్లాతపోదు, సఙ్కీర్తనవ్యతిరిక్తయాన ప్రవృత్తిక్కుమ్ “కస్తుతస్యచమన్త్రస్య కర్మణః కమలాసన। నలభ్యతేఽధికారీవా శ్రోతుకామోపివానరః” ఇత్యాదికళిఱ్పడియే మహావిశ్వాసాదియుక్తరాన అధికారికళ్ తేట్టమాకైయాలే, అవ్విడత్తిలుమ్ ఇప్ప్రసఙ్గమ్ వరుమ్.

ఆనపిన్బు ఉపాసనాదికళుక్కు వేఱొరువిరోధమిల్లామైయాలే, యథాశాస్త్రమ్ ఆతురాదికళుక్కు అవగాహనాదికళ్ పోలే, ఇవై “అకిఞ్చనోఽనన్యగతిః” ఎన్గిఱుక్కుమధికారిక్కు స్వాధికారవిరుద్ధఙ్గళెన్నప్రాప్తమ్. ఇవ్వధికారవిరోధమఱియాతే ఉపాసనాదికళిలే ప్రవృత్తిక్కుమవనై ప్పఱ్ఱి, (౨) “ నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాదుపాయాన్తరమిష్యతే” ఎన్గదు. ఆకైయాలే ఇవ్వుపాసనాదికళుమ అధికార్యన్తరత్తుక్కు యథాధికారమనుగుణఙ్గళ్.”

“శ్రుతివాక్యద్వయేనాదౌ పూర్వోక్తావిరోధితా। నహినిన్దానయేనేతి ప్రతిజ్ఞాతం ప్రపఞ్చయన్॥నాశకత్వమయోగ్యత్వం నైష్ఠ

(అత్రేతి) అత్ర - సాధ్యోపాయశోధనాధికారే. (వాక్యద్వయేన) “యథాధికారమ్” ఇతి, “ఇతువుమ్” ఇతి వాక్యద్వయేన. (నహినిన్దేతి) ‘ నహినిన్దా ఏతన్నిన్దితుం ప్రవృత్తా; అపితు, అన్యత్ స్తోతుమ్” ఇతి న్యాయః-నహినిన్దాన్యాయః. “శ్రుతివాదమ్పణ్ణినార్కళ్” ఇత్యత్ర ఏతన్న్యాయ ఇతి బోధ్యమ్. (ప్రతిజ్ఞాతమ్) ప్రతిజ్ఞాతార్థమ్. (ప్రపఞ్చయన్) విస్తారయన్. (నాశకత్వమితి) (అయోగ్యత్వమ్) అస

---

(౧) (౨)

ల్యానిష్టహేతుతే। వివేకపరిబన్ధిత్వం తథాऽహఙ్కారమిశ్రితా। ఔపాధికత్వం శేషత్వపారతన్త్ర్యవిరూపతా । ఐకాన్త్యభఙ్గకత్వఞ్చ శ్యైనాదిసమతా తథా। ప్రాప్యానమగుణత్వఞ్చ తథా పాతకకోటితా। శిష్టాపరిగృహీతత్వం కలిధర్మబహిష్కృతా । ఇత్యేవం పఞ్చదశధా ప్రతిక్షిప్యవిరోధితామ్। గౌణాకిఞ్చన్యాధికార విరోధాముక్తిసమ్భవమ్। నివేద్యబుద్ధిదౌర్బల్యమన్యథాసిద్ధమిత్యపి । ఉక్త్వాన్యగమయద్భక్తేరధికారానురూపతామ్। తస్మాల్లోకగురోస్సూక్త్యా పారతన్త్ర్యవిరోధితా। అభిప్రేతేతి సూరీణాం సూక్తిశ్చైవోపపద్యతే" ఇతి

"అత్రాऽస్మత్సమ్ప్రదాయోఽయ మస్మద్దేశికదర్శితః। ఉదీచిరఙ్గకావేరీతీరే పూర్వైః ప్రవర్తితః। ఆపాతతః ప్రతీతోఽయో విరోధః పూర్వ

మ్భావితత్వమ్ (నైష్ఫల్యమ్) నైరర్థక్యమ్ (అనిష్టహేతుతా) అనర్థావహత్వమ్ (ఇత్యేవమితి) (ప్రతిక్షిప్య) నిరస్య (గౌణాకిఞ్చన్యేతి) సాఙ్గరూపాయాభక్తేః అశక్తిసిద్ధ త్యాగప్రయుక్తోపాయాన్తర శూన్యత్వరూప గౌణాకిఞ్చన్యాధికార విరుద్ధత్వాదిత్యర్థః (ఉక్తసమ్భవమితి) స్వరూపవిరుద్ధఙ్గ్రత్యుక్తేః సమ్భవమిత్యర్థః అత్రత్యస్వరూపవిరుద్ధఽదమ్-ఆఽఞ్చన్యాధికారవిరుద్ధమిత్యర్థకం మన్తవ్యమితిభావః (నివేద్య) జ్ఞాపయిత్వా (న్యగమయదితి) వేదాన్తాచార్య ఇతి శేషః (తస్మాదితి) (లోకగురోస్సూక్త్యా) "స్వరూపవిరోధికళ్" ఇతి ముముక్షుప్పడిసూక్త్యా. (సూరీణామ్) వరవరమునీనామ్ (సూక్తిః) "స్వశరీరత్వకథనాదికళాలే ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట పరతన్త్రమాన స్వరూపత్తుక్కు స్వయత్నరూపఙ్గళానవివై విరోధికళ్" ఇతి తిరుమన్త్రార్థసూక్తిః

(ఉదీచిరఙ్గకావేరీతీరే) శ్రీఘటికాచలసమీపస్థితే "వడతిరువరఙ్గమ్" ఇతి నామ్ని, "ఎఱుమ్బి" ఇతి ప్రసిద్ధపురే "తిరుక్కావేరి" ఇతినామసహిత తత్రత్య తటాకతీరే (పూర్వైః) "ఎఱుమ్బిక్కన్దాడైయణ్ణన్" ఇతిప్రసిద్ధైః శ్రీశుద్ధసత్త్వాఖ్యతనూభవైః, శ్రీమద్యతీన్ద్రమాతృష్వస్రీయ తదాజ్ఞప్తచతుస్సప్తతి భద్రపీఠాధిపత్యాన్తర్గత తత్కృపాదత్త శ్రీలక్ష్మీనృసింహదేవదివ్యారాధన సముత్సుక శ్రీబాలధన్విగురువంశ్యైః

వరదదేశికైః (ప్రవర్తితః)తద్విరచిత శ్రీవచనభూషణమిమాంసాభాష్యే శఙ్కాపరిహార పూర్వకం విస్తరేణప్రతిపాదితః "అస్మత్సమ్ప్రదాయః ప్రవర్తితః" ఇత్యన్వయః

యతీన్ద్రప్రవణప్రభావే - "ఎఱుమ్బియప్పై కొట్టు కుత్తరుళి 'వడతిరువరఙ్గమ్' ఎన్ను ఊరుక్కుత్తిరునామమ్శాత్తి, కుళత్తుక్కు 'తిరుక్కావేరి' ఎన్ను తిరునామమ్ శాత్తి, అఙ్గుణ్డానవర్కళెల్లారైయుమ్, 'అళ్గియమణవాళదాసర్' ఎన్ను అభిమాని త్తరుళి, అణ్ణల్మలైయరుకే ఒరుఅరఙ్గముణ్డాక్కిప్పణ్ణి, ఇప్పడి ఎఱుమ్బియై అరఙ్గన శరమాక్కి" ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా "యతీన్ద్రమాతృష్వస్రీయం ప్రతీతార్యప దేస్థితమ్। మూలభూతంకౌశికానాం బాలధన్విగురుంభజే" ఇతికోమాణ్డూర్ ఇళైయ విల్లియాచ్చానితి। ద్రావిడనామకి బాలధన్విగురుముక్తశ్లోకః రామానుజార్యదివ్య చరితాయామ్-"సంసేవితస్సంయమినస్తతత్యా పీఠైశ్చతుస్సప్తతిభిస్సమేతః। అన్యై రనేకైరపి విష్ణుభక్తై రాస్తేఽధిరఙ్గం యతిసార్వభౌమః" ఇతి

తత్రైవ, - "ఇప్పడి ఎళున్దరుళియిరుక్కుఱ ఎమ్పెరుమానార్ తిరువడికళిలే ఆశ్రయిత్తముతలికళిల్, ఎళుపత్తునాలాచిరియర్కళ్ ఆరెనిల్, 'ఆళవన్దార్కుమారర్ శొట్టైనమ్బి' ఇత్యారభ్య 'కొమాణ్డూర్ ఇళైయవిల్లి'" ఇతి తత్రైవ - "ఇళ మణ్డియాత్తై క్రయమాకక్కొణ్డు అకరమాక్కి త్తమ్ముడైయతిరువడికళిల్ సమ్బన్ధము డైయ నమ్బినల్లాన్, అనన్తాళ్వాన్, ఎచ్చమ్బాడిజీయర్ ముతలాన ఆచార్యపురుషర్ కళుక్కు ఇళమణ్డియత్తిల్ రెసఖణ్డమాన క్షేత్రఙ్గళుమ్ ప్రసాదిత్తు, తిరువీథియిల్ కట్టుమ్మనైకళుమ్ ప్రసాదిత్తు, అన్ద తిరుమాళికైకళుక్కు త్తిరువారాధనమాక 'అళ్గియాన్తానే అరియురువన్తానే' ఎన్గిఱ అళ్గియశిఙ్గర్తిరుక్కోల ముమ్, తీర్థనాయనారుమ్ ప్రసాదిత్తరుళినార్ అనన్తరమ్ ఇమ్మూవరుక్కుమ్పోలే మఱ్ఱ ఎళుపత్తోరుముతలికళుక్కుమ్ అళ్గియశిఙ్గరైయే ప్రసాదిత్తరుళినార్" ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా

(ఆపాతఇతి) ఆపాతప్రతీతవిరోధః-గౌణవిరోధఇత్యర్థః తత్కథమితివేదు పపద్యతే భక్త్యాదివిశిష్టానాం వక్ష్యమాణాఽఽపాతప్రతీతనాశకత్వాదిదూషణేన, భక్త్యాదిః- స్వాధికారివిశిష్ట స్వరూపవిరుద్ధఇతి, భ్రాన్త్యోక్తదూషణాని పరికల్ప్య, తానినిరాకరోతి, వేదాన్తాచార్యః రహస్యత్రయసారే (యథాధికారమిత్యాదినా)

సూక్తిషు। తన్నిరస్యస్థాప్యతేఽత్ర విరోధస్సాంప్రదాయికః। తత్ర తావ త్పూర్వసూక్త్యాయే భక్త్యాదేర్విరోధితామ్। స్వాధికారిస్వరూపస్యమన్య న్తే తాన్నిరాకరోత్ ॥

(యథాధికారమిత్యాది) భోగమోక్షసాధన గోచరకృత్యనర్హత్వ రూపస్వరూపయాథాత్మ్యాఽజ్ఞానేన అనాదివాసనయా తాదృశసాధన ప్రవృత్తిరసికాః కేచిత్పురుషాః కేచిచ్చ, తాదృశస్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానేన తాదృశసాధననివృత్తిపరాః తత్రప్రవృత్త్యధికారిణః పురుషా న్ప్రతి సాధనాన్తరంవిహితమ్ నివృత్తిరూపాఽఽకిఞ్చన్యాధికారశాలి నః పురుషాన్ప్రతి శరణాగతిర్విహితా ఏవంస్థితే, "ఉపాసనాధికళ్ అకిఞ్చ నాధికారిస్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇతివక్తవ్యే "స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇతిసా మాన్యోక్త్యా, ప్రవృత్త్యధికారిస్వరూపవిరోధం కేచిదభిప్రయన్తీత్యర్థః "గౌరవ్యవిషయే నైతదిత్యుక్తిర్నోచితేత్యతః। చిన్త్యమిత్యాది రీత్యాహ గురూక్త్యా భ్రాన్తబోధనమ్", "ఇతువుమ్" ఇతి, "స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్"

అత్రభక్తానాంచక్తిః, స్వరూపవిరుద్ధేతిన వక్తుంశక్యతే, స్వానురూపైవేత్యర్థః - సార వాక్యే ప్రతీయత ఇత్యతః, అన్యార్థకోవిరోధో గౌణ ఇతి (విరోధస్సాంప్రదాయిక ఇతి) శ్రీవచనభూషణే, - "జ్ఞానికళుక్కుపాయమ్ అజ్ఞర్కుక్కు ఉపాయమ్" ఇత్య త్రోక్తోభక్తేర్విరోధస్సాంప్రదాయసిద్ధ ఇతిభావః, "జ్ఞానికళుక్కు" ఇత్యత్ర - "నైయా యికస్య వాయురప్రత్యక్షః" ఇతివత్, అభిమతత్వార్థేషష్ఠీతిబోధ్యమ్ (తత్ర తా వదితి) "యే భక్త్యాదేస్స్వాధికారిస్వరూపస్య విరోధితాం మన్యన్తే, తాన్" ఇత్యన్వయః

(తాదృశేతి) భోగమోక్షసాధనేత్యర్థః (తాదృశేతి) భోగమోక్షసాధన గోచరకృత్యనర్హత్వరూపేత్యర్థః (అభిప్రయన్తీతి) అకిఞ్చనాధికారీతిపదంవిహాయ, కేవలమ్ "స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇతిపదంనివిష్టమిత్యేతత్సామాన్యోక్తిః, పక్షాన్తర మపిసూచయతీత్యభిప్రాయః (గౌరవ్యేతి) (నైతదిత్యుక్తిః) నైతత్సఙ్గతమిత్యుక్తిః. (భ్రాన్తబోధనమితి) గురూక్త్యాయే భ్రాన్తాః, తేషాం బోధనమ్, ఇహచిన్త్యమిత్యాదిరీత్యా

ఇతిసామాన్యోక్తిరిత్యర్థః అపిశబ్దేన-అధికారివిషయాఽత్యుక్తిః పూర్వగ్రన్థేనిరస్తా సముచ్చీయతే "గురూక్త్యావర్తనాత్యుక్తిరుక్తా యస్మాత్కరిష్యతి । ఆకిఞ్చన్యవిరోధోక్త్యై వా స్తవార్థసమర్థనమ్"

"కోఽయమాపాతతః ప్రతీతోవిరోధః, కథంవా సనోపపద్యతే" ఇతిశఙ్కాతే (ఎజ్ఞనేయితి) తత్రతావత్,స్వరూపమ్ - ఆత్మస్వరూపమ్ విరోధః - నాశ్యనాశకభావఇత్యర్థః నిరస్యతి (నిత్యమానవితి) స్వరూపశబ్దేన వక్ష్యమాణాఽఽకిఞ్చన్యాధికారవిశిష్ట స్వరూపవివక్షాయాన్తు స్త్రియాఃపుంవద్భావేన, (౧) "నస్త్రీస్వాతన్త్ర్యమర్హతి" ఇత్యుక్తస్వాతన్త్ర్యాఽనర్హతాయాఇవ, మోక్షసాధనతయావిహితేనభక్త్యాదినాభోగమోక్ష సాధనగోచరకృత్యనర్హత్వస్యజ్ఞాతస్యసతోఽకిఞ్చనాధి కారస్య నాశ్యతయా, తేజస్తిమిరయోరివ నాశ్యనాశకభావో విరోధశబ్దార్థోయుజ్యతఇతిభావః, "ఇవై 'అకిఞ్చనోఽనన్యగతిః' ఎన్నిరుక్కుమధికారిక్కుస్వాధికారవిరుద్ధజ్ఞశైన్నప్రాప్తమ్"ఇతిసామాన్యతోవక్ష్యమాణత్వాత్, "ఆకిఞ్చన్యవిరుద్ధజ్ఞళ్" ఇత్యనుక్త్వా, "అకిఞ్చనుక్కు స్వాధికారవిరు

అకరోదిత్యర్థః (అపిశబ్దేన) "ఇతువుమ్" ఇత్యపిశబ్దేన (పూర్వగ్రన్థే) "'కలాంకోటితమ్మీరుపి' ఇతిసౌకర్యత్తైప్పత్తిచ్చొన్నార్కళ్; ఇతువుమ్ ఔచిత్యమూలమాన అతివాదమ్" ఇతి - పూర్వగ్రన్థే (గుర్విత్తి) "యస్మాదాకిఞ్చన్యవిరోధోక్త్యై వా స్తవార్థసమర్థనంకరిష్యతి; అత్ర గురూక్త్యా వత్యుక్తిరోక్తా" ఇత్యన్వయః

(నిరస్యతి నిత్యేతి) భక్త్యనుష్ఠితోపాసనం స్వరూపనాశకమితివక్తుం నశక్యత ఇత్యాహ (నిత్యమాన వితీతి - భావఃఇత్యన్తమ్) సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి (స్వరూపశబ్దేనేతి) (వక్ష్యమాణేతి)ఉత్తరత్ర "స్వాధికార విరుద్ధజ్ఞశైన్నప్రాప్తమ్" ఇతి వక్ష్యమాణేత్యర్థః. (నస్త్రీస్వాతన్త్ర్యమితి) అత్రశ్రీపాద్మపురాణే మాఘమాహాత్మ్యే, ఏకవింశాధ్యాయే, "స్వాతన్త్ర్యతానతస్యాహికదాచిదపిభూమిప । కన్యాం రక్షేత్పితాపూర్వం భర్తారక్షేత్తతఃపరమ్ । పుత్రకోవార్ధకే రక్షేత్పిత్రోర్భక్తిసమి

---

(౧) పాద్మే-౨౧

ద్ధగ్ల్” ఇతి స్వాధికారశబ్దనిర్దేశమహిమ్నా, ప్రపత్త్యధికారిణాం సర్వేషాం విరోధప్రతియోగిత్వస్య వివక్షితత్వావగమాత్.

అథనిష్క్రియత్వవిశిష్టాత్మస్వరూపేణ భక్త్యాదేస్సహాఽనవస్థాన రూపో విశేషణాద్వారకో విరోధ ఇతి, ద్వితీయమర్థం ప్రతిబన్దీపూర్వకం దూషణత్రయేణనిరస్యతి (ప్రపత్త్యనుష్ఠానత్తిలుమిత్యాది) అత్రాపి వక్ష్యమాణరీత్యా శరణాగతాధికారి స్వరూపవిరోధవిషయాయామ్, భోగ మోక్షసాధన గోచరకృత్యనర్హత్వరూప పారతన్త్ర్యజ్ఞానవతః, తాదృశ కృతిమత్త్వరూప కర్తృత్వస్యాఽసమ్భావితతయా, తాదృశకృత్యనర్హ త్వస్య తాదృశకృత్యర్హత్వేన ముక్తజీవస్వరూపవ్యావర్తక హేయప్రత్య నీకత్వస్య హేయార్హత్వేనేవ, గోత్వస్య అశ్వత్వేనేవచసహాఽనవస్థానలక్షణో విరోధస్సమ్భవతీతి తాత్పర్యమ్

అథఫలకామనాలక్షణాధికార విశిష్టస్వరూపేణభక్త్యాదేరిష్టసాధ నత్వాభావలక్షణో విరోధ ఇతితృతీయమర్థం సప్రమాణమనూద్యవ్యాఘా తేనదూషయన్, ప్రమాణార్థమప్యాహ (అచేష్టమానమిత్యాదివాక్య ద్వయేన) అత్రాపి వక్ష్యమాణాఽఽకిఞ్చన్యాధికార విరోధార్థకత్వే “స్వార్థంస్వస్మిన్న్యస్యతిమాంస్వయమ్”ఇత్యాద్యుక్తి కేవలపరార్థకైఙ్క-

ర్యాతః” ఇత్యాదికంద్రష్టవ్యమ్ (స్వాధికారశబ్దనిర్దేశేతి) స్వాధికారశబ్దేన స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానాదీనామపి విరోధస్సూచ్యత ఇతిభావః

(విశేషణేతి) విశేషణం-నిత్యత్వమ్, తద్వారక ఇత్యర్థః సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరో ధందర్శయతి (అత్రాపీతి)

నిష్ఫలాభక్తిః, ఫలకామనారూపాధికార విశిష్టస్యవిరుద్ధేతి నశక్యతేవక్తుమి త్యాహ (అచేష్టమానమిత్యాదినా) సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధం దర్శయతి (అత్రాపీతి) సాధనభక్త్యాదేః స్వార్థకైఙ్కర్యపర్యన్తానుభవ ఫలసాధనత్వాత్, ఇష్టసాధనత్వా భావలక్షణ విరోధస్సమ్భవతీతిభావః (స్వార్థమితి) (౧) “స్వదత్తస్వధియాస్వార్థమ్

భక్తియోగాదికళ్ శేషత్వానురూపఙ్గళల్లామైయాలే స్వరూపత్తుక్కు నిష్టావహఙ్గళన్ఱుమ్, అత్యన్త పారతన్త్ర్య విరుద్ధఙ్గళాకైయాలే అసమ్భావితఙ్గళెన్ఱుమ్ శొల్లవేణ్ణాతోవెన్నిల్, ఇతుసర్వమాత్మ ప్రసఙ్గాదికళాలే మున్బే పరిహృతమ్.

ఇవన్ శెయ్తతోరు వ్యాజమ్ కొళ్ళాతే ముక్తనాక్కిల్ అనాదియాయ్ ముక్తనాకప్రసఙ్గిక్కుమ్ ఈశ్వరన్ కేవలస్వాతన్త్ర్యత్తాలేతానే నినైత్తపోతు ముక్తనాక్కిల్, వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాదికళుమ్ వరుమ్ మోక్షోపాయ విధాయకశాస్త్రఙ్గళెల్లామ్ నిరర్థకఙ్గళుమామ్ ఆకైయాల్, ఇచ్ఛేషత్వత్తాల్ వరుత్త విషయత్తై ప్పఱ్ఱుకైయిల్ ఔచిత్యముమ్, ఉడైయవన్ ఉడైమైయై రక్షిక్కైయిల్ ఔచిత్యముముణ్డామ్ అత్యన్త పారతన్త్ర్యత్తాల్ అవన్ కొడుత్త స్వాతన్త్ర్యత్తై చ్చున్ఱు, అవనుక్కభిమతఙ్గళాన ఉపాయఙ్గళై అనుష్ఠిక్కైయుమ్, ఫలమ్ పెఱుకైక్కు అవన్ కైపార్త్తిరుక్క వేణ్డుకైయుమ్ సిద్ధిక్కుమ్ ఇచ్ఛేషత్వ పారతన్త్ర్యఙ్గళిరణ్డుమ్ ఫలదశైయిల్ అవనుకన్ద కైఙ్కర్యత్తై అవనిట్టవళిక్కే నడత్తుకైక్కు ముఱుప్పామ్ ఇవైయడయాక స్వరక్షణార్థ వ్యాపారమాకాతెన్బారుక్కు త్తాఙ్గళ్ యథాశాస్త్రమ్ భగవత్ప్రీత్యాది ఫలత్తై క్కోలి అనుష్ఠిక్కుమ్ కైఙ్కర్యత్తిలుమ్ సాధ్యమాక విధిక్కప్పడుకిఱ ప్రపత్తితన్నిలుమ్ స్వరూపవిరోధబుద్ధియాల్ అధికారమిల్లైయామ్. వాక్యజన్యజ్ఞాన సమ్బన్ధజ్ఞానాదిమాత్రత్తిఱ్కాట్టిల్ అతిరిక్తమాయ్, "శరణంవ్రజ" ఎన్ఱు విధేయమాకైయాలే సాధ్యమాయిరుక్కుమ్ ప్రపత్తిస్వరూపమెన్నుమిడమ్ మున్బే శొన్నోమ్.

ఆకైయాలే శేషభూతనుమాయ్ పరతన్త్రనుమాన ఇవనుక్కు యథాధికారమ్ స్వరక్షణార్థవ్యాపారమ్ పణ్ణుకైయిల్లై

ఆనాలుమ్ అనన్యార్హ శేషభూతనాక త్తన్నై త్తెళిన్దు పరమైకాన్తియాయిరుక్కిఱ ఇవనుక్కు, దేవతాన్తరద్వారకఙ్గళాన వర్ణాశ్రమధర్మఙ్గ

విరోధసమర్థనాధికారే, సిద్ధాన్తవరదదేశికైరనుగృహీతమ్ నహివయ
మాత్మస్వరూపస్యఅత్యన్తనిర్వ్యాపారత్వంవదామః, యేనతుచ్ఛతా
ద్యాపత్తిః నవాసన్నిధిమాత్రంవ్యాపారః, యేనసంసారస్యమిథ్యాత్వా
పత్తిః కిన్తు, "పరాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఇత్యాదిసిద్ధం కర్తృత్వమాత్మ
నోఽభ్యుపగచ్ఛామః

(వరదదేశికైః) ఎఱుమ్బిక్కున్ఱ దైయణ్ణనామకైః (పరాత్తుతల్) శ్రీభాష్య
ప్రకాశికాయాం ద్వితీయాధ్యాయస్య తృతీయపాదే, "పరాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఇత్యత్ర,
జీవానాం తత్కర్తృత్వం స్వాయత్తం పరమాత్మాయత్తం వేతిసంశయ్య, "స్వతన్త్రః
కర్తా" ఇతివ్యాకరణస్మృత్యాకర్తృత్వస్య స్వాతన్త్ర్యవ్యాప్తత్వావగమాత్, పరమాత్మా
యత్తప్రవృత్త్యాదిమత్త్వే జీవాత్మనామభ్యుపగమ్యమానే, రాజప్రేరితభృత్యాదికృత
పరసేవా పరహింసాదిక్రియా ఫలస్యభృత్యగామిత్వాభావవత్, జీవాత్మనామపిస్వా
నుష్ఠితవిహితనిషిద్ధక్రియాఫలయోస్స్వర్గాదినరకయోః ప్రాప్త్యభావాత్, పర
మాత్మనః కర్మాతీతత్వేన కర్మఫలభోగాయోగాచ్చ, అధికారివిరహేణ శాస్త్రవై
యర్థ్యాపాతాచ్చ, కర్తృత్వంస్వాయత్తమేవ నహిపరమదయాళుః పరమాత్మా
నిషిద్ధేషు కర్మసుస్వాధీనాన్జీవాన్ ప్రవర్తయిత్వా స్వయన్నిగృహ్ణాతీతి యుక్తమాశ్ర
యితుమ్, ఉన్మత్తత్వప్రసఙ్గాత్

(౧) "అన్తఃప్రవిష్టశ్శాస్తా జనానాంసర్వాత్మా" "ఆత్మానమన్తరోయమ
యతి" "సాధుకర్మకారయతితమ్" ఇత్యాదిశాస్త్రం విహితనిషిద్ధకర్మానుష్ఠాన ప్రవృ
త్తచేతనాఽనివర్తకత్వేన, ఔపచారికమితి, జీవాత్మనాంకర్తృత్వం నపరాయత్త
మితిప్రాప్తే, విధినిషేధశాస్త్రాణాం పరాయత్తత్వబోధకశాస్త్రాణాఞ్చ ఉభయేషామపి
ముఖ్యార్థత్వేసమ్భవతి, అన్యతరాఽముఖ్యత్వకల్పనస్యాఽన్యాయ్యత్వాత్, విధినిషేధ
శాస్త్రబలాత్, జీవానాం స్వతన్త్రకర్తృత్వం, అన్తర్యామిశాస్త్రబలాత్, పరమాత్మా
యత్తఞ్చ తత్కర్తృత్వమిత్యభ్యుపగన్తవ్యమ్

నచ, పరమాత్మాయత్తకర్తృత్వే విధినిషేధశాస్త్రవైయర్థ్యమ్, జీవాత్మనాంస్వా
తన్త్ర్యే పరమాత్మనః ప్రయోజయితృత్వభఙ్గప్రసఙ్గ ఇతివాచ్యమ్ పరాధీన స్వభా

(౧) యజు-3-౧౧

వానామనుష్యమాత్యాదీనాం స్వకీయేషు రాజ్యాద్గశిక్షా రక్షణాదికర్మసు స్వాతన్త్ర్యవత్ జీవానాం పరమాత్మాధీనానామపి స్వాతన్త్ర్యాఽవిరోధాత్, నను పారతన్త్ర్య పరప ర్యాయ పరాయత్తత్వం తత్ప్రతికోటి స్వాతన్త్ర్యఞ్చ విరుద్ధం కథమేకత్ర సమ్భవతీ తివాచ్యమ్, "ప్రాథమిక ప్రవృత్తౌ స్వాతన్త్ర్యమ్, ద్వితీయాదిప్రవృత్తౌ పారతన్త్ర్యమ్" ఇత్యేం శక్తిభేదేనాఽవిరోధాత్

న చైవం ప్రథమప్రవృత్తేరీశ్వరజన్యత్వాభావే, భగవతస్సర్వకారణత్వ భఙ్గ ఇతి వాచ్యమ్, పరమాత్మనస్సర్వస్మిన్ కార్యే తత్తత్కారణభూతవస్తు సన్నిధాపనముఖే నైవజనకతయా, ప్రథమప్రవృత్తావపి తథావిధ జనకత్వాఽనపాయాత్, తథాహి,- జీవాత్మనామనాదితస్సామాన్యేన చిచ్ఛక్తివిశేషం ప్రవృత్తిశక్తివిశేషం కరణకళే బరవిశేషసంసర్గం వస్తుస్వభావతః ప్రవృత్తిసాధారణకారణం గుణత్రయతారతమ్య వాసనావిశేషోద్బోధవిషయ విశేషసన్నిధాపనరూపం వస్తుస్వభావతః ప్రవృత్త్యసాధా రణకారణఞ్చ ప్రాచీనకర్మ ఫలాభిసన్ధివిశేషేణ దత్వా, స్వయమీశ్వరః పశ్యన్నాస్తే జీవస్తు ఉక్తరీత్యా పరమాత్మాయత్తసాధన సహకారేణ ప్రథమం స్వేచ్ఛయా ప్రయ త్నం కుర్వన్నాస్తే, ప్రథమప్రవృత్తేః పరమాత్మదత్తసాధన జన్యతానాన్తరీయక సూరణ పాకవత్, తత ఏవతత్కర్తృత్వం పరమాత్మాధీనమపి, తత్ర జీవానాం స్వాతన్త్ర్య మిచ్ఛాశక్తిమత్త్వే సత్యనివార్యత్వంహి, తత్తత్ర జీవానాం తన్యసత్త్వాత్

ప్రథమప్రవృత్తౌ పరమాత్మా ననివర్తకో నాపి ప్రవర్తకః కిన్తు, ఉదాసీనః - అధ్యక్ష ఇతి యావత్ "ప్రథమప్రవృత్తాగామిచ క్రియాఫలమ్" ఇతి విధినిషేధశాస్త్రం తద్విషయమితి నతద్వైయర్థ్యమ్ ప్రయోజకకర్తృత్వఞ్చ పరమాత్మనో ద్వితీయాది ప్రవృత్తౌ, ప్రయోజకకర్తృత్వం-ప్రేరకత్వమ్ తచ్చద్వివిధమ్ ప్రవృత్తప్రవర్తనరూప మనుమన్తృత్వమ్, అప్రవృత్తప్రవర్తనరూపం కారయితృత్వమ్ జీవానాం ద్వితీయా ది ప్రవృత్తిః పరమాత్మానుమతింవినా నసిద్ధ్యతీతి, శాస్త్రబలాదవసీయతే సాధారణద్ర వ్యే అన్యతరానుమతింవినా స్వత్వాపత్త్యభావదర్శనాత్, తద్వత్ కార యితృత్వఞ్చ పరమాత్మనస్తావత్, "ఏష ఏవసాధుకర్మ కారయతి తమ్, యమేభ్యోలోకే భ్యఉన్నినీషతి" ఇతిశాస్త్రాత్, అత్యన్తానుకూల్య ప్రాతికూల్యవిషయ ఇతి శాస్త్రాదవ సీయతే; తత్ర "యమ్" ఇతి బుద్ధిస్థవిషయేణ తథావిధచేతనాఽవగమనాత్, నచాత్ర

క్రియాఫలం ప్రయోజకగామిస్యాదితిశఙ్క్యమ్. ఔషధపానకారయితృపిత్రాదిస్థలే ఔషధపానఫలస్య వ్యాధినివృత్తేః ప్రయోజ్యపుత్రాదిగామిత్వవత్, "యమున్నినీషతి,తంసాధుకర్మకారయతి" ఇతిశ్రుత్యా,సాధుకర్మఫలస్య ఊర్ధ్వగతేః ప్రయోజ్యచేతనగామిత్వావగమాత్, విధినిషేధశాస్త్రాఽవైయర్థ్యాయ, ప్రథమప్రవృత్తౌ స్వాతన్త్ర్యం స్వతన్త్రకర్తృగామిచ క్రియాఫలమిత్యవసీయతే

కారయితృత్వశ్రుత్యసఙ్కోచాయ ద్వితీయాదిప్రవృత్తౌ ప్రవృత్తప్రవర్తకత్వరూపప్రయోజయితృత్వమనుమన్తృత్వపర్యవసన్నమ్; తత్రఅప్రవృత్తప్రవర్తకత్వరూప ప్రయోజయితృత్వాభావాత్ ""ఏషఏవకారయతి, నతుస్వయంకరోతి' ఇతి అప్రవృత్తప్రవర్తకత్వరూపం ప్రయోజయితృత్వం-ప్రథమప్రవృత్తౌ, అనుమన్తృత్వం ప్రవృత్తప్రవర్తకత్వం- ద్వితీయాదిప్రవృత్తౌ, కారయితృత్వమప్రవృత్తప్రవర్తకత్వమత్యన్తానుకూల్యవ్యవసితచేతనవిషయే" ఇతివిషయవిభాగః నచప్రథమప్రవృత్తావకారయితృత్వే కారయితృత్వశ్రుతిసఙ్కోచదోషః, విశేషశాస్త్రకారితసామాన్యశాస్త్రసఙ్కోచవత్, విధినిషేధశాస్త్రకారిత కారయితృత్వశ్రుతి సఙ్కోచస్యాఽనిష్టత్వాభావాత్ తస్మాత్, జీవానాంకర్తృత్వం పరమాత్మాయత్తమ్

అత్రాయంసఙ్గ్రహః - శ్రుతప్రకాశికాయామ్, - "వైయర్థ్యం యావతాన స్యాద్విధానప్రతిషేధయోః । నియన్తృత్వశ్రుతేస్తావత్స ఙ్కోచోనత్వతఃపరః । బాహ్యాన్తఃకరణవ్యాప్తి తచ్ఛక్త్యాధానధారణైః । సాధారణోపకారైస్స్యాదిచ్ఛాదేః కారణంపరః । భోగాదృష్టోపనీతార్థ స్వభావాద్వాసనాన్వితాత్ । ఇచ్ఛాదేర్మనసోత్పత్తౌ యుక్తోదాసీనతావిభోః । అభిసన్ధ్యన్తరప్రాప్తే వస్తున్యన్యత్రకేనచిత్ । ఉపయుక్తేప్యదాస్తేహి తస్యప్రాపయితాపుమాన్ । సామర్థ్యసత్యవార్యత్వాత్స్వతన్త్రో జీవ ఉచ్యతే । సహ్యాదనేవిషజ్ఞానాత్స్వేచ్ఛామపినియచ్ఛతి । సన్నిధాపకవైధుర్యేప్యర్థం బుద్ధిస్థతాంనయన్ । ప్రయోజకోఽనుమన్తాచ భవతీశస్తదాతథా । పూర్వప్రవృత్తేశ్చఫలమనుమత్యాదికంభవేత్ । దయాదీనాం గుణానాఞ్చ సులభం విషయాన్తరమ్ । అమాత్యస్యస్వతన్త్రత్వే రాజ్ఞస్తన్నాపహీయతే । ఏవమేవపరస్యాపి జీవస్వాతన్త్ర్యదాయినః । నస్వాతన్త్ర్యం పరాధీనస్వరూపాత్ప్రచ్యుతంభవేత్ । స్వాతన్త్ర్యదాయినాపుంసా తత్ప్రవృత్త్యనివారణాత్ ॥ 'అతోజీవానాం స్వాతన్త్ర్యమ్, విధినిషేధ

తర్హి, కైఙ్కర్య ఇవోపాసనేపి కర్తృత్వం స్వరూపప్రాప్తంస్యాదితినవాచ్యమ్. కర్తృత్వస్యహి సాధనవిషయత్వం ఫలవిషయత్వఞ్చేత్యాకారద్వయమస్తి. తత్రసాధనవిషయత్వమౌపాధికమ్. కర్మాధీనత్వాత్; మోక్షదశాయాం సాధనగోచరకర్తృత్వాభావాచ్చ. ఫలగోచరత్వంతుస్వాభావికమ్, మోక్షదశాయామనువృత్తేః అతస్సాధనే కర్తృత్వమౌపాధికమ్. "స్వతన్త్రఃకర్తా" ఇతిస్వాతన్త్ర్యావహత్వాత్ నాశకమ్. "శాస్త్రఫలంప్రయోక్తరి" ఇతి స్వస్యఫలిత్వావహత్వాదనర్థావహఞ్చ భవతి. (౧) "ఉపాదత్తేసత్తాస్థితినియమనాద్యై

శాస్త్రసాఫల్యమ్, పరమాత్మనస్సర్వకారణత్వమ్, సర్వఫలప్రదత్వమ్, నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యమ్, అవస్థాత్రయవైషమ్యమ్, దయాదిగుణానామ్, విషయవత్త్వమ్, వైషమ్యనైర్ఘృణ్యపరిహారశ్చేతి సర్వముపపన్నమితిస్థాపితమ్" ఇతి.

†((సూరణః)ధాన్యవిశేషః. "అర్శోఘ్నస్సూరణఃకన్దః" ఇత్యమరః.) (తత్ర) ఆకారద్వయే. (స్వతన్త్రఃకర్తేతి) సిద్ధాన్తకౌముద్యామ్;- "స్వతన్త్రఃకర్తా-క్రియాయాంస్వాతన్త్ర్యేణ వివక్షితోర్థఃకర్తా స్యాత్." ఇతి. తద్వ్యాఖ్యానతత్త్వబోధిన్యామ్; - "స్వతన్త్రఃకర్తా - ప్రధానీభూత ధాత్వర్థాశ్రయత్వమ్ స్వాతన్త్ర్యమ్. ఆహచ. - 'ధాతునోక్తక్రియే నిత్యంకారకేకర్తృతేష్యతే'" ఇతి. ప్రధానకర్తృత్వం స్వతన్త్రః కర్తేత్యనుశాసనేఉక్తమ్. తచ్చస్వాతన్త్ర్యావహమ్, స్వతన్త్రాయత్తత్వాత్కర్మాధీనం ప్రయోజ్యకర్తృత్వం పరాత్తుతచ్ఛ్రుతేరిత్యత్రోక్తమ్. తచ్చస్వాభావికమ్, స్వాతన్త్ర్యావహంన "స్వాతన్త్ర్యమతులంలబ్ధ్వా" ఇత్యత్రకర్మకృత పారతన్త్ర్యాభావమాత్రంపరత్వం భాష్యోక్తమ్ స్వేచ్ఛాధీనకర్తృత్వమ్-ప్రధానకర్తృత్వమ్. పరేచ్ఛాధీనకర్తృత్వం ప్రయోజ్యకర్తృత్వమ్. పరానుమతిసాపేక్షకర్తృత్వమ్ - అప్రధానకర్తృత్వమ్; ఇతిసారేతాత్పర్యమ్. తన్నసమ్భవతి; అనుమన్తుఃపరస్య ప్రధానకర్తృత్వాసమ్భవాదితిజ్ఞేయమ్.

(ఉపాదత్తఇతి) శ్రీరఙ్గరాజస్తవే, ఉత్తరశతకే; (౧) "ఉపాదత్తేసత్తాస్థితినియమనాద్యైశ్చిదచితౌస్వముద్దిశ్య శ్రీమానితివదతివాగౌపనిషదీ। ఉపాయోపేయత్వేతదిహతవతత్వం నతగుణావతస్త్వాం శ్రీరఙ్గేశయశరణమవ్యాజమభజమ్" ఇతి.

---

(౧) ర-స్త-౮౭. † సూరణేత్యాదిమూలానునుగణమ్.

శ్చిదచితో" ఇతిఈశ్వరస్యైవఫలిత్వాత్, చేతనస్యాపిభోక్తృత్వసమ్భవేపి తస్యకుసుమాదౌ సౌరభ్యాదివత్, పరార్థత్వమేవేతి భోక్తృత్వమీశ్వరస్యైవ.

కిఞ్చ, అన్యగుణానుగుణా ప్రవృత్తి స్స్వరూపవిరుద్ధానిషిద్ధాచ. (౧) "ప్రకృతేః క్రియమాణానిగుణైః కర్మాణి సర్వశః। అహఙ్కారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితిమన్యతే"(౨)"కార్యకారణకర్తృత్వేహేతుః

"శ్రీమాన్, చిదచితోస్సత్తాస్థితినియమనాద్యైః స్వముద్దిశ్యశేషాదత్తే, ఇత్యౌపనిషదీ వాగ్వదతి, తదిహ, ఉపాయోపేయత్వే తవతత్త్వమ్, గుణౌన, అతశ్శ్రీరఙ్గేశయ! త్వామవ్యాజం శరణమభజమ్" ఇత్యన్వయః గుణౌ-ఔపచారికౌ (భోక్తృత్వేతి) అనుషఙ్గిక భోక్తృత్వసమ్భవేపీత్యర్థః (తస్య) నిరుక్తభోక్తృత్వస్య (కుసుమాదౌ సౌరభ్యేతి) నిర్గన్ధకుసుమవత్, అచిత్, చైతన్యాభావాత్ సుగన్ధకుసుమవత్, జీవః, చైతన్యవిశిష్టత్వాత్ కుసుమమివతద్గన్ధోపిపరార్థః అతఏవచేతనభోగేఅతిశయః, ఈశ్వరస్యైఅభావః

(ప్రకృతేరితి) గీతాయాం తృతీయాఽధ్యాయే,-(౧)"ప్రకృతేఃక్రియమాణాని గుణైః కర్మాణిసర్వశః। అహఙ్కారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితిమన్యతే। తత్త్వవిత్తు మహాబాహో గుణకర్మవిభాగయోః। గుణాగుణేషువర్తన్తే ఇతిమత్వానసజ్జతే" ఇతి. తద్భాష్యే, - కర్మయోగమనుతిష్ఠతోవిదుషః అవిదుషశ్చవిశేషం ప్రదర్శయన్, కర్మయోగాపేక్షితమాత్మనః అకర్తృత్వానుసన్ధానప్రకారముపదిశతి ప్రకృతేః-గుణైః-సత్త్వాదిభిః, స్వానురూపమ్ క్రియమాణానికర్మాణిప్రతి అహఙ్కారవిమూఢాత్మా, అహంకర్తేతిమన్యతే అహఙ్కారేణవిమూఢః - ఆత్మాయస్యాసౌ - అహఙ్కారవిమూఢాత్మా, అహఙ్కారోనామ - అనహమర్థేప్రకృతౌ అహమభిమానః. తేనఅజ్ఞాతాత్మస్వరూపః, గుణకర్మసు అహంకర్తేతిమన్యతఇత్యర్థః గుణకర్మవిభాగయోః - సత్త్వాదిగుణవిభాగే, తత్తత్కర్మవిభాగేచ, తత్త్వవిత్, గుణాః సత్త్వాదయః, స్వగుణేషు - స్వేషుకార్యేషు, వర్తన్తఇతిమత్వా, గుణకర్మసు అహంకర్తేతినసజ్జతఇతి.

(కార్యకారణేతి) గీతాయాం త్రయోదశాధ్యాయే, (౨) "కార్యకారణ

(౧) గీ-3-౨౭ (౨) గీ-౧3-౨౧.

ప్రకృతిరుచ్యతే। పురుషస్సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే" ఇతిచ. సాంసారికప్రవృత్తిమాత్రస్య గుణనిబన్ధనత్వముక్త్వా, (౧) "గుణానేతానతీత్య త్రీన్ దేహీ దేహసముద్భవాన్। జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోఽమృతమశ్నుతే" ఇతిచాత్రసత్త్వగుణప్రయుక్తా సాధనభూతోపాసనాది ప్రవృత్తిరపిత్యాజ్యతయోక్తా.

నచ, కైఙ్కర్యప్రవృత్తిరపిసత్త్వమూలాత్త్యాజ్యా. వర్ణాశ్రమధర్మానుష్ఠాన జన్యసత్త్వస్య ఔపాధికత్వేపి, (౨) "సత్త్వస్యైషప్రవర్తకః" ఇతి భగవన్నిర్హేతుకకృపా ప్రవృత్తసత్త్వస్య నిరుపాధికతయా, తన్మూల

కర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే పురుషస్సుఖదుఃఖానాంభోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే" ఇతి తద్భాష్యే, - "కార్యం - శరీరమ్. కారణాని - జ్ఞానకర్మాత్మకాని సమనస్కానీన్ద్రియాణి. తేషాంక్రియాకారిత్వే, పురుషాధిష్ఠితా ప్రకృతిరేవహేతుః. పురుషాధిష్ఠితక్షేత్రాకారపరిణత ప్రకృత్యాశ్రయాః భోగసాధనభూతాః క్రియాఇత్యర్థః. పురుషస్యతు అధిష్ఠాతృత్వమేవ. తదపేక్షయా "కర్తాశాస్త్రార్థవత్త్వాత్" ఇత్యాదికముక్తమ్. శరీరాధిష్ఠానప్రయత్న హేతుత్వమేవహి పురుషస్యకర్తృత్వమ్, ప్రకృతిసంసృష్టః పురుషః సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతుః సుఖదుఃఖాఽనుభవాశ్రయఇత్యర్థఇతి

(గుణానితి) గీతాయాంచతుర్దశాధ్యాయే, (౧) "గుణానేతానతీత్యత్రీన్ దేహీ దేహసముద్భవాన్। జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోఽమృతమశ్నుతే" ఇతి. అత్రగీతాభాష్యమ్;- "కర్తృత్వాగుణేభ్యః అన్యమకర్తారమాత్మానంపశ్యన్ భగవద్భావమధిగచ్ఛతీత్యుక్తమ్ సభగవద్భావః కీదృశఇత్యత ఆహ; - అయందేహీ దేహసముద్భవాన్ దేహాకారపరిణతప్రకృతిసముద్భవానేతాన్ సత్త్వాదీన్ త్రీన్ గుణానతీత్య తేభ్యోన్యంజ్ఞానైకాకారమాత్మానంపశ్యన్ జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోమృతమాత్మానమనుభవతి ఏషమద్భావఇత్యర్థః" ఇతి.

(సత్త్వస్యైషఇతి) శ్వేతాశ్వతరోపనిషది ; "మహాన్ప్రభుర్వైపురుషస్సత్త్వస్యైషప్రవర్తకః" ఇతి. (భగవదితి) భగవత్కటాక్షాయత్తసత్త్వంశుద్ధసత్త్వసదృశమ్;

(౧) గీ-౧౪-౨౦. (౨) శ్వేతా-

కైఙ్కర్యస్య సాంసారికప్రవృత్తిత్వాభావాత్, అన్యథాముక్తిదశాయాం గుణానుభవ కైఙ్కర్యాదే స్సత్త్వమూలత్వేన ఔపాధికతాపత్తేః అత ఏవగుణాతీతత్వహేతుతయా అనన్యప్రయోజనా భక్తిరత్రైవోక్తా (౧) "మాంచ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే। సగుణాన్ సమతీత్యైతాన్ బ్రహ్మభూయాయ యకల్పతే" ఇతి సాధనభక్తిః స్వపురుషార్థసిద్ధ్యర్థా అనైకాన్తికా ఉపాసకస్యఫలిత్వేన స్వస్మిన్ననురాగసత్త్వాత్ అతఏవ (౨) "త్వంన్యఞ్చద్భిరుదఞ్చద్భిః కర్మసూత్రోపపాదితైః। హరేవిహరసిక్రీడా కన్దుకైరివజన్తుభిః" ఇతి మోక్షోదఞ్చన హేతురపిలీలేత్యుచ్యతే

తస్మాత్ కర్మకృతగుణానుగుణలీలారూపా సాధనసాంసారిక ప్రవృత్తిః స్వరూపవిరుద్ధా ఇతి

ప్రకృతికృతసత్త్వగుణఔపాధికః ప్రాకృతసత్త్వం లీలావిభూతౌ ఇతిగీతాయా ముక్తమితిబోధ్యమ్ (తస్మాలేతి) భగవదాయత్త సత్త్వమూలేత్యర్థః (మాఞ్చేతి। గీతాయామ్, చతుర్దశాధ్యాయే, "మాఞ్చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే। సగుణాన్సమతీత్యైతాన్బ్రహ్మ భూయాయకల్పతే" ఇతి గీతాభాష్యే, అద్వైవం రూపగుణాత్యయే ప్రధానహేతుమాహ, "నాన్యంగుణేభ్యః కర్తారమ్" ఇత్యాదినోక్తేన ప్రకృత్యాత్మవివేకాఽనుసన్ధానమాత్రేణ నగుణాత్యయస్సమ్పత్స్యతే, తస్య అనాదికాలప్రవృత్తవిపరీత వాసనాబాధ్యత్వసమ్భవాత్ మామ్ సత్యసఙ్కల్పంపరమ కారుణికమాశ్రితవాత్సల్యజలధిమ్, అవ్యభిచారేణ-ఐకాన్త్యవిశిష్టేన, భక్తియోగేనచ యస్సేవతే, ఏతాన్ సత్త్వాదీన్ గుణాన్ దురత్యయానతీత్య, బ్రహ్మభూయాయ- బ్రహ్మత్వాయ, కల్పతే - బ్రహ్మభావయోగ్యోభవతి యథావస్థితమాత్మాన మమృతమవ్యయం ప్రాప్నోతీత్యర్థః" ఇతి అనైకాన్తితా - వ్యభిచారితా (స్వస్మిన్) ఉపాసకే (త్వంన్యఞ్చద్భిరితి) ఉదఞ్చద్భిః - ఊర్ధ్వగతింప్రాప్తైః, అత్రస్వార్థమోక్షోప్యన్తర్భూతః (ఇతీతి) వరదదేశికైరనుగృహీతమిత్యన్వయః

---

(౧) గీ-౧౪-౨౬ (౨)

అత్రతావత్, “నహీత్యాదినా - అభ్యుపగచ్ఛామః” ఇత్యన్తేన వేదాన్తాచార్యైర్నాశకత్వా ఽసమ్భావితత్వ నిష్ఫలత్వా ఽనర్థావహత్వాని నపూర్వాచార్యైరుక్తత్వేనాద్యదూషితాని; పూర్వాచార్యైరేవాత్మనో నిత్యత్వ కర్తృత్వయోస్సాధ్య సాధనభక్త్యోః ఫలభేదస్యచ సమర్థితత్వాత్ కిన్తుసమ్భావనామాత్రేణ మన్దవిషన్యాయేన దూషితానీతిసూచితమ్. తత్ర “నవాసన్నిధిమాత్రం వ్యాపారఇతి వదామః” ఇతి వాక్యమనుషఙ్గేణ పూరణీయమ్.

నచైతావతా వేదాన్తాచార్యాణాం స్వరూపవిరోధో నాభిమత ఇతి భ్రమితవ్యమిత్యభిప్రాయేణ, “స్వాధికారవిరుద్ధగ్రహేణ్ణ ప్రాప్తమ్” ఇతివాక్యసూచితమర్థమాహ (తథ్హీత్యాదినా). యథా, సంసారదశాయాం మోక్షదశాయాఞ్చ విషయానుభవ బ్రహ్మానుభవయోరనాదిత్వేన అనన్తత్వేనచ కాలతస్సామ్యేపి, విషయానుభవస్యౌపాధికత్వం బ్రహ్మానుభవస్యస్వాభావికత్వమ్. తద్వత్సాధనానుష్ఠాన కైఙ్కర్యయోరపిత్యాశయేన పరిహరతి (కర్తృత్వస్యహీతి) (సాధనవిషయత్వమ్) ఇత్యత్ర సాధనపదం భోగమోక్షసాధనపరమ్. (ఫలవిషయత్వమ్) ఇత్యత్ర

(నిత్యత్వకర్తృత్వయోరితి) స్వరూపతో నిత్యత్వా ఽఽనుషఙ్గిక కర్తృత్వయోరిత్యర్థః. (ఫలభేదస్యేతి) సాధనభక్తిఫలం స్వార్థమోక్షః; సాధ్యభక్తిఫలం పరార్థమోక్షఇతి ఫలభేదస్యేత్యర్థః. (మన్దవిషేతి) మన్దవిషన్యాయః - విషస్యాల్పత్వేపి మహతీచికిత్సాకర్తవ్యేతిన్యాయః అత్రతద్వత్ సారే మన్దశఙ్కాయాంకృతాయామపి బలవత్తరఖణ్డనం కర్తవ్యమితి మనీషయా పఞ్చదశధా ఉత్ప్రేక్ష్య, “స్వాధికారవిరుద్ధగ్రహేణ్ణ ప్రాప్తమ్” ఇతిపూర్వవాక్యపర్యన్తం తత్పక్షః ఖణ్డితః నతు పూర్వాచార్య శ్రీసూక్తిఖణ్డనమ్. పూర్వమేవతైరచిద్వత్పారతన్త్ర్య స్వరూపానురూప కర్తృత్వస్య స్వరూపానురూప స్వానుద్దేశ్యానుషఙ్గిక భోక్తృత్వస్యచ చేతనే సిద్ధాన్తితత్వాత్; ఇత్థం నోచేత్ “స్వాధికారవిరుద్ధగ్రహేణ్ణ ప్రాప్తమ్” ఇతివిశిష్యనోచ్యేత ఇత్యాశయః.

ఫలపదం స్వీయప్రయోజనభగవత్ప్రీతి విషయత్వరూపసాక్షాత్ఫలసాధనక్తైఙ్కర్యపరమ్

(ఔపాధికమితి)అతస్స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానశాలినోఽసమ్భావితమితిభావః (నాశకమితి) మణిగతప్రతిబన్ధశక్త్యావహ్నిగతదాహశక్తేరివ స్త్రీగతస్వాతన్త్ర్యేణ తత్పారతన్త్ర్యశక్తేరివచ, జీవగతభోగమోక్షసాధనగోచర కృతిమత్త్వరూపస్వాతన్త్ర్యేణ తాదృశకృత్యవర్హత్వరూపపారతన్త్ర్యశక్తేర్నాశసమ్భవాదితిభావః భోగమోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వం స్వాతన్త్ర్యరూపమిత్యత్ర ప్రమాణమాహ (స్వతన్త్రఇతి) "కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు"ఇత్యత్ర ప్రాథమికసాంసారిక ప్రవృత్తౌ సర్వత్రస్వాతన్త్ర్యశక్తేస్సర్వజీవసాధారణ్యేన సమర్థితత్వేన, అనుశాసనసిద్ధం స్వాతన్త్ర్యముపపద్యతఇతిభావః "స్వాతన్త్ర్యావహత్వం నాశకమ్" ఇత్యనేన, "అపాయమాయిర్‌న్రతు, స్వరూపనాశకమాకై యాలే" ఇతి శ్రీవచనభూషణసూక్త్యా విదమేవనాశకత్వం వివక్షితమితి

(తత్పారతన్త్ర్యేతి)స్త్రీపారతన్త్ర్యేత్యర్థః (తాదృశేతి)జీవగతభోగమోక్షసాధనగోచరేత్యర్థః (కృతప్రయత్నాపేక్షస్త్వితి) వేదాన్తసారేద్వితీయాధ్యాయే తృతీయపాదే,[కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు విహితప్రతిషిద్ధాఽవైయర్థ్యాదిభ్యః] జీవః స్వేచ్ఛయాప్రవృత్తినివృత్తి హేతుభూతం ప్రయత్నంకరోతి జీవేనతుకృతంప్రయత్నం ప్రథమప్రవృత్తిహేతుమపేక్ష్య తదనుమతిదానేవ పరః ప్రవర్తయతీతి, తద్విధినిషేధాఽవైయర్థ్య నిగ్రహాఽనుగ్రహేభ్యోఽవగమ్యతె యథాగురుతరదార్వాదిభరణమబలః ప్రబలసహకృతః కుర్వన్నపి స్వీయప్రయత్నేన విధినిషేధయోర్యోగ్యోభవతి. ఏవమేవజీవః పరమపురుషానుమతిసహకృతః ప్రవర్తమానోపి విధినిషేధయోర్యోగ్యఇతి నకశ్చిద్విరోధఇతి. (అనుశాసనమ్) వ్యాకరణశాస్త్రమ్ (అపాయమాయ్‌త్తితి) శ్రీవచనభూషణే ద్వితీయప్రకరణే, "పాపకాన్తరమ్ అజ్ఞర్‌క్కుఉపాయమ్ జ్ఞానికక్కు-అపాయమ్, అపాయమాయ్‌త్తు స్వరూపనాశకమాకైయాలే" ఇతి.

సూచితమ్. (ఫలిత్వావహత్వాత్) ఇత్యత్ర ఫలిత్వపదేన చేతనప్రవృత్త్యుద్దేశ్యం చేతనగతం భగవదనుభవజనిత నిరవధికప్రీతిరూపం ఫలం వివక్షితమ్.

సాధనానుష్ఠాతు స్సాధనప్రవృత్త్యుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వనియమ సాధకం పూర్వతన్త్రసూత్రమాహ (శాస్త్రేతి). (అనర్థావహమ్) ఇత్యనేన కేవలపరార్థకైఙ్కర్యరూపేష్టహానిః, స్వార్థకైఙ్కర్యరూపానిష్ట ప్రాప్తిశ్చాఽభిప్రేతా. జీవస్యభోగ్యత్వమేవ స్వరూపయాథాత్మ్యమిత్యత్రప్రమాణ జాతంస్మారయతి (ఉపాదత్తఇతి). "స్వముద్దిశ్య" ఇత్యత్రతాత్పర్యమ్. ఏతచ్చ "ఫలనియముమిల్లై" ఇత్యత్రసమర్థితమితి భావః. "పుణ్యమ్బోలే పారతన్త్ర్యముమ్ పరానుభవత్తుక్కు విలక్కు" ఇతివక్ష్యమాణ విరోధమాశఙ్క్యాహ (చేతనస్యాపీతి). అచేతనాఽపేక్షయాచేతనస్య భోగ్యతాతిశయసమ్పాదకం భోక్తృత్వమేవ తత్రసమర్థయిష్యతఇతి నవిరోధ ఇతిభావః.

అథసింహావలోకనన్యాయేన పూర్వంన్యాయతస్సాధితం సాంసారికప్రవృత్తేస ర్వస్యాఅప్యౌపాధికత్వాత్, మోక్షసాధనప్రవృత్త్యనర్హత్వమేవాఽఽత్మనస్స్వాభావికమితిశరణాగతౌజ్ఞాతాధకారేణ తేనసాధనాన్తరం విరుద్ధమిత్యముమర్థం సాంసారికప్రవృత్తే రౌపాధికత్వకథ్గనోక్తి

(పూర్వతన్త్రమ్) పూర్వమీమాంసా (స్వముద్దిశ్యేత్యత్రతాత్పర్యమితి) యథేష్టవినియోక్తృత్వం స్వాతన్త్ర్యమ్ యథేష్టఃనియోజ్యత్వం పారతన్త్ర్యమ్. అతో భగవదభిప్రాయేజ్ఞాతే తదనుకూలకృతి మత్వమావశ్యకమితిభావః. (ఏతచ్చ) జీవభోగ్యత్వఞ్చ. (పుణ్యమ్బోలేఇతి) శ్రీవచనభూషణేద్వితీయప్రకరణే. (పారతన్త్ర్యముమ్-విలక్కు) ఇతి అత్ర, అనిర్వృత్పారతన్త్ర్యం మయివర్తతఇతికృత్వా, భగవదిష్టేజ్ఞాతేపి తదిష్టప్రవృత్తౌభగవానేవ నీయమానంకుర్యాదితి పరతన్త్రస్సితశ్చేద్భగవదనిష్టం తాదృశపారతన్త్ర్యం విరోధీత్యుచ్యతఇతిభావః.

(సాధితమితి) **సాధితమముమర్థమిత్యన్వయః.** (విగీతేతి) విగానంనిషేధః.

మద్వచనముఖేనాపి సాధయతి (కిఞ్చేతి) (స్వరూపవిరుద్ధా) స్వాభావికాకార విరుద్ధేత్యర్థః, గుణనిబన్ధనత్వము క్త్వేతి వక్ష్యమాణత్వాత్. (నిషిద్ధా) విగీతేత్యర్థః భగవల్లీలారసానుభవ కర్మాధీనగుణోద్రేకరూపాభ్యాం త్యాజ్యతయో క్తేతి వక్ష్యమాణత్వాత్ విరోధనిషేధావుపపాదయతి (ప్రకృతేరిత్యాదినా) ఉపాత్తవచనద్వయస్య భాష్యోక్తపదార్థఫలితం వాక్యార్థమాహ(సాంసారికేతి) మాత్రపదంకార్త్స్న్యపరమ్ "ప్రకృతేర్గుణైస్సర్వశః క్రియమాణాని కర్మాణిప్రతి" ఇత్యత్ర క్రియావాచినా కర్మపదేనాఽసజ్కూచాన్మోక్షార్థప్రవృత్తిరపి గృహ్యేత ఇతిభావః

(గుణనిబన్ధనత్వమితి) తథాచ, భగవత్కైఙ్కర్యైకగోచరకృత్యర్థత్వమేవాఽఽత్మన స్స్వభావఇతిభావః సత్త్వాదిగుణానాం పురుషార్థసాధనప్రవృత్తిద్వారైవ జన్మాదిహేతుత్వాత్, సత్త్వాదిగుణాఽత్యయేన జన్మాదివిమోకోక్త్యా, పురుషార్థసాధనప్రవృత్తివిరహాఽర్థాత్సిధ్యతీతి, * దుఃఖజన్మప్రవృత్తి దోషేత్యాది గౌతమసూత్రోక్తన్యాయేన దేహాపాయే సత్త్వాదిగుణాత్యయాత్, పురుషార్థసాధన ప్రవృత్త్యభావేన జన్మాదివిమోకేసతి బ్రహ్మానుభవఇతి శ్లోకార్థః తథాచసత్త్వగుణకార్యత్వాఽవిశేషాత్పరార్థకైఙ్కర్యరూప నిష్కృష్టాధికారిజీవనహానికర

ప్రాప్తాఽపాస్తవివేకేన స్వరూపశోధనం కృతఞ్చేత్స్వార్థ ప్రవృత్తిర్నిషిద్ధాభవతీతి మన్తవ్యమ్ (వచనద్వయస్య) "ప్రకృతేరితి" "కార్యకారణకర్తృత్వే" ఇతివచనద్వయస్య

(జన్మాదీతి) స్వర్గసాధనయాగాదిప్రవృత్త్యా పునర్జన్మభవతీతి ధ్యేయమ్ (దుఃఖజన్మేతి) "మిథ్యాజ్ఞానాదీనాం పూర్వపూర్వాపాయే,ఉత్తరోత్తరాపాయాదపవర్గః" ఇతిగౌతమసూత్రశేషః (శ్లోకేతి) "గుణానేతాన్" ఇతిశ్లోకేత్యర్థః (జీవనహానీతి) జీవనమ్ - స్వరూపావిర్భావః తస్యహానికరః - స్వార్థగుణానుభవ కైఙ్కర్యలక్షణో వృత్త్యరిత్యన్వయః

స్వార్థగుణానుభవ కైఙ్కర్యలక్షణ మృత్యుహేతుభూతసాధనభక్త్యాది ప్రవృత్తేరపి విరహోఽసఙ్గచాత్సిద్ధ ఇతిభావః (త్యాజ్యత యేతి) జన్మాదివిమోక పూర్వక బ్రహ్మానుభవ ప్రతిబన్ధకాఽఘానమధ్యే మోక్షసాధన ప్రవృత్తి విరహస్యాపిసిద్ధ్యా మోక్షసాధనే నప్రవర్తేతే విశేషస్సిద్ధ్యతీతిభావః

ఉక్తవచనేభగవద్విషయ ప్రవృత్త్యం శేష్యసఙ్గచ ఆవశ్యకఇతి శఙ్కాంనిరాకరోతి (నచేతి) ముముక్షోరితి శేషః శరణాగతశిరోమణి దివ్యసూరిప్రభృతి గుణానుభవకైఙ్కర్య ప్రవృత్తిశ్శుద్ధ సత్వమూలైవ, నమిశ్రసత్వమూలేత్యభిప్రేత్యాహ (వర్ణాశ్రమేతి) సత్వమూలత్వ మాత్రేణౌపాధికత్వేదోషమాహ (అన్యథేతి) జన్మాదివిమోక బ్రహ్మానుభవరూప కార్యబలాదివ, తత్కారణబలాదపి మిశ్రసత్వమూలక సాధనాన్తరప్రవృత్తి రౌపాధికీత్యాహ (అతఏవేతి). అవ్యభిచారేణేత్యే తద్వ్యావర్త్యమాహ (సాధనేతి) (ఫలిత్వేన) స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వేనేత్యర్థః (స్వస్మిన్) ఉపాసకే

విరుద్ధప్రవృత్తేః కార్యకారణాభ్యాం వైలక్షణ్యందర్శయన్, ఉపసంహరతి (తస్మాదితి) శుద్ధసత్వమూలక భగవల్లీలాఽనుగుణ సాంసారికప్రవృత్తిస్త్వనురూపేత్యర్థః "యంపశ్యేత్ – ససాత్వికః"

(జన్మాదీతి) జన్మాదివిమోకబ్రహ్మానుభవరూప గుణాత్యయకార్య బలాదివేత్యర్థః (తత్కారణేతి) గుణాత్యయకారణభూతాఽవ్యభిచారభక్తి బలాదపీత్యర్థః గుణాత్యయకారణమ్ – అవ్యభిచారభక్తిః గుణాత్యయకార్యమ్ – జన్మాదివిమోక బ్రహ్మానుభవఇతిభావః

(భగవల్లీలేతి)సాంసారికప్రవృత్తేః కర్మకృతగుణంకారణమ్ తథావిధప్రవృత్తేః ఫలం లీలాకార్యంసాధ్యమిత్యర్థః (యమ్పశ్యేదితి) "జాయమానం హిపురుషంయమ్పశ్యేన్మధుసూదనః । సాత్వికస్సతువిజ్ఞేయస్సవై మోక్షార్థచిన్తకః" ఇతిశేషః. (స్వా

ఇత్యాదివచనమత్ర ప్రకరణేఽనుసన్ధేయమ్ సాంసారికప్రవృత్తావేవ వివాదాత్సాంసారికేత్యుక్తమ్ (స్వరూపవిరుద్ధా) సాధనాన్తర ప్రవృత్త్యనర్హత్వరూపశక్తి విశేషనాశికేత్యర్థ ఇతిదిక్

ఏవంతావచ్చతుర్ధా స్వరూపవిరుద్ధత్వం స్థాపితమ్ అథ దేహాత్మ వివేకస్య దేహేఽఽత్మ భ్రమస్యచ ప్రతిబధ్య ప్రతిబన్ధక భావమాదాయ దేహాత్మ వివేకలక్షణాధికార విశిష్ట స్వరూపస్య దేహాత్మ భ్రమాధికారక భక్త్యాదేశ్చ ప్రతిబధ్య ప్రతిబన్ధకభావఏవ స్వరూపవిరోధ ఇతి పక్షమమర్థం సోపపత్తికమాశఙ్క్య, వివేకినాం బ్రాహ్మణాది శరీర సమ్బన్ధ జ్ఞానమేవ లౌకికవైదిక సకలకర్మ స్వధికార ఇతి ప్రతిబన్దిద్వయం వ్యఞ్జయ న్పరిహరతి (ఆనాలిత్యాదినా వాక్యాష్టకేన)

అత్రతావదయ మాక్షేపాఽభిప్రాయః సాధనాన్తర నిష్ఠానాం దేహాత్మ భ్రమస్తావదవశ్యమ్భావీ, తేషామపి క్షుత్పిపాసాది పారవశ్యదర్శనాత్, ఆత్యన్తిక దేహాత్మ భ్రమనివృత్తిమతాం పరాఙ్కుశముని ప్రభృ

సారికప్రవృత్తావితి) సంసారదశ వచ్ఛిన్నప్రవృత్తిః - సాంసారికప్రవృత్తిః సతుగ్రామీణప్రవృత్తిః ముక్తిదశాయాం ఫలసాధనేప్రవృత్తిర్నాస్తీతి మన్తవ్యమ్

దేవోఽహంమనుష్యోఽహమితి దేహాత్మభ్రమమూలక కర్మాద్యఙ్గవిశిష్ట సాధనాన్తరస్య, దేహాత్మవివేకరూప సాధనాన్తరాఽధికార విశిష్టస్వరూపస్యచ విరోధమాశఙ్క్య పరిహరతి (అథదేహేత్యాదినా) (వివేకలక్షణాధికారవిశిష్టేతి) వివేకలక్షణ సాధనాన్తరాధికారవిశిష్టేత్యర్థః (భక్త్యాదేః) కర్మాద్యఙ్గకభక్త్యాదేః (ప్రతిబన్దీతి) "క్షుత్పిపాసాదికళుక్కు పరిహారమ్పణ్ణుకిఱకణక్కిలే" ఇతి "ధర్మజ్ఞశ్లోకవిశ వాణ్ణాతు" ఇతి ప్రతిబన్దిద్వయమిత్యర్థః (వాక్యాష్టకేనేతి) "ఆనాలితి, ఇతువుమితి, ఎజ్జనేయితి, స్వరూపత్తిలితి, ఆకైయాలితి, దేహాత్మేతి, బ్రాహ్మణ్యాదితి, ఆకైయాలితి వాక్యాష్టకేన" ఇత్యర్థః

(తేషామ్) సాధనాన్తరనిష్ఠానామ్, (క్షుత్పిపాసేతి) దేహాత్మభ్రమకార్యం

తీనాం తదదర్శనాచ్చ. ఏవఞ్చ సాధనాన్తరనిష్ఠానాం దేహాత్మ వివేక సత్త్వే దేహాత్మ భ్రమమూలక స్వప్రవృత్తి వ్యాఘాతాత్, అవివేకినామేవసాధనాన్తరే అధికార ఇతి.

అయన్తు సమాధానాఽభిప్రాయః.సాధనాన్తర నిష్ఠేషుభవదభిమతో దేహాత్మ భ్రమః- కిమపరోక్షః, ఉతయాక్తికః. ఆద్యేపి, తత్ప్రతి బన్ధకత్వేన భవదభిమతో దేహాత్మవివేకః కింశాస్త్రజన్యః పరోక్షః; ఉత దర్శన సమానాకారధ్యాన ఫలీభూతోఽపరోక్షః. అత్ర నతావదాద్యః. పరోక్ష విపరీత నిశ్చయస్య అపరోక్ష భ్రమనివర్తకత్వాఽభావేన, సాధనాన్తర నిష్ఠానాం పరోక్ష దేహాత్మ వివేకశాలిత్వేపి, క్షుత్పిపాసాది తత్పరిహారాదిదోషవత్కర్మ విశేషాధీన బ్రాహ్మణత్వాది విశిష్ట శరీర సమ్బన్ధరూపౌత్సర్గిక దోషఘటితసామగ్రీమహిమ్నా అపరోక్ష దేహాత్మ భ్రమరూపదోషస్యాపి సమ్భవేన, యావచ్ఛరీరపాతం వర్ణాశ్ర

క్షుత్పిపాసాది. (తదదర్శనాత్) క్షుత్పిపాసాదిపారవశ్యాఽదర్శనాత్. (వ్యాఘాతాత్) బాధాత్.

(అపరోక్షః) ప్రత్యక్షః. (ఆద్యేపి) "దేహాత్మభ్రమః అపరోక్షః" ఇతిపక్షేపి. (తత్ప్రతిబన్ధకత్వేన) అపరోక్షభూత దేహాత్మభ్రమప్రతిబన్ధకత్వేన. (పరోక్షః) అక్ష్ణఃపరః - పరోక్షః, అప్రత్యక్షఇతియావత్. (అత్ర నేతి) ప్రథమవికల్పాద్యకల్పవికల్పేప్రథమోన. "సాధనాన్తరనిష్ఠేషు దేహాత్మభ్రమస్య ప్రత్యక్షత్వాఙ్గీకారే తత్ప్రతిబన్ధకీభూత దేహాత్మవివేకశ్శాస్త్రజన్యః అప్రత్యక్షః ఇతిపక్షోన సమ్భవతీత్యర్థః కృతః. (పరోక్షవిః రీతేతి) పరోక్షవివేకః ప్రత్యక్షభ్రమంప్రతి నివర్తకోనభవతి. యథా "శఙ్ఖఃపీతః" ఇతిప్రత్యక్షంప్రతి, "శఙ్ఖశ్శ్వేతః" ఇతిశబ్దశ్రవణజన్యప్రత్యక్షం నివర్తకంనభవతి. నేత్రాదౌ కాచాదిదోషో మధ్యేప్రాప్తః, సఔషధేనైవ పరిహర్తుంశక్యః. జన్మసిద్ధః - ఆన్ధ్యాది నేత్రదోషోనపరిహర్తుంశక్యతే. పరోక్షదేహాత్మవివేకసత్త్వేపి అపరోక్షదేహాత్మభ్రమస్సమ్భవతి; తస్మాత్సాధనాన్తరే ప్రవర్తత ఇతితాత్పర్యమ్. (తత్పరిహారేతి) క్షుత్పిపాసాదిపరిహారేత్యర్థః. ఔత్సర్గికః -

మాద్యనుసారేణ యథాశక్తి తత్తత్పురుషార్థాఽపేక్షానురోధేన శాస్త్రవిహిత సాధనేషు ప్రవృత్తి సమ్భవేన వ్యాఘాతాఽభావాత్ నాపి తత్రద్వితీయః దర్శనసమానాకార ధ్యానఫలాఽపరోక్ష దేహాత్మవివేకస్య శ్రీపరాఙ్కుశ ప్రభృతిషు భగవన్నిర్హేతుక కటాక్షవిశేషేణ సమ్భవేపి, సాధనాన్తరనిష్ఠేషు ప్రథమమేవ తస్యాసమ్భవాత్, అనభ్యుపగమాచ్చ, అపరోక్ష దేహాత్మ భ్రమోత్పత్తౌ బాధకాభావేన వ్యాఘాతాభావాత్ నాప్యాద్యేద్వితీయః చార్వాకాదిరీత్యాయాన్త్రికభ్రమస్య పరోక్షవివేకస్యచ ప్రతిబధ్యప్రతిబన్ధకభావాఽసత్త్వేపి, వివేకినామేవ పారలౌకిక భోగసాధనాధికృతత్వేన యాన్త్రికభ్రమస్య ధర్మానుష్ఠానాధికారత్వాభావాత్, ఔత్సర్గికదోషభూత దేహసమ్బన్ధనిబన్ధన దేహాత్మాఽపరోక్షభ్రమస్యైవ తదధికారత్వాచ్చ సాధనాన్తరనిష్ఠానాం పరోక్షవివేకసత్త్వేపి స్వప్రవృత్తిసమ్భవేన వ్యాఘాతాభావాత్ ఇత్థం సర్వథా వ్యాఘాతాభావాత్ వివేకినామేవ కామ్యేష్వాముష్మికఫలసాధనేషు అధికారేసతి, ఉపాసనాదిషు తేషామేవాధికారః కైముతికన్యాయసిద్ధ ఇతి.

ఔత్పత్తికః (నాపితత్రేతి) తత్ర ప్రథమవికల్పాద్య కల్పవికల్పేద్వితీయః "సాధనాన్తరనిష్ఠేషు దేహాత్మభ్రమస్య ప్రత్యక్షత్వాఙ్గీకారే, తత్ప్రతిబన్ధకీభూత దేహాత్మవివేకః దర్శనసమానాకార ధ్యానఫలీభూతః ప్రత్యక్షః" ఇతి పక్షోపినసమ్భవతీత్యర్థః (తస్య) దర్శనసమానాకారధ్యానఫలాఽపరోక్ష దేహాత్మవివేకస్య (అనభ్యుపగమాదితి) భవద్భిరితిశేషః (నాప్యాద్యే ద్వితీయఇతి) "దేహాత్మభ్రమః అపరోక్షః ఉత యాన్త్రికః" ఇత్యాద్యేవికల్పేద్వితీయః యాన్త్రికభ్రమోపి న సమ్భవతీత్యర్థః (చార్వాకేత్యాది) సాధనాన్తరప్రవృత్తౌ పరోక్షవివేకవిశిష్టః అపరోక్షభ్రమః అధికారః, యాన్త్రికభ్రమః అధికారోన, విశిష్య ఔత్పత్తికదోష ఏవాధికార ఇతిభావః. (తదధికారత్వాత్) సాధనాన్తరాధికారత్వాత్ (స్వప్రవృత్తిః) సాధనాన్తరప్రవృత్తిః (ఆముష్మికఫలసాధనేషు) జ్యోతిష్టోమాదిషు (తేషామ్) వివేకినామ్ (ఇతీతి) "అయన్తు సమాధానాభిప్రాయః" ఇతిపూర్వేణాన్వయః

అత్ర సమాధానగ్రన్థే "స్వరూపత్తిల్" ఇత్యాదివాక్యేన అపరోక్షభ్రమపక్షే పరోక్ష వివేకపక్షే దూషణముక్తమ్ "ఆకైయాల్. ఇద్ధర్మజ్ఞర్కళై "ఇతివాక్యేన తత్రైవా ఽపరోక్షవివేకపక్షే దూషణమభిప్రేతమ్ "దేహాత్మ వివేకముడైయవనుక్కు" ఇత్యాదివాక్యద్వయేన యాన్త్రికభ్రమపక్షే దూషణముక్తమ్ "ఆకైయాల్" ఇతిచరమవాక్యే క్తైముతికన్యాయోఽభిప్రేతఇతి పరీక్షకహృదయఙ్గమఃపన్థాః అత్రాపిప్రపన్న జనకూటస్థానాం పరాఙ్కుశాదీనాం పరోక్షవివేక శాలిత్వాత్, అపరోక్షభ్రమాధికారకం భక్త్యాదికం తేషాం స్వరూపవిరుద్ధమే వేత్యభిప్రాయోద్రష్టవ్యః

ఏతత్సర్వమభిసన్ధాయ అనుగృహీతమ్, శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే తత్త్రైవాధికారే వరదదేశికైః "సాధనానుష్ఠానమాత్రం దేహాత్మభ్రమకార్యమ్ తచ్చ-శ్రీవిష్ణుపురాణే ఽభిహితమ్ "అధికార బోధయుక్తేషు విద్యతే భావభావనా। అక్షీణేషుసమస్తేషు విశేషజ్ఞానకర్మసు" ఇతి అత్ర శ్రీవిష్ణుచిత్తార్యాః,—సంసారిష్వేవ హిరణ్యగర్భాదిషు భావనాత్రయాఽన్వయ ఇత్యాహ (అధికారబోధయుక్తేష్విత్యాదశ్లోకేన) "మత్ఫలసాధనత్వాన్మదర్థమిదంకర్మ" ఇత్యధికార బోధస్వరూపమ్ అధికారబోధస్యా ప్యధికారమాహ (అక్షీణేతి) విశేషజ్ఞానం దేవాదిభేదభిన్నా ఽపరోక్షాత్మభ్రమః యావద్భ్రమానువృత్తి స్తావదధికారబోధః తేషుశాస్త్రవశ్యత్వమితి, కర్మానుష్ఠాన ముపా

(తత్త్రైవ)అపరోక్షభ్రమపక్షఏవ (యాన్త్రికభ్రమేతి) సారే "బ్రాహ్మణ్యాదిభ్రమమధికారమస్తు" ఇత్యత్ర "యాన్త్రికభ్రమమధికారమస్తు" ఇత్యర్థో వేదితవ్యః సమ్ప్రదాయసిద్ధ విరోధందర్శయతి (అత్రాపీతి) (తేషామ్) అపరోక్షవివేకశాలినామ్

(అనుష్ఠానమాత్రమితి) మాత్రపదమ్ - కార్త్స్న్యపరమ్ (తచ్చ) దేహాత్మభ్రమకార్యత్వఞ్చ (అధికారేతి) భావః - ధాత్వర్థః భావనా - ఆన్తరోద్యోగః

సనానుష్ఠాన ముభయానుష్ఠానఞ్చ ప్రవర్తతే దేవమనుష్యాద్యా త్మాఽనుసన్ధానాఽనురూపం మానస వాచికాదిప్రవర్తత ఇత్యర్థ ఇతి. తస్మా దుపాసనాఽనుష్ఠానస్య సాధన ప్రవృత్త్యనుష్ఠానస్యచ దేహాత్మ భ్రమమూలకత్వాత్ స్వరూపవిరుద్ధత్వమ్ నచ, వర్ణాశ్రమధర్మాణామప్య నుష్ఠానం ప్రసజ్యతే, తేషాంకైఙ్కర్యత్వేన అనుష్ఠేయతయా భ్రమ మూలకత్వాఽసమ్భవాదితి

అత్రతావత్ "సాధనానుష్ఠానమాత్రమ్" ఇత్యత్ర—సాధనశబ్దో భోగమోక్ష సాధనపరః మాత్రపదమ్ - కార్త్స్న్యపరమ్ దేహా త్మభ్రమశబ్దేన అపరోక్ష భ్రమో వివక్షితః ఉదాహృతశ్లోకే వివక్షి తార్థస్యాఽస్ఫుటత్వాత్తద్వ్యాఖ్యానందర్శయతి (అత్రేతి) శ్లోకేవిశేష్యం స్ఫుటయతి (సంసారిష్వేవేతి) శ్లోకే ఛాన్దసః స్వర్ణాతిరేకః "ఫలకామనా ఫలసాధనానుష్ఠానఞ్చ ఫలభోగాధికారః" ఇతి హి ప్రసిద్ధిః అతస్తదను సన్ధాన మధికారబోధ ఇత్యాహ (మదితి) యదిదమార్త్విజ్యమ్, తదపి మదర్థమ్, మత్ఫలసాధనత్వాత్, అతో మత్కర్తృకమిత్యర్థః అత్రస్వ ప్రవృత్త్యుద్దేశ్య ఫలాశ్రయత్వలక్షణ భోక్తృత్వాఽనుసన్ధానం భోగ మోక్షసాధనాఽను ష్ఠాతృత్వలక్షణ స్వతన్త్ర కర్తృత్వానుసన్ధానఞ్చ స్పష్టమ్

(అధికారమాహేతి) అవచ్ఛేదకమాహేత్యర్థః (వాచికాదీతి) అనుష్ఠానమితి శేషః (తస్మాదితి) ఇదంశ్రీవచనభూషణమిమాంసా భాష్యవాక్యమ్ (తేషామ్) వర్ణాశ్రమధ ర్మాణామ్ (ఇతీతి) అనుగృహీతమితి పూర్వేణాఽన్వయః

(విశేష్యమితి) విశేష్యమ్ - అధికారిణః ; సంసారిణః అధికారః - విశే షణమ్ (ఛాన్దసఇతి) అధికారబోధేత్యత్ర ఏకః వర్ణోఽధికః ఛాన్దసః, ఆర్ష ఇత్య ర్థః "ఛన్దోవదార్షంవచనమ్" ఇత్యుక్తేః (తదనుసన్ధానమ్) కర్తృత్వభోక్తృత్వా ఽనుసన్ధానమ్ (ఆర్త్విజ్యమ్) ఋత్విక్కర్మ

విశేషజ్ఞానకర్తృస్వక్షేత్రేషు సత్సు యే అధికారబోధయుక్తాస్తేషు భావభావనా విద్యత ఇత్యన్వయమభిప్రేత్య ఉత్తరార్ధప్రయోజనమాహ (అధికారబోధస్యాపీతి) (౧) "జానీహి విజ్ఞాన విజృమ్భితాని" ఇత్యత్ర, దేవాదిరూపేణ ఆత్మాఽనుసన్ధానం విజ్ఞానశబ్దార్థః (౨) "విభేదజనకే జ్ఞానే" ఇత్యత్ర దేవాదభేదో విభేదశబ్దార్థః (౩) "దేవాదిభేదే అప

(జానీహీతి) శ్రీవిష్ణుపురాణే ద్వితీయాంశే, ద్వాదశాధ్యాయే,—"జ్ఞానస్వరూపో భగవాన్యతో సావశేషమూర్తిర్నతు వస్తుభూతః। తతో హి శైలాబ్ధి ధరాదిభేదాన్ జానీహి విజ్ఞానవిజృమ్భితాని" ఇతి శ్రీవిష్ణుచిత్తీయ వ్యాఖ్యా; - "'ఇదమస్త్యాత్మకమ్, ఇదం నాస్త్యాత్మకమ్' ఇత్యత్ర హేతురయమిత్యాహ, - (జ్ఞానస్వరూప ఇతి) అయమర్థః అశేషక్షేత్రజ్ఞాఽఽత్మావస్థతస్య భగవతో జ్ఞానమేవ స్వాభావికం రూపమ్ న దేవమనుష్యాది వస్తురూపమ్, యత ఏవమ్, అత ఏవ అచిద్రూప దేవ మనుష్య శైలాబ్ధి ధరాదయః, తద్విజ్ఞానవిజృమ్భితాః, తస్య జ్ఞానైకాకారస్య సతో దేవాద్యాకారేణ స్వాత్మవైవిధ్యాఽనుసన్ధానమూలాః దేవాద్యాకారానుసన్ధాన మూలకర్మ మూలా ఇత్యర్థః యతశ్చ అచిద్వస్తు- క్షేత్రజ్ఞ కర్మానుగుణ పరిణామాస్పదమ్, తత స్తన్నాస్తి శబ్దాభిధేయమ్ ఇతరత్ - అస్తిశబ్దాభిధేయ మిత్యర్థాదుక్తమ్" ఇతి

(విభేదజనక ఇతి) శ్రీవిష్ణుపురాణే షష్ఠాంశే సప్తమాధ్యాయే, - "విభేదజనకే జ్ఞానే నాశమాత్యన్తికం గతే। ఆత్మనో బ్రహ్మణో భేదమసన్తం కః కరిష్యతి" శ్రీవిష్ణుచిత్తీయ వ్యాఖ్యా, - ఏతదేవ వివృణోతి (విభేదజనక ఇతి) విభేదః - దేవమనుష్యాది రూపః ఆత్మని - జ్ఞానైకరూపే దేవాదివివిధరూప వివిధభేద హేతుభూత కర్మాఖ్యాఽజ్ఞానే పరబ్రహ్మదర్శనేన ఆత్యన్తికనాశం గతే సతి పరస్మాద్బ్రహ్మణ ఆత్మనో దేవాదిరూపం భేదం కః కరిష్యతి న కోపి కరిష్యతీత్యర్థః యథాహ శౌనకః - "చతుర్విధో హి భేదోయమిథ్యాజ్ఞాననిబన్ధనః" ఇతీతి

(దేవాదిభేద ఇతి) శ్రీవిష్ణుపురాణే ద్వితీయాంశే, పఞ్చదశాధ్యాయే, "ఏక స్వరూపభేదస్తు బాహ్యకర్మప్రవృత్తిప్రజః, దేవాదిభేదేఽపధ్వస్తే నాస్త్యేవావరణే హి సః"

(౧) వి-పు-౧-౧౨-౩౯. (౨) వి-పు-౬-౭-౯౬. (౩) వి-పు-౨-౧౪-౩౩

ధ్వస్తే" ఇత్యత్ర–"దేవాదిరూపోభేదః" ఇత్యాదిభాష్యోక్త మభిసన్ధాయాహ (విశేషజ్ఞానమితి) దేవాదిభేదప్రకారకం జ్ఞానమిత్యర్థః తాదాత్మ్యారోపే ఆరోప్యస్య ప్రకారత్వాదితిభావః. (దేవాదీతి) దేవాదిభేదైః ప్రకారైర్భిన్నః అపరోక్షాత్మ భ్రమఇత్యర్థః "అర్థేనైవ" ఇతి న్యాయాదితి భావః అపరోక్షపదేన యౌక్తికభ్రమవ్యావృత్తిః; విశేషజ్ఞానేషు, తద్ధేతుభూత కర్మసుచ అక్షీణే ష్విత్యర్థఇతిభావః

అధికారబోధస్య భావనాహేతుత్వవచనాఽనుగ్రాహక న్యాయమాహ (తేష్వితి) "స్వర్గకామోయజేత" "ముముక్షుర్బ్రహ్మోపాసీత" ఇత్యాదౌ కర్తృత్వ భోక్తృత్వయోః ప్రతీత్యా అధికారబోధాఽభావే శాస్త్రవశ్యత్వం నస్యాత్, తతశ్చవిధ్యధీన మనుష్ఠానం నోపపద్యేత ఇతి భావః దేహాత్మభ్రమస్యాఽధికార బోధ హేతుత్వే వచనానుగ్రాహకః అన్వయ వ్యతిరేకానురూపన్యాయః పూర్వోక్తోఽత్రాభిప్రేతః కర్మా

ఇత, శ్రీవిష్ణుచిత్తీయవ్యాఖ్యా,–ఉక్తమర్థంవివృణ్వన్నుపసంహరతి (ఏకస్వరూపేతి) ఏకస్వరూపభేదః–'తస్యాత్మపరదేహేషు సతోప్యేకమయంహియత్' 'విజ్ఞానం' పరజ్ఞానమయః" ఇత్యాదినోక్తజ్ఞానైక స్వరూపస్యాత్మనోభేదః దేవాదిరూపః, బాహ్యకర్మావృతిప్రభవః–బాహ్యకర్మావరణజాతః ఫలాభిసన్ధియుక్తం భగవత్యసమర్పితఞ్చ బాహ్యంకర్మ ఆత్మనస్స్వరూపబహిర్భూతంవా, యథావక్ష్యతి 'అవిద్యాకర్మసంజ్ఞాన్యా' 'తయాతిరోహితత్వాచ్చ శక్తిః క్షేత్రజ్ఞసంహితా। సర్వభూతేషు భూపాలతారతమ్యేన వర్తతే" ఇతి దేహాదిభేదశ్చాయం యుగపదనేకేషామేకస్యచ కాలభేదేనాఽపధ్వస్తే, ఆవరణే–కర్మావరణే, సదేవాదిభేదోనభవతి "దేవాదిభేదోఽపధ్వస్తః" ఇతి చపాఠః యథాహశౌనకః "కర్మణాంకర్మభేదేన దేవభేదాదయోయతః। కర్మక్షయాదశేషాణాం భేదానాంసంక్షయస్తతః" ఇతీతి. (అర్థేనైవేతి) "విశేషోహి నిరాకారతయాధియామ్" ఇతిశేషః (తద్ధేతుః) విశేషజ్ఞానహేతుః

(న్యాయమాహేతి) యావదిత్యారభ్యప్రవర్తత ఇతిపర్యన్తం ప్రదర్శితన్యాయమిత్యర్థః (న్యాయఃపూర్వోక్తఇతి) క్షుత్పిపాసాపరిహారాయ ఘటిన్యాయఇత్యర్థః.

నుష్ఠాన ముపాసనానుష్ఠాని మిత్యనేన "భావభావనా" ఇత్యత్ర "'యజేత' 'ఉపాసీత' ఇత్యాది ధాత్వర్థో భావః. తస్యానుష్ఠానం భావనా" ఇత్యుక్తో భవతి. (ప్రవర్తతే) భవతీత్యర్థః. భావనాత్రయాన్వయ వ్యవస్థాయామపి విశేషజ్ఞానమేవ హేతురిత్యాహ (దేవమనుష్యాదీతి). (తస్మాదితి) "సాధనానుష్ఠానమాత్రం దేహాత్మ భ్రమకార్యమ్" ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణేఽభిహితత్వాదిత్యర్థః. న్యాయతౌల్యాదాహ (సాధనప్రవృత్తీతి). (స్వరూపవిరుద్ధత్వమితి) స్వరూప పదమ్ - అపరోక్షదేహాత్మ వివేకశాలి స్వరూప పరమ్; తర్హి, అపరోక్షదేహాత్మవివేకశాలిషు వర్ణభేదభిన్నేషు దివ్యసూరిషు వర్ణాశ్రమ ధర్మానుష్ఠాన నియమదర్శనం నోపపద్యత ఇత్యాశఙ్క్య పరిహరతి (నచేతి). కైఙ్కర్యవిధాయకశాస్త్రాణాం కేవలపరార్థత్వేనైవ తద్విధాయకత్వాత్, అధికారబోధాభావేపి తత్రవిధ్యధీనానుష్ఠానముప పద్యత ఇత్యభిప్రాయేణాహ (తేషామితి). అధికారబోధపూర్వక మనుష్ఠేయత్వే కైఙ్కర్యత్వమేవ భజ్యేతేత్యభిప్రాయేణ భ్రమమూలకత్వాఽసమ్భవాదిత్యుక్తమితిదిక్.

అథ, మదిరేత్యాద్యభియుక్తవచనబలేనాపి ఉపాసనాదేరహఙ్కారమిశ్రత్వాత్ఫలసఙ్గ కర్తృత్వత్యాగస్య సాధనాన్తరాధికారత్వేన శాస్త్రసిద్ధత్వాచ్చ, దేహాత్మభ్రమ తద్వివేకయోరివ అహఙ్కారకర్తృత్వ త్యాగయోర్విరోధేనఉపాసనాదికం కర్తృత్వత్యాగ రూప స్వాధికార విరుద్ధమితి పక్షమర్థం "తుష్యతు" ఇతిన్యాయేన అభియుక్త

(న్యాయతౌల్యాదితి) సాధనభక్తి సాధనప్రపత్త్యోస్సాన్యగ్రతా తు ల్యేతిభావః (తద్విధాయకత్వాత్) కైఙ్కర్యవిధాయకత్వాత్. (తత్ర) దివ్యసూరిషు.

(తద్వివేకయోః) దేహాత్మభ్రమవివేకయోః. (తుష్యత్వితీతి) "దుర్జనః" ఇతిశేషః. (అభియుక్తవచనస్థేతి) "మదిరాబిన్దు మిశ్రమానకాతపష్పుమయ పష్ప

వచనస్థా ఽహఙ్కారశబ్దస్య స్వతన్త్రకర్తృత్వభ్రాన్తిపరతాఽభ్యుపగమేన దూషయతి (ఉపాసనాదికళిత్యనేన). (ఆరోపితార్ కళ్). అభియుక్త వచనే "అహఙ్కారమిశ్రమాన వుపాయాన్తరమ్" ఇత్యస్య-అహఙ్కార మిశ్రమాన వుపాయాన్తరమానాలిత్యర్థః ఉపాయాన్తరమ్ అహఙ్కారమిశ్రమానాలితియావత్ తథాచకర్తృత్వత్యాగస్య ఉపాసనాద్యధికారత్వస్య శాస్త్రవిరోధాదేవ అభియుక్తోక్తిరన్యథానేయేతిభావః

అనుగృహీతశ్చ శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే,-తస్మిన్నే వాధికారే, పూర్వపక్షోపన్యాసావసరే, మదిరేత్యాద్యభియుక్త వచన మపి ఫలసఙ్గకర్తృత్వాభిమాన త్యాగపూర్వకం కర్తవ్యస్యోపాసనస్య తాదృశకర్తృత్వాభిమాన సమ్భవేత్యాజ్యతేతి యద్యర్థగర్భమితి. అత్రాపివక్ష్యమాణాఽఽకిఞ్చనాధికారిణాం మోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వాభావాత్ తద్గర్భోపాసనంతాన్ప్రత్యహఙ్కారమిశ్రత్వాత్స్వరూప విరుద్ధమితి పూర్వాచార్యసూక్తిర్యథాశ్రుతైవోపపద్యత ఇతిగూఢోఽభిప్రాయః

ఏతాదృశాఽభిప్రాయేణాఽనుగృహీతం శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే తత్రైవాధికారే సిద్ధాన్తేవరదదేశికైః,-"ఉపాసనాదిక మహఙ్కారగర్భమేవ. మత్ఫలసాధనత్వాన్మదర్థమితి సాధనేఫలేచ

గతతీర్థసలిలమ్బాలే అహఙ్కారమిశ్రమాన వుపాయాన్తరమ్" ఇతి తిరుక్కురుకైప్పిరాన్పిళ్ళాన్నామకాఽభియుక్తవాక్యే అహఙ్కారశబ్దః - స్వతన్త్ర కర్తృత్వ భ్రాన్తివాచక ఇతిభావః "ప్రకృతేఃక్రియమాణాని" ఇతివచనే అహఙ్కారశబ్దః పరాధీనకర్తృత్వాభావేన 'అహం స్వతన్త్రకర్తా" ఇత్యహఙ్కారవాచక ఇతి మన్తవ్యమ్

(తాదృశకర్తృత్వేతి) ఫలసఙ్గకర్తృత్వేత్యర్థః సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి (అత్రాపీతి). (అనుష్ఠాతృత్వమ్) అనుష్ఠానకర్తృత్వమ్ (తద్గర్భమ్) సాధనానుష్ఠానకర్తృత్వగర్భమ్. (తాన్ప్రతి) అకిఞ్చనాధికారిణఃప్రతి

మమతా బుద్ధిసత్వాత్, అధికారబోధాభావేనాధనే ప్రవృత్త్యనుప పత్తేః. స్కాన్దేపి-(౧) 'కర్మిణోజ్ఞానినోభక్తాస్స్వ యత్నకృతబుద్ధయః। తస్మాత్కర్మాది కోపాయాస్స్వాన్తరాయా అనేకశః' ఇతి.

ననుఫలసఙ్గ కర్తృత్వత్యాగ పూర్వకంహి కర్మోపాసనఞ్చవిధీయతే. అతః కథమహఙ్కార గర్భత్వమితిచేదుచ్యతే. శాస్త్రేషువిహితః ఫల త్యాగ స్స్వస్యప్రధానఫలత్వత్యాగః. కర్తృత్వత్యాగోపి స్వస్య ప్రధానకర్తృత్వత్యాగః; నతుకర్తృత్వమాత్రత్యాగః. (౧) "ప రాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఇతి స్వస్య అప్రధానకర్తృత్వసత్వాత్. తదభావ స్యాప్యనుసన్ధేయత్వే తస్య మిథ్యాజ్ఞానత్వేన మోక్షప్రతిబన్ధాత్; తత్వజ్ఞా నాద్ధిమోక్షః అతఏవప్రధానకర్తృత్వాభి మానస్యైవ విశిష్య నిషేధ స్స్మర్యతే. (౨)"తత్రైవం సతికర్తారమాత్మానం కేవలన్తుయః। పశ్య త్యకృతబుద్ధిత్వాన్న నపశ్యతిదుర్మతిః" (౩) "అధిష్ఠానం తథాకర్తా

(కర్మిణఇతి). (అనేకశః) ప్రాయశఇత్యర్థః (పరాత్త్వితి) అత్రవేదాన్త సారః. "యఆత్మానమన్తరో యమయతి" ఇత్యాదిశ్రుతేః ఆత్మనఃకర్తృత్వం పరాయత్తమ్ "సర్వస్యచాఽహంహృది సన్నివిష్టోమత్తస్స్మృతిర్జ్ఞాన మపోహనఞ్చ" ఇత్యాదిస్మృతేశ్చేతి. (తదభావస్యాపి) అప్రధానకర్తృత్వాభావస్యాపి. (తస్య) అప్రధానకర్తృత్వాభావానుసన్ధానస్య.

(తత్రైవమితి) గీతాయామష్టాదశాధ్యాయే, "తత్రైవంసతికర్తారమాత్మానం కేవలన్తుయః। పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వాన్నస పశ్యతిదుర్మతిః." ఇతి. తద్భాష్యే - ఏవంవస్తుతః పరమాత్మానుమతిపూర్వకే జీవాత్మనః కర్తృత్వేసతి తత్రతత్రకర్మణి కేవలమాత్మానమేవ కర్తారంయఃపశ్యతి, సదుర్మతిః - విపరీతమతిః, అకృతబుద్ధిత్వాత్ అనిష్పన్నయథావస్థిత వస్తుబుద్ధిత్వాత్, నపశ్యతి - నయథావస్థితం కర్తారంపశ్యతీతి.

(అధిష్ఠానమితి) తత్రైవ, తత్రైవాధ్యాయే "అధిష్ఠానం తథాకర్తాకరణఞ్చ

(౧) బ్రహ్మసూ - (౨) గీ - ౧౮. (౩) గీ - ౧౮.

పృథగ్విధమ్। వివిధాచపృథక్చేష్టా దైవఞ్చైవాత్రపఞ్చమమ్" ఇతి "శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్కర్మ ప్రారభతేనరః। న్యాయ్యంవా విపరీతం వాపఞ్చైతే తస్యహేతవః" ఇతి తద్భాష్యే - "తదిదమాహ, న్యాయ్యే - శాస్త్రసిద్ధే, విపరీతే - ప్రతిషిద్ధేవా సర్వస్మిన్కర్మణి శరీరేవా ఙ్మనసేచ పఞ్చైతే హేతవః, అధిష్ఠానమ్ - శరీరమ్ - అధిష్ఠీయతే జీవాత్మనేతి మహాభూతసఙ్ఘాతరూపం శరీరమధిష్ఠానం, తథా కర్తా - జీవాత్మా, అస్యజీవాత్మనో జ్ఞాతృత్వం కర్తృత్వఞ్చ "జ్ఞోతఏవ" "కర్తాశాస్త్రార్థవత్త్వాత్" ఇతిచసూత్రోపపాదితమ్ కరణఞ్చపృథగ్విధమ్ - వాక్పాణిపాదాది పఞ్చకంసమనస్కం కర్మేన్ద్రియమ్ పృథగ్విధమ్ - కర్మనిష్పత్తౌ పృథగ్వ్యాపారమ్ వివిధాచపృథక్చేష్టా - చేష్టాశబ్దేన పఞ్చాత్మావాయురభిధీయతే తద్వృత్తివాచినా శరీరేన్ద్రియధారణస్య ప్రాణాఽపానాదిభేదభిన్నస్య వాయోః పఞ్చాత్మనః, వివిధాచ చేష్టా వివిధావృత్తిః, దైవఞ్చైవాత్రపఞ్చమమ్ - అత్రకర్మహేతుకలాపేదైవంపఞ్చమం పరమాత్మాన్తర్యామి కర్మనిష్పత్తౌ ప్రధానహేతురిత్యర్థః ఉక్తంహి "సర్వస్యచాహం హృదిసన్నివిష్టో మత్తస్స్మృతిర్జ్ఞానమపోహనఞ్చ" ఇతి వక్ష్యతిచ "ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశేర్జునతిష్ఠతి। భ్రామయన్సర్వ భూతానియన్త్రారూఢాని మాయయా" ఇతి పరమాత్మాయత్తఞ్చ జీవాత్మనః కర్తృత్వం "పరాత్తుతచ్ఛ్రుతేః" ఇత్యుపపాదితమ్

నన్వేవం పరమాత్మాయత్తే జీవాత్మనః కర్తృత్వే, జీవాత్మాకర్మణ్యనియోజ్యో భవతీతి, విధినిషేధ శాస్త్రాణ్యనర్థకానిస్యుః ఇదముపిచోద్యం సూత్రకారేణైవ పరిహృతమ్ "కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు విహితప్రతిషిద్ధాఽవైయర్థ్యాదిభ్యః" ఇతి ఏతదుక్తంభవతి, పరమాత్మనాదత్తైస్తదాధారైశ్చకరణకళేబరాదిభిస్తదాహితశక్తిభిస్స్వయఞ్చ జీవాత్మాతదాధారస్తదాహితశక్తిస్సన్ కర్మనిష్పత్తయే స్వేచ్ఛయాకరణాద్యధిష్ఠానాకారం ప్రయత్నఞ్చారభతే తదన్తరవస్థితః పరమాత్మా స్వానుమతిదానేనతం ప్రవర్తయతీతి, జీవస్యాపిస్వబుద్ధ్యైవ ప్రవృత్తిహేతుత్వమస్తి యథా గురుతరశిలా మహీరుహాదిచలనాది ఫలప్రవృత్తిషు బహుపురుషసాధ్యాసు బహూనాం హేతుత్వం విధినిషేధభాక్త్వఞ్చేతి

కరణఞ్చపృథగ్విధమ్। వివిధాశ్చ పృథక్చేష్టా దైవఞ్చైవాఽత్ర పఞ్చమమ్" ఇతి అధిష్ఠానాది దైవపర్యన్తసాపేక్షే సతి ఆత్మనః కర్తృత్వే య ఆత్మానమేవ కేవలం కర్తారమభ్యుపైతి, న స పశ్యతీత్యర్థః. అన్యథా కర్తృత్వమాత్రస్య త్యాగే "శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి" ఇతి ఫలేప్యనన్వయస్స్యాత్. తతస్సాధకైః ప్రధానకర్తృత్వమప్రధానభోక్తృత్వఞ్చాఽనుసన్ధేయమితి, అహఙ్కారగర్భత్వమనపోద్యమితి.

అత్ర తావత్, మదికేత్యాద్యభియుక్తవచనస్య నిగమాన్తార్థైః, తుష్యత్వితి న్యాయేన కణ్ఠోక్తమర్థం పూర్వపక్షోపన్యాసముఖేన సూచయిత్వా, సమ్ప్రత్యభియుక్తవచనస్య నిగమాన్తార్థానామభిప్రేతం వాస్తవార్థమాహ (ఉపాసనాదికమితి). (మత్ఫలేతి) మత్ప్రవృత్త్యుద్దేశ్యం మద్గతంఫలమిత్యర్థః. అనేన ఫలే మమతాబుద్ధిరుక్తా. లాఘవార్థం మమేదంఫలమితి పృథగనుక్తిః. యద్యపి మత్ఫలసాధనమిదం మత్కృతిమితి వక్తుముచితమ్. తథాపి తథోక్తౌ యజమానకర్మణ్యేవ స్వాతన్త్ర్యం సిధ్యేత్. యథాశ్రుతవిన్యాసే తు, అన్యకృతేఽపి స్వాతన్త్ర్యబుద్ధ్యాసత్త్వాం స్వకృతే సా కైముత్యసిద్ధేతి భావః. పూర్వోక్తం శ్రీవిష్ణుపురాణవచనం హృదినిధాయాహ (అధికారేతి). "స్థానేఽపి" ఇత్యపిశబ్దేన అభిప్రేతవచనం సముచ్చీయతే. అత్ర స్వయత్నశబ్దేన స్వగతస్వోద్దేశ్యసాధనగోచరప్రయత్నో వివక్షితః. (తస్మాదితి) భగవత్ప్రవృత్తివిరోధి స్వప్రవృత్తిసత్త్వాత్, (౧)"దదామి బుద్ధియోగం తమ్" (౨) "నాశయామ్యాత్మ

(అధిష్ఠానేతి) అధిష్ఠానాదిత్యారభ్య న స పశ్యతీత్యర్థ ఇత్యన్తం గీతా భాష్యవాక్యమ్.

(అత్రస్వయత్నేతి) (అత్ర) స్థానే. (దదామీతి) గీతాయాం దశమాధ్యాయే, "తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్। దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాన్తి తే" ఇతి. అస్యార్థః - భగవద్గీతార్థసఙ్గ్రహే - సతతయుక్తానాం మన్నిత్యయోగమాకాఙ్క్షమాణానాం భజతాం - భక్తిం కుర్వతాం, తేషామ్ - బుద్ధ

(౧) గీ - ౧౦. (౨)

భావస్థః" (౧) "యమేవైష వృణుతే" ఇత్యాది భగవత్ప్రవృత్తివైధుర్యాత్ స్వయత్నప్రచురాః కర్మాద్యుపాయాః, (౨) "అనన్తపారమ్" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా సాన్తరాయా ఇత్యర్థః "కర్మమ్ కైఙ్కర్యత్తిలేపుకుమ్" ఇత్యాదినా వక్ష్యమాణ కర్మయోగాది నిక్షేపేషు భగవత్ప్రవృత్తిసత్త్వాత్ తద్వ్యావృత్త్యర్థమాహ (అశేకశ ఇతి) (౩) "సమహాత్మాసు

నామ్, అహమ్, తాదృశంబుద్ధియోగమ్-బుద్ధిరూపముపాయం, ప్రీతిపూర్వకందదామి యేన - యోగేన, తేమాముపయాన్తీతి

(నాశయామీతి) తత్రైవ, తత్రైవ "తేషామేవానుకమ్పార్థమహ మజ్ఞానజం తమః। నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేనభాస్వతా" ఇతి తద్గీతాభాష్యమ్. కిఞ్చ - తేషామేవానుగ్రహార్థ మహమాత్మభావస్థః-తేషాంమనోవృత్త్యా విషయతయావస్థితః, మదీయాన్ కల్యాణగుణాంశ్చ ఆవిష్కుర్వన్, మద్విషయ జ్ఞానాఖ్యేనభాస్వతా దీపేన, జ్ఞానవిరోధిప్రాచీనకర్మరూపాఽజ్ఞానజం - మద్వ్యతిరిక్త విషయప్రావణ్యరూపం పూర్వాభ్యస్తం తమోనాశయామి" ఇతి

(యమేవైషఇతి) ముణ్డకోపనిషది - "నాయమాత్మా ప్రవచనేనలభ్యోనమేధయా నబహునా శ్రుతేన యమేవైషవృణుతే తేనలభ్యస్తస్యైష ఆత్మా వివృణుతే తనూంస్వామ్ ఇతి. (అనన్తపారమితి)"అనన్తపారం బహువేదితవ్య మల్పశ్చకాలో బహవశ్చవిఘ్నాః। యత్సారభూతం తదుపాదదీత హంసోయథాక్షీరమివామ్బుమిశ్రమ్" ఇతి (తద్వ్యావృత్త్యర్థం) స్వరూపానురూప కర్మయోగాదినిష్ఠవ్యావృత్త్యర్థమ్.

(సమహాత్మేతి)గీతాయాం సప్తమాధ్యాయే-"బహూనాంజన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాంప్రపద్యతే। వాసుదేవస్సర్వమితి సమహాత్మాసుదుర్లభః" ఇతి. అస్యార్థః గీతార్థసఙ్గ్రహే-బహూనాం-భూయసాం, జన్మనాం-పుణ్యజన్మనామ్, అన్తే-అవసానే, జ్ఞానవాన్ - మచ్ఛేషతైకరూపజ్ఞానసమ్పన్నోభూత్వా, సర్వంప్రాప్యంప్రాపకం అన్యచ్చమనీషితం సర్వమపివాసుదేవఏవేతిమాం ప్రపద్యతే - భజతే సమహాత్మాసుదుర్లభః - అత్యన్తదుర్లభఇతి.

---

(౧)ముణ్డ - (౨) (౩) గీ - ౭

దుర్లభః" ఇత్యుక్త్వా కైఙ్కర్యరూపకర్మ యోగాదినిష్ఠా అతిదుర్లభా ఇతి భావః

"సఙ్గం త్యక్త్వా ఫలఞ్చైవ" ఇత్యాద్యభిప్రేత్య శఙ్కతే (నన్వితి) (ప్రధానఫలిత్వత్యాగ ఇతి) పరాధీన ఫలిత్వస్య వైజ్ఞానికసమ్బన్ధేన త్యాగ ఇత్యర్థః ఏవముత్తరత్ర పరాధీనకర్తృత్వస్య వైజ్ఞానికసమ్బన్ధేన త్యాగ ఇత్యర్థః "తేన పరప్రయోజనప్రవృత్తి ప్రయత్నఫలమ్. తద్విషయప్రీతి చైతన్యఫలమ్" ఇత్యాదౌ కేవలపరమాత్మభోగోద్దేశ్యక కైఙ్కర్య

(సఙ్గం త్యక్త్వేతి) గీతాయామష్టాదశాధ్యాయే, "కార్యమిత్యేవ యత్కర్మ నియతం క్రియతేఽర్జున । సఙ్గం త్యక్త్వా ఫలఞ్చైవ స త్యాగస్సాత్త్వికో మతః" ఇతి తద్భాష్యే - నిత్యనైమిత్తికమహాయజ్ఞాది వర్ణాశ్రమవిహితం కర్మ, మదారాధనరూపతయా కార్యం స్వయంప్రయోజనమితి మత్వా, సఙ్గం కర్మణి మమతాం ఫలఞ్చ త్యక్త్వా యత్క్రియతే, స త్యాగస్సాత్త్వికో మతః - సత్త్వమూలః యథావస్థితశాస్త్రార్థ జ్ఞానమూల ఇత్యర్థః సత్త్వం హి యథావస్థితవస్తుజ్ఞానముత్పాదయతీత్యుక్తమ్ "సత్త్వాత్సఞ్జాయతే జ్ఞానమ్" ఇతి చ వక్ష్యతే "ప్రవృత్తిఞ్చ నివృత్తిఞ్చ కార్యాకార్యే భయాభయే । బన్ధం మోక్షఞ్చ యా వేత్తి బుద్ధిస్సా సాత్త్వికీ మతా" ఇతి

(వైజ్ఞానికసమ్బన్ధేన) స్వస్మిన్నారోప్యమాణ ప్రధానఫలిత్వరూపాఽజ్ఞానసమ్బన్ధేన; భ్రమసమ్బన్ధేనేతి యావత్ (ప్రధానకర్తృత్వస్యేతి) ప్రధానకర్తృత్వ భోక్తృత్వయోః వైజ్ఞానికసమ్బన్ధేన త్యాగో నామ - భ్రమాత్మకసమ్బన్ధేన స్వస్మిన్విద్యమానయోస్తయోస్త్యాగ ఇతి భావః (ప్రయత్నఫలమితి) ప్రయత్నః-స్వప్రవృత్తిః, ఫలం - ప్రయోజనమిత్యర్థః (తద్విషయేతి) తద్విషయకప్రీతిరిత్యర్థః. (చైతన్యమ్) జ్ఞానమ్

శ్రీవచనభూషణే - "పరప్రయోజనప్రవృత్తి ప్రయత్నఫలమ్ తద్విషయప్రీతి చైతన్యఫలమ్" ఇతి తద్వరవరమునివర్యవ్యాఖ్యానే-"పరనుక్కు ప్రయోజనమాక చ్చెయ్యుమ్ కైఙ్కర్యరూపప్రవృత్తి - ఇవనుడైయ ప్రవృత్త్యుద్యోగరూపమాన ప్రయత్నత్తుక్కు ప్రయోజనమ్ అత్తాల్, ఉకప్పవర్కు ఉప్పాకత్తాన్ పణ్ణుకిఱ కైఙ్కర్యత్తాలే అత్యన్తహృష్టనాయిరుక్కిఱ అవన్ ప్పరనై విషయమాకవుడైత్తాన ప్రీతి - ఇవనుడైయ

గోచర కృతిమత్త్వరూపా ఽప్రధానకర్తృత్వస్య స్వైరస్యార్య ప్రవృత్త్యనుద్దేశ్య నిరతిశయసౌఖ్యభూత పరమాత్మస్వరూప రూపగుణవిభూత్యనుభవితృత్వలక్షణాఽప్రధానఫలిత్వస్యచ సిద్ధాన్తితత్త్వేపినక్షతిః వైవక్షికాఽప్రాధాన్య మాదాయాఽవిరోధాత్, ఏతేన శరణాగతస్యాపి, అప్రధాన కర్తృత్వం, అప్రధానభోక్తృత్వఞ్చాస్తీతి నిగమాన్తార్యాణాం సిద్ధాన్తః, నతులోకాచార్యాణామితి కైశ్చిదుక్తమపాస్తమ్

(నత్వితి)కృత్యాశ్రయత్వ సామాన్యాభావాఽనుసన్ధానంనేత్యర్థః. శరణాగతస్యైవ అకర్తృత్వానుసన్ధానం కుతో నేత్యాహ (తదభావస్యాపీతి). అప్రధానకర్తృత్వాభావస్యాపీత్యర్థః అపిశబ్దేన-ప్రధానకర్తృత్వా

అచిద్వ్యావృత్తిరూపమాన చైతన్యత్తుక్కు ప్రయోజనమెన్నై” ఇల ఆచార్యహృదయ వ్యాఖ్యానే -“ఇప్పారతన్త్ర్యజ్ఞానమ్ పిఱన్దిన్నుమ్ ఇవనుక్కుణ్డామ్ స్వయత్నశ్శీలత్ స్వప్రయోజనమిల్లై యెన్గిఱతు మేల్ (పరప్రయోజన ప్రవృత్తీత్యాదియాల్) ఇన్నివృత్తికాలత్తుక్కు అవశ్యకరణీయస్నానాన ఊర్ధ్వపుణ్డ్రధారణ ద్వయోచ్చారణ మూలకరణ దీపారోపణాది శిష్టాచారరూపస్వప్రయత్నత్తుక్కు ఫలమ్, ప్రయత్నవిషయభూతనుమాయ్ ప్రేరకనుమానపరనుక్కు ప్రీతివర్ధకమాయ్కొణ్డు తత్ప్రయోజన మాన ప్రవృత్తి విశేషమాయిరుక్కుమత్తనై అతుస్వప్రయోజన ప్రవృత్తియాకాదైయాల్ పారతన్త్ర్యవిరోధియాకాతు” ఇతి

శ్రీవచనభూషణే - “పరప్రయోజనప్రవృత్తి ప్రయత్నఫలమ్” ఇత్యత్ర స్వరూపానురూప మప్రధానకర్తృత్వమ్, “తద్విషయప్రీతి చైతన్యఫలమ్” ఇత్యత్ర స్వరూపానురూప మప్రధానభోక్తృత్వఞ్చోక్త మిత్యవధేయమ్.

(అపాస్తమితి) “సారేఽప్రధానకర్తృత్వం పరానుమతిసాపేక్షకర్తృత్వమ్; అప్రధానభోక్తృత్వం పరానుమతిసాపేక్షభోక్తృత్వమ్” సిద్ధాన్తే “అప్రధానకర్తృత్వం ప్రయోజ్యకర్తృత్వమ్ అప్రధానభోక్తృత్వమ్-స్వానుద్దిష్టానుషఙ్గిక ఫలభోక్తృత్వమ్” ఇతిజ్ఞేయమ్.

భావ స్సముచ్చీయతే భోగమోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతుః పరాధీన భోగమోక్షసాధనానుష్ఠాతృత్వలక్షణా ఽప్రధానకర్తృత్వాభావానుసన్ధానమతత్త్వజ్ఞానమ్, శరణాగతస్య తు భోగమోక్షసాధనానుష్ఠాతృత్వాభావేన భోగమోక్షసాధనానుష్ఠాతృత్వలక్షణ కర్తృత్వసామాన్యాభావానుసన్ధానం తత్త్వజ్ఞానమితి భావః (౧) "కశ్చిన్మాం వేత్తి తత్త్వతః" "జ్ఞాతుం ద్రష్టుఞ్చ తత్త్వేన" (౨) "తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా" ఇత్యాది ప్రమాణ ప్రసిద్ధిమభిసన్ధాయాహ (తత్త్వజ్ఞానాద్ధీతి).

(కశ్చిదితి) గీతాయాం సప్తమాధ్యాయే - "మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే। యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్మాం వేత్తి తత్త్వతః" ఇతి తద్భాష్యే "వక్ష్యమాణస్య జ్ఞానస్య దుష్ప్రాపతామాహ, - మనుష్యాః - శాస్త్రాధికారయోగ్యాః. తేషాం సహస్రేషు కశ్చిదేవ సిద్ధి పర్యన్తం యతతే సిద్ధి పర్యన్తం యతమానానాం సహస్రేషు కశ్చిదేవ మాం విదిత్వా మత్తస్సిద్ధయే యతతే, మద్విదాం సహస్రేషు తత్త్వతో యథావస్థితం మాం వేత్తి, నకశ్చిదిత్యభిప్రాయః "సమహాత్మా సుదుర్లభః" "మాన్తు వేద న కశ్చన" ఇతి హి వక్ష్యతే.

(జ్ఞాతుమితి) గీతాయామ్ ఏకాదశాధ్యాయే, "నాహం వేదైర్న తపసా న దానేన న చేజ్యయా। శక్య ఏవం విధో ద్రష్టుం ద్రష్టవానసి మాం యథా। భక్త్యా త్వనన్యయా శక్య అహమేవం విధోఽర్జున। జ్ఞాతుం ద్రష్టుఞ్చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుఞ్చ పరన్తప" ఇతి తద్భాష్యే - వేదైః - అధ్యాపన ప్రవచన ఽధ్యయన శ్రవణజపవిషయైః, యాగదానహోమతపోభిశ్చ మద్భక్తి విరహితైః కేవలైః యథావస్థితోఽహం ద్రష్టుమశక్యః అనన్యయా భక్త్యా తత్త్వతశ్శాస్త్రైః జ్ఞాతుం తత్త్వతస్సాక్షాత్కర్తుం తత్త్వతః ప్రవేష్టుఞ్చశక్యః తథాచ శ్రుతిః, (౩) "నాయమాత్మా ప్రవచనేన లభ్యో న మేధయా న బహునా శ్రుతేన। యమేవైష వృణుతే తేన లభ్యస్తస్యైష ఆత్మా వివృణుతే తనూంస్వామ్" ఇతి.

(తతో మామితి) గీతాయామష్టాదశాధ్యాయే, "భక్త్యా మామభిజానాతి యావాన్యశ్చాస్మి తత్త్వతః। తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశతే తదనన్తరమ్" ఇతి.

(౧) గీ-౭-౩. (౨) గీ-౧౮-౫౫. (౩) కఠ-౧-౨-౨౩.

"అహఙ్కారవిమూఢాత్మా" ఇత్యాదిసామాన్యవచనం విశేషవచనానుసారేణ నేయమిత్యభిప్రాయేణాహ (అతఏవేతి), తత్ర హైవంసతీత్యేతత్-వైశద్యాయోపాదత్తే (అధిష్ఠానమితి) ఉపాత్తశ్లోకభాష్యముపాదత్తే (అధిష్ఠానాదీతి) "ఆత్మనఃకర్తృత్వే" ఇత్యనేన తత్రేత్యస్యార్థ ఉక్తిః సత్యన్తేన-ఏవం సతీత్యస్యార్థోక్తిః పూర్వమాత్మనః కర్తృత్వే "కర్తాశాస్త్రార్థవత్త్వాత్" ఇతి శారీరకాధికరణ విరోధ ఉక్తిః పూర్వతన్త్రాధికరణ విరోధమప్యాహ (అన్యథేతి). వివరణం (కర్తృత్వాగ్రాత్ర

తద్భాష్యే - తత్ఫలమాహ, స్వరూపతస్స్వభావతశ్చ యోఽహం గుణతో విభూతితో యావాంశ్చాఽహం, తం మామేవం రూపయా భక్త్యా తత్త్వతోఽభిజానాతి, మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా తదనన్తరమ్ తత్త్వజ్ఞానానన్తరం, తతో-భక్తితో మాం విశతే ప్రవిశతి; తత్త్వతః స్వరూప స్వభావ గుణ విభూతి దర్శనోత్తరకాలభావిన్యా అవధికాతిశయ భక్త్యా మాం ప్రాప్నోతీత్యర్థః అత్ర తత ఇతి - ప్రాప్తిహేతుతయా నిర్దిష్టా భక్తిరేవాభిధీయతే, "భక్త్యాత్వనన్యయా శక్యః" ఇతి, తస్యా ఏవ తత్త్వతః ప్రవేశహేతుత్వాభిధానాత్ ఇతి

(నేయమితి) ప్రకృతే చరమశ్లోకే ప్రధానకర్తా అహమితి మన్యత ఇత్యన్వయో వక్తవ్య ఇతిభావః (తత్రేత్యస్యేతి) గీతాశ్లోకస్థిత తత్రేతి శబ్దస్యార్థః (సత్యన్తేన) గీతాభాష్యస్థ సత్యన్తవాక్యేన (పూర్వేణ) తదర్థస్యాపీతి పూర్వవాక్య ఇత్యర్థః. (కర్తేతి) వేదాన్తదీపే ద్వితీయాధ్యాయస్య తృతీయపాదే, (౧) [కర్తా శాస్త్రార్థవత్త్వాత్] ఆత్మనో జ్ఞాతృత్వవత్ కర్తృత్వమప్యస్తి నేతి సంశయః. ప్రధానస్యైవ కర్తృత్వాదాత్మనో న కర్తృత్వమస్తీతి పూర్వపక్షః; (౨) "అహఙ్కారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితి మన్యతే" (3) "నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారమ్" ఇత్యాదిషు గుణానామేవ కర్తృత్వవచనాత్. రాద్ధాన్తస్తు -- స్వర్గాపవర్గసాధనానుష్ఠానవిధాయి శాస్త్రాణామర్థవత్త్వాయ కర్తా ఆత్మా; బోద్ధురేవహి శాసనమ్. నాఽచేతనస్య ప్రధానస్య "యజేత," "ఉపాసీత" ఇతి, కర్తృశీలకారః. అతః కర్తారమేవ

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౨-3-33. (౨) గీ-౩-౨౭.

త్యాగే) ఇతి. సాధనాఽనుష్ఠానస్య 'అహమిదం కరిష్యే" ఇతి సఙ్కల్ప పూర్వకత్వాత్, భోగమోక్ష సాధనానుష్ఠాన రూపకర్తృత్వసామాన్యాఽననుసన్ధానే తాదృశకర్తృత్వాభావేన భోక్తృత్వమపి 'స్వర్గకామః" "సోఽశ్నుతే" ఇత్యాదిశ్రుతి పన్నమనుపపన్నం స్యాదిత్యర్థః. నచ, శరణాగతస్యాపి కర్తృత్వమాత్రత్యాగే ఫలాఽనన్వయప్రసఙ్గః, నమశ్శబ్దార్థ బలేన ఇష్టాపత్తేరితి భావః

ఏవం సాధనాన్తరనిష్ఠసిద్ధోపాయనిష్ఠయోః మోక్షసాధనాఽనుష్ఠాతృత్వతదభావాభ్యామ్ స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యభోగశాలిత్వ తదభావాభ్యాఞ్చ ముముక్షు దశాయాం మోక్ష దశాయాఞ్చ అత్యన్తవిలక్షణత్వాత్ ఉపాసనాధికారిభూతస్య పరమాత్మాధీన మోక్షసాధనగోచర కృతిమత్త్వ స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య భోగశాలిత్వరూపాఽప్రధానకర్తృత్వ భోక్తృత్వానుసన్ధానస్య అకిఞ్చనాధికారిభూతస్య కేవలపరమాత్మ భోగోద్దేశ్యక కైఙ్కర్యగోచరకృతిమత్త్వ స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య పరమాత్మభోగాతిశయాధాయకానుషఙ్గిక భోగశాలిత్వరూపాఽప్రధాన కర్తృత్వ భోక్తృత్వాఽనుసన్ధానస్య చ ప్రతిబన్ధ్యప్రతిబన్ధకభావాత్, ఉపాసనాదేః స్వరూపవిరోధోఽమర్త్యర ఇత్యాశయేన పసంహరతి (అతఇతి).

అథ, కర్మాధీనకరణకళేబరయోగస్య(౧) 'ఉత్తరాచ్చేదావిర్భూతస్వరూపస్తు" ఇత్యాదిన్యాయేన అపహతపాప్మత్వ రూపస్వాభావిక

భోజయతి శాస్త్రమ్ సూత్రముపివ్యాఖ్యాస్యామిత (ఇష్టాపత్తేరితి) సిద్ధోపాయనిష్ఠస్య స్వరూపోపాయ పురుషార్థేషు నివృత్తమమకారత్వాదితిభావః

(తదభావేతి) సిద్ధోపాయనిష్ఠస్య ముముక్షుదశాయాం మోక్షసాధనానుష్ఠాతృత్వాభావ ఇతిభావః (తదభావేతి) సిద్ధోపాయనిష్ఠస్య మోక్షదశాయాం స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య భోగశాలిత్వాభావ ఇతిభావః (ఆనుషఙ్గికమ్) అనుద్దిష్టమ్

(ఉత్తరాచ్చేదితి) వేదాన్తసారే ప్రథమాధ్యాయస్య తృతీయపాదే [ఉత్తరాచ్చేదావిర్భూత స్వరూపస్తు] ఉత్తరత్ర "య ఆత్మా అపహతపాప్మా" ఇతి జీవస్య

(౧) బ్రహ్మసూ-౧-౩-౧౯.

కారావిర్భావ ప్రతిబన్ధకత్వేన తద్విరోధిత్వాత్, తదుపాధికముపాసనాదికం స్వాధికారిస్వరూపవిరుద్ధమితి సక్తమనర్థం ప్రతిబన్ద్యా దూషయతి (కర్మోపార్జితజ్ఞానవిత్యాదివాక్యేన) అత్రాపి సర్వయోనిసాధారణ కేవలభగవదిచ్ఛాధీన స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిక దివ్యసూరిప్రభృతి కరణకళేబరయోగస్య (౧) "మయర్వఱమతినలమరుళినన్" ఇత్యుక్తప్రకారేణ స్వాభావికాకారావిర్భావప్రతిబన్ధకత్వాఽభావాత్ త్రైవర్ణిక కటుతరసుకృత విశేషాధీనస్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిక దేహాద్యుపాధికముపాసనాదికం దివ్యసూరిప్రభృత్యధికారి విశేషస్వరూపవిరుద్ధమేవేతియుక్తమితిభావః.

అనుగృహీతశ్చ ఏవమేవ శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే తత్రైవాధికారే, వరదదేశికైః,—"కరణకళేబరాణామూపాధికత్వమ్, విలక్షణ సుకృతవిశేషలబ్ధత్వమ్, త్రైవర్ణికపటుతరదేహాదిసాధ్యత్వాదుపాసనస్య స్వరూపస్థానద్వయ శ్రవణాదేశ్చ సర్వయోనిష్వనుపపద్యతే. (౨) "చతుర్విధాభజన్తేమాం జనాస్సుకృతినోఽర్జున" ఇతివత్ఫలప్రతిపత్త్యన్వయసుకృతవిశేషలబ్ధదేహారబ్ధత్వశ్రుతేః.

అపహత పాప్మత్వాది శ్రవణాన్నాఽసమ్భవః జాగరితస్వప్నసుషుప్త్యాద్యవస్థాసు వర్తమానత్వాత్ సహి జీవ ఇతి చేత్, నైతత్ [ఆవిర్భూత స్వరూపస్తు] కర్మారబ్ధ శరీరసమ్బన్ధిత్వేన తిరోహితాఽపహతపాప్మత్వాదికః పశ్చాత్, పరంజ్యోతి రుపసమ్పద్య ఆవిర్భూతస్వరూపః తత్ర అపహత పాప్మత్వాది గుణకో జీవః ప్రతిపాదితః. దహరాకాశస్తు-అతిరోహితకల్యాణగుణ సాగరశ్శేషీనాయం జీవః" ఇతి (తద్విరోధిత్వాత్) స్వాభావికాకారాఽఽవిర్భావ విరోధిత్వాత్ (తదుపాధికమ్) కరణకళేబరయోగోపాధికమ్ సమ్ప్రదాయాదిదశరోధం దర్శయతి (అత్ర పీతి)

("సుకృతినోర్జున" ఇతి పదితి) అస్మిన్ శ్లోకే సాధనభక్తి సాధనప్రపత్తి నిష్ఠపరయోజనాయాం సుకృతశబ్దః - జ్ఞాతసుకృతవాచీ అతః సుకృత విశేషలబ్ధదేహారబ్ధత్వం సాధన ప్రపత్త్యన్వయస్య ఉక్తమ్, తద్వ్యతిరిక్తే సిద్ధోపాయనిష్ఠపరయోజనాయాన్తు అత్రసుకృతశబ్దః-అజ్ఞాత సుకృతవాచీతి మన్తవ్యమ్.

---

(౧) తి-వాయ్-౧-౧-౧. (౨) గీ-౭-౧౬.

కిఞ్చ, అన్యేషాం కరణకళేబరాదికమీశ్వరేణ తత్తత్కర్మాను గుణం స్వార్థం వినియుజ్యతే స్వదేహాదౌ ప్రయోజనసత్త్వాత్ తస్య విహిత విషయేపి విరక్తస్య స్వదేహప్రయోజనాభావాదీశ్వరేణ కేవలం స్వార్థం వినియుజ్యతే.

కిఞ్చ, అస్య ప్రారబ్ధస్య దేహస్థాపకత్వమాత్రమఙ్గీకృతమ్ నతూత్తరోత్తరానుకూలప్రవృత్తి యోగ్యత్వమపి, అతోపి ఇతరదేహాదేరేతద్దేహాదివ్యావృత్తిరితి

అత్ర తావదుపాసనాదిహేతుభూత దేహాదేస్స్వాభావికాకారావిర్భావప్రతిబన్ధకత్వాత్ తదనుబన్ధేన ఉపాసనాదికం నిరుపాధిక స్వరూప విరుద్ధమితి వివక్షన్, భక్తిపరవశేషు పన్నసూరిప్రభృతిష్వేవ శరణాగత్యధికారపూర్తిరితి చాభిప్రయన్, ఉపాసకదేహాదేస్స్వరూపావిర్భావప్రతిబన్ధకత్వం భక్తిపారవశ్యప్రపన్నదేహాదేస్తదప్రతిబన్ధకత్వఞ్చ తద్ధేతూపపాదయితుం సుకృతవిశేషాభ్యాం తదభావాభ్యాం తదుభయదేహాది

(అన్యేషాం) ప్రపన్నేతరేషామ్ (కరణకళేబరాదీతి) కర్మజన్యతావచ్ఛేదకాకార విశిష్టశరీరస్య ఉపాసనాదిహేతుత్వం నిర్హేతుకకృపాజన్యతావచ్ఛేదకాకార విశిష్టశరీరస్య సాధ్యప్రపత్తిద్వయ శ్రవణాదిహేతుత్వమ్ ప్రథమమేవ ఈశ్వరస్తత్తత్కర్మానుగుణం దదాతి; అతః సామాన్యేన కరణకళేబరాది ప్రదానం మోక్షహేతుః. తత్తద్విశేషరూపేణ కరణకళేబరాది ప్రదానం కర్మాధీనమితి మన్తవ్యమ్ (స్వార్థమ్) ఈశ్వరార్థమ్ (స్వదేహాదౌ) ఇతరప్ర, స్వపదమ్ - అన్యపరమ్ (అస్య) ప్రపన్నస్య. (ఏతద్దేహః) సిద్ధోపాయనిష్ఠదేహః.

(తదనుబన్ధేన) - తద్యుక్తదేహసమ్బన్ధేన (తదప్రతిబన్ధకత్వమ్) స్వరూపావిర్భావాప్రతిబన్ధకత్వమ్ (హేతోః) సుకృతమ్ నిర్హేతుకకృపా. స్వార్థత్వమ్, పరార్థత్వమ్, శరణాగతప్రారబ్ధస్య దేహస్థాపకత్వమాత్రమ్ ఉపాసకప్రారబ్ధస్య ఉత్తరోత్తరానుకూలప్రవృత్తి యోగ్యత్వమితి త్రిప్రకారేష్వేత్యర్థః. (తదభావేతి) సుకృత

వైలక్షణ్యమాహ (శరణాగతేతరాణామితి). విలక్షణపదేన త్రైవర్ణికశా
పాదకత్వమ్, విశేషపదేన పటుతరతాపాదకత్వఞ్చాభిప్రేతమ్. శరణాగతే
రుపాసనవైలక్షణ్యం వదన్ ఉపాసనాధికారి స్వరూపవిరోధవాదే పూర్వో
క్తమ్ ప్రతిబన్ధదూషణ మకిఞ్చనాధికారి స్వరూపవిరోధవాదేనాస్తీ
త్యాహ (స్వరూపేతి). అతశ్శాక్తే శరణాగతైరపి పరిగ్రహాః. ఫల
ప్రపత్త్యన్వయస్యేతి న్యాస శ్శరణాగతిశ్చ వివక్షితే యద్యపి యాదృ
చ్ఛికసుకృతాది సాధ్యఫలప్రపత్త్యన్వయస్య "జనా స్సుకృతినో భజన్తే"
ఇత్యత్ర వివక్షా సమ్భవతి. తథాపి యాదృచ్ఛికాదికమన్తరేణ నిర్హేతుక
ఏవ దివ్యసూరిప్రభృతిషు భగవత్కటాక్షః. (౧) "నయామి పరమంస్థా
నమ్" ఇత్యాది ప్రమాణానుసారేణ, ఫలదశాయామివ (౨) "నాస్తా
పురుషకారేణ" ఇత్యాద్యనుసారేణ ఆశ్రయణదశాయామపి నిరఙ్కుశ
స్వాతన్త్ర్యస్య భగవత ఔత్సర్గిక సఙ్కల్పప్రతిభటసఙ్కల్పోత్పత్తివిశేష
సమ్భవతీతి సమ్ప్రదాయరహస్యమభిప్రేత్య ఇత్థమనుగృహీతమ్ ఆయ

విశేషలబ్ధత్వాభావేత్యర్థః (తదుభయేతి) ఉపాసక భక్తిపారవశ్య ప్రపన్నోభయే
త్యర్థః (ప్రతిబన్ధదూషణమ్) స్వరూపజ్ఞానద్వయ శ్రవణాదివిరుద్ధమితి ప్రతిబన్ధదూష
ణమ్ (న్యాసఇతి) యథావస్థితన్యాస ఇత్యర్థః (నయామిపరమమితి) ప్రపన్న
పారిజాతే, - "నయామి పరమంస్థాన మర్చిరాదిగతిం వినా। గరుడస్కన్ధమారోప్య
యథేష్ట మనివారితః" ఇతి ఆది శబ్దగ్రాహ్యః (౩) "తతస్తం మ్రియమాణన్తు
కాష్ఠపాషాణ సన్నిభమ్। అహం స్మరామి మద్భక్తం నయామి పరమాంగతిమ్" ఇతి
వరాహ చరమశ్లోకః (నాస్తేతి) "నచాప్యన్యేన హేతునా। కేవలం స్వేచ్ఛయై
వాహం ప్రేక్షే కఞ్చిత్కదాచన" ఇతిశేషః ఇదం వచనం లక్ష్మీతన్త్రే - (ఆస్తా) -
అనుగ్రహశక్తిః (ఔత్సర్గిక సఙ్కల్పః) అనాదిసఙ్కల్పః (కృపైయాలే
యితి) శ్రీవచనభూషణే ద్వితీయప్రకరణే - "కృపైయాలేవరుమ్ పారతన్త్ర్యత్తై
క్కాట్టిల్ స్వాతన్త్ర్యత్తాల్ వరుమ్ పారతన్త్ర్యమ్ ప్రబలమ్" ఇతి.

---

(౧) ప్రపన్నపారిజాతే. (౨) లక్ష్మీతన్త్రే. (౩) వరాహచరమే.

మేవార్థః, "కృపైయాలేయనుమ్ పారతన్త్ర్యత్తిఱ్కాట్టిల్ స్వాతన్త్ర్యత్తాలేవనుమ్ పారతన్త్ర్యమ్" ప్రబలమ్ ఇత్యుత్తరసమర్థయిష్యత ఇతి భావః.

(దేహారబ్ధత్వాచ్ఛ్రుతేరితి) (౧) "తద్య ఇహరమణీయచరణాః" ఇత్యాద్యనుసారేణ పురుషార్థవిశేషసాధనానుష్ఠానోపయుక్తత్వే దేహస్య సుకృతవిశేషారబ్ధత్వమపేక్షితమ్ తథాచ స్వరూపానురూప పరమపురుషార్థోపయుక్త స్వయత్నప్రయోజనస్వరూపానురూపాఽత్యన్తసులభ శరణాగతిసాధనత్వే దేహస్య సర్వోత్తమసుకృతవిశేషారబ్ధత్వం శ్రూయతే. నచ తథా శ్రూయతే ప్రత్యుత (౨) "కిమస్యత్రాఽభిజాయన్తే యోగినస్సర్వయోనిషు" ఇత్యేవ శ్రూయతే,

---

తద్వరవరముని పర్యవ్యాఖ్యానే, - "ఇని అవన్ స్వీకారమ్ కణ్డిరుక్క అవన్ ఇవనుక్కు ప్పరతన్త్రనావతిలుక్కాట్టిల్ స్వాతన్త్ర్యత్తాలేవన్ద పరతన్త్రనామతే ప్రబలమెన్గిఱార్ (కృపైయాలే యెన్ఱుతొడఙ్గి) అతావతు-"ఆతురరాయ్, అనన్యశరణరాయ్, తన్ తిరువడిగళిలే శరణమ్ప్రపుక్కవర్కళ్ విషయత్తిల్ తనక్కుణ్డాన కృపైయాలే అవర్కళ్ శొన్నతే శెయ్యుమ్పడి పరతన్త్రనాగైయుమ్, పట్టత్తుక్కురియ వానైయుమ్ అరచమ్బాలే తన్ నిరఙ్కుశ స్వాతన్త్ర్యత్తాలే నిగ్రహిక్కుమాక చ్చొల్లవైత్త అఙ్గీకరిత్తుత్తన్నై అవర్కళిట్టవఴక్కాక్కి వైక్కైయుమ్ ఇరణ్డుమీశ్వరనుక్కుళ్ళతొన్ఱు ఇతిల్ ముఱ్పట్టతోరోదక్కైకళిలే స్వాతన్త్ర్యనిరుద్ధమాయ్ విఫలిక్కవుమ్ కూడుమ్ పిఱ్పట్టతు అప్రతిహతమాగైయాలే ఒరుకాలుమ్ కణ్ణఴివిల్లై అగైయాలే అతిలుక్కాట్టిల్ ఇతు ప్రబలమెన్నై" ఇతి

(తద్య ఇతి) ఛాన్దోగ్యే - "తద్య ఇహ రమణీయచరణా అభ్యాశో హ యత్తే రమణీయాం యోనిమాపద్యేరన్ బ్రాహ్మణయోనిం క్షత్రియయోనిం వైశ్యయోనింవా అథయ ఇహ కపూయచరణా అభ్యాశో హ యత్తే కపూయాంయోనిమాపద్యేరన్, శ్వయోనింవా సూకరయోనింవా చణ్డాలయోనింవా" ఇతి (కిమస్యేతి) భరద్వాజసంహితాయామ్ - "కిమస్యత్రాఽభిజాయన్తే యోగినస్సర్వయోనిషు। ప్రత్యక్షితాత్మనాథానాం నైషాం చిన్త్యం కులాదికమితి" (తస్యాః) - శరణాగతేః.

---

(౧) ఛాన్దో-౫-౧౦-౭. (౨) భరద్వాజసంహితా.

అతో నిర్హేతుకభగవత్కటాక్షలబ్ధత్వమేవ శరణాగతేరితి ముక్తికాలీననిత్యకైఙ్కర్యప్రార్థనాయా ఇవ నతస్యా దేహాద్యనురాగమాత్రేణస్వరూపావిర్భావ ప్రతిబన్ధకత్వమితి భావః

ఇత్థం కారణముఖేన భక్తప్రపన్నదేహయోర్వైలక్షణ్యముక్తమ్. అథ ప్రయోజనముఖేనాపి తదాహ (కిఞ్చేతి) (అన్యేషామ్) - సాధనాన్తరనిష్ఠానామిత్యర్థః స్వార్థమిత్యనన్తరం తత్తదర్థఞ్చేతి శేషః (ఈశ్వరేణేతి) స్వార్థమిత్యత్ర హేతుః (తత్తత్కార్యానుగుణమితి) తత్తదర్థమిత్యత్ర హేతుః (స్వదేహాదా) ఇత్యనన్తరమ్, అన్యేషామితి శేషః స్వపదమ్ - అన్యపరమ్ (అస్య) శరణాగతస్య (విహితేతి) (౧)"శేషం భుఞ్జీత" (౨) "యాచయేదన్నమమృతమ్" ఇత్యాదివిహితాఽన్నపానాదివిషయేపి, (3) "ఉణ్ణుమ్శోఱు పరుకునీర్ తిన్నుమ్వెఱ్ఱిలైయుమెల్లామ్కణ్ణన్" (౪) "వాసుదేవస్సర్వమ్" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా విరక్తస్యేత్యర్థః (స్వదేహ ఇతి) ఆద్యధర్మసాధనశరీరఏవ నాపేక్షా కిముత

(వైలక్షణ్యమితి) తత్తద్దేహాదౌ ఎకస్య సుకృతం కారణమ్, ఏకస్య నిర్హేతుకకటాక్షః కారణమితి వైలక్షణ్య మితి భావః (తత్) వైలక్షణ్యమ్. (శేషంభుఞ్జీతేతి) భరద్వాజ సంహితాయామ్- "భుక్తవత్సు తదా తేషు శేషం భుఞ్జీత సాత్త్వికః" ఇతి (యాచయేదన్నమితి) స్మృతి రత్నాకరే - "మహాపాతక సమ్ప్రాప్తౌ శ్రోత్రియస్య గృహంవ్రజేత్। యాచయే దన్నమమృతం తదభావే జలంపిబేత్" ఇతి. (విహితాన్నేతి) శరణాగతస్య శేషం భుఞ్జీతేత్యాదికం విహితమితి భావః (ఉణ్ణుమ్శోఱు పరుకునీరితి) ద్రావిడ సామసహస్రగాథా షష్ఠశతక సప్తదశకే ప్రథమగాథా (వాసుదేవ ఇతి) గీతాయామ్ - "బహూనాం జన్మనామన్తే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవ స్సర్వమితి సమహాత్మా సుదుర్లభః" ఇతి (ఆద్యధర్మ సాధనేతి) అత్ర, "అపి క్రియార్థం సులభం సమిత్కుశం జలాన్యపిస్నానవిధిక్షమాణితే। అపిస్వశక్త్యా తపసి ప్రవర్తతే శరీరమాద్యం ఖలుధర్మసాధనమ్" ఇతి కుమారసమ్భవ పఞ్చమసర్గస్థ పార్వతీ విషయకరుద్రోక్తిరనుసన్ధేయా (తదభావః) నిరుక్తానుష్ఠానాభావః

(౧) భరద్వాజసం- (౨) స్మృతిరత్నాకరే. (3) తి-వాయ్-౬-౭-౧ (౪) గీ-

కరణేష్విత్యర్థః. “ప్రయోజనసత్త్వాత్, ప్రయోజనాభావాత్” ఇత్యనేన స్వభోగార్థమోక్షసాధనాఽనుష్ఠానం తదభావశ్చ వివక్షితౌ.

(ఈశ్వరేణేతి) (౧)“ద్రష్టవ్యస్సర్వదేహిభిః” (౨)“యంయం స్పృశతి” (౩)దృష్ట్వా స్పృష్ట్వా విముచ్యేత” ఇత్యుక్తరీత్యా చేతనోజ్జీవనమీశ్వరప్రయోజనమితి భావః. (౩) “ఎన్నైక్కు మెన్నై” (౫) “గుణమ్బోలే దోషనివృత్తి” ఇత్యాది, సిద్ధాన్తరహస్యమప్యత్రాఽభిప్రేతమ్.

(ద్రష్టవ్యఇతి) (౧) “ఆహ్లాదశీతనేత్రామ్బుః పులకీకృతగాత్రవాన్ సదాపరగుణావిష్టో ద్రష్టవ్యస్సర్వదేహిభిః” ఇతి. (యంయంస్పృశతీతి) (౨) “యంయం స్పృశతిపాణిభ్యాం యంయం పశ్యతి చక్షుషా। స్థావరాణ్యపిముచ్యన్తే కింపునర్బాన్ధవా జనాః” ఇతి. (దృష్ట్వాస్పృష్ట్వేతి) సుధీవిలోచనే;- “యత్తు బ్రహ్మవిదాత్యక్తమపి తన్మఙ్గళం వపుః। దృష్ట్వా స్పృష్ట్వా విముచ్యేత బ్రహ్మహా బ్రహ్మహత్యయా” ఇతి. (చేతనోజ్జీవనమ్) “నాడుతిరున్ద” ఇత్యాద్యుక్తముజ్జీవనమ్ (ఎన్నైక్కుమెన్నైయితి) ద్రావిడసామసహస్రగాథాసప్తమశతకనవమదశక ప్రథమగాథా. (ఎన్నైక్కుమెన్నైయుయ్యక్కొణ్డితి) సర్వకాలావచ్ఛేదేన ఉజ్జీవనే ప్రవృత్త ఇత్యర్థః.

(గుణమ్బోలేఇతి) శ్రీవచనభూషణే ద్వితీయప్రకరణే “గుణమ్బోలేదోషనివృత్తి” ఇతి తద్వరవరమునివర్యవ్యాఖ్యానే; - ఇప్పడి ఉపేయదశైయిల్ శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళ్ పరానుభవత్తుక్కు విలక్కామ్బడియై అరుళిచ్చెయ్తవనన్తరమ్, ప్రాప్తిదశైయిల్ అవనుడైయ నిర్బన్ధమూలమాక వున్దానదోషనివృత్తి పరానుభవత్తుక్కు విలక్కామ్బడియై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (గుణమ్బోలేదోషనివృత్తి) ఎన్ఱు. (గుణమ్) ఎన్ఱతు - కీழ్ విరోధియాకచ్చొన్న శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళిరణ్డైయుమ్ ఇతుతాన్ - ఆత్మావుక్కు అన్తరఙ్గగుణమాయిరుక్కై యిరుప్పతు. ఇతుపోలదోషనివృత్తియెన్ఱతు - ఇవ్వాత్మగుణద్వయముమ్ కీழ్ చ్చొన్నపడియే యాతొరుపడి పరానుభవత్తుక్కు విలక్కాకిఱతు. అప్పడియే ఇవన్ నిర్బన్ధిత్తుప్పణ్ణువిత్తుక్కొళ్ళుమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధమాకిఱ దోషత్తినుడైయ నివృత్తియుమ్, చరమశరీరమాకైయాలే ఇత్తోడే శిఱితునాళ్ వైత్తు అనుభవిక్కవిచ్చిక్కిఱ అవనుడైయ వనుభవత్తుక్కు విలక్కామెన్నైయితి “గుణమ్బోలే

---

(౧) (౨) (౩) సుధీవిలోచనే

(౪) తి-వాయ్-౭-౯-౧ (౫) శ్రీవచనభూషణే-౨-

(స్వార్థం వినియుజ్యత ఇతి) తథాచ పరార్థకైఙ్కర్యోపయిక ముక్తదేహాదేరివ శరణాగత దేహాదేర్న స్వరూపావిర్భావ ప్రతిబన్ధకత్వమ్. నహి, ఈశ్వరలీలార్థస్యైవ ఈశ్వరభోగార్థస్యాపి ఈశ్వరభోగ ప్రతిబన్ధకత్వం యుజ్యత ఇతి భావః.

అథ సింహావలోకనన్యాయేన భక్తిపారవశ్య ప్రపన్నానాం జ్ఞానాధిక్యప్రపన్నానాఞ్చ సర్వయోనిష్వపి దర్శనాత్తమ్ ఉభయ దేహాదేర్న సుకృతవిశేషాధీనత్వముపపద్యత ఇతి కైముతికన్యాయేన పూర్వోక్తమర్థం జ్ఞానాధిక్య ప్రపన్నవిషయే హేత్వన్తరేణాపి సాధయతి (కిఞ్చేతి). అస్య ప్రారబ్ధస్యేతి వ్యధికరణే షష్ఠ్యౌ శరణాగతస్య దేహావస్థానంహి అభ్యుపగత ప్రారబ్ధనిబన్ధనమ్. అనభ్యుపగమే ఆర్తస్యసద్యో ముక్తిస్స్యాత్.

దోషనివృత్తి ఇత్యత్ర - యథా గుణాన్వయార్థం ప్రవృత్తిర్విరుద్ధా, తద్వద్దోషనివృత్త్యర్థం ప్రవృత్తిరపి విరుద్ధేత్యర్థః. సా ప్రవృత్తిః, మాశుచ ఇతి వక్తురీశ్వరస్య అనభిమతేతి భావః.

(తదుభయేతి) భక్తిపారవశ్య ప్రపన్న జ్ఞానాధిక్య ప్రపన్నోభయేత్యర్థః. అస్య-శరణాగతస్యేత్యాది. జ్ఞానాధిక్య ప్రపన్నానామభ్యుపగత ప్రారబ్ధానుభవఫలం శరీర స్థితిమాత్రమ్. తదితరత్ నిర్హేతుకకృపయా నశ్యతి. ఆర్తప్రపన్నచిన్తయన్త్యాస్తావత్ సద్య ఏవ ప్రారబ్ధశరీరం నష్టమ్. తథా ఆర్తప్రపన్నానామభ్యుపగతప్రారబ్ధస్యాపి నాశః. దృప్తప్రపన్నానాం శ్రీమన్నాథమున్యాదీనామభ్యుపగతప్రారబ్ధస్య అనుభవైకనాశ్యత్వమ్. అనభ్యుపగతప్రారబ్ధస్య నాశః భగవన్నిర్హేతుకకృపయా, అజ్ఞానప్రపన్నస్యాపి సర్వం తథైవ. నాథమున్యాదీనాం దృప్తప్రపన్నత్వే ప్రమాణమ్; అర్థపఞ్చకరహస్యవ్యాఖ్యానే - "ఆழ்వార్‌కళ్ పణ్ణిన ఆర్తరూపప్రపత్తి లక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్‌తవనన్తరమ్ నాథమునిముతలాన నమ్మాచార్యర్‌కళ్ పణ్ణిన దృప్తరూప ప్రపత్తిలక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. "శరీరాన్తర ప్రాప్తి యిలుమ్" ఎన్ఱతొడఙ్గి "శరీరాన్తర ప్రాప్తియిలుమ్ (౧) 'మాటేయాటి ప్పలపిఱప్పుమ్ పిఱన్దు' ఎన్గిఱపడియే" ఇతి. (అనభ్యుపగమే) అనఙ్గీకారే.

(౧) తి-వాయ్-

(౧)ఆర్తానామాశుఫలదా”(౨)“సాధ్యభక్తిస్తుసాహన్త్రీ ప్రారబ్ధస్యాపి భూయసీ” ఇత్యాదిప్రమాణవిరోధేన చిన్తయన్తీవద్దేహస్థిత్యనుపపత్తేః. అభ్యుపగమశ్చప్రారబ్ధస్య దేహస్థాపకత్వేనైవ; నతు మోక్షానుకూలస్వరూపజ్ఞానద్వయ శ్రవణాదిప్రవృత్తియోగ్యత్వేనాపి. నహిసిద్ధోపాయనిష్ఠస్స్వరూపయాథాత్మ్యం జ్ఞాత్వా మోక్షానుకూలప్రవృత్తియోగ్యత్వేన ప్రారబ్ధమభ్యుపగచ్ఛతి. తథాచదృప్తప్రపన్నస్యైవ సిద్ధోపాయ నిష్ఠాధికారపూర్త్యాపాదక స్వరూపజ్ఞాన ద్వయశ్రవణన్యాస శరణాగతి ప్రాప్త్యనన్తర నైత్యతృష్ణ్యప్రాప్యతృష్ణాదీనాం కేవలభగవదిచ్ఛాధీనత్వే, ఆర్తస్యభక్తిపరవశస్య ప్రపన్నస్య ప్రథమతఏవ స్వరూపావిర్భావః కైముతికన్యాయేన భగవన్నిర్హేతుకకటాక్షవిశేషేణ భవతీతి నత్వత్ర దేహాదేఃప్రతిబన్ధకత్వం సమ్భవతీతి భావః.

అథ శేషత్వపారతన్త్ర్యజ్ఞానరూపోపాసనాధికారద్వయస్య అనిష్టసాధనతా జ్ఞానద్వారా స్వరక్షణేస్వాన్వయాఽయోగ్యతా జ్ఞానద్వారాచ

(ఆర్తానామితి) భరద్వాజసంహితాయామ్. (౧) “ఆర్తానామాశుఫలదా సకృదేవకృతాహ్యసౌ। దృప్తానామపిజన్తూనాం దేహాన్తరనివారణీ” ఇతి. (సాధ్యభక్తిరితి) భగవచ్ఛాస్త్రే “సాధనంభగవత్ప్రాప్తౌసఏవేతి స్థిరామతిః। సాధ్యభక్తిస్సత్రులతా సైవప్రపత్తిరితిగీయతే। ఉపాయోభక్తి రేవేతితత్ప్రాప్త్యాయాతుసామతిః। ఉపాయభక్తిరేతస్యాః పూర్వోక్తైవ గరీయసీ। ఉపాయభక్తిః ప్రారబ్ధవ్యతిరిక్తాఘనాశినీ। సాధ్యభక్తిస్తుసాహన్త్రీ ప్రారబ్ధస్యాపిభూయసీ” ఇతి. (చిన్తయన్తీవదితి) అత్ర (౩) కాచిదావసథస్యాన్తే స్థిత్వాదృష్ట్వాబహిర్గురుమ్। తన్మయత్వేన గోవిన్దం దధ్యౌ మీలితలోచనా। తచ్చిత్తవిమలాహ్లాదక్షీణపుణ్యచయాతదా। తదప్రాప్తి మహాదుఃఖవిలీనాశేషపాతకా। చిన్తయన్తీజగత్సూతిం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్। నిరుచ్ఛ్వాసతయాముక్తిం గతాన్యాగోపకన్యకా” ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణశ్లోకా అనుసన్ధేయాః.

శేషత్వపారతన్త్ర్యస్వరూపస్య స్వప్రయత్నరూప భక్తివిరుద్ధా, ఇత్యాశఙ్కాం పరిహరతి (అథశేషత్వేత్యాదినా వాక్యద్వయేన). “ఆనాలుమ్ శేష” ఇతి

(౧) భరద్వాజసం. (౨) భగవచ్ఛాస్త్రే. (౩) వి-పు-౫-౧౩-౨౧.

ఉపాసనప్రవృత్తిప్రతిబన్ధకత్వాదుపాసనాదికం శేషత్వపారతన్త్ర్యజ్ఞానాదిమత్స్వాధికారిస్వరూపవిరుద్ధమితి అష్టమనవమార్థౌ వాక్యద్వయేనాఽనూద్య, ప్రథమమేకేనవాక్యేనవాక్యత్రయేణచ దూషణత్రయం సఙ్గ్రహవిస్తరాభ్యాంవదన్, అనన్తరం శేషత్వపారతన్త్ర్యజ్ఞానరూపాఽధికారద్వయస్య వాక్యద్వయేనప్రత్యేకం ప్రయోజనద్వయమేకేన వాక్యేన సముదితప్రయోజనఞ్చకథయన్, తదనన్తరవాక్యేన ప్రతిబన్దిద్వయముద్భావయన్, తదనన్తరవాక్యేనాఽవిధేయజ్ఞానం పూర్వాచార్యాభిమతమితి భ్రాన్తానాం ప్రతిబోధనంస్మారయన్, ఉపాసనాదేస్స్వాధికారానుగుణత్వముపసంహరతి (ఆనాలుమిత్యాదినా, కుత్తైయిల్లై యిత్యన్తేన)

అత్రాయమభిప్రాయః, శేషత్వంతావద్ద్వివిధమ్ పరగతాతిశయాధానేచ్ఛయా ఉపాదేయత్వమ్, తాదృశేచ్ఛయైవోపాదేయత్వఞ్చేతి తత్ర - అవధారణాఽఘటితశేషత్వజ్ఞానం భక్తిప్రపత్తిసాధార

"ఆనపిన్బు భక్తి" ఇతి వాక్యద్వయేన (ఏకేనవాక్యేన) "ఇతు సర్వ" ఇత్యేకేన వాక్యేన (వాక్యత్రయేణ) ఇవన్ శెయివతిలి, ఈశ్వరన్ కేవలేతి, **మోక్షోపాయేతి** వాక్యత్రయేణ (దూషణేతి) "సర్వముక్తిప్రసఙ్గః, వైషమ్యనైర్ఘృణ్యే, శాస్త్రానర్థక్యమ్" ఇతి దూషణత్రయమ్ (వాక్యద్వయేన), ఆకైయాలే ఇచ్చేషత్వేతి, **అత్యన్త** పారతన్త్ర్యేతివాక్యద్వయేన (ఏకేనవాక్యేన) ఇచ్చేషత్వేత్యేకేనవాక్యేన **(అనన్తర** వాక్యేన) ఇవై యడియాక విలివాక్యేన (ప్రతిబన్దిద్వయమ్) ఇవై **యడియాక** విత్యాది నోక్తమ్, "కైఙ్కర్యే అధికారాఽసమ్భవః ప్రపత్తావధికారాసమ్భవః" ఇతి ప్రతిబన్దిద్వయమ్ (అనన్తరవాక్యేన) వాక్యజన్యజ్ఞానేతి వాక్యేన **(అవిధేయ** జ్ఞానమ్) వాక్యజన్యజ్ఞానేత్యాది నోక్త వాక్యజన్య జ్ఞానమ్, సమ్బన్ధజ్ఞానఞ్చ ఉపసంహార వాక్యమ్, (ఆకైయాలే శేషేతి)

(తాదృశేచ్ఛయా) పరగతాతిశయాధానేచ్ఛయా (తత్ర) ద్వివిధశేషత్వే. (భక్తిప్రపత్తీతి) అత్రభక్తిప్రపత్తీ-సాధనభూతే వివక్షితే (తద్ఘటితేతి) అవధారణ

ణాధికారః, తద్ఘటిత శేషత్వజ్ఞానన్తు ప్రపత్తిమాత్రాధికారః. ఏవం పారతన్త్ర్యమపిద్వివిధమ్ పరాధీనకర్తృత్వమ్, భోగమోక్షసాధన గోచరకృత్యసర్హత్వఞ్చేతి అత్రాప్యాద్యం భక్తిప్రపత్తిసాధారణాధి కారః, అన్త్యంప్రపత్తిమాత్రాధికారః తత్రప్రాథమికశేషత్వజ్ఞానం నాఽనిష్టసాధనతాజ్ఞానద్వారా సాధనాన్తరప్రవృత్తిప్రతిబన్ధకమ్ తాదృశ శేషత్వజ్ఞానస్య చేతన గతోద్దేశ్యసిద్ధ్యర్థ ప్రవృత్తిసహత్వేన తద్వన్తం ప్రతిస్వగతోద్దేశ్యస్య అనిష్టత్వాభావేన చేతనగతోద్దేశ్యసాధనే సాధనాన్తరే ప్రవృత్తిసమ్భవాత్ ఏవంప్రాథమికపారతన్త్ర్యజ్ఞానమపి న స్వరక్షణే స్వాన్వయాఽయోగ్యతాజ్ఞానద్వారాతథా తస్యపరాధీనతయా స్వరక్షణే స్వాన్వయసహత్వేన పరాధీనతయా స్వరక్షణేస్వాన్వయరూపే సాధనాన్తరే ప్రవృత్తిసమ్భవాత్ నిరుక్తశేషత్వ పారతన్త్ర్యయోరు క్తరీత్యా ప్రవృత్తిమాత్రాఽసహత్వే సర్వదాసర్వముక్తిప్రసఙ్గః. స్వాతన్త్ర్యత్పరిహారే వైషమ్యాద్యాపత్తిః మోక్షసాధన శాస్త్రానర్థక్యాపత్తిః భగవత్ప్రీత్యుద్దేశేన ప్రపత్త్యాదావనధికారాపత్తిశ్చ

ఘటితేత్యర్థః (పరాధీన కర్తృత్వమ్) ప్రథమతస్స్వ ప్రవృత్తివ్యతిరేకేణ పరానుమతిసాపేక్షప్రవృత్తిమత్త్వమ్ (అత్ర) పారతన్త్ర్యద్వయే (ఆద్యమ్) పరాధీన కర్తృత్వమ్ (భక్తీతి) అత్రాపి సాధనభక్తి సాధనప్రపత్తీ ఉచ్యేతే (అన్త్యమ్) భోగమోక్షసాధన గోచరకృత్య సర్హత్వమ్ (ప్రాథమికశేషత్వజ్ఞానమ్) అవధారణాఘటిత శేషత్వజ్ఞానమ్ (తాదృశేతి) ప్రాథమికేత్యర్థః (తద్వన్తం ప్రతి)-అవధారణాఽఘటిత శేషత్వజ్ఞానవన్తం ప్రతి (ప్రాథమిక పారతన్త్ర్యమ్) పరాధీనకర్తృత్వరూప పారతన్త్ర్యమ్ (తథాన) సాధనాన్తర ప్రవృత్తి ప్రతిబన్ధకంన (తస్య) ప్రాథమిక పారతన్త్ర్య జ్ఞానస్య (శేషత్వ పారతన్త్ర్యయోః) అవధారణాఽఘటిత శేషత్వపరాధీన కర్తృత్వరూప పారతన్త్ర్యయోః (సర్వముక్తీతి) అత్రముక్తిః-ఔత్పత్తికకరీత్యా స్వార్థకైఙ్కర్యాదిః (స్వాతన్త్ర్యత్) ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్ ప్రపత్త్యాదావిత్యత్ర-సాధనప్రపత్తిః స్వార్థకైఙ్కర్యఞ్చ వివక్షితమ్

నిరుక్తశేషత్వజ్ఞానరూపసాధనాన్తరాధికారస్య ప్రాప్తశేషిత్వాత్ తత్సమాశ్రయణే ప్రవృత్త్యౌత్కట్యసిద్ధిః, స్వస్వామిభావసమ్బన్ధజ్ఞానాత్, రక్షిష్యతీతి విశ్వాససిద్ధిశ్చ ఫలమ్ తాదృశపారతన్త్ర్యజ్ఞానస్య చ తదభిమతోపాయాదౌ ప్రవృత్తిః, తత్స్వరూపరూపగుణ విభూత్యనుభవకర్తృత్వలక్షణ ఫలలాభస్య తత్కటాక్షప్రతీక్షణఞ్చ ఫలమ్ సాధనప్రవృత్తినిష్ఠానాం ఫలదశాయాం తదభిమతకైఙ్కర్యే తదిచ్ఛానుగుణ్యేన ప్రవృత్తిశ్చ ఉభయఫలమ్ ఫలప్రపత్త్యధికారభూతన్తు శేషత్వం పారతన్త్ర్యఞ్చ ప్రాగుక్తోభయద్వారేణ సాధనాన్తరప్రవృత్తి ప్రతిబన్ధకమ్ తాదృశశేషత్వజ్ఞానవన్తం ప్రతి స్వగతఫలస్యానిష్టత్వాత్ తాదృశపారతన్త్ర్యజ్ఞానవతో మోక్షసాధనభక్త్యాదిప్రవృత్తిముఖేన స్వరక్షణే స్వాన్వయాఽసమ్భవాచ్చ.

నచాత్రపూర్వోక్తదోషః, "ఉపాయస్స్వప్రాప్తేరుపనిషదధీత

(నిరుక్తశేషత్వేతి) అవదారణాఽఘటిత శేషత్వేత్యర్థః (తత్సమాశ్రయణే) ఈశ్వర సమాశ్రయణే (తాదృశపారతన్త్ర్యేతి) నిరుక్త పారతన్త్ర్యేత్యర్థః, (తదభిమతేతి) సర్వత్ర తచ్ఛబ్దః-ఈశ్వరపరః (ఉభయఫలమ్) శేషత్వ పారతన్త్ర్యోభయ ఫలమ్ (శేషత్వమ్) అవధారణఘటిత శేషత్వమ్ (పారతన్త్ర్యఞ్చ) భోగమోక్ష సాధనగోచర కృత్యనర్హత్వరూప పారతన్త్ర్యఞ్చ (ప్రాగుక్తోభయద్వారేణ) అనిష్ట సాధనతా జ్ఞానద్వారా స్వరక్షణే స్వాన్వయాఽయోగ్యతాజ్ఞానద్వారా (ప్రతిబన్ధకమితి) తత్రసత్యాం సామగ్ర్యాం కార్యాఽనుత్పాద ప్రయోజకత్వ ప్రతిబన్ధకత్వం వివక్షితమ్ సత్యామపిసామగ్ర్యాం ప్రతిబన్ధకాత్ కార్యస్యాఽనుత్పద్యమానత్వాత్ న కారణీభూతాభావ ప్రతియోగిత్వం ప్రతిబన్ధకత్వమ్; తాదృశలక్షణస్య ప్రతియోగిజ్ఞాన సాపేక్షత్వేన తద్వ్యక్తిజ్ఞానే గౌరవాదితి మన్తవ్యమ్ (తాదృశేతి) అవధారణఘటితేత్యర్థః (తాదృశేతి) భోగమోక్షసాధనగోచర కృత్యనర్హత్వ రూపేత్యర్థః

(పూర్వోక్త దోషః) శాస్త్రాఽఽనర్థక్యాదిః (ఉపాయఇతి) రహస్యత్రయ

స్స భగవాన్ప్రసత్త్యై తస్యోక్తేః ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ” ఇత్యుక్తరీత్యా స్వప్రవృత్తినివృత్తిరూప భగవదేకోపాయత్వ ప్రార్థనాత్మకశరణాగతేః భగవత్స్వరూపనిష్ఠ మోక్షకరణత్వరూపోపాయతావచ్ఛేదక మోక్ష

సారే,-ఉపాయవిభాగాధికారే “ఉపాయస్స్వప్రాప్తే రుపనిషదధీతస్స భగవాన్ ప్రసత్త్యై తస్యోక్తే ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ। తదారోహః పుంసస్సుకృతపరిపాకేన మహతా నిదానం తత్రాపిస్వయ మఖిలనిర్మాణ నిపుణః” ఇతి అస్యార్థః వేదాహ మేతవ్యాఖ్యానే [సః]-నారాయణఏవ, స్వప్రాప్తేః స్వప్రసాదరూపాఽదృష్టద్వారా సాధనమిత్యర్థః సర్వం వాక్యం సావధారణమితిన్యాయాత్ యద్వా, కరణస్య కరణాన్తర నిరపేక్షత్వాత్, స ఉపాయ ఇత్యనేనైవ అదృష్టద్వారక భగవద్వ్యతి రిక్త భగవత్ప్రాప్తి సాధననిషేధసిద్ధిః “ఉపనిషదధీతః” ఇత్యనేన - “అమృత స్యైషసేతుః” ‘తమేవం విదిత్వా” “తమేవం విద్వాన్” “న్యాసఇతి బ్రహ్మ” “యమేవైషవృణుతే” “తమక్రతుమ్” “నాస్త్యకృతః” “నహ్యధ్రువైః” ఇత్యాది శ్రుతిజాతం వివక్షితమ్ (సఇతి) నారాయణశ్రుతిప్రసిద్ధిరభిప్రేతా “భగవాన్” ఇత్యనేన గుణోక్త్యవైఫల్యరూపా ఉక్తశ్రుతిజాతాఽనుగ్రాహకోపపత్తి రభిప్రేతా. (ప్రసత్త్యై) స్వయమ్ప్రయోజన ప్రీత్యర్థమిత్యర్థః గతిశబ్దేన దృష్టవిధయా సాధ నత్వేన వ్యాజత్వమభిప్రేతమ్ అనేనపాదేన, “విద్యయాఽమృతమశ్నుతే” ఇత్యాది వాక్యానాంభక్తి ప్రపత్తి విధ్యోశ్చ ఉపపత్తిరభిప్రేతా “నిదానం తత్రాపిస్వయమ్” ఇత్యన్తేన అనవస్థాపరిహారాయ నిర్హేతుక భగవత్ప్రసాద ఆవశ్యక ఇత్యభిప్రేతమ్. “అఖిలనిర్మాణ నిపుణః”ఇత్యనేన సమష్టిసృష్టా నిర్హేతుక భగవత్ప్రసాదాఽధీనత్వ మభిప్రేతమ్” ఇతి

(స్వప్రవృత్తి నివృత్తి రూపేతి) శరణాగతే స్స్వప్రవృత్తి నివృత్తిరూపత్వాత్ కారణత్వం నాస్తి; ప్రతిబన్ధకాఽభావస్య కారణత్వా ఽనఙ్గీకారాదితిభావః (శర ణేతి) శరణాగతేర్విహితత్వేనే త్యన్వయః (ఉపాయేతి) ఉపాయతావచ్ఛేదకః ప్రసాదవిశేష ఇత్యన్వయః (మోక్షయిష్యామితి పదోపాత్తేతి) న మోక్షయిష్యామీతి

యిష్యామిపదోపాత్తప్రసాదవిశేషభావ్యకభావనాకరణతయా చరమశ్లోకవిహితత్వేన తస్యైవాతిప్రసఙ్గాభావాత్ ఈదృశపారతన్త్ర్యజ్ఞానరహితాన్ప్రతి మోక్షసాధనశాస్త్రసార్థక్యాచ్చ ప్రపత్త్యాదేః కేవలభగవత్ప్రీత్యర్థతాయాం మోక్షసాధనత్వాభావాచ్చ ముముక్షువిషయే దేహపోషణకామ్యానుష్ఠానయోరివ, ఉపాయాన్తరాణామకిఞ్చనాధికారిషునమశ్శబ్దాదినిషిద్ధత్వేన తాన్ప్రతి తేషాం భగవదనభిమతత్వాచ్చ.

నిగ్రహః, "మోక్షయిష్యామి" ఇతి-నిగ్రహనివృత్తిః, సాచప్రసాదః సచ మోక్షయిష్యామీతి సఙ్కల్పాత్మక ఏవేతి, మోక్షయిష్యామీతిపదమ్ - ప్రసాదవాచీతిభావః (శరణేతి) ప్రసాదవిశేషభావ్యకభావనాకరణమ్ అత్ర * వ్రజధాత్వర్థ ఇతిభావః (విహితేతి) చరమశ్లోకే శరణాగతిః మోక్షభావ్యకభావనాకరణతయా నవిహితా; అపితు ప్రసాదవిశేషభావ్యక భావనాకరణతయా విహితేతిభావః శరణాగత్యుద్దేశ్యప్రసాదస్తు స్వయమ్ప్రయోజనభూతః, నతుస్వార్థః అతః ప్రసాదవిశేష ఇత్యుక్తమ్ అత్రప్రసాదవిశిష్ట ఉపాయోభవతి ఉపాయతావచ్ఛేదకః-ప్రసాదః దణ్డత్వస్య కారణత్వాన్నాస్తి తద్వత్ప్రసాదస్యాపీతిమన్తవ్యమ్ (౧) "భరన్యాసబలాదేవ స్వయత్నవినివృత్తయే। త్యక్తోపాయాన్తరస్థానే రక్షకోవినివేశితః" ఇతి నిగమాన్తగురూక్తశ్లోకరీత్యా విధిరభిప్రేతా ఇత్థం యోజనాపరిష్కారః జ్ఞాతృప్రీతిః పూర్వపక్ష నిరాసార్థ ఇతిమన్తవ్యమ్

సిద్ధాన్తే ; -- మఙ్గళార్థమారోపితస్య దీపస్య తమోనిబర్హణపదానుషఙ్గికం ఫలంనప్రతిబన్ధకంభవతి, తద్వత్ స్వస్యవిరోధినివృత్తిర్జాయతే మోక్షోపిజాయతే చేన్నదోషః భగవత్ప్రీత్యుద్దేశేన శరణాగతౌ ప్రవృత్తిః, నమోక్షార్థత్వేనేతిధ్యేయమ్ (తస్యైవ) అధికారివిశేషణీభూతశరణాగత్యైవ (ఈదృశపారతన్త్ర్యమ్) భోగమోక్షసాధనగోచరకృత్యనర్హత్వరూప పారతన్త్ర్యమ్ (ముముక్షువిషయే) సాధనభక్తిప్రపత్తినిష్ఠవిషయే (కామ్యానుష్ఠానయోరివేతి) నిషిద్ధత్వేనేతిశేషః (తాన్) అకిఞ్చనాధికారిణః (తేషామ్) ఉపాయాన్తరాణామ్ సమ్ప్రదాయసిద్ధ

అత ఉపాసనాదికమకిఞ్చనాధికార భూత శేషత్వపారతన్త్ర్య విరుద్ధమపి స్వాధికారాఽవిరుద్ధమేవేతి.

ఏతత్సర్వమభిసన్ధాయ శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే త్రైవాధికారే వరదదేశికై రనుగృహీతమ్,—“ఉపాయాన్తరం సర్వముక్తిప్రసఙ్గాదినా శేషత్వపారతన్త్ర్యద్వయ విరోధీత్యుక్తమ్. స్వప్రవృత్తినివృత్తిసాపేక్షత్వేన సర్వముక్తివైషమ్యాద్యభావాత్, అజ్ఞస్యతత్రాధికారిత్వేన మోక్షశాస్త్రవైయర్థ్యాభావాత్, భగవత్ప్రీతేః ఫలాన్తరంసాధ్యత్వం ప్రతివాసాధనత్వాఽనభ్యుపగమేన, కేవలపరాతిశయాధాయకత్వస్వీకారాత్, పరాతిశయాధాయకత్వస్య శేషత్వాఽనుగుణత్వాచ్చ, నాస్య ప్రవృత్తేర్విరుద్ధత్వమ్. అనన్యప్రయోజనత్వేపి న్యాసోపాసననిష్ఠయోస్సర్వాపి ప్రవృత్తిస్స్వార్థేతి, సైవవిరుద్ధా. యత్తు, శేషత్వస్య స్వామినస్స్వరక్షణౌచిత్యహేతుత్వేన స్వరక్షణార్థం సాధనాన్తరేప్రవృత్తిశ్శేషత్వానుగుణైవేతి; తన్న; (౧) “తత్తస్య సదృశంభవేత్” ఇత్యాదిభిర్విరోధాత్. అన్యథా దేహస్యాపి తత్స్వత్వేన తత్పోషణమపి

విరోధం దర్శయన్ ఔత్ప్రేక్షిక స్వరూపవిరోధ నిరసనం నిగమయతి (అత ఇతి) (అవిరుద్ధమేవేతీతి) అత్రాయమభిప్రాయ ఇతి పూర్వేణాన్వయః.

(తత్రే) సాధనాన్తరే. (భగవత్ప్రీతేః) భగవద్గత ప్రీతేః. (కేవలపరాతిశయేతి) శరణాగతేరిత్యాదాయోజ్యమ్ (అస్య) శరణాగతినిష్ఠస్య. (అనన్యప్రయోజనత్వేపి) అనన్యప్రయోజనత్వాభావేపి. (తత్తస్యేతి) శ్రీరామాయణే సున్దరకాణ్డే ఏకోనచత్వారింశస్సర్గే, సీతా - “శరైస్తుసఙ్కులాంకృత్వాలఙ్కాం పరబలార్దనః। మాంనయేద్యదికాకుత్స్థస్తత్తస్య సదృశంభవేత్.” ఇతి. (అన్యథా) స్వప్రవృత్తేర్విరోధానఙ్గీకారే. (తత్స్వత్వేన) తచ్ఛేషత్వేన (తత్పోషణమ్) దేహపోషణమ్. స్వామికర్తృకరక్షణస్య సాధారణశేషత్వంహేతుః ఉక్తరీత్యా శేషత్వస్య స్వప్రవృత్తౌ

---

(౧) రా-సు-౩౯-౩౦.

ప్రసజ్యతే. పరతన్త్రస్య పరాయత్త స్వాతన్త్ర్యమఙ్గీకృత్య తదభిమతో పాయానుష్ఠానే విహితస్య తదభిమతతయా కామ్యానుష్ఠానమపిస్యాత్. తస్యాధికారివిశేషే నిషిద్ధత్వాన్నాభిమతిరితిచేత్, అత్రాప్యుపాయా న్తరాణామధికారివిశేషేనిషిద్ధత్వాదనభిమతిస్తుల్యా. అతస్సాధన ప్రవృత్తిశ్శేషత్వ పారతన్త్ర్యోభయ స్వరూపవిరుద్ధా” ఇతి.

అత్రతావదుపాసనాదేః ప్రపన్నాఽసాధారణనిరుక్త శేషత్వపార తన్త్ర్యవిరోధస్సమ్భవత్యే వేత్యభిప్రేత్య,తత్ర సాధారణశేషత్వాదివిరోధ పక్షే పూర్వోక్తం బాధకచతుష్టయ ముద్ధరతి (స్వప్రవృత్తీత్యాదినా). (సాపేక్షత్వేనేతి) భగవత్ప్రవృత్తి విరోధి స్వప్రవృత్తి నివృత్తే స్సన్ని పత్యోపకారకత్వాత్. (అఙ్గస్యేతి) నిరుక్తశేషత్వాద్యజ్ఞానం వివక్షి

హేతుత్వేన విరోధాభావేన తత్స్వత్వాత్. “అవన్కొడుత్తస్వాతన్త్ర్యత్తైచ్చుమన్దు” ఇతరీత్యావిహితత్వాత్, కామ్యస్యకరణాదినా అనుష్ఠానమపిస్యాదిత్యాహ(పరతన్త్రేతి). (తదభిమతేతి) ఈశ్వరాభిమతేత్యర్థః. (తస్య) కామ్యానుష్ఠానస్య. (విరుద్ధా ఇతీతి) విరుద్ధాఇత్యనుగృహీతమిత్యన్వయః.

(తత్ర) స్వపక్షే. (పూర్వోక్తమితి) పూర్వపక్షోక్తమిత్యర్థః. (బాధకచతుష్ట యమ్) సర్వముక్తిప్రసఙ్గః, వైషమ్యాది, శాస్త్రానర్థక్యమ్, ప్రపత్త్యాదావనధికారాప త్తిశ్చేతిచతుష్టయమ్. (సన్నిపత్యేతి) అఙ్గనిష్పాదనద్వారా ఉపకారకమ్- సన్నిపత్యోపకారకమ్. యథా - వ్రీహ్యాది. తద్భిన్నమారాదుపకారమ్. యథా- ప్రయాజాది.

అఙ్గనిరూపణంకృతమ్, మీమాంసాపరిభాషాయామ్; - తాన్యఙ్గానిద్వివిధాని. సన్నిపత్యోపకారకాణి, ఆరాదుపకారకాణిచేతి. యాన్యఙ్గాని - సాక్షాత్పరమ్పర యావా ప్రధానయాగశరీరం నిష్పాద్య,తద్ద్వారా తదుత్పత్త్యపూర్వోపయోగిని- తానిసన్నిపత్యోపకారకాణి. యథా - వ్రీహ్యాదిద్రవ్యాణి, తత్సంయుక్తాఽవఘాతన ప్రోక్షణాదిని; అగ్న్యాదిదేవతా తత్సంయుక్తయాజ్యానువాక్యానువచనాదీనిచ. అత్రప్రోక్షణాదేర్వ్రీహిగతాతిశయద్వారా ; అవఘాతనాదేస్తుష విమోకాదిరూప

తమ్. (తత్రేతి) వక్ష్యమాణ బుద్ధిస్థ మోక్షసాధనపరమ్; ప్రతిబన్ది ముద్ధరతి (భగవత్ప్రీతేరితి). "కైఙ్కర్యాద్యుద్దేశ్యాయాః" ఇతి శేషః. (ఫలాన్తరమితి) ఐశ్వర్యవ్యావృత్తిః. (స్వానన్దమితి) కైవల్యవ్యావృత్తిః. (కేవలేతి) సాధనాన్తరఫలీభూత భగవద్భోగమిశ్ర స్వభోగవ్యావృత్తిః. యద్వా, కేవలపద వివరణమ్ (ఫలాన్తరమిత్యాది). (ఫలాన్తరమితి) కేవల స్వభోగరూప కైవల్యవ్యావృత్తిః. (స్వానన్దమితి) మిశ్రభోగవ్యావృత్తిః. (స్వీకారాదితి) "శరణాగతః కేవల పరాతిశయాధాయకః" ఇతి సిద్ధాన్తాదిత్యర్థః. (పరాతిశయేతి) కేవల పరాతిశయాధానస్య ఫలోపధానరూపస్య స్వరూపయోగ్యతారూప నిరుక్తాఽవధారణఘటిత శేషత్వోపపాదకత్వాదిత్యర్థః. (నాస్యేతి) శరణాగతస్య కైఙ్కర్యాది ప్రవృత్తిర్నిరుక్తశేషత్వాదిరూప స్వాధికార విరోధినీ నభవతీత్యర్థః.

దృష్టద్వారా; వ్రీహ్యాదీనాం పిష్టద్వారా పురోడాశనిష్పాదకత్వం తద్ద్వారా యాగశరీర తదుత్పత్త్య పూర్వోపయోగిత్వఞ్చ. యాగస్య దేవతోద్దేశేన ద్రవ్యత్యాగరూపత్వాత్, "ద్రవ్యదేవతే హి యాగస్యరూపమ్" ఇతిసిద్ధాన్తాచ్చ, ఏతాన్యేవసామవాయికానీత్యుచ్యన్తే. ఆత్మసమవేతాపూర్వజనకాని - ఆరాదుపకారకాణి, యథా - ప్రయాజాజ్యభాగానుయాజాదీని; ఏతాని ద్రవ్యగతం దేవతాగతం వా సంస్కారం నజనయన్తి. కిన్తు, ఆత్మగతమదృష్టం జనయన్తి. (ఆరాదుపకారకాణీతి.)

(నిరుక్తశేషత్వేతి) అసాధారణ శేషత్వాద్యజ్ఞాన మిత్యర్థః. (ప్రతిబన్దీమితి) భగవత్ప్రీతి ముద్దిశ్య ప్రపత్త్యాదా వనధికారాఽఽపాదనరూప ప్రతిబన్దీమిత్యర్థః. (ఫలీభూతేతి) ఫలీభూతస్వభోగ ఇత్యన్వయః. ఐశ్వర్యవ్యావృత్తిః - మోక్షప్రకరణే కిమర్థమ్; పూర్వమేవ నిరస్తత్వాదిత్య స్వారస్యేనాహ (యద్వేతి). (శరణాగత ఇతి) "శరణాగతేః కేవలపరాతిశయాధాయకత్వమ్" ఇతిపాఠాన్తరమ్. భగవత్ప్రీతి ముద్దిశ్యాఽనుష్ఠానం స్వయమ్ప్రయోజనత్వేన; నతు స్వార్థత్వేనేతి భావః. (ఉపపాదకత్వాదితి) "నాకిఞ్చిత్కుర్వతశ్శేషత్వమ్" ఇత్యుక్తేరితి భావః.

తర్హ్యుపాసకాదేరప్యుపాసనాదప్రవృత్తిస్స్వాధికారభూత శేషత్వాద్య విరోధిన్యేవేత్యత ఆహ (అనన్యేతి) అన్యశబ్దః - స్వపరాన్యపరః ఉపాసనాదేస్స్వరూప విరుద్ధత్వేన త్యాజ్యత్వే (౧)"క్వనాక పృష్ఠగమనమ్" ఇత్యాది ప్రశంసా విరోధ ఇత్యాశఙ్కాం వారయితు మిదముక్తమ్ (సర్వాపీతి) విభూతిద్వయే పీతిభావః (విరుద్ధేతి) భోగార్థప్రవృత్త్యపేక్షయా మోక్షార్థ ప్రవృత్తేరత్యన్తాధిక్యేపి శరణాగతాధికారిణస్స్వాధికారవిరుద్ధత్వా త్త్యాజ్యతైవేతిభావః సాధనాన్తరసిద్ధోపాయ స్వీకారయోరపి స్వస్వాధికారవిరోధాభావాత్ సమశ్చర్చ ఇత్యత ఆహ (సైవేతి) ఉత్కృష్టాధికార విరోధాత్సాధనాన్తరమేవ త్యాజ్యమితిభావః

అథ శేషత్వ పారతన్త్ర్యప్రయోజనకథనపర వేదాన్తాచార్యసూక్త్యా సాధారణమవధారణా ఽఘటితశేషత్వాదిక మేవ వివక్షితమ్ తస్యైవోపాసనాది ప్రవృత్తి ప్రబన్ధకత్వేన తద ప్రతిబన్ధకత్వేనచ శఙ్కాసమాధానగ్రన్థ యోర్వివక్షితత్వాత్, ప్రపత్త్యధికార శేషత్వాదేస్తు "స్వాధికారవిరుద్ధగ్గళెన్న ప్రాప్తమ్" ఇతి వాక్యేన ఉపాసనప్రతిబన్ధకత్వస్య సూచయిష్యమాణత్వాచ్చేత్యభిప్రేత్య శేషత్వాది ప్రయోజన

(క్వనాక పృష్ఠేతి) "పునరావృత్తిలక్షణమ్। క్వజపో వాసుదేవేతి ముక్తిబీజమనుత్తమమ్" ఇతి శేషః (ఇతి) ప్రశంసాస్తుతిః (ఇదమ్) అనన్య ప్రయోజనత్వే పీత్యాద్యుక్తమిదమ్ (ఉత్కృష్టాధికారేతి) అసాధారణ శేషత్వా ఽసాధారణ పారతన్త్ర్యరూపాధి కారేత్యర్థః

(శేషత్వేతి) శేషత్వప్రయోజనం పారతన్త్ర్యప్రయోజన మిత్యర్థః (తస్యైవ) అవధారణాఽఘటిత శేషత్వాదికస్యైవ (తదప్రతిబన్ధకేతి) ఉపాసనాది ప్రవృత్త్యప్రతిబన్ధకేత్యర్థః (శఙ్కా సమాధానేతి) "అత్ర - వ్యాఖ్యాతారః, ఔత్ప్రేక్షికపూర్వపక్షిణః" ఇత్యవగన్తవ్యమ్ (శేషత్వాదేరితి) అసాధారణాఽవధారణ ఘటిత శేషత్వాదే రిత్యర్థః

---

(౧)

కథన పరసూక్తేః ప్రపత్త్యసాధారణాఽధికారపరత్వే దూషణమాహ (యత్త్విత్యాదినా).

(ఔచిత్యహేతుత్వేన) ఔచిత్యజ్ఞాపకత్వేనేత్యర్థః. ఫలకాల ప్రతీక్షణాదేరుపలక్షణమేతత్. (శేషత్వానుగుణేతి) పారతన్త్ర్యాను గుణేత్యపి ద్రష్టవ్యమ్. పారతన్త్ర్యానుగుణేత్యత్ర దూషణమాహ (తత్త స్యేతి). (౧) "నత్వాంకుర్మి దశగ్రీవ" ఇతి స్వప్రవృత్తినివృత్తి ఫలక పారతన్త్ర్యానుసన్ధానంహితత్ర క్రియతే. తచ్చప్రపత్త్యసాధారణ పార తన్త్ర్య వివక్షాయామేవ ఘటత ఇతిభావః. ఆదిశబ్దేన, (౨) "క్రియ తామితిమాంవద" (౩) "కురుష్వమామనుచరమ్" ఇత్యాది ప్రపత్త్య సాధారణ శేషత్వజ్ఞాన కార్యస్వార్థ కైఙ్కర్య నివృత్త్యనుసన్ధాన పర వాక్యజాతం వివక్షితమ్.

ఉక్తమర్థం ప్రతిబన్దీముఖేన దృఢయితు ముత్తమాధికార విరోధ జ్ఞానస్య ప్రవృత్త్యప్రతిబన్ధకత్వే శేషత్వాంశే ప్రతిబన్దీమాహ (అన్యథేతి). పారతన్త్ర్యాంశే దూషణమాహ (పరతన్త్రస్యేతి). ప్రతి బన్దేరనుత్తరత్వం వారయితుం విపర్యయే పర్యవసాన ప్రయోజక మాశ

(నత్వాం కుర్మిదశగ్రీవేతి) శ్రీరామాయణే సున్దరకాణ్డే ద్వావింశస్సర్గే;— "అసన్దేశాత్తు రామస్య తపసశ్చాఽనుపాలనాత్। నత్వాంకుర్మి దశగ్రీవభస్మ భస్మార్హ తేజసా" ఇతి. అత్ర; తపః-స్వాతన్త్ర్యభావఇతి మన్తవ్యమ్.(తత్ర)శ్లోకే, (తచ్చ) నిరుక్తానుసన్ధానఞ్చ.(క్రియతామితి) శ్రీరామాయణేఆరణ్యకాణ్డే పఞ్చదశస్సర్గే-"పర వానస్మి కాకుత్స్థత్వయి వర్షశతంస్థితే। స్వయన్తు రుచిరేదేశే క్రియతామితిమాంవద" (కురుష్వేతి) తత్రైవ అయోధ్యాకాణ్డే; ఏకత్రింశస్సర్గే "కురుష్వమామనుచరం వైధర్మ్యం నేహవిద్యతే। కృతార్థోఽహంభవిష్యామి తవచార్థః ప్రకల్పతే" *ఇతి. (జ్ఞానేతి) "జ్ఞానకార్యా - స్వార్థకైఙ్కర్య నివృత్తిః" ఇత్యన్వయః.

(ప్రయోజకమితి) అధికారివిశేషేనిషిద్ధత్వం నాభిమతిరితిప్రయోజకమిత్య

(౧) రా-సు-౨౨-౨౦. (౨) రా-ఆ-౧౫. (౩) రా-అయో-౩౧.

జ్ఞాతే (తస్యేతి). (నిషిద్ధత్వాదతి) (౧) “తత్తస్య సదృశంభవేత్” ఇతి సిద్ధవన్నిర్దేశకల్పిత వాక్యేన, *పరిత్యజ్యేత్యాది వాక్యేన చేత్యర్థః. †ప్రతితన్త్ర శేషత్వ పారతన్త్ర్యయోః ప్రమాణసిద్ధత్వా త్సాధనాన్తరస్య తదుభయ విరోధోదుర్వార ఇత్యాశయేనోప సంహరతి (అతఇతి).

ఇతి, ఔత్పత్తికస్వరూపవాద నిష్కర్షః.

—०ःःःः०—

అథ, ఐకాన్త్యరూపోపాసనాధికారస్య వర్ణాశ్రమ ధర్మరూపాఙ్గద్వారా నాశకత్వలక్షణః - ఉపాసనాదేర్విరోధ ఇతి దశమమర్థం వాక్యద్వయేనానూద్య వాక్యషట్కేన దూషయతి (అనాలు మనన్యార్హేత్యాదినా పరమైకాన్తిత్వ విరోధమిత్తై యిత్యన్తేన). అత్రాయమాశయః. ఐకాన్త్యంనామ - నిత్యనైమిత్తికానుష్ఠానే దేవతాన్తరాభిసన్ధిరాహిత్యమ్, ఫలాన్తరాఽభిసన్ధిరాహిత్యఞ్చ. తత్ర స్వాతన్త్ర్యేణ పారతన్త్ర్యేణవా దేవతాన్తరాభి సన్ధిరాహిత్యం శుద్ధయాజినామేవాధి

ర్థః. (ప్రతితన్త్రే) అసాధారణే. (తదుభయేతి) ప్రపత్త్యసాధారణ శేషత్వపారతన్త్ర్యేత్యర్థః.

ఇతి, ఔత్పత్తికస్వరూపవిరోధనిష్కర్షనామక చతుర్థవాదకతిపదదీపికా.

—०ःःःः०—

(అథైకాన్త్యేతి) ఏకస్మిన్ - పరమాత్మని, అన్తః - ఆరాధ్యత్వనిశ్చయః, ఏకాన్తః తద్వాన్ - ఏకాన్తీ. తత్త్వమ్ - ఏకాన్త్యమ్; (నాశకేతి) నాశకత్వలక్షణః విరోధఇత్యన్వయః. (వాక్యద్వయేన) “అనాలుమ్ అనన్యేతి శుద్ధయాజిక శుక్క” ఇతివాక్యద్వయేన. (వాక్యషట్కేన) ఇతుభాష్యేతి, ఎజ్జనేఋతి, ప్రతర్దనేతి, విద్యాక్షేత్రె, అకైయాలితి, ఫలాన్తరేతివాక్యషట్కేన. (అనాలుమనన్యార్హేతి). పూర్వమ్-తత్కర్మసమ్బన్ధప్రయుక్తదోషః అత్ర, అనాలుమితి ఔత్పత్తికకష్యాయాః దేవతాన్తరసమ్బన్ధప్రయుక్తో దోషోవిశేషఇతివివేకః. (ఫలాన్తరమ్) కామ్యమ్. (తత్ర) ఐకాన్త్యద్వయే. (శుద్ధయాజినామ్) కైఙ్కర్యరూపకర్మాను

---

(౧) రా-సు-౩౮-౩౦. † (పా) పరత్ర.

కారః. తైరుత్తర వాక్యేనైవ సర్వ ధర్మానుష్ఠానాత్, స్వాతన్త్ర్యేణ దేవతాన్తరాభి సన్ధిరాహిత్యన్తు భక్తిప్రపత్తి సాధారణాధికారః. అన్యథా * ఇన్ద్రప్రాణాధికరణేన "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఇత్యధికరణేనచ విరోధాత్.

ష్ఠాతౄణామ్. (తైః) శుద్ధయాజిభిః. (ఉత్తరవాక్యేన) భగవచ్ఛాస్త్రాద్యుక్తరీత్యా, ద్వయోత్తరఖణ్డేనైవ (స్వాతన్త్ర్యేణదేవతాన్తరేతి) పారమైకాన్త్యంనామ - నిత్యనైమిత్తికస్యాధికృత బ్రహ్మవిద్యానన్తర్గతదేవతాన్తరశూన్యత్వమ్ తత్ - ఉపాసక ప్రపన్నసాధారణమ్ ప్రపన్నపారమైకాన్త్యమ్ - కామ్యేష్వపి దేవతాన్తరశూన్యత్వమ్. నిత్యే - "భగవదాత్మకాన్ ధ్యాత్వా" ఇతి పితృతర్పణముక్తమితిబోధ్యమ్ (భక్తిప్రపత్తిసాధారణే) ఇత్యత్ర సాధనభక్తి సాధనప్రపత్తీ ఉచ్యేతే. (అన్యథా) స్వాతన్త్ర్యేణదేవతాన్తరాభిసన్ధిరాహిత్యరూపాధికారానఙ్గీకారే.

(ఇన్ద్రప్రాణేతి) ఇన్ద్రప్రాణాధికరణే - "మాముపాస్స్వ" ఇతి ఇన్ద్రశరీరకపరమాత్మోపాసనముక్తమ్. అత్రనిరతిశయదీప్తియుక్త యోగాక్షిప్తాఽసఙ్కుచిత సకల జగత్కారణతాశాలి జ్యోతిశ్శబ్దనిర్దిష్టం చిదచిద్విలక్షణ మిత్యుక్తమనుపపన్నమ్. ప్రజ్ఞాతజీవభావేన్ద్రస్య ముముక్షూపాస్యత్వాక్షిప్తకారణత్వ ప్రతీతేరితి పూర్వాధికరణాక్షేపేణ ఉత్థితేరాక్షేపికీసఙ్గతిః "ప్రాణస్తథానుగమాత్" ఇత్యత్ర "ప్రతర్దనోహవై దైవోదాసిః" ఇత్యుపక్రమ్య "త్వమేవవరంవృణీష్వ, యన్త్వంమనుష్యాయ హితతమంమన్యసే" ఇతిప్రతర్దనేన ప్రార్థితస్యేన్ద్రస్యవచనే "ప్రాణోఽస్మిప్రజ్ఞాత్మా, తంమామాయురమృతముపాస్స్వ" ఇతి ముముక్షూపాస్యతయానిర్దిష్టో హీన్ద్రాఖ్యప్రజాపతిః కాఽస్మత్పదప్రయుక్తేః, వృత్రహననాద్యుపక్రమస్థభూయోలిఙ్గాత్, ఆకాశప్రాణజ్యోతిర్వాక్యేష్వివ అపవాదకాభావాత్, ప్రసిద్ధేన్ద్రపరిపేతి సద్విద్యావగతకారణత్వవ్యాప్త ముముక్షూపాస్యత్వాక్షిప్తకారణత్వమపి తస్యైవేతి తత్రైవకారణవాక్యానాం సర్వేషాంపర్యవసానమితి నతద్విలక్షణకారణవస్తు సిద్ధిరితిప్రాప్తయ్య,

"సఏషప్రాణఏవప్రజ్ఞాత్మానన్దో ఽజరోఽమృతః" ఇతి పూర్వవాక్యోక్తముపాస్యమ్ - "ఏషః" ఇతిపరామృశ్య, జీవాఽసమ్భావితానాం నిరుపాధికాసఙ్కుచితా

నన్దత్వాఽజరత్వాఽమృతత్వసాధ్వసాధుకారయితృత్వ చేతనాచేతనసర్వవస్త్వాధారత్వ లోకాధిపతిత్వ సర్వేశ్వరత్వాదీనాం పరమాత్మనిసమ్భవతాం బహూనాముపసంహారే శ్రుతత్వాత్, భూయోనుగ్రహన్యాయేన ఉపక్రమగతత్వాచ్ఛ్రవణనాదిలిఙ్గాన్యథానయనస్యైవ యుక్తతయా సర్వశబ్దానాంవేదాన్తసిద్ధపరమాత్మాభిధాయిత్వవ్యుత్పత్త్యా "అహంమనురభవమ్" ఇత్యాది తత్త్వజ్ఞవామదేవాదివ్యపదేశవదహంశబ్దస్యాన్తర్యామిపర్యన్తాఽభిధానదృష్ట్యా "మాముపాస్వ" ఇత్యాద్యుపదేశోపపత్త్యా, ప్రసిద్ధేన్ద్రప్రాణశరీరకపరమాత్మోపాసనప్రతిపిపాదయిషయాపి జీవముఖ్యప్రాణలిఙ్గానాం పరమాత్మస్వరూపగతానన్దత్వాదీనాఞ్చ త్రివిధోపాసనాయోగాదుపదేశ ఇతి, ముముక్షూపాస్యత్వమత్ర నేన్ద్రస్యేతి, తదాక్షిప్తంకారణత్వమపి ప్రసిద్ధేన్ద్రవిలక్షణస్యేతి సూక్ష్మాఽసూక్ష్మచిదచిద్విలక్షణం జగత్కారణభూతం బ్రహ్మవేదాన్తవేద్యమేవేతిసిద్ధమితి శ్రీభాష్యప్రకాశికా ప్రథమాధ్యాయ ప్రథమపాదేన్ద్రప్రాణాధికరణసూక్తి రనుసన్ధేయా

(ఫలమతఇతి) ఫలాధికరణే "ఫలమతః" ఇతిసూత్రస్యదేవతాన్తర్యామీసన్ ఫలందదాతీత్యర్థ ఉక్తః అత్ర ఉపాసనోపయోగినిర్దోషత్వ కల్యాణగుణాకరత్వ సర్వస్మాత్పరత్వగుణ నిరూపణప్రస్తావాత్,సర్వకర్మారాధ్యత్వ సర్వఫలప్రదత్వరూపోపాసనోపయోగిగుణ నిరూపణ మారభతే "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఇత్యత్ర ధాత్వర్థయాగాదికర్మస్వరూపాదుపాసనస్వరూపాచ్చ అపూర్వద్వారకాత్ఫలమ్, కింవా, యాగాదికర్మ దహరాద్యుపాసనద్వారా ధితవాయ్వాదిదేవతారూపాత్ కేవలాచ్చబ్రహ్మణః ఫలమితిసన్దిహ్య, లోకేకృష్యాదీనాం దానాదీనాఞ్చకర్మణాం సాక్షాత్పరమ్పరయా ఫలసాధనత్వ దర్శనాత్, వైదికానామపి యాగాదీనాం ఫలార్థిపురుషవ్యాపారవిషయాణాంఫలసాధకత్వౌచిత్యాత్ క్షణధ్వంసినాం యాగాదీనాం సాక్షాత్కాలాన్తరభావిస్వర్గాదిసాధనత్వాసమ్భవేపి పరమ్పరయాతదుపపత్తేః జ్యోతిష్టోమాదివాక్యావగత ఫలత్వాన్యథానుపపత్త్యా వ్యాపారేకల్పనీయే, వాక్యశేషావగతదేవతాతృప్త్యాదేరపిక్షణధ్వంసితయా వ్యాపారత్వానుపపత్త్యా స్థిరతరాఽపూర్వ రూపవ్యాపారకల్పనౌచిత్యేనచ, అపూర్వద్వారా యాగోపాసనాదికర్మణామేవ ఫలహేతుత్వమితిప్రాపయ్య

తత్తత్కర్మోపాసనాది సాధనానుష్ఠాతృ పురుషాభిలషితేష్టానిష్ట ప్రాపణ నివారణౌపయికజ్ఞానశక్త్యాదివిధురాఽచేతనయాగాదికర్మణాం ఫలప్రదాతృచేతన మన్తరా

ద్వితీయేత్వైకాన్త్యే స్వర్గాదికామ్యఫలస్య స్వరూపేణ అభిసన్ధిరాహిత్యమ్, నిత్యనైమిత్తికాది సాధ్యప్రత్యవాయ పరిహారాదేః స్వస్వతన్త్రైకాభిసన్ధిరాహిత్యఞ్చ భక్తిప్రపత్త్యసాధారణాధికారః ముముక్షోర్భగవత్ప్రీతి పర్యవసాయి ప్రత్యవాయపరిహారాది ప్రయుక్త్యైవ నిత్యనైమిత్తికాదేరనుష్ఠేయత్వాత్, నిత్యనైమిత్తికాదిసాధ్యానుషఙ్గిక ఫలేషు కేషాఞ్చిన్మోక్షసాధనానుష్ఠాన యోగ్యతాపాదకత్వేన స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యత్వాచ్చ, కేషాఞ్చి†త్స్వరూపేణ స్వగత సర్వప్రకార ఫలాభిసన్ధిరాహిత్యన్తు ఫలప్రపత్త్యసాధారణాధికారః సిద్ధోపాయస్యాఽననుష్ఠేయత్వాత్ సిద్ధోపాయాధికారభూతశరణాగతేర్నిత్య

తత్సాధకత్వానుపపత్త్యా క్షీణ ధ్వంసికర్మణాం ద్వారాపేక్షాయాం "తృప్త ఏవైన మిన్ద్రమ్" ఇత్యాదివిధ్యపేక్షితార్థ సమర్పకాఽర్థవాదోపస్థాపిత దేవతాప్రీత్యాదేరేవ కల్పనాన్యాయేన స్థైర్య కల్పనయా ద్వారత్వౌచిత్యేన అనుపస్థితాఽపూర్వకల్పనానుపపత్త్యా, "యజ - దేవపూజాయామ్" ఇత్యనుశాసనేన "స్వకర్మణాతమభ్యర్చ్య" "అహంహిసర్వయజ్ఞానాం భోక్తా చ ప్రభురేవ చ" "యేఽప్యన్యదేవతా భక్తా యజన్తే శ్రద్ధయాన్వితాః। తేఽపిమామేవ కౌన్తేయ యజన్త్యవిధిపూర్వకమ్" "లభతే చ తతః కామాన్మయైవ విహితాన్హితాన్" "అన్నాదో వసుదానః" "ఏష హ్యేవానన్దయాతి" ఇత్యాదిసర్వకర్మారాధ్యస్య సకలఫలప్రదస్య శ్రుత్యా కర్మోపాసనారాధితాత్తత్తద్దేవతారూపాత్కేవలాద్బ్రహ్మణో వా స్వర్గాపవర్గాది ఫలమితి, బ్రహ్మణ స్సర్వకర్మారాధ్యత్వం సకలఫలప్రదత్వఞ్చ సుస్థమితి సిద్ధాన్తితమితి శ్రీభాష్య ప్రకాశికా తృతీయాధ్యాయ ద్వితీయపాద ఫలాధికరణ సూక్తిరనుసన్ధేయా

(ద్వితీయేత్వైకాన్త్యే) ఫలాన్తరాభిసన్ధి రాహిత్యరూపైకాన్త్యే (నిత్యనైమిత్తికేత్యాది) "సాధ్యః ప్రత్యవాయపరిహారాదిః" ఇత్యన్వయః (నిత్యమ్) సన్ధ్యావన్దనాది (నైమిత్తికమ్) ఉపాకర్మాది (పరిహారాదేరితి) ఆదిశబ్దగ్రాహ్యాః - ఇద్దియావృత్త్యాదిః (ప్రయుక్త్యైవ) ప్రయోజనేనైవ, తత్ప్రేరణయైవేతియావత్ (కేషాఞ్చిదితి) ఫలానామితి శేషః (యోగ్యతేతి) సన్ధ్యావన్దనాదౌ యోగ్యతాపాదకత్వం బోధ్యమ్ (సిద్ధోపాయస్యాఽననుష్ఠేయత్వాదితి) తస్యసిద్ధత్వేన అనుష్ఠేయత్వాభా

---

† (పా) స్వరూపేణాభిసన్ధిరాహిత్యన్తు

నైమిత్తికాది నిరపేక్షత్వాత్, శరణాగతస్య సాధకవత్ మిశ్రఫలిత్వాభావేన ప్రత్యవాయ పరిహారాదేస్తత్ప్రవృత్త్యనుద్దేశ్యత్వాత్, (౧) "త్రిభిఋణవాజాయతే, బ్రహ్మచర్యేణర్షిభ్యో యజ్ఞేన దేవేభ్యః ప్రజయాపితృభ్యః" (౨) "ఋణానిత్రీణ్యపాకృత్య" ఇత్యాదినా (౩) "ఋతావుపేయాత్" ఇత్యాదినాచ, ఉక్తానా మృణనివృత్తివిహితభోగాదీనా మానుషఙ్గికఫలానాంచ్చాపేక్షావ శరణాగతైః పరిహృతత్వాచ్చ.

"ఋతావుపేయాత్" ఇత్యాదీనాం రాగాత్ప్రవృత్తింప్రతి ప్రవృత్తి విషయదేశకాల వ్యవస్థాపరత్వేన, (౪) "పరమాత్మని యో రక్తః" ఇతిన్యాయేన స్వతఏవ విషయరాగ ప్రవృత్తిరహితానాంప్రతి

వాదితిభావః (సాధకవత్) ఉపాసకవత్ (తత్ప్రవృత్తి) శరణాగతప్రవృత్తిత్యర్థః శ్రుతౌ - (ఋణవా) ఋణవానిత్యర్థం (ఋణా, 3) "ఋణానిత్రీణ్యపాకృత్య మనో మోక్షే నివేశయేత్। అనపాకృత్య మోక్షస్తు సేవమానో వ్రజత్యధః" ఇతి (విహితభోగాదిః) కామాదిః

(ఋతావితి) "ఋతావుపేయాత్" ఇతి, ప్రవృత్తం ప్రతిదేశకాల వ్యవస్థాపన విధిః నత్వప్రవృత్త ప్రవర్తకవిధిః నియమవిధిః - అత్ర, నియమః పాక్షికేసతీత్యుక్తత్వాదితిభావః "విధిరత్యన్తమప్రాప్తే నియమఃపాక్షికేసతి। తత్రచాన్యత్రచప్రాప్తౌ పరిసఙ్ఖ్యేతిగీయతే" ఇతి

అత్రేదమనుసన్ధేయమ్ శ్రీభాగవతే ఏకాదశస్కన్ధేద్వాదశశ్లోకః, "లోకే వ్యవాయామిషమద్యసేవా నిత్యాస్తుజన్తో ర్నహితత్రచోదనా। వ్యవస్థితిస్తాసు వివాహయజ్ఞసురాగ్రహైరాసు నివృత్తిరిష్టా" ఇతి. అస్యశ్లోకస్య వీరరాఘవీయవ్యాఖ్యా, - నను, - "ధర్మప్రజాసమ్పత్త్యర్థం స్త్రియముద్వహేత్" "ఋతావుపేయాత్" "పశుమాలభేత" "యాజమానపశ్చిమా ఇడాభక్షయన్తి" "ఋతశేషమశ్నీయాత్" "సౌత్రామణ్యాం సురాగ్రహాన్ గృహ్ణాతి" "ప్రతిగ్రహాదినాధనమార్జయేత్" ఇత్యాదిభిశ్శాస్త్రైర్వ్యవాయాదీనాం నియతత్వాత్కిమితి తన్నిషేధః క్రియతే, ఇత్యాశఙ్క్యాహ (లోకఇతి) (వ్యవాయః) స్త్రీసఙ్గః (వ్యవాయాదయోనిత్యాః) రాగతోనిత్యప్రాప్తాః (జన్తోః) ప్రాణిమాత్రస్య అతః తత్రతాసుచోదనావిధిర్నాస్తి కిన్తు (తేషు) వ్యవాయాదిషు, వ్యవస్థితిః, శాస్త్రస్య

---

(౧) (౨) (౩) (౪)

తద్విధి ప్రవృత్త్యనుపపత్తేః. అన్యథా (౧) "దేవర్షిభూతాప్తనృణాం పితౄణాం నకిఙ్కరో నాయ మృణీచ రాజన్ । సర్వాత్మనా యశ్శరణం

అప్రాప్తార్థగోచరత్వాత్, రాగప్రాప్త వ్యవాయాదయోనవిధేయాః. కిన్తువ్యవస్థితి మాత్రం శాస్త్రకృతమిత్యర్థః. తదేవవివృణోతి (వివాహాదిభిః-వ్యవస్థితిః) ఇతిసమ్బన్ధః. "వివాహగృహీతాయా ఏవవ్యవాయఃకార్యః యజ్ఞఏవామిషసేవా సౌత్రామణ్యామేవసురాగ్రహః." ఇత్యేనియమః క్రియతఇతి, నియమఇత్యర్థః నియమఫలభూతం సఙ్కోచమాహ (ఆసునివృత్తిరిష్టేతి). (ఆసు) వ్యవాయామిషమద్యసేవాసు, (నివృత్తిః) "పరదారేభ్యః, అన్రుతుకాలేభ్యః, అయాగీయామిషమద్యసేవాభ్యాం, అత్ర నివృత్తిరిష్టా; నతుస్వదారాదిభ్యః ఇతి." ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్.

(తద్విధిః) ఋతుగమనాదివిధిః. (అన్యథా) విధిప్రవృత్త్యుపపత్తౌ (దేవర్షీతి) శ్రీభాగవతే ఏకాదశస్కన్ధే పఞ్చమాధ్యాయే వసుదేవంప్రతినారదోక్తిః. అస్యార్థో వీరరాఘవీయవ్యాఖ్యాయాం ద్రష్టవ్యః. "లోకేపురుషః - ఉత్పత్తికాలే దేవర్షిభూత పితృఋణైస్సహజాయతే, జననానన్తరం తేషామృణం పఞ్చయజ్ఞాద్యైర్గల తర్పణాద్యైశ్చపరిహరతి. కిఞ్చ,యజ్ఞైశ్చ దేవఋణమ్,అధ్యయనేనఋషిఋణమ్,బలిప్రదానేన భూతఋణమ్, అతిథిపూజయా మనుష్యఋణమ్, పుత్రోత్పాదనేన పితృఋణఞ్చపరిహరతి, ఏభిస్సాధనైఃఋణ విమోచనంకరోతినచేత్, తేషాందేవాదీనాం కిఙ్కరోభవేత్, సపురుషః ఏతదృణపరిహారసాధనానిచ సర్వకర్మాణినిరస్య మనసాభగవన్తం శరణంగతశ్చేత్, తేషామనృణీ - అకిఙ్కరోభూత్వా పరమపదంగచ్ఛతీతిభావః. తత్కథమితిశఙ్కాయామ్, ఏభిస్సాధనైర్నివారణీయమృణం శరణాగతిమాత్రేణ భగవాన్స్వయంధారయిత్వా, దేవానాంరాక్షసేభ్యో భయప్రాప్తికాలే తద్భయ నివారణంకృత్వా తదుపకారేణ దేవఋణంనివారయతి యజ్ఞవిఘ్నకరాన్ రాక్షసాన్హత్వా ఋషిఋణంనివారయతి. భూతానాం స్వకీయాంశభూతైరాజభిః బలిప్రదానంకృత్వా భూతఋణంనివారయతి. అతిథీనాంమనుష్యాణాం ప్రపన్నముఖదర్శనేనైవతేషాంపాపనాశనంకృత్వా అతిథిఋణంపరిహరతి. పితౄణాంపరమపదం దత్వా పితృఋణంపరిహరతి. ప్రపన్నస్యగృహాగతాః పితరస్త్రిస్సప్తసఙ్ఖ్యాః పరమపదం

---

(౧) భాగ-౧౧-౫.

శరణ్యం నారాయణం లోకగురుం ప్రపన్నః” (౧) “సర్వధర్మాంశ్చ సన్త్యజ్య సర్వకామాంశ్చ సాక్షరాన్ । లోకవిక్రాన్తచరణౌ శరణం తే వ్రజంవిభో” ఇత్యాదివిరోధాత్, తథాచోపాసనం స్వాధికారభూతపారమైకాన్త్యాఽవిరుద్ధమపి, అకిఞ్చనాధికారభూత పారమైకాన్త్య విరుద్ధమేవేతి

ఏతదభిప్రాయేణైవాఽనుగృహీతం శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే తత్రైవ వరదదేశికైః, — “యదప్యుక్తం కర్మోపాసనయోర్దేవతాన్తర సమ్బన్ధోనాస్తి, దేవతాన్తరశబ్దానామగ్రనయనాదివ్యు

గచ్ఛన్తి తథా ప్రహ్లాదప్రభృతిభగవానాహ, - “పితా త్రిస్సప్తభిః పూతః పితృభిస్సహితోఽనఘ । సత్సాధోస్యగృహేజాతో భవాన్వై కులపావనః । యత్ర యత్ర చ మద్భక్తాః ప్రశాన్తాస్సమదర్శినః । సాధవస్సమయాచారాస్తే ప్రథన్తేవికీటకాః” ఇతి శరణాగతానాం పఞ్చయజ్ఞాదయశ్చ దేవర్షి పితృతర్పణాద్యాః యజనాధ్యయనబలి ప్రదానాఽతిథిపూజాదయశ్చకర్తవ్యాః భవన్తి మన్దాధికారిణామేవ లోకసఙ్గ్రహార్థమాజ్ఞా కైఙ్కర్యరూపేణ యథాశక్తి కర్తవ్యాభవన్తి” ఇతి

(సర్వధర్మాంశ్చేతి) (ఇత్యాదీతి) “నద్యాస్తస్యైవనామాని ప్రవిష్టాఽయూ యథార్ణవమ్ । సర్వాత్మనా ప్రపన్నస్య విష్ణుమేకాన్తినస్తథా” ఇత్యాదిరాదిశబ్దేన గృహ్యతే (తథాచేతి) “ఉపాసనమ్-ఉపాసనాధికారభూతపారమైకాన్త్య విరుద్ధమ్” ఇతి, ఔత్ప్రేక్షికశఙ్కాయాస్సమాధానగ్రన్థః తథాపేత్యారభ్య పారమైకాన్త్యావిరుద్ధమపీత్యన్తమ్ (పారమైకాన్త్యావిరుద్ధమితి) అత్రసాధనభక్తిప్రపత్తిసాధారణం పారమైకాన్త్యం వివక్షితమ్ సమ్ప్రదాయసిద్ధందర్శయతి (అకిఞ్చనాధికారేతి). (పారమైకాన్త్యేతి) ఫలప్రపత్త్యసాధారణ పారమైకాన్త్యేత్యర్థః (విరుద్ధమేవేతీతి) అత్రాయమాశయఇతి పూర్వేణాన్వయః

(అగ్రనయనాదీతి) “అగ్రంనయతీత్యగ్నిః” ఇతివ్యుత్పత్తిః “ఆకాశో హవై” ఇత్యత్ర “ఆసమన్తాత్కాశతే” ఇతి భగవతస్సాక్షాద్వాచకత్వముక్తమ్.

త్వత్త్వా ఇపర్యవసానేనవా పరమాత్మ పరత్వాదితి, తన్న, కామ్యత్వా కారేణ తత్పరత్వాభావేఽపి, నిత్యత్వాకారస్య ఋణవిమోచనార్థతయా తత్పరత్వాన్నాభ్యుపాసకయోస్సర్వస్య ప్రపన్నత్వాభావేన ఋణిత్వాత్" ఇతి

అత్ర తావదుపాసనాదేరైకాన్త్యవిరోధపరపూర్వోక్తసూక్తేః ఫలప్రపత్త్యుపాధారస్యైకాన్త్యపరత్వభ్రమం వారయితుమనువదతి (యదపీతి) (దేవతాన్తరసమ్బన్ధో నాస్తీతి) పరమాత్మావిశేషణత్వేన

(అపర్యవసానేనవేతి) "మాముపాస్స్వ" ఇత్యత్ర ఇన్ద్రమాత్రపర్యవసానాభావేన ఇన్ద్రశరీరకపరమాత్మాకమితి, భగవతోగౌణవాచకత్వముక్తమ్,

అపర్యవసానవృత్తి నిరూపణంకృతం సిద్ధపాయసుదర్శనే - సకలశాస్త్రసారత మావిర్భావే, సర్వేషాంశబ్దానాం బ్రహ్మణిరూఢిద్వయంప్రవర్తతే, చేతనాచేతనద్వారకాపర్యవసానరూఢిః కాచన, యోగపూర్వకసాక్షాద్రూఢిరపరా తత్రయస్మిన్ప్రకరణే చేతనాచేతనాసాధారణం లిఙ్గందృశ్యతే, తత్ర తత్తచ్చేతనచేతనద్వారకాపర్యవసానరూఢిరేవాశ్రీయతే యోగపూర్వకసాక్షాద్రూఢ్యాశ్రయణే లిఙ్గబాధాత్ యథా వైశ్వానరాధికరణాగ్నిశబ్దే, యత్రతుతాదృశలిఙ్గం నదృశ్యతే, తత్రయోగపూర్వక సాక్షాద్రూఢిరేవాశ్రీయతే, సాక్షాద్రూఢ్యపేక్షయా పరమ్పరారూఢేర్జఘన్యత్వాత్; యథాఆకాశాదిశబ్దేష్వితి, నచుత్రాపికేవలయోగవృత్తి తుల్యత్వమపర్యవసానరూఢివృత్తే స్సూత్రకారాద్యభిమతిర్గమ్యత ఇతి, నిష్కృష్టకమేవసర్వేషాం శబ్దానాంబ్రహ్మణ్యేవ ముఖ్యవృత్తత్వమితి

(కామ్యత్వేఽ) కర్మణః కామ్యత్వాకారేణేత్యర్థః. (తత్పరత్వేతి) దేవతాన్తరపరత్వేత్యర్థః (నిత్యత్వాకారస్యేతి) కర్మణఇతిశేషః (తత్పరత్వాత్) దేవతాన్తరపరత్వాత్ (ఋణిత్వాదితి) సన్న్యాసినః ఋణనివృత్తివత్, ఋణనివృత్త్యభావాదితిభావః

(పరమాత్మావిశేషణత్వేన) పరమాత్మవిశేషణత్వాభావేన "ఇన్ద్రశరీరకఃపర

దేవతాన్తరానుసన్ధాన పూర్వకమనుష్ఠేయత్వం నాస్తీత్యర్థః, ఇదముప లక్షణమ్ ఫలాన్తరసమ్బన్ధోనాస్తీత్యపి ద్రష్టవ్యమ్ (దేవతాన్తరేతి) తత్తదఙ్గభూత మన్త్రగత దేవతాన్తరవాచి శబ్దానామిత్యర్థః (పరమాత్మపరత్వాదితి) ఇదమప్యుపలక్షణమ్ ముముక్షోర్భగవత్ప్రీతేరేవ ప్రధానోద్దేశ్యతయా, ఫలాన్తరాణామతథాత్వాదిత్యపి ద్రష్టవ్యమ్

మన్త్రాణాంప్యాకార ద్వయమస్తి ఫలాన్తరార్థే కర్మాదౌ సాక్షాత్పరమ్పరయా అఙ్గతయా అనుసన్ధేయత్వమ్, మోక్షార్థే - తత్ర తథాను సన్ధేయత్వాభావ ఇతి, తత్రాద్యేనాకారేణ ముముక్షుణా తేషాముద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభిసన్ధి పూర్వకమనుసన్ధేయత్వంనాస్తి, ముముక్ష్వనుష్ఠేయ కర్మాదేః ఫలాన్తరార్థత్వాభావాత్ యదిహిఫలాన్తరార్థత్వంస్యాత్, తదాఫలప్రద దేవతోద్దేశ్యంవినా ఫలాన్తరాఽసిద్ధ్యా తదర్థకర్మాఙ్గభూతానాం తేషాంతథాను సన్ధేయత్వంస్యాత్ ద్వితీయేన త్వాకారేణ ముముక్షుణైవ తేషాంతథాను సన్ధేయత్వమస్తి "బ్రాహ్మణస్య సోమవిద్యాప్రజ మృణవాక్యేన సంయోగాత్" ఇతి పాష్ఠన్యా

మాత్మా" ఇత్యత్ర-ఇన్ద్రః భగవచ్ఛరీరమితి, ఇన్ద్రో౽పి శేషణం భవతీతిమన్తవ్యమ్ (అతథాత్వాత్) ప్రధానోద్దేశ్యత్వాభావాత్

(అనుసన్ధేయత్వమితి) దేవతాన్తరాభిసన్ధిపూర్వకమితిశేషః (తత్ర) కర్మాదౌ (తథా) సాక్షాత్పరమ్పరయాఅఙ్గతయా (తత్ర) ఆకారద్వయే (ఆద్యేనాకారేణ) ఫలాన్తరార్థత్వాకారేణ (తేషామ్) మన్త్రాణామ్ (తదర్థేతి) ఫలాన్తరార్థేత్యర్థః (తథానుసన్ధేయత్వమ్) దేవతాన్తరాభిసన్ధి పూర్వకమనుసన్ధేయత్వమ్ (ద్వితీయేనత్వాకారేణ) మోక్షార్థత్వాకారేణ (తేషామ్) మన్త్రాణామ్ (తథానుసన్ధేయత్వమ్) దేవతాన్తరాభిసన్ధి పూర్వకమనుసన్ధేయత్వమ్ (బ్రాహ్మణస్యేతి) పూర్వమీమాంసాయామ్, షష్ఠాధ్యాయే ద్వితీయపాదే, "బ్రాహ్మణస్యసోమవిద్యా ప్రజమృణవాక్యేన సంయోగాత్" ఇతి, ఏకత్రింశత్సూత్రమ్ (బ్రాహ్మణస్యేతి) త్రైవర్ణికోపలక్షణమ్, (సోమః) యాగవిశేషః (విద్యా) వేదాధ్యయనాదిః. (ప్రజా) సన్తతిః, "వసన్తే

వసన్తేజ్యోతిష్టమేనజుహుయాత్" "స్వాధ్యాయో౽ధ్యేతవ్యః" "ప్రజాముత్పాదయేత్" ఇతివిధిః, (ఋణవాక్యేన) "త్రిభిఋణవాజాయతె" ఇతివాక్యేన (సంయోగాత్) సమ్బన్ధాత్

అత్ర, పూర్వమీమాంసాసూత్రశాబరభాష్యే షష్ఠాధ్యాయద్వితీయపాదే, ఏకాదశమ్, ఋణత్రయాపకరణస్య బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యానాం నిత్యతాధికరణమ్. [బ్రాహ్మణస్యతుసోమవిద్యా ప్రజమృణవాక్యేనసంయోగాత్] ఇదంశ్రూయతే;— "సోమేనయజేత," "గర్భాష్టమేషు బ్రాహ్మణముపనయీత" "ప్రజాముత్పాదయేత్" ఇతి. తత్రసన్దేహః - కింనిత్యాన్యేతాని, ఉత - అనిత్యానీతి కింప్రాప్తమ్; కామసంయోగాదనిత్యానీతిప్రాప్తే, ఉచ్యతే; - బ్రాహ్మణాదినాం సోమాదీనినిత్యానీతి కుతః, ఋణవాక్యేనహి సంయోగోభవతి "జాయమానోవై బ్రాహ్మణస్త్రిభిఋణవాన్జాయతే, యజ్ఞేనదేవేభ్యః, బ్రహ్మచర్యేణఋషిభ్యః, ప్రజయాపితృభ్యః" ఇతి. "సవైతర్హ్యనృణోయదా యజ్వాబ్రహ్మచారీప్రజావాన్"ఇతి ఋణసంస్తవోవశ్యకర్తవ్యానాంభవతి, తస్మాన్నిత్యానీతి. "నను-లిఙ్గమసాదకమ్, న్యాయఉచ్యతామ్; యస్యైతద్ద్యోతకమ్" ఇతి. ఉచ్యతే; - అకామసంయుక్తాన్యేషాం పృథగ్వాక్యానిభవన్తి. "వసన్తే వసన్తేజ్యోతిషాయజేత," "యావజ్జీవమగ్నిహోత్రంజుహోతి" యావజ్జీవందర్శపూర్ణమాసాభ్యాంయజేత" "తథావిద్యామధీయీత" "తథాప్రజాఉత్పాదయితవ్యాః" ఇతి. ఏవంనిత్యతాయాః ప్రాప్తాయాఇదంలిఙ్గంభవతీతి,

అథవా, అయమన్యోర్థః; [బ్రాహ్మణస్యతుసోమవిద్యా ప్రజమృణవాక్యేన సంయోగాత్] సోమాదయోనియతాః - కింబ్రాహ్మణస్యైవ; రాజన్యవైశ్యయోరనియతాః; ఉతసర్వేషాంనియతాఇతి, కింప్రాప్తమ్; బ్రాహ్మణస్యైవనియతాః, నేతరయోరితి. కుతః, ఏవంశ్రూయతే. "జాయమానోహవైబ్రాహ్మణః" ఇతిబ్రాహ్మణస్యనియమోదృశ్యతే, నేతరయోః; బ్రాహ్మణసఙ్కీర్తనాత్ ఏవంప్రాప్తేబ్రూమః; - సర్వేషాంనియమఃకృతః; కుతః, అవిశేషేణనియమవిధానంయత్, తత్ - అకామసంయుక్తం వచనంనియామకమ్; తత్ - అవిశిష్టంసర్వేషామ్; తస్మాత్సర్వేషాంనియమఇతి నను, "జాయమానోహవైబ్రాహ్మణః" ఇతి, బ్రాహ్మణస్య సఙ్కీర్తనముచ్య

యేన వేదాధ్యయన యాగానుష్ఠాన ప్రజోత్పాదనానాం నిత్యతయా బ్రహ్మ విద్యాఙ్గత్వేన తత్త్రితయాఙ్గ భూతానాంమన్త్రాణాం మోక్షార్థే తత్ర తథాఽనుసన్ధేయత్వాత్

తే, భవత్యస్మిన్వచనే బ్రాహ్మణసఙ్కీర్తనమ్ నత్వేతన్నియమస్యవిధాయకమ్ ఏతైరకామసంయుక్తైర్వచనైర్విహితస్య నియమస్య అనువాదోయమవదానస్తుత్యర్థః. తస్మాన్నాత్ర బ్రాహ్మణ సఙ్కీర్తనేన రాజన్యస్య వైశ్యస్యవా అనియమోవిజ్ఞాయతే బ్రాహ్మణగ్రహణన్తు ప్రదర్శనార్థమ్ 'జాయమానో బ్రాహ్మణో రాజన్యోవైశ్యోవా' ఇతి తథా (జాయమానః) జాతశ్చేతి" ఇతి

జైమినిన్యాయమాలావిస్తరే-షష్ఠాధ్యాయస్య ద్వితీయపాదే ఏకాదశాధికరణమారచయతి,-[సోమాధీతిప్రజం కామ్యంనిత్యంవా కామతోగ్రిమః । లిప్స్యానుష్ఠేయ విజ్ఞానలోకైస్తన్నిత్యతేష్యతే] ఇదమామ్నాయతే, "సోమేనయజేత" "స్వాధ్యాయమధీయీత" "ప్రజాముత్పాదయేత" ఇతి, అత్రసోమః - కామ్యః, "జ్యోతిష్టోమేన స్వర్గకామోయజేత" ఇతికామసంయోగేనామ్నాతత్వాత్, అధ్యయన ప్రజోత్పాదనయోరపి విశ్వజిన్న్యాయేన స్వర్గఫలత్వేనకల్పితే,కర్మయోగోపికల్ప్యతే, తస్మాదిదంత్రయం కామ్యమితి చేన్నైవమ్, లిప్సాదినానిత్యత్వసిద్ధేః, "వసన్తే వసన్తే జ్యోతిషాయజేత" ఇతి - ప్రతివసన్తంనిమిత్తీకృత్య సోమయాగంవిధత్తే అధ్యయనస్యనస్వర్గఃఫలమ్ దృష్టప్రయోజనస్యానుష్ఠేయ జ్ఞానస్యసమ్భవాత్, తత్ర క్రత్వనుష్ఠానస్య నిత్యత్వాత్తద్ధేతోరధ్యయనస్యాపి నిత్యత్వమనివార్యమ్, "అనుత్పాద్యసుతంనలోకంగచ్ఛతి" ఇతిస్మృతేర్లోకసిద్ధ్యర్థముత్పాదనస్యాపినిత్యత్వమ్, అనేనైవాభిప్రాయేణేదమామ్నాతమ్ - "జాయమానోవై బ్రాహ్మణస్త్రిభిరృణవాజాయతే బ్రహ్మచర్యేణఋషిభ్యో యజ్ఞేనదేవేభ్యః ప్రజయాపితృభ్యః, ఏషవాఅనృణోయః పుత్రీయజ్వా బ్రహ్మచారీవాస" ఇతి బ్రాహ్మణగ్రహణమితర యోరప్యుపలక్షణార్థమ్. సోమాదివిధిషువిశేషస్యాశ్రవణాత్, తస్మాత్సోమాదికం నిత్యమిత్యాదికమనుసన్ధేయమ్.

(తత్త్రితయమ్) వేదాధ్యయనయాగానుష్ఠాన ప్రజోత్పాదనరూపత్రితయమ్ (తత్ర) కర్మాదౌ (తథానుసన్ధేయత్వాత్) దేవతాన్తరాభిసన్ధిపూర్వకమనుసన్ధేయత్వాత్

దేవతాధికరణన్యాయేన అర్థవాదిన్యా ఋణనివృత్తేరపి సోమాది

(దేవతాధికరణేతి) ఉత్తరమీమాంసాయాందేవతాధికరణే - అర్థవాదవాక్యగత విశేషస్యప్రకృతోపయోగిత్వముక్తమ్. శ్రీభాష్యప్రకాశికాయాం ప్రథమాధ్యాయస్య, తృతీయపాదే, "తదుపర్యపిబాదరాయణః" ఇత్యత్ర దేవానాం।బ్రహ్మవిద్యాయామధికారోఽస్తి, నవేతిప్రసఙ్గాచ్చిన్త్యతే; నాస్త్యధికారో దేవానామర్థిత్వాద్యభావాత్, తదభావశ్చదేవతానాం చేతన్యాదౌ ప్రమాణాభావాత్; తథాహి; నతావచ్చోదనాతత్రప్రమాణమ్, తస్యాః కర్మకరణేతికర్తవ్యతాదిరూపాంశత్రయవిశిష్టభావబోధకతయైవచరితార్థత్వాత్, దేవతాచైతన్యాదావప్రమాణత్వాత్; ప్రవర్తకోహి విధిః, ప్రవృత్త్యనుకూలమేవార్థం విషయీకరోతి; దేవతాచైతన్యాదికఞ్చ నతథాభూతమ్; నాప్యర్థవాదస్తత్రప్రమాణమ్; - పూర్వతన్త్రోక్తార్థవాదాధికరణన్యాయేన విధ్యపేక్షితప్రాశస్త్యసమర్పకతయైవ స్వాధ్యాయవిధ్యవగతప్రయోజనవదర్థవత్త్వావశ్యమ్భావేన అనపేక్షితనిష్ఫలదేవతాచేతన్యాదౌతాత్పర్యాసమ్భవాత్; నాపిమన్త్రభాగాస్తత్రప్రమాణమ్; తేషామపిమన్త్రాధికరణోక్తన్యాయేన అనుష్ఠేయార్థస్మారకత్వేనలబ్ధప్రయోజనానామనుపయుక్తదేవతాచేతన్యాదౌ తాత్పర్యాసమ్భవాత్, నామధేయానామపి విహితధాత్వర్థపరిచ్ఛేదకతయా దేవతాచైతన్యాదిబోధకతాయామసమర్థత్వాత్. ఆకాశాద్యచేతనసృష్టివదిన్ద్రాదిదేవతాసృష్టేరప్యుపపన్నతయాసృష్టివాక్యాదపి దేవతాచైతన్యాద్యసిద్ధేశ్చ; విద్యాసన్నిధావామ్నాతానామ్, "ప్రతర్దనోహ వైదైవోదాసిః" ఇత్యాద్యాఖ్యానానాం పారిప్లవార్థాధికరణన్యాయేన విద్యాస్తావకతయావిద్యార్థానాం దేవతాచైతన్యాదిపరతాయాంమానాభావాత్;ప్రత్యుత దేవతానాం విగ్రహాదిమత్త్వే యుగపదాహూతానామనేకయజ్ఞవాటేషు సన్నిధానానుపపత్తిః; తస్మాద్దేవానాంచైతన్యే విగ్రహాదిమత్త్వేచ ప్రమాణాభావేన ముముక్షారూపార్థిత్వాభావాత్, పటుతరదేహేన్ద్రియాదిమత్త్వరూపసామర్థ్యాభావాదధ్యయన సంస్కృతస్వాధ్యాయసమ్పాదితార్థజ్ఞానవత్త్వారూపవిద్వత్త్వాభావాచ్చనదేవానాం విద్యాధికార ఇతిపూర్వః పక్షః;

ఫలత్వేన తేషాంతథానుసన్ధేయత్వస్య ఋణనివృత్త్యర్థత్వాత్, ఋషి చేవ పితృప్రీతింవినా తదీయఋణనివృత్త్యనుపపత్త్యాముముక్షోరప్యద్దే

రాద్ధాన్తస్తు,—దేవానామప్యస్తి విద్యాయామధికారః తేషాంవిధ్యర్థవాదాదిభిశ్చైతన్య విగ్రహాదేస్స్ఫుటమవగమాత్ విధినాతావత్ "సోమేనయజేత" ఇతియజినాయాగఉచ్యతే యాగశ్చ-దేవపూజా "యజ - దేవపూజాయామ్" ఇత్యనుశాసనాత్, దేవపూజాచ - దేవతాప్రీతిజనకవ్యాపారః ప్రీతిశ్చ - దేవతాయాశ్చైతన్యంవిగ్రహాది మత్త్వఞ్చవినానసమ్భవతీతి-విధితశ్చైతన్యాదిసద్ధిః తథా, అర్థవాదైశ్చతేషాం చైతన్యాదిస్సిద్ధ్యతి లోకే-స్తుత్యేషునరపతిప్రభృతిషు గామ్భీర్యౌదార్యశౌర్యవీర్యధైర్య సౌన్దర్యాదిగుణకథనేనైవ స్తుతిబుద్ధిజననవత్, వేదేపిస్తుత్యేష్విన్ద్రవాయ్వాదిషు గుణసౌన్దర్యకథనేనవినా స్తుతి బుద్ధేరనుత్పత్త్యా, తద్బోధావశ్యమ్భావే పశ్చాత్తనబలవత్తరబాధకే ప్రమాణాభావేన చైతన్యవిగ్రహాదిసద్ధేరప్రత్యూహత్వాత్. అతఏవహి "సతామసతాంవాగుణానాం కీర్తనాత్ప్రరోచనా" ఇతిన్యాయవిదాం వాదోదృశ్యతే, తథామన్త్రైరపితేషాం తత్సిద్ధిరనివార్యా మన్త్రాధికరణన్యాయేనతేషాం విహితార్థస్మారకతయా నిర్వికల్పకస్మరణస్యాఽ ననుభవనిరస్తత్వేన అనుష్ఠానానుకూలత్వేనచ సప్రకారకత్వావశ్యమ్భావే,మన్త్రప్రతిపాద్యగుణ విగ్రహాదిప్రకారమతిలఙ్ఘ్య అప్రామాణికప్రకారాన్తరకల్పనస్యాఽతిజఘన్యత్వాత్ మన్త్రాణామనుష్ఠేయార్థస్మృత్యర్థమేవ మన్త్రప్రతిపాద్యవిగ్రహాదిపరతా అవశ్యమభ్యుపేయా, "హన్తాహమిమాస్తిస్రో దేవతాః" "అనేనజీవేనాత్మనానుప్రవిశ్య నామరూపేవ్యాకరవాణి" "నామరూపఞ్చభూతానాం కృత్యానాఞ్చప్రపఞ్చనమ్। వేదశబ్దేభ్యఏవాదౌ దేవాదీనాఞ్చకారసః" ఇత్యాదిబహుతరవచనేషు దేవాదీనాం శరీరసృష్టిప్రతిపాదనాత్, అచేతనాకాశాదిసృష్టితుల్యసృష్టివచనమజ్ఞానకార్యమేవ, దేవానాంవిగ్రహాదిమత్త్వే యుగపదనేకదేశసాన్నిధ్యోపపత్తిశ్చసౌభర్యాదివదనేక శరీరపరిగ్రహశక్తివిశేషాదుపపాదనీయా. తస్మాద్దేవాదీనామపిచైతన్యాదిమత్తయా అర్థిత్వాదిసమ్భవాదస్తి విద్యాయామధికారః ఇతి

(తేషామ్) మన్త్రాణామ్ (తథా) పూర్వవత్ (తదీయేతి) ఋషిదేవపితృసమ్బ

శ్యత్వేన దేవతాన్తరాభిసన్ధ్యవశ్యమ్భావాచ్చ. తథాచశరణాగత్తైర్దేవ
తాన్తరవాచిశబ్దానుసన్ధానే దేవతాన్తరోపలక్షిత తదన్తర్యామిత్వ
గుణ విశిష్టస్య భగవత ఏవోద్దేశ్యత్వాత్, ఉద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభి
సన్ధిరాహిత్య రూపాకిఞ్చనాధికారేణ విరోధ ఉపాసనాదేర్ద్వార
ఇత్యాశయేనాహ (కామ్యత్వా కారేణేతి). అత్రదేవతాన్తర శబ్దానా
మిత్యనుషఙ్గః.

నను, శరణాగత్తైరపి కేవలభగవదాజ్ఞా ప్రయుక్తత్వేన కేవల
పరార్థకైఙ్కర్యత్వేనచ నిత్యనైమిత్తికానామ వశ్యానుష్ఠేయత్వాత్,
ఉక్తరీత్యాతేషామప్యుద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభి సన్ధిర్దుర్వారా. భగ
వత్ప్రీతి వ్యతిరేకేణ ఋణనివృత్తేస్తేషామనుద్దేశ్యత్వాత్, నతాదర్థ్యేన
దేవతాన్తరోద్దేశ ఇత్యేతత్సాధనాన్తరనిష్ఠేష్వపి సమాన మిత్యత్రాహ
(న్యాస్యో పాసక యోరితి).

(సర్వాత్మనా ప్రపన్నత్వా భావేన) ఇత్యనేన *సర్వాత్మనాయ
శ్శరణమితి వాక్యంస్మారితమ్. తథాచాయమభిప్రాయః. "ఉపాయే
గృహరక్షిత్రోః" ఇత్యాదిప్రమాణేన శరణశబ్దస్తావదర్థత్రయవాచీ.
తథాచ, యస్సర్వాత్మనా శరణం ప్రపన్నః సర్వప్రకారేణోపాయత్వేన
గృహత్వేన రక్షితృత్వేనచ ప్రపన్న ఇత్యర్థః. అత్ర ఫలప్రద దేవతా
ద్వారా ఫలకరణత్వ ముపాయపదేన వివక్షితమ్. (౧) "ఏషబ్రహ్మప్రవి
ష్టోస్మి"(౨)"ప్రవేష్టుఞ్చ పరన్తప"(౩)"విశతేతదనన్తరమ్"ఇత్యాదా

ష్ఠీత్యర్థః. (తదన్తర్యామిత్వేతి) దేవతాన్తర్యామిత్వేత్యర్థః.

(తేషామపి) శరణాగతానామపి. (తాదర్థ్యేన) ఋణనివృత్త్యర్థత్వేన.

(ఉపాయఇతి) "ఉపాయేగృహరక్షిత్రోశ్శబ్దశ్శరణమిత్యయమ్। వర్తతేసాంప్ర
తత్వైచష ఉపాయార్థైకవాచకః" ఇతి. (ఏషఇతి) "గ్రీష్మేశీతమివహ్రదమ్" ఇతి
శేషః. (ప్రవేష్టుమితి) గీతాయాంపూర్వమేవ వ్యాఖ్యాతమ్. (విశతఇతి) గీతాయాం

---

(౧) (౨) (౩)

భగవతో గృహావత్ప్రవేశకిర్మతోవ్యక్త్యా ఫలత్వాఽపరపర్యాయం ప్రాప్యత్వం గృహపదేన వివక్షితమ్ ఫలప్రద దేవతా రక్షితృ పదార్థః సాధనాన్తర నిష్ఠాస్తు ఫలప్రదత్వమాత్రేణ భగవన్తం ప్రపన్నాః నతుకరణత్వేన ఫలత్వేనచ ప్రపన్నాః, తేషాం స్వయత్నస్వప్రయోజన పరత్వాత్, "నారాయణం ప్రపన్నాః" ఇత్యస్య అవధారణగర్భత్వాచ్చ, తథాచ, శరణాగతానాం విశేషవచనేన ఋణిత్వనిషేధాత్ నచ ఋణనివృత్త్యర్థముద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభి సన్ధిస్సమ్భవతి.

సాధకానాన్తు విశేషవచనాభావేనఋణిత్వాత్, సత్యపిఋణిత్వే తన్నివృత్తౌ కామనావిరహేణ దేవతాన్తరానుద్దేశే ప్రత్యవాయాపత్త్యా తేషాముద్దేశ్యత్వేన దేవతాన్తరాభిసన్ధిస్సర్వార్థైవ, తస్మాచ్ఛరణాగతానాం దేవతాన్తరోపలక్షిత తదన్తర్యామిత్వగుణ విశిష్ట భగవదుద్దేశేన దేవతాన్తరశబ్దానుసన్ధానమ్, సాధకానాన్తు దేవతాన్తరవిశిష్ట భగవదుద్దేశేనక్వచిద్దేవతాన్తరశబ్దానుసన్ధానమితి (ఋణిత్వాదితి)అనేనస్వరూపేణైవ క్వచిత్ఫలాన్తరాభి సన్ధిరాహిత్య రూపాఽకిఞ్చనాధికార విరోధస్సూచిత ఇతిదిక్

ఇతి సామ్ప్రదాయిక స్వరూప విరోధనిష్కర్షః.

పూర్వమేవ వ్యాఖ్యాతమ్ (తేషామ్) సాధనాన్తరనిష్ఠానామ్ (అవధారణేతి) "సర్వం వాక్యం సావధారణమ్" ఇతిన్యాయాదితిభావః

(తన్నివృత్తౌ) ఋణనివృత్తౌ (తేషామ్) సాధకానామ్ (తదన్తర్యామిత్వేతి) దేవతాన్తర్యామిత్వేత్యర్థః (క్వచిత్) సాక్షాదన్వయభిన్నస్థలే (ఇతీతి) తథాచ అయమభిప్రాయఇతి పూర్వేణాన్వయః

ఇతిసామ్ప్రదాయికస్వరూప విరోధనిష్కర్షనామక.

పఞ్చమవాదకఠినపద దీపికా

హిరణ్యోపధానవిశిష్ట పృథివ్యాంచయనాధికరణాధికరణత్వవత్, అత్రాపివివిధిత్సితవరణీయాధికారి విశేషణభక్తిరూపత్వ విశేషణ విశిష్టశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం పరమాత్మ ప్రాప్త్యుపాయత్వమితి సిద్ధ్యతీతిభావః అత్రోపాయత్వంప్రయోజకత్వ మాత్రమితిబోధ్యమ్

(వివక్షితవిశేషః) భగవద్విషయకాత్యర్థప్రీతిరూపత్వమ్ భగవల్లాభ ప్రయోజకభగవద్వరణార్హాధికారి విశేషణస్య యచ్ఛబ్దేనవిధానం వాక్యతాత్పర్యమ్, తథాచభగవల్లాభ ప్రయోజక భగవద్వరణ విషయాధికారి విశేషణీభూత భగవత్ప్రియతమత్వ లక్షణవాక్యతాత్పర్యస్య "ప్రియతమ ఏవహివరణీయోభవతి" ఇతి లోకసిద్ధప్రతీత్యా నిరూపణేన భగవద్విషయకాత్యర్థ ప్రీతిత్వరూప వివక్షితవిశేషమ్ "యస్యాయంనిరతిశయప్రియః" ఇత్యాదినాస్మృతివచనేనదర్శయిష్యన్, తదుపయోగితయావాక్యస్యార్థాన్వయం దర్శయతీత్యర్థః, (యమేవైష ఆత్మావృణుతే తేనైవలభ్యఇతీతి) ఏవకారస్య ఆవృత్త్యా ఉభయత్రాన్వయఇతిభావః, అత్రప్రథమఏవకారః - ఉపాయాధికారనియమపరః ద్వితీయః - ఉపేయాధికార నియమపరః

"వరణీయేనలభ్యోస్తు" ఇతిప్రథమపర్వచరమపర్వయోజనాభేదేన వరణీయేనేతి కర్తరికరణేచ తృతీయా, తద్దర్శయితుం (లోకసిద్ధప్రతీతిమాహేతి) వరణీయస్య ప్రియతమత్వే లోకసిద్ధేప్రియతమస్యాత్యర్థ ప్రీతిమత్త్వేసిద్ధే ప్రకృతవరణీయస్య భగవత్యత్యర్థ ప్రీతియోగసద్ధ్యా, వరణీయప్రతిపాదకశబ్దేన ధ్రువానుస్మృతేర్విశేష సిద్ధిర్దర్శితాస్యాదితిభావః (ప్రీతివిషయమాత్రస్య నవరణీయత్వమితి) ప్రీతివిషయసామాన్యస్య నవరణీయత్వమిత్యర్థః లోకేసాతిశయప్రీతివిషయాణాం ప్రార్థనీయత్వాఽ దర్శనాదితిభావః

తర్హిసాతిశయప్రీతేర్వరణాభావే నిష్ఫలత్వం స్యాదిత్యత్రాహ (కిన్తుస్వయముపస్థితస్యస్వీకారఏవేతి). స్వయముపస్థితస్యానివారణమనుమతిదాన మఙ్గీకరణఞ్చ సాతిశయప్రీతిఫలమితిభావః ఏతేనసాధనాన్తరనిష్ఠానాంభగవల్లాభప్రకారో వ్యాఖ్యాతోభవతి తేషాంసాతిశయలక్షణతే మోక్షఏవ నిరతిశయప్రీత్యా భగవదుపాసనే తదర్థతయా ప్రీతేస్సాతిశయత్వేన తేషుభగవత్ప్రీతేరపి నిరతిశయత్వాభావేనవరణ విషయత్వాభావాదితి.

శరవల్యాం "ముముక్షుర్వై శరణమహం ప్రపద్యే" ఇత్యుక్త్వా పూర్వోత్తర వాక్యాభ్యాం శ్రీమన్నారాయణస్యైవ ప్రాప్యప్రాపకభావ ప్రతిపాదకస్య మన్త్రరత్నస్యాఽఽమ్నానాదితిభావః అభిప్రేత ప్రమాణానుగ్రాహకం ఫలవైసాదృశ్యలక్షణాఽనౌచిత్యరూపం విపక్షేబాధక

అన్ధబధిరాదికళాన వికలకరణరోడు పటుతరకరణరోడువాశియాఅ వత్సలైయాయిరుక్కుమాపోలే మాతాపితృసహస్రఙ్గళిలుం కాట్టిలుమ్ వత్సలతరమాకైయాలే, తమఃపరిచురరోడు రజఃపరిచురరోడు సత్త్వపరిచురరోడువాశియఅ అవర్కళ్ అపథేప్రవృత్తరాయ్ నశిక్కవిడక్కడవుమల్లామైయాలే అవ్వోరుడైయ గుణానుగుణమాక పురుషార్థఙ్గళైయుమ్ తత్సాధనఙ్గళైయుముపదేశిత్తు కొణ్ కొమ్బిలేయేఱ్ఱుకైక్కు చ్ఛ్చళ్ళిక్కాల్ నాట్టువారోపాతి ఇవ్వోముఖఙ్గళాలే తన్నుడైయతాత్పర్యాంశత్తిలే ఆరోపిక్కైక్కాక ప్రవర్తిప్పిక్కిఅతాకైయాలే శ్యేనవిధితుడఙ్గి ప్రపత్తిపర్యన్తమాకవరుమళవుమ్ చేతనర్నిన్ఱనిన్ఱవళవుక్కీడాక ఉత్తరోత్తరపురుషార్థ సాధనఙ్గళై ప్రవర్తిప్పిత్తు పూర్వపూర్వఙ్గళైనివర్తిక్కక్కడవతాయిరుక్కుమ్ ఆకైయాల్ ఇవ్వుపాసనత్తై ప్రవర్తిప్పిత్తతు పరహింసైయైనివర్తిప్పిక్కైక్కాక పరహింసైయెన్ఱతు - మేలాన హింసైయెన్ఱపడి "పరదేవతై" "పరగతి" ఎన్గిఅవిడఙ్గళిల్ మేలానదేవతై, మేలాన గతియెన్ఱర్థమాకిఱాప్పోలే, అతావతు - శ్యేనవిధిక్కుమేలాక విధిక్కప్పట్టపశ్వాలమ్భనాదికళైచ్చొన్నపడి ఇత్తైహింసైయెన్నలామోవెన్నిల్, విహితహింసైయెన్నక్కడవతిఱే "అగ్నీషోమీయంపశుమాలభేత" ఎన్గిఅవిడత్తిల్, ఆలమ్భశబ్దమ్ "ఆలమ్భస్పర్శహింసయోః" ఎన్నైయాలే, హింసావాచియిఱే ఇత్తాల్ కామ్యకర్మత్తైచ్చొన్నపడి పూర్వవిహితహింసైయెను శ్యేనవిధియైచ్చొల్లుకైయాలుమ్, తదుపరివిహితమాన కామ్యమే ఇవ్విడత్తిల్ వివక్షితమ్" ఇతి

(ఇత్తైప్రవర్తిప్పిత్తతు) ఇత్యత్ర ఉత్ప్రేక్షమాణానాం ఉపాసనప్రవర్తనవ్యాజేన భక్త్యపేక్షయాప్రపత్తియైవిధిత్తతు ప్రపత్త్యాంభక్తిస్థానే ఈశ్వరస్యనివేశః గురూపాయభర సమర్పణాత్తత్స్థానే ఈశ్వరస్సిత్వా ప్రపన్నాధికారిణం ప్రతిఫలందదాతీతి ప్రపత్తేర్విశేషః అతః ప్రాప్యవైసాదృశ్యం భక్తేరిత్యాశయః (అభిప్రేతప్రమాణమ్) "ముముక్షుర్వైశరణమహంప్రపద్యే" ఇత్యాదిప్రమాణమ్

మాహ (ప్రాప్యానురూపమాన) ఇతి.

(అథేత్యాది) చరమశ్లోకపూర్వార్ధ వివరణరూపోఽయం శ్లోకః; తత్ర తావత్ త్యాగవిధ్యధికారిణమాహ (అథేతి) యదీత్యర్థః. అనేన అధికారిదౌర్లభ్యం ద్యోత్యతే. అత్ర సమ్బోధ్యపురుష స్వభావపర్యాలోచనయా సాధనాన్తరాఽఙ్గసాధారణ్యేన త్యాజ్య నిర్దేశస్వారస్య పర్యాలోచనయా, ముముక్షుంప్రతి బ్రహ్మహత్యాది పాతకానా మప్రసక్తత్వ పర్యాలోచనయాచ, పాతకశబ్ద స్సాధనాన్తరపరః. "నసుకృతం నదుష్కృతమ్" "సర్వేపాప్మానః" ఇతివత్. (సర్వభావేనేతి) సర్వత్రాన్వేతి. (సర్వభావేనపాతకభీతోయది) సర్వస్వభావేన సాధనాన్తరస్వరూప జ్ఞానాశక్తత్వేన తదనుష్ఠానాఽశక్తత్వేన తత్స్వరూప విరోధాభిజ్ఞత్వేనచేత్యర్థః. (సర్వభావేన విముక్తాఽన్యసమారమ్భః) అన్యశబ్దో నఞివయుక్తన్యాయేన మోక్ష సాధనభూతనారాయణాన్య

(అయంశ్లోక ఇతి) భవిష్యత్పురాణే శ్రీవిష్ణుధర్మేషట్షష్ఠితమాధ్యాయే; — "అథపాతకభీత స్త్వం సర్వభావేనభారత । విముక్తాన్యసమారమ్భో నారాయణపరో భవ" ఇతిశ్లోకఇత్యర్థః. (సమ్బోధ్యేతి) అత్రసమ్బోధ్యపురుషః - ధర్మపుత్రః. (పర్యాలోచనయాచేతి) అత్రచకారేణ ప్రకరణపర్యాలోచనయేత్యర్థః. అస్మిన్ శ్లోకే యమేనధర్మపుత్రస్య ప్రమాణప్రమేయవృత్తిశిక్షాత్రయం కృతమితిబోధ్యమ్. (నసుకృతమితి) (సాధనాన్తరస్వరూపేతి) సాధనాన్తరస్వరూపం జ్ఞాతుమశక్తేత్యర్థః. (తత్) సాధనాన్తరమ్. (నఞివయుక్తన్యాయేనేతి).

నఞివయుక్తన్యాయఉక్తః పరిభాషేన్దుశేఖరే;—నను, "భృశాదిభ్యోభువ్యచ్వేః" ఇతి విధీయమానఃక్యఙ్, "క్వదివాభృశాభవన్తి" ఇత్యత్రాపిస్యాదతఆహ (నఞివయుక్తమన్యస దృశాధికరణేతదాహ్యర్థగతిః) నఞ్యుక్తమ్, ఇవయుక్తఞ్చయత్కిఞ్చిద్దృశ్యతే, తత్ర - తస్మాద్భిన్నే తత్సదృశే అధికరణేద్రవ్యే కార్యం విజ్ఞాయతే; హి - యతః, తథాఅర్థావగతిరస్తి; నహ్యబ్రాహ్మణమానయేత్యుక్తే, లోష్ఠమానయేతి భవతి అతఃచ్వ్యన్తభిన్నేచ్వ్యన్తసదృశే అభూతతద్భావవిషయేక్యఙితినోక్తదోషః. స్పష్టాచేయం "భృశాదిభ్యః" ఇతిసూత్రభాష్యే" ఇతి.

పరః, అనేనధర్మశబ్దః - "మామ్" ఇతివిధాస్యమాన నారాయణాన్య
పర ఇత్యుక్తం భవతి (సమారమ్భాః) సమస్తారమ్భాః. సమా-"సర్వధర్మా
న్" ఇతిబహువచనార్థః ఆరమ్భశబ్దేన త్యాగో ననుష్ఠానమిత్యుక్తమ్.
వ్యపసృష్టోముచిః - పర్యుపసృష్టత్యజిపర్యాయః (సర్వభావేన) సర్వప్ర
కారేణ అనేన సర్వధర్మానితి-సర్వశబ్దోఽఙ్గకార్త్స్న్య పర ఇత్యుక్తం
భవతి (సర్వభావేన నారాయణపరః) సర్వాత్మనా నారాయణం
ప్రపన్న ఇత్యర్థః అత్రనారాయణమాత్రపర ఇత్యవధారణం గర్భితమ్.
అనేన "మామేకం శరణంవ్రజ" ఇత్యేత దర్థా ఉక్తాః "పరః" ఇత్య
నేన "వ్రజ" ఇత్యత్ర గత్యర్థో బుద్ధ్యర్థ ఇత్యుక్తమ్

(ప్రాప్య విరుద్ధఙ్గళీతి) భగవత్ప్రాప్తి ప్రతిబన్ధకఙ్గళీత్యర్థః.
(నిన్దితం తు) కళఞ్జ భక్షణాదివత్ నిన్దితవతీత్యర్థః అభిచారాది విధావివ
ఉపాసనాదివిధౌ ధాత్వర్థే విధితాత్పర్యం వినా అన్యతాత్పర్య కల్పనం
తావన్నాస్తీత్యాహ (అభిచారాదికళీత్యాది) (ఫలవిశేషః) వైరివధః
(అనర్థః) నరకః నరకహేతుత్వే మోక్షత్వ వ్యాఘాత ఇత్యాశయేన
(అనర్థప్రసఙ్గమిత్తి)ఇత్యనుగృహీతమ్ అన్యతాత్పర్యమపి ప్రకృతే నసమ్భవ
తీత్యాహ (ఏకేతి) ముఖ్యస్నానంవిధాయగౌణస్నానవిధేః, దీర్ఘసత్రం

(సమాధర్మానితి) "సమా" ఇతతృతీయా; "సమ్" ఇత్యుపసర్గేణేతియావత్.
(పర్యుపసృష్టేతి) పరిత్యజ్యేతి పర్యుపసృష్టేత్యర్థః (అఙ్గకార్త్స్న్యేతి) "సర్వధర్మా
న్పరిత్యజ్య" ఇత్యత్ర, "సర్వోపియజ్ఞస్సమాప్తః" ఇత్యత్ర యజ్ఞశబ్దో పరిశ్రూయ
మాణైకవచనబలాత్, సర్వశబ్దస్యయజ్ఞాఙ్గకార్త్స్న్య పరత్వవత్, అత్రత్యసర్వశబ్దస్య
ధర్మాఙ్గకార్త్స్న్య పరత్వంవక్తవ్యమితిభావః (సర్వభావేన) సర్వధర్మేణ (నారా
యణపర ఇతి) నరః - అర్జునః, తత్సమ్బన్ధినః - నారాః - ధర్మపుత్రాదయః తేషా
మయనమ్ - నారాయణః - కృష్ణః "కృష్ణాశ్రయాః కృష్ణబలాః" ఇత్యుక్తరీత్యా
తం ప్రపన్న ఇత్యర్థః. (అవధారణమితి) "సర్వంవాక్యం సావధారణమ్" ఇతిన్యా
యాదితి భావః

(నిన్దితవతీతి) దేవతేతి శేషః, (వివక్షితవిపరీతమ్) వివక్షితస్య - ప్రతి

విధాయచిత్రాదివిధేశ్చాఽధికారిభేదేన ఫలభేదేనచ లఘూపాయే రుచి జనకత్వాదేకేత్యాద్యుక్తమ్. (వివక్షితేతి) వివక్షితస్యాఽర్థాన్తరే రుచి జనకత్వస్యావిరుద్ధమిత్యర్థః. కేనచిదధికారిణా గురూపాయేన సాధ్యస్య ఫలస్యతేనైవ లఘూపాయేనసాధనసమ్భవే గురూపాయవైయర్థ్యాపత్త్యా లఘూపాయప్రదర్శనం తస్య స్వస్మిన్న రుచిమేవ జనయతీతిభావః. ప్రత్యుత గురూపాయఏవ రుచింజనయతీత్యాహ (అజ్ఞత్తిలేయితి). "పూర్ణాహుత్యా సర్వాన్ కామానవాప్నోతి" ఇత్యాది వదితిభావః.

ఏవఞ్చ శ్యేనాది విధేః యథా శ్యేనాధి కారిణం ప్రత్యేవ బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వాంశే తాత్పర్యాభావః. కిన్తు, ఇష్టసాధనత్వాద్యంశ ఏవతాత్పర్యమ్. శ్యేనాదేర్వైరివధద్వారా నరకసాధనత్వాత్, శాస్త్రేణ బలవదనిష్టానుబన్ధిన్యపి పురుషప్రవర్తనం పురుషస్యశాస్త్ర విశ్వాససిద్ధ్యర్థమ్. అతఏవశ్యేనాదికం స్వాధికారిణం ప్రత్యేవ కర్తుమయోగ్యమ్; న తథోపాసనాదివిధేః, ఉపాసనాద్యధికారిణం ప్రత్యేవ బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వాంశే తాత్పర్యాభావః. ఉపాసనాద్యధికారిణ

విశ్వాసజనకత్వస్య, విపరీతమ్ - "గురుసాధ్యంవస్తు-లఘుసాధ్యమ్" ఇత్యుక్తశ్చేత్, తత్రశఙ్కా జాయతే. తస్మాదప్రామాణ్యమితి ప్రవృత్తావవిశ్వాసోజాయేత. ఏకాధి కారిణమ్ప్రతి ఏకఫలముద్దిశ్యగురూపాయ లఘూపాయప్రతిపాదక గీతోపదేశవిరోధాదితిభావః. (తేనైవ) అధికారిణైవ. (తస్య) అధికారిణః. (స్వస్మిన్) లఘూపాయే.

సారే - (అజ్ఞత్తిలితి) అజ్ఞప్రపత్తియిలిత్యర్థః. (అజ్ఞిఫలేతి) భక్తిఫలేత్యర్థః. "అత్రగురూపాయభక్తింవిహాయలఘూపాయప్రపత్తిఃగురూపాయమహాఫలవిసదృశా" ఇతి ఫలతీతిభావః. (పూర్ణాహుత్యేతి) సారే (యుక్తితి) భక్తిస్థానేసిద్ధోపాయనివేశః ప్రపత్త్యామిత్యాదియుక్తిత్యర్థః. సారే, (తుల్యన్యాయత్వైయాలేఇతి) "స్వార్థతాఉభయోస్తుల్యా" ఇతిభావః.

(తాత్పర్యాభావఇతి) "తాత్పర్యాభావోన" ఇత్యన్వయః. (స్వఫలీభూతేతి)

ప్రత్యుతి స్వ ఫలీభూత మోక్షాపేక్షయాబలవదనిష్టానుబన్ధిత్వే ప్రమాణాభావాత్ అతోనస్యాఽధికారిణప్రవృత్త్యైవ అన్యార్థం విధేయత్వేన ఉపాసనాదే స్వాధికారిణఏవ కర్తుమయోగ్యత్వ మితిస్థితమ్.

అత్ర అకిఞ్చనాధికారిణ స్స్వేష్టపరార్థాఽనుభవకైఙ్కర్యాపేక్షయా సాధనాన్తరఫలయోస్స్వార్థాఽనుభవకైఙ్కర్యయోః, (౧) "నమఇత్యేవ వాదినః" (౨) "మఱ్ఱై నఙ్గాముగళ్ మాత్తు" (3) "తనక్కేయాకవెన్నైక్కొళ్ళుమ్" ఇత్యాదిదివ్యసూక్తి పరిష్కృతమూలమన్త్ర మన్త్రరత్నస్థ నమశ్శబ్ద బలేన అత్యన్తాఽనిష్టత్వేన ఉపాసనాదేస్తత్ప్రత్యుతి బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వాత్ కామ్యవిధేర్ముముక్షుప్రత్యుతీవ తద్విధేరకిఞ్చనాధికారిణప్రత్యుతి తదిష్టాపేక్షయా బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వాం శే తాత్పర్యం నాస్తీతి, ముముక్షుప్రత్యుతి కామ్యవిధీనాం (౪) "వేదైశ్చ సర్వైరహ మేవవేద్యః" ఇత్యాద్యనుసారేణ (౫) "ఆనన్దోబ్రహ్మ" ఇత్యాదివాక్య శేషతయా సర్వకర్మ సమారాధ్యత్వ సర్వఫలప్రదత్వ

ఉపాసనఫలీభూతేత్యర్థః (ప్రమాణాభావాదితి) ప్రపత్తిస్సాధనమ్, భక్తిర్నసాధనమితి - పాతకేతివచనంననిషేధతి, తత్రప్రమాణంనాస్తీతిభావః (అన్యార్థమ్) సాధనప్రపత్తివిశ్వాసార్థమితి ఔత్ప్రేక్షికపక్షే (అయోగ్యత్వమితి) అయోగ్యత్వం నేతిస్థితమిత్యన్వయః

సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి (అత్రాకిఞ్చనేతి) (నమఇతి) (మఱ్ఱైయితి) "మఱ్ఱైనఙ్గాముగళ్మాత్తు" ఇతిశ్రీగోదాసూక్తిః (తనక్కేయాకవితి) "ద్రామిడసామవేదద్వితీయశతకే నవమదశకేతురీయగాథా (తత్ప్రత్యుతి) అకిఞ్చనాధికారిణప్రత్యుతి (అనిష్టానుబన్ధిత్వాత్) అనిష్టసమ్బన్ధిత్వాత్ (తద్విధేః) ఉపాసనవిధేః (తదిష్టాపేక్షయా) అకిఞ్చనాధికారీష్ట పరార్థానుభవకైఙ్కర్యాపేక్షయా. (అనిష్టాననుబన్ధిత్వేతి) అనిష్టసమ్బన్ధరహితత్వేత్యర్థః (వేదైశ్చేతి) భగవద్గీతాయాం పఞ్చదశాధ్యాయేపఞ్చదశ శ్లోకః (సర్వైః) పూర్వభాగోత్తరభాగాత్మకైః (ఇత్యా

(౧) భార- (౨) తిరుప్పా-౨౯ (3) తి-వాయ్-౨-౯-౪.
(౪) గీ-౧౫-౧౫ (౫) తై-ఆన-

ముఖేన సిద్ధబ్రహ్మ ప్రతిపాదన తాత్పర్యస్య సమన్వయాధికరణన్యాయేన

దితి) "వేదాక్షరాణియావన్తిపఠితానిద్విజాతిభిః। తావన్తిహరినామాని కీర్తితానిన సంశయః." ఇత్యాదిః - ఆదిశబ్దగ్రాహ్యః. (ఆనన్దఇతి) తైత్తరీయోపనిషది భృగువల్ల్యాంషష్ఠోనువాకః. "ఆనన్దోబ్రహ్మేతివ్యజానాత్" ఇతి. (సిద్ధోపాయబ్రహ్మప్రతిపాదనేతి) కర్మశబ్దార్థం పూర్వభాగమీమాంసాప్రవర్తితేతిభావః (సమన్వయాధికరణన్యాయేనేతి) సమన్వయాధికరణే వేదాన్తవాక్యస్య నిరతిశయపురుషార్థత్వేన సిద్ధబ్రహ్మప్రతిపాదకత్వం సమ్భవతీత్యుక్తమ్.

శ్రీభాష్యప్రకాశికాయాం ప్రథమాధ్యాయేప్రథమపాదే; చతుర్థాధికరణే;— ప్రకారాన్తరేణవేదాన్తానాం బ్రహ్మణితాత్పర్యాసమ్భవముఖేన శాస్త్రస్యానారమ్భణీయత్వమాశఙ్క్యనిరాక్రియతే. "తత్తుసమన్వయాత్" ఇత్యత్రప్రత్యక్షాదిప్రమాణస్యయథాతథాత్వేపి పరప్రతిపత్త్యర్థస్యశబ్దస్య, స్వాధ్యాయవిధ్యధ్యాపితప్రయోజనస్యవైదికవాక్యస్యచ విశిష్యప్రయోజనవదర్థ పరత్వావశ్యమ్భావేన, తస్యచప్రవృత్తినివృత్త్యన్యతరాన్వయి ఫలతత్సాధన ప్రతిపాదనాయత్తతయా, ధ్యానవిశేషణతయాప్రవృత్త్యన్వయేపి,ధ్యానస్య ధ్యేయసత్తానవశ్యమ్భావేన ధ్యేయభూతబ్రహ్మస్వరూపాదిసత్యత్వాసిద్ధ్యా వస్తుసత్తావినాభూతస్య సాక్షాత్పరమ్పరయావా ప్రవృత్త్యన్వయస్యప్రవృత్తివ్యతిరేకవ్యాపక వ్యతిరేకప్రతియోగిత్వరూపస్య బ్రహ్మస్వరూపాదావసమ్భవేన తత్రవేదాన్తానాం తాత్పర్యాసమ్భవేన, తాత్పర్యజ్ఞానరూప సహకారివిరహేణవేదాన్తవాక్యైరాపాతప్రతీత్యసమ్భవేన అధికారిదౌర్లభ్యాదనాదరణీయం శారీరకశాస్త్రమితిప్రాపయ్య,

నిఖిలహేయప్రత్యనీక కల్యాణైకతానమపరిచ్ఛిన్నానన్దరూపం వాత్సల్యసౌశీల్య సౌలభ్యసౌహార్దాద్య పరిమితగుణగణం సకలచేతనైస్సదానుభావ్యం సదానుభూయమానమప్య పూర్వవదానన్దావహం పరబ్రహ్మప్రతిపాదయతో వేదాన్తవాక్యస్యఅతిభఙ్గురపరిమితస్వర్గాది సుఖతత్సాధనాదిప్రతిపాదన విరహప్రయుక్తప్రయోజనవైధుర్యోక్తేః, సార్వభౌమస్య అకిఞ్చనజనసమ్బన్ధాఽభావాయత్తదారిద్ర్యవాదవదశ్రద్ధేయత్వేన, పరమపురుషార్థభూతే పరేబ్రహ్మణిసాక్షాత్ప్రతిపాద్యే వేదాన్తవాక్యంప్రయోజనపర్యవసాయ్యేవ; పశ్చాదేవమ్భూతం బ్రహ్మకథంప్రాప్యతే ఇత్యపేక్షా

విధివాక్యేష్వపి సమానతయా, తద్వదేవాఽకిఞ్చనాధికారిణంప్రతి సిద్ధో పాయ ప్రతి పాదన శేష తయా పరార్థకైఙ్కర్యప్రతిపాదనస్యాపి పూర్వోత్తర భాగసాధారణ్యేన ఉపపన్నతయా, అకిఞ్చనాధికారిణంప్రతిసాధనాన్తరమన్యార్థంవిధేయత్వేన తంప్రతి కర్తుమయోగ్యమేవేత్యభిప్రాయోనుసన్ధేయః

ఇదఞ్చ, శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే ప్రథమ పరిచ్ఛేదే షష్ఠ ప్రకరణే, చతుర్థే సాధనాన్తరశ్యేనసామ్య సమర్థనాధికారే సిద్ధాన్తే విస్తరేణ వరదదేశికైరనుగృహీతమ్, — "ధర్మాన్పరిత్యజ్య" యాం (౧) "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్" (౨) "ఆత్మానమేవలోకముపాసీత" ఇతి వేదనాదిశబ్దైరుపాసనం తాదృశబ్రహ్మప్రాప్త్యుపాయతయావిధీయతే నహీకశ్చిద్విషయసత్తానిశ్చయం వినాప్రవర్తతే బాలోపచ్ఛన్దనాదివాక్యాదపి విషయసత్తాం నిశ్చిత్యైవప్రవర్తతే నిశ్చయశ్చ - భ్రాన్తిః ప్రమావేత్యన్యదేతత్ యథాస్వవేశ్మనికుతశ్చిత్ప్రమాణాన్నిధిసత్తాం నిశ్చిత్యతదుపాదానేప్రవర్తతే యథాచకశ్చిద్రాజకుమారః క్రీడాసక్త్యాదేశాన్తరంగతః, స్వపితరమజానన్ కాలాన్తరేకుతశ్చిదాప్తాత్స్వపితరంజీవన్తంగుణవిశేషశాలినం మహాసమ్పన్నం శ్రుత్వాతద్దర్శనప్రాప్త్యాదౌప్రవర్తతే. తద్వత్, తదేవంపశ్చాత్తనబాధాభావేన బ్రహ్మస్వరూపరూపగుణ విభూత్యాదివిషయసత్యతావశ్యమ్భావేన వేదాన్తవాక్యానాం తత్రతాత్పర్యానపవాదేన తత్పరికల్పితవేదాన్తవాక్యజన్యా పాతప్రతీతిమతోఽధికారిణో విషయప్రయోజనయోశ్చలాభాత్, వేదాన్తార్థనిర్ణయోపయిక తాత్పర్యనిర్ణాయక న్యాయనిబన్ధనరూపం శారీరకశాస్త్రమారమ్భణీయమితి చతుస్సూత్ర్యా వ్యుత్పత్త్యభావప్రతిపత్తిదౌస్థ్యమానాన్తరప్రాప్తినైష్ఫల్య శఙ్కానిరసనపూర్వకం శారీరక శాస్త్రారమ్భస్సమర్థిత ఇతి.

(విధివాక్యేష్వితి) ఉపాసనాదివిధివాక్యేష్విత్యర్థః (సమానతయేతి) సిద్ధబ్రహ్మప్రతిపాదన తాత్పర్యస్యేత్యన్వయః (సాధనాన్తరమన్యార్థమితి) స్వరూపవిశ్వాసార్థమిత్యర్థః. (తంప్రతి) అకిఞ్చనాధికారిణంప్రతి

ఇతినిషేధబలాదేవ భుక్తిఫలస్య అనిష్టాఽనుబన్ధిత్వ మవగమ్యతే, నచత్యాగవిధేర్భుక్తావశక్తస్య అధికారాభావజ్ఞాపకత్వమ్. దుశ్శకప్రవృత్త్యశక్తేరధికారిత్వాభావస్య మానాన్తరసిద్ధతయా విధివైయర్థ్యాత్. నచాగ్న్యాధానాది నిషేధస్య సన్న్యాసినోఽనధికారిత్వసూచకత్వదుపపత్తిః. తత్రఅనధికారిత్వస్యాఽప్రాప్తతయా తత్తాత్పర్యకత్వోపపత్తేః. తత్రాపి విరక్తేః కామనాపేక్షయా ఉత్కృష్టత్వేనకామిగతఫలస్యనిష్టత్వసూచనోపపత్తేశ్చ; తతశ్చ త్యాగవిధిసిద్ధనిషేధబలేన భుక్తివిధ్యుద్దేశ్యశ్రుతఫలస్య అనిష్టానుబన్ధిత్వేసిద్ధే విధితాత్పర్యఫలంకామనాధికారాదుద్ధృత్య శేషత్వే స్థాపనమిత్యవగమ్యతే. నచ భుక్తిఫలస్య యావదాత్మభావినోఽనిష్టత్వే, నతేనోపచ్ఛన్దనం యుక్తమ్, తస్య అపరిహరణీయత్వాదితివాచ్యమ్, ఉపచ్ఛన్దనార్థనిర్బన్ధో హి ద్వేధా ఘటతే, బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వాత్, బలవదిష్టాననుబన్ధిత్వాచ్చ; తత్రచ ఉపాసనఫలస్య అనిష్టానుబన్ధాభావేపి స్వర్గకామిత్వాపేక్షయా నిరతిశయపురుషార్థరూపస్య తస్య పారతన్త్ర్య విర్భావాపేక్షయా స్వల్పత్వాత్, పారతన్త్ర్యరూప బలవదిష్టాన్వయాయోగాచ్చ విధేర్నతత్తాత్పర్య

(భుక్తిఫలస్య) స్వార్థానుభవకైఙ్కర్యాదేః. (అధికారేతి) అర్థిత్వసామర్థ్యఅధికారః. (జ్ఞాపకత్వమితి) జ్ఞాపకత్వంనేత్యన్వయః (మానాన్తరసిద్ధతయా) ప్రత్యక్షాదిసిద్ధతయా. (విధివైయర్థ్యాత్) ఉపాసనత్యాగవిధివైయర్థ్యాత్. (ఉపపత్తిరితి) ఉపపత్తిర్నేత్యన్వయః (తత్ర) అగ్న్యాధానాదినిషేధస్థలే. (అనధికారిత్వస్యేతి) సన్న్యాసినఇత్యనుషఙ్గః (తత్తాత్పర్యేతి) అనధికారిత్వ సూచకత్వతాత్పర్యకేత్యర్థః. (శ్రుతఫలస్య) స్వార్థానుభవకైఙ్కర్యాదేః (కామనాధికారాత్) స్వార్థకైఙ్కర్యాదికామనాధికారాత్. (అనిష్టత్వేనేతి) "అనిష్టత్వే" ఇతి, "న" ఇతిపదచ్ఛేదః. (తేన) భుక్తిఫలేన. (ఉపచ్ఛన్దనేతి) ఆశాసూచకశబ్దః - ఉపచ్ఛన్దనమ్. (నయుక్తమ్) నన్యాయ్యమ్ (తస్య)ఉపాసనఫలస్య. (పారతన్త్ర్యరూపబల

నైమిత్తికాది నిరపేక్షత్వాత్, శరణాగతస్య సాధకవత్ మిశ్రఫలిత్వాభావేన ప్రత్యవాయ పరిహారాదేస్తత్ప్రవృత్త్యనుద్దేశ్యత్వాత్, (౧) "త్రిభిరృణవాజాయతే, బ్రహ్మచర్యేణర్షిభ్యో యజ్ఞేనదేవేభ్యః ప్రజయాపితృభ్యః" (౨) "ఋణానిత్రీణ్యపాకృత్య" ఇత్యాదినా (౩) "ఋతావుపేయాత్" ఇత్యాదినాచ, ఉక్తానామృణనివృత్తివిహితభోగాదీనామానుషఙ్గికఫలానాంస్వరూపేణైవ శరణాగతైః పరిహృతత్వాచ్చ

"ఋతావుపేయాత్" ఇత్యాదీనాం రాగాత్ప్రవృత్తంప్రతి ప్రవృత్తి విషయదేశకాల వ్యవస్థాపరత్వేన, (౪) "పరమాత్మని యో రక్తః" ఇతిన్యాయేన స్వతఏవ విషయరాగ ప్రవృత్తిరాగ రహితానాం ప్రతి

వాదితిభావః (సాధకవత్) ఉపాసకవత్ (తత్ప్రవృత్తేః) శరణాగతప్రవృత్తేరిత్యర్థః శ్రుతౌ - (ఋణవా) ఋణానాం శర్థం (ఋణాని) "ఋణానిత్రీణ్యపాకృత్య మనో మోక్షే నివేశయేత్। అనపాకృత్య మోక్షన్తు సేవమానో వ్రజత్యధః" ఇతి (విహితభోగాదిః) కామాదిః

(ఋతావితి) "ఋతావుపేయాత్" ఇతి, ప్రవృత్తం ప్రతి దేశకాల వ్యవస్థాపన విధిః నత్వప్రవృత్త ప్రవర్తకవిధిః నియమవిధిః - అత్ర, నియమః పాక్షికేసతీత్యుక్తత్వాదితిభావః "విధిరత్యన్తమప్రాప్తే నియమః పాక్షికేసతి। తత్రచాన్యత్ర చప్రాప్తౌ పరిసఙ్ఖ్యావిధీయతే" ఇతి

అత్రేదమనుసన్ధేయమ్ శ్రీభాగవతే ఏకాదశస్కన్ధే ద్వాదశశ్లోకః, "లోకే వ్యవాయామిషమద్యసేవా నిత్యాస్తుజన్తోర్నహితత్రచోదనా। వ్యవస్థితిస్తాసు వివాహయజ్ఞసురాగ్రహైరాసు నివృత్తిరిష్టా" ఇతి. అస్యశ్లోకస్య వీరరాఘవీయవ్యాఖ్యా, - నను, - "ధర్మప్రజాసమ్పత్త్యర్థం స్త్రియముద్వహేత్" "ఋతావుపేయాత్" "పశుమాలభేత" "యజమానపఞ్చమా ఇడాం భక్షయన్తి" "హుతశేషమశ్నీయాత్" "సౌత్రామణ్యాం సురాగ్రహాన్ గృహ్ణాతి" "ప్రతిగ్రహాదినా ధనమార్జయేత్" ఇత్యాదిభిశ్శాస్త్రైర్వ్యవాయాదీనాం నియతత్వాత్ కిమితి తన్నిషేధః క్రియతే, ఇత్యాశఙ్క్యాహ (లోక ఇతి) (వ్యవాయః) స్త్రీసఙ్గః (వ్యవాయాదయోనిత్యాః) రాగతోనిత్యప్రాప్తాః (జన్తోః) ప్రాణిమాత్రస్య తతః తత్ర తాసు చోదనావిధిర్నాస్తి కిన్తు (తాసు) వ్యవాయాదిషు, వ్యవస్థా, శాస్త్రస్య

---

(౧) (౨) (౩) (౪)

కారీష్టాపేక్షయా బలవదనిష్టభూతయోస్స్వార్థానుభవ కైఙ్కర్యయోస్తస్య హేతుత్వమస్తీతి భావః.

ఏవం ఫలభేదే ప్రమాణమాహ (ధర్మానితినిషేధబలాదితి). “నకలఞ్జంభక్షయేత్,” ఇత్యాదౌ కృతిసాధ్యత్వేష్టసాధనత్వయోర్నిషేధస్యాబాధితతయా బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వస్యైవ నిషేధ్యత్వాదితి భావః.

యద్యపి(౧)“బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్” (౧) “యో వేద” (౧) “సోఽశ్నుతే” ఇత్యాదిస్వార్థానుభవ ఫలకోపాసన విధిపర్యాలోచనయా ఉత్తరవాక్య ప్రతిపన్న పరార్థకైఙ్కర్యఫలక శరణాగతివిధిపర్యాలోచనయాచ ఫలభేదోఽవగన్తుంశక్యతే, తథాపిస్ఫుటనిషేధాదేవతదవగమే ఫలవాక్యసమభివ్యాహృత విధి పర్యాలోచనం నకార్యమిత్యభిప్రాయేణాహ (నిషేధబలాదేవేతి).

ఏతేన “యదప్యుక్తంకిఞ్చిత్తత్రశాస్త్రాస్తిక్యజననం తాత్పర్యగోచరం ఫలమస్తి, అత్రతునాస్తి, మోక్షస్యనిరతిశయత్వాత్ ” ఇతి, తదప్యపాస్తమ్; నిషేధబలేన స్వార్థపర్యవసాయిమోక్షస్యసాతిశయత్వాత్;

“యచ్చోక్తం నచ నిషేధబలాత్తత్ఫలస్యాఽనిష్టానుబన్ధిత్వకల్పనా. కల్పకస్యాఽశక్తప్రతి భక్తావనధికారజ్ఞాపకత్వేనాఽన్యథాసిద్ధత్వాత్,

---

(బాధితతయేతి) చన్ద్రాహరణే కృతి సాధ్యత్వజ్ఞానంనాస్తి. విషభోజనే ఇష్టసాధనత్వజ్ఞానంనాస్తి. కలఞ్జభక్షణే ఉభయోస్సత్త్వాత్, తన్నిషేధోఽబాధిత ఇతి భావః.

(బ్రహ్మవిదాప్నోతీతి) తైత్తిరీయోపనిషది ద్వితీయాధ్యాయేఆనన్దవల్ల్యాం ప్రథమోనువాకః. (తదవగమే) ఫలభేదావగమే.

(తత్ర) శ్యేనవిధిస్థలే. (తత్ర) ఉపాసనవిధిస్థలే.

(తత్ఫలస్య) ఉపాసనఫలస్య. (కల్పనేతి) నచకల్పనేత్యన్వయః. (కల్పకస్య) నిషేధబలస్య. (జ్ఞాపకత్వేన) సూచకత్వేన.

---

(౧) తై-ఆ.

యథా అగ్నిహోత్రాది నిషేధస్సన్న్యాసినమ్ప్రత్య నధికారసూచకః, నతుగృహస్థస్య బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వసూచకః''ఇతి తన్నిరస్యతి(నచేతి).

(మానాన్తరేతి) *సర్వశక్త్యధికరణన్యాయ సిద్ధత్వాదిత్యర్థః. (విధివైయర్థ్యాదితి) ఏతేన అధికారిలాభాయ త్యాగానువాదోఽపివ్యర్థ ఇతి సూచితమ్, గురులఘువికల్పానుపపత్త్యాలఘూపాయే అశక్తస్యాధికార ఇత్యస్యార్థసిద్ధత్వాత్. ఉక్తదృష్టాన్తం వైషమ్యేణ నిరస్యతి (తత్రేతి) అగ్నిహోత్రాది నిషేధాభావే త్రైవర్ణికాధికారికమాధానం పూర్వమేవసిద్ధమితి సన్న్యాసినోఽప్యగ్నికార్యం ప్రసజ్యతఇతిభావః. వైషమ్యేణదృష్టాన్తం నిరస్య, దృష్టాన్తోపన్యాసోఽస్మాకమేవానుకూల ఇతిపరిహారాన్తరమాహ (తత్రాపీతి). ఏతేన నత్విత్యుక్తం నిరస్తమ్ (ఉత్కృష్టత్వేనేతి) కామనాయాబన్ధకత్వాత్, విరక్తేర్మోచకత్వాచ్చేతి భావః

(అనిష్టత్వేతి) (౧) ''స్వర్గేఽపిపాతభీతస్య'' ఇత్యాద్యనుసారేణ గృహస్థానుష్ఠితకామ్యకర్మణామల్పాస్థిరఫలత్వేన, బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వా

(సర్వశక్త్యధికరణేతి) అయంన్యాయః - పూర్వమీమాంసాయామ్ (అధికారిలాభాయ) అశక్తాఽధికారిలాభాయ (గురులఘువికల్పేతి) గురుణైవకార్యసమ్భవే లఘుభూతమన్యథాసిద్ధమితి, అనుపపత్తిర్బోధ్యా (సిద్ధత్వాదితి) అసౌ పరిత్యజ్యేతివిధిః, కథమశక్తాధికారత్వద్యోతకః, శక్తప్రవృత్త్యేవ భక్తిరూపకార్యవిధేః, భక్తావశక్తస్యానధికారస్య సిద్ధత్వాదితిభావః (తత్రేతీతి) ''తత్ర'' ఇతివిషమదృష్టాన్తమ్ (నత్విత్యుక్తమితి) ''నతుగృహస్థస్య బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వ సూచకః'' ఇతి, పూర్వపక్షోక్తమిత్యర్థః

(స్వర్గేపీతి) (౧) ''క్షయిష్ణోర్నాస్తినిర్వృతిః'' ఇతి శేషః ఆదిశబ్దేన (౨) ''క్షీణేపుణ్యే మర్త్యలోకంవిశన్తి'' ఇత్యాదికంగృహ్యతే (కిఞ్చేతి) కిఞ్చయదుక్త

---

(౧) వి-పు-౬-౫-౫౦

దితిభావః. కిఞ్చ, యదు_క్తమ్ "త్యాగవిధిరశ_క్తస్య భ_క్త్యావనధికారజ్ఞాప కః" ఇతి, తన్న; శ_క్తస్యాపి స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానవతోఽభ_క్త్యావనధి కారాత్, శరణాగతానధికారాచ్చ. ఏవఞ్చ "ఉపాసనస్య త్యాజ్యతావిధిః స్వరూపయాథాత్మ్యాఽభిజ్ఞవిషయః, తత్ఫలస్యాఽజ్ఞగతస్య అనిష్టానుబన్ధి త్వసూచకఏవేతియదు_క్తమ్, తన్నైవవ_క్తుంశక్యమ్; స్వరూపజ్ఞానశూన్య ప్రవృత్తివత్సలతరేణశా_స్త్రేణ స్వరూపనాశస్యఫలత్వేన విధానానుపప_త్తేః" ఇతి.తన్నిరస్యతి(తతశ్చేతి).తతశ్చేత్యస్య వివరణమ్(త్యాగేతి). యద్వా, దృష్టా_న్తవైషమ్యాద్దృష్టాన్తానుకూల్యాచ్చేత్యర్థః. (విధీతి)విధితాత్పర్య విషయీభూతం ఫలమిత్యర్థః

తత్రయదు_క్తమ్;"నచ,కామ్యాధికారలక్షణస్వాతన్త్ర్యా దాకృష్య శేషత్వే స్థాపయితుంప్రవృ_త్తత్వాత్, నవిధేర్వాత్సల్యహాని రితివా చ్యమ్. ఏవ_న్తర్హి*వృశ్చికభయాత్పలాయమానస్యఆశీవిషముఖపాతన్యా యఃప్రసజ్యతే. తథాహి, శ్యేనవిధావా_స్తిక్య సిద్ధ్యర్థం హింసాలక్షణఫలే నోపచ్ఛన్దనంయుజ్యతే. శాస్త్రా_స్తిక్యరూపమహాఫలసిద్ధౌ తస్యప్రాయ శ్చిత్తాదినా అపనేతుంశక్యత్వస్య శా_స్త్రహృదయత్వాత్. అత్రభో_క్తృ త్వస్య స్వరూపనాశత్వపక్షే శేషత్వసిద్ధ్యర్థం తేనోపచ్ఛన్దనం క్రియత

మిత్యాది, అధికారాచ్చేతి పర్య_న్తంటీప్పణీవాక్యమ్. (త్యాజ్యతావిధిరితి) అభిజ్ఞ విషయస్త్యాజ్యతావిధిరిత్యన్వయః. (తత్ఫలస్య) ఉపాసనఫలస్య. (స్వరూపనాశస్య) శేషత్వస్వరూపనాశస్య. (విధానాఽనుపప_త్తేరితి) స్వరూపోజ్జీవనఫలవిధాన ముపపన్న మితిభావః. (దృష్టా_న్తవైషమ్యాదితి) ఏకత్రానధికారత్వసూచకత్వమ్; అన్యత్ర తదభావ ఇతివైషమ్యంబోధ్యమ్. (దృష్టాన్తానుకూల్యాదితి) ఉభయత్ర అనిష్టత్వ సూచకత్వమితి - ఆనుకూల్యమితిభావః.

(తత్ర) పూర్వపక్షే. (తస్య) హింసాలక్షణఫలస్య. (అత్ర) ఉపాసనవిధిస్థలే. (తేన) స్వార్థభో_క్తృత్వేన. (తస్య) స్వార్థభో_క్తృత్వస్య. (అపరిహరణీయత్వాదితి) యదు_క్తమిత్యనేనాన్వయః.

అతిలోరుప్రకారత్తై మూన్ఱుప్రబన్ధత్తిలు మరుళిచ్చెయ్‌తవరాకై యాలే మఱ్ఱైప్రకారత్తైయు మరుళిచ్చెయ్యవేణ్డుమెన్ఱు తిరువుళ్ళమ్బఱ్ఱి తిరుమన్త్రార్థ మరుళిచ్చెయ్‌తవనన్తరమ్ ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

౧౧౬. అతిల్ ప్రథమత్తిలే వైష్ణవనాయిరుప్పానొరువనుక్కు స్వాధికారార్థమాక అవశ్యాపేక్షితమాయుళ్ళవఱ్ఱై సఙ్గ్రహమాక

ఇవ్విరణ్డు ప్రకారత్తైయుమ్ పిళ్ళైలోకాచార్య రరుళిచ్చెయ్‌త ప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్ (అతిలిత్యాదియాల్). అతిలెన్ఱతు - ఇరణ్డుప్రకారత్తిలుమెన్ఱపడి. ఒరుప్రకారత్తైయెన్ఱతు-చరమశ్లోకమ్ మున్నాక ద్వయమరుళిచ్చెయ్‌కైయాకిఱ ప్రకారత్తైయెన్ఱపడి. మఱ్ఱైప్రకారత్తైయుమెన్ఱతు - ద్వయమ్ మున్నాక చరమశ్లోకమరుళిచ్చెయ్‌కిఱ ప్రకారత్తైయుమెన్ఱపడి.

౧౧౭. ప్రథమచూర్ణైక్కవతారికై (అతిలిత్యాది). అలిలెన్ఱతు - ద్వయార్థమరుళిచ్చెయ్‌కిఱ వళవిలెన్ఱపడి. స్వాధికారార్థమాకవెన్ఱతు - వైష్ణవత్వసిద్ధ్యర్థమాకవెన్ఱపడి అవశ్యాపేక్షితమాయుళ్ళవఱ్ఱై యెన్ఱతు - వైష్ణవత్వ వ్యాపకఙ్గళాయ్ అవైష్ణవర్‌పక్కలిల్ కిడైయాతవైకళాయ్ వైష్ణవచిహ్నఙ్గళాయిరుక్కైయాలే అవశ్యాపేక్షితఙ్గళాయుళ్ళవఱ్ఱై యెన్ఱపడి.

నను - ముతలిలే ''ముముక్షువుక్కఱియవేణ్డుమ్ రహస్యమ్ మూన్ఱు'' ఎన్ఱు - రహస్యత్రయాధికారమాక ముముక్షైయై యరుళిచ్చెయ్‌తు అనన్తరమ్ ముముక్షువాయ్ స్వరూపజిజ్ఞాసువాన వధికారిక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన ప్రథమరహస్యార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్‌తవర్, ముముక్షువాయ్ ఉపాయజిజ్ఞాసువాన వధికారిక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాన ద్వయార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్యుమ్బోతు ద్వయ ప్రతిపాద్యమాన సిద్ధోపాయపరిగ్రహత్తుక్కధికారమాక అవశ్యాపేక్షితమాన ఆకిఞ్చన్యత్తైయు మనన్యగతిత్వత్తైయుమ్ మున్నుఱ వరుళిచ్చెయ్యామల్ వైష్ణవాధికారత్తై యరుళిచ్చెయ్యావెన్నెన్నిల్, స్వస్వరూపజిజ్ఞాసువాన వధికారిక్కు అవశ్యమ్ జ్ఞాతవ్యమాయుళ్ళ ప్రథమరహస్యత్తిలే సుశిక్షితమాన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞాన ముడైయవనుక్కు త్తన్నడైయే సర్వప్రకారత్తాలుమ్ వైష్ణవత్వమ్ సిద్ధిక్కైయాలే, ఇప్పడి స్వస్వరూపే

దనిష్టత్వమ్; అనేకప్రమాణోపపత్తి సమ్ప్రదాయాఽనుగృహీత మూలమన్త్రమన్త్రరత్నస్థ నమశ్శబ్దాన్విత వ్యక్తచతుర్థీబలేన, సాక్షాత్ఫలభూత భగవత్ప్రీతిరూప పరప్రయోజనస్యైవ తాదృశేచ్ఛావిషయత్వాత్.

ఏవఞ్చ నసాధనాన్తరాధికారిణో యావదాత్మభావ్యనర్థాపత్తిః. తస్య, నమశ్శబ్దాదిప్రతిపన్న స్వరూపాది యాథాత్మ్యజ్ఞాన వైధుర్యేణ, స్వప్రయోజనస్యైవ తాదృశేచ్ఛావిషయత్వేన, తస్యయావదాత్మభావిష్టాతిశయస్యైవసత్త్వాత్. కిన్తుకైవల్యార్థినామివ అధికపురుషార్థాలాభమాత్రమ్; పరప్రయోజనరూప భగవత్ప్రీతి విశేషస్య సాధనాన్తరనిష్ఠపురుషీయ తాదృశేచ్ఛావిషయత్వాభావేన, తత్ప్రవృత్తితస్యసాక్షాత్ఫలత్వాభావాత్. నచైతావతాసాధనాన్తర విధేరుపచ్ఛన్నార్థత్వ నిర్ణయభఙ్గః; తత్సాధ్యేష్టాపేక్షయా అతిశయితేష్ట సద్భావస్యైవ తద్విధేరుపచ్ఛన్నార్థత్వే అనుగతప్రయోజకత్వాత్. తత్సద్భావశ్చ తదధికారిణో బలవదనిష్టానుబన్ధేవా, తదపేక్షయా ఉత్తమాధికారిణోబలవదనిష్టానుబన్ధే వేతినకశ్చిద్విశేషః. ఏవఞ్చసాధనాన్తర సాధ్యస్వార్థానుభవ కైఙ్కర్యాపేక్షయా అతిశయితపరార్థానుభవ కైఙ్కర్యరూపేష్టసద్భావాత్, తద్విధేరుపచ్ఛన్నార్థత్వం సమ్భవత్యేవేత్యాశయేనాహ (ఉపచ్ఛన్నార్థత్వ నిర్ణయోహీత్యాదినా).

పరార్థప్రయోజనస్యైవ. (తాదృశేతి) అన్యేచ్ఛాఽనధీన స్వప్రవృత్తి హేతుభూతా త్యన్తోత్కటేచ్ఛేత్యర్థః.

(తస్య) ఉపాసకస్య. (వైధుర్యేణ) అభావేన. (తాదృశేతి) పూర్వవదర్థః. (తస్య) ఉపాసకస్య. (తత్ప్రవృత్తి) సాధనాన్తరనిష్ఠప్రవృత్తి. (తస్య) భగవత్ప్రీతి విశేషస్య. (తత్సాధ్యేష్టాపేక్షయా) సాధనాన్తరసాధ్యసాతిశయ పురుషార్థాపేక్షయా. (తద్విధేః) సాధనాన్తరవిధేః. (అనుగతేతి) నిరతిశయపురుషార్థసద్భావః అనుగతప్రయోజక ఇతిభావః. (తత్సద్భావశ్చ) అతిశయితేష్టసద్భావశ్చ.

మూ.—కైయుమ్, ఎమ్బెరుమానైయే తఞ్జమెన్ఱు పఱ్ఱుకైయుమ్.

ఎమ్బెరుమానైయే తఞ్జమెన్ఱుపఱ్ఱుకైయావతు-వేఱొన్ఱై తఞ్జమెన్ఱిఱ నినైవు కలశాతపడి నిరుపాధిక రక్షకనాన సర్వేశ్వరనైయే తఞ్జమాక స్వీకరిక్కై.

ఇవ్విరణ్డు వాక్యత్తాలుమ్ చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధత్తిలర్థత్తై చ్చొల్లుకిఱతాకవుమామ్; ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్,- "పుఱమ్బుణ్డాన పఱ్ఱుక్కళైయడైయ" ఎన్ఱు-"సర్వధర్మాన్" ఎన్గిఱ పదత్తిలర్థత్తైయుమ్, "వాసనైయోడే విడుకైయుమ్" ఎన్ఱు- "పరిత్యజ్య" ఎన్గిఱపదత్తిలర్థ

ద్వితీయవాక్యార్థమ్ (ఎమ్బెరుమానైయేయిత్యాది). వేఱొన్ఱై తఞ్జమెన్గిఱ నినైవత్తు - ఈశ్వరవ్యతిరిక్తోపాయఙ్గళిలే ఉపాయత్వప్రతిపత్తియెన్ఱపడి. ఉపాయాన్తరఙ్గళిలివనుక్కు ఉపాయత్వబుద్ధి నడవాతపోతు అనుపాయత్వప్రతిపత్తియే నడక్కైయాలే, ఇవనుడైయజ్ఞానమ్ భ్రాన్తిరూపజ్ఞానమాకాతోవెన్నిల్,-ఆకాతు,-"ఔషధసేవై పణ్ణాతవర్కళుక్కు అభిమతవస్తుక్కళిలే అత్తైక్కొడుత్తువార్కళెన్నుమ్, ఈశ్వరనైక్కొణ్డు విధిక్కిఱతు" ఎన్గిఱపడియే, రుగ్ణన్ రోగనివర్తకమాన ఔషధత్తై త్తనిత్తు భుజిక్కమాట్టాతే రోగనివర్తకమల్లాత స్వాభిమతద్రవ్యత్తై ఔషధమాక నినైత్తు "ఇత్తైభుజిప్పేన్" ఎన్ఱాల్ అవనుక్కాప్తనానవ నవనుకభిమత ద్రవ్యత్తిలే ఔషధత్తై క్కలశియిడుమాపోలే, "మాతా పితృ సహస్రేభ్యో ప్యతి వత్సల తరం శాస్త్రమ్" ఎన్గిఱపడియే, వత్సలతరమాన శాస్త్రమ్ ప్రకృతిసమ్బన్ధత్తాలే తన్నై స్వతన్త్రనాకభ్రమిత్తు "స్వయత్న మభిమత సాధనమ్" ఎన్ఱిరుక్కుమవనుక్కు భగవద్విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కర్మజ్ఞానభక్తిప్రపత్తికళై విధిక్కైయాలే ఉపాయద్వారా ఉపాయత్వమొఴియ సాక్షాదుపాయత్వ మిల్లామైయాలే, అవఱ్ఱిలనుపాయత్వబుద్ధి భ్రాన్తిజ్ఞానమాకమాట్టాతు. తఞ్జమాక స్వీకరిక్కైయెన్ఱతు - ఉపాయమాక స్వీకరిక్కైయెన్ఱపడి.

ఇవ్విరణ్డువాక్యత్తాలుమ్ చరమశ్లోకత్తిల్ పూర్వార్ధమ్శొల్లప్పట్టపడియై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇవ్విరణ్డుఇత్యాది). శొల్లుమ్క్రమత్తై శఙ్కాపూర్వకమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎఙ్ఙనేయెన్నిలిత్యాదియాల్).

స్వాతన్త్ర్య భగవత్సఙ్కల్పేన జీవానామనాదిబద్ధత్వవత్, సర్వముక్త్యభావపక్షే నిత్యబద్ధత్వవత్, కైవల్యనిత్యత్వపక్షే కదాపిబ్రహ్మప్రాప్త్యభావవత్, పరమసామ్యాఽవిశేషేఽపి, పతిపత్నీశయ్యావాహనాదివ్యవస్థావచ్ఛేషాఞ్చ జీవానాంకదాపి పరార్థానుభవకైఙ్కర్యయోరభావస్యాప్యుపపత్తేరితిభావః.

(మధ్యఇతి) ఉపాసనఞ్చఫలఞ్చ – ఉపాసనఫలమితిసమాహారః. మధ్యేస్వేనప్రదర్శితే ఉపాసనే ఫలేచ పరార్థకైఙ్కర్యత్వ పరార్థానుభవత్వప్రకారకం విధితాత్పర్యమజానన్త ఇత్యర్థః. (తత్ఫలపవేతి) తేషాంపరార్థాఽనుభవకైఙ్కర్యాన్వయః కదాపిమాస్త్విత్యర్థః. (విరమన్తు) "వ్యాఙ్పరిభ్యోరమః" ఇతిపరస్మైపదమ్. విశ్రామ్యన్త్విత్యర్థః. వస్తుతః పరమపురుషార్థాఽలాభాత్ కథం విశ్రాన్తిరిత్యత్రాహ(తస్యేతి). స్వార్థపరార్థానుభవయోః స్వరూపాఽననురూపత్వాఽనురూపత్వసత్త్వేఽపి అత్యర్థప్రియపరమాత్మస్వరూపాదివిషయత్వేన ఆనన్దాంశేతారతమ్యాభావాదితిభావః. (పారతన్త్ర్యఇతి) పరార్థానుభవజనిత పరార్థకైఙ్కర్య

బద్ధత్వవదితి) నిత్యబద్ధత్వజ్ఞానేజాతే, సాధనాన్తరప్రవృత్తిర్నజాయత ఇతి వక్తుమయుక్తమ్; ముక్తియోగ్యతాసంశయే జాతేఽపి, పురుషః సాధనాన్తరేప్రవర్తత ఇతిబోధ్యమ్. (అవిశేషేఽపి) సమానత్వేఽపి.

(సమాహార ఇతి) ఉపాసనఞ్చఫలఞ్చతయోస్సమాహారః; ఉపాసనఫలమితి సమాహారద్వన్ద్వ సమాసఇతిభావః. (తేషామ్) సాధనాన్తరనిష్ఠానామ్. (వ్యాఙ్పరిభ్య ఇతి) ఇదంవ్యాకరణసూత్రమ్. "వి, ఆఙ్ పరి, ఇత్యుపసర్గేభ్యః పరస్యరమ్ధాతోః పరస్మైపదంస్యాదిత్యర్థః. (తారతమ్యాఽభావాదితి (౧) "వికల్పోఽవిశిష్టఫలత్వాత్" ఇతిసూత్రేఅపరిచ్ఛిన్నానన్ద సామ్యముక్తమ్. ఉపాసకశరణాగత మోక్షయోరానన్ద తారతమ్యం నాస్తి; స్వార్థత్వ పరార్థత్వేభేదకే. నతుమధ్వమతప్రవేశః; తైరానన్ద తారతమ్యస్య సిద్ధాన్తితత్వాదితిభావః.

---

(౧) బ్రహ్మసూ.

మూ.—యుమ్, ఇరుక్కుమ్నాళ్ ఉకన్దరుళిననిలఙ్గళిలే ప్రవణనాయ్ గుణానుభవ కైఙ్కర్యఙ్గళిలే పోతుపోక్కాకైయుమ్, ఇప్పడి

క్రమప్రాప్తి పర్ఱామల్ పతఱుకై.

ఆక, ఇవైయిరణ్డాలుమ్ ఉపాయోపేయాధికారాపేక్షితఙ్గళాన మహావిశ్వాసత్తైయుమ్ ప్రాప్యత్వరైయైయుమ్ శొల్లుకిఱతు.

ఇరుక్కుమ్నాళుకన్దరుళిన నిలఙ్గళిలే ప్రవణనాయ్ గుణానుభవ కైఙ్కర్యఙ్గళిలే పోతుపోక్కాకైయావతు- పరమపదత్తిలేపోయ్ భగవదనుభవ కైఙ్కర్యఙ్గళై ప్పణ్ణుకైయాకిఱ పేర్ఱిల్ త్వరై నడవానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్, ఇశ్శరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్నాళ్ (౧) "తాను కన్దవూర్" ఎన్గిఱపడియే సర్వేశ్వరనుకన్దు వర్తిక్కిఱ దివ్యదేశఙ్గళిలే (౨)"కణ్డియూరరఙ్గమ్ మెయ్యమ్ కచ్చిపేర్మల్లై" ఎన్ఱు మణ్డుకైయాకిఱ ప్రావణ్యత్తై యుడైయనాయ్, అవ్వో దివ్యదేశఙ్గళిలే నిఱ్కిఱవను డైయ కల్యాణగుణానుభవముమ్, అతడియాక కరణత్రయత్తాలుమవర్ విషయత్తిల్పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యముమే కాలక్షేప విషయమామ్పడి యిరుక్కై.

ఇప్పడియిరుక్కుమ్ శ్రీవైష్ణవర్కళేఱ్ఱమఱి న్దుకన్దిరుక్కైయా

ముతలిరణ్డువాక్యత్తాలుమ్ సర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకమాక తదేకోపాయత్వ స్వీకారమ్ శొల్లుకైయాలే, మేలిరణ్డు వాక్యత్తాలుమ్ ఉపాయోపేయాధికారానుగుణమాక వపేక్షితఙ్గళాన మహావిశ్వాసముమ్, ప్రాప్యత్వరైయుమ్ శొల్లప్పట్టతెన్గిఱార్ (ఆకవిత్యాదియాల్). ఇవైయిరణ్డాలుమెన్ఱతు - కీழ్చ్చొన్న ఇరణ్డువాక్యత్తాలుమెన్ఱపడి. అధికారాపేక్షితఙ్గళానవెన్ఱతు- అధికారతయా వపేక్షితఙ్గళానవెన్ఱపడి.

పఞ్చమవాక్యార్థమ్ (పరమపదత్తిలేపోయిత్యాది). తానుకన్దవెన్ఱతు - తానాయుకన్దవెన్ఱపడి. అవ్వోవెన్ఱతు - అన్దన్దవెన్ఱపడి. అతడియాక ఎన్ఱతు- కల్యాణగుణానుభవమడియాకవెన్ఱపడి. కరణత్రయత్తాలుమెన్ఱతు- మనోవాక్కాయఙ్గళాలుమెన్ఱపడి.

(౧) తి-నె-౬. (౨) తి-శుఱు-౧౯.

ప్రాతికూల్యప్రతారక సాక్షాత్కారనిషేధపరత్వేన దుఃఖసాక్షాత్కారనిషేధ పరత్వాభావాచ్చ.

నచపూర్వానుభూతనరకాదౌ ప్రాతికూల్యస్య పూర్వస్థితత్వాత్, అతీతాది సాక్షాత్కర్తుర్ముక్తస్య తత్సాక్షాత్కర్తృత్వ మావశ్యకమితివాచ్యమ్. ప్రతికూలతయానుభూతం నరకాదికమపి భగవద్విభూతిత్వాదనుకూలమేవేతి సాక్షాత్కారస్య ముక్తిదశాయాంస్వీకారేపి తస్యదుఃఖిత్వాఽనాపాదకత్వాత్, ప్రత్యుతానన్దావహత్వమ్.

అత్రమాధ్వాః - అత్ర దేవమనుష్యాదీనాం ముక్తానాంపరస్పరమానన్దే తారతమ్యమావశ్యకమ్, సాధనతారతమ్యస్య సాధ్యతారతమ్య ప్రయోజకత్వాత్; మనుష్యోపాసనాపేక్షయా దేవోపాసనస్యకాలతోవిషయతశ్చ ప్రకృష్టత్వాచ్చ. అన్యథా ప్రయత్నాధిక్యవైఫల్యాపత్తేః. ప్రకృష్టాపకృష్టసాధనవతామ్, ఏకజాతీయఫలప్రదత్వే భగవతోవైషమ్యాపత్తేశ్చ. శ్రుతిసిద్ధశ్చాయమర్థః, "అక్షణ్వన్తః కర్ణవన్తస్సఖాయో మనోజవేష్వ సమాబభూవుః" ఇతి. అత్ర హి మనోజశబ్దితే జ్ఞానే సామ్యాభావప్రతిపాదనాత్తారతమ్య మవగమ్యతే; తేనచఫలతారతమ్యమర్థసిద్ధమ్. తథా "సైషానన్దస్యమీమాంసాభవతి" ఇత్యారభ్య, మనుష్యాది చతుర్ముఖపర్యన్తానాం ముక్తానామానన్దతారతమ్యంప్రతిపాద్య, "శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య" ఇతితత్తన్ముక్తేష్వపి తత్తదానన్దతారతమ్యాతిదేశాత్, పరమసామ్యశ్రుతేశ్చభవన్మతేపి నాఽసఙ్కుచితార్థకత్వమ్, జగత్కారణత్వలక్ష్మీపతిత్వాదేర్ముక్తేష్వసమ్భవాత్; శేషిత్వశేషత్వాఽణుత్వ విభుత్వాదికృతతారతమ్యస్య దురపహ్నవత్వాచ్చ. అతోనిర్దోషత్వమాత్రేణ తత్సామ్యముపపన్నమితి తేన నానన్దసామ్యసిద్ధిరితివదన్తి;

అత్రోచ్యతే; - ముక్తానామానన్దతారతమ్యం సఙ్ఖ్యాకృతంపరిమాణకృతం విషయకృతంస్వరూపకృతంవా నసమ్భవతి.

సఙ్ఖ్యాకృతతారతమ్యంహి-ఏకతరముక్తానన్ద పర్యాప్తసఙ్ఖ్యావ్యాప్యత్వే వ్యాపకత్వాఽన్యతరావచ్ఛేదకసఙ్ఖ్యా విభాజకధర్మవత్సఙ్ఖ్యాపర్యాప్త్యధికరణత్వమ్. అపరముక్తానన్దేషుయథాఅష్టవస్వపేక్షయాసప్తర్షిషుద్వాదశాదిత్యేషుచవసుపర్యాప్తాష్టత్వ సఙ్ఖ్యావ్యాపకతావచ్ఛేదక సప్తత్వరూప సఙ్ఖ్యావిభాజకధర్మవత్సఙ్ఖ్యాపర్యాప్త్యధికరణ

మూ.—ప్రేమమ్ కన త్తిరుక్కైయుమ్, ఆచార్యన్ పక్కలిలుమ్ ఎమ్పెరుమాన్ పక్కలిలుమ్ కృతజ్ఞనాయ్ప్పోరుకైయుమ్, జ్ఞానముమ్

త్తెళియవటివిక్కుమ్ తిరుమన్త్రత్తిలుమ్, అతిలర్థత్తుక్కు వివరణమాన ద్వయత్తిలుమ్ నిష్ఠనాయిరుక్కై.

ఆచార్యప్రేమమ్ కన త్తిరుక్కైయావతు - కీళ్చ్చొన్న వాకారత్తైయెల్లా ముపదేశత్తాలే తనక్కుణ్డాక్కిన ఆచార్యవిషయత్తిల్, (౧) "యస్య దేవే పరా భక్తి ర్యథా దేవే తథా గురౌ" ఎన్గిఱపడియే ప్రేమమతిశయిత్తిరుక్కై.

ఆచార్యన్బక్కలిలుమ్ ఎమ్పెరుమాన్బక్కలిలుమ్ కృతజ్ఞనాయ్ప్పోరుకైయావతు - నిత్యసంసారియాన తన్నై నిత్యసూరికళ్ పెఱుమ్ పేఱ్ఱుక్కర్హనామ్బడి ఇరుమ్బై ప్పొన్నాక్కువారైప్పోలే తిరుత్తిన ఆచార్యన్ పక్క లిలుమ్, అద్వేషాదికళై విళైత్తుక్కొణ్డువన్దు ఆచార్యవిషయత్తోడే శేర్త్త ఎమ్పెరుమాన్బక్కలిలుమ్ ఉపకారస్మృతియుడైయనాయ్ప్పోరుకై.

జ్ఞానముమ్ విరక్తియుమ్ శాన్తియు ముడైయనాయిరుక్కుమ్ పరమసాత్త్వికనోడే సహవాసమ్ పణ్ణుకైయావతు - తాన్ కలఙ్గినాలుమ్ కలఙ్గామల్ నోక్కుకైక్కుఉప్పాకవుమ్, కీళ్చ్చొన్న ఆకారఙ్గళ్

ఎట్టామ్ వాక్యార్థమ్ (కీళ్చ్చొన్నవిత్యాది). యస్య పురుషస్య దేవే పరాభక్తిః తథా, యథా దేవే-దేవసదృశే, గురౌ పరాభక్తిః ఎన్ఱర్థమ్.

ఒన్బతామ్ వాక్యార్థమ్ (నిత్యసంసారియాయిత్యాది). నిత్యసంసారియాన ఎన్ఱతు - దేహాత్మాభిమానియాయ్ శబ్దాదివిషయానుభవమే యాత్రైయాయిరుక్కుఱ ఎన్ఱపడి. నిత్యసూరికళుడైయ పేఱ్ఱుక్కెన్ఱతు - (౨) "సదాపశ్యన్తిసూరయః" ఎన్గిఱపడియే నిత్యసూరికళుక్కు ప్పరమపురుషార్థమాన భగవదనుభవత్తుక్కెన్ఱపడి.

పత్తామ్ వాక్యార్థమ్ (తాన్ కలఙ్గినాలుమిత్యాది). "తాన్ కలఙ్గినాలుమ్" ఎన్ఱు యద్యాలిఙ్గితమాకచ్చొన్నతు- తాన్, తిరుమన్త్రత్తిలుమ్ ద్వయత్తిలుమ్ నియత

(౧) శ్వేతాశ్వ-౬-౨౩.   (౨) పు-సూ-

సప్తవిధం ప్రోక్తమ్" ఇత్యుక్తవారుణాగ్నేయస్నానతారతమ్యేపి తత్సాధ్యశుచిత్వే తారతమ్యాదర్శనాత్, శక్తాఽశక్తవిభాగేన ప్రాయశ్చిత్తతారతమ్యేపి దురితనివృత్తి తారతమ్యాదర్శనాచ్చ ప్రేక్షావజ్జనమతికృతసువర్ణతారతమ్యే విక్రయకృతతారతమ్యా దర్శనాచ్చ ఊషరాఽనూషరక్షేత్రనిక్షిప్తబీజతారతమ్యేపి తత్సాధ్యఫలేమన్దామన్దాది పురుషకర్తృకశ్రవణతారతమ్యేపి తత్సాధ్యజ్ఞానే స్వర్గాపవర్గకామకర్తృకజ్యోతిష్టోమానుష్ఠానతారతమ్యేపి తత్ఫలేపితారతమ్యాదర్శనాచ్చ, ధూమాలోకాదిలిఙ్గక పరామర్శరూపసాధనతారతమ్యేపి అనుమితితారతమ్యాదర్శనేన వ్యభిచారాత్. మోక్షసాధనజ్ఞానే తారతమ్యాసిద్ధేశ్చ. "అక్షణ్వన్తః" ఇత్యాదిశ్రుతేస్సర్వసాక్షాత్కర్తృత్వేన సమాన్తరరాహిత్యపరత్వాత్, "అక్షణ్వన్తః కర్ణవన్తః" ఇత్యాభ్యాం సర్వసాక్షాత్కర్తృచక్షుష్మత్త్వస్య తాదృశశ్రోత్రవత్త్వస్యబోధనాత్, ప్రశంసాయాం మతుప్ప్రత్యయాత్. "కీర్తిమానసమో రాజా నిస్సమాస్తత్ర పణ్డితాః" ఇత్యాదా కీర్తిపణ్డితాభ్యాం సదృశాన్తరరాహిత్యస్యైవ తాదృశసాక్షాత్కర్తృకారత్వేన సదృశాన్తరనిషేధబోధనస్య యుక్తత్వాత్.

"నైషానన్దస్యమీమాంసాభవతి" ఇత్యాదిశ్రుతేరపి * శతే పఞ్చాశన్న్యాయేన ముక్తానన్దే సర్వానన్దాన్తర్భావపరత్వేన తారతమ్యపరత్వాభావాత్, తచ్ఛ్రుతావానన్దపదమనుకూలత్వేన జ్ఞాయమానవిషయపరమ్. నతు తాదృశజ్ఞానపరమ్. తథాసతి తాదృశజ్ఞానస్య పురుషభేదేనభిన్నతయా మానుషానన్దే మనుష్యగన్ధర్వసమ్భిన్నత్వోక్తేర్నాసఙ్గతేః. "తేయేశతంమానుషాఆనన్దాః - ఏకః" ఇత్యత్ర "మనుష్యానన్దశతసజాతీయఏకోమనుష్యగన్ధర్వానన్దః" ఇత్యర్థాఙ్గీకారే త్వానన్దపదం తాదృశజ్ఞానపరమేవ; సమానవిషయకత్వేన సాజాత్యస్యవివక్షితత్వేన మనుష్యశతజ్ఞానవిషయకత్వస్య మనుష్యగన్ధర్వగతైకజ్ఞానేలాభాత్తాదృశమనుష్య గన్ధర్వగతభిన్నవిషయకశతజ్ఞానవిషయవిషయకత్వస్య చదేవగతైకజ్ఞానేలాభాన్నానుపపత్తిః; ముక్తానాంసర్వవిశేష్యకానుకూలత్వప్రకారకసాక్షాత్కారవత్తయా మానుషజ్ఞానశతజ్ఞానవిషయవిషయత్వస్య మనుష్యగన్ధర్వాదిగతశతజ్ఞానవిషయవిషయకత్వస్యచసత్త్వాత్, ప్రతిపర్యాయం "శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య" ఇత్యస్యోపపత్తిరిత్యన్యత్రవిస్తరః;" ఇతి.

మూ.— ౧౧౮. ఎల్లా ప్రమాణఙ్గళిలుమ్ దేహత్తాలే పేఱెన్గిఱతు ; తిరుమన్త్రత్తిలాత్మావాలే పేఱెన్గిఱతు ; చరమశ్లోకత్తిలీశ్వరనాలే పేఱెన్గిఱతు ; ద్వయత్తిల్ పెరియపిరాట్టియారాలే పేఱెన్గిఱతు.

శొల్లుకిఱ ప్రకారఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్తుకొణ్డు శెన్ఱు, పిన్నై అతు తన్నై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఎల్లాప్రమాణఙ్గళిలుమ్) ఎన్ఱు తుడఙ్గి. అతావతు - చేతననుడైయ విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన సకల శాస్త్రఙ్గళిలుమ్, సాధనానుష్ఠాన యోగ్యమాన దేహత్తాలే ఇవనుక్కుప్పురుషార్థలాభ మెన్గిఱతు; నిష్కృష్టవేషత్తిలే నోక్కాన తిరుమన్త్రత్తిల్, ఇవన్ స్వరక్షణత్తిల్ నిన్ఱుమ్ కైవాఙ్గినాలాప్తియ ఈశ్వరనుడైయ రక్షకత్వమ్ జీవియామైయాలే తత్ప్రవృత్తి విరోధియాన స్వప్రవృత్తియై విట్టిరుక్కుమాత్మావాలే పురుషార్థలాభ మెన్గిఱతు; ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యత్తిలే నోక్కాన చరమశ్లోకత్తిల్, ఇవనుడైయ స్వీకారముమ్ మిగైయామ్బడి తానే కైక్కొణ్డు ప్రాప్తిప్రతిబన్ధక సకల పాపఙ్గళైయుమ్ తళ్ళిప్పొకట్టు త్తన్ తిరువడికళిలే శేర్త్తుక్కొళ్ళు మీశ్వరనాలే పురుషార్థలాభ మెన్గిఱతు; ఈశ్వరనుడైయ లక్ష్మీవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కాన ద్వయత్తిల్, విశేషణభూతైయాన పెరియపిరాట్టియారాలే పురుషార్థలాభ మెన్గిఱ తెన్నై.

పడి. శాస్త్రమెన్ఱతు-వేదమెన్ఱపడి. శెన్ఱెన్ఱతు-పోయెన్ఱపడి. పిన్నైయెన్ఱతు-అనన్తరమెన్ఱపడి. అతుతన్నైయెన్ఱతు - ద్వయాతిశయత్తైయెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). విశిష్టవేషత్తిలే నోక్కానవెన్ఱతు-శరీరవిశిష్టవేషత్తిలే నోక్కానవెన్ఱపడి. ఇవనుక్కెన్ఱతు - ఇచ్చేతననుక్కెన్ఱపడి. నిష్కృష్టవేషమెన్ఱతు - శేషత్వపారతన్త్ర్యఙ్గళెన్ఱపడి. తత్ప్రవృత్తియెన్ఱతు - ఈశ్వరప్రవృత్తియెన్ఱపడి. స్వాతన్త్ర్యమెన్ఱతు - నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యమెన్ఱపడి. స్వీకారమ్ మిగైయామ్బడియెన్ఱతు-ఇవన్ పణ్ణుమ్ స్వీకారమనుపాయమామ్బడియెన్ఱపడి. కైక్కొణ్డెన్ఱతు - అఙ్గీకరిత్తెన్ఱపడి.

మూ.—౧౧౯. పెరియపిరాట్టియారాలే పేఱాకైయావతు- ఇవళ్ పురుషకారమానాలల్లతు ఈశ్వరన్ కార్యమ్ శెయ్యానెన్గై.

౧౨౦. ద్వయత్తుక్కధికారి ఆకిఞ్చన్యము మనన్యగతిత్వము ముడైయవన్.

౧౧౯. ఉపాయ మీశ్వరనాయిరుక్క, ఇవళాలే పేఱాకైయావతెన్నెన్నిల శజ్కైయిలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పెరియపిరాట్టియారాలే) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు-ఇష్టాఽనిష్ట ప్రాప్తి పరిహారజ్గళిరణ్డుమ్ పణ్ణువాన్ ఈశ్వరనేయాయిరుక్క, పెరియపిరాట్టియారాలే ఇవనుక్కుప్పేఱాకైయాకిఱతు, ఇవనుడైయ అపరాధత్తైప్పారాతే రక్షిక్కుమ్పడి ఇవళ్ పురుషకారమానాలొఴియ ఈశ్వరన్ ఇవన్ కార్యమ్ శెయ్యానెన్ఱపడి యెన్గై.

౧౨౦. కీழ్, సామాన్యత్తిలే వైష్ణవాధికారికళపేక్షితజ్గళైచ్ శొల్లినార్; ఇఙ్గు విశేషిత్తు, ద్వయత్తుక్కధికారియామవనుక్కపేక్షితత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ద్వయత్తుక్కు) ఎన్ఱుతుడజ్గి. అతావతు, సిద్ధోపాయవరణ ప్రతిపాదకమాన ద్వయత్తుక్కధికారి, (౧) "అకిఞ్చనోఽగతిః, త్వమేవోపాయ భూతో మేభవ" ఎన్ఱుమ్, (౨) "అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్య" ఎన్ఱుమ్, (౩) "పుకలొన్ఱిల్లావడియేన్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లు

౧౧౯. మేలుక్కవతారికై (ఉపాయమిత్యాది). మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). కార్యమెన్ఱతు-అనిష్టనివృత్తియు మిష్టప్రాప్తియుమాకిఱ కార్యమెన్ఱపడి.

౧౨౦. మేలుక్కవతారికై (కీழிత్యాది). కీழెన్ఱతు-ప్రథమచూర్ణైయిలే యెన్ఱపడి. సామాన్యత్తిలేయెన్ఱతు-తిరుమన్త్ర ద్వయ చరమశ్లోకాధికారికళుక్కుప్పొతువిలే యెన్ఱపడి. విశేషిత్తెన్ఱతు - మికవుమెన్ఱపడి. మూలార్థమ్ (అతావతిత్యాది). అకిఞ్చనః ఎన్ఱతు-ఉపాయాన్తర శూన్యనెన్ఱపడి. అగతిః ఎన్ఱతు - రక్షకాన్తర శూన్యనెన్ఱపడి. "త్వమేవ" ఎన్గిఱ ఏవకారవ్యావర్త్యమ్ "భవ" ఎన్ఱు ప్రార్థనాగర్భమాన ఉపాయస్వీకారత్తినుడైయ ఉపాయత్వమ్. పుకలొన్ఱిల్లావెన్ఱతు - ఒరుపుకలుమిల్లావెన్ఱాయ్, ఆకిఞ్చన్యాఽనన్యగతిత్వజ్గళైచ్చొల్లుకిఱతు.

(౧) అహిర్బుధ్న్య-౩౭-౩౦. (౨) స్తో-ర-౨౨. (౩) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦.

ఆహ (ప్రాప్యత్వోక్త్యేతి) "యోవేద-సోఽశ్నుతే" ఇత్యాదిశాస్త్రబలాత్స్వప్రయోజనసాధనత్వం సాధనాన్తరస్యదుర్వారమితిభావః.

ద్వితీయఆహ (యుక్తిమాత్రత్వాత్) ఇతి. భృత్యాదేః కర్షకాదేశ్చ ప్రయాసతారతమ్యేన ఫలతారతమ్యదర్శనాత్, బహ్వాయాసపూర్వకం యత్కిఞ్చిత్సాధ్యం సాధనాన్తరమనన్తస్థిరఫలరూపబ్రహ్మానుభవస్యనసాధనం భవితుమర్హతీతి యుక్తిమాత్రేణేత్యర్థః. వేదశాస్త్రావిరోధితర్కవ్యావృత్త్యర్థం మాత్రపదమ్. నహివచనవిరోధే న్యాయఃప్రభవతి, అన్యథా, అల్పకాలసాధ్యజ్యోతిష్టోమాదేరధికకాలభోగ్యస్వర్గాదేశ్చ సాధ్యసాధనభావోన స్యాదితిభావః. ఉక్తమర్థం ప్రతిబన్దీముఖేనవివృణోతి (ఆగమేతి). అత్ర అకిఞ్చనాధికారిణః ప్రాప్యపరార్థానుభవాదికంప్రతితు స్వరూపాయోగ్యత్వరూపం వైసాదృశ్యరూపఞ్చ ప్రాప్యవిరుద్ధత్వం సమ్భవతీతితాత్పర్యమ్.

(ద్వితీయే) ప్రాప్యవిసదృశత్వమితిపక్షే. (భృత్యః)భటాదిః (కర్షకః)కృషీవలాదిః. (వేదశాస్త్రావిరోధితర్కేతి) అత్రమనుస్మృతౌ ద్వాదశాధ్యాయే; "ఆర్షంధర్మోపదేశఞ్చ వేదశాస్త్రావిరోధినా। యస్తర్కేణానుసన్ధత్తే సధర్మంవేదనేతరః" ఇతి, తద్వ్యాఖ్యానే-(ఆర్షమితి)ఋషిదృష్టత్వాదార్షమ్. వేదమ్-ధర్మోపదేశఞ్చ, తన్మూలస్మృత్యాదికమ్, యస్తదవిరుద్ధేన మీమాంసాదిన్యాయేన విచారయతి, సధర్మంజానాతి, నతుమీమాంసానభిజ్ఞః. ధర్మైకకరణంవేదః;మీమాంసాచ-ఇతికర్తవ్యతాస్థానీయా. తదుక్తంభట్టవార్తికకృతా;-ధర్మేప్రమీయమాణేహి వేదేనకరణాత్మనా। ఇతికర్తవ్యతాభాగం మీమాంసాపూరయిష్యతి," ఇత్యుక్తమనుసన్ధేయమ్. (అన్యథా) యుక్తిమాత్రేణసాధనే. (ఆగమేతీతి) సారే- "ప్రపత్తిశాస్త్రస్థానామ్ ప్రమాణమిష్టిరైకయోష్ట్రీయమ్" ఇత్యుక్తమ్. "సద్యోపాయశాస్త్రస్థానామ్ప్రమాణమిష్టిరైకయోష్ట్రీయమ్" ఇతినోక్తమ్. అతఃప్రపత్తేరేవప్రాధాన్యం వదతీతిపౌత్రేప్సితాభిప్రాయః. సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధం దర్శయతి (అప్రాకిఞ్చనేతి)

అనుగృహీతశ్చ శ్రీవచనభూషణమీమాంస భాష్యే సాధనాన్తర స్వరూపవిరోధసమర్థనాధికారే వరదదేశికైః;-“ప్రాపకాన్తరం స్వరూప విరుద్ధమిత్యత్ర న ప్రమాణాభావః. మూలమన్త్ర ద్వయస్థ నమశ్శబ్దాభ్యాం (౧) “స్వయన్తురుచిరే దేశే” ఇత్యాద్యుపబృంహితాభ్యామప్రధానభో క్తృత్వస్యాపి నిషిద్ధత్వేన, స్వభోక్తృత్వఫలాయాభక్తేః ప్రాప్యవిరుద్ధ త్వోపపత్తేరితి.

అత్రసిద్ధోపాయ ప్రతిపాదనస్థలే స్వభోక్తృత్వనివృత్తేః ఫల తయాప్రతిపాదనాత్, సాధనాన్తర మకిఞ్చనాధికారిప్రాప్యంప్రతిస్వరూ పాయోగ్యమేవేతిఘట్ట తాత్పర్యమ్. (మూలమన్త్రేతి) అత్రకాకాక్షి న్యాయేనాభిప్రేతః. ఇత్యాదీత్యనేన - (౨) “కురుష్వమామనుచరమ్” ఇత్యాదిసఙ్గ్రహః.

ననునమశ్శబ్దాదేః ప్రధానభోక్తృత్వనిషేధపరతయా అకిఞ్చ నాధికారిణోపి భోక్తృత్వమస్త్యేవ; అన్యథాఅచేతనత్వాపత్తేరిత్యత ఆహ (అప్రధానేతి). పరమాత్మాధీన స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య భోగశాలిత్వ రూపస్యేత్యర్థః. నమశ్శబ్దాదినా పరమాత్మాధీన భోగశాలిత్వరూప

(స్వయన్తురుచిరఇతి) శ్రీరామాయణే ఆరణ్యకాణ్డే “పరవానస్మి కాకుత్స్థత్వ యివర్షశతంస్థితే। స్వయన్తురుచిరే దేశే క్రియతామితిమాంవద” ఇతి. (ఇతీతి)అనుగృహీత మిత్యన్వయః, (అత్ర) శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే. (స్వరూపాయోగ్యమేవేతి) పరతన్త్రస్వరూపస్యప్రవృత్తిరూపమయోగ్యమేవేత్యర్థః. (ఘట్టమ్)నిష్కృష్టమ్. (అత్ర కాకేతి) కాకాక్షిన్యాయః, ఏకత్రస్థితస్యపూర్వత్ర ఉత్తరత్రచాన్వయః (కురుష్వ మామితి) శ్రీరామాయణే అయోధ్యాకాణ్డే. “కురుష్వమామనుచరం వైధర్మ్యంనేహ విద్యతే। కృతార్థోహంభవిష్యామి తవచార్థఃప్రకల్పతే” ఇతి. ఆదినా(౩)“తనక్కే యాక వైనైకొళ్ళుమీతే” ఇత్యాదిసఙ్గ్రహః.

(ప్రధానభోక్తృత్వేతి) పరమాత్మానధీనభోగశాలిత్వరూప భ్రాన్తిసిద్ధప్రధాన భోక్తృత్వేత్యర్థః. (అన్యథా) ప్రధానభోక్తృత్వ నిషేధాఽనఙ్గీకారే. (సిద్ధేతి) సిద్ధో

(౧) రా-అ-౧౫-౭. (౨) రా-అ-౩౧-౨౨. (౩) తి-వాయ్-౨-౯-౪.

ప్రాప్తిసిద్ధా ప్రధానభోక్తృత్వానిషేధే సిద్ధోపాయవిధిస్థలే సాధ్యోపాయవిధిస్థలేచవ్యవస్థయా నమశ్శబ్దాదిశ్రవణం తదశ్రవణఞ్చనోపపద్యతే.

నచాఽత్రమన్త్రరత్న చరమశ్లోకయోరివ పరస్పరప్రతిపన్న గుణోపసంహారః (౧) "నానాశబ్దాదిభేదాత్" ఇతిసూత్రకృతా విద్యాభేదసాధనాత్. అచిద్వ్యావృత్తిస్తు †స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యపరమాత్మభోగాతిశయాధాయకాఽను షఙ్గికభోగశాలిత్వ రూపాఽప్రధాన భోక్తృత్వాఙ్గీకారా దుపపద్యతఇతి

పాయవిధిస్థలే వ్యవస్థయా నమశ్శబ్దాది శ్రవణమిత్యన్వయః (నమశ్శబ్దాదీతి) ఆది శబ్దేన ఏవకారాదిపరిగ్రహః (తదశ్రవణమ్) నమశ్శబ్దాద్యశ్రవణమ్

(అత్ర) సిద్ధోపాయవిధిస్థలే, సాధ్యోపాయవిధిస్థలే (చరమేతి) వివరణ వివరణిరూపయోశ్చరమశ్లోకమన్త్రరత్నయోర్విద్యాభేదోనాస్తి శక్యతావచ్ఛేదకభేదేన భేదాఙ్గీకారాత్, ఉపాసనశరణాగత్యోరూపాదిభేదా ద్విద్యాభేదః అతోనమశ్శబ్దాద్యుపసంహారోనకర్తవ్య ఇతిభావః (ఉపసంహారేతి) ఉపాసన శరణాగత్యోరితి శేషః (నానేతి) "నానాశబ్దాదిభేదాత్" ఇతి బ్రహ్మమీమాంసా తృతీయాధ్యాయ తృతీయపాద శబ్దాదిభేదాధికరణసూత్రమ్ తద్భాష్యమ్, కిమత్రవిద్యైక్యమ్, ఉత విద్యాభేదఇతిసంశయ్యతే అత్రైవాస్యాం పరస్పరభేదేసమర్థితేసతి, ఏకస్యాదహరవిద్యాదికాయాస్సర్వవేదాన్తప్రత్యయన్యాయః, కింయుక్తమ్ విద్యైక్యమితి, కుతః-వేద్యస్యబ్రహ్మణ ఏకత్వాత్, వేద్యంహివిద్యాయారూపమ్ అతోరూపైక్యాద్విద్యైక్యమితి, ఏవమ్ప్రాప్తేఽభిధీయతే నానేతి, నానాభూతాః - విద్యాః, కుతః-శబ్దాదిభేదాత్ ఆదిశబ్దేన - అభ్యాస సఙ్ఖ్యా గుణ ప్రక్రియా నామధేయానిగృహ్యన్తఇతి. తత్పూర్వస్థ అక్షరవిద్యాదికాఇతిభాష్య శ్రుతప్రకాశికాయామ్, ఆదిశబ్దేన న్యాసోవివక్షితః సూత్రేపిశబ్దాదిభేదసద్భావాదితి (స్వప్రవృత్తీతి) స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యః, - పరమాత్మభోగాతిశయ ఇత్యన్వయః (ఉపపద్యతఇతీతి) "ఘట్టతాత్పర్యమిత్యన్వయః

---

(౧) బ్రహ్మసూ-3-3- † (పా) స్వప్రవృత్త్యనుద్దేశ్య

ఏవం వైసాదృశ్యరూపం ప్రాప్యవిరుద్ధత్వమపి తత్రైవ ప్రకరణే ద్వితీయే సాధనాన్తరవ్యాజ విధిత్వసమర్థనాధికారే సిద్ధాన్తే తైరేవానుగృహీతమ్. భక్తిర్వ్యాజమాత్రం; నసాధనం; ఫలవిసదృశత్వాత్. ఫలవైసాదృశ్యంనామనిత్యత్వం నవైపుల్యమాత్రమ్. నహినిత్యం ఫలమనిత్యేన సాధయితుంశక్యతే; దృష్టవ్యాప్తివిరోధాత్. (౧) "నాస్త్యకృతఃకృతేన" (౨) "నహ్యధ్రువైః ప్రాప్యతేధ్రువన్తత్" ఇతివిధివిరోధాచ్చ. నహ్యనయోః కామవిషయత్వమ్; అసఙ్కోచేన కర్మోపాసనోభయవిషయత్వాత్. (౩) "యజతే, తపస్తప్యతే బహూనివర్షసహస్రాణ్యన్త వదేవాస్యతద్భవతి" ఇతియాగవత్తపశ్శబ్దవాచ్యోపాసనస్యాప్యన్తవత్ఫలత్వ శ్రవణాత్. (౨) "నాయమాత్మాప్రవచనేన లభ్యః" ఇత్యాదినావిశిష్యోపాసనసాధ్యత్వనిషేధాచ్చ. నచమేధాశబ్దో భక్తిరూపత్వదశాపన్నధ్యానపరః. అసఙ్కోచేన తద్దశాపన్నధ్యానపరత్వే బాధకాభావాత్. నచోపాయవిధివిరోధః; తస్యవ్యాజవిధిత్వ కల్పనాత్. అన్యథానిషేధ వాక్యానామనేకేషామస్వారస్యాపత్తేః. తాని

(దృష్టవ్యాప్తీతి) "యత్-అనిత్యమిష్టసాధనమ్, తత్ - అనిత్యఫలకమ్" ఇతి లోకదృష్టవ్యాప్తిరిత్యర్థః. (అనయోః) "నాస్తి,నహ్యధ్రువైః" ఇతివిధివాక్యయోః. (యజతేతపఇత్యాది) బృహదారణ్యకేపఞ్చమాధ్యాయే అష్టమబ్రాహ్మణే. "యోవా ఏతదక్షరంగార్గ్యవిదిత్వా అస్మిఁల్లోకే జుహోతియజతేతపస్తప్యతే బహూనివర్షసహస్రాణి, అన్తవదేవాస్య తద్భవతి" ఇతి. వర్షసహస్రాణీయజతే తతస్తప్యతే.తపః- ఉపాసనమ్ - తపనేత్యత్రేవ "తపఆలోచనే" ఇత్యస్మాద్ధాతోః, ఉపాసనంతపశ్శబ్దార్థః. అస్యపురుషస్యతత్, అన్తవదేవభవతి - అనిత్యఫలవదేవ భవతీత్యర్థః. (విశిష్యేతి) "నమేధయా" ఇతి విశిష్య. (తద్దశాపన్నేతి) భక్తిరూపత్వ దశాపన్నేత్యర్థః. (తస్య) ఉపాసనవిధేః. (అన్యథా) వ్యాజవిధిత్వ కల్పనానఙ్గీకారే (నిషేధవాక్యమ్) "నహ్యధ్రువైః" "నాస్త్యకృతః" ఇత్యాదినిషేధవాక్య మితిబోధ్యమ్.

(౧) ముణ్డ-౧-౨-౧౨. (౨) కఠ-౧-౨. (౩) బృహ-౫-౮.

హిలోక సిద్ధవ్యాప్త్యనుగృహీతాని ప్రబలాని, అతఉభయాఽవిరోధేన వ్యాజవిధిత్వ కల్పనమేవయుక్తమ్.

నచ, లోకే "కృషిమిత్కృషస్వ" ఇత్యాదావుపాయఏవ విధిదర్శనాల్లోకదృష్టవ్యాప్త్యనుగ్రహఉపాయవిధిపక్షేపి సమ్భవతీతి వాచ్యమ్. "రత్నార్థంవరాటికాందద్యాత్, రాజ్యార్థముపహారందద్యాత్" ఇతివ్యాజేపి లోకేవిధిదర్శనాత్. ఏవంచరమయుక్త్యభిప్రాయేణ రత్నేత్యాదికముక్తమ్ ఏవందేశతః కాలతో వస్తుతశ్చానన్తఫలప్రాప్తిత్రివిధోపాధి పరిచ్ఛిన్నోపాసన విధిర్వ్యాజవిధిరేవ భవితుమర్హతీతి.

అత్రతావత్, సాధనాన్తరంన తన్నిష్ఠానాం మోక్షహేతుః; కిన్తు, సర్వముక్తిప్రసఙ్గపరిహారార్థతయా అన్యథాసిద్ధత్వేన నియతపూర్వవర్తీత్యాహ (భక్తిరితి) ఏవఞ్చభక్త్యాదేస్స్వయత్నపరాన్ప్రతి మోక్షసాధనత్వప్రవాద ఆచార్యాణామభ్యుపగమవాదఏవ, తథైవ తేషాం

(తాని) నిషేధవాక్యాని (ఉభయావిరోధేన) "నాస్త్యకృతఃకృతేన" "నమేధయా" ఇతినిషేధవాక్యమ్, "నిధిధ్యాసితవ్యః" ఇతివిధివాక్యమ్, ఏతదుభయాఽవిరోధేన.

(కృషిమిత్కృషస్వేతి) మహిమశతకవ్యాఖ్యానే - "అక్షైర్మాదీవ్యః, కృషిమిత్కృషస్వ, విత్తేరమస్వబహుమన్యమానః" ఇతిశ్రుతేః, ఋగ్వేదే, శాకలశాఖాయాం సప్తమాష్టకే అష్టమాధ్యాయేపఠితా. అక్షైః-దేవనైః, మాదీవ్యః - ద్యూతం మాకార్షీః తర్హిజీవనంకథమ్, తత్రాహ - కృషిమిత్-కృషిమేవ ఇచ్ఛబ్దోఽవధారణార్థశ్ఛాన్దసిదృష్టః కృషస్వ-కురుష్వ తథాచతద్ద్వారాజీవితవ్యమితిభావః. కృషింకుర్వన్ బహుమన్యమానః-బహుభిర్లోకైస్సమ్భావ్యమానస్సన్, విత్తే - ధనధాన్యాదిరూపే, రమస్వ - క్రీడస్వ" ఇతిశ్రుత్యర్థోబోధ్యఇతి (చరమయుక్తీతి) "రాజ్యత్తుక్కెలుమిచ్చమ్బుక్కుమోప్పాలేయమ్" ఇతిచరమయుక్తి శ్రీసూక్తీత్యర్థః. (ఇతీతి) ఇత్యనుగృహీతమిత్యన్వయః

(తన్నిష్ఠానామ్) సాధనాన్తరనిష్ఠానామ్ (తథైవ) అభ్యుపగమవాదఏవ

సాధనా న్తరోపాయా న్తరాది ప్రసిద్ధిరపి.(౧)"ఉపాయస్స్వప్రా ప్తేరుపనిష దధీతస్సభగవాన్"(౨)" ఇవై ఇరణ్డుమొక్షియభగవత్ప్రసాద మేఉపాయ

(తేషామ్) ఆచార్యాణామ్. (ప్రసిద్ధిరపీతి) భక్త్యాదేరిత్యనుషజ్గః. (ఉపాయఇతి) శ్రీమద్రహస్యత్రయ సారాధికారసఙ్గ్రహే - "ఉపాయస్స్వప్రాప్తేరుపనిషదధీతస్స భగవాన్ప్రసత్త్యై తస్యోక్తే ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ । తదారోహః పుంసస్సుకృత పరిపాకేన మహతా నిదానం తత్రాపి స్వయమఖిలనిర్మాణనిపుణః" ఇతి - అస్యార్థః— (ఉపాయఇతి) ప్రసాదవిశిష్ట ఉపాయఇత్యర్థః. (ఉపనిషదధీతస్స భగవాన్) "యతోవాఇమాని" "నాయమాత్మా" "ధాతుః ప్రసాదాత్" ఇత్యా దిశ్రుతిప్రతిపన్నో భగవాన్, స్వప్రాప్తేః అదృష్టద్వారకోపాయః. తర్హి ప్రప ద నా ది వైయర్థ్యమిత్యత ఆహ (ప్రసత్త్యైతస్యోక్తే) ఇతి. (తస్య) భగవతః. ప్రసత్త్యై- స్వయత్ప్రయోజన ప్రసాదాయ. (ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ) ప్రపదనమ్ - ప్రపత్తిః, నిదిధ్యాసనమ్ - భక్తిః, తద్రూపేగతీ - మార్గౌ, (ఉక్తే) దృష్టోపాయతయా విహితే. నన్వనాదౌ సంసారే దుర్నివారవృజినసామగ్ర్యాం సత్యాం కథం దృష్టోపాయప్రవేశ ఇత్యత్రాహ (తదారోహఇతి). తయోః -దృష్టోపాయయోః, ఆరోహః - ప్రవేశః, (సుకృతపరిపాకేన) యాదృచ్ఛికాది సుకృతపరిపాకేన. తత్రాపిమూలకారణం భగవానేవేత్యాహ (నిదానమితి). (తత్రాపి) యాదృచ్ఛికాది సుకృతపరిపాకేపి, (అఖిలనిర్మాణనిపుణః) సర్వస్రష్టా. భగవానేవనిదానమిత్యర్థః.

అత్ర, "ఆశ్రైయాల్ అజ్ఞాతమాన నన్మైకళైయే పల్ పాశాకక్కొణ్డు కటా క్షియానిఱ్కుమ్, ఇవైయఙ్గాడ ఇవనుక్కు విళైయుమ్బడియిఱే ఇవఱ్ఱైన్నె ముత లిలే అవన్సృష్టిత్తతు" ఇతిశ్రీవచనభూషణ శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయేతి. (ఇవైయిరణ్డుమితి) ఇయంముముక్షుప్పడి శ్రీసూక్తిః. భగవద్గుణదర్పణాఖ్య శ్రీసహస్రనామభాష్యే ఉపో ద్ఘాతప్రకరణే, గురుతరతపస్సమాధిసాధ్య తత్వజ్ఞానస్య లఘుతరవాఙ్మాత్రసాధ్య తానిరూపణస్థలే:—'నను, గురుదీర్ఘదుష్కర తపస్సమాధి విశేషరూప మహాధర్మసాధ్య

(౧) రహస్యత్రయసారే. (౨) ముముక్షుప్పడి.

మాంకక్కడవతు” ఇత్యేవ ముఖ్యసిద్ధాన్తాదితి భావః. వక్ష్యతిచోత్తరాధికారావతారికాయామ్-ప్రథమం సర్వజ్ఞానప్రీత్యుపాయత్వం నాస్తి. కిన్తు జ్ఞానప్రీతిరిత్యుక్తమ్. అనన్తరం తాన్ప్రీత్యుపాయత్వంనాస్తి; కిన్తు వ్యాజత్వమాత్రమిత్యుక్తమ్; ఇదానీం వ్యాజత్వమపినాస్తీత్యాహ. (తాన్ దరిద్రేత్యాదీతి).

యుక్తిమాత్రేణ ఆగమబాధో నయుక్త ఇత్యాశఙ్క్య, సాధనభక్తి విధ్యన్వారుహ్యవాదే “నహివచనవిరోధే” ఇతిన్యాయేన విధివిరోధాద్వైసాదృశ్యన్యాయానవతారేపి, పరార్థ కైఙ్కర్యవిధిరూపముఖ్యసిద్ధాన్తే వైసాదృశ్యరూపానుగ్రాహకన్యాయావతారస్సమ్భవత్యేవేత్యాశయేనాహ (ఫలవిసదృశత్వాదితి). సాధనాన్తరస్యకాలపరిచ్ఛేద తద్రాహిత్యాభ్యాంస్వార్థానుభవపరార్థానుభవాదిసాధారణం వైసాదృశ్యమ్,

---

తత్త్వజ్ఞానోపక్రమస్య వాఙ్మాత్రసాధ్యత్వవాదోఽత్యతివాదః; గురుశాస్త్రవైయర్థ్యప్రసఙ్గేన ప్రమాణవిరుద్ధశ్చ; తదిదమవిదిత భగవత్ప్రభావస్య ఛాన్దసస్యపైశాచమ్. లఘీయోఽపిభగవత్సఙ్కీర్తనం దుర్వహమపిదురం ధారయత్యేవ; నగురుశాస్త్రానర్థక్యమ్. తస్యసమర్థాధికారత్వాత్. అస్యతుసత్యసతివా సామర్థ్యే భగవదసాధారణ రుచిసముచిత భాగ్యవదధికారత్వాచ్చ; గరీయసోఽపి భగవత్ప్రసాద ఏవఫలహేతుః - లఘీయసికిందణ్డవారితః. యథాచగరీయస్యప్రయోగవైఫల్యాద్దేవః ప్రసీదతి, తథాలఘీయస్యపిభావశుద్ధివిశేషాత్ ప్రసీదేత్,” ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా. (వక్ష్యతిచేతి) “శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే” ఇతిశేషః. (తాన్ప్రతి) అజ్ఞాన్ప్రతి.

(అన్వారుహ్యేతి) తన్మతమధిష్ఠాయవాదః - అన్వారుహ్యవాదః; అఙ్గీకృత్యవాదః - అభ్యుపగమ్యవాదః. (న్యాయాఽనవతారేపీతి) కైఙ్కర్యవిధిరితిచేత్, లోకదృష్టన్యాయవిరోధోనాస్తీతి మన్తవ్యమ్. (సాధనాన్తరస్యేతి) సాధనాన్తరస్య కాలపరిచ్ఛేదః; స్వార్థానుభవపరార్థానుభవయోర్నిత్యత్వాత్కాల పరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. అతఉభయసాధారణం వైసాదృశ్యమితిభావః. (తద్రాహిత్యేతి) కాలప

స్వరూపానురూపత్వాఽననురూపత్వ లక్షణవస్తుపరిచ్ఛేద తద్రాహిత్యా భ్యాం పరార్థానుభవాద్యసాధారణం వైసాదృశ్యఞ్చ ద్వయమప్యత్ర వివక్షిత మిత్యాశయేనాహ (ఫలవైసాదృశ్యంనామేత్యాదినా).

(నహీతి) ఇదముపలక్షణమ్; నహిఫలభోక్తృస్వరూపాననురూప సాధనేనతదనురూపం ఫలంసాధయితుంశక్యమ్. పరదారపరిగ్రహాఽనివే దితభోజనాదినా ధర్మప్రజాఽనుయాగఫలాద్యసాధనాదితి బోధ్యమ్. (దృష్టేతి) "యద్యదనిష్టసాధనం తత్తదనిత్య ఫలకమ్," ఇతిత్రివర్గస్థలే దర్శనాదితిభావః. నచేదంయుక్తిమాత్రమిత్యాశయేనాహ (నాస్త్య కృతఇతి). అత్రనకేవలం సాధనాన్తరస్వరూపవిరోధసాధకం ప్రమాణ ముక్తన్యాయానుగ్రాహ్యమ్; కిన్తు విశేషవచనమపీతి భావః. నచేదం నిత్యఫలప్రాశస్త్య మాత్రపరమ్. సిద్ధాన్తే అర్థవాదానాంస్వార్థతాత్ప ర్యాదిత్యాశయేనాహ (విధివిరోధాదితి).

కృతాఽధ్రువశబ్దయోరల్పాస్థిరఫలకర్మపరత్వ మాశఙ్క్యాహ

ఛ్ఛేదరాహిత్యేత్యర్థః (స్వరూపేతి) ఉపాసనస్య స్వరూపాననురూపత్వరూపవస్తు పరిచ్ఛేదః. పరార్థానుభవస్య స్వరూపానురూపత్వ రూపవస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. అతఃపరార్థానుభవాఽసాధారణం వైసాదృశ్య ముపాసనస్యేతిబోధ్యమ్. (తద్రాహి త్యేతి)వస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యేత్యర్థః.

(ఫలభోక్తృస్వరూపేతి) ఫలభోక్తుస్స్వరూపేత్యర్థః. (తదనురూపమ్) స్వరూ పానురూపమ్. (పరదారేతి) పరదారపరిగ్రహేణ ధర్మప్రజాఫలాసాధనాత్, అని వేదితభోజనాదినా అను యాగఫలాద్యసాధనాదిత్యన్వయః. (ప్రమాణమ్) "సర్వ ధర్మాన్పరిత్యజ్య" ఇత్యాదిప్రమాణమ్. (ఉక్తన్యాయః) దృష్టవ్యాప్తిన్యాయః. (స్వార్థతాత్పర్యాదితి)అత్ర "ప్రబలప్రమాణవిరోధాభావే అర్థవాదపరాణామపిస్వతః ప్రామాణ్యతస్స్వార్థ పరిత్యాగశ్చసాహసమ్, అన్యాయ్యత్వాత్" ఇతిసహస్రనామభా ష్యశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(నహీంతి)(౧)"తపసా బ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ""తపస నాశకేన"ఇత్యాదౌతపస ఉపాసన సాహచర్యాత్కాయక్లేశమాత్ర పరత్వమిత్యాశఙ్క్యకాయక్లేశ మాత్రస్య "బహూనివర్ష సహస్రాణియజతే" ఇత్యనేనైవ సిద్ధత్వాచ్చ, తపోనిర్దేశ ఉపాసనస్య అనన్తవత్ఫలత్వ ప్రదర్శనార్థ ఇత్యాశయేనాహ (యజతఇత్యాదినా). శ్రవణప్రవచనఫల మననసన్దంశనాన్మేధాశబ్దార్థ ఉపాసనమిత్యభిప్రేత్యాహ (విశిష్యేతి) అనేన సామాన్య నిర్దేశస్సహ చరితనిర్దేశశ్చ వ్యావర్త్యతే

లఘుసిద్ధాన్తభాష్య సూక్తివిరోధాభి ప్రాయేణాశఙ్క్యపరిహరతి (నచేతి) వాక్యస్వారస్యాత్ శ్రీభాష్యకారౌపదేశిక సమ్ప్రదాయాచ్చ,

(తపసేతి) భృగువల్యాం, "తపసా బ్రహ్మ విజిజ్ఞాసస్వ" ఇతి (తపసానాశకే నేతి) బృహదారణ్యకేషష్ఠాధ్యాయేచతుర్థబ్రాహ్మణే (౨) "తమేతంవేదానువచనేన బ్రాహ్మణావివిదిషన్తి, యజ్ఞేనదానేన తపసానాశకేన ఏతమేవవిదిత్వామునిర్భవతీతి" ఇతి(శ్రవణేతి)"శ్రోతవ్యోమన్తవ్యోనిదిధ్యాసితవ్యః"ఇత్యత్ర శ్రవణమననోపాసనాన్యుక్తాని తద్వత్, "నాయమాత్మాప్రవచనేనలభ్యోనమేధయా నబహునాశ్రుతేన" ఇత్యత్ర సన్దంశన్యాయేనమేధాశబ్దస్య ఉపాసన పరత్వముక్తమ్ - సన్దంశన్యాయశ్చ పూర్వోత్తరపదార్థాలోచనయా మధ్యమపదస్య ఉభయార్థానురూపార్థనిర్ణయః. (సన్దంశనాత్) ఉభయతస్సంక్రాన్తత్వాత్;(సామాన్యనిర్దేశః)"నాస్త్యకృతఃకృతేన" ఇతిసామాన్యనిర్దేశః (సహచరితనిర్దేశః) "తపసానాశకేనేతి" సహచరితనిర్దేశః

(లఘుసిద్ధాన్తేతి) లఘుసిద్ధాన్తభాష్యే"ఏవంప్రత్యక్షతావన్మామపవర్గ సాధన భూతాంస్మృతిం విశినష్టినాయమాత్మేతి-" ఇత్యత్రభక్తిరూపాపన్నస్య ఉపాసనస్యసాధనత్వముక్త మితిభావః (వాక్యేతి) "నమేధయా" "నాస్త్యకృతః" "నబహ్వాశ్రుతైః" ఇతివాక్యస్వారస్యాదిత్యర్థః (ఔపదేశికేతి) ఉపదేశప్రాప్తే త్యర్థః. గోష్ఠీపూర్ణాచార్యస్య ఔపదేశికసమ్ప్రదాయః, చరమశ్లోకస్యాన్య ప్రపత్తిపరఇతి. "నాయమాత్మేతిశ్రుతౌ" "నమేధయా" ఇత్యత్ర సాతిశయప్రీతిరూప భక్తిత్వావ

(౧) తై-భృ- (౨) బృహ-౬-౪-

శ్రీభాష్యసూక్తిశ్చరమశ్లోకగీతా భాష్యసూక్తివదన్వారుహ్యావాదః. తథైవ "నపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్య ఇతివన్నిర్వాహః" ఇతిశ్రుతప్రకాశిసూక్తిరపీత్యాశయేనాహ (నఞ్చేనేతి).

స్థాపన్నసాధనభక్తిర్నిషిధ్యతే. "యమేవైషవృణుతే, తేనలభ్యః" ఇత్యత్ర వరణీయాధికారివిశేషణీభూత నిరతిశయ ప్రీతిరూప భక్తిత్వావస్థాపన్నసాధ్యభక్తిరపవర్గప్రాప్తి వ్యాజోపాయ భూతేతిచ సమ్ప్రదాయ ఇతి శ్రీభాష్యకారస్యౌపదేశిక సమ్ప్రదాయఇతి బోధ్యమ్. (అన్వారుహ్యవాదఇతి) చరమశ్లోకగీతాభాష్యేచరమశ్లోకస్య-అథవేత్యాదినా అఙ్గప్రపత్తిపరత్వేన వాఖ్యాతత్వాత్; తత్ర అన్వారుహ్యవాదత్వ మఙ్గీక్రియతే; తద్వత్ శ్రీభాష్యసూక్తావుపాసనస్య సాధనత్వోక్తిః-అన్వారుహ్యవాదఇతితాత్పర్యమ్. (తథైవ)అన్వారుహ్యవాదఏవ. (నపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్యఇతి) హిరణ్యోపధానరహితాయాం పృథివ్యామగ్నిచయనం కార్యమిత్యర్థః. (శ్రుతప్రకాశికేతి) "కేవలశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం వక్ష్యమాణ విశేషవిరహితానామిత్యర్థః యథా'నపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్యః' ఇత్యత్రహిరణ్యోపధానరహిత పృథివ్యాం చయనం నిషిధ్యతే; నతుపృథివీమాత్రే తద్వదితిభావః" ఇతి లఘుసిద్ధాన్తభాష్యశ్రుతప్రకాశికా శ్రీసూక్తౌ, మేధా శబ్దస్య భక్తిరూపత్వదశాఽనాపన్నధ్యాన పరత్వముక్తమ్. సోపిఅన్వారుహ్యవాదఏవేతిభావః.

అత్రేదమవధేయమ్;--శ్రీగీతాభాష్యే శ్రీభాష్యకారస్య ఔపదేశికముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయామ్;-- శ్రీభాష్యకారైశ్చరమశ్లోకస్య అధికారివిశేషణీ భూతప్రపత్తివిషయకయోజనాద్వయ మనుగృహీతమ్. తత్ర"ప్రథమయోజనా ఆర్తప్రపత్తిపరా. ద్వితీయయోజనా దృప్తప్రపత్తిపరా; నత్వఙ్గప్రపత్తిపరా''ఇత్యవగన్తవ్యమ్.

తథైవోక్తమ్;--గీతార్థతత్త్వప్రకాశికాయామ్.- తదేవంసర్వేషాంచేతనవ్యాపారాణామద్వేషప్రభృతి పరమభక్తిపర్యన్తానాం సిద్ధోపాయఫలత్వాచ్చరమశ్లోకస్య తదేకపరత్వమేవన్యాయ్యమ్. ఏతత్సర్వ మభిప్రేత్య శ్రీగీతాభాష్యే చరమశ్లోకస్య ద్వేధాయోజనాకృతా. తత్ర ప్రథమయోజనాయాం "నిజకర్మాదిభక్త్యన్తం కర్త్యాప్తిశై వకారితః।ఉపాయతాంపరిత్యజ్య" ఇత్యనుగృహీతరీత్యా ఉపాయతాప్రాప్తిత్యాగపూర్వకం యథావస్థిత స్వరూపానురూపస్వయమ్ప్రయోజన భగవ

దారాధనాత్మక కర్మజ్ఞానాద్యనుష్ఠానస్య సిద్ధోపాయాధికారివిశేషణత్వమ్, భగవత
ఏవప్రాప్తి ప్రతిబన్ధకసర్వపాప వినివృత్తికరణత్వఞ్చానుగృహీతమ్ ద్వితీయయోజ
నాయాంభక్తి యోగోత్పత్తిహేతుతయా శాస్త్రవిహితసర్వధర్మస్వరూప త్యాగ
పూర్వకస్య భగవదేకోపాయత్వాధ్యవసాయస్య ఔపదేశికజ్ఞానాద్యనతిరిక్తస్య అధి
కారివిశేషణత్వమ్, తాదృశాధికారి విషయేభగవతఏవ భక్తియోగారమ్భవిరోధి సర్వ
పాపవినివృత్తికరణత్వఞ్చానుగృహీతమ్

తదేవం యోజనాద్వయస్యాపి సముచ్చయేకృతే, భక్తియోగారమ్భవిరోధి
పాపప్రభృతి ప్రాప్తివిరోధి పాపపర్యన్త సర్వపాపవినివృత్తికరణత్వమేవ శరణ
శబ్దాసఙ్కుచితార్థః. భక్తియోగోత్పత్తేః పూర్వంసర్వధర్మపరిత్యాగ పూర్వకభగవదే
కోపాయత్వాధ్యవసాయాత్మక శరణాగతిరేవాఽధికారివిశేషణమ్ భక్త్యుత్పత్త్య
నన్తరం తదేవాధికారి విశేషణమితిలభ్యతే. తత్రభక్తేః ప్రాప్తిదశాపేక్షయా అధి
కారివిశేషణత్వాత్ప్రాప్త్యధికారివిశేషణ మిత్యుచ్యతే. శరణాగతేర్భక్త్యారమ్భా
పేక్షయాప్యనియమాదితి.

శ్రీభాష్యేలఘుసిద్ధాన్తభాష్యే "అపవర్గసాధభూతాంస్మృతింవిశినష్టి నాయమా
త్మేతీతి" అత్రముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయామ్ "యమ్" ఇతిభగవద్వరణీయాధి
కారి విశేషణీభూతస్వయంప్రయోజన నిరతిశయప్రీతిరూప భక్తిత్వావస్థాపన్నధ్యా
నరూప సాధ్యభక్తేరపవర్గ శబ్దిత పరార్థమోక్షప్రవృత్తి ప్రసఙ్గాదుపకారకత్వరూప
వ్యాజోపాయత్వమ్, భగవతశ్శ్రియః పతేః పరమపురుషార్థలక్షణ పరార్థమోక్షప్రవృత్తి
సాక్షాదుపాయత్వఞ్చానుగృహీతమ్ "అనేన-కేవలశ్రవణ మనననిదిధ్యాసనానామా
త్మప్రాప్త్యనుపాయత్వముక్త్వా" ఇత్యత్రనమేధయేతి-మేధాశబ్దితాయాస్స్వయంప్ర
యోజనాధికారి విశేషణీభూత నిరతిశయప్రీతిరూపభక్తిత్వావస్థారహితాయాస్స్వ
ప్రయోజనసాతిశయ ప్రీతిరూప భక్తిత్వావస్థాపన్నధ్యానరూప సాధనభక్తేః, పరార్థ
మోక్షప్రవృత్తి ఉపాయత్వాభావః ప్రతిపాదితః తద్దైశోక్తం సిద్ధతాత్వర్యటిప్ప
ణ్యామ్:--

నను, నాయమాత్మేత్యాది శ్రుతిశ్చ భక్త్యాద్యనుపాయత్వగ్రాహికా లఘుసి
ద్ధాన్తభాష్యే తస్యాస్సాధనభక్తి పరతయైవ భాషితత్వాదితిచేత్తర్హి భవాన్ప్రష్టవ్యః
భక్తేః ఫలకరణత్వగ్రాహకం కిన్తద్భాష్యవచనమితి.

“ఏవమ్ప్రత్యక్షతాపన్నామపవర్గసాధన భూతాం స్మృతింవిశినష్టి” ఇత్యారభ్య నాయమాత్మేత్యాది శ్రుతిముపాదాయ,తత్ర శ్రవణమననాదీనాం మోక్షసాధనత్వ నిషేధస్య భక్తిరూపతారహితశ్రవణాదివిషయత్వేనాన్యథాసిద్ధింప్రదర్శ్య,“యమేవైషవృణుతే తేనలభ్యః” ఇత్యనేన పరమపురుష వరణీయతా హేతుభూతాయా భక్తేరేవ మోక్షసాధనత్వం నాన్యస్యేతి లాభాదపవర్గసాధనభూతాయాస్స్మృతేర్భక్తి రూపతాలక్షణ విశేషసిద్ధి ప్రదర్శనపరం భాష్యవచనమేవేతి చేన్న; తత్ర భగవద్యత్నఫలీభూతాయా భక్తేర్భగవద్వరణీయాధికారి విశేషణతయా, భగవత్కర్తృక చేతనకర్మక ప్రాప్తిలక్షణ పరార్థ మోక్షప్రయోజకత్వస్యైవ సిద్ధాన్తితత్వాత్.

తత్రేయంభాష్యానుపూర్వీ;—“ఏవంప్రత్యక్షతాపన్నామపవర్గ సాధనభూతాం స్మృతింవిశినష్టి. నాయమాత్మాప్రవచనేనలభ్యో నమేధయానబహునాశ్రుతేన । యమేవైషవృణుతేతేన లభ్యస్తస్యైష ఆత్మావివృణుతేతనుంస్వామ్.” ఇతి, అనేన కేవలశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానామాత్మ ప్రాప్త్యనుపాయత్వముక్త్వా “యమేవైష ఆత్మావృణుతే తేనైవలభ్యఇత్యుక్తమ్. ప్రియతమఏవహి వరణీయోభవతి, యస్యాయం నిరతిశయప్రియస్సఏవాస్య ప్రియతమోభవతి. యథాయంప్రియతమఆత్మానం ప్రాప్నోతి, తథాస్వయమేవభగవాన్ప్రయతత ఇతి భగవతైవోక్తమ్. (౧) “తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాంప్రీతిపూర్వకమ్ । దదామిబుద్ధియోగంతం యేనమాముపయాన్తితే” ఇతి, “ప్రియోహిజ్ఞానినోత్యర్థ మహంసచమమప్రియః” ఇతిచ. అతస్సాక్షాత్కారరూపాస్మృతిస్స్మర్యమాణాత్యర్థప్రియత్వేన స్వయమప్యత్యర్థ ప్రియాయస్యస ఏవపరేణాత్మనావరణీయోభవతీతి తేనైవలభ్యతేపర ఆత్మేత్యుక్తంభవతి. ఏవంరూపాధ్రువానుస్మృతిరేవభక్తి శబ్దేనాభిధీయతే. ఉపాసనపర్యాయ త్వాద్భక్తిశబ్దస్య. అతఏవశ్రుతిస్మృతిభిరేవ మభిధీయతే - (౨) “తమేవవిదిత్వాతిమృత్యుమేతి” (3) “తమేవంవిద్వానమృత ఇహభవతి. నాన్యఃపన్థా అయనాయవిద్యతే” (౪) “నాహంవేదైర్నతపసా నదానేన నచేజ్యయా । శక్యఏవంవిధోద్రష్టుం దృష్టవానసిమాంయథా ॥ భక్త్యాత్వనన్యయాశక్య అహమేవంవిధోర్జున । జ్ఞాతుంద్రష్టుంచ తత్త్వేనప్రవేష్టుఞ్చపరన్తప” (౫) “పురుషస్సపరః పార్థభక్త్యాలభ్యస్త్వనన్యయా”ఇతిఏవంరూపాధ్రువానుస్మృతేస్సాధనానియజ్ఞాదీనికర్మాణీత్యాదినా.

---

(౧) గీ-౧౦-౧౧. (౨) శ్వే-3-౮. (3) పురుషసూ.
(౪) గీ-౧౧-౫3. (౫) గీ-౮-౨౨.

"అత్ర ప్రత్యక్షతాపన్నాం విశినష్టి" ఇత్యనేన ఉపాసకమనసాఽభిక్లృప్తేన భగవదసాధారణ దివ్యమఙ్గళవిగ్రహేణ సంశ్లేషశబ్దిత మానసాఽనుభవవిషయభూతేన ప్రత్యక్షస్య విశేషితత్వమభిప్రేతమ్ "అపవర్గసాధనభూతాంవిశినష్టి" ఇత్యనేన అపవర్గస్య(౧)"సమహాత్మాసుదుర్లభః" ఇత్యుక్తాఽత్యర్థప్రియచేతన విశ్లేషాఽసహిష్ణు భగవదేకప్రయోజనతయా కేవలపరార్థత్వేనవిశేషణమ్, అపవర్గసాధనతాయాః పరమపురుషవరణీయాధికారి విశేషణతయా దృష్టద్వారకాఽపవర్గ ప్రయోజకత్వమాత్ర రూపత్వేన విశేషణఞ్చాభిప్రేతమ్ "నాయమాత్మాప్రవచనేన" ఇత్యాదిశ్రుతాపవర్గ సాధనస్మృతిసన్తానస్య భక్తిరూపత్వవిశేషస్యైవ నిరుక్తప్రత్యక్షాది విశేషలాభస్యాప్య విశిష్టత్వేన తత్త్యాగాయోగాత్ "తస్యైష ఆత్మావివృణుతేతనూం స్వామ్" ఇత్యనేన "నాశయామ్యాత్మభావస్థః" ఇత్యాద్యుపబృంహితేన, ప్రత్యక్షతాయావిశేష విశేషితత్వలాభః "వృణుతే" ఇతివరణశబ్దస్వారస్యాదపవర్గస్య కేవలపారార్థ్యలాభః భక్తేః "యమేవైషవృణుతే" ఇతివరణీయవాచకయచ్ఛబ్దార్థవిశేషణతయోపాదానాద్భక్తినిష్ఠాఽపవర్గసాధనత్వస్య అధికారివిశేషణతయా దృష్టవిధయోపకారకత్వలాభః "ప్రియతమ ఏవహివరణీయోభవతి" ఇతిభాష్యే శ్లోకప్రతీత్యుదాహరణేన భక్తేర్దృష్టవిధయోపకారకత్వస్యైవప్రతీతేః

అథ, భాష్యేపాఠే "నాయమాత్మా" ఇత్యాదిశ్రుతివాక్యే "నబహునాశ్రుతేన" ఇత్యన్తేన సాధనబుద్ధ్యాస్వయత్నసాధితానాంశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానామ్ పరమపురుషార్థలక్షణ మోక్షసాధనత్వాభావోఽభిధీయతే "యమేవైషవృణుతే తేన లభ్యః" ఇత్యనేన "స్వయమేవప్రయతతే" ఇత్యుక్తభగవత్కృషిఫలీభూతానాం స్వయమ్ప్రయోజనశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం నిరతిశయప్రీతిరూపత్వేన భగవద్వరణీయాధికారివిశేషణతయా దృష్టంద్వారా పరార్థమోక్షప్రయోజకత్వలక్షణం మోక్షోపాయత్వముచ్యతే "తస్యైష ఆత్మావివృణుతేతనూంస్వామ్" ఇత్యనేన భగవతశ్చేతనవరణసిద్ధ్యర్థం(౨) "పరోవావ్యూహోవావిభవ ఉతవార్చావతరణః" ఇత్యాద్యనుగృహీతరీత్యాస్వసౌన్దర్యావిష్కరణరూపం సాధనానుష్ఠానముచ్యత ఇతి వివేకః

"అనేనకేవలశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానామనుపాయత్వముక్త్వా" ఇత్యత్ర

---

(౧) గీ.

(౨) వర-స్త-౧౮

కేవలశబ్దేన శ్రవణాదీనాం స్వయమ్ప్రయోజనత్వప్రయుక్తాఽత్యర్థ ప్రీతిగర్భతయా అధికారివిశేషణత్వరాహిత్య మభిప్రేతమ్ తథాచ సాధనతయానుష్ఠీయమానానామత ఏవ అత్యర్థప్రీతిగర్భతారహితానాం శ్రవణాదీనా మనుపాయత్వము క్తేత్యర్థః

అథ "యమేవైష ఆత్మావృణుతే, తేనైవలభ్య ఇత్యుక్తమ్" ఇత్యనేన భగవత్కర్తృకం వరణమేవ మోక్షోపాయః చేతనవ్యాపారస్తు వరణీయాధికారి విశేషణమాత్రమేవ తథాచ శ్రవణమననాదిచేతనవ్యాపారాణాం యాదృశాకారవైశిష్ట్యేసతిస్వాశ్రయస్యభగవద్వరణ విషయత్వార్హత్వముపపద్యతే, తాదృశాకారవైశిష్ట్యం శ్రవణాదీనామర్థసిద్ధత్వాన్న విధేయమితితాత్పర్యేణ, "యమేవైషః" ఇత్యాదినావరణీయస్యైవ ప్రాప్యత్వముక్తమిత్యర్థః "అత్ర తేనైవలభ్యః" ఇత్యన్వయేన భగవద్వరణీయతారహితస్య సాధనభక్తినిష్ఠస్య పరార్థభగవత్ప్రాప్తిరూప పరమపురుషార్థలాభోవ్యవచ్ఛిద్యతే

"అథవరణీయేనైవలభ్యోఽస్తు, తతః కథంధ్రువానుస్మృతేః స్వయమ్ప్రయోజనాధికారివిశేషణభక్తిత్వేన విశేషితత్వసిద్ధిః" ఇతిశఙ్కాయాం తద్దర్శయితుం లోకసిద్ధప్రతీతిమాహ (ప్రియతమ ఏవహీత్యాదినా) అత్రప్రియతమశబ్దే తమపా దార్ష్టాన్తికే (౧) "అప్యహం జీవితంజహ్యాంత్వాంవాసీతేసలక్ష్మణామ్" (౨) "త్వయికిఞ్చిత్సమాపన్నేకింకార్యం సీతయామమ"(౩) "క్షణేపితేయద్విరహోఽతిదుస్సహః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధాత్యర్థ ప్రియత్వాభిధానాత్ సాతిశయప్రీతివిషయాస్స్వయత్నపరా వ్యావర్త్యన్తే; తేషాంహి నవరణీయత్వమ్; కిన్తు (౪) "చతుర్విధాభజన్తేమాం జనాస్సుకృతినోఽర్జున" ఇతితత్తత్కర్మానుగుణ స్వయత్నబలేన భగవత్సమీపముపాగతానాం "ఉదారాస్సర్వఏవైతే" ఇత్యుక్తప్రకారేణౌదార్యగుణవిశేషేణాఽనుగ్రాహ్యతామాత్ర మేవ; "ప్రియతమఏవ" ఇత్యేవకారేణసాధనభక్తినిష్ఠానాంవరణీయత్వ వ్యవచ్ఛేదోఽభిప్రేతః.

తతఃకిమిత్యత్రాహ(యస్యేతి)యస్యాధికారిణోఽయం పరమాత్మాస్వయమ్ప్రయోజనతయా నిరతిశయప్రీతిరూప శ్రవణమననాది విషయస్సఏవాస్య పరమాత్మనో నిరతిశయ ప్రీతి విషయోభవతీత్యర్థః అత్రచేతనకర్తృకప్రీతేర్భగవత్కర్తృక

(౧) [illegible]-౧౦-౧౯. (౨) రా-యు-౪౧-౪ (౩) స్తో-ర-౫౬ (౪) గీ-౭-౧౬

వరణార్హతా పాదకత్వమ్, సాధనాన్తరప్రవృత్త్యాదిరూప భగవద్వరణప్రతిబన్ధకా ఽభావత్వేన రూపేణవివక్షితమ్ , భావాన్తరస్యైవాభావత్వాత్. అన్యథా భగవద్విషయకప్రీతిశూన్యానాం శ్రీరఙ్గాదిదివ్యదేశానాం భగవతావరణీయత్వంనస్యాత్. తస్మాత్ప్రతిషేధయోగ్యానాం చేతనానా ప్రతిషేధాభావాత్మకభగవన్నిరతిశయ ప్రీతిమతామేవ భగవద్వరణీయత్వమ్, నాన్యేషామిత్యభిప్రాయోఽనుసన్ధేయః.

సర్వేషాంలోకానాంస్వాత్మని నిరతిశయప్రీతేస్స్వతః ప్రాప్తత్వేపి, పరమాత్మతయా శాస్త్రోక్తే పరమపురుషే స్వాభావికానవధికాతిశయాఽసఙ్ఖ్యేయ కల్యాణగుణగణాకరే యోనిరతిశయప్రీతింవినా ఫలార్థాంసాతిశయప్రీతిమనాదరంవాకుర్యాత్, తస్యతాదృశసాతిశయప్రీత్యాదేరేవప్రతిషేధశబ్దిత భగవద్వరణ ప్రతిబన్ధకత్వా త్తన్నివృత్తిరూపాస్వయమ్ప్రయోజనా నిరతిశయప్రీతిర్యదాస్యాత్, తదైవాస్యప్రతిబన్ధకాపగమాత్ భగవద్వరణయోగ్యతాస్యాదితి,నిరతిశయప్రీతేర్భగవద్వరణార్హతాపాదకత్వమసాధనత్వఞ్చోపపద్యత ఇత్యప్యనుసన్ధేయమ్.

కిఞ్చ చేతనకర్తృక భగవద్విషయక నిరతిశయప్రీతేః స్వవరణీయలాభార్థాఽర్చావతారాది భగవత్ప్రాప్తిఫలత్వేన చేతనయత్నసాధ్యత్వాభావా త్తస్యాభగవద్వరణ సాధనత్వమప్యనుపపన్నమ్ "సమహాత్మాసుదుర్లభః" ఇత్యుక్తనిరతిశయప్రియావరణీయ లాభార్థమేవహి భగవాననాదికాలమారభ్య శ్రీరఙ్గాది దివ్యదేశేషు, (౧) "నిన్ఱతెన్దై యూరకత్తిరున్దతెన్దై పాడకత్తు" ఇత్యాద్యనుగృహీతరీత్యా స్థిత్యాసనశయనాదికం కరోతి తస్మాద్వరణవిషయే భగవతః ప్రథమప్రవృత్తత్వాత్త త్ప్రవృత్తిరేవతత్ర సాధనమ్, చేతనప్రవృత్తిస్తు అనుమతిమాత్రరూపైవేతి నసాధనమ్ యథాసాంసారిక ప్రవృత్తౌ చేతనస్యైవ ప్రథమప్రవృత్తత్వా చ్చేతనవ్యాపారస్యైవ ఫలవైషమ్యాదిప్రయోజకత్వమ్, తత్రద్వితీయాది ప్రవృత్తౌ ప్రయోజకస్యాపి భగవతో నవైషమ్యాది ప్రసఙ్గః తద్వదేవాత్రాపి చేతనస్యానన్తర ప్రవృత్తత్వా న్నాస్యయత్నఫలిత్వయోః ప్రసఙ్గః, "సఏవాస్య ప్రియతమోభవతి" ఇత్యత్ర "సఏవ" ఇత్యేవకారేణ సాధన రూప శ్రవణాది మద్వ్యావృత్తిః, సాధనబుద్ధ్యా క్రియమాణానాం తేషాంఫలార్థత్వేన సాతిశయప్రీతి రూపత్వసమ్భవేపి, నిరతిశయప్రీతిరూపత్వా సమ్భవాత్

---

(౧) తి-చ-వి-౬౪

భాష్య

భగవతి, నిరతిశయ ప్రీతిమత ఏవ భగవత్ప్రీతివిషయత్వమ్; నసఫలార్థసాతిశయప్రీతిమతి ఇతి కథమవగమ్యతే ఇత్యపేక్షాయామ్, అత్ర ప్రమాణతయా స్మృతివచనమర్థోపన్యాసపూర్వకం దర్శయన్వరణప్రకారమపి వివృణోతి (యయేత్యాదినా). అయంచేతనః భగవద్విషయక నిరతిశయప్రీతిలాభేన భగవత్కర్తృకనిరతిశయ ప్రీతి విషయస్సన్ భగవన్తంయథాప్రాప్నుయాత్, తథాభగవాన్స్వయమేవ ప్రయతత ఇతి భగవతైవోక్త మిత్యర్థః. "దదామిబుద్ధియోగన్తమ్" ఇతివచనేభజనరూపబుద్ధియోగస్యాపి భగవద్దేయత్వోక్తేః, తద్దానప్రీతిహేత్వన్తరాశ్రవణాచ్చ నిర్హేతుకమేవ సబుద్ధియోగో భగవతాదీయత ఇత్యుచ్యత ఇత్యభిప్రేత్య స్వయమేవ భగవాన్ప్రయతత ఇత్యుక్తమ్. "స్వయమేవ" ఇత్యేవకారేణ చేతనయత్నరూపోపాధివ్యావృత్తిః. నచైవం సర్వముక్త్యాది ప్రసఙ్గః; ప్రాతికూల్యవ్యవసాయరూపప్రతిబన్ధకబలేనైవ తద్వారణాత్. తథాచానుగృహీతంరచనానుపపత్త్యధికరణభాష్యే:— "స్వశాసనాతివృత్తివ్యవసాయ నివృత్తిమాత్రేణ అనాద్యనన్తకల్పోపచితదుర్విషహానన్తాపరాధానఙ్గీకారేణ నిరతిశయ సుఖసంవృద్ధయే స్వయమేవ ప్రయతతే. యథోక్తమ్-'తేషాంసతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్ । దదామిబుద్ధియోగంతం యేనమాముపయాన్తితే'" ఇత్యాది.

"తథాభగవాన్స్వయమేవ ప్రయతతే" ఇత్యనేన వరణప్రకారో దర్శితః. వరణస్య ప్రకారోనామ-అర్చావతారాదిరూపేణ సకలమనుజనయన విషయతాఙ్గత్వా చేతనస్యస్వస్మిన్ స్వసౌన్దర్యావిష్కారేణనిరతిశయాంప్రీతిముత్పాద్య వరణార్హంకల్పయిత్వా, తస్యనిత్యానుభవార్థం నిత్యవిభూతిప్రాపణార్థం వరణమేవ. ఏవంవిధవరణప్రకారవిషయే, (౧) "ప్రియకృత్ప్రీతివర్ధనః, విహాయసగతిః" ఇతిదివ్యనామత్రయభావ్యమ్. అన్యపరానపిభజతస్తచ్ఛన్దానువర్తనేన ప్రియాన్కరోతీతి- ప్రియకృత్. యథోక్తమ్,-'నిరాశీంకర్మసంయుక్తాన్ సాత్వతాంశ్చాప్యకల్పయమ్" ఇతి, అథోత్తరోత్తరగుణావిష్కారేణ తాంప్రీతిం వర్ధయతీతి - ప్రీతివర్ధనః. "భజతాంప్రీతిపూర్వకమ్, దదామిబుద్ధియోగంతమ్" ఇతి. తథానిరూఢభక్తి పరకోటిభిః "విహాయసంపదమేవగమ్యతే అస్మాత్" ఇతి-విహాయసగతిరితి. భగవతైవోక్తమిత్యేవకారేణ భగ

---

(౧) సహస్రనామభాష్యే.

పదా ప్త్యతిశయస్సూచితః, తేనభక్తేస్సాధనత్వగ్రాహక న్యాయానాం ప్రబలప్రమాణ భూత భగవద్వాచా బాధితత్వాత్కుతర్కత్వమేవేతి దర్శితమ్

"సతతయుక్తానామ్-సతతయోగం కాఙ్క్షమాణానామ్ 'ఆశంసాయాంభూతవచ్చ' ఇతికర్తరి క్తః ప్రీతిపూర్వందదామి" ఇత్యన్వయః తథాచ "సతతయోగం కాఙ్క్షమాణాయేభజన్తే, తేషాంతంభజనాత్మకంబుద్ధియోగం స్వస్తనన్ధయ స్తన్యదాయినీ మాతేవ స్వాభావిక సౌహార్దేన యాదృచ్ఛికాదికల్పనజాయమానకాలకటాక్ష సత్వప్రవర్తనాఽద్వేషాభిముఖ్యసాత్వికసమ్భాషణాఽఽచార్యాన్వయ సమ్పాదనాది ద్వారా ప్రీతిపూర్వకందదామి" యేనమద్దత్తేనైవ బుద్ధియోగేన పశ్చాన్మామేవభజన్తో మద్వరణవిషయీకృతాస్తే మామేవ ప్రాప్నువన్తీత్యర్థః అత్ర "సతతయుక్తానామ్" "ప్రీతిపూర్వకమ్" ఇత్యాభ్యాముపాస్యోపాసకయోర్జననీ స్తనన్ధయయోరివసమ్బన్ధాను సన్ధాననిబన్ధనా పరస్పరప్రీతి ర్దర్శితాభవతి

అత్ర "భజతామ్" ఇత్యనేన సాధనభక్తిః, "దదామి" ఇత్యనేన తత్ఫలదానఞ్చోచ్యత ఇతి నభ్రమితవ్యమ్ తథాసతి మోక్షసాధనబుద్ధియోగస్యభక్త్యతిరిక్తత్వాపాతాత్ "తస్మాత్సతతయోగమాశంసమానాః భజన్తీతియత్, తంబుద్ధియోగమహమేవ దదామి, తేన మద్దత్తేనైవ మాంప్రాప్నువన్త్యుపాసకాః" ఇత్యేవ భగవతోచ్యత ఇత్యనుసన్ధేయమ్ అతఏవ "భక్త్యామామభిజానాతియావాన్యశ్చాస్మి తత్వతః । తతోమాంతత్వతోజ్ఞాత్వా విశతేతదనన్తరమ్" ఇతివచనే భక్తివ్యతిరిక్తజ్ఞానస్య మోక్షసాధనత్వ భ్రమవారణాయ శ్రీవేదార్థసఙ్గ్రహే "తదనన్తరంమాంతత ఏవ-భక్తితో విశత ఇత్యర్థః" ఇతి వ్యాఖ్యాతముపపద్యతే అన్యథాహి, "అనన్యభక్త్యా తత్వజ్ఞానమ్, తత్వజ్ఞానాద్భక్తిః" ఇతితత్వజ్ఞానస్యైవ సాక్షాన్ముక్త్యుపాయత్వ ప్రతీత్యా భక్తేర్మోక్షసాధనతా భజ్యేతైవ తస్మాత్తదనుసారాద్యథోక్తఏవార్థః

అథసతతయుక్త శబ్దార్థ స్ఫుటీకరణాయాహ (ప్రియోహీతి) అత్యర్థ మతి క్రాన్తాభిధేయం ప్రియత్వం వాచామగోచరమిత్యర్థః ఏతేన, భగవద్వరణీయతాహేతుభూత చేతనగత భగవద్విషయ ప్రీతిర్నాయక విషయక కామినీప్రీతివత్, స్వర్గకామస్యేవచ్ఛ, ప్రాప్యభూత భగవద్వైలక్షణ్యానుసన్ధాననిబన్ధనా భగవత్ప్రీతివిషయా

శక్ర్యేచ్ఛాత్మికాముముక్షారూపైవేతి దర్శితంభవతి భగవద్విషయకాఽత్యర్థప్రీతే స్సతతయోగాఖ్యం సామాత్రరూపతాయా అస్మిన్నచనేలాభాత్. ఏతేనభక్తేః ఫలే చ్ఛారూపత్వేనాఽధికారి విశేషణత్వం సాధనత్వాభావశ్చాదర్శి ఇతి

లఘుసిద్ధాన్తభాష్యశ్రుతప్రకాశికాయామ్,— సూత్రకారవాక్యకారయోః కతిపయవిశేషం వదతోఽప్యతివిశేషాన్తరోపస్థాపకే తత్పర్యవసాయిత్వస్యాభిప్రేతత్వాత్ శ్రుత్యన్తరసిద్ధం విశేషాన్తరమస్తీత్యాహ (ఏవమితి) అనేన శ్రవణాదీనాంముక్త్యుపాయత్వనిషేధాన్నోపాసనస్య మోక్షోపాయత్వమితి శఙ్కావ్యుదాసశ్చభవతి ఏవముక్తేనప్రకారేణ సామాన్యవిశేషన్యాయేన ప్రత్యక్షతాపన్నామిత్యర్థః అపవర్గసాధనభూతామితి-ప్రతీకోపాసనవ్యవచ్ఛేదః (నాయమాత్మేతి) ప్రవచనశబ్దేన మననంలక్షయతి మననఫలత్వాత్ప్రవచనస్య మననస్యఆచార్య ప్రవచనఫలత్వాద్వా,"ప్రోచ్యతే అనేన"ఇతికరణే వ్యుత్పత్త్యావాప్రవచనం-మననమ్ మేధా-నిదిధ్యాసనమ్ పరిశేషాదస్మిన్వాక్యే శ్రవణాదీనామనుపాయత్వం ప్రతీతమ్, ధ్రువానుస్మృతివిశేషణత్వేన నకిఞ్చిత్ప్రతిపన్నమ్, అతస్తద్వ్యాచష్టే (అనేనేతి) కేవలశ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం వక్ష్యమాణవిశేష విరహితానామిత్యర్థః. "యథానపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్యః" ఇత్యత్ర హిరణ్యోపధానరహిత పృథివ్యాం చయనంనిషిధ్యతే నతుపృథ్వీమాత్రే, తద్వదితిభావః వివక్షితవిశేషంవాక్యతాత్పర్య నిరూపణేన దర్శయిష్యన్వాక్యస్యార్థాన్వయం దర్శయతి (యమేవైషఆత్మావృణుతే తేనైవలభ్యఇత్యుక్తమ్) ఇతి వరణీయేనలభ్యోస్తు, తతఃకథంధ్రువానుస్మృతేర్విశేషితత్వమితిశఙ్కాయాం తద్దర్శయితుం లోకసిద్ధప్రతీతిమాహ (ప్రియతమ ఏవహీతి). ప్రీతివిషయమాత్రస్య నవరణీయత్వమ్, కిన్తుస్వయముపస్థితస్య స్వీకారఏవ అతస్తద్వ్యావృత్త్యర్థం ప్రియతమ ఇత్యుక్తమితి

అత్ర శ్రీభాష్యకారీయ ముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయాం "నమేధయా" ఇత్యత్రమేధాశబ్దస్య స్వయమ్ప్రయోజనభగవద్వరణీయాధికారి విశేషణీభూత నిరతిశయప్రీతిరూపభక్తిత్వావస్థాపత్తిరహిత స్వప్రయోజన సాతిశయ ప్రీతిరూపభక్త్యవస్థాపన్న ధ్యానరూప సాధనభక్తి పరత్వముపలభ్య, తస్యాః పరార్థమోక్షోపాయత్వనిషేధఃకృతః.

నచాహేతుకంవరణమయుక్తమ్, తస్యాదిమత్త్వే నిర్హేతుకత్వాయోగాత్, అనాదిత్వే ముక్తేరప్యనాదిత్వాపాతాదితివాచ్యమ్ ఆదిమత్త్వేపి చేతనయత్నరూప హేతుశూన్యత్వ లక్షణ నిర్హేతుకత్వసమ్భవాత్ అపర్యనుయోజ్యవరణస్య భగవది చ్ఛైకహేతుకత్వాత్, అనాదిత్వస్యాఽనభ్యుపగమాత్, నిత్యేష్వనాదివరణవిషయేషు ముక్తేరనాదిత్వ ప్రసఙ్గస్యేష్టత్వాచ్చ నాపిముక్త్యుపాయవిధేర్వైయర్థ్యదోషః, అప ర్యనుయోజ్యవరణరహితవిషయే కైవల్యస్యార్థకైఙ్కర్యపర్యన్త మోక్షాన్తరార్థతయా తత్సాఫల్యోపపత్తేః శ్రవణమననాదీనాం భగవత్ప్రీతికరణతా మాత్రస్యైవ నిషిద్ధత్వాత్

నాపి భగవతో వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాపత్తిః, కర్మాధీన ఫలప్రదానేపి తదనిస్తా రాత్ చేతనవ్యాపారేషు కేషాఞ్చిత్ప్రాపత్వం కేషాఞ్చిత్పుణ్యత్వమితికల్పనాయా అపివైషమ్యనైర్ఘృణ్యరూపత్వాత్, తదనాదితిచేత్, అనాదివైషమ్యనైర్ఘృణ్యయోర్న హాదోషత్వాత్ ఏవంబద్ధనిత్యభేదేన చేతనద్వైవిధ్యప్రయోజక సఙ్కల్పస్యాపినిత్య వైషమ్యనైర్ఘృణ్యరూపత్వాత్, అనాదిపదార్థానామపి(౧)"ఇచ్ఛాతఏవతవవిశ్వప దార్థసత్తా" ఇత్యనాదిభగవదిచ్ఛాప్రయుక్తత్వాత్, "స్వాతన్త్ర్యమేవమే హేతురా నుయోజ్యమతఃపరమ్" ఇతిరీత్యాతత్సర్వమపర్యను యోజ్యఞ్చేత్, ప్రకృతేపిదీయ తాందృష్టిః

నాపి "వైషమ్య నైర్ఘృణ్యే నసాపేక్షత్వాత్" ఇతిసూత్రవిరోధః తస్యవిషమ సృష్టిమాత్రవిషయత్వేన ప్రకృతేతద్విరోధాప్రసఙ్గాత్. తస్మాదపర్యనుయోజ్యంవరణ ముపపద్యతఏవేతి తత్పరమిదంనాయమాత్మేత్యాదిశ్రుతివాక్యం నిదిధ్యాసనస్యోపా యత్వం నిరాకరోత్యేవేత్యుపాసనస్య వోపాయత్వమిత్యాశఙ్కాభాష్యే ఏవ మిత్యాదినాప్యుదస్తేతిభావః,

వ్యుదాసప్రకారస్తు - భగవతోనిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్య ప్రయుక్తపారతన్త్ర్యల క్షణమ్, కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్యలక్షణఞ్చేతి వరణద్వయమస్తి తత్రప్రాథమికం వరణంక్వాచిత్కమేవ, నసార్వత్రికమ్ కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్య లక్షణం వర ణన్తు ప్రాయశో నిష్కృష్ట సత్వనిష్ఠ సర్వముముక్షు సాధారణమ్ తాదృశం వరణద్వ

శఙ్కాప్రకారస్తు, నను “నాయమాత్మా” ఇత్యాదౌ శ్రవణాదికం ప్రతిషిధ్య అపర్యనుయోజ్యస్వతన్త్ర వరణమాత్రేణ తల్లాభ ఇత్యుక్తమ్. తస్మాత్, “దైవమేవ పరంమన్యే పౌరుషన్తు నిరర్థకమ్” ఇతిన్యాయాదుక్తం సర్వంనిరర్థకమితీతి తత్త్వ టీకాయాం ప్రదర్శితః. తదేవాత్ర సఙ్గృహ్యోచ్యతే. అనేనశ్రవణాదీనాంముక్త్యుపాయత్వ నిషేధాన్నోపాసనస్య మోక్షోపాయత్వమితీతి యుక్తశ్చైతత్. శ్రుతేః ప్రాబల్యాత్. నచ (౧) “బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్” ఇత్యాదిశ్రుతిబలాదియం సఙ్కోచమర్హతి. వినిగమకాభావాత్, ద్వయోరపి భిన్నవిషయత్వేన విరోధాభావాచ్చ. “బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్” ఇత్యాదినా బ్రహ్మవిదః పరప్రాప్తిరుచ్యతే. నాయమాత్మేత్యాదినాతు శ్రవణమనన నిదిధ్యాసనానాం పరమాత్మలాభకరణత్వాభావః ప్రతిపాద్యతే; యుజ్యతేచ బ్రహ్మవిదో వేదనస్య కరణత్వాభావేపి కరణాన్తరేణ భగవత్ప్రాప్తిః; తస్మాదుభయోర్న విరోధ ఇతి నాన్యతర సఙ్కోచాపేక్షా.

అథస్యాత్ (౨) “విద్యయామృతమశ్నుతే” ఇత్యనేన విరోధాత్సఙ్కోచోనేత్యుచ్యతే. అమృతశబ్దస్య కైవల్యసాధారణ్యాత్, అతో నాయమాత్మేతి భగవల్లాభకరణత్వస్యైవ విశిష్య నిషేధాత్. (౩) “నహ్యధ్రువైః ప్రాప్యతేహిధ్రువన్తత్” (౪) “నాస్త్యకృతఃకృతేన” (౫) “చితఃపరమచిల్లాభేప్రవృత్తిరపినోపధిః । విపరీతేతు నైవాస్యప్రతిషేధాయపాతకమ్” ఇతివచనాత్, (౬) “నాహంపురుషకారేణ నచాప్యన్యేనహేతునా । కేవలంస్వేచ్ఛయైవాహంప్రేక్షేకఞ్చిత్కదాచన” ఇతివచనాత్, నిరఙ్కుశస్వతన్త్రస్య భగవత అపర్యనుయోజ్యవరణోపపత్తేశ్చ; పరాధికరణే భగవత్ప్రాప్తే ర్భగవదనన్యోపాయత్వస్య - “ఉపపత్తేశ్చ” ఇతిసూత్రితత్వాత్. ఫలాధికరణేచేతనకర్మణాం ఫలసాధనత్వనిషేధపూర్వకం భగవత ఏవ ఫలహేతుతాయాః “ఫలమత ఉపపత్తేః” ఇతిసూత్రితత్వాత్; పురుషార్థోతశ్శబ్దాదిత్యధికరణే శబ్దశబ్దేన “బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్” ఇత్యాదిబ్రహ్మవేదనాధికారివిశేషణత్వగ్రాహకవాక్యోదాహరణేన బ్రహ్మవిద్యాయా అపర్యనుయోజ్య భగవద్వరణ ఫలత్వేన ప్రాప్త్యధికారి విశేషణతాయా ఏవ సమర్థితత్వాత్.

---

(౧) తై-ఆ-౧. (౨) ఈశ-౧౧. (౩) కఠ-౧-౨-౧౦.
(౪) ముణ్డ-౧-౨-౧౨. (౫) (౬)

సచా హేతుకంవరణముయుక్తమ్; తస్యాదిమత్త్వే నిర్హేతుకత్వాయోగాత్, అనాదిత్వే ముక్తేరప్యనాదిత్వా పాతాదితివాచ్యమ్. ఆదిమత్త్వేపి చేతనయత్నరూప హేతుశూన్యత్వ లక్షణ నిర్హేతుకత్వసమ్భవాత్. అపర్యనుయోజ్యవరణస్య భగవది చ్ఛైకహేతుకత్వాత్, అనాదిత్వస్యాఽనభ్యుపగమాత్; నిత్యేష్వనాదివరణవిషయేషు ముక్తేరనాదిత్వ ప్రసఙ్గస్యేష్టత్వాచ్చ. నాపిముక్త్యుపాయవిధేర్వైయర్థ్యదోషః; అప ర్యనుయోజ్యవరణరహితవిషయే కైవల్యస్యార్థకైఙ్కర్యపర్యన్త మోక్షస్య త్వరార్థతయా తత్సాఫల్యోపపత్తేః. శ్రవణమననాదీనాం భగవత్ప్రీతికరణతా మాత్రస్యైవ నిషిద్ధత్వాత్.

నాపి భగవతో వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాపత్తిః; కర్మాధీన ఫలప్రదానేపి తదనిస్తా రాత్. చేతనవ్యాపారేషు కేషాఞ్చిత్త్వాపత్వం కేషాఞ్చిత్పుణ్యత్వమితికల్పనాయా అపివైషమ్యనైర్ఘృణ్యరూపత్వాత్; తదనాదీతిచేత్, అనాదివైషమ్యనైర్ఘృణ్యయోర్న దోషత్వాత్. ఏవంబద్ధనిత్యభేదేన చేతనద్వైవిధ్యప్రయోజక సఙ్కల్పస్యాపినిత్య వైషమ్యనైర్ఘృణ్యరూపత్వాత్; అనాదిపదార్థానామపి(౧)"ఇచ్ఛాతఏవతవవిశ్వప దార్థసత్తా" ఇత్యనాదిభగవదిచ్ఛాప్రయుక్తత్వాత్, "స్వాతన్త్ర్యమేవమే హేతురన్యా నుయోజ్యమతఃపరమ్" ఇతిరీత్యాతత్సర్వమపర్యను యోజ్యఞ్చేత్, ప్రకృతేపిదీయ తాందృష్టిః.

నాపి "వైషమ్య నైర్ఘృణ్యే నసాపేక్షత్వాత్" ఇతిసూత్రవిరోధః. తస్యవిషమ సృష్టిమాత్రవిషయత్వేన ప్రకృతేతద్విరోధాప్రసఙ్గాత్. తస్మాదపర్యనుయోజ్యంవరణ ముపపద్యతఏవేతి తత్పరమిదంనాయమాత్మేత్యాదిశ్రుతివాక్యం నిదిధ్యాసనస్యోపా యత్వం నిరాకరోత్యేవేత్యుపాసనస్య నోపాయత్వమిత్యాశఙ్కా, భాష్య ఏవ మిత్యాదినాప్యుదస్తేతిభావః,

వ్యుదాసప్రకారస్తు - భగవతోనిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్య ప్రయుక్తపారతన్త్ర్యల క్షణమ్, కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్యలక్షణఞ్చేతి వరణద్వయమస్తి. తత్రప్రాథమికం వరణంక్వాచిత్కమేవ, నసార్వత్రికమ్. కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్య లక్షణం వర ణన్తు ప్రాయశో నిష్కల్మష సత్వనిష్ఠ సర్వముముక్షు సాధారణమ్. తాదృశం వరణద్వ

యమప్యస్యాంశ్రుతౌ యోజనాభేదేనాచార్యైః ప్రతిపాదితమ్. శ్రీభాష్యేపిపరాధికరణే నిరఙ్కుశ స్వాతన్త్ర్యప్రయుక్త పారతన్త్ర్యపరత్వేన "ఉపపత్తేః" ఇతి సూత్రేనేయంశ్రుతిరుదాహృతా. ప్రకృతేతు కృపాప్రయుక్త పారతన్త్ర్యపరతయా యోజనామభిప్రేత్య అపవర్గోపాయవేదనస్య విశేషనిర్ధారకతయా దాహ్రియతే. యోజనాద్వయస్యాపి ఫలభేదోస్తి. కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్యాపేక్షయా స్వాతన్త్ర్యప్రయుక్తపారతన్త్ర్యంప్రబలమ్; తస్య వేదపురుషాభిలాష విషయత్వాత్, తాదృశ ఫలవిశేషే భగవద్వ్యతిరిక్తస్యకస్యాప్యుపాయత్వంనాస్త్యేవ. తద్విషయమేవ "నాహంపురుషకారేణ" "చితఃపరమచిల్లాభే" ఇత్యాదికమ్. కృపాప్రయుక్తపారతన్త్ర్యాత్మకవరణస్థలేతు, పురుష పురుషకారాధికారికృత్యభక్తిప్రపత్త్యాదీనాంవ్యాజత్వమనిషిద్ధమేవేతి తాదృశవరణపరతయేయంవరణశ్రుతిః - ప్రకృతే అపవర్గసాధన భూతాం స్మృతింవిశినష్టీతి, నోపాసనస్య ఉపాయత్వాభావ ప్రసఙ్గఇతి.

(ప్రత్యక్షతాపన్నా మిత్యర్థఇతి) ప్రత్యక్షతాపత్తిరూప విశేషాకార విశిష్ట వేషేణనిశ్చితామిత్యర్థః. (అపవర్గసాధనభూతామితీతి) అపవర్గప్రీతిప్రసఙ్గాదధికారి విశేషణతయా దృష్టవిధయా ప్రతిబన్ధకాభావవిధయా, వరణప్రయోజకత్వేనచ సాక్షాత్పరమ్పరా సాధారణ్యేన సాధనభూతామిత్యర్థః. భగవదారాధనత్వేనాఽఽకారేణ భగవత్ప్రీతి విశేషహేతుతయా భగవదప్రీతిలక్షణ సర్వపాపనివృత్త్యా, అన్యార్థస్యైవ ప్రసఙ్గాదుపకారకత్వ లక్షణవ్యాజత్వాకారేణసాధనత్వమ్, "సాక్షాత్కారాభినివేశః-పరభక్తిః, సాక్షాత్కారః - పరజ్ఞానమ్, అనుభవాభినివేశః - పరమభక్తిః" ఇత్యుక్తపరమభక్త్యాద్యాకారేణ భోజనాధికారక్షున్న్యాయేన భగవదనుభవం ప్రత్యధికారి విశేషణతయా సాధనత్వమ్, జ్ఞానకార్యకైఙ్కర్యాదికప్రీతి పరజ్ఞాన లక్షణభక్తేర్దృష్టవిధయైవ సాధనత్వమ్, అనుకూల్యాతిశయలక్షణస్మృతి సన్తానస్య ప్రాతికూల్య వ్యవసాయలక్షణ ప్రతిబన్ధకాఽభావవిధయా ప్రయోజకత్వ లక్షణం సాధనత్వ మిత్యాదిరీత్యా అత్రసాధనత్వమభిప్రేతమ్. నతు "దేహిమేదదామితే" ఇతిరీత్యాకృత ప్రతికృతిన్యాయేన పణ్యవస్తుక్రయ ద్రవ్యన్యాయేనచ సాధనత్వమత్రాభిప్రేతమ్; తస్య అహఙ్కారగర్భత్వాత్, స్వార్థలక్షణఫలాన్తర హేతుత్వాత్, భగవచ్ఛేషత్వ జ్ఞానవిరుద్ధత్వాచ్చ.

("అపవర్గసాధనభూతామ్" ఇతిప్రతీకోపాసన వ్యవచ్ఛేదఇతి) అపవర్గసాధనభూతామిత్యనేన - ఏకదేశోపాసనలక్షణ ప్రతీకోపాసనసామాన్య వ్యవచ్ఛేద ఇత్యర్థః తేనపఞ్చాగ్నివిద్యాయా అపి వ్యవచ్ఛేద్యాన్తర్భావసిద్ధిః పఞ్చాగ్నివిద్యాయా అపి బ్రహ్మణో భోగ్యత్వేన స్మరణాభావాత్ యద్వాప్రతీకోపాసన ముపలక్షణార్థః తేన పరవిద్యావ్యతిరిక్తోపాసన సామాన్యవ్యవచ్ఛేదః

భాష్యే "స్మృతింవిశినష్టి" ఇతి-వరణీయాధికారివిశేషణప్రీతిత్వేన విశినష్టీత్యర్థః, నతుభక్తిరూపత్వమాత్రేణ భక్త్యుపాసనశబ్దయోః పర్యాయతాయావక్ష్యమాణత్వేన ఉపాసనరూపత్వగ్రాహకవాక్యైరేవ భక్తిరూపతాయాస్సమర్థితత్వాత్. యదిచతయోరేకార్థవృత్తిత్వమాత్రంపర్యాయత్వమ్, తదావరణీయాధికారివిశేషణప్రీతిరూపభక్తిత్వేన, విశినష్టి ఇతిభాష్యాభిప్రాయోఽనుసన్ధేయః

(ప్రవచనశబ్దేన మననంలక్షయతీతి) శ్రుతశబ్దేన శ్రవణస్యోపాత్తత్వాత్, మేధాశబ్దేన "మేధామనీషేమావిశతాంసమీచీభూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై" ఇతిశ్రుత్యనుసారాత్, "ధీర్ధారణావతీమేధా" ఇతికోశాచ్చ ధ్యానస్యోపాత్తత్వాచ్చ, తత్సహపఠితస్య ప్రవచనశబ్దస్య "శ్రోతవ్యోమన్తవ్యోనిదిధ్యాసితవ్యః" ఇతివాక్యప్రత్యభిజ్ఞాబలేన మననపరత్వేసిద్ధే, ప్రసిద్ధవృత్త్యా త ద స మ్భ వే న ల క్ష ణా యాం సమ్బన్ధఃక ఇత్యపేక్షాయామ్ లోకేకార్యకారణ వాచిశబ్దాభ్యాంకారణకార్య లక్షణాయా బహుశముపలబ్ధేః, కారణత్వంకార్యత్వంవాలక్షణాహేతురిత్యాహ (మనన ఫలత్వాదిత్యాదినా) "మననఫలత్వాత్ప్రవచనస్య" ఇత్యనేన ప్రవచనశబ్దేనప్రవచన కారణతత్సమాన కర్తృకమననలక్షణయా మననస్య ప్రవచనపర్యన్తత్వలక్షణాతిశయసిద్ధిః (ఏవం మననస్యాచార్య ప్రవచనఫలత్వాద్వా) ఇత్యనేన ప్రవచనశబ్దేన గురుకర్తృక ప్రవచనకార్యభూతతద్వ్యధికరణమననస్య శ్రవణాదిసమానాధికరణస్య-లక్షణయా, శ్రవణమననయోస్సదాచార్య సమ్ప్రదాయ మూలకత్వ లక్షణాతిశయ లాభః ముఖ్యత్వసిద్ధ్యర్థమవయవవ్యుత్పత్తిందర్శయతి (ప్రోచ్యతే అనేనేతి కరణ వ్యుత్పత్త్యావా ప్రవచనం మననమితి)

"మేధావీ" ఇత్యాదిప్రయోగస్య నిదిధ్యాసన విషయత్వాదర్శనాత్, మేధా

శబ్దస్య నిదిధ్యాసనే ప్రసిద్ధ్యభావ మభ్యుపగమ్యాహ (మేధానిధిధ్యాసనం పరిశేషాదితి).

నన్వియం శ్రుతిః జరద్గవాదివాక్యవదసఙ్గతార్థా; "నమేధయా" ఇత్యఙ్గినిషేధేనైవతదఙ్గయోః శ్రవణమననయోర ప్రసక్తత్వేన స్వతోనివృత్త్యా,శ్రవణమనననిషేధాంశేఅప్రసక్తప్రతిషేధరూపత్వాత్; "నమేధయా"ఇత్యఙ్గినిషేధాంశేపి"ప్రజ్ఞానే నైనమాప్నుయాత్" ఇతి విహితస్య నిదిధ్యాసనస్య నిషేధాద్విహితప్రతిషేధః. తస్మాదియంశ్రుతిరప్రమాణమితి కథమనయా శ్రుత్యా విశేషనిర్ధారణమితిచేత్; భ్రాన్తోసి;- శ్రవణమననాదీనాంప్రత్యేకంపురుషార్థపర్యవసాయినామేవపరమ్పరయాప్యుపయోగిత్వేనఅఙ్గినిషేధేన పరమ్పరయోపయోగభాగేపి, తయోస్సాక్షాత్పురుషార్థత్వేన ప్రసక్తిసద్భావాత్, తాదృశపురుషార్థసాధనతాయాః "నప్రవచనేన" ఇత్యాదినా నిషేధాత్."నమేధయా" ఇత్యత్రవిహితప్రతిషేధదోషోప్యలగ్నకః. "నావిరతో దుశ్చరితాన్నాశాన్తో నాసమాహితః।నాశాన్తమానసోవాపిప్రజ్ఞానేనైనమాప్నుయాత్" ఇతివాక్యేవిధేరన్యపరత్వేననిదిధ్యాసనవిధిపరత్వాభావాత్; దుశ్చరితవిరత్యాద్యావశ్యకత్వపరంహీదం వాక్యమ్. నచాత్రసమాహితశబ్దస్సమాధిపరః; సమాధివిధురస్యన్యాసస్య ముక్త్యుపాయత్వ భఙ్గప్రసఙ్గాత్. అత్ర ప్రజ్ఞానశబ్దార్థస్య దుశ్చరితవిరతిశమదమసమాధ్యపేక్షయాద్వారిత్వం ద్వారత్వంచేత్య నిర్ధారితత్వేన, తస్య నిదిధ్యాసనాత్మకత్వానిశ్చయాత్. తస్మాత్"నాయమాత్మా" ఇత్యత్రపూర్వఖణ్డేన శ్రవణాదీనామనుపాయత్వంప్రతిపాద్యతే, ఉత్తరఖణ్డేన వరణీయేనైవ పరమాత్మనోలభ్యత్వ ముచ్యత ఇతినానుపపత్తిరితి.

ఇదఞ్చశ్రుతివాక్యంకఠవల్ల్యాంద్వితీయవల్లీ సమాప్తౌ, తృతీయముణ్డకద్వితీయఖణ్డాదౌచ శ్రూయతే. అస్యచాయమర్థోవగమ్యతే, "అయమాత్మా ప్రవచనేన నలభ్యః. మేధయానలభ్యః,బహునాశ్రుతేననలభ్యః, ఏవంయంవృణుతే, తేనైవలభ్యః, తస్యైవ ఆత్మాస్వాంతనూం వివృణుతే" ఇతియోజనా. (అయమాత్మా) నపూర్వప్రకృతత్వేన; బుద్ధిస్థతయాసన్నిహితః పరమాత్మేత్యర్థః. కఠవల్ల్యాంతావత్ "అణోరణీయాన్మహతోమహీయా నాత్మాగుహాయాం నిహితోస్య జన్తోః"

ఇత్యారభ్య "మహాన్తంవిభుమాత్మానంమత్వా ధీరో న శోచతి" ఇత్యన్తేన ప్రథమపర్వనిష్ఠానాం సాక్షాదుపాస్యం పరమాత్మానం ప్రతిపాద్య తద్విషయే "నాయమాత్మా" ఇత్యాదికమామ్నాతమ్. ముణ్డకేచ(౧)"ఏషోఽణురాత్మా చేతసా వేదితవ్యః. యస్మిన్ప్రాణః పఞ్చధాసంవివేశ, ప్రాణైశ్చిత్తం సర్వమోతం ప్రజానాం యస్మిన్విశుద్ధేభవత్యేష ఆత్మా" ఇతిచరమపర్వనిష్ఠోపాస్యాచార్యాత్మ స్వరూపసత్తాయాస్స్వ ప్రసాదవిశేష రూపశుద్ధి విశిష్టతయా ప్రయోజకం పరమాత్మస్వరూపమభిధాయ, "యంయంలోకమ్" ఇత్యారభ్య "తస్మాదాత్మజ్ఞంహ్యర్చయే ద్భూతికామః" ఇత్యన్తేనైశ్వర్యార్థినామపి చరమపర్వోపాసనమేవ సాక్షాత్సాధనమితివిధాయ, "సవేదైతత్పరంబ్రహ్మధామ" ఇత్యారభ్యతే. "శుక్రమేతదతివర్తన్తధీరాః" ఇత్యనేన మోక్షార్థినామపి సాక్షాత్సాధనత్వేన చరమపర్వోపాసనం విధాయ, "కామాన్యః కామయతే" ఇత్యారభ్య "ఇహైవసర్వేప్రవిలయన్తికామాః" ఇత్యన్తేనైశ్వర్యార్థ్యపేక్షయా మోక్షార్థినోవిశేషమభిధాయ, "నాయమాత్మా" ఇత్యాదినా ముముక్షోశ్చరమపర్వనిష్ఠస్య పరమాత్మనశ్చరమపర్వపరతన్త్రస్య లాభప్రకార ఆమ్నాయత ఇత్యుభయత్రాపి పరమాత్మనః ప్రస్తుతత్వాత్ నాయమాత్మేత్యత్ర, ఆత్మా - పరమాత్మైవ.

(ప్రవచనేన నలభ్యః)-ప్రవచన పర్యన్తేన సత్సమ్ప్రదాయమూలకేన మననేనాపి నలభ్యః; యుక్తిభిశ్చిన్తనేన సమ్ప్రతిపత్త్యా గ్రహీతుంనశక్య ఇత్యర్థః. భగవత్కర్తృకవరణాభావే, సదాచార్యసమ్ప్రదాయాధీన ప్రవచనపర్యన్తమననే సత్యపి శ్రూయమాణం భగవద్వైభవాదికం సమ్ప్రతిపత్తివిషయీకృతం నస్యాదితిభావః. (మేధయా) దర్శనరూపతాపర్యన్తోపాసనేనాపి. (నలభ్యః) నప్రాప్యః. భగవద్వరణవిరహే కేవలం స్వయత్నేన భావనాప్రకర్షమాత్రేణ ధ్యానస్య దర్శనరూపత్వాపాదనేపి "నహ్యధ్రువైః ప్రాప్యతే" "నాస్త్యకృతఃకృతేన" ఇత్యాద్యుక్తప్రకారేణ భగవతోఽనన్యసాధ్యతయా తస్య తత్సాధనాత్మత్వేన భగవత్ప్రాప్తిర్నస్యాదేవేత్యర్థః.

(బహునాశ్రుతేన) "బహుభ్యశ్శ్రోతవ్యమ్" "బహుధాశ్రోతవ్యమ్" "భూయశ్శ్రోతుమిచ్ఛన్తి" ఇత్యాదికీర్త్యా నిష్పాదితేన శ్రవణేనాపి. (నలభ్యః) శాబ్ద

బోధేన గృహీతు మశక్యః; భగవద్వరణ విరహేసతి వరణీయతాహేతు గుణవిశేష విరహాదనాదిపాపవాసనాదూషితాఽశేషశేముషీకతయా సమీచీనన్యాయకలాపాది సామగ్ర్యసమ్భవాదితిభావః. అతఏవశ్వేతాశ్వతరే సుబాలోపనిషదిచశ్రూయతే-(౧) "యస్యదేవేపరాభక్తిర్యథాదేవే తథాగురౌ । తస్యైతేకథితాహ్యర్థాః ప్రకాశన్తే మహాత్మనః" ఇతి.

పునః కేనవాలభ్య ఇత్యాకాఙ్క్షాయామాహ (ఏవఏషం వృణుతే తేనైవలభ్య ఇతి). ఏషః-పరమాత్మా, యంవృణుతే - వరణీయ విశేషణతయా లోకప్రసిద్ధయా దృశధర్మవిశిష్టంవృణుతే, దుర్లభప్రాప్యత్వేన క్షణవిరహాసహతయా ప్రార్థయతే, తేనై వ-వరణీయవిశేషణతయాలోకి ప్రసిద్ధతాదృశధర్మవిశిష్టేనైవకర్త్రా, లభ్యః-జ్ఞానదర్శన ప్రాప్తిభిః ప్రాప్యః, నాన్యేన. (తస్యేత్యాది) తస్య - వరణవిషయస్య. ఏష ఆత్మా-పరమాత్మా, స్వాంతనూం వివృణుతే-స్వాసాధారణదివ్యవిగ్రహసౌన్దర్యం దివ్యచక్షుః ప్రదానేన ప్రకాశయతి. స్వప్రాప్త్యనుగుణాభినివేశం జనయతీత్యర్థఇతికఠవల్లీ వాక్యార్థః.

అత్రకేన కరణేన లభ్య ఇత్యాకాఙ్క్షాయాం వరణీయేన కర్త్రైవలభ్య ఇత్యు త్తరేసతి కరణాన్తరంనాస్తిఃభగవత్ప్రియతమత్వన్తు వరణీయాధికారివిశేషణమాత్రమ్. తస్మాద్భక్తే స్సాధనత్వమపి వరణీయాధికారి విశేషణత్వమేవేత్యుక్తం భవతి. "తేనైవలభ్యః" ఇత్యేవకారేణ వరణీయవ్యతిరిక్తహేతు వ్యవచ్ఛేదాద్వరణీయస్య కర్తృత్వేన కరణత్వాయోగాచ్చ. తస్మాత్పరమాత్మాఽయమనన్య సాధ్య ఇత్యుక్తం భవతి.

ముణ్డకేతు, "యమేవైషః" ఇత్యాదేస్స్వప్రకరణానుసారాదయమర్థః.ఏషః-చరమ పర్వశేషతయా ప్రస్తుతః పరమాత్మా, యంవృణుతే - నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్య స్నియామకనిర్ముక్తం యంవాప్రార్థయతే, నిరఙ్కుశస్వాతన్త్ర్యాయత్తపారతన్త్ర్య విశేషేణ గుహాదిష్వివా ఽత్యన్తహేయాకరమపి కామినీ మలప్రవణకాముక న్యా యేన విషయీకరోతి. తేనైవాధికారిణా చరమపర్వాత్మకోపాయభూతేనాచార్యేణ కరణేన అయంపరమాత్మా తత్పరవశోలభ్యః. నాన్యేనాఽవశీకృతపరమాత్మకేన కర

ణాన్తరేణేతి. అస్యాంయోజనాయాంకేనాయం పరమాత్మాలభ్య ఇత్యాకాఙ్క్షాయాం, "జ్ఞానేనైవతే ప్రయాన్తి తద్విష్ణోః పరమంపదమ్" ఇత్యుక్తరీత్యా భగవద్వరణీయేనైవ కరణేనేతి సమానాధికరణముత్తరంభవతీతి స్వారస్యాతిశయో ద్రష్టవ్యః ఇయంయోజనాభాష్యాదిషునప్రకాశితా తథాపి ముణ్డకప్రకరణతద్భాష్యాదికం పరిశీలితవతామపర్దనీయైవ

తదేవం యోజనాద్వయేపి శ్రవణాదీనా మనుపాయత్వ ప్రతిపాదనాత్, కథమత్రాఽపవర్గోపాయవేదనస్య విశేషితత్వమితిశఙ్కాయామ్, యథాశ్రుత్తైవేదనస్యావిశేషితత్వేపి వివక్షితయోజనానుసారేణ తత్సమ్భవతీతి తాదృశశఙ్కాపరిహారపరమ్ "అనేన" ఇత్యాదిభాష్యమిత్యభిప్రేత్యావతారయతి (అస్మిన్వాక్యే శ్రవణాదీనామిత్యాదినా) "కేవలశ్రవణమనన నిధిధ్యాసనానామ్" ఇతి భాష్యే కేవలశబ్దః - త్రయాణాం విశేషణమిత్యభిప్రేత్యాహ (వక్ష్యమాణవిశేషణరహితానామిత్యర్థఇతి) ఏతేన"నప్రథివ్యాంనాన్తరిక్షేనదివ్యగ్నిశ్చేతవ్యః' ఇత్యత్ర, యథాహిరణ్యోపధానరూప వివక్షితవిశేషణస్య పృథివీమాత్రేన్వయః, నత్వన్తరిక్షదివోః తద్వదత్రాపిభక్తిరూపతయా భగవల్లాభహేతుత్వ లక్షణ వక్ష్యమాణవిశేషణం నిదిధ్యాసనమాత్రే వివక్షితమ్, నశ్రణమననయోః" ఇతిభ్రమోనిరస్తః తథాసతి "శ్రవణ మనన కేవల నిదిధ్యాసనానా మాత్మప్రాప్త్యనుపాయత్వముక్త్వా" ఇత్యేవభాష్యస్సూక్తివిన్యాసాపత్తేః. కేవలశబ్దస్య శ్రవణాది విశేషణత్వేహి వక్ష్యమాణ విశేషాన్వయస్య శ్రవణాదిసాధారణ్యంప్రతీయతే

(యథానపృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్యఇత్యత్రేతి) "నపృథివ్యాంనాన్తరిక్షేనదివ్యగ్నిశ్చేతవ్యః"ఇత్యాదివాక్యస్య"హిరణ్యముపదధ్యాత్ "ఇతివిధిశేషత్వాత్,"నాన్తరిక్షేనదివి" ఇత్యస్యాభాగిప్రతిషేధస్యహిరణ్యోపధానరహితపృథివ్యా అగ్నిచయనస్థానత్వమన్తరిక్షాదేరి వాఽత్యన్తమనుపపన్నమితి దృష్టాన్తార్థత్వాన్న పృథివ్యామగ్నిశ్చేతవ్య ఇత్యస్యైవహిరణ్యోపధానవిధిశేషనిషేధరూపతయాసవివాత్రత్యనిషేధత్రయస్యాపి దృష్టాన్తఇత్యభిప్రాయేణ నపృథివ్యా మగ్నిశ్చేతవ్య ఇత్యేతావన్మాత్రముదాహృతమ్ (నతుపృథివీమాత్రఇతి) పృథివీసామాన్య ఇత్యర్థః (తద్వదితిభావఇతి)తత్రవిధిత్సిత

ఇష్టసాధనత్వం విధ్యర్థఇత్యభిప్రాయేణాశఙ్కాం పరిహరతి(నచేతి). లిఙాదయోహికర్తృవ్యాపార సాధ్యతాం శబ్దానుశాసనాఽనుమతామభిదధతి, నాన్యదితి శ్రీభాష్యసూక్తిప్రకారేణ కృతిసాధ్యత్వమేవ సిద్ధాన్తే విధ్యర్థః, తథాచకృతిసాధ్యతాబోధకశాస్త్రేణాక్షేపాదిష్టసాధనతాబోధో వాచ్యః, ఆక్షేపశ్చాబాధితవిషయ ఇతినిషేధవచన బాధితత్వేన ప్రయోజకత్వమేవాక్షేప్యమితినవిధినిషేధయోర్విరోధః అత ఏవేష్టప్రయోజకత్వమేవవిధ్యర్థ ఇతి నవీనానాంనిష్కర్షః ప్రయోజకత్వమేవవ్యాజత్వమ్ అస్తువా ఇష్టసాధనత్వం విధ్యర్థః. తథాపిపరార్థకైఙ్కర్యరూపతయోపాసనస్య విధేయతయా స్వయమ్ప్రయోజనభగవత్ప్రీతి విశేషరూపేష్ట సాధనతాయా ఏవ విధిబలేన లాభాన్నవిరోధః మోక్షార్థతయా అవిధేయత్వేసతి సర్వముక్తిప్రసఙ్గపరిహారార్థత్వమేవ వ్యాజత్వమిత్యాశయేనాహ (తస్యేతి)

అతః ప్రపన్నజనకూటస్థ శ్రీపరాఙ్కుశసూరి శ్రీమన్నాథముని శ్రీమద్యామునాచార్య ప్రభృతిక శ్రీగోష్ఠీపూర్ణాచార్యపర్యన్త గురుపరమ్పరాప్రాప్త పాణ్డిత్య శబ్దితరహస్యత్రయద్రమిడోపనిషద్భాష్యాద్యుపదేశరూపశ్రీభాష్యకారీయ సమ్ప్రదాయ ముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయాం లఘుసిద్ధాన్తభాష్య తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాచరమశ్లోక గీతాభాష్యశ్రీసూక్తిభిర్విరోధగన్ధఏవనాస్తి అత్రకపిముష్టిన్యాయానుసారి ప్రష్టారమ్ప్రతి తత్సూక్తీనామన్వారుహ్య వాదత్వముక్తమ్, ఆచార్యాణాం తద్యోజనాయాం నైర్భర్యంనాస్తీతిమన్తవ్యమితి.

(కర్తృవ్యాపారసాధ్యతామ్) కృతిసాధ్యత్వమ్ “భవతి” ఇత్యత్ర తిపః ఆఖ్యాతస్యకర్తృబోధకత్వమ్ కర్తృత్వమ్ - కృత్యాశ్రయత్వమ్ (విధేయతయేతి) ఉపాసనస్య కైఙ్కర్యరూపేణవిధిః, అన్యత్వేననిషేధః సాధ్యభూతస్యసాధనత్వం బాధితమితిభావః. (భగవత్ప్రీతి విశేషరూపేష్ట సాధనతాయాఇతి) నమోక్షసాధనతాయాఇతిభావః (మోక్షార్థతయా అవిధేయత్వేసతి) మోక్షార్థత్వేన విధీయమానత్వాభావేసతి. అత్రవ్యాజత్వమ్ - అహేతుత్వేసతి, అతిప్రసఙ్గవారకత్వంబోధ్యమ్.

ఇష్టసాధనత్వం విధ్యర్థ ఇత్యభిప్రాయేణాశఙ్కాం పరిహరతి (నచేతి). లిఙాదయో హి కర్తృవ్యాపార సాధ్యతాం శబ్దానుశాసనానుమతామభిదధతి, నాన్యదితి శ్రీభాష్యసూక్తిప్రకారేణ కృతిసాధ్యత్వమేవ సిద్ధాన్తే విధ్యర్థః; తథాచకృతిసాధ్యతాబోధకశాస్త్రేణాక్షేపాదిష్టసాధనతాబోధోవాచ్యః; ఆక్షేపశ్చాబాధితవిషయ ఇతినిషేధవచన బాధితత్వేన ప్రయోజకత్వమేవాక్షేప్యమితినవిధినిషేధయోర్విరోధః. అత ఏవ వేష్టప్రయోజకత్వమేవవిధ్యర్థ ఇతి నవీనానాంనిష్కర్షః. ప్రయోజకత్వమేవవ్యాజత్వమ్. అస్తువా ఇష్టసాధనత్వం విధ్యర్థః. తథాపిపరార్థకైఙ్కర్యరూపతయోపాసనస్య విధేయతయా స్వప్రయోజనభగవత్ప్రీతి విశేషరూపేష్ట సాధనతాయా ఏవ విధిబలేన లాభాన్నవిరోధః. మోక్షార్థతయా అవిధేయత్వేసతి సర్వముక్తిప్రసఙ్గపరిహారార్థత్వమేవ వ్యాజత్వమిత్యాశయేనాహ (తస్యేతి).

అతః ప్రపన్నజనకూటస్థ శ్రీపరాఙ్కుశసూరి శ్రీమన్నాథముని శ్రీమద్యామునాచార్య ప్రభృతిక శ్రీగోష్ఠీపూర్ణాచార్యపర్యన్త గురుపరమ్పరాప్రాప్త పాణ్డిత్య శబ్దితరహస్యత్రయద్రమిడోపనిషద్భాష్యాద్యుపదేశరూపశ్రీభాష్యకారీయ సమ్ప్రదాయ ముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయాం లఘుసిద్ధాన్తభాష్య తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాచరమ శ్లోక గీతాభాష్యశ్రీసూక్తిభిర్విరోధగన్ధ ఏవనాస్తి. అత్రకపిముష్టిన్యాయానుసారి ప్రష్టారమ్ప్రతి తత్సూక్తీనామన్యారుహ్య వాదత్వముక్తమ్, ఆచార్యాణాం తద్యోజనాయాం నైర్భర్యంనాస్తీతిమన్తవ్యమితి.

(కర్తృవ్యాపారసాధ్యతామ్) కృతిసాధ్యత్వమ్. "భవతి" ఇత్యత్ర తిఙః ఆఖ్యాతస్యకర్తృబోధకత్వమ్. కర్తృత్వమ్ - కృత్యాశ్రయత్వమ్. (విధేయతయేతి) ఉపాసనస్య కైఙ్కర్యరూపేణవిధిః; అన్యత్వేననిషేధః. సాధ్యభూతస్యసాధనత్వం బాధితమితిభావః. (భగవత్ప్రీతి విశేషరూపేష్ట సాధనతాయా ఇతి) నమోక్షసాధనతాయా ఇతిభావః. (మోక్షార్థతయా అవిధేయత్వేసతి) మోక్షార్థత్వేన విధీయమానత్వాభావేసతి. అత్రవ్యాజత్వమ్ - అహేతుత్వేసతి, అతిప్రసఙ్గవారకత్వంబోధ్యమ్.

“యోవేద-సోఽశ్నుతే” ఇత్యాదౌ సమభివ్యాహృతేష్ట సాధనత్వాక్షేప ఏవ ఉత్సర్గసిద్ధ ఇత్యాశఙ్క్యాహ (కల్పనాదితి). బాధకాభావావచ్ఛిన్న నియమో హ్యుత్సర్గః, ప్రకృతే చ నిషేధవచనం బాధకమస్తీతి వ్యాజత్వం కల్ప్యత ఇతి భావః. ఉత్సర్గానుగృహీతవిధిబలాన్నిషేధోఽన్యథా నేయ ఇత్యత ఆహ (అన్యథేతి). (నిషేధవాక్యానామితి) నిషేధో హి విహితస్య వికల్పాపాదకతయా ప్రసిద్ధః. అతో విధ్యనురోధేన నిషేధనయనే వికల్పోచ్ఛేద ఇతి, ప్రకృతే విధేరేవ సావకాశస్యాన్యథా నయన మితి భావః. (అనేకేషామితి) సామాన్యనిషేధరూపాణాం సమభివ్యాహృత నిషేధరూపాణాం ప్రాతిస్వికనిషేధ రూపాణాఞ్చానేకేషామిత్యర్థః.

(అస్వారస్యేతి) విధేస్తు నకస్యాప్య స్వారస్యమ్; కృతిసాధ్యత్వమాత్రస్య వా, ప్రీతివిశేషసాధనత్వస్య వా విధ్యర్థత్వేన శాబ్దప్రతీతి భఙ్గాభావాదితి భావః; వచనన్యాయయోస్సింహావనగుప్తి న్యాయ మభిప్రేత్య ప్రాబల్యాన్తరమాహ (తానిహీతి). తర్హి ప్రకృతే భక్త్యాదేర్మోక్షసాధనత్వస్యాక్షేపః కుతో న స్యాదితి తటస్థ శఙ్కాంపరహరన్నుపసంహరతి (అత ఇతి). చతుర్ధా ప్రాబల్యాదిత్యర్థః. గత్యన్తరసద్భావాన్న వికల్ప ఇతి భావః.

(వికల్పేతి) “అతిరాత్రే షోడశినం గృహ్ణాతి, నాతిరాత్రే షోడశినం గృహ్ణాతి” ఇత్యత్ర ఏకస్మిన్నేవ నిషేధవిధానాత్, తత్ర వికల్ప ఆశ్రిత ఇతి భావః. (సావకాశస్యేతి) “సావకాశనిరవకాశయోర్మధ్యే నిరవ కాశో బలీయాన్” ఇతి న్యాయోఽభిప్రేతః. (సామాన్యనిషేధరూపాణామ్) నాస్త్యకృత ఇత్యాదీనామ్. (సమభివ్యాహృతనిషేధ రూపాణామ్) తపసా నాశకేనేత్యాదీనామ్. (ప్రాతిస్వికనిషేధరూపాణామ్) “న మేధయా,” “ప్రవృత్తిరపి నోపధిః” ఇత్యాదీనామ్.

(సింహావనేతి) సింహావనగుప్తిన్యాయే “సింహేన వనగుప్తిః, వనేన సింహగోపనమ్” ఇతి పరస్పరోపకారో బోధ్యః. (చతుర్ధా ప్రాబల్యాదితి) ప్రథమం ఫలవైసాదృశ్యమ్.

తృతీయం ప్రాబల్యం ప్రతిబన్ద్యా ఆక్షిప్య పరిహరతి (నచేతి). [కృషిమిత్యేషస్య] కృషిమేవకుర్యాదిత్యర్థః ఇత్-అవధారణే. "వి త్తేరమస్య బహుమన్యమానః" ఇత్యాదికమాదిశబ్దార్థః, అస్తుయః కశ్చిద్విధ్యర్థః, విహితం సర్వం సమభివ్యాహృతఫలసాధనమితి లౌకికవాక్యే గృష్టమితిశఙ్కార్థః అత్ర కేవలప్రీత్యా మహోపకారకేపి పురుషేపర మోదారే తదీయనిర్వ్యాజభవిష్యన్మహోపకారకత్వంజానన్నత్యన్తాశక్త్యోప్యన్యః పురుషస్స్వయమపినిర్వ్యాజప్రీత్యా యత్కిఞ్చిత్తదభీష్టసాధనేనోపకరోతీతి లోకసిద్ధం నియమం దృష్ట్వా "మహోపకారార్థం యత్కిఞ్చిదుపకుర్యాత్" ఇతిలౌకికవాక్య ప్రయోగదర్శనాత్. అన్యార్థత్వే నాన్యథాసిద్ధస్యనియతపూర్వవర్తినోపి విధేయత్వమస్తీతి "విహితం

"యదనిత్యమిష్టసాధనమ్ - తదనిత్యఫలకమ్" ఇతిలోకదృష్టవ్యాప్తివిరోధః నమేధయేతి ఉపాయతానిషేధవిధిస్వారస్యవిరోధః లోకదృష్టన్యాయానుగృహీతానేకవచనాస్వారస్యభియా భక్త్యాదివిధీనామన్యథానేయత్వేన సావకాశత్వమితిన్యాయః, తచ్చవ్యాజవిధావర్యవసితత్వమితి, 'వ్యాజవిధితయాభాషాద్రదివిధేరన్యథాసిద్ధిశ్చ. "అన్నార్థీసత్రంగచ్ఛేత్, సేవార్థీరాజకులంగచ్ఛేత్" ఇతివ్యాజత్వేపి విధిర్వర్తతఇతి చతుర్ధాపూర్వపక్షేదౌర్బల్యమ్ అస్మద్రాద్ధాన్తేతు, ఫలసాసాదృశ్యమ్, నిత్యం మోక్షరూపఫలం నిత్యేనసిద్ధోపాయేన సిద్ధ్యతీతిలోకదృష్టవ్యాప్త్యనుగ్రహః, భక్తేరుపాయతానిషేధవిధిస్వారస్యమ్, విధేః కైఙ్కర్యత్వేన విధిత్వేనవా,స్వయమ్ప్రయోజనప్రీతిరూపేష్టసాధనత్వేనవా అర్థస్వారస్యాఙ్గీకారాద్భక్తివిధేరనన్యథాసిద్ధత్వమితి నిషేధవచనానాం చతుర్ధాప్రాబల్యమితిబోధ్యమ్ (గత్యన్తరమ్) వ్యాజత్వమ్

(భవిష్యదితి) భవిష్యద్రాజకృతం మహోపకారకిత్వమిత్యర్థః (అన్యథాసిద్ధస్యేతి)"అవశ్యక్లృప్తనియత పూర్వవర్తినైవకార్యసమ్భవే తత్సహభూతమన్యథాసిద్ధమ్" ఇత్యుక్తమన్యథాసిద్ధంవివక్షితమ్ తర్కసఙ్గ్రహదీపికాయాం ప్రత్యక్షపరిచ్ఛేదే - అన్యత్రక్లృప్తనియత పూర్వవర్తిభిరేవకార్యసమ్భవే తత్సహభూతత్వమ్ యథాపాకజస్థలే గన్ధమ్ప్రతిప్రాగభావస్య అన్యథాసిద్ధత్వమిత్యుక్తిరవధేయా (విశే

సర్వంసాధనమ్" ఇతినియమోఽవ్యభిచరిత ఇత్యాశయేనోదాహరణం ప్రదర్శయతి (తత్సార్థమితి) ఉక్తంసర్వం శృఙ్గగ్రాహికయా పూర్వాచార్యసూక్త్యభిప్రేత మిత్యాశయేనాహ (ఏవఞ్చరమేతి).

తృతీయమపి వైసాదృశ్యంవదన్ శిష్యబుద్ధివైశద్యాయోక్తార్థం సఙ్గృహ్య అధికరణార్థముపసంహరతి (ఏవం దేశతఇతి) "మోక్షస్సర్వాధికారః ఉపాసనాదిక మధికృతాధికారమ్" ఇతి దేశపరిచ్ఛేదతద్రాహిత్యాభ్యామపి మోక్షసాధనాన్తరయోర్వైసాదృశ్య మవ్యాహతమ్. తథాచ, అవశ్యకల్ప్య సిద్ధోపాయ సమవహితత్వా త్సాధనాన్తర మన్యథాసిద్ధమితి, సర్వముక్తి ప్రసఙ్గపరిహారార్థతయా తద్విధిర్వ్యాజ విధిరేవేత్యర్థః. ఏతేనవ్యాజవిధిత్వే బాలాద్యుపచ్ఛన్దన వాక్యవదప్రామాణ్యాపత్తిరితి పూర్వపక్షోక్తం నిరస్తమ్. మిథ్యాత్వస్యవ్యాజపదార్థత్వాభావాత్, అన్యథాసిద్ధ నియతపూర్వవర్తిన ఏవవ్యాజపదార్థత్వాచ్చేతిదిక్.

ఇతిచరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్,

ప్రాప్యానురూపత్వ నిష్కర్షనామకస్సప్తమవాదః.

యత్వమ్) విధీయమానత్వమ్ (శృఙ్గేతి) శృఙ్గగ్రాహికాన్యాయే సముదితార్థనిరూపణం మన్తవ్యమ్.

(దేశత ఇతీతి) దేశతఃపరిచ్ఛేదరాహిత్యం-వైపుల్యమ్ కాలతఃపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్ నిత్యత్వమ్, వస్తుతః పరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్- స్వరూపానురూపత్వమితిబోధ్యమ్ (తద్రాహిత్యమ్) దేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్ దేశపరిచ్ఛేదః - సాధనాన్తరే, దేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్ - మోక్షఇత్యవగన్తవ్యమ్ (సిద్ధోపాయసమవహితత్వాత్) సిద్ధోపాయస్య - ఈశ్వరస్య, సమవధానసిద్ధత్వాత్ (తద్విధిః) ఉపాసనవిధిః (నియతమ్) అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం క్లృప్తమ్ ప్రసఙ్గాత్ ముక్తిసద్భావానుమాపక హేతుత్వం వ్యాజత్వమితిబోధ్యమ్

ఇతిప్రాప్యానురూపత్వనిష్కర్ష నామక సప్తమవాదకఠినపదదీపికా

—[౭]—

అథపాతకత్వనిష్కర్ష నామకః అష్టమవాదః

ప్రకృతమనుసరామః "అథపాతకభీత స్త్వమ్" ఇత్యత్రపాతక శబ్దేన ముముక్షుప్రవృత్తి కామ్యకర్మణామివ స్వవిధాయకశాస్త్రబోధిత స్వసాధ్యేష్టాపేక్షయాప్రబలశాస్త్రాన్తరబోధితేష్టవిరోధిత్వేన సాధనాన్తరస్య నిర్దేశేపి కళఞ్జభక్షణాదివత్ సర్వపురుషసాధారణ్యేన ప్రత్యవాయకరత్వలక్షణవిగీతత్వే ప్రమాణాభావ ఇత్యాశయేన తృతీయం స్వరూప విరోధముద్ధరతి (అథేత్యాదినా) అత్రముముక్షుప్రవృత్తి కామ్యకర్మణామివఅకిఞ్చనాధికారిణప్రవృత్తి సాధనాన్తరాణాం పాతకత్వేన ప్రత్యవాయకరతయా తత్ప్రవృత్తి విగీతత్వలక్షణస్వరూప విరుద్ధత్వం సమ్భవత్యేవేతి తాత్పర్యమనుసన్ధేయమ్

అథఅష్టమవాద కఠినపదదీపికా

(అథపాతకేత్యాది)"ఉపాసనమిష్టవిరోధిత్వేన నరకహేతుః"ఇతిపాత్రేక్షిక పక్షః. "తన్న" ఇతిసిద్ధాన్తః (కామ్యకర్మణామివ) జ్యోతిష్టోమాదీనామివ. (స్వవిధాయకమ్) దృష్టాన్తేకామ్య కర్మవిధాయకమ్ దార్ష్టాన్తికేసాధనాన్తరవిధాయకమ్ (శాస్త్రమ్) దృష్టాన్తే "స్వర్గకామోయజేత" ఇత్యాదిశాస్త్రమ్ దార్ష్టాన్తికే "బ్రహ్మోపాసీత" ఇత్యాదిశాస్త్రమ్ (స్వసాధ్యేష్టమ్) దృష్టాన్తే కామ్యకర్మసాధ్య స్వర్గాదికమ్ దార్ష్టాన్తికే సాధనాన్తరసాధ్య స్వార్థానుభవకైఙ్కర్యాదిః (ప్రబల శాస్త్రాన్తరమ్)దృష్టాన్తేమోక్షప్రతిపాదకంశాస్త్రమ్ దార్ష్టాన్తికేపరార్థానుభవకైఙ్కర్యాది ప్రతిపాదకం శాస్త్రంమన్త్రరత్నాదికమ్ (ఇష్టవిరోధిత్వేనేతి) దృష్టాన్తేమోక్ష విరోధిత్వేన, దార్ష్టాన్తికే పరార్థానుభవకైఙ్కర్యాది విరోధిత్వేనేత్యర్థః (నిర్దేశేపీతి) పాతకశబ్దేనేత్యన్వయః (విగీతత్వే) నిన్ద్యత్వే (తృతీయమితి) పాతకత్వాన్నిన్ద్యత్వమితి తృతీయమిత్యర్థః (ఉద్ధరతీతి) నరకావహత్వేనవత్, సర్వేషాంనసాధనం నిన్ద్యంభవితుమర్హతీత్యుద్ధరణంబోధ్యమ్ సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి. (అత్రముముక్షుమితి) (తత్ప్రవృత్తి) అకిఞ్చనాధికారిణప్రవృత్తి

ఇదఞ్చవిస్తరేణ శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే సాధనాన్తర స్వరూపవిరోధ సమర్థనాధికారే సిద్ధాన్తసమాపనావసరే వరదదేశికై రనుగృహీతమ్. “యత్తూక్తం తత్త్వదర్శివచనప్రాయశ్చిత్త వచనాదికం ప్రాపకాన్తరాణాం తదేకశరణవ్రజ్యారూపాఽముకప్రవృత్తివిరుద్ధత్వాత్ప్రపన్న స్వరూపవిరుద్ధమ్. నతునిష్కృష్టాత్మస్వరూప విరుద్ధమిత్యేతదభిప్రాయకమితి.

అత్రబ్రూమః. ప్రపన్నస్వరూపవిరుద్ధత్వేపి ప్రపన్నప్రవృత్తి నిషిద్ధత్వాత్తత్సంయోగేచప్రాయశ్చిత్తవిధానాత్పాపత్వం ప్రపన్నాపేక్షయావక్తవ్యమ్, తత్రోపాయ సంయోగస్య పాపత్వమనిష్టఫలప్రదత్వాద్వక్తవ్యమ్. తత్రఅనిష్టఫలమ్ – అపాయవన్నరకః; ఉత, ముముక్షోః కామ్యఫలస్వర్గాదివదుపాసన సాధ్యోమోక్షఏవ; ఉతప్రపత్తినిష్ఠా భఙ్గనమాత్రమ్.

(తత్త్వదర్శివచనమ్) “నెఱికాట్టినీక్కుతియో” ఇత్యాదికమ్. అత్రగీతాసు చతుర్థాధ్యాయే (౧) “తద్విద్ధిప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా। ఉపదేక్ష్యన్తితే జ్ఞానంజ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః” ఇతిశ్లోకోఽనుసన్ధేయః. (ప్రాయశ్చిత్తవచనమ్) లక్ష్మీతన్త్రే రహస్యోపాయప్రసఙ్గనామకే సప్తదశాధ్యాయే. (౧) “ఏషాహివైదికీనిష్ఠాహ్యుపాయాపాయమధ్యమా। అస్యాంస్థితోఽజగన్నాథం ప్రపద్యేతజనార్దనమ్। సకృదేవహి శాస్త్రార్థః కృతోఽయంతారయేన్నరమ్। ఉపాయాపాయసంయోగే నిష్ఠయాహీయతేనయా। అపాయసమ్ప్లవేసద్యః ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్। ప్రాయశ్చిత్తిరియం సాత్ర యత్పునశ్శరణంవ్రజేత్। ఉపాయానాముపాయత్వస్వీకారేప్యేతదేవహి” ఇతివచనమ్. (ప్రాపకాన్తరాణామ్) సాధనాన్తరాణామ్. (తదేకశరణవ్రజ్యారూపా) “ఈశ్వరఏవశరణమ్; తదితరత్ – నశరణమ్” ఇత్యేవంరూపా. వ్రజ్యా-వ్రజనమ్. (అముకప్రవృత్తీతి) ఈదృశవ్యాపారఇత్యర్థః.

(తత్సంయోగేచ) ఉపాయసంయోగేచ. (తత్రేతి) పూర్వస్తత్రశబ్దః పాపత్వేవక్తవ్యే ఇత్యర్థకః. ద్వితీయస్తత్రశబ్దః – ఉపాయసంయోగపరః.

న ప్రథమః, గౌణకర్మాధికృతస్యాశక్తిసమ్భవే ముఖ్యకల్పాన్వయే నరకాదర్శనేన ముఖ్యోపాయాన్వితస్యాపి శక్తిసమ్భవే గౌణోపాయాన్వయే నరకాసమ్భవాత్, "నరస్యబుద్ధి దౌర్బల్యాత్" ఇతిన్యాయేన స్వాధికారవిరోధమజ్ఞాత్వా దుశ్శకేప్రవృత్తిప్రసఙ్గే తద్విషయావిహాత్యాగప్రాయశ్చిత్తవిధిః ఇతినయుక్తమ్ అశక్యప్రవృత్త్యారమ్భపరస్యార్థక్రియాదశాయాంస్వతఏవ నివృత్తిసమ్భవేన తత్ప్రవృత్తినిషేధవైయర్థ్యాత్, ముఖ్యారమ్భయోరన్యత్ర నరకహేతుత్వాదర్శనేన అముఖ్యారమ్భయోరపి ప్రాయశ్చిత్తవిధానాయోగాచ్చ.

నద్వితీయః ప్రపన్నస్యభక్తి సాధ్యమోక్షాఽనిష్టతాహి ప్రపత్తి సాధ్యమోక్షాపేక్షయా తత్సాధ్యమోక్షస్యాఽనిష్టత్వకృతేతి వాచ్యమ్ తదాహిభక్తిప్రపత్త్యోః ఫలభేదః, భక్తిఫలస్య నికృష్టత్వమ్, తతఏవభక్తేరనిష్టఫలత్వాత్పాపత్వమేవేత్యేతత్సర్వమభ్యుపగతమితిసిద్ధాన్తివిజయీస్యాత్ నతృతీయః, - విపరీతఫలప్రద

(నప్రథమఇతి) అపాయేఇవనరకః - అనిష్టఫలమితిపక్షః, నసమ్భవతీత్యర్థః (అపాయః) కళఞ్జభక్షణాదిః. (ముఖ్యోపాయేతి) ప్రపత్తేశ్శీఘ్రఫలప్రదత్వరూపం ముఖ్యత్వమితి, పూర్వపక్షితాత్పర్యమిత్యభిప్రేత్య అత్రముఖ్యశబ్దప్రయోగః. (గౌణోపాయాన్వయే) పూర్వపక్షరీత్యా భక్త్యన్వయేఇత్యర్థః "నార్హాన్తిశరణస్థస్య" ఇత్యాదిరీత్యాభక్తేర్గౌణోపాయత్వమితిమన్తవ్యమ్ (నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాదితి) "ప్రపత్తిః-గురూపాయభక్త్యపేక్షయాగౌణా" ఇతితాత్పర్యంకృత్వాస్వాశక్తిమజ్ఞాత్వా గురూపాయభక్తౌ ప్రవృత్తప్రవృత్త్యశక్తస్యభక్తావధికారోనాస్తీతివదతి, నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాదితి శ్లోకఇతి పూర్వపక్షిణోఽభిప్రాయః తదానీంశ్లోకే, నరస్య - అశక్తనరస్యేత్యర్థః (అశక్యప్రవృత్తీతి) సాధనాన్తరప్రవృత్తీతిశేషః (అర్థక్రియాదశాయామ్) కార్యదశాయామ్ (తత్ప్రవృత్తి) ఆరమ్భపరప్రవృత్తి.

(నద్వితీయఇతి) అనిష్టఫలముపాసనసాధ్యోమోక్షఇతి పక్షోఽపినసమ్భవతీత్యర్థః. (తత్సాధ్యేతి) భక్తిసాధ్యేత్యర్థః (నతృతీయఇతి) ప్రపత్తినిష్ఠాభఙ్గనమాత్రజని

త్వాభావే అధికారభఙ్గనాయోగాత్. పాపస్యనరకహేతుత్వాద్ధి సర్వత్రాధికారభఙ్గకత్వమ్. పుణ్యస్యాపి స్వర్గహేతుత్వాద్ధి ముముక్షాభఙ్గకత్వమ్. అతోఽత్రనరకహేతుత్వాయోగాదనభిమత మోక్షప్రదత్వాకారేణ ప్రవృత్తినిష్ఠాభఙ్గకత్వమితి ప్రాపకాన్తరాణామనిష్టఫలత్వాత్పాపత్వంసిద్ధమ్.

భక్తిసాధ్యఫలస్యానిష్టత్వాచ్చ స్వరూపయాథాత్మ్య వేదినామేవేతి స్వరూపమాత్ర విరుద్ధత్వసిద్ధిః. త్యాగప్రాయశ్చిత్తవిధ్యోర్న్యాసనిష్ఠవిషయత్వేన్యాసస్య భక్తిఫలానుభవాపేక్షయా ఉత్కృష్టకైఙ్కర్యలక్షణ ఫలహేతుత్వసిద్ధిః. భక్తిన్యాసయోః ఫలావైశిష్ట్యే ఉక్తవిధ్యోర్న్యాసనిష్ఠావిషయత్వేన† (త్యాగప్రాయశ్చిత్త) విధీశరణాగతివిషయాస్యాతామ్” ఇతి.

అత్రతావత్సాధనాన్తరస్య పాతకత్వసాధకన్యాయానుగ్రాహ్యవచనానాం స్వరూపవిరోధనిరూపణ ప్రకరణే “ఆకైయాల్ ఉపాసనాదికళుక్కిత్యాది స్వాధికారవిరుద్ధఙ్గళెన్న ప్రాప్తమ్” ఇతివేదాన్తాచార్యాణాం నిగమనసూక్తిం పర్యాలోచ్య, అశక్తస్యముఖ్యం స్వాధికారవిరుద్ధమ్, శక్తస్యాపి అముఖ్యం స్వరూపవిరుద్ధమితి సాధనాన్తరశరణా

ష్టఫలమితిపక్షః - నసమీచీనఇత్యర్థః. (విపరీతఫలప్రదత్వేతి) ఫలాన్తరజ్ఞాపకత్వాభావేనిష్ఠాభఙ్గకత్వాభావాదితిభావః.

(త్యాగప్రాయశ్చిత్తవిధ్యోరితి) త్యాగప్రాయశ్చిత్తవిధీశరణాగతినిష్ఠవిషయే - తయోర్న్యాసనిష్ఠ విషయత్వాఙ్గీకారే ఇత్యర్థః. (ఫలావైశిష్ట్యే) ఫలసామ్యే. (ఉక్తవిధ్యోః) త్యాగప్రాయశ్చిత్తవిధ్యోః. (న్యాసేతి) న్యాసనిష్ఠాయా అవిషయత్వేనేత్యర్థః.

(అశక్తస్యేతి) ముఖ్యమ్ - దృష్టాన్తేముఖ్యంస్నానమ్. (స్వాధికారేతి) స్వరూపస్వాధికారయోర్భేదోమన్తవ్యః, (శక్తస్యాపీతి) అముఖ్యంగౌణస్నానమ్.

† (పా)

గతోఽస్యస్సమశ్చర్చ ఇతి యే తాత్పర్యం వర్ణయన్తి, తేషాంమతమనువదతి (యత్త్వితి) (తత్వాదర్శితి)(౧)“‘నెఱికాట్టినీక్కుతియో’ ఎన్నానిన్ఱతిత్తే” ఇత్యాది శ్రీవచనభూషణశ్రీసూక్తిచతుష్టయ మన్త్రాభిప్రేతమ్.

(సమశ్చర్చ ఇతివాక్యే) (స్వరూపవిరుద్ధం) స్వాధికారవిశిష్టస్వరూపవిరుద్ధ మిత్యర్థః (ఇత్యాదీతి) ఆదిశబ్దేన “‘వర్తతేమేమహద్భయమ్’ ఎన్నైయాలే భయజనకమ్ ‘మాశుచః’ ఎన్నైయాలే శోకజనకమ్, ఇప్పడికొళ్ళాతపోతు ఏతత్ప్రవృత్తియిల్ ప్రాయశ్చిత్తవిధికూడాతు” ఇతి శ్రీవచనభూషణ ద్వితీయప్రకరణ శ్రీసూక్తిత్రయం గృహ్యతే

“నెఱికాట్టినీక్కుతియో” ఎన్నానిన్ఱతిత్తే ఇత్యాది శ్రీసూక్తి చతుష్టయ వరవరమునివ్యాఖ్యానే“తదపాయత్వత్తై జ్ఞానినామగ్రేసరరానవాழ்వార్ పాశురత్తాలే దర్శిప్పిక్కిఱార్ (నెఱికాట్టియెన్ఱుతొడఙ్గి) అతావతు - ‘ఉన్నైయొழிయ వేఱొరు ఉపాయత్తైక్కాట్టి ఉన్పక్కలినిన్ఱుమ్ అకఱ్ఱప్పార్క్కిఱాయో’ ఎన్నైయాలే ప్రాపకాన్తరాపాయత్వమ్ సిద్ధమిత్తేయెన్నై నీక్కుకైయావతు-పరతన్త్రమానవస్తువై స్వతన్త్రకృత్యమాన ఉపాయానుష్ఠానత్తిలే మూట్టితనక్కుకలాక్కుకైయిత్తే ఇతినుడైయ స్వరూపనాశకత్వ ప్రయుక్తమాన దూషణవిశేషఙ్గళై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (వర్తతేయిత్యాది వాక్యద్వయత్తాలే) అతావతు (౨) ‘కాలేష్వపిచసర్వేషు దిక్షుసర్వాసుచాచ్యుత । శరీరేచగతౌచాపివర్తతేమేమహద్భయమ్’ ఎన్ఱు ఉపాయాన్తరానుష్ఠానత్తుక్కు యోగ్యమాన కాలదేశ దేహవిషయమాకవుమ్, ఉపాయాన్తరఙ్గళ్ తన్ విషయమాకవుమ్ ఎనక్కుమహాభయమ్ వర్తియానిన్ఱతెన్నైయాలుమ్, ఉపాయాన్తరశ్రవణానన్తరమ్ అర్జుననుక్కు శోకమ్ పిఱక్క, స్వరూపానురూపోపాయత్తై ఉపదేశిత్తు, ‘మాశుచః’ ఎన్ఱు శోకాపనోదమ్ పణ్ణియరుళుకైయాలుమ్; స్వరూపవిరోధియాన ప్రాపకాన్తరమ్ జ్ఞానికళుక్కు భయజనకముమాయ్ శోకజనకముమాయిరుక్కుమెన్నై కీழ்చ్చొన్నపడియే అర్థత్తై అఙ్గీకరియాతవళవిల్ విరోధమ్కాట్టుకిఱార్ (ఇప్పడికొళ్ళాతపోతు ఎన్ఱుతొడఙ్గి) ఇప్పడికొళ్ళాతపోతు ఎన్ఱతు - స్వరూపనాశకమెన్ఱు కొళ్ళాతపోతెన్నపడి ఏతత్ప్రవృత్తియిల్ ప్రాయశ్చిత్తవిధికూడాతెన్ఱతు

---

(౧) పెరియతిరువ-౬ (౨) జిత-౧-

(ప్రాయశ్చిత్తేతి) (౧) "ఉపాయాపాయసంయోగే నిష్ఠయాహీయతే నయా। అపాయసంప్లవేసద్యః ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ । ప్రాయశ్చిత్తిరియంసాత్ర యత్పునశ్శరణంవ్రజేత్" ఇతివచనమత్రాభిప్రేతమ్. భయజనకత్వవచనం శోకజనకత్వవచనఞ్చ ఆదిపదేనగృహ్యతే. (అముక ప్రవృత్తీతి) తత్త్వదర్శిప్రపత్తినిష్ఠా భఙ్గకత్వాదిత్యర్థః. (ప్రపన్నేతి) ప్రపత్తివిశిష్టేత్యర్థః. (నతునిష్కృష్టేతి) యేనోపాసకస్వరూప విరుద్ధత్వస్యాప్యాపత్త్యా, "సాధనాన్తరమ్ - ఆత్మసామాన్య స్వరూపవిరుద్ధమ్. ప్రపత్తిస్తు నతథా" ఇతి వైషమ్యం స్యాదితిభావః.

"సకృదేవహి శాస్త్రార్థః కృతోయంతారయేన్నరమ్। ఉపాయాపాయసంయోగే నిష్ఠయాహీయతేనయా। అపాయసమ్ప్లవేసద్యః ప్రాయశ్చిత్తంసమాచరేత్ । ప్రాయశ్చిత్తిరియంసాత్ర యత్పునశ్శరణంవ్రజేత్ । ఉపాయానాముపాయత్వ స్వీకారేప్యేతదేవహి" ఎప్పుడు ప్రపన్నునానవసుకు ప్రామాదికమాక ఉపాయాన్తరప్రవృత్తివన్దకాలత్తిల్ అపాయప్రవృత్తియిట్టాలే పునఃప్రపదనరూపప్రాయశ్చిత్తత్తైవిధిక్కుక్కుడా తెన్ఱై. పునఃప్రపదనమాపతు - పూర్వప్రపదనస్మరణమ్. పునఃప్రయోగమన్ఱు" ఇతి శ్రీసూక్తిరత్నాకరస్థేయా.

(ఉపాయేతి) అస్మిన్ శ్లోకే ఉపాయః-భక్తిః; అపాయః-నరకావహవ్యాపారః. అనయానిష్ఠయా - శరణాగతినిష్ఠయేత్యర్థః. (అపాయసమ్ప్లవే)అపాయస్యసమ్ప్లవే-సమ్భవే. (ప్రాయశ్చిత్తిరితి)అస్మిన్ శ్లోకే, "శరణంవ్రజేత్" ఇతియత్పునః, సాప్రాయశ్చిత్తిరిత్యన్వయః. యత్పునః - యావృత్తిరిత్యర్థః; కిఞ్చిత్పదోత్తరంశ్రూయమాణస్యపునశ్శబ్దస్య అపృథక్త్వార్థకత్వాభావాత్. సా-శరణాగతిః, అతః ప్రథమదశాయాంసమ్భావితాయాం ప్రపత్తిస్సైవాత్ర అనన్తరకాల ప్రసక్తపాపవిషయేపి ప్రాయశ్చిత్తిస్స్యాదిత్యర్థః. పూర్వప్రపదనస్మరణం ప్రాయశ్చిత్తమితిఫలితార్థః. (భయేతి) "వర్తతేమేమహద్భయమ్" ఇతిభయజనకత్వ వచనమిత్యర్థః. (శోకేతి) మాశుచ ఇత్తిశోకజనకత్వవచనమిత్యర్థః. (తత్త్వదర్శీతి) తత్త్వదర్శినః ప్రపత్తినిష్ఠా ఇత్యర్థః. (ఉపాసకస్వరూపవిరుద్ధత్వస్యాప్యాపత్త్యావితి) ఉపాసకస్వరూపస్యాపి విరుద్ధత్వం సమ్భవతీత్యుక్తత్వాదిత్యర్థః.

---

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే ౧౭-౭౫.

సాధనాన్తరస్యపాపత్వే సిద్ధేచేతనసామాన్య స్వరూపవిరుద్ధత్వ మకామేనాపి సిద్ధ్యతీత్యభిప్రేత్య, త్వత్పక్షేపిపాపత్వం తావద్దుర్వారమిత్యాహ (ప్రపన్నేత్యాదినా). అత్రప్రాపకాన్తరాణా మితి-ఆదావధ్యాహార్యమ్. (నిషిద్ధత్వాదితి) ''సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య'' ఇత్యనేనేతి శేషః (తత్సంయోగేతి) ప్రాపకాన్తరసంయోగే ఇత్యర్థః ప్రాయశ్చిత్తవిధానాచ్చేత్యన్వయః. ఉపాయాపాయసంయోగ ఇత్యత్రఅపాయశబ్దః-ప్రసిద్ధపాపపరః "అపాయసమ్ప్లవే" ఇత్యత్రతు ఉపాయాపాయోభయపరః "నిష్ఠయాహీయతే" ఇత్యనేన ఉపాయానామప్యపాయత్వ సిద్ధేరితిభావః. యద్వా, "ఉపాయానాముపాయత్వ స్వీకారేప్యేతదేవహి" ఇత్యుత్తరవాక్యాభిప్రాయేణ తత్సంయోగేచేత్యుక్తమ్ (వక్తవ్యం) త్వయాప్యవశ్య మఙ్గీకర్తవ్యమిత్యర్థః.

(తత్రేతి) పాపత్వేనత్యక్తవ్యేసతీత్యర్థః (అనిష్టేతి) ''జ్ఞానవిరోధిచ కర్మపుణ్యపాపరూపం బ్రహ్మజ్ఞానోత్పత్తి విరోధిత్వేన అనిష్టఫలతయా ఉభయోరపి పాపశబ్దాభిధేయత్వమ్'' ఇతి శ్రీభాష్యసూక్తేరితిభావః.

(అకామేనాపీతి) అకామతోపీత్యర్థః (ఆదౌ) ప్రపన్నేతి శబ్దాత్పూర్వమ్ (ప్రసిద్ధేతి) ఉపాయాపాయసంయోగ ఇతిశ్లోకస్థాఽపాయశబ్దో గోబలీవర్దన్యాయేన పాపమాత్రవాచక ఇతిభావః (అపాయసమ్ప్లవ ఇత్యత్రేతి) తత్సంయోగ ఇత్యత్రతు ప్రథమయోజనాయామపాయశబ్దస్య ఉపాయాపాయవాచకత్వే అపాయస్య ఉపాయస్య పాపస్యేత్యర్థః (నసుకృతమ్) "సర్వేపాప్మానః" ఇతివత్ (తత్సంయోగేచేతి) ద్వితీయయోజనాయా ముపాయశబ్దస్య అర్థవైరూప్యం నేతిమన్తవ్యమ్. యద్వా, (ఉపాయానామితి) (ఉపాయత్వస్వీకారే) ఉపాయత్వేన స్వీకారఇత్యర్థః మాలాకరణాదీనామాకారాన్తరేణ అన్వయోవర్తతఇతి జ్ఞాపనార్థ ముపాయత్వ స్వీకారఇత్యుక్తమ్. మాలాకరణాదికముపాయత్వ బుద్ధివిషయీకృతఞ్చేత్త్యాజ్యమితిభావః

(ఉభయోః)-పుణ్యపాపయోః. (శ్రీభాష్యసూక్తేరితి) అత్ర,ఏతల్లఘుసిద్ధాన్తభాష్యశ్రుతప్రకాశికాయామ్ - "పుణ్యపాపే ఉభే అపిజ్ఞానవిరోధినీచేత్ కథం

(తత్రేతి) ఉపాయసంయోగ ఇత్యర్థః. (అపాయవదితి) సప్తమ్యన్తా ద్వతిః. మోక్షపవేత్యవధారణేన అనిష్టాన్తరం వ్యావర్త్యతే. నను, ఇష్టాపేక్షయా బలవదనిష్టాననుబన్ధినః పాపత్వమయుక్త మిత్యత్రాహ (ముముక్షోరితి). స్వాధికారిణమపేక్ష్య ఉత్తమాధికారిణ అలౌకిక బలవదనిష్టానుబన్ధిత్వమేవ పుణ్యపాపసాధారణం పాపశబ్ద ప్రవృత్తినిమిత్త మితిభావః (భఙ్గనమాత్రమితి) మాస్తుఫలభేదః తథాపి "నిష్ఠయా హీయతేనయా" ఇతికణ్ఠోక్తనిష్ఠాభఙ్గనేన పాపత్వముపపద్యతఇతిభావః

(గౌణకర్మేతి) ప్రథమ మశక్త్యా గౌణస్నానాద్యధికృతస్యాపి పశ్చాచ్ఛక్తౌసత్యాం ముఖ్యస్నానాద్యన్వయే నరకహేతుత్వాభావేన (౧) "నార్హన్తి శరణస్థస్య" ఇత్యాద్యనుసారేణ ముఖ్యోపాయభూత

తయోరన్యతరస్య పాపస్యనిరసనీయత్వమ్ అన్యతరస్యపుణ్యస్య నిరాసకత్వఞ్చ శ్రూయత ఇత్యత్రాహ (ఉభయోరపీతి) తయోర్ద్వయోరపి నివర్త్యత్వమ్, ఫలాభిసన్ధ్యాదిరహితస్య ధర్మాన్తరస్యైవ నివర్తకత్వఞ్చ వివక్షితమితిభావః కథముభయోః పాపశబ్దవాచిత్వ మిత్యత్రాహ (బ్రహ్మజ్ఞానోత్పత్తీతి). (అనిష్టఫలతయేతి) ప్రవృత్తినిమిత్త సూచనమ్ అలౌకికత్వేసతి, అనిష్టఫలాసాధారణ కారణత్వం పాపత్వమితిభావః అతఏవశాస్త్రాదావీశ్వరేచనాతివ్యాప్తిః "వాసుదేవేమనోయస్య జపహోమార్చనాదిషు । తస్యాన్తరాయామైత్రేయ దేవేన్ద్రత్వాదికంఫలమ్" "ఏతే వైనిరయాస్తాతస్థానస్యపరమాత్మనః" ఇత్యాదిభిః పుణ్యస్యాపి ముముక్షుమ్ప్రత్యనిష్టఫలదత్వంసిద్ధమ్ శ్రుతిశ్చ - దుష్కృతేనసహపూషనిర్దిష్టం సుకృతమపి పాప్మశబ్దేన నిర్దిశన్తీ నిగమయతి; "నైతంసేతుమహోరాత్రేతరతోనజరానమృత్యుర్నశోకోనసుకృతంనదుష్కృతంసర్వేప్మాపానోతోనివర్తన్తే" ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా (సప్తమ్యన్తాద్వతిరితి) అపాయే ఇవేత్యర్థః (పుణ్యపాపేతి) పుణ్యమ్-జ్యోతిష్టోమాదిః పాపమ్ - అభిచారాదిః.

(నార్హన్తీతి) లక్ష్మీతన్త్రేసప్తదశాధ్యాయే-"మామేవశరణంప్రాప్యతారేత్సంసార

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭.

ప్రపత్తౌ ప్రథమంత్వత్పక్షరీత్యా అశక్త్యా ప్రవృత్తస్యాపి పశ్చాచ్ఛక్తౌ సత్యాంగౌణోపాయే సాధనాన్తరే ప్రవృత్తౌ నరకాసమ్భవాదిత్యర్థః. "స్వాధికారవిరుద్ధజ్ఞేన్నప్రాప్తమ్" ఇతి వాక్యస్య అశక్తస్య అకిఞ్చనస్య శక్తౌసత్యామపి సాధనాన్తరం స్వాధికారవిరుద్ధమితినార్థః, కిన్తు అశక్తస్య సాధనాన్తరే నాధికారఇత్యజానతోదురాశయా అశక్తిదశాయామేవ సాధనాన్తరేప్రవృత్తిప్రసఙ్గే తదవస్థాపన్నస్య స్వాధికారవిరుద్ధజ్ఞేత్యర్థః, "ఇవ్వధికార విరోధమఱియాతే" ఇత్యాద్యుత్తరవాక్యానుసారాత్ తదవస్థప్రవృత్త్యైవ త్యాగవిధిః ప్రాయశ్చిత్తవిధిశ్చేత్యాశఙ్క్య పరిహారతి (నిరస్యేతి) (ఆశారమ్భేతి) ఆశాపరస్య ఆరమ్భపరస్యచేత్యర్థః. (స్వతఏవేతి) కృత్యసాధ్యత్వేన జ్ఞాతే చికీర్షాకృత్యోరసమ్భవాదితిభావః. నివృత్తిసమ్భవేన ఆశారమ్భయోరిత్యాదిః (నిషేధేతి) త్యాగవిధివైయర్థ్యాదిత్యర్థః. అభిచారాదేః ప్రాయశ్చిత్తవిధానాన్నరకహేతుత్వేన్నయనమభిప్రేత్యాహ (ముఖ్యేతి) (అన్యత్రేతి) ముఖ్యస్నానాదావిత్యర్థః. (అముఖ్యేతి) "నార్హాన్తి శరణస్థస్య" ఇత్యాద్యనుసారేణ సాధనాన్తరమముఖ్యపదార్థః

మతానుజ్ఞయాదృఢయతి (ప్రపన్నస్యేతి). కణ్ఠోక్తనిష్ఠా భఙ్గేనైవ ఫలభేదాదీనాం సిద్ధిరిత్యాశయేనాహ (విపరీతేతి). స్వాధికార్యపేక్షయా ఉత్తమాధికారిణో బలవదనిష్టం విపరీతఫలపదార్థః. "తచ్చ క్వచిత్ బలవద్దుఃఖమ్. క్వచిత్కేవలసుఖమ్" ఇతిద్వివిధం ప్రదర్శ

సాగరమ్ । సత్కర్మ నిరతాశ్శుద్ధాస్సాఙ్ఖ్యయోగవిదస్తథా । నార్హాన్తిశరణస్థస్యకలాంకోటితమీమపి" ఇతి

(మతానుజ్ఞయా) స్వమతానుజ్ఞయా (కణ్ఠోక్తేతి) "నిష్ఠయాహీయతే నయా" ఇతికణ్ఠోక్తేత్యర్థః. (కేవలసుఖమితి) పరార్థకైఙ్కర్యత్వాభావేన పరిమితత్వం కేవలశబ్దార్థః .

యతి (పాపస్యేతి). (సర్వత్ర)బుభుక్షుముముక్షు సాధారణ్యేనేత్యర్థః. (అధికారేతి) విహితకర్మాధికారేత్యర్థః. పరిశేషాత్ప్రకృతేద్వితీయపక్ష ఏవస్థిత ఇత్యాహ (అతఇతి).

ఇయతా గ్రన్థేన పరమప్రకృతే కిమాయాతమిత్యత్రాహ (భక్తిసాధ్యేతి). భోగమోక్ష సాధనానుష్ఠానానర్హత్వలక్షణం పరార్థకైఙ్కర్యైకగోచరకృత్యర్హత్వలక్షణఞ్చ కర్తృత్వ స్వరూపయాథాత్మ్యం స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యఫలాశ్రయతానర్హత్వలక్షణం స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యభగవద్భోగాభివర్ధకానుషఙ్గికభోగార్హత్వలక్షణఞ్చ భోక్తృత్వ స్వరూపయాథాత్మ్యమపివిజానతాంభక్తిసాధ్యంఫలమ్, స్వయత్నసాధ్యత్వాత్ స్వార్థత్వాచ్చ పరార్థానుభవజనిత కైఙ్కర్యాపేక్షయా బలవద్ద్వేషవిషయమిత్యర్థః. (ఇతిస్వరూపమాత్రేతి) స్వరూపసామాన్యేత్యర్థః. నిరుక్తస్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానస్య సతోఽకిఞ్చనాధికారస్య స్వరూపయోగ్యతారూపస్య సర్వజీవ సాధారణత్వాత్. పూర్వోక్తరీత్యా ఉపాసనాదేస్తన్నాశకత్వాచ్చేతిభావః.

అత్రాయంవివేకః. ఉపాసనాదేర్నిరుక్త స్వరూపయాథాత్మ్యాదిస్వరూపస్వాభావికాకారైరనేకైర్నాశ్యనాశకభావాదిలక్షణో విరోధః పూర్వోక్తరీత్యా దుర్వారఇతి సాధనాన్తరం నిష్కృష్టాత్మస్వరూపవిరుద్ధమ్. అతఏవ "అకిఞ్చనాధికారిణాం స్వాధికారవిరుద్ధత్వేన ప్రాప్తమ్" ఇతివేదాన్తాచార్య సూక్త్యాప్యుపాసనాదికముపాసకస్వరూపస్యాపి విరుద్ధమితిఫలితమ్. నచతావతా వేదాన్తాచార్యైరుపాసనాదేస్స్వరూప విరోధనిరాసానుపపత్తిః ఉపాసనాదేస్స్వాధికారో పల

(జ్ఞాతస్యేతి) జ్ఞాయమానస్యేత్యర్థః (పూర్వోక్తేతి) "స్త్రియాఃపుమ్భావవత్ పారతన్త్ర్యవిరుద్ధమ్" ఇతి పూర్వోక్తేత్యర్థః. (తన్నాశకత్వాత్) స్వరూపయాథాత్మ్య నాశకత్వాత్.

(నిరాసానుపపత్తిరితి) నచేత్యన్వయః. (స్వాధికారేతి) స్వాధికారిస్వరూప

క్షితస్వాధికారస్వరూపవిరుద్ధత్వవ త్స్వాధికారవిరుద్ధత్వమప్యస్తీతి యేషాం భ్రమస్తేషాం పఞ్చదశధాస్వరూప విరోధనిరాసేన ప్రతిబోధ సంకృతమితి ప్రాగేవ విస్తరేణావేదితత్వాత్. ప్రపత్తిస్తు (౧) "ఇద మేవవిజానతామ్" ఇత్యుక్త్యనుసారేణ స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాధి కారకత్వాదుపాసనాదేశ్చ తదజ్ఞానాధికారకత్వాచ్చ, అర్థాదుపాసనా ద్యధికారవిరుద్ధా. నతుతదధికారిస్వరూపవిరుద్ధేతి.

ఇత్థఞ్చ ప్రపత్త్యధికార విరోధేన స్వరూపనాశకత్వాదు పాస నాదికం త్యాజ్యమ్. ప్రపత్తిస్తు సాధనాన్తరాధికార విరోధేన స్వరూప వర్ధకత్వాదు పాదేయైవేతి వేదాన్తాచార్యాణాం తాత్పర్యనిష్కర్షః.

నచ, "ఆతురాదికళుక్కు అవగాహనాదికళ్ పోలే" ఇతిసూక్తిమ హిమ్నా సాధనాన్తరంముఖ్యం ప్రపత్తిరముఖ్యైవేత్యేవ వేదాన్తాచార్యాణాం సిద్ధాన్తః ప్రతీయత ఇతివాచ్యమ్. "ఆకైయాల్ ఈశ్వరన్ ప్రసదనీయ

విరుద్ధత్వవదిత్యత్ర స్వరూపం నిష్కృష్టస్వరూపమ్, స్వాధికారవిరుద్ధతవే మిత్యత్ర విశిష్టస్వరూప విరుద్ధత్వమిత్యర్థః. తథాచ- పఞ్చదశధాభక్త్యాదిః విశిష్టస్వరూప విరుద్ధో న. అపితు స్వాధికారినిష్కృష్టస్వరూప విరుద్ధ ఏవేతి పిణ్డితోఽర్థః. విశిష్టస్వరూపవిరుద్ధమితిపూర్వపక్షః. విశిష్టస్వరూపవిరుద్ధం నోపాసనమితిసిద్ధాన్తః ఇతిధ్యేయమ్. (స్వరూపవిరోధనిరాసేన) విశిష్టస్వరూపవిరోధనిరాసేన. (ఇదమే వేతి) లక్ష్మీతన్త్రే అష్టాదశాధ్యాయే - "అపాయోపాయనిర్ముక్తాం మధ్యమాం స్థితిమా స్థితా । శరణాగతిరన్యైషా సంసారార్ణవతారిణీ । ఇదం శరణమజ్ఞానామిదమేవ విజానతామ్ । ఇదం తితీర్షతాం పారమిదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్" ఇతి. విజానతామ్- జ్ఞానవతామిత్యర్థః. (తదజ్ఞానేతి) స్వరూపయాథాత్మ్యాఽజ్ఞానేత్యర్థః. (తదధికారీతి) ఉపాసనాధికారీత్యర్థః. ఉపాసనం స్వాధికారినిష్కృష్టస్వరూపవిరుద్ధం ప్రపత్త్యధికార విరుద్ధమితి భావః. (విరుద్ధేతీతి) అత్రాయంవివేక ఇతి పూర్వేణాన్వయః.

నచేతి, వాచ్యమిత్యన్వయః. (ఆకైయాలీశ్వరనితి) ఇయంసూక్తిః - శ్రీరహస్య త్రయసారే చరమశ్లోకాధికారే.

---

(౧) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭.

నాయ్ ప్రధానమానసిద్ధోపాయమ్, భక్తిప్రపత్తికళిరణ్డుమ్ప్రసాదనఙ్గళాయ్ కొణ్డుప్రధానఙ్గళల్లాతసాధ్యోపాయఙ్గళ్, ఇవై యిరణ్డిత్తోన్నిలే అధికారమ్ నిలైయాకక్కడవతు. ఉపాయస్స్వప్రాప్తేరుప నిషదధీతస్స భగవాన్ప్రసత్త్యైతస్యాక్తే ప్రపదననిదిధ్యాసనగతీ" ఇత్యాద్యనేకనిష్కర్షకసూక్తిపరాల్యోచనయాభక్తిప్రపత్త్యో స్తుల్యవదధికారివిశేషణత్వాపరపర్యాయాః ప్రధానోపాయత్వ ప్రతీత్యా "ఆతురాదికళుక్కు" ఇతిదృష్ట్యాన్తస్యాః శక్తానామప్యధికారో స్తీత్యేవముపలక్షణత్వాత్. "అజ్ఞానత్తాలే ప్రపన్నర్ అస్మదాదికళ్" ఇత్యుక్తరీత్యా అజ్ఞానాశక్త్యోస్సార్వజనీనత్వేన శ్రోతృబుద్ధి సౌకర్యాయ అశక్తాధికారత్వస్యైవప్రాచుర్యేణ ప్రాధాన్యేనచ ప్రతిపాదనసమ్భవాచ్చ

అన్యథా "భక్తియిలశక్తనుక్కు ప్రపత్తి, ప్రపత్తియిలశక్తనుక్కు ఇతు" ఇతిచరమోపాయప్రకరణస్థ శ్రీవచనభూషణసూక్తి పర్యా

(అన్యథా)యథాశ్రుతరీత్యా ప్రపత్తేర్గౌణత్వాఙ్గీకారే, అశక్తిమాత్రాఙ్గీకారే. (భక్తియిలశక్తనుక్కితి) శ్రీవచనభూషణే చతుర్థప్రకరణావసానే "భక్తియిలశక్తనుక్కు ప్రపత్తిః ప్రపత్తియిలశక్తనుక్కు ఇతు " ఇతి, తద్వరవరమునివ్యాఖ్యానే "ఇప్పడిస్వతన్త్రమాన విధ్యుపాయత్తుక్కు అధికారి ఇన్నారెన్ఱరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (భక్తియిలశక్తనుక్కెన్ఱుతుడఙ్గి) అతావతు- 'ఉభయపరికర్మితస్వాన్తస్య' ఎన్గిఱపడియే జన్మాన్తరసహస్రసిద్ధకర్మజ్ఞానసంస్కృతాన్తఃకరణనుక్కు జనిక్కుమతాయ్ స్వపారతన్త్ర్య విరోధియాన స్వయత్నరూపమాయిరుక్కుమ్ భక్త్యుపాయత్తిల్ దుష్కరత్వబుద్ధియాలుమ్, స్వరూపవిరోధిత్వబుద్ధియాలుమ్ నామ్ ఇతుక్కు శక్తరల్లవెన్ఱు కైవాఙ్గినవనుక్కు నివృత్తిసాధ్యతయా సుకరముమాయ్ భగవత్పారతన్త్ర్యరూప స్వరూపానురూపముమాన ప్రపత్త్యుపాయమ్ - అధ్యవసాయజ్ఞానరూపమాన ప్రపత్త్యుపాయత్తిల్ మహావిశ్వాసముణ్డాకై అరితాకైయాలుమ్, బన్ధమోక్షఙ్గళిరణ్డుక్కుమ్ పొతువాన ఈశ్వరస్వాతన్త్ర్యభయత్తాలుమ్, నామితుక్కు శక్తరల్లవెన్ఱుమ్ తేఙ్గినవనుక్కుమ్ పశ్వాదికళుక్కుమ్

లోచనయా అశక్తాధికారత్వం శ్రీమల్లోకగురూణాం సిద్ధాన్త ఇత్యేవకిం నస్యాత్ నిష్కర్షక సూక్త్యన్తర పర్యాలోచనాదికమ్తూ భయత్రస మానమితిదిక్.

అతఏవ పరస్పరాధికారవిరోధాద్భక్తిప్రపత్త్యోః స్వరూపవిరోధాంశే సామ్యభ్రమందృష్టాన్తోపాదానేనప్రపత్తేరముఖ్యత్వభ్రమఞ్చని రసితుమ్ "ఇవ్వధికారవిరోధమఱియాతే" ఇత్యుత్తరవాక్యారమ్భః స్వ రూపనాశకత్వరూప ప్రపత్త్యధికార విరోధమజ్ఞాత్వా అనాదిసిద్ధస్వ యత్నవాసనయాసాధనాన్తరేప్రవర్తమానంప్రతి, యస్యయస్య పురుష స్య సిద్ధోపాయాతిరిక్త సాక్షాన్మోక్షోపాయేచ్ఛా తస్యసర్వస్యాపి బుద్ధే స్స్వరూపయాథాత్మ్యావగాహనసామర్థ్యాభావఏవ తాదృశేచ్ఛాయాం మూలమిత్యేతదర్థకశ్లోకఃప్రవృత్తఇతిహి తస్యవాక్యస్య స్వారసికోర్థః అతఏవోపాసనాదికం స్వాధికారవిరుద్ధమితి భ్రాన్తినిరాసఏవప్రకరణతా త్పర్యమిత్యాశయేనోపసంహృతమ్. "ఆకైయాల్ ఇవ్వుపాసనాది కళుమ్" ఇతి.

కార్యకరమాకైయాలేవిశ్వాసాపేక్షముమన్నిక్కే-మోక్షైకహేతువుమాయిరుక్కుమ్ పరతన్త్రస్వరూపనాన సదాచార్యనుడైయ పభిమానరూపమాన ఇన్ద చరమోపాయ మెన్నై" ఇతి (అశక్తనుక్కు) ఇత్యత్ర - గీతాప్రథమాధ్యాయే,(౧)"గాణ్డీవంస్రంసతే హస్తాత్" ఇతివత్ నిషిద్ధత్వజ్ఞానాయత్తా అశక్తిరితి తాత్పర్యమ్ (ఉభయత్రేతి) శ్రీరహస్యత్రయసార శ్రీవచనభూషణ గ్రన్థయోరిత్యర్థః

(దృష్టాన్తేతి) గౌణస్నానం దృష్టాన్తమ్ (ఉత్తర వాక్యారమ్భఇతి) "ఇవ్వ ధికారవిరోధమఱియాతే" ఇతి వాక్యసారే, "స్వరూపానుగుణ మితినోక్తమ్ అపి తుయథాధికారమ్ అనుగుణఙ్గళ్" ఇత్యుక్తమితిభావః నరస్యబుద్ధి దౌర్బల్యాదితి శ్లోకస్య సమ్ప్రదాయసద్ధార్థం దర్శయతి(స్వరూపనాశకత్వేతి) (స్వరూపనాశకత్వ రూపమ్) పారతన్త్ర్య స్వరూపనాశకత్వ రూపమ్ (శ్లోకఇతి) ప్రవర్తమానమ్ప్రతి శ్లోక ఇత్యన్వయః

అతఏవ దృష్టాన్తోక్తేరుపలక్షణత్వసూచనార్థం తద్బలాయత్త ప్రవృత్త్యముఖ్యత్వభ్రమనిరాసార్థఞ్చ "అవన్ఱనుక్కు-సామర్థ్యమిల్లామైయాతల్" ఇత్యాదివాక్యచతుష్టయేన "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్"

(దృష్టాన్తేతి) అవగాహనస్థానేత్యర్థః (తద్బలాయత్తేతి) దృష్టాన్తబలాయత్తేత్యర్థః (వాక్యచతుష్టయేనేతి) "అవన్ఱనుక్కు-సామర్థ్యమిల్లామై యాతల్ విశ్వాసమినల్లామైయాతల్ ప్రపత్తియై స్వతన్త్రోపాయమాకప్పణ్ణినవన్ - శేయ్తవేళ్వియనెన్ఱుమ్, కృతకృత్యనెన్ఱుమ్, అనుష్ఠితకృత్యనెన్ఱుమ్ ఇవనుక్కు మరణాన్తమాక నడత్తుకిఱ వ్యాపారఙ్గళ్ అవభృథపర్యన్తకర్తవ్య కలాపఙ్గళాకక్కడవతుమ్ క్రత్వన్తరానుష్ఠానమ్ పణ్ణినవనుక్కు మేలుళ్ళ నిత్యనైమిత్తికఙ్గళ్పోలే ఇవనుక్కు స్వతన్త్రవిధియాలే వర్ణాశ్రమాది ధర్మఙ్గళ్ నడవానిఱ్కచ్చెయ్తేయుమ్, అనష్ఠితాత్మయాగ ఫలత్తైప్పణ్ణ కర్తవ్యాన్తర నిరపేక్షనాకవుమ్ ఆళ్వార్కళుమ్ ఋషికళుమ్ భగవచ్ఛాస్త్రఙ్గళుమ్ వేదఙ్గళుమ్ ఘోషియానిన్ఱన ఆకైయాల్ 'తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః। కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవార్జున' ఇత్యాదికళాలే ప్రవృత్తి ధర్మఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ నివృత్తిధర్మఙ్గళ్ శ్రేష్ఠఙ్గళానాప్పోలవుమ్, అవై తన్నిల్ ఆత్మవిషయమాన యోగమ్ శ్రేష్ఠమానాప్పోలవుమ్, యోగఙ్గళిఱ్కాట్టిల్ 'యోగినామపి సర్వేషామ్' ఎన్గిఱ శ్లోకత్తిన్పడియే వసుదేవనన్దన విషయమాన యోగమ్ శ్రేష్ఠమానాప్పోలవుమ్ పరమాత్మవిషయ విద్యావిశేషఙ్గళిల్లాత్తిలుమ్ న్యాసనిక్షేపాది శబ్దత్తాలే శొల్లప్పట్ట విద్యావిశేషమే - సుకరత్వసకృత్కర్తవ్యత్వ శీఘ్రఫలప్రదత్వాదికళాలే శ్రేష్ఠతమమ్ న్యాసవిద్యైయాలే శొల్లప్పట్టమాన ఇవ్వర్థత్తై (౧) 'తేషాన్తు తపసాం న్యాసమతిరిక్తం తపశ్శ్రుతమ్। సత్కర్మనిరతాశ్శుద్ధాస్సాఙ్ఖ్యయోగవిదస్తథా। నార్హన్తి శరణస్థస్య కలాం కోటితమీమపీతి' ఎన్ఱు భగవచ్ఛాస్త్రముపబృంహిత్తతు అవగాహనాదికళిల్ సమర్థనల్లాతవనుక్కు 'మానసం విష్ణుచిన్తనమ్' ఎన్ఱు భగవచ్చిన్తనత్తై స్నానమాక విధిత్తాల్ అతు స్నానాన్తరఙ్గళ్ పణ్ణుకిఱ శుద్ధియైయుమ్ పణ్ణి, పాపాన్తరఙ్గళైయుమ్ శమిప్పిత్తు, అప్పోతే భగవదనుభవ రసత్తైయుమ్ ఉణ్డాక్కుమాపోలే, ఉపాసనాదికళిల్ సమర్థనల్లాతవనుక్కు ప్రపత్తియై విధిత్తాలుమ్, ఇప్రపత్తితానే అవైకొడు

ఇత్యాద్యధికారిచాతుర్విధ్యస్య ప్రదర్శనపూర్వకం ప్రపత్తేః సాధనాన్తరాపేక్షయా ప్రభావాతిశయః ప్రతిపాదితః తత్ర "సామర్థ్యమిల్లామైయాతల్" ఇత్యజ్ఞానోపలక్షణమ్ "భక్తియిలశక్తనుక్కుప్రపత్తి" ఇతివత్ అనేన "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇత్యర్థఉక్తిః. *అజ్ఞపదమ్ - అశక్తోపలక్షణమితిభావః అతఏవ అజ్ఞానత్తాలే ప్రపన్నర్ అస్మదాదికళ్" ఇత్యనుగృహీతమ్, అతఏవచ"భక్త్యాదౌశక్త్యభావఃప్రమితిరహితతా" ఇత్యుభయమనుగృహీతమ్

"విళమ్బక్షమన్నల్లామైయాతల్" ఇత్యనేన "ఇదంతితీర్షతాంపారమ్" ఇత్యర్థఉక్తిః. ఇదమపి, "ఇదమేవవిజానతామ్" "ఇదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్" ఇత్యుక్తాధికారిద్వయోపలక్షణమ్ "జ్ఞానాధిక్య

క్కుమ్ ఫలత్తైయుమ్ అవై తన్నైయుమ్ కొడుక్కవల్లాయ్, అకిఞ్చననుక్కు ఉత్తారకమాయ్, ఇవనపేక్షిత్తకాలత్తిలే ఫలావినాభావత్తై యుడైత్తాయిరుక్కైయాలే అధికప్రభావమాయిరుక్కుమ్" ఇతిసాధ్యోపాయశోధనాధికార వాక్యచతుష్టయేనేత్యర్థః (భక్తియిలితి) (అశక్తనుక్కు) "అజ్ఞనుక్కు" ఇత్యప్యర్థః తద్వదితిబోధ్యమ్ (అతఏవేతి) "అజ్ఞానత్తాలే ప్రపన్నర్" ఇత్యత్ర అశక్తియినాలేయుమ్ ప్రపన్నరిత్యర్థః వివక్షితఇతిబోధ్యమ్ (ప్రమితిః) జ్ఞానమ్ (విళమ్బః) కాలదైర్ఘ్యమ్

(ఇదన్తితీర్షతామిత్యర్థఇతి) అత్రశ్రీవచనభూషణే ప్రథమప్రకరణే "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇతివాక్య వరవరముని పరవ్యాఖ్యానే, "ఇదన్తితీర్షతాం పారమెన్గిఱతు - శడక్కెన అనిష్టనివృత్తిపిఱక్కవేణుమెన్ఱుమ్ త్వరైయుడైయార్క్కెన్ఱపడి" ఇతి తత్కలినపదదీపికాయామ్, స్వరూపేణ భక్తశబ్దార్థత్తై ఇదన్తితీర్షతామెన్గిఱ విశుశొల్లాతాకిలుమ్ కార్యద్వారా శొల్లుకిఱతెన్ను మభిప్రాయత్తాలే అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇదన్తితీర్షతామిత్యాది) (పారమ్) సంసారాధ్వన ఉత్తరంతీరమ్, (అతీర్షతామ్) తరితుమిచ్ఛతామెన్ఱపడి వర్తమానార్థక శత్రాదేశత్తాలే తరణేచ్ఛైయినుడైయ చిరానువృత్తిశొల్లుకైయాలే "కదా కదా" ఎన్ఱువిరోధినివృత్తియిల్ త్వరై తోన్ఱుకైయాలే అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (శడక్కెనవిత్యాది), శీఘ్రమాకవెన్ఱపడి.

త్తాలే ప్రపన్నర్ పూర్వాచార్యర్కళ్; భక్తిపారవశ్యత్తాలే ప్రపన్నర్ ఆళ్వార్కళ్" ఇత్యనుగృహీతాధికారిషు ద్వివిధేష్వపివిళమ్బాక్షమత్వ సత్త్వాత్. విళమ్బక్షమత్వేపిభక్తిపారవశ్యాభావేపి స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాత్ ప్రపత్త్యధికారిణః కేచిత్సన్తి; ఏవంస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాభావేపి భక్తిపారవశ్యాభావేపి (౧) "యస్యదేహాన్తరకృతేశ్లోకో దృష్టస్స ఉచ్యతే" ఇత్యుక్తప్రకారేణ విళమ్బాక్షమాః కేచిత్సన్తీత్యాశయేన "విజానతామ్" "వితీర్ణతామ్" ఇతిపృథగుపాదానమ్.

"అనన్త్యమిచ్ఛతామ్" ఇతితు-స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానశాలినోవిలమ్బాక్షమాః, తదుపరి(౨)"కాలాళియుమ్ నెఞ్జళియుమ్కణ్శుళలుమ్" ఇత్యాద్యుక్తాతిదుర్లభభక్తిపారవశ్యశాలినోపి కేచిచ్ఛరారిప్రభృతయస్సన్తి, తేషుభక్తిపారవశ్యమేవ ప్రపత్త్యావన్తరఙ్గాధికార ఇతిజ్ఞాతవ్యోత్తమాధికారివిశేషజ్ఞాపనముఖేన ప్రపత్తిప్రభావప్రతిపాదనార్థః.

ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా. (స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాభావేపీతి)అత్రఅజ్ఞానేన ప్రపన్నాః అస్మదాదయః దృష్టావివక్షితాః.

(అనన్త్యమిచ్ఛతామితిత్వితి) "వాలాగ్రశతభాగస్య శతధాకల్పితస్యచ। భాగోజీవస్స విజ్ఞేయస్సచానన్త్యాయకల్పతే" ఇతిశ్రుతిర్వర్తతే. వాలాగ్రలక్షణముక్తంబాహశేన:-- "జాలాన్తరగతేభానా యోఽణీయాన్ దృశ్యతేకణః। పరమాణుస్స సూక్ష్మత్వాద్భావగ్రాహ్యోనచక్షుషా। తేత్వష్టౌత్రసరేణుస్స్యాద్రథనేమిస్తదష్టకమ్। తదష్టకస్తుతూలాగ్రం వాలాగ్రంస్యాత్తదష్టకమ్। అష్టౌమధూలికాబీజం తాన్యష్టౌతుతిలంస్మృతమ్। తిలద్వయంకాకణీస్యాద్వ్రీహిస్తాసాం చతుష్టయమ్। వ్రీహేశ్చతుష్టయంగుఞ్జా ద్విగుఞ్జామాషసంజ్ఞికా। ద్విమాషంపలసంజ్ఞంస్యాద్ద్విపలార్ధస్తు ధానకమ్। ధానకానాంత్రయంశాణం ద్విశాణం పణకంస్మృతం। పణానాందశకం నిష్కంక్రమేణ పరికల్పితమ్। నిష్కత్రయస్తుకర్షంస్యాచ్ఛుక్తిరర్ధపలంభవేత్। ప్రవ

---

(౧)

(౨) పెరియతిరువ-౩౮.

త్రజ్ఞానాధికేషు విశమ్యాఽత్యుత్కృష్టత్వమౌత్సర్గికమ్ , భక్తిపర

ఞ్చం పలమేకంస్యాత్త్రపృతిర్ద్విపలంభవేత్ । చతుష్పలస్తుకుడుబంమానికాఽష్టపలంభవేత్ । ప్రస్థస్తు షోడశపలంపాత్రంద్వాత్రింశకంపలమ్ । ఆఢకఙ్చ చతుష్షష్టిపలం శివమతశ్శరమ్ । అష్టావింశో శతపలమత్రశివంభవేత్ । శివస్యద్విగుణంద్రోణం ద్రోణయుగ్మస్తు శూర్పకమ్ । శూర్పద్వయస్తుఖారీస్యాత్తద్ద్వయంభార ఉచ్యతే" ఇతి

అత్రస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానసహితాః ప్రేమపారవశ్యాత్త్రాప్యత్వరయాచ వృత్తగ్రహణకామాదివరణాదికం కృతవన్తశ్శఠారిప్రభృతయోవివక్షితాః అత్ర శ్రీవచనభూషణే ప్రథమప్రకరణే ఇదంశరణ మజ్ఞానామితి వాక్యవ్యాఖ్యానావసరే వరవరమునివ్యాఖ్యానే "అనన్యమిచ్ఛతామెన్గతు-స్వరూపప్రాప్తపరిపూర్ణ భగవదనుభవత్తై ప్పెఱ్ఱిల్లతు ధరిక్కమాట్టాతార్ క్కెన్నపడి" ఇతి

తత్కాలినపదదీపికాయామ్ "దేశకాలాది పరిచ్ఛేదాభావత్తైప్పఱ (పరిపూర్ణేతి) సర్వగతమానబ్రహ్మత్తినుడైయ విచ్ఛై తదనుభవేచ్ఛైయాకవేణ్డుకైయాలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (భగవదనుభవత్తైయితి) స్వార్థేష్యప్రత్యయమాతల్, అనన్యకర్మ - అనన్యమెన్గు కర్మణివ్యఞ్ ప్రత్యయమాతల్, సవిభూతికపరిపూర్ణస్వానుభవమ్ పరమాత్మావుక్కు ముణ్డాకైయాలే సాయుజ్యత్తైయెన్గపడి అనన్తశబ్దరూఢ్యర్థమ్ (భగవదితి) యద్వా 'సచానన్త్యాయకల్పతే' ఇత్యాదిశ్రుతి ప్రసిద్ధసకలసఙ్కోచనివృత్తిపూర్వక నిరవధికజ్ఞానవికాసరూపానన్త్యవహత్వంబృంహణత్వమ్' ఎన్గు శ్రుతప్రకాశికైయిలే నిరుక్తమానతువే ఇఙ్గుమానన్యమాయ్, గుణోపసంహారన్యాయేన శ్రుత్యన్తరోక్త స్వరూపప్రాప్తత్వాది విశేషణ విశిష్టమాక అత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (స్వరూపప్రాప్తేత్యాదినా) ఎన్గాకవుమామ్ శత్రాదేశత్తాలే ఇచ్ఛై యినుడైయ చిరానువృత్తి శొల్లుకైయాలే ఇచ్ఛాతత్కాట్యమ్ లబ్ధమాయ్, అతిన్కాప్పై అలాభత్తిల్ సత్తాహానిరూపైయాకుమెన్ను మభిప్రాయత్తాలే యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (పెఱ్ఱిల్లతు ధరిక్కమాట్టాతార్కు) ఎన్గు" ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

విశమ్యాకుమన్లామైయాతలిత్యుక్తిః భక్తిపారవశ్యజ్ఞానాధిక్యసూచికా శేత్యాహ (తత్రేతి) అత్రతదితరాధికారణోన్తర్భావః (ఔత్సర్గికమ్)శ్చాచిత్కమ్.

వశేషు నియతమితితదేవాఽనుగతాధికారఇతి భావః. ఏతదభిప్రాయే ణైవ "భక్త్యాద్యశక్త్యభావః ప్రమితిరహితతా శాస్త్రతః పర్యుదాసః కాలక్షేపాక్షమత్వన్త్వితినియతివశాదాపతద్భిశ్చతుర్భిః। ఏకద్విత్ర్యాదియోగవ్యతిభిదురనిజాధిక్రియాస్సంశ్రయన్తే సన్తశ్శ్రీశంస్వతన్త్రప్రపదనవిధినాముక్తయే నిర్విశఙ్కాః" ఇత్యన్యత్రాప్యనుగృహీతమ్.

అద్వైనమధికారిచాతుర్విధ్యేన తత్తారతమ్యేపి ఫలతారతమ్యాభావం సదృష్టాన్తంసమర్థయతే (అవగాహనాదికళిల్ సమర్థనల్లాత వనుక్కు) ఇత్యాదినాతురీయవాక్యేన. (ఉణ్డాక్కుమాపోలే) ఇతి అతఏవ (౧)"ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణి"ఇతిశ్లోకే "కృష్ణానుస్మరణంపరమ్" ఇత్యుక్తంపరత్వమ్ ప్రాయశ్చిత్తానుగ్రాహకత్వమ్, పునఃపునరనుష్ఠానేనతత్తత్ప్రాయశ్చిత్తస్థానీయత్వం సకృదనుష్ఠానేన సర్వప్రాయశ్చిత్తస్థానీయత్వఞ్చేతి సమ్ప్రదాయఇతిభావః. (ఇప్పత్తితానే) ఇతి అతఏవ

(నియతమ్) విళమ్బాక్షమత్వం నియతమ్. (తదేవ) విళమ్బాక్షమత్వమేవ. (భావ ఇతి) "విళమ్బక్షమనల్లామైయాతల్" ఇత్యనేనజ్ఞానాధిక భక్తిపరవశావపి ఉపలక్షయతో వేదాన్తాచార్యస్య భావఇత్యర్థః.

(ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణీతి)శ్రీవిష్ణుపురాణే ద్వితీయాంశేషష్ఠాధ్యాయే"ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణితపః కర్మాత్మకానివై యానితేషామశేషాణాం శ్రీకృష్ణానుస్మరణం పరమ్" (౩౧). ఇతి అస్యశ్రీధరీయవ్యాఖ్యా, కర్మమయైః ప్రాయశ్చిత్తైర్నిశ్శేషంసర్వపాపక్షయాభావాత్ దుష్కరత్వాచ్చసర్వోత్కృష్టం సుకరఞ్చశ్రీకృష్ణభక్తిరూపం సర్వప్రాయశ్చిత్త మాహ (ప్రాయశ్చిత్తానీతి). తపాంసి - కృచ్ఛ్రాదీని. కర్మాణిచ - దానపూజాజపాదీని. తదాత్మకానియాని ప్రాయశ్చిత్తాని, తేభ్యస్సర్వేభ్యః కృష్ణానుస్మరణంపరం - శ్రేష్ఠమితి.

అస్యశ్రీవిష్ణుచిత్తీయవ్యాఖ్యా:--అథమన్వాదిభిరుక్తానాంప్రాయశ్చిత్తానాంతత్తత్పాపమాత్ర నివర్తకత్వాత్,"యస్సకృత్పాపంకుర్యాత్, కుర్యాదేనస్తతోపరమ్"ఇతి శ్రుత్యుక్తాయాః పునస్తత్పాపమాత్రప్రవృత్తేరని వారకత్వాచ్చ, తాన్యపేక్ష్యసర్వే

(౧) వి-పు-౨-౬-౩౧.

స్వరూపతారతమ్యాభావేపి అఙ్గప్రధానభావః ప్రపత్తేరితి భావః అత్రసర్వత్ర హేతుః స్వరూపానురూపత్వ మిత్యభిప్రాయేణ "అకిఞ్చననుక్కు ఉత్తారకమాయ్" ఇత్యనుగృహీత మిత్యేషాదిక్

పురుషకారప్రకరణే ద్వితీయాధికారే షడఙ్గప్రపత్తేర్ద్వయవేద్యత్వాభావసమర్థనేన తన్న్యాయేన చరమశ్లోకస్య తదర్థానువాదేన త్యాగవిధేః ప్రాయశ్చిత్తవిధేశ్చ న్యాసనిష్ఠవిషయత్వాభావే సిద్ధేపి న్యాయవ్యుత్పాదనార్థ మభ్యుపగమవాదేన దూషణమాహ (త్యాగవిధిప్రాయశ్చిత్తవిధ్యోరితి)

పాపంహాసాం మహీయసామల్పీయసాఞ్చ దేశకాలాద్యవిశేషేణ అత్యన్తోచ్ఛేదకత్వాదత ఏవ పునః పాపప్రవృత్తినివారకత్వాత్, మోక్షాదిఫలప్రదత్వాచ్చ తేభ్యోఽశేషేభ్యోమిళితేభ్యః పరం ప్రకృష్టం ప్రాయశ్చిత్తవిశేషం సర్వోపనిషచ్ఛ్రుతిస్మృతిపురాణసమ్మతమాహ (ప్రాయశ్చిత్తానీతి) తపః - ఉపాసనాది, కర్మ - యజ్ఞదానాది - (అనుస్మరణమ్) అనుర్హీనార్థే స్వస్య శేషత్వానుసన్ధానపూర్వకం స్మరణమ్ యథోక్తమ్ "ఆత్మదాస్యం హరేస్స్వామ్యం స్వరూపఞ్చ సదా స్మర" ఇతి (పరమ్) "క్షేత్రజ్ఞస్యేశ్వరజ్ఞానాద్విశుద్ధిః పరమా మతా" "తద్యథేషీకాతూలమగ్నౌ ప్రోతం ప్రదూయేత" ఇత్యాదేః ఇదమనుస్మరణం కీర్తనస్యాప్యుపలక్షణమ్ అనన్తరమ్, "క్వ జపో వాసుదేవేతి కీర్తనస్య ప్రశంసనాత్" ఇతి సూక్తిరనుసన్ధేయా (సర్వత్రేతి) అజ్ఞానప్రపన్నాదిష్విత్యర్థః (ఉత్తారకమాయితీతి) అధికప్రభావమాయిరుక్కుమిత్యత్ర ఎల్లార్క్కుమ్ అవిళమ్బకారిత్వత్తాల్ ఫలతారతమ్యమిల్లాతపడి ఆయిరుక్కుమిత్యర్థో వివక్షితః

(తదర్థేతి) ద్వయార్థేత్యర్థః (అభ్యుపగమవాదేన) స్వమతే అభ్యుపగమవాదేన

ఇతి సాధనాన్తరపాతకత్వ నిష్కర్షనామ కాష్టమవాద కఠినపదదీపికా

భక్తిన్యాసయోః ఫలభేదో నాస్తి. న్యాసభిన్నా శరణాగతిః స్వరూపేణైవ నాస్తీతిచభవత్సిద్ధాన్తః. తత్ర అన్యతరసమర్థనే అన్యతరభఙ్గ ఇత్యాహ (న్యాసస్యేత్యాదినా). అతో ముముక్షుమ్ప్రతికామ్యకర్మణామివశరణాగతమ్ప్రతిసాధనాన్తరాణాం పాపశబ్దవాచ్యత్వాత్సాధనాన్తరం స్వరూపనాశకమేవేతి నసాధనాన్తరశరణాగత్యోస్సమశ్చర్చ ఇతి వేదాన్తాచార్యాభిప్రాయ ఇత్యాశయేనోపసంహరతి (స్యాతామితీతి).

ఇతి చరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్,

సాధనాన్తరపాతకత్వ నిష్కర్షో నామాష్టమో వాదః.

సాధనాన్తరదేశకాలవిరోధనిష్కర్షకః నవమవాదః.

——[*]——

ప్రకృతమనుసరామః. ఇత్థంసాధనాన్తరస్య స్వాధికారిణమ్ప్రత్యన్యార్థం విధేయత్వేన స్వాధికారి ప్రాప్యాననురూపత్వేన స్వాధికారిణమ్ప్రతిపాతకత్వేనచ స్వరూపవిరోధో నాస్తి. కిన్తు అకిఞ్చనాధికారిణమ్ప్రతి తేనప్రకారత్రయేణ స్వరూపవిరోధోఽస్తీతిస్థితమ్. అథ, (౧) "యేనాస్యపితరోయాతాః"(౨)"యద్యదాచరతిశ్రేష్ఠః"ఇత్యాద్యుక్త

నవమవాద కఠినపదదీపికా.

(యేనాస్యేతి) మనుస్మృతౌ చతుర్థాధ్యాయే, "యేనాస్యపితరో యాతా యేనయాతాః పితామహాః । తేనయాయాత్సతాంమార్గం తేన గచ్ఛన్నరిష్యతే" ఇతి. కుల్లూక భట్టీయవ్యాఖ్యానే, (యేనేతి) బహువిధశాస్త్రార్థసమ్భవేపితృపితామహాద్యనుష్ఠిత ఏవశాస్త్రార్థోనుష్ఠాతవ్యః. (తేనగచ్ఛన్నరిష్యతే) "నాధర్మేణహింస్యాత్." ఇతి. (యద్యదాచరతీతి) గీతాయాంతృతీయాధ్యాయే, "యద్యదాచరతిశ్రేష్ఠస్తత్తదేవేతరోజనః । సయత్ప్రమాణం కురుతేలోకస్తదనువర్తతే" ఇతి. తద్భాష్యే; ఇదానీం విశిష్టతయావ్యపదేశ్యస్య సర్వథాకర్మయోగ ఏవకార్య ఇత్యుచ్యతే. లోకసంగ్రహంపశ్యన్నపికర్తుమర్హసి. (శ్రేష్ఠః) కృత్స్నశాస్త్రజ్ఞతయా అనుష్ఠాతృత

(౧) మను-౪-   (౨)గీ-3-

సమ్ప్రదాయానువర్తనలక్షణస్వాధికారజ్ఞాన ప్రతిబన్ధకత్వాత్ స్వరూపవిరుద్ధం సాధనాన్తరమితి చతుర్దశమర్థం సదృష్టాన్తమేకేనవాక్యేనానూద్యవాక్యద్వయేనపరిహరతి (విహితజ్గళేయాకిలుమిత్యాదినా)

అత్ర సాధనాన్తరాణాం స్వనిష్ఠసమ్ప్రదాయ విరోధాభావేపి ప్రపత్తినిష్ఠసమ్ప్రదాయవిరోధోస్త్యేవేతి అకిఞ్చనాధికారిణాం సాధనాన్తరంసమ్ప్రదాయ విరుద్ధమేవేత్యాశయః అనుగృహీతశ్చ శ్రీవచన భూషణ మీమాంసాభాష్యే సాధనాన్తరస్వరూపవిరోధ సమర్థనాధికారే వరద దేశికైః - "పరాశరాదిభిర్వ్యతిశయితజ్ఞానాదిభిర్నాథయామునయతివరాదిభిరననుష్ఠితత్వేన శిష్టాచారవిరోధోస్త్యేవ శ్రీపరాశరాదేశ్శాస్త్రాచార్యత్వేపి శాస్త్రసారాచార్యత్వాభావాత్, తన్నమస్కార ఉపకారకత్వకృతః" ఇతి.

యాచప్రథితోయద్యదాచరతి, తత్తదేవ అకృత్స్నవిజ్ఞోప్యాచరతి. "అనుష్ఠీయమానమపికర్మ, శ్రేష్ఠః, యత్ప్రమాణమ్-యదజ్ఞయుక్తమనుతిష్ఠతి, తదజ్ఞయుక్తమేవ అకృత్స్నవిల్లోకోపి అనుతిష్ఠతి అతోలోకరక్షార్థం విశిష్టతయా ప్రథితేన శ్రేష్ఠేనస్వవర్ణాశ్రమోచితం కర్మసకలం సర్వథా అనుష్ఠేయమ్ అన్యథాలోకనాశజనితం పాపం జ్ఞానయోగాదప్యేనం ప్రచ్యావయేదితి

(స్వరూపవిరుద్ధమ్)స్వాధికారవిరుద్ధ విశిష్టస్వరూపవిరుద్ధమ్ (అర్థమ్) శిష్టాపరిగృహీతత్వరూపార్థమ్ (ఏకేనవాక్యేన) విహితజ్గళే యితివాక్యేన (వాక్యద్వయేన) "సర్వాచార్యేతి ఇజ్ఞుకసైక్క" ఇతివాక్యద్వయేన

సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధం దర్శయతి (అత్రసాధనేతి) (స్వనిష్ఠసమ్ప్రదాయేతి) స్వనిష్ఠసాధనాన్తర సమ్ప్రదాయేత్యర్థః (అననుష్ఠితత్వేనేతి) సాధనాన్తరస్యేతిశేషః (సారాచార్యత్వాభావాదితి) పరాశరాదేశ్శుద్ధసమ్ప్రదాయాన్వయాభావాదితి భావః (తన్నమస్కారః) పరాశరాది నమస్కారః (కృతఇతీతి) అనుగృహీతమిత్యన్వయః

అత్ర తావత్పరాశరాదేస్సాధనాన్తరనిష్ఠత్వమభ్యుపగమ్యతత్తో ప్యతిశయితేత్యుక్తమ్. పరాశరాదేరధికారివిశేషణీభూతభక్తియోగాది నిష్ఠత్వేన సిద్ధోపాయనిష్ఠత్వమేవేతి రహస్యత్రయసారే, శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యేచ. తత్రసాధితేముఖ్యసిద్ధాన్తేతు పరాశరాదేరస్మ దాద్యపేక్షయాప్రపత్తిశాస్త్రాచార్యకోటి ప్రవిష్టత్వం నాస్తీత్యేవమూల యుక్తిరనుసన్ధేయా. (శాస్త్రేతి) పరాశరాదేర్వేదాన్తశాస్త్రప్రతిపా ద్యభక్తియోగాదినిష్ఠత్వేన ఉపాసనాద్యాచార్యకోటి ప్రవిష్టత్వేపి శర ణాగతినిష్ఠత్వాభావేన శరణాగతిప్రకాశక వేదాన్తశాస్త్రసారభూత మూలమన్త్రమన్త్రరత్నాద్యాచార్యకోటిప్రవిష్టత్వా భావాదిత్యర్థః.

తర్హి శ్రీభగవద్యామునాచార్యాణాం స్వాచార్య పరమాచార్య భూత శ్రీమన్నాథముని శ్రీమచ్ఛఠకోపముని నమస్కారసన్దంశేన స్తోత్ర

(మూలయుక్తిరితి) తేషాంసిద్ధోపాయనిష్ఠత్వాఙ్గీకారేపి అస్మదాచార్యకోట్య న్వయోనాస్తీతిభావః.

(సన్దంశేన) పూర్వోత్తరగ్రన్థ సమ్బన్ధితత్వేన (స్తోత్రేతి) యామునాచార్య స్తోత్రే “తత్వేన యశ్చిదచిదీశ్వరతత్స్వభావభోగాపవర్గ తదుపాయగతీరుదారః। సన్దర్శయన్నిరమిమీత పురాణరత్నం తస్మైనమోమునివరాయ పరాశరాయ” ఇతి

తద్వ్యాఖ్యానాచార్యవ్యాఖ్యా:—అథ ఆచార్యగుణయన్త్రితో భగవత్క్రమేణ స్వస్తోత్రే ప్రవర్తయితుమాచార్య సదృశ పరమోపకారక ప్రణామే ప్రవర్తితస్త త్రమన్వాదీనాం ధర్మశాస్త్రకృతాం కర్మభాగార్థవిశదీకరణ పరస్మృత్యాది ప్రబన్ధప్ర ణేతృతయా వ్యాసాదీనామితిహాస పురాణకృతాం మానుషవేషకఞ్చుకిత పరమపురుష చ॰ వర్ణనానుగుణకావ్యాకారకవచితగహన గమ్భీరవితత భారతాదిగ్రన్థనిర్మాతృ తయా తత్వత్రయాది వివేకస్య తత్ప్రబన్ధేషు కృచ్ఛ్రసాధ్యత్వాచ్చ చిదచిదీశ్వరాది స్వరూపనిరూపణైదమ్పర్య ప్రవృత్తస్ఫుటతర భగవత్పారమ్యాది తాత్పర్యకాఽనతి విస్తరాఽనతి సంక్షిప్త శ్రీవైష్ణవపురాణ నిర్మాణేనాత్యన్తోపకారకం పరాశరం ప్రణ మతి. (తత్వేనేతి)

ఉదారః - మైత్రేయాదీ నామస్మదాదీనాఞ్చ ప్రత్యుపకారనైర పేక్ష్యేణ తత్త్వజ్ఞాన మహానిధి ప్రదాతా తత్త్వజ్ఞానప్రదానఞ్చ "అజ్ఞానాంయత్తు యోజ్ఞానం దద్యాద్ధర్మోపదర్శనమ్ । కృత్స్నాంవాపృథివీం దద్యాత్తేనతుల్యం నతత్ఫలమ్ । బ్రహ్మవిద్యాప్రదానస్య దేవైరపినశక్యతే । ప్రతిప్రదాన మథవాదద్యాచ్ఛక్తిత ఆద రాత్" "విద్యాదానన్తతోధికమ్" ఇత్యాదిభిః ప్రశస్యతే ఈదృశతత్త్వజ్ఞానదాన శీలత్వఞ్చ "ప్రదిశతు భగవానశేషపుంసాం హరిరపజన్మజరాదికాం సమృద్ధిమ్" ఇతితదీయపురాణాన్తవచనాద వగమ్యతే (యః) చతుర్ముఖ ప్రపౌత్రః, వసిష్ఠ పౌత్రః, శక్తిపుత్రః - వ్యాసపితా "పురాణసంహితాకర్తాభవాన్వత్సభవిష్యతి" ఇతిపులస్త్యవసిష్ఠ వరప్రదానలబ్ధ పరదేవతాపారమార్థ్యజ్ఞానవానితి ప్రసిద్ధః - పరాశరః

చిచ్చ అచిచ్చ ఈశ్వరశ్చ - చిదచిదీశ్వరాః, చేతనాచేతనేశితారః, తేషాం స్వభావాః - భోక్తృత్వ భోగ్యత్వ సర్వశరీరత్వాదిరూపా అసాధారణధర్మాః, భోగ శ్చ అపవర్గశ్చ - భోగాపవర్గౌ, భోగః - స్వర్గస్వారాజ్యాది సుఖానుభవః, అపవర్గః- బన్ధనివృత్తిపూర్వక పరిపూర్ణ బ్రహ్మానుభవలక్షణో భగవత్కైఙ్కర్యపర్యన్తో మోక్షః తయోః - భోగాపవర్గయోః, ఉపాయాః - సాధనాని, యథాక్రమం యజ్ఞాద యోభక్త్యాదయః సిద్ధోపాయో భగవాంశ్చ గతీ - అర్చిరాదిధూమాదిమార్గౌ అథవా, గతయః - "ఊర్ధ్వంగచ్ఛన్తి సత్త్వస్థామధ్యేతిష్ఠన్తిరాజసాః । జఘన్యగుణవృ త్తిస్థా అధోగచ్ఛన్తితామసాః" ఇత్యుక్తప్రకారేణ రాజసతామససాత్త్వికభిన్నాః యద్వా, చిదాదీనా ముపాయాన్తానాం సప్తానాంగతయః - ప్రకారాః తాః

(తత్త్వేన) యథావస్థితాకారేణ, (సన్దర్శయన్) సమ్యక్ దర్శయన్, కణ్ఠోక్త్యా అర్థసిద్ధ్యా విశదయన్ ప్రకాశయన్నిత్యర్థః (పురాణరత్నమ్) పురాణానామ్ - "సర్గశ్చప్రతి సర్గశ్చవంశో మన్వన్తరాణిచ । వంశానుచరితఞ్చేతి లక్షణానాన్తు పఞ్చ కమ్" ఇతిలక్షణలక్షితానామ్, రత్నమ్ - శ్రేష్ఠమ్ పురాణం రత్నమివేతివా ఉప మితసమాసః రత్నత్వరూపణేన "అత్రాసమమిదంరత్నంస్థిరంభోగ్యం ప్రకాశకమ్ । మహార్ఘంమఙ్గళంమాన్యం సురక్ష్యంసుగ్రహంనృణామ్" ఇత్యుక్తాని నిర్దోషత్వ స్థిరత్వ సుగ్రహత్వాదీని వ్యజ్యన్తే "రత్నం స్వజాతిశ్రేష్ఠేపి" ఇతినిఘణ్టుః (నిరమిమీత)

కృతవాన్. (మునివరాయ) భగవన్మననపరేషు శ్రేష్ఠాయ (తస్మై) ఉక్తప్రకార పరమోదార్యవిశిష్టాయ (పరాశరాయ) పరాన్ - బాహ్యకుదృష్టీన్ ప్రమాణతర్కాభ్యామాశృణోతి - హినస్తీతి, యోగారూఢపరాశరనామధేయప్రసిద్ధాయ, (నమః) "సన్దర్శయన్నిరమిమీత" ఇత్యనేన సకలవేదసారభూత సకలార్థోపబృంహణ పరత్వం ఖ్యాపితమ్.

అత్ర యద్యపి "పురాణంనిరమిమీత" ఇతి వైష్ణవపురాణస్య పరాశరకర్తృత్వోక్తిర్నసఙ్గచ్ఛతే "బ్రహ్మైవతు వేదానాంపురాణానాం ప్రదర్శకః" ఇతి శైవపురాణవచనేన వేదానాం పురాణానాఞ్చ బ్రహ్మైవప్రవర్తక ఇత్యర్థవత్వా, సర్వేషాం పురాణానాం బ్రహ్మకర్తృత్వ ప్రతీతేరితిశఙ్కాస్ఫురతి. తథాపి తత్రైవశైవపురాణేతత్తత్పురాణ ప్రణేతృసహపాఠేన అసంశయం పరాశరస్య విష్ణుపురాణ కర్తృత్వప్రతిపాదనేన "బ్రాహ్మన్తుబ్రహ్మణాప్రోక్తంపాద్మంతేనైవశోభనే। యద్బ్రహ్మకల్పవృత్తాన్తమధికృత్యప్రజాపతిః । అకల్పయత్పురాణన్తద్బ్రాహ్మ మిత్యభిధీయతే। కల్పితంలైఙ్గమిత్యుక్తంపురాణంబ్రహ్మణాస్వయమ్" ఇత్యాదివచనానుసారేణచతుర్ముఖస్యపురాణ ప్రదర్శకత్వ వచనస్య తత్కర్తృకపురాణవిశేషవిషయత్వేన వ్యవస్థాపనాత్. తత్రచవచనే వేదసహపాఠేన ప్రదర్శకఇత్యుక్త్యాచ వేదానామివ ప్రతికల్పం ప్రవాహరూపేణ విద్యమానానాం కరిష్యమాణానాంవా అర్థప్రతిపాదనముఖేన ప్రవచనకర్తా చతుర్ముఖ ఇతిప్రతీతేశ్చ పురాణస్యాస్య పరాశరకర్తృత్వే న కిఞ్చిచ్ఛఙ్కావకాశః.

"అష్టాదశపురాణానాం కర్తాసత్యవతీసుతః" "అష్టాదశపురాణాని కృత్వా సత్యవతీసుతః। భారతాఖ్యానమఖిలం చక్రేతదుపబృంహణమ్" ఇత్యాదిషువిశిష్యసఙ్ఖ్యాగ్రహణపూర్వకం వ్యాసస్యైవాష్టాదశపురాణకర్తృత్వకణ్ఠోక్తేః కథమస్య పరాశరకర్తృత్వమితిశఙ్కాయామ్, "అష్టాదశపురాణాని అష్టావ్యాకరణానిచ। జ్ఞాత్వాసత్యవతీపుత్రశ్చక్రేభారతసంహితామ్। యదిహాస్తితదన్యత్రయన్నేహాస్తినతత్క్వచిత్" ఇత్యాదివచనానుసారేణప్రసిద్ధపురాణప్రవచనాద్వా సకలపురాణసారోద్ధారరూప మహాభారత ప్రణయనాద్వా వ్యాసస్య అష్టాదశపురాణ కర్తృత్వం నిర్వాహ్యమ్" ఇతి. అత్ర "తస్మైనమోమునివరాయపరాశరాయ" ఇతినమస్కారః కృత ఇతి మన్తవ్యః.

రత్నోపోద్ఘాతే శ్రీపరాశరముని నమస్కారోన ఘటత ఇత్యత ఆహ (తన్నమస్కారస్త్వితి). పరాశరాదేరధికారివిశేషణీభూత భక్తియోగాదిమత్త్వయా సిద్ధోపాయనిష్ఠత్వేన నమస్కార్యత్వాత్. శ్రీమద్యామునమునిభిశ్చజ్ఞాతవ్యసకలార్థానాం శ్రీమత్పరాఙ్కుశమునిసమ్ప్రదాయముఖేనైవప్రాప్తత్వాత్. ప్రాప్తేష్వప్యర్థేషు పరవాదినిరసనోపయిక ప్రమాణవిశేషస్య ఉపబృంహణముఖేనైవ కార్యత్వాచ్చ శ్రీభగవద్యామునాచార్యాన్ప్రతి పరాశరాదేరజ్ఞాతజ్ఞాపనలక్షణాచార్యకృత్యాన్వయాభావేన ఉత్తారకత్వాభావేపి, ఉపకారకత్వేన నమస్కారోయుజ్యత ఇతిభావః.

ఏతేన "నమోవ్యాసాయవిష్ణవే" "పరాశరముఖాన్వన్దే" "నమామినాథేనయామునంవ్యాసమ్" ఇత్యాదికంవ్యాఖ్యాతమ్. నచతథా

(ఉపోద్ఘాతే) ఆరమ్భే. (ప్రమాణేతి) ప్రమాణోదాహరణ విశేషస్యేత్యర్థః. (లక్షణేతి) "క్రియాంపురుషకారత్వముపాయత్వఞ్చ తత్పతేః । అజ్ఞాతజ్ఞాపనఞ్చాత్ర గురోర్లక్షణముచ్యతే" ఇత్యాదికమత్రానుసన్ధేయమ్.

(నమోవ్యాసాయేతి) శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే "సమ్యఙ్న్యాయకలాపేన మహతాభారతేనచ । ఉపబృంహితవేదాయ నమోవ్యాసాయవిష్ణవే" ఇతి. (పరాశరముఖానితి) దయాశతకే:-"పరాశరముఖాన్వన్దే భగీరథనయేస్థితాన్ । కమలాకాన్తకారుణ్యగఙ్గాప్లావితమద్విధాన్" ఇతి. (నమామీతి) "వన్దేగురువేఙ్కటేశౌ రామానుజవరదవిష్ణుచిత్తార్యాన్ । కురుకేశ్వరభాష్యకృతౌ నమామినాథేనయామునంవ్యాసమ్" ఇతిప్రతివాదిభయఙ్కరార్య శ్రీభాష్యమిశ్రసమ్ప్రదాయస్థశ్లోకః. (ఇత్యాదికమితి) ఆదిశబ్దేన - "వ్యాసంనాథసరోజదృగ్రఘువరశ్రీయామునార్యాన్మహాపూర్ణం లక్ష్మణయోగినంసకురుకేశ్ గోవిన్దకూరాధిపౌ । భట్టార్యంనిగమాన్తయోగికలిజిచ్ఛ్రీకృష్ణపాదాన్కృజేలోకార్యాదృతపద్మనాభ వరజామాతౄనభీష్టప్రదమ్" ఇతి, శ్రీమద్వరవరమునివర్య శ్రీభాష్యశుద్ధసమ్ప్రదాయస్థ ముక్తశ్లోకస్సఙ్గృహ్యతే.

ప్యుత్తారకాచార్య నమస్కారసన్దంశానుపపత్తిః. తస్యాధ్యాత్మగ్రన్థకర్తృత్వలక్షణోపకారకత్వసాజాత్యనిబన్ధనత్వాదితిదిక్.

అథసాధనాన్తరంయుగానువర్తనలక్షణ స్వాధికారిప్రయుక్తసామగ్ర్యభావేనానుత్పాద్యత్వాత్ స్వరూపవిరుద్ధమితిపఞ్చదశమర్థంవాక్యద్వయేన సప్రమాణమనూద్య, వాక్యత్రయేణాహత్య ప్రమాణదృష్టాన్తోపన్యాసపూర్వకం సామగ్రీసద్భావసాధనేన సప్రమాణ ప్రతిబన్ధ్యుద్భావనేనచ పరిహరతి (ఇప్పడియుగాన్తరజ్గళిలిత్యాదినా). (స్వయమ్ప్రయోజనేతి) సాధనాన్తరనిష్ఠాః, అధికారివిశేషణభూతభక్తియోగనిష్ఠాశ్చ వ్యావర్త్యన్తే.

(సమ్భావితరితే) ఇతి. మాస్తునిర్ణయః; తథాపియుగానువ

(తస్య) నమస్కారసన్దంశస్య. (నిబన్ధనత్వాదితి) ఆచార్యాదినమస్కార సహపఠితవ్యాసాది నమస్కారస్య వేదాన్తశాస్త్రోపకారకత్వహేతుకత్వమితిభావః.

(అథేతి) జౌత్సేక్షికపక్షేకృతయుగాదిసిద్ధంసాధనాన్తరమ్; తత్రతదధికారిణోవిద్యన్తే. కలియుగేనసన్తీతి పూర్వపక్షః. కలియుగేపిసాధనాన్తరాధికారిణస్సమ్భవేయురితిసిద్ధాన్త ఇతిమన్తవ్యమ్. (అనువర్తనమ్) అనువృత్తిః. (అర్థమ్) కలిధర్మబహిష్కృతత్వరూపార్థమ్ (వాక్యద్వయేన) "ఇప్పడియుగాన్తరేతి" "ఆకైయాలే" ఇతి వాక్యద్వయేన. (ప్రమాణమ్) "కలౌసఙ్కీర్త్యకేశవమ్" "కలేర్దోషనిధేరాజన్" ఇతిప్రమాణమ్. (వాక్యత్రయేణ) "ఎన్నవుమ్" ఇతి, "కలాకృతయుగమ్" ఇతి, "ఇజ్జనల్లాతపోతు" ఇతివాక్యత్రయేణ. (ప్రమాణమ్) "కలౌకృతయుగన్తస్య" ఇతి శ్లోకరూపప్రమాణమ్. (సప్రమాణేతి) "నలభ్యతేధికారీ" ఇతికలికాలేప్రపత్త్యధికార్యభావఇతి సప్రమాణప్రతిబన్దీదూషణమిత్యర్థః (స్వయమ్ప్రయోజనేతీతి) "జౌత్సేక్షికాస్స్వయమ్ప్రయోజన ప్రపత్తింమన్యన్తే" ఇతిమన్తవ్యమ్. (సాధనాన్తరనిష్ఠాఇతి) భక్తింసాధనభూతాంమన్యమానా ఈశ్వరస్య ఫలప్రదత్వమాత్రంమన్యమానాఇత్యర్థః.

(యుగానువర్తనేచేతి) అతిప్రాతస్స్నానకాలవత్ పూర్వయుగ కలియుగ

ర్తనేన విరోధ ఉపాసనాదేర్ద్వర్వ్యచ ఇతిభావః. (ఇత్ప్రసఙ్గమ్ వరుమితి) అతోఽదార్లభ్యేప్యధికారిసద్భావః ప్రపత్తౌ వివసమ్భవత్యే వేతిభావః.

అత్రనాథమునిపర్యన్తే ష్వివాఽర్వాచీనేషు అకిఞ్చనాధికారిషు తావత్ స్వయమ్ప్రయోజన భక్తియోగాదినిష్ఠాయా అననువృత్తిః కలిదోషనిబన్ధనేతిసిద్ధమ్. ఏవఞ్చసాధనీభూత భక్తియోగాదేస్యగానువర్తన రూపస్యాధికార విరోధః కైముత్యసిద్ధః. నహ్యత్రత్యేష్వద్యతనేషుప్రపత్తినిష్ఠాయా ఇవసాధనాన్తరనిష్ఠాయాః ప్రవర్తయితారస్సన్తి. “కలౌకృతయుగన్తస్య” ఇత్యాద్యనుసారేణ, యత్క్వాపిప్రవర్తయితృ పురుషసమ్భావనాయా అకిఞ్చిత్కరత్వాదిత్యభిప్రాయోనుసన్ధేయః.

అనుగృహీతశ్చేదం విస్తరేణ శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే తత్రైవాధికారే వరదదేశికైః. “యదప్యుక్తమ్. ‘కలౌకృతయుగన్తస్య’ ఇతిన్యాయేనకలావపి స్వయమ్ప్రయోజన యోగనిష్ఠానాం

సన్ధ్యాంశః షట్త్రింశత్సహస్రసఙ్ఖ్యాక సంవత్సరపర్యన్తమ్. తదనన్తరం కలియుగప్రవృత్తిః “సన్ధ్యాసన్ధ్యాంశయోరన్తర్యత్సర్గోయతోఽలయః । తమేవాహుర్యుగన్తజ్జ్ఞా యత్ర ధర్మోవిధీయతే.” ఇతి. పారాన్తరే, “యః కాలశ్శతసఙ్ఖ్యయోః” ఇతి. శ్రీభాగవతతృతీయస్కన్ధ ఏకాదశాధ్యాయోక్తరీత్యా “తత్ప్రమాణైశ్శతైస్సన్ధ్యాపూర్వాతత్రాభిధీయతే। సన్ధ్యాంశశ్చాపితత్తుల్యోయుగస్యానన్తరోపిసః” ఇతి. శ్రీవిష్ణుపురాణ ప్రథమాంశ తృతీయాధ్యాయోక్తరీత్యా, ౩౬౦౦౦వర్షపర్యన్తం సన్ధిః. తదనన్తరంయుగధర్మానువర్తనమ్, మహనీయజ్ఞానవతాఽనకర్తవ్యమితిభావః. అత్రకలియుగస్య దేవమానేనశతాబ్దంప్రాతస్సన్ధ్యా. తన్మానేనతావత్సాయంసన్ధ్యా; సాహ్రితస్సన్ధ్యామనుష్యమానేనషట్త్రింశత్సహస్రాబ్దసఙ్ఖ్యాకాభవతి. సాస్వరూపేణసాయంసన్ధ్యాపి మనుష్యమానేన షట్త్రింశత్సహస్రాబ్దసఙ్ఖ్యాకాభవతీతిమన్తవ్యమ్.

సమ్ప్రదాయసిద్ధవిరోధందర్శయతి. (అత్రనాథమునీతి)

(కలౌకృతయుగన్తస్యేతి) శ్రీవిష్ణుధర్మేనవోత్తరశతతమాధ్యాయే, “కలౌకృత

పూర్వాచార్యాణాం సత్వాన్న కాల విరోధః” ఇతి, తన్న, కలియుగే సాధ్యభక్తేస్సర్వాధికారాయాః పరాఙ్కుశాదిసమ్ప్రదాయ ప్రాప్తయాస్సత్త్వేపి సాధనభక్తేస్సాధనప్రపత్తేశ్చ సమ్ప్రదాయస్య విచ్ఛిన్నతయా అస్మిన్కాలే తదనుష్ఠానాయోగాత్. నహిలక్ష్మీనాథమారభ్య సాధ్యభక్తి సాధ్యప్రపత్త్యోరివ చతుర్ముఖమారభ్య సాధన భక్తిసాధన ప్రపత్త్యోర్గురు పరమ్పరా ప్రాప్తత్వ మవగమ్యతే. భాష్యకారైరపివృత్తిద్రమిడభాష్యాది ప్రతిపాద్యం తత్తద్గురు పరమ్పరా క్రమేణ కుతశ్చిదాచార్యాన్నశ్రుతమ్. కిన్తు పుస్తకముఖాన్నిరీక్షితమ్. తతశ్చ భాష్య మిదానీన్తనానాముపకారకత్వేనానుసన్ధేయమ్. నతు ఉత్తారకత్వేన; తతఃపూర్వమేవసమ్ప్రదాయవిచ్ఛిత్తేః. అతఏవోచ్యతే. “హరేర్నామైవ నామైవ నామైవమమ భేషజమ్। కలౌనాస్త్యేవ నాస్త్యేవ నాస్త్యేవగతిరన్యథా” ఇతి. నామసఙ్కీర్తనఞ్చ (౧) “త్వదఙ్ఘ్రిముద్దిశ్య” ఇత్యాద్యుక్త

యుగన్తస్యకలిస్తస్యకృతేయుగే యస్యచేతసిగోవిన్దో హృదయేయస్యనాచ్యుతః” ఇతి. (తదనుష్ఠానేతి)సాధనభక్తిసాధన ప్రపత్త్యనుష్ఠానేత్యర్థః. (అవగమ్యత ఇతి) నహ్యవగమ్యత ఇత్యన్వయః. (నామసఙ్కీర్తనమితి) ద్వయోచ్చారణే పర్యవసితనామసఙ్కీర్తనంఫలభూతమ్. నియమయుక్తంనామ సఙ్కీర్తనం సాధనమితితాత్పర్యమ్.

(త్వదఙ్ఘ్రిముద్దిశ్యేతి) “త్వదఙ్ఘ్రిముద్దిశ్యకదాపికేన చిద్యథా తథావాపిసకృత్కృతోఞ్జలిః। తదైవముష్ణాత్యశుభాన్యశేషతశ్శుభాని పుష్ణాతినజాతుహీయతే” ఇతి. తద్భావనాచార్యవ్యాఖ్యా. అథప్రపత్తేః ప్రభావంప్రకాశయితుం తదేకదేశభూతాకిఞ్చన్య సూచకాఞ్జలిఘటనైవా ఽనిష్టనివారణపూర్వకేష్టప్రాపణేఘటతే ఇత్యాహ (త్వదఙ్ఘ్రిమితి). (త్వదఙ్ఘ్రిమ్)సర్వలోకశరణ్యస్య తవపాదపఙ్కజమ్; నతుసాక్షాన్మోక్షానధికృతస్య హిరణ్యగర్భాదేరితిభావః. తదుక్తంమోక్షధర్మే;-“బ్రహ్మాణంశితికణ్ఠఞ్చ యాశ్చాన్యాదేవతాస్తుతాః। ప్రతిబుద్ధానసేవన్తే యస్మాత్పరిమితంఫలమ్” ఇతి. అత్ర భగవత్స్వరూపస్య శుభత్వేప్యనిష్పన్నసమాధీనాం ప్రథమంభావయితుమశక్యతయాతద్విగ్రహస్యైవశుభాశ్రయత్వమ్; తత్రాపి “అనతిక్రమణీయంహిచరణగ్రహణమ్”

ఇతి న్యాయాత్, "సభ్రాతుశ్చరణౌ గాఢంనిపీడ్యరఘునన్దనః" ఇత్యాదౌ దర్శనాచ్చ అఙ్ఘ్రిరుద్దేశ్యత్వమ్. (ఉద్దిశ్య) ఉపాయతయాకైఙ్కర్య లక్ష్యతయాచ అభిసన్ధాయేత్యర్థః. ఏవమనస్య దేవతాకత్వ మనన్యప్రయోజనత్వఞ్చోక్తంభవతి. (కదాపి) కస్మిన్ కాలే; ఏతేనకాలనియమాభావాత్, యదేచ్ఛతి తదాకర్తుంశక్యత ఇతి సౌకర్యాతిశయస్సూచ్యతే. (కేనచిత్) జాతిగుణవృత్తైరత్యన్త నిహీనేనాపీత్యర్థః; ఆస్త్రీబాలపణ్డితమాబ్రహ్మశ్వపాకఞ్చసుకరత్వం శాస్త్రీయత్వఞ్చవివక్షితమ్.

(యథాతథావాపి) యేనకేన ప్రకారేణేత్యర్థః; వికల్పార్థేనవాశబ్దేనవాచా మనసాకాయేనవేతి కథ్యస్సూచ్యన్తే. సముచ్చయార్థేన అపిశబ్దేన మస్తిష్కాది సర్వ ప్రకారసమ్భవోపిదర్శితః. యజ్ఞాద్యనుష్ఠాన ఇవ అఙ్గవైకల్యేపి నప్రత్యవాయః ప్రసజ్యత ఇతిభావః. సకృత్కృతశ్శాస్త్రార్థఇతి న్యాయస్య నిరపవాదత్వాదావృత్తి నిరపేక్షతామాహ (సకృత్కృత ఇతి). యద్యప్యత్ర ప్రీతిప్రకర్షాదఙ్జలేరా వృత్తిర్భవతి. తథా ప్యత్ర ఫలావినాభావేన ప్రతిపాదనే తాత్పర్యమ్. అత్రసకృత్కృత ఇత్యనేన "సకృత స్మృతోపిగోవిన్దోనృణాం జన్మశతైశ్చితమ్। పాపరాశిందహత్యాశు తూలరాశిమివానలః" "సకృదుచ్చారితం యేనహరిరిత్యక్షరద్వయమ్। బద్ధః పరికరస్తేన మోక్షాయగమనమ్ప్రతి" ఇత్యాదిషూక్తం సకృత్స్మరణ సఙ్కీర్తనాదికముపలక్షితంభవతి.

"సర్వేషామేవధర్మాణా ముత్తమోవైష్ణవోగుణః। రక్షతేభగవాన్విష్ణుర్భక్తానాత్మశరీరవత్" ఇతిసర్వాధికారత్వేన కథితేభ్యస్సమ్మార్జనోపలేపనమాలాకరణ దీపారోపణాదిభగవత్ప్రసాదహేత్వన్తరేభ్యస్సమధికంబహువిత్తవ్యయాఽఽయాసాదినిరపేక్షవివక్షితోపాయ స్యసుకరంస్వరూపమాహ(అఞ్జలిరితి)"అఞ్జలిః పరమాముద్రా" ఇత్యుచ్యతే.శ్రీరామాయణేచ"కృతాపరాధస్యహితే నాన్యత్పశ్యామ్యహంక్షమమ్। అన్తరేణాఞ్జలింబద్ధ్వాలక్ష్మణస్య ప్రసాదనాత్" ఇతి;నారాయణాస్త్రవృత్తాన్తోప్యత్రానుసన్ధేయః.

"క్షిప్రందేవప్రసాదినీ" ఇత్యుక్తమాహ (తద్వైవేతి) అవధారణేన కాలాన్తర దేహాన్తరభావి ఫలసాధనేభ్యః కర్మభ్యోవ్యావృత్తిః. యద్యప్యనాదికర్మ వాసనావశాత్ సాంసారికపుణ్యారూపనిగళభఙ్గఃపురుషస్యానిష్టస్స్యాత్. తదాప్యర్భకాపథ్యపరిహారణన్యాయేనతాన్యపిచోరయతీత్యభిప్రాయేణ(ముష్ణాతి)ఇత్యుక్తమ్. (అశుభాని)శుభ

దేశకాల ప్రకారాధికారాదినియమరహితా ఫలప్రపత్తిరేవ. ఏవ ఞ్చ సాధన భక్తిప్రపత్త్యోః కలియుగ ధర్మత్వం నాస్తీత్యుక్తం భవతి.

అత్ర తావత్, సాధనాన్తరాణాం కలావసమ్భావితత్వ నిరాస మాత్రే న తాత్పర్యమ్; కిన్తు ప్రపత్తివత్ సాధనాన్తర మత్రత్యేష్వద్య తనేష్వపి కేషుచిత్సమ్భవత్యేవేత్యపి తాత్పర్యమ్. నచ ప్రపత్తినిష్ఠాయా ఇవ సాధనాన్తరనిష్ఠాయాః ప్రవర్తయితృపురుషాభావః; నాథయాము నాది గురుపరమ్పరాముఖేన ప్రాప్తస్య శ్రీభాష్యకారైః శ్రీభాష్యగీతా భాష్యాదిషు సాధనభక్తియోగాదేః ప్రపఞ్చితత్వేన, తన్ముఖేన కుతశ్చిదా చార్యాద్భక్తియోగాదికం లబ్ధ్వా అనుష్ఠానసమ్భవాదితి కేషాఞ్చిన్మ తమ్. తదనువదతి (యదపీతి).

ప్రతిభటాని. యథార్థముపవర్ణితదుపాయవిరోధినీత్యర్థః. (అశేషతః) కార్త్స్న్యేన. ఏతేన కృచ్ఛ్రచాన్ద్రాయణ ప్రభృతిపరిపూర్ణకైఙ్కర్యపర్యన్తసర్వాపేక్షిత సాధకత్వ ఞ్చాస్తీత్యాహ (శుభానిపుష్ణాతీతి). కర్తర్యేకస్మిన్నుపకృతమపర్యాప్తంమన్యమానస్య భగవతః ప్రసాదాత్తదనుబన్ధినామపి తద్వ్యుపకారాయ భవతీత్యభిప్రాయేణాహ (నజాతుహీయత ఇతి). యజ్ఞాన్నృతేనంక్షరతీత్యాదివత్తస్య నకేనాపిహానిరితిచభావః.

యద్వాస్వర్గాదివత్సాదృశ్యపరమఫలస్యనకదాచిదపివినాశఇత్యభిప్రాయః. అథవాఫలభూతాఞ్జలిరూపేణ స్వయంసన్తన్యత ఇతి వివక్షితమ్. దృశ్యతేహి "బద్ధాఞ్జలిపుటాహృష్టాః" ఇత్యుక్త్వా "యేతుముక్తాభవన్తీహనరాభరతసత్తమ। తేషాంలక్షణమేతద్ధియచ్ఛ్వేతద్వీపవాసినామ్" ఇతి. "హేమహేశ! త్వదఙ్ఘ్రిముద్దిశ్య కేనచిత్కదాపియథాతథావాపి సకృత్కృతోఽఞ్జలిః, తదైవ అశుభాని అశేషతః ముష్ణాతి; శుభాని పుష్ణాతి జాతు న హీయతే" ఇత్యన్వయః. (ఉక్తంభవతీతి) అనుగృహీతమిత్యన్వయః.

(ఎన్తైయిలితి) ద్రమిడసామోపనిషది ప్రథమశతకే ద్వితీయదశకే తురీయగాథా యామ్ "ఇల్లతుముళ్ళతు మల్లతుమవనురు ఎన్తైయిలన్నలమ్ పుల్ కుపవ్ ఱివ్ ఱె" ఇతి. తద్ద్వాదశసహస్రికావ్యాఖ్యానే;—"అనన్తరమ్ ఇప్పడిత్యాగపూర్వకమాక భజనీయమాన వస్తువినుడైయస్వరూపవైలక్షణ్యత్తై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (ఇల్లతుముళ్ళతుమ్)

(౧) "ఎత్తైయిలన్నలమ్ పుల్ కుపఱ్ఱఱ్ఱే" (౨) "అగాధభగవద్భక్తిసిన్ధవే" (౩) "శేముషీభక్తిరూపా" ఇత్యాదిషూక్తా భక్తిర్న సాధనభక్తిః యేనసమ్ప్రదాయంవినా నాథమునిప్రభృతిభిస్తదనుష్ఠానం కథంస్యాదిత్యుచ్యేత కిన్తుసాధ్యభక్తిః సాచసర్వాధికారేతి, "ప్రపత్త్యుపాయత్తుక్కు ఇక్కుఱ్ఱఙ్గళొన్ఱుమిల్లై" ఇత్యాదినా, "ఆకైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కుమ్" ఇత్యన్తేన సమర్థయిష్యతే తథాచశ్రీపరాఙ్కుశ

స్వరూపపరిణామత్తాలెఒరుపడిప్పట్టవస్తిత్వమిల్లామైయాలే అసత్యశబ్దవాచ్యమాయుమ్, ఏకరూపత్వత్తాలె ఒరుపడిపట్టవస్తిత్వత్తైయుడైత్తాకైయాలే సత్యశబ్దవాచ్యమాయుముళ్ళ వవిత్తినుడైయఖుమ్ -విత్తినుడైయపుమ్పడి అల్లతు-అన్ఱియే, అవన్-అవనుడైయ, ఉరు - స్వరూపమానత్, ఎత్తైయిల్ - అపరిచ్ఛిన్నమాన, అన్నలమ్ - కీర్త్చొన్నవానన్దత్తైవడివాక ఉడైత్తాయిరుక్కుమ్ పఱ్ఱఱ్ఱు-అత్తై, ఇతరవిషయఙ్గళిల్ పఱ్ఱఱ్ఱు - పుల్లు -స్నేహయుక్తమాకచ్చేటి పుల్లుతలావతు - సస్నేహమానశేటివాకైయాలే భజనత్తినుడైయ అత్యర్థప్రియత్వమ్ శొల్లుకిఱతు "పుల్కు" ఎన్ఱుమ్ శొల్లువర్కళ్" ఇతి

(అగాధేతి) స్తోత్రరత్నే "నమోచిన్త్యాద్భుతాక్లిష్ట జ్ఞానవైరాగ్యరాశయే । నాథాయమునయేగాధ భగవద్భక్తిసిన్ధవే" ఇతి (శేముషీతి) శ్రీభాష్యే - "అఖిలభువనజన్మస్థేమభఙ్గాదిలీలేవినతవివిధభూతవ్రాతరక్షైకదీక్షే। శ్రుతిశిరసివిదీప్తే బ్రహ్మణిశ్రీనివాసే భవతుమమపరస్మిన్ శేముషీభక్తిరూపా" ఇతి (తదనుష్ఠానమ్) సాధనభక్త్యనుష్ఠానమ్ (సాచ) సాధ్యభక్తిశ్చ (ఇల్లైయిత్యాదినేతి) ఆదిశబ్దేన-"ఆత్మయాథాత్మ్యజ్ఞానకార్యమాకైయాలే స్వరూపత్తుక్కు ఉచితముమాయ్, 'శిఱ్ఱవేణ్డా' ఎన్గిఱపడియే నివృత్తిసాధ్యమాకైయాలే సుకరముమాయిరుక్కుమ్ పూర్ణవిషయమాకైయాలే పెఱుకైక్కుడాకప్పణ్ణైయిదవేణ్డాతు, ఆభిముఖ్యసూచకమాత్రత్తిలే సన్తోషమ్ విళైయుమ్ పూర్త్తి-కైవాఙ్గాతే మేల్ విఴుకైక్కు హేతువిత్తనై 'పత్రంపుష్పమ్' 'అన్యత్పూర్ణాత్' 'పురివతువుమ్ పుకైపూవే' 'పుల్లైక్కాట్టియళైత్తు' ష్పల్లైయిదువారైప్పోలే ఫలసాధనఙ్గళుక్కు భేదమిల్లై" ఇతి శ్రీవచనభూషణ ద్వితీయప్రకరణ శ్రీసూక్తయోగ్యహ్యన్తే (సమర్థయిష్యత ఇతి) "శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే"

మునిసమ్ప్రదాయప్రాప్తాం తాదృశీం సాధ్యభక్తిమాదాయ "మయర్వఱమతినలమరుళినన్" ఇత్యుపక్రమ్య "అతనిఱ్పెరియవెన్నవా" ఇత్యాన్తో వ్యవహార ఉపపద్యతే నాథయామునయతివరాదిషుచ తామేవభక్తిమాదాయ "భక్తిసిన్ధవే" ఇత్యాదివ్యవహారఉపపద్యత ఇత్యభిప్రేత్యాహ (కలియుగ ఇతి) శ్రీపరాఙ్కుశముని ప్రభృతీనాం సాధనభక్త్యనుష్ఠానం కుతోనస్యాదితాశఙ్క్యసాధనానుష్ఠానం త్రైవర్ణికాధికారికమితి ప్రథమేవిషయ సమర్థనాధికారే సాధితమర్థ మభిప్రేత్యాహ (నహీతి)

నను, మాస్తు శ్రీపరాఙ్కుశమునేస్సాధన భక్తియోగానుష్ఠానమ్, తథాపిసర్వజ్ఞేనతేన యోగదశా సాక్షాత్కృతేన శ్రీమన్నాథముని ప్రభృతి అష్టాఙ్గయోగరహస్యోపదేశాత్తత్సమ్ప్రదాయముఖేన సర్వేషాం సాధనభక్త్యనుష్ఠానం సమ్భవత్యేవ. అన్యథాసాధనభక్తి ప్రతిపాదక శ్రీభాష్యప్రవర్తనమేవనోపపద్యేతేత్యత ఆహ (భాష్యకారైరితి) (తత్తదితి) వ్యాసజైమిని బోధాయనటఙ్కద్రమిడగుహదేవ ప్రభృతి గురుపరమ్పరాక్రమేణేత్యర్థః (కుతశ్చిదితి) వ్యాసమారభ్య సూత్రవృత్తిభాష్యోపదేష్టా శ్రీభాష్యకారస్యాచార్యోయమితి సమ్ప్రదాయ

ఇతిశేషః (మయర్వఱవితి) ద్రవిడసామోపనిషది ప్రథమశతకే ప్రథమదశకే ప్రథమగాథా "ఉయర్వఱవుయర్నలముడైయవన్ యవనవన్, మయర్వఱమతినలమరుళినన్ యవనవన్, అయర్వఱుమమరర్కళతిపతి యవనవన్, తుయరఱుశుడరడితొఴుతెఴన్ మననే" ఇతి (అతనిల్ పెరియఇతి) తత్రైవదశమశతకే దశమదశకేదశమగాథా "శూఴ్న్దకన్ఱాఴ్న్దుయర్న్దముడివిఱ్పెరుమ్ పాఴేయో, శూఴ్న్దతనిఱ్పెరియ పరనన్మలర్ చ్చోతీయో, శూఴ్న్దతనిఱ్పెరియశుడర్ఞానవిన్బమేయో, శూఴ్న్దతనిఱ్పెరియ వెన్నవావఱచ్చూఴ్న్దాయే" ఇతి (అవా) అభినివేశః, పరమభక్తిరితియావత్

(తేన) పరాఙ్కుశమునినా (తత్సమ్ప్రదాయేతి) అష్టాఙ్గయోగరహస్యోపదేశసమ్ప్రదాయేత్యర్థః (అన్యథా) సాధనభక్త్యనుష్ఠానాభావే (తదీయేతి) వృత్తిభాష్యాదిగ్రన్థసమ్బన్ధీత్యర్థః

నిబన్ధనాభావాదితిభావః (కిన్త్వితి) శ్రీవత్సచిహ్నమిశ్రైస్సరస్వతీపీఠం గత్వా వృత్తిభాష్యాదిగ్రన్థం నిరీక్ష్యతదీయ శబ్దార్థజాతంచిత్తభిత్తౌ లిఖిత్వా శ్రీభాష్యకారసన్నిధావాగత్య విజ్ఞాపితమితి సమ్ప్రదాయనిబన్ధనాదితిభావః

"పత్రేక్షితోవావ్యర్థస్స్యాత్ప్రత్యుతానర్థదోభవేత్" ఇత్యుక్తత్వేన పత్రేక్షితార్థ నిబన్ధనరూపం శ్రీభాష్యం సర్వేషామనుపాదేయమేవేతి గురుముఖాచ్ఛ్రవణం నస్యాదిత్యతఆహ (తతశ్చేతి) వృత్త్యాది ప్రతిపాద్యస్యపుస్తకముఖాన్నిరీక్షణాదిత్యర్థః (భాష్యమితి) వృత్తిద్రమిడ భాష్యాదిప్రతిపాద్యస్యార్థస్యాఽనతిసఙ్గ్రహాఽనతివిస్తరరూపం శ్రీభాష్యాదికమిత్యర్థః

శ్రీభాష్యాదౌనయోగరహస్యం ప్రపఞ్చితమ్, యేనతన్ముఖేనాద్య సాధనభక్తియోగాద్యనుష్ఠానంస్యాత్ కిన్తు, "ఊన్ వాడవాడ

(పత్రేక్షితోవేతి) "అనాదిష్టేనమన్త్రేణనైవహరిమాశ్రయేత్" ఇతిపూర్వార్ధమ్ (గురుముఖాచ్ఛ్రవణమితి) శ్రీభాష్యోపదేశోనస్యాత్ యద్యపిభాష్యే వ్యాసాద్యుక్తార్థానుపూర్వీవిద్యమానా తథాపి తదుక్తశబ్దసమ్ప్రదాయాభావాదితిభావః

(ఊన్వాడవితి) బృహచ్ఛ్రీసూక్తిప్రబన్ధే తృతీయశతకే ద్వితీయదశకే ప్రథమ గాథా తచ్ఛ్రీకృష్ణసూరివ్యాఖ్యానే(ఊన్వాడ)మాంసమ్కుఱైయ, అశనవసనాదికళై క్కుఱైత్తు, ప్రాణన్గళై ప్పోకాతపడి అబ్భక్షణవాయుభక్షణఙ్గళాలే కాఙ్కట్టి శరీరత్తైవిట్టుప్పోకాత ఇన్ద్రియఙ్గళైయుమ్ స్వస్వవిషయఙ్గళై ప్పెఱామైయాలే నొన్దుపడుమ్బడితాఙ్గళ్ మేన్మేలుమ్ క్లేశిక్కుమ్బడి తపస్సుపణ్ణవేణ్డా (తమతావిత్యాది) పరమపదత్తైత్తఙ్గళ్తాక ఆళవేణ్డియిరుప్పీర్! (కానాడ) శోలైయశైయుమ్బడియాకమయిలినఙ్గళాడ, అత్తాలేశోలైయిల్ నిన్ఱుమ్ కిళమ్బినవణ్డుకళానవై అఞ్చలైయరుకేకయల్ కళ్కిళిత్తు ప్పాయానిన్ఱ్ళ్ళ నీరోడుకాలైయుడైత్తాయిరుక్కుమ్ అనీర్ నిలఙ్గళిరుక్కిట్టు ప్పోయ్ తేనుణ్డవణ్డుకళానవై మేలేయేఱుప్పుఱుక్కు, అత్తాలే రాగమాలే మాడత్తిలుమ్ ఉణ్డాన కాడికళానవై యాశైయానిఱ్కుమాఱుయత్తు" ఇతి

వృణ్ణాతుయిర్ కావలిట్టుడలిల్ పిరియాప్పులన్నైన్దుమ్ నొన్దు తామ్ వాడ వాడత్తవమ్ శెయ్యవేణ్డా" "నోఱ్ఱనోన్బిలేన్" ఇత్యాద్యానిషేధ్య

(నోఱ్ఱనోన్బిలెనితి) ద్రావిడసామోపనిషది పఞ్చమశతకే సప్తమదశకే ప్రథమగాథా, "నోఱ్ఱనోన్బిలేన్ నుణ్ణఱివిలేనాకిలుమినియున్నైవిట్టు ఒన్ఱుమాఱ్ఱకిల్కిన్ఱిలే నరవినణైయమ్మానే, శేఱ్ఱుత్తామరై శెన్నెలూడుమలర్ శిరీవరమఙ్గలనకర్ వీఱ్ఱిరున్దవెన్దాయునక్కు మిక్కైయల్లేనఙ్గే" ఇతి తస్యషట్త్రింశత్సహస్రికావ్యాఖ్యాయామ్, "ఎనక్కుప్పేఱ్ఱుక్కుడలాయిరుప్ప తొరు కైమ్ముతలిల్లై ఇల్లామైయాలే రక్షకాపేక్షైయుణ్డు, పరిపూర్ణరాన దేవర్ రక్ష్యవిషయార్థియాయిరున్దీర్, ఆకైయాలే దేవరే ఎన్నపేక్షై శెయ్తరుళవేణుమెన్గిఱార్ (నోఱ్ఱనోన్బిలేనితె) ద్వాదశసహస్రవ్యాఖ్యాయామ్, "ఉన్నైలభిక్కైక్కు శాస్త్రోక్తఙ్గళానవుపాయఙ్గళొన్ఱుమ్ ఎనక్కిల్లైయిరుక్కచ్చెయ్తేయున్నైయొఴియప్పెల్లాతపడి అభినివిష్టనాననాన్ ఆశ్రితసంశ్లేషత్తాలే ఉపకారకనాయ్ అవసరప్రతీక్షనాన ఉనక్కు మ్వాయమ్మావెన్గిఱార్ నోఱ్ఱ - ఫలవ్యాప్తమామ్పడి అనుష్ఠితమాన నోన్బు - కర్మయోగమ్ ఇలేన్ - ఉడైయేనల్లేన్ ఆకైయాలే నుణ్ - సూక్ష్మరూపమాన, అఱివు - జీవపరవిషయజ్ఞానయోగత్తై, ఇలేన్-ఉడైయేనల్లేన్, ఆకైయాలే, ఆకిలుమ్ - ఉభయసాధ్యమాన భక్తియిన్ఱిక్కే యిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, ఇని - ఉన్నుడైయ గుణానుసన్ధానమ్ పిఱన్దపిన్బు, ఉన్నై-రక్షణైకశీలనానవున్నై, విట్టు-ఒఴియ,ఒన్ఱుమ్-ఒరుక్షణముమ్,ఆఱ్ఱ-ఆఱ్ఱ,కిల్కిన్ఱిలేన్-మాట్టుకిఱిలేన్,అరవు-ఆశ్రితనాన శేషనై,అణై-అణైయాకక్కొణ్డు, అవనుక్కు త్తిరుమేనియై ఉపకరిత్త, అమ్మానే-అసాధారణస్వామియాయ్, శేఱ్ఱు-శేఱ్ఱునిలత్తు, తామరై - తామరైయానతు, శెన్నెలూడు -శెన్నెలోడే కలన్దు, మలర్ - మలరుమ్పడి దర్శనీయమాన, శిరీవరమఙ్గలనకర్ - శిరీవరమఙ్గలనకరిలే వీఱ్ఱు - ఆశ్రితసంరక్షణత్తిల్ అవసరప్రతీక్షైతోన్ఱుమ్పడి వ్యావృత్తమాన ఇరున్దవిరుప్పాలే, ఎన్దాయ్ - ఎనక్కు ఉపకారకనానవనే! అఙ్గు - అఙ్గునీయిరుక్కుమవిరుప్పిల్ ఉనక్కు - రక్షణశీలనానవునక్కు, మిక్కై - రక్ష్యబహిర్భూతన్, అల్లేన్ - అల్లేన్" ఇతి.

తయా నాపనభక్త్యాదికమ్, "ఎల్లైయిలన్నలమ్ పుల్కు పఱ్ఱఱ్ఱే" ఇత్యాదౌ సాధ్యభక్త్యాదికఞ్చ సామాన్యతశ్శ్రుత్వా, ఉపదేశముఖేన విశేషతో౽పి కాంశ్చిత్ప్రమేయాన్ శ్రుత్వా శ్రీపరాఙ్కుశముని ప్రభృతి దివ్యప్రబన్ధైర్గురుముఖాదధీతైః శ్రుతస్య సపరికరవిశిష్టాద్వైతరూప సిద్ధాన్తస్య పరమతనిరసనపూర్వకం స్థాపనాయ బ్రహ్మసూత్రవృత్తిభాష్యాదిగ్రన్థం నిరీక్ష్యసంవాదేన వైశద్యం సమ్పాద్య భగవాన్భాష్యకారో గురూపదిష్టార్థ నిబన్ధనాత్మక శ్రీభాష్యాదికం ప్రణినాయ. అతో౽న పత్రేక్షితార్థ నిబన్ధనత్వమ్.

యదిహి శ్రీపరాఙ్కుశముని ప్రభృతి ప్రబన్ధైరనధిగతార్థ జ్ఞాపకత్వేన శ్రీభాష్యాదికముత్తారకంస్యాత్, తదా వ్యాసాదిగురు పరమ్పరా క్రమేణాశ్రుతార్థ నిబన్ధనత్వాత్ "పత్రేక్షితోవావ్యర్థస్స్యాత్" ఇతి దోషస్స్యాత్. నచతదస్తి. అతఏవగురుముఖాచ్ఛ్రవణమప్యుపపద్యతే.

(ఎల్లైయిలన్నలమ్ పుల్కుపఱ్ఱఱ్ఱే) ఇతి. షట్త్రింశత్సహస్రికావ్యాఖ్యానావసరే, "ఆనాలెజ్ఞనేయిరుక్కుమెన్నిల్, (ఎల్లైయిలన్నలమ్) "ఆనన్దమయః" ఎన్నుమ్, "ఉణర్ముఴునలమ్" ఎన్నుమ్, "ఒడియావిన్బప్పెరుమైయోన్" ఎన్నుమ్ "శుడర్ఞానవిన్బమ్" ఎన్నుమ్, "సమస్తకల్యాణగుణాత్మకోసౌ" ఎన్నుమ్, శొల్లలామ్బడియాయిరుక్కుమ్. పుల్కు-ఆఙ్గనాపరిష్వఙ్గమ్బోలె భోగరూపముమా యిరుక్కుమిత్తే గుణజ్ఞానముడైయవనుక్కు గుణాధిక విషయానుభవమ్ (పఱ్ఱఱ్ఱే) అతుశెయ్యుమిడత్తిల్ ఇరుకరైయనాకైయన్ఱిక్కే, పుఱమ్బుళ్ళపఱ్ఱఱ్ఱే పుల్కు పఱ్ఱిలార్ పఱ్ఱినిన్నానిత్తే అవన్, ఆకైయాలే పఱ్ఱఱ్ఱే పుల్కవేణుమ్." ఇతి.

(పత్రేక్షితో వేతి) "యదృచ్ఛయాశ్రుతో మన్త్రశ్ఛన్నేనాథ ఛలేనవా । పత్రేక్షితోవావ్యర్థస్స్యాత్తం జపేద్యద్యనర్థకృత్" ఇత్యశ్లోకో౽నుసన్ధేయః. (శ్రవణమప్యుపపద్యతే) ఇతి. అత్ర పరాశరపురాణే, "తత్రభాష్యాదిభిస్సూత్రం సాక్షాద్వేదనసాధ

శ్రీభాష్యాదేరుత్తరీత్యా శ్రీపరాఙ్కుశమునిప్రభృతి దివ్యప్రబన్ధనిర్ణీత సపరికర విశిష్టాద్వైతలక్షణ సిద్ధాన్తస్య పరపక్షప్రతిక్షేప పూర్వకం ప్రతిష్ఠాపనేనోపకారకత్వాదితి భావః.

అతఏవానుగృహీతమాచార్యహృదయే. "భాష్యకారరుమ్ ఇతుకొణ్డు సూత్రవాక్యఙ్గళొరుఙ్గవిడుపర్" ఇతి. అతఏవచానుగృహీతం రహస్యత్రయసారే వేదాన్తాచార్యైరుపక్రమ ఏవ కరిష్యమాణప్రబన్ధ ప్రతిపాద్యజాతమూలప్రమాణ నిర్దేశాభిప్రాయేణ; "శెయ్యతమిళ్ మఱైకళ్ నామ్ తెళియవోతి త్తెళియాతమఱైనిలఙ్గళ్ తెళికిన్ఱోమే" ఇతివా అభిప్రాయః.

నమ్ । శ్రోతవ్యం స్వగురోస్స్వాత్మస్వరూపప్రతిపత్తయే" ఇతి. రామానుజార్య దివ్యచరితే, "భట్టార్యాయప్రపత్తింహ్యాదిశదథవరద్రావిడామ్నాయమాళేరర్థం శ్రీభాష్యమన్యానపిచయతివరాదేశతోర్థాన్ రహస్యాన్ । యశ్చోక్తో దేశికేన్ద్రో(యతి వరణచరణచ్ఛాయనామార్యవర్యైస్తంగోవిన్దార్యమస్మత్కులగురు మమితజ్ఞానవైరాగ్యమీడే" ఇత్యాదికమనుసన్ధేయమ్.

(శెయ్యతమిళ్ మఱైకళ్ నామితి) (తమిళ్ మఱైకళితి) ద్రావిడవేదా ఇత్యర్థః. ద్రావిడవేదానాం వేదత్వే ప్రమాణమ్. యాజ్ఞవల్క్యద్రవిడ బ్రహ్మోపనిషది - సరస్వత్యాం ద్రామిడీ బ్రహ్మసంహితాశ్చత్వారో వేదాభవన్తి. తేవై చత్వారో వేదానారాయణాంశభూత శఠారిణా ప్రకాశ్యన్తే; షడఙ్గానికలివైరిణా భ్రాజమానాని, సేనేశభట్టాద్యైర్దీప్యమానశ్చతుర్దశవిద్యాః. ఏతేగాయత్ర్యాత్మకాశ్చతుర్వింశతి సఙ్ఖ్యాశ్చతుస్సహస్రగాథా ద్రామిడశ్రుతయో వాసుదేవవిషయీభూతాః ప్రవర్తన్తే. తచ్చాధ్యయనం కింరూపమ్, కథఞ్చకర్తవ్యమితి. తప్తచక్రాదిధారణాదూర్ధ్వమధ్యాపయేత్. త్రైష్యాం సూర్యర్క్షే ద్రామిడీమధీయీత. ఊర్జేహ్యజర్క్షే ప్యుత్సర్జనమ్" ఇతి. బ్రహ్మాణ్డపురాణే సనత్కుమారదిలీపసంవాదే "అధీత ద్రావిడామ్నాయాం స్త్రియం బ్రహ్మవిదం నరమ్। ఆరోప్య దేవైర్నిర్ణీతం తులాయామధికావధూః॥ ఇత్యనేకైశ్చమునిభిర్ఘుష్యతే సకలస్మృతౌ।వయమత్రమహారాజసమన్తాన్నిరక్షైష్మహ। తస్మాదధ్యయనం కార్యం ద్రామిడామ్నాయసన్తతేః । మోక్షార్థిమాం దిలీపేన్ద్ర ఇక్ష్వాకుకులనన్దన" ఇతి.

ప్రమాణసఙ్గ్రహే, “యథా వేదస్తు నిత్యస్స్యాత్తథా నిత్యా శ్రుతిస్త్వియమ్। ఇతి వేదాన్తసారజ్ఞైర్నిర్ణీతా ద్రామిడశ్రుతిః॥ గీర్వాణమయవేదస్య తైష్యశ్రావణపర్వణోః॥ యథా ప్రోక్తౌ మహాప్రాజ్ఞ సముత్సర్జనసఙ్గ్రహౌ। ద్రావిడామ్నాయబృన్దస్య కౌముదీమార్గశీర్షయోః। పర్వమద్దినయోరేవ సముత్సర్జనసఙ్గ్రహౌ। అధ్యేతవ్యా ద్విజాద్యైస్తు వైష్ణవైర్ద్రామిడశ్రుతిః। స్త్రీశూద్రసంకరాద్యైశ్చ నిత్యం భక్తిసమన్వితైః। ద్విజేభ్యస్సఙ్గ్రహీతవ్యా ద్రావిడామ్నాయసన్తతిః। ప్రణమ్య పాదౌ ప్రక్షాళ్య తత్పాదాంబు పిబన్నరః। ద్విజమాచార్యవన్మత్వా గృహ్ణీయాద్ద్రామిడశ్రుతిమ్” ఇతి

భారతే హరివంశే, రాజమన్నార్ కోవిలితి ద్రావిడనామక దక్షిణద్వారకా మాహాత్మ్యే ఏకోనసప్తతితమేధ్యాయే గోబిలం ప్రతి నారదః, “కలిస్స్యాద్ధురితి ప్రోక్తో వేదవ్యాసేన ధీమతా। కృతాదిషు ప్రజా రాజన్ కలావిచ్ఛన్తి సమ్భవమ్। కలౌ ఖలు భవిష్యన్తి నారాయణపరాయణాః। తస్మాదల్పప్రయాసేన శీఘ్రం ఫలమవాప్స్యసి। దక్షిణస్య చ దేశస్య సుభగత్వమిమం శృణు। తామ్రపర్ణీ ప్రతీచీ చ కృతమాలా పయస్వినీ। కావేరీతి మహానద్యస్తాసాం తీరేషు యోగినః। భవిష్యన్తి కలేః కాలే ద్రామిడ్యా భాషయా స్వయమ్। వేదార్థవిశదీకారం కరిష్యన్తీతి శుశ్రుమః। మహాభాగవతా లోకే ద్రమిడేషు చ భూరిశః। పరమైకాన్తినో విష్ణోః పార్షదా హి కృతదేహినః। భవిష్యన్తి కలౌ ప్రాప్తే ఇతి వ్యాససుతోబ్రవీత్। కలిస్సతాం ప్రసన్నోఙ్గాద్ద్వాపరాన్తోభివర్తతే అతశ్శీఘ్రం మహాభాగ తత్ర గత్వా తపః కురు” ఇతి

బ్రహ్మకైవర్తే ఏకోనత్రింశేధ్యాయే, “తతస్సర్వేశ్వరో దేవ శ్శ్రీనివాసో జగన్మయః। స్నిగ్ధగమ్భీరయా వాచా ప్రాహాగస్త్యం మునీశ్వరమ్। శ్రీనివాస ఉవాచ. అగస్త్య తే భద్రమస్తు తపో మా మత్పరో భవ। త్వద్వేదవిద్యా మద్భక్తైః పాలితా స్యాత్పునః పునః। అనన్తగరుడాదీనాం సూరీణాం నిత్యయోగినామ్। అంశోద్భూతా మహాభాగా జాయన్తే హ మదాజ్ఞయా। కాసారో భూతయోగీ చ మహాహ్వయః కృతే యుగే। విష్ణుచిత్తో భక్తిసారః త్రేతాయాం కులశేఖరః। భక్తాఙ్ఘ్రిరేణుర్ద్వాపారే మునివాహః పరాన్తకః। పరాఙ్కుశః కలౌ మిశ్రే కలౌ రామానుజో మునిః ఏతే చాన్యే నిత్యముక్తా మద్భక్తాస్సఙ్గవర్జితాః। ప్రపన్నాస్సర్వశశ్శఙ్ఖచక్రచిహ్నితా మన్త్రవిత్తమాః। పద్మాక్షతులసీమాలాశ్శ్వేతమృత్పుణ్డ్రచిహ్నితాః। నిత్యయుక్తా నిత్యముక్తా జీవేశపరిశీలకాః॥

అర్చ్యాత్మనావతీర్ణంమామనస్తం పర్యచిన్తయన్" ఇతి తత్రైవ "కావేరీమధ్యసంస్థం రఙ్గిణంశేషతల్పగమ్ । తోతాద్రీశఞ్చమద్భక్తాస్స్వేవన్ద్రావిడేషువై । తైస్సముద్గీయమానాంతాంద్రావిడబ్రహ్మసంహితామ్ । వృత్తగద్యాత్మికాంరమ్యాం చతుర్వేదమయీంశుభామ్। మన్ద్రావిడదేశేషు పుణ్యక్షేత్రేయుతేషుచ। మత్సన్నిధౌప్రతిదినంపఠన్తి ప్రతివత్సరమ్ । ప్రబన్ధపఠనంయత్ర తత్రతత్రాలయేమమ । ఉజ్జీవయన్తి తీర్థఞ్చ ప్రసాదంవైష్ణవోత్తమాః । ఇత్యేవముక్త్వాభగవాన్ శ్రీనివాసశ్శ్రియాసహ । తిరోదధేనిత్యముక్త నిత్యసూరిని షేవితః" ఇతి.

ఆదిత్యపురాణే,-- "స్వశాఖాధ్యయనంకృత్వా వైష్ణవోద్రావిడశ్రుతిమ్ । అనధీత్యశ్రమంశాస్త్రే యఃకరోతిసదుర్మతిః" ఇతి. శ్రీపాఞ్చరాత్రే, అనిరుద్ధసంహితాయామ్:- "స్వశాఖాద్రావిడామ్నాయౌ విచ్ఛిద్యేతేత్రిపూరుషమ్ । ప్రవతిస్యతస్తస్మాద్బ్రాహ్మణత్వమితిశ్రుతిః । ద్రావిడామ్నాయసహితాద్యేతవ్యావైష్ణవైస్స్మృతిః । నిష్ఫలాతేనరహితాసాత్వప్రణవమన్త్రవత్" ఇతి పారమేశ్వరసంహితాయాఞ్చ,"బ్రాహ్మణాః క్షత్రియావైశ్యాశ్శూద్రావాన్యేథసఙ్కరాః । అధీతద్రావిడామ్నాయః పూజ్యోనిత్యంముముక్షుభిః" ఇతి

శ్రీవైఖానససఙ్గ్రహే, ద్వాదశమాసోత్సవవిధౌ, మార్గశీర్షమాస "ఇరాప్పత్తు ప్పెరియతిరువధ్యయనోత్సవమ్" ఇతిద్రావిడనామక వేదపారాయణోత్సవ విధినామక పఞ్చదశాధ్యాయే,-"మధ్యేపదేతుబ్రహ్మాణం సరస్వత్యాసమన్వితమ్ । చతుర్దిక్షు చతుర్వేదా నృగాదీన్పూర్వవత్క్రమాత్ । ద్రావిడంవేదమావాహ్యతద్దైవకలశేష్వపి। మరీచింకాశ్యపఞ్చాత్రింభృగుమార్కణ్డేయదికోణకే।"ఇతి శ్రీరఙ్గరాజస్తవే,-స్వసంస్పర్శం తద్రావిడవేదసూక్తైర్వ్యాఖ్యాన్తంమదుక్తైర్గలినీకరోతి। శ్రీరఙ్గకమ్రః కళభంకపివస్నాత్వా పిధూళీరసకంనిషేద్ధా" ఇతి సారసఙ్గ్రహే,- "అపౌరుషేయోపనిషత్తాయిరున్దళ్ళ తిరువాయ్మొళ్ళియిల్" ఇతి ఆచార్యహృదయే,-"ఇయఱ్పామూన్ఱుమ్ వేదత్రయమ్పోలే, పణ్ణార్పాడల్ పణ్బురై ఇశైకొళ్ వేదమ్పోలే" ఇతి శ్రీరహస్యత్రయసారే, ఉత్తరకృత్యాధికారే, "విణ్ణవర్ వేణ్డివిలక్కిన్ఱి మేవుమడిమైయెల్లామ్, మణ్ణులకత్తిల్ మకిళ్న్దడైకిన్ఱనర్ వణ్డువరై, కిణ్ణనడైక్కలఙ్గొళ్ళక్కడన్దళ్ కళ్ళిశ్శేయనమ్ పణ్ణమరుమ్తమిళ్ వేదమఱిన్దపకవర్కళే" ఇతి

శ్రీవచనభూషణవ్యాఖ్యాన కిరినపదదీపికాయామ్, "శ్రీవిష్ణులోకేభగవాన్ హరిర్నారాయణస్స్వయమ్। ప్రోక్తవాన్మన్త్రరాజాదీన్ శ్రియైతాపాదిపూర్వకమ్। సాచప్రోక్తవతీప్రీత్యాతాపపుణ్డ్రాదిపూర్వకమ్। సేనేశాయప్రియావిష్ణోర్మూలమన్త్రద్వయాదికమ్। సేనేశస్స్వయమాగత్య ప్రీత్యాశ్రీనగరీంశుభామ్। శఠకోపాయమునయేతిన్త్రిణీమూలవాసినే। తాపాదిపూర్వకంశ్లోకం మన్త్రరత్నద్వయాదికమ్। విష్ణుపత్న్యావిశాలాక్ష్యా నియోగాదుపదిష్టవాన్। సేనేశకరుణాలబ్ధ పఞ్చసంస్కారసంస్కృతః। తథామధురకవ్యాదేః పఞ్చసంస్కారదోగురుః। తస్మైద్రవిడవేదాన్తచతుర్ణాముపదేశకృత్। పునశ్చనాథమునయే పఞ్చసంస్కారపూర్వకమ్। భట్టనాథప్రభృతిభిర్నిత్యైర్దివ్యయోగిభిః। దివ్యైర్వింశతిసఙ్ఖ్యాతైస్తదాఙ్గోపాఙ్గసంజ్ఞకైః। దురితధ్వంసిభిర్దివ్యైః ప్రబన్ధైస్సహదేశికః। తేషాంద్రావిడవేదానాం చతుర్ణాముపదేశకృత్" ఎన్ఱు పాఞ్చరాత్రత్తిల్ వాసుదేవ సంహితైయిల్ శొల్లిర్ఱు

ఇతిల్ అఙ్గోపాఙ్గఙ్గళ్ ఇరుపతెన్ఱతు - నూర్ఱన్దాదియై యొழிన్ద ఇరుపతు ప్రబన్ధఙ్గళైయుమ్, పెరియాழ்వారరుళిచ్చెయ్త తిరుప్పల్లాణ్డు పృథక్ప్రబన్ధమాకైయాలే ఇరుపతాకక్కడవతిఱే "ఉన్దోతిరుప్పల్లాణ్డు కొణ్డపలోర్కకలైతాన" ఎన్నాఱిఱే తిరునారాయణపురమ్ ముతలాన దివ్యదేశఙ్గళిల్ పెరియాழ்వార్ తిరుమొழிయై త్తొడఙ్గుమ్పోతు పృథక్కాక త్తనియనైయనుసన్ధిత్తు త్తొడఙ్గుకై సమ్ప్రదాయమాయ్ నడన్దుశెల్లానిన్ఱతు ఆకైయాల్ తిరుప్పల్లాణ్డైయుమ్ పెరియాழ்వార్తిరుమొழிయైయుమ్ శేర్త్తు ఒరుప్రబన్ధమాక్కి నూర్ఱన్దాతియైయుమ్ శేర్త్తు ఇరుపత్తునాలుప్రబన్ధమాక్కి ఇరుపత్తునాలైయుమ్ ఆழ்వారుపదేశిత్తరుళినారెన్నుమ్ పక్షమ్ సమ్ప్రదాయ విరుద్ధమాకైయాలే త్యాజ్యమాకక్కడవతు ఆకైయాల్ ఇప్పడి ఇవ్విడత్తిల్ నూర్ఱన్దాదియైయొழிన్ద ఇరుపత్తునాలుప్రబన్ధఙ్గళైయుమే ప్రమాణమ్ శొన్నతు, ఆழ்వార్ నాథమునికళుక్కు ఉపదేశిత్తతు అవ్వళవేయాకైయాలే "నాథనుక్కు నాలాయిరమురైత్తాన్ వాழிయే" ఎన్గిఱ పడియేనాలాయిరమ్పాట్టైయుమిఱే నాథమునికళుక్కు ఆழ்వారుపదేశిత్తరుళినతు

ముతలాయిరమ్-౯౮౭-పాట్టుమ్ తిరువాయ్మొழி-౧౧౦౨-పాట్టుమ్- పెరియ తిరుమొழி తిరుక్కుఱున్దాణ్డకమ్ తిరునెడున్దాణ్డకత్తుడన్-౧౧౩౮-పాట్టుమ్, "ఇ

మ్మూన్రిల్ పాట్టిరునూఱ్ఱిరుపత్తేళ్ళైత్తాన్వాళ్ళియే’’ ఎన్గిఱపడియే ఇరునూఱ్ఱిరుపత్తేళుపాట్టాన తిరుమజ్గైయాళ్వార్ప్రబన్ధజ్గళ్ మూన్రోడుమ్ శేర్న్ద ఇయఱ్పా-నూఱ్ఱన్దాతియైయుళ్ళియఽ౧౭పాట్టుమాయ్ నాలాయిరమ్ పాట్టాకిఱతెన్రే కణ్ణినుణ్శిఱుత్తామ్బైపరాజ్కుశదాసరిడత్తిల్ నాథమునికళ్ ఓతియిరున్దారేయాగిలుమ్ ఆళ్వార్, కృమత్తిలేనాలాయిరప్రబన్ధజ్గళైయుమ్ ఓతువిక్కుమ్బోతు నడువిలే “ఆరావముతే’’ ఎన్గిఱతిరువాయ్మొళియైయుమ్ ఓతువిత్తాప్పోలే, తిరువాయ్మొళిక్కుమున్నాక కణ్ణినుణ్శిఱుత్తామ్బైయుమోతువిత్తతెన్ఱుకణ్డుకొళ్వతు

ఇత్తాల్ శిలర్ ఇన్దప్రమాణత్తిల్ ఇరుపత్తినాలు ప్రబన్ధజ్గళై చ్చొన్నతు పరాజ్కుశదాసరిడత్తిల్ ఓతినకణ్ణినుణ్శిఱుత్తామ్బైయుళ్ళియ నూఱ్ఱన్దాతియుళ్పడ ఇరుపత్తునాలుప్రబన్ధజ్గళైయుమెన్ఱుశొల్లుమతు నిరస్తమాయిత్తు అప్పోతు “నాతనుక్కు నాలాయిరమురైత్తాన్’’ ఎన్నతోడు శేరాతన్రే ‘ఆరావముతే’’ ఎన్గిఱతిరువాయ్మొళియుమ్, తిరునారాయణపురత్తు శ్రీవైష్ణవర్కళిడత్తిల్ ఓతినతాన్గైయాల్ అత్తైయుమ్ కళ్ళిక్కవేణుమిన్రే ఇన్దప్రమాణత్తిల్ “భట్టనాథప్రభృతిభిః’’ ఎన్నతిల్ భట్టనాథశబ్దార్థత్తిల్ ఆణ్డాళ్ అన్తర్భూతై “అజ్గోపాజ్గసంజ్ఞకైః’’ ఎన్గిఱతువుమ్ యథాయోగమాకక్కడవతు’’ ఇతి

ద్రావిడవేదసాధారణంవేదలక్షణముక్తమ్ చరమశ్లోకచన్ద్రికాయాంతృతీయకలాయామ్, “వేదత్వమ్,-శబ్దతదుపజీవిప్రమాణాతరప్రమాణజన్య ప్రమిత్యవిషయార్థకత్వేసతిశబ్దజన్యవాక్యార్థజ్ఞానాజన్యప్రమాణశబ్దత్వమ్’’ ఇతి ద్రావిడవేదానాం వేదోపబృంహణత్వం వేదత్వావిరోధీత్యుక్తమ్, తత్కలాయామేవ నచవేదత్వ తదుపబృంహణత్వయోర్విరోధః, వేదత్వావిశేషేపి మన్త్రబ్రాంహణానాం వివరణవివరణిభావస్య బహుశోదరీదృశ్యమానత్వేన అపౌరుషేయత్వేన వేదత్వస్యఉక్తార్థవిశదీకారయుక్తార్థాన్తర బోధనేనవేదవివరణత్వస్యచ మూలమన్త్ర మన్త్రరత్నన్యాయేన సమ్భవాత్ అనుగృహీతఞ్చాచార్యహృదయే, “ఇతువుమ్ వ్యాఖ్యైయానాలుమ్, వేదరహస్యమామ్’’ ఇతి అతః శ్రుతిస్మృతీతిహాసపురాణ శ్రీపాఞ్చరాత్ర శ్రీవైఖానస సదాచార్యశ్రీసూక్తిభిః శ్రీపరాజ్కుశమున్యాదిదివ్యప్రబన్ధానాం ద్రావిడవేదత్వం సమ్ప్రతిపన్నమితిజ్ఞేయమ్

శ్రీమద్రహస్యత్రయసారే గురుపరమ్పరాసారే, "మాలైకళ్ నామ్" ఇతిపాఠ క్రమాశిత్య "పొయ్ కైమునిపూతత్తార్ పేయాళ్వార్ తణ్ పొరునల్ వరుమ్ కురుకే శన్ విట్టుశిత్తన్ తుయ్యకులశేకరనమ్ పాణనాతన్, తొణ్డరడిప్పొడిమళిశైవన్దశోతి వైయమెల్లామ్ మరైవిళఙ్గవాళ్ వేలేన్దుమ్ మఙ్గైయర్ కోనెన్ఱివర్ కళ్ మకిళ్న్దుపాడుమ్ శెయ్యతమిళ్ మాలైకళ్ నామ్ తెళియవోతత్తెళియాతమఱైనిలఙ్గళ్ తెళికిన్ఱోమే" ఇతి

తద్వ్యాఖ్యానే, అతిగహనవెదాన్త భాగానాంతాత్పర్యం దివ్యసూరికృత ప్రబన్ధాన్సార్థమధీత్యవిశదం స్వేననిర్ణీతమిత్యుక్తివ్యాజేన వక్ష్యమాణార్థానాంసుద్ఘ ప్రమాణమూలత్వం మహత్పరిగృహీతత్వం సామ్ప్రదాయికత్వఞ్చాహ (పొయ్ కైయి త్యాదినా) యథాపాఠ ఏవాన్వయః పొయ్ కైశబ్దః - సరోవాచీ ముని-పొయ్ కైయా ళ్వారితిఖ్యాతస్సరోమునిరితియావత్ పూతత్తార్ - పూతత్తాళ్వారితిఖ్యాతో భూత మునిః (పేయాళ్వార్) మహదాహ్వయస్య దివ్యసూరేరిదం ద్రావిడాభిధానమ్ (తణ్) శీతళా (పొరునల్) తామ్రపర్ణీనద్యామ్ ఇదంద్రమిడాభిధానమ్ (వరుకై) ఆగమనమ్ (కురుకై) కురుకా, (ఈశన్) ఈశః ఏవఞ్చ శీతలతామ్రపర్ణీ నదీ యాంకురుకామభితః ఆయాతి, తస్యాఃకురుకాయా స్స్వామీశఠకోప ఇత్యుక్తం భవతి శీతళతామ్రపర్ణ్యభిగన్తవ్యతోక్త్యాభగవద్భాగవతవిషయే శఠకోపస్యాత్యార్ద్రచిత్తత్వంసూచ్యతే (విట్టుశిత్తన్) విష్ణుచిత్తః శ్రీభట్టనాథఇతియావత్.

(తుయ్య) పరిశుద్ధః (కులశేకరన్) కులశేఖరః శుద్ధిశ్చ-వైష్ణవైర్హారోగృహీత ఇతి మన్త్రిభిరుక్తే తైర్నగృహీతఇతి సర్పాధిష్ఠితేఘటే స్వహస్తప్రసరణహేతుభూత శుద్ధమనస్కత్వాదవగన్తవ్యా (నమ్) అస్మాకమ్ (పాణనాతన్) తిరుప్పాణా ళ్వారితిఖ్యాతోయోగివాహనస్వామీత్యర్థః (తొణ్డర్) భక్తాః (అడి) అఙ్ఘ్రిః (పొడి) రేణుః భక్తాఙ్ఘ్రిరేణురితియావత్ (మళిశై) తిరుమళిశై ఇత్యాఖ్యాతామహీసారపురీ (వన్ద) ఆగతః తత్రావతీర్ణ ఇతియావత్ (శోతి) జ్యోతిః భక్తిసారమునే శ్శ్రీమన్నారాయణే సర్వోత్తరత్వప్రదర్శకత్వాజ్జ్యోతిశ్శబ్దేనాభిధానమ్ (వైయ) భూమిః (ఎల్లామ్) సర్వమ్ భూమాసర్వత్రేత్యర్థః

"ఇదానీన్తనానామ్" ఇత్యనేన పూర్వాచార్యాణాం వృత్త్యాది గ్రన్థై రుపకారసిద్ధిస్సూచ్యతే నను, యోగరహస్యమపి శ్రీపరాఙ్కుశమునిముఖాదేవ పరమ్పరయా శ్రుత్వా నిబధ్యతామ్, తతశ్చ యోగరహస్యస్య శ్రీపరాఙ్కుశముని ప్రభృతిదివ్య ప్రబన్ధైరజ్ఞాతస్య జ్ఞాపకత్వాద్భాష్య ముత్తారకమేవస్యాదిత్యత ఆహ (తతఃపూర్వమితి). భాష్యాత్పూర్వం యామునాచార్యకాల ఏవేత్యర్థః ఏతత్ప్రకారో గురుపరమ్పరా ప్రభావేవ్యక్తః ఇత్థం యుగానువర్తనేపి ప్రపత్తిస్సామగ్రీసద్భావాదుత్పత్తుమర్హా, నసాధనాన్తరమితి సమ్ప్రదాయ విమర్శేన సాధితమర్థం వచనేనాపిదృఢయతి(అతఏవేతి) ననునామసఙ్కీర్తనమాకర

(మఱై) వేదాః (విళఙ్గ) యదా ప్రకాశేరన్, తథా (వాళ్) అసిః (వేల్) కున్తః (ఏన్దుమ్) ధారయన్, తౌ ధారయన్నిత్యర్థః యద్వా, (వాళ్) దీప్తిః, (వేల్) ఆయుధమ్ దీప్యమానాయుధధారీతివార్థః (మఙ్ఱైయితి) తిరుమఙ్గైయాళ్వారిత్యాఖ్యాతస్య పరకాలస్య దివ్యసూరేర్నగర్యా నామధేయమ్ (మఙ్గైయార్) తస్యాంనగర్యాం విద్యమానానామ్ (కోన్) స్వామీ తేషాంనిర్వాహక ఇత్యర్థః ఏతేనభూమణ్డలే సర్వత్ర వేదప్రవర్తనాయ అవైదికనిగ్రహార్థం ఖడ్గధారీ పరకాల ఇత్యుక్తంభవతి. (ఏత్త) ఇతి, (ఇవర్ కళ్) ఏతైః, (మకిళ్న్దు) ప్రీత్యా, (పాడుమ్) గీయమానాః, (శెయ్య) ఋజుతరాః, (తమిళ్) ద్రావిడాః, (మాలైకళ్) స్రజః దివ్యసూరికృత ద్రావిడ ప్రబన్ధానాం పరమభోగ్యతయా మాలాత్వేననిర్దేశః (నామ్) వయమ్ (తెళియ) విశదంయథాభవతితథా (ఓది) అధీత్య, అర్థజ్ఞానపర్యన్తం దివ్యప్రబన్ధానాచార్యేభ్యోఽధిగమ్యేత్యర్థః (తెళియాత) అనవగతాన్, (మఱైనిలఙ్గళ్) వేదాన్తభాగాన్ (తెళిన్దోమే) విశదమవగచ్ఛామః అతిగమ్భీరదుర్జ్ఞేయార్థ వేదాన్తభాగానాంతాత్పర్యం నిశ్చినుమ ఇత్యర్థః" ఇతి

(పూర్వాచార్యాణామ్) బోధాయనటఙ్కద్రమిడగుహదేవ ప్రభృతీనామ్ (యోగరహస్యమితి) యోగరహస్యం - సాధనభక్తిప్రతిపాదకమితి పూర్వపక్ష్యాశయః సిద్ధాన్తే సాధ్యభక్తి ప్రతిపాదకమితి మన్తవ్యమ్ (యుగానువర్తనేపి) కలియుగానువృత్తావపి (ప్రపత్తిః) శరణాగతిః (ఆకరే) సామయికగ్రన్థే రహస్యత్రయమీమాంసాయామితియావత్ (అవైయావన) ఇతి-రహస్య

ఏవ, "అత్తైయావన" ఇత్యాదినాసాధనాన్తరేషు పరిగణితమిత్యత ఆహ (నామసఙ్కీర్తనఞ్చేతి). పరిగణితంనామసఙ్కీర్తనన్తు దేశాదినియతమితి భావః. ఉదాహృతవచనే వ్యావర్త్యప్రదర్శనేన ప్రకృతార్థలాభం సూచయన్నుపసంహరతి (ఏవఞ్చేతి). ఉదాహృతవచనస్థనామసఙ్కీర్తనస్య ఫలప్రపత్తిరూపత్వాదిత్యర్థః. ఇత్థం సాధనాన్తరస్య అసమ్భావితత్వలక్షణ కాలపిరోధాభావేపి ప్రపత్తివత్ కలియుగే ప్రాయికత్వాభావలక్షణః కాలవిరోధోస్తీతి వేదాన్తాచార్యాభిప్రాయ ఇతిస్థితమ్.

ప్రకృతమనుసరామః. ఇత్థమ్ పూర్వాచార్యసూక్తిభ్రాన్తి సిద్ధముపాసనాదేస్స్వరూపవిరోధం పఞ్చదశధా ప్రతిక్షిప్య పూర్వాచార్యాభిమతం స్వరూపవిరోధం స్థాపయన్నిగమయతి (ఆనపిన్నిత్యాది). ఇదఞ్చపూర్వమేవ వ్యాఖ్యాతమ్.

యత్తుశ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యేనిగమితమ్;- "ఏవముపాసనాదికం నాంసారిక ప్రవృత్తిత్వేన గుణకృతతయాపాధికత్వాత్, బ్రాహ్మణ్యాది విశిష్టదేహాత్మభ్రమకృతత్వాత్, కర్తృత్వభోక్తృత్వరూపాహఙ్కార గర్భత్వాత్, కర్మసాధికకరణకళే బరసాధ్యత్వాత్,

---

త్రయమీమాంసాయాం తృతీయాధ్యాయే, "అత్తైయావన - కర్మజ్ఞానభక్తియోగఙ్గళుమ్, అవతారరహస్యజ్ఞానమ్, పురుషోత్తమవిద్యై, దేశవాసమ్, తిరునామసఙ్కీర్తనమ్, తిరువిళక్కెరిక్కై, తిరుమాలైయెడుక్కై, తొడక్కమాక ఉపాయబుద్ధ్యాశెయ్యుమవైయుమ్" ఇతి. (ఇత్థమితి) "సమ్భావితరితే" ఇత్యాదినాసాధనాన్తరాధికార్యసమ్భవరూపవిరోధోనాస్తి. కిన్తుప్రపత్తివత్ తదధికారిప్రాచుర్యాభావరూపవిరోధోస్తీతి భావః.

(ఉపాసనాదేస్స్వరూపవిరోధమ్) విశిష్టస్వరూపవిరోధమ్. (పూర్వాచార్యాభిమతంస్వరూపవిరోధమ్) నిష్కృష్టస్వరూపవిరోధమ్. సారే "స్వాధికార విరుద్ధగళేన్నప్రాప్తమ్" ఇతి స్వాధికారినిష్కృష్టస్వరూపవిరుద్ధగళేన్నప్రాప్తమిత్యర్థః. (పూర్వమేవ)పాతకత్వనిష్కర్షవాదఏవ.

శేషత్వవిరుద్ధత్వాత్, పారతన్త్ర్య విరుద్ధత్వాత్, దేవతాన్తర విషయత్వాత్, ప్రాప్యవిరోధిత్వాత్, శిష్టాచారవిరుద్ధత్వాత్, కలియుగవిరుద్ధత్వాచ్చ స్వరూపవిరుద్ధమితి దశవిధవిరోధ ఉక్తో భవతీతి తస్యాయమభిప్రాయః నాశకత్వలక్షణః ప్రథమవిరోధః, పాతకత్వలక్షణః త్రయోదశ విరోధశ్చ-యత్తూక్తమిత్యాదినా పూర్వోక్తన్యాయాను గ్రాహ్యవచన సమర్థనావసరే సాధనాన్తరస్య పాపశబ్దవాచ్యత్వ ప్రపఞ్చనేన అనుపదమేవ వక్ష్యతే, నైరర్థక్యానర్థావహత్వాన్యార్థవిధేయత్వలక్షణ తృతీయచతుర్థైకాదశవిరోధాస్తు శ్యేనసామ్యసమర్థనాధికారే ప్రపఞ్చయిష్యన్తే అత ఇదానీముక్తవిరోధో దశవిధ ఇతి అత్ర ప్రాప్య విరోధిత్వాదిత్యనేన ప్రాప్యం ప్రతి స్వరూపాయోగ్యత్వం వివక్షితమ్, ప్రాప్యవైసాదృశ్యస్య వ్యాజవిధిసమర్థనాధికారే వక్ష్యమాణత్వాదితి.

అత్రాయం సిద్ధాన్తసఙ్గ్రహః,-"అత్రాదౌ స్వాధికారేణవిరుద్ధం సాధనాన్తరమ్ । ఇత్యాచార్యోక్తమిత్యుక్తి రత్యుక్తిరితి దర్శయన్ । నాశకత్వాదిరూపేణ స్వాధికారవిరుద్ధతామ్ । నిరస్య పఞ్చదశధా

(భవతీతి) యత్తునిగమిత మిత్యాద్యాయః (పూర్వోక్తన్యాయః) సంభావనగుప్తిన్యాయః (వచనమ్) "అథపాతకభీతస్త్వమ్" ఇత్యాదివచనమ్ (దశవిధ ఇతీతి) "అయమభిప్రాయః" ఇత్యనేనాన్వయః (స్వరూపాయోగ్యత్వమితి) గగనేన్దీవర ఆహరణ మయోగ్యమితివద్బోధ్యమ్ (ప్రాప్యవైసాదృశ్యస్యేతి) స్వల్పదానేన అధిక గ్రహణేఫలవైసాదృశ్యం బోధ్యమ్ అత్ర "రత్నత్తుక్కుప్పలకై ఇపోలేయుమ్, రాజ్యత్తుక్కు ఎలుమిచ్చమ్పళమ్ పోలేయుమ్ ఫలత్తుక్కు సదృశమన్ఱు" ఇతి శ్రీవచనభూషణ మీమాంసా ద్వితీయ ప్రకరణ శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా (పలకై) శోత్తి

(అత్రేతి) అత్ర - సాధ్యోపాయశోధనాధికారే (ఆచార్యోక్తమిత్యుక్తిరితి) "ఉపాసనాదికళ్ స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇతిపూర్వాచార్యసూక్తౌ స్వరూపవిరుద్ధపదం స్వాధికారేణ విరుద్ధమిత్యర్థకమ్ నతు నిష్కృష్టాత్మస్వరూపవిరుద్ధ మిత్యర్థకమిత్యుక్తరీత్యా (విరోధస్థితయే) నిష్కృష్టస్వరూప విరోధస్థితయే (ముఖ్యేతి) ప్రపన్న

విరోధస్థితమేవునః। ముఖ్యాకిఞ్చన్యాధికార విరోధాత్సూక్తిసౌష్ఠవమ్। నివేద్యబుద్ధిదౌర్బల్యం తత్రసాధకమిత్యపి। ఉక్త్వాన్యగమయద్భక్తేః స్వాధికారవిరోధితామ్। అత్రాతురాది దృష్టాన్తనిర్దేశ ఉపలక్షణమ్। ఇతివక్తుంతదుద్భాతం ప్రపత్తేర్గౌణతాభ్రమమ్। ప్రతిక్షేప్తుఞ్చ తద్వైశిష్ట్యం విస్తరేణావదత్తతః। తస్మాల్లోకగురోస్సూక్తౌ పారతన్త్ర్య విరోధితా। అభిప్రేతేతి సూరీణాం సూక్తిస్సుష్ఠూపపద్యతే॥" ఇతి

ఇతిచరమశ్లోకటిప్పణ్యామ్

సాధనాన్తరదేశకాల విరోధనిష్కర్షోనామ

నవమోవాదః

ముఖ్యేత్యర్థః (సూక్తిసౌష్ఠవమితి) "స్వరూపవిరుద్ధఙ్గళ్" ఇతిసూక్తేరౌచిత్యమిత్యర్థః అత్రస్వరూపపదంనిష్కృష్టాత్మస్వరూపవాచకంమన్తవ్యమితిభావః (తత్ర) ఉపాసనస్య నిష్కృష్టాత్మస్వరూపవిరుద్ధవాచకత్వే (న్యగమయదితి) "వేదాన్తాచార్యైః రహస్యత్రయసారే సాధ్యోపాయశోధనాధికారే" ఇతి శేషః (స్వాధికారవిరోధితామ్) స్వాధికారి స్వరూపవిరుద్ధత్వమ్. (తదుద్భాతమ్) దృష్టాన్తదర్శనోద్భాతమ్ (తద్వైశిష్ట్యమ్) ప్రపత్తివైశిష్ట్యమ్ (అవదదితి) అవళ్ ఉడైయ సామర్థ్యమిత్యాది వాక్యచతుష్టయే నావోచదిత్యర్థః (లోకగురోస్సూక్తౌ) "స్వరూపవిరోధికళ్ స్తుమ్ నినైత్తు" ఇతిముముక్షుప్పడిసూక్తౌ (పారతన్త్ర్యవిరోధితేతి) "స్వరూపవిరోధికళ్" ఇతిసూక్తౌ-పారతన్త్ర్యస్వరూపవిరోధికళిత్యర్థ ఇతిభావః (సూరీణామ్) వరవరమునీనామ్ (సూక్తిః) "స్వశరీరత్వకథనాదికళాలేప్రతిపాదిక్కప్పట్ట పరతన్త్రమానస్వరూపత్తుక్కు స్వయత్నరూపఙ్గళాన విశై విరోధికళ్ స్తుమ్ బుద్ధిపణ్ణి" ఇతితిరుమన్త్రార్థసూక్తిః (ఉపపద్యత ఇతీతి) అత్రాయం సిద్ధాన్త సఙ్గ్రహ ఇత్యనేనాన్వయః

ఇతిసాధనాన్తరదేశకాల విరోధనిష్కర్షనామక

నవమవాదకఠినపదదీపికా.

అథసాధనాన్తరస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాధికారనిష్కర్షవాదః.

అత్రపునశ్చోదయన్తి యదుక్తం స్వరూపవిరోధ నిరూపణప్రక రణనిగమనవాక్యే వేదాన్తాచార్యైః "నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాత్" ఇతివచ నోపాదానం స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాత్సాధనాన్తరే ప్రవృత్తిరిత్య ర్థాభిప్రాయమితి, తదయుక్తమ్. చరమశ్లోకాధికారేతైరేవతస్యశ్లోకి స్యకణ్ఠతఏవాఽన్యథాఅర్థవర్ణనాత్ తథాహి, తస్యస్వరూపత్యాగఖణ్డన ప్రకరణేమధ్యే "జ్ఞానపూర్తియాతల్, విశ్వాసపూర్తియాతలుడైయవన్ ప్రపత్తిక్కధికారి జ్ఞానమాన్ద్యమాతల్ విశ్వాసమాన్ద్యమాతలుడైయ వన్ ఉపాసనాదికళుక్కు అధికారియెన్గాల్ ఇచ్చరమశ్లోకాదికళుక్కు ఉపదేష్టాక్కళుమాయ్, పరమాస్తికరుమాకైయాలే పూర్ణజ్ఞాన విశ్వాసవాన్గళాన వ్యాసాదికళుక్కు ఉపాసనాదికళిల్ అధికారమిల్లై యామ్. అవర్కళ్ ఉపదేశకాలత్తిల్ జ్ఞానవిశ్వాసజ్గళైయుడైయర్ కళాయ్, పిన్బు కలజ్గి ఉపాసకరానార్కళెన్నైక్కు ఒరుప్రమాణమిల్లై" ఇత్యనుగృహ్య తత్ప్రకరణాన్తే పునర్విస్తరేణానుగృహీతమ్.

"ఆనాల్ (౧) 'ఇదంశరణమజ్ఞానామిదమేవవిజానతామ్ । ఇదం తితీర్షతాంపార మిదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్' ఎన్గుమ్, (౨) 'అవిద్యా తోదేవే పరిబృఢతయావా విదితయా స్వభక్త్యాభూమ్నావా జగతిగతి మన్యామవిదుషామ్, ఎన్గుమ్ శొల్లుకిఅవధికార భేదమిరుక్కుమ్బడియె న్నెన్నిల్, ఇవ్విడత్తిల్చొన్న వజ్ఞానమ్ పశ్వాదికళైప్పోలే శాస్త్రీయ

అథసాధనాన్తరస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాధికారనిష్కర్షనామక దశమవాద కఠినపదదీపికా

(చరమశ్లోకాధికారేఇతి) "రహస్యత్రయసారే" ఇతిశేషః (తైరేవ) వేదా న్తాచార్యైరేవ (తస్యశ్లోకస్య) నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాదితిశ్లోకస్య (తత్ర) చరమ శ్లోకాధికారే (స్వరూపత్యాగః) కర్మస్వరూపత్యాగః

(సారే ఇవ్విడత్తిలిత్యాది) "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇతిశ్లోకే పూర్వపక్షే

మొన్టు మఱియాతొళ్ళిక్కైయన్టు; మఱ్ఱైతెన్నిల్, ఉపాసనాదికళిల్ తెళి పిల్లామైయాతల్, ప్రపత్తితన్నిలుమ్ సూక్ష్మవిశేషజ్గళఱియామైయాతి లామిత్తనై. ఇవఱ్ఱిల్ విజానతామెన్టుమ్, 'దేవేపరిబృఢతయావా' ఎన్టుమ్శొన్నజ్ఞానవిశేషముమ్ ఉపాసనాదికళిల్ తెళివాతల్, ప్రపత్తిక్కు ఉపయుక్తమాన శరణ్యగుణాదివిషయత్తిల్ తెళివాతలామిత్తనైయల్ల తు, ఇతుక్కనపేక్షితమాన సర్వవిషయజ్ఞానమన్టు. పరిబృఢత్వరూప శర ణ్యగుణవిషయజ్ఞానమితే ఇజ్గుచ్చొల్లుకిఱతు.

ఇవ్వుపయుక్త జ్ఞానముణ్డానాలుమ్ ఉపాయాన్తరశక్తియిల్లాత పోతు అకిఞ్చననాయ్ ప్రపత్తిక్కధికారియామ్. శక్తియుణ్డ్యాకిలుమ్, (౧) "శరైస్తుసఙ్కులాం కృత్వాలఙ్కాం పరబలార్దనః। మాంనయే ద్యదికాకుత్థ్సస్తత్తస్య సదృశంభవేత్" ఎన్గిఱపడియే రక్షకన్ కైపా ర్త్తుత్తాన్కైవాజ్గియిరుక్కైయన్టోఉచితమెన్నిల్, ఇతుప్రపన్ననుడైయ ఉత్తరకృత్య విశేషత్తుక్కు ఉదాహరణమామ్. అల్లాతపోతు ఉపాయ విధాయక శాస్త్రజ్గళ్ నిరర్థకజ్గళామ్.

ఉపాయాన్తరత్తిల్ తనక్కు జ్ఞానముణ్డాయ్, అతిల్ అనుష్ఠానశ క్తియుణ్డానాలుమ్ విళమ్బాక్షమనన్టిక్కే యిరుక్కుమాకిల్ కడుకఫలమ్ తరవల్ల ప్రపత్తియేనమక్కు ఉచితైయెన్టిరుక్కుమవనుమ్ ఇప్రప్పత్తిక్కధి కారియామ్. ఇత్తై 'ఇదంతితీర్షతాంపారమ్' ఇత్యాదిశ్లోకజ్గళిల్ శొల్లుకిఱతు, ఎజ్జనేయెన్నిల్; తితీర్షతాం పారమెన్టతు-కడుక అనిష్టనివృత్తిపెఱ వేణు

అజ్ఞానామ్ - ఉపాసనే జ్ఞానమాన్ద్యవతామ్; ప్రపత్తిసూక్ష్మ విశేషజ్ఞానాభావవ తామ్. పూర్వపక్షే, విజానతామ్ - ఉపాసనాదిజ్ఞానవతామ్; అశక్తానామిత్యర్థః, తితీర్షతామిత్యత్ర-విరోధినివృత్తౌ ముఖ్యత్వమభిప్రేతమ్. (అనన్యమిచ్ఛతామ్)ఇత్య త్ర ఇష్టప్రాప్తౌముఖ్యత్వమభిప్రేతమ్. పూర్వపక్షే, తితీర్షతామనన్యమిచ్ఛతామ్- జ్ఞానానుష్ఠానశక్తానాం విళమ్బాక్షమాణామిత్యర్థః.

(౧) - రా - సు -

మెన్నుమ్ త్వరై యుడై యార్ క్కెన్నపడి. ఆనన్త్యమిచ్ఛతామెన్నతు - స్వరూపప్రాప్త భగవదనుభవత్తై ప్పెఱ్ఱల్లతు ధరిక్కమాట్టార్ క్కెన్నపడి

ఇవై ఇరణ్డైయుమ్ నినైత్తు 'స్వభక్తేర్భ్యామ్నావా' ఎన్గిఱార్ ఇజ్గు భక్తియెన్నతు - పరిపూర్ణప్రేమపారవశ్యత్తై చ్చొన్నపడియల్లతు, భక్తియోగత్తై చ్చొన్నపడియన్ఱు, ఇబ్భక్తియినుడైయ భూమావాకి ఱతు-కడుకప్రాప్తికిడై యాతపోతుఅఴియుమ్పడియాన అవస్థావిశేషమ్

ఇతుశిలర్ క్కు కట్టళై ప్పట్ట భక్తియోగమిల్లైయాకిలుమ్, సుకృతవిశేషమూలమాన భగవత్ప్రసాదవశత్తాలేవరుమ్ ఇవ్వవస్థైయుడైయ వనుమ్ ప్రపత్తిక్కధికారి. ఇప్పడియాకైయాలే ఉపాయాన్తరత్తిల్ అజ్ఞరాయ్, ఇవ్వుపాయత్తిల్ సముదాయజ్ఞానమాత్రమాయిరుప్పార్ క్కుమ్, ఇతిలుమ్ ఉపాయాన్తరజ్గళిలుమ్ తెళివుణ్డానాలుమ్ ఉపాయాన్తరత్తిలనుష్ఠానశక్తి యిల్లాతార్ క్కుమ్, ఇవై ఇరణ్డుముణ్డానాలుమ్ విళమ్బమ్ పొఱాతవార్త్యతిశయముడై యార్ క్కుమ్ ప్రపత్తియిలే ఇఴియలామ్

ఇవ్విళమ్బాక్షమనుమ్ తాన్నినైక్కుజ్గాలత్తిల్ ఫలమ్బెఱుకైక్కు ఉపాయాన్తరరహితన్, ఇప్ప్రకారత్తై నినైత్తు 'జగతిగతిమన్యామ

సారే (స్వభక్తేర్భ్యామ్నావేత్యాది) అవిద్యాత ఇతిశ్లోకే, పూర్వపక్షే, అవిద్యాతః - ఉపాసనాద్యజ్ఞానాత్, ప్రపత్త్యుపయుక్తశరణ్యగుణాది విషయాజ్ఞానాదిత్యర్థః సిద్ధాన్తే, సాధనాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వాజ్ఞానాదిత్యర్థః దేవేపరిబృఢతయావిదితయేత్యత్ర - పూర్వపక్షేపరిబృఢ త్వరూపశరణ్యగుణవిషయకజ్ఞానాదిత్యర్థః సిద్ధాన్తే, సాధనాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాదితిఫలితార్థః పూర్వపక్షే, అన్యాంగతిమ్ - ప్రపత్తివ్యతిరిక్తాంగతిమవిదుషామిత్యర్థః, సిద్ధాన్తే, భగవద్వ్యతిరిక్తాంగతిమవిదుషామిత్యర్థః

సారే (కట్టళైప్పట్టభక్తి) సాధనభూతభక్తిత్యర్థః

విదుషామ్'' ఎన్గిఱతు. వ్యాసాదికళ్ అకారిపురుషర్కళాకై యాలే విళమ్బక్షమరుమాయ్ ఉపాయాన్తర శక్తరుమాయిరుప్పర్కళ్. ఆకై యాల్ ఉపాసనత్తిలే ఇఴిన్దార్కళల్లతు, జ్ఞానమాన్ద్యమాతల్ విశ్వాసమాన్ద్యమాతలుణ్డాయిఴిన్దార్కళన్ఱు. అశక్తస్యాతికృచ్ఛ్రేషుదురాశాదార్ఢ్యశాలినః । కస్యచిద్బుద్ధిదౌర్బల్యం లఘుత్యాగస్యకారణమ్ । తత్ర ప్రపత్త్యనర్హాణామన్యదిత్యపియుజ్యతే । వ్యాసాదిషుతునైవైషానీతిస్సంశయఘాతిషు ॥ ఇప్పడి ఉపాసనప్రపదనఙ్గళుక్కు అధికారమ్ వ్యవస్థితమాకైయాలే ఇరణ్డుశాస్త్రముమ్ సప్రయోజనమ్'' ఇతి.

తత్రమధ్యవాక్యద్వయేనతావత్, ఋషీణాం దివ్యసూరీణామప్యద్రిపరమాణువత్ । వైషమ్యమితి పూర్వోక్తిరతివాద ఇతీరితమ్ ॥ తదేవతత్ప్రకరణ నిగమనేవిస్తరేణాను గృహీతమ్.

తత్రజ్ఞాతౄణాంప్రపత్త్యధికారోక్తిబలాత్ అజ్ఞానమేవ సాధనాన్తరాధికార ఇత్యాశయేనశఙ్క్యతే (ఆనాలితి). దృష్టాన్తార్థమజ్ఞపదస్య

(కస్యచిదితి)అశక్తస్యనరస్యేత్యర్థః.(లఘ్వితి)లఘు-ప్రపదనమ్.తత్త్యాగఇత్యర్థః.

సారే, (ఇరణ్డుశాస్త్రముమ్) భక్తిప్రపత్తిశాస్త్రముమ్, (సప్రయోజనమితి) అన్యథా అర్థవర్ణనాదిత్యన్వయః.

(తత్ర) సారే (మధ్యవాక్యద్వయేనేతి) జ్ఞానపూర్త్తియాతలిత్యారభ్య ఇల్లై యామిత్యన్తమ్, అవర్కళిత్యారభ్య ఇల్లైయిత్యన్తం మధ్యవాక్యద్వయేనేత్యర్థః. (వైషమ్యమితి) అత్ర ''దేహాత్మాభిమానికళుక్కుమ్ ఆత్మస్వరూపమ్ కైవన్దిరుక్కుమ్ ఋషికళుక్కుమ్ పర్వతపరమాణువోట్టైవాశిపోరుమ్; ఋషికళుక్కుమాழ్వార్కళుక్కుమ్ మత్తసైవాశిపోరుమ్''ఇతి శ్రీసన్దప్రబన్ధప్రథమగాథావ్యాఖ్యాన శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా. (పూర్వోక్తిః) దేహాత్మాభిమానికళుక్కుమిత్యాది పూర్వాచార్యశ్రీసూక్తిః.

(శఙ్క్యత ఇతి) ఆనాల్ ఇదంశరణమితిశఙ్క్యతే ఇత్యర్థః. (దృష్టాన్తార్థమితి) విజానతామిత్యత్రదృష్టాన్తార్థ మజ్ఞానామితిపదమ్. తత్పదం జ్ఞానసామాన్యాభావ

ప్రతీయమానార్థం నిరస్యవివక్షితమర్థమాహ (ఇవ్విడత్తిలిత్యాదినా వాక్యత్రయేణ) (అతియాతో ఫ్రైకై యన్రు) ఇతి యథాఽజ్ఞపదస్య జ్ఞానసామాన్యాభావోఽర్థో బాధితః, ఏవంవిజానత్పదస్యాపి స్వరూపవిరుద్ధత్వాజ్జ్ఞానం నార్థ ఇతిభావః విశబ్దవివక్షిత జ్ఞానాభావమప్యాహ (ప్రపత్తితన్నిలుమితి) విజానతామిత్యత్రసాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వాజ్జ్ఞానంనార్థః భట్టారకైః "ప్రపత్త్యుపయుక్త పరిబృఢత్వరూపశరణ్యాగుణ విశేషజ్ఞానం - విజ్ఞానమ్" ఇతి వ్యాఖ్యాతత్వాదిత్యాశయేనాహ (ఇవళ్ శ్రీల్ విజానతామెన్నుమిత్యాదినా వాక్యత్రయేణ) "జ్ఞానవిశేషముమ్"ఇత్యపిశబ్దేనాఽజ్ఞానం సముచ్చీయతే. అనేన జ్ఞానాజ్ఞానయోరేకవిషయకత్వస్వారస్యమపిసూచితమ్, ప్రపత్తికు ఉపయుక్తమాన వితిశబ్దార్థఉక్తః.

తర్హి విజానతామితి వ్యర్థస్స్యాదిత్యాశఙ్క్య "విజానతామితి - జ్ఞానవానశక్తోలక్ష్యతే. అన్యథా అశక్తస్య స్వగ్రహాభావ ప్రసఙ్గాత్ ఇత్యాశయేనాహ (ఇప్పుపయుక్తజ్ఞానముణ్డానాలుమితి) అనేన విజానతామిత్యత్ర జ్ఞాధాత్వర్థ ఉక్తిః శక్త్యాసత్త్యామపిస్వరూపవిరోధబుద్ధ్యా ఉపాయానుష్ఠానాభావోదృష్ట ఇత్యతఆహ (శక్తియుణ్డేయాకిలుమిత్యాదినా వాక్యత్రయేణ)

ప్రతిపాదకంనేతితాత్పర్యమ్ (వాక్యత్రయేణ) ఇవ్విడత్తిలితి, మళ్ ప్రే తితి, ఉపాసనేతివాక్యత్రయేణ (విశబ్దః) విజానతామిత్యత్రవిశబ్దః (వాక్యత్రయేణ) ఇవళ్ శ్రీలితి, అల్లతితి, పరిబృఢత్వేతివాక్యత్రయేణ (సారేపరిబృఢతయేతి) పరిబృఢత్వమ్ - స్వామిత్వమ్ (ఏకవిషయకత్వమ్) ప్రపత్త్యాదిరూపైకవిషయకత్వమ్

(లక్ష్యతఇతి) (విజానతామ్) లక్షణయా అశక్తానాం విజానతామిత్యర్థః. (అన్యథా)జ్ఞానవతామిత్యర్థమాత్రాఙ్గీకారే (అనేన) ఇప్పుపయుక్తజ్ఞానముణ్డానాలుమిత్యనేన. (దృష్టఇతి) స్వశక్తిత్యాగకర్త్యాంసీతాయాందృష్టఇత్యర్థః అత్రశ్రీవచనభూషణే "పిరాట్టిస్వశక్తియైవిట్టాళ్" ఇతి తద్వ్యాఖ్యాతృవరమునివర్యవ్యాఖ్యానే

గోబలీవర్దన్యాయేన ఉత్తరార్ధ తాత్పర్యమాహ (ఉపాయాన్తరత్తిలిత్యాదిభిరేకాదశభిర్వాక్యైః). తత్రవాక్య చతుష్టయం తృతీయపాదార్థకథనపరమ్-అత్రయథాయోగమ్పాదచతుష్టయస్యాప్యర్థోవర్ణనీయఇతిఘట్టతాత్పర్యమ్. అత్ర "స్వభక్తైర్భ్యామ్నావా" ఇత్యావృత్త్యాపాదద్వయార్థలాభాత్ నన్యూనతాదోష ఇత్యాశయేనాహ (ఇవై ఇరణ్డైయుమితి). ప్రపత్తేస్సర్వాధికారత్వ మిత్యభిప్రేత్యాహ (ఇజ్గితి). భక్తియోగాభావే ప్రేమపారవశ్యమపినస్యాదిత్యత ఆహ(ఇతుశిలర్క్కు)

"స్వశక్తియైవిడుకైయావతు - నాయకరాన పెరుమాళ్ రక్షిక్కుమత్తనైయల్లతు సమ్ముడైయశక్తియాల్ సమ్మైరక్షిత్తుక్కొళ్ళుకై నమ్ పారతన్త్ర్యత్తుక్కునాశమెన్ఱు స్వశక్తికొణ్డు కారియఙ్గొళ్ళాతొఴికై. (౧) 'అసన్దేశాత్తు రామస్యతపసశ్చానుపాలనాత్ |నత్వాకుర్మిదశగ్రీవభస్మ భస్మార్హ తేజసా' ఎన్ఱాళిఱే" ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా (వాక్యత్రయేణ) శక్తియుణ్డేఇతి, ఇతుప్రపన్ననుడైయతితి, అల్లాతపోతితి, వాక్యత్రయేణ. సారే(ఉత్తరకృత్య విశేషత్తుక్కితి.) ప్రపత్త్యనుష్ఠానకాలీన విశేషస్యోదాహరణంన; ప్రపత్త్యనన్తరకాలీనం సర్వం ఫలకోటినివిష్టమితిభావః.

(ఉత్తరార్ధమ్) "ఇదంతితీర్షతాం పారమిదమానన్త్యమిచ్ఛతామ్" ఇత్యుత్తరార్థమ్. (తాత్పర్యమితి) తితీర్షానన్త్యేచ్ఛయోరేకనిష్ఠత్వేపి సామాన్యవిశేషన్యాయేన అత్రాధికారభేదోవక్తవ్యఇతిభావః. (ఏకాదశభిర్వాక్యైః) ఉపాయాన్తరత్తిలితి, ఇత్తైయితి, ఎజ్ఞనేఇతి, తితీర్షతామితి, ఆనన్త్యమిచ్ఛతామితి, ఇవైయిరణ్డైయుమితి, ఇజ్ఞభక్తియెన్ఱతితి. అల్లతితి, ఇబ్భక్తియినుడైయతితి, ఇతుశిలర్క్కితి, ఇవ్వవస్థైయితి, ఏకాదశభిర్వాక్యైః;(వాక్యచతుష్టయమ్)ఉపాయాన్తరత్తిలిత్యారభ్యత్వరై యుడైయార్క్కెన్ఱపడి ఇత్యన్తం వాక్యచతుష్టయమ్. (తృతీయపాదమ్) ఇదం తితీర్షతామితి తృతీయపాదమ్.(ఆవృత్త్యా)"స్వభక్తైర్భ్యామ్నావా" ఇతిద్విరావృత్త్యా. (పాదద్వయమ్) ఇదం తితీర్షతామితి, ఇదమానన్త్యమిచ్ఛతామితి పాదద్వయమ్. (భక్తియోగాభావే) సాధనభక్తియోగాభావే,సారే (ఇతు)అవస్థావిశేషమ్. (పిణ్డి

ఇతి. (సుకృతవిశేషేతి) "జనాస్సుకృతినోఽర్జున" ఇత్యుక్తేరితిభావః బుద్ధిసౌకర్యాయపిణ్డితమర్థం పదత్రయేణదర్శయతి (ఇప్పడియాకైయాలితి) విజానతామితిధర్మాణాంస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానవివక్షాయాం చరమశ్లోకాద్యుపదేష్టౄణాం వ్యాసాదీనాముక్తజ్ఞానవత్త్వేనతేషాం ప్రపత్తావేవాధికారస్స్యాత్. తతశ్చభక్తత్వం వ్యాహన్యేతేతిదూషణం పూర్వోక్తమ్.

తర్హిభవత్పక్షేవా కథంవ్యాసాదీనాం ప్రపత్తావనధికారఇత్యత ఆహ(వ్యాసాదికళితి) తర్హి "నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాత్"ఇత్యస్యకోఽర్థఇత్యత ఆహ (అశక్తస్యేతి) సాధనాన్తరజ్ఞానానుష్ఠానాశక్తస్య"యథాకథఞ్చిత్సఙ్గంతత్కుర్మః పూర్ణానుష్ఠానాశక్తౌ యథాశక్తికుర్మః తత్రాప్యశక్తౌ అనుకూలాన్తరాణి తదుపాయోపాయాన్వాకుర్మః"ఇతి, శక్తానామపి అతిప్రయాససాధ్యేషు దుష్పరిహారనిరర్థకాశామాత్రేణ ఆత్మానంకృతార్థం మన్యమానస్యేత్యర్థః (కస్యచిత్) "దృఢపూర్వశ్రుతోమూర్ఖః" ఇత్యాద్యుదాహరణస్యేత్యర్థః (బుద్ధిదౌర్బల్యమ్) అధికర్తుమయోగ్యేఅధికారభ్రమః. (లఘ్వీతి) "ఉపాయాన్తరమిష్యతే" ఇత్యస్య ఉపాయాన్తరమన్యద్వా ఇష్యతే సర్వథాప్రపత్తిర్నేష్యత ఇత్యర్థ ఇతిభావః

ఏవంనరస్యేత్యాదికం జ్ఞానమాన్ద్యపరతయాయోజితమ్ విశ్వాసమాన్ద్యపరతయాపియోజయతి (తత్రేతి) లఘుత్యాగవిషయే విశ్వా

తమ్)సారమ్ (పదక్రమేణ)"అజ్ఞానామ్ - విజానతామ్,తితీర్షతామ్, అనన్యమిచ్ఛతామ్"ఇతిపదక్రమేణ (దూషణమ్)"ఉపాసనాదికళిలధికారమిల్లైయామ్"ఇతిదూషణమ్ (దృఢపూర్వశ్రుత ఇతి) రహస్యత్రయసారేసిద్ధోపాయశోధనాధికారే"దృఢపూర్వశ్రుతోమూర్ఖోధర్మాణామవిశారదః। వృద్ధానపృచ్ఛన్ సన్దేహానన్ధశ్శ్వభ్రమివర్ఛతి॥ అన్యథామన్దబుద్ధీనాం ప్రతిభాతిదురాత్మనామ్। కుతర్కవ్యాళదష్టానాం విభ్రాన్తేన్ద్రియవాజినామ్" ఇత్యాదికమత్రానుసన్ధేయమ్ (ఉదాహరణస్య) ఉదాహరణభూతస్య.

సరాహిత్యేన ప్రపత్త్యనర్హాణాం సాధనాన్తరమిత్యపి కారణం యుజ్యత ఇత్యర్థః. (మహావిశ్వాసపూర్వకమ్) “రాక్షసానామ విస్రమ్భాత్” ఇత్యాద్యనుసారేణ విశ్వాసస్య ప్రపత్త్యావన్తరఙ్గత్వాదితి భావః. “సర్వస్యాపి చేతనస్య ఉపాయాన్తరం బుద్ధిమాన్ద్యాదిష్యతే” ఇత్యాద్యర్థస్తు బాధిత ఇత్యాహ (వ్యాసాదిష్వితి). తదయం నిష్కర్షః. “వ్యాసాద్యనుష్ఠితే జ్ఞాజ్ఞవిషయైక్యాచ్చ సఙ్గ్రహాత్ । అశక్తానామిహాజ్ఞానం న స్వరూపవిరోధధీః” ఇతి ;

ఉదీచిరఙ్గవరదదేశికైర్దర్శితో ఽత్ర నః । తటాకతీర సమ్భూతస్సమ్ప్రదాయః ప్రకాశ్యతే । అనుపాస్యత్వ కణ్ఠోక్తేః తామసాద్యుపబృంహ

(మహావిశ్వాసపూర్వకమితి) (రాక్షసానామవిస్రమ్భాదితి) సనత్కుమారసంహితాయామ్, “ప్రపత్తేః క్వచిదప్యేవం పరాపేక్షా న విద్యతే। సా హి సర్వత్ర సర్వేషాం సర్వకామఫలప్రదా । సకృదుచ్చారితా యేన తస్య సంసారనాశినీ । రాక్షసానామవిస్రమ్భాదాఞ్జనేయస్య బన్ధనే । యథా విగళితా సద్యస్స్వ మోఘాప్యస్త్రబన్ధనా । తథా పుంసామవిస్రమ్భాత్ప్రపత్తిః ప్రచ్యుతా భవేత్ । తస్మాద్విస్రమ్భయుక్తానాం ముక్తిం దాస్యతి సాచిరాత్” ఇతి. (అనుష్ఠితేః) ఉపాసనానుష్ఠానాత్. (జ్ఞాజ్ఞేతి) జ్ఞాజ్ఞయోః ప్రపత్త్యాదిరూపవిషయైక్యాదిత్యర్థః. (అశక్తానామితి) విజానతామిత్యత్ర అశక్తానాం సఙ్గ్రహాదిత్యర్థః. (ఇహాజ్ఞానం) విజానత్వగబోధ్యజ్ఞానమ్. (నస్వరూపేతి) స్వరూపయాథాత్మ్య విరుద్ధత్వజ్ఞానం న భవతీత్యర్థః. అత్ర అజ్ఞానాన్న సాధనాన్తరే ప్రవృత్తిరితి పూర్వపక్ష్యాశయః (ఇతీతి) తదయం నిష్కర్ష ఇతి పూర్వేణాన్వయః.

(అనుపాస్యత్వేతి) ప్రపన్నపారిజాతే, భగవత్పరిజనోపాసనపద్ధతౌ “బ్రహ్మరుద్రార్జునవ్యాస సహస్రకిరభార్గవాః । కకుత్స్థాత్రేయకపిలబుద్ధాద్యాయే సహస్రశః । శక్త్యావేశావతారాస్తు విష్ణోస్తత్కాలవిగ్రహాః । అనుపాస్యా ముముక్షూణాం యథేన్ద్రాద్యాస్తు దేవతాః । యథా భగవతైవోక్తం విష్వక్సేనాయ శృణ్వతే । అధికృత్య ముముక్షూణామనుపాస్యాన్విశేషతః । అనర్చ్యానపి వక్ష్యామి ప్రాదుర్భావాన్యథాక్రమమ్ । చతుర్ముఖస్తు భగవాన్ సృష్టికార్యే నియోజితః । శఙ్కరాఖ్యో మహా

రుద్రస్సంహారార్థే నియోజితః । మోహనార్థస్తథా బుద్ధో వ్యాసశ్చైవ మహానృషిః। వేదానాం వ్యసనే తత్ర దేవేన వినియోజితః । అర్జునో ధన్వినాం శ్రేష్ఠో జామదగ్న్యశ్చ మహానృషిః । వసూనాం పావకశ్చాపి విత్తేశశ్చ తథైవ చ। ఆవిష్టమాత్రాస్తే సర్వే కార్యార్థమితి తద్యుతే। అనర్చ్యాస్సర్వ ఏవైతే విరుద్ధత్వాన్మహామతే। అహఙ్కృతియుతాశ్చైవ మే జీవమిశ్రాహ్యధిష్ఠితాః । అనుపాస్యాస్తు తే సర్వే విరుద్ధత్వాన్మహామతే । ప్రాదుర్భావాస్తు ముఖ్యా యే మదంశత్వాద్విశేషతః । అజహత్స్వభావవిభవా దివ్యాప్రాకృతవిగ్రహాః। దీపాద్దీపా ఇవోత్పన్నా జగతో రక్షణాయ తే। అర్చనార్హా హి సేవేశ సంసృత్యుత్తారణాయ వై । యదాహ భగవాన్వ్యాసః పురాణే తు పరాశరః । బ్రహ్మాణం శితికణ్ఠఞ్చ యాశ్చాన్యా దేవతాస్స్మృతాః । ప్రతిబుద్ధా న సేవన్తే యస్మాత్పరిమితం ఫలమ్। అన్యే తు పురుషవ్యాఘ్రచేతసో యే వ్యపాశ్రయాః । అశుద్ధాస్తే సమస్తాస్తు దేవాద్యాః కర్మయోనయః" ఇత్యాదినా వ్యాసాదీనామనుపాస్యత్వముక్తమితి భావః

(తామసేతి) తామసపురాణే దేవాదిప్రతిపాదనాదిత్యర్థః. అత్ర ప్రమాణాని మాత్స్యే, -- "సఙ్కీర్ణాస్సాత్త్వికాశ్చైవ రాజసాశ్చైవ తామసాః । యస్మిన్ కల్పే తు యత్ప్రోక్తం పురాణం బ్రహ్మణా పురా । తస్య తస్య తు మాహాత్మ్యం తత్స్వరూపేణ వర్ణ్యతే । అగ్నేశ్శివస్య మాహాత్మ్యం తామసేషు ప్రకీర్తితమ్ । రాజసేషు చ మాహాత్మ్యమధికం బ్రహ్మణో విదుః । సఙ్కీర్ణేషు సరస్వత్యాః పితౄణాఞ్చ నిగద్యతే । సాత్త్వికేష్వథ కల్పేషు మాహాత్మ్యమధికం హరేః । తేష్వేవ యోగసంసిద్ధా గమిష్యన్తి పరాం గతిమ్" ఇతి పాద్మే,-"మాత్స్యం కౌర్మం తథా లైఙ్గం శైవం స్కాన్దం తథైవ చ। ఆగ్నేయఞ్చ షడేతాని తామసాని నిబోధ మే । వైష్ణవం నారదీయఞ్చ తథా భాగవతం శుభమ్ । గారుడఞ్చ తథా పాద్మం వారాహం శుభదర్శనే । సాత్త్వికాని పురాణాని విజ్ఞేయాని చ షట్పృథక్ । బ్రహ్మాణ్డం బ్రహ్మవైవర్తం మార్కణ్డేయం తథైవ చ । భవిష్యద్వామనం బ్రాహ్మం రాజసాని చ షడ్విదుః। సాత్త్వికా మోక్షదాః ప్రోక్తా రాజసాస్స్వర్గదాశ్శుభే । తథైవ తామసా దేవి నిరయప్రాప్తిహేతవః" ఇతి

స్థలాన్తరే, "పురాణసఙ్ఖ్యాసమ్భూతిమస్య వాచ్యం ప్రయోజనమ్। దానం దానస్య మాహాత్మ్యం పారాదేశ్చ నిబోధత । బ్రాహ్మం దశసహస్రాణి పాద్మం పఞ్చోనషష్టి చ శ్రీవైష్ణవం త్రయోవింశం చతుర్వింశతు శైవకమ్। అష్టాదశం భాగవతం నారదం పఞ్చ

ణాత్ । నమస్కారాచ్చ చత్వారో వ్యాసాద్యాః కల్పభేదతః । అతః

వింశతిః। మార్కండేయంసవాగ్నేయం దశపఞ్చచతుశ్శతమ్। చతుర్దశభవిష్యత్స్యాత్ తథాపఞ్చశతానిచ। దశాష్టౌబ్రహ్మవైవర్తంలైఙ్గమేకాదశైవతు । చతుర్వింశతివారాహమేకాశీతిసహస్రికమ్ । స్కాన్దంశతంతథానీకం వామనంనష్టకీర్తితమ్ । కౌర్మం సప్తదశఖ్యాతంమాత్స్యంతచ్చచతుర్దశ । ఏకోనవింశత్సౌపర్ణం బ్రహ్మాణ్డంద్వాదశైవతు । ఏవంపురాణసన్దోహంచతుర్లక్షముదాహృతమ్ । తత్రాష్టాదశసాహస్రంశ్రీభాగవతమిష్యతే । ఇదంభగవతాపూర్వంబ్రహ్మణేనాభిపఙ్కజే । స్థితాయభవభీతాయకారుణ్యాత్సంప్రకాశితమ్" ఇత్యాది

(నమస్కారాదితి)ఉపయుక్తాంశసఙ్గ్రహగ్రన్థే-శ్రీవృసంహస్య పరవాసుదేవానిరుద్ధవేదియాగపర్యఙ్కోపరి అనన్తాసనకల్పనమధికమ్, శ్రీకృష్ణస్యనిత్యోక్తపరివార ఏవదేవీమాతృభేదః తత్తత్సంహితానుసారేణావగన్తవ్యః పరాశరసంహితాయామ్, "వామేభూమి సుతాపురస్తుహనూమాన్" ఇత్యాదిధ్యానశ్లోకే సుగ్రీవాదీనాంవాయవ్యాదిషుస్థితిరుక్తా "భరతేనధృతచ్ఛత్రం శత్రుఘ్నధృతచామరమ్। లక్ష్మణానుచరం దేవం సనకాదిమునిస్తుతమ్" ఇతి భరతశత్రుఘ్నస్థితిః తత్వసఙ్గ్రహే ఉక్తా కోదణ్డరామస్యాహ, పాద్మే, "భరతంకల్పయేత్ప్రాచ్యాం దక్షిణేజానకీంపునః । ప్రతీచ్యాం జామ్బవన్తఞ్చ ఉత్తరేలక్ష్మణంతథా । సుగ్రీవఞ్చాగ్నికోణేతు నైఋత్యాన్తువిభీషణమ్ । వాయవ్యాన్తునళంన్యస్యేదైశాన్యాంశత్రుమర్దనమ్" ఇతి "తద్వామభాగేవైదేహీంసీతాంతన్మన్త్రతోయజేత్ । దక్షిణేలక్ష్మణఃపూజ్యః రాఘవస్యాత్మమన్త్రతః । వామేత్రికోణంశార్ఙ్గఞ్చ యజేద్దక్షిణకే శరాన్। హనూమన్తఞ్చసుగ్రీవం భరతఞ్చవిభీషణమ్ । సుషేణాఙ్గదశత్రుఘ్నాన్ జామ్బవన్తందళాదిషు" ఇతి.

అత్రయథాసంహితంవ్యవస్థా అగస్త్యసంహితాయాం విష్వక్సేన వైనతేయ చణ్డాదికుముదాదయోఽపి, ఖిలత్వాత్ శ్రీరామస్యనిత్యోక్తపరివారా అపిధ్యేయాః పరాశరసంహితాయామ్, హనూమదాద్యష్టానామేవోక్తేః రేకావరణంనియతమ్ తత్వసఙ్గ్రహేద్వ్యుక్తదశావరణాద్యర్చనన్తు అభ్యుదయావహమ్. "దేవోవైకుణ్ఠనాథస్తు అనన్తాసనసంస్థితః । సేవ్యశ్శ్రీభూమినీళాభిఃప్రాదుర్భావైస్తథాఖిలైః" ఇతి

పూర్వాపర్యవైషమ్యానుక్తిర్నాత్యుక్తిరీరితా । సాధ్యోపాయాధికారే
స్వైవ వైలక్షణ్యప్రపఞ్చనాత్ । అజ్ఞాననియమాభావో మధ్యవాక్యవివ

గద్యభాష్యోదాహృతవచనేన పాద్మోత్తరాదినాచ వైకుణ్ఠేపి విభవసద్భావసద్ధేః తత్ప
రివారాస్సుగ్రీవాదయోపి నిత్యాస్సన్తీతి సిధ్యతి. "అప్తో విష్ణోరనాప్తశ్చ ద్విధా పరికర
స్స్మృతః, నిత్యో వధ్యోనచానిత్యః కర్మవశ్యో ముముక్షుభిః" ఇత్యుక్తేః, నిత్యభూతా
స్సుగ్రీవాదయ ఏవ ధ్యాతవ్యాః. పరాశరసంహితాయామ్, శ్రీహయగ్రీవకల్పే, తస్యా
గ్రే వైనతేయహనూమతోర్ధ్యానోక్తేః బద్ధాద్ధనూమతోన్యో హనూమాన్ శ్వేతద్వీ
పేస్తీతి గమ్యతే.

అగస్త్యసంహితాదిషు శ్వేతద్వీపావస్థిత శ్రీరామపరితస్సుగ్రీవాదీనాముక్తే
స్తేషి తత్రాణ్యేని వసన్తీతి సిద్ధేస్తేషాం ధ్యానమపి నానుచితమ్ "ధనం సమ్మార్జయేత్తేన ప్రతిష్ఠా
మాచరన్తియే । వైష్ణవీం భక్తియుక్తేన చేతసా కీర్తయన్తిచ । భగవద్భావినో విప్రా
ఇత్యాప్తాస్సముదాహృతాః । వర్ణధర్మమనుజ్ఝిత్వా అప్తాదిష్టేన కర్మణా । యజన్తిశ్ర
ద్ధయా దేవమాప్తాస్తే పరికీర్తితాః" ఇత్యత్ర సుగ్రీవాదిధ్యానం బద్ధభిన్ననిత్యసుగ్రీ
వాదివిషయకమిత్యుక్తమ్. తద్వత్ పరాశరసంహితాయాం "ప్రహ్లాదో నారదశ్చైవ
పుణ్డరీకః పరాశరః । వేదవ్యాసోమ్బరీషశ్చ శుకస్తద్వచ్చ శౌనకః । భీష్మో దాల్భ్యస్త
తో జాతస్తద్వం శేషాసాదరాః । రుక్మాఙ్గదస్తథాతద్వ ద్వసిష్ఠస్తు విభీషణః ।
ఏతద్విష్ణ్వంశ సమ్భూతా స్సాత్వికా ఋషినాయకాః । ఏతే భాగవతాశ్చైవ
భుక్తిముక్తిప్రదాయకాః । అర్చాయోగ్యాస్సదా సమ్యగ్విష్ణుపార్శ్వే చ నిత్యవత్ ।
విష్ణ్వర్చా నిత్యపూజా చ ముక్తార్చా చ విశేషతః । తథా భాగవతార్చా చ నిత్య
నైమిత్తికైః క్రమాత్ । దివ్యైస్సిద్ధైస్స్వయంవ్యక్తే మానుషే దేవమన్దిరే । గృహే చ పూజయే
ద్విప్రః ప్రపన్నశ్చ విశేషతః" ఇతి. వ్యాసపరాశరాదేః ప్రతిష్ఠార్చనోక్తిః శుద్ధభాగ
వతవ్యాసపరాశరాదివిషయా. "నమో వ్యాసాయ విష్ణవే" ఇత్తి నమస్కారోపి తద్వి
షయ ఇతి మన్తవ్యమ్.

(కల్పభేదతః) తామసాదికల్పభేదతః. (వైషమ్యానుక్తిః) "పర్వతపరమాణు
వోన్తై వాశిషోరుమ్" ఇతిసూక్తిః. (నేతి) అత్యుక్తిరితి నేత్యర్థః. (వైలక్షణ్యేతి)
ప్రపత్తివైలక్షణ్యేత్యర్థః (అజ్ఞాననియమాభావః) జ్ఞానసామాన్యాభావః (మధ్యవాక్యమ్)

క్షితః । యాథాత్మ్యజ్ఞానినాంవ్యాజభక్తి యోగాధికారతః। ఇష్టత్యాగ విధీత్యాది పూర్వవాక్యేద్విరాశిగః । అధికారః కథంప్రోక్తశ్చతుర్ణా మధికారతః । అత్యన్తాజ్ఞశ్చ సర్వజ్ఞోవ్యాహతేర్నాధికారభాక్ । సాధ్య ద్విత్వానుపగమాదుత్తరార్ధఞ్చబాధితమ్। ఇతిశఙ్కానిరాసార్థమానా లిత్యాదివిస్తరః ॥

తత్రవ్యాహతిం తావత్పరిహరతి(ఇవ్విడత్తిలిత్యాది). విజానతా మిత్యత్ర జ్ఞాధాత్వర్థాభావమాహ(ఉపాసనాదికళిలితి).వ్యుపసర్గ వివక్షిత విశేషజ్ఞానాభావమాహ (ప్రపత్తితన్నిలుమితి).అత్రజ్ఞానాజ్ఞానయోరేక విషయకత్వస్వారస్య మభిప్రేతమ్. (నూక్షేన్తి)"ప్రాప్యోజీవః. ప్రాప్తా ఈశ్వరః. స్వీకారమప్యనపేక్ష్య భగవానుపాయః. ఫలం పరార్థాను

ఇవ్విడత్తిల్చొన్నదితి ముఖ్యవాక్యమ్. (ఇష్టత్యాగవిధీత్యాదీతి) "ఇష్టత్యాగవిధియాన పక్షన్దన్నిలుమ్ ఉపాయాన్తరసామర్థ్యమిల్లాతార్కుమ్ అతుణ్డాకిల్ విళమ్బుక్షమర ల్లాతార్కుమ్ ఇప్ప్రపత్తియిలధికారమ్" ఇతివాక్యానుపూర్వీ. (ద్విరాశిగః) ఉపా యాన్తరానుష్ఠానా సామర్థ్య విళమ్బాక్షమత్వరూపద్విరాశిగః, అధికార ఇత్య న్వయః. (చతుర్ణామితి) ఇదంశరణమజ్ఞానామితి శ్లోకేచతుర్ణామధికారిణాంవిభాగా ద్ద్వివిధః అధికారఇతి కథంప్రోక్త ఇతి ఔత్ప్రేక్షిక పూర్వపక్ష్యభిప్రాయః. (అత్యన్తాజ్ఞేతి) అత్యన్తాజ్ఞః - ఘటాదిః. సర్వజ్ఞః - ముక్తజీవః. ముక్తావస్థాయామే వసర్వజ్ఞత్వమ్. (వ్యాహతేరితి) ఘటస్య అచేతనత్వాత్ సర్వజ్ఞస్య ముక్తత్వాన్న ప్రపత్త్యధికారః; అత ఉక్తయోరుభయోఃప్రపత్త్యధికారవ్యాహతేః. అజ్ఞానాం విజానతామిదమిత్యత్ర కథముపపత్తిరితి తాదృశపూర్వపక్ష్యభిప్రాయః. (సాధ్యద్వి త్వానుపగమాదితి) సాధ్యస్య మోక్షస్యద్విత్వానఙ్గీకారాత్. తతీర్షతామితి ఆనన్త్య మిచ్ఛతామిత్యధికారిద్వయ బోధకముత్తరార్ధం బాధితమితి తాదృశపూర్వపక్ష్యభి ప్రాయః.

(జ్ఞాధాత్వర్థాభావమాహేతి) అజ్ఞానామిత్యత్రేతి శేషః. (వ్యుపసర్గేతి) విజా నతామిత్యత్రవ్యుపసర్గేత్యర్థః.

భవాది శబ్దాదిభోగప్రభృతిస్వప్రయోజనపర్యన్తం విరోధ''ఇత్యర్థపక్షే కయాథాత్మ్యజ్ఞానాభావఇత్యర్థః ఏవమ్భూతస్యైవద్వయార్థనిష్ఠాప్రాప్తేరితి భావః విజానతామిత్యత్రతథాత్వార్థః ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమ్, వ్యుపసర్గాత్స్వరూపవిరుద్ధత్వేన జ్ఞానలాభః, స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానఞ్చ భగవత ఉపాయాకార పరిపూర్ణత్వలక్షణ పరిబృఢత్వజ్ఞానేనభవతి. అతో * దేవేపరిబృఢతయేత్యేతత్ విజానతామిత్యస్య ఫలితార్థకథనముఖేనవ్యాఖ్యాన మిత్యభిప్రేత్యాహ (ఇవఱ్ఱిలిత్యాదినా). అల్లతితి "ఇతుక్కనపేక్షితమాన" ఇతివిశేషణేన అనపేక్షితసర్వవిషయజ్ఞానమర్థ ఏవేతిగమ్యతే తేన న"అజ్ఞసర్వజ్ఞ భక్తానామ్" ఇతిశౌనక వచన విరోధఇతిభావః

(ఇజ్గుచ్చోల్లప్పడుకిఱతు) అనేనదేవవిషయజ్ఞానమేవ విజానత్పదార్థః తేనసాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానంఫలితం అజ్ఞపదేచదేవవిషయక పరిబృఢత్వజ్ఞానరూప విశేషజ్ఞానాభావఏవ వివక్షితఇతిభావః. అతోజ్ఞానాజ్ఞానయోరేకవిషయకత్వసిద్ధిః దేవవిషయకవిజ్ఞానాభావవాన్సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞానరహితోపి భవతీతి తస్యాపితేనరూపేణసఙ్గ్రహ ఇత్యపియోజనాసూచ్యతే ఉభయథాపిస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానరహితానాం సాధనాన్తరే అధికారఇతి ఇవఱ్ఱిలిత్యాదివాక్యఫలితోర్థః వ్యాసాదయస్తు నసాధనాన్తరనిష్ఠాః, కిన్త్వధికారివిశేషణీభూతభక్తియోగముఖేన సిద్ధోపాయనిష్ఠాఏవేతితేషాం స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానేపినవిరోధఇతిభావః.

(ఏకవిషయకత్వేతి) ఉపాసనాది ప్రపత్తిసూక్ష్మవిశేషరూపైకవిషయకత్వేత్యర్థః (ఇవఱ్ఱిలిత్యాదీతి) ఇవఱ్ఱిల్ విజానతామితి ప్రతీకమ్సూచ్యత ఇతి, దేవవిషయకవిజ్ఞానవాన్, సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానవానితి విజానత్పదార్థః దేవవిషయక పరిబృఢత్వజ్ఞానాభావవాన్, సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాభావవానితి అజ్ఞపదార్థః సర్వేపిప్రపత్త్యధికారిణ ఇతిఫలితమ్ (తేషాం) వ్యాసాదీనామ్

తర్హి అశక్తానాం న ప్రపత్త్యధికార ఇతి శఙ్కాయామాహ (ఇవ్వుపయ త్తైతి) అశక్తాః స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవన్తో నవా ఆద్యే విజానత్పదేనసఙ్గ్రహః. అన్తే అజ్ఞపదేన ఇతి భావః ఇదముపలక్షణమ్, శాస్త్రపర్యుదస్తానాం శరణాగత్యధికారే సాధనాన్తరస్యాధికార్యభావప్రసఙ్గః, శక్త్యభావేన శాస్త్రపర్యుదాసేన యాథాత్మ్యజ్ఞానవతాం విజానత్పదేన, తద్రహితానాం తేషామజ్ఞపదేన సఙ్గ్రహ ఇత్యపి బోధ్యమ్ నచ స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవతాం తద్రహితానాం శరణాగత్యధికారే సాధనాన్తరస్యాధికార్యభావప్రసఙ్గః శక్త్యభావేన శాస్త్రపర్యుదాసేన వా విద్యారహితానామేవ యాథాత్మ్యజ్ఞానరహితానా మజ్ఞపదవివక్షితత్వాత్ నచైవమ్ "ఇదం శరణమజ్ఞానామ్" ఇత్యేవ పర్యాప్తమితి వాచ్యమ్. సాధనాన్తరానుష్ఠానశక్తానాం తత్స్వరూపజ్ఞానవతాం త్రైవర్ణికానామపి స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానే విళమ్బాసహత్వే భక్తిపారవశ్యే చ సతి శరణాగత్యధికార ఇతి జ్ఞాపనాయ పాదత్రయారమ్భాత్. భవత్పక్షే తు విజానత్పదస్య అశక్తిత్వాకారేణ అశక్తిపరత్వే లక్షణా స్యాత్. అతో నాజ్ఞపదవైయర్థ్యమ్; నాపి సాధనాన్తరాధికార్యభావ ప్రసఙ్గ ఇతి భావః.

"అకిఞ్చననాయ్ ప్రపత్తిక్కధికారియామ్" ఇత్యయుక్తమ్.

(ఆద్యే) అశక్తాః స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవన్త ఇతి పక్షే (అన్తే) అశక్తాః స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాభావవన్త ఇతి పక్షే (తద్రహితానామ్) యాథాత్మ్యజ్ఞానరహితానామ్ (తేషాం) శాస్త్రపర్యుదస్తానామ్ (ప్రసఙ్గ ఇతి) నచేత్యన్వయః. (తత్స్వరూపమ్) సాధనాన్తరస్వరూపమ్ (స్వరూపేత్యాది) విజానతామిత్యత్ర స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానమ్, తితీర్షతామిత్యత్ర విళమ్బాసహత్వమ్, అనన్యమిచ్ఛతామిత్యత్ర భక్తిపారవశ్యఞ్చ బోధ్యమ్ (పాదత్రయమ్) "ఇదమేవ విజానతామ్" ఇత్యాదిపాదత్రయమ్ (లక్షణేతి) స్వార్థపరిత్యాగాదితి భావః

(అయుక్తమితి) ప్రపత్తేః ప్రవృత్తిరూపత్వాత్, తస్యాం ప్రవృత్తిః కథం సమ్భవతీతి భావః సారే (శరైస్త్వితి) శ్రీరామాయణే సున్దరకాణ్డే ఏకోనచత్వారింశత్సర్గే

సిద్ధోపాయస్యచేతనప్రవృత్తిమాత్రాసహత్వాదిత్యాశఙ్క్యతే (శక్తియుక్తైయాకిలుమ్) ఇతి సిద్ధోపాయస్య ధర్మిగ్రాహి ప్రమాణవిరోధేన సాధనభూత ప్రపత్త్యసహత్వేపి కైఙ్కర్యరూపప్రవృత్తి సహత్వమేవ అన్యథాప్రవృత్తిమాత్రాసహత్వే సిద్ధోపాయాధ్యవసాయఏవనస్యాత్ దితి, తస్యస్వప్రతిబన్ధకత్వమేవ స్యాదిత్యాశయేనాహ (ఇతుప్రపన్ననుష్ఠైయపిత్యాదినా).

నన్వేవంసతి వ్యాసాదీనాం శరణాగతావేవాన్వయస్స్యాత్, "ఇదమేవ విజానతామ్" ఇతి ప్రమాణవిరోధేన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానశాలినాం తేషామధికారివిశేషణీభూతవ్యాజరూపభక్తియోగాద్యన్వయాయోగాదిత్యాశఙ్క్య *ఇదన్తితీర్షతాం పారమిత్యుక్తాయాస్సంసారనివృత్తీచ్ఛాయాః, *ఇదమానన్త్యమిచ్ఛతామిత్యుక్తాయాః * సచానన్త్యాయకల్పత ఇత్యాదిప్రమాణప్రసిద్ధానన్త్యేచ్ఛాయాశ్చసత్త్వేపి ఉత్తరార్ధవివక్షితాధికారికోటిద్వయాననుప్రవేశవత్ ద్వితీయపాదవివక్షితాధికారి కోట్యననుప్రవేశస్యాపి సమ్భవేన తేషాంభక్తియోగాద్యన్వయో

త్రింశశ్శ్లోకః - శరైస్తుసఙ్కులాంకృత్వేతి (ప్రమాణమ్) సిద్ధోపాయఇతి ధర్మిగ్రాహక ప్రమాణమ్. (సాధనభూతప్రవృత్త్యసహత్వేపీతి) ఉపాయభూతప్రపదన ప్రవృత్త్యసహత్వేపీత్యర్థః (కైఙ్కర్యరూప ప్రవృత్తిసహత్వమేవేతి) ఫలభూతశరణాగతి ప్రవృత్తిసహత్వమేవేత్యర్థః (అన్యథా) ఏవమనఙ్గీకారే (తస్య) సిద్ధోపాయాధ్యవసాయస్య (స్వప్రతిబన్ధకత్వమేవ) సిద్ధోపాయాధ్యవసాయ ప్రతిబన్ధకత్వమేవ

సారే (ఉత్తరకృత్యవిశేషేతి) అయంఫలకోటినివిష్ట ఇత్యుక్తత్వేన ఫలప్రపత్తిరూపప్రవృత్తిసహత్వమీశ్వరస్యయుజ్యత ఏవేతిభావః (తేషాం) వ్యాసాదీనామ్ (ఉత్తరార్ధవివక్షితాధికారీతి) "ఇదంతితీర్షతాం పారమిదమానన్తమిచ్ఛతామ్" ఇత్యుత్తరార్ధ వివక్షిత విళమ్బాసహాధికారిభక్తి పరవశాధికారీత్యర్థః (అననుప్రవేశవదితి) ఉత్కటేచ్ఛాయా అభావాత్, వ్యాసాదీనామననుప్రవేశవదిత్యర్థః తితీర్షత్వా

యుక్త ఏవేతి పరిహృతముత్తరార్ధవివక్షితమర్థం తావదాహ (ఉపాయాన్తరత్తిలిత్యాదినా) అన్యత్సర్వం పూర్వవత్

(ఇప్పడియాకైయాలే ఇత్యాది) "సముదాయజ్ఞానమాత్రమాయ్"ఇతిమాత్రపదేన ప్రపత్త్యుపయుక్తోపాయ పరిబృఢత్వరూపవిశేషాకారజ్ఞానం వ్యావర్త్యతే తత్సత్త్వే తస్యైవప్రపత్తిప్రవృత్తౌ హేతుత్వేఉపాయాన్తర స్వరూపాజ్ఞానస్యేత ్యన్యథాసిద్ధశఙ్కా స్యాదితి భావః.

(ఇతిలుమితి) యద్యపి "ఉపాయాన్తరత్తిల్ తెళివుణ్డానాలుమ్" ఇత్యేవవక్తవ్యమ్, తస్యైవసాధనాన్తర ప్రవృత్త్యుపయికత్వాత్

నస్త్వేతద్ఘయోరాశఙ్కాట్యాభావాత్ ప్రపత్తౌ వ్యాసాదిర్నప్రవర్తత ఇతిభావః (ద్వితీయపాద వివక్షితాధికారీతి) విజ్ఞానత్పద వివక్షితాధికారీత్యర్థః స్వరూప యాథాత్మ్య విశేషజ్ఞానం విజ్ఞానత్పదేనోచ్యతే ప్రపత్త్యధికారే అర్థపఞ్చక స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానస్య ముఖ్యత్వాత్, విజ్ఞానత్పదబోధ్యాధికారి కోటౌ వ్యాసాద్యనను ప్రవేశ ఇతి భావః (తేషామ్) వ్యాసాదీనామ్

సారే (ఇవ్వుపాయత్తిల్) ప్రపత్తియిలిత్యర్థః (తత్సత్త్వే) ఉపాయపరిబృఢత్వ రూప విశేషాకారజ్ఞానసత్త్వే (తస్యైవ) తాదృశజ్ఞానస్యైవ (అన్యథాసిద్ధిశఙ్కా స్యాదితీతి) అజ్ఞత్వరూపప్రపత్త్యధికారః, ఉపాయాన్తరస్వరూపాజ్ఞానస్య ప్రపత్తి ప్రవృత్తౌ హేతుత్వే అన్యథాసిద్ధ ఇతి భావః శాస్త్రపర్యుదాసాదినా ఉపాయాన్తర స్వరూపాజ్ఞానస్యసత్త్వాత్ తస్య ఉపాయస్వరూప విశేషజ్ఞానే జాతే ప్రపత్తౌ ప్రవర్తత ఇతి, ఉపాయాన్తరస్వరూపాజ్ఞానస్య అన్యథాసిద్ధత్వమితి తత్ప్రకారో బోధ్యః

(ఇతిలుమితీతి) సారే (ఇతిలుమ్) ఉపాయపరిబృఢత్వ స్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానత్తిలుమిత్యర్థః (యద్యపి) అత్ర "ఉపాయాన్తరత్తిల్ తెళివుణ్డానలుమ్" ఇత్యనన్తరం సాధనాన్తరత్తిలిక్రికిజానితిపూరణీయమ్, సాధనాన్తరాకారవిశేషజ్ఞానే సత్యపి ఉపాయపరిబృఢత్వ విశేషజ్ఞానేసతి ప్రపత్తౌప్రవర్తత ఇతి భావః (తస్యైవ)

తథాపి "ఇతిలుమ్ ఉపాయాన్తరత్తిలుమ్ తెళివుణ్డానాలుమ్ ప్రప
త్తియిలే ఇఴియలామ్. ఉపాయాన్తరత్తిలనుష్ఠానశక్తియిల్లాతా
ర్క్కుమ్ ప్రపత్తియిలే ఇఴియలామ్" ఇతివాక్యయోజనా. తథా
చఅజ్ఞపదవివక్షితోపాయాన్తరస్వరూపజ్ఞానరహితానామపి ప్రపత్త్యావ
ధికారః ఉపాయాన్తరస్వరూపజ్ఞానేసత్యపి విజానతామిత్యుక్త సాధ
నాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానపర్యవసాయిప్రపత్త్యుపయుక్త పరిబృఢ
త్వరూపశరణ్యగుణ విశేషజ్ఞానవతామపి ప్రపత్త్యావధికారః సాధనా
న్తరానుష్ఠానాశక్తానామపి ప్రపత్త్యావధికారః. తేషామప్యజ్ఞపదేన
విజానత్పదేనవా సఙ్గ్రహీతత్వాదితి భావః.

"శక్తియిల్లాత పేర్క్కుమ్" ఇత్యనన్తరం "ఉపాయాన్తరజ్ఞాన
తదనుష్ఠాన శక్తికళుణ్డానాలుమ్ శాస్త్రపరిగ్రహమల్లాతార్క్కుమ్ అవై
మూన్నుముణ్డానాలుమ్ విళమ్బమ్ పొఱాతవార్త్యతిశయముడైయార్
క్కుమ్" ఇతియోజనీయమ్. అత్రైవర్ణికానామపి అజ్ఞపదేన సఙ్గ్రహీ
తత్వాత్ అతఏవ "భక్త్యాదౌశక్త్యభావః ప్రమితిరహితతా శాస్త్రతః
పర్యుదాసః" ఇతిస్థలాన్తరేఅనుగృహీతమ్ (విళమ్బమ్పొఱాతవితి)
ఇతరవిషయవైతృష్ణ్యాతిశయేన ప్రాప్యతృష్ణాతిశయేనవా విళమ్బమ్
పొఱాత విత్యర్థః. తేనతితీర్షతా మానన్త్యమిచ్ఛతా మిత్యుభయ
సఙ్గ్రహః, సాధనాన్తరాణాంప్రారబ్ధానాశకత్వాదితి భావః

సాధనాన్తరస్వరూప విశేషజ్ఞానస్యైవ (తేషామపి)సాధనాన్తరానుష్ఠానాऽశక్తానా
మపి (సఙ్గృహీతత్వాదితి) పూర్వోక్తరీత్యా స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవాన్వానవేతి
ద్వేధా వికల్ప్య, ఆద్యే విజానత్పదబోధ్యకోటౌప్రవేశః, ద్వితీయే అజ్ఞపదబోధ్య
కోటౌ ప్రవేశఇతి నిరూపణేన సఙ్గృహీతత్వాదిత్యర్థః

(తదనుష్ఠానమ్) ఉపాయాన్తరానుష్ఠానమ్ (యోజనీయమ్) పూరణీయమ్
(సాధనాన్తరాణాంప్రారబ్ధానాశకత్వాదితి) ద్రమిడోపనిషద్భాష్యే నవమశతకదశ

ము దశక వ్యాఖ్యానావతారికాయామ్, “శరీరావసాన త్తిలే ఉమ్మైడైయ వపేక్షితమ్ శెయ్యక్కడవోమెన్ఱు ఈశ్వరన్ శొన్నవిడముమ్, అతు కేట్టు ఇవర్ ప్రాప్తరానవిడముమ్ కూడాతు ప్రారబ్ధకర్మావసాన త్తిలే మోక్షమాకక్కడవతెన్నిల్ వేదాన్తజ్ఞరిల్ వాసనైయెన్నిల్, ఇత్తిరువాయ్మొళ్లిక్కన్నిలే భక్తియైప్పణ్ణుజ్ఞోళ్ళుమ్,అఙ్గుమాట్టాతార్ ప్రపత్తియైప్పణ్ణుజ్ఞోళ్ళుమ్ శొల్లిత్తిరే అతిల్ ఉపాసకనాకిల వధికారియై ప్పత్తిచ్చొల్లుకిఱతు ఇజ్ఞు ప్రపన్ననుక్కు చ్చొల్లుకిఱతు

“తస్యతావదేవచిరం యావన్నవిమోక్ష్యే” ఎన్గిఱవాక్యమన్ఱో ఇవ్వర్థత్తై చ్చొల్లుకిఱతు “ఇతుతాన్ శరీరావసానత్తై ప్పత్తిచ్చొల్లుకిఱతో ?, కర్మావసానత్తై ప్పత్తిచ్చొల్లుకిఱతో” ఎన్ఱు విచారిత్తు “కర్మావసానత్తై ప్పత్తిచ్చొల్లుకిఱతెన్ఱు స్థాపిత్తతిల్లైయో? అతోడు విరోధియాతోవితు’ ఎన్నిల్, న్యాయానుగృహీతమాయిత్తే వాక్యమర్థప్రత్యాయకమావతు ఉపాసకనుక్కు త్తాన్ పత్తినవుపాయమ్ ముత్తి ఫలిక్క వేణ్డుకైయాలే అవ్వళవుమ్ న్యాయమ్ నడక్కుమ్ ఇవన్ ముతలడియిలే “ఎన్నుడైయ సర్వభరజ్ఞళుక్కుమ్ కడవాయ్ నీయే” ఎన్ఱుకొణ్డు సర్వేశ్వరన్ పక్కలిలే భరన్యాసమ్ పణ్ణినవనిత్తే, ఇవన్దాన్ శెయ్కిఱతొన్ఱుణ్డాయ్, అతు పక్వమాయ్ ప్పలవెణుమెన్నుమ్ విళమ్బహేతువుమిల్లై ఇవన్దాన్ భరన్యాసమ్పణ్ణి ఈశ్వరనుక్కు అశక్తియుణ్డాయ్, అతువిళమ్బహేతువుమాకిఱతన్ఱు ఆకఇప్పడిన్యాయఙ్గళ్ కాట్టినవాత్తే ఇవనుక్కు శరీరావసాన త్తిలే పేఱాకైక్కుత్తట్టిల్లైయిత్తే

ఇనిత్తాన్ గారుడపురాణే శ్రీరఙ్గమాహాత్మ్యే అశ్వత్థతీర్థప్రశంసాయామ్,“అథయోషిద్వరాకాచిన్మాధవీతిచవిశ్రుతా । విదుషీసర్వధర్మాణాంసర్వకామవివర్జితా॥ తపశ్చచార బహుశంతస్మిన్ తీర్థవరేశుభే। అనాహారాజితక్రోధా సదావైవామ్బుసిస్థితా” ఇత్యారభ్య అధ్యాయత్రయేణ మాధవీవైభవం విస్తరేణోక్త్వాతృతీయాధ్యాయచరమే, “అథాత్రమాధవీసాపితపస్తప్త్వాసుదుష్కరమ్ । భగవన్తం ప్రపన్నాసా భగవన్తమవాపసా” ఎన్ఱు మాధవీ ప్రపత్తిపణ్ణి అనన్తరమ్ పెత్తాళాకచ్చొల్లానిన్ఱతిత్తే” ఇతిశ్రీసూక్తిరత్నానుసన్ధేయా

అజ్ఞానాఽశక్త్యోరుపాయాన్తరాజ్ఞానహేతుత్వేపి విశమ్యాత్యక్షమత్వస్యకథమహేతుత్వమ్. తస్యానుష్ఠానోపయికజ్ఞానశక్తిసత్త్వేనగత్యన్తరసమ్భవాదిత్యతఆహ (ఇవ్విళమ్బెతి) వ్యాసాదీనామ్, "ఇదమేవవిజానతామ్" ఇత్యాద్యధికారత్రయసత్త్వే ప్రపత్తావేవాన్వయస్స్యాత్ అధికారివిశేషణతయా వ్యాజరూపభక్తియోగాదేః ప్రపత్తివత్ స్వరూపవిరుద్ధత్వాభావేపి ప్రారబ్ధనాశకత్వాభావాదిత్యతఆహ(వ్యాసాదికళితి). వ్యాసాదికళిత్యనేన శాస్త్రపరిగ్రహస్సూచితః "శక్తనాయ్" ఇత్యనేన సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞానం కైముత్యసిద్ధమ్

ఏవమ్, "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇత్యధికారప్రావన్నాస్తీత్యుక్తమ్ "విళమ్బక్షమరాయ్" ఇత్యనేన విజానతామిత్యాద్యుక్తాధికారిత్రయంనాస్తీత్యుచ్యతే వ్యాసాదీనాం స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానం పూర్వాచార్యాణామివ విళమ్బాక్షమత్వాపాదకంనభవతి. ఏవమేవతేషాం సంసారజిహాసాప్రాప్యతృష్ణాచ దివ్యసూరీణామివాత్యుత్కటాసతీ విళమ్బాక్షమతాపాదికానభవతీత్యర్థః. తత్రహేతుః (అధికారిపురుషర్కళాకైయాలే)ఇతి.

(ఉపాయాన్తరాజ్ఞానేతి) "గతిమన్యామవిదుషామ్" ఇత్యుక్తాజ్ఞానంవివక్షితమ్ (తస్య) విళమ్బాక్షమస్య సారే (ఉపాయాన్తరరహితన్) ఇతి స్వస్మిన్సద్ధోపాయనిష్ఠత్వసత్త్వాత్, ఉపాయాన్తరగ్రహణాభావాత్తద్రహిత ఇతిబోధ్యమ్ (అధికారత్రయమ్) విజ్ఞానతితీర్షానన్యేచ్ఛారూపాధికారత్రయమ్ (శాస్త్రపరిగ్రహ ఇతి) వ్యాసః - వేదవ్యాసఇతి శాస్త్రపరిగ్రహోబోధ్యః

(అధికారప్రావన్నాస్తీత్యుక్తమితి) అజ్ఞపదేశాస్త్రపర్యుదాసత్వమ్, అజ్ఞత్వమశక్తత్వఞ్చవివక్షితమ్ తదభావాత్ వ్యాసాదౌ సాధనాన్తర ప్రవృత్తిజ్ఞానం వర్తత ఇతిబోధ్యమ్ (తేషాం) వ్యాసాదీనామ్ (తత్ర) సంసారజిహాసా ప్రాప్యతృష్ణయోర్విళమ్బాక్షమత్వాపాదకత్వాభావే.

విళమ్బాక్షమత్వం ద్వివిధమ్. ఏతద్దేహావసానవిళమ్బాక్షమత్వమ్, దేహాన్తరవిళమ్బాక్షమత్వఞ్చేతి. తత్ర పూర్వం "తితీర్షతామ్ అనన్త్యమిచ్ఛతామ్" ఇత్యధికారిషు నియతమ్. ఏవఞ్చ అధికారారమ్భకకర్మణో యావదధికారసమాప్త్యవస్థానేన అనుభవనాశ్యతయా వ్యాసాదిభిరేతద్దేహావసాన విళమ్బో దేహాన్తర విళమ్బశ్చ సహ్యత ఏవ. తథా చ అధికారారమ్భక కర్మప్రతిబన్ధేన తాదాత్వికానుష్ఠానోపయికరుచివిశేషః, అత్యుత్కటతితీర్షా అత్యుత్కటానన్త్యేచ్ఛా చ తేషాం నాస్తీతి ఫలబలకల్ప్యమేతత్. తాదృశరుచివిశేషద్వారా అనుష్ఠానోపయోగిస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానమేవ విజానతామిత్యత్ర వ్యుపసర్గమహిమ్నా వివక్షితమ్. ఏవముత్తరత్రాప్యుత్కటత్వం వివక్షితమితి ఏతద్వచనవిరోధాభావా

(తత్ర) విళమ్బాక్షమత్వద్వయే. (పూర్వమితి) ఏతద్దేహవిళమ్బాక్షమత్వమాత్రే నియతమితి బోధ్యమ్. (అధికారిషు) భక్తిపారవశ్యప్రపన్నాధికారిషు. (యావదధికారసమాప్తీతి) శారీరకమీమాంసాయాం తృతీయాధ్యాయే తృతీయపాదే సామ్పరాయాధికరణే, యావదధికారమవస్థితిరాధికారికాణామితి బ్రహ్మసూత్రమ్. తచ్ఛ్రీభాష్యే:—"నాస్మాభిస్సర్వేషాం జ్ఞానినాం దేహపాతసమయే సుకృతదుష్కృతయోర్వినాశ ఉక్తః. అపి తు యేషాం జ్ఞానినాం దేహపాతానన్తరమర్చిరాదికా గతిః ప్రాప్తా; తేషాం దేహపాతసమయే సుకృతదుష్కృతహానిరుక్తా. వసిష్ఠాదీనాన్త్వాధికారికాణాం న దేహపాతానన్తరమర్చిరాదిగతిప్రాప్తిః; ప్రారబ్ధస్యాధికారస్యాసమాప్తత్వాత్. తేషాం కర్మవిశేషేణాధికారవిశేషం ప్రాప్తానాం యావదధికారసమాప్తి తదారమ్భకం కర్మ న క్షీయతే, ప్రారబ్ధస్య హి కర్మణో భోగాదేవ క్షయః. అత ఆధికారికాణాం తదారమ్భకం కర్మ యావదధికారమవతిష్ఠతే. అతస్తేషాం న దేహపాతాదనన్తరం అర్చిరాదిగతిప్రాప్తిః" ఇతి శ్రీసూక్తిశ్చాత్రానుసన్ధేయా. (సహ్యత ఏవేతి) వాస్యాదీనాం విళమ్బాక్షమత్వరూపజ్ఞానాభావాత్, ప్రారబ్ధనాశో నాస్తీతి వేదితవ్యమ్. (తేషామ్) వ్యాసాదీనామ్. (ఫలబలకల్ప్యమితి) ఉపాసనాధికారకార్యబలాత్, కారణభూతం ప్రతిబన్ధకత్వమనుమేయమిత్యర్థః. (ఉత్తరత్రాపి) తితీర్షానన్త్యేచ్ఛయోరపి. (ఏతద్వచనమ్) ఇదం శరణమితి వచనమ్.

ద్వ్యాసాదీనాం వ్యాజభక్తియోగాద్యన్వయ ఉపపద్యత ఇతి భావః

నరస్యేత్యాదివచనే బుద్ధిదౌర్బల్య శబ్దార్థః - అతిసూక్ష్మవిషయ విశేషావగాహనసామర్థ్యాభావో వా, అప్రామాణ్యశఙ్కాశూన్యత్వాభావో వా సమ్భావ్యతే తత్రాద్యమర్థమభిప్రేత్యాహ (అశక్తస్యేతి) లోకే సర్వోఽపి పురుషః అతికృచ్ఛ్రేషు కష్టం కర్మేతి న్యాయేన ప్రయాసేన కర్తుమశక్తః, తథాప్యతిదుష్కరవిషయిణీ పారతన్త్ర్యస్వరూపవిరుద్ధార్థాశా అనాదిస్వయత్నవాసనాబలేన దుష్పరిహారేతి సార్వజనీనమిత్యర్థః ఏవమ్భూతోఽస్తీత్యభిప్రేత్య నరస్యేత్యాదివచనం ప్రవృత్తమ్ నతు ప్రసిద్ధవ్యాసపరాశరాదయో హి విషయమిత్యాహ (కస్యచిదితి) (బుద్ధిదౌర్బల్యమ్) ప్రపత్త్యుపయుక్తాతి సూక్ష్మపారతన్త్ర్యస్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానాభావః స్వరూపానురూపసులభోపాయాసమ్భవే స్వరూపవిరుద్ధ దుర్లభోపాయ ఇష్యతామ్ తత్సమ్భవేఽపి తదిచ్ఛా బుద్ధిదౌర్బల్యకార్యైవేతి భావః. ద్వితీయమర్థమభిప్రేత్యాహ (తత్రేతి) శబ్దార్థః పూర్వవత్. ప్రపత్త్యనర్హాణామితి బహువచనేన - నరాణాం బుద్ధిదౌర్బల్యాదిత్యపి పాఠోఽస్తీతి సూచ్యత ఇతి సంక్షేపః ఏతత్సర్వం శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే ప్రథమే ప్రపత్తిపరిచ్ఛేదే తృతీయే ప్రపత్త్యనుబన్ధప్రకరణే షష్ఠే ప్రపత్త్యధికారజ్ఞానశోధనాధికారే వరదదేశికైర్విస్తరేణ ప్రపఞ్చితమ్.

(ఆద్యమర్థమ్) అవగాహన సామర్థ్యాభావరూపార్థమ్ (ఏవమ్భూతోఽస్తీతి) దుష్కరే ప్రవృత్తోఽస్తీత్యర్థః (ఇష్యతామ్) గృహ్యతామ్ (తత్సమ్భవేఽపి) సులభోపాయసమ్భవేఽపి (తదిచ్ఛా) దుర్లభోపాయేచ్ఛా (దౌర్బల్యకార్యేతి) వ్యాసాదీనాం కర్మప్రతిబన్ధాత్ శరణాగతౌ బుద్ధిప్రవృత్తిర్నాస్తి, ఆశాపి నాస్తి; అతస్తస్యాం న ప్రవృత్తిరితి బోధ్యమ్ (ద్వితీయమర్థమ్) అప్రామాణ్యశఙ్కాశూన్యత్వాఽభావరూపమర్థమ్. (వరదదేశికైరితి) "సిద్ధాన్తే" ఇతి శేషః.

"ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇతివచనే విజానతామితివిజ్ఞానశబ్దేన జ్ఞానవిశేషఏవోపస్థాపితః; నత్వశక్తిః. "దేవేపరిబృఢతయావావిదితయా" ఇతివిదిశబ్దస్య పరిబృఢత్వరూపకల్యాణగుణ పరత్వేన వ్యాఖ్యాతత్వాత్; తచ్చపరిబృఢత్వజ్ఞానం "సదృశోపాయ వైధుర్యం సాక్షాద్భగవతో విదన్" ఇత్యత్ర భగవత్సదృశోపాయాభావజ్ఞాన మితివిశేషితమ్. "అజ్ఞసర్వజ్ఞ భక్తానామ్" ఇతిశౌనకవచనేపి జ్ఞానవిశేష ఏవోక్తః. అతస్సర్వత్రజ్ఞానవిశేషస్యైవోక్తత్వాత్, అశక్తిపరత్వేసర్వత్రజ్ఞానపదలక్షణా, అశ్రుతకల్పనాచస్యాత్. నచ, అశక్తస్య అవశ్యం సజ్ఞాహ్యత్వాత్ లక్షణాయుక్తేతివాచ్యమ్; అజ్ఞానశబ్దఏవ తదుపపత్తేః. నచవినిగమనావిరహః; పూర్వాచార్యవ్యాఖ్యానానురోధస్య అజహల్లక్షణాయాశ్చ వినిగమకత్వాత్.

కిఞ్చ "విధిస్తుధారణేఽపూర్వత్వాత్" ఇత్యజ్ఞానాదిత్రయస్య ప్రపత్త్యధికారత్వం ప్రమాణాన్తరాప్రాప్తమ్, అపూర్వమిహావిధీయతే. తతశ్చవిజ్ఞానశబ్దస్య లక్షణానయుజ్యతే; నవిధౌపరశ్శబ్దార్థ ఇతి

(కల్యాణగుణపరత్వేన) కల్యాణగుణజ్ఞానపరత్వేన. (ఇత్యత్రేతి) ఇతిప్రపన్నపారిజాతేఇత్యర్థః. (అజ్ఞసర్వజ్ఞేతి) "గతిర్గమ్యాభవేద్ధరిః" ఇతిశేషః. (జ్ఞానవిశేషఇతి) జ్ఞానస్యవిశేషః - సర్వవిషయకత్వమ్. (తదుపపత్తేః) అశక్తలక్షణోపపత్తేః. (వ్యాఖ్యానేతి) దేవేపరిబృఢతయేతి విజానత్పదవ్యాఖ్యానేత్యర్థః. (అజహల్లక్షణాయా ఇతి) అజ్ఞపదస్య అశక్తేఅజహల్లక్షణా. స్వార్థాపరిత్యాగపూర్వికా అజహల్లక్షణేతిబోధ్యమ్.

(విధిస్త్వితి) పూర్వమీమాంసాయామ్. "విధిస్తుధారణేఽపూర్వత్వాత్" ఇతిసూత్రమ్. ధారణే - దేవానాంవిషయే ఉపరిధారణే, అపూర్వత్వాత్-అపూర్వార్థత్వాత్ విధిరిత్యర్థః. (అజ్ఞానాదిత్రయస్య) అజ్ఞాన సర్వజ్ఞానభక్తిత్రయస్య. (నవిధావితి) "నవిధౌ పరశ్శబ్దార్థః" ఇతి పూర్వమీమాంసాసూత్రమ్. విధౌసత్యాం, పరః-ఇతరః,

నిషేధాత్ అజ్ఞానశబ్దేపినలక్షణా, తత్రజ్ఞానశబ్దస్యయోగపరత్వాత్, అన్యథాశాస్త్రపర్యుదస్తస్య అనుగ్రహాపత్తేః యోగరాహిత్యస్తు శక్తిరహితానాం శాస్త్రతః పర్యుదస్తానాఞ్చ అవిశిష్టమితి, సర్వానుగ్రహస్సిద్ధ్యతి, అతఏవోచ్యతే "సర్వజ్ఞశ్శరణంయాతి యోగమార్గపరాఙ్ముఖః" ఇతి తతశ్చ యోగాశక్తానామపి ఇదమ్, తత్సత్త్వేపి జ్ఞానవిశేషవతామపీదమ్, తస్మిన్ యోగేసతి భక్తిపరవశానామపీదమితితాత్పర్యమ్ క్వచిదపి లక్షణాభావాత్ పూర్వాచార్యైరజ్ఞానశబ్దస్యయోగశబ్దేనవివక్షితత్వాచ్చ, వచనాన్తరానుగుణ్యాచ్చవ్యాఖ్యానానుగుణ్యాత్, అపూర్వార్థవిధిస్వారస్యాచ్చ, ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాశక్తేరజ్ఞస్యయుజ్యత ఇత్యత్ర, "ఉపాయాన్తరస్యవిజ్ఞానమ్" ఇతితత్పురుషాదపి కర్మధారయో "నిషాదస్థపతింయాజయేత్" ఇత్యధికరణ సిద్ధోయుక్తః

శక్త్యభిన్న ఇతియావత్ శబ్దార్థోవభవతీత్యర్థః (తత్ర జ్ఞానశబ్దస్యేతి) అజ్ఞ ఇత్యత్రజ్ఞానశబ్దస్యేత్యర్థః (అన్యథా) లక్షణాకల్పనే (శాస్త్రపర్యుదాసస్యేతి) ప్రమితిమచ్చిత్తవిశిష్టమనిష్ట శాస్త్రపర్యుదాసస్యేత్యర్థః (అవిశిష్టమ్) సమానమ్ (యోగేతి) యోగవిరుద్ధత్వజ్ఞానాత్ యోగమార్గపరాఙ్ముఖత్వమితి జ్ఞేయమ్ (తత్సత్త్వేపి) యోగశక్తిసత్త్వేపి (తస్మిన్)జ్ఞానవిశేషే (యోగేసతి) వ్యాజభూతశక్తౌ సత్యామిత్యర్థః (పూర్వాచార్యైః) వరదాచార్యైః (వివక్షితత్వాదితి) వివృతత్వాదిత్యర్థః. (ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానేతి) అయంశ్లోకః ప్రపన్నపారిజాతస్థః (ఉపాయాన్తరస్యేతి) పూర్వపక్షే, ఉపాయాన్తరస్య విజ్ఞానమితితత్పురుషోవేదితవ్యః (నిషాదస్థపతీతి) నిషాదస్థపత్యధికరణే, తత్పురుషసమాసేలక్షణేత్యస్వారస్యాత్, కర్మధారయసమాసోభ్యర్హితఇతిసిద్ధాన్తితమితిభావః అత్రమాధవీయజైమినీయ న్యాయమాలావిస్తరే ప్రథమపాదేత్రయోదశాధికరణమారచయతి "ద్విజస్థపతిరన్యో వాద్విజష్షష్ఠీసమాసతః। కర్మధారయముఖ్యత్వాన్నిషాదో రౌద్రయాగకృత్" "వాస్తుమయంచరుం నిర్వపేత్" ఇతిప్రకృత్యశ్రూయతే "ఏతయానిషాదస్థపతింయాజయేత్" ఇతి వాస్తుశబ్దః - కిఞ్చిత్ప్రకృతిద్రవ్యవిశేషమాహ, తత్రతస్యామిష్టావనికారీనిషాదస్థపతి

అజ్ఞానశబ్దశ్చ అవిద్యాపరత్వేన వ్యాఖ్యాతః, విద్యాశబ్దశ్చ - యోగే స్వరసః (౧)"అవిద్యయామృత్యుం తీర్త్వా విద్యయాఽమృత మశ్నుతే" ఇత్యాదిప్రసిద్ధి ప్రాచుర్యేణ, యద్వావిద్యాశబ్దస్య (౨) "ద్వే విద్యే వేదితవ్యే" ఇతివత్, శబ్దజన్యయోగజన్యోభయవిద్యావాచకత్వాత్, అవిద్యాశబ్దేన తదుభయశక్త్యభావోఽపి వివక్షితఇతి, విజ్ఞానశబ్దో నాశక్తిలక్షకః అతఏవ "ఉపాయాన్తర విజ్ఞానాశక్తిః" ఇత్యుక్తమ్. తస్మాదజ్ఞాది శబ్దానాం పూర్వపక్షోక్తార్థోఽనుపపన్నః విజ్ఞానశబ్దస్య

శబ్దవాచ్యస్త్రైవర్ణికః కుతః నిషాదానాంస్థపతిరితిషష్ఠీసమాసస్య త్రైవర్ణికేసమ్భవాత్, తస్య బాధితవేదత్వేన విద్యాసమ్భవాచ్చేతిచేన్నైవమ్ నిషాదశ్చాసౌస్థపతిశ్చేతి కర్మధారయసమాసస్య ముఖ్యత్వాత్, షష్ఠీసమాసేతు సఙ్కీర్ణజాతి విశేషవాచినా నిషాదశబ్దేన తత్సమ్బన్ధఉపలక్ష్యేత నహ్యయం కర్మధారయసమాసే దోషోస్తీతి తస్తాత్కాలికాచార్యోపదేశాదినా విద్యాంసమ్పాద్య ధనికోనిషాదో రౌద్రయాగం కుర్యాత్" ఇత్యుక్తిరనుసన్ధేయా

(ద్వేవిద్యేఇతి) ముణ్డకోపనిషది ప్రథమముణ్డకే ప్రథమఖణ్డే "తస్మైసహోవాచ ద్వేవిద్యేవేదితవ్యే, ఇతిహస్మయద్బ్రహ్మవిదోవదన్తి పరాచైవాపరాచేతి" అస్యార్థః విషయవాక్యదీపికాయామ్,-- (తస్మైసహోవాచ) స్పష్టోర్థః (ద్వేవిద్యేవేదితవ్యే ఇతిహస్మయద్బ్రహ్మవిదోవదన్తి) అత్రప్రాప్తమిత్యధ్యాహారః యద్వస్తుప్రాప్తుం ద్వే జ్ఞానే ఉపాదేయే ఇతిహవేదాభిజ్ఞాః పరాశరాదయః, "తత్ప్రాప్తిహేతుః జ్ఞానఞ్చ కర్మ చోక్తం మహామునే। ఆగమోత్థం వివేకాచ్చ ద్విధాజ్ఞానంతథోచ్యతే। శబ్దబ్రహ్మాగమమయం పరంబ్రహ్మవివేకజమ్" ఇతియద్వదన్తి, తజ్జ్ఞానేసర్వం విజ్ఞాతంభవతీత్యర్థః ఇతి (ఉభయశక్తీతి) శాస్త్రజన్యజ్ఞానశక్తిః యోగజన్యజ్ఞానశక్తిశ్చేతి ఉభయశక్తిత్యర్థః తచ్చజ్ఞానమనుష్ఠానఞ్చేతిఫలితమ్ (విజ్ఞానాశక్తిరితి) అశక్తిపర్యన్తముక్తమిత్యర్థః. (పూర్వపక్షేతి) అజ్ఞపదస్య ఉపాయాన్తరజ్ఞానాభావః విజ్ఞానత్పదస్య అశక్తవాచకత్వఞ్చేతి పూర్వపక్షోక్తార్థ ఇతిభావః (భట్టార్యేత్యాది) "దేవేపరి

భట్టార్యవరదార్యవచనాభ్యాముపాయ పరిబృఢత్వోపాయాన్తరతుచ్ఛత్వజ్ఞానపరత్వేన వ్యాఖ్యాతత్వాత్, తాదృశవిజ్ఞానస్య ఉపాయాన్తరపరిత్యాగ హేతుత్వేన పూర్వపక్షోక్తశృఙ్ఖలితోక్త్యసమ్భవశ్చ.

నను పరిబృఢత్వజ్ఞానాసమ్భవస్య వ్యాసాదిషు దుర్వచత్వాత్ కథమస్యాధికారత్వమితిచేత్, ఉచ్యతే, భక్త్యభావస్యాపి తేషు దుర్వచత్వాత్, భక్తేరప్యధికారత్వం న స్యాత్ యది తేషామధికారిపురుషత్వాత్ ఆశుఫలేచ్ఛారూప భక్తిభూమానాస్తీత్యుచ్యతే తర్హి ఉపాయోపేయ గోచర సార్వజ్ఞేపి కిఞ్చిద్వైకల్యం ప్రమాణబలాదభ్యుపగన్తవ్యమితి కిఞ్చ వ్యాసాదీనామధికారవిశేషాధికృతత్వాత్, యథా ప్రారబ్ధమాత్రనాశేచ్ఛా న జాయతే, తద్వత్ ప్రాప్యపరిబృఢత్వ ఉపాయఫల్గుత్వజ్ఞానే సత్యపి ప్రారబ్ధఖణ్డనాశేపి ఇచ్ఛా న జాయతే అధికారారమ్భకకర్మణో యావదధికారసమాప్త్యవస్థానేనాఽనుభవనాశ్యత్వాత్ న చ ఉపాయోపేయగోచరఫల్గుత్వ పరిబృఢత్వజ్ఞానస్య ప్రపత్త్యధికారత్వే భక్తిశాస్త్రానవకాశాపత్తిః భక్తేరివ ఉక్తజ్ఞానపూర్తేరధికారత్వేన తద్రహితానాం

బృఢతయావిదితయా" ఇతి భట్టారకైః పరిబృఢత్వజ్ఞానపరత్వేన, వరదాచార్యైః "సదృశోపాయవైధుర్యం సాక్షాద్భగవతోవిదన్" ఇతి-ఉపాయాన్తరతుచ్ఛత్వజ్ఞాన పరత్వేన చ విజ్ఞానశబ్దో వ్యాఖ్యాత ఇతి భావః ఉపాయపరిబృఢత్వం సిద్ధోపాయపరిబృఢత్వమ్ (తాదృశవిజ్ఞానస్య) ఉపాయపరిబృఢత్వ ఉపాయాన్తరతుచ్ఛత్వ జ్ఞానరూపవిజ్ఞానస్య (శృఙ్ఖలితోక్తీతి) "జ్ఞానముజ్ఝయాకిలుమ్ అశక్తనుక్కుమ్" ఇతి సారోక్త శృఙ్ఖలితోక్తిత్యర్థః

(అస్య) పరిబృఢత్వాదిజ్ఞానస్య, (అధికారత్వమ్) ప్రపత్త్యధికారత్వమ్, (తేషు) వ్యాసాదిషు (అధికారత్వమితి) పూర్వవత్ (తేషాం) వ్యాసాదీనామ్ (ప్రారబ్ధనాశేపి) ప్రారబ్ధఖణ్డనాశేపి (ఉపాయోపేయేతి) ఉపాయగోచరం ఫల్గుత్వజ్ఞానం, ఉపేయగోచరం పరిబృఢత్వజ్ఞానమిత్యన్వయః (భక్తేరివేతి) యథా భక్తిపూర్తిరఙ్గీకృతా.

భక్త్యాద్యరమ్యోపపత్తేః ఏవమస్మిన్వచనే ఉపాయాన్తర ఫల్గుత్వజ్ఞానస్య శరణాగత్యధికారత్వవచనాత్, తస్యచాష్టాఙ్గయోగవత్, ఉపాయభూతే షడఙ్గే అత్యన్తఫల్గుతరే అధికారత్వ విరోధాత్, తదధికారాశరణాగతి ర్నసాధనమ్ కిన్తుఫలభూతేతి విజ్ఞాయతే.

యద్వా "విజానతామిత్యత్ర విజ్ఞానశబ్దః దేవేపరిబృఢత యేత్య నేన దేవవిషయ విజ్ఞానపరః. నతూపాయాన్తరవిషయ విజ్ఞానపరః" ఇతిదర్శితః "సదృశోపాయవైధుర్యమ్" ఇతివరదార్యవచనం భట్టార్య వచన ఫలితార్థకథనమ్ తతశ్చపరిబృఢత్వమ్ – ఉపేయాకార పరిబృఢ త్వమ్, ఉపాయాకార పరిబృఢత్వఞ్చ వివక్షితమ్ పూర్వత్ర సదృశో పాయ వైధుర్యమితి ఉపాయాన్తరాణాం ఫల్గుత్వం ఫలితార్థత్వేనవివ క్షితమ్. ఉత్తరత్రోపాయాన్తరాణాం స్వరూపవిరుద్ధత్వం తత్ఫలితార్థ త్వేన వివక్షితమ్

యద్యప్యుపాయాకార పరిబృఢత్వం, రస్యత్వసకృత్త్వ అపత్ర్యస హత్వ నిరపేక్షత్వ సిద్ధత్వచేతనత్వ స్వయంఫలత్వ ఫలప్రదత్వ స్వరూపా నురూపత్వాదీని తథాప్యత్ర ఉపాయాన్తరత్యాగహేతుభూత సాదృ

తద్వదిత్యర్థః (తద్రహితానాం) భక్తిప్రపత్తిరూపార్తిరహితానామ్. (అస్మిన్వచనే) సదృశోపాయవైధుర్యమితివచనే (తస్య) ఉపాయాన్తరఫల్గుత్వజ్ఞానస్య (తదధికారా) ఉపాయాన్తరఫల్గుత్వజ్ఞానాధికారా (అసాధనమితి) నసాధనంభవితు మర్హతీత్యర్థః

(ఉపేయాకారపరిబృఢత్వమ్) త్రివిధపరిచ్ఛేదరాహిత్య నిరతిశయభోగ్యత్వాన న్యసాధ్యత్వాదికమ్ (ఉపాయాకారపరిబృఢత్వమ్) స్వరూపానురూపత్వసర్వ శక్తత్వ ప్రాప్తత్వపూర్ణత్వాదికమ్ (పూర్వత్ర) ఉపేయాకార పరిబృఢత్వాంశే (ఉత్తరత్ర) ఉపాయాకార పరిబృఢత్వాంశే (తత్ఫలితార్థత్వేన) భట్టార్యవచన ఫలితార్థత్వేన

(సకృత్త్వేతి) సకృత్స్వీకార్యత్వేత్యర్థః (తథా) తదా భూతానీత్యర్థః (తద

శ్యాభావః స్వరూపవిరుద్ధత్వమ్, తతశ్చ ఉపాయాన్తరాణాం భగవత్సా దృశ్యాభావః, యథాభగవాన్ స్వరూపానురూపోపాయః, నతథోపాయాన్తరాణీత్యేవంరూపోమతః తస్మాత్స్వరూపానురూపత్వాఖ్య సాదృశ్యం వివక్షితమితి.

విజానతామిత్యత్ర విజ్ఞానశబ్దః ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానపరః తస్మాత్, ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానస్య ఉపాయాన్తరవత్ స్వరూపవిరుద్ధేషడఙ్గే అనధికారాత్, తదధికారా శరణాగతిః ఫలరూపేతిసిద్ధ్యతి. ఏవఞ్చ "'మామారాధయితుం న్యాణాంకర్మసుజ్ఞానభక్తయః । అశక్తానాంపునశ్చైక స్సులభోపాయఉచ్యతే' ఇత్యాదిశాస్త్రే షడఙ్గాధికారత్వే నోక్తాయా ఉపాయాన్తరాశక్తిః, సాపి శరణాగతావధికారః స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం భక్తిపారవశ్యఞ్చేతి షడంగవ్యావృత్తం విలక్షణమధికారద్వయమధికం శరణాగతావధికారః" ఇత్యనేన వచనేనోక్తంభవతి.

స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమనుయాయ్యధికారఇతి, త్రయాణామష్టాఙ్గయోగవత్ షడఙ్గత్యాగోపిసిద్ధ్యతి. అన్యథాసులభత్వాదశక్తపరతన్త్రత్వాత్, ఆశుఫలదత్వాద్భక్తిపరవశపరతన్త్రాణామపి షడఙ్గస్వీకారాపత్తేః షడఙ్గే ఆర్తదృప్తయోరశక్తిరేకైవాధికారః శక్తానామార్తానాందృప్తానాఞ్చ పసురణ్యాది మన్త్రకోపాసనాత్మకప్రపత్త్యావధికారాత్, అతః, అశక్తిమాత్రాధికారాత్ షడఙ్గాత్, అశక్త్యాదిత్రయాధికారా శరణాగతిర్భిద్యతే.

ధికారా) ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాధికారా (అనేన వచనేన) సదృశోపాయవైధుర్యమితివచనేన. (సధ్యతీతి) అత్రస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానవదశక్తః, తథావిధః జ్ఞానీ, తథావిధః భక్తిపరవశః - ప్రపన్న ఇతిబోధ్యమ్

(అన్యథా) స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానరూపానుయాయ్యధికారానఙ్గీకారే (అశ

నన్వేవం, శక్తానామశక్తానాఞ్చ శరణాగతావధికారే అష్టాఙ్గ షడఙ్గయోగయోరనుష్ఠాతృభావేన అప్రామాణ్యాపత్తిరితి చేన్నైవమ్. "నరాణాంబుద్ధిదౌర్బల్యాదుపాయాన్తరమిష్యతే" ఇతిస్వప్రయత్నే స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానవతాంశక్తానామశక్తానాఞ్చ యథాక్రమంతయోరధికారసమ్భవాత్. తతశ్చనరాణామితివచనమేవ శరణవరణోపాయాన్తరయోః ప్రతినియతాధికార వ్యవస్థాపరః. "బుద్ధిదౌర్బల్యవతాంనరాణాముపాయాన్తరమ్, బుద్ధిదౌర్బల్యహీనానాం ప్రకృతశరణాగతిః" ఇతిహి తాత్పర్యమ్. అత ఇదంవచనంవిజానతామిత్యస్యోక్తార్థపరత్వే ఉపోద్బలకఞ్చభవతి.

"నను బుద్ధిదౌర్బల్యశబ్దః - లఘూపాయ ప్రతిపాదకప్రపత్తిశాస్త్రే ప్రామాణ్యాధ్యవసాయపరః. నరశబ్దశ్చ-అశక్తపరః. అతః కస్యచిదశక్తస్య కృచ్ఛ్రోపాయేషు దురాశాదార్ఢ్యశాలినఃప్రపత్త్యనర్హత్వాత్ ఉపాయాన్తరఏవాధికారఇత్యుచ్యతే; అన్యథావ్యాసాదిషు సర్వసంశయఘాతిషుఉక్తనీతేరసమ్భవాత్" ఇతిచేన్నైవమ్. వ్యాసాదివ్యావర్తనాయ అశక్తస్యేతిపదమధ్యాహర్తవ్యమ్. తథాచఅశక్తేన ఉపాయాన్తరస్య ఇష్యమాణత్వాయోగాత్, ఉపాయాన్తరశబ్దః తదుపాయదేశవాసాదిపరోవాచ్యః. తతశ్చలక్షణాస్యాత్. నను బుద్ధిదౌర్బల్యశబ్దః - ఉపా

త్త్యాదిత్రయమ్) అశక్తిస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానభక్తిపారవశ్యత్రయమ్. (స్వయత్నేతి) స్వయత్నే స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమిత్యర్థః. (యథాక్రమమితి) శక్తానామష్టాఙ్గే, అశక్తానాంషడఙ్గేఇత్యర్థః. (తయోః) అష్టాఙ్గయోగషడఙ్గయోగయోః. (ఇదంవచనమ్) నరాణామితివచనమ్. (ఉక్తార్థః) ఉపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమ్.

(అన్యథా) దురాశాదార్ఢ్యశాలినః ఉపాయాన్తరఏవాధికార ఇత్యర్థానఙ్గీకారే. (ఉక్తనీతేరితి) బుద్ధిదౌర్బల్యస్యేత్యర్థః. (అసమ్భవాదితి) ఉపాయాన్తరభక్తినిష్ఠత్వాదితిభావః. (తథేతి) తద్వదిత్యర్థః. (ఇష్యమాణత్వాయోగాత్) ఇచ్ఛావిషయత్వాయోగాత్. (తదుపాయేతి) ఉపాయాన్తరోపాయేత్యర్థః. (నలక్షణేతి)

యాన్తరేస్వాధికారభ్రమపరః. అతఉపాయాన్తరశబ్దస్యన లక్షణేతి చేన్న. దార్ఢ్యాభావవాచకస్య దౌర్బల్యశబ్దస్య భ్రమపరత్వేలక్షణా పత్తేః. అధ్యాహారదోషతాదవస్థ్యాచ్చ.

నను, యదిఅనధ్యాహారయోజనా పక్షపాతేనవ్యాసాదిషు ఉపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వలక్షణశాస్త్రార్థ జ్ఞానభావోవా, జ్ఞానేసత్యపి అధ్యవసాయాభావోవా, అధ్యవసాయేసత్యపితస్యదార్ఢ్యాఽభావోవా కల్ప్యేత; తదా అజ్ఞత్వేనప్రపత్త్యనుష్ఠాతౄణాం వ్యాసాదీనాం వ్యాపదిష్టశాస్త్రార్థేష్వజ్ఞానవిశ్వాసదార్ఢ్యాభావస్య అనేకోపపత్తిప్రమాణ విరోధస్స్యాత్; అతస్తదవిరోధాయఅస్మిన్వచనే అధ్యాహారాద్యస్వారస్యాశ్రయణమేవయుక్తమ్. “భూయసాంస్యాద్బలీయస్త్వమ్” ఇతిచేన్నైవమ్.

అత్రహివచనే స్వారస్యబలాదుపాయాన్తరాధి కృతేషువ్యాసాదిష్వపి ప్రపత్తివిషయే కిఞ్చిదజ్ఞానంతావత్ప్రతీయతే. “ఇదం మహోపనిషదం దేవానాంగుహ్యముత్తమమ్” ఇత్యాదౌప్రపత్తివిషయే దేవగుహ్యత్వముక్తమ్; తతశ్చ దేవానామివతత్ప్రసాదలబ్ధసార్వజ్ఞవతాం వ్యాసాదీనామపి ప్రపత్తివిషయే తద్యాథాత్మ్యజ్ఞానంనాస్తీత్యభ్యుపగన్తవ్యమ్. తత్రప్రపత్తేస్సాధనత్వవేషానుబన్ధి ప్రకారవిశేషాణామజ్ఞత్వేన తదనుష్ఠాన తదుపదేశదేశికైస్తైరవగతత్వేపి ఫలత్వవేషానుబన్ధి ప్రకారవిశేషాణామనవగతత్వసమ్భవాత్. ఫలప్రపత్తౌ ప్రధానాధికారభూతోపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాభావస్యాపి తేషు సమ్భవాత్,

---

దేశవాసాదిలక్షణానేత్యర్థః. (అధ్యాహారేతి) అశక్తస్యేత్యధ్యాహారేత్యర్థః. (యోజనాపక్షపాతేనేతి) యోజనాయాంపక్షపాతేనేత్యర్థః. (తస్య) అధ్యవసాయస్య. (తదవిరోధాయ) అనేకోపపత్తి విరోధాభావాయ. (అస్మిన్వచనే) నరస్యేతివచనే. (తత్ప్రసాదేతి) దేవతాప్రసాదేత్యర్థః. (తదనుష్ఠానేతి) సాధనత్వ వేషానుబన్ధిప్రకార విశేషానుష్ఠానేత్యర్థః. (తేషు) వ్యాసాదిషు. (తేషామ్)

ఉక్తజ్ఞానాభావఏవ తేషాముపాయాన్తర స్వీకారే హేతురితి పారిశేష్యా త్స్వారసికవచనార్థోవగమ్యతే. అతఏవతేషాఞ్చిత్రప్రవృత్తి విషయే సార్వజ్ఞ ముచ్యతే. (అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామితి).

అథవా, వ్యాసాదీనాం ప్రవృత్తియాథాత్మ్యస్యఫలరూపత్వస్యతద నుబన్ధినా ముపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వాదీనాఞ్చ ఉపదేశయోగ్య జ్ఞానసమ్భవేపి అనుష్ఠానోపయుక్తదృఢతరజ్ఞానం తేషాం నాస్తి; తేషామధి కారిపురుషత్వేన తత్తదధికారారమ్భకకర్మణఏవ తత్రప్రతిబన్ధకత్వాత్; తస్మాద్వ్యాసాది సార్వజ్ఞాదిప్రతిపాదక ప్రమాణవిరోధాభావాత్, దేవ గుహ్యత్వాదివచనానుగుణ్యాత్, అన్యథాఅధ్యాహారాదిదోషాపత్తేః, శబ్దస్వారస్యాచ్చ బుద్ధిదౌర్బల్యశబ్దః-ఉపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వా ధ్యవసాయాభావపరః.

ఏవమత్రబుద్ధిదౌర్బల్యశబ్దస్య పరిశేషాదుపాయాన్తర స్వరూప విరుద్ధత్వజ్ఞానా భావపరత్వాత్, "దేవేపరిబృఢతయా" ఇత్యత్ర ఉపా యోపేయభావపరిబృఢత్వస్య వివక్షితతయా, తస్యసదృశోపాయవై ధుర్యమిత్యాదితద్వివరణే సిద్ధోపాయసాదృశ్యా భావః స్వరూపవిరుద్ధత్వ మితి పర్యవసాయిత్వాచ్చ, విజానతామిత్యత్రవివక్షిత విశేషజ్ఞానమితరో పాయత్యాగ హేతుభూతముపాయాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానమేవ భవతీతి, తదధికారికా శరణాగతిః న్యాసాద్భిన్నాఫలరూపేతిసిద్ధమ్." ఇతి.

పూర్వవత్. (ఉక్తజ్ఞానాభావః) ఉపాయాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాభావః. (తదనుబన్ధినామ్) ఫలప్రపత్త్యనుబన్ధినామ్. (తత్ర) నిరుక్తజ్ఞానాభావే. (అన్యథా) వ్యాసాదీనాం స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానాభావాద్యనఙ్గీకారే. (అధ్యాహారాదిః) అశ క్తస్యేత్యధ్యాహారాదిః. (సిద్ధమితి) పవఙ్చితమితి పూర్వేణాన్వయః.

అత్రయత్తావదుక్తం సాధనాన్తరే స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానం నవిజానతామిత్యస్యార్థః, భట్టార్యవరదార్యాభ్యాం శరణ్యగుణ విశేషజ్ఞాన పరతయావ్యాఖ్యాతత్వాత్, కిన్తు, అజ్ఞానామిత్యుక్త ప్రతి యోగిప్రతియోగిభూతజ్ఞాననిర్దేశముఖేన అనుష్ఠానోపయోగి జ్ఞానరహితానాంజ్ఞానేసత్యప్యశక్తానామిత్యర్థ ఇతి, సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానం శబ్దార్థోవాఫలితార్థోవేతి స్వాభిమతార్థం ద్వేధాసాధయిష్యన్ పరోక్తం తావద్దూషణ పఞ్చకేననిరస్యతి (ఇదంశరణమజ్ఞానామితివచన ఇత్యాదినాశ్రుత్యఞ్జలితో క్తిర్యసమ్భవశ్చేత్యన్తేన)

లక్షణాంవక్ష్యన్ ముఖ్యార్థంతావదాహ (విజ్ఞానశబ్దేనేతి) విజ్ఞాన వాచిశబ్దేనేత్యర్థః ముఖ్యార్థ ఏవతాత్పర్యందృఢయితుం వివరణసూక్తి త్రయంతావదాహ (దేవఇత్యాదినా-ఉక్త ఇత్యన్తేన) (విశేషితమితి) అతోన వివరణయోర్విరోధ ఇతిభావః (జ్ఞానవిశేష ఏవేతి) సర్వవిషయకత్వేన జ్ఞానవిశేషణాదితిభావః. ఏవంశబ్దస్వారస్యానుసారేణ వివరణత్రయానుసారేణచసిద్ధోవాన్తవార్థఉక్తః అయఞ్చ ఉత్తరత్రవివదిష్యతే. పరపక్ష దూషణమాహ (అతఇతి) వివరణం (సర్వత్రేతి) (అశక్తిపరత్వే ఇతి)సర్వత్రేతిపదంకాకాక్షిన్యాయేనాన్వేతి ఉక్తిస్థలచతుష్టయేపి

పూర్వపక్షే (సాధనాన్తరేతి) అనపేక్షితం సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానమిత్యర్థః (ఇత్యస్యార్థ ఇతి) నేత్యన్వయః (అనుష్ఠానోపయోగి) సాధనాన్తరానుష్ఠానోపయోగి (ఇత్యర్థ ఇతీతి) యత్తావదుక్తమిత్యన్వయః (దూషణపఞ్చకేన) "అజహల్లక్షణా, అధ్యాహారః, వ్యాఖ్యానాదివిరోధః, విధాలక్షణా, సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞాన పరత్వప్రతీతివిరోధః" ఇతిదూషణపఞ్చకేన

(వివరణసూక్తిత్రయమ్) దేవేఇతి, సదృశేతి, అజ్ఞైతిసూక్తిత్రయమ్ (వివరణయోః) దేవేపరిబృఢతయేతి, సదృశోపాయవైధుర్యమితివివరణయోః (సర్వవిషయకత్వేనేతి) అత్రజ్ఞానం దేవగుహ్యార్థవిషయకఞ్చేత్ తస్యసర్వవిషయకజ్ఞానరూపత్వం సమ్భవతీతిబోధ్యమ్. (కాకాక్షిన్యాయేనేతి)"సర్వత్రాశక్తిపరత్వే" ఇత్యన్వయఃకర్త

(అశక్తిపరత్వే) స్థలచతుష్టగోప్య శక్తిపరత్వేస్థలచతుష్టయేలక్షణా, అధ్యాహారశ్చస్యాదిత్యర్థః.

అయంభావః. విజానతామిత్యత్ర సాధనాన్తరజ్ఞానసత్త్వరూపేణబోధనే తజ్జ్ఞానరహితానాం తజ్జ్ఞానవతాఞ్చ శరణాగత్యన్వయే సాధనాన్తరశాస్త్రమననుష్ఠాన పరాహతంస్యాత్. అతస్సాధనాన్తరజ్ఞానవతాం తదనుష్ఠానాశక్తానామిత్యేవ అశక్తత్వప్రకారేణ బోధనంవాచ్యమితిలక్షణా. దేవేపరిబృఢతయేత్యాది వివరణోక్తార్థలాభాయ "ఇదమేవఅశక్తానామ్ సర్వజ్ఞానామ్" ఇత్యధ్యాహారః; ఏవం దేవఇత్యాదివివరణేషు అశక్తాధికారిబోధనాయ"దేవేఅశక్తైర్విదితతయా, భగవతోవిదన్ అశక్తః, అజ్ఞాఽశక్త సర్వజ్ఞభక్తానామ్"ఇత్యధ్యాహారః. సర్వజ్ఞశబ్దఏవఅశక్తలక్షణాతు శఙ్కామపినార్హతి; శక్యసమ్బన్ధాభావాత్. "దేవేపరిబృఢతయావిదితయా" "సాక్షాద్భగవతోవిదన్ సర్వజ్ఞః"ఇతితద్వివరణద్వయవిరోధాచ్చ. దేవేపరిబృఢతయావిదితయేత్యస్యసాధనాన్తరానుష్ఠానాశక్త్యావేతి వాక్యలక్షణా, "సదృశోపాయవైధుర్యం సాక్షాద్భగవతోవిదన్। సర్వజ్ఞః" ఇత్యస్యసాధనాన్తరానుష్ఠానాశక్తిఇతివాక్యలక్షణా అత్యన్తజఘన్యా, నిర్మూలాచ; అనుపపత్త్యభావాత్. నచవిజానతామిత్యత్ర విశేషజ్ఞానవతామశక్తానామిత్యజహల్లక్షణయా ఉభయలాభః; శక్యసమ్బన్ధాభావాత్ అనుపపత్త్యభావాత్ అనుగతధర్మభావాచ్చేతి.

వ్యఇతిభావః. (ఉక్తస్థలచతుష్టయే) విజానతామితి, విదితయాఇతి,విదన్నితి, సర్వజ్ఞేతిస్థలచతుష్టయే. (స్యాదిత్యర్థఇతి) యథాయోగ్యమితిభావః.

(తజ్జ్ఞానేతి) సాధనాన్తరజ్ఞానేత్యర్థః.(అననుష్ఠానపరాహతంస్యాత్) నిరర్థకంస్యాత్. (వివరణోక్తార్థలాభాయేతి) సర్వజ్ఞేతివివరణేఉక్తత్వాత్, తల్లాభాయ సర్వజ్ఞానామిత్యధ్యాహారః కర్తవ్యఇతిభావః. (శక్యసమ్బన్ధాభావాదితి) గఙ్గాయాం ఘోషఇత్యత్ర గఙ్గాపదబోధ్య ప్రవాహరూపశక్య సమ్బన్ధస్తీరేవర్తతఇతి కృత్వా

ననువిజానతాం విజానతామిత్యావృత్త్యాఽశక్తానాం విశేషజ్ఞానవతాం లక్షణయాశక్త్యాచలాభస్సమ్భవతి. అన్యథాఽశక్తానాం ప్రమాణప్రసిద్ధస్యప్రవృత్త్యన్వయస్యాఽనేనలాభోనస్యాత్ అతఏవఅవిద్యాతఇత్యాదిషుఅధ్యాహారోపి సోఢవ్యఇత్యతఆహ(నచేతి).(అజ్ఞానశబ్దఏవేతి) అజ్ఞానవాచిశబ్దే - అజ్ఞశబ్దత్రయే అవిద్యాశబ్దేచేత్యర్థః అవధారణానుపపత్తిమాశఙ్క్యపరిహరతి(నచేతి) (పూర్వార్ధేతి)అశక్తలక్షణాయాం దేవేపరిబృఢతయా ఇత్యాదివివరణవిరోధః విజానతాంవిజానతామితి శక్తిలక్షణాభ్యామావృత్త్యైవ దోషఇతిభావః అత్రదేవఇత్యాదిషు అధ్యాహారోప్యభిప్రేతః. (అజహదితి) విద్యాసామర్థ్యయో రుపాయాన్తరాధి

తీరేలక్షణాకల్పనేతే తాత్పర్యానుపపత్తేః తద్వత్ సర్వజ్ఞశబ్దే అశక్తలక్షణానవక్తవ్యా సర్వజ్ఞరూపశక్యసమ్బన్ధస్య అశక్తే అభావాత్ సర్వజ్ఞాశ్చేత్ అశక్తాఏవభవన్తీతి ప్రాయికత్వాభావాత్ ప్రాయికధర్మపురస్కారేణ వక్తవ్యమితిభావః (అనుపపత్త్యభావాత్) తాత్పర్యానుపపత్త్యభావాత్ (అనుగతధర్మాభావాచ్చేతి) "కాకేభ్యోదధిరక్షతామ్" ఇతి అజహల్లక్షణాస్థలే కాకబిడాలాదిషు దధ్యుపఘాతకత్వమనుగతధర్మః తద్వత్ విజానత్పదేసర్వజ్ఞాఽశక్తయోరనుగతధర్మాభావాత్, అజహల్లక్షణయా నోభయలాభఇతిభావః యద్యపిఅజ్ఞపదేలక్షణయా అశక్తగ్రహణంకర్తుంశక్యమ్ ప్రాయేణయేఅజ్ఞాః, తేఅశక్తా ఇతిదృష్టచరత్వాదితిభావః (ధర్మాభావాచ్చేతీతి) అయంభావఇతిపూర్వేణాన్వయః

(ఆవృత్త్యాఇతి) "సకృదుచ్చరితశ్శబ్దస్స కృదేవార్థంగమయతి" ఇతిన్యాయేన విరమ్యవ్యాపారానుపపత్త్యా ఆవృత్తిర్వక్తవ్యేతిభావః (అనేనేతి) వచనేనేతిశేషః (అధ్యాహారోపీతి) అశక్తైరిత్యాద్యధ్యాహారోపీత్యర్థః (అజ్ఞశబ్దత్రయే) ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాశక్తేరజ్ఞస్య, అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్, శరణమజ్ఞానామితి అజ్ఞశబ్దత్రయే (అవధారణేతి) అజ్ఞానశబ్దఏవేత్యవధారణేత్యర్థః (అశక్తలక్షణాయామితి) పూర్వత్రవిజానత్పదస్యేతియోజనీయమ్. (సైవేతి) ఆవృత్తిరేవేత్యర్థః. (విద్యా

కారత్వేనస్వరూపేణ అజ్ఞశబ్దేష్వజ్ఞాధాతునా అవిద్యాశబ్దేనచఅజహల్లక్షణా యాస్సమ్భవాదితిభావః

అవిద్యాశబ్దేనజ్ఞాననిషేధాధికారత్వేన విధీయతే ప్రసక్తస్యైవ ప్రతిషేధః ప్రసక్తిశ్చప్రమాణాన్తరేణేతి, ఉపాయాన్తరాధికారత్వేన ప్రమాణాన్తరప్రాప్తస్య జ్ఞానస్యాత్రనిషేధవిధిరితి ప్రాప్తానువాదే ప్రతియోగిసమర్పకేజ్ఞాధాతౌలక్షణాఽఽవశ్యకీ నతువిధేయసమర్పకే విజానతామిత్యత్ర జ్ఞాధాతావిత్యాశయేన తృతీయదూషణమాహ (కిఞ్చేతి) అత్రప్రతియోగిదిశిలక్షణాయా ఆవశ్యకత్వాత్, అస్మత్పక్షే విజానతామిత్యత్రవిశిష్టజ్ఞానోపస్థితౌ విశేష్యస్యయోగ్యతయా లాభసమ్భవాచ్చ, భవత్పక్షేలక్షణాద్వయప్రసఙ్గశ్చేత్యపిదూషణమనుసన్ధేయమ్.

సామర్థ్యయోరితి) విద్యా - జ్ఞానమ్, సామర్థ్యమ్ - అవగమనరూపశక్తిః అనుష్ఠానరూపశక్తిః "ఛత్రిణో యాన్తి" ఇత్యత్రపాన్థత్వమనుగతధర్మః తద్వత్, అత్ర ఉపాయాన్తరాధికారత్వమనుగతధర్మః అతః అజ్ఞావిద్యాపదేషు అజహల్లక్షణాయాస్స్వారస్యమితిబోధ్యమ్

(అత్రనిషేధవిధిరితి) సాధనాన్తరాధికారత్వేన ప్రాప్తస్యనియమవిశేష విశిష్టాధ్యయనాదిరూపార్థస్యనిషేధః అజ్ఞపదే ఇతిబోధ్యమ్ (ప్రతియోగిసమర్పకే) అజ్ఞప్రతియోగి-జ్ఞ, తత్సమర్పకే (జ్ఞాధాతౌ) అజ్ఞానామిత్యత్రజ్ఞాధాతౌ శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే (నవిధౌపరశ్శబ్దార్థః ఇతి) విధేయాంశే అన్యార్థో నోచితఇత్యర్థః (ప్రతియోగిదిశి)అజ్ఞపదే లక్షణేతిభవతోఽప్యవర్జనీయా ఇతిశేషః. అజ్ఞశబ్దస్య - జ్ఞానసామాన్యాభావవాచిత్వేపి జ్ఞానవిశేషాభావవాచిత్వమ్ వదసీతి తాత్పర్యమ్ (విశేష్యస్యయోగ్యతయాలాభేతి) మీమాంసకాః "గవాదిపదానాం గోత్వేశక్తిః ఆక్షేపాద్వ్యక్తిలాభః" ఇతివదన్తి తద్వత్, విజానన్తః కే ఇత్యాక్షేపే విశేష్యలాభఇతిమన్తవ్యమ్ (భవత్పక్షేలక్షణేతి)విజానత్పదే అనన్తేలక్షణా అజ్ఞపదే జ్ఞానవిశేషాభావేలక్షణేతి లక్షణాద్వయేత్యర్థః

కిఞ్చ అజ్ఞశబ్దత్రయే ప్రతియోగిదిశి నాస్మన్మతే అజహల్లక్షణాకల్పనీయా, కిన్తు సామాన్యశబ్దే విశేషలక్షణాభవదభిమతైవాఙ్గీక్రియతే. నచైవమశక్తసఙ్గ్రహాభావప్రసఙ్గః, ప్రతియోగిదిశి యోగరూపజ్ఞాన విశేషలక్షణాఙ్గీకారాత్, యోగరాహిత్యస్యచ శక్తేపిసత్త్వాత్

ఏవం విశేషలక్షణయైవ అశక్తసఙ్గ్రహేవిజానతామితిపదం భవన్నతేవ్యర్థప్రాయమ్ నచ, ఉపాయాన్తరానుష్ఠానౌపయికజ్ఞానేవా ఉపాయాన్తరరూపజ్ఞానేవా విశేషలక్షణేత్యత్ర వినిగమనావిరహః అనుష్ఠానౌపయికజ్ఞానలక్షణాయాం శాస్త్రపర్యుదాసస్య శరణాగత్యధికారత్వేన ప్రమాణసిద్ధస్యానేన లాభప్రసఙ్గాదిత్యాశయేన చతుర్థతృతీయ దూషణమాహ (అజ్ఞానశబ్దేపీతి) (సర్వసఙ్గ్రహఇతి) అజ్ఞశబ్దత్రై

(సామాన్యశబ్దఇతి) మాధవీయేజైమినిన్యాయమాలావిస్తరే షష్ఠాధ్యాయే అష్టమపాదేనవమాధికరణమారచయితి, "అగ్నీషోమీయకః కోపియాగచోదనయోదితః। అవిశేషేణ కోపిస్యాచ్ఛాగోమన్త్రవిశేషణాత్" జ్యోతిష్టోమేశ్రూయతే "అగ్నీషోమీయంపశుమాలభేత" ఇతి తత్రవిహితేపశౌ విశేషస్యాశ్రవణాద్యః కోపిపశురాలబ్ధవ్య ఇతిచేన్నైవమ్ "ఛాగస్యవపాయామేదసోను బ్రూహి" ఇతిమన్త్రేణవిశేషితత్వాత్, తస్మాచ్ఛాగఏవాలబ్ధవ్యః శాఖాన్తరే, "విధావేవాగ్నీషోమీయశ్ఛాగః" ఇత్యేవంవిశేషశ్రుత ఇతిచేత్తర్హి "కృత్వాచిన్తాస్తు" ఇత్యత్రోక్తఛాగపశున్యాయేన సామాన్యశబ్దే విశేషపదసమభివ్యాహారేణ జ్ఞాధాతోఃయోగ్యతయా విశేష్యలాభః తథాచఅజ్ఞపదేజ్ఞానవిశేషాభావోఽర్థఇతిఫలితమితిబోధ్యమ్

(అనుష్ఠానౌపయికేతి) సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞానస్య లక్ష్యతావచ్ఛేదకత్వాపేక్షయా ఉపాయాన్తరానుష్ఠానౌపయికజ్ఞానస్యలక్ష్యతావచ్ఛేదకత్వే గౌరవాదస్వారస్యంబోధ్యమ్ (శాస్త్రపర్యుదాసస్యేతి)శాస్త్రపర్యుదస్తాః - యత్కిఞ్చిదంశేపి శాస్త్రబహిర్భూతాః, అత్రైవర్ణికాఇతియావత్ (అనేన) అజ్ఞపదేన (అజ్ఞానశబ్దేపీతి) శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే (నలక్షణేతి) నాజహల్లక్షణేత్యర్థః అజ్ఞ

వర్ణిక సఙ్గ్రహ ఇత్యర్థః. కిఞ్చ "సదృశోపాయవైధుర్యం సాక్షాద్భగవతో విదన్ । సర్వజ్ఞశ్శరణంయాతి యోగమార్గపరాఙ్ముఖః" ఇతిశ్లోకే సర్వజ్ఞో యోగమార్గపరాఙ్ముఖఇతివిశేషితః; తస్యచేదంప్రయోజనమ్, అనుష్ఠానోపయిక జ్ఞానశక్తిమత్త్వేన త్రైవర్ణికత్వేనచ కర్మయోగాది యోగ్యోపి స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానేన యోగమార్గపరాఙ్ముఖః .. సర్వజ్ఞశ్శరణంయాతి; అతఏవఇదంశరణమజ్ఞానామిత్యస్య నగతార్థతేతి.

ఏవఞ్చ యోగమార్గపరాఙ్ముఖఇతి విశేషణబలాదజ్ఞశబ్దస్య యోగరాహిత్యమర్థ ఇతిసూచనాత్, పూర్వాచార్యసూక్తిరపి శాస్త్రపర్యుదాససఙ్గ్రహవత్ యోగరూపజ్ఞానలక్షణాయాం వినిగమకమిత్యాహ (అతఏవేతి). అజ్ఞశబ్దస్య యోగరాహిత్యమర్థ ఇత్యయుక్తమ్, యోగమార్గపరాఙ్ముఖ ఇత్యుక్తిరీత్యా సర్వజ్ఞస్య సర్వకాలం ప్రేమవశాత్ "క్షమోన్యన్నావలంబితుమ్" ఇత్యుక్తరీత్యా భక్తిపరవశస్య యోగరహితత్వేన పాదత్రయవైయర్థ్యమితి శఙ్కాంపరిహరన్ ప్రథమపాదేన ఉత్తరార్ధస్యాగతార్థత్వం సూచయన్ బుద్ధిసౌకర్యాయ ఉక్తన్యాయకలాపం సఙ్గృహ్ణాతి. (తతశ్చేతి).

పదే శక్త్యర్థస్యైవ ఆకారవిశేషేణ బోధోఽవగన్తవ్యః. (విశేషితఇతి) విజానత్పదమ్ - శక్తవిజ్ఞానవత్పరమ్; నతు అశక్తవిజ్ఞానవత్పరం బోధ్యమితిభావః. (తస్య) విశేషితత్వస్య. (నగతార్థతేతి) అజ్ఞపదేనయోగరహితాధికారి ప్రతిపాదనాత్, విజానత్పదేన - స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానేన, యోగరహితస్యప్రతిపాదనాత్, అజ్ఞపదస్యగతార్థత్వంనభవతీతి తాత్పర్యమ్. (గతార్థతేతి) ఇదంప్రయోజనమితి పూర్వేణాన్వయః

(పూర్వాచార్యసూక్తిః) సర్వజ్ఞశ్శరణంయాతీతిసూక్తిః. (శాస్త్రపర్యుదాససఙ్గ్రహవత్) శాస్త్రపర్యుదస్తసఙ్గ్రహస్య వినిగమకత్వవత్. (సర్వకాలంప్రేమవశాదితి) (పాదత్రయమ్) ఇదమేవవిజానతామితిపాదత్రయమ్. (ప్రథమపాదేన) ఇదం శరణమజ్ఞానామితిప్రథమపాదేన ఉత్తరార్ధస్య "ఇదన్తితీర్షతాంపారమ్" ఇత్యాద్యు

శక్తావపి కృత్ప్రత్యయస్మరణాత్, అజ్ఞానామిత్యత్ర జ్ఞానశబ్దేన జ్ఞానశక్తిర్వివక్షితా, తథాచాధికారాభావేన కర్మయోగాదిరూప జ్ఞానానర్హాణామపి ఇదంశరణమితి ప్రథమపాదార్థః. జ్ఞానాధికాభక్తిపరవశాశ్చనాధికారాభావేన యోగరహితా ఇతి నపాదత్రయ వైయర్థ్య మిత్యాశయేనాహ (యోగాశక్తానామపీదమితి) (తత్సత్త్వేపీతి) యోగయోగ్యతాసత్త్వేపీత్యర్థః

త్తరార్థస్య (అగతర్థత్వమ్) చరితార్థత్వాభావః

(శక్తావపీతి) యద్యపికృత్ప్రత్యయ సామాన్యస్య శక్త్యర్థకత్వంనాస్తి "శక్తౌహస్తికవాటయోః" "శకిలిఙ్చ" ఇత్యాదిషుకేషాఞ్చిదేవకృత్ప్రత్యయానాం శక్త్యర్థకత్వస్మరణాత్, తథాపియథాపాచకాదిపదేషు లోకప్రతీత్యా శక్త్యర్థకత్వదర్శనేన లక్షణయాశక్త్యర్థకత్వం కృత్ప్రత్యయస్యాశ్రితమ్, తథాఅజ్ఞపదేపి కృత్ప్రత్యయస్య లక్షణయాశక్త్యర్థకత్వం సమ్భవతీత్యభిప్రాయేణ శక్తావపికృత్ప్రత్యయస్మరణాదిత్యుక్తమ్.

ఇదఞ్చ ఆరమ్భణాధికరణప్రథమసూత్ర శ్రీభాష్యశ్రుత ప్రకాశికానురోధేనోక్తమ్ శ్రీభాష్యేద్వితీయాధ్యాయే ప్రథమపాదేఆరమ్భణాధికరణే "నచపాచకాదివత్ సర్వజ్ఞఇత్యాదిషుశక్తిమాత్రే కృత్ప్రత్యయఇతివక్తుం శక్యమ్ కృత్ప్రత్యయమాత్రస్య శక్తావస్మరణాత్ 'శక్తౌహస్తికవాటయోః' ఇత్యాదిషుకేషాఞ్చిదేవకృత్ప్రత్యయానాం శక్తివిషయత్వస్మరణాత్, పాచకాదిషు త్వగత్యాలక్షణా సమాశ్రీయతే" ఇతి తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాయాంనలక్షణాశక్తిమాత్రేపి ప్రత్యయ విధానాదిత్యత్రాహ (నవేతి) (శక్తౌహస్తి కవాటయోరిత్యాదిష్వితి) అత్రాదిశబ్దేన శకిలిఙ్చేత్యాది సూత్రం వివక్షితమ్ శకిలిఙ్చేత్యత్రచశబ్దాత్ కృత్ప్రత్యయాన్తరాణామపి శక్తావిధానంసూచితమ్ తత్రవిశేష విధానాభావేపి పాచకాదిషు శక్తాకృదన్తత్వేన ప్రయోగదర్శనాత్, కతిపయవిధాన ముపలక్షణమితిచేన్న విశేషోపాదానాన్యథానుపపత్త్యా కృన్మాత్రస్య శక్త్యర్థానుపపత్తేరిత్యర్థః శక్తివిషయప్రత్యయాభావేపి పాచకాదిషుశక్త్యర్థత్వం దృశ్యత ఇత్యత్రాహ (పాచకాదిష్వితి)

యద్యపి యోగాన్వర్హాణామపి విజానతామిత్యుక్తం స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానముక్తం. తథాపి యోగయోగ్యజ్ఞానాధిక విషయతయా ద్వితీయపాదస్య సాఫల్యమితి భావః. తస్మిన్ యోగేన తీత్యత్రాపి సాధనభక్త్యనర్హాణామపి భక్తిపారవశ్యసత్త్వేపి తదర్హాన్ భక్తిపరవశాన్ప్రత్యేవ ఉత్తరార్ధసాఫల్యమ్. అన్యథా ప్రథమపాదేనగతార్థత్వ ప్రసఙ్గాదితి భావః. నచైవమపి తృతీయపాదేనగతార్థతా స్యాదితి వాచ్యమ్. భక్తిపారవశ్యరూపాధికారి వైలక్షణ్యముఖేన శరణాగతి వైలక్షణ్య సాధనార్థత్వాత్ ఉత్తరార్ధస్య. తచ్చ ఉత్తరాధికారే స్ఫుటీభవిష్యతీతి భావః.

(భక్తిపరవశానామితి) దేహాన్తరవిశిష్టాత్మానః దృప్తప్రపన్నాః, ఏతద్దేహవిశిష్టాత్మస్వరూపా ఆర్తప్రపన్నాశ్చ వివక్షితాః. తత్ర దేహాన్తరవిశిష్టాత్మనామపి జ్ఞానాధికానాం సమ్భవాత్,

---

(ద్వితీయపాదస్య) ఇదమేవ విజానతామితి పాదస్య. (తస్మిన్ యోగేసతీతి) జ్ఞానవిశేషే కైఙ్కర్యరూపయోగేసతీత్యర్థః. (తదర్హానితి) సాధనభక్తియోగార్హానిత్యర్థః. సాధనభక్తియోగ్యస్యైవ కైఙ్కర్య భక్తియోగస్సమ్భవతీతి భావః. (తృతీయపాదేన) ఇదం తితీర్షతాం పారమితి తృతీయపాదేన. (వివక్షితా ఇతి) అన్యేషామధికార జ్ఞాపనార్థం ప్రవృత్తం వచనమ్, తత్సాధారణ్యేన బోధనార్థ మతిశయార్థం వా బోధ్యమ్.

(సమ్భవాదితి) దేవీ శ్రీసూక్తి ప్రబన్ధే షష్ఠదశకే అష్టమగాథాయామ్, "ఇమ్మైక్కుమేఴ్పిఱవిక్కుమ్ పఴ్రావాన్, నమ్మైయుడైయవన్ నారాయణన్ నమ్బి, శెమ్మైయుడైయతిరుక్కైయాల్ తాళ్పఴ్రి, అమ్మిమితిక్కక్కనాక్కణ్డేన్ తోఴినాన్" ఇతి. అస్యార్థః "తోఴీ! ఇమ్మైక్కుమ్ - ఇప్పిఱప్పుక్కుమ్, ఏఴ్పిఱవిక్కుమ్ - ఇనిక్కాలముళ్ళతనైయుమ్, పఴ్రావాన్ - తుణైయానవనాయ్, నమ్మైయుడైయవన్ - నమక్కుశేషియాయ్, నమ్బి - కల్యాణగుణపరిపూర్ణనాయ్, నారాయణన్

తానాదాయద్వితీయ పాదస్య, ఏతద్దేహవిశమ్య్బక్షమాణామపి దేహాన్తర విశమ్య్బక్షమాణం సత్త్వేనతానాదా యతృతీయపాదస్య చసాఫల్యాత్ నతయో స్తృతీయ చతుర్థపాదాభ్యాంగతార్థతేతిబోధ్యమ్ (క్వచిదపి) ప్రథమపాదే ద్వితీయపాదేవా లక్షణాభావాదిత్యర్థః (విశేషతత్త్వా చ్చేతి) విజానత్పదస్య వ్యర్థప్రాయత్వాత్ శాస్త్రపర్యుదాస స్సఙ్గ్రహా చ్చేతిచ శబ్దార్థః (వచనాన్తరేతి) శౌనకవచనం వివక్షితమ్ (వ్యాఖ్యా నేతి) వ్యాఖ్యానద్వయంవివక్షితమ్ అత్రవచనాన్తరే వ్యాఖ్యాన ద్వయేచాధ్యాహార ప్రసఙ్గాచ్చేత్యపిబోధ్యమ్.

నను అజహల్లక్షణైవ పూర్వాచార్యమతా. అన్యథా "అజ్ఞసర్వజ్ఞభ క్తానాంప్రపత్తావధికారితా। ఉపాయాన్తర విజ్ఞానాశక్తేరజ్ఞస్యయుజ్యతే" ఇతివరదార్యసూక్తివిరోధాత్ యోగరూపజ్ఞాన విశేషలక్షణాయా ముపాయాన్తరాశక్తేరితి సూక్తిప్రసఙ్గాదిత్యతఆహ(ఉపాయాన్తరేతి). (యుక్తఇతి) "గతిశబ్దాభ్యాం తథాహిదృష్టం లిఙ్గఞ్చ" ఇతిదహరాధి కరణగుణ సూత్రే లిఙ్గఞ్చేత్యనేన బ్రహ్మలోకశబ్దేకర్మధారయ సమర్థనా దితిభావః.

నారాయణనానకృష్ణన్ శెమ్మైయుడైయ - తామరైమలర్పోలేశివన్ద, తిరుక్కై - యాల్ - తిరుక్కైకళాల్. తాళ్ - ఎన్కాలై, పత్రి - పిడిత్తు, అమ్మిమితిక్క నాన్కినాక్కణ్డేన్" ఇత్యుక్తరీత్యా దేహాన్తరవిశమ్యక్షమాః అర్చావతారగుణాద్య నుభవం కుర్వన్తః జ్ఞానాధికాస్సన్తీతిబోధ్యమ్

(తయోః) ద్వితీయ తృతీయపాదయోః (వ్యర్థప్రాయత్వాదితి) భవన్మత ఇతిశేషః (శౌనకవచనమ్) అజ్ఞసర్వజ్ఞేతివచనమ్ (వ్యాఖ్యానద్వయమ్) దేవేపరి బృఢతయేతి,సదృశోపాయ వైధుర్యమితి వ్యాఖ్యానద్వయమ్ (అధ్యాహారప్రసఙ్గాత్) భవన్మతే అశక్తపదాధ్యాహార ప్రసఙ్గాత్

(అజహల్లక్షణేతి) ప్రతియోగిసమర్పకేజ్ఞాధాతౌ జ్ఞానశక్త్యోరజహల్లక్షణ యాగ్రహణేన, అజ్ఞపదేదేవ పరిబృఢత్వ విషయకజ్ఞానాశక్తిరితి అజహల్లక్షణేత్యర్థః (గతిశబ్దాభ్యామితి) "గతిశబ్దాభ్యామ్ తథాహిదృష్టంలిఙ్గఞ్చేతి. బ్రహ్మమీమాంసా ప్రథ

ఇదముపలక్షణమ్. అజహల్లక్షణాపరత్వే ''ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాభావాదఙ్గస్య యుజ్యతే'' ఇతినిర్దేశాపత్తిః. యథాశ్రుతవిన్యాసేనపూర్వో

మాఖ్యాయ తృతీయపాదసూత్రమ్; తస్యవేదాన్తయతిరాజాఖ్య ప్రణీతవృత్తిః. ''గతిశబ్దాభ్యాంతథాహిదృష్టంలిఙ్గఞ్చ'' ''అహరహర్గచ్ఛన్త్యః'' ఇతిసర్వప్రజానాంగత్యావితం బ్రహ్మలోకమితి బ్రహ్మశబ్దేనచదహరాకాశః పరః. తథాహి, సతిసమ్పత్స్యేమహ ఇతి బ్రహ్మణిసర్వేషాంగమనంద్రష్టమ్. తచ్చదహరాకాశస్య పరత్వేలిఙ్గమితి. (కర్మధారయ సమర్థనాదితి) బ్రహ్మైవలోకో - బ్రహ్మలోకః - లోక్యత ఇతిలోక ఇతి కర్మధారయసమర్థనాదిత్యర్థః. దహరాధికరణగుణసూత్ర శ్రీభాష్యే ''తథాబ్రహ్మలోకశబ్దశ్చ సమానాధికరణవృత్త్యా అస్మిన్దహరాకాశే ప్రయుజ్యమానః, అస్యబ్రహ్మత్వే ప్రయోగాన్తరనిరపేక్షం పర్యాప్తంలిఙ్గమిత్యాహ (లిఙ్గఞ్చేతి). నిషాదస్థపతిన్యాయాచ్చషష్ఠీ సమాసాత్ సమానాధికరణ సమాసోన్యాయ్యః'' ఇతి.

తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాయామ్;- నను కథంబ్రహ్మలోకశబ్దస్య సమానాధికరణవృత్త్యావగమః; వ్యధికరణవృత్త్యావపి తదేవహి శబ్దరూపమితిశఙ్కాయాం వివక్షితమనుగ్రాహకందర్శయతి (నిషాదేతి). ''ఏతయానిషాదస్థపతింయాజయేత్'' ఇత్యత్రకర్మధారయపరిగ్రహే నిషాదజాతీయస్యస్థపతేరగ్నివిద్యయోరసమ్భవేనస్వాతోనిరధికారత్వాత్, షష్ఠీసమాసపరిగ్రహేచ త్రైవర్ణికాన్తర్భూతస్థపతి కటాక్షేణాపినిషాదస్థపతి శబ్దనిర్వాహసమ్భవాత్, షష్ఠీసమాసపరిగ్రహేణ అపశూద్రాధికరణన్యాయానురోధోయుక్త ఇతిప్రాప్తేభిహితమ్ (స్థపతిర్నిషాదస్స్యాచ్ఛబ్దసామర్థ్యాదితి.) అయమర్థః; - షష్ఠీసమాసపక్షేనిషాదసమ్బన్ధ విశిష్టోభిధేయః. కర్మధారయపక్షే నిషాదత్వవిశిష్టః. తత్ర షష్ఠ్యా అశ్రవణాన్నిషాదప్రాతిపదికేన విభక్త్యర్థోలక్షణీయః. నచేదం యుక్తమ్; శ్రౌతార్థ పరిగ్రహేవిరోధాభావాత్. నచాగ్ని విద్యారాహిత్యం దోషః; ద్రవ్యవదేతదుపయోగ్యగ్నివిద్యయోరపి యథాకథఞ్చిదార్జనస్య విధ్యనుమతి సమ్భవాత్. తస్మాత్కర్మధారయఏవన్యాయ్య ఇతి. ఏతన్న్యాయానుగృహీతో బ్రహ్మలోకశబ్దః శ్రుత్యన్తరే అన్వయనిరపేక్షః పరమాత్మత్వసాధక ఇత్యర్థః.'' ఇతి శ్రీసూక్తిరత్రానుసన్ధేయా.

(అపత్తిరితి) ''ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాభావాదఙ్గస్యయుజ్యతే'' ఇత్యాపత్తి

క్తిరీత్యా ఉపాయాన్తరరూప విజ్ఞానానర్హత్వం అజ్ఞశబ్దార్థ ఇతి ప్రతీయతే కిఞ్చ తథాసతి ఉపాయాన్తరగోచర జ్ఞానాభావాదిత్యేవాలమ్, వ్యుపసర్గేణఉపాయాన్తరజ్ఞానవిశేషానర్హత్వంహి ప్రతీయతే అతోఽశక్తిపదవత్ ఉపసర్గోఽపి కర్మధారయ తాత్పర్యగ్రాహక ఇత్యనుసన్ధేయమ్

ఏవం యోగరూప జ్ఞానవిశేషలక్షణాయాం శాస్త్రపర్యుదాస స్వగ్రహః, యోగశబ్దేనవిశేషణమ్, కర్మధారయనిర్దేశ ఇతి సాధకత్రయముక్తమ్. తురీయంసాధకమాహ (అజ్ఞానశబ్దశ్చేతి) విద్యాయా అభావోఽవిద్యా,అభావశ్చ యోగ్యతా సమ్బన్ధేనవివక్షితః అతో యోగానర్హత్వమర్థ ఇతిభావః "అవిద్యయేతి ప్రతియోగినిర్దేశోఽభిమతః అవిద్యా - విద్యేతరత్ విహితం కర్మైవ"ఇతిహి శ్రీభాష్యసూక్తిరితిభావః.

శ్లోకః, శక్త్యభావరూపార్థసఙ్గ్రహార్థం ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాభావాచ్చాజ్ఞస్యయుజ్యత ఇతి చకారఃపిహితోఽనుసన్ధేయః చకారస్యశక్త్యభావాదిత్యర్థః ప్రతియోగిసముద్భక జ్ఞాధాతోః అజహల్లక్షణాజ్జీకారే ఉపాయాన్తరాజ్ఞానాశక్తిభ్యామధికారతాయుజ్యత ఇతి స్యాదిత్యాపత్తిరోచ్యా (యథాశ్రుతవిన్యాసేన)ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాశక్తేరితి విన్యాసేన విజ్ఞానాశక్తేరిత్యనేన, అజ్ఞానామిత్యత్ర జ్ఞపదేశక్తా కృత్ప్రత్యయబలాత్ శక్తిరపి సఙ్గ్రాహ్యేతిసూచ్యత ఇతిబోధ్యమ్ (కష్చేతి) వీత్యుపసర్గరాహిత్యేననవక్తవ్యమిత్యాహ (తథేతి) (తథాసతి)ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానేత్యత్ర తత్పురుషసమాసాశ్రయణేసతి (అశక్తిపదవత్) అశక్తిపదవిన్యాసస్యకర్మధారయతాత్పర్యగ్రాహకత్వవత్.

(యోగేతి)"యోగరూపజ్ఞానవిశేషలక్షణాయామ్-సాధకత్రయమ్" ఇత్యన్వయః (యోగశబ్దేనవిశేషణమితి) యోగమార్గపరాఙ్ముఖ ఇతివిశేషణమిత్యర్థః (కర్మధారయేతి)ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానేత్యత్ర ఉపాయాన్తరఞ్చతత్-విజ్ఞానఞ్చేతి కర్మధారయేత్యర్థః (అభావశ్చేతి) యోగ్యతాసమ్బన్ధావచ్ఛిన్న విద్యానిష్ఠప్రతియోగితాకాభావ ఇత్యర్థః-(ప్రతియోగినిర్దేశః) ప్రతియోగిభూతవిద్యానిర్దేశః

(ఇత్యాదీతి) "సామవిద్యా శాణ్డిల్యవిద్యా దహరవిద్యా" ఇత్యాది సమాఖ్యాప్రసిద్ధిరాదిశబ్దార్థః.

నను యోగానర్థానాం వక్ష్యమాణవిజ్ఞానశాలిత్వే తేనైవ గతార్థత్వాత్, తద్రాహిత్యమవశ్యం వివక్షణీయమ్. కిఞ్చ జ్ఞానాఽజ్ఞానయోరేక విషయకత్వం స్వారసికమ్. అపిచ, ఉపాయాన్తరవిజ్ఞానాశక్తేరిత్యుక్తవ్యాఖ్యేయవచనే ప్రకృతం విజ్ఞానమేవ స్వరసతః ప్రతీయత ఇత్యస్వారస్యాత్, పూర్వోక్తార్థాఽవిరోధేన వేదాన్తాచార్యైః కణ్ఠతోనుగృహీతం యోజనాన్తరమాహ (యద్వేతి). అత్ర "స్వశరీరత్వ కథనాదిక ళాలే" ఇతి పూర్వోక్తరీత్యా సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం శబ్దజన్య† విద్యాత్వేనాభిమతమ్; తస్యాపి వేదాదిప్రమాణపర్యాలోచనయా లబ్ధత్వాత్. (ఇతివదితి) ఇత్యత్రేతే వేత్యర్థః.

అత్ర "వేదాస్థానాని విద్యానామ్" "విద్యా హ్యేతాశ్చ చతుర్దశ"

(వక్ష్యమాణవిజ్ఞానమ్) దేవపరిబృఢత్వజ్ఞానమ్. (తేనైవ) విజ్ఞానత్వ దేనైవ. (గతార్థత్వాత్) చరితార్థత్వాత్. (తద్రాహిత్యమ్) దేవపరిబృఢత్వజ్ఞాన రాహిత్యమ్. (వివక్షణీయమ్) అజ్ఞపదేవివక్షణీయమ్. (ఉక్తమితి) వ్యాఖ్యేయవచనే ప్రతియోగిభూతే విజ్ఞానత్వద ఇత్యర్థః. (అస్వారస్యాత్) జ్ఞానశబ్దస్యయోగరూపజ్ఞానలక్షణాయా మస్వారస్యాత్. (పూర్వోక్తార్థః) విజ్ఞానాభావవివక్షణమ్, జ్ఞానాజ్ఞానయోరేకవిషయకత్వసారస్యమ్, వ్యాఖ్యేయవచనాద్ధిస్వారస్యానుసరణమితి త్రయమ్. (స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమితి) గీతావచనోక్త స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమిత్యర్థః. (శబ్దజన్యవిద్యాత్వేనేతి) శబ్దజన్యజ్ఞానత్వేనేత్యర్థః. (తస్యాపి) శబ్దజన్యవిద్యాత్వస్యాపి.

(వేదాస్థానానీతి) యాజ్ఞవల్క్యస్మృతౌ ప్రథమాధ్యాయే "పురాణన్యాయమీమాంసా ధర్మశాస్త్రాఙ్గమిశ్రితాః। వేదాస్థానాని విద్యానాం ధర్మస్యచ చతుర్దశ", ఇతి. అస్యవిజ్ఞానేశ్వరీయమ్. "శౌచాచారాంశ్చశిక్షయేత్" ఇత్యాచార్యస్య ధర్మశాస్త్రాధ్యాపనవిధిః, శిష్యేణతదధ్యయనంకర్తవ్యమితిసుతోవగమ్యత ఇత్యత ఆహ

† (పా) విద్యార్థో

ఇత్యాదినిర్దేశః, “ అగ్నివిద్యాసాధ్యమనుష్ఠానమ్ ” ఇత్యాదితాన్త్రికవ్యవహారశ్చవివక్షితః,

(అవిద్యాశబ్దేనేతి)అజ్ఞశబ్దేనేత్యపిబోధ్యమ్ (తదుభయశక్త్యభావఇతి) విద్యారాహిత్యోక్త్యా సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానవతాం సర్వేషాంభక్తిపరవశానాఞ్చ బహ్వాయాససాధ్యశ్రవణరూపవిద్యారహితత్వాత్ పదాన్తరవైయర్థ్యంస్యాదితి, అవిద్యాశబ్దయోగ్యతాయాః

(పురాణేతి) పురాణమ్-బ్రాహ్మాది న్యాయః - తర్కవిద్యా మీమాంసా - వేదవాక్యవిచారః ధర్మశాస్త్రమ్ - మానవాది అఙ్గాని - వ్యాకరణాదీనిషట్ ఏతైరుపేతాశ్చత్వారోవేదాః - విద్యాః ధర్మార్థకామపురుషార్థసాధనజ్ఞానాని, తాసాంస్థానానిచతుర్దశ ధర్మస్యచ చతుర్దశస్థానానిహేతవః ఏతానిత్రైవర్ణికైరధ్యేతవ్యాని, తదన్తర్గతత్వాద్ధర్మశాస్త్రమప్యధ్యేతవ్యమ్ తత్రతానిబ్రాహ్మణేనవిద్యాప్రాప్తయే ధర్మానుష్ఠానాయవా అధిగన్తవ్యాని క్షత్రియవైశ్యాభ్యాం ధర్మానుష్ఠానాయ తథాచశఙ్ఖేనవిద్యాస్థానాన్యుపక్రమ్యోక్తమ్,-“ఏతానిబ్రాహ్మణోధికురుతే, సచవృత్తిం దర్శయతీతరేషామ్”ఇతి మనురపిద్విజాతీనాం ధర్మశాస్త్రాధ్యయనే అధికారోబ్రాహ్మణస్యతుప్రవచనేనాన్యస్యేతిదర్శయతి “నిషేకాదిశ్మశానాన్తోమన్త్రైర్యస్యోదితోవిధిః । తస్యశాస్త్రేధికారోస్మిన్ జ్ఞేయోనాన్యస్యకస్యచిత్ । విదుషాబ్రాహ్మణేనేదమధ్యేతవ్యం ప్రయత్నతః । శిష్యేభ్యశ్చప్రవక్తవ్యంసమ్యఙ్నాన్యేనకేనచిత్” ఇతి (విద్యాహ్యేతాశ్చతుర్దశేతి)మహాభారతేశాన్తిపర్వణిరాజధర్మే “భూయస్సభగవాన్ ధ్యాత్వాచిరంశూలవరాయుధః । అసృజత్సర్వశాస్త్రాణిమహాదేవోమహేశ్వరః । విద్యాశ్చతస్రఃకూటస్థాస్తాసాం భేదవికల్పనాః । అఙ్గానివేదాశ్చత్వారోమీమాంసాన్యాయవిస్తరః । పురాణంధర్మశాస్త్రఞ్చ విద్యాహ్యేతాశ్చతుర్దశ । ఆయుర్వేదోధనుర్వేదో గాన్ధర్వశ్చేతితేత్రయః । అర్థశాస్త్రఞ్చతుర్థఞ్చవిద్యాహ్యష్టాదశైవతు” ఇతి (అగ్నివిద్యాసాధ్యమ్) అగ్నివిద్యాభ్యాంసాధ్యమ్

(పదాన్తరవైయర్థ్యమ్)విజానత్పదవైయర్థ్యమ్ (అవిద్యాశబ్దే)అవిద్యాత ఇతి

ఆరోప్య సమ్బన్ధత్వమాశ్రిత్య అజ్ఞశబ్దేచశక్తౌ కృత్ప్రత్యయమాశ్రిత్య శ్రవణరూపవిద్యాంశేపి శక్త్యభావఏవ వివక్షణీయః. ఏవం స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానరూప శాబ్దవిద్యానర్హాణాం తద్వతాఞ్చ శరణాగత్యధికారే సాధనాన్తరానవకాశప్రసఙ్గ ఇతి యోగవిద్యానర్హత్వమపి వివక్షణీయ మిత్యాశయః.

ఉక్తం విజ్ఞానశబ్దస్వారస్యమభిప్రేత్యాహ (అతఏవేతి). (తస్మాదితి) "లక్షణా కల్పనాభావాదత్త్రైవర్ణికసఙ్గ్రహాత్ । సూక్తిభిర్యోగవిద్యోక్తేర్యోగానర్హో ఽజ్ఞ శబ్దతః । లక్షణాధ్యాహారదోషాద్వ్యాఖ్యాద్యననురోధతః । అజహల్లక్షణాయోగాద్విఘాతస్యా అయోగతః । లక్ష

అవిద్యాశబ్దే. (ఆరోప్యసమ్బన్ధత్వమాశ్రిత్య) ప్రతియోగిసమ్బన్ధత్వమాశ్రిత్య. అత్ర యోగ్యతా సమ్బన్ధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాక విద్యాభావోబోధ్యః. (శాబ్దవిద్యా) శబ్దజన్యజ్ఞానమ్. (తద్వతామ్) శాబ్దవిద్యావతామ్. (సాధనాన్తరాఽనవకాశప్రసఙ్గః) సాధనాన్తరాననుష్ఠానప్రసఙ్గః. (ఆశయ ఇతి) సాధనానుష్ఠాతృలాభార్థం అజ్ఞపదే శబ్దజన్యజ్ఞానాభావ యోగజన్యజ్ఞానాభావోభయమపి ఆవశ్యకమితిభావః. శబ్దజన్యజ్ఞానయోగజన్యజ్ఞానశాలినాం సాధనాన్తరే అధికార ఇతి ఫలితమ్.

(విజ్ఞానశబ్దస్వారస్యమ్)వ్యుపసర్గసహిత విజ్ఞానశబ్దస్వారస్యం పూర్వోక్తవిజ్ఞానాభావ వివక్షణాదిత్రితయస్వారస్యమ్. (లక్షణాకల్పనాభావాత్) ప్రతియోగిసమర్పకజ్ఞాధాతోః లక్షణాకల్పనాభావాత్. (అత్త్రైవర్ణికసఙ్గ్రహాదితి) శాస్త్రపర్యుదస్తసఙ్గ్రహాదిత్యర్థః. (సూక్తిభిః) "యోగమార్గపరాఙ్ముఖః" ఇతి, అవిద్యాతోదేవే పరిబృఢతయావావిదితయా" ఇతిసూక్తిభిః. (లక్షణాధ్యాహారదోషాత్) భవత్పక్షే అజహల్లక్షణాయాః అజ్ఞపదేవిజ్ఞానత్వదే అశక్త ఇత్యధ్యాహారస్యచదోషాత్. (వ్యాఖ్యాద్యననురోధతః) యోగమార్గపరాఙ్ముఖ ఇత్యాదివ్యాఖ్యానాననుగుణత్వాత్. (అజహల్లక్షణాయోగాత్) భవత్పక్షే అజహల్లక్షణాయా అయోగాత్. అజ్ఞపదే విజ్ఞానత్వదే (విఘాతస్యాఅయోగతః) తస్యాః - లక్షణాయాః, అయోగాత్. (లక్ష

ణాద్వయహానేశ్చ స్వస్వరూపవిరుద్ధతామ్। మోక్షోపాయాన్తరేజానన్విజానత్పదబోధితః" (అజ్ఞాదిశబ్దానామితి) అజ్ఞావిద్యా సర్వజ్ఞ విజానత్పదానామిత్యర్థః. ఇత్థం అజహల్లక్షణా అధ్యాహారః వ్యాఖ్యానాదివిరోధః విధాలక్షణా ఇతివిజానత్పదే దూషణచతుష్టయముక్తమ్.

అథతస్యైవ పఞ్చమదూషణమాహ (విజ్ఞానశబ్దస్యేతి). ఇదమత్రాకూతమ్. అజ్ఞశబ్దస్తావత్ ఉపాయాన్తరస్వరూప జ్ఞానరాహిత్యపరః; తస్యైవప్రపత్త్యధికారత్వేన అన్వయయోగ్యత్వాత్. ఏవఞ్చజ్ఞానాజ్ఞానయోరేక విషయకత్వ స్వారస్యాత్ విజానతామిత్యత్రాపి జ్ఞాధాతునా సాధనాన్తరస్వరూపజ్ఞాన మేవప్రతీయతే. తత్రవిశిష్యసాధనాన్తరస్వరూప జ్ఞానంవ్యుపసర్గార్థః. విశేషజ్ఞానోక్తేశ్చ కిఞ్చిత్ప్రయోజనేనభావ్యమ్. నచప్రపత్త్యుపయోగితయా శరణ్యగుణజ్ఞానం వ్యుపసర్గేణోచ్యత ఇతివాచ్యమ్. ఉపసర్గాణాం ధాత్వర్థ విశేషద్యోతకతయా

ణాద్వయహానేశ్చ) లక్షణాద్వయ రూపహానేశ్చ. అజ్ఞపదేవిజానత్పదే స్వార్థపరిత్యాగాత్ భవత్పక్షే లక్షణాద్వయమితిబోధ్యమ్. (మోక్షోపాయేతి) మోక్షోపాయాన్తరే స్వరూపవిరుద్ధతాంజానన్, విజానత్పద బోధిత ఇత్యన్వయః. పురుషఇతి శేషః. అత్ర ప్రపత్తియిల్ తెళియామై తదధికారోన, అనపేక్షితమిదమ్; తత్కాలుష్యజ్ఞానస్య తదధికారత్వాభావాదితిబోధ్యమ్.

(తస్యైవ) విజానత్పదస్యైవ. (తస్యైవ) ఉపాయాన్తరస్వరూపజ్ఞాన రాహిత్యస్యైవ. (అన్వయయోగ్యత్వాదితి) ఉపాయాన్తరస్వరూప జ్ఞానరాహిత్యస్యైవ అధికారత్వ మితిభావః. (ధాత్వర్థ విశేషద్యోతకతయేతి) అత్రసిద్ధాన్తకౌముద్యామ్, ఉత్తరార్ధే;—సత్త్వాద్యర్థనిర్దేశశ్చోపలక్షణమ్. యాగాత్స్వర్గోభవతీత్యాదౌ ఉత్పద్యత ఇత్యాద్యర్థాత్. ఉపసర్గాస్తు అర్థవిశేషస్యద్యోతకాః. ప్రభవతి, పరాభవతీత్యాదావిలక్షణార్థావగతేః. ఏతద్వ్యాఖ్యానం తత్త్వబోధిన్యాంద్రష్టవ్యమ్. (ధాతో

ధాతోరేవ శరణ్యగుణవిశేష జ్ఞానపరత్వాపత్తౌ జ్ఞానాజ్ఞానయోరేకవిష యత్వస్వారస్యలబ్ధస్య సాధనాన్తరస్వరూప జ్ఞానపరత్వస్య భఙ్గప్రసఙ్గాత్.

కిఞ్చ ఉపసర్గద్యోతితం శరణ్యగుణవిశేషజ్ఞానం–కిం సాధనాన్తర ప్రవృత్త్యుపయోగి; ఉత తత్ప్రతిబన్ధకమ్. నాద్యః;–భక్తిప్రపత్తి సాధరణా ధికారోక్తేః ప్రకృతే వైఫల్యప్రసఙ్గాత్. నాన్త్యః; – తస్యైవ ప్రపత్త్య ధికారత్వ సమ్భవేన లక్షణాయా అశక్తాధికారత్వ విధ్యయోగాత్.

ఏతత్సర్వమభిసన్ధాయ భట్టారైః "దేవే పరిబృఢతయా వా విది తయా" ఇత్యనుగృహీమ్. వరదార్యైశ్చ "సదృశోపాయవైధుర్యమ్" ఇత్యనుగృహీతమ్. తత్ర పర్యుపస్పృష్టాత్ బృహిధాతోర్నిష్పన్నః పరి బృఢశబ్దో హివృద్ధివాచీ. తథాచ, ఉపాయోపేయాకారాభివృద్ధివేదనం విజానత్పదోపాత్త సాధనాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానహేతుత్వేన వివ క్షితమ్. నిరపేక్షోపాయత్వరూపోపాయాధికారాభివృద్ధ్యవగమే సత్యేవ

రితి) సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం వ్యుపసర్గార్థ ఇతి బోధ్యమ్. (భఙ్గప్రస ఙ్గాదితి) విజానత్పదస్యేతి భావః.

వ్యుపసర్గపరపదార్థమఙ్గీకృత్య ద్వేధా వికల్పః క్రియతే. (కిఞ్చేతి). (తత్ప్రతిబన్ధ కమ్) సాధనాన్తర ప్రవృత్తిప్రతిబన్ధకమ్. (నాద్యః) శరణ్యగుణవిశేషజ్ఞానమ్ సాధనా న్తరప్రవృత్త్యుపయోగీతి పక్షః నసమీచీనః. (ప్రకృతే వైఫల్యాదితి) ప్రకృతప్రపత్త్యే సాధారణాధికార నిర్ణయరూపప్రయోజనాభావాదిత్యర్థః. (నాన్త్య ఇతి) శరణ్యగుణ విశేషజ్ఞానం సాధనాన్తరప్రవృత్తి ప్రతిబన్ధకమితి పక్షోనసమీచీన ఇత్యర్థః. (తస్యైవ) శరణ్యగుణవిశేషజ్ఞానస్యైవ. (లక్షణయేతి) విజానత్పద ఇతి బోధ్యమ్.

(పర్యుపస్పృష్టాదితి) ప్రభౌ పరిబృఢ ఇతి స్వామిని నిరూఢలక్షణా. అత్ర తు యౌగిక ఇతి తాత్పర్యమ్. సిద్ధాన్తకౌముద్యామ్, "ప్రభౌ పరిబృఢః" బృహబృహివృ ద్ధౌ. నిపాతనం ప్రాగ్వత్, పరిబృహితః. పరిబృంహితోన్య ఇతి, ప్రాగ్వదిత్యస్యోక్తస్య ఇడభావః. తస్య ఢత్వం హస్యలోపః. ఇడితోనలోపశ్చ" ఇత్యర్థః. (తస్య) స్వరూప

పారతన్త్ర్యనాశకత్వలక్షణ స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానోదయాత్, అనన్యశేషిత్వరూపానురూపలక్షణోపేయాకారాభివృద్ధ్యవగమేసత్యేవస్వప్రాప్త్యై సాదృశ్యలక్షణ స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానోదయాచ్చ, ఇత్థమ్, సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానస్యైవ విజ్ఞానత్వపదార్థత్వాత్ తస్యసాధనాన్తరత్యాగ హేతుత్వాచ్చ, సాధనాన్తరానుష్ఠానోపయుక్తజ్ఞానరహితానామపిఇదమ్, తాదృశజ్ఞానవతామ శక్తానామపి ఇదమితిశృఙ్ఖలితోక్తిరూపేణ వ్యాఖ్యానమప్యయుక్తమితి (తుచ్ఛత్వేతి) అసత్త్వాయత్త్వేత్యర్థః

యదప్యుక్తం పూర్వపక్షేధర్మాణాం స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానవిపక్షాయాం చరమశ్లోకాద్యుపదేష్టౄణాం వ్యాసాదీనాముక్తజ్ఞానసత్త్వేన తేషాం ప్రపత్తావేవాధికారస్స్యాదితి, తదనూద్యదూషయతి (నన్వి త్యాదినా - భక్త్యారమ్భోపపత్తేరిత్యన్తేన)

"బ్రహ్మారుద్రార్జున వ్యాససహస్రకరభార్గవాః। అనుపాస్యా ముముక్షూణాం యథేన్ద్రాద్యాహిదేవతాః" ఇత్యాదిరీత్యా వ్యాసా

విరుద్ధత్వజ్ఞానస్య (సాధనాన్తరానుష్ఠానేతి) "సాధనాన్తరేత్యారభ్య అశక్తానామపీదమ్" ఇత్యుక్తం సారోక్తశృఙ్ఖలితోక్తీత్యర్థః (అయుక్తమితీతి) ఇదమత్రానుగృహీతమితి పూర్వేణాన్వయః

శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే, - (త్యాగేతి) త్యాగహేతుః శృఙ్ఖలితోక్తిరిత్యన్వయః (కథమస్యేతి) తాదృశవిజ్ఞానస్యేత్యర్థః (అధికారత్వమితి) ప్రపత్త్యధికారత్వమిత్యర్థః అతిప్రసక్తేరితిభావః (తేషు) వ్యాసాదిషు (భక్తేరితి) (అధికారత్వమ్) ప్రపత్త్యధికారత్వమ్ (నస్యాదితి) అస్యాఅపి అతిప్రసక్తేరితిభావః అత్రఅసాధారణమితివిశేషణందేయమ్

(బ్రహ్మేతి)(సహస్రకరః) కార్తవీర్యార్జునః. (భార్గవః)పరశురామః (ఇత్యాదితి) ఆదిశబ్దేన "శకపత్న్యాత్రేయకపిలబుద్ధాద్యాయేసహస్రశః। శక్త్యావేశావతారాస్తు

దీనాం కల్పభేదేన సత్త్వాదితారతమ్యలక్షణ గుణభేదేన జ్ఞానమాన్ద్యం సమ్భవత్యేవేత్యభిప్రేత్య "ఋషికళుక్కు మాఱ్ఱ్వార్కళుక్కుమ్ పర్వత పరమాణుపోట్టై వాశిపోరుమ్" ఇతిసమ్ప్రదాయానుసారేణ పరిహరతి (భక్త్యభావస్యాపీతి). "అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్" "గతిర్గమ్యాభవేద్ధరిః" ఇతిశౌనకవచనే సర్వజ్ఞభక్తయోః ప్రపత్త్యధికారత్వోక్తేః వ్యాసాదీనాం సర్వజ్ఞత్వేనత్ భక్తత్వస్యాపి సత్త్వాచ్చేతి, ఇదంతితీర్షతాం పారమిత్యాది విరోధఇత్యర్థః.

వ్యాసాదేస్సాధనాన్తరనిష్ఠత్వగ్రాహక ప్రమాణబలేన† ఏతదేహ దేహాన్తరవిళమ్బక్షమత్వకల్పనాత్, "ఇదంతితీర్షతాంపారమ్" ఇత్యాదికం దేహాన్తరవిళమ్బక్షమత్వ ఏతద్దేహవిళమ్బాక్షమత్వ పరమితినవిరోధఇతిచేత్ తర్హి తద్బలాదేవసాధనాన్తరేషు పారతన్త్ర్యనాశకత్వ స్వప్రాప్యవైసాదృశ్య జ్ఞానాభావకల్పనాత్, విజానత్పదం వ్యపసర్గమహిమ్నా స్వరసతఏవ సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానపరమితి సుతరాంన విరోధఇత్యాహ (యదీత్యాదినా). (ఉపాయోపేయసార్వజ్ఞేపి) ఇత్యనేన "అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్" ఇత్యత్రభక్తపదవత్ సర్వజ్ఞపదం సర్వప్రకారేణోపాయోపేయగోచరజ్ఞానరూపవిశేషపరమితిసూచితమ్.

(కిఞ్చిద్వైకల్యమితి) ఉపాయభూతేభగవతి అత్యన్తనైరపేక్ష్యావగాహన ముపేయభూతభగవదనుభవ కైఙ్కర్యయోః కేవలపరార్థ

విష్ణోస్తత్కాలవిగ్రహాః" ఇత్యాదికంగృహ్యతే. (ఇత్యాదివిరోధఇతి) ప్రపత్త్యధికారస్యోక్తేః. తేషుతదభావేన విరోధఇతిభావః.

(తద్బలాదేవ) సాధనాన్తరనిష్ఠత్వజ్ఞానకల్పనాదేవ.

(నైరపేక్ష్యేతి) స్వప్రవృత్తినైరపేక్ష్యేత్యర్థః. (యథాశ్రుతానువాదేతి) శ్లోకతాత్పర్యజ్ఞానాభావేన శ్లోకానుపూర్వీప్రవచనం కృతమితిభావః,

---

† ఇది శుద్ధప్రతిలో కానవిల్లై.

త్వానవగాహనఞ్చేత్యర్థః. (అభ్యుపగన్తవ్యమితి) నచైవంచరమశ్లోకా ద్యుపదేష్టృత్వానుపపత్తిః; చరమశ్లోకాదే ర్గూఢతాత్పర్యాజ్ఞానేపి అర్జునాదికం ప్రతిభగవదుపదేశస్వరూపస్య యథాశ్రుతాను వాదోపపత్తేః. ఇదఞ్చ ఉపోద్ఘాతేతృతీయే ఉపబృంహణ సమర్థనాధికారే ప్రపఞ్చితమితిభావః.

అథ "తస్మైనమోమునివరాయ పరాశరాయ" "నమోవ్యాసాయ" "పరాశరముఖాన్వన్దే" "నమామినాథేన యామునంవ్యాసమ్" ఇత్యాదిపూర్వాచార్య నమస్కారబలేన వ్యాసాదయోన సాధనభూత భక్తియోగాదినిష్ఠాః. కిన్తు అధికారవిశేషణీభూత వ్యాజరూపభక్తి యోగాదిముఖేన సిద్ధోపాయనిష్ఠాఏవేతి నిగమాన్తార్యాభిమత ముఖ్య సిద్ధాన్తానుసారేణ పరిహారాన్తరమాహ (కిఞ్చేతి).

(ప్రారబ్ధనాశేపీతి) యేనాభ్యుపగతప్రారబ్ధఖణ్డ నాశకశరణాగతౌ ప్రవృత్తిస్స్యాదితిభావః. మాస్తుప్రారబ్ధఖణ్డనాశేచ్ఛా; తథాపి "ఇదమేవవిజానతామ్" ఇతివచనానుపపత్తిః, ఇత్యాశఙ్క్యపరిహరతి (నచేతి).

(ఇత్యాదీతి) ఆదిశబ్దేన "వ్యాసంనాథసరోజదృగ్గ్రముపరేతి శ్రీవరవరముని శ్రీభాష్యసమ్ప్రదాయముక్తక శ్లోకోప్యనుసన్ధేయః.

శ్రీవచనభూషణమీమాంసాభాష్యే, (ప్రాప్యపరిబృఢత్వమ్) ప్రాప్యస్యపరిబృఢత్వమ్. (ప్రారబ్ధనాశేపీతి) ప్రారబ్ధఖణ్డనాశేపీత్యర్థః. యేనకారణేన వ్యాసాదీనామపి అధికారకర్మణామనుభవేనైవ వినాశోబోధ్యః.

(వచనానుపపత్తిరితి) పరిబృఢత్వజ్ఞానస్య వ్యాసాదేస్సత్వాత్ భక్త్యధికారానవకాశాత్, పరిబృఢత్వజ్ఞానస్య ప్రపత్త్యధికారత్వ ప్రతిపాదకవచనానుపపత్తిరిత్యర్థః.

(భ_క్తేరివేతి)శరణాగత్యనుష్ఠానే పయుకి రుచివిశేషఫలోపహితం సాధనా_న్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం విజానతామిత్యనేన వివక్షితమ్. వ్యాసాదేశ్చ అధికారారమ్భకర్మప్రతిబన్ధేన అదృష్టవిశేషకారిత రుచివిశేషోనా_స్తీతిభావః; ఇమంవిచారమధికరణార్థే సఙ్గమయతి (ఏవమస్మిన్నితి) ఇత్థం సాధనా_న్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానపూ_ర్తిః విజానత్పదార్థ ఇతిస్థితమ్.

అథవిజానత్పదం సర్వప్రకారేణ ఉపాయోపేయగోచర జ్ఞానపూ_ర్తిపరమ్. భట్టార్యసూ_క్తిరపి విజానత్పదార్థకథనపరా, నతు తద్ధేతుపరా. ఏవఞ్చ శౌనకవచనస్థ సర్వజ్ఞపదమపిస్వరసమ్; అజ్ఞపదమపిస్వరసమ్. అజ్ఞపదమపితజ్జ్ఞానరహితపరమేవ. అతోఽజ్ఞానాజ్ఞానయోరేకవిషయత్వసిద్ధిః. తత్రసాధనా_న్తర విజ్ఞానోభయాఽన_ర్హత్వం పూర్వో_క్తరీత్యావివక్షితమ్ ; అతోనసాధనా_న్తరానవకాశదోషః. ఏవఞ్చసాధనా_న్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞాన మధికారఇతిఫలితార్థపరస్సమ్ప్రదాయ ఇతి వేదాన్తాచార్యాభిమతాం ముఖ్యయోజనామాహ (యద్వేతి).

"సాధనా_న్తరాణాం పారత_న్త్ర్యనాశకత్వేన సర్వము_క్తిప్రసఙ్గపరిహారార్థతయా వ్యాజమాత్రత్వాత్ సాక్షాదుపాయవైధుర్యమ్,

---

మీమాంసాభాష్యే (భ_క్తేరివేతి) భ_క్తిపూ_ర్తేః ప్రప_త్త్యధికారత్వవదిత్యర్థః. (తద్రహితానామ్) ఉ_క్తజ్ఞానపూ_ర్తిరహితానామ్. (తస్యచేతి) ఉపాయఫల్గుత్వజ్ఞానస్య చేత్యర్థః. (అష్టాఙ్గవత్) అష్టాఙ్గభూతభ_క్తేరధికారత్వ విరోధవత్. (షడఙ్గే) ప్రపదనే ఇతిశేషః. (తదధికారా) ఉపాయఫల్గుత్వజ్ఞానాధికారా.

టిప్పణ్యాం అథేత్యాది యోజనా_న్తరమితిబోధ్యమ్. (తద్ధేతుపరా) సాధనా_న్తరస్వరూప విరుద్ధత్వజ్ఞానపరా. (స్వరసమ్) ఉపాయోపేయ పరిబృఢత్వజ్ఞానపరత్వే స్వరసమ్. (తజ్జ్ఞానరహితపరమేవ) ఉపాయోపేయ పరిబృఢత్వజ్ఞానరహితపరమేవ. (తత్ర) అజ్ఞపదే. (సాధనా_న్తరేతి) సాధనా_న్తరస్య విజ్ఞానస్య, ఏతదుభయస్యా న_ర్హత్వమిత్యర్థః. అత్రవిజ్ఞానమ్-ఉపాయోపేయ పరిబృఢత్వజ్ఞానమ్.

ప్రాప్యవిసదృశత్వాత్ సదృశోపాయవైధుర్యాచ్చ భగవతోవిదన్" ఇతినందార్యవచనార్థమభిప్రేత్య భట్టార్యవచనార్థద్వైవిధ్యాత్ తత్ఫలితార్థసిద్ధిద్వివిధ ఇత్యాహ (తతశ్చేతి) ఫలితార్థత్వాదిత్యర్థః (అస్థిరత్వమ్) అల్పాస్థిరత్వం స్వరూపాననురూపత్వఞ్చ (ఉత్తరత్ర) ఇత్యనన్తరం సాక్షాదుపాయవైధుర్యమితి శేషః.

పరిబృఢపదేన సాధనాన్తరవ్యావర్తకాఽఽకారాన్తరవివక్షా కుశోనేత్యాశఙ్క్యపరిహరతి (యద్యపీతి) స్వీకార్యత్వవేషేణ రస్యత్వ సకృత్త్వవివక్షితే రస్యత్వం దుఃఖేనాసాధ్యత్వాత్, నిరపేక్షత్వమ్- కిన్త్వనిరపేక్షత్వం సర్వశక్తపరమచేతన నిరపేక్షత్వఞ్చాభిమతమ్. (స్వరూపానురూపత్వాదీతి) ఆదిపదాత్ శక్తిప్రాప్తి పూర్తిపరిగ్రహః. సాధనాన్తరాణామౌత్సర్గికాధికారః, విళమ్బాక్షమాణాం నియతాధికార ఇతి వివేకః, స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానాదిసమ్భవాత్

ఏవంస్వరూపవిరోధజ్ఞానాభావే దేహాన్తరవిళమ్బాక్షమరూప ద్రష్టౄనాం ఏతద్దేహవిళమ్బాక్షమరూపార్తానాఞ్చ మోక్షోపాయ భక్తేరేవ సిద్ధోపాయాపేక్షయా వైసాదృశ్యం ప్రకృతే వక్తవ్యమ్, తచ్చ న దుఃఖసాధ్యత్వాఽసకృత్త్వాదికమిత్యభిప్రేత్యాహ (తథాపీతి) పారతన్త్ర్య నాశకత్వాదేః వైసాదృశ్యాన్తర్భావే పృథగుక్తివైఫల్య

(ఆకారాన్తరమ్) రస్యత్వసకృత్త్వాదికమ్ (రస్యత్వమ్) అతిరసత్వేన స్వీకార విషయత్వమ్ (సకృత్త్వమ్) సకృత్స్వీకార విషయత్వమితి భావః (దుఃఖేనాసాధ్యత్వాత్) దుఃఖేనసాధ్యత్వాభావాత్ (ఔత్సర్గిక ఇతి) బాధాభావేసతి నియమ ఉత్సర్గ ఇతి భావః

(మోక్షోపాయేతి) భక్తికం వైసాదృశ్యమిత్యన్వయః వైసాదృశ్యాకారః- ఉపాయాఫల్గుత్వ స్వరూపవిరుద్ధత్వాదికమ్ (తచ్చేతి) మోక్షోపాయభక్తికంవైసాదృశ్యమిత్యర్థః (పృథగుక్తీతి) సాక్షాదుపాయ వైధుర్యమితి పృథగుక్తివైఫల్యమిత్యర్థః సాక్షాదుపాయవైధుర్యమిత్యత్ర స్వరూపనాశకత్వ స్వరూపవర్ధకత్వాదికం.

మిథ్యాశఙ్కాయాం స్వరూపవిరుద్ధత్వపద వివక్షితమాహ (తతశ్చేతి) భగవానిత్యనన్తరం పరార్థానుభవాది ఫలవదితి శేషః. ఫలసాదృశ్య వైసాదృశ్యయోరేవవక్తవ్యత్వాదస్యాం యోజనాయాం స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమధికారఇతి ఫలితార్థప్రవాదఇత్యాహ (తస్మాదితి) అధికరణార్థేన సఙ్గమయతి (తస్మాదితి).

ననుఅఙ్గపదోక్తాశక్తిర్న సాధనాన్తరనివర్తకాధికారః, షడఙ్గసాధారణ్యాదిత్యతఆహ (ఏవఞ్చేతి). ప్రాపకాన్తరపరిత్యాగే స్వరూపవిరోధస్య ప్రధానహేతుత్వమభిప్రేతమితివక్తుం విజానతఃపదార్థం నిష్కృష్యదర్శయతి (స్వరూపేతి). అజ్ఞానామితి వివక్షితాఽజ్ఞానాశక్తిపర్యుదాసాపేక్షయా అతిశయమభిప్రేత్యాహ (విలక్షణమితి) అజ్ఞానాదిమతోఽపికదాచిజ్జ్ఞానాదిసమ్భవేన తద్దశాయాం సాధనాన్తరప్రసక్తౌ స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానం తద్భఞ్జకత్వాదుత్కృష్టమిత్యర్థః. ననుభక్తి

సాధనాన్తరేశ్వరయోర్బోధ్యమ్. (ఫలవదితి) ఫలమివేత్యర్థః. పరార్థానుభవరూపఫలస్య స్వరూపానురూప ఉపాయ ఈశ్వరోఽత్ర వివక్షితః. (అస్యాంయోజనాయామితి) దేవపరిబృఢత్వజ్ఞానపరయోజనాయామిత్యర్థః. మీమాంసాభాష్యే (తదధికారా)స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానాధికారాః. అశక్తానాంస్వతన్త్రాణాంతాన్త్రికషడఙ్గప్రపత్తిః, శక్తానాం స్వతన్త్రాణాం సాధనభక్తిః. అశక్తిః గురూపాయనివర్తికేతి బోధ్యమ్. (అధికారత్వేనేతి) యాఉపాయాన్తరాశక్తిః అధికారత్వేనోక్తాసాపీత్యన్వయః.† శాస్త్రాధికృతస్యాపి అశక్తస్య తాన్త్రిక షడఙ్గన్యాసేఽధికార ఇతిబోధ్యమ్.

(ప్రధానహేతుత్వమ్) అవ్యభిచరితహేతుత్వమ్. (స్వరూపేతీతి) స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానమితిప్రతీకమ్.‡(షడఙ్గవ్యావృత్తం విలక్షణమితి) షడఙ్గప్రపత్తివ్యావృత్తముత్కృష్టమిత్యర్థః. (అజ్ఞానామితివివక్షితేతి) అజ్ఞానామితిశ్లోకే వివక్షితేత్యర్థః.

---

† (పా) శాస్త్రాధికృతస్యాపి   ‡ ఇయంమీమాంసాభాష్యపంక్తిః.

పారవశ్యం సాధనాన్తరనివర్తకమ్, తన్నియతేన సాధనాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వజ్ఞానేనైవ నివృత్తిసిద్ధేరిత్యత ఆహ (అధికమితి). అధికం తత్రాను ప్రవిష్టం నతద్ధానిరతి, ఉపధేయసఙ్కరేపి ఉపాధేరసఙ్కర ఇతి చ భావః.

నన్వజ్ఞానాశక్తిపర్యుదాస విజ్ఞానవిశమ్మ్యాత్మమత్వానాం సాఙ్కర్యావిశేషాత్ ప్రాపకాన్తరపరిత్యాగే స్వరూపవిరోధః ప్రధానహేతు

తద్భఙ్గకత్వాత్) సాధనాన్తరభఙ్గకత్వాత్. (తన్నియతేన) భక్తిపారవశ్యనియతేన. (నతద్ధానిరితి) నతల్లక్షణహానిరిత్యర్థః.

(ఉపధేయేతి) ఉపధేయసఙ్కరేపి - దోషాన్యపాధ్యాశ్రయాభేదేపి, ఉపాదేః - దోషాన్యపాధేః. అసఙ్కరః - భేద ఇత్యర్థః. తర్కసఙ్గ్రహే అనుమాన పరిచ్ఛేదే, తత్ర సాధ్యాభావవద్వృత్తిః సాధారణోనైకాన్తికః; "యథా పర్వతో వహ్నిమాన్ ప్రమేయత్వాత్" ఇత్యత్ర ప్రమేయత్వస్య వహ్న్యభావవతి మహాహ్రదే విద్యమానత్వాదితి. సాధ్యాభావవ్యాప్తో హేతుర్విరుద్ధః; యథా శబ్దోనిత్యః కార్యత్వాత్ ఘటవత్, కార్యత్వంహి నిత్యత్వాభావేన అనిత్యత్వేన వ్యాప్తమితి.

నరసింహవిరచిత దీపికా ప్రకాశికాయామ్ అనుమానపరిచ్ఛేదే, సవ్యభిచారానైకాన్తికనిరూపణస్థలే (సాధ్యాభావవద్వృత్తిరితి). సాధ్యమభావో యస్యేతి వ్యుత్పత్త్యా సాధ్యవద్భేదవద్వృత్తిరిత్యర్థః. ప్రాఞ్చస్తు సాధ్యేనాభావో సాధ్యాభావ ఇతి వ్యుత్పత్త్యా సాధ్యావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాక భేద ఏవ సాధ్యాభావ శబ్దార్థ ఇత్యాహుః; తేన, నయథాశ్రుతే "కపిసంయోగీ ఏతద్వృక్షత్వాత్" ఇత్యాదౌ ఏతద్వృక్షత్వాదేః కపిసంయోగాభావభావవద్వృత్తిత్వాత్ అతివ్యాప్త్యాపత్తిః. నచైతల్లక్షణం విరుద్ధే అతివ్యాప్తమితివాచ్యమ్; తస్యాపి లక్ష్యత్వాత్. "ఉపధేయసఙ్కరేపి ఉపాధేరసఙ్కరః" ఇతిన్యాయేన విరుద్ధస్యాపి సవ్యభిచారత్వేన లక్ష్యత్వాదితి, విరుద్ధహేతుభూత కార్యత్వరూప హేతోః సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వరూప సవ్యభిచార లక్షణాక్రాన్తత్వేన ఏతల్లక్షణస్యాతివ్యాప్తత్వేపి, దుష్టభేదాభావేపి దోషభేదాదతివ్యాప్తిర్నదోష ఇతి భావః." ఇతి, ఉపధేయసఙ్కరేపి ఉపాధేరసాఙ్కర్యస్య అదుష్టత్వేన స్వీకారాదితి భావః.

రితి సమ్ప్రదాయోనుపపన్న ఇత్యతఆహ (స్వరూపేతి). (అనుయా
యీతి) అజ్ఞానాశక్తి పర్యుదస్తానామార్తానా మనార్తానాఞ్చ అశక్తౌ
సత్యాంషడంగే శక్తౌసత్యాం వసురణ్యాదిమన్త్రకన్యాసేచాధికారః.
స్వరూపవిరోధజ్ఞానసత్త్వేతు శక్తానామశక్తానాఞ్చ తేషాంశరణాగతావధి
కారఇతి స్వరూపవిరోధస్య విళమ్బాక్షమత్వాపేక్షయా ప్రధానహేతుత్వ
ఞ్చేతిభావః. భక్తిపారవశ్యమపి అసాధారణాధికారఇతి వక్ష్యమాణాధి
కార సిద్ధాన్తాభిప్రాయేణ అశక్త్యాదిత్రయాధికారేత్యుక్తమ్.

(త్రయాణామపీతి) యథాఅజ్ఞానాదిత్రయాభావే విళమ్బాక్ష
మత్వాభావేచ స్వరూపవిరోధజ్ఞానసత్త్వే తస్యైవనివర్తకత్వమ్, ఏవమ
జ్ఞానాదిచతుష్టయసత్త్వేపి తస్యాప్రయోజకత్వ మాశ్రిత్యస్వరూపవిరోధ
జ్ఞానస్యైవ సాధనాన్తరనివర్తకత్వమస్తి. నైవంవిధస్వరూపవిరోధ
జ్ఞానసత్త్వేపి తస్యాప్రయోజకత్వమాశ్రిత్య అజ్ఞానాదిచతుష్టయస్య సాధ
నాన్తరనివర్తకత్వమస్తీతి స్వరూపవిరోధః ప్రధానహేతుర్వ్యజ్యత ఇతి
భావః.

(అనార్తానామ్) దృప్తానామ్ (తేషాం) దృప్తార్తానామ్. (వక్ష్యమాణాధి
కారేతి) వక్ష్యమాణప్రపత్త్యధికారశోధనాధికారే విళమ్బాక్షమత్వస్య శరణాగతౌ
అసాధారణాధికారత్వముచ్యతే. తత్రవిళమ్బాక్షమత్వమ్ - ఆర్తత్వరూపమ్; నతు
దృప్తత్వరూపం తదితిబోధ్యమ్.

మీమాంసాభాష్యే (త్రయాణామ్) అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్. (అష్టాఙ్గయోగ
వత్) అష్టాఙ్గయోగత్యాగవత్. (అజ్ఞానాదిత్రయాభావే)అజ్ఞానాశక్తి పర్యుదాసా
భావే. (తస్యైవ)స్వరూపవిరోధజ్ఞానస్యైవ. (నివర్తకత్వమ్) సాధనభూత భక్తిప్ర
వృత్తి నివర్తకత్వమ్. (అజ్ఞానాదిచతుష్టయసత్త్వేపి)అజ్ఞానాశక్తిపర్యుదాస విళమ్బాక్ష
మత్వ చతుష్టయసత్త్వేపి. (తస్య) అజ్ఞానాదిచతుష్టయస్య. (నైవంవిధేతి) ఏవంవి
ధేత్యారభ్య సాధనాన్తరనివర్తకత్వం నాస్తీత్యన్వయః. (తస్య) స్వరూపవిరోధజ్ఞా
నస్య (ప్రధానహేతోరితి)అజ్ఞానాదిచతుష్టయస్య లఘూపాయ షడఙ్గ ప్రపత్తౌ ప్రవర్త
కత్వాదితి భావః.

వర్ణనియమాభావాధికారేవిషయనియమాభావాధికారేచ సమర్థిత మర్థజాతమభిప్రేత్యాహ (అన్యథేతి) స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానత్రయాణామపి షడఙ్గత్యాగ ఇత్యనఙ్గీకార ఇత్యర్థః. అశక్తపదమ్ అజ్ఞోపలక్షకమ్.(అశక్తపరతన్త్రాణామ్)ఇత్యనన్తరం శాస్త్రాధికృత తదనధికృత విషయత్వాత్ పర్యుదస్త పరతన్త్రాణామిత్యధ్యాహృత్య యోజనీయమ్. పరతన్త్రపదత్రయంపారతన్త్ర్యజ్ఞానవత్పరమ్. పూర్వోక్తం సాధనాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానరూపాసాధారణాధికారబలాత్ షడఙ్గశరణాగత్యోర్భేదం ముఖభేదేనవదన్, స్వరూపవిరోధస్య విళమ్బాక్షమత్వాపేక్షయా ప్రాపకాన్తరపరిత్యాగే ప్రధానహేతుత్వం సూచయన్ అధికరణార్థముపసంహరతి (షడఙ్గఇత్యాదినా). అశక్తానామేవ షడఙ్గేఅధికారః; శరణాగతౌతు శక్తానామశక్తానాఞ్చేతిముఖభేదః.

యచ్చోక్తం పూర్వపక్షే "నరాణాంబుద్ధిదౌర్బల్యాత్" ఇతి వచనం నిగమాన్తాచార్యైరన్యథాసిద్ధత్వేన పరిహృతమితి తద్దూషయితుం శఙ్క్యతే (నన్వితి) నచఅజ్ఞానాం సాధనాన్తరావకాశః. జ్ఞాతృష్వపి వ్యాసాదిషు సాధనాన్తరస్య ప్రమాణసిద్ధత్వాత్, తేషామాధికారికత్వేపి

(వర్ణని...) అధికారద్వయేపి క్రమేణతాన్త్రికషడఙ్గన్యాసస్య వర్ణనియమాభావః, విషయనియమాభావశ్చసమర్థితః. (తదధినకృతేతి) శాస్త్రానధికృతేత్యర్థః. (ముఖభేదేన) ప్రకారభేదేన.

(వేదాన్తాచార్యైరితి) వ్యాసాదౌ సాధనాన్తరానుష్ఠాన దర్శనాత్, తదాచారవిరోధాత్, నరస్యేతివచనస్య యథాశ్రుతార్థ నిరాకరణం కర్తవ్యమితి తదభిప్రాయో ఽవగన్తవ్యః. (అజ్ఞానామితి) అజ్ఞేష్విత్యర్థః; సమ్బన్ధసామాన్యేషష్ఠీ. (తేషాం) వ్యాసాదీనామ్. (ఆధికారికత్వేపి) ఆధికారికకర్మణస్సత్త్వాత్ సాధనాన్తరానుష్ఠానమితి వక్తుంనశక్యతే. తేనకర్మణా తేషాందురనుష్ఠానం నసమ్భవతీతితాత్పర్యమ్. ఆధికారికేత్యత్ర తత్రనియుక్త ఇతితద్ధితసూత్రేణఠక్ప్రత్యయః. అధికారః - వ్యాపారః. సిద్ధాన్తకౌముద్యామ్ తత్రనియుక్తః. అకరేనియుక్తః అధికారికః ఇత్యుక్తమనుసన్ధేయమ్.

నిషిద్ధానుష్ఠానా యోగాదితిభావః. (అప్రామాణ్యాపత్తిరితి) అష్టాఙ్గ షడఙ్గయోరిత్యాదిః. వ్యాసాదీనామష్టాఙ్గనిష్ఠాముపపాదయిష్యన్ జ్ఞాన మాన్ద్యవతాం సాధనాన్తరమిత్యేతత్తావదుపపన్నమిత్యాహ (నరాణామితి).

(స్వయత్నేతి) మోక్షసాధనగోచరస్వయత్నస్య-తదనర్హత్వరూప స్వరూపనాశకత్వ జ్ఞానరహితానామిత్యర్థః. (యథాక్రమమితి) శక్తానామష్టాఙ్గయోగే అశక్తానాం షడఙ్గేచాధికార సమ్భవాదిత్యర్థః. నను విజానతామితివచనాత్ అజ్ఞానాం సాధనాన్తరమిత్యయుక్తమ్, వ్యాసాద్యనుష్ఠాన విరోధాదితివదన్తం ప్రతివచనాన్తరోపన్యాసోనయుక్త ఇత్యతఆహ (తతశ్చేతి). వ్యాసాద్యనుష్ఠాన విరోధాత్ విజానతామితివచనే న్యాయసాపేక్షే అర్థాన్తరం శఙ్కితుమపిశక్యమ్; న్యాయనిరపేక్షే నరాణామితివచనేతునతదితి తద్బలాద్వ్యాసాద్యనుష్ఠానమేవ అన్యథా నేయమితిభావః.

(ఇతివచనమేవేతి) ఏవకారేణ న్యాయసాపేక్షం వచనాన్తరం వ్యావర్త్యతే. (ప్రతినియతేతి) బుద్ధిదౌర్బల్య బుద్ధిదార్ఢ్యరూప విరుద్ధాధికారయోస్సాధనాన్తరనిష్ఠశరణాగతరూపాశ్రయ నిర్ణాయకమిత్య

(తదనర్హత్వరూపేతి) మోక్షసాధనగోచర స్వయత్నానర్హత్వ రూపేత్యర్థః. మీమాంసాభాష్యే; (స్వయత్నస్వరూపవిరుద్ధత్వేతి) స్వయత్నస్య స్వరూపవిరుద్ధత్వే త్యర్థః. (తయోః) అష్టాఙ్గషడఙ్గయోః. (శఙ్కితుమపిశక్యమితి) ఏకదేశేతాత్పర్యవిరుద్ధత్వాదితిభావః (నతదితి) అర్థాన్తరం నశక్యమిత్యర్థః. (తద్బలాత్) నరాణామితివచనబలాత్.

(వచనాన్తరమ్) విజానతామితివచనాన్తరమ్. మీమాంసాభాష్యే, (తాత్పర్యమితి) ఆశ్రయనిర్ణాయకం-నరాణామితివచనమ్; ఇదంశరణమజ్ఞానామితివచనమ్ - అధికారిత్రైవిధ్యనిర్ణాయక మితిభావః. (ఉక్తార్థపరత్వే) స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానవతామిత్యర్థపరత్వే.

ర్థః. (ఇతితాత్పర్యమితి) "బుద్ధిదౌర్బల్యాదుపాయాన్తరమిష్యతే" ఇత్యనేన బుద్ధిప్రాబల్యాత్సిద్ధోపాయాశ్రయణమిష్యత ఇతిలాభాదితిభావః. నన్వేవం పూర్వాచార్యైః "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇతిప్రమాణోపన్యాస విరోధ ఇత్యతఆహ (అతఇతి). అజ్ఞానాం సాధనాన్తరమిత్యత్రప్రమాణతయా నరాణామితివచనమ్, విజానతామితివచనాపేక్షయా స్ఫుటార్థత్వా దస్మాభిరుపన్యస్తమ్; పూర్వోక్తబహున్యాయానురోధేనవిజానతామిత్యప్యజ్ఞానాం సాధనాన్తరమిత్యత్రప్రమాణమేవ; అధికారి త్రైవిధ్యేతు నరాణామితివచనమప్రమాణమితి పూర్వోక్తన్యాయానుగృహీతం నరాణామితివచనానుగృహీతఞ్చ ఇదంశరణమజ్ఞానామితివచనమేవ అధికారిత్రైవిధ్యేప్రమాణతయోపన్యాసార్హమితిభావః.

తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామితిశ్లోకోక్త ప్రకారేణ నరాణామితివచనమపి అన్యథాసిద్ధ మిత్యాశయేనశఙ్కతే (నన్వితి). యద్యపి "అశక్తస్యాతి కృచ్ఛ్రేషు" ఇతిశ్లోకార్థ ఏవప్రథమం శఙ్కితుముచితః; తథాపి వ్యాసాద్యనుష్ఠాన విరోధరూప బాధకస్య ఉత్తరశ్లోకస్థతయా, తల్లోభాత్ ప్రథమంతదర్థశ్శఙ్కిత ఇతిద్రష్టవ్యమ్. (ప్రామాణ్యేతి) ప్రమాత్వేన జ్ఞాయమానత్వం బుద్ధేర్బలమ్. తదభావోదౌర్బల్యమితిభావః. యద్యపి బలస్యదుష్టత్వమేవ దౌర్బల్యమ్; తథాప్యప్రామాణ్యశఙ్కాకళఙ్కితజ్ఞానస్య దౌర్బల్య వ్యవహారానురోధాత్, అవ్యయానా మనేకార్థ

(తత్రప్రపత్తీతి) సారే పూర్వపక్షవ్యక్తం తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామితిపద్యం వర్తత ఇతిమన్తవ్యమ్. (తల్లోభాత్) సిద్ధాన్తిఖణ్డక బాధకస్యలోభాత్. (తదర్థః) తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామితిశ్లోకార్థః. (ప్రామాణ్యేతీతి) ప్రామాణ్యాధ్యవసాయేతిప్రతీకమ్. (తదభావః) ప్రమాత్వేన జ్ఞాయమానత్వాభావః. దౌర్బల్యశబ్దః - బలాభావపరఇతి నిరూపయతి (ప్రమాత్వేనేతి). అత్రద్విచన్ద్రాదిజ్ఞానం దుర్బలజ్ఞానమితి నవ్యవహారః; నరః - దుర్బల ఇత్యాదివ్యవహారః ప్రాయికోవర్తత ఇతిబోధ్యమ్.

త్వాచ్చ బలాభావఏవ దౌర్బల్యమితిజ్ఞేయమ్. యద్వాదుష్టబలత్వమేవ దౌర్బల్యమ్; సర్వస్యాపిజ్ఞానస్య ధర్మ్యంశే ప్రమాత్వేనబలవత్త్వాత్, తస్య అప్రమాత్వేనజ్ఞాయమానత్వసాహచర్యమేవప్రకృతేదోష ఇత్యవధేయమ్.

నను నరసామాన్యస్య నిరుక్తాధ్యవసాయో బాధితః. కిఞ్చ నిరుక్తా ధ్యవసాయాభావాత్ ప్రవృత్తిర్నేష్యతామ్; నతుతావన్మా త్రాదుపాయాన్తరమిష్యతి ఇతివక్తుంశక్య మిత్యతఆహ (నరశబ్దశ్చేతి). (అశక్తపరఇతి) కిఞ్చిదశక్త పరఇత్యర్థః; అశక్తనరసామాన్యస్యాపి నిరుక్తాధ్యవసాయ నియమాభావాత్. అతఏవకస్యచిదశక్తస్యేతివక్ష్యతి.

నను అశక్తస్య ఉపాయాన్తరమిష్యత ఇతివ్యాహతమ్, శక్తేస్త త్ర హేతుత్వాదిత్యతఆహ(అతఇతి). పదద్వయస్యోక్తార్థ పరత్వాదిత్యర్థః. నిరుక్తవచనేకస్య చిదిత్యధ్యాహారమభిప్రేత్య కిఞ్చిత్పదవివక్షితం బుద్ధి దౌర్బల్యో పాయాన్తరాన్వయితావచ్ఛేదకమాహ (అశక్తస్యేతి).

ఆదిపదద్వయేన యద్యపి కేషాఞ్చిదిత్యాదిరీత్యా నిర్దేశఃకార్యః; నరాణామిత్యాప్తవచనానురోధాత్. అతఏవ "తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామ్"

దుర్గుణమితివత్. అర్థాన్తరమాహ (యద్వేతి) (తస్యేతి) జ్ఞానస్యేత్యర్థః.

(నిరుక్తాధ్యవసాయాభావః) లఘూపాయప్రతిపాదక ప్రపత్తిశాస్త్రే ప్రామాణ్యాధ్యవసాయాభావః. (ప్రవృత్తిరితి) సాధనాన్తరే ఇతిపూర్వం యోజనీయమ్. (వక్తుంశక్యమితి) వక్తుంనశక్యమిత్యన్వయః. (అశక్తస్యేతి) (వ్యాహతమితి)వక్తుం నశక్యత ఇత్యర్థః. (శక్తేరితి) (తత్ర) ఉపాయాన్తరే. (పదద్వయస్య) నరస్య బుద్ధిదౌర్బల్యాదితి పదద్వయస్య. (ఉక్తార్థపరత్వాదితి) అత్రనరశబ్దః - కతిపయాశక్తపరః. దౌర్బల్యశబ్దః - లఘూపాయప్రామాణ్యాధ్యవసాయాభావ ఇతిపూర్వపక్షో క్తార్థోబోధ్యః. (నిరుక్తవచనే) నరస్యేతివచనే. (ఉపాయాన్తరేతి) ఉపాయాన్త రాన్వయితావచ్ఛేదకమశక్తత్వం దురాశాదార్ఢ్యశాలిత్వఞ్చేతివివక్షితమ్.

(పదద్వయేన) అశక్తస్యదురాశాదార్ఢ్యశాలిన ఇతిపదద్వయేన. మీమాంసా భాష్యే (ప్రపత్త్యనర్హత్వాదితి) ప్రపత్తౌప్రామాణ్యాభావాదితిభావః (అశక్తస్యేతి

ఇత్యనుగృహీతం నిగమాన్తార్యైః. తథాపి "అశక్తస్యాతికృచ్ఛ్రేషు" ఇత్యాదిపూర్వశ్లోకే వేదాన్తార్యాణా మభిప్రేతం నరస్యబుద్ధి దౌర్బల్యాదితి పాఠాన్తరమభిప్రేత్యకస్యచిదితినిర్దిష్టమితినదోషః."అశక్తస్యాతి కృచ్ఛ్రేషుదురాశాదార్ఢ్యశాలినః" ఇతిషష్ఠ్యన్త పదద్వయస్యాయమభి ప్రాయః;-సర్వస్యాపిసాధనాన్తరేకష్టం కర్మేతిన్యాయేన అశక్తిస్తావత్సిద్ధా. ఏవమశక్తౌసత్యామపివస్తుతో లఘూపాయేసత్యపిగురూపాయేచ్ఛా దుర్వారైవ. సాచ గురూపాయేనైవదృష్టాఽదృష్టఫలసాధనస్య అనాదివాసనాసిద్ధత్వాద్దుర్వారా. ఏవంవిశ్వాసమాన్ద్య కృతదురాశాబలేన ప్రపత్త్యనర్హత్వాత్ కస్యచిన్నరస్య ఉపాయాన్తర మిష్యతఇతి నరస్యేత్యాదివచనతాత్పర్యమితి. అనేనతత్రప్రపత్త్యనర్హాణామితిశ్లోకే "అశక్తస్యాతి కృచ్ఛ్రేషుదురాశాదార్ఢ్యశాలినః-కస్యచిత్" ఇతిపూర్వశ్లోకస్థం షష్ఠ్యన్త పదత్రయం నరస్యేతి పదవివరణరూపం విభక్తివిపరిణామేనానుషఙ్గనీయమితిసూచితమ్. (ప్రపత్త్యనర్హత్వాత్) ఇత్యనేన "తత్రప్రపత్త్యనర్హాణామ్" ఇతిశ్లోకేషష్ఠ్యన్తంపదం హేతుగర్భమ్, బుద్ధిదౌర్బల్యాదితి పఞ్చమ్యన్త వివరణమితిసూచితమ్.

నన్వేవంనరశబ్దసఙ్కోచాపత్తిరిత్యత ఆహ (అన్యథేతి). నరశబ్దాసఙ్కోచఇత్యర్థః. (ఉక్తనీతేరితి) బుద్ధిదౌర్బల్యాదిత్యుక్తహేతోరిత్యర్థః. (అసమ్భవాత్) ఇత్యనన్తరంతదనుష్ఠానవిరోధస్స్యాదితి శేషః. కేషాఞ్చిత్ప్రపత్తావేవాధికారఇతివక్తుంప్రపత్త్యధికారిణా మన్యత్రాధికారోబుద్ధిదౌర్బల్య కృతఇతి ఏతద్వచన తాత్పర్యమాశ్రయణీయమ్; అన్యథాకస్య

కృచ్ఛ్రేష్వితి)శ్లోకే అతికృచ్ఛ్రేషు అశక్తస్యేత్యన్వయః. (సాచ)దురాశాచ. (తాత్పర్యమితీతి) అయమభిప్రాయఇత్యన్వయః. (విభక్తివిపరిణామేనాఽనుషఙ్గనీయమితి) అశక్తానాం దురాశాదార్ఢ్యశాలినాం కేషాఞ్చిదితిపదత్రయం బహువచనాన్తం వక్తవ్యమితిభావః.

(తదనుష్ఠానవిరోధః)సాధనాన్తరానుష్ఠానవిరోధః. (ఏతద్వచనమ్) నరస్యేతి

చిన్నరస్య బుద్ధిమాన్ద్యా త్సాధనా న్తరమిష్యత ఇత్యుక్తౌ సాధనా న్తరజ్ఞానా నుష్ఠానాశ క్తస్య కస్యచిన్నరస్య ప్రవృ త్తిరిష్యత ఇత్యపివక్తుం శక్యత్వేన వచనవై యర్థ్యాత్. తథాచ ప్రప త్త్యధికార సమర్పకే నరస్యేత్యత్ర అశ క్తస్యేత్యధ్యా హార్యమిత్యాహ (వ్యాసాదీతి). (అశ క్తస్యేతిపదమితి) తచ్చసర్వధా ఉపాయా న్తరానుష్ఠానా శ క్తపరమ్; నతుఃష్టం కర్మేతి న్యాయేన అశ క్తపరమ్. తస్యసాధనా న్తరనిష్ఠ సాధారణ్యాదితిభావః.

దూషణా న్తరమాహ (తథేతి) (అశ క్తేనేతి). అశ క్తస్యస్వాశ క్తింజానతః సాధనా న్తరేకృత్య సాధ్యతాజ్ఞానోదయేన కృతిసాధ్యతాజ్ఞానాధీనచికీర్షారూపసాధనా న్తరేచ్ఛాయా అసమ్భవాదితిభావః. (తదుపాయేతి)ఉపాయా న్తరాశ క్తస్యాపి దేశవాసాదిశ క్తిసమ్భవాదితిభావః. తతః కిమిత్యత్రాహ(తతశ్చేతి). చశ్శఙ్కానివృత్తౌ. (లక్షణాచేతి)చకారేణ కస్యచిదితి పదాధ్యాహారస్సముచ్చీయతే. ననువస్తుతోఽశ క్తస్యాపి కృతిసాధ్యతా భ్రమాదుపాయా న్తరేచ్ఛా సమ్భవత్యేవేతి నద్వితీయ దూషణం సమ్భవతీత్యభిప్రాయేణ ''అశ క్తస్యాతికృచ్ఛ్రేషు'' ఇతిశ్లోకాభిప్రేతంనరస్యేత్యాదివచనస్యార్థా న్తరమాశఙ్కతే(నన్వితి).అత్రాపినరశబ్దోయత్కిఞ్చిదశ క్తపరః. అశ క్తిస్తు సర్వధా ఉపాయా న్తరానుష్ఠానాశ క్తిః; నతుపూర్వత్రేవ కష్టం కర్మేతిన్యాయ సిద్ధాశ క్తిః. కిఞ్చిత్ - పూర్వవదతి కృచ్ఛ్రేషు దురాశాదార్ఢ్య శాలిత్వమితిబోధ్యమ్.

(భ్రమపరఇతి) బుద్ధేర్బలం ప్రమాత్వమ్. తదభావోవా తస్య

వచనమ్. (అన్యథా) ఇత్థం వచనతాత్పర్యానఙ్గీకారే. మీమాంసాభాష్యే (తథా) తద్వత్. (తదుపాయేతి) సాధనా న్తరోపాయేత్యర్థః. (లక్షణాచేతి) ఉపాయా న్తరశబ్దస్య భక్త్యాదిరూపస్వార్థపరిత్యాగాత్ జహల్లక్షణేతిభావః. (తచ్చ) అశక్తస్యేతి పదఞ్చ. (తస్య) ఈషదశక్తస్య. (ద్వితీయదూషణం) లక్షణేతి దూషణమ్.

భ్రమత్వ సాహచర్యం వా దౌర్బల్యమితి భావః. సంశయవిపర్యయ విరోధితావచ్ఛేదకస్యైవబుద్ధిబలశబ్దార్థత్వమ్; వస్తుతః ప్రమాయాఅపి అప్రామాణ్యశఙ్కాకళఙ్కితత్వేన దుర్బలత్వాత్, తదభావే భ్రమస్యాపి ప్రబలత్వాత్, అతఃప్రమాత్వేననిశ్చితత్వమప్రామాణ్య జ్ఞానాఽనాస్కన్దితత్వం వాబలమ్. తథాచభ్రమస్యప్రాయేణ అప్రామాణ్య జ్ఞానాస్కన్దితత్వాత్ దౌర్బల్యశబ్దో భ్రమలాక్షణిక మిత్యఙ్గీకార్యమిత్యాశయేనాహ (దార్ఢ్యాభావేతి). యద్యపిసంవాదిప్రవృత్తిజనకతావచ్ఛేదకత్వాత్ ప్రమాత్వం బలమితివక్తుంశక్యమ్; తథాపిపీతశఙ్ఖాదిభ్రమస్య విసంవాదిప్రవృత్తి జనకస్యాపి ప్రాబల్య వ్యవహారాత్, గ్రాహ్యాభావ ప్రత్యక్ష విరోధితావచ్ఛేదకమేవ బుద్ధేర్బల మితిభావః.

(తదభావః) ప్రమాత్వాభావః. (తస్యేతి) ప్రమాత్వస్యేత్యర్థః. (విరోధితావచ్ఛేదకస్యైవేతి) ధర్మస్యేతిశేషః. (వస్తుతఇతి) ప్రమాత్వస్యభ్రమసాహచర్యం దౌర్బల్యమితిపూర్వపక్షయోజనాయామ్. వస్తుతఇత్యారభ్య బలమితిపర్యన్తం సిద్ధాన్తరీతిః. (దుర్బలత్వాదితి) అత్ర "దోషమూలత్వేజ్ఞాతేసతి పరత్వమకిఞ్చిత్కరమ్, రజ్జుసర్పజ్ఞాననిమిత్తభయేసతి, భ్రాన్తోయమితిపరిజ్ఞాతేనకేనచిత్ నాయం సర్పోమాభైషీరిత్యుక్తేపి భయానివృత్తిదర్శనాత్" ఇతిశ్రీభాష్యసూక్తిః. "పరత్వస్యాకిఞ్చిత్కరత్వముపపాదయతి (రజ్జుసర్పేతి). ఉత్తరజ్ఞానస్య దోషమూలత్వేన ప్రామాణ్యానిశ్చయాత్, భయానివృత్తేః" ఇతి తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాసూక్తిశ్చానుసన్ధేయా. (తదభావే) శఙ్కాకళఙ్కితత్వాభావే. (అప్రామాణ్యజ్ఞానాస్కన్దితత్వాదితి) గఙ్గాయాం ఘోషఇత్యత్ర ప్రవాహసమ్బద్ధస్యతీరే ప్రాయేణవిద్యమానత్వవత్, ప్రాయేణ అప్రామాణ్య జ్ఞానాస్కన్దితత్వరూపార్థకదౌర్బల్యశబ్దః - భ్రమత్వలాక్షణిక ఇతిబోధ్యమ్. (సంవాదీతి) సఫలేత్యర్థః. (విసంవాదిప్రవృత్తిజనకస్యేతి) (విసంవాదీతి) విఫలేత్యర్థః. "శఙ్ఖేపీతరూపంజానీహి" ఇతివ్యవహారేకశ్చనపురుషః ప్రవర్తతఇతి ప్రవృత్తిజనకత్వం బోధ్యమ్. (గ్రాహ్యాభావప్రత్యక్ష విరోధితావచ్ఛేదకమితి) గ్రాహ్యాభావప్రత్యక్షమ్- శుక్తికాయామిదంరజతమితిప్రత్యక్షమ్. తద్విరోధితా-ఇయంశుక్తిరితి ప్రమాత్మక

యద్వాఽప్యేతదస్వరసాదేవాహ (అధ్యాహారేతి). నరశబ్దస్యాశక్తయత్కించిన్నరలక్షణాయాం సైవదోష ఇతి భావః. "వ్యాసాదిషు తు నైవైషా రీతిః" ఇత్యుక్తం బాధకముద్ధర్తుం తద్వివరణముఖేనానువదతి (నన్వితి). (అనధ్యాహారేతి) అలాక్షణికత్వేత్యపి ద్రష్టవ్యమ్. (అధ్యవసాయః) అప్రామాణ్యజ్ఞానానాస్కన్దిత నిశ్చయః. తస్య దార్ఢ్యమ్–అదృష్టవిశేషకారితతాదాత్వికానుష్ఠానోపయికరుచివిశేషఫలోపధానమ్. (అజ్ఞత్వేన ప్రపత్త్యనుష్ఠాతౄణామ్) ఇత్యనేన సాధనాన్తరానుష్ఠానసూచనముఖేన "జ్ఞానభక్త్యన్వితం కర్మ" ఇత్యాది ప్రమాణ ప్రసిద్ధసాధనభక్త్యనుష్ఠానవిరోధోఽవక్ష్యమాణ విరోధాన్తర్గత ఇతి సూచితమ్. యద్యపి సాధనాన్తర నిష్ఠానామితి వక్తుముచితమ్. తథాప్యజ్ఞానుష్ఠాన విరోధోఽపి వక్ష్యమాణవిరోధాన్తర్గత ఇతి ధ్వనయితుం నతథోక్తమితి ధ్యేయమ్.† స్వోపదిష్టేత్యనేన ఉపదేశవిరోధోఽవక్ష్యమాణవిరోధాన్తర్గత ఇతి సూచితమ్.

(జ్ఞానేతి) జ్ఞానవిశ్వాసదార్ఢ్యానామభావస్యేత్యర్థః. (అనేకేతి) జ్ఞానాభావే ఉపదేశవిరోధః. సార్వజ్ఞప్రసిద్ధివిరోధః. విశ్వాసాభావే

జ్ఞానే; విరోధితా-ప్రతిబన్ధకతా తస్యాం యదవచ్ఛేదకం అప్రామాణ్యజ్ఞానానాస్కన్దితత్వమ్, తత్ - బలమితి బోధ్యమ్.

(ఏతదస్వరసాదితి) పూర్వోక్తార్థే ప్రాయికత్వాద్యస్వారస్యాదిత్యర్థః. మీమాంసాభాష్యే (అధ్యాహారేతి) కస్యచిదశక్తస్యేత్యధ్యాహారః. (అనధ్యాహారేతి) యోజనాయాం పక్షపాతే నేత్యర్థః. (కల్ప్యేతేతి) యది కల్ప్యేతేతి వక్తవ్యమ్. (సైవ) లక్షణైవ. (తస్య) నిరుక్తనిశ్చయస్య. (జ్ఞానభక్తీతి) "జ్ఞానభక్త్యన్వితం కర్మ జనకాదిషు దృశ్యతే। కర్మభక్త్యన్వితం జ్ఞానం ప్రాయేణ భరతాదిషు। కర్మజ్ఞానాన్వితా భక్తిః ప్రహ్లాదప్రముఖాశ్రయా।" ఇత్యాదిశ్లోకే ప్రహ్లాదజనకసనకాదీనాం సాధనానుష్ఠానముక్తమ్.

(జ్ఞానవిశ్వాసయోర్దార్ఢ్యమితి) విగ్రహశఙ్కానిరాసార్థమాహ (జ్ఞానవిశ్వాస

† (పా) లోకదృష్టే.

ఆస్తికాగ్రేసరత్వప్రసిద్ధివిరోధః; దార్ఢ్యాభావే అజ్ఞాజ్ఞ్యనుష్ఠానవిరోధః, ఇత్యర్థః. అత్రాధికారిణామపి సర్వజ్ఞానాం నిషిద్ధానుష్ఠానానుపపత్తి విరోధోపి పక్షత్రయసాధారణో దోషోభిప్రేతః. (అధ్యాహారాదితి) ఆదిశబ్దేన లక్షణా గృహ్యతే. (భూయసామితిన్యాయాదితి) యద్యప్యేకస్మిన్పక్షే అధ్యాహారాభావేనరపదస్య యత్కిఞ్చిదశక్త లక్షణారూపైకదోషవత్ పక్షాన్తరేపిదార్ఢ్యాభావే అనుష్ఠానవిరోధ ఏకఏవ పాక్షికోదోషః; తథాప్యజ్ఞాజ్ఞ్యనుష్ఠానగ్రాహక బహుప్రమాణ బాధాపేక్షయా ఏకస్మిన్వచనే పదలక్షణైవ వరమితిభావః.

వ్యాసాదీనామజ్ఞానాత్ జ్ఞానాద్వాభక్త్యాదినిష్ఠేతి పూర్వోక్తం పక్షద్వయం ప్రపఞ్చయన్, తేషాంసాధనాన్తర నిష్ఠతాగ్రాహక ప్రమాణానుసారేణ ప్రకృతవచనానుసారేణచ అజ్ఞానపక్షంతావదాహ (అత్రహీతి). (కిఞ్చిదజ్ఞానన్తావత్) ఇత్యత్రతావచ్ఛబ్దః కిఞ్చిత్పదార్థో విశిష్యవక్ష్యతే ఇతిసూచనార్థః. యద్విశేషప్రతిపాదనార్థం పక్షద్వయస్య పునరుపన్యాసః, తంవిశేషందర్శయతి (ఇదమితి). కైముతికన్యాయమభిప్రేత్యాహ (తతశ్చేతి). కిఞ్చిత్పదార్థమాహ (తత్రేత్యాదినా)

దార్ఢ్యానామితి). (పక్షత్రయమ్) జ్ఞానాభావకల్పనమ్, అధ్యవసాయాభావకల్పనమ్, తద్దార్ఢ్యాభావకల్పనమితిత్రయమ్. అధ్యాహారాద్యస్వారస్యాశ్రయణమేవ యుక్తమితివక్తుం నశక్యతఇత్యాహ (యద్యపీత్యారభ్య దోషఇతిపర్యన్తమ్) (పదలక్షణా) నరపదలక్షణా.

(పక్షద్వయమ్) జ్ఞానాభావపక్షమ్, దార్ఢ్యాభావపక్షమ్. (ప్రకృతవచనమ్) నరస్యేతివచనమ్. (వక్ష్యతఇతి) వక్తవ్యఇతిపాఠాన్తరం తత్స్థానేబోధ్యమ్.

(తత్రేత్యాదినేతి) గీతాయాందశమాధ్యాయే, "నమే విదుస్సురగణాః ప్రభవం నమహర్షయః। అహమాదిర్హి దేవానాం మహర్షీణాఞ్చసర్వశః" ఇతి.తద్భాష్యే:-సురగణామహర్షయశ్చ అతీన్ద్రియార్థ దర్శినోఽధికతరజ్ఞానాఅపిమేప్రభవమ్ - ప్రభావంన విదుః. మమనామకర్మస్వరూప స్వభావాదికం నజానన్తి; యతస్తేషాం దేవానాం

(సాధనత్వవేషేతి) (సాధనత్వమ్) మోక్షకారణత్వమ్. అశక్తాధికారికత్వమ్, భగవతో ముఖ్యోపాయ స్థాననివేశరూపశరణత్వలక్షణ వేద్యాకారవిశిష్టత్వమ్, అధ్యవసాయరూపత్వమ్, అప్రవృత్తప్రవర్తనరూపవిధి విషయత్వఞ్చాఽత్ర విశేషావివక్షితాః. †నిత్యవిభూతౌ ముక్తస్యకైఙ్కర్యవత్ప్రపత్తేః కేవలపరార్థకైఙ్కర్యత్వేన సిద్ధోపాయఫలత్వం ఫలపదార్థః. స్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానవదధికారికత్వమ్, సపరికరప్రపత్తి విషయసర్వ ప్రవృత్తి నివృత్త్యఙ్గకత్వమ్, భగవతః కారణాన్తరనిరపేక్షకరణత్వరూప శరణత్వలక్షణ వేద్యాకారవిశిష్టత్వమ్, ప్రార్థనా

మహర్షీణాఞ్చ సర్వశో అహమాదిః; తేషాంస్వరూపస్య జ్ఞానశక్త్యాదేశ్చ అహమాదిః. తేషాం దేవత్వ దేవర్షిత్వాది హేతుభూత పుణ్యానుగుణం మయాదత్తం జ్ఞానం పరిమితమ్. అతస్తే పరిమితజ్ఞానాః మత్స్వరూపాదికం యథావన్న జానన్తి.'' ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(ముఖ్యోపాయేతి) ముఖ్యోపాయాన్తరభూత భక్తిస్థాననివేశరూపః శరణత్వలక్షణః వేద్యాకార ఇత్యన్వయార్థః. (అధ్యవసాయః) మద్రక్షణాదికం తవభర ఇత్యధ్యవసాయః. (విధివిషయత్వమ్) వ్రజేతివిధివిషయత్వమ్. †(నిత్యానుగృహీతేతి) నిత్యగ్రన్థ ప్రోక్తేత్యర్థః. (ప్రాథమికప్రపత్తేరితి) వేదాన్తాచార్యపక్షే తదభిమత ప్రపన్నే ఉత్తరకృత్యవత్ ద్వితీయప్రపత్తేః ఫలరూపత్వమ్. అస్మద్రాద్ధాన్తే తు ప్రాథమిక ప్రపత్తేః ఫలత్వమితిబోధ్యమ్. (స్వరూపయాథాత్మ్యేతి) స్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానవానధికారీ తద్వత్త్వమిత్యర్థః. (సపరికరేతి) సపరికరభక్త్యాదిరూపాపి ప్రపత్తివిషయా సర్వప్రవృత్తిరిత్యన్వయః. తన్నివృత్త్యఙ్గకత్వమిత్యర్థః. (పరికరః) అఙ్గాదిః. (కరణేతి) కారణాన్తర నిరపేక్షకరణత్వరూపం శరణత్వమ్; తల్లక్షణః - వేద్యాకారః; తద్విశిష్టత్వమ్; వేదాన్తాచార్యాణాం పక్షే ఉపాయాన్తరస్థాన నివిష్టత్వం శరణత్వమ్. అస్మద్రాద్ధాన్తే శరణత్వం కరణత్వమిత్యవగన్తవ్యమ్. (ప్రార్థనేతి) త్వమేవోపాయ భూతో మేభవేతి ప్రార్థనారూపత్వమిత్యర్థః. (అన్యదా

† మూలవ్యాఖ్యానయోరననుగుణమ్.

రూపత్వమ్, స్వత ఏవ ప్రాప్తస్య కేవలపరార్థకైఙ్కర్యత్వేన అన్యథాసిద్ధస్యాపి సర్వముక్తి ప్రసఙ్గపరిహారార్థతయా వ్యాజత్వేన అజ్ఞాతజ్ఞాపనలక్షణవిధివిషయత్వాఙ్గీకారాత్ర విశేషావివక్షితాః

నన్వేవమపి "నిషిద్ధానుష్ఠాన ప్రసఙ్గేన పరిహృతః" ఇత్యాశఙ్కోపసంహారవ్యాజేన నిరస్యతి (ఇతిపారిశేష్యాదితి) కల్పభేదేన మన్దజ్ఞాన విశ్వాసానాం వ్యాసాదీనాం నిషిద్ధానుష్ఠాన మిష్టమేవ. నచైవం ఫలాభావప్రసఙ్గః, "నేహాభిక్రమనాశోస్తి" ఇతిన్యాయేన సాధనానుష్ఠానస్య స్వరూపవిరుద్ధస్యాపి పరమ్పరయా మోక్షోపయోగిత్వేపి తేన సాక్షాత్ఫలాభావప్రసఙ్గస్య ఇష్టాపత్తి పరాహతత్వా దితిభావః

ద్ధస్యాపీతి) మోక్షంప్రత్యన్యథా సిద్ధస్యాపీత్యర్థః (వ్యాజత్వేనేతి) అహేతుత్వేన అతిప్రసఙ్గవారకత్వరూపం వ్యాజత్వ మత్రవివక్షితమ్ అదృష్టభూత భగవత్ప్రీతివర్ధకత్వం ప్రపత్తేరితిబోధ్యమ్ (అజ్ఞాతజ్ఞాపనేతి) వ్రజేతి విధివిషయత్వమిత్యర్థః

(నచైవంఫలాభావప్రసఙ్గఇతి) స్వానధికరణీయే అధికృతస్య ఫలాభావప్రసఙ్గఇతి నేత్యర్థః (నేహేతి) "నేహాభిక్రమనాశోస్తి ప్రత్యవాయోనవిద్యతే। స్వల్పమప్యస్యధర్మస్య త్రాయతేమహతోభయాత్" ఇతి ఇహ-భగవద్విషయే, అభిక్రమస్య-ఆరబ్ధస్య నాశోనాస్తీత్యర్థః అన్తతోగత్యా భగవద్విషయఏవపర్యవసానంబోధ్యమ్ గీతాభాష్యే, వక్ష్యమాణబుద్ధియుక్తస్య కర్మణోమాహాత్మ్యమాహ (ఇహ) కర్మయోగే (నాభిక్రమనాశోస్తి) అభిక్రమః - ఆరమ్భః నాశః - ఫలసాధనభావనాశః ఆరబ్ధస్య అసమాప్తస్య విచ్ఛిన్నస్యాపీననిష్ఫలత్వమ్ ఆరబ్ధస్య విచ్ఛేదే ప్రత్యవాయోపినవిద్యతే అస్యకర్మయోగాఖ్యస్య ధర్మస్య స్వల్పాంశోపిమహతోభయాత్ - సంసారభయాత్త్రాయతే అయమర్థః - 'పార్థనైవేహనాముత్ర వినాశస్తస్యవిద్యతే" ఇత్యుత్తరత్ర ప్రపఞ్చయిష్యతే. అన్యానిహిలౌకికానివైదికానిచ సాధనాని విచ్ఛిన్నానినఫలాయభవన్తి ప్రత్యవాయాయచభవన్తి" ఇతిశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా (పరమ్పరయా) కాలాన్తరే

న్యాయానుగృహీత ప్రకృతవచనార్థం వచనాన్తరేణ సంవాదయతి (అతఏవేతి). ఉక్తజ్ఞానాభావస్య ఉపాయాన్తరస్వీకారహేతుత్వాదేవేత్యర్థః. సర్వజ్ఞస్య భగవానుపాయఇత్యుక్తే అన్యస్తూపాయో ఽసర్వజ్ఞస్యేతిగమ్యతఇతిభావః. నన్వేవం "ముముక్షుర్బ్రహ్మోపాసీత" ఇతిశాస్త్రమప్రమాణంస్యాత్, ఇష్టసాధనత్వరూపవిధ్యర్థస్య బాధితత్వాత్, మోక్షరూపఫలస్య బాధితత్వాచ్చేతి, అస్వరసాద్వేదాన్తశాస్త్రం పరార్థకైఙ్కర్యరూప భక్తేర్వ్యాజత్వ విధానపరమేవేతి ముఖ్యసిద్ధాన్తమభిప్రేత్యాహ(అథవేతి)విజానతామిత్యత్రవిశబ్దవివక్షితం విశేషమాహ (దృఢతరేతి). తాదాత్వికానుష్ఠానోపయుక్తా దృష్టవిశేషకారితరుచివిశేషరూపఫలోపహితత్వం దృఢతరత్వమ్.

పూర్వంవ్యాసాదీనాం ప్రారబ్ధనాశేచ్ఛానజాయతే, అధికారారమ్భక కర్మణ అనుభవవినాశ్య త్వాదిత్యుక్తమ్. తత్రప్రారబ్ధనాశేచ్ఛాయాంసత్యాం తన్నాశకశరణాగత్యనుష్ఠానేసతి అధికారారమ్భక కర్మణ అనుభవనాశ్యత్వమేవ నస్యాదిత్యాశఙ్కాయాం హేతువాక్య వివక్షి

(ప్రకృతవచనమ్)నరస్యబుద్ధిదౌర్బల్యాదితివచనమ్ మీమాంసాభాష్యే(యోగమార్గపరాఙ్ముఖఇతి) యోగమార్గపరాఙ్ముఖా పాదకత్వమిత్యర్థః. (ఉపాయోఽసర్వేతి)ఉపాయః అసర్వజ్ఞస్యేతిచ్ఛేదః. (ముముక్షుః) మోక్షకామ ఇత్యర్థః. (వ్యాజత్వ విధానపరమేవేతి) యాజన్త్యవిధిపూర్వకమితి వచనాదితిభావః.

పూర్వంకర్మణ అనుభవనాశ్యత్వాదితి హేతురుక్తః; తత్స్థానే అత్ర ప్రతిబన్ధకత్వాది హేతురుక్తః; తత్కిమర్థమిత్యాశఙ్కాయాంత న్నిరూపయతి(పూర్వమిత్యాదినా) అత్రవేదాన్తాచార్యాభిప్రాయః - అనుభవనాశ్యత్వేసిద్ధే విద్యానాశ్యత్వం సిధ్యతి, విద్యానాశ్యత్వేసిద్ధే అనుభవనాశ్యత్వంసిధ్యతీతి అన్యోన్యాశ్రయఇతి. (తన్నాశకేతి) ప్రారబ్ధనాశకేత్యర్థః. (హేతువాక్యమ్) అనుభవనాశ్యత్వాదితి హేతువాక్యమ్. తద్వాక్యస్యప్రతిబన్ధకత్వ మిత్యర్థఇతిఫలితమ్.

తంవిశేషం స్ఫుటయతి. (తేషామితి). అధికారారమ్భకకర్మణః ఫలబలేన ప్రారబ్ధకర్మనాశేచ్ఛా ప్రతిబన్ధకత్వాత్, తన్నాశకశంసాగితౌ ప్రవృత్తిర్నాస్తీతి తస్య కర్మణో న విద్యానాశ్యత్వమ్; కిన్త్వనుభవనాశ్యత్వమిత్యేవం ప్రతిబన్ధకత్వమేవ పూర్వం హేతుత్వేన వివక్షితమితి భావః.

బుద్ధిసౌకర్యార్థం పక్షద్వయముపసంహరతి (తస్మాదితి). తస్మాదిదిత్యేతద్వివృణ్వన్ బుద్ధిస్థతయా ద్వితీయపక్షమాహ (వ్యాసాదీతి). ప్రథమపక్షమాహ (దేవేతి). బాధకాభావముక్త్వా సాధకమాహ (అన్యథేతి) (దోషాపత్తేరితి) శబ్దస్య హేతుః. నచాత్రాపి నిషిద్ధానుష్ఠానప్రసఙ్గ ఇతి శఙ్కావకాశః; "ధర్మాన్పరిత్యజ్యేతి" సాధనతయా ప్రసక్తస్యైవ నిషేధాత్, వ్యాసాదిభిః పరార్థకైఙ్కర్యరూపవ్యాజభక్తేరేవానుష్ఠానాచ్చ.

వ్యాజవిశేషాన్వయస్య చ "విధిపరిణతిభేదాత్ వీక్షితస్తేన

(పక్షద్వయమ్) వ్యాసాదీనాం దేవగుహ్యప్రపత్తిసూక్ష్మవిశేషవిషయకజ్ఞానాభావః, తాదృశజ్ఞానే సత్యపి అనుష్ఠానోపయికజ్ఞానాభావ ఇతి పక్షద్వయమ్ (ద్వితీయపక్షమ్) విజ్ఞానే సత్యపి అనుష్ఠానోపయికజ్ఞానాభావ ఇతి పక్షమ్ (ప్రథమపక్షమ్.) దేవగుహ్యప్రపత్తిసూక్ష్మవిశేషవిషయక జ్ఞానాభావ ఇతి పక్షమ్ (సాధకమితి) స్వపక్షే సాధకమిత్యర్థః. మీమాంసాభాష్యే, (అన్యథా) పూర్వపక్షోక్తార్థవర్ణనే. (దోషాపత్తేరితి) దోషాపత్తిః స్వపక్షే శబ్దస్వారస్యే హేతురితి బోధ్యమ్.(అత్రాపీతి) విధేస్సాధనత్వమాశ్రిత్య పూర్వయోజనాయామివ "ముముక్షుర్బ్రహ్మోపాసీత" ఇత్యత్ర వ్యాజవిధిత్వమాశ్రిత్య ముఖ్యసిద్ధాన్తయోజనాయామపీత్యర్థః. (సాధనతయా ప్రసక్తస్యేతి) అర్జునబుద్ధ్యా ఇత్యాదిః. (వ్యాజవిశేషః) ఫలభక్తిః, ఫలప్రపత్తిశ్చ.

(విధిపరిణతీతి) శ్రీరహస్యత్రయసారే, ఉపోద్ఘాతాధికారే, "మణివర ఇవ శౌరేర్నిత్య హృద్యోఽపి జీవః కలుషమతిరవిన్దన్ కిఙ్కరత్వాధిరాజ్యమ్ । విధిపరిణతిభేదాద్వీక్షితస్తేన కాలే గురుపరిషదుపఙ్గం ప్రాప్య గోపాయతి స్వమ్" ఇతి.

అస్యార్థః. నను, (౧) "య ఆత్మా అపహతపాప్మా విజరో విమృత్యుర్విశోకో విజిఘత్సోఽపిపాసః సత్యకామః సత్య సఙ్కల్పః" (౨) "నాయం దేవో న మర్త్యో వా న తి

---

(౧) ఛాన్దో-౮-౭-౧.

ర్యథాన్యపరోపివా। జ్ఞానానన్దమయస్త్వాత్మా శేషోహి పరమాత్మనః" (౧) "దాసభూతాస్స్వతస్సర్వేహ్యాత్మానః పరమాత్మనః" (౨) "ఆత్మానమస్య జగతోనిర్లేపం కణ్ఠభూషణమ్। బిభర్తికౌస్తుభమణేస్స్వరూపం భగవాన్హరిః" ఇత్యాదిప్రమాణైరపహతపాప్మత్వాదిగుణకతయా జ్ఞానానన్దాది మయతయా భగవతోనిత్యశేషతయా నిత్యదాసతయా భగవద్ధృదయఙ్గమతయాచ ఉపగతానాం స్వరూపోపాయపురుషార్థేషుజ్ఞాతవ్యాంశస్య సాధ్యాంశస్యచాభావాత్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థజ్ఞాపన పరరహస్యత్రయం నవ్యాఖ్యేయమితిశఙ్కాయామ్, ఉక్తరూపాణామపి జీవానామనాది కర్మప్రవాహేణ ప్రకృతిసమ్బన్ధాత్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థజ్ఞానాభావం నిర్హేతుక భగవత్కృపయా సదాచార్యాత్తజ్జ్ఞానోత్పత్తిపూర్వకం వ్యాజోపాయానుష్ఠానే బన్ధనివృత్తిం కేవలపరార్థకైఙ్కర్యాఖ్య పురుషార్థప్రాప్తిఞ్చోపపాదయతి (మణివరఇవేతి).

[శౌరేర్మణివర ఇవనిత్యహృద్యోపి కలుషమతిః కిఙ్కరత్వాధి రాజ్యమవిన్దన్ జీవః, విధిపరిణతి భేదాత్తేనకాలేన వీక్షితస్సన్ గురుపరిషదుపజ్ఞం స్వంప్రాప్య గోపాయతీత్యన్వయః] (కలుషమతిః) హేతుగర్భవిశేషణమ్. కలుషమతిత్వాదిత్యర్థః. (కాలే) "జాయమానంహిపురుషంయం పశ్యేన్మధుసూదనః। సాత్వికస్సతు విజ్ఞేయస్సవై మోక్షార్థచిన్తకః" ఇత్యుక్తజాయమానకాల ఇత్యర్థః. (గురుపరిషదుపజ్ఞమ్) "ఉపజ్ఞాజ్ఞానమాద్యంస్యాత్" ఇత్యుక్తేః, గురుపరిషదస్సకాశాదాద్యజ్ఞానంయథా స్యాత్తథేతి క్రియావిశేషణమ్. శౌరేః కౌస్తుభవత్ జీవోనిత్యహృద్యోపి అనాదికర్మ ప్రవాహ పరవశత్వేన సర్వజ్ఞతాయాస్సఙ్కుచితత్వాదాధి రాజ్యానుభవవత్ ప్రీతిరూపాం శేషవృత్తిమలభమానః, యాదృచ్ఛిక సుకృతపరిపాకాత్ జాయమానకాలే భగవతావీక్షితః సత్సమ్ప్రదాయసిద్ధమాచార్య మాశ్రిత్య, తన్ముఖేన స్వాత్మానం ప్రాప్య-ప్రకర్షేణజ్ఞాత్వా, భగవన్ముఖోల్లాసమాత్రోద్దేశ్యక ప్రవృత్త్యర్హత్వరూపానన్యార్హ శేషత్వ భగవత్ప్రసాదద్వారక ఫలసాధనగోచర ప్రవృత్త్యనర్హత్వ రూపానన్య శరణత్వ స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యభోగవత్త్వానర్హత్వరూపానన్య భోగ్యత్వాద్యాకారవిశిష్టతయాజ్ఞాత్వా, గోపాయతి-వ్యాజోపాయానుష్ఠానేన రక్షతీత్యర్థః" ఇతి.

(౧) (౨)

కాలే” (౧) “తల్లబ్ధస్వావకాశ ప్రథమగురుకృపాగృహ్యమాణః కదా

(తల్లబ్ధేతి) సఙ్కల్పసూర్యోదయే, ప్రథమాఙ్కే, “కర్మావిద్యాదిచక్రే ప్రతిపురుషమిహానాది చిత్రప్రవాహే తత్తత్కాలే విపత్తిర్భవతిహి వివిధాసర్వ సిద్ధాన్తసిద్ధా। తల్లబ్ధస్వావకాశ ప్రథమగురుకృపాగృహ్యమాణః కదాచిన్ముక్త్యైశ్వర్యాన్తసమ్పన్నిధిరపి భవితాకశ్చిదిత్థం విపశ్చిత్” ఇతి.

అస్యార్థః--నన్వీశ్వరకృపాసర్వత్రసమానా, అనాదికాల సఞ్చితకర్మ పరమ్పరాచసర్వేషాంసమానైవ. ఏవఞ్చకస్యచిత్ పూర్వమేవఈశ్వరకటాక్షేణ మోక్షరుచిః, కస్యచిత్పశ్చాదితి వైషమ్యహేతుభూత విషమవిపాకః కథమ్. కిఞ్చ, సుకృతపరిపాకేన ఈశ్వరప్రాప్తిశ్చకస్యచిద్విళమ్బసహా;కస్యచిద్విళమ్బాసహా. అయమపి భేదః కథమితిశఙ్కాయామ్, యథా అనాదికర్మరూప సామగ్రీతౌల్యస్య ఐశ్వర్యస్వర్గాదేస్తారతమ్యేన ప్రాప్తిహేతుకర్మ పరిపాకః, కస్యచిత్పూర్వమ్, కస్యచిత్పశ్చాత్; కస్యచిత్సుకృత విశేషాదధికఫలేచ్ఛా,కస్యచిచ్చాల్పఫలేచ్ఛా దుష్కృతవిశేషసహిత సుకృతవిశేషాదితి ఫలబలాత్సర్వైరపి కల్పనీయమ్. తద్వత్ సర్వసమానయాపి భగవత్కృపయా విచిత్రకర్మపరిపాకలబ్ధస్వావసరయా కశ్చిదేవకదాచిదేవకేనచిదుపాయవిశేషేణముక్త్యైశ్వర్యాన్త ఫలసమ్పన్నోభవతీతి యుజ్యత ఇత్యభిప్రాయేణాహ (కర్మావిద్యేతి).

(ప్రతిపురుషమనాది చిత్రప్రవాహే) అనాదినానాప్రకారసన్తతౌ (కర్మావిద్యాదిచక్రే) ఆదిశబ్దాత్ వాసనారుచిప్రకృతీనాం గ్రహణమ్. “అవిద్యయా-దేహాత్మాదిభ్రమేణకర్మ, కర్మణాదేహసమ్బన్ధః, తతోవాసనా, తయారుచిః, తతః-కర్మ, కర్మణాఅవిద్యా” ఇతిప్రకారేణ కులాలచక్రవత్ పరివర్తమానత్వాచ్చక్ర ఇత్యుక్తమ్. అనవస్థాదోష పరిహారాయ అనాదీత్యుక్తమ్. బీజాఙ్కురవదనాద్యనవస్థాయానదోషత్వ మితిభావః. (చిత్రప్రవాహఇతి) తత్తత్కాల విపత్తిహేతుతయోక్తమ్. (తత్తత్కాలేవిపత్తిర్భవతి). కాలతారతమ్యేన పరిణామోభవతీత్యర్థః. సాచ (వివిధా) నానాప్రకారా. “కస్యచిదైశ్వర్య హేతుకర్మవిపాకః. కస్య

---

(౧)

చిత్ ''(౧)''ప్రపన్నశ్చ ద్వేధా సుచరిత పరీపాకభిదయా'' (౨) ''తదా

చిద్ధారిద్ర్యహేతుకర్మ విపాకః, కస్యచిత్స్వర్గహేతుకర్మవిపాకః; కస్యచిన్మోక్షోపాయానుకూల్య హేతుకర్మపరిపాకః' ఇతిత్రైవిధ్యమ్. ఇయమ్, (సర్వసిద్ధాన్తసిద్ధా) సర్వైరపీయం స్థితిరఙ్గీకర్తవ్యా. అన్యథా తత్తన్మతసిద్ధమోక్షోనస్యాత్. (తత్) తస్మాత్కారణాత్. (కదాచిల్లబ్ధావకాశయా) లబ్ధయాదృచ్ఛికాదిసుకృతాద్యవసరయా, (ప్రథమగురుకృపయా)శ్రియఃపతి దయయా, (గృహ్యమాణః) జాయమానకటాక్ష విషయీకృతః. 'ఈశ్వరస్యచ సౌహార్దం యదృచ్ఛాసుకృతంతథా, విష్ణోః కటాక్షమద్వేషమాభిముఖ్యఞ్చ సాత్త్వికైః । సమ్భాషణంషడేతానిహ్యాచార్యప్రాప్తిహేతవః' ఇత్యుక్తప్రకారేణ(కశ్చిత్ విపశ్చిత్) కశ్చిదితి దౌర్లభ్యం సూచ్యతే. ముక్తైశ్వర్యాన్త సమ్పన్నిధిరపిభవితా-భవిష్యతి అతోనాత్రవిప్రతిపత్తిః కార్యేతి భావః.'' ఇతి.

యాదృచ్ఛికాదిసుకృతస్యాపి భగవత్కృపాజన్యత్వముక్తమ్ తద్గ్రన్థఏవ, తదష్టకఏవ;--''మిథఃకలహకల్పనా విషమవృత్తి లీలాదయా పరిగ్రహణ కౌతుక ప్రథితపారవశ్యః ప్రభుః । స్వలక్షితసముద్గమేసుకృతలక్షణే క్వచిద్ఘుణక్షతలిపిక్రమాదుపనిపాతినఃపాతినః'' ఇతి. తట్టిప్పణ్యామ్;--(మిథ ఇతి) మిథః కలహః - సంసారణోత్తారణరూపః, తస్యకల్పనయా విషమవృత్తి-విరుద్ధవ్యాపారే, లీలాచ దయాచ, తయోః, పరిగ్రహణమఙ్గీకారః. తస్మిన్ కౌతుకేన అభిలాషేణ ప్రథితం ప్రకటితంపారవశ్యంయస్యతథోక్తః. (ప్రభుః) ఈశ్వరోపి. (స్వలక్షితః) ఆత్మైవిదితః, సముద్గమః - ఉదయః, యస్మిన్ తస్మిన్, (సుకృతలక్షణే) సుకృతాత్మకే. (క్వచిత్) అజ్ఞాతయాదృచ్ఛికాదౌ, (ఘుణక్షతలిపిక్రమాత్) ఘుణాక్షరన్యాయేన, (ఉపనిపాతినః) పతతః (నః) అస్మాన్ (పాతి) భగవానపి సాపరాధానస్మాన్ లీలయాశిక్షయన్, కరుణయా కస్మింశ్చిత్కర్తరిస్వయమేవ సుకృతమారోప్యరక్షతీతి భావః'' ఇతి.

(ప్రపన్నశ్చ ద్వేధేతి)శ్రీరహస్యత్రయసారే అధికారివిభాగాధికారే, ''ప్రపన్నాదన్యేషాం నదిశతిముకున్దో నిజపదంప్రపన్నశ్చద్వేధాసుచరిత పరీపాకభిదయా । విళమ్బేతప్రాప్తిర్భజనసుఖమేకస్యవిపులంపరస్యాశుప్రాప్తిఃపరిమితరసాజీవితదశా''ఇతి.

అస్యార్థః; -- ననుముముక్షుత్వస్య మధువిద్యానిష్ఠే విద్యమానతయా తస్యాపిభక్త్యనుష్ఠానాద్భక్త ఇతివ్యపదేశవత్, భక్తస్యాపి ప్రపత్త్యనుష్ఠానపూర్వక

(౧)

రోహః పుంసస్సుకృత పరిపాకేనమహతా నిదానంతత్రాపిస్వయమఖిల

భక్త్యనుష్ఠానాత్ప్రపన్న ఇత్యపివ్యపదేశశ్చస్యాదిత్యత్ర "మాంప్రపన్నో విముచ్యేత" ఇత్యాదిప్రమాణాత్, సోప్యన్యేష్వేవేత్యాహ (ప్రపన్నాదన్యేషామితి)

[ముకున్దః ప్రపన్నాదన్యేషాం నిజపదంనదిశతి ప్రపన్నశ్చ సుచరిత పరిపాకభిదయాద్వేధా ఏకస్యప్రాప్తిర్విళమ్బేత భజనసుఖంవిపులమ్ పరస్యాశుప్రాప్తిః పరిమితరసాజీవితదశేత్యన్వయః] (ప్రపన్నాదన్యేషాం) ప్రపన్నవ్యతిరిక్తానామ్ (నదిశతి) నదదాతి "దిశ - అతిసర్జనే' ఇతిధాతుః అతిసర్జనం దానమిత్యర్థః ముక్తిందదాతీతిముకున్దః పృషోదరాదిత్వాత్సాధుః (నిజపదమ్) "తద్విష్ణోః పరమం పదమ్" "యత్రపూర్వేసాధ్యాస్సన్తిదేవాః" ఇత్యాదిభిః విష్ణుపదత్వేనోక్తమ్ శ్రీవైకుణ్ఠమిత్యర్థః (ప్రపన్నశ్చద్వేధా) సద్వారక ప్రపత్తినిష్ఠః, అద్వారకప్రపత్తినిష్ఠశ్చేతి. విళమ్బక్షమః, అవిళమ్బక్షమశ్చేత్యర్థః ననుబ్రహ్మణో నిరవధికానన్దరూపత్వజ్ఞానేప్యేకస్య తత్ప్రాప్తివిళమ్బక్షమత్వం పరస్యతక్షమత్వఞ్చనోపపద్యత ఇత్యత్రాహ (సుచరితేత్యాది) కస్యచిదమృతాధిక సుఖానుభవసామగ్రీసద్భావాదేవం వైషమ్యమిత్యర్థః

భక్తప్రపన్నయోర్మధ్యేకస్యాధికసుఖానుభవసామగ్ర్యస్తి; కస్యాల్పసుఖానుభవసామగ్ర్యస్తీత్యాకాఙ్క్షాయామాహ (విళమ్బేతేతి) ఏకస్య-భక్తియోగనిష్ఠస్య ప్రాప్తిర్విళమ్బేత. "ఉపాయభక్తిః ప్రారబ్ధవ్యతిరిక్తాఘనాశినీ" ఇత్యాదిప్రమాణాత్ యావత్ప్రారబ్ధానుభవం భగవత్ప్రాప్తిర్విళమ్బితాస్యాత్ కిన్తు (భజనసుఖంవిపులమ్) "ప్రీతిపూర్వమనుధ్యానంభక్తిః" ఇత్యుక్తభక్తినిష్ఠస్య నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్షణం భగవదనుసన్ధానసుఖమధికమ్ (పరస్య) తద్వ్యతిరిక్తస్యవిళమ్బాసహస్యప్రపన్నస్య (ఆశుప్రాప్తిః) భగవత్ప్రాప్తిరాశుభవతి కిన్తు (జీవితదశాపరిమితరసా) భక్తినిష్ఠస్యైవ ప్రీతిరూపాపన్నతైలధారావదవిచ్ఛిన్న స్మృతిసన్తానరూప భగవదనుసన్ధానాభావాదాదేహపాతమల్పసుఖమిత్యర్థః. దృప్తప్రపన్నాభిప్రాయేణ పరిమితరసేత్యుక్తమితి

(తదారోహఇతి) శ్రీరహస్యత్రయసారే, "ఉపాయస్స్వప్రాప్తేరుపనిషదధిగతస్స భగవాన్ప్రాప్తిస్తత్రైతస్యోక్తేప్రపదన నిదిధ్యాసనగతీ । తదారోహః పుంసస్సుకృతపరిపాకేన మహతానిదానంతత్రాపి స్వయమఖిలనిర్మాణనిపుణః" ఇతి

అస్యార్థః పూర్వమేవలిఖితః (అఖిలనిర్మాణనిపుణః) నిరఙ్కుశస్వతన్త్రః, చేతనంవిషయీకరోతీతి ఫలితార్థః ఇచ్ఛాయాంసత్యామనివార్యత్వం స్వాతన్త్ర్యమ్,

నిర్మాణనిపుణః" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా నిర్హేతుకానుగ్రహరూప భగవత్సఙ్కల్పాధీన యాదృచ్ఛికాదిమూలత్వాత్, తథైవ ప్రారబ్ధనాశతదభావరూప ఫలవైషమ్యాత్పరార్థానుభవకైఙ్కర్యరూప ఫలభేదస్యచ నిరఙ్కుశస్య తత్ర భగవత్సఙ్కల్ప వైచిత్ర్యేణ ఉపపత్తేశ్చేతి భావః.

(ఇత్యాదీతి) ఆదిశబ్దేన, "తనక్కు అవిడమ్ పెఱ్ఱవళవిలే ఎన్నూరైచ్చొన్నాయ్, ఎన్ పేరైచ్చొన్నాయ్, ఎన్నడియారైనోక్కినాయ్, అవర్కళై విడాయైత్తీర్త్తాయ్, అవర్కళుక్కు ఒతుఙ్గనిఴలై కొడుత్తాయ్, ఎన్ఱాప్పోలే శిలవఱ్ఱైయేఱిట్టుమడిమాఙ్గాయిట్టు, పాన్వాణియన్ పొన్నై ఉరైక్కల్లిలే ఉరైత్తు మెఴుకాలే ఎడుత్తుక్కాల్కిఴిక్కట్టు తిరట్టుమాపోలే, జన్మపరమ్పరైకళ్ తోఱుమ్ యాదృచ్ఛికమ్ ప్రాసఙ్గికమ్ ఆనుషఙ్గికమెన్గిఱ సుకృతవిశేషఙ్గళై కల్పిత్తుక్కొణ్డు తానే అవఱ్ఱై ఒన్ఱు పత్తాక్కి నడత్తికొణ్డుపోరుమ్" ఇతి శ్రీవచనభూషణసూక్తి పరిగ్రహః.

(భగవత్సఙ్కల్పః) భగవత్కల్పితసఙ్కల్పః. (మూలత్వాదితి) వ్యాజవిశేషాన్వయస్య యాదృచ్ఛికాది మూలత్వాదిత్యన్వయః. (తథైవప్రారబ్ధేతి) వ్యాజవిశేషాన్వితానామిత్యాదిః. అత్ర వ్యాసాదీనామధికారిత్వ ప్రయుక్తం కాలుష్యంపూర్వయోజనాయాం బోధ్యమ్. (తదభావః) ప్రారబ్ధనాశాభావః. (ఫలవైషమ్యాదితి) విళమ్బేన ప్రాప్తిః. పరస్యాశు ప్రాప్తిః పరిమితరసాజీవితదశేతి ఫలవైషమ్యం వేదాన్తాచార్యైరఙ్గీకృతమ్. (పరార్థానుభవకైఙ్కర్యరూప ఫలభేదస్యేతి) కాష్ఠాపన్నానుభవకైఙ్కర్యయోః పరస్పరం విరోధః. అనుభవితౄణాం కైఙ్కర్యం నఘటతే; అతఏవ "సౌన్దర్యముత్తరాయమ్" ఇత్యనుగృహీతమ్. కింపర్వతామనుభవోనసఙ్ఘటేత; ప్రీతికారితంకైఙ్కర్యమ్, కైఙ్కర్యాత్ప్రీతిరితి హేతుహేతుమద్భావః. భక్త్యా పరమయావేతి తృతీయాయా వ్యాజత్వమ్. "యథా రామేణ బాణేనహతో వాలీ" ఇత్యత్ర ముష్ట్యాగినాహననసమ్భవేపి బాణేనేతికరణే తృతీయాయా వ్యాజత్వమ్. తద్వదస్మద్రాద్ధాన్తే భక్తిప్రపత్త్యోర్వ్యాజత్వం ఫలితమ్. వేదాన్తాచార్యసిద్ధాన్తతయోస్సాధనత్వమిత్యాదిబోధ్యమ్.

నన్వేవంశక్తానామశక్తానాఞ్చేత్యాదినా ఇయతా గ్రన్థేన ఉక్తమర్థం పరమప్రకృతేన సఙ్గమయన్, అధికరణార్థముపసంహరతి (ఏవమితి) అత్ర నరస్యేత్యాదివచనే ప్రథమపఞ్చమ్యన్తేన నన్విత్యాదినా ఇయతా గ్రన్థేన ఉక్తార్థస్సఙ్గృహీతః పూర్వోక్తే "విజానత్పదస్య, దేవపరిబృఢత్వజ్ఞానమ్ ఉపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వజ్ఞానంవాశబ్దార్థః, అన్యతరత్ - ఆర్థికార్థః" ఇతి పక్షద్వయే లాఘవార్థమితరంపక్షం సోపపత్తికముపసంహరతి (దేవేపరిబృఢతయేత్యాదినా) (వివక్షితతయేతి) పర్యవసాయిత్వాదిత్యత్ర హేతుః పర్యవసానయోగార్థస్యవివక్షితత్వాత్ పర్యవసానం కృతమితిభావః

(తస్యేతి) పరిబృఢత్వరూపార్థస్యేత్యర్థః (తద్వివరణఇతి) దేవేపరిబృఢతయేత్యే తద్వివరణఇత్యర్థః పర్యవసాయిత్వాచ్చేతిచకారేణ "జ్ఞానాభావ పరత్వాత్" ఇత్యుక్తి పక్షద్వయ సాధారణ హేతుస్సముచ్చితః తస్మాత్ స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానం సాధనాన్తరాధికార ఇతినిగమాన్తార్యాణామప్యభిమతమేవేతిసిద్ధమ్

(నన్వేవమితి) నన్వేవంశక్తానామిత్యాదిగ్రన్థః (అత్రనరస్యేత్యాదీతి) "అత్ర ప్రథమపఞ్చమ్యన్తేన - నరస్యేత్యాదివచనే నన్విత్యాదినా ఇయతా గ్రన్థేనోక్తార్థస్సఙ్గృహీతః" ఇత్యన్వయః అత్రోపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానాభావపరత్వాదితి ప్రథమపఞ్చమ్యన్తపదమ్ (పూర్వేతి) పూర్వోక్తే పక్షద్వయే ఇత్యన్వయః (అన్యతరత్) దేవపరిబృఢత్వజ్ఞానముపాయాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానంవేత్యర్థః (ఆర్థికార్థః) ఫలితార్థఇత్యర్థః

(దేవేపరిబృఢతయేత్యేతదితి) "దేవేపరిబృఢతయా" ఇతి శ్రీభట్టార్యసూక్తిః మూలమత్ర, తద్వివరణమ్ - శ్రీవిష్ణుచిత్తార్య శిష్యవరదార్యప్రణీతప్రపన్నపారిజాతే "సదృశోపాయవైధుర్యమ్" ఇతిశ్లోకఇతబోధ్యమ్ (పక్షద్వయమ్)శాబ్దః, ఆర్థఇతి పక్షద్వయమ్.

యత్తూక్తం వరదదేశికైః తృతీయప్రపత్త్యనుబన్ధప్రకరణే అష్టమే ఉత్తీర్ణభక్తిసమర్థనాధికారే అన్తేనుగృహీతమ్ ఏవముధికారత్రయేణేత్యాది చిన్త్యమిత్యన్తమ్ అత్రతావత్ ఇతిల్ ప్రపత్తి పణ్ణుమిత్యాదిషోడశసూత్రాత్మకాఽధికరణత్రయ ప్రతిపాద్యం మూలప్రమాణేన ద్రఢయన్ తదధికరణత్రయస్య చరమశ్లోకాధికారవాక్య విరోధం

---

† (అధికారత్రయవచనమ్) ఇతిల్ ప్రపత్తిపణ్ణుమధికారికళ్ మూవరిత్యత్ర ఉక్తాశక్తి స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞాన భక్తిపారవశ్యరూపాధికారత్రయ ప్రతిపాదకమిదంశరణమజ్ఞానామితివచనమ్ (తన్నిమిత్తమ్) ఆకిఞ్చన్యనిమిత్తమ్ (ఉభయవిధవచనమ్) "ఆకిఞ్చన్యైకశరణాః" ఇతి, "అజ్ఞసర్వజ్ఞభక్తానామ్" ఇత్యుభయవిధవచనమ్. (అధికారత్రయపరవచనానామ్) అవిద్యాతో దేవ ఇత్యాదివచనానామ్. (ప్రాప్తుమిచ్ఛన్నితి) మోక్షంప్రాప్తుమిచ్ఛన్నిత్యర్థః (సాధనప్రపత్తిశాస్త్రప్రవర్తనేతి) తూప్పిలుయ్యక్కొణ్డారితి ద్రావిడనామక పుణ్డరీకాక్ష సదృశ ప్రకృతికానాముజ్జీవనార్థం సాధనప్రపత్తివిశ్వాసశాలినాం నానాశబ్దాదిభేదాదిత సూత్రోక్తస్య సాధనభూతన్యాసస్య నిరూపణే వేదాన్తాచార్యాణాం ప్రవృత్తిరితిబోధ్యమ్ (తద్వారణార్థమ్) అశ్రద్ధావారణార్థమ్

(అజ్ఞానశబ్దస్య అనుష్ఠానాశక్తివాచకత్వేపీతి) ప్రతియోగిసమర్పకజ్ఞాధాతోః శక్తాకృత్స్నత్వయసాఙ్గత్యాశ్రయణే అనుష్ఠానాశక్తవాచకత్వ మితిభావః అత్రవిశమ్యక్షుమాశకానాం దేశవాసాద్యధికారో బోధ్యః (చాతుర్విధ్యమితి) అజ్ఞాశ్చేత్ శాస్త్రపర్యుదస్త ప్రమితిరహిత సఙ్గ్రహమ్, విజానత్పదే అశక్తసఙ్గ్రహమ్, ఇదంతితీర్షతామ్, ఇదమానన్త్యమిచ్ఛతామిత్యత్ర కాలక్షేపాక్షమసఙ్గ్రహమభిప్రేత్య చాతుర్విధ్యముక్త మితిబోధ్యమ్ (అన్యథేతి) గోపనార్థ మన్వయరుచ్యా వాదానఙ్గీకార ఇత్యర్థః అన్యథా కిమభిప్రేత్యేత్యన్వయః. (శక్తాశక్తానికారేతి) పూర్వంప్రపత్తేరిత్యధ్యాహారః కర్తవ్యః (తదుపాయేతి) భక్త్యఙ్గదేశవాసాదీత్యర్థః (ఆత్యన్తికమితి) అనిష్టానాంశాన్తింసద్యః అభీప్సతా ఇత్యన్వయః

ఏలత్పుటకలినపదదీపికానుగుణము ల పఙ్క్తిః పిమ్మగా

పరిహృత్య ప్రపత్తియోగ్యాధికారవాక్యవిరోధం పరిహర్తుం ప్రస్తౌతి (ఏవమితి) (పరిత్యజ్యేత్యుక్తేతి) అతఏవ భట్టార్యైః “అవిద్యాతః” ఇత్యాది సూక్తౌ సాధనాన్తర త్యాగ ఏక ఏవాధికారః, తత్ర హేతుః అవిద్యాదికమితి ప్రథమాధికరణేస్పష్టమనుగృహీతమితిభావః (ఆకిఞ్చన్యమేవేతి) రక్షకాన్తరరాహిత్యరూపాఽగతిత్వన్తు సాధారణాధికార ఇతిభావః

అధికారిచాతుర్విధ్యం నిర్విషయమిత్యాక్షేప్తుం సిద్ధాన్తే విరోధమాశఙ్క్య పరిహరతి (యద్యపీత్యాదినా). ఉక్తం హేతూకృత్యచాతుర్విధ్యమాక్షిపతి (ఏవమితి) చాతుర్విధ్యంషడఙ్గవిషయమిత్యతఆహ (షడఙ్గశాస్త్ర ఇతి). (అశక్తిమాత్రఇతి) ఏతచ్చ విషయనియమాధికారే ప్రపఞ్చితమితిభావః (నపశ్యామఇతి.) తథాచప్రపత్తి యోగ్యాధికారే భక్త్యాదౌశక్త్యభావ ఇతిశ్లోకేప్రపత్త్యధికారచాతుర్విధ్యోక్తిర్నోపపద్యత ఇతిభావః

యద్యప్యజ్ఞానాశక్త్యోర్దృష్టత్వేనైకరాశ్యాదధికారిత్రైవిధ్యమేవ తత్రాప్యభిప్రేత మితివక్తుంశక్యమ్, అన్యథా సిద్ధాన్తేప్యగతేః. తథాపిశక్తప్రమితిత్రైవర్ణికత్వ విశిష్టముముక్షుత్వసద్భావేపిపూర్వోక్తరీత్యాస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానశాలినాం ప్రపత్త్యధికారితయా భక్త్యాదావశక్త్యభావ ఇత్యాదిరీత్యా చాతుర్విధ్యోక్తిర్న్యాయ్యేనతా దోషదుష్టేత్యభిప్రాయః అత్రమన్దబుద్ధ్యనుజిఘృక్షయా అరార్వాచీన

(సాధనాన్తరత్యాగ ఏక ఏవాధికారఇతి) “గతిమన్యామవిదుషామ్” ఇత్యుక్తత్వాదితిభావః. (తత్ర) సాధనాన్తరత్యాగే (రక్షకాన్తరేతి) ఫలప్రదదేవతాన్తరరాహిత్య రూపేత్యర్థః (సాధారణేతి) భక్తిప్రపత్తి సాధారణేత్యర్థః శరణ్యాన్తరరాహిత్యరూపం ఫలాన్తరరాహిత్య రూపఞ్చానన్య గతిత్వ మసాధారణాధికార ఇతిబోధ్యమ్

(అన్యథా) దృష్టత్వేన ఏకరాశిత్వమఙ్గీకృత్య అధికారిత్రైవిధ్యానఙ్గీకారే (సిద్ధాన్తేపీతి) అసామర్థ్యాకారేణ ఏకరాశిత్వముపలభ్య శాస్త్రపర్యుదస్తానాం సిద్ధాన్తేసఙ్గ్రహాస్వీకారాత్, తస్యసిద్ధాన్తస్యాగతి స్స్యాదితిభావః (తథాపీతి)

వ్యాఖ్యాన ప్రసిద్ధనిగమాన్తార్యసూక్తి తాత్పర్యమభ్యుపగమ్య పరిహరతి (తథాపీతి) అత్ర అధికృతత్వాదితి వారణార్థ మిత్యత్ర హేతుః, (గోపనీయత్వాదితి గోపనార్థమిత్యత్రేతి ద్రష్టవ్యమ్. (అత్రైవర్ణికానామ్) ఇత్యనేన శాస్త్రపర్యుదాస సఙ్గ్రహోఽపి అజ్ఞశబ్దాఽభిప్రేత ఇతిగమ్యతే.

(భక్తిసామాన్యేతి) దృష్టార్థ సాధారణదేహాన్తర విళమ్బాక్షమతాపాదక భక్తిపరత్వమిత్యర్థః. (చాతుర్విధ్యం ప్రదర్శితమితి) తథా చ జైమినేర్దేవతానిరాసోక్తివత్ నిగమాన్తార్యాణాంసూక్తిరన్వారుహ్య యథాసమ్భవంత్రిత్వనిరూపణే పీత్యర్థః. (వారణార్థమిత్యత్ర హేతురితి) మీమాంసా భాష్యే అధికృతత్వాత్తద్వారణార్థమిత్యన్వయోఽవక్తవ్యఇతిభావః. (గోపనాయేత్యత్రేతీతి) హేతురిత్యనుషజ్యతే.

(జైమినీయదేవతానిరాసవాదవదితి) అత్ర న్యాయపరిశుద్ధౌ బాదరాయణస్యేతిసూత్రఖణ్డేచస్వస్యస్వాచార్యభూత బాదరాయణసమానాభిప్రాయత్వం వ్యఞ్జితమ్. సచబాదరాయణో జైమినింస్వశిష్యమభ్యుపగతేశ్వరాదితత్త్వం"సాక్షాదప్యవిరోధంజైమినిః" ఇత్యాదిషు బహుషుసూత్రేష్వదర్శయత్. ప్రతిక్షేపస్తు క్వాచిత్కోఽన్యపరోపపత్త్యుపాత్తప్రతీతార్థమన్దమతిమోహనిరాసార్థో వా క్షుద్రప్రమాదమాత్రస్యాపి ఉద్ధారార్థో వేతినప్రధానవిరోధకల్పనలిఙ్గమితి శ్రీమన్నిగమాన్తగురర్వను గృహీతమనుసన్ధేయమ్; తథా తథా అన్వారుహ్యవాదస్యైవకృతత్వాదితి. అత్ర నిక్షేపరక్షాసామ్ప్రదాయికయోజనావ్యాఖ్యానే.

అత్రయత్త్వావత్ప్రపత్తేరధికారి విశేషణత్వఖణ్డనపరం వచనజాతముదాహృతమ్. తత్సర్వంసిద్ధోపాయాధికారివిశేషణత్వవిషయమ్; కిన్తుసాధ్యోపాయనియోజ్య విశేషణతామాత్రవిషయమ్. తథాహి "ముముక్షుర్వైశరణమహం ప్రపద్యే," "మామేకంశరణంవ్రజ" ఇత్యాది విధివాక్యేషు, "తదేకోపాయతాయాచ్ఞాప్రపత్తిశ్శరణాగతిః ॥ త్వమేవోపాయభూతో మే భవేతిప్రార్థనామతిః - శరణాగతిః" ఇత్యాదిలక్షణవాక్యేషు, అనుష్ఠానవాక్యద్వయేచ భరన్యాసాదేర ప్రతిపాదనాత్, భగవదేకోపాయత్వాధ్యవసాయలక్షణశరణాగతేరేవ ప్రతిపాదనాత్, పూర్వాచార్యైరపి

"త్వత్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే" "శ్రీమన్నారాయణ తవచరణారవిన్ద యుగళం శరణం ప్రపద్యే" "వరదశరణమిత్యహం త్వాం ప్రపద్యే" ఇత్యాదిషు తావన్మాత్రస్యైవ ప్రాధాన్యేనానుష్ఠానాత్, శరణాగతివిద్యావేద్యాకారపరస్య శరణశబ్దస్య న్యాసవిద్యాసాధారణరక్షకత్వ, పరత్రభమవ్యావర్తనపూర్వకం "వర్తతే సామ్ప్రతం చైష ఉపాయార్థైకవాచకః" ఇత్యహిర్బుధ్న్యేన అనితరసాధారణోపాయత్వాకారపరతయా వ్యాఖ్యాతత్వాత్, "ప్రపత్తిం సంశ్రయేదేనాం శరణాగతిలక్షణామ్" ఇతి ప్రమాణేన శరణాగతేః ప్రపత్త్యవాన్తరవిశేషత్వకణ్ఠోక్తేః "శరణాగతిశబ్దేన ప్రపత్తిస్తు విశేషితా" ఇతి శ్రీవాత్స్యవరదాచార్యవచనాచ్చ, శరణాగతేర్న్యాసవిద్యాత్వం సుస్పష్టమవగమ్యతే అస్యాశ్చ శరణాగతేః, "ఇయం కేవలలక్ష్మీశోపాయత్వప్రత్యయాత్మికా స్వహేతుత్వధియం కుర్వతాం పుంసాం సహచారిణామ్" ఇతి ధర్మిస్వరూపప్రతిపత్తిప్రతిషిద్ధత్వేనోపాయత్వస్యాసిద్ధత్వాత్ సద్ధ్యోపాయాఙ్గత్వమధికారివిశేషణత్వం వా పారిశేష్యాత్సిధ్యతి

ఇత్థం ప్రమాణోపపత్తిసమ్ప్రదాయసిద్ధస్య శరణాగతితత్త్వస్య దేవగుహ్యత్వాత్, తద్గోపనార్థం న్యాసవిద్యాప్రవచనాయ ప్రణీతేషు ప్రబన్ధేషు తత్ర తత్ర శరణాగతిపరవచనానాం న్యాసవిద్యాఙ్గభూతగోప్తృత్వవరణగర్భం మహావిశ్వాసప్రాధాన్యమాత్రపరత్వేన అన్వారుహ్యవాదాః కృతాః, తదాత్ర తత్ర కృతానాం వాదానామన్యార్థత్వేన అతత్పరత్వజ్ఞాపనాయ తస్యైవ విశ్వాసస్య తదృశప్రాధాన్యసమ్భవః, విధేయస్య నియోజ్య విశేషణత్వఖణ్డనేన పరమకారుణికైరాచార్యైః ప్రతిపాద్యత ఇతి తత్సూక్తి జాతమన్యథాసిద్ధమేవ

తత్ర సాధ్యోపాయశోధనాధికారే శరణాగతిపరవచనానాం భరన్యాసాఙ్గవిశ్వాసప్రాధాన్యపరత్వేన ఏషా తావదన్వారుహ్యవాదసూక్తిః, "ఇవ్వుపాయస్వరూపత్తై ప్పఱ్ఱి "నారాయణం సలక్ష్మీకం ప్రాప్తుం తచ్చరణద్వయమ్ । ఉపాయ ఇతి విశ్వాసో ద్వయార్థశ్శరణాగతిః" ఎన్గిఱవభియుక్తర్ పాశురమ్ అధికారకోటియిలుమ్ అఙ్గకోటియిలుమ్ నిఱ్కిఱ విశ్వాసత్తినుడైయ ప్రాధాన్యమ్ శొల్లుకైక్కాగ ప్పవృత్తమానై అప్పడియే ప్రపత్తిః-విశ్వాసః, సకృత్ప్రార్థనామాత్రేణాఽపేక్షితం దాస్యతీతి విశ్వాసపూర్వకం ప్రార్థనమితియావత్" ఎన్గిఱ వాక్యముమ్ ప్రాధాన్య వివక్షైయాలే ఇతి

అత్ర తావత్ భరన్యాసాఙ్గతయా విధీయమానస్యైవ విశ్వాసస్య తదధికారకోటావపిస్థితిరూపం యత్ప్రాధాన్యమ్, తావన్మాత్రపరత్వేన శరణవరణప్రధానానాం

యాన్తరాప్రసిద్ధ్యా తత్సామర్థ్యాభావరూపాకిఞ్చన్యస్య దుర్నిరూప త్వాత్ నచసర్వాభిమతోపాయాన్తర సమర్థభేధరూటస్యైవ ఆకిఞ్చన్యశ బ్దార్థత్వాద విరోధశ్శఙ్క్యః. నాథాదీనామపి(౧)"త్యక్త్వాదేహం పున ర్జన్మనైతిమామేతిసోర్జున" ఇత్యుక్తాశు ఫలతాప్రయోజక వీర్యవత్తర త్వాపాదకాఙ్గవిశేష సహకృత భక్త్యనుష్ఠాన సమర్థత్వేనబాధాత్.

నచ, అవతారరహస్య జ్ఞానాదీనాం తాదృశవీర్యవత్తరత్వాపాద కత్వ మపహ్నోతుంశక్యమ్. "అవతారరహస్యచిన్తనమ్-అనుష్ఠిక్క-అ వుపాసనాదికళుడైయశీ ఘ్రనిష్పత్తిహేతువాకవుమ్" ఇతిశ్రీచరమశ్లోకా ధికారసూక్తివిరోధాత్. "వర్తమానం దేహం పరిత్యజ్య పునర్జన్మనైతి మామేవప్రాప్నోతి"ఇత్యాది భాష్యవిరోధాచ్చ నచ, ఉపాయాన్తర సామర్థ్యాభావ విశిష్టాబ్యత్వమత్రైవతదన్యతరస్య ఆకిఞ్చన్య శబ్దార్థత్వకల్ప నాన్నదోషఇతిశఙ్క్యమ్ "ఆకిఞ్చన్యమావతు-ఉపాయాన్తరసామర్థ్యా భావమ్" ఇతివక్ష్యమాణ వివరణసూక్తివిరోధాత్। ఉత్తరత్రవిశిష్టా సహత్వస్య ఆకిఞ్చన్యప్రయోజకత్వోక్తి విరోధాపాతాచ్చ నాపి ఆకి ఞ్చన్య విశిష్టాబ్యత్వమత్రైవతదన్యతరస్య శరణాగత్యధికారత్వ కల్పనాత్ నాథాదీనాం ప్రపత్త్యధికారోపపత్తిః "అతస్త్రైవర్ణికత్వాదేర్భావో భావోనకస్యచిత్। నాధికారః ప్రపత్తేస్స్యాదా కిఞ్చన్యమనాశ్రితః" ఇత్యాచార్యసూక్తివిరోధాత్

స్ఫూర్తి (ఉపాయాన్తరాప్రసిద్ధ్యేతి) ఉపాయాన్తరస్యైవతేషామభావాత్, తత్సా మర్థ్యాభావస్య అప్రసిద్ధత్వాదితిభావః ప్రకారాన్తరేణ దూషణమాహ (నచేతి) (త్యక్త్వాదేహమితి) గీతాయాంచతుర్థాధ్యాయశ్లోకః. ఏతదర్థోభాష్యే ద్రష్టవ్యః (అఙ్గవిశేషః) అవతారరహస్యజ్ఞానాదికమ్.

(అధికారోపపత్తిరితి)అధికారోపపత్తిర్నేత్యన్వయః

(అతస్త్రైవర్ణికత్వేతి) రహస్యత్రయసారేసాధ్యోపాయశోధనాధికారే, "అత స్త్రైవర్ణికత్వాదేః భావోఽభావోపికస్యచిత్। నాధికారఃప్రపత్తేస్స్యాదాకిఞ్చన్యమనా

ధుక్త్వేనత్రైరేవాఽజ్ఞైస్తేషామపిశక్త్యాది సమ్పాదనేన ముఖ్యభక్త్యాద్యధికార సమ్భవేన గౌణప్రపత్త్యనధికారాదితి భావః.

(వైయర్థ్యేత్యాది) సర్వకామధుక్త్వరూపార్థ వైధుర్యవారణాయేత్యర్థః. ఆత్యన్తికమితివచనేనసద్య ఇత్యస్య ఏతద్దేహావసాన ఇత్యర్థః. (ప్రమాణసిద్ధమనుయాయీతి) తథాచ దేశవాసాద్యజ్ఞానాం విళమ్బక్షమాన్రపత్త్యైవ సర్వకామదుఘత్వమ్ విళమ్బాక్షమాణాన్తు ప్రపత్తిరేవాభీష్ట సాధనమితివచన బలాదవగమ్యత ఇతి భావః. (కిమమభిప్రేత్యేతి) కింశబ్దః క్షేపే. సాధనాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వ పక్షేస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానస్య నియతాధికారత్వాత్ పక్షాన్తరేకాలక్షేపాక్షమత్వస్య నియతాధికారత్వాచ్చ "ఏకద్విత్ర్యాదియోగే" ఇత్యుక్తేః అభిప్రాయాన్తరంనసమ్భవతీత్యర్థః.

(ఇతిచిన్త్యమితి) ఇతిశ్లోకే. అభిప్రాయాన్తరసమ్భవాత్ చాతుర్విధ్యకథనంచిన్త్యమ్ - విచార్యమిత్యర్థః. అయంభావః;- మన్దమతీనాం ప్రతిపత్తిసౌకర్యాయ అన్వారుహ్య వాదత్వముక్తమ్. వస్తుతస్తు సేశ్వరమీమాంసారీత్యా షోడశలక్షణస్యైవ రహస్యత్రయ సారస్య సామ్ప్రదాయికోర్థః సుధీభిస్సమ్యగ్విచార్య నిర్ధార్య ఇతి.

త) "భద్రం భద్రపదంపుణ్యం తీర్థానాముత్తమంవిదుః। పవిత్రంపరమంపుణ్యం దేశోయంసర్వకామధుక్" ఇత్యాదివచనమత్రానుసన్ధేయమ్. (అజ్ఞైః) దేశవాసాద్యజ్ఞైః. (తేషామ్) విళమ్బాక్షమాణామ్. (వచనబలాత్) ఆత్యన్తికమితివచనబలాత్.

(ఇతిచిన్త్యమితీతి) అజ్ఞ ఇతివచనబలాత్, త్రైవిధ్యమేవవక్తవ్య మితితాత్పర్యమ్. (షోడశలక్షణస్యేతి) జైమినికృతాద్వాదశాధ్యాయీ. తచ్ఛిష్యసఙ్కర్షణ కృతాచతురధ్యాయీ. ఆహత్య షోడశాధ్యాయమీమాంసాశాస్త్రమ్. (లక్షణమ్) అధ్యాయః. నిరీశ్వరమీమాంసా సేశ్వరమీమాంసేతి ద్వివిధా మీమాంసేతిబోధ్యమ్. (నిర్ధార్య ఇతీతి) అయంభావఇతిపూర్వేణాన్వయః.

† (యత్తూక్తం శేషిత్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానం సాధనాన్తరాధికార ఇత్యాచార్యసిద్ధాన్త ఇతినోపపద్యతే "స్వతన్త్రప్రపత్తిరూప మోక్షోపాయనిష్ఠనుక్కు శాస్త్రజన్యసంబన్ధజ్ఞానాదికళ్ ఉపాసకనోడు సాధారణమాయిరుక్క" ఇతి ప్రపత్తియోగ్యాధికారే స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానస్య సాధనాన్తరాధికారి సాధారణతాయాస్తైరేవానుగృహీతత్వాత్ సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానం శరణవరణాధికార ఇత్యప్యయుక్తమ్, తదధికార ప్రతిపాదితేషు పఞ్చదశసద్వారకాధికారేషువా ద్వివిధే అద్వారకాధికారేవా తస్యానన్తర్గతత్వాత్. "ఇవ్వళ వధికారమ్ పెఱ్ఱాల్" ఇత్యాదినాత్రైవాధికారాన్తరస్య నిషేధితత్వాచ్చేతి. తన్న, ‡ జైమినీయదేవతా నిరాసవాదవత్ దేవగుహ్యశరణాగతి గోపనార్థం సాధనప్రపత్తి ప్రవర్తనాధి కృతైర్వేదాన్తాచార్యైః తత్ర తత్ర‡ తథా తథా అన్యాపహ్య వాదస్యైవకృతత్వాత్. యద్వాత్రాపి సాధనాన్తరస్వరూపవిరుద్ధతాజ్ఞానస్య ప్రపదనాధికారానుప్రవిష్టతాయాస్సమ్ప్రదాయిక యోజనా సిద్ధత్వేనవిరోధాభావాచ్చ.

తదిదమనుగృహీతం శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాభాష్యే తృతీయేప్రపత్త్యను బన్ధప్రకరణే అష్టమే ఉత్తీర్ణభక్తిసమర్థనాధికారే అన్తేవరదదేశికైః. "ఏవమధికారిత్రయేణ 'సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య' ఇ

---

†౩౨౩ "యత్తూక్తమిత్యారభ్యచిన్త్యమిత్యన్తమ్" ఇత్యన్తగ్రన్థస్థానే,౩౨౯, ౩౩౦, పుటస్థితకుణ్డలితవాక్యానిఅధికపాఠతయాదృశ్యన్తే

శరీర శరీరి సమ్బన్ధజ్ఞానేజాతే ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వజ్ఞానాదికం జాయతే(తదాసాధనాన్తరేస్వరూప విరుద్ధత్వజ్ఞానం) జాయతే "భక్త్యాదౌశక్త్యభావః, ప్రమితిరహితతా, శాస్త్రతఃపర్యుదాసః, కాలక్షేపాక్షమత్వమ్" ఇతిప్రత్యేకయోగాచ్చత్వారః అత్రద్వికయోగాత్ షడధికారాః త్రికయోగాచ్చత్వారః, ఏకత్రచతుర్ణాంయోగేఏకః, ఆహత్య(పఞ్చదశధా అధికారాః) (ద్వివిధాధికారః) ఆకిఞ్చన్యమ్, అనన్యగతిత్వమ్ (తస్య) స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానస్య యత్తూక్తమిత్యనేన నిషేధితత్వాచ్చేత్యస్యాన్వయః ‡ఏతద్వ్యాఖ్యానం౩౨౯-పుటే ద్రష్టవ్యమ్

త్యుక్తసిద్ధోపాయాధికారఉక్తః. యద్యపి ‘ఆకిఞ్చన్యైకశరణాః’ ‘అహ మస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః’ ఇత్యాదిభిః ప్రపత్తిశాస్త్రే ఆకిఞ్చన్యమేక ఏవాధికార ఇత్యుక్తమితి అధికారత్రయవచనం విరుద్ధమి వభాతి. తథాపి ప్రపత్తావాకిఞ్చన్యమేవాధికారః. అజ్ఞానాదిత్రయం తన్నిమిత్తం సద్వారకాధికారః. అతోనోభయ విధవచన విరోధః. షడఙ్గేతు అజ్ఞానశబ్దోక్తాఽశక్తిరేకైవాధికారః. ఏవంశాస్త్రే అధికారి త్రయ పరవచనానాం శరణాగతివిషయత్వాత్, షడఙ్గశాస్త్రే) ‘ప్రాప్తు మిచ్ఛన్ పరాంసిద్ధిం జనస్సర్వోఽప్యకిఞ్చనః’ ఇతి అశక్తిమాత్రాధికార శ్రవణాచ్చ అధికారిచాతుర్విధ్యేకిమపి ప్రమాణంనపశ్యామః. తథాపి “భక్త్యాదాశక్త్యభావః” ఇతిశ్లోకస్యాయమభిప్రాయః. వేదాన్తాచా ర్యాణాం సాధన ప్రపత్తిశాస్త్రాధికృతత్వాత్ దేవగుహ్యార్థస్య గోపనీ యత్వాత్ ఉపాయాన్తరస్వరూప విరుద్ధత్వాఽనుపాయత్వ ప్రదర్శనే న్యాసస్యాప్యుపాయాన్తరతయా సాధనప్రపత్తావశక్త స్వతన్త్రాణామ శ్రద్ధాభవేదితితద్వారణార్థఞ్చ *ఇదంశరణమితివచనే అజ్ఞానశబ్దేన అ త్రైవర్ణికానామనుష్ఠానోపయోగిజ్ఞానాభావాత్ సఙ్గ్రహమ్, అజ్ఞానశ శబ్దస్య అనుష్ఠానాశక్తివాచకత్వేపి విజ్ఞానశబ్దార్థ గోపనాయవిజ్ఞానశబ్దస్య అశక్తిపరత్వమ్, *ఇదంతితీర్షతామిత్యాదేః భక్తిసామాన్యపరత్వఞ్చాభి ప్రేత్య అధికారిచాతుర్విధ్యం ప్రదర్శితమ్. అన్యథా శక్తాశక్తాధికార త్వవాదినాం భక్తియోగ తదుపాయోభయవిధి వైయర్థ్యవారణాయ ఉపాయాన్తర స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానమనుయాయ్యధికారోవాచ్యః. స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానాధికారత్వ మనభ్యుపగచ్ఛతాం దేశవాసాద్యఙ్గ విధివైయర్థ్య వారణాయ దేహాన్తరవిళమ్బాక్షమత్వమ్, ‘ఆత్యన్తికీ మనిష్టానాం సద్యశ్శాన్తి మభీప్సతా । ప్రపత్తిరఙ్గసాకార్యా’ ఇత్యాది ప్రమాణసిద్ధ మనుయాయ్యధికారోవాచ్యః, తథాప్యత్ర ‘ఏకద్విత్ర్యాది యోగస్యతిక్షదురనిజాధిక్రియాః’ ఇత్యుక్తిః కిమభిప్రేత్యేతిచిన్త్యమితి).

అత్రాస్మత్సంప్రదాయోऽయమస్మద్గురుభిరీరితః । ఉదీచీరఙ్గవాస్తవ్యైవరదార్యైర్వివేచితః ॥

ఏషా తావద్దశమే ప్రపత్తియోగ్యాధికారే వేదాన్తాచార్యాణాం శ్రీసూక్తిః. "అర్థిత్వేన సమర్థతా త్రికతనుస్సమ్పిణ్డితాధిక్రియా సాచాష్టాఙ్గషడఙ్గయోగనియతావస్థా వ్యవస్థాపితా । శ్రౌతీ సర్వశరణ్యతా భగవతస్స్మృత్యాపి సత్యాపితా సత్యాదిష్వివ నైగమేష్వధికృతిస్సర్వాస్పదే సత్పథే ॥ ఇప్పుడి అభిమతఫలత్తుక్కు ఉపాయాన్తర నిష్ప్రహానాయ్,

(అర్థిత్వేన సమర్థతేతి) అస్యార్థః. ఏవముపాయానాం విభక్తతయా తదధికారాణామపి విభాగసిద్ధేః మోక్షవ్యాజభూతశరణాగతౌ ఆకిఞ్చన్య విశిష్టానన్యగతిత్వ మధికార ఇతి దర్శయితుం విశేషాధికారవతి సామాన్యాధికారానువృత్తేరావశ్యకత్వాత్, మీమాంసకోక్తయోః మిళితాధికారభూతయో రర్థిత్వసామర్థ్యయోరకిఞ్చ న్యేతరయో రనుగతిందర్శయతి. (అర్థిత్వేన సమర్థతేత్యాదినా) అత్ర అష్టాఙ్గయోగస్య జాత్యాదినియతత్వరూపధర్మః. షడఙ్గయోగస్య జాత్యాద్యనియతత్వరూపనియమః. తద్వివరణమ్-శ్రౌతీత్యాద్యుత్తరార్థమిత్యేతచ్ఛ్లోక వ్యాఖ్యాతౄణామభిప్రాయః. సిద్ధాన్తేతు, యథా అష్టాఙ్గయోగే జాత్యాదినియమః, తద్వత్ షడఙ్గేపి జాత్యాదినియమః. శ్రౌతీత్యాద్యుత్తరార్థమధికారివిశేషణీభూత శరణాగతి ప్రతిపాదక మిత్యభిప్రాయ ఇతిబోధ్యమ్.

త్రికతనుస్సమర్థతా, అర్థిత్వేన సమ్పిణ్డితా అధిక్రియా; సాచ అష్టాఙ్గషడఙ్గయోగనియతావస్థా వ్యవస్థాపితా. భగవతస్సర్వశరణ్యతా శ్రౌతీ భగవతః స్మృత్యాపి సత్యాపితా; అతస్సర్వాస్పదే సత్పథే నైగమేషు సత్యాదిష్వివఅధిక్రితిస్సిద్ధేత్యన్వయః. (త్రికతనురితి) అపగతిసామర్థ్యమ్. బ్రాహ్మణజన్మాది సామర్థ్యమ్, అనుష్ఠాన సామర్థ్యఞ్చేత్యేవం రూపత్రితయంతనుః - శరీరమ్, యస్యాస్సాతథోక్తా; ఉక్తరూపాత్ర్యాత్మకేత్యర్థః. (సమర్థతా) సామర్థ్యమ్. (అర్థిత్వేన) ఫలకామనయా (సంపిణ్డితా-) ఏకీభూతా; విశిష్టేత్యర్థః. (అధిక్రియా) అధికారః. అర్థిత్వవిశిష్ట సామర్థ్యం సామాన్యాధికార ఇతిభావః. (సాచ-) అర్థిత్వవిశిష్టా సమర్థేత్యర్థః.

(అష్టాఙ్గేత్యాది) అష్టాఙ్గశ్చషడఙ్గశ్చ అష్టాఙ్గషడఙ్గౌ, తౌచతౌయోగౌచ, తయో-
ర్నియతా అవస్థాయస్యాస్సా, తథోక్తా ద్వన్ద్వాన్తేశ్రూయమాణః ప్రత్యేకమభిసమ్బ-
ధ్యత ఇత్యష్టాఙ్గయోగష్షడఙ్గయోగశ్చేత్యర్థః అష్టాఙ్గయోగః యమనియమాసన
ప్రాణాయామప్రత్యాహార ధారణాధ్యానసమాధిరిత్యుక్తో భక్తియోగః షడఙ్గస్తు
"షడఙ్గంతదుపాయఞ్చశృణుమే పద్మసమ్భవే।ప్రపత్తింతాం ప్రయుఞ్జీతస్వాఙ్గైః పఞ్చభి-
రావృతామ్ । న్యాసఃపఞ్చాఙ్గసంయుతః" ఇత్యుక్తోన్యాసః "అష్టాఙ్గయోగయు-
క్తానాం" "షడఙ్గంతదుపాయఞ్చ" ఇత్యాదిప్రమాణ సిద్ధ్యాభక్తి ప్రపత్త్యోరష్టాఙ్గషడ-
ఙ్గయోగత్వ వ్యవహారః తయోర్నియతేవ్యాప్తే, అవస్థే-ప్రకారౌయస్యాస్సాతథో-
క్తావ్యవస్థాపితా-శాస్త్రజ్ఞైర్నిర్ణీతా అయంభావః యథా మోక్షోపాయభూతభక్తే-
స్త్రైవర్ణికశరీరాద్యపేక్షా, తద్వత్, మోక్షోపాయభూతన్యాసస్య

భాష్యే,—"ఇదానీం బ్రహ్మోపాసనానాం గుణోపసంహారవికల్ప నిర్ణయా-
యవిద్యాభేదాభేద చిన్తాప్రస్తూయతే" ఇత్యుపాసనరూపత్వ ప్రతిపాదనాత్,
న్యాసస్య ఉపాసనాన్తర్భావే మోక్షసాధనత్వాయోగాత్ "వేదనముపాసనం
స్యాత్తద్విషయే శ్రవణాత్" ఇతివాక్యవివరణ లఘుసిద్ధాన్తభాష్యసర్వోపనిష-
త్సు మోక్షసాధనతయా విహితం వేదనముపాసన మిత్యుక్త మిత్యనుగృహీతత్వాత్
పరవిద్యాత్మకస్య న్యాసస్య ఉపాసనాత్మకత్వాభావే తస్యార్చిరాదిప్రయోజక-
త్వస్య దుర్లభత్వాత్, న్యాసస్య సర్వాధికారత్వే, "బ్రాహ్మణోవిద్వానభిజయతి"
"సన్న్యాసయోగాద్యతయశ్శుద్ధసత్వాః" "అత్యాశ్రమిభ్యః పరమంపవిత్రం
ప్రోవాచసమ్యగృషి సఙ్ఘజుష్టమ్" "వేదశ్శిఖాహృదయంయూపః" ఇత్యాదిభిర్న్యా-
సస్యత్రైవర్ణికాగ్రే సరాధికారత్వ సిద్ధ్యాతద్విరోధాచ్చ, త్రైవర్ణిక శరీరాద్యపేక్షా
వర్తత ఏవ తస్మాదష్టాఙ్గయోగ షడఙ్గయోగౌ అధికృతాధికారావితి

నన్వియం శరణాగతిః శ్రుత్యబోధిత మోక్షవ్యాజసాధనత్వే అప్రామాణిక-
తయా అనుపాదేయాస్యాత్ వేదబోధితత్వే సర్వాధికారత్వ భఙ్గ ఇత్యుభయతః
పాశారజ్జురిత్యత్ర శరణాగతేర్వేద ప్రమితత్వం దర్శయన్ తథాత్వేపిసర్వాధికార-
త్వఞ్చశ్రుతి స్మృతిసిద్ధమిత్యాహ (శ్రౌతీత్యాదినా) (శ్రౌతీతి)శరణ్యతా-ప్రపత్తృతా
శ్రౌతీ. "మాతాపితాభ్రాతానివాసశ్శరణంసుహృద్గతిర్నారాయణః" ఇత్యాదిశ్రుతి-
ప్రమితేత్యర్థః. నకేవలంశ్రుతిసిద్ధమాత్రమేవ. కిన్తు భగవద్వచనేనాపి ,ఉపబృంహితే

న్యాసవిద్యైయిలే ఇత్తియమనుక్కు ఇవ్విద్యైక్కు అధికారవిశేషమ్ ముతలానవై ఇరుక్కుమ్పడి అఱియవేణుమ్. అధికారమావతు - అవ్వో ఫలోపాయఙ్గళిలే ప్రవృత్తనామ్ పురుషనుక్కు ఫలత్తిలర్థిత్వముమ్ ఉపాయత్తిల్ సామర్థ్యముమ్. ఇవఱ్ఱిల్ సామర్థ్యమావతు - శాస్త్రార్థమఱికైయుమ్, అఱిన్దపడి అనుష్ఠిక్కవల్లనాకైయుమ్, శాస్త్రానుమత జాతిగుణయోగ్యతైయుమ్. ఇవ్వధికారమ్ మున్బేసిద్ధమాయిరుక్కుమ్. ఏతు ఉడైయవనుక్కు ప్రయోజనమాయ్ కొణ్డు సాధ్యమాక అనువదిక్కప్పడువతు ఫలమ్, తదర్థమాక సాధనమాక విధిక్కప్పడువతు ఉపాయమ్. ఇఙ్గు ముముక్షుత్వముణ్డాయ్ స్వతన్త్రప్రపత్తిరూప మోక్షోపాయవిశేషనిష్ఠనుక్కు శాస్త్రజన్య సంబన్ధజ్ఞానాదికళ్ ఉపాసకనోడు

త్యాహ (భగవతస్స్మృత్యాపి సత్యాపితేతి) "సకృదేవప్రపన్నాయ తవాస్మీతిచయాచతే। అభయంసర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతంమమ" ఇతిస్మృత్యాపి శపథపూర్వంప్రతిపాదితా.। (సత్యాపితా) యథావస్థితార్థత్వేన స్థాపితా.

తర్హి "ముముక్షుర్వైశరణమహంప్రపద్యే" ఇత్యాదిశ్రుతివిహితాయాం శరణాగతౌ అత్రైవర్ణికానామప్యధికారే అపశూద్రనయవిరోధ ఇత్యత్రసత్యంవదేతిశ్రుత సత్యవచన వదియమితనవిరోధ ఇత్యాహ (సత్యాదిష్వివేతి) సత్యవచనాదిష్వివేత్యర్థః.(నైగమేషు) సత్యంవదేత్యాది వేదోక్తేషు "సత్యంవద, ధర్మంచర" ఇత్యాదిషు శ్రుతివిహితేష్వేవ సత్యవదన ధర్మాచరణాదిషు వారాహపురాణగతకైశిక మాహాత్మ్యాదౌ సర్వాధికారత్వవత్ శరణాగతావపిసర్వాధికారత్వం "సర్వలోకశరణ్యాయ రాఘవాయమహాత్మనే। నివేదయతమాంక్షిప్రం విభీషణముపస్థితమ్" ఇతి, "సరాజాపరమాపన్నో దేవశ్రేష్ఠముగాత్తదా॥ శరణ్యంసర్వభూతానాంభక్త్యా నారాయణంహరిమ్" ఇతి శ్రీరామాయణసప్తవ్యాదోపాఖ్యానాది వచనైస్సిద్ధమితి భావః. (సర్వాస్పదేఇతి) సర్వమాస్పదంయస్యేతి బహువ్రీహిః. సర్వస్వరూపనిష్ఠే ఇత్యర్థః. (సత్పథే) శ్రేష్ఠమార్గే శరణవరణే; పూర్వపక్షే, షడఙ్గే అధికృతిః అధికారస్సిద్ధ్యతీత్యర్థః. (న్యాసవిద్యైయిలేయితి) న్యాసఇతిసామాన్య శబ్దఇతిబోధ్యమ్.

సాధారణమాయిరుక్క విశేషిత్త నధికారమ్ తన్నుడైయ వాకిఞ్చన్యముమ్ అనన్యగతిత్వముమ్. ఆకిఞ్చన్యమావతు – ఉపాయాన్తర సామర్థ్యాభావమ్. అనన్యగతిత్వమావతు – ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యమ్; శరణ్యాన్తరవైముఖ్యమాకవుమామ్. ఇతు ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యత్తాలుమ్ అర్థసిద్ధమ్. ఇవ్వర్థమ్ "బ్రహ్మాణంశితికణ్ఠఞ్చయాశ్చాన్యాదేవతాస్స్మృతాః। ప్రతిబుద్ధానసేవన్తే యస్మాత్పరిమితం ఫలమ్" ఇత్యాదికళిలేకణ్డుకొళ్వతు. తీవ్రతమమాన ముముక్షుత్వమన్ఱిక్కే దేహానువృత్త్యాది ప్రయోజనాన్తరసక్తనానవన్ మోక్షార్థమాక ప్రపత్తియైప్పణ్ణినాల్ అప్ప్రయోజనాన్తరఙ్గళళవుక్కూడాక మోక్షమ్విళమ్బిక్కుమ్. ఇవ్వాకిఞ్చన్యత్తుక్కుమ్ అనన్యగతిత్వత్తుక్కుమ్ నిబన్ధనమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్ ఇవ్వధికారియినుడైయ అజ్ఞానాదికళుమ్ ఫలవిళమ్బాసహత్వముమ్. ఇతిల్ శరణ్యాన్తర వైముఖ్యత్తుక్కు నిబన్ధనమ్ 'యథావాయోస్తృణాగ్రాణివశంయాన్తి బలీయసః। ధాతురేవంవశాయాన్తి సర్వభూతానిభారత' ఎన్ఱిఱపడియే తనక్కుమ్ పిఱర్క్కుమ్ ఒత్తిరుక్కిఱ భగవదేక పారతన్త్ర్యాధ్యవసాయముమ్ ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యముమ్. ఇప్ప్రపత్త్యధికారవిశేషమ్ 'సపిత్రాచ పరిత్యక్తస్సురైశ్చ సమహర్షిభిః। త్రీన్లోకాన్ సమ్పరిక్రమ్యతమేవశరణంగతః' 'అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః' 'అకిఞ్చనోఽనన్యగతిశ్శరణ్య' 'అనాగతానన్తకాలసమీక్షయాప్యదృష్టసన్తారోపాయః' 'త్వత్ప్రాప్తయేచతత్పాదాంబుజద్వయ ప్రపత్తేరన్యన్నమే కల్పకోటి సహస్రేణాపిసాధనమస్తీతిమన్వానః' 'పుకలొన్ఱిల్లావడియేన్' ఎన్ఱివై ముతలాన ప్రమాణసమ్ప్రదాయఙ్గళాలేసిద్ధమ్. ఇవ్వళవధికారమ్పెఱ్ఱాల్ ప్రపత్తిక్కు జాత్యాదినియతత్వమిల్లామైయాలే సర్వాధికారత్వమ్. 'అన్దణరన్దియరెల్లైనిన్ఱవనైత్తులకమ్నొన్దవరే ముతలాకనుడఙ్గియ నన్నియరాయ్ వన్దడైయుమ్ వకైవన్ఱికవెన్ఱిలరున్దియ నమ్మన్దమిలాతిమైయ యన్బరణిన్దతివి

_త్తనశ్లో'. 'భక్త్యాదౌశక్త్యభావః ప్రమితిరహితతాశాస్త్రతఃపర్యుదాసః కాలక్షేపాక్షమత్వంత్వితి నియతివశా దాపతద్భిశ్చతుర్భిః। ఏకద్విత్ర్యాదియోగవ్యతిభిదురనిజాధిక్రియాస్సంశ్రయన్తే సన్తశ్శ్రీశం స్వతన్త్రప్రపదనవిధినాముక్తయేనిర్విశఙ్కాః'' ఇతి.

అత్ర అర్థిత్వేనేత్యాదిశ్లోకో వక్ష్యమాణసఙ్గ్రహః. ఇప్పడిఅభిమతఫలత్తుక్కిత్యాది తద్వివరణమ్. అత్రాద్యవాక్యేన వక్ష్యమాణార్థప్రతిజ్ఞాకృతా. ''తత్రాధికారమ్ ముతలానవై'' ఇత్యనేనసాధ్యారణ్యేనజ్ఞాతవ్యతయోక్తార్థ నిష్కర్షః వాక్యపఞ్చకేనకృతః. తతశ్చ వాక్య దశకేన వేదాన్త సామాన్యానుష్ఠానాధికారోక్తిపూర్వకం శరణ గతిలక్షణప్రపత్త్య సాధారణాధికారద్వయం సప్రమాణం ప్రదర్శితమ్. తతశ్చైకేనవాక్యేన అధికారివిశేషణ ప్రపత్తి సామాన్యస్య సర్వాధికారత్వంస్థాపితమ్. తదనన్తరగాథా శ్లోకాభ్యా ముక్తార్థస్సఙ్గృహీత ఇతి వివేకః.

అత్రప్రథమశ్లోకే సాధనాన్తరాధికార స్వరూపమష్టాఙ్గ షడఙ్గయోస్తదధికారత్వేన అధికృతాధికారత్వం శరణాగతే స్సర్వాధికారత్వఞ్చ వక్ష్యమాణంసోపపత్తికం సఙ్గృహ్ణాతి (అర్థిత్వేనేత్యాదినా).

(తద్వివరణమ్) ''అర్థిత్వేన సమర్థతా'' ఇతిశ్లోకవివరణమ్. (ఉక్తార్థః) ''అధికారరూపార్థః. (ఆద్యవాక్యేన) ఇప్పడిఇత్యాద్యవాక్యేన. (వాక్యపఞ్చకేన) ''అధికారమావతు'' ఇత్యారభ్య ''సాధనమాకవిధిక్కప్పడుమతు ఉపాయమ్'' ఇత్యన్తవాక్యపఞ్చకేన.

(వాక్యదశకేన) ఇఙ్గుముముక్షుత్వమితి, ఆకిఞ్చన్యమావతితి, అనన్యగతిత్వమావతితి, శరణ్యేతి, ఇతరప్రయోజనాన్తరేతి, ఇవ్వర్థమితి, శ్రీప్రతమమానవితి, ఇవ్వాకిఞ్చన్యత్తుక్కుమితి, ఇతిల్ శరణ్యాన్తరేతి, ఇప్ప్రపత్త్యధికారేతి వాక్యదశకేన. (ఏక వాక్యేన) ఇవ్వశవధికారమిత్యేకవాక్యేన. (అనన్తరగాథా)అన్దణరిత్యాదిగాథా.

(శ్లోకః) భక్త్యాదావితిశ్లోకః. (తదధికారత్వేన) సాధనాన్తరాధికారత్వేన.

అత్రాధిక్రియేత్యన్తేన సాధనాన్తరాధికార స్వరూపసఙ్గ్రహః. క్రి తనురితిసమర్థతా విశేషణమ్. అర్థిత్వవిశిష్టంసామర్థ్యత్రయ ముపాయాన్తరవియోజ్యవిశేషణ విషయాధికార శబ్దార్థ ఇత్యర్థః. సమ్పిణ్డితేత్యనేన అర్థిత్వసామర్థ్యయోర్విశిష్ట యోరేవాధికారత్వం నప్రత్యేక మితిదర్శితమ్. అయమధిక్రియాశబ్దః, అధికారసామాన్యపరః కింనుస్యాదితితు నాశఙ్కనీయమ్. అసామర్థ్యలక్షణాకిఞ్చన్య స్యశరణాగత్యధికారతాయాః వక్ష్యమాణత్వేన తద్విరోధాత్.

నచతత్రాప్యుపాయాన్తరసామర్థ్యాభావస్య శరణవరణ సామర్థ్యాత్మకత్వావిరోధః. అన్యాశక్తేరన్యసామర్థ్యరూపతాయాలోకే అదర్శనాత్. ఉపాయాన్తరశక్తేష్వపి నాథయామునయతివరాదిషుశరణవరణానుష్ఠాన దర్శనేన తత్తథాత్వా సమ్భవాచ్చ. నచతేషామవిళంబిత మోక్షకామతయా స్వాభిమతోపాయాన్తర విఘురత్వాన్నదోష ఇతి వాచ్యమ్. తథాసతి తేషాం ప్రపత్త్యనధికారిత్వాపత్తేః, తాన్ప్రత్యుపా

(ఉపాయాన్తరేతి) ఉపాయాన్తరేనియోజ్యస్య పురుషస్య విశేషణమిత్యర్థః. (అధికారసామాన్యపరః) సాధనాన్తరప్రపత్త్యధికారసామాన్యపరః. (అసామర్థ్యలక్షణేతి) సామర్థ్యాభావలక్షణేత్యర్థః.

(తద్విరోధాత్) తేనవక్ష్యమాణేన సాకంవిరోధాత్. అత్రఉపాయాన్తర సామర్థ్యాభావః సామర్థ్యంనభవతీతి ప్రపత్త్యధికారలక్షణే అవ్యాప్తిరితిభ (సామర్థ్యాత్మకత్వావిరోధః) సామర్థ్యాత్మకత్వే అవిరోధః. అవిరోధః-నచేత్యన్వయః. (లోకేఅదర్శనాదితి) అలౌకికే ముఖ్యస్యానాశక్తేః గౌణస్యాససామర్థ్యరూపత్వాత్, తద్విహాయలోకే అదర్శనాదిత్యుక్తమితిభావః. (తత్తథాత్వాసమ్భవాత్) తస్య-ఉపాయాన్తర సామర్థ్యాభావస్య, తథాత్వాసమ్భవాత్ - సామర్థ్యరూపత్వాసమ్భవాత్. (తేషాం) నాథయామునాదీనామ్. అవిళమ్బిత మోక్షకామతయేత్యత్ర అవిళమ్బిత మోక్షకామస్య ప్రపదనమేవ సాధనమితితాత్పర్యమ్. (నదోషఇతి వాచ్యమితి) నవ్యభిచార ఇతి వాచ్యమిత్యర్థః.

(తేషామ్) నాథయామునయతివరాదీనామ్, (తాన్ప్రతి) నాథయామునాదీ

యాన్తరాప్రసిద్ధ్యా తత్సామర్థ్యాభావరూపాకిఞ్చన్యస్య దుర్నిరూప త్వాత్ నచస్వాభిమతోపాయాన్తర సమర్థభేదరూపస్యైవ ఆకిఞ్చన్యశ బ్దార్థత్వాద విరోధశ్శఙ్క్యః నాథాదీనామపి(౧)"త్యక్త్వా దేహం పున ర్జన్మనైతి మామేతి సోర్జున" ఇత్యుక్త్యాశు ఫలతాప్రయోజక వీర్యవత్తర త్వాపాదకాఙ్గవిశేష సహకృత భక్త్యనుష్ఠాన సమర్థత్వేనబాధాత్.

నచ, అవతారరహస్య జ్ఞానాదీనాం తాదృశవీర్యవత్తరత్వాపాద కత్వ మపహ్నోతుంశక్యమ్. "అవతారరహస్యచిన్తనమ్-అనుష్ఠిక్క-ఉ పాసనాదికళుడై యశీఘ్రనిష్పత్తిహేతువాకవుమ్" ఇతి శ్రీచరమశ్లోకా ధికారసూక్తివిరోధాత్ "వర్తమానం దేహం పరిత్యజ్య పునర్జన్మనైతి మామేవప్రాప్నోతి" ఇత్యాది భాష్యవిరోధాచ్చ నచ, ఉపాయాన్తర సామర్థ్యాభావ విళమ్బాక్షమత్వతదన్యతరస్య ఆకిఞ్చన్య శబ్దార్థత్వకల్ప నాన్నదోష ఇతిశఙ్క్యమ్ "ఆకిఞ్చన్యమావతు-ఉపాయాన్తరసామర్థ్యా భావమ్" ఇతివక్ష్యమాణ వివరణసూక్తివిరోధాత్। ఉత్తరత్రవిళమ్బా సహత్వస్య ఆకిఞ్చన్యప్రయోజకతోక్తి విరోధాపాతాచ్చ నాపి ఆకి ఞ్చన్య విళమ్బాక్షమత్వతదన్యతరస్య శరణాగత్యధికారత్వ కల్పనాత్ నాథాదీనాం ప్రపత్త్యధికారోపపత్తిః. "అతస్త్రైవర్ణికత్వాదేర్భావో భావోనకస్యచిత్। నాధికారః ప్రపత్తేస్స్యాదాకిఞ్చన్యమనాశ్రితః" ఇత్యాచార్యసూక్తివిరోధాత్.

స్పృతి (ఉపాయాన్తరాప్రసిద్ధ్యేతి) ఉపాయాన్తరస్యైవతేషామభావాత్, తత్సా మర్థ్యాభావస్య అప్రసిద్ధత్వాదితిభావః ప్రకారాన్తరేణ దూషణమాహ (నచేతి) (త్యక్త్వాదేహమితి) గీతాయాంచతుర్థాధ్యాయశ్లోకః. ఏతదర్థో భాష్యే ద్రష్టవ్యః (అఙ్గవిశేషః) అవతారరహస్యజ్ఞానాదికమ్

(అధికారోపపత్తిరితి)అధికారోపపత్తిర్నేత్యన్వయః

(అతస్త్రైవర్ణికత్వేతి) రహస్యత్రయసారేసాధ్యోపాయశోధనాధికారే, "అత స్త్రైవర్ణికత్వాదేః భావోऽభావోపికస్యచిత్। నాధికారఃప్రపత్తేస్స్యాదాకిఞ్చన్యమనా-

తస్మాదుపాయాన్తరసామర్థ్యాభావరూపస్య ఆకిఞ్చన్యస్య ప్రపత్త్యాత్మక చేతనవ్యాపారసామర్థ్యరూపత్వాసమ్భవాత్ స్వాభిమతసాధన నిష్పాదన సామర్థ్య విషయోఽయ మధిక్రియాశబ్దః - ఉపాయాన్తరాధికారమాత్ర విషయ ఏవ.

యద్వా, అర్థిత్వేన సమర్థతేత్యాదికమ్-అధికారసామాన్యలక్షణ పరమేవ. తస్య ఆకిఞ్చన్యాదౌ కథం లక్షణసఙ్గతిరితిచేత్, "మున్నై యుపాయఙ్గళుక్కు నివృత్తిదోషమ్. ఇతుక్కు ప్రవృత్తిదోషమ్."

ప్రోక్తః'' ఇతి. అస్యార్థః. "భావోఽభావోఽపి కస్యచిత్" ఇత్యత్ర భావః, అభావ ఇతి పద చ్ఛేదః. అతః-పూర్వోక్తప్రకారేణ సర్వాధికారత్వేన నిర్ణీతత్వాత్, త్రైవర్ణికత్వాదేః-బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యాద్యన్యతమత్వాదేః. ఆదిశబ్దేన ఆశ్రమపుంస్త్వాదిగ్రహణమ్. (భావః) సద్భావః. (అభావోఽపి) త్రైవర్ణికత్వాభావశ్చ, కస్యచిత్ - ప్రపిత్సోః, ఆకిఞ్చన్య మనాశ్రితః - ఆకిఞ్చన్యే అపర్యవసితస్సన్, విశిష్యాత్మత్వాదికన్తు ఆకిఞ్చన్య సమ్పాదకత్వాదధికారకోటి ప్రవిష్టమ్. ప్రపత్తేరధికారో నస్యాత్ - నభవతి. త్రైవర్ణికత్వమేవాధికారశ్చేత్, శూద్రస్యాధికారో నస్యాత్, తదభావోఽధికారశ్చేత్ - బ్రాహ్మణాదేరధికారో నస్యాదితి, సర్వాధికారత్వం నస్యాత్. తదుభయమప్రయోజకమ్. ఆకిఞ్చన్యమేవ సర్వత్రాధికారః. భక్త్యాదౌ శక్త్యభావ ఇత్యుక్తం సర్వమాకిఞ్చన్యార్థమ్. ఆకిఞ్చన్యపదమ్ - అనన్యగతిత్వ స్యాప్యుపలక్షణ మితిభావః ఇతి. (విరోధాదితి) విశిష్టస్యైవాధికారత్వ ప్రతిపాదనాదితిభావః. (ప్రపత్త్యాత్మకేతి) ప్రపత్త్యాత్మకః- చేతనవ్యాపార ఇత్యన్వయః.

(తస్య) అధికారసామాన్య లక్షణస్య. (మున్నైయితి). ముముక్షుప్పడిప్పరిబష్టే "మున్నై ఉపాయఙ్గళుక్కు నివృత్తిదోషమ్ ఇతుక్కుప్రవృత్తిదోషమ్" ఇతి. తద్వర సమునివర్యవ్యాఖ్యానే:- "చేతనప్రవృత్తియిలాన్దైయుమ్. ఇవ్వుపాయమ్ సహియాతెన్నుమత్తై తెళివిక్కైక్కాక ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కుమ్ ఇవ్వుపాయత్తుక్కుముణ్డాన విశేషత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (మున్నైయెన్తుతొడఙ్గి). అతావతు - సిద్ధోపాయమాన విత్తై యొழిన్దవుపాయఙ్గళుక్కు చేతన ప్రవృత్తియాలే స్వరూపసిద్ధియాకవేణ్డుకై

ఇత్యనుగృహీతదిశా నివృత్తిసాధ్యప్రపత్త్యుపాయంప్రతి నివృత్తిశక్తేః ప్రతిబన్ధకీభూత ప్రవృత్త్యాత్మక దోషసామర్థ్యాభావస్య చనిష్పాదన సామర్థ్యరూపత్వాభ్యుపగమేన ప్రపత్తిప్రతిబన్ధకోపాయాన్తర సామర్థ్యాభావరూపాకిఞ్చన్యే ప్రపత్తిసామర్థ్యాత్మకత్వ సత్త్వాల్లక్షణసమన్వయం.

జ్ఞానాధికేషు ఉపాయాన్తర స్వరూపవిరుద్ధతా జ్ఞానప్రయుక్తోపాయాన్తరాశక్తిసత్త్వాత్, భక్తిపరవశేష్వపి (౧) "ఎన్నాన శెయ్ కేన్" ఇత్యనుగృహీతరీత్యా తదశక్తిసత్త్వాచ్చ అవ్యభిచారాన్నోపాయాలే ఇవనుడైయ స్వయత్న నివృత్తిదోషమాయిరుక్కుమ్ ఇప్పుపాయత్తుక్కు సహాయాన్తరసంసర్గమ్ అసహ్యమాకైయాలే ఇచ్చేతననుడైయ ప్రవృత్తియెన్గిఱదు మ దోషమాయిరుక్కుమెన్నై" ఇతి

(ప్రతిబన్ధకేతి) ప్రతిబన్ధకమ్ - ఉపాయాన్తర సామర్థ్యమిత్యన్వయః (లక్షణ సమన్వయ ఇతి) దృష్టద్వారేతిభావః

(ఎన్నాన్ శెయ్ కేనితి) ద్రమిడోపనిషది షణ్ణవతశతకే అష్టమ దశకే తృతీయగాథాయామ్ "ఎన్నాన్ శెయ్ కేన్ యారేకళైకణెన్నైయెం కేశుక న్ఱాయ్, ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమొన్ఱుమ్‌కుఱైవేణ్డేన్, కన్నార్ మదిళ్ శూళ్ కుడన్నైక్కుడన్దాయడియేన్ఱరువాణాళ్, శెన్నాళెన్నాళ్ న్నాళ్ న్నాళ్ తాళ్ పడత్తిరిశెల శాక్కుణే" ఇతి

తద్ద్వాదశసహస్రీకావ్యాఖ్యాయామ్,- "అనన్తరమ్ అకిఞ్చనాననాన ఉన్నై యొళ్ళియ వేఱొరువరాలుమ్ అపేక్షైయుడైయేనల్లేన్ ఇప్పడి యాక్కినన్నీయా యావదాత్మభావి ఉన్ తిరువడికళిలే అడిమైకొణ్డరుళప్పార్కక్కవేణుమెన్గిఱార్

నాన్ - కర్తృత్వమ్ స్వాధీనమల్లాతనాన్, స్వరక్షణార్థమాక, ఎన్ - ఎన్న ప్రకృతియై, శెయ్ కేన్ - పణ్ణువేన్ వేఱుతన్దామ్ కారియమ్ తామ్ తామతియాం చేతనరిల్, కళై కణ్ - రక్షక రావార్, యార్ - ఆర్. ఎన్నై - అశక్తనాన వెన్నై, ఎన్ శెయ్ కిఱ్ఱాయ్ - దుష్కరోపాయఙ్గళిలే మూట్ట నినైత్తిరుక్కిఱాయో, ఉనక్కే భరమాక వేట్టిట్టుక్కొళ్ళ నినైత్తిరుక్కిఱాయో ? ఎన్ శెయ్య విరుక్క

(౧)

.యాన్తర సామర్థ్యాభావస్య ప్రపత్తిసామర్థ్యరూపత్వానుపపత్తిః.

అన్యృగహీతఞ్చ నిక్షేపరక్షాసిద్ధాన్తే;-తదేకశరణవ్రజ్యాహి తది తరోపాయ పరిగ్రహేణ విపధ్యతఇతి శరణాగతేస్సిద్ధోపాయవ్యతిరిక్తో ఃహాయప్రవృత్తిప్రతిబధ్యత్వ మాచార్యైః. నన్వేవమపి సిద్ధోపాయాధి కారేశరణవరణేకథం లక్షణసఙ్గతిరితిచేత్, సిద్ధోపాయస్యాపి స్వప్రవృ త్తిప్రతిబన్ధస్య భగవత్ప్రవృత్తి విరోధిస్వప్రవృత్తి నివృత్త్యాత్మక ప్రపత్తిరూప ప్రతిబన్ధక నివృత్తి నిష్పాద్యత్వేన తాదృశప్రతిబన్ధకా భావాత్మకప్రపత్తే స్సిద్ధోపాయనిష్పాదన సామర్థ్యాత్మకత్వ సత్వేన విరోధాభావాత్. నచైవముపాయస్య సిద్ధత్వవ్యపదేశవిరోధః. తస్య జన్యత్వాభావమాత్రవిషయత్వాత్. నచఅజన్యస్య నిష్పాద్యతావిరోధః.

ఊాయ. ఉన్నాలల్లాల్ - సర్వరక్షకనాయ్ ప్రాప్తనాయ్ శక్తనాన పున్నైయొక్కియు, యూవరాలుమ్ - అరక్షకరాయ్ అప్రాప్తరాయ్ అశక్తరానవర్కళారెను మొరువ రాలుమ్ కుఱైయుమ్ నిరమ్బువతాక, వేణ్డేన్ - వేణ్డియిరేన్. కన్-ఇక్కనవు, అర్ - విఙ్గియిరుక్కుఅ, మతిళ్ - మతిళ్, శూళ్-శూళ్న్ద, కుడన్దై-తిరుక్కుడన్దైయిలే, కిడ న్దాయ్ - కణ్వళర్న్దరుళిననే; అడియేన్ - ఉనక్కుడయేనానవెన్, అరు - ఆత్మ వస్తు, వాళ్-ఉజ్జీవిక్కుమ్, నాళ్ - కాలమ్, శెల్-అనువర్తిక్కుమ్ నాళ్, ఎ-ఎత్త నై, నాళ్-నాళ్, అన్నాళ్-అన్నాళెల్లామ్, ఉనతాళ్ - ఉన్తిరువడికళై, పిడిత్తే-అవ లమ్బిత్తుకొణ్డే, శెల్-నడక్కుమ్బడి, కాణ్-పార్త్తరుళవేణుమ్. "కన్" ఎన్ఱు-తొ క్కుమాయ్, అరువెన్ఱు - అణురూపమానస్వరూపమ్" ఇతి. (తదశక్తేతి) ఉపాయాన్త రాశక్తేత్యర్థః.

(నోపాయేతి) సామర్థ్యరూపతానుపపత్తి ర్నేత్యన్వయః. (తదేకశరణ ప్రవ్రజ్యేతి) సిద్ధోపాయశరణవ్రజనమిత్యర్థః. (ఆచార్యైః). (ఉత్తరత్రాప్యేవమ్) (సిద్ధోపాయస్యేతి) స్వప్రపత్తిప్రతిబద్ధస్య సిద్ధోపాయస్యాపి ప్రతిబన్ధకనివృత్తి నిష్పాద్యత్వేనేత్యన్వయః. (నిష్పాదనేతి) సిద్ధోపాయస్య ఈశ్వరస్య ప్రతిబన్ధక నివృత్తి విశిష్టవేషేణ నిష్పాద్యత్వం బోధ్యమ్. (తస్య) సిద్ధత్వవ్యవహారస్య.

“ప్రకాశ్యన్తేనజన్యన్తే నిత్యాఏవాత్మనోహితే” ఇత్యుక్తన్యాయేన నిత్యస్యాపితదవిరోధాత్

నచచేతనప్రవృత్తేస్సిద్ధోపాయ ప్రతిబన్ధకత్వాసమ్భవః, తస్యాఘటితఘటనా సామర్థ్యనిరఙ్కుశస్వతన్త్రేశ్వర సఙ్కల్పనిగ్రహ్యత్వేన దురపహ్నవత్వాత్ నచాత్రప్రమాణాభావః (౧) “ఉపాయాపాయ సంయోగేనిష్ఠయాహీయతేనయా” (౨) “అస్త్రబన్ధస్సచాన్యంహిన బన్ధమనువర్తతే” “సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య” ఇత్యాదిప్రమాణానాంజాగరూకత్వాత్ నచైవమేషాందుర్మోచత్వమ్, (౩) “యేనత్యజసితత్త్యజ” “బుద్ధింపరమనిశ్చయాత్” ఇత్యాద్యుక్తిరీత్యా తన్మోచనేఽపిసర్వశక్తేరేవ

(ప్రకాశ్యన్త ఇతి) ప్రతిబన్ధకనిర్మోకః ప్రకాశనమ్. (తదవిరోధాత్) నిష్పాద్యత్వా విరోధాత్

(తస్య) ప్రతిబన్ధకత్వస్య. (ఉపాయేతి) అనయా నిష్ఠయా - సిద్ధోపాయనిష్ఠయా. (అస్త్రేతి) అస్త్రబన్ధః బ్రహ్మాస్త్రబన్ధః అన్యంబన్ధం నానువర్తత ఇత్యన్వయః (ఏషామ్) ప్రతిబన్ధకానామ్ (యేనత్యజసితత్త్యజబుద్ధిం పరమనిశ్చయాదిత్యుక్తిరీత్యేతి) యేనబుద్ధివిశేషేణత్యజసి, తత్త్యజేత్యర్థః ఏతద్వివరణమ్-త్యజేత్యాది (పరమనిశ్చయాత్) పరమవిషయకనిశ్చయాత్. తథాచాత్ర ఈశ్వరఏవ ప్రవర్తకః, నివర్తక ఇతి ఫలితోర్థః

త్యజధర్మమధర్మఞ్చేతిశ్లోకః పూర్వాచార్యైర్వ్యాఖ్యాతః;-“త్యజ ధర్మమధర్మఞ్చత్యజసత్యానృతే ఉభే । ఉభేసత్యానృతే త్యక్త్వాయేనత్యజసి తత్త్యజ॥త్యజ ధర్మమసఙ్కల్పాత్త్యజాధర్మమహింసయా । ఉభేసత్యానృతే బుద్ధ్యాబుద్ధిం పరమ నిశ్చయాత్”. ఇత్యుత్తరగీతాయాం చరమశ్లోక వివరణశ్లోకద్వయమ్ (త్యజేతి) అధర్మమివధర్మంచత్యజ, చ-ఇవార్థః సత్యానృతే - జీవశరీరే, లక్షణయా జీవేశ్వాత్మత్వబలప్రయుక్తస్వాతన్త్ర్యాభిమాన ముపాయాన్తరాఽనుష్ఠాన ప్రవృత్తిహేతుకంశరీరే ఆత్మాభిమానమ్, అధర్మానుష్ఠాన ప్రవృత్తిహేతుకఞ్చేత్యుక్తేత్యజ ఏవమ్,ఉభే-సత్యానృతే త్యక్త్వేత్యనువాదః యేన అహమ్ ఉభేత్యక్తవాన్, అతః కిలసరక్షతీత్య

(౧) (౨) (౩)

హేతుత్వాత్. తస్మాత్ప్రతిబన్ధకాభావత్వేనరూపేణశరణవరణస్య సిద్ధోపాయసామర్థ్యోత్తేజకత్వ సత్త్వాన్నానుపపత్తిః. యద్వా, ప్రార్థనాత్మక శరణాగతేరర్థిత్వరూపత్వాల్లక్షణ సమన్వయ ఇత్యన్యత్రవిస్తరః.

కర్తృత్వాభిమానరూపబుద్ధిరిత్యర్థః. సామాన్యత్వాన్నపుంసకమ్. తత్త్యజ- అకర్తృత్వాభిమానంత్యజ.

ఉక్తార్థమేవ వివృణోత్యుత్తరశ్లోకేన త్యాగప్రకారకథన పూర్వకమ్; (త్యజేతి) ధర్మమ్-అసఙ్కల్పాత్ - ఫలార్థసఙ్కల్పరాహిత్యాత్. ఫలకామనారాహిత్యాదితియావత్. కైఙ్కర్యబుద్ధ్యా అనుష్ఠీయమానత్వేపి సాధనత్వ బుద్ధిరాహిత్యాదితి ఫలితమ్. అధర్మమ్ - అహింసయా హేతునా; పరదార పరిగ్రహపరద్రవ్యాపహారాదీనాము ధర్మాణామనుష్ఠానదశాయామేవ హింసారూపత్వాత్, పరస్త్రీత్రి -చిర ప్రచ్ఛన్న తద్గతదోష ప్రకాశనాత్, తస్యతథాతద్ధింసాఫలకత్వాత్. ఏవమన్యేషామపి యథాయథాహింసాపర్యవసానాత్, తదభావాయేతిభావః. (ఉభేసత్యానృతే) సత్యానృతఞ్చేతి శ్రుతే జీవశరీరే ఉభే, (బుద్ధ్యా) పూర్వోక్తస్వాతన్త్ర్యాద్యభిమానరూప బుద్ధిద్వారాత్యజేత్యనుషఙ్గః. తత్తద్విషయకభ్రాన్తిరూపబుద్ధింత్యజేతిపర్యవసన్నోర్థః. స్వస్వాతన్త్ర్యాద్యభిమానత్యాగాదుక్తధర్మత్యాగః. దేహాత్మాభిమానత్యాగాత్ దేహానుకూలపరదారపరిగ్రహాదిరూపాఽధర్మత్యాగశ్చ సిద్ధ్యతీతిభావః. యేనేతితురీయపాదం వివృణోతి (బుద్ధిమిత్యాదినా) (బుద్ధిమ్) త్యాగకర్తృత్వాభిమానరూపభ్రాన్తిబుద్ధిమ్. (పరమనిశ్చయాత్) పరమనిశ్చయో నామ - అచిద్వదత్యన్తపారతన్త్ర్యరూప స్వరూపయాథాత్మ్యవిషయ నిరతిశయనిర్ణయః. తస్మాద్ధేతోః కర్తృత్వాభిమాన నివృత్తిస్సిద్ధ్యతీతిభావః. త్యజేత్యత్రానుషఙ్గః. తథాచ ధర్మత్యాగమ్, అధర్మత్యాగమ్, స్వస్వాతన్త్ర్యాభిమాన త్యాగమ్, దేహాత్మాభిమానత్యాగఞ్చ, 'అతువుమవనతిన్నరుళే' ఇత్యుక్తరీత్యాతదేకోపాయ స్వీకారమివస్యాత్మైవ స్వభూతస్యాస్య సమ్పాదయతి. అతస్తథావిధంయాథాత్మ్యం సమ్యగనుసన్ధాయస్వస్మిన్నుక్త కర్తృత్వాభిమానంత్యజేతివిదధాతీతి రమణీయమితి.

(తన్మోచనే) బన్ధవిమోచనే. (సిద్ధోపాయసామర్థ్యాత్మకత్వమ్) సిద్ధోపాయనిష్పాదన సామర్థ్యాత్మకత్వమ్. (అర్థిత్వరూపత్వాదితి) సిద్ధోపాయవిషయే అర్థిత్వమాత్రమలమ్. సామర్థ్యమనావశ్యక మిత్యాశయః.

ఏవంసామాన్యేన అధికారస్వరూపముక్తమ్. అథతస్య అష్టాఙ్గ షడఙ్గయోగయోస్తత్తదానుగుణ్యేన జాత్యాదినియత విశేషాకార వ్యవస్థితిమాహ (సాచేత్యాదినాన్యవస్థాపి తేత్యన్తేన). అయంభావః. "నజాతిభేదంనకులం నలింగం నగుణక్రియాః । నదేశకాలౌనావస్థాం యోగోహ్యయమపేక్షతే" ఇత్యాద్యా అహిర్బుధ్న్య సంహితాదిపఠిత తాన్త్రికమన్త్రాన్తరకరణకేషు షడఙ్గన్యాసేషు సర్వాధికారత్వ సమ్భవః. తథాపిషడఙ్గన్యాసస్య సలాన్తరోపాయత్వే త్రైవర్ణిక శరీరాద్యనపేక్షత్వేపి మోక్షోపాయత్వేతదపేక్షానర్తతఏవ. అన్యథా అపశూద్రాధికరణ విరోధాత్.

(తస్య) అధికారస్య (అపశూద్రాధికరణ విరోధాదత) అపశూద్రాధికరణం మోక్షసాధనీభూతబ్రహ్మవిద్యాసు శూద్రాదీనా మధికారాభావ ప్రతిపాదకమిత్యపధేయమ్.

అపశూద్రాధికరణ వివరణముక్తం హృషికేశ రామానుజవిరచిత బ్రహ్మసూత్రవార్తికోద్గారిహిణ్యా మనువృత్తౌ ప్రథమాధ్యాయస్య తృతీయపాదే, "శుగస్యతదనాదరశ్రవణాత్తదా ద్రవణాత్సూచ్యతేహి" సద్గతివిషయ సంశయానాహ - శూద్రస్యాప్యధికారోస్తినవేత్యత్ర విచారితమితి మనుష్యవ్యతిరిక్తవస్వాది దేవతావిశేషాణామర్థిత్వ సామర్థ్య సమ్భవాదధికారోస్తీత్యుక్తమ్. అథ అర్థిత్వసామర్థ్యయోః ప్రయోజకత్వే మనుష్యవిశేషాణాం శూద్రాదీనా మప్యధికారస్స్యాదితి శఙ్కాయాస్సఙ్గతిః.

కింబ్రహ్మ విద్యాయాం శూద్రస్యాధికారోస్తినేతి తస్యతగుణసంహార సామర్థ్యమస్తినేతి. కింబ్రహ్మవిషయమనోవృత్తిరూపా బ్రహ్మవిద్యా అనధీతవేదస్యాపి సమ్భవతినేతి. కింవేదాదేవ బ్రహ్మావగతిః. ఉత ఇతిహాసపురాణాభ్యామపి సమ్భవతీతి. కింతయోర్వేదోపబృంహణం కుర్వతోరేవ బ్రహ్మావగతి హేతుత్వమ్. ఉతస్వాతన్త్ర్యేణేతి కింజానశ్రుతే శ్శూద్రేత్యామన్త్రణమ్, ఇతిహాసపురాణయోర్నిరపేక్ష బ్రహ్మావబోధకత్వ ముపోద్బలయతినేతి. కిమత్ర శూద్రశబ్దోరూఢ్యాజాతిపరః. ఉతయౌగికతయా శోకవత్పరఇతి.

యదారూఢస్తదా శూద్రశబ్దస్యేతిహాసపురాణయోర్నైరపేక్ష్యేణ స్వార్థప్రత్యాయతయోః స్వాతన్త్ర్యేణ బ్రహ్మావగతి హేతుత్వాత్, బ్రహ్మవిషయస్మృత్యా అనధీతవేదస్యాపి సమ్భవతీతి సామర్థ్యలాభేన శూద్రస్యాధికార ఇతి స్యాత్. యదా శూద్రశబ్దో యౌగికః. తదా శూద్రేత్యామన్త్రణస్య ఇతిహాసపురాణయోర్బ్రహ్మావబోధన నైరపేక్ష్యావగమకతయా స్వాతన్త్ర్యేణ బ్రహ్మావబోధకత్వాభావాద్వేదాదేవ బ్రహ్మావగతిరితి, అనధీతవేదస్య తదసమ్భవేన సామర్థ్యాభావాన్న బ్రహ్మోపాసనాధికార ఇతి సిధ్యతి.

పూర్వపక్షమాహ:- “అర్థిత్వాద్యుపపత్తేశ్చ తదస్య జ్ఞానవాసనయా । తత్స్వరూపాదివిజ్ఞానం పురాణశ్రవణాద్భవేత్ ॥ పురాణశ్రవణానుజ్ఞా వాక్యాదస్యావగమ్యతే” ఇతి. అర్థిత్వసామర్థ్యసమ్భవాత్, శూద్రస్యానగ్నివిద్యత్వేఽపి మనోవృత్తిత్వమాత్రత్వాదుపాసనే అస్య సమ్భవతి సామర్థ్యమ్. బ్రహ్మస్వరూపతదుపాసన జ్ఞానఞ్చ ఇతిహాసపురాణశ్రవణాదేవ నిష్పద్యతే. అస్తి హి శూద్రస్యాపి ఇతిహాసపురాణశ్రవణానుజ్ఞా. “శ్రావయేచ్చతురో వర్ణాన్ కృత్వా బ్రాహ్మణమగ్రతః” ఇతి. తథా తత్రైవ విదురాదీనాం బ్రహ్మనిష్ఠత్వం దృశ్యతే. ఉపనిషత్స్వపి, “ఆజహారేమాః శూద్రానేనైవ ముఖేన ఆలాపయిష్యథాః” ఇతి. బ్రహ్మవిద్యోపదేశదర్శనాత్ శూద్రస్యాప్యధికార స్సూచ్యత ఇతి పూర్వపక్షః.

రాద్ధాన్తమాహ:- అనధీతస్య శూద్రస్య జ్ఞానాభావాన్న తద్భవేత్ । విధిస్స్వాధ్యాయజం జ్ఞానముపాయముపలప్స్యతే । పురాణశ్రవణానుజ్ఞా పాపక్షయకరీ యతః, విదురాదిగతా నిష్ఠా జన్మాన్తరవిశేషతః ॥ శూద్రేత్యామన్త్రణం తచ్ఛనాత్తస్య వర్ణస్యావాచకమ్ । విద్యావైకల్యశోకేన శూద్రేత్యామన్త్రణం స్మృతః” ఇతి. ఉపాసనస్య మనోవృత్తిమాత్రత్వేఽపి అనధీతవేదస్య శూద్రస్య ఉపాసనోపాయభూత జ్ఞానేన సామర్థ్యసమ్భవః కర్మవిధివదుపాసనవిధయోఽపి త్రైవర్ణిక విషయాధ్యయనగృహీత స్వాధ్యాయోత్పన్నజ్ఞానమేవోపాసనోపాయతయా స్వీకుర్వతే. ఇతిహాసాద్యపి స్వాధ్యాయసిద్ధమేవ జ్ఞానముపబృంహయన్తీతి తతో నోపాసనోపాయ భూతజ్ఞానలాభః; శ్రవణానుజ్ఞా తు పాపక్షయాదిఫలా. విదురాదీనాన్తు భవాన్తరవాసనయా జ్ఞానలాభాత్ బ్రహ్మనిష్ఠత్వం శూద్రేత్యామన్త్రణమపి న చతుర్థవర్ణత్వేన. అపి తు బ్రహ్మవిద్యావైకల్యాచ్ఛుగస్య సఞ్జాతేతి. అతో న శూద్రస్యాధికారః.

(౧) "క్షత్రియత్వగతేశ్చ" సూత్రార్థమాహ:- "శూద్రేత్యామన్త్రణేన జాతియోగేన నేతి చేత్ । ఉపక్రమాదిభిర్లిఙ్గైః క్షత్రియత్వవినిర్ణయాత్" ఇతి. సజాతియోగేన శూద్రేత్యామన్త్రణప్రకరణమ్, బహుదాయీత్యాదినా దానపతిత్వ బహుతరపక్వాన్నప్రదాయిత్వ క్షత్తృప్రేషణ బహుగ్రామప్రదానైరస్య జానశ్రుతేశ్శ్రోషః క్షత్రియత్వం ప్రతీతమ్.

(౧) "ఉత్తరత్ర చైత్రరథేన లిఙ్గాత్" సూత్రార్థమాహ:- "ఉపర్యస్యాం ద్వయోరేవ చాన్వయో దృశ్యతే యతః । క్షత్రియత్వాఖ్యలిఙ్గేన జ్ఞాపితత్వాన్న శూద్రతా" ఇతి. ఉపరిష్టాచ్చ అస్యాం విద్యాయాం బ్రాహ్మణక్షత్రియయోరేవాఽన్వయో దృశ్యతే. "అథ హ శౌనకఞ్చ కాపేయమభిప్రతారిణఞ్చ కాక్షసేనిమ్" ఇత్యత్ర అభిప్రతారీహి చైత్రరథః క్షత్రియః. అభిప్రతారిణశ్చైత్రరథత్వం క్షత్రియత్వఞ్చ కాపేయసాహచర్యలిఙ్గాదవగమ్యతే. ప్రకరణాన్తరేహి కాపేయసహచారిణశ్చైత్రరథత్వం క్షత్రియత్వఞ్చావగతమ్. "ఏతేన వై చైత్రరథం కాపేయా అయాజయన్" ఇతి. తస్మాత్ చైత్రరథనామకః క్షత్రపతిర్జాయత ఇతి చ. అతోఽస్యాం విద్యాయామన్విత బ్రాహ్మణాదితరో జానశ్రుతిరపి క్షత్రియో భవితుమర్హతి.

(౧) "సంస్కారపరామర్శాత్తదభావాభిలాపాచ్చ" సూత్రార్థమాహ:- "సంస్క్రియాయాః పరామర్శాచ్ఛూద్రస్య తదభావతః । క్షత్రియోఽయం న శూద్రస్స్యాత్తత్పూర్వ శాస్త్రోక్తదూషణాత్" ఇతి. విద్యోపదేశప్రదేశేషు ఉపనయన సంస్కారపరామర్శాత్, శూద్రస్య తదభావవచనాచ్చ, "న శూద్రే పాతకం కిఞ్చిన్న చ సంస్కారమర్హతి" ఇతి నిషిధ్యతే.

(౧) "తదభావనిర్ధారణే చ ప్రవృత్తేః" సూత్రార్థమాహ:- "సమిదాధానవాక్యేన శూద్రత్వాభావనిశ్చయే । ఉపదేశప్రవృత్తేశ్చ నాధికారోఽస్య విద్యతే" ఇతి. "నైతదబ్రాహ్మణో వివక్తుమర్హతి, సమిధం సోమ్యాహర" ఇతి శూద్రత్వాభావ నిశ్చయ ఏవ ఉపదేశప్రవృత్తేశ్చ నాధికారశ్శూద్రస్య.

(౧) "శ్రవణాధ్యయనార్థప్రతిషేధాత్" సూత్రార్థమాహ:- "శ్రవణాధ్యయనాదీనాం శూద్రే వాక్యాన్నిషేధతః । న శూద్రస్యాధికారోఽస్తి వేదాన్తేషు విశేషతః" ఇతి.

(౧) బ్రహ్మసూ-౧-౩.

నచరథకారాదేరగ్న్యాధానాదిష్వివ విశేషవచన బలాదధికార సిద్ధిః. తేషాంవచనానాం ఫలాన్తరార్థప్రపత్త్యాదిపరత్వేనాప్యన్యథా సిద్ధేః. నచైవమ్, "ప్రాప్తుమిచ్ఛన్ పరాంసిద్ధింజనస్సర్వోప్యకిఞ్చనః"

శూద్రస్యశ్రవణాధ్యయనాదినిషిధ్యన్తే; "తస్మాచ్ఛూద్రసమీపే నాధ్యేతవ్యమ్" ఇతి. అనుపశృణ్వతోఽధ్యయనాదిర్నసమ్భవతి.

"స్మృతేశ్చ" సూత్రార్థమాహ- "శ్రవణాదౌ స్మృతోదణ్డో జిహ్వాచ్ఛేదాదిలక్షణః। ఇదం ప్రాసఙ్గికం తస్మాత్ప్రకృతంహిసమాప్యతే" ఇతి. స్మృత్యేతిచశూద్రస్య వేద శ్రవణాదౌ దణ్డః. "అథహాస్య వేదముపశృణ్వతస్త్రపుజతుభ్యాం శ్రోత్రప్రతి పూరణ ముదాహరణే జిహ్వాచ్ఛేదో ధారణే శరీరభేదః." ఇతి. ప్రాసఙ్గికంపరిసమాప్య ప్రకృతంసమాపయతీతి.

(రథకారాదేరగ్న్యాధానాదిష్వివేతి) అత్రమాధవీయజైమినీయన్యాయమాలా విస్తరే, షష్ఠాధ్యాయస్య ప్రథమపాదే ద్వాదశాధికరణమారచయతి, "విప్రాదిరేవ రథకృదన్యోవామాస్తుయోగతః। రూఢేర్వర్ణాన్తరస్తస్యాధానే పర్ణర్తురుచ్యతే". ఆధానేశ్రూయతే;- "వర్షాసురథకారోఽగ్నీ నాదధీత" ఇతి. త్రైవర్ణికోరథంకరోతీతి వ్యుత్పత్త్యాత్రైవర్ణికోరథకార ఇతి చేన్నైవమ్. సఙ్కీర్ణజాతి విశేషరూఢత్వాత్. వైశ్యాయాం క్షత్రియాదుత్పన్నోమాహిష్యః. శూద్రాయాం వైశ్యాదుత్పన్నా కరణీ. తస్యాం కరణ్యాంమాహిష్యాదుత్పన్నోరథకారః. తథాచ యాజ్ఞవల్క్యః:- "మాహిష్యేణకరణ్యాన్తు రథకారః ప్రజాయతే" ఇతి. తస్యచ రథకారస్య ఆధానకాలోవర్షర్తుః" ఇత్యుక్తమనుసన్ధేయమ్.

(ఫలాన్తరార్థ ప్రపత్త్యాదీతి) మోక్షం ప్రత్యుపాయత్వేన అననుష్ఠీయమాన ప్రపత్తిః - ఫలప్రపత్తిః. తదావిధషడఙ్గశ్చ ఫలభూత ఇతిజ్ఞేయమ్. (ప్రాప్తుమిచ్ఛన్నితి) ఏతద్వచనం జాత్యాదినియమాపేక్షారహితమోక్షోపాయ షడఙ్గపరమితిపూర్వపక్షిణోఽభిప్రాయః. సిద్ధాన్తినస్తు ఏతద్వచనంజాత్యాది నియమానపేక్ష శరణవరణాధి

ఇతి మోక్షసాధనషడఙ్గ సర్వాధికారత్వ గ్రాహకవచనవిరోధః. తస్యాపి † వ్యాజప్రపత్తిపరత్వేనాఽన్యథా సిద్ధత్వాత్.

నచ, అనేనైవ అపశూద్రాధికరణబాధః కింనస్యాదితిశఙ్క్యమ్. సావకాశ నిరవకాశయోర్మధ్యే నిరవకాశస్యైవప్రాబల్యాత్; అపశూద్రాధికరణేహి, యథైవహి త్రైవర్ణికవిషయాధ్యయన విధిసిద్ధస్వాధ్యాయసమ్పాద్యజ్ఞానలాభేన కర్మవిధయోజ్ఞానతదుపాయాదీన పరాన్నస్వీకుర్వన్తి; తథాబ్రహ్మోపాసనవిధయోపి. అతః అధ్యయనవిధిసిద్ధస్వాధ్యాయాధిగతజ్ఞానస్యైవ బ్రహ్మోపాసనోపాయత్వాత్ శూద్రస్య బ్రహ్మోపాసనసామర్థ్యాసంభవః. ఇతిహాసపురాణేఽపి వేదోపబృంహణంకుర్వతీపవడుపాయ భావమనుభవతః, నస్వాతన్త్ర్యేణేత్యాదినాశూద్రస్యబ్రహ్మవిద్యాధికారః కణ్ఠతోనిషిద్ధః. నచాస్య అష్టాఙ్గయోగమాత్రవిషయత్వమ్; బ్రహ్మవిద్యాయాం శూద్రస్యా ప్యధికారోఽస్తినవేతివిచార్యత ఇతిబ్రహ్మవిద్యాసామాన్య విషయకోపక్రమస్వారస్యవిరోధాత్. "ఓమిత్యాత్మానం యుఞ్జీత" ఇతిన్యాసవిషయేపి యుజిధాతుశ్రవణాత్, షడఙ్గయోగఇతి సమాఖ్యాబలాచ్చన్యాసయోగస్యాప్యుపాసనత్వా విశేషాచ్చ. "భాష్యన్తు పరరఙ్గసమ్" ఇతిరీత్యాగతివర్ణనన్తు మన్దవచనమేవ. తస్మాదష్టాఙ్గయోగవత్ షడఙ్గయోగస్యాపి మోక్షోపాయ బ్రహ్మవిద్యా

కారభూతాఽఽకిఞ్చన్యానన్యగతిత్వ లక్షణోభయాధికార కవ్యాజప్రపత్తిపరమిత్యాశయఇతిబోధ్యమ్.

(అనేనైవేతి) ప్రాగుక్తమిచ్ఛన్నితి వచనేనైవేత్యర్థః. (కింనస్యాదితి) *నహివచన విరోధేన్యాయః ప్రభవతీతి న్యాయాదితిభావః. (సావకాశేతి) అన్యత్రచరితార్థత్వేన సావకాశమిదం వచనమితితాత్పర్యమ్. (అపరానితి) అవైదికానిత్యర్థః. (తథా ఇతి) అపరాన్న స్వీకుర్వన్తీత్యర్థః. (ఉపాయభావమ్) బ్రహ్మోపాసనోపాయభావమ్. (అస్య) అపశూద్రాధికరణస్య (భాష్యన్త్వితి) "యుద్ధప్రోక్తాన్యహనాగీతా-

త్వాఽవిశేషాత్, ఉపాసనాత్మకత్వావిశేషాత్, తస్యసర్వాధికారత్వే అనన్యథాసిద్ధ ప్రమాణాభావాచ్చ అష్టాఙ్గషడఙ్గయోగావుభావప్యధికృతాధికారావేవేతి.

అథశరణాగతేస్సర్వాధికారత్వే ఉపపత్తిం వక్తుంతద్విషయస్య భగవతస్సర్వశరణ్యత్వం సోపబృంహణశ్రుతిసిద్ధమిత్యాహ (శ్రౌతేత్యాదినాసత్యాపితేత్యన్తేన) అత్రశ్రౌతిత్యత్ర(౧) "సర్వస్యశరణంసుహృత్" (౨) "ముముక్షుర్వైశరణమహం ప్రపద్యే" ఇత్యాది శ్రుతయోవివక్షితాః. సర్వశరణ్యతావిషయతయా సర్వకర్తృకశరణవరణార్హతా.* స్మృత్యాపీత్యనేన (౩)"సర్వలోకశరణ్యాయ" (౪) "సర్వయోగ్యమనావాసమప్రమాదమనూపమమ్ ।ప్రపన్నార్తిహరం విష్ణుంశరణం గన్తుమర్హసి। త్రయాణాంక్షత్రియాదీనాం ప్రపన్నానాఞ్చతత్వతః। కుయోనిష్వపిసఞ్జాతో యస్సకృచ్ఛరణంగతః। తంమాతాపితృహన్తారమపి యాతిభవార్తిహా" ఇత్యాదిస్మృతయోవివక్షితాః. తథాచ, భగవతస్సర్వకర్తృకశరణవరణార్హత్వస్య ప్రబలప్రమాణ సిద్ధత్వాత్, తతఏవశరణాగతేస్సర్వాధికారత్వసిద్ధేః, తస్యా అధికారివిశేషణమాత్రత్వేన ఉపాయభూతోపాసనాత్మకబ్రహ్మవిద్యామాత్ర విషయాఽపశూద్రాధికరణన్యాయ విషయత్వాభావాచ్చ శరణాగతేస్సర్వాధికారత్వ ముపపద్యత ఏవేతిభావః.

అర్తోపచ్ఛన్దనంగద్యం భాష్యన్తు పరరఞ్జనమ్" ఇతవేదాన్తాచార్యసూక్తిః. (తస్య) షడఙ్గయోగస్య. (అధికృతాధికారావేవేతి) అయంభావఇతి పూర్వేణాన్వయః.

(తద్విషయస్య) శరణాగతి విషయస్య. (తస్యాః) శరణాగతేః. (ఇత్యాదిస్మృతయఇతి)ఆదిశబ్దేన "బ్రహ్మక్షత్రవిశశ్శూద్రాస్స్త్రియశ్చాన్తరజాతయః । సర్వ ఏవప్రపద్యేరన్ సర్వధాతారమచ్యుతమ్" ఇత్యాదయోవివక్షితాః. (అధికారి విశేషణమాత్రత్వేనేతి) (అపశూద్రాధికరణన్యాయేతి) అపశూద్రాధికరణం - శూ

---

(౧) (౨) శ్వే-౬. (౩)రా-యు-౧౭-

అథాస్యా వేదవిహితత్వేపి సర్వాధికారత్వం "సత్యంవద" ఇత్యాదివేదవిహిత సత్యవచనాది దృష్టాన్తేన ఉపపాదయతి (సత్యాదిష్విత్యాదినా). (సర్వాస్పదే) ఇత్యనేనసకలచేతనోజ్జీవనాత్మకతయా సర్వేషామాస్పదమితివా, బహువ్రీహిసమాసేన సర్వేషాంస్వరూపనిష్ఠమితివా స్వరూపానురూపత్వ ముచ్యతే. "యావదాత్మనియతత్వ త్పారతన్త్ర్యోచితా" ఇతిసూక్త్యన్తరానుసారాత్. తతశ్చస్వరూపానురూప వ్యాపారస్య నాధికారాన్తరాపేక్షేతిసూచితమ్. * సత్పద ఇత్యనేన, ఏవంభూత శరణవరణస్యైవ సదాచార్య రుచిపరిగృహీతత్వం నాన్యస్యేతిదర్శితమ్. తతశ్చవక్ష్యమాణం సమ్ప్రదాయజాతం సఙ్గృహీతంభవతి.

అథైవం సఙ్గృహీతమర్థంవివృణోతి (ఇప్పడియిత్యాదినా). అత్ర "అఞ్జియవేణుమ్" ఇత్యన్తేన ప్రథమవాక్యేన వక్ష్యమాణార్థ సామాన్యస్య అవశ్యజ్ఞాతవ్యతా ప్రతిజ్ఞాయతే. (ఇప్పడియితి) "ఇబ్భక్తి యోగమ్ త్రైవర్ణికరై యొఴిన్దార్కుమ్ త్రైవర్ణికర్ తఙ్గళిల్ జ్ఞానత్తిలేయాతల్ శక్తియిలేయాతల్ ఇరణ్డిలుమాతల్ కుఱైయుడైయార్క్కుమ్ ఫలవిళమ్బమ్ పొఱుక్కవిసైయాత తీవ్రసంవేగముడైయార్

ద్రాణాం మోక్షోపాయోపాసననిషేధకమ్. శరణాగతేరధికారివిశేషణత్వేన తస్యాః బ్రహ్మవిద్యాత్వేపి ఏతదధికరణా విషయత్వాత్, ఏతదధికరణం శూద్రాణాంనిషేధకం భవతీతిభావః.

(అస్యాః) శరణాగతేః. (బహువ్రీహీతి) "సర్వఆస్పదంయస్యసః" ఇతివిగ్రహోబోధ్యః. (యావదాత్మేతి) న్యాసతిలకే; "ఆర్తేష్వాశుఫలాతదన్యవిషయేప్యాచ్ఛిన్నదేహాన్తరా వహ్న్యాదేరనపేక్షణాత్తనుభృతాం సత్యాదివద్వ్యాపినీ। శ్రీరఙ్గేశ్వర యావదాత్మనియతత్వ త్పారతన్త్ర్యోచితాత్వయ్యేవత్వదుపాయ ధీరపిహితస్వోపాయ భావాస్తుమే" ఇతి. యావదాత్మనియతేతి-కృత్స్నాత్మనియతేత్యర్థః. (అధికారాన్తరాపేక్షేతి) జాత్యాద్యధికారాన్తరాపేక్షేత్యర్థః. (సమ్ప్రదాయజాతమ్) *పుకలాన్నిల్లావడియే నిత్యాది సమ్ప్రదాయజాతమ్.

క్షమ్ యోగ్యమల్లామైయాలే తజ్ఞళళవుక్కై త్తెళ్లిన్దు" ఇత్యాదినా పూర్వాధికారోక్తప్రకారేణేత్యర్థః. (అభిమతఫలత్వోక్త్యేతి) సామాన్య నిర్దేశః సర్వాధికారిసాధారణ్యార్థః. (ఉపాయాన్తరనిస్పృహానామితి) దుశ్శకత్వ స్వరూపవిరుద్ధత్వాదిజ్ఞానైర్యథాసంభవం నైస్పృహ్యం వివక్షితమ్. (న్యాసవిద్యైక్యేఽపీతి) అయంన్యాసవిద్యాశబ్దః సర్వప్రపత్తిసాధారణః. అన్యథావక్ష్యమాణ శరణవరణాధికారజ్ఞాతవ్యతాయా అప్రతిజ్ఞాతత్వాపాతాత్.

నను, న్యసేదితి శబ్దాన్తరాత్ న్యాసస్యశరణాగతి భేదస్సిద్ధాన్తసిద్ధః. తత్కథం న్యాసశరణాగతి సాధారణ్యమితిచేన్న. విద్యుపాస్త్యాది శబ్దానాం సర్వవిద్యా సాధారణ్యేఽపి "నానాశబ్దాదిభేదాత్" ఇతిసూత్రభాష్యాద్యనుగృహీత రీత్యా తద్విద్యా భేదసాధక శబ్దాన్తరత్వవదత్రాప్యుపపత్తేః.

(పూర్వాధికారేతి) ఉపాయవిభాగాధికారేత్యర్థః. (యథాసమ్భవమితి) అజ్ఞానాముత్రైవర్ణికానాం దుశ్శకత్వజ్ఞానేనఉపాయాన్తరనైస్పృహ్యమ్, సర్వజ్ఞానాం భక్తిపరవశానాఞ్చ స్వరూపవిరుద్ధత్వజ్ఞానేనఉపాయాన్తరనైస్పృహ్యమిత్యవసేయమ్.

(నానాశబ్దాదిభేదాదితి) శ్రీభాష్యే తృతీయాధ్యాయే తృతీయపాదే శబ్దాది భేదాధికరణే।- "నానాశబ్దాదిభేదాత్" ఇహబ్రహ్మవిద్యాస్సర్వాః బ్రహ్మప్రాప్తి రూప మోక్షైకఫలాః. సద్విద్యాభూమవిద్యాదహరవిద్యోపకోసల విద్యా శాణ్డిల్య విద్యావైశ్వానరవిద్యాఽఽనన్దమయ విద్యాఽక్షరవిద్యాదికాఏకశాఖాగతాశ్శాఖాన్తర గతాశ్చోదాహరణమ్. అన్యాః ప్రాణాద్యేక విషయాసలాశ్చ. కిమత్రవిద్యైక్యమ్. ఉతవిద్యాభేద ఇతిసంశయ్యతే. అత్రైవాసాం పరస్పరభేదే సమర్థితేసతి ఏకస్యా దహర విద్యాదికాయా స్సర్వవేదాన్తప్రత్యయన్యాయః. కింయుక్తమ్ విద్యైక్యమితి కుతః, వేద్యస్య బ్రహ్మణ ఏకత్వాత్. వేద్యంహివిద్యాయారూపమ్. అతోరూపైక్యాద్విద్యైక్యమితి.

ఏవంప్రాప్తేఽభిధీయతే. (నానేతి) నానాభూతావిద్యాః; కుతః, శబ్దాది

అతఏవప్రపన్నపారిజాతే;-- "ప్రపత్తిరపి సామాన్యాచ్ఛాస్త్రే
ఽన్యత్రప్రపఞ్చ్యతే" ఇతి, "తేనతేనాప్యతేతత్తన్న్యాసేనైవ" ఇత్యాది
న్యాసశబ్దఘటితవచనానాం సామాన్యవచనత్వమ్. "శరణాగతి శబ్దేన
ప్రపత్తిస్తువిశేషితా" ఇతి, "ప్రార్థనామతిః - శరణాగతిః" ఇత్యాది
శరణాగతిశబ్దఘటితవచనానాం విశేషవచనత్వ ఞ్చాఽనుగృహీతమ్.
యద్వా, అయంన్యాసవిద్యాశబ్దః ప్రపత్తివిద్యాసామాన్య నిరూఢఇతి
నానుపపత్తిః. "ఇచ్చ్రీయుమవనుక్కు" ఇతిహేతుగర్భం విశేషణమ్.
తతశ్చ "న్యాసవిద్యానుష్ఠానోన్ముఖత్వాత్" ఇతి హేతుర్లభ్యతే. తస్యచ
"అతియవేణుమ్" ఇత్యత్రాన్వయః. అధికారివిశేషమితి విశేషశబ్దేన
న్యాసాధికారిణాముపాసనాధికారిభ్యోవైలక్షణ్యం పరస్పరవైలక్షణ్య

భేదాత్. ఆదిశబ్దేన అభ్యాససఙ్ఖ్యాగుణప్రక్రియానామధేయానిగృహ్యన్తే. శబ్దాన్తరా
దిభిరత్రవిధేయభేదహేతవోఽనుబన్ధభేదాదృశ్యన్తే. యద్యపి "వేద" "ఉపాసీత"
ఇత్యాదయశ్శబ్దాః ప్రత్యయావృత్త్యభిధాయినః. ప్రత్యయాశ్చ బ్రహ్మైకవిషయాః.
తదాపి తత్తత్ప్రకరణోదిత జగదేకకారణత్వాఽపహతపాప్మత్వాదివిశేషణ విశిష్ట
బ్రహ్మవిషయ ప్రత్యయావృత్త్యవబోధినః ప్రత్యయావృత్తిరూపా విద్యాభిద్యన్తే;
బ్రహ్మప్రాప్తిరూప ఫలసంబన్ధ్యుపాసన విశేషాభిధాయీనిచ నిరాకాంక్షాణి వా
క్యాని ప్రతిప్రకరణం విలక్షణవిద్యాభిధాయీనీతి నిశ్చీయతే. అస్మిన్నర్థే "శబ్దాన్తరే
కర్మభేదః" ఇత్యాదిభిః పూర్వకాణ్డోదితైస్సూత్రైస్సిద్ధేపి పునరిహ ప్రతిపాదనం
వేదాన్తవాక్యాన్యవిధేయజ్ఞానపరాణీతికుదృష్టి నిరసనాయ. అతోవిద్యాభేద ఇతి
స్థితమ్" ఇతి. తచ్ఛ్రుతప్రకాశికాయాం పూర్వంవిద్యా విషయచిన్తాక్రియత ఇతి
సఙ్గతిః. (అక్షరవిద్యాదికా ఇతి) ఆదిశబ్దేనన్యాసోవివక్షితః. సూత్రేపి శబ్దాదిభేద
సద్భావాత్. ఉదాహరణమ్- విషయ ఇత్యర్థః ఇతి. (తత్తద్విద్యాభేదసాధక శబ్దా
న్తరత్వవదితి). యథాతత్తదాకార విశేషవిశిష్టత్వేన సామాన్యశబ్దస్య మహావాక్య
జ్ఞానాత్ విశేషబోధకత్వం, తదాన్యాసశబ్దేపి ఉపపత్తిరితిభావః.

(ప్రపత్తిరితి)అన్యత్రశాస్త్రే ఇత్యన్వయః.(తస్యచ)హేతోశ్చ.(పరస్పరవైలక్షణ్య
మితి) శరణవరణన్యాసయోః వైలక్షణ్య మిత్యర్థః.

ఖ్యాభిప్రేతమ్, "ముతలానవై" ఇత్యాది శబ్దేనఫలోపాయాది విశేషావివక్షితాః.

అథసాధన ప్రపత్త్యధికారం భక్త్యాద్యధికార సాధారణేన సామాన్యరూపేణ దర్శయతి. (అధికారిమావతిత్యాది ద్వితీయవాక్యేన) "అవ్వోఫలోపాయఙ్గళిలే ప్రవృత్తనామ్ పురుషనుక్కు అధికారమావతు - ఫలత్తిల్ అర్థిత్వముమ్, ఉపాయత్తిల్ సామర్థ్యముమ్" ఇత్యన్వయః. తథాచ, అర్థిత్వవిశిష్టంసామర్థ్యమేవ సాధనాన్తరసామాన్యాధికార ఇత్యుక్తం భవతి. అథవా, యథాక్రమమేవాన్వయః. తదాపి ఉపాయాన్వయితావచ్ఛేదక ధర్మాత్మకః అధికారస్తావత్ స్వఫలసాధన ప్రవృత్త పురుషవిషయే నిరుక్తరూపోభవతీత్యేవార్థః. తథాచ' స్వప్రవృత్తి నివృత్తానాంశరణాగతానా మధికారోఽన్యాదృశ ఏవేతిజ్ఞాపితమ్. త్రికతనురిత్యుక్తం సామర్థ్యం వివృణోతి (ఇవఱ్ఱిలిత్యాది నాతృతీయ వాక్యేన). ఉక్తస్యసాధనాన్తరాధికారస్య సిద్ధోపాయాధికారాద్వ్యావృత్తిమాహ (ఇవ్వధికారమ్ ముచ్చె సిద్ధమాయిరుక్కు మితితురీయవాక్యేన). అత్ర"సిద్ధమేవహి సర్వత్రనియోజ్యస్య విశేషణమ్ । జీవనాది తథైవైకః కామనైవ విశేషణమ్." ఇతి శ్రీయామునాచార్యకారికా అభిప్రేతా.

(నిరుక్తరూపః) అర్థిత్వవిశిష్టసామర్థ్యరూపః. (సిద్ధమేవేత్యాది) (సర్వత్ర) సాధనప్రవృత్తౌ. (నియోజ్యస్యవిశేషణమ్) నియోజ్యస్య - పురుషస్య, విశేషణమ్ - అధికారః. సిద్ధమేవ జీవనాది. యావజ్జీవమగ్నిహోత్రంజుహుయాదితి నిత్యే విశేషణమ్. "స్వర్గకామోయజేత" ఇత్యనిత్యే కామనా విశేషణమిత్యర్థః. (యామునాచార్యః) ఆళవన్దారితి ద్రావిడనామకాః.

అత్రాయమభిప్రాయః. యదచేతన ప్రవృత్తి సాధ్యానాముపాయాన్తరాణా మధికారోపిచేతనయత్న సాధ్యస్స్యాత్, తర్హి అధికారసాధన ప్రవృత్తేరపి అధికారాన్తర సాపేక్షతయాతస్యాపి సాధ్యత్వేతస్యాపితథాత్వ మిత్యనవస్థాస్యాత్; తస్మాచ్చేతనయత్న సాధ్యోపాయస్థలే సిద్ధఏవాధికారోవాచ్యః; ఏవంసిద్ధోపాయాధికారస్యాపి సిద్ధత్వేనిత్య ఫలోపధానప్రసఙ్గాత్, సాధ్యస్యైవ సిద్ధోపాయాధికారత్వం వాచ్యమితి. ఏతేన శరణాగతేస్సాధ్యత్వాత్ సిద్ధోపాయాధికారత్వం నసమ్భవతీతి కేషాఞ్చిద్భ్రాన్తిర్దూరోత్సారితా.

అథసాధనాన్తరాధికారఘటకార్థనావిషయంఫలస్వరూపమాహ (ఇతుడై యవనుక్కిత్యాదినా). "ఇతుడై యవనుక్కుప్రయోజనమాయ్క్కొణ్డు" ఇతిఫలస్య స్వార్థత్వముక్తమ్. అనేనశరణాగత కర్తృకార్థనావిషయాద్వ్యావృత్తి రుక్తాభవతి. ఏతేనసాధనాన్తరనిష్ఠానాం ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యరూపమాకిఞ్చన్యం నాస్తీతిదర్శితమ్. అథతదుపాయస్వరూపమాహ (తదర్థమాకవిత్యాదినా). (తదర్థమాకవితి) స్వప్రయోజనార్థతోక్త్యాన్యా సోపాసనయోరహంకార గర్భత్వందర్శితమ్. సాధనమాక విత్యనేన అధికారివిశేషణతయా విధీయమానాఫలప్రపత్తిర్వ్యావర్త్యతే. నిత్యసిద్ధ సిద్ధోపాయవ్యావర్తనాయాహ (విధిక్కప్పడుమతి

(తస్యాపి) అధికారాన్తరస్యాపి. (తథాత్వమ్) అధికారాన్తరసాపేక్షత్వమ్. (ఫలోపధానమ్) ఫలోత్పత్తిః. (సాధ్యస్యైవేతి) ప్రతిబన్ధకాభావస్య అధికారత్వకల్పనేలాఘవాత్, తస్యనియోజ్య విశేషణత్వం సిద్ధమితి, ప్రతిబన్ధకాభావరూపప్రపత్తేస్సిద్ధోపాయాధికారత్వం సమ్భవతీతిభావః. (వాచ్యమితీతి) అత్రాయ మభిప్రాయ ఇత్యన్వయః.

(అర్థనావిషయాదితి) ఫలాదితిశేషః. (తదుపాయేతి) ఫలోపాయేత్యర్థః. (అధికారివిశేషణతయేతి) ఈశ్వరస్యైవ ప్రయోజనం యత్ తత్ ఫలమ్ - అధికారి

తి) చేతనకృతిసాధ్యతయా ప్రతిపాద్యమానమిత్యర్థః. కేచిదత్ర "సాధ్య మాక విధిక్కప్పడుమతు" ఇతిపఠన్తి తదసత్. కర్తృవ్యాపారసాధ్య తాయా ఏవవిధ్యర్థత్వేన తేన పౌనరుక్త్యాత్.

ఇత్థంసాధనాన్తరాధికార సాధారణాకారేణ ఉపాయభూతన్యా సాధికారోనిరూపితః అనేనైవ ఉపాయభూత తత్తన్న్యాసాధికార విశేషా షాణామపి తత్తత్ఫలాదివిశేషానుగుణ్యేన జ్ఞాతుంశక్యతయా నిరూపితప్రా యత్వాత్, అప్రకృతత్వాచ్చ తానుపేక్ష్య ఫలప్రపత్తిరూప న్యాసవిశే షా సాధారణాధికార స్సైవ అవశ్యజ్ఞాతవ్యతామాహ (ఇఙ్గిత్యాదినా). (ఇఙ్గు)ముముక్షుత్వాధికారోపాయ విభాగాధికార యోరనన్తరే అస్మి న్నధికార ఇత్యర్థః. అయంభావః; ఏతదధికార శిక్షణీయాధికారిణః పూర్వాధికారాభ్యాం సాధ్యాభాస సాధనాభాసవైరాగ్య పర్యన్తతయా శిక్షితస్వరూపత్వేన తన్నివర్తిత సాధనాన్తరతుల్యసాధన ప్రపత్త్యధికా ర విశేషాణా మత్రా ప్రకృతత్వాత్, ఫలప్రపత్త్యధికార విశేషఏవ అత్రజ్ఞాతవ్యతయా పరిశిష్యతఇతి.

విశేషణప్రపత్తేరితిభావః. (పఠన్తీతి) సాధనమాక విధిక్కప్పడుమతితిపాఠశ్చేత్ సాధనరాహిత్యేనాపి విధీయమానం కిఞ్చిదస్తీతిద్యోత్యతే; తదాస్వసిద్ధాన్తవిరోధః. అతః "సాధ్యమాకవిధిక్కప్పడుకిఱతు" ఇతి పాఠాన్తరమాశ్రయణీయమితిసారా స్వాదినీకృదభిప్రాయ ఇతిబోధ్యమ్. సిద్ధాన్తే:- "అధికారికు కృత్యమావతు - ఉపాయపరిగ్రహమ్ అత్తై సాఙ్గమాకవిధిక్కిఱాన్" ఇత్యుక్తమ్. (పౌనరుక్త్యాదితి) "విధిక్కప్పడుమతు" ఇతివిధేః కృతిసాధ్యత్వస్యైవార్థిత్వాత్, "సాధ్యమాకవిధి క్కప్పడుమతు" ఇతిపౌనరుక్త్యమిత్యర్థః.

(తాన్) న్యాసాధికారవిశేషాన్. (ఏతదధికారేతి) అధికారిణః శిక్షిత స్వరూపత్వేనేత్యన్వయః. (సాధనేతి) సాధనాన్తరతుల్యా సాధనాన్తర ప్రపత్తీత్య న్వయః. (పరిశిష్యతఇతీతి) అయంభావ ఇత్యన్వయః.

(స్వతన్త్రప్రపత్తిరూపేతి) అత్ర అన్యేచ్ఛాఽనధీనేచ్ఛావిషయత్వరూపం ప్రాధాన్యం స్వతన్త్రశబ్దేనవివక్షితమ్. తేనసాధన ప్రపత్తివ్యావృత్తిః, తస్యస్వప్రయోజన పరతన్త్రత్వాత్. గురూపాయ నిరపేక్షత్వం స్వతన్త్రత్వమితి వివక్షాయామపి సాధనప్రపత్తేర్నతత్సమ్భవః. తస్యాగురూపాయ స్థాననివిష్ట సిద్ధోపాయసాపేక్షత్వాత్. తథాచానుగృహీతం ద్వయాధికారే; "అఙ్గమాక ప్రపత్తియుమ్ పణ్ణి ఉపాయమాక ఉపాయము మనుష్ఠిత్తు ప్పెఱవేణ్డుమ్ ఫలత్తై ఉపాయమొన్ఱియవే ప్రపత్తిమాత్రత్తాలే పెఱుకైక్కుడి ఈశ్వరనుడైయ సహజకారుణ్యాది స్వభావవిశేషమాకైయాలే అకిఞ్చననుక్కు ఈశ్వరన్ ఉపాయాన్తరస్థానత్తిలే నిన్ఱానెన్గిఱతు" ఇతి.

స్వనిష్పాద్యగురూపాయ నిరపేక్షత్వం తదిత్యుక్తావపి తస్యాస్తదసమ్భవః. భగవతిగురూపాయ నిష్పాదనభరస్యైవఅకిఞ్చనేన సమర్ప్యమాణతయా తథాస్వీకృతభరేణ భగవతాభక్తిదానేఽపితస్యాస్తాదృశప్రపత్తి నిష్పాద్యత్వాఽనపాయాత్. తస్మా అఙ్గప్రపత్త్యపేక్షయా

(స్వతన్త్రప్రపత్తీతి) అఙ్గత్వవ్యతిరిక్తత్వం స్వతన్త్రత్వమితి పూర్వపక్షిణ ఇతి బోధ్యమ్. (తేన) అన్యేచ్ఛానధీనేచ్ఛా విషయత్వరూపప్రాధాన్య వివక్షణేన. (తస్య) సాధనప్రపత్తినిష్ఠస్య. (గురూపాయః) భక్తిః. (తత్సమ్భవః) గురూపాయనిరపేక్షత్వసమ్భవః. (తస్యాః) సాధనప్రపత్తేః (గురూపాయస్థాననివిష్టేతి) గురూపాయవహనస్య ఫలప్రదత్వభరస్యచ స్వస్మిన్నభావాత్, గురూపాయానుష్ఠాన భరస్యైవస్వస్మిన్ విద్యమానత్వాత్, తాదృశభరస్యైవ ఈశ్వరే సమర్పణాత్, తదుపాయస్థాననివిష్టేశ్వరసాపేక్షత్వం సాధనప్రపత్తేరితిభావః. ఫలప్రపత్తౌ ప్రవృత్తిః - "అధికారోఽమేభూయాత్" ఇతిన; అపితు ఫలత్వేనతత్ర ప్రవృత్తిరిత్యవసేయమ్.

(తదితీతి) తత్ - స్వతన్త్రత్వమ్. (తస్యాః) సాధనప్రపత్తేః. (తదసమ్భవః) స్వతన్త్రత్వాసమ్భవః. (తస్యాః) సాధనభక్తేః.

సాధనప్రపత్తేః కోవిశేషఇతిచేత్, స్వశక్త్యైవయథాకథఞ్చిదనుష్ఠీయా మానాయాం భక్త్యావశక్యాం శనిష్పాదనమఙ్గ ప్రపత్తికార్యం ప్రథమత ఏవ అనారబ్ధాయా భక్తేర్యావదంశనిష్పాదనమ్ సాధనప్రపత్తికార్య మిత్యనయోర్విశేషః. తస్మాత్, సాధనప్రపత్తే స్స్వాతన్త్ర్యస్యదుర్ని రూపత్వాత్ ఫలప్రపత్తిరేవ అత్రస్వతన్త్ర ప్రపత్తిశబ్దార్థః.

ననుఫలప్రపత్తేరప్యధికారాత్మకత్వేన పరమ్పరయా మోక్షార్థ త్వాత్, స్వతన్త్రత్వంనోపపద్యతఇతిచేత్, న. తస్యావస్తుతో అధికారత్వ సత్త్వేపి పరార్థకైఙ్కర్యత్వ రూపస్వయమ్ప్రయోజనత్వేనైవ ఉపాదీయ మానత్వేన అవిరోధాత్, తతఏవహితస్యా అన్యార్థత్వేసతి ప్రసఙ్గాదుప కారకత్వా ద్వ్యాజత్వముచ్యతే.

(మోక్షోపాయవిశేషేతి) అత్ర మోక్షోపాయ పదమప్రధానో పాయపరమ్. "భక్తిప్రపత్తికళ్ అప్రధానఙ్గళాన సాధ్యోపాయఙ్గళ్" ఇతివాక్యాన్తరానుసారాత్. అప్రధానసాధనత్వఞ్చ స్వయమ్ప్రయో జన భగవత్ప్రీతిత్వావచ్ఛిన్న కార్యతానిరూపితకారణతా శాల్యద్వేష ప్రభృతియావదాత్మభావ్యను భవకైఙ్కర్యపర్యన్తచేతన వ్యాపారసము దాయ త్వావచ్ఛిన్న జన్యతానిరూపిత జనకతాశాలి మోక్షయిష్యా మీతి పదోపాత్త మోక్షాసాధారణకారణ తావచ్ఛేదకసఙ్కల్ప విశే షనిష్ఠకార్యతా నిరూపిత ప్రతిబన్ధకాభావత్వావచ్ఛిన్న కారణతాశాలి త్వమ్. ప్రతిబంధకాభావస్య కారణత్వమనభ్యుపగచ్ఛతాం సామగ్రీ కాలీన కార్యతానుత్పాదప్రయోజకత్వమేవ ప్రతిబన్ధకత్వం న కారణీభూ

(తస్యాః) ఫలప్రపత్తేః. (అన్యార్థత్వేసతీతి) స్వయమ్ప్రయోజన భగవత్ప్రీ త్యర్థత్వేసతీత్యర్థః. (ప్రసఙ్గాదుపకారకత్వాదితి) ఫలప్రపత్తేః స్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానరూపత్వేన ప్రతిబన్ధకాభావత్వేన దృష్టవిషయా మోక్షం ప్రతి ఉపకార కత్వాదిత్యర్థః.

(స్వయమ్ప్రయోజనేత్యాది) కారణతాశాలీవ్యాపార ఇత్యన్వయః. జనకతా

తాభావప్రతియోగిత్వమితివదతాం సిద్ధాన్తేతు, కృతిసామాన్యం ప్రతి జ్ఞానేచ్ఛయోస్సామాన్యకార్యకారణభావసత్త్వేన తమాదాయ కేవలపరాతిశయాధాయక కృతిసన్తతి లక్షణమోక్షం ప్రతి శేషత్వరూపస్వరూపజ్ఞానలక్షణప్రపత్తేస్తాదృశమోక్షవిషయకోత్కటేచ్ఛాలక్షణాభినివేశాత్మక భక్తేశ్చోపాయత్వస్య సూపపాదత్వాన్నానుపపత్తిః. నచైవం సాధారణస్య మోక్షోపాయత్వవ్యవహారానుపపత్తిః; తదప్రధానోపాయత్వస్యైవ ఆచార్యైరనుగృహీతత్వాత్. అప్రధానకారణత్వం నామ సాధారణకారణత్వమేవ. అత ఏవోక్తమ్ (౧)"నిమిత్తమాత్రమేవాసౌ సృజ్యానాం సర్గకర్మణి। ప్రధానకారణీభూతాయతో వై సృజ్యశక్తయః." ఇతి. స్పష్టఞ్చేదమ్(౧)"వైషమ్యనైర్ఘృణ్యేనసాపేక్షత్వాత్" ఇతిశ్రుత ప్రకాశికాయామిత్యన్యత విస్తరః.(మోక్షోపాయవిశేషేతి)విశేషపదేన

శాలిసఙ్కల్ప విశేష ఇత్యన్వయః. (కృతిసన్తతీతి) (సన్తతిలక్షణమోక్షంప్రతి) అవిచ్ఛిన్న కైఙ్కర్యరూపమోక్షంప్రతి. (ఉపాయత్వస్యసూపపాదత్వాదితి) "భక్తిపాప్యరుచియులేవుకుమ్. ప్రపత్తిస్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానత్తిలేవుకుమ్" ఇతి, దృష్టవిధయా కారణత్వం బోధ్యమ్.

(సాధారణకారణత్వమితి) సాధారణకారణత్వంనామ-కార్యత్వావచ్ఛిన్నకార్యతా నిరూపిత కారణతాశాలిత్వమ్. అసాధారణకారణత్వంనామ - కార్యత్వాతిరిక్తధర్మావచ్ఛిన్న కారణతాశాలిత్వమ్. దణ్డకార్యేఘటే కార్యత్వాతిరిక్తధర్మః ఘటత్వమిత్యాదికం బోధ్యమ్. (నిమిత్తమాత్రమితి) సాధారణ కారణమిత్యర్థః. (అసౌ) ఈశ్వరః (సృజ్యశక్తయః) సృజ్యానాంశక్తయః కర్మాణీత్యర్థః.

(వైషమ్యేతి) "వైషమ్యనైర్ఘృణ్యేన సాపేక్షత్వాత్తథాహిదర్శయతి" ఇతి బ్రహ్మసూత్రమ్. లీలావిభూతౌ న్యూనాధికభావేన జీవసృష్టౌతత్తత్కర్మసాపేక్షత్వాత్ ఈశ్వరస్య వైషమ్య నైర్ఘృణ్యే నేత్యర్థః. వేదాన్తదీపే ద్వితీయాధ్యాయస్య ప్రథమపాదే; దేవమనుష్యాదివిషమసృష్ట్యా పక్షపాతప్రసఙ్గాత్ దుర్విషహదుఃఖగర్భత్వేననైర్ఘృణ్యప్రసఙ్గాచ్చపరమకారుణికస్య పరమపురుషస్య పరిపూర్ణస్య లీలార్థమపి

"యావదాత్మనియతత్వాత్పారతన్త్ర్యచితా" ఇత్యుక్తం స్వరూపానురూపత్వం వివక్షితమ్. "నిష్ఠనుక్కు" ఇత్యన్తేన శరణాగతేర్భగవత్ప్రవృత్తి విరోధిస్వప్రవృత్తినివృత్త్యాత్మకత్వం సూచితమ్. అత ఏవ అత్రపూర్వవత్ "మోక్షోపాయవిశేషత్తిలే ప్రవృత్తినామ్ పుకుపనుక్కు" ఇతి నానుగృహీతమ్.

అథ శరణాగతేర సాధారణాధికారం వక్తుం తదన్తర్గత స్వరూప యాథాత్మ్యజ్ఞానస్య అష్టాఙ్గషడఙ్గయోగరూపోభయవిధోపాసన సాధారణ్య భ్రమవారణాయ తత్సాధారణాధికారం ప్రథమం దర్శయతి (శాస్త్రేత్యాదినా). శాస్త్రజన్యేత్యనేన భగవన్నిర్హేతుక కటాక్షజన్యం జ్ఞానం వ్యావర్త్యతే. అనుష్ఠానావ్యభిచరితాధ్యవసాయాత్మకత్వం హి భగవత్ప్రవర్తిత సత్త్వమూలక జ్ఞానస్య విశేషః. తదభావాదేవ శరణాగతవ్యతిరిక్తానాముపాయాన్తర నిష్ఠత్వమితి భావః. అత్ర తూప్పిలుయ్యక్కొణ్డార్ విషయం భగవద్భాష్యకారవచన మనుసన్ధేయమ్.

జగత్సర్గో న సమ్భవతీత్యాశఙ్క్యాహ (వైషమ్యనైర్ఘృణ్యే న సాపేక్షత్వాత్తథాహి దర్శయతి) ఈశ్వరస్య విచిత్రజగత్సృష్టౌ దేవాదివైషమ్యప్రయుక్త పక్షపాతః, దుఃఖప్రదజగత్సర్గే నైర్ఘృణ్యఞ్చ న సంభవతః. వైషమ్యాదావీశ్వరస్య క్షేత్రజ్ఞకర్మసాపేక్షత్వాత్. క్షేత్రజ్ఞానాం పూర్వపూర్వకర్మ పర్యాలోచ్య తత్తత్కర్మానుగుణం విషమం జగత్సృజతీతి తత్తత్కర్మైవ వైషమ్యాది హేతురిత్యర్థః. తథా దేవాదియోని క్షేత్రజ్ఞానాం తత్తత్కర్మసాపేక్షం దర్శయతి హి శ్రుతిః "సాధుకారీ సాధుర్భవతి పాపకారీ పాపీ భవతి" ఇతి

(నిష్ఠనుక్కిత్యనేనేతి) "ష్ఠా గతినివృత్తౌ" ఇతి ధాతురత్రాభిప్రేతా (తదన్తర్గతేతి) అసాధారణాధికారాన్తర్గతేత్యర్థః. (తత్సాధారణేతి) అష్టాఙ్గషడఙ్గసాధారణేత్యర్థః. (తదభావాత్) సత్త్వమూలకజ్ఞానాభావాత్. (భాష్యకారవచనమితి) అత్ర "అవన్ శిరిక్క ప్రథమత్తిల్ ఒరువనుక్కు రుచిపిఱక్కైయిలుళ్ళ అరుమైయై దర్శిప్పిక్కైక్కాక ఓరైతిహ్యత్తై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (తియ్యక్కొణ్డార్ విషయ

అసాధారణాధికారమాహ (విశేషిత్త విత్యాదినా) తన్నుడైయ విత్యనేన ఉపాయాన్తరాధికారభూతమాకిఞ్చన్యంవ్యావర్త్యతే, తద్ధికాలికావ్యాప్యవృత్తిత్వాదాగన్తుకమ్, నస్వాభావికమ్, ఇదన్తు(౧) "త్వత్పాదకమలాదన్యన్నమే జన్మాన్తరేష్వపి। నిమిత్తం కుశలస్యాస్తి" (౧) "విష్ణుపోతం వినానాన్యత్కిఞ్చిదస్తి పరాయణమ్" "అనాగతానన్తకాల సమీక్షయాప్య దృష్టసన్తారోపాయః" ఇత్యాద్యుక్తిరీత్యా నిత్యత్వాత్ స్వాభావికమితి దర్శనాయ తన్నుడైయవిత్యుక్తమ్. ఇదమనన్యగతికత్వేప్యన్వేతి. తస్యాప్య నన్యభోగత్వ స్వరూపచేతనే యోగ్యతారూపేణ నిత్యత్వాత్. ఆకిఞ్చన్యం వివృణోతి (ఆకిఞ్చన్యమావ తిత్యాదినా)

మాక ఉడైయవరరుళిచ్చెయ్‌తవార్త్తైయై స్మరిప్పతెన్ను) అతావతు తత్వనిర్ణయమ్ పణ్ణిన ఉయ్యక్కొణ్డార్ భక్తినిష్ఠరాయిరుక్కైయాలే అవరై ప్రపత్తినిష్ఠరామ్బడి పణ్ణవేణుమెన్ను అవరుక్కు ఇచ్ఛ్లోకార్థత్తై అరుళిచ్చెయ్‌తవళవిలే 'అర్థస్థితి అఖ్యాకితాయిరున్దతు. ఆకిలుమ్ అత్తైవిట్టు ఇత్తైప్పత్తిరుచి ఎనక్కిల్లైయెన్న; 'విద్వానాకైయాలే అర్థత్తుక్కిశైన్దాయ్, భగవత్ప్రసాదమిల్లామైయాలే రుచిపిఱన్దదిల్లై.' ఎన్ను అవర్ విషయమాక ఉడైయవరరుళిచ్చెయ్‌తవార్త్తైయైనినైప్పతెన్నై" ఇతి. శ్రీమన్త్రార్థచరమశ్లోకప్రకరణశ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(తద్ధి) తాదృశముపాయాన్తరాధికార భూతమాకిఞ్చన్యం. (కాలికావ్యాప్యవృత్తిత్వాదితి) కాలికేజన్మాన్తరే అవ్యాప్యవృత్తిత్వాత్ - వ్యాప్యవృత్తిత్వాభావాత్; సర్వదానాస్తీతిభావః. (ఇదన్తు) శరణాగత్య సాధారణాధికార మాకిఞ్చన్యన్తు. (త్వత్పాదేతి) "యేనగచ్ఛామిసద్గతిమ్" ఇతి తురీయపాదః. (విష్ణుపోతమితి) "సంసారార్ణవమగ్నానాం విషయాక్రాన్తచేతసామ్" ఇతిపూర్వార్థమ్. ఇదంద్వయంజితన్తాయామ్. (అనాగతేతి) ఇదంగద్యే. (తన్నుడైయ విత్యుక్తమితి) †(ఆత్మాస్మదోః ఆంధ్రవ్యాకరణే "తాను" ఇత్యాత్మశబ్దప్రయోగేతత్థాన్ద్రావిడే ప్రయుక్తం తానితిపదమ్ - ఆత్మవాచకమితికృత్వా స్వాభావిక మిత్యుక్తమితిభావః). (ఇదం) తన్నుడైయ వధికారమితిపదమ్. (తస్యాపి) ఉక్తాధికారస్యాపి.

---

† ఉణ్డలితమాన్ధ్రవ్యాకరణానురోధేన సరసముక్నేయమ్.

(ఉపాయాన్తరేతి) అయముపాయాన్తర శబ్దః ఫలప్రపత్తివ్యక్తి. రిక్తసాధ్యోపాయ సామాన్యపరః, సామర్థ్యాభావమితి వక్ష్యమాణ హేతుత్రయేణ సామర్థ్యాభావ ఇత్యర్థః, "భక్తియిలశక్తనుక్కు" ఇతిపదయం నిర్దేశః, తేనశక్తానామప్యాకిఞ్చన్యోపపత్తిః. శక్తానామప్యాస్తికానాం కళఙ్కభక్షణ స్వర్వస్తే యాథ్యసామర్థ్యవత్ స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానేన సాధనాన్తరేషు శక్తానామప్య నాముష్ఠ్యసమ్భవాత్. అతఏవ వహ్యానుగృహీతమ్ "అశక్తిక్కిలక్కు నిషిద్ధానుష్ఠానమ్" ఇతి. అనన్యగతికత్వమాహ (అనన్యగతికత్వమానతితి). అత్రగతిశబ్దః - కర్మణికరణే వావ్యుత్పన్నః క్రమాదుపేయముపాయంవా బోధయతి, తత్రపూర్వమభిప్రేత్యాహ (ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యమితి) అనన్తరమభిప్రేత్యాహ (శరణ్యాన్తర వైముఖ్యమాకవుమాహ్). ఇతి.

(వక్ష్యమాణ హేతుత్రయమ్) అజ్ఞానాదికళుమితి, అజ్ఞానాశక్తిపర్యుదాస విళమ్బాక్షమత్వాదిత్రయమ్. (భక్తియిలశక్తనుక్కితివదితి) శ్రీవచనభూషణ చతుర్థ ప్రకరణే "భక్తియిలశక్తనుక్కు ప్రపత్తి" ఇతి భక్తౌ అశక్తిః స్వరూపవిరుద్ధత్వ జ్ఞానాత్. నతు దైహికాశక్తేః. తద్వదితిభావః (అనుగృహీతమితి) శ్రీవచనభూషణే శ్రీమల్లోకగురుభిరితి శేషః. శ్రీవచనభూషణే తృతీయప్రకరణే "అశక్తర్కు ఇలక్కు నిషిద్ధానుష్ఠానమ్" ఇతి. తద్వరవరమునివ్యాఖ్యానే:- "ఇవనుడైయ అశక్తిక్కు విష యమ్ స్వరూపోపాయ పురుషార్థ విరోధికళాన శాస్త్రనిషిద్ధఙ్గళిరుడైయ అనుష్ఠాన మెన్రైఇతి. (గతిశబ్దఇతి) గమ్యతే చేతనైరయమితి కర్మణివ్యుత్పన్నో గతిశబ్దః - ఉపేయపరః. చేతనైః అనేన అయంగమ్యత ఇతికరణే వ్యుత్పన్నః గతిశబ్దః ఉపాయ పరఇతిబోధ్యమ్. (పూర్వమితి) ఉపేయపరత్వమితి. దేహావసాన విళమ్బాక్షమాణాం స్వప్రయోజనవత్త్వంబోధ్యమ్ (అనన్తరమితి) ఉపాయపరత్వ మిత్యర్థః. (శరణ్యా న్తరేతి) శరణ్యత్వమ్-శరణత్వేన ప్రత్యేతుమర్హత్వమ్. ఫలప్రదాన కర్తృత్వేన ప్రత్యే తుమర్హత్వం శరణ్యత్వం నభవతి. పూర్వోక్తం శరణ్యత్వం చేతనాచేతన సాధా

పూర్వయోజనాయాం ప్రయోజనాన్తరశబ్దః స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యస్యాతిశయసామాన్యపరః. వైముఖ్యశబ్దః - అద్వేషపరః. "మఱ్ఱైన్నమ్ కామఙ్గళ్ మాఱ్ఱు" "యాతుశతిధావినాశమ్" ఇత్యాదౌ తన్నిశ్శేషనివృత్తేః ప్రార్థ్యమానత్వాత్. నను, ఏవంసతి ఆర్తానామేవ శరణాగతావధికారస్స్యాదితిచేన్న; పరమోత్కట తాదృశాద్వేషవత్త్వమాత్రత్వాత్. అనుత్కట తాదృశాద్వేషవత్త్వం ధృతత్వమితి ఆర్తదృప్త పణమ్. అతఏవ " యావరాలుమొన్ఱుమ్కుఱైవేణ్డేన " ఇత్యత్ర యావైయాలుమిత్యనుక్త్వా యావరాలుమితి, "కేళ్ తానుమ్ పిఱరుమాన" ఇత్యత్ర పిఱవుమాన ఇత్యనుక్త్వా పిఱరుమానవితి, చేతనసమాధ్యానిర్దేశాత్, శరణ్యాన్తరమచేతనమితి సూచితమ్.

(పూర్వయోజనాయామ్) ఇతిశబ్దస్య ఉపేయపరత్వయోజనాయామ్ (మఱ్ఱైనమ్ కామఙ్గళితి) గోదాకృతచన్దః ప్రబన్ధే ఏకోనత్రింశద్గాథా. అస్యాస్స్వాపదేశవ్యాఖ్యానే:- (ఉనక్కేయిత్యాది) సమస్తత్తిరుప్ప ఎఙ్గళ్ రసత్తుక్కుఉఱుప్పాకైయన్ఱిక్కే. ఉనక్కుమ్ ఎఙ్గళుక్కుమ్ పిఱక్కుమ్ రసత్తుక్కు ఉఱుప్పాకైయన్ఱిక్కే ఉన్నైయరసత్తుక్కే ఉఱుప్పాక అనన్యార్హశేషభూతరాననామ్ దాస్యవృత్తియైప్పణ్ణక్కడవోమ్. (మఱ్ఱైయిత్యాది) ఇతుక్కు ప్పుఱమ్బాన నమ్ముడైయ అభిమాన ప్రస్తమాన ప్రయోజనఙ్గళైప్పోక్కు" ఇతి. (యాతుశతథావినాశమితి) స్తోత్రరత్నే సప్తపఞ్చాశత్ శ్లోకః. "అస్యశ్రీవచనభూషణవ్యాఖ్యానే; - ఎనక్కువకుత్తశేషియానవనే! ఉన్నుడైయ శేషత్వమాకిఱ వైశ్వర్యత్తుక్కు ప్పుఱమ్బాన దేహత్తైయుమ్ క్షణముమ్సహియేన్. ఇద్దేహత్తుక్కు ధారకఙ్గళాన ప్రాణఙ్గళైయుమ్ సహియేన్. ఎల్లారాలుమాశైప్పడప్పట్ట సుఖత్తైయుమ్ సహియేన్. పుత్రమిత్రకళత్రాదికళాన మఱ్ఱొన్ఱైయుమ్ సహియేన్. ఇవైయిత్తనైక్కుమ్ భోక్తావాన ఆత్మాతన్నైయుమ్ సహియేన్. ఇవెల్లామ్ ఉఱుక్కాణవొణ్ణాతపడి శతధావాకనశిత్తుప్పోకవేణుమ్. ఇన్దవిణ్ణాపనమ్సత్యమ్. ఇజ్జన్మత్తిల్ దేవర్కుప్పొయ్యానాన మఘుపట్టతుపడుకిఱేనెన్ఱు" ఇతి. (తన్నిశ్శేష ఇతి) స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య స్యాతిశయసామాన్య

లక్షణాభ్యుపగమేనవిరోధాభావాత్. అత్రప్రయోజనాన్తరేతిసామాన్య నిర్దేశేన సాధనాన్తరాధికారి సాధారణ మనన్యగతిత్వం వ్యావర్తితమ్; తేషాం(౧) "శాస్త్రఫలం ప్రయోక్తరి" ఇత్యుక్తన్యాయేన న్యాసోపాసనాత్మక స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్యానన్త స్థిరఫలరూపస్వర్గాదేః సత్త్వాత్, స్వోపాసన నిష్పాదనాద్యనుగుణ స్వానుష్ఠితోపాయానుషఙ్గికఫలరూప త్రైవర్గిక ఫలాన్తరే ష్వభిమతిసత్త్వాచ్చ ప్రయోజనాన్తర సామాన్య వైముఖ్యస్యాబాధాత్.

అథ, శరణ్యాన్తరవైముఖ్యమిత్యత్రాపి సామాన్యనిర్దేశాదుపాయాన్తరాధికార వ్యావృత్తిః. తేషాం దేవతాన్తర్యామి స్వాన్తర్యామి పరాణాంశరణ్యవిశేషణీభూత శరణ్యాన్తర సత్త్వాత్, (౧) "సాక్షాదప్య విరోధం జైమినిః" ఇతిన్యాయేన సాక్షాద్భగవన్నిష్ఠానామపి స్వానుష్ఠితన్యాసోపాసనాచేతన శరణ్యాన్తర సత్త్వాచ్చ. నచ తేషాం శరణ్యాన్తరా భావశ్శక్యః. ఉపాయత్వాధ్యవసాయ విషయతావచ్ఛేదకోపాయత్వాత్మక శరణత్వవత్త్వరూప శరణవరణార్హత్వస్యైవ శరణశబ్దార్థత్వాత్. నచ ఏవంసత్యాకిఞ్చన్య వైయర్థ్యమ్. సామర్థ్యాభావలక్షణా

నిశ్శేషేత్యర్థః. (తేషామ్) సాధనాన్తరాధికారిణామ్. (త్రైవర్గికఫలాన్తరమ్) ఉపాసననిష్పాదక దీర్ఘాయుష్ట్వాదికమ్. (వైముఖ్యస్యాబాధాదితి) "సర్వాఙ్గోపాఙ్గసంహారే కామ్యంకర్మప్రసిధ్యతి" ఇతిన్యాయాదితిభావః.

గతిశబ్దస్య ఉపాయపరత్వయోజనార్థమాహ (అథశరణ్యాన్తరేతి). (తేషామ్) ఉపాయాన్తరాధికారిణామ్. (సాక్షాదితి) వేదాన్తదీపే ప్రథమాధ్యాయస్య ద్వితీయపాదే [సాక్షాదప్యవిరోధంజైమినిః] అగ్నిశరీరతయా వైశ్వానరస్యోపాసనార్థమగ్నిశబ్దసామానాధికరణ్య నిర్దేశ ఇత్యుక్తమ్. విశ్వేషాంనరాణాం నేతృత్వాదినాసమ్బన్ధేన యథావైశ్వానరశబ్దః పరమాత్మనివర్తతే. తథైవ అగ్నిశబ్దస్యాపి అగ్రనయనాదినా యోగేన సాక్షాత్పరమాత్మనివృత్తౌ న కశ్చిద్విరోధఇతి జైమినిరాచార్యోమన్యత ఇతి. (తేషామ్) న్యాసోపాసనాదీనామ్. (ఆకిఞ్చన్యవైయర్థ్యమితి) ఆకిఞ్చన్యాధి

(౧) బ్రహ్మసూ-౧-౨.

కిఞ్చన్యస్యా ఽసిద్ధావస్థసాధన మాత్రవిషయత్వాత్, అసిద్ధావస్థానాఞ్చ శరణవరణానర్హత్వేన అనన్యగతికత్వస్య సిద్ధావస్థసాధనమాత్రవిషయత్వా చ్చ విరోధాభావాత్. అతఏవహి ప్రపన్నపరిత్రాణే ధనాదేరపి శరణ్యా న్తరత్వమనుగృహీతమ్.

ఏవం న్యాసోపాసనయోశ్శేషవత్ శరణ్యాన్తరత్వ జ్ఞాపనా య్యైవ, (౧) "ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమొన్తుమ్ కుఱైవేణ్డేన్" "కీళ్, తానుమ్ పిఱరుమాన నిలైయైక్కుఱైత్తాన్; ఇఙ్గుత్తానుమివను

కారవైయర్థ్యమిత్యర్థః. (అనన్యగతిత్వస్య) శరణ్యాన్తరవైమ ఖ్యరూపార్థకత్వ శర ణ్యాన్తరపదస్య ఉపాయాన్తరవాచకత్వేన ఆకిఞ్చన్యస్య ఉపాయాన్తరసామర్థ్యా భావరూపత్వస్వీకారే అనన్యగతిత్వ పర్యవసానేన ఆకిఞ్చన్యాధికారవైయర్థ్యమితి భావః, (విరోధాబావాదితి) భిన్నవిషయత్వాదితిభావః. (అనుగృహీతమితి) "ఇనిఅర్థమ్ రక్షకమామెన్ఱు నిరూపిత్తాల్, కళ్ళర్కొళ్ళుతల్, కామజ్ఞాళ్ళుతల్, కోముడ్ఐ వర్కొళ్ళుతల్, జ్ఞాతికొళ్ళుతల్, వ్యాధికొళ్ళుతల్, పిఱరోడే ఎతిరిట్టు వివభక్షణమ్ పణ్ణియిన్నేనుడిత్తుక్కొళ్ళుమ్బడి పణ్ణుతల్ శెయ్కైయాలే అర్థముమ్ రక్షక మాకమాట్టాతు." ఇత్యత్రేతిభావః (కోముడ్ఐవరితి) రాజాక్కళిత్యర్థః.

(ఉన్నాలల్లాలితి) ఏతద్వ్యాఖ్యానే ఉన్నాలల్లాలెన్గతుక్కు-మూన్ఱుపొరుళ్. యావైయాలుమెన్ఱస్థానత్తిలే యావరాలుమెన్ఱుకిడక్కిఱతాయ్; యావైయెన్ఱు ఉపాయాన్తరఙ్గళాయ్, ఉన్నైయొழిన్ద మఱ్ఱేతేను మొరు ఉపాయఙ్గళాలుమ్ కుఱైనిరప్పవేణ్డియిరేనెన్ఱొరుపొరుళ్." ఇతి. తత్రైవ మున్దినవర్థత్తిలే యావై యాలుమెన్ఱు అచేతనమాక చ్చొల్లాతే యావరాలుమెన్ఱు చేతనరాకచ్చొల్లువతెన్నె న్న, యావైయాలుమెన్నాతే యావరాలుమెన్గిఱతుఉపాయభావమ్ ఒరుచేతన నాలే యెన్ఱిరుక్కైయాలే యిత్యాదీతి.

(కీళ్ తానుమ్ పిఱరుమానవితి) శ్రీమన్త్రార్థవ్యాఖ్యానే. "ఇనిమామెన్గిఱపదత్తు క్కు కీళ్ముమ్ ఇఙ్గుమ్ ఈశ్వరన్ కైయ శెయ్కకై అరుళిచ్చెయ్కిఱార్. కీళ్ తానుమ్ పిఱరుమాన నిలైయైక్కుఱైత్తాన్. ఇఙ్గుత్తానుమివనుమాన నిలైయైక్కుఱైక్కిఱా

(౧) తివాయ్-౫-౮-౩.

మాన నిలైయైక్కులైక్కిఱాన్ ” ఇత్యాది తత్రతత్రానుగృహ్యాతే. శ్రీభట్టారకైశ్చ “ ఆత్మత్రాణోన్ముఖశ్చేత్ ” ఇత్యత్ర న్యాసోపాసన నిష్ఠానాం నమః పదార్థవిశేషానుసన్ధాన రహితానాం స్వాత్మకశరణ్యాన్తరవత్త్వం శరణాగతానాం ప్రపన్నానాం తద్రాహిత్యఞ్చాను గృహీతమ్. తస్మాదిదమప్యనన్యగతికత్వమసాధారణమేవ.

అథాత్రప్రథమకల్పస్యైవావశ్యకత్వం జ్ఞాపయితుం తేనైవద్వితీయస్య చారితార్థ్యమాహ (ఇతుప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యత్తాలుమర్థసిద్ధమ్) ఇతి. తథాచ యే భగవత్యేవస్వార్థానుభవకైఙ్కర్యాది స్వప్రయోజనాన్తరార్థినస్తేషామపి వ్యావృత్తిసిద్ధయే ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యమేవ శబ్దేన వివక్షితుముచిత మితిభావః. ఏవంప్రయోజనాన్తర సామాన్య వైముఖ్యేనైవ శరణ్యాన్తర సామాన్యవైముఖ్యస్య అర్థ

నెన్ను. అతావతు- “సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య” ఎన్గిఱవిడత్తిల్ సకలోపాయఙ్గళైయుమ్ విడచ్చొల్లుకైయాలే ఫలప్రదనానతానుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళుమాయ్ కూడిని త్కిఱ నిలైయైక్కులైత్తాన్. ఏకమెన్గిఱవిడత్తిల్ స్వీకారత్తిలుపాయభావత్తైక్కళ్ళికైయాలే ఉపాయభూతనాన తానుమ్ తన్ స్వీకారత్తిలుపాయబుద్ధిపణ్ణానిత్కిఱ వివనుమాన నిలైయైక్కులైక్కిఱాన్నైత్తై. ఉపాయాన్తరఙ్గళై ప్పిఱరెన్గిఱతు - ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలుమెన్దాప్పోలే” ఇతి. (ఆత్మేతి) అష్టశ్లోక్యామ్. “దేహాసక్తాత్మబుద్ధిర్యదిభవతిపదం సాధువిద్యాత్తృతీయం స్వాతన్త్ర్యాన్ధోయదిస్యాత్ప్రథమమితరశేషత్వధీశ్చేద్ద్వితీయమ్ । ఆత్మత్రాణోన్ముఖశ్చేన్నమఇతిచపదం బాన్ధవాభాసలోలశ్శబ్దంనారాయణాఖ్యం విషయచపలధీశ్చేచ్చతుర్థీం ప్రపన్నః” ఇతి. ఏతస్యార్థః ప్రతివాదిభయఙ్కరార్య వ్యాఖ్యానేద్రష్టవ్యః. (తద్రాహిత్యమ్) స్వాత్మకశరణ్యాన్తరరాహిత్యమ్. (ఇదమప్యనన్యగతికత్వమితి) నివృత్తోపాయ విషయమనన్యగతికత్వమిత్యర్థః.

(ప్రథమకల్పస్య) ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యరూప పక్షస్య. (తేనైవ) ప్రథమకల్పేనైవ. (ద్వితీయస్య) శరణ్యాన్తరవైముఖ్యరూప ద్వితీయకల్పస్య. సారే, (ఇతుం ప్రయోజనాన్తరేతి) ఇతుశరణ్యాన్తరవైముఖ్యమిత్యర్థః.

సిద్ధతాయాం ప్రమాణసిద్ధాయాం తదేకదేశ వైముఖ్యేన తదేకదేశ వైముఖ్యస్యార్థ సిద్ధతాం దృష్టాన్తయతి (కణ్ణిత్యాదినా).

(కణ్ణుకొళ్వతిలి) యథోపాయాన్తర నిష్ఠానాం స్వప్రయోజనపరాణాఞ్చ స్వాతన్త్ర్యాద్యుద్దేశ్య పరిమిత ఫలవైముఖ్యేనైవ తత్ప్రద దేవతాన్తర సేవావైముఖ్యసిద్ధిః. తథైవ దేహాత్మాభిమానిప్రభృతి స్వప్రయోజన పరపర్యన్త ప్రతికూలవర్గోద్దేశ్య ప్రయోజనాన్తరసామాన్య వైముఖ్యేనైవ దేవతాన్తర్యామిస్వాన్తర్యామి తదుపాసనస్యాసపర్యన్త శరణ్యాన్తర సామాన్యవైముఖ్యం సిద్ధ్యతీతి ద్రష్టవ్యమిత్యర్థః.

అత్రపరిమిత ఫలమాత్ర వైముఖ్యంవా, తత్ప్రద బ్రహ్మరుద్రాది దేవతాన్తరరూప శరణ్యాన్తర మాత్రవైముఖ్యంవా శరణాగత్యధికార వాచ్యోఽనన్యగతిత్వ శబ్దార్థః. తత్రప్రథమేన ద్వితీయమర్థసిద్ధ మిత్యు

(తత్ప్రదేతి) పరిమితఫలప్రదేత్యర్థః. (ప్రతికూలవర్గేతి) శ్రీవచన భూషణేతృతీయప్రకరణే "ప్రతికూల రాకిఱార్-దేహాత్మాభిమానికళుమ్ స్వతన్త్రరుమ్ అన్యశేషభూతరుమ్, ఉపాయాన్తరనిష్ఠరుమ్; స్వప్రయోజనపరరుమ్. ఇవర్కళుక్కు ఉద్దేశ్యరుమ్ ఉపాయోపేయఙ్గళుమ్ భేదిత్తిరుక్కుమ్. దేహాత్మాభిమానికళుక్కు ఉద్దేశ్యర్ దేహవర్ధకరాన మనుష్యర్కళ్. ఉపాయమ్ అర్థమ్. ఉపేయమ్ ఐహిక భోగమ్. స్వతన్త్రరుక్కు ఉద్దేశ్యర్-స్వర్గాదిభోగప్రదర్. ఉపాయమ్ కర్మానుష్ఠానమ్; ఉపేయమ్ - స్వర్గాదిభోగమ్. అన్యశేషభూతరుక్కు ఉద్దేశ్యర్-బ్రహ్మరుద్రాదికళ్. ఉపాయమ్ - తత్సమాశ్రయణమ్. ఉపేయమ్ - తత్సాయుజ్యమ్. ఉపాయాన్తరనిష్ఠర్క్కు ఉద్దేశ్యర్ - దేవతాన్తర్యామియాన సర్వేశ్వరన్. ఉపాయమ్ - కర్మజ్ఞానభక్తికళ్. ఉపేయమ్ భగవదనుభవమ్. స్వప్రయోజనపరరుక్కు ఉద్దేశ్యన్-నెఞ్జినాల్ నినైప్పాన్ యవనొరువన్. ఉపాయమ్ - స్వీకారమ్. ఉపేయమ్ స్వార్థకైఙ్కర్యమ్." ఇతి శ్రీసూక్తిరనుసన్ధేయా.

(అత్రపరిమితేతి) అత్రేత్యారభ్య అర్థసిద్ధమిత్యన్తం - బ్రహ్మాణంశితికణ్ఠఞ్చేతి వచనస్య పూర్వపక్షినిరూపితార్థవర్ణనమ్. (తదుక్తేతి)ఉపాసకసాధారణాధికారోక్తి

చ్యత ఇత్యర్థనస్వనన్తు నోపపద్యతే. తాదృశానన్య గతిత్వస్య ఉపాసక సాధారణతయా ప్రపత్తివిశేషాఽసాధారణాధికార ప్రతిపాదనప్రకరణే తదుక్త్యసాఙ్గత్యాత్. ఆకిఞ్చన్య విశిష్టవేషేణ తస్యాసాధారణ్య మితి చేత్తర్హి సమ్బన్ధజ్ఞానస్యాపి తత్సమ్భవేన తస్యసాధారణత్వోక్తి పూర్వక మస్యా సాధారణత్వోక్తే రసాఙ్గత్యాపాతాత్. తస్మాద్యథోక్త ఏవార్థః.

అథాస్మిన్ ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యే క్వచిదంశే ఉత్కటత్వ మవశ్యం వివక్షణీయమితి జ్ఞాపయితుం తద్వ్యతిరిక్తాంశస్య అనుత్కటత్వేపి విరోధాభావం దర్శయన్ పరిమితఫలాన్తరసక్తే విళమ్బమాత్ర హేతుత్వమాహ (తీవ్రతమమాన విత్యాదినా). తీవ్రతమముముక్షుత్వం నామ–"నదేహమ్" ఇత్యాద్యనుగృహీతరీత్యా దేహానువృత్త్యాది ప్రయోజనాన్తరప్రసక్తౌ క్షణమాత్రా సహిష్ణుత్వమ్. తథాచ ఏతద్దేహ విళమ్బాసహత్వరూపమార్తత్వ మిత్యర్థః.

(దేహానువృత్త్యాది ప్రయోజనాన్తరేతి) అభ్యుపగతప్రారబ్ధ నిబన్ధనేషు ప్రయోజనాన్తరేష్విత్యర్థః. (సక్తనానవనితి) దేహానువృత్త్యాదౌ విరోధితాజ్ఞానమూలకస్య ద్వేషస్యమాన్ద్యాపాదకః ప్రారబ్ధమూలకస్సఙ్గలేశో వివక్షితః. (మోక్షార్థమాకవితి) అవిళమ్బిత మోక్షవ్యావృత్త్యర్థం సామాన్యనిర్దేశః. (ప్రపత్తిమే ప్రయుఞ్జీనాలితి) "ప్రపత్తిం సంశ్రయే దేనాం శరణాగతిలక్షణామ్" ఇతివిశేషవచనచ్ఛాయానుసారీ నిర్దేశః ప్రపత్తివిశేష ప్రమాణస్ఫారణార్థః. (మోక్షమ్ విళమ్బకుర్–

త్యర్థః. (ఆకిఞ్చన్యేతి) (తస్య) అనన్యగతిత్వస్య. (అసాధారణ్యమ్) విశిష్టవేషేణవ్యావృత్తిరిత్యర్థః. (తత్సమ్భవేన) విశిష్టవేషేణ వ్యావృత్తిసమ్భవేన. (తస్య) సమ్బన్ధజ్ఞానస్య. (సాధారణత్వోక్తీతి) మూలేసాధారణమాయిరుక్క విత్యుక్తీత్యర్థః. (అస్య) అనన్యగతిత్వస్య. (అసాధారణత్వోక్తేరితి) విశేషిత్తవధికారమిత్యుక్తేరిత్యర్థః.

(నదేహమితి) " నదేహంనప్రాణాన్ " ఇతిస్తోత్రరత్నశ్లోకోనుసన్ధేయః.

మితి) ఫలత్వేనోద్దిష్టస్య మోక్షసామాన్యస్య విళమ్బమాత్రమేవస్యాత్, నాసిద్ధిరిత్యర్థః.

తథాచ ఉపాయాధికారిణో యాదృశయాదృశ ధర్మవైధుర్యే సతి తదనుష్ఠితోపాయస్య అనధికారిణాకృతత్వేన అకృతప్రాయత్వం ఫలవైధుర్యం ప్రాయశ్చిత్తనిమిత్తత్వఞ్చస్యాత్, తాదృశతాదృశ ధర్మాణామేవ అధికారిత్వం సమ్ప్రతిపన్నమితి దేహానువృత్త్యాది ఫలవిశేష వైముఖ్యస్య ఉత్కటత్వాభావేపి తాదృశపురుషానుష్ఠితశరణాగతేః ఫలసిద్ధేరక్షతతయా నతదంశేప్యుత్కటత్వ మధికారః కిన్తుసామాన్యేన వైముఖ్యమాత్రమేవ. కైవల్యాదిస్వార్థ కైఙ్కర్యపర్యన్త నిత్య ప్రయోజనాన్తర విషయేతూత్కటం వైముఖ్యమేవాఽధికారః. తదభావేతత్సక్తానాం తదన్వయేసతి పునః కదాపితన్నివృత్త్య సమ్భవేన ప్రపత్తేః ఫలవైధుర్యస్య అనివార్యత్వాత్. అతఏవ "ఏడునిలత్తిలిడువతన్మున్నమ్" "శేర్న్దతు మన్నుటిలన్ శ్రైపన్ శ్రే" ఇత్యాదిషు

(ప్రసక్తావితి) సత్యామితి శేషః. (నాసిద్ధిరితి) మోక్షాసిద్ధిరిత్యర్థః.

(తదనుష్ఠితేతి) ఉపాయాన్తరాధికార్యనుష్ఠితేత్యర్థః. (తదంశే) దేహానువృత్త్యాది ఫలవిశేష వైముఖ్యాంశే. (తదభావే) ఉత్కటవైముఖ్యాభావే. (తత్సక్తానామ్) నిత్యప్రయోజనాన్తరసక్తానామ్. (తదన్వయేసతి) నిత్యప్రయోజనాన్తరాన్వయేసతి. (తన్నివృత్త్యసమ్భవేన) నిత్యప్రయోజనాన్తరనివృత్త్యసమ్భవేన. (ప్రపత్తేః) అధికారివిశేషణప్రపత్తేః. (ఫలవైధుర్యస్య) కేవలపరార్థ కైఙ్కర్యరూప ఫలాభావస్య. (ఏడునిలత్తిల్) వినాశకహేతునిలత్తిల్. (ఇడువతన్మున్నమ్) శేరువతన్మున్నమ్. కైవల్య ప్రవేశాత్పూర్వ మిత్యర్థః. ఆశీర్గాథాయాంచతుర్థగాథా. అస్యా అర్థస్తద్వ్యాఖ్యానే ద్రష్టవ్యః. (శేర్న్దతితి) "అతుశేర్న్దుమన్నుటిల్ ఇశైపన్ శ్రి అఱు" ఇత్యన్వయః. కైవల్యాదిప్రయోజనాన్తరం విహాయ సర్వేశ్వరం భజ ఇతిభావః ద్రావిడబ్రహ్మసంహితాయాం ప్రథమశతకే ద్వితీయదశకేపఞ్చమగాథా. అస్యాఅర్థస్తద్వ్యాఖ్యానే ద్రష్టవ్యః.

తాదృశం ప్రయోజనాన్తరమేవ ప్రథమతస్సావధానం పరిహ్రియతే. తస్మాదనన్యగతికత్వ రూపశరణవరణాధికారాన్తర్గతే న్యాసోపాసన జనితమోక్షరూప ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యే ఉత్కటత్వమప్యవశ్యం వివక్షణీయ మితిభావః.

అత్ర తీవ్రతమముముక్షుత్వాభావే ఫలవిళమ్బస్స్యాత్. అత తీవ్రతమ ముముక్షుత్వస్యాప్యధికారత్వం కల్ప్యమిత్యర్థ వర్ణనం నసమ్భవతి. తథాసతి దృప్తానాం ప్రపత్త్యధికారాభావ ప్రసఙ్గాత్. అవిళమ్బమాత్ర హేతోరధికారత్వాయోగాచ్చ. నాప్యాముష్మిక ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యమాత్రం ప్రపత్త్యధికారఇతి తాత్పర్య వర్ణనంయుజ్యతే. ఉత్తరవాక్యగతననుశపదేన ప్రయోజనాన్తర సామాన్యనివృత్తేరేవశరణవరణ ఫలత్వేనోక్తతయా తత్రైకదేశార్థినః అర్థిత్వైకత్వేన తదధికారాయోగాత్. తస్మాద్యథోక్త ఏవార్థః.

నను యద్యేవమాకిఞ్చన్యానన్యగతికత్వయోరేవ శరణాగత్యధికారతాస్యాత్. తర్హి "ఇదంశరణమజ్ఞానామ్" ఇత్యాద్యధికారోక్తి విరోధస్స్యాదిత్యతఆహ (ఇహాకిఞ్చన్యత్వముక్తమితి). "అజ్ఞానాదికళుషమ్" ఇత్యాదిశబ్దేన అశక్తిపర్యన్తాసఙ్గృహ్యతే. ఏతేన అజ్ఞపదార్థస్సఙ్గృహీతః. విళమ్బాసహత్వమిత్యనేన "ఇదంతితీర్షతాంపారమ్" ఇత్యాద్యుక్తంభక్తి పారవశ్యకృతమనిష్టనివృత్తా విష్టప్రాప్తౌచ క్షణవిళమ్బాక్షమత్వముక్తమ్.

అత్రఅజ్ఞానాదయ ఆకిఞ్చన్యనిబన్ధనమ్, విళమ్బాక్షమత్వ మనన్య

(అవిళమ్బమాత్రేతి) ఫలావిళమ్బమాత్రేత్యర్థః. (శరణవరణేతి) ఉపాయఫలమేవ అజ్ఞాదీనాం ఫలమితిబోధ్యమ్. (తదధికారాయోగాత్) తస్యాశ్శరణాగతేరధికారాయోగాత్. పూర్ణార్థిత్వా భావాదితిభావః.

(అత్రేతి) అత్రఇహాకిఞ్చన్యత్వముక్త మితివాక్యే మూలే ఇత్యర్థః. (యథా

గతిత్వనిబన్ధనమితి యథాసఙ్ఖ్యాన్వయే పరాఙ్కుశాదీనా మజ్ఞానాదిరహితా నామాకిఞ్చన్యాభావ ప్రసఙ్గాత్, యథాసమ్భవమేవాఽన్వయోఽభిప్రేతః. తథాచ అజ్ఞానాదిక మాకిఞ్చన్యమాత్ర నిబన్ధనమ్; విశ్వాసమహత్త్వస్తు ఉభయనిబన్ధనమ్. (౧) "ఎన్నాన్ శెయ్‌కేన్" ఇత్యాద్యనుగృహీతరీత్యా భక్తిపారవశ్యస్యాపి అసామర్థ్యాపాదకత్వాత్. ఏవఞ్చ క్షణమాత్రవిళమ్బాఽసహిష్ణుత్వంపరాఙ్కుశాదిషు ఆకిఞ్చన్య నిబన్ధనమ్. అతఏవ భట్టార్యైః - "స్వభక్తేర్భూమ్నావా జగతిగతిమన్యామవిదుషామ్" ఇతిభక్తిభూమ్నాప్యాకిఞ్చన్యహేతుత్వమేవాఽనుగృహీతమిత్యాదిక మవధేయమ్.

నన్వేవమపి *విజానతామిత్యుక్తానేకారాన్ ప్రగృహ్య ఇత్యత ఆహ (ఇతిలేయితి) (శరణ్యాన్తరవైముఖ్యత్యుక్తేరితి) చేతనాచేతనోభయ విధ శరణ్యాన్తర సామాన్యవైముఖ్యస్యేత్యర్థః. అథవాజీవేశ్వర లక్షణోభయవిధ శరణ్యాన్తరసామాన్య వైముఖ్యస్యేత్యర్థః. నను కథమీశ్వరస్య శరణ్యాన్తరత్వమితిచేన్న; (౨) "ప్రాణోస్మి ప్రజ్ఞాత్మా" (౩) "ఆత్మేత్యేవోపాసీత" (౪) "ఓమిత్యాత్మానం యుఞ్జీత" ఇతిన్యాసోపాసన

సఙ్ఖ్యమ్) యథాక్రమేణ; అజ్ఞానాదికళమే ఆకిఞ్చన్యత్వస్య నిబన్ధనమ్; విశ్వాసమహత్త్వమ్ - అనన్యగతిత్వస్య నిబన్ధనమితి యోజనాయామితిభావః. (ఉభయ నిబన్ధనమితి) ఆకిఞ్చన్యాఽనన్యగతిత్వ నిబన్ధన మిత్యర్థః.

(ప్రాణోస్మీతి) కౌషీతకీబ్రాహ్మణే తృతీయాధ్యాయే; "సహోవాచప్రాణోస్మి ప్రజ్ఞాత్మాతంమామాయురమృత మిత్యుపాస్స్వ ఆయుఃప్రాణః, ప్రాణోవా యుః, ప్రాణ ఉ వా అమృతంయావద్ధ్యస్మిన్ శరీరే ప్రాణోవసతి తావదాయుః, ప్రాణేనహ్యేవాముష్మిన్‌లోకే అమృతత్వమాప్నోతి" ఇతి.

(ఓమిత్యాత్మనమితి) తైత్తిరీయోపనిషది షష్ఠప్రశ్నే ఏకపఞ్చాశానువాకే "వసురణ్యో విభురసి ప్రాణేత్వమసస్సన్ధాతా బ్రహ్మన్‌త్వమసి విశ్వసృక్ । తేజోదా

(౧) తి-వాయ్-౫-౭-౩.
(౨) కౌషీ-౩-౧.
(౩) బృహ-౩-౪-౭.
(౪) తై-౬-౫౦.

యోఽర్చాన్తర్యామి విషయత్వాత్. (౧) "పరవ్యూహఙ్గళైయుమ్ దేవతాన్తర్యామిత్వత్తైయుమ్ తవిర్క్కిఱతు" (౨) "విషయనియమమే యుళ్ళతు" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా శరణాగతేరర్చావతారాదిమాత్రవిషయ

స్త్వమస్యగ్నేర్వర్చోదాస్త్వమసి సూర్యస్య ద్యుమ్నోదాస్త్వమసి ... ప్రమనస ఉపయామగృహీతోఽసి బ్రహ్మణే త్వా మహస ఓమిత్యాత్మానం యుఞ్జీత ఏతద్వై మహోపనిషదం దేవానాం గుహ్యమ్ య ఏవం వేద బ్రహ్మణో మహిమానమాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమిత్యుపనిషత్" ఇతి. రఙ్గరామానుజభాష్యమ్-న్యాసశబ్దిత ప్రపదన కరణభూతమన్త్రమాహ (వసురణ్య ఇతి). వసురణ్యః-వసుప్రాప్యః. రణ గతావితి హి ధాతుః, వసూపలక్షిత సర్వదేవశోపాస్య ఇత్యర్థః విభూస్త్వమ్ - వ్యాపకత్వమ్. (ప్రాణ ఇతి) ప్రాణశబ్దిత కార్యకారణ సఙ్ఘాతసంయోజక ఇత్యర్థః (విశ్వసృగ్) విశ్వస్రష్టా. (ద్యుమ్నోదాః) కాన్తిద ఇత్యర్థః. (ఉపయామ) త్వాం ఉపగచ్ఛామః (గృహీతోఽసి) మహతా కాలేన దృష్టోఽసి. కస్మై ప్రయోజనాయేత్యత్రాహ (బ్రహ్మణే మహసే) బ్రహ్మణే తుభ్యమిత్యర్థః. త్వత్ప్రాప్త్యర్థమితి యావత్. ఓమితిమన్త్రేణాపి భగవచ్ఛేషత్వ ప్రతిపాదకేన పునరాత్మ సమర్పణం కర్తవ్యమేవేత్యర్థః. (మహోపనిషదమ్) మహోపనిషత్ప్రతిపాద్యమ్. (దేవానాంగుహ్యమ్) దేవానామపి దుర్విజ్ఞానమిత్యర్థ ఇతి.

(పరవ్యూహఙ్గళైయుమితి) రహస్యత్రయమీమాంసాయాం, తృతీయాధ్యాయే "ఇత్తాల్ పరవ్యూహఙ్గళైయుమ్ దేవతాన్తర్యామిత్వత్తైయుమ్ తవిర్క్కిఱతు" ఇతి శ్రీభాష్యస్య ఆచార్యాభిమాన పరయోజనాయామ్, ఇన్ద్రప్రాణాధికరణే, ఇన్ద్రరూపాచార్యాన్తర్యామిణః ఉద్దేశ్యత్వ ప్రతిపాదనాత్, అత్ర ఆచార్యాన్తర్యామిత్వత్తైయుమ్ తవిర్క్కిఱతితి నానుగృహీతమితి భావః. (విషయనియమమేయుళ్ళతితి) ఇయం శ్రీవచనభూషణమీమాంసా శ్రీసూక్తిః. ఆదిశబ్దేన "విషయనియమమావతు-గుణపూర్త్తియుళ్ళ విడమే విషయమాకై. పూర్త్తియుళ్ళతుమ్ అర్చావతారత్తిలే" ఇతి శ్రీసూక్తిర్గృహ్యతే.

---

(౧) ముము-3. (౨) శ్రీవచనభూ.

త్వాచ్చ. శరణాగతశరణ్యాపేక్షయా ఉపాయాన్తరనిష్ఠశరణ్యస్య విభిన్నత్వానపాయాత్. నచైవం భేదస్యౌపచారికత్వదోషః. విశిష్టాద్వైతినామనేవం విధస్యముఖ్యభేదస్య దుర్నిరూపత్వాత్.

(విశిష్టాద్వైతినామితి) విశిష్టాద్వైతశబ్దార్థః పూర్వైరుక్తః. "తత్త్వంజిజ్ఞాసమానానాం హేతుభిస్సర్వతోముఖైః । తత్త్వమేకో మహాయోగీ హరిర్నారాయణః ప్రభుః" ఇత్యాదివచనైః నారాయణఏవ సమస్తచిదచిచ్ఛరీరకో విశిష్టాద్వైతం తత్త్వమ్; కిమిదం విశిష్టాద్వైతంనామ, ఉచ్యతే;—ద్వయోర్భావో ద్వితా. పృథక్త్వనివేశిత్వాత్। సఙ్ఖ్యాయాస్తద్వాచినాశబ్దేన తస్యలక్షణా; తథాచ, ద్వితాశబ్దేనభేద ఉచ్యతే. ద్వితాయా ఇదంద్వైతమ్, భిన్నమిత్యర్థః. తన్నేదమిత్యద్వైతమ్. విశిష్టపద సమభివ్యాహారాత్ విశిష్టప్రతియోగికత్వం భేదస్య లభ్యతే. తత్సజాతీయత్వఞ్చ తాదృశభేదవతస్తత ఏవలభ్యతే. నవిద్యతేద్వైతంయస్యతత్ - అద్వైతమ్ స్వభిన్నస్వసజాతీయశూన్యమిత్యర్థః. విశిష్టఞ్చతత్-అద్వైతఞ్చ, విశిష్టాద్వైతమ్. సాజాత్యఞ్చ స్వసమభివ్యాహృతపదార్థతావచ్ఛేదక రూపేణ; తచ్చవైశిష్ట్యమేవ. తచ్చచిదచిత్ప్రతియోగికం ప్రకరణాత్; తదాచ, చిదచిద్విశిష్టం స్వభిన్నతాదృశవస్తుశూన్యం తత్త్వమిత్యర్థః. అద్వైతం తత్త్వమిత్యుక్తౌ, ద్వైతశబ్దార్థ ఘటకభేదే విశిష్టప్రతియోగికత్వం, తాదృశభేదవతి విశిష్టతయా సజాతీయత్వఞ్చ నలభ్యత ఇతి విశిష్టపదమ్; విశిష్టం తత్త్వమిత్యుక్తౌ విశిష్టాన్తరనిషేధోన సిధ్యతీతి అద్వైతపదమ్; ప్రతిపాద్యభేదవతి సాజాత్య వివక్షణాత్ నవిశేషణ మాదాయబాధః.

నను చిదచిద్విశిష్టస్య స్వభిన్న స్వసజాతీయం ప్రసిద్ధంనవా;--ఆద్యేననిషేధః. ద్వితీయేపిననిషేధః; సద్భావ్యంప్రతియోగ్యనుయోగిభ్యామభావోనిరూప్యత ఇతి న్యాయాదితిచేన్నైవమ్. శశశృఙ్గంనాస్తీత్యాది ప్రతీత్యనురోధేన వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకాభావస్య సిద్ధాన్తిభిరఙ్గీకారేణ, చిదచిద్వైశిష్ట్యరూపేణ భేదఘటిత స్వసాజాత్యేన స్వభిన్నస్యాభావః - విశిష్టాద్వైతశబ్దేన ప్రతీయత ఇత్యదోషాత్. విశేషణస్య విశిష్టభిన్నతయాచ ప్రతియోగినిరూపణోపపత్తేః.

(యథావాయోరిత్యాది) యథావాయుప్రేరితతృణాగ్రాణాం స్పన్దరూపవ్యాపారోఽపి ఫలసాధనప్రవృత్తిరూపః, నాపితృణాగ్రగతదేశాన్తరసంయోగాదిరూప ఫలోద్దేశ్యకః, తథాచేతనప్రయత్నోఽపీతి, తత్ప్రయత్నః ఫలసాధనప్రవృత్తిరూపేశ్వరప్రయత్నఫలమ్, తత్ప్రీతిశ్చ

నచ శశశృంగంనాస్తీత్యాదౌ శృఙ్గేశశీయత్వభానేఽపి, తదృశప్రతీతేః భ్రమత్వాపత్తిః. స్వాతన్త్ర్యేణాభావాంశే భానస్తు అఖిలపక్షవిరుద్ధమ్. నచతత్రాపి స్వాతన్త్ర్యేణ అభావాంశే భానంసమ్భవతి; తదానీంతు జసత్త శశశబ్దస్య శృఙ్గశబ్దేన అసమర్థతయా సమాసానుపపత్తేః" ఇతివాచ్యమ్. శృఙ్గాంశే శశీయత్వభానేఽపి ధర్మిపారతన్త్ర్యేణ స్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వ సంబన్ధేన అభావాంశేఽపిభానేన శశీయత్వావచ్ఛిన్న శృఙ్గనిష్ఠప్రతియోగితాకాభావావగాహితయా తస్యాశ్శశీయత్వాంశే భ్రమత్వేఽపి ఇష్టాపత్తేస్సువచత్వాత్.

"శుక్తిరజతంజానాతి" ఇత్యత్ర శుక్త్యభేదస్య రజతాంశే భాసమానతయా తదంశేభ్రమత్వేఽపి తాదృశజ్ఞానశాలినాం భ్రాన్తత్వావ్యవహారవత్, శశశృఙ్గంనాస్తీతి ప్రతీతిమతామపి అభ్రాన్తత్వ వ్యవహారోపపత్తేః. అన్యథాశుక్తిరజతంజానాతీత్యాది బహుతరగ్రాన్థిక ప్రయోగాణామప్రామాణ్య ప్రసఙ్గాత్. శుక్త్యభేదస్య రజతాంశే భాసమానస్య ధర్మిపారతన్త్ర్యేణ జ్ఞానే ప్రకారతయాభానాత్. రజతప్రకారక శుక్త్యభేద సంసర్గప్రకారక జ్ఞానప్రతీత్యా తద్వాక్యస్య పరకీయభ్రాన్త్యనువాదకతయా తత్ప్రయోక్తుః ప్రమాతృత్వేన వ్యవహారవత్, శశశృఙ్గంనాస్తీతి ప్రయోగే శశీయత్వావచ్ఛిన్న శృఙ్గనిష్ఠప్రతియోగితాకాభావస్య తద్వాక్యాత్ప్రతీయమానస్య అబాధితతయా ప్రమాతృత్వేన వ్యవహారోపపత్తేః.

యదిచ "శుక్తిరజతంజానాతీతి ప్రయోగస్య ప్రామాణ్యమ్, నతు శుక్తిరజతంజానాతీత్యాదేః" ఇత్యాగ్రహః, తదాశశశృంగంనాస్తీత్యాది వ్యవహారస్యాప్య ప్రామాణ్యం నేష్యతామ్ నచతావతా వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకాభావాసిద్ధిః. శశస్య శృఙ్గంనాస్తీత్యాదివ్యవహారానురోధేన తత్సిద్ధేః.

(ముఖ్యభేదస్య). అత్యన్తభేదస్య. (తత్ప్రయత్నః) చేతనకర్తృక ప్రయత్నః

ప్రవృత్త్యుద్దేశ్య భగవత్ప్రీత్యతి శయహేతురితి వచనతాత్పర్యమభిప్రేతమ్. (తదేకపారతన్త్ర్యేతి) అత్రస్వస్థానాన్వితనమశ్శబ్దలబ్ధ మనన్యశరణత్వరూపం పారతన్త్ర్యమ్, పూర్వాన్విత నమశ్శబ్దలబ్ధానన్య భోగోద్దేశ్యకప్రవృత్త్యనర్హత్వరూపంపారతన్త్ర్యఞ్చ వివక్షితమ్. వ్యక్తచతుర్థ్యన్వితనమశ్శబ్ద వివక్షితమనన్యభోగత్వరూప పారతన్త్ర్యన్తు "ప్రయోజనాన్తర వైముఖ్యముమ్" ఇతిపృథగ్వర్ణితమ్. తథాచనిరుక్తపారతన్త్ర్యత్రయజ్ఞానమేవ విజానత్పద వివక్షితమితిభావః. నను, అస్యాసాధారణ్యం నోపపద్యతే. సమ్బన్ధజ్ఞానరహితత్వేన అస్యఉపాసకసాధారణ్యాత్. శరీరశరీరిభావాది సమ్బన్ధస్యైవ తత్రసమ్బన్ధశబ్దార్థత్వాత్, శరీరత్వస్యచ ఆధేయత్వవిధేయత్వ శేషత్వాత్మకత్వేన ఉక్తపారతన్త్ర్య గర్భత్వాదిత్యత ఆహ (తదేకేతి). అయంభావః; ఉపాసకానా మవధారణాఽఘటిత శేషత్వాదిజ్ఞానసత్త్వే తదేకాధేయత్వ తదేకవిధేయత్వ తదేకశేషత్వలక్షణావధారణ ఘటితశేషత్వాది రూపనిరుక్త పారతన్త్ర్యజ్ఞానాభావాదనన్యశరణత్వానన్య భోగత్వాది స్వరూపాజ్ఞానాచ్చ నదోషఇతి. ననుసకల

(తత్ప్రీతిః)చేతనకర్తృకప్రీతిః· (తదేకపారతన్త్ర్యేతి) సారే;- భగవదేకపారతన్త్ర్యేతిస్థానేతదేకపారతన్త్ర్యేతి పాఠోపివర్తత ఇతిబోధ్యమ్. (స్వస్థానాన్వితేతి) స్వస్థానస్థితేత్యర్థః (స్వస్థానస్థిత నమశ్శబ్దః) మూలమన్త్రేప్రణవవ్యక్తచతుర్థ్యన్త ఘటితనారాయణ పదమధ్యస్థ నమశ్శబ్దః. (అనన్యశరణత్వరూపేతి) ఉపాయాన్తరశూన్యత్వమనన్యశరణత్వమ్. (పూర్వాన్వితనమశ్శబ్దః) ప్రణవాన్విత నమశ్శబ్దః. (వ్యక్తచతుర్థ్యన్వితనమశ్శబ్దః) మూలమన్త్రే నారాయణపదానన్తరస్థితాఽఽయేతివ్యక్తచతుర్థ్యన్వితనమశ్శబ్దః. తథాచ "నమః ఓంనమః, నారాయణాయనమః" ఇతిభవతి. (అస్య) స్వరూపోపాయ పురుషార్థేషు పారతన్త్ర్యజ్ఞానస్య. (అస్య) నిరుక్తపారతన్త్ర్యజ్ఞానస్య.

శాస్త్రప్రవర్తకానాం వ్యాసాదీనామజ్ఞానం నోపపద్యత ఇత్యత ఆహ (అధ్యవసాయమితి, నన్వేవమప్యాస్తికాగ్రేసరస్యైవ సమ్ప్రతిపన్నేషు ఉపాసకవిశేషేషు అధ్యవసాయాఽభావోఽపి దురుపపాద ఇత్యత ఆహ (ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యమ్) ఇతి. తథా చ తృతీయనమః పదజన్యాధ్యవసాయాత్మక పారతన్త్ర్యజ్ఞానస్య స్వార్థకైఙ్కర్యపర్యన్త ప్రయోజనాన్తరవైముఖ్యలక్షణానుష్ఠాన ఫలోపహితత్వరూపం యాథార్థ్యమ్, తద్విశిష్టపారతన్త్ర్యాధ్యవసాయస్యైవ శేషస్యాన్తర వైముఖ్యరూపప్రవర్త్యనికారప్రయోజకత్వాత్, ఉపాసకానామపకారాఽయుక్తతయా

(తృతీయనమః పదేతి) వ్యక్తచతుర్థ్యన్తనమః పదేత్యర్థః. "జ్ఞః - అధ్యవసాయః" ఇత్యన్వయః (అధికారబోధయుక్తతయేతి) అధికారజ్ఞానయుక్తతయేత్యర్థః. అత్ర వేదార్థసఙ్గ్రహశ్రుత ప్రకాశికాయామ్;- హిరణ్యగర్భాదీనాం భావనాత్రయాన్వయాదితి వేదార్థసఙ్గ్రహవాక్యవ్యాఖ్యానావసరే (భావనాత్రయాన్వయాదితి) అనుష్ఠేయవిషయః ఆన్తరప్రయత్నః - భావనా సా-త్రివిధా, యథా "త్రివిధా భావనా భూప విశ్వమేతన్నిబోధ తామ్। కర్మాఖ్యా బ్రహ్మసంజ్ఞా చ తథా చైవోభయాత్మికా॥ కర్మభావాత్మికా హ్యేకా బ్రహ్మభావాత్మికా పరా॥ ఉభయాత్మికా తథైవాన్యా త్రివిధా భావభావనా॥ సనన్దనాదయో బ్రహ్మభావభావనయా యుతాః। కర్మభావనయా చాన్యే దేవాద్యాః స్థావరాః చరాః॥ హిరణ్యగర్భాదిషు చ బ్రహ్మకర్మాత్మికా ద్విధా। అధికారబోధయుక్తేషు విద్యతే భావభావనా। అక్షీణేషు సమస్తేషు విశేషజ్ఞానకర్మసు" ఇతి.

విశ్వమేతత్, త్రివిధాభావనా-భావనాత్రయాన్వితమిత్యర్థః తామ్ - త్రివిధాం భావనాం నిబోధ. భావనామవచ్ఛేదకసంజ్ఞయా నిర్దిశతి (కర్మాఖ్యేతి) కర్మాఖ్యా-కర్మభావనేత్యర్థః ఏకస్యా ఏవ సంజ్ఞాత్రయమితి శఙ్కావ్యావృత్త్యర్థమాహ (కర్మభావాత్మికేతి). (భావభావనా) - భావార్థాః కర్తృస్థాః; లభ్యాః క్రియాః ప్రతీయేరన్నితి వచనాత్. భావః అనుష్ఠేయః, అనుష్ఠేయవిషయా భావనా, ఆన్తర ఉద్యో

గః భావభావనా, సా కర్మభావాత్మికా కర్మరూపానుష్ఠేయవిషయా బ్రహ్మభావాత్మికా ఉపాసనరూపానుష్ఠేయవిషయా. ఉభయాత్మికా - కర్మోపాసన రూపోభయాఽనుష్ఠేయ విషయేతి త్రివిధేత్యర్థః. (సనన్దనాదయఇతి). బ్రహ్మభావభావనయాయుతాః-ఉపాసన రూపాఽనుష్ఠేయ విషయభావనాఽన్వితా ఇత్యర్థః అత్ర బ్రహ్మశబ్దః ఉపాసనరూపజ్ఞానపర్యాయః (౧)"ఆగమోత్థం వివేకాచ్చ ద్విధా జ్ఞానం తథోచ్యతే। శబ్దబ్రహ్మాగమమయం పరం బ్రహ్మ వివేకజమ్"(౨)"ద్వే బ్రహ్మణీ వేదితవ్యే"(౩)"ద్వే విద్యే వేదితవ్యే ఇతి చ" ఇతి బ్రహ్మశబ్దస్య జ్ఞానవిద్యాశబ్దనిర్దిష్టాగమజన్యోపాసనరూపజ్ఞానద్వయపర్యాయత్వేన భగవతా పరాశరేణైవ వ్యాఖ్యాతత్వాత్ (స్థావరావరాఇతి) స్థావరశబ్దేన తదభిమానిదేవతా వివక్షితా. సనన్దనాదీనాం సమాధివిరోధిసకలకర్మక్షయాత్ సమాధినిష్పత్తి పౌష్కల్యేనానవరత బ్రహ్మానుసన్ధానైకతానత్వాన్న కర్మానుష్ఠానావసరః. ప్రధానావిరోధేన హ్యంగానుష్ఠానమ్. తస్మాత్ తే బ్రహ్మభావనయాయుతాః-హిరణ్యగర్భాదయః జగన్నిర్వాహేఽధికృతత్వాత్ కదాచిత్కర్మానుష్ఠానం కదాచిదుపాసనఞ్చ ఇత్యుభయ భావనాఽన్వితాః, ఇతరే-దేవ మనుష్యాద్యాః కర్మభావనయాఽన్వితాః. సనన్దనాదయః - హిరణ్యగర్భాదయః.

దేవాద్యాః ఇత్యాదిశబ్దస్య కో విషయః. ఆదిశబ్దస్యాఽసంకోచాత్ ముక్తేష్వపి భావనాద్వయప్రసఙ్గః, ఇతి శఙ్కావ్యావృత్త్యర్థప్రయోజకమాహ (అధికారఇతి). "కర్మణైశ్వర్యబోధోఽధికారః" ఇత్యధికారలక్షణమ్, స్వప్రయోజనసాధనత్వాత్ కర్మణి స్వకీయత్వబుద్ధిః-అధికారఇత్యర్థః. (అధికారబోధయుక్తేషు) అధికారరూపబోధయుక్తేషు - అనుష్ఠేయ విషయస్వకీయత్వ బుద్ధియుక్తేష్విత్యర్థః. ముముక్షోరుపాసనే స్వకీయత్వబుద్ధిః. బుభుక్షోః కర్మణి స్వకీయత్వబుద్ధిః. అధికారబోధశ్చ కేష్విత్యత్రాహ (అక్షీణేష్వితి) (విశేషజ్ఞానకర్మసు) - విశేషజ్ఞానమ్ - దేవోఽహం మనుష్యోఽహమిత్యాది జ్ఞానమ్; విశేషజ్ఞానేతద్ధేతుషు చ కర్మసు విద్యమానేష్వధికారబోధస్సమ్భవతి. తద్యుక్తేషు భావనాత్రయాఽన్వయ ఇతి న ముక్తేషు ప్రసఙ్గ ఇత్యర్థః. ఏవం హిరణ్యగర్భాదీనాం భావనాత్రయాఽన్వయేనాఽశుద్ధత్వాత్ ముముక్షుభిస్తే

(౧) వి-పు-౬-౫.౬౧. (౨) వి-పు-౬-౫-౬౩. (౩) వి-పు-౬-౫-౬౪.

తద్బలేన నిరుక్తపారతన్త్ర్యాధ్యవసాయ దార్ఢ్యాభావస్య సిద్ధత్వాచ్చ యుక్తం విజానతః దార్ఢ్యస్య అప ధారణాధికారత్వ మితిభావః. ఉక్తార్థే శ్రీరామాయణమహాభారతయామునమునిశ్రీభాష్యకారశ్రీశఠకోపముని

అనుపాస్య ఇత్యుక్త్వ విష్ణుపురాణే ప్రతిపాదనాత్ వేదాన్తదేశికోక్త నిష్ఠయా శుచ్యర్థ ఇతి శ్రీసూక్తరనుసన్ధేయా

(తద్బలేన) అధికారజ్ఞానయుక్తతాబలేన (శ్రీరామాయణత్యాది). రా-సు-38-34 "సపిత్రా చ పరిత్యక్తస్సురైశ్చ సమహర్షిభిః । త్రీన్ లోకాన్ సంపరిక్రమ్య తమేవ శరణంగతః" ఇతి, శరణంగతః కాక ఇతి శేషః. భారతే "అహమస్మ్యపరాధానా మాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః" ఇతి.

స్తోత్రరత్నే - "నధర్మనిష్ఠోఽస్మి నచాత్మవేదీ నభక్తిమాం స్త్వచ్చరణారవిన్దే। అకిఞ్చనో ఽనన్యగతిశ్శరణ్య త్వత్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే" ఇతి తద్భావనా చార్యవ్యాఖ్యానే;- ఏవంభగవత్కటాక్షేణ భగవదేక శేషత్వం స్వాత్మనో విజ్ఞాయ తేనవిరహాఽక్షమః స్వస్వరూపానురూపాం వృత్తిముపాచరతి (నధర్మనిష్ఠ ఇతి). ధర్మేనిష్ఠా - స్థితిర్యస్యసః ధర్మనిష్ఠః - ధర్మరూపానిష్ఠాయస్యేతివా, ధర్మేతిష్ఠతీతివా. అహం ధర్మనిష్ఠోనాస్మి కర్మయోగరహిత ఇత్యర్థః. అతఏవ (నచాత్మవేదీ; నపరిశుద్ధాత్మవేదనశీలః; జ్ఞానయోగరహిత ఇత్యర్థః తదుభయాఽభావాదేవ (నభక్తిమాన్) "భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః" ఇత్యాదిషూక్తాభక్తిర్నాస్తీత్యర్థః; భక్తి యోగరహిత ఇతియావత్. అత్ర "శరణంత్వాం ప్రపన్నాయే ధ్యానయోగవివర్జితాః । తేపిమృత్యుమతిక్రమ్యయాన్తివిష్ణోఃపరంపదమ్" ఇతిభక్త్యభావేపి ప్రపత్త్యా విష్ణుపదప్రాప్తిబోధకం బ్రహ్మవచనమనుసన్ధేయమ్. (త్వచ్చరణారవిన్దే) పావనత్వభోగ్యత్వాభ్యాం సర్వజగత్పవిత్రీకరణ వశీకరణనిపుణేత్వత్పాదే.

ఏవం స్వస్యభక్త్యాద్యనధికారత్వేపి ప్రపత్త్యధికారోనిష్ప్రత్యూహ ఇత్యభిప్రాయేణాహ (అకిఞ్చనఇతి) కిఞ్చనన విద్యత ఇత్యకిఞ్చనః - ఉపాయదరిద్ర ఇత్యర్థః. అనన్యసాధన ఇతియావత్. (అనన్యగతిః) శరణ్యాన్తరప్రాప్యాన్తరరహితః.

సూక్తిం ప్రమాణయతి (ఇప్రపత్త్యధికారవిశేషమిత్యాదినా). "అనాగతానన్తకాలసమీక్షయాప్య దృష్టసన్తారోపాయః" ఇత్యనేన ఆకి

శరణ్యేతి సమ్బుద్ధ్యా త్వత్పాదమూలమితి ప్రోక్త్యాచ భగవత ఏవ శరణ్యత్వ ప్రాప్యత్వే స్థాపయతి. అత్రచప్రమాణాని - "మామేకంశరణంవ్రజ'. "మామేకమేవశరణమాత్మానం సర్వదేహినామ్ । యాహిసర్వాత్మభావేన యాస్యసిహ్యకుతోభయమ్" ఇతి "సర్వలోకశరణ్యాయ" "శరణ్యంశరణఞ్చత్వా మాహుర్దివ్యామహర్షయః" "యఏకఃపురుషశ్రేష్ఠఃపరమాత్మాసనాతనః। యస్మాత్ప్రహ్మతతస్సర్వం తమాశ్రిత్యైవముచ్యతే" "నాన్యందేవముపాసీత విష్ణోఃపరమకారణాత్ । మాయాముద్ధర్తుకామోవై మాయయాదేవతాగణః। నచాన్యజ్ఞానకర్మభ్యాం నాన్యభక్త్యా పరంపదమ్ । ప్రాప్నోతి పురుషస్తస్మాత్తమేవశరణంవ్రజేత్" సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్యమామేకం శరణంశ్రయేత్ । భగవన్తంవాసుదేవంపరమానన్దభూతిదమ్। తమేవసర్వభావేన సంప్రయాహిమహామునే । అన్యత్సర్వం పరిత్యజ్యతమేవ శరణంవ్రజ" "సర్వధర్మాన్సర్వకామాన్ హైహికాముష్మికానపి। సన్త్యజ్యవిధినానిత్యం షడ్విధాంశరణాగతిమ్, ఆచార్యాఽనుజ్ఞయాగచ్ఛేచ్ఛాస్త్రదృష్టేన వర్త్మనా" ఇత్యాదిని.

త్వత్పాదమూలమ్-తవైవపాదమూలం శరణముపాయం రక్షకఞ్చ ప్రపద్యే-ప్రాప్నోమి. పరమప్రాప్యస్యతవైవ పాదమూలం ప్రవిష్టానామేవాఽపునరావృత్తిః. అతస్తద్ధారణంమే ఫలమితిభావోవ్యజ్యతే.శరణాగతిస్వరూపప్రయోగ ప్రకారౌచేత్థందర్శితౌ. "ఆనుకూల్యస్యసఙ్కల్పః ప్రాతికూల్యస్యవర్జనమ్ । రక్షిష్యతీతి విశ్వాసః గోప్తృత్వవరణంతథా। ఆత్మనిక్షేపకార్పణ్యే షడ్విధాశరణాగతిః" "అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః। త్వమేవోపాయభూతో మేభవేతి ప్రార్థనామతిః। శరణాగతిరిత్యుక్తా సాదేవేఽస్మిన్ప్రయుజ్యతామ్" ఇతి. అనన్యసాధ్యే స్వాభీష్టే మహావిశ్వాసపూర్వకం। తదేకోపాయతాయాచ్ఞా ప్రపత్తిశ్శరణాగతిః" ఇతి.

"ధర్మనిష్ఠోన, ఆత్మవేదిచన, త్వచ్చరణారవిన్దభక్తిమాన్నాస్మి, ఆకిఞ్చనః అనన్యగతిః, హేశరణ్యత్వ త్వత్పాదమూలంశరణంప్రపద్యే" ఇత్యన్వయః ఇతి.

శ్రీరఙ్గగద్యే అనాగతాఽనన్తేతి శ్రీవైకుణ్ఠగద్యే, తత్రాప్యుక్తయేచ ఇత్యాదా

ఇచ్ఛన్యస్య స్వరూపానుబన్ధిత్వం జ్ఞాపితమ్. (తత్రాప్త్యుపాయేచేత్యాది) అత్ర ప్రపత్తివ్యతిరిక్తస్య సాధనత్వ నిషేధమాత్రేణ ప్రపత్తేస్సాధనత్వమిష్టమితి నభ్రమితవ్యమ్. ‘‘అదృష్టసన్ధారోపాయః’’ ‘‘ప్రకలొన్నిల్లావడియేన్’’ ఇతిపూర్వోత్తర ప్రమాణవిరోధాత్. కిన్తు ప్రపత్తే స్సాధనతాభ్రమస్య, ‘‘ఇయం కేవలం లక్ష్మీశోపాయత్వ ప్రత్యయాత్మికా । స్వహేతుత్వధియం రున్ధేకిం పునస్సహకారిణామ్’’ ఇత్యాచార్యానుగృహీతరీత్యా ప్రపత్తిరూప జ్ఞానస్యైవ ప్రతిషిద్ధత్వాత్తత్రోపాయత్వ బుద్ధేరప్రసక్తతయా తద్వ్యతిరిక్తానామేవ ఉపాయత్వాభావానుసన్ధానం విధీయత ఇతిప్రపత్తేర సాధనత్వమేవాత్రాప్యభిప్రేత మిత్యనుసన్ధేయమ్. కేచిత్తు ‘‘తత్పాదామ్బుజ ప్రపత్తేర్మే’’ ఇతియోజనామిచ్ఛన్తి. తత్పాదామ్బుజద్వయ విషయక విశ్వాసశాలినో మమేత్యర్థః, తతశ్చభగవత్పాదామ్బుజద్వయే విశ్వాసరహితానామేవ భగవద్వ్యతిరిక్తోపాయాన్తరమితి నరస్యబుద్ధి దౌర్బల్యాదితివచనార్థ స్సూచ్యతే.

అథనిరుక్తప్రపత్త్యధికార ఫలవిశేషమాహ (ఇవ్వళవధికారమ్ పెఱ్ఱాలిత్యాదినా). ‘‘ప్రపత్తిక్కు’’ ఇతిసామాన్యనిర్దేశః స్వరూపానురూపన్యాసవిద్యాసఙ్గ్రహార్థః. అతఏవహ్యుపక్రమేపి సామాన్యేనైవోపక్రాన్తమ్ (న్యాసవిద్యైయిలే ఇవ్వియుమువనుక్కు) ఇతి. (జాత్యాదినియతత్వమిల్లామైయాలేయితి) యద్యపి ‘‘సాచాష్టాఙ్గషడఙ్గయోగ నియతావస్థా’’ ఇత్యత్ర అష్టాఙ్గయోగవత్ షడఙ్గయోగస్యాప్యహఙ్కార గర్భసాధనత్వ వేషాభిప్రాయేణ జాత్యాదినియతాధి కారత్వముక్తమ్.

ఉన్నుదేతి. ద్రమిడోపనిషది. ౬-౧౦-౧౦ ‘‘అకిలకిల్లేన్’’ ఇత్యాది. అస్యవ్యాఖ్యా ద్వాదశసహస్రికాయాం ద్రష్టవ్యా

(పూర్వోత్తరేతి) సారే పూర్వోత్తర ప్రమాణ విరోధాదిత్యర్థః. (తత్ర) ప్రపత్తౌ. (తద్వ్యతిరిక్తానామ్) ప్రపత్తివ్యతిరిక్తానామ్.

తథాపిముఖ్యసిద్ధాన్తసిద్ధకేవల వ్యాజమాత్రాత్మకానుష్ఠానే సర్వధర్మ త్యాగాఙ్గక శరణాగతేరివ షడఙ్గన్యాస విద్యాయా అప్యధికారివిశేష ణత్వం స్వరూపానురూపత్వఞ్చోపపద్యతే. అతఏవాష్టాఙ్గయోగస్యాపి "ఇత్తైప్రవర్తిప్పిత్తతు" ఇత్యాదినావ్యాజత్వమేవేతిసిద్ధాన్తితమితిభావః.

నచైవంసతి వేదాన్తవిహితభక్తేస్సర్వాధికారత్వప్రసఙ్గః; తస్యా జాత్యాదినియమాభావగ్రాహక విశేషవచనాభావాత్, షడఙ్గవిష యేతు "ప్రాప్తుమిచ్ఛన్ పరాంసిద్ధిం జనస్సర్వోప్యకిఞ్చనః" ఇతివిశేష వచన సద్భావాత్. సాధనషడఙ్గవిషయత్వే ప్రాగుక్తరీత్యా అపశూ ద్రాధికరణవిరోధాత్ సఙ్కోచాపత్తేశ్చ తస్యవ్యాజ షడఙ్గవిషయత్వ

(స్వరూపానురూపన్యాస విద్యేతి) ఫలరూపన్యాస విద్యేత్యర్థః. (అతఏవాష్టాఙ్గేతి) స్వరూపవిరుద్ధానామపి ఆకారాన్తరసత్త్వాదేవేత్యర్థః. (ఇత్తైప్రవర్తిప్పిత్తతేతి) శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాయాం ప్రపత్తిపరిచ్ఛేదే "ఇత్తై ప్రవర్తిప్పిత్తతు పరహింసైయైనివర్తిప్పిక్కైక్కాక" ఇతి. (వ్యాజత్వమేవేతి) మోక్షత్తుక్కాక విట్టైనుక్త్వా "పరహింసైయైనివర్తిప్పిక్కైక్కాక" ఇత్యనుగృహీతత్వాదితిభావః.

(తస్యాః) వేదాన్తవిహితభక్తేః. (తస్య) ప్రాప్తుమిచ్ఛన్నితివచనస్య. (అపశూద్రాధికరణ విరోధాతి) శ్రీవచనభూషణమీమాంసాయామ్ వృత్తిపరిచ్ఛేదే భగవదపచార వివరణస్థలే, "వర్ణాశ్రమవిపరీతమాన ఉపచారముమ్" ఇతి. తద్వ్యాఖ్యా - తదారాధనదశైయిల్ త్రైవర్ణికర్క్కాన వైదికమన్త్రఙ్గళాలే చతుర్థవర్ణరానవర్కళై ఆరాధిత్తలితి. తత్కృతి పదపికాయామ్, (చతుర్థత్యాది) శాస్త్రగతజ్ఞాన భక్తివైరాగ్య పరిపూర్ణరానవర్కళుక్కు "శూద్రాభగవద్భక్తాః" ఇత్యాదిప్పడియే వర్ణసమ్బన్ధమ్ నివృత్తమానాలుమ్ లోకక్షోభముమ్ దర్శనదూషణముమ్ పిఱవామైక్కాక మర్యాదానువర్తనమ్ ఆవశ్యకమాకైయాలే వైదికమన్త్రారాధనమ్ అపచారమామ్ మధ్యమాధమాధికారికళుక్కు వర్ణసమ్బన్ధమ్ నివృత్తముల్లామైయాలే అపచారమామ్" ఇత్యాదికమత్రానుసన్ధేయమ్. (తస్య) పూర్వోక్తవచనస్య.

స్యైవ అవశ్యవక్తృత్వేన తద్బలేన యుక్తం సర్వాధికారత్వమిత్యాస్తాం విస్తరః.

అధికారార్థం వ్యుత్పన్నావ్యుత్పన్నానగత్యర్థం ప్రకారభేదేన గాథాశ్లోకాభ్యాం సఙ్గృహ్ణాతి (అన్దణరిత్యాదినా) అత్రకాలక్షేపాక్షమత్వ మిత్యనేన ఏతద్దేహవిశ్లేషాక్షమత్వం దేహాన్తరవిశ్లేషాక్షమత్వఞ్చ వివక్షితమ్. ఆద్యేనభక్తిపారతన్త్ర్యలాభః. ద్వితీయేన స్వరూపయాథాత్మ్యజ్ఞానలాభః. (ఏకద్విత్ర్యాదీతి) అత్రపఞ్చదశధా అధికార

(తద్బలేన) పూర్వోక్తవచనబలేన.

(గాథా) అన్దణర్గ్దియరెత్తైయినిన్ఱవనె త్తులకిమ్నొన్దవరే ముతలాక నుడఙ్గియ నన్నియరాయ్ వన్దడైయుమ్ నకైవన్ తకవేన్దవరున్దియనమ్, అన్దమిలాడియై యతి న్దతిపిల్ ఱ్నరే” ఇతి. అస్యార్థః. “అన్దణర్ - బ్రాహ్మణాః; (అన్దియర్) అన్త్యాః, (ఎత్తైయిల్ నిన్ఱ) - పూర్వజయూరభ్య అన్త్యపర్యన్తసీమా స్థితా ఇత్యర్థః (అనైత్తుల కుమ్) లక్షణయాసర్వలోకస్థాః. (నొన్దవరేముతలాక) నొన్దతేముగలాకసంసారార్తిపీడితాః. తత్ప్రభృతి. (నుడఙ్గి) వణఙ్గి. వినతాభూత్వా; (అనన్నియరాయ్) అనన్యప్రయోజనాస్సన్తః,(వన్దడైయుమ్వకై)ఆగత్యప్రాప్తుంప్రకారమ్. (వన్తకవు) సమర్థోపాయమ్, అనుష్ఠానోపయుక్తజ్ఞానమ్, (ఏర్ని) ప్రాప్య(వరున్దియఅన్బర్)ఆత్మలాభత్వేన కుర్వన్తః అనుకంపాశాలినః ఆచార్యాః (నమ్ అన్దమిలాడియై) అస్మత్ప్రాప్యశేషిణమ్ ఆద్యన్తరహితం ప్రియాంపతిమ్. (అతిపిల్ ఱ్నర్) తత్స్వరూపరూపగుణ విభూతిచేష్టితాదికముపబోధితవన్తః” ఇతి (శ్లోకః) భక్త్యాద్యశక్త్యభావః” ఇతిశ్లోకః.

(ఆద్యేన) ఏతద్దేహావిశ్లేషాక్షమత్వ వివక్షణేన. (ద్వితీయేన) దేహాన్తరవిశ్లేషాక్షమత్వ వివక్షణేన. (అత్రపఞ్చదశధేతి) అత్రరహస్యత్రయసార వ్యాఖ్యాన వివరణ్యాం ప్రపత్తియోగాధికారే, అథభక్తియోగస్య సాఙ్గానుష్ఠానశక్తిః, సాఙ్గయోగస్వరూపనిర్ధారణమ్, శాస్త్రవిహితజాతి గుణాదియోగః, విళమ్బసహత్వఞ్చేతి చత్వారామిళిత్వా భక్తియోగస్యాధికారః. తద్రాహిత్యం ప్రపత్తేరధికారః.

పర్ణవస్తునసమ్భవతి ప్రమాణాభావాత్. శాస్త్రపర్యుదస్తానామపశూద్రాధికరణన్యాయేన నియమేన ప్రమితిసాహిత్యసత్త్వేన శాస్త్రపర్యుదాసస్య ప్రత్యేకమధికారత్వాయోగాత్. శాస్త్రపర్యుదాస శక్త్యభావమాత్రద్వికస్య శాస్త్రపర్యుదాస కాలక్షేపాక్షమత్వమాత్ర ద్వికస్యచ యోగాసమ్భవాత్; శాస్త్రపర్యుదాస కాలక్షేపాక్షమత్వ శక్త్యభావైతత్త్రితయమాత్ర యోగాసమ్భవాచ్చ. అత్రచతుర్ణామధికారాణామసమ్భావితత్వేన ఏకాదశానామేవ సమ్భావితత్వాత్. ఏవంసమ్భావితానామేకాదశానామపి తత్తద్రూపేణాధికారత్వాశ్రయణస్య గౌరవగ్రస్తత్వేన అయుక్తత్వాచ్చ. కిన్త్వధికారి విశేషవైలక్షణ్య జ్ఞాపనాయైవ మనుగృహీతమ్. తథాహి. ఏకయోగాదధక్రియా నిజాఅసాధారణీస్యాత్. ద్వియోగాత్ సదురా విలక్షణాస్యాత్. త్రియోగాదతిభిదురా అతివిలక్షణాస్యాత్. చతుర్ణాం యోగాద్వ్యత్యేకదురా అత్యన్తవిలక్షణాస్యాదితిభావః సనుకిమిదమత్యన్తం వైలక్షణ్యమితిచేత్

సచపఞ్చదశధా సమ్పద్య, తత్రచతుర్ణామేకైకాభావే చత్వారోఽధికారాః ద్వయోర్ద్వయోరభావే ఏకోఽధికారః "ఇతి, ఏతద్వివరణం తద్వ్యాఖ్యానేద్రష్టవ్యమ్

(అపశూద్రేతి) అపశూద్రాధికరణే అపరోక్ష అవైదికాజ్ఞానతదుపాయానపిన స్వీకుర్వన్తీతి సామర్థ్యాభావాత్ వేదపురాణాదిజ్ఞానం శూద్రాదీనాంన సమ్భవతీత్యుక్తమ్ (శాస్త్రపర్యుదాస శక్త్యభావేతి) శాస్త్రపర్యుదాసశక్త్యభావమాత్రద్వికస్య యోగాసమ్భవాదిత్యన్వయః అత్రప్రమితిర్నామ సాధనానుష్ఠానోపయుక్త జ్ఞానమ్. శాస్త్రపర్యుదస్తే అత్రైవర్ణికేనియమేనప్రమిత్యభావస్య సత్త్వేన శాస్త్రపర్యుదాసరూపాధికారగ్రహణే ప్రమిత్యభావరూపాధికారగ్రహణాపాతాత్, తద్విశిష్టశాస్త్రపర్యుదాస శక్త్యభావమాత్రద్వికస్య దుర్నిరూపత్వ. అథాపి ఏవముత్తరత్రబోధ్యమ్.

(అత్యన్తంవైలక్షణ్యమితి) అత్రేదమవధేయమ్. శ్రీవచనభూషణవ్యాఖ్యానాయాం వృత్తిపరిచ్ఛేదే "బ్రాహ్మణ్యంప్రతిచ్చేల్లుకిఱతు వేదాధ్యయనాదిముఖత్తాల్;

భగవల్లాభహేతువెన్న వతుతానే ఇప్పొరుళ్ళుక్కు ఉపపాదికిల్ త్యాజ్యమామిత్తే. జన్మ త్తుక్కళిలుడైయ ఉత్కర్షముమ్ అపకర్షముమ్ పేఱుక్కుమ్ ఇప్పొరుళ్ళుక్కుమ్ అప్రయోజకమ్. ప్రయోజకమ్ భగవత్సమ్బన్ధముమ్ అసమ్బన్ధముమ్. భగవత్సమ్బన్ధముణ్డానాల్ ఇరణ్డు మొళుక్కు మోవెన్నిల్. ఒవ్వాతు, ఉత్కృష్టమాక భ్రమిత్తజన్మమ్ భ్రంశసమ్భావనైయాలే "శకీరేచ" ఎన్గిఅపడియే భయజనకమ్. అతుక్కు స్వరూపప్రాప్తమాన నైచ్యమ్ భావిక్కవేణుమ్. అపకృష్టమాక భ్రమిత్త ఉత్కృష్టజన్మత్తుక్కు ఇరణ్డు దోషముమిలై. నైచ్యమ్ జన్మసిద్ధమ్ ఆకైయాల్ ఉత్కృష్టజన్మమే శ్రేష్ఠమ్" ఇతి.

ఏతత్తాత్పర్యార్థః. బ్రాహ్మణ్యమిత్యారభ్య "ప్రయోజకమ్ భగవత్సమ్బన్ధముమ్ అసమ్బన్ధముమ్" ఇతిపర్యన్తమ్ కేవలోత్కృష్టదైహికజన్మోత్కర్షవాదమతమ్ కేవలనికృష్టదైహికజన్మోత్కర్షవాదిమతము భయమపినిరస్తమ్.

ఇతఃపరమ్, "భగవత్సమ్బన్ధముణ్డానాల్" ఇత్యారభ్య "నైచ్యమ్ భావిక్కవేణుమ్" ఇతిపర్యన్తంవాక్యచతుష్టయేన నాగరికత్వవిశిష్టోత్కృష్టదైహికజన్మోత్కర్షవాదకృద విలక్షణాధికారిమతమ్, భాగవతత్వవిశిష్టనికృష్టదైహికజన్మోత్కర్షవాదకృద విలక్షణాధికారిమతఞ్చ "మద్భక్తజనవాత్సల్యమ్" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా భాగవతకాష్ఠాపర్యన్తానువర్తన విశేషగుణవిశిష్టస్వరూపోపాయపురుషార్థపర్యాలోచనయాహఙ్కారమమకారసామాన్యరహితదైహికజన్మనిరపేక్ష భగవదేకనిరూపణీయ భాగవతవిలక్షణాధికార్యపేక్షయా అభాగవతావధికోత్కర్షహేతుభూతత్రైవర్ణికాత్రైవర్ణికోభయసాధారణభగవదనన్యార్హశేషత్వజ్ఞానరూపభగవత్సమ్బన్ధసహితోత్కృష్టాపకృష్టజన్మనోర్మధ్యే భగవత్సమ్బన్ధానుకూల్యసాధకైకదైహికజన్మప్రయుక్తతరాసాధారణభూత భగవత్సమ్బన్ధానుకూల్యరూపస్వస్వదైహికజన్మోత్కర్షవాదినా భాగవతబ్రాహ్మణాదిత్రైవర్ణికపఞ్చమచణ్డాలాద్యత్రైవర్ణికావిలక్షణాధికారిణో భ్రంశసమ్భావనానైచ్యభావనారూపదోషద్వయయోగ్యత్వేన అత్యన్తంహేయావితి తత్త్రైరాశికోక్త్యానిరస్యతే

త్రైవర్ణికాత్రైవర్ణికాఽవిలక్షణాధికారి సాధారణభ్రంశసమ్భావనానామ - తయోరుభయోః కర్మాధీనదైహికజన్మోత్కర్షజ్ఞానసద్భావాను వర్తమానరజస్త

మోహజన్య కాలుష్యాయత్త్వాధి కృతాధికార కర్మజ్ఞానయోగాది సర్వాధికార ప్రపత్త్యవతారరహస్య జ్ఞానాద్యుపాయాన్తరాన్యత మాన్వయేన "అనన్యోపాయ శక్తస్య ప్రాప్త్యై చోక్తేరధికారితా । ప్రపత్తౌ సర్వవర్ణానాం సాత్త్వికత్వాది యోగినః" ఇతి ప్రపన్నపారిజాతే వాత్స్య శ్రీవరదాచార్యానుగృహీత రీత్యా స్వరూప విరోధభయాయత్తా శక్తిప్రయుక్తాధి కృతాధికార సర్వాధికారోపాయాన్తర రాహిత్యస్య పరగతస్వీకారాత్మక ప్రపత్తిరూప విరుద్ధోపాయాధికారత్వేన తథావిధాఽనన్యోపాయత్వరూపోపాయాన్తర సంసర్గాసహ సిద్ధోపాయాధికార ప్రచ్యుతి వచన స్వరూపయోగ్యతా.

త్రైవర్ణికాత్రైవర్ణికా విలక్షణాధికారి సాధారణనైచ్య భావనానామ - దేవభాగవతాపేక్షయా త్రైవర్ణికభాగవతానాం త్రైవర్ణికభాగవతాపేక్షయా అత్రైవర్ణికభాగవతానాఞ్చ దేహోపాధిజన్యం; సకలభాగవతానిరూపితతయా పూర్వపూర్వాభాగవత నిరూపితతయాచ సకలభాగవత శేషత్వ పర్యన్తభగవదనన్యార్హ శేషత్వరూప స్వరూపానురూపం యన్నీచత్వం తద్భిన్నమ్ - అసజ్జోప్యచభాగవత కైఙ్కర్యరూప భాగవతానువర్తన తత్తీర్థప్రసాద స్వీకారతద్గుణానుభవాదికరణే అవశ్యాపేక్షితమ్ "యదప్యత్రాభిజాయన్తే యోగినస్సర్వయోనిషు । ప్రత్యక్షితాత్మ నాథానాం నైషాంచిన్త్యంకులాదికమ్" ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా దేవతిర్యఙ్మనుష్యస్థావరాత్మక చతుర్విధసకలభాగవతమాత్రనిరూపితమ్; అతఏవసకలభాగవత శేషత్వపర్యన్తభగవచ్ఛేషత్వరూప స్వరూపానురూపం యన్నైచ్యమ్, తస్యవక్ష్యమాణరీత్యా జ్ఞానజన్మవతాం జన్మసిద్ధత్వవత్, కర్మాధీనదేహోపాధిక జన్మవతాం జన్మసిద్ధత్వాభావేన, జ్ఞానజన్మవత్ విలక్షణాధికారి నైచ్యానుష్ఠానం చిరకాలం దృష్ట్వాతదనుష్ఠానవత్ స్వయంతాదృశనైచ్యం కృత్వాఅభ్యసనమ్.

(అపకృష్టమాత్రమిత్తవితి) నైచ్యం జన్మసిద్ధమితి వాక్యద్వయేన ప్రాకృత జన్మనిరపేక్ష జ్ఞానజన్మనః భ్రంశసమ్భావనాజన్యభయ జనకత్వస్వరూప ప్రాప్తనైచ్య భావనారూప దోషద్వయాభావః ప్రతిపాద్యతే. కథమితిచేదుచ్యతే విలక్షణాధికారిజన్మనః చేతనస్వరూపాకారత్రయ జ్ఞానప్రయుక్తత్వేన తత్స్వనియతతయా అన

స్వశరణత్వ జ్ఞానప్రయుక్తోపాయాన్తరాన్వయ జన్యభ్రంశ సమ్భావనాభావాత్. కర్మాధీన దేహదోష నివృత్త్యైక్య నివారకత్వేన దేహాన్తరావర్జ్య జన్యప్రామాది కోపాయాన్తరాన్వయ ప్రయుక్తభ్రంశ సమ్భావనాభావా ఈశ్వరేణాన్వయమ్పురుషత్వేన ఏవ మహాసిద్ధతి ప్రాపక హేతుత్వేన ఈశ్వరేతర్త్త సాపేక్ష త్ర్యప్రయుక్తభ్రంశసమ్భావనాభావాచ్చ భ్రంశసంభావనా ప్రయుక్తభయ జనకత్వం నాస్తి.

అనుజ్ఞోచ్ఛేన్న భాగవతమాత్రానువర్తనపర్యన్త భగవద్దాస్య పర్యన్త భగవదనన్యార్హ శేషత్వాద్యాకారత్రయ జ్ఞానప్రయుక్తత్వేన విలక్షణాధికారిజన్మనః, తథావిధ భాగవతానువర్తన సహసిద్ధతయా, అభాగవత నిరూపితం సనకనారదాది దేవభాగవతగజేన్ద్రాది తిర్యగ్భాగవత శబరకైశిక శ్వపాకాదిమనుష్య భాగవతబృన్దావనాది దివ్యదేశస్థ తరుగుల్మలతాదిస్థావర భాగవతైశ్చతుర్విధభాగవత నిరూపితత్వేన సమస్తభాగవత శేషత్వపర్యన్త భగవదనన్యార్హ శేషత్వరూపస్వరూపానురూపం నైచ్యవిశేషం, "పత్యుః ప్రజానామైశ్వర్యం పశూనాంవా న కామయే అహం కదమ్బో భూయాసం కున్దో వా యమునాతటే" ఇతి, "ఆసామహో చరణరేణుజుషామహం స్యాం బృన్దావనే కిమపి గుల్మలతౌషధీనామ్ । యా దుస్త్యజం స్వజనమార్యపథం చ హిత్వా భేజుర్ముకున్దపదవీం శ్రుతిభిర్విమృగ్యామ్" ఇతి శ్రీమద్భాగవతపురాణే ఉత్తరభాగే భృగు శౌనక సంవాదే "తిరుకణ్డియూర్" ఇతి ద్రావిడనామక ఖణ్డన క్షేత్రమాహాత్మ్యే పఞ్చమాధ్యాయే, "ఋషయో వృక్షరూపాశ్చ శిలాదేవాశ్చవై మునే। గన్ధర్వాప్సరసస్సర్వే లతాగుల్మస్వరూపిణః। సిద్ధాస్సాధ్యాః కిన్నరాశ్చయక్షాస్తత్ర చ పాంసవః" ఇతి.

(౧)"ఎమ్బెరుమాన్ పొన్మలైయిల్ ఏతేనుమావేనే" ఇతి, (౨)"అహ్నాత సహజదాస్యాస్సూరయస్స్రస్త బన్ధా విమలచరమ దేహా ఇత్యమీ రఙ్గధామ । మహిత మనుజతిర్యక్స్థావరత్వా శ్రయం తే సునియతమితి యేస్త ప్రాహు రేభ్యో నమస్తాత్" ఇతి (౩)"నివాసశయ్యాసన పాదుకాంశుకోపధాన వర్షాతపవారణాదిభిః । శరీరభేదైస్తవ శేషతాం గతైర్యథోచితం శేష ఇతీర్యతే జనైః" ఇతి (౪)"శెత్తాల్ కుడైయామిరున్దాల్ శిఙ్గాశనమామ్ నిన్ఱాల్ మరవడియామ్, నీళ్కడలుళ్, ఎన్ఱుమ్ పుణైయామ్ మణివిళక్కామ్

(౧) (౨) ర-స్త- (౩) స్తో ర-౧౦. (౪) ౧-తిరువ-౫౩.

పూమ్బుట్టామ్ పుల్ కుమ్ఙైయామ్ తిరుమాఱ్కురవు'' ఇతి, (౧) ''దాసస్సఖావాహనమాసనంధ్వజో యస్తే వితానం వ్యజనం త్రయీమయః। ఉపస్థితం తేన పురో గరుత్మతా త్వదఙ్ఘ్రిసమ్మర్దకిణాఙ్కశోభినా'' ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా స్థావరాదిశరీరపరిగ్రహారీతిమ్ (౨) ''వరం హుతవహజ్వాలాపఞ్జరాన్తర్వ్యవస్థితిః। న శౌరిచిన్తావిముఖజనసంవాసవైశసమ్'' ఇతి, (౩) ''ఎన్నాతేయిరుపాఱైయిఱ్పాఱ్ఱుతుమెన్నో మే'' (౪) ''ఊత్తైవాయ్‌క్కుక్కువళమున్దుకిన్దార్ కళే'' (౫) ''పూమిపారఙ్గళ్ణుమ్ శోఱ్ఱినైవాఙ్గిప్పుఱత్తిట్టెమిన్'' (౬) ''మిణ్డర్ పాయ్‌న్దుణ్ణుమ్ శోఱ్ఱై విలక్కినాయ్‌క్కిడుమినీర్'' ఇత్యాద్యుక్తరీత్యా విలక్షణాధికారికృత భగవద్విముఖానాదరణరీతిఞ్చ దృష్ట్వా, ''అస్మాకమిద మావశ్యకమ్'' ఇత్యాశయా అత్యన్తనైచ్యాదిగుణ విశిష్టానన్య వైష్ణవానాం దృత్యతద్వ్యావర్తనం భావయిత్వా, అత్యన్తగుణహీనేష్వపి శ్రీవైష్ణవేషు తారతమ్యాభావేన సర్వప్రకారేణ ప్రతిదినమనువర్తనం భావయిత్వా తాదృశభావనా ప్రకర్షజస్య దృఢవాసనయా ఉత్కృష్టాపకృష్టదైహిక జన్మవిశిష్ట బ్రాహ్మణక్షత్రియ వైశ్యశూద్రచణ్డాలాది భాగవతైర భాగవతానిరూపిత సకలభాగవతనిరూపిత నైచ్యస్య, అభ్యసనీయత్వవత్ విలక్షణజ్ఞానజన్మవతాంతస్య అభ్యసనీయత్వాభావేన విలక్షణాధికారిజన్మనః స్వరూపప్రాప్త నైచ్యభావనారూప దోషోనాస్తీతి.

''అక్కైయాల్ ఉత్కృష్టజన్మమే శ్రేష్ఠమ్'' ఇతి నిగమనవాక్యేన కర్మాధీనం చతుర్వింశతి తత్త్వాత్మకాత హేయాచిత్సంబన్ధోపాధికం యావత్కర్మభావి అత్యన్తహేయం దేహాత్మాభిమానాభిజాత్యాద్యహఙ్కార మమకారమూలం పుణ్యాపాపహేతుభూతం వర్ణాశ్రమాది కార్యగ్రామకులాదివ్యపదేశకారణం ప్రవృత్తిత్కర్షభ్రమవిషయీభూతం అధికృతాధికార సర్వాధికారోపాయాన్తరయోగ్యంభ్రంశసమ్భావనా జన్యభయజనకత్వ స్వరూపానురూపనైచ్య భావనారూప దోషద్వయయుక్తం తిర్యక్స్థావరాది భాగవతానువర్తన విరోధిత్వేనతచ్ఛేషత్వాననురూపం భగవత్సమ్బన్ధ

ప్రతికూలత్వేన నికృష్టం కర్మాధీన దేహోపాధి కోత్కృష్ట జన్మోత్కర్షవాదిబ్రా హ్మణక్షత్రియ వైశ్యత్రైవర్ణిక భాగవతా విలక్షణాధికారి నికృష్టదైహిక జన్మోత్క ర్షవాది శూద్రచణ్డాలాద్య త్రైవర్ణిక భాగవతావిలక్షణాధికార్యుభయజన్మ అపేక్ష్య, భగవన్నిర్హేతుక కృపాధీనం స్వాభావికజ్ఞానవిశా సోపాధికమవిచ్ఛేదేన యావ దాత్మభావ్యతిశ్లాఘ్యమ్, అహఙ్కారమమకార ప్రతిభటం పుణ్యపాపనివర్తకం గ్రా మకులాదివ్యప దేశమూలభూత సకలహేయ వర్ణాశ్రమాది నివర్తనపూర్వక భగవద్దా స్యైక వ్యపదేశాపాదకం కర్మాధీన జన్మోపాధికోత్కర్షా భావవర్త్వప్రయుక్త ప్రస్తృనికర్షభ్రమవిషయీభూత ఎ ఖిలాత్మాద్యహఙ్కార యోగ్యతాధిక్యతాధికార పర్వాధికారో పాయాన్తరాన్వయ యోగ్యతాద్వయ ప్రయుక్తభ్రంశసమ్భావనా ధీన భయజనకత్వరహితంజన్మసిద్ధనైచ్య విశిష్టం తిర్యక్స్థావరాది భాగవతానువర్తనా నుకూలత్వేన భాగవత శేషత్వపర్యన్త భగవచ్ఛేషత్వానురూపం భగవత్సమృద్ధ్యానుకూ లత్వేన శ్రేష్ఠందైహిక జన్మప్రతికోటీ భాగవతోత్తమాచార్యరూప పిత్రేకస్థానపర్యన్త ప్రాప్తిపన్నమన్త్రజన్య జ్ఞానరూపమాత్రజన్యం నిఖిలదోష నిబర్హణపూర్వకసముత్సాభ్యు దయ ఫలోపధాయక పరగతస్వీకారరూప భగవదనుమతి విశేషవిషయ కాల్యకాల్త సత్తాపాప్తింరూపవిలక్షణాధికారిజ్ఞానజన్మేవ.

ప్రశ్నోపనిషది ప్రశ్నే:-- "త్వంహి నః పితా యోఽస్మాకమ విద్యాయాః పరంపారంతారయసీతి." ఇతి. మనుస్మృతౌ ద్వితీయాధ్యాయే "ఉ త్పాదక బ్రహ్మదాత్రోర్గరీయాన్ బ్రహ్మదః పితా బ్రహ్మజన్మహివిప్రస్య ప్రేత్యచేహ చశాశ్వతమ్" ఇతి. ఆపస్తమ్బధర్మే "యస్మాద్ధర్మానాచినోతిస ఆచార్యస్తస్మైన ద్రుహ్యేత్కదాచన, సహివిద్యాతస్తంజనయతి తచ్ఛ్రేష్ఠంజన్మ, శరీరమేవమాతా పితరౌజనయతః" ఇతి. ఆపస్తమ్బవృత్తౌహరదత్తమిశ్రవిరచితాయాం ఉజ్జ్వలాయాం ప్రథమప్రశ్నే ప్రథమపటలే ప్రథమఖణ్డికాయాం"ఆచార్యశబ్దనిర్వచనమాహ(యస్మా

ధర్మానాచినోతీతి స ఆచార్యః). యస్మాత్పురుషాదయం మాణవకః ధర్మానాచినోతి, శిక్షితే స ఆచార్యః. "అప్యక్షరసామాన్యాన్నిర్బ్రూయాత్" ఇతి చకారమాత్రేణేదం నిర్వచనమ్. అనేన ప్రకారేణ మాణవకాచార్యః "శౌచాచారాంశ్చ శిక్షయేత్" ఇత్యుక్తం భవతి. (తస్మై న ద్రుహ్యేత్ కదాచన) తస్మై ఏవమ్భూతాయాచార్యాయ, కదాచన - కదాచిదపి, న ద్రుహ్యేత్ - తద్విషయమపకారం న కుర్యాత్. కస్మాదిత్యత ఆహ (స హి విద్యాతస్తం జనయతి) స హ్యాచార్యః తం మాణవకం విద్యాతో జనయతి. యథా పితా మాతృతః, "అత్రాస్య మాతా సావిత్రీ పితా త్వాచార్య ఉచ్యతే" ఇతి శాస్త్రాన్తరమ్. (తచ్ఛ్రేష్ఠం జన్మ తత్ - విద్యాతః జన్మ శ్రేష్ఠమ్ - ప్రశస్తతమమ్. అభ్యుదయనిశ్శ్రేయసహేతుత్వాత్. మాతాపితృభ్యామాచార్యశ్శ్రేష్ఠతమ ఇత్యాహ (శరీరమేవ మాతాపితరౌ జనయతః) మాతాపితరౌ శరీరమాత్రమేవ కాష్ఠకుడ్యాదిసమం జనయతః. ఆచార్యస్తు సర్వపురుషార్థక్షమం రూపం జనయతి; "ఆచార్యశ్శ్రేష్ఠో గురూణామ్" ఇతి గౌతమః.

శ్రీమహాభారతే ఉద్యోగపర్వణి సనత్సుజాతపర్వణి సనత్సుజాతవాక్యే త్రిచత్వారింశాధ్యాయే "శరీరమేతౌ కురుతః పితా మాతా చ భారత, ఆచార్యతస్తు యజ్జన్మ తత్సత్యం వై తథామృతమ్" ఇతి పాఠాన్తరమ్. "ఆచార్యశాస్త్రాయాజాతి సా పుణ్యా సాజరామరా" ఇతీతి శ్రుతిస్మృతీతిహాసాద్యుక్తరీత్యా సర్వోత్కృష్టమితి సిద్ధాన్తితమ్. భవదుక్తరీత్యార్థాఙ్గీకారే "అపకృష్టోత్కృష్టజన్మ మే శ్రేష్ఠమ్" ఇతి వక్తవ్యం స్యాత్, తథా నాస్తి; "ఉత్కృష్టజన్మ మే శ్రేష్ఠమ్" ఇతి వక్తవ్యం దృశ్యతే. అతః దైహిక జన్మనిరపేక్ష విలక్షణాధికారిజన్మైవ ఉత్కృష్టమితి నిగమితమ్. "ఉత్కృష్టజన్మ మే" ఇతి ఏవకారేణ "భాగవతోత్కృష్ట జన్మోత్కర్షవాది భాగవత నికృష్టజన్మోత్కర్షవాద్య విలక్షణాధికారి జన్మ అపకృష్టమితి సిద్ధాన్తితమ్" ఇతి. అతః శ్రీవచనభూషణ మీమాంసాయామ్ "ఉత్కృష్టజన్మ మే శ్రేష్ఠమ్" ఇత్యత్రోక్తం శ్రైష్ఠ్యమేతద్గ్రన్థవైలక్షణ్య శబ్దేనోక్తమితి.

భ్రంశసమ్భావనాపయుక్తభయజనకత్వేనైచ్యభావనాదిదోషరాహిత్యమేవేతి బ్రూమః. తదేవాహ (నిర్వ్యాజేతి). ఆధిక్యమప్యత్ర వక్తవ్యం పూర్వమేవ ప్రపఞ్చితమితి సర్వముపపన్నమ్.

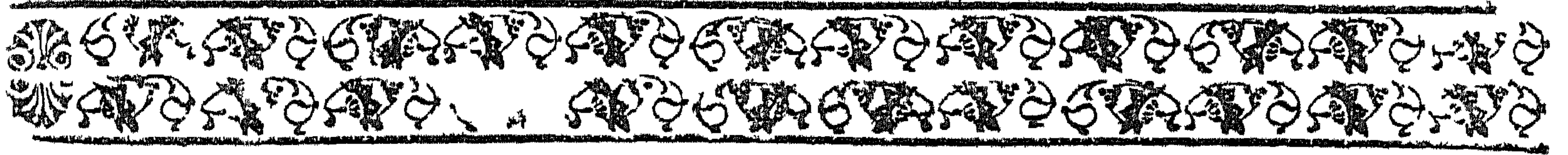
ఇతి రహస్యత్రయమీమాంసాభాష్యే సిద్ధాన్తే
సాధనాన్తరస్వరూపమాహాత్మ్యలక్షణాదినిష్కర్షో నామ
దశమో వాదః.

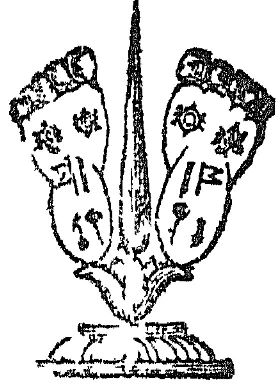
పదవాక్యప్రమాణాబ్ధిపారీణం సద్గుణార్ణవమ్ ।
శుద్ధసత్త్వగురోస్సూనుం రామానుజగురుం భజే ॥

శ్రీమత్కౌశికకుల పయఃపారావార రాకాశశాఙ్కైః,
శ్రీదిగ్విజయమ్ పెమ్మాళైయఙ్గార్ స్వామీతి
ద్రావిడనామవిఖ్యాతైః శ్రీశుద్ధసత్త్వరామానుజాచార్య స్వామిభిర్విరచితా
చరమశ్లోకటిప్పణీ.
సమాప్తా.

(భ్రంశేతి) భయజనకత్వేనైచ్య భావనాద దోషయోః రాహిత్యమిత్యన్వయః. (ఉపపన్నమితి) ఉపపత్తిమదిత్యర్థః.

ఇతి శ్రీరహస్యత్రయమీమాంసాభాష్య సిద్ధాన్త కఠినపదదీపికాయాం
దశమవాద కఠినపదదీపికా.
శ్రీశుద్ధసత్త్వమ్ తిరువాళ్ళియణ్ణన్ స్వామిభిర్విరచితా
కఠినపదదీపికా సమాప్తా.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీమత్కౌశికకులతిలకమణీనాం శ్రీశుద్ధసత్వమ్‌రామానుజార్యాభిధానాం

దిగ్విజయమ్ ఎమ్బారైయఙ్గార్ స్వామినాంవైభవమ్.

శ్రీమత్కౌశికలక్ష్మణార్యచరితక్షీరామ్బురాశేః కణః
సద్యఃపద్యశతేన సర్వవిదుషాం తోషాయజోఘుష్యతే।
హేషాఘోషవిశేషమేషరచయన్ దోషామ్బుధింశోషయన్
హృత్పఙ్కేరుహమధ్యగోహయముఖస్తుత్యస్తవీతేతరామ్॥ (౧)
ద్వితీయరామానుజదేశికస్య మహాప్రభావశ్శతకోటిసఙ్ఖ్యైః।
తదేకదేశఃప్రతిపాద్యతేద్యపద్యేన హృద్యేనమమాత్మసిద్ధ్యై॥ (౨)
అస్తిప్రశస్తఃకుశికాన్వవాయ స్సత్సమ్ప్రదాయస్యనివాసభూమిః।
ఆచార్యవంశోభువి సాత్త్వికానామద్యాప్య విచ్ఛిన్నతయావిభాతి॥ (3)
రామానుజార్యోవరదార్యవర్యః శ్రీమాన్ మహార్యస్సచలక్ష్మణార్యః।
ఏతాదృశాః కౌశికవంశసిద్ధాస్సూరి ప్రభావాజగతిప్రసిద్ధాః॥ (౪)
శ్రీరమ్యజామాతృమునీన్ద్రపూర్ణ కటాక్షసమ్ప్రాప్తమహోదయశ్రీః।
సహస్రగాథాశ్రుతి దేశికత్వ పట్టాభిషిక్తఃపరమావిరక్తః॥ (౫)
తత్రావతీర్ణశ్శ్రుతవృత్త పూర్ణో వైరాగ్యభక్త్యాదివివృత్తమూర్తిః।
శ్రీవైష్ణవైశ్శిష్యజనైశ్శ్రితాఙ్ఘ్రిశ్శ్రీశుద్ధసత్త్వోగురుసార్వభౌమః। (౬)

వైరాగ్యలక్ష్మ్యాశ్రప్రతిభాసమానో వైదుష్యనైదోష్యవిభూష్యమాణః
ఆచార్యశబ్దస్యచముఖ్యవాచ్యశ్శ్రీ శుద్ధసత్త్వాహ్వయదేశికేన్ద్రః ॥ (౭)

తస్యాత్మతుల్యః ప్రథమాత్మజాతః కాలోపనీతోవినయాద్యుపేతః ।
సలక్షణంసాఙ్గమవిఘ్నమాదౌ వేదం క్రమాన్తంద్రుతమధ్యగీష్ట ॥ (౮)

సహస్రగాథాదిచతుస్సహస్రం ప్రబన్ధమధ్యైష్టపితుస్సకాశాత్ ।
ససంస్కృతద్రామిడవేదధాటీ జటాపటీయాన్పటురస్మిమేష ॥ (౯)

కావ్యాన్యలఙ్కారమసౌ పపాఠసనాటకం బుద్ధివికాసయుక్తః ।
వ్యుత్పత్తిదార్ఢ్యాత్స్వయమేవకావ్యమపాఠయద్బాలజనాన్వయస్యాన్
వాధూలవంశామ్బుధి వేఙ్కటార్యపుత్రాద్రమావాసగురోఃప్రసిద్ధాత్ ।
ఆస్థాబలాదార్జితశబ్దశాస్త్రః ప్రతిష్ఠితః ప్రక్రియయావిరేజే ॥ (౧౧)

తతోమహాభాష్యమహాసముద్రం శ్రీయజ్ఞనారాయణదేశికేన ।
పోతేనతీర్త్వావిబుధాభి నన్ద్యాద్గాస్థర్వవిద్యాంబుబుధేసుకర్ణః ॥ (౧౨)

తర్కాఖ్యశాస్త్రంమణిసారయుక్తం శ్రీవేఙ్కటాచార్యసుతాద్వదిత్వా ।
శాస్త్రప్రదీపంత్వరితం సటీకంతత్సన్నిధావేవ విదేదధీమాన్ ॥ (౧౩)

వేదాన్తార్యరమానివాససుధియః కౌతస్కుతాగ్రేసరాత్ ।
సాహిత్యేసకలాతిశాయివచసో వైరాగ్యతత్త్వాకృతేః ।
సప్రాప్తోమణిసారఖణ్డన మహాగ్రన్థంసమగ్రంతత
స్సద్యఃక్షిప్తసహస్రయుక్తిర భవద్దుర్వాదిగర్వాపహః ॥ (౧౪)

శ్రీశుద్ధసత్త్వాఖ్యగురోః ప్రసిద్ధాత్స్వదేశికాత్త్రాదృశతాతపాదాత్ ।
వేదాన్తశాస్త్రద్వితయం రహస్యవ్యాఖ్యానజాతంతదనుప్రపేదే ॥ (౧౫)

శ్రీశుద్ధసత్త్వగురురస్యతాతో ధూళ్యక్షరాణాంప్రథమోపదేష్టా ।
బ్రహ్మోపదేష్టానిగమోపదేష్టా మనుద్వయశ్లోకవరోపదేష్టా ॥ (౧౬)

సహస్రగాథాద్యఖిలోపదేష్టా వేదాన్తశాస్త్రద్వితయోపదేష్టా ।
రహస్యశాస్త్రస్యతథోపదేష్టా నిత్యార్చనాచారశతోపదేష్టా ॥ (౧౭)

సర్వాణిశాస్త్రాణిపునర్నిరీక్ష్యతత్త్వపరీక్ష్యైచ తానితదర్థసారమ్ ।
విద్యార్థిజాతాయదదౌదయాళు స్స్వద్ధస్తహస్తోవికసన్మనీషః ॥ (౧౮)

శిరోమణిగ్రన్థనిరూపణేన నిరఙ్కుశంకల్పితయుక్తిజాతః ।
కలాదధానస్సకలాస్సమగ్రః పరోల్లసచ్చన్ద్రసమోబభాసే ॥ (౧౯)

మాధ్వైర్బుధైర్న్యాయబుధైస్స మస్తైర్వివాదయుద్ధంవివిధంవిధాయ ।
నిర్జిత్యగర్జన్నిజయుక్తిజాతైః పక్షంయతిక్ష్మాధిపతేరరక్ష ॥ (౨౦)

వైశాఖమాసే వరదాధిరాజ మహోత్సవేసర్వదిశాముఖేభ్యః ।
సమాగతాన్ప్రౌఢమతీన్ బుధాగ్ర్యాన్వాదాహవే మోదయతిస్య
శ్రీమద్భాద్రపదోత్సవే భగవతశ్శ్రీవేఙ్కటాధీశితు [యుక్త్యా (౨౧)

స్సామ్రాజ్యాధిపసంయమిక్షితిభృతాసంమానితస్సత్కృతః ।
విద్వద్భిర్వివిధైర్వికస్వరమతిర్విస్తృత్యవాదాహవం
తర్కాతర్కిపరాక్రమం ప్రకటయన్ జేజీయతేదేశికః ॥ (౨౨)

పరిబృఢవిబుధానామగ్రగణ్యఃప్రసిద్ధః
ప్రతిభటజనమూర్ధన్యస్తపాదామ్బుజాతః ।
పరిహృతనిజగర్వ ప్రజ్ఞయాశ్రీమహార్య
స్సకలసుగుణసింధుస్సున్దరాద్రౌసమిన్ధే ॥ (౨౩)

శ్రీమద్యామునదేశికోయమథవా శ్రీభాష్యకారోగురు
ర్యద్వావేదశిరోగురుర్ఘనగురుఃపూర్ణావతారఃకిము ।
కింనుస్యాదురగస్సహస్రవదనఃకింవాతురఙ్గానన
స్సర్వేషాఞ్చసమష్టిరేషవిదితం శ్రీకౌశికోదేశికః ॥ (౨౪)

దుర్వాదిదన్తావళ దర్పహన్తా పుఙ్ఖానుపుఙ్ఖోదిత తర్కదంష్ట్రః ।
వేదాన్తవిద్యావిపినే విహారీరామానుజార్యః ప్రతిభాతిసింహః॥ (౨౮)

కాఞ్చీపురేకల్పక సార్వభౌమః కౌతుస్కుతస్తోమకరేణుసింహః ।
సర్వాణిశాస్త్రాణి సమగ్రకోశః ప్రదర్శ్య జనాన్ పాఠయతిప్రసిద్ధాన్ ॥

ఆద్యోరామానుజగురు రిప్రేరితఃప్రీతిపూర్వం
హస్తీశేనప్రతిభటజనాన్ పాణ్డ్యరూక్షాఙ్బుధేర్స్వాన్ ।
జేతుంరామానుజగురు రసావద్వితీయోద్వితీయః
కాఞ్చీపుర్యాస్స్వజనసహితో రఙ్గధామ్నాప్యజగామ ॥ (౨౯)

యస్మిన్గేహాన్నిర్గతే రఙ్గవిద్యాంసర్వాచార్యే సర్వతన్త్రస్వతన్త్రే ।
విద్వత్సఙ్ఘాస్సంశయం ఛేత్తుకామాస్తత్తత్తత్రైసర్వతోవేష్టయన్తి ॥

వేదస్మృత్యాంసేతిహాసే పురాణేశబ్దేతర్కే వేదమాత్రేప్రబన్ధే ।
మీమాంసాయాంనాటకేలఙ్కృతౌవాతద్వద్విద్యాన్విద్యతేనాత్రలోకే॥

లోకేకశ్చిద్వేదమాత్రేప్రవీణశ్శబ్దే కశ్చిత్తర్కమాత్రేతథాన్యః ।
మీమాంసాయాంకేచన ప్రౌఢియుక్తాస్స్వమీశ్వయంసర్వవిద్యాసమే

వేదైఃకావ్యైర్భాష్యతే మాదృశానాం [తః॥
కావ్యంశాస్త్రైర్ధీరాగమాన్తైః ।
వేదాన్తాస్తు ద్రావిడైస్తైః ప్రబన్ధైః
సర్వత్రాసౌ సన్తతవ్యాప్తబుద్ధిః ॥ (౩౧)

క్షమాసాపరాధే దయాధీనజన్తౌ ప్రమాసర్వశాస్త్రేపరేషూపకారః ।
క్రమాన్తాతిధాటీరమాకాన్తభక్తిరమన్తేగుణౌఘాస్సదాలక్ష్మణార్యే ॥

సౌలభ్యసౌశీల్యవినీతి శాన్తిక్షమాకృపార్జ్ఞకతార్జవాని ।
గామ్భీర్యమౌదార్యమభిజ్ఞతాచ సర్వప్రియత్వంస్వజనాభిమానః ॥ ౩౨

ధృతిష్ఠిస్సరత్వం సమతాభిముఖ్యంవాత్సల్యసౌశీల్యరసజ్ఞతాశ్చ ।
ప్రియోక్తిపూర్వం సుముఖాస్సమస్తాస్తస్మిన్ గుణావిస్మయమావహన్తి

వైదుష్యంయస్య దృష్ట్వావిబుధపరిబృఢాస్సాధునమ్రాఃప్రహృష్టాః
స్తోత్రంకుర్వన్తిపూర్వ ప్రథితజలనిధిప్రౌఢవాగ్గుమ్ఫడమ్భాః ।
శ్రుత్వాయస్య ప్రశంసాంనసహతినితరాం వారయత్యాదిసూక్త్యా
సోయంరామానుజార్య స్సుఖమిహవసతాచ్ఛ్రీనివాసావతారః ॥

పారాశర్యవచస్సుధాం ప్రతిదినంప్రాతఃపిబన్వాయయర్
ప్రౌఢైశ్శిష్టజనైఃపరస్పరధృతప్రేమ ప్రకృష్టైర్వృతః ।
మధ్యేవృద్ధజనాన్యతీను పగతాన్సర్వాంశ్చసంమానయ
న్విద్వాన్కౌశిక దేశికో విజయతామత్రైవరఙ్గస్థలే ॥ (౩౬)

శ్రీమద్ద్రావిడ వేదమౌళి వివృతింసంసేవితస్సాత్వికై
ర్వ్యాఖ్యాకుర్వన్సరసం చమత్కృతియుతం వ్యాసజ్గవైదేశికః ।
పూర్వాచార్యకటాక్షవైభవశాత్పుష్కానపుష్టార్థధీ
ర్విద్వాన్మానవిస్మయంవితనుతేవిద్యానిధిర్దేశికః ॥ (౩౭)

మహాదేశికచణ్డమారుత ముఖగ్రన్థావగాహస్ఫుర
త్ప్రాదృక్తర్కనఖావళి ప్రతిహతప్రత్యర్థిదన్తావళః ।
శ్రీరఙ్గేశసుమేరు శృఙ్గరచితావాసోగ భీరధ్వనిః
శ్రీరామానుజదేశికో విజయతేకణ్ఠీరవాగ్రేసరః (౩౮)

సహస్రగాధావివృతింసమగ్రాం సంపూర్తికాలే సరసంసభాయామ్
జవాదుపన్యస్యతియామమాత్రే రామానుజార్యఃకలివైరిసింహః

ప్రాప్తే కార్తికమాసి సమ్యగతఘనశ్రీశుద్ధసత్త్వాభిధా
చార్యస్యాత్మగురోః పితుశ్శతభిషక్తారే వతారే వరే ।
ప్రాప్తాః శిష్యజనాన్విలక్షణతరాన్మృష్టోదనైర్బద్ధవాక్
సన్తుష్టాన్కురుతే గుణానవధిక శ్రీకౌశికో దేశికః ॥ (౪౧)

మహాకులో మహాచారో మహావిద్వాన్మహాగురుః ।
మహానిధిర్మహాదేవో మమ రామానుజో గురుః ॥ (౪౧)

రామానుజార్యవరదార్యమహార్యతుల్యః
శాస్త్రేషు వేదవిషయే ద్రవిడప్రబన్ధే ।
ఆచారభక్తివినయాదివిరక్తతాసు
రామానుజో గురువరో విబుధాగ్రగణ్యః ॥ (౪౨)

తర్కే కర్కశతర్కధిక్కృతి మహాసామర్థ్యసర్వోత్తర
శ్శబ్దే శేషగవీషు శేషసదృశో మీమాంసయా జైమినిః ।
వేదాన్తేషు విశృఙ్ఖల ప్రసృమరప్రజ్ఞాపయోవారిధి
ర్వేదవ్యాససమః ప్రబన్ధశరజిద్రామానుజో దేశికః ॥ (౪౩)

దీనారాణాం సహస్రం తృణమివ మనుతే రాజభిః ప్రేమదత్తం
స్వప్నేప్యన్యస్య నారీం శవమివ మనుతే సాత్త్వికశ్శాస్త్రవశ్యః ।
గోష్ఠీం శ్రీవైష్ణవానాం గురురితి మనుతే బాష్పనిష్పన్ననేత్రః
స్వామీ రామానుజార్యో విలసతి భువనే వేఙ్కటేశావతారః ॥ (౪౪)

క్షమాధికవినాకృతస్సకలతన్త్రసన్తర్కజై
శ్శమాదిగుణసంయుతైస్సకలదేశికారాధితైః

విలక్షణకులోద్భవైర్గురుతయావృతస్సాత్త్వికైః
సలక్ష్మణగురుస్సదావసతి మామకేమానసే ॥ (౪౭)

సేవ్యతేవపుషాసాక్షాద్ధ్యాయతేమనసాపునః ।
స్తూయతేమనసానిత్యం కౌశికో దేశికోత్తమః ॥ (౪౮)

శ్రీవేఙ్కటేశపదపఙ్కజసఙ్గసిద్ధ
ధ్యానావరోధన తదీయమనోహరాఙ్గః ।
కాలంక్షిపన్నిగమమౌళియుగంవివృణ్వన్
ధ్యేయస్సదాకుశికదేశికలక్ష్మణార్యః ॥

ప్రౌఢంశ్రీభాష్యభావం యతిపతికరుణాసారపూర్ణైఃకటాక్షై
స్స్వాత్మ్యంసమ్యగ్విగాహ్య శ్రితజనతతయే బోధయన్మఙ్క్షుసూక్త్యా ॥
సోయంశ్రీవత్సచిహ్నో గురురివవకథితైః ప్రౌఢవిద్వజ్జనాఢ్యైః
సాక్షాద్రామానుజార్యోదశశతసుమనస్సఙ్ఘసంసేవితస్స్యాత్ ॥ (౪౯)

సుధామధురసూక్తిభిస్సు మనసామ్మనోరఞ్జయన్
కథాహవఘటోద్ధతాన్కుతినయోక్తిభిఃఖండయన్ ।
సుధావచనదూరగో మురరిపోరతీవప్రియో
యథామతి బుధాధిపః కుశికదేశికస్స్తూయతే ॥

పితామహంలక్ష్మణదేశికేన్ద్రం శ్రీశుద్ధసత్త్వంపితరంగురుంచ
విద్యానిధిర్వైభవతోతిశేతేరామానుజార్యోమహనీయచర్యః (౫౦)

శ్రుతప్రకాశికాటీకాం కుర్వన్కణ్టకముద్ధరన్ ॥
సంసారాదుద్ధరన్శిష్యాన్ లక్ష్యతేలక్ష్మణోగురుః ॥ (౫౧)

ఫూర్ణాయుశ్శతవాన యత్నధనవానారోగ్యవాన్భగవా
న్విద్వాన్సాత్త్విక శిష్యవాం స్తనుజవాన్నిత్యంమన స్తుష్టిమాన్
శిష్టైశ్శ్లాఘితకీర్తిమాన్విజయ వానుత్సాహవాన్భాగ్యవాన్
శ్రీమాన్ లక్ష్మణదేశికోద్విజగురు ర్వర్షాయుతం వర్ధతామ్॥ (౧౨)

రామానుజోమమగురు స్తమహంప్రపద్యే
రామానుజేననమో స్తినమో స్తుతస్మై
రామానుజాన్నచపరోవిబుధోస్మిదాసో
రామానుజేమమనోఽపరలక్ష్మణార్యే ॥ (౧౩)

ప్రబన్ధమేనంపఠతాం నరాణాంసద్యః ప్రసన్నస్సరసీరుహాక్షః ।
సన్తానవృద్ధిం ధనధాన్యవృద్ధిమారోగ్యమాయుశ్శతమాతనోతు ॥ (౧౪)

పఠతాంశతకం వయసాంశతకంపతకంకటకం ప్రదదాతుహరిః ।
అశనవ్యసనం భవనంకవనంగురుతుల్యమతింధనధాన్యతతిమ్ ॥ (౧౫)

శ్రీశుద్ధసత్త్వరామానుజార్యాణాం
వైభవంసమ్పూర్ణమ్

